Inspraakreacties op

Ontwikkelingschets 2010 Schelde-estuarium

Referentienummer 240

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

www.inspraakvenw.nl

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf 2

Kennisgeving 3

Overzichten van schriftelijke insprekers op
Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium

- alfabetisch 4
- numeriek 8
- naar herkomst.....12

Schriftelijke inspraakreacties nummers 1 tot en met 153

Verslagen van de hoorzittingen:
20 september 2004 te Antwerpen
21 september 2004 te Terneuzen
23 september 2004 te Beveren
28 september 2004 te Wetteren
30 september 2004 te Reimerswaal
4 oktober 2004 te Vlissingen
5 oktober 2004 te Waasmunster

Referentienummer 240

Oktober 2004

Algemeen

Gedurende de periode 15 september tot en met 15 oktober 2004 heeft de Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium ter inzage gelegen. Een ieder is in deze periode in de gelegenheid gesteld zijn of haar zienswijze op de inhoud van de Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium schriftelijk en/of mondeling kenbaar te maken.

Het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat heeft 153 inhoudelijk verschillende schriftelijke reacties ontvangen. Daarvan zijn 6 reacties als 'actie' aangemerkt. In deze gevallen hebben 100 mensen - al dan niet met behulp van voorbedrukte formulieren - geheel gelijke reacties ingestuurd. Daarnaast hebben in totaal 570 insprekers door middel van een handtekening op een handtekeningenlijst hun instemming gegeven met één of meer ingebrachte zienswijzen. Er zijn 7 openbare hoorzittingen gehouden t.w. 20 september 2004 te Antwerpen, 21 september 2004 te Terneuzen, 23 september 2004 te Beveren, 28 september 2004 te Wetteren, 30 september 2004 te Rilland, 04 oktober 2004 te Vlissingen en op 05 oktober 2004 te Wasmunster. Tijdens deze hoorzittingen hebben 58 mensen ingesproken, waarvan overigens 22 ook een schriftelijke reactie hebben ingediend. Van de hoorzittingen zijn verslagen gemaakt, die in deze bundel is opgenomen.

De schriftelijk en mondeling ingebrachte inspraakreacties zijn in de voorliggende bundel *Inspraakreacties op de Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium* samengebracht. Indien u in het bezit wilt komen van één of meer exemplaren van deze bundel, kunt u contact opnemen met het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat, telefoon 070 – 351 96 00.

Registratie en verwerking

Het Inspraakpunt heeft de ontvangen reacties geregistreerd en heeft de insprekers een ontvangstbevestiging toegezonden. Verder heeft het Inspraakpunt tijdens de inspraakperiode degenen die bij het verdere besluitvormingsproces zijn betrokken, regelmatig de tot op enig moment ontvangen inspraakreacties toegezonden. Deze tussentijdse toezendingen zijn in Vlaanderen aan de deskundigen bij de Cel Mer en in Nederland met name gericht aan de betrokken beleidsambtenaren bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat alsook aan de 'Schelde m.e.r.- commissie', die het bevoegd gezag adviseert over de inhoud van het Milieueffectrapport (MER). Op deze manier zijn zij in een zo vroeg mogelijk stadium geïnformeerd over de inhoud van de inspraakreacties.

De schriftelijke inspraakreacties zijn zo veel mogelijk integraal in deze bundel *Inspraakreacties* opgenomen. Bij dit algemene uitgangspunt plaatst het Inspraakpunt echter een kanttekening.
Van de gelijke inspraakreacties telkens één (voorbeeld)brief in de bundel opgenomen, waaraan een overzicht is toegevoegd van insprekers, die hun zienswijze via de desbetreffende actievorm kenbaar hebben gemaakt. In de diverse overzichten van insprekers is aangegeven hoeveel insprekers een gelijkluidende reactie hebben ingezonden.

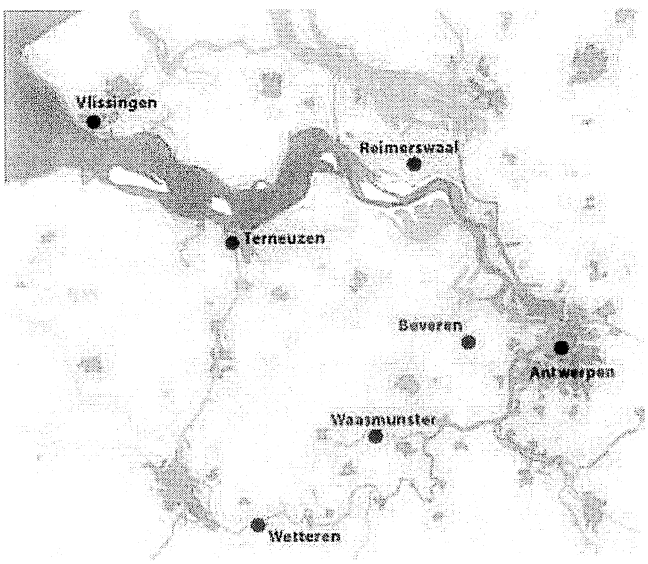
Verdere procedure

De bewindslieden van Vlaanderen (de minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur) en Nederland (de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat) zullen de Ontwikkelingsschets vaststellen. Hierbij zullen zij rekening houden met de resultaten van de inspraak, de adviezen van ondermeer het Overleg Adviserende Partijen, waaraan belanghebbenden, maatschappelijke organisaties en provinciale en gemeentelijke overheden deelnamen aan de voorbereiding van de Ontwikkelingsschets, en de resultaten van overleg met de regionale overheden. De Schelde m.e.r.-commissie en de Adviesraad MKBA adviseren de bewindslieden over de kwaliteit van het Strategische milieueffectenrapport en de maatschappelijke kosten-batenanalyses. Deze onafhankelijke commissies betrekken de inspraakreacties in hun advies. In Vlaanderen zal de Cel Mer een zogeheten conformiteitsverklaring geven als het Strategisch milieueffectenrapport in orde is.

Na vaststelling van de Ontwikkelingsschets door de bewindslieden, besluiten de regeringen van Vlaanderen en Nederland in december 2004 over de Ontwikkelingsschets en leggen dit besluit vervolgens voor aan de parlementen in beide landen.

Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium: graag uw mening!

Voorstellen voor een veiliger, toegankelijker en natuurlijker Schelde-estuarium

De Vlaamse en Nederlandse regeringen willen de veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid van het Schelde-estuarium behouden en waar nodig verbeteren. Hiervoor zijn tussen nu en 2010 projecten en maatregelen nodig.

Voorbeelden van zulke projecten en maatregelen zijn:

- betere bescherming tegen overstromingen door lokale dijkverhogingen en meer ruimte voor de rivier;
- verruiming van de vaarweg naar Antwerpen, zodat de haven ook voor grotere containerschepen bereikbaar blijft;
- meer ruimte voor de typische flora en fauna van een van Europa's meest waardevolle estuaria.

De Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium bevat de voorstellen voor deze projecten en maatregelen en geeft tevens een onderbouwing voor de keuzes die daarbij zijn gemaakt. Het gaat daarbij om strategische keuzes. Besluiten over de specifieke inrichting van gebieden komen in een volgende fase aan de orde.

Voordat de Ontwikkelingsschets aan de verantwoordelijke bewindslieden wordt gepresenteerd, is er gelegenheid om uw mening te geven over de voorstellen en over de studies die voor de onderbouwing daarvan zijn uitgevoerd.

Inspreken op de Ontwikkelingsschets en studies

Voor meer informatie over de inhoud van de Ontwikkelingsschets en de studies die daarvoor zijn verricht, kunt u de volgende documenten, waar de inspraak zich op richt, raadplegen:

- Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, voorstellen voor besluiten: een beargumenteerd overzicht van de projecten en maatregelen die ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Vlaamse en Nederlandse regering.
- Strategisch Milieu-effectenrapport (S-MER) Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, hoofdrapport: dit rapport behandelt de gevolgen voor natuur en milieu van het type projecten dat in de Ontwikkelingsschets wordt voorgesteld.
- Verruiming van de vaarweg van de Schelde, maatschappelijke kosten-batenanalyse: studie naar het maatschappelijk rendement van een ruimere vaarweg naar Antwerpen.
- Natte natuur in het Schelde-estuarium, een verkenning van maatschappelijke kosten en baten: studie naar het maatschappelijk rendement van meer ruimte voor de estuariumnatuur.
- Milieu-effectrapportage voor het Sigmaplan, niet-technische samenvatting: conclusies over de gevolgen voor natuur en milieu van het Vlaamse plan om de veiligheid tegen overstromingen verder te verbeteren. Dit 'Sigmaplan' wordt momenteel geactualiseerd. De projecten uit de Ontwikkelingsschets sluiten op dit plan aan.
- Maatschappelijke kosten-batenanalyse op hoofdlijnen voor het geactualiseerde Sigmaplan: studie naar het maatschappelijk rendement van datzelfde plan.

Inzage bij overheden en bibliotheken en via website

De genoemde documenten kunt u van 15 september tot en met 15 oktober 2004 gedurende de reguliere openingstijden inzien op de volgende plaatsen:

In Nederland:
- de gemeentehuizen van Terneuzen, Veere, Vlissingen, Borsele, Kapelle, Reimerswaal, Hulst en Sluis;
- de hoofdvestigingen van de openbare bibliotheken in deze gemeenten;
- de bibliotheek van het provinciehuis Zeeland en van Rijkswaterstaat, directie Zeeland;
- de bibliotheken van de ministeries van Verkeer en Waterstaat en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, beide in Den Haag;
- kantoren van de waterschappen Zeeuwse Eilanden en Zeeuws Vlaanderen.

In Vlaanderen:
- de gemeentehuizen van Vlaanderen:
- in de provincie Antwerpen: Antwerpen, Bornem, Hemiksem, Schelle en Sint-Amands;
- in de provincie Oost-Vlaanderen: Berlare, Beveren, Buggenhout, Dendermonde, Destelbergen, Gent, Hamme, Kruibeke, Laarne, Lokeren, Melle, Merelbeke, Temse, Waasmunster, Wetteren, Wichelen, Zele en Zwijndrecht;
- de hoofdvestigingen van openbare bibliotheken in bovengenoemde gemeenten;
- de Cel Mer van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel.

U kunt de documenten ook raadplegen via www.proses.nl of www.proses.be.

Informatieavonden en mondelinge inspraak

Naast het raadplegen van de documenten, kunt u ook een informatiebijeenkomst over de Ontwikkelingsschets bijwonen. Tijdens deze bijeenkomsten kunt u vragen stellen aan medewerkers van ProSes, de projectdirectie die de Ontwikkelingsschets heeft opgesteld. Er is er tevens gelegenheid om mondeling in te spreken.

De informatiebijeenkomsten vinden plaats op:

- 20 september te Antwerpen, Zeemanshuis, Falconrui 21
- 21 september te Terneuzen, Rijkswaterstaat, dienstkring Zeeuws-Vlaanderen, Buitenhaven 2
- 23 september te Beveren, Gemeentehuis, Stationsstraat 2
- 28 september te Wetteren, Buurthuis ten Ede, Ten Ede Dorp 1
- 30 september te Reimerswaal, Dorpshuis Luctor Et Emergo, Hoofdweg 45 in Rilland
- 4 oktober te Vlissingen, Arion Grand Hotel, Boulevard Bankert 266
- 5 oktober te Waasmunster, Gemeenschapscentrum Hoogendonck, Nijverheidslaan 48

De bijeenkomsten beginnen om 19.00 uur met een presentatie. Vervolgens is er de mogelijkheid om vragen te stellen. Om 21.15 uur start een officiële hoorzitting voor degenen die mondeling hun mening naar voren willen brengen. Van deze hoorzitting wordt een verslag gemaakt.

Adressen voor schriftelijk inspreken

Tot uiterlijk 15 oktober 2004 kunt u uw mening over de Ontwikkelingsschets en bijbehorende studies schriftelijk naar voren brengen. Uw schriftelijke reactie kunt u sturen naar:

In Nederland:
Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

In Vlaanderen:
ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1, busnummer 18 (busnummer altijd vermelden)
2018 Antwerpen

Of via internet: www.inspraakvenw.nl.

Indien u dat wenst, kunt u verzoeken om vertrouwelijke behandeling van uw persoonlijke gegevens.

Inspraakreacties onderdeel van uiteindelijke afwegingen

De resultaten van de inspraakprocedure zullen worden gebundeld en ter beschikking gesteld aan het bevoegd gezag in Nederland en Vlaanderen. Vervolgens zullen de bewindslieden van Vlaanderen (de Minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur) en Nederland (de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat) de Ontwikkelingsschets vaststellen. Zij betrekken daarbij de resultaten van de inspraak, de adviezen van onder meer het Overleg Adviserende Partijen, waarin belanghebbenden, maatschappelijke organisaties en provinciale en gemeentelijke overheden deelnamen aan de voorbereiding van de Ontwikkelingsschets, en de resultaten van overleg met de regionale overheden. De Schelde m.e.r.-commissie en de Adviesraad MKBA adviseren de bewindslieden over de kwaliteit van het Strategisch Milieu-effectenrapport en de maatschappelijke kosten-batenanalyses. Deze onafhankelijke commissies betrekken de inspraakreacties in hun advies. In Vlaanderen zal de Cel Mer een zogeheten conformiteitsverklaring geven als het Strategisch Milieu-effectenrapport in orde is.

Na vaststelling van de Ontwikkelingsschets door de bewindslieden, besluiten de regeringen van Vlaanderen en Nederland in december 2004 over de Ontwikkelingsschets en leggen dit besluit vervolgens voor aan de parlementen in beide landen.

Nadere informatie

Voor nadere informatie over de Ontwikkelingsschets kunt u contact opnemen met de projectorganisatie ProSes:
Projectdirectie ontwikkelingsschets Schelde-estuarium (ProSes)
Postbus 299
4600 AG BERGEN OP ZOOM
Telefoon: +31 (0)164 212 800
E-mail: info@proses.nl of info@proses.be
Internet: www.proses.be of www.proses.nl.

Via deze website kunt u de Ontwikkelingsschets en andere documenten downloaden.

Voor informatie over de inspraakprocedure kunt u contact opnemen met het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat, telefoon +31 (0)70 351 96 00.

proSes
Projectdirectie ontwikkelingsschets Schelde-estuarium

Inspraakpunt
Verkeer en Waterstaat

107 17 eensluidende reacties ontvangen
123 18 eensluidende reacties ontvangen
124 10 eensluidende reacties ontvangen
37 5 eensluidende reacties ontvangen
145 2 eensluidende reacties ontvangen
109 49 eensluidende reacties ontvangen en een handtekeningenlijst met 440 handtekeningen
137 Van den Abbeele Francis, BERLARE (België)
32 Akkerbouwbedrijf Baecke, NIEUW NAMEN (België)
38 Akkerbouwbedrijf Baecke, NIEUW NAMEN (België)
79 dhr. M. Alfons, KAPELLEN (België)
4 Algemeene Schippers Vereeniging, ROTTERDAM
93 Antwerpse Scheepvaart Vereniging
Afdeling Zeeschelde, ANTWERPEN (België)
82 dhr. R. Bals, adres onbekend
115 fam. Baudts, KNESSELARE (België)
116 Bedrijfsgilde Assenede, BASSEVELDE (België)
81 Bedrijfsgilde Wase Polder, DOEL (België)
14 dhr. J. van Beek, SINT-KATELIJNE-WAVER (België)
2 Bewoners Belanghebbenden Groep Moerdijk - Zandvliet, BERGEN OP ZOOM
90 fam. P. Bocklandt, WAASMUNSTER (België)
101 Boerenbond, LEUVEN (België) (mede namens: de heer C. Adriaens van het Algemeen Boerensyndicaat)
44 Boerenbond arrondissementeel bestuur Dendermonde, LOCHRISTI (België)
41 Boerenbond arrondissementeel bestuur Sint Niklaas, LOCHRISTI (België)
126 Boerenbond Arrondissementsraad Mechelen, HERENTALS (België)
7 Brabants Zeeuwse Werkgeversvereniging, SAS VAN GENT (België)
11 de Brauwer - Van Becke, KALKEN (België)
19 Ir. A.F.M. Broekmans, HULST
39 dhr. R. Van Buel, DOEL (België)
8 dhr. O. Burm, BELSELE (België)
50 Camping 't Hellegat, ZAAMSLAG
131 mw. M. Claes, LEEST - M Echtelentel (België) (mede namens: de heer P. Lambrechts)
133 G. de Cloedt, BRUSSEL (België)
15 College van burgemeester en schepenen van de Stad Antwerpen, ANTWERPEN (België) (namens: het bureau van het district Hoboken)
108 College van burgemeester en schepenen van de Stad Antwerpen, ANTWERPEN (België)
73 Comfortcamping Scheldeoord, BAARLAND
106 de Polder van het Land van Waas, adres onbekend
59 Delta N.V., MIDDELBURG
9 Dorpsraad Nieuw-Namen, NIEUW NAMEN
53 Dow Benelux B.V., TERNEUZEN
67 dhr. ir. M. Druyts, BRUGGE (België)
105 Durme v.z.w. Regionale vereniging voor natuur- en milieubeheer, LOKEREN (België)
43 Evides Waterbedrijf, ROTTERDAM
88 A. Fivez, WEERT BORNEM (handtekeningenlijst: 16 handtekeningen)
22 dhr. G. Frulleux, SCHELLEBELLE (België)
114 dhr. K. Gelder, adres onbekend
147 Gemeente Berlare (België)
54 Gemeente Beveren (België)
86 Gemeente Bornem (België)

144 Gemeente Dendermonde (België)
58 Gemeente Hulst, HULST
140 Gemeente Knokke – Heist (België)
57 Gemeente Terneuzen
77 Gemeente Wetteren Dienst Leefmilieu, WETTEREN (België)
143 Gemeente Wichelen, (België)
150 Gemeente Willebroek, (België) (mede namens: Polder Willebroek, de Stad Mechelen)
49 Gemeente Woensdrecht, HOOGERHEIDE
60 Gemeentebestuur Hamme, HAMME (België)
152 Gemeentehuis van Hingene, BORNEM (België) (mede namens: Polder van Hingene, Polder van Weert, Polder van Bornem)
110 Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen, ANTWERPEN (België)
132 dhr. K. Grolus, BORNEM (België) (mede namens: Groep Leefmilieu Klein- Brabant)
16 dhr. J. van Harmelen, AXEL
24 dhr.W.G. Heijboer, S GRAVENPOLDER
62 het bestuur van de Generale Vrije Polders, SINT-LAUREINS (België)
68 Het Polderbestuur Kruibeke, KRUIBEKE
71 dhr. G. van Hoeymissen, WEERT (handtekeningenlijst: 13 handtekeningen)
26 J. van Houte, THOLEN
119 dhr. L. Huygke, HEINDONK WILLEBROEK (België)
52 Kamer van Koophandel Zeeland, MIDDELBURG
45 fam. de Kever, OSSENISSE
30 Komitee voor leefmilieu en natuurbehoud, LAARNE-KALKEN (België)
48 Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, afdeling Beveland, DRIEWEGEN
148 Koninklijke Vereniging Voor Natuur- en Stedenschoon VZW, ANTWERPEN (België)
42 Landbouwbedrijf Heyndrickx , KIELDRECHT (België) (mede namens: mevrouw R. Heyndrickx)
84 Landbouwraad Bornem, BORNEM (België)
136 Landelijke Raad Wetteren, WETTEREN (België) (mede namens: Bedrijfsgilde Wetteren)
6 dhr. R. LeDuc, ANTWERPEN (België)
80 dhr. R. van Lembergen, DENDERMONDE (België)
64 dhr. P. LePercq, WICHELEN (België)
74 dhr.W. Maes, DE KLINGE (België)
92 mw. A. De Martelaer, SCHELLEBELLE (België) (mede namens: de heer L. Colman)
129 Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, BRUSSEL (België)
Afdeling Monumenten en Landschappen, BRUSSEL (België)
117 Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Afdeling Land- en Tuinbouwvorming, BRUSSEL (België)
125 Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Afdeling Natuur, BRUSSEL (België)
121 Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie, HASSELT (België)
142 Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap afdeling Water, BRUSSEL (België)
135 Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Polder "tussen Schelde en Durme"-Zele, BERLARE – UITBERGEN (België)
134 Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Bos en Groen - Oost Vlaanderen, GENT (België)
89 ir. W.W. van Zandbrink, EINDHOVEN
55 A.B. Mink van der Molen, UTRECHT
1 B. Naerebout, VLISSINGEN
104 Natuurpunt 's Heerenbosch kern Hamme, HAMME (België)
141 Natuurpunt VZW Natuurreservaat Kalkense Meersen, SERSKAMP (België)
149 Natuurpunt Wase Linkerscheldeoever VZW, ANTWERPEN (België)
66 N.V. Ajinomota Omnichem S.A. Omnichem Division, BALEN (België)
17 mw. M. Pauwels, WILLEBROEK (België)
5 dhr. J. Peeten, MERKSEM (België)
72 dhr. F. Peeters, KESSEL (België)
130 Polder Battenbroek, WALEM - MECHELEN (België) handtekeningenlijst: 117 handtekeningen)
112 Polder Hamme - Moerzeke, HAMME (België)
146 Polder Sint-Onolfs, DENDERMONDE (België)

111 Polder van Belham, LAARNE (België)
138 Polder van Belham, LAARNE (België)
98 Project Zeeuwse Veiligheidsregio Veiligheidscollege Zeeland, MIDDELBURG
94 Provincie Antwerpen Departement Leefmilieu Dienst Milieu en Natuurbehoud, ANTWERPEN (België)
151 Provincie West-Vlaanderen, SINT-ANDRIES (België)
91 dhr. P. van de Putte, HAMME (België)
13 Raad van Bestuur Beroepsvereniging van Loodsen, ANTWERPEN (België)
20 dhr. A.E.J. Reimerink, KAPELLE (België)
103 Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, AMERSFOORT (namens: A.D.C. Otteklomp en N. Vossen)
96 dhr. P. Rooms, KALKEN (België) (mede namens: mevrouw A. van Sompel)
97 dhr. J. Rooms, KALKEN (België) (mede namens: mevrouw I. Kusé)
139 Samenwerkingsverband Kalkense Meersen, KALKEN (België)
36 Shareen N.V., LEEST Mechelen (België)
31 dhr.A. van de Sompel, KALKEN (België)
102 SP afdeling Hulst i.o., KLOOSTERZANDE
122 Stedelijke Ontwikkeling Mechelen (België)
Dienst Milieudienst, MECHELEN (België)
99 Stichting Behoud de Zak van Zuid-Beveland, NISSE
75 Stichting Strandexploitatie Walcheren, DOMBURG
46 Strandbelangen Vereniging Valkenisse, VLISSINGEN
18 P.W. Stuij, TERNEUZEN
100 dhr. P. Symens, adres onbekend
113 dhr. T. Temmerman, STEENDORP (België)
63 dhr. W. Vandenberghe, WETTEREN (België)
118 dhr. K. van de Velde, WETTEREN (België)
85 dhr. A. Verbeeck, WILLEBROEK (België) (mede namens: de heer H. Peeters)
34 P.K. Verbrugge, WAARDE
3 dhr. F.C.A. Verdult, BIERVLIET
29 Vereniging van Pachters van Staatsgronden in Zeeuw-Vlaanderen, PHILIPPINE
25 Vereniging van Huiseigenaren De Braakman Hoek, COTHEN (namens: Vereniging van bungaloweigenaren van de Braakman)
51 Vereniging van Recreatieondernemers Nederland, DRIEBERGEN
95 Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen v.z.w., PEER (België)
87 Vereniging Varkenshouders vzw, DESTELBERGEN (België)
65 Vereniging Wetterse Industriëlen, WETTEREN (België)
127 G. Vermeire, MERELBEKE (België)
10 Vertrouwelijk, naam en adres bekend bij het Inspraakpunt
69 dhr.Th. Vervaet, WETTEREN (België)
128 Vlaamse Landmaatschappij, BRUSSEL (België)
120 Vlaamse Vereniging Hengelsport Verbonden, BLANKENBERGE (België)
12 J. de Vos-de Steur, KAMPERLAND
21 dhr. M. de Vriendt, DENDERMONDE (België)
40 Waterschap Zeeuws Vlaanderen afd. Waterbeheer, TERNEUZEN
47 Waterschap Zeeuwse Eilanden, MIDDELBURG
78 Watersportvereniging Vremdyck, BRUGGE (België)
61 Werkgroep Schelde-Estuarium, GOES
70 dhr. G. Weymiens, HEINDONK (België)
153 dhr. S. Windey, MOERZEKE (België)
56 C.P.J. Wiskerke, OUDELANDE
27 WSV Natuurvrienden prosperpolder vzw, BEVEREN (België)
28 Zevibel Vereniging tot bevordering der Zeeuwse visserijbelangen, YERSEKE
23 ZLTO, GOES (namens: dhr. G. DeCloedt, ST JANSTEEN)

35 ZLTO afdeling Agrarisch West Zeeuw-Vlaanderen , CADZAND
76 ZLTO, afdeling Hulst, HEIKANT
33 Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie Raad Zeeland, GOES
83 Zwarte-Sluispolder, ASSENEDE (België)

1 B. Naerebout, VLISSINGEN
2 Bewoners Belanghebbenden Groep Moerdijk - Zandvliet, BERGEN OP ZOOM
3 dhr. F.C.A. Verdult, BIERVLIET
4 Algemeene Schippers Vereeniging, ROTTERDAM
5 dhr. J. Peeten, MERKSEM (België)
6 dhr. R. LeDuc, ANTWERPEN (België)
7 Brabants Zeeuwse Werkgeversvereniging, SAS VAN GENT
8 dhr. O. Burm, BELSELE (België)
9 Dorpsraad Nieuw-Namen, NIEUW NAMEN
10 Vertrouwelijk, naam en adres bekend bij het Inspraakpunt
11 De Brauwer-Van Becke, KALKEN (België)
12 J. de Vos-de Steur, KAMPERLAND
13 Raad van Bestuur Beroepsvereniging van Loodsen, ANTWERPEN (België)
14 dhr. J. van Beek, SINT-KATELIJN E-WAVER
15 College van burgemeester en schepenen van de Stad Antwerpen, ANTWERPEN (België)
16 dhr. J. van Harmelen, AXEL
17 mw. M. Pauwels, WILLEBROEK
18 P.W. Stuij, TERNEUZEN
19 Ir. A.F.M. Broekmans, HULST
20 dhr. A.E.J. Reimerink, KAPELLE
21 dhr. M. de Vriendt, DENDERMONDE (België)
22 dhr. G. Frulleux, SCHELLEBELLE (België)
23 ZLTO, GOES (namens: dhr. G. De Cloedt, Postbus 20, 4564 ZG ST JANSTEEN)
24 dhr. W.G. Heijboer, S GRAVENPOLDER
25 Vereniging van Huiseigenaren De Braakman Hoek, COTHEN (namens: Vereniging van bungaloweigenaren van de Braakman)
26 J. van Houte, THOLEN
27 WSV Natuurvrienden prosperpolder vzw, BEVEREN (België)
28 Zevibel Vereniging tot bevordering der Zeeuwse visserijbelangen, YERSEKE
29 Vereniging van Pachters van Staatsgronden in Zeeuw-Vlaanderen, PHILIPPINE
30 Komitee voor leefmilieu en natuurbehoud, LAARNE-KALKEN (België)
31 dhr. A. van de Sompel, KALKEN (België)
32 Akkerbouwbedrijf Baecke, NIEUW NAMEN (België)
33 Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie Raad Zeeland, GOES
34 P.K. Verbrugge, WAARDE
35 ZLTO afdeling Agrarisch West Zeeuw-Vlaanderen , CADZAND
36 Shareen N.V., LEEST Mechelen (België)
37 5 eensluidende reacties ontvangen
38 Akkerbouwbedrijf Baecke, NIEUW NAMEN (België)
39 dhr. R. Van Buel, DOEL (België)
40 Waterschap Zeeuws Vlaanderen afd. Waterbeheer, TERNEUZEN
41 Boerenbond arrondissementeel bestuur Sint Niklaas, LOCHRISTI (België)
42 Landbouwbedrijf Heyndrickx , KIELDRECHT (België) (mede namens: mevrouw R. Heyndrickx)
43 Evides Waterbedrijf, ROTTERDAM
44 Boerenbond arrondissementeel bestuur Dendermonde, LOCHRISTI (België)
45 Familie De Klever, OSSENISSE
46 Strandbelangen Vereniging Valkenisse, VLISSINGEN
47 Waterschap Zeeuwse Eilanden, MIDDELBURG
48 Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, afdeling Beveland, DRIEWEGEN

49 Gemeente Woensdrecht, HOOGERHEIDE
50 Camping 't Hellegat, ZAAMSLAG
51 Vereniging van Recreatieondernemers Nederland DRIEBERGEN
52 Kamer van Koophandel Zeeland, MIDDELBURG
53 Dow Benelux B.V., TERNEUZEN
54 Gemeente Beveren, BEVEREN (België)
55 A.B. Mink van der Molen, UTRECHT
56 C.P.J. Wiskerke, OUDELANDE
57 Gemeente Terneuzen, TERNEUZEN
58 Gemeente Hulst, HULST
59 Delta N.V., MIDDELBURG
60 Gemeentebestuur Hamme, HAMME (België)
61 Werkgroep Schelde-Estuarium, GOES
62 Het bestuur van de Generale Vrije Polders, SINT-LAUREINS (België)
63 dhr. W. Vandenberghe, WETTEREN (België)
64 dhr. P. LePercq, WICHELEN (België)
65 Vereniging Wetterse Industriëlen, WETTEREN (België)
66 N.V. Ajinomota Omnichem S.A. Omnichem Division, BALEN
67 dhr. ir. M. Druyts, BRUGGE
68 Het Polderbestuur Kruibeke, KRUIBEKE (België)
69 dhr. Th. Vervaet, WETTEREN (België)
70 dhr. G. Weymiens, HEINDONK (België)
71 dhr. G. van Hoeymissen, WEERT (handtekeningenlijst: 13 handtekeningen)
72 dhr. F. Peeters, KESSEL
73 Comfortcamping Scheldeoord, BAARLAND
74 dhr. W. Maes, DE KLINGE
75 Stichting Strandexploitatie Walcheren, DOMBURG
76 ZLTO, afdeling Hulst, HEIKANT
77 Gemeente Wetteren Dienst Leefmilieu, WETTEREN (België)
78 Watersportvereniging Vremdyck, BRUGGE (België)
79 De heer M. Alfons, KAPELLEN (België)
80 dhr. R. van Lembergen, DENDERMONDE (België)
81 Bedrijfsgilde Wase Polder, DOEL (België)
82 dhr. R. Bals, SCHELLE (België)
83 Zwarte-Sluispolder, ASSENEDE (België)
84 Landbouwraad Bornem, BORNEM (België)
85 dhr. A. Verbeeck, WILLEBROEK (België) (mede namens: de heer H. Peeters)
86 Gemeente Bornem, BORNEM (België)
87 Vereniging Varkenshouders vzw, DESTELBERGEN (België)
88 A. Fivez, WEERT BORNEM (België) (handtekeningenlijst: 16 handtekeningen)
89 ir. W.W. van Zandbrink, EINDHOVEN
90 familie P. Bocklandt, WAASMUNSTER (België)
91 dhr. P. van de Putte, HAMME (België)
92 mw. A. De Martelaer, SCHELLEBELLE. (België) (mede namens: de heer L. Colman)
93 Antwerpse Scheepvaart Vereniging, Afdeling Zeeschelde, ANTWERPEN (België)
94 Provincie Antwerpen Departement Leefmilieu Dienst Milieu en Natuurbehoud, ANTWERPEN (België)
95 Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen v.z.w., PEER (België)
96 dhr. P. Rooms, KALKEN (België) (mede namens: mevrouw A. van Sompel)
97 dhr. J. Rooms, KALKEN (België) (mede namens: mevrouw I. Kusé)
98 Project Zeeuwse Veiligheidsregio Veiligheidscollege Zeeland, MIDDELBURG
99 Stichting Behoud de Zak van Zuid-Beveland, NISSE
100 dhr. P. Symens woonplaats onbekend
101 Boerenbond, LEUVEN (België) (mede namens: de heer C. Adriaens van het Algemeen Boerensyndicaat)
102 SP afdeling Hulst i.o., KLOOSTERZANDE
103 Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, AMERSFOORT (namens: A.D.C. Otte-klomp en N. Vossen)
104 Natuurpunt 's Heerenbosch kern Hamme, HAMME (België)

105 Durme v.z.w. Regionale vereniging voor natuur- en milieubeheer, LOKEREN België)
106 de Polder van het Land van Waas, VERREBROEK (België)
107 17 eensluidende reacties ontvangen
108 College van burgemeester en schepenen van de Stad Antwerpen, ANTWERPEN (België)
109 49 eensluidende reacties en een handtekeningenlijst met 440 handtekeningen ontvangen
110 Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen, ANTWERPEN (België)
111 Polder van Belham, LAARNE (België)
112 Polder Hamme - Moerzeke, HAMME (België)
113 dhr.T. Temmerman, STEENDORP
114 dhr.K Gelder, woonplaats onbekend
115 familie Baudts, KNESSELARE (België)
116 Bedrijfsgilde Assenede, BASSEVELDE (België)
117 Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Afdeling Land- en Tuinbouwvorming, BRUSSEL (België)
118 dhr.K. van de Velde, WETTEREN (België)
119 dhr.L. Huygke, HEINDONK WILLEBROEK (België)
120 Vlaamse Vereniging Hengelsport Verbonden, BLANKENBERGE (België)
121 Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie, HASSELT (België)
122 Stedelijke Ontwikkeling Mechelen, Dienst Milieudienst, MECHELEN (België)
123 18 eensluidende reacties ontvangen
124 10 eensluidende reacties ontvangen
125 Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Afdeling Natuur, BRUSSEL (België)
126 Boerenbond Arrondissementsraad Mechelen, HERENTALS (België)
127 G. Vermeire, MERELBEKE (België)
128 Vlaamse Landmaatschappij, BRUSSEL (België)
129 Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Afdeling Monumenten en Landschappen, BRUSSEL (België)
130 Polder Battenbroek, WALEM - MECHELEN (België) (handtekeningenlijst: 117 handtekeningen)
131 mw. M. Claes, LEEST - M Echtelentel (België) (mede namens: de heer P. Lambrechts
132 dhr. K. Grolus, BORNEM (België)(mede namens: Groep Leefmilieu Klein- Brabant)
133 G. de Cloedt, BRUSSEL (België)
134 Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Bos en Groen - Oost Vlaanderen, GENT (België)
135 Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Polder "tussen Schelde en Durme"-Zele, BERLARE – UITBERGEN (België)
136 Landelijke Raad Wetteren, WETTEREN (België)(mede namens: Bedrijfsgilde Wetteren)
137 Van den Abbeele Francis, BERLARE (België)
138 Polder van Belham, LAARNE (België)
139 Samenwerkingsverband Kalkense Meersen, KALKEN (België)
140 Gemeente Knokke - Heist, KNOKKE – HEIST (België)
141 Natuurpunt VZW Natuurreservaat Kalkense Meersen, SERSKAMP (België)
142 Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap afdeling Water, BRUSSEL (België)
143 Gemeente Wichelen, WICHELEN (België)
144 Gemeente Dendermonde, DENDERMONDE (België)
145 2 eensluidende reacties ontvangen
146 Polder Sint-Onolfs, DENDERMONDE (België)
147 Gemeente Berlare, BERLARE (België)
148 Koninklijke Vereniging Voor Natuur- en Stedenschoon VZW, ANTWERPEN (België)
149 Natuurpunt Wase Linkerscheldeoever VZW, ANTWERPEN (België)
150 Gemeente Willebroek, WILLEBROEK (België)(mede namens: Polder Willebroek, de Stad Mechelen)
151 Provincie West-Vlaanderen, SINT-ANDRIES (België)

152 Gemeentehuis van Hingene, BORNEM (België) (mede namens: Polder van Hingene, Polder van Weert, Polder van Bornem)
153 dhr S. Windey, MOERZEKE (België)

Categorie insprekers	België	Onbekend	Noord-Brabant	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland	Totaal
Individuele inspreker	50	0	0	1	21	0	72
Buurt-/bewonersvereniging	0	0	1	1	2	0	4
Ondernemer	3	0	0	0	4	1	8
Belangenorganisatie van een ondernemer	4	0	0	1	5	1	11
Agrarische ondernemer	10	1	0	0	5	0	16
Belangenorganisatie van een agrarisch ondernemer	11	0	0	0	6	0	17
Gemeente	16	0	1	0	3	0	20
Provincie	2	0	0	0	0	0	2
Rijk	7	0	1	1	0	0	9
Waterschappen	10	0	0	0	2	0	12
Natuur- en Milieuorganisaties	9	0	0	0	5	0	14
Maatschappelijke instellingen	1	0	0	0	0	0	1
Sport en Recreatie	2	0	0	0	1	0	3
Politieke partijen	0	0	0	0	1	0	1
Totaal	125	1	3	4	55	2	190

(Insprekers die zowel mondeling als schriftelijk hun zienswijze kenbaar hebben gemaakt zijn één keer in de tabel opgenomen.)

b.Naerebout
Ontwerper

t.a.v.: Projectdirectie (Proses)
'ontwikkelingsschets'
,,Schelde- estuarium"

Met verwijzing naar mijn inbreng dd.29.11.03
,,Het realiseren van het uitdiepen "Schelde- estuarium"
Gelet op 'de weerstand' om dit doel te bereiken is het beter de stelling van Nobelprijswinnaar in de fysica W.Heisenberg te volgen,tw.;
,,Het is onmogelijk binnen een bestaand denksysteem op zinvolle wijze een afwijkend denkpatroon te créeren"

Voorzitter,

Bekijken we de overzichtskaart van ProSes, da bemerken we dat de doorvoerwegen 'Nicht im vrage sind' welke juist hier een grote rol speelt.
Herstructureren van het totale –aangegeven- gebied is voor de EU een noodzaak.
En dient daarom het nationale te 'over-rule'.
De EU stelde in dec 2003 hiervoor miljarden beschikbaar.

Bij nauwkeurige studie van het ,,Scheppings"- verhaal bemerkt men de opdracht ,,Te waken over de voortdurende ,,Schepping"; hier ,,het Schelde-estuarium".
Dit houdt in dat we dienen te handelen in de geest van de 'Rentmeester"; ProSes!
,,Over normen en waarden", gesproken.

Via deze waarde - van de disciplines Ecologie en Economie- bereikt men op 'win-win' basis het beoogde doel; tw.
- ,,winst op de vaartijd Terneuzen - Belgische grens."
- ,,Vergroten van de vaarveiligheid –risicomijdend- door het vermijden van ,,Het nauw van Bath".
- Hiermede bereik men –automatisch- ,,Het voorkomen van
- " het verstoren van ,,het ecologisch gebeuren in het 'Estuarium".*)

"Het samenvallen"
De som van 'het samen vallen' van twee tegenover elkaar staande gegeven eenheden (de ecologische- en de economimische-) geeft de 'indentiteit' " door beide aspecten tot hun recht te laten komen".
,,Voorbij gaan aan 'elementaire' gegevens leidt tot 'onverantwoord gedrag' zeker bij gedeelde verantwoordelijkheid.

Bij dit "hoogste goed" gaat het om behoud; om wettelijke bescherming van het "Hoogste college" ,,De Natuur". E U- 'over ruled it' op basis van 'het rentmeesterschap'; "EU - Cultivons nos jardins".

Herstructureren van dergelijke -van levensbelang zijnde- gebieden en levensaders is geen 'nationaal'-belang meer maar een ,,EU-aorta-regio'– gebeuren. "bittere noodzaak".
en moet -als eerste-- volgens deze 'geschetste' vorm worden uitgevoerd.
Dit ,,snijdt hout" omdat het berust op "win - win basis".

Nogmaals:

*) Doch niet alleen; ook de continue toevoer naar A.w is hierbij gebaat.

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 16 SEP 2004

- Hieruit volgt –
(z.o.z.)

1

onderwerp; "Schelde- estuarium"
"Waardebepaling"
Bij het 'verdiepen'van de vaarroute van de Westerschelde wordt de 'Uitzonderlijke unieke' kraamkamer van "het leven" zwaar beschadigd. Gemeten naar de 'gevolgen' van het beter bevaarbaar maken van de rivier de Seine, ging daar het 'estuarium' verloren en de kosten van het bevaarbaar houden bleven hoog.
Het kostenplaatje van het Schelde - estuarium ligt -ongeveer- in de orde van 123 miljaard Ned.guldens en de toegevoegde waarde bedraagt -ongeveer- zes miljard op jaarbasis; Hier alleen berekend over de 'waarde' van natuurprodukten en diensten, aldus de Ned.Rijkswaterstaat,1999.

Een niet te vergeten aspect is het regelmatig moeten verdiepen van de *vaargeul (kosten miljarden Eu's). Deze kosten kunnen efficienter benut* worden bij'"een nieuwe open, veiliger en verkorte vaarroute van Terneuzen naar de Belgische grens.

"Het samenvallen"
"Het samen vallen"van twee tegenover elkaar staande gegeven eenheden (de ecologische- en de economimische) wordt bij de 'indentiteit' ervan alleen bereikt "door beide aspecten tot hun recht te laten komen".

Bij dit "hoogste goed"gaat het behoud om wettelijke bescherming van het "Hoogste college"; hier de " E U- " 'all over ruled'.

"EU - Cultivons nos jardins".
Herstructureren van regio's binnen de EU is ook hier "bittere noodzaak".
en moet -als eerste in geschetste vorm- worden uitgevoerd.
Dat dit 'hout snijdt ligt in het feit dat dit ontwerp rust op "win - win basis".

1.

hieruit volgt;

- Het estuarium wint -op win-win basis- vergroting van de rust zowel boven- als onderwater- en minder horizonvervuiling;
- Beheersing van de watertoevloed (verhoging van de zeespiegel);
- Ontpolderen is niet aan de orde;
- De vaarroute heeft een grotere diepgang, is veiliger en korter dan de huidige;
- Exclusief de nevenwinstpunten; oa: voor landbouw en Mkb.

Dit alles, als de EU- zijn taak als ,,Rentmeester" uitvoert!
Uw taak is ,, deze aanbeveling bij uw opdrachtgevers in te dienen!

Vlissingen 15. 10.2004.
b.Naerebout
Ruys de Beerenbrouckstraat 25
EN 4384 Vlissingen
Tel, 0031- 118478927

Voorzitter,

helaas ben ik op 4 okt. verhinderd in Arion aanwezig te zijn dus breng ik langs deze weg mijn standpunt in.

b. Naerebout

4

Problemen -mondiaal gezien- zijn groot en divers, maar plaatselijk kan -bv. de VN en de EU een internationale 'aorta' ontwikkelen tbv.: ,,de basis infra structuur" gebaseerd op ecologie en economie in 'symbose'; genaamd ,,Econologie".

Bekijken we het overzicht van de ProSes-studie, dan be merken we dat de doorvoerwegen –'all in one' vanaf de Deense grens tot aan de Belgische zuidgrens niet in beschouwing worden genomen, Nicht im vrage sind! Terwijl deze juist de hoofdrol spelen.
Herstructureren van het totale aangegeven gebied is voor de EU een noodzaak
En 'over-ruled' daamee het 'nationale' gebeuren.
EU –Rentmeesterschap verheft dit (totale-) gebied tot ,,EU- aortaregio"

OVERZICHTSKAART bij de Kennisgeving Strategische milieueffectenrapportage

Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

EU-aorta regio
overflow Gem. Zwenkkom
gemaal
Inpassing overflow o.w.s. 2003

schorren
slikken en platen
hoofdwatergeul
nevenwatergeul
geulen
ondiep water
overig water
kernbebouwing

ondiepte in vaargeul (drempel)
verbreding vaargeul
mogelijke locatie Overschelde
voorbeeldmaatregelen natuurontwikkeling
spoor
wegen
huidige dijken
rijksgrens
provinciegrens
gemeentegrens

voorstel aan

proSes

Projectdirectie ontwikkelingsschets Schelde-estuarium

dd.gdec. 2003

b.Naerebout
ontwerper
Ruys de Beerenbrouckstraat 25
4384 EN VLISSINGEN
01184-78927

-ECONOLOGIE-
in de praktijk
-basis-

EU-aorta

Spoor-Kanaal-auto weg Rijn/Maing

2

Bewoners Belanghebbenden Groep Moerdijk - Zandvliet
Secretariaat: Richard H. van der Pols
Vereniging Bewoners Belanghebbenden B.o.Z.,e.o.
"Goederen – Spoor – Weg"
Opgericht (4-06-2003, voorheen Bewoners Comité Bredasestraat,e.o.) 9-09-2003
Ingeschreven d.d. 11-09-2003 Verenigingenregister K.v.K. W.-Brabant Nr. **20111975**
Secretariaat: Richard H. van der Pols, Bredasestraat 48
4611 CH Bergen op Zoom tel: (0164) 259 139/ 249 277
e-mail : <rhvanderpolsboz@planet.nl>
website : www.goederenspoorWEG.nl

23 SEP 2004

22 september 2004

Aan het Inspraakpunt Verkeer & Waterstaat
Re: "Ontwikkelingsschets 2010 Westerschelde-estuarium"
Oorspronkelijk verzonden als e-mail berichten op 21 en 22 september 2004

Zeer Geachte Dames en Heren,

Verzoeke dit aan te merken als formele Inspraakreactie "Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium", S-MER deelnota Geluid.
Nadere onderbouwing m.b.t S-MER Geluid (Arcadis-Technum) en de door mij aangegeven 'interpretatie fout' , zoals hieronder verder integraal herhaald (21-09-2004) :
Rekenmodel Zeevaart 1.3.2
pag 8 punt 3) ....."de vaarsnelheid is constant en bedraagt in beide richtingen **15 km/u**".
De mijnerzijds ingebrachte gegevens worden nadrukkelijk bevestigd in het Marin rapport (18245.620/7 "Nautisch onderzoek van het Schelde-estuarium") zie daartoe pag. 78 : *"De (referentie) vaarsnelheid van de schepen door het water wordt getrokken uit een normale verdeling met een gemiddelde en een standaard deviatie die per klasse en beladingsgraad verschillen. De vaarsnelheid is wel begrensd tussen een minimum en een maximum waarde. Het gemiddelde, minimum en maximum, van de vaarsnelheid voor de zeeschepen zijn gebaseerd op een analyse van de SRK gegevens voor een aantal korte deeltrajecten. Het gemiddelde varieert afhankelijk van de scheepsklasse van 5,5m/sec (10,7 kts) tot 7,1 m/s (13,8 kts). De minimum waarden liggen tussen 4,1 m/sec (7,9 kts) en 6,8 m/sec (13,2 kts). De maximum waarden liggen tussen 6,3 m/sec (12,2 kts) en 8,3 m/sec (16,1 kts)".*
Een bevestiging voor de door mij hieronder aangeleverde empirische snelheidsgegevens voor de Zeevaart. *Zie ook : De snelheden van de binnenvaartschepen zijn gebaseerd.....*
De gemiddelde snelheid van de binnenscheepvaart moet dus ten grondslag liggen aan de gesignaleerde interpretatie fout, m.b.t. de vaarsnelheid van de Zeescheepvaart
De verder verstrekte gegevens vanuit het simulatiemodel zijn onmiskenbaar een misvatting en onjuist.
"Wanneer schepen gaan reageren wordt een minimumsnelheid van 2 m/sec (3,9 kts) gehanteerd om een minimale manoeuvreerbaarheid te garanderen".
'Dead Slow'- en/of 'Slow'- aan- en afmeer manoeuvres worden hierbij dus uit hun specifieke omstandigheden naar een breder toepassingskader veralgemeniseerd.
*De gehanteerde parameters voor drifthoek bij bochtvaren in relatie tot stroomsnelheid, windrichting e.d., een **minumumsnelheid van 2 m/sec (3,9 kts)** om een minimale manoeuvreerbaarheid te garanderen **zal in vrijwel alle omstandigheden (met uitzondering van doodtij en vrijwel windstil) voor manoeuvreerbaarheid totaal onvoldoende zijn.*** (commentaar vdP)
Richard H. van der Pols

B.B.G.M.-Z.
Ver. B.B.BoZ, e.o.

22-09-2004

toegezonden 21-09-2004 :

Zeer Geachte Dames en Heren,

re: **Inspraak ProSes Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium 2010, Antwerpen 20-09-2004,** MONDELING BEKNOPTERTOEGELICHT.

Ik heb gisteravond de eerste Voorlichtings- en Inspraak-avond "Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium 2010" bijgewoond in Antwerpen. Teleurstellende opkomst wat Vlaamse belanghebbenden-bewoners betreft.
Het informatieve deel werd bijgewoond door o.m. burgemesster P. Janssens, schepen Delwaide, directeur G.H.A. E. Bruyninckx, L. v.d. Berg OAP (Benelux) de nieuwe Ned. consul te Antwerpen en een beperkt aantal regionale belanghebbenden. Totaal circa 90 aanwezigen, waarvan hooguit ca. 50 niet rechtstreeks professioneel betrokkenen.
Geolied globaal informatief overzichtsprogramma, power-point inleiding op hoofdlijnen met video-filmpje t.a.v. ProSes en Ontwikkelingsschets. Toelichting zeer algemeen en vrijblijvend.
Vragenuurtje publiek beperkt tot ca. 20 minuten. Weinig diepgaand.
Vragen t.a.v. noodzaak - uitdieping tot 14 meter - werden uit de weg gegaan met een uitgebreid betoog (resume) dat in 2001 Vlaams Parlement uitdieping tot 13.10 meter, uiteindelijk, aanvaard had.
Enkele vragen t.a.v. G.O.G's ,zowel als m.b.t. de bevaarbaarheid van de bovenloop van de Schelde tot aan Gent.
Alle 'kopstukken' verlieten de bijeenkomst na de Pauze, waarna een zeer kort Inspraak gedeelte.
Slechts drie insprekers, een ontgoochelde landbouwer t.g.v. de reeds meer dan dertigjarige onzekerheid Sigma-plan en de onmogelijkheid (betaalbare) vervangende grond te kunnen vinden na eventuele onteigening; een vertegenwoordiger van het gewest Beveren, ook t.a.v. landbouwperikelen, vooral district Bazel-Kruibeke-Rupelmonde, van de nu nog resterende ca. 60 landbouwers hebben er reeds eerder een tiental zich genoodzaakte gezien tot bedrijfsbeeindiging.
Aanklacht tegen de gebrekkige communicatie naar hen toe. Vragen t.a.v. de toekomstige Meerwaarde van voorliggende Mer-rapporten.
Ikzelf heb mij beperkt tot aangeven dat nu opnieuw een procedure ingegaan wordt die tot een spoedige hernieuwde verdiepingsaanvraag zal moeten leiden, vanwege de toenemende scheepsgrootte, een eindeloze herhaling van zetten en wederzijdse (onnodige) Vlaams-Nederlandse confrontaties. (1973-1995, 1998-nu).

Verder heb ik zeer specifiek geschoten op S-MER Deelnota Geluid (Arcadis-Technum). Deze acht ik totaal onvoldoende en onvolledig, zowel inhoudelijk als methodologisch. Werd niet in dank aanvaard.

Er komen specifiek niet verdedigbare stellingnamen in voor (zie www.proses.nl c.q. www.proses.be S-MER geluid (41456ba3f46) - tot gistermiddag ontbraken de bijbehorende bijlagen -, zijn nu ook op de website geplaatst, (niet bijgevoegd vanwege omvang).
Rekenmodel Zeevaart, 1.3.2 (p.8)
Naast slordigheden : op de ene plaats (p.9) *'verhouding vrachwagen container gelijk aan 1 verondersteld'* - zie (p.11) 1 vrachtwagen= 1,5 TEU.

Stellingnamen op basis van het MARIN rapport zie (p.8)
3)" Voor alle zeeschepen bedraagt het bronvermogen 113 dB(A) (zie ook leemten in kennis) en de vaarsnelheid is in beide richtingen constant en bedraagt **15 km/u".**
Gemiddelde vaarsnelheid, mijns inziens, 12 - 15 kn/u = 20 à 30 km/u *tussen Pas van Terneuzen en Antwerpen(Normale economische bedrijfssnelheid Containerschepen 18-19,5 kn/u ,ca. 85 % van vermogen, max. snelheid ca. 21 kn/u)*
4) "De binnenvaart over Westerschelde en Beneden-Zeeschelde wordt niet meegenomen in het model *omdat dit akoestisch niet relevant is.* De bijdrage is ca. 10 % van de geluidsemissie";

Ten aanzien van de diverse stellingnamen treinverkeer kan ik het niet nalaten een paar illustraties op te voeren om aan te tonen dat men met verouderde voortdurende wederzijds en wederkerig overgenomen en ongecontoleerde gegevens blijft werken:
p.9) Rekenmodel spoorverkeer Vlissingen-Roosendaal
1. "Het aantal bakken is op het gehele traject constant".
3. "Voor de verdeling van het aantal bakken over de dag,avond en nachtperioden is dezelfde verhouding aangehouden zoals geldt voor het overige goederenvervoer op dit traject"

De invoergegevens zijn gepresenteerd in bijlage 3. Hierin zijn de cijfers van de autonome ontwikkeling voor 2010 gebaseerd op de prognoses van het Akoestisch spoorboekje (ASWIN) 2003 (vr11/13). De prognoses van de autonome ontwikkeling voor 2030 zijn gebaseerd op de prognoses uit de studie Robel. De prognoses voor het extra spoorverkeer zijn gebaseerd op de cijfers van het CPB. De omrekening hiervan wordt uitgwerkt in paragraaf 1.3.3.
Vergelijk par. 3.2 Achterlandverbindingen - p. 24-26) Treinverkeer 2010
"In het scenario met Vlissingen is er een toename van **circa 100 bakken per etmaal** op de lijn Antwerpen-Roosendaal" p.24.
"Ook voor railverkeer zijn de effecten op geluidbelasting voor de meeste trajecten te verwaarlozen." **(Q.E.D.) p.24/25**
"In het scenario met Vlissingen is er een toename van circa 700 bakken per etmaal op de lijn Antwerpen-Roosendaal.
Bij een onderlinge vergelijking van de alternatieven binnen het scenario met Vlissingen zijn deze toenames niet zichtbaar".

4. Effectvergelijking (Conclusie mijnerzijds onderstaande ONMOGELIJK = complete KUL)

p.29 *Schelde-estuarium, scenario zonder een containerhaven in Vlisingen.*

"Voor rail- en wegverkeer is er geen toename in geluidbelasting en of geluidbelast oppervlakte. Het oppervlak binnen de 50 dB(A) contour voor weg- en railverkeer blijft gelijk.

Schelde-estuarium, scenario met containerhaven in Vlissingen

"Voor weg- en railverkeer is er een afname van 160 ha respectievelijk 50 ha ten opzichte van het nulalternatiegf. Het oppervlak binnen de 50B(A) contour voor weg- en railverkeer neemt in beide gevallen met 100 ha af".

5. Mitigerende en compenserende maatregelen

Railverkeer

"In het scenario met een containerhaven in Vlissingen, is er een grote toename van het railverkeer (**200% toename in 2015**) van en naar Vlisingen ten opzichte van de huidige situatie". *(peildatum huidige situatie= onvermeld, volgens bijlagen 1-01-2002 derhalve verouderd).*

6. Leemten in kennis en evaluatie programma

Zeescheepvaart

"Over scheepvaartlawaai van zeeschepen is weinig bekend" (dus geen adequaat bronnenonderzoek, ook niet bij de eigen organisatie (Arcadis) in Amerika).

"In de metingen voor binnenvaartschepen is namelijk geen relatie gevonden tussen het bronvermogen en : - klasse(laadvermogen); - het al dan niet beladen zijn van een schip; - het strooopwaarts dan wel stroomafwaarts varen van een schip.

Vermoedelijk zijn er zelfs per klasse sterk uiteenlopende bronvermogens aanwezig, zodat een relatie tussen klasse en bronvermogen niet gelegd kon worden"

p. 33 Geluidbelasting : "Deze gegevens zijn in het onderzoek niet voorhanden".

Is daar wel naar gezocht ? (zie ook gebruikte literatuur, waarin die aspecten wel degelijk aan bod komen, echter eigen invoeging en zonodig enig rekenwerk vereisen).

Op deze wijze kan ik nog wel even doorgaan, met andere details, om dit rapport naar de schroothoop te doen verwijzen, ter illustratie voeg ik twee berekeningen t.a.v. de toename van het spoorgoederenvervoer op de Zeeuwse Lijn sedert mei 2003 , en de rekenkundige consequenties daarvan hierbij. (opgesteld door Min VROM en verzonden 27-04-2004). **De toename van de Cobelfret autotreinen gemiddeld 6 per richting/per dag, sinds mei 2003, treinen met tussen de 30 en 33 bakken, i.e. minimaal 180 bakken per richting/per dag.**

Hopende op deze wijze de door mij gisteravond mondeling ingebrachte gegevens nader toegelicht te hebben, zonder uitputtend hierbij alle andere, nadere, details m.b.t. scheepvaart en wegverkeer eveneens naar de prullenbak te doen verwijzen.

Met vriendelijke groet,

Richard H. van der Pols, secretaris

27-apr-04

Kapelle

traj 661 km 45000

jaar	goederenbakken/uur				geluid emissie totaal (dB(A))	maatgevende periode	goederenbakken/periode		
	dag	avond	nacht	totaal			dag	avond	nacht
1987	6,10	1,80	4,50	12,40	85,6	avond	73,20	7,20	36,00
1998	4,62	1,76	3,32	9,70	83,2	nacht	55,44	7,04	26,56
1999	4,93	1,27	2,62	8,82	83,3	avond	59,16	5,08	20,96
2000	2,31	4,26	2,24	8,81	80,7	avond	27,72	17,04	17,92
2001	1,68	4,75	2,76	9,19	81,0	avond/nacht	20,16	19,00	22,08
2002	5,01	3,68	2,44	11,13	82,1	avond	60,12	14,72	19,52
2003	*14,60*	*14,70*	*9,01*	*37,60*	*85,8*	*nacht*	*175,16*	*56,39*	*71,25*
progn	13,29	21,09	14,06	48,44	87,8	nacht	159,48	84,36	112,48

toets 2003 *)	**3jr vooraf**	3,00	4,23	2,48	9,71	82,1	avond !!
tov 2000-2002	**stijging**	367%	233%	159%	287%	3,7	nacht !!
toets prognose)**	**3jr vooraf**	3,00	4,23	2,48	9,71	82,1	avond !!
tov 2000-2002	**stijging**	343%	399%	167%	399%	5,7	nacht !!

*) dit is niet de toets die volgens het Egs moet worden uitgevoerd omdat het daarbij gaat om de toename over een periode van 10 jaar. Maar deze toets geeft al aan dat er in 1 jaar al een overschrijding is.

**) de hier gebruikte prognose is afkomstig uit het akoestisch spoorboek. In het project (OTB Sloelijn) worden andere cijfers gebruikt. Voor echte rekenwerk is info van ProRail nodig, maar die info is tot nu toe niet beschikbaar gesteld. Dus worden bovenstaande prognosecijfers gebruikt.

Kapelle: berekening intensiteitsgegevens 2003 27-apr-04

jaar 2003	goederenbakken/uur				totaal aantal goederen bakken/dag
	dag	avond	nacht	totaal	
laagste van 3 voorgaande jaren	1,68	3,68	2,24	7,60	52,8
treinen uit mail 22/5/03					
5:23 (600 m)			3,75	3,75	30,0
12:33 (600 m)	2,50			2,50	30,0
17:13 (600 m)	2,50			2,50	30,0
8:34 (600 m)	2,50			2,50	30,0
16:06 (600 m)	2,50			2,50	30,0
20:40 (600 m)		7,50		7,50	30,0
Duitse trein 700 m	1,46	1,46	1,46	4,38	35,0
Duitse trein 700 m	1,46	1,46	1,46	4,38	35,0
totaal	**14,60**	**14,10**	**8,91**	**37,60**	302,8

3

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 29 SEP 2004

Bierliet, 24 september 2004

Inspraakpunt
Verkeer en Waterstaat
Proses
Postbus 30316
2500 GH Den-Haag

Bezwaarschrift tegen ontwikkelingsschets
2010 Schelde-estuarium

Geachte heer, mevrouw,

Ondergetekende F.C.A. Verdult (Landbouwer) Wonend in Angelinapolder gelegen naast de Braakman, maakt bezwaar tegen uitpoldering vande Braakman i.v.m. verzilting van landbouwgronden in de achterliggende polders.
Om verdroging in de Angelinapolder tegen te gaan wordt er nu zoet water ingepompt vanuit de Braakman

F.C.A. Verdult
Angelinaweg 1
4522 PC Bierliet

4

Algemeene Schippers Vereeniging
Zwartewaalstraat 37, 3081 HV Rotterdam

Tel. 010-4148585
06-53190459
Fax. 010-4048310
E-mail: asv034@zonnet.nl
www.algemeeneschippersvereeniging.nl

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH Den Haag
Pays-Bas

Verkeer en Waterstaat
ingekomen: 29 SEP 2004

BEZWAARSCHRIFT

Het bestuur van de Algemeene Schippers Vereeniging, gevestigd te Rotterdam, in deze haar aangesloten leden vertegenwoordigend,

Maakt bezwaar tegen de voorgenomen verruiming van de vaarweg van de Westerschelde om volgende redenen:

1. Veiligheid
2. Milieu
3. Ontbreken van verweermogelijkheden

1. Veiligheid

- De Westerschelde wordt zeer druk bevaren door zowel binnenvaart als zeevaart.
- De Westerschelde – in het bijzonder de vaargeul tussen de rede van Vlissingen en de havens van Antwerpen - is in de loop der jaren steeds verder verruimd en uitgediept, waardoor grotere zeeschepen nagenoeg bij ieder getij kunnen varen. De zeevaart kan dankzij een diepere vaargeul met grotere snelheden varen.
- Door met hoge snelheden te varen veroorzaken zeeschepen vaak té hoge golfslag en zuiging bij het passeren van havens.
- Het gevolg is dat de binnenvaart geconfronteerd wordt met omstandigheden die noodlottig kunnen worden voor schip, lading en opvarenden.

De consequenties hiervan zullen zijn:
- schade aan binnenschepen,
- vergaan van binnenschepen,
- verlies van lading en mogelijke gevolgen voor het milieu,
- mogelijk verongelukken van de opvarenden.

De mogelijkheid bestaat dat lading gaat schuiven aan boord van een geladen binnenschip. Bij lege schepen kan bodemschade ontstaan of zij kunnen mogelijk breken. Afgemeerde binnenschepen in de havens kunnen losbreken door de zuiging van passerende zeeschepen. Tijdens het kruisen of voorbijvaren in de vaargeul wordt de binnenvaart geconfronteerd met golfhoogtes waarvoor binnenschepen niet zijn geconstrueerd.

In de binnenvaart bevinden zich onder de opvarenden vaak gezinnen, waaronder dus ook vrouwen en kinderen. Het te water raken kan de verdrinkingsdood tot gevolg hebben of het slachtoffer kan de dood vinden door onderkoeling voor er redding komt opdagen.

2. Milieu

Bij vergaan van een binnenschip kunnen stoffen in het water geraken, zoals:

- Gevaarlijke of vervuilende lading
- Olie en vetten uit machinekamers
- Het wrak van het binnenschip zelf

Wanneer een binnenschip vergaat, heeft dit onherroepelijk gevolgen voor het milieu. Mogelijk komen er oliën en vetten vrij uit de machinekamer die het oppervlaktewater verontreinigen. Een scheepswrak wat in de vaargeul ligt, heeft ook consequenties. Wanneer een binnenschip zinkt, kunnen sommige ladingsoorten een langdurige aantasting van het milieu veroorzaken.

3. Ontbreken van verweermogelijkheden

- Naar verluidt zou het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) geen bevoegdheid hebben om op te treden op de Westerschelde en zou alleen maar "mogen kijken" naar goed zeemansschap.

- De provincie Zeeland heeft geen directe bevoegdheid aangaande de vaarsnelheden op de Westerschelde.

- Er bestaat voor de Westerschelde geen reguliere driehoeksoverleg met het Openbaar Ministerie (OM), KLPD (rivierpolitie) en de Commissaris.

- Acties tegen zeeschepen die de veiligheid in gevaar brengen op de Westerschelde, zouden of mogen door Rijkswaterstaat slechts gevoerd worden in overleg tussen Nederland en Vlaanderen.

- Op de Westerschelde is sprake van gezamenlijk nautisch beheer. Indien afspraken over de snelheid wenselijk zouden zijn, zou dit in overleg plaats dienen te vinden met de Vlaamse overheden.

- "Hinderlijke vaarbewegingen" zouden als subjectief dienen te worden beschouwd en door de Officier van Justitie is het standpunt ingenomen dat zulke situaties, analoog aan de praktijk op de weg, zoveel mogelijk in de privaatrechtelijke sfeer afgedaan dienen te worden.

- Er zouden door de afzonderlijke overheden maatregelen kunnen worden genomen aangaande de veiligheid op de rivier. Er dient dan echter rekening te worden gehouden met het vrije doorvaart principe, zoals beide landen in het verleden overeen zijn gekomen.

- De scheepvaartdienst Westerschelde van Rijkswaterstaat zou slechts adviserend kunnen optreden en geen dwingende eisen kunnen stellen aan goed zeemansschip van een verantwoordelijke kapitein en/of schipper.

- Klachten die bij het OM aanhangig gemaakt zijn, zouden worden geseponeerd.

Concreet komen bovengaande punten er op neer dat ondernemers in de binnenvaart geen enkele verweermogelijkheid hebben om gezagvoerders van zeeschepen aansprakelijk te stellen voor schade, schipbreuk of slachtoffers veroorzaakt door exorbitant vaargedrag van de zeevaart.

Gedurende de laatste jaren heeft de binnenvaart reeds veelvuldig problemen ondervonden met té snel varende zeeschepen. Een verdere verruiming van de Westerschelde zal de onveiligheid voor binnenschepen, hun opvarenden en de risico's tot schade aan het milieu alleen maar doen toenemen.

4. Samenvattend

Wij zijn van mening dat:

- de zeevaart rekening moet houden met de binnenvaart,
- de zeevaart gevaarlijke golfslag moet vermijden bij het kruisen of voorbijvaren van binnenschepen,
- de zeevaart sterke zuiging en golfslag moet vermijden bij het passeren van havens en steigers waar binnenschepen afgemeerd liggen,
- de zeevaart sterke zuiging en golfslag moet vermijden bij het passeren van havens waar binnenschepen in, en uitvaren,
- de overheid adequaat moet controleren op het vaargedrag en snelheden van de zeevaart,
- de overheid sanctionerend moet optreden bij moedwillig onveilig vaargedrag van de zeevaart,
- de overheid zorg moet dragen dat klachten gehoord worden,
- de overheid zorg moet dragen dat klachten in behandeling worden genomen,
- de overheid zorg moet dragen dat veiligheid, voorkoming van calamiteiten en zorg voor het milieu, ten alle tijden boven economische belangen gaat.

Wij kunnen ons niet onttrekken aan de indruk dat de overheid in deze nalaat om een beleid te voeren wat gericht is op:

- veiliger omstandigheden voor de binnenvaart,
- verbetering van de rechtszekerheid en rechtspositie van de binnenvaartondernemer,
- zorg voor het milieu.

Indien de omstandigheden voor de binnenvaart niet ten goede worden gekeerd, zijn en blijven wij absoluut tegen een verdere verruiming van de Westerschelde.

Was getekend,

Namens het bestuur van de Algemeene Schippers Vereeniging

J.J. Paauwe
Vice-voorzitter

Douai, de 23e september 2004

5

23-9-04

Geachte heren van Proces

Ik ben naar een van uw bijeen-
komsten geweest, en vond het fantastisch
wat u over hebt voor de natuur, ook het
bij creëren er van. Een ding wil ik nog
kwijt "Het verdronken land van Saeftinge"
is stilletjes aan het droger worden Sommige
delen lopen niet meer onder. Wat zal dit
worden na het uitsluiten van de Schelde
, voor of nadelig. Gelieve hier rekening
mee te houden. Dank voor uw luisterend
oor. U mag nog steeds informatie opsturen

Groetjes
Jan Peeters
Molenlei 74
2170 Merksem

Verenigde Natiestaat
Ingekomen: 01 OKT 2004

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 01 OKT 2004

6

Antwerpen 14-9-4

Pro Ses
Min van de Vlaamse gemeenschap.
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 Antwerpen.

Geachte heren,

Ik ben van oordeel dat een stormstuw vroeg of laat noodzakelijk is
Om kostenbesparend te werken kunnen en 3 kunstwerken in 1 geïntegreerd worden.
Het nieuwe tunnelprojekt zou kunnen geïntegreerd worden in de massale funderingszool van de stormstuw
Beide zijn ongeveer op dezelfde plaats geprogrammeerd.
De pylers van de stormstuw kunnen een spoorbrug torsen met een openklap of opendraaibaar deel om een doorgang voor zeeschepen te verzekeren over 150m breedte
Het elektro mechanisch deel van de stormstuw kan gerealiseerd worden wanneer de tijd hiervoor rijp is.

Graag ben ik ter uwe beschikking voor verdere info

Ind-ing Bruno Bob

Frans Gaillyth 3
2610 Antwerpen

0497520727

BRABANTS ZEEUWSE WERKGEVERSVERENIGING

zeeland

Secretariaat: Westkade 104
Postbus 97
4550 AB Sas van Gent
Telefoon 0115 451456
Telefax 0115 453428
E-mail bzw@zeelandnet.nl
Internet www.bzw.nl

Aan het inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

Verkeer en Waterstaat
ingekomen: 30 SEP 2004

Ref.: bzw.zld.2004.287/as/lk
Ond.: Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium
Bijl.: -

Sas van Gent, 27 september 2004

Geachte dames, heren,

De Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, waarvan u in uw brief met registratienummer 240 van 10 september 2004 aan ons melding maakt, geeft ons aanleiding tot de volgende opmerkingen.

Wij richten ons in het bijzonder op twee voorstellen voor besluiten in de Ontwikkelingsschets, nl.:
- het zonder fasering verruimen van de vaargeul zodat een getij-onafhankelijke vaart mogelijk wordt voor schepen met een diepgang tot 13.10 meter
- het verbeteren van de waterhuishouding van de Braakmankreek.

Wij hebben bezwaar tegen het voorstel van een getij-onafhankelijke diepgang,van 13.10 meter, omdat de economische effecten daarvan op de Zeeuwse zeehavens Terneuzen en Vlissingen volledig buiten beschouwing zijn gebleven. Naar onze mening biedt de verdieping uitsluitend voordeel voor de haven van Antwerpen en verslechtert de concurrentiepositie van met name de haven van Vlissingen.
Wij zijn van oordeel, dat voor de Zeeuwse zeehavens eveneens stimulerende maatregelen genomen moeten worden teneinde de huidige concurrentiepositie te bestendigen. Om de door de verdieping scheefgetrokken verhouding te herstellen is de instelling van een stimuleringsfonds voor verdere ontwikkeling van de Zeeuwse zeehavens noodzakelijk en gerechtvaardigd. Uit dat fonds kunnen nieuwe ontwikkelingen worden gestimuleerd en kunnen bedrijven die rechtstreeks economisch nadeel van de verdieping ondervinden worden gecompenseerd. Tevens biedt een dergelijk fonds de mogelijkheid om eventuele toekomstige, nu nog onbekende en onbedoelde negatieve effecten te kunnen neutraliseren. Gezien de volgens de MKBA enorme economische baten voor de havens buiten Zeeland moet dit als een te realiseren optie worden gezien.

De voorgestelde besluiten voor de Braakmankreek blijven aanleiding geven tot onzekerheid en grote zorg m.b.t. zowel de huidige bedrijfsvoering als de ontwikkelingspotentie van de in dat gebied aanwezige industriële en logistieke activiteiten. De verzilting van de Braakmankreek zou aanvullende mogelijkheden bieden om de natuur te koppelen aan zeecultuur, recreatie, toerisme en wonen. Wij zijn van oordeel dat dergelijke ontwikkelingen om de hiervoor genoemde redenen niet gewenst zijn naast een industriegebied en derhalve achterwege moeten blijven .

De Brabants-Zeeuwse Werkgeversvereniging BZW vertegenwoordigt de Vereniging VNO-NCW in de provincies Noord-Brabant en Zeeland. De BZW is ingeschreven onder 40258492 bij de Kamer van Koophandel Midden-Brabant.

Voorts blijven wij van oordeel dat de BZW vertegenwoordigd dient te zijn in het Overleg Adviserende Partijen OAP als dé vertegenwoordiger van de haven -en industriële bedrijvensector in Zeeland.

Uw reactie zien wij met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groeten,
namens BZW Zeeland,

dr. J.A. Groenink,
voorzitter

drs. A.A.D. Saman,
secretaris

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 05 OKT 2004

Belsele, 27 september, 2004.

Omer Burm,
Nieuwebaan 71
9111 Belsele.

Betreft: Inspraak bij Proses.

Aan Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat,
Proses.
Postbus 30.316
2500 GH Den Haag.

Aan Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap,
Proses.
Copernicuslaan 1, bus 18
2018 Antwerpen.

Betreft: Inspraak Proses.

Geachte Voorzitters,

Hierbij mijn inspraaktekst bij het Ontwikkelingsproject voor het Scheldeëstuarium.
De tekst zal ook gebruikt worden voor verdere contacten met belanghebbenden en belangstellenden.

Met de meeste hoogachting,

Omer Burm.

Belsele, 27 september 2004.

Omer Burm,
Nieuwebaan 71
9111 Belsele.

Betreft : Ontwikkelingschets Scheldeëstuarium.
Algemene inspraak.

Aan ProSes,

Geachte Voorzitter,

Onderstaande tekst betreft inspraak bij algemene informatie over het ontwikkelingsplan voor het Scheldeestuarium.

Bij nader toezien betreft het aangelegenheden die zowel ProSes, OAP, IWB, Zoekproject Slibstortlokaties en SIGMAplan aangaan. Ze zijn onafscheidelijk verbonden.

Vooraf :

Reeds eerder maakte ik de opmerking (te Kruibeke) dat bij het opmaken van plannen, zoals deze van ProSes, te weinig aandacht gaat naar landbouw. Ik meen te hebben moeten vaststellen dat dit hier weer het geval is geweest, de droeve inspraakronde te Kruibeke, in betrekking tot de inrichting van de Potpolder, ten spijt. Zelfs bij navraag naar gevolg dat er werd gegeven op inspraak is men het antwoord schuldig.
De samenstelling van de werkgroepen getuigt opnieuw van gebrek aan aandacht voor de landbouw in de Scheldegebieden.
Aan wie denken dat landbouw kan gemist worden in Vlaanderen moet gezegd worden dat we geen invoer van landbouwprodukten nodig hebben zolang er honger is in hongerlanden. We hebben het voedsel niet nodig dat voor hongerlijdenden dient bestemd te worden. We hebben ook geen invoer van voedsel nodig om de havens te doen draaien. Landbouw is voedselvoorziening en dat gebeurt best vlak bij huis, met zo weinig mogelijk verkeer. Wat wezelf hebben hoeft niet ingevoerd te worden.
Landbouwers zijn niet werkloos, ze werkloos maken is onzin.

Wat ProSes betreft spreken we over de Schelde.
Over de Schelde spreken is over Antwerpen spreken.

Toeristisch bekeken verdienen geschiedenis, ook voorgeschiedenis, en de blauwe en groene natuurelementen een plaats in de stad. Alle inspanningen om van Antwerpen, stad aan de Schelde, een aantrekkelijke woon- en leefplaats te maken zijn zeker te verantwoorden, zelfs toe te juichen. Door vervuiling van de Schelde (hoogtepunt 1976)) hadden de Scheldeboorden geen aantrekkingskracht meer. Dit is gelukkig reeds fel veranderd.
Duidend op de unieke ligging van Antwerpen heeft men meestal de havenuitbreiding op het oog, gestimuleerd door concurentiegevoel met andere nabije zeehavengebieden aan de kust en in Schelde-, Rijn- en Maasmondingen. Er is immers heel wat te doen rond de Schelde. Havenuitbreiding, beveiliging tegen overstroming, uitdieping van de bedding, slibstorting, veilige scheepvaart en zeker afwatering zijn aan de orde van de dag.
Daarbij kunnen heel wat vragen gesteld worden en dient er inderdaad onderscheid gemaakt te worden over welke Westerschelde er gesproken wordt : over die van het verleden, die van het heden of die van de toekomst. Daarbij valt dan een evolutie op die nooit stopt.

2000 jaar geleden stonden nog grote delen van Polder en Zeeland, tweemaal per dag onder invloed van de getijden. Rijn, Maas en Schelde reikten toen nog niet duidelijk tot de huidige kustlijn. De duinenrijen en de zandrug Maldegem-Stekene hadden toen reeds hun plaats verworven en de Durme waterde reeds lang af langs Antwerpen.
Rond 1300 kregen de Zeeuwse eilanden vorm. Dat dit zou gebeurd zijn naar aanleiding van de waarschijnlijkheid dat het zeewaterpeil met 20cm per eeuw zou gestegen zijn is wel in vraag te stellen. Hoe hoger het zeewaterpeil hoe meer de kustgebieden onder water geraken. Er is zeker de verzanding van de riviermondingen die een rol speelden.
Rond 1800 kende Zeeland reeds min of meer zijn huidige vorm.
Hulst, Axel en Bouchhoute zijn als haventjes verdwenen en liggen niet meer aan de Schelde. Maar ook Brugge, de wereldstad uit de middeleeuwen, is verzand en heeft opgehouden als zeehaven te bestaan, terwijl Saeftinge daarentegen is verdronken. Had de Schelde haar bedding te diep uitgegraven en is Saeftinge daardoor onder water geschoven ?
De verzanding van riviermondingen, het feit dat meanderingen plots verdwijnen na stormen en overstromingen en ook de eroderende afwateringen zullen zeker een rol gespeeld hebben.

Het Zeeland met de Westerschelde dat we nu kennen zal er in de toekomst voor onze kleinkinderen waarschijnlijk heel anders gaan uitzien als het Zeeland met de Westerschelde dat we vandaag kennen. ProSes zal daarbij dan zeker een rol gespeeld hebben.

Wat voor de toekomst belangrijk is en wat zeker onder ogen dient genomen te worden is de verzanding van de Westerschelde.
Ieder jaar worden massa's zand en slib samen met de afwatering naar zee afgevoerd, waardoor een grote puinkegel ontstaat voor de monding van de Westerschelde in zee. Deze puinkegel neemt nooit af en wordt vorm gegeven door de wisselende zeestromingen onder invloed van getijden en winden.
De vele zandbanken voor en in de Scheldemonding en langs de kust kunnen daarin een verklaring vinden.

Wat we als kind reeds op het strand konden ervaren, dat gebeurt ook in de monding van de rivieren. Er onstaan diepten en ondiepten en geulen langswaar het water zich naar zee beweegt en er voortdurend geërodeerd zand en slib als een grote puinkegel afzet.
Hoe ondieper de zee voor de monding, hoe sneller de puinkegel uitbreidt en hoe sneller de verzanding gebeurt.

In zijn huidige vorm heeft de Schelde, zoals eertijds het Zwin te Brugge, een economische betekenis voor de scheepvaart. Ook visvangst en recreatie zijn economisch belangrijk en een goede en veilige afwatering, zonder dewelke de Scheldeboorden door overstromingen aan economische rampen worden blootgesteld, mogen niet vergeten worden.

Scheepvaart.

Voor de scheepvaart speelt de uitdieping van de Schelde een rol om de steeds groter wordende schepen naar de haven van Antwerpen te loodsen.
Hoe dieper de bedding van de Schelde wordt uitgegraven, hoe meer kans er bestaat dat oevers gaan inkalven.
Ook de veiligheid voor de scheepvaart dient onder ogen genomen te worden, zowel voor kleine als grote schepen. Meer grote schepen betekent niet automatisch minder scheepvaart. Hoe miniem de kans ook is, de mogelijkheid van een scheepsramp met een reuzeschip kan de vaargeul voor lange tijd afsluiten, dan zullen kleinere schepen noodzakelijk zijn.

Visserij.

Voor visserij en recreatie spelen de afvalwaters van het hele Scheldebekken een rol. Hoe vlugger de gescheiden rioleringen overal worden doorgevoerd, hoe vlugger het Scheldewater zal proper zijn en hoe vlugger planten, vissen en vogels de Schelde weer zullen bevolken, hetgeen ook de recreatiemogelijkheden zal vergroten. Dit brengt echter het probleem van slibberging met zich : er is baggerslib uit de oppervlaktewateren en er is bezinkingsslib van rioleringen en WZI's.

Het baggerslib van de oppervlaktewateren zal met de tijd properder worden door het in voege komen van de gescheiden rioleringen, de problemen daarmee zullen verminderen. De slibberg afkomstig van rioleringen en WZI's zal echter nog vergroten.
Van nature uit wordt slib afgezet op de bodem van de oppervlaktewateren en geleidelijk, samen met geërodeerde zanden, afgevoerd naar de zee, de uiteindelijke bestemming ervan.
Door de noodzakelijke onderbreking van die slibstroom in rioleringen en WZI's, om de oppervlaktewateren gezond te kunnen houden, ontstaat het probleem van een grote slibberg. Waarheen ermee ? Naar zee ? Slibverwerking ? Slibstorting ?....
Ook het uitgebaggerde rivierslib van de Schelde dient in het oog gehouden.
14 miljoen ton (dit betekent jaarlijks een grondverplaatsing van een eiland van 250m breed, 50m diep en 1km lang) moeten jaarlijks een plaats vinden, liefst in zee, de uiteindelijke bestemming ervan.

Overstromingen.

Zeker de veiligheid van de Scheldeboorden is belangrijk. Ze zijn bedreigd door overstromingen.
Het is een bedreiging van twee kanten :

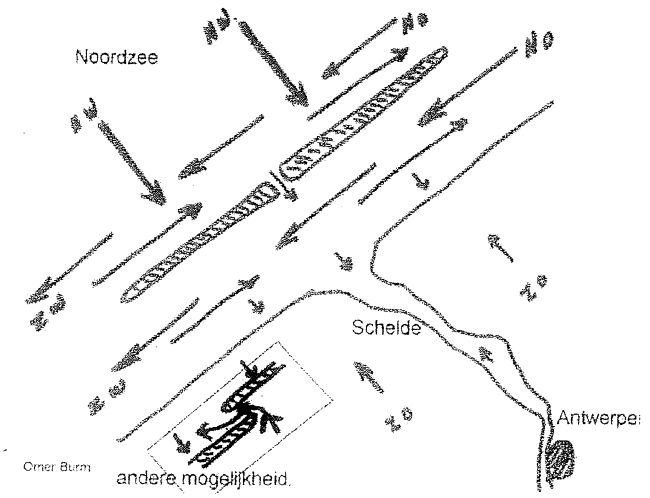
-de afwatering van de Schelde
- de opstuwing van zee- en Scheldewater in de monding, als gevolg van de getijden en de N.W.-winden die het Scheldewater stroomopwaarts stuwen.

De grote overstromingen gaan steeds gepaard met stuwing door springgetijden, N.W.-stormen en hevig regenweer. Dan ontmoeten de afwatering en de opstuwing mekaar op de Schelde en kunnen ze aanleiding geven tot overstromingsrampen.
Indijkingen, potpolders en overstromingsgebieden moeten zoveel mogelijk de waterafvoer in goede banen leiden.

Een eiland voor de Scheldemonding.

In Zeeland worden invloeden van stormen en springgetijden door Deltawerken geweerd.
De Westerschelde is echter wagenwijd opengebleven voor opstuwend zeewater bij hevige stormen en hoogste springgetijden.
Van de bouw van een stormstuw werd afgezien omdat die te duur bleek.
Hierdoor wordt dan nog meer grondinname nodig om water te bergen bij wateroverlast.

Er is echter nog een mogelijkheid om de Scheldeboorden te beveiligen : de bouw van een lang uitgestrekt eiland dwars voor de monding van de Schelde om het geweld van het opstuwend water bij N.W.-winden te breken.
(De golven en de getijden in de Golf van Gascogne zijn groter dan die aan onze kusten. De oceaan heeft er vrij spel. De invloed van de oceaan op onze kusten wordt getemperd door de beschermende ligging van Engeland.)

Een kunstmatig eiland dat bovendien meerdere economische voordelen kan bieden is ook een beveiliging voor de Westerschelde tegen de invloed van de N.W.-stormen en de invloed van de hoogste springgetijden.
De bouw ervan kan een oplossing bieden voor het inrichten van noodzakelijke windmolenparken. Het kan een bestemming zijn voor de slib- en afvalbergen die ons milieu bedreigen.

Er kan zelfs gedacht worden aan een grote vlieg- en zeehaven in zee waar de meest lawaaierige vliegtuigen ongestoord kunnen landen en waar steeds groter wordende reuzeschepen kunnen aanleggen zonder de Schelde te moeten opvaren, met daarnaast een uitgebreide Scheldevloot om de goederen direct naar Brussel, Antwerpen, Gent, Rotterdam, Amsterdam, Zeebrugge, Vlissingen, Terneuzen,... te varen.
Misschien heeft men liever een natuurgebied in zee, het is er mogelijk.
Wordt er niet al te vlug geopperd : Niet mogelijk ! Te diep ! .... In water worden toch de zwaarste gewichten gewichtloos gemaakt, volgens de wet van Archimedes ?
Onze architecten zijn in staat met kleine steentjes torens te bouwen. Het torengebouw van New-York wordt 500m hoog ?
De zee voor de monding van de Westerschelde is geen 500m diep .
Waarom niet bouwen in zee met reuzestenen (met duikbalionnen en pontons gevuld met bagger en slib) ? Archimedes toonde de weg : zijn wetten blijven

geldig en zijn belangrijk. Onze architecten, onze ingenieurs, onze professoren zijn toch bekwaam ? Het is mogelijk. Waarom talmen ?

Gezonde zeevis.

De opmerking dat de vis op ons bord wel eens zou kunnen besmet zijn door gestort baggerslib ? Het mag niet.
Storten in zee dient proper te gebeuren. Als op het land de inrichting van gescheiden rioleringen goed wordt uitgevoerd dan worden onze oppervlaktewateren weer proper en dan wordt de Scheldemonding het eveneens. Dan zwemmen de vissen weer tot in onze achtertuinen, dan eten we vis uit proper Scheldewater en een propere zee. Dat is toch het uiteindelijke doel van alle waterzuiverende en waterbeschermende maatregelen ? Proper storten is van belang : het vergt ruimte en aandacht. De ruimte is in zee. De aandacht moet verder groeien. Niet alleen de kleine kinderen, ook wij moeten leren proper zijn. Herhaling van wat op land met de vervuiling van de beken gebeurd is mag niet geduld worden in de zee.

En de haven van Antwerpen ?

Dienen we ons niet de vraag te stellen waarmee Antwerpen het meest gediend is: met een diepe Schelde of met een uitgebreide en aangepaste Scheldevloot ? Napoleon legde de grondslagen voor de haven. Het Bonapartedok werd te klein voor grote schepen. De haven van de rechteroever eveneens. Het zwaartepunt van de haven verhuist naar linkeroever naar de Waaslandhaven. De hele haven schuift op naar zee. Wordt een haven in zee niet de uiteindelijke oplossing voor onbeperkte tonnematen met de nodige stapelplaatsen en industrieën ?
Brugge werd een binnenhaven.
En Antwerpen ? Een grote zeehaven in het binnenland, eigenlijk een grote binnenhaven die niet oneindig kan verdiepen en vergroten.

En het zicht op zee wordt geschonden ?

Dat is toch afhankelijk van de plaats van het eiland. Engeland ligt ook in zee en is van op de kust niet te zien. Daartegenover liggen slibstortplaatsen vlak bij de deur en dat is zeker niet aantrekkelijk, noch in bossen, noch in parken, noch in

natuurgebieden, ...Of moet het weer bij de boeren gebeuren ? Daar is het ook niet aantrekkelijk.
Voor wie een brug ter verbinding met het vasteland, met Zeebrugge of Vlissingen vrezen : wie een tunnel naar Engeland kunnen aanleggen moeten in staat zijn om ook een kunstmatig eiland door een tunnel met de kust te verbinden.

De toekomst ?

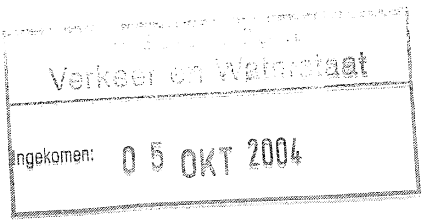
In honderd jaar tijd is onze leefwereld volgebouwd.
De havens en hun omgeving werden stapelplaatsen voor containers en werkplaatsen voor de industrie. Hoe gaat het er uitzien binnen nog eens honderd jaar ?
Het is nog geen honderd jaar geleden dat onze ouders en grootouders naar de Antwerpse Kempen reden per fiets om er te gaan kijken of en hoe Jan Olieslagers vloog. Zou hij vliegen of niet ? Ze gingen op de grond liggen om te zien of hij wel van de grond ging met zijn vliegtuigje en om te zien hoever hij vloog. En vandaag ?....
Het Waasland was toen de tuin van België. Die tuin verdwijnt voor de haven van het Waasland.
Met onze ruimte is het erg gesteld. Stort-, parkeer-, stapelplaatsen en industrieën rijzen overal uit de grond, liefst in de landbouwzone, alsof landbouw bijzaak is geworden.
Wie willen stort- en stapelplaatsen, en... in hun buurt ?
Het is de tijd om eens ernstig te gaan denken aan de zee... daar is plaats... die nog niet wordt benut.
Storten in zee ? Ja, in de zee is plaats en ruimte, maar storten moet er proper gebeuren.

Besluit :
Na 2010 rijzen er nieuwe problemen.
De zee is een onbenutte ruimte, dat hoeft zo niet te blijven.
Een zware taak wacht voor het beleid, voor professoren, ingenieurs en architecten en werk zal niet ontbreken.

Met de meeste hoogachting.
Omer Burm.

Dorpsraad Nieuw-Namen

9

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
PROSES
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

L.s.,

Langs deze weg reageren wij op de " Ontwikkelingsschete 2010 Schelde-estuarium":

Wij verwijzen U kortheidshalve naar onze eerder aan U geschreven brief d.d. 14 december 2003 (als bijlage toegevoegd). De overwegingen van onze dorpsraad blijven onverkort gehandhaafd.

Wij zijn uiteraard bereid bovenstaande reactie mondeling toe te lichten.

Hoogachtend,

Frans Michielsen, voorzitter.
(tel 0114-313015/0651-238518)

Nieuw-Namen, 25 september 2004.

Dorpsraad Nieuw-Namen

9

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
PROSES
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

L.s.,

Langs deze weg reageren wij op de "Strategische milieueffectenrapportage Ontwikkelingsschete 2010 Schelde-estuarium":

1. Noodzaak verdieping. Gesteld wordt dat de Westerschelde verdiept dient te worden om *Zeeschepen* toegang te verschaffen tot de havens van Antwerpen, niet zijnde een *zeehaven*, doch een "rivierhaven". Wij zijn van oordeel dat de Westerschelde momenteel diep genoeg is om schepen toe te kunnen laten tot de havens. Het Panama kanaal bijvoorbeeld is immers ook begrensd. Verdieping brengt zeer grote nadelen met zich betreffende milieu en veiligheid, zie verder. De toenemende vraag naar grotere schepen, met name containerschepen, als dit inderdaad zou kloppen, kan worden opgelost door in de monding van de Westerschelde een containerterminal of een kunstmatig eiland te creëren. Containeroverslag kan daar dan plaatsvinden en de containers kunnen over de weg, spoor en water getransporteerd worden naar hun respectievelijke bestemming. Overigens is naar onze mening de noodzaak van verdiepingen i.c. grotere schepen in de Westerschelde niet aangetoond.
2. Door de verdieping van de Westerschelde gaan kennelijk natuurwaarden verloren die elders gecompenseerd zouden moeten worden. Gedacht wordt aan buitendijkse compensatie. Wij menen dat als Antwerpen iets wil dat dan ook Antwerpen dient te zorgen voor compensatie op haar eigen -Belgisch- grondgebied en dat de "buren" daarvoor niet opgezadeld dienen te worden. Met name gaat de aandacht uit naar een of andere compensatie in de Hertogin Hedwigepolder, gelegen op "ons grondgebied". Wij menen dat de Hertogin Hedwigepolder momenteel een mooi polderlandschap is dat reeds een bepaalde natuurwaarde heeft en niet verloren mag gaan, of wordt dit ook weer gecompenseerd? Elke vorm van herinrichting van de polder levert nadelen op voor het huidige landschap, de huidige gebruikers en de omwonenden.
3. Door de verdieping wordt de scheepvaartintensiteit op de Westerschelde intensiever dus ook gevaarlijker. Grotere schepen varen in onze achtertuin die minder manoeuvreerbaar worden met daarbij ingesloten grotere kans op aanvaringen (zie de aanvaringen in het afgelopen jaar). Daar er niet alleen schepen met niet gevaarlijke stoffen over de Westerschelde varen maar ook met gevaarlijke stoffen wordt het gevaar voor onze burgers alleen maar groter. Op basis van de veiligheidsaspecten verwerpen wij de verdiepingen.
   Bovendien geeft een verdere verdieping een groter verschil van de waterhoogten bij eb en vloed teweeg. Tezamen met de klimatologische voorspellingen zal de

9

waterhoogte bij vloed nog hoger worden. Dit alles leidt tot een afname van ons, en ons omringend gebied, veiligheidsniveau in de sfeer van de veiligheidsnorm van de Westerscheldedijken.

Wij zijn uiteraard bereid bovenstaande reactie mondeling toe te lichten.

Hoogachtend,

Frans Michielsen, voorzitter.
(tel 0114-313015/0651-238518)

Nieuw-Namen, 14 december 2003.

10

Inspreken Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Achternaam:

Geslacht:

Voorvoegsel:

Voorletters:

Adres:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Tel_prive:

Tel_zakelijk:

Email:

Particulier_of_vertegenwoordiger

Naam_bedrijf:

De_reaktie: Wij zouden graag te weten komen wat er met het vervuilde slib gaat gebeuren tgv het uitdiepen van de Schelde ???? Heeft men bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap verder gekeken dan hun neus lang is ???? Volgt hierover nog info à de betrokkenen ????

Vertrouwelijke_behandeling: ja

Einde bericht.

11

Bezwaar

Kalken 12/10/2004.

T.a.v. Ross,

m.b.v. deze brief wens ik een negatief advies te formuleren met betrekking tot het omvormen van de kalkense meersen tot een "wetland" om volgende redenen:

1. ik ben gebruiker-eigenaar v. diverse percelen in de kalkense meersen, door de beoogde omvorming gaat een groot gedeelte van de groenvoederwinning voor het bedrijf verloren zodat de rentabiliteit sterk zal dalen; tevens zal de waarde van de gronden sterk dalen; wat indien mijn bedrijf niet meer een leefbaar blijkt te zijn; gaat de Vlaamse Gemeenschap dan het totale bedrijf onteigenen?; en wel zo vlug mogelijk? en tegen welke waarde? ...
2. een van de doelstellingen/beslissingen uit de Ross-studie is dat er een win-win situatie ontstaat tussen waterbeheersing en landbouw/natuur; wat is de win-win situatie in de kalkense meersen voor alle landbouwers welke er reeds jarenlang actief zijn en nog steeds zijn?
3. steeds wordt er gemuggeerd om het pompgemaal te slopen en het meer stroomopwaarts te plaatsen. Beide opties zouden in kalken voor overstromingen zorgen!

met de meeste hoogachting,

De Brauwer - Van Reeth

Brugstraat 27

9270 Kalken

Verkeer en Waterstaat
ingekomen: 20 OKT 2004

12

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
Pro Ses
Postbus 30216
2500 GH Den Haag

Verkeer en Waterstaat
ingekomen: 07 OKT 2004

betreft: ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Kamperland, 6-10-2004

Geachte mevrouw/meneer,

Hier volgt mijn mening

Ik ben vóór ontpoldering, tegen verdieping

Voor ontpoldering omdat ik vind dat er meer ruimte mag komen voor natuur; proberen soortenrijkdom te krijgen (steeds meer planten- en diersoorten sterven uit).
Die prachtige Zeeuwse Delta versterken.

Tegen verdieping omdat de Westerschelde geen oceaan is, Nederland heel klein en we niet verder moeten springen dan onze stok lang is.
Laat België van Zeebrugge een wereldhaven maken.
Het kan toch niet zo zijn dat Zeeland straks onder water loopt door een onzinnig verdrag uit 1839.
Straks is Zeeland verdronken en worden we ingelijfd bij België.
De Belgen zien dat ongelijkveld zitten, maar de Zeeuwse Leeuw moet maar eens brullen om droog te blijven.

12

Hoogachtend,

~~J. de Vos-de Steur~~

J. de Vos-de Steur
Veerweg 90
4493 AT Kamperland

BvL vzw
Beroepsvereniging van Loodsen
vereniging zonder winstoogmerk
(voorheen VSRL en VZKL vzw's)
wettig erkend - opgericht in 1944 - lid van EMPA
Bank: 220-0042806-87

St.-Jansvliet 3
B-2000 Antwerpen
tel: 32+3+233.32.78
fax: 32+3+233.32.77
E-mail: bvlvzw @planetinternet.be

13

Aangetekend

Antwerpen, 13 september 2004

uw ref:
onze ref: 0409-13-02-bvl

Aan allen die het aanbelangt, naar aanleiding van de geplande inspraakrondes van ProSes.

Geachte Heren,

Betreft: Beschouwingen bij de eindrapportage "(SMER) Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium dd september 2004" , "Nautisch Onderzoek Van Het Schelde-Estuarium" nr 18245.620/6 dd 24 juni 2004"., "Lange Termijn Visie", e.a.

De verkeersstromen van en naar de Vlaamse en Nederlandse havens gelegen aan de Scheldeoevers zijn een zeer complex gegeven.
De verkeersdensiteit stijgt nog steeds door een groter aanbod van binnenvaartschepen, een toename van pleziervaart en onbeloodste vaart, een verdere schaalvergroting van de zeevaart, het inplanten van nieuwe havenfaciliteiten, terwijl met de steeds beter wordende kwaliteit van het rivierwater ook een aanzienlijk hoger aantal vissersvaartuigen moet verwacht worden.

Naar aanleiding van de geplande inspraakrondes die georganiseerd worden door ProSes van 15 september tot en met 15 oktober aangaande het concept Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium en de onderzoeken inzake Veiligheid, Toegankelijkheid en Natuurlijkheid wensen wij enkele beschouwingen te plaatsen bij de eindrapportage "Nautisch Onderzoek Van Het Schelde-Estuarium" nr 18245.620/6 dd 24 juni 2004 en "(SMER) Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium" dd september 2004.

De vaarwegcapaciteit van de Schelde wordt reeds decennia lang maximaal gebruikt.
Uit uw studie (Nautisch Onderzoek Van Het Schelde-Estuarium" nr 18245.620/6 dd 24 juni 2004) blijkt dat een verdere verbreding van de vaargeul niet noodzakelijk geacht werd (behalve tussen de Berendrechtsluis en het Deurganckdok) en dat het huidige veiligheidsniveau kan gegarandeerd blijven.
Als Beroepsvereniging van Loodsen treden wij deze visie bij, mits het in acht nemen van enkele aandachtspunten.

1. Relatie Toelatingsbeleid en Aanvaardingsbeleid.

Meer en meer resulteert de toenemende overregulering, alsmede de bureaucratische en starre interpretatie van regels en wetten in een vermindering en ondermijning van de veiligheid, vlotheid en de toegankelijkheid van de Vlaamse Havens. Vooral de Antwerpse Haven wordt in deze nadeel berokkend.

Alle spelers samen, het VTSA en VTSZ platform, het Gemeenschappelijk Nautisch Beleid, Scheepvaartbegeleiding, de Vlaamse Nautische Autoriteit, Hoofdverkeersleider Vlissingen, de DABLoodswezen alsmede de Nederlandse Loodsen Coöroporatie, de havens, privé-partners, klanten, e.a. hebben hierin een grote verantwoordelijkheid.

Wij kunnen ons niet van de indruk ontdoen, dat de Gemeenschappelijk Nautische Autoriteit (GNA) door het invoeren van allerlei zgn. verkeersregulerende maatregelen en regels, probeert de verkeersstroom in een keurslijf te dwingen, dan ervoor te zorgen dat de vlotte en veilige afhandeling van de verkeersstroom op de Schelde bevorderd wordt.

Aan de basis van deze materie ligt veelal het ontbreken van voldoende nautische en loodstechnische expertise binnen de Afdelingen VNA, Scheepvaartbegeleiding en het GNB.
Wij verwijzen hier graag naar de zeer belangrijke scheiding van het **Toelatingsbeleid en Aanvaardingsbeleid**.
Waar het **Toelatingsbeleid** uitgevoerd kan worden door nautici die de toelatingsvoorwaarden van de scheepvaart toetsen aan vaste gekende parameters, kan het **Aanvaardingsbeleid** enkel berusten bij de respectievelijke Nederlandse en Vlaamse Loodsdienst.

Enkel de beide Loodsdiensten hebben de loodstechnische ervaring en expertise voorhanden om schepen vlot en veilig naar en van hun bestemming te loodsen.
Dat zij hierbij moeten bijgestaan worden door allerlei ondersteunende diensten zoals bvb de Afdeling Scheepvaartbegeleiding is een vaststaand feit.

De BvL is ervan overtuigd dat elke bestaande schakel in de transportketen noodzakelijk is. Het is echter zeer belangrijk dat iedereen zijn specifieke taak heeft en dat er met kennis van zaken gesproken wordt.
Een duidelijke omschrijving van verantwoordelijkheden, taken en functiebeschrijvingen kan hier de sleutel zijn tot een succesvolle samenwerking tussen alle partijen.

2. Opleggen van Vaarplannen en/of vaarschema's

In die context moeten we ook stilstaan bij de materie vaarplannen en/of vaarschema's.
In de Gezamenlijke Bekendmaking Vlaamse en Nederlandse Scheldedirecteuren 02/2003 voor containerschepen groter dan 340m (347m) lezen we in Art 8 *"... een **vaarplan** dient opgesteld te worden drie uur (?!) voor elke op- of afvaart"*.

Verder lezen wij in de ontwikkelingsschets 2010 het volgende : *"Uit de nautische studie is gebleken dat in deze vernauwingen geen passages van zeer grote schepen kunnen plaatsvinden en **dat aan zulke schepen vaarplannen vanaf de wal opgelegd moeten kunnen worden** om passages aldaar te vermijden. Er wordt van uitgegaan dat passages van zeer grote schepen mogelijk zijn in de panden met een breedte van 370 meter en meer, gebruikmakend van geavanceerde elektronische navigatieapparatuur."*

In de eerste plaats is het verkeerd om vaarplannen uit te laten vaardigen door derden.
Enkel de Kapitein in samenspraak met de loods kan een deugdelijk en realistisch vaarplan opmaken.
Verder is het opstellen van een plan, waarop tijden van passagepunten vermeld worden, drie uur voor elke op- of afvaart weinig realistisch te noemen.
De loods is zelfs nog niet aan boord van het schip en de verkeerssituatie op de rivier kan men onmogelijk vooraf voorspellen.
Een vaarplan is ook een dynamisch gegeven en zal steeds aangepast moeten worden tijdens de reis.
Een vaarplan kan dan ook onmogelijk opgelegd worden, laat staan gevolgd worden. Dit kan enkel leiden tot een verminderde veiligheid en vlotheid.
Het bedoelde vaarplan in bekendmaking 02/2003 kan enkel dienen ter informatie van belanghebbenden.

3. Verkeersregulering

In de studies lezen wij enkele malen :
"... moeten ontmoetingen op de smallere vaarwegdelen tussen bocht van Bath en bocht van Walsoorden in de praktijk zo veel mogelijk worden vermeden door middel van interactie tussen verkeersbegeleiding, loodsen en overige verkeersdeelnemers".

De rol van de verkeerscentrales moet o.i. blijven zoals ze oorspronkelijk is geconcipieerd: nml. **het registreren, beheren en communiceren van alle informatie die nuttig is voor de diverse verkeersdeelnemers.**
Op waterwegen van en naar havens is er maar één soort veilige navigatie mogelijk en dat is navigatie gebaseerd op **ship-based pilotage.**
Heden ten dage zijn schepen uitgerust met de modernste navigatie apparatuur. Alle noodzakelijke informatie voor het volbrengen van een veilige en vlotte reis, wordt ontvangen aan boord van het schip.
De loods, onder toezicht van de kapitein, kan aan boord, aan de hand van deze informatie de verkeerssituatie en verkeersstromen het beste inschatten.
Hij heeft immers de beschikking over alle noodzakelijke externe data, kent de precieze en accurate positie van het eigen schip t.o.v boeien en bakens alsmede de positie van andere schepen in zijn gezichtsveld. Hij heeft de beschikking over de eigen scheepsgegevens en manoeuvreerkarakteristieken en heeft een directe interactie met omstandigheden van wind, stromingen en het vaargedrag van andere vaarweggebruikers.
Het is duidelijk dat **enkel de loods, onder toezicht van de kapitein**, de enigste persoon is die veilige verkeersafspraken kan maken met andere vaarweggebruikers.
Het inschattingsvermogen van een walradarketen is o.i. te beperkt hiervoor. De mensen die de radarketens bemannen hebben geen nautische kennis, laat staan loodstechnische expertise.

" Verkeersregulatie" worden nergens gedefinieerd. Er bestaat ook geen duidelijke juridische omschrijving aangaande verantwoordelijkheden. Een radarwaarnemer die verkeersregulerend optreedt op Nederlands grondgebied wordt o.i. een verkeersdeelnemer en moet aldus verantwoordelijkheid afleggen voor zijn beslissingen.

Enkele voorbeelden :

- De verkeersregulering bij de wrakberging in de bocht van Bath
  Alhoewel geen enkele loods het in zijn hoofd zou halen om 2 grote schepen (> 200m) te laten kruisen, laat staan oplopen, in de bocht van Bath, presteerde de GNA het om tijdens de wrakberging een verbod op te leggen voor grote schepen om te kruisen.
  De bijhorende verkeersregulering door de verkeerscentrales leidde bij alle wrakkenwerken tot een onnodige overbelasting van de VHF kanalen, waardoor normale verkeersafspraken noodzakelijk voor de veilige vaart in het gedrang kwamen. Tegelijkertijd werden de verkeersregulerende maatregelen soms zo stringent opgelegd dat er gevaarlijke situaties gecreëerd werden.
  De Vlaamse en Nederlandse loodsen werden in deze NIET geconsulteerd
- De verkeersregulering bij de wrakberging van WK 6.06, benoorden boei HSS op de Rede van Vlissingen, Schepen langer dan 150 meter en /of een diepgang van meer dan 75 dm mochten NIET in de zuidelijke corridor op- of afvaren. Deze rechte corridor was 250 meter breed. Al deze schepen werden verplicht benoorden het werkgebied te passeren. Is dit zinvol ? Op weg naar Antwerpen varen dezelfde schepen in een bochtige vaargeul die soms maar 250m breed is. Ons inziens werd het scheepvaartverkeer onnodig bemoeilijkt...
  De Vlaamse en Nederlandse loodsen werden in deze NIET geconsulteerd
- Opvaartregeling voor schepen groter dan 340m
  Recent werden extra maatregelen opgesteld voor containerschepen groter dan 340m (347m) Voor deze schepen gelden :

  - Internationaal Aanvaringsreglement : Voorschrift 1b (IAR) zegt dat : "... bijzondere voorschriften uitgevaardigd door een bevoegde instantie..... dienen zoveel mogelijk overeen te stemmen met de voorschriften van het IAR..."
  - Scheepvaartreglement van de Westerschelde 1992
  - Gezamenlijke Bekendmaking Vlaamse en Nederlandse Scheldedirecteuren 01/2001
    Gezamenlijke Bekendmaking Vlaamse en Nederlandse Scheldedirecteuren 02/2003 Art.3 :
    "....*verkeersregulatie zal kunnen plaats vinden*... " ?!?
    De loodsen hebben vragen bij het opleggen van beperkende maatregelen voor wendbare containerschepen van 347m terwijl voor logge, moeilijk handelbare bulkschepen met een lengte tot 340m en een diepgang tot 155 dm diepgang hoegenaamd geen verkeersregulerende maatregelen gelden. De loodsen hebben reeds jaren ervaring met deze schepen en vermijden kruisen of oplopen bij moeilijke passages. Dit is evenwel het resultaat van opleiding en ervaring van de loodsen die de bestaande reglementen toepassen (o.a. Scheepvaartreglementering Westerschelde 1992) en niet van zogenaamde "verkeersregulatie" door de verkeerscentrales

Door het Gemeenschappelijk Nautisch Beheer werd, en wordt, hier een situatie gecreëerd die op zijn minst dubieus is. Zowel de loods, de kapitein als de verkeersleiders, worden overstelpt met onduidelijke regels die verschillend kunnen geïnterpreteerd worden en enkel verwarring teweeg brengen.

Uit alle scheepvaartvoorvallen leren we dat **onduidelijkheid en twijfel** over het toepassen van reglementering leidt tot een vermindering van de veiligheid en ongevallen.

Onze leden (varende loodsen) hebben zich over deze problematiek gebogen en komen tot één duidelijke conclusie : **alléén het Scheepvaartreglement van de Westerschelde 1992 is bepalend voor wat betreft de gedragsregels tussen twee vaartuigen.**
Dit reglement, dat aangepast werd na consultatie van ALLE partijen, schept meer dan voldoende duidelijkheid over voorrangsregels. Alle andere interventies of voorzichtige verkeersdeelname zijn overbodig en werken zelfs tegenstrijdig.

Niettegenstaande onze bovenstaande argumenten zijn wij overtuigd van de noodzaak van een goedwerkende walradarketen ter ondersteuning van de loods aan boord.

4. Onbeloodste vaart, binnenvaart en visserij / kennis van de Nederlandse taal

Zoals reeds gestipuleerd zijn de verkeersstromen van en naar de Vlaamse en Nederlandse havens gelegen aan de Scheldeoevers een zeer complex gegeven.
De verkeersdensiteit stijgt nog steeds door een groter aanbod van binnenvaartschepen en pleziervaart, een verdere schaalvergroting van de zeevaart, het inplanten van nieuwe havenfaciliteiten zoals de ontsluiting van de Linker Scheldeoever te Antwerpen, visserschepen, e.a.
De aanwezigheid van onbeloodste vaartuigen, waarbij enkel rekening gehouden wordt met de lengte over alles van het schip, op de Westerschelde is wat ons betreft onverantwoord.
Zij hebben meestal geen kennis van de Nederlandse taal, hebben slechts een beperkte kennis van stromingen en missen voldoende inschattingsvermogen aangaande de talloze complexe verkeerssituaties op de Schelde.

Gelukkig zijn de meeste Kapiteins, in tegenstelling tot de lokale overheden, zich hiervan bewust en wordt er massaal gebruik gemaakt van loodsadvies op het riviertraject van Vlissingen naar Antwerpen en omgekeerd.

Verder is de kennis van de Nederlandse taal primordiaal. Complexe verkeerssituaties kunnen reeds vroegtijdig vermeden worden door het uitluisteren op de correcte marifoonkanalen. Vaarweggebruikers die de plaatselijke voertaal niet machtig zijn, of niet uitluisteren op de correcte kanalen creëren gevaarlijke situaties en verlagen de veiligheid en de vlotheid van de verkeersstromen aanzienlijk.
De BvL is in het bezit van talrijke rapporten inzake incidenten met binnenvaartschepen en onbeloodste vaart, waarbij niet werd uitgeluisterd of waar men de lokale taal niet machtig was.
Verder is het een vast gegeven dat de onbeloodste vaart een aanzienlijk grotere deel van de vaargeul benut om op en af te varen. Ontmoetingen van schepen zonder loods met marginale vaart, bovenwaarts boei nr 35 moeten o.i. dan ook ten stelligste vermeden worden.
Het is enkel door de expertise en vakkundigheid van de loodsen dat het aantal zware scheepsongevallen beperkt blijft.

5. Tijvensters of vaarvenster + maximale diepgangen voor afvarende schepen

Wij verwijzen naar de Gezamenlijke bekendmaking GNA 04/2004 "*Afvaart diepgaande schepen vanaf Antwerpen*"

Een tij- of vaarvenster is een theoretisch berekende tijdsperiode gebaseerd op overeengekomen veilige kielspelingen en de voorspelde waterstanden.
Eender wie de tijvensters berekent moet dezelfde tijdslimieten terugvinden. Enkel bij afwijkingen van de waterstanden kan het tijvenster vergroten en/of verkleinen.
De interpretatie of een tijvenster voldoende groot is om een schip veilig te laten op- of afvaren is een gegeven dat alleen door varende loodsen kan geïnterpreteerd worden. Zij zijn de enigen die voldoende loodstechnische kennis hebben van de schepen, de vaargeul en de te verwachte moeilijkheden.

In deze optiek wensen wij op te merken dat, het nutteloos verkleinen van tijvensters door het Gemeenschappelijke Nautisch Beheer, waarbij er niet langer rekening gehouden wordt met de overeengekomen kielspelingen van 12, 5 percent op het riviertraject, doch soms met een veilige marge van **30 tot 40** percent een te betreuren zaak.

Ook het dogmatisch beperken van de diepgang tot 14 meter voor afvarende schepen, (Gemeenschappelijke Bekendmaking GNA 04/2004, zie bijlage) zonder enige vorm van nautische studie of onderzoek valt te betreuren.
De loodsen werden in deze nooit geconsulteerd.

De BVL wil U op de totale zinloosheid wijzen van de poging om een vaste maximum diepgang te plakken op de afvaart van schepen vanuit de haven van Antwerpen.
Dit lijkt ons eerder op het zoveelste embargo op de Scheldevaart.

Het aantal factoren die meespelen bij het bepalen van de maximale diepgang waarmee een schip de Schelde kan afvaren zijn dermate groot en aan voortdurende verandering onderhevig, dat het instellen van een maximum diepgang voor afvaart eigenlijk blijk geeft van onkunde en obstructie.

Wij noemen enkele factoren:

- Doodtij of giertij
- Windrichting en kracht
- Toestand van de drempels
- Verkeerssituatie
- Manoeuvreereigenschappen van het schip

- Scheepssnelheid
- Soort schip
- Vertrekplaats van het schip

Zonder dieper in te willen gaan op een recent rapport van Maritieme toegang "vaarschema's verdere verdieping Westerschelde", halen wij toch het volgende uit de conclusies aan:
"*maximaal mogelijke diepgang bij getijafhankelijke vaart in alle gemiddelde getijomstandigheden, afvaart Noordzeeterminal: **143 dm.***"

Eerder gemaakte studies en oefeningen van onze leden beamen dat het bijvoorbeeld mogelijk is om bij doodtij met een diepgang van **145 dm** af te varen vanuit het nieuwe Deurganckdok en dit met een tijvenster van 02h00.

Het doel van de onderzoeken van ProSes bestaat erin om het gewenste economische verkeer van en naar de Antwerpse regio en het achterland te garanderen. Hiervoor worden allerlei beleidsmaatregelen getroffen zoals het verdiepen en het verbreden van de vaargeul.
In weze doet het GNB een groot deel van het onderzoek van ProSes teniet en wordt er een zelfs een feitelijke vermindering van de beschikbare vaargeuldiepte doorgevoerd.
Immers het verhogen van de veiligheidsmarge, groter dan 12,5 percent en het beknotten van de diepgangen in afvaart heeft hetzelfde effect als een omgekeerde verdieping.
Hoeveel economische schade wordt er hierdoor aangericht ? Wie zal het verschil in vracht betalen ? En wie draagt er de verantwoordelijkheid als containerlijnen voor een andere haven kiezen hiervan het gevolg ?

Wij beseffen natuurlijk dat er een limiet is, en dat die omwille van veiligheidsredenen niet mag overschreden worden, maar deze limiet is volgens ons dynamisch. Als deze limiet éénzijdig statisch gemaakt wordt, zonder rekening te houden met verschillende factoren, is dat niet alleen een zeer slechte zaak voor de haven van Antwerpen, maar wordt er ook een grens gesteld aan de loodstechnische expertise van de Vlaamse en Nederlandse loodskorpsen.

6. Vaargeulbreedte versus Verkeersdensiteit thv Zandvliet - Berendrecht en Deurganckdok

Uit de studie lezen wij dat de vaargeul tussen de Berendrechtsluis en het Deurganckdok dient verbreed te worden. De BvL treedt deze stelling bij. Het is van het grootste belang dat marginale schepen elkaar kunnen kruisen op de drempel van de Frederik.
De inplanting van het Deurganckdok zal een toevloed aan extra binnenscheepvaart en zeevaart creëren. De verkeerssituaties zullen nog complexer worden en het is van het grootste belang dat de vaargeulbreedte daar minimum 370 meter bedraagt.
Immers, indien schepen elkaar niet kunnen kruisen zal er enkel alternerend gepasseerd kunnen worden.
De enige mogelijkheid om dan nog wel te kruisen is de drempel van Zandvliet, het epicentrum van het Berendrecht – Zandvliet complex en de Noordzee- en Europacontainerterminals.

Met verbazing stellen wij vast dat de gegarandeerde vaargeulbreedte over de drempel van de Frederik, naar het nieuwe Deurganckdok op de blauwdruk C3.4932 (juni2004) nog steeds als 250 meter breed aangegeven staat.
Deze blauwdruk werd gebruikt op de vergadering over "*Voorstel bebakening en wachtplaatsen binnenvaart Deurganckdok*" dd. 31 augustus 2004.
Op vraag van de afgevaardigde loodsen van de BvL bleken er nog geen stappen ondernomen te zijn om deze breedte aan te passen naar 370 meter.
Wij moeten U op het volgende wijzen:

- Dat voor alle simulaties die verricht werden op het Waterbouwkundig Laboratorium te Borgerhout met betrekking tot het Deurganckdok, voor enkelvoudige passage een breedte aangehouden werd van 300 meter.(1).
- Dat in de voorstellen tot besluit ontwikkelingsschets 2010 Schelde Estuarium het volgende staat: "*Gekoppeld aan een verdieping van de vaargeul zal ook de vaargeul vanaf de Europaterminal tot 500 meter stroomopwaarts van het Deurganckdok moeten worden verbreed tot 370 meter.*" (2)
- Dat uit het hoofdrapport van SMER is gebleken dat "*met gebruikmaking van de modernste elektronische navigatieapparatuur een vaargeulbreedte van 370 m voldoende is om kruisingen van zeer grote schepen veilig te laten verlopen zonder dat de wachttijden daardoor te hoog oplopen.*"(3)

Wij willen U er attent op maken dat, indien er besloten wordt om de huidige gegarandeerde vaargeulbreedte van 250m vanaf de Europaterminal tot 500 meter stroomopwaarts van het Deurganckdok te behouden, dat de Vlaamse loodsen de veilige vaart van en naar het Deurganckdok dan niet kunnen garanderen.

In dit verband willen wij enkele argumenten opnoemen:

1. schepen van 300 meter LOA en meer zullen enkel kunnen zwaaien in de voorziene zwaaikom voor het Deurganckdok. Als zij bij heirkracht op de drempel van de Frederik zullen moeten zwaaien, hebben zij geen enkele garantie dat ze niet dwars in de stroom zullen komen vast te zitten. Hierbij willen wij nog eens kort aanstippen dat de zwaaicircel aan het boveneinde van de Euroterminal, die wij reeds meer dan twee jaar adviseren en vragen, nog steeds niet gerealiseerd werd. Dergelijke zwaaicirkel zou ook tegemoet komen aan een oplossing voor de stijgende verkeersdensiteit en de te verwachten complexe en gevaarlijke verkeerssituaties. (zie onze studie in bijlage)

2. Het laatste stuk van en naar het Deurganckdok zal altijd met lage snelheid afgelegd worden. Dit houdt in dat de schepen onder een grotere drifthoek ten opzichte van de as van de vaargeul zullen moeten varen. In de praktijk wordt door afspraken tussen de schepen onderling zo veel mogelijk vermeden om elkaar op knelpunten in de vaarweg te passeren. Denken wij hierbij aan het wachten op Liefkenshoek voor in- en uitvaart van de Kallosluis. Hetzelfde zal automatisch toegepast worden op de drempel van de Frederik, met dien verstande **dat het enkel -richtingsverkeer** niet enkel zijn weerslag zal hebben op het Deurganckdok, maar ook op het verkeer van en naar de Kruisschans, de Kallo, en bovenwaarts; en dat opkomende schepen als wachtplaats het vaarwater ter hoogte van de Europaterminal zullen kiezen !

Hierbij verwijzen wij naar de samenvatting van het rapport "Nautisch beheer" (MARIN),
Waarin na het in rekening brengen van alle mogelijke elektronische navigatie apparatuur de kleinste breedte, voor het kleinste in overweging genomen containerschip, nog steeds minimum 343 meter is voor het kruisen op rechte stukken.

U begrijpt dat onze bezorgdheid groot is, en dat wij graag een stand van zaken zouden ontvangen over het volgende:

1. welke zijn de stappen die maritieme toegang reeds ondernomen heeft om het verbreden van de gegarandeerde vaargeulbreedte te bewerkstelligen ?
2. zal de nieuwe positie en de nieuwe boeien 86, 88 en 90 gepaard gaan met baggerwerken ter verdieping van de vrijgekomen zone ?

Het zou spijtig zijn moest het lint bij de inwijding van het Deurganckdok, in september 2005 doorgeknipt worden om vast te stellen dat de voordeur nog op slot zit tot 2010.

(1) MOD.504/2 rapport 1 1996
Waaslandhaven - Containerdok West
Toegankelijkheid eindfase
Deel 1 -- verslag simulatoronderzoek
(2) **Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium – Voorstellen van Besluiten,** www.proses.nl als pdf file **414568df647a0-OS_totaal.pdf**
(3) **S-MER Hoofdrapport,** www.proses.be als pdf bestand **S-MER.pdf**

7. Elektronische Navigatiemiddelen

Wat betreft het gebruik van geavanceerde elektronische navigatieapparatuur aanbelangt lezen wij het volgende uit de studies :
"*Uit de nautische studie is gebleken dat in deze vernauwingen geen passages van zeer grote schepen kunnen plaatsvinden en dat aan zulke schepen vaarplannen vanaf de wal opgelegd moeten kunnen worden om passages aldaar te vermijden. Er wordt van uitgegaan dat passages van zeer grote schepen mogelijk zijn in de panden met een breedte van 370 meter en meer, **gebruikmakend van geavanceerde elektronische navigatieapparatuur**.*"

De BvL wil zeer duidelijk stellen dat het gebruik van geavanceerde elektronische navigatieapparatuur, met uitzondering van goed werkende radars, **geen voorwaarde kan vormen** om te concluderen dat de passage van zeer grote schepen in de panden met een breedte van 370 meter en meer, onmogelijk zou zijn.
Elektronische navigatieapparatuur wordt door de loodsen slechts gebruikt als **hulpmiddel** voor het verkrijgen van aanvullende informatie.

Loodsen zijn opgeleid om zelfs in extreme omstandigheden van zichtbaarheid (zichtbaarheid tot nul meter) en stormwinden een vlotte en veilige navigatie te garanderen van en naar de havens en dit met behulp van **enkel** een goedwerkende radar en marifoontoestel.

Elk navigatie instrument kan als een meerwaarde beschouwd worden, doch als de aanwezigheid van bovenvermelde moderne elektronische apparatuur beslissend wordt voor het al of niet ontmoeten van marginale schepen op bepaalde punten van de vaarweg, garanderen wij totale chaos.
De **enige** garantie voor de veilige vaart van deze zeer grote schepen is de aanwezigheid van loodsen met loodstechnische ervaring. De soort ervaring die opgebouwd wordt door de jarenlange en continue opleiding.
Het is slechts na 12 jaar ervaring met kleinere schepen dat de meest ervaren loodsen toegelaten worden om deze marginale schepen te beloodsen.

Het is voor buitenstaanders niet altijd even gemakkelijk om de loodsentaak te doorgronden, doch het reduceren van een op- of afvaart van eender welk schip tot een videospelletje waarvan de regels gedicteerd worden vanaf de wal, door mensen die loodstechnische ervaring ontberen, is een zeer gevaarlijke en onveilige evolutie.

8. Radardekking boven Kallosluis.

Om de loodstechnische manoeuvers ter hoogte van het nieuwe Deurganckdok beter te kunnen coördineren is het zeker aan te bevelen om ook radardekking bovenwaarts de Kallosluis te voorzien.

9. Varia

Aangaande het rapport "*Nautisch Onderzoek Van Het Schelde-Estuarium" nr 18245.620/6 dd 24 juni 2004*" en de eindrapportage *"(SMER) Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium dd september 2004"* wensen wij nog enkele verduidelijkingen op te merken.

A) Wij lezen :
"Verbreding van de vaargeul
Uit de nautische studie is gebleken dat in deze vernauwingen geen passages van zeer grote schepen kunnen plaatsvinden en dat aan zulke schepen vaarplannen vanaf de wal opgelegd moeten kunnen worden om passages aldaar te vermijden. Er wordt van uitgegaan dat passages van zeer grote schepen mogelijk zijn in de panden met een breedte van 370 meter en meer, gebruikmakend van geavanceerde elektronische navigatieapparatuur"

Deze zin is op zijn zachts gezegd een miskleun.
Passage van zeer grote schepen kan natuurlijk wel, het gaat om **ontmoetingen** van zeer grote schepen.
Hier moet men een onderscheid maken tussen schepen die elkaar kruisen (tegengestelde vaarrichting) en schepen die elkaar oplopen of voorbij steken.
De beide loodskorpsen (Vlaams, Nederlands) zijn van mening dat behalve in de bocht van Bath en Walsoorden, benedenwaarts van de Zanvliet/Berendrechtsluis, kruisen van marginale schepen mogelijk is.
Oplopen is echter een andere zaak en zal met grote omzichtigheid moeten gebeuren.
Uiteraard speken we hier over de marginale schepen (45 breed en meer).

B) Verder hebben wij vernomen dat het de bedoeling zou zijn om ontmoetingen in de praktijk zoveel als mogelijk te vermijden door planning met nautici vanaf de wal.
Wij wijzen er nogmaals op dat indien er zulke maatregelen gepland worden dit moet gebeuren onder de loodstechnische expertise van ervaren en varende loodsen.
Niet enkel de planning; maar onverwachte snelle wijzigingen aan deze planning noodzaken grondige loodstechnische expertise. Actueel verwijzen wij, tot ieders tevredenheid, naar het VTSA platform (Vessel traffic Service Antwerpen).
Op dit platform bevindt zich immers een ervaren, varende loods die "on the spot" onderlegde beslissingen kan nemen.

C) Tenslotte, een andere bemerking over de publicatie van de ontwikkelingsschets :
Wanneer er sprake is van de Overschelde en de stormvloedkering bij Oosterweel op een tekening van de Schelde, wordt Oosterweel aangeduid als gelegen bij Liefkenshoek en de stormvloedkering ligt zo eigenlijk pal boven de Liefkenshoektunnel.

Wij hopen dat er terdege rekening gehouden zal worden met deze punten. Als Beroepsvereniging van Loodsen streven wij, net als onze beleidsmensen, naar een vlotte en veilige vaart van en naar onze Havens waarbij er ook rekening gehouden wordt met het economische belang van deze Havens op de Belgische en Nederlandse economie.

Daarom vragen wij vooralsnog dat de Vlaamse en Nederlandse Overheden terug gaan inzien dat de allereerste taak van een loods erin bestaat om het algemeen belang van alle partijen te dienen. (the **primary** duty of a pilot is to protect the

public interest IMO resolution) en zo hun loodsen terug als een volwaardig instrument van hun veiligheidsbeleid te beschouwen.

Het weze duidelijk dat de inbreng van de varende loods bij het opmaken van de diverse regelgevingen niet te negeren is. De loodstechnische expertise van de varende loods, die dagdagelijks op de rivier aanwezig is, is onontbeerlijk. Deze expertise is bovendien GRATIS, voor wat betreft de Vlaamse ambtenaren loodsen.

Regelgeving is uiteraard zéér belangrijk, maar **overregulering** werkt enkel negatief. De Vlaamse Scheldehavens hebben het al jaren erg moeilijk om hun maritieme toegankelijkheid te behouden of te verbeteren.
Als men nu nog een overgereguleerde verkeersreglementering gaat invoeren, die de flexibiliteit, de eenvoudige onderlinge verkeersafspraken, enz. ernstig zal beknotten, gaat men in concreto de capaciteit van het vaarwater onnodig reduceren, en zo de vertragingen in het scheepvaartverkeer doen toenemen en de maritieme toegankelijkheid en veiligheid verder aantasten en zelfs ondermijnen.

Schepen zullen dan onnodige vertragingen oplopen (zoals tijdens de voorbije wrakbergingswerkzaamheden), met de daarbij horende financiële implicaties voor de reders, en de organisatie- en planningsproblemen voor de scheepvaartlijnen, de stouwerijen, de havencoördinatie, de agenturen en de diverse loodsdiensten.

Wij kunnen ons moeilijk indenken dat de Nederlandse en Vlaamse maritieme economische spelers, zowel privaat als overheid, opgezet zullen zijn met de steeds verder schrijdende inperking van een vlot en veilig verkeer op de Westerschelde.

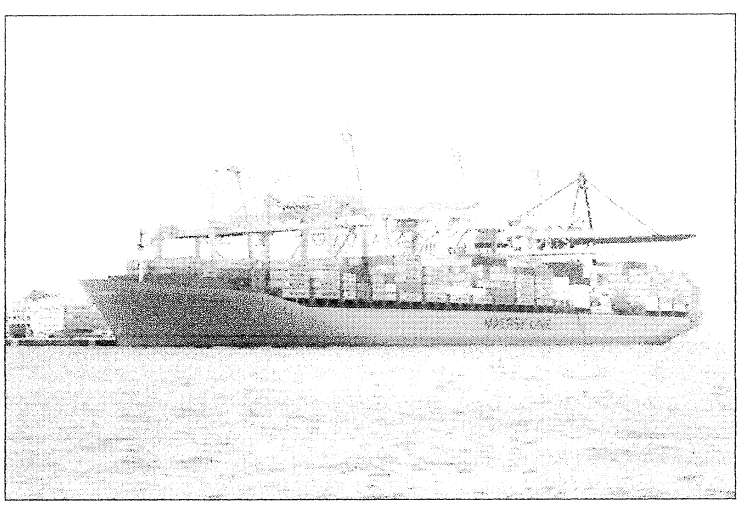
Met de meeste hoogachting,
Namens de Raad van Bestuur,

F. Bernaers
Secretaris

D. Vael
Voorzitter

13

Zwaaien aan de Europaterminal

BvL

Technische Werkgroep Antwerpen

Mei 2004

INHOUDSOPGAVE

Redactie 4
Situering 4
Samenvatting 5

1. Manoeuvres 6

1.1. Aankomstmanoeuvres 6
1.1.1. Algemeen 6
1.1.2.1. Zwaaien voorbij de ligplaats 6
1.1.3.2. Zwaaien vóór de ligplaats 6
1.1.4.3. Zwaaien ter hoogte van de ligplaats 7
1.1.2. Vaarwater van Oudendijk 8
1.1.2.1. Beschrijving 8
1.1.2.2. Beschikbare zwaairuimte 9
1.1.2.3. Doorgaande scheepvaart 9
1.1.3. Aankomst Europaterminal bij ebstroom 10
1.1.4. Aankomst Europaterminal bij vloedstroom 10
1.1.4.1. Zwaaien in het vaarwater van Oudendijk 11
1.1.4.2. Zwaaien bovenwaarts Europaterminal 11
1.1.4.3. Zwaaien voor de sluisgeul ZV-BE 11
1.2. Vertrekmanoeuvres 13
1.2.1. Algemeen 13
1.2.2. Zwaaien ter hoogte van de Europaterminal 13
1.2.3. Zwaaien bovenwaarts Europaterminal 14
1.2.4. Zwaaien voor de sluisgeul ZV-BE 14
1.3. Besluit 15

2. Evolutie en prognoses maritiem containerverkeer 16

2.1. Containeroverslag 16
2.1.1. Groei containeroverslag 16
2.1.2. Prognose containeroverslag in Antwerpen 17
2.1.2. Prognoses containerschepen in Antwerpen 18

2.1.2.1. Consolidatiescenario 18
2.1.2.2. Maximale schaalvergroting 19
2.1.2.3. Combinatiescenario 19
2.2.2.4. Aantal containerschepen in Antwerpen 20
2.1.4. Containercapaciteit van Antwerpen 20
2.2. Schaalvergroting in de containervaart 21
2.2.1. Shipping world and shipbuilder oct 2003 21
2.2.2. Bestellingen van rederijen 22
2.2.3. ISL shipping statistics and market review 2003 22
2.2.4. Schaalvergroting aan de terminals HNN 23
2.2.5. Statistieken Karel Van Keer 24
2.3. Het Deurganckdok 25
2.4. Besluit 26

3. Beperkingen en nadelen van de zwaaiplaatsen 27

3.1. Zwaaiplaats voor sluisgeul ZV-BE 27
3.2. Zwaaiplaats vaarwater van Oudendijk 28
3.3. Zwaaiplaats bovenwaarts Europaterminal 29
3.4. Zwaaiplaats Deurganckdok 29

4. Noodzwaaiplaats 31

5. Algemeen besluit 32

6. Gewenste zwaaiplaats 33

6.1. Vorm van de zwaaiplaats 34
6.2. Vereiste afmetingen 35
6.3. Vereiste diepte 35
6.4. Positie 36
6.5. Grootte 37
6.6. Besluit 37

Foto omslag:

Maersk Sovereign, het grootste containerschip dat tot op heden Antwerpen aangelopen heeft.

REDACTIE

Dit document werd samengesteld door de Technische Werkgroep Antwerpen (TWA), een werkgroep van de Beroepsvereniging van Loodsen (BvL).
De TWA houdt zich bezig met de nautische aspecten van het beroep en is samengesteld uit de volgende varende rivierloodsen, allen kapitein ter lange omvaart:

Francis Baetens
Paul Balanck
Frank Bernaers
Johan Caramin
Hubert Claessens
Filip De Blende
Hein De Brauwer
Jan Dewaele
Paul Lauwereins
Chris Lefèvere
Walter Schoeters
Harry Speelmeijer
Marc Surmont
Michel Vanden Auweele
Marc Van der Voort

SITUERING

De loodsen vragen al 2 jaar om een zwaaiplaats te maken net bovenwaarts de Europaterminal.
Na grondige besprekingen in de TWA nam de BvL een eerste initiatief door op 29 mei 2002 een brief te richten aan de afdeling Maritieme Toegang.
Sindsdien zijn er vergaderingen geweest met de afdeling Maritieme Toegang waar onder andere deze zaak besproken werd en heeft eveneens de DABL al meerdere malen in brieven aan de afdeling Maritieme Toegang gevraagd om deze zwaaiplaats aan te leggen.
In het schrijven van Maritieme Toegang aan de DABL van 29 januari 2004 wordt gevraagd om hierover een nota te maken met grondig gefundeerde argumenten.

Deze studie kan door het loodswezen gebruikt worden om die bewuste nota op te stellen.

SAMENVATTING

Bij ingebruikname van de Europaterminal werd de geplande zwaaicirkel boven de terminal niet aangelegd. De schepen die aan de Europaterminal afmeerden waren nog niet zo groot en hadden zelden een diepgang van méér dan 100 dm en de verkeersdrukte aan de terminal was veel kleiner zodat er zonder problemen gezwaaid kon worden ter hoogte van de ligplaats of net bovenwaarts de Europaterminal.

Door de schaalvergroting in de containervaart wordt de Schelde hoe langer hoe meer bevaren door containerschepen met een diepgang die de 100 dm ruim overtreft.
Sinds de verdieping van de Schelde in 2000 wordt er zeer regelmatig met diepgangen van 120 dm over laag water gevaren en zijn afvaarten met 130 dm tot zelfs 140 dm geen uitzondering meer.

Deze schepen zijn te lang om ter hoogte van de ligplaats te zwaaien en net bovenwaarts de Europaterminal staat niet genoeg water zodat er maar één mogelijkheid overblijft en dat is zwaaien vóór de geul van de sluizen. Deze manoeuvre is hinderlijk voor de andere scheepvaart en houdt in bepaalde omstandigheden grote risico's in.

De toekomstige zwaaiplaats voor het Deurganckdok is géén oplossing omdat die te ver van de Europaterminal ligt en omdat de verwachte verkeersdrukte te groot is.

Daarom is het volgens de TWA noodzakelijk om een volwaardige zwaaiplaats met voldoende diepte te creëren net bovenwaarts de Europaterminal.

1. MANOEUVRES

In dit deel worden de zwaaimanoeuvres bij aankomst en vertrek aan de Europaterminal besproken. Er wordt uitgelegd hoe die manoeuvres het veiligst verlopen en waarom het niet altijd mogelijk is om dit zo te doen.

1.1. AANKOMSTMANOEUVRES

1.1.1. ALGEMEEN

Indien er dient afgemeerd te worden op een plaats waar er stroom staat wordt er bijna altijd tegenstroom afgemeerd. Dit is het eenvoudigste en vooral veiligste manoeuvre. Vóórstroom afmeren houdt een aantal risico's in.

1.1.2.1. ZWAAIEN VOORBIJ DE LIGPLAATS

De ligplaats wordt best voorbijgevaren voor er gezwaaid wordt. Vervolgens wordt de ligplaats met de stroom op kop en met een inscheerhoek benaderd. Op die manier verloopt het afmeren het veiligste. Met de stroom op kop de kade naderen geeft de best mogelijke controle op de manoeuvre en tijdens het uitgeven van de trossen vanaf het achterschip is het risico op een tros in de schroef te krijgen praktisch onbestaande dankzij de stroom.

1.1.3.2. ZWAAIEN VÓÓR DE LIGPLAATS

Zwaaien vóór de ligplaats en vervolgens deinzend de ligplaats naderen wordt enkel gedaan indien er niet voorbij de ligplaats gezwaaid kan worden. Deze manoeuvre uitvoeren zonder sleepbootassistentie is enkel mogelijk met schepen die zeer goed manoeuvreerbaar zijn. Achteruitvarende schepen zijn meestal slechts bestuurbaar met behulp van sleepboten, boegschroef (en hekschroef). Zelfs dan blijft een deinzend schip slechts zeer beperkt bestuurbaar.
De stroming verhoogt de relatieve naderingssnelheid in plaats van ze te verkleinen en zal moeten overwonnen worden om het schip te stoppen op de ligplaats. Indien de ligplaats met het achterschip benaderd wordt en er loopt iets mis zal dit zware schade aan het schip en de kade voor gevolg hebben.

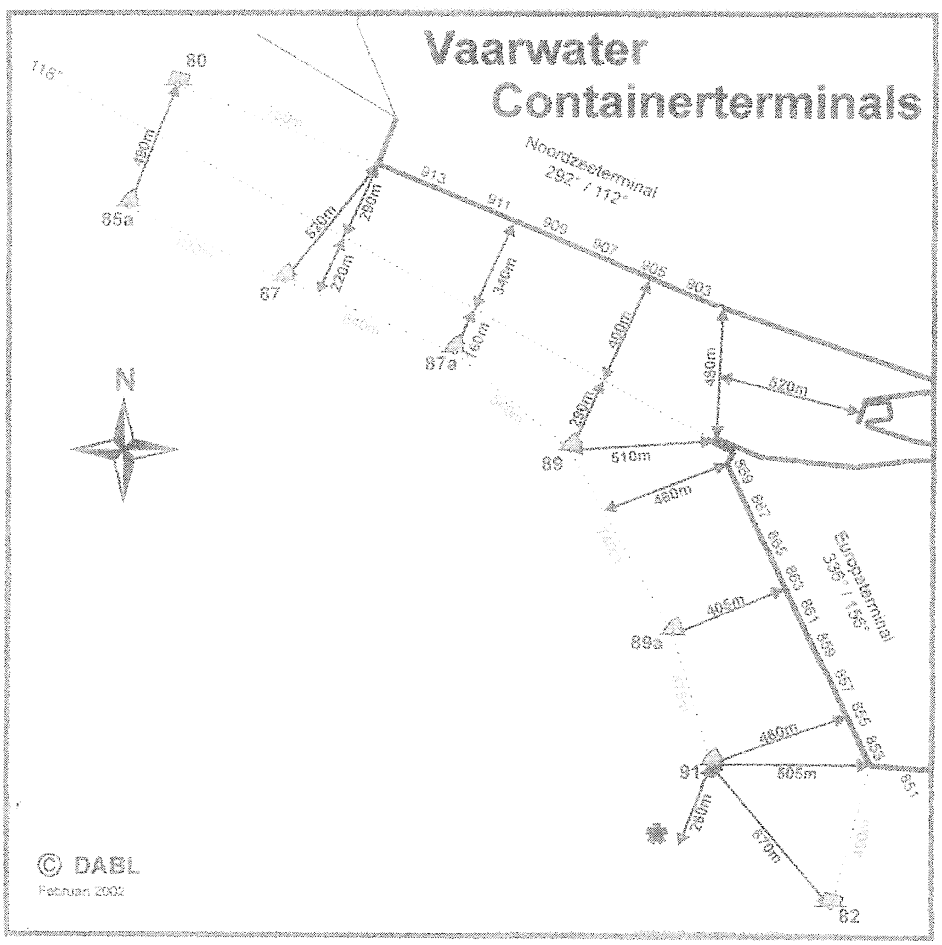
1.1.4.3. ZWAAIEN TER HOOGTE VAN DE LIGPLAATS

Zwaaien ter hoogte van de ligplaats is onder bepaalde omstandigheden een goede optie.
Om af te meren aan een kade die aan de bakboordzijde van het vaarwater ligt bij het naderen voorstroom (zoals aan de Europaterminal) is het aangewezen om over bakboord te zwaaien en niet over stuurboord. Men beschikt dan best over een linkse schroef of over voldoende sleepbootassistentie. Over stuurboord zwaaien ter hoogte van de ligplaats is niet zo gunstig omdat het schip na het zwaaien ter hoogte van de ligplaats aan de groene kant ligt en dus nog een grote dwarsscheepse verplaatsing moet maken tot de ligplaats. Inscheren gaat moeilijk omdat men niet meer vooruit mag komen.
Vóór de zwaaimanoeuvre aan te vangen moet men de vaart uit het schip halen door de machine te stoppen en meestal door daarna nog achteruit te slaan. Afhankelijk van de windrichting en sterkte zal bij het stoppen van de machine het schip vrij snel beginnen op te loeven. De overheersende wind ter hoogte van de Europaterminal is zuidwest zodat het schip dus meestal naar stuurboord zal oploeven. De meeste schepen hebben een rechtse schroef zodat bij het achteruit slaan deze beweging naar stuurboord nog versterkt wordt. De omstandigheden en de ligging van de Europaterminal zijn dus niet zo gunstig om deze manoeuvre uit te voeren. Vooral omdat, in tegenstelling met de Noordzeeterminal, de beschikbare ruimte er beperkt is.

1.1.2. VAARWATER VAN OUDENDIJK

1.1.2.1. BESCHRIJVING

Ter hoogte van de Europaterminal loopt het vaarwater van Oudendijk. Zoals te zien op de figuur is het vaarwater aan de afwaartse ligplaatsen (865 tot 869) en ter hoogte van de opwaartse ligplaatsen (853 tot 857) ongeveer 460 m breed maar versmalt in het midden tot een 405 m (ter hoogte van boei 89a).
De afstanden zijn genomen van de kaai tot de boeienlijn. Tussen boei 89a en boei 91 komt de 10-meterlijn een 50 m in de vaargeul zodat de beschikbare ruimte er afhankelijk van de diepgang van het schip en de waterstand meestal kleiner is.

Figuur: Vaarwater van Oudendijk

1.1.2.2. BESCHIKBARE ZWAAIRUIMTE

De beschikbare zwaairuimte over gans de lengte van de Europaterminal wordt verder beperkt als er schepen afgemeerd liggen aan de terminal.
Een containerschip is vaak 32 m breed (de recente zijn 40 à 43 m breed).
De neergelaten gieken van de walkranen die het schip laden en lossen reiken 52 m voorbij de kaaifenders.
Schepen die bunkerschepen of andere binnenvaartschepen langszij hebben mogen een gezamenlijke breedte innemen van 60 m.
Dit betekent dus dat de beschikbare zwaairuimte ter hoogte van boei 89a meestal slechts amper 350 m is. Aan de uiteinden iets meer: 400 m aan het afwaartse uiteinde en 350 à 400 m aan het opwaartse uiteinde afhankelijk van de diepgang van het schip en de waterstand.

De beschikbare zwaairuimte kan nog verder beperkt worden door het drukke binnenvaartverkeer ter hoogte van de terminal: bunkerschepen en binnenvaartschepen zijn er permanent aan het afmeren en ontmeren. De aankomst van een containerschip veroorzaakt meestal een groot aantal bewegingen: de binnenvaart ligt tot op het laatste ogenblik op de ligplaats van het containerschip om er te laden, lossen of wachten. Net op het ogenblik dat het zeeschip zijn zwaaimanoeuvre begint komt die binnenvaart dan in beweging.

1.1.2.3. DOORGAANDE SCHEEPVAART

Verder moet men dan natuurlijk nog rekening houden met de doorgaande scheepvaart. Het vaarwater van Oudendijk is druk bevaren. Opwaarts liggen nog tal van bestemmingen voor zowel zeeschepen als binnenvaartschepen: Boudewijnsluis, Van Cauwelaertsluis, Kallosluis, Royerssluis, diverse steigers, de Scheldekaaien en de Bovenschelde.
In de nabije toekomst zal daar dan nog het Deurganckdok bij komen. Als het Deurganckdok op volle toeren zal draaien wordt de containeroverslagcapaciteit van Antwerpen verdubbeld, met andere woorden het aantal grote containerschepen dat in de toekomst de Europaterminal zal passeren zal zeer groot zijn.

1.1.3. AANKOMST EUROPATERMINAL BIJ EBSTROOM

Bij ebstroom wordt er bakboord afgemeerd en hoeft er niet gezwaaid te worden. Enige uitzondering is de ACL schepen aan de roro terminal die steeds stuurboord afmeren en dus ook bij eb eerst zwaaien voor ze afmeren.
Deze schepen zwaaien net opwaarts hun ligplaats om vervolgens voorstroom af te meren aan de Europaterminal. Dankzij hun krachtige boegschroef en hekschroef zijn deze schepen goed manoeuvreerbaar en vooral door hun diepgang van ongeveer 95dm heeft deze manoeuvre zelden voor problemen gezorgd.
Er was slechts 1 kapitein van een ACL schip die het anders zag. Hij gaf er de voorkeur aan om te zwaaien ter hoogte van de sluisgeul en vervolgens overstuur naar de ligplaats te varen. Een manoeuvre dat zijn collega's en loodsen afkeurden omdat zwaaien bovenwaarts de terminal veiliger en minder hinderlijk is voor de andere vaarweggebruikers.

1.1.4. AANKOMST EUROPATERMINAL BIJ VLOEDSTROOM

Indien er bij aankomst vloed staat zal er eerst gezwaaid moeten worden.

Uitzonderingen hierop zijn:

- op vraag van de goederenbehandelaar om speciale stukken aan dek te kunnen zetten
- constructie van het schip: roro ramp enkel aan stuurboord of kraan om voorraden in te slaan
- als het wegens de verkeersdrukte te moeilijk is om te zwaaien
- bij mist kan het gebeuren dat er afgewogen wordt dat de nadelen van voorstroom af te meren kleiner zijn dan in die omstandigheden te moeten zwaaien

Noot: Het verzoek om voor stroom af te meren dient beoordeeld te worden door de loods, die rekening houdend met de omstandigheden kan adviseren om deze manoeuvre niet uit te voeren.

1.1.4.1. ZWAAIEN IN HET VAARWATER VAN OUDENDIJK

Zoals al aangehaald werd is bij vloed de meest aangewezen methode om af te meren de ligplaats voorbij te varen, te zwaaien en dan de ligplaats tegenstroom te naderen.
Met een effectief beschikbare breedte van 350 à 400 m vanaf boei 89a en verder opwaarts zullen schepen langer dan 230 m à 260 m zelden in goede omstandigheden kunnen zwaaien ter hoogte van de Europaterminal.
Daar komt nog bij dat zwaaien ter hoogte van afgemeerde containerschepen waar walkranen actief zijn of waar bunkerschepen langzij liggen niet aan te raden is wegens de zware consequenties bij een ongeval.

1.1.4.2. ZWAAIEN BOVENWAARTS EUROPATERMINAL

Indien de omstandigheden aan de Europaterminal het niet toelaten om in het vaarwater van Oudendijk te zwaaien en dat de diepgang het toelaat wordt er net bovenwaarts de Europaterminal, op de drempel van de Frederik gezwaaid.

1.1.4.3. ZWAAIEN VOOR DE SLUISGEUL ZV-BE

Indien de diepgang van het schip niet toelaat om op de drempel van de Frederik te zwaaien blijft er slechts één mogelijkheid over: zwaaien ter hoogte van de sluisgeul en deinzend naar de ligplaats varen.
Het zwaaien voor de sluisgeul is hinderlijk voor de scheepvaart van en naar de sluizen en ook voor schepen van en naar de Noordzeeterminal.
Daarenboven is het deinzend voorbij varen van gemeerde schepen (zeevaart en binnenvaart) aan de Europaterminal een risicovolle zaak. In het recente verleden hebben zich al een aantal bijna ongevallen voorgedaan die bij alle betrokken partijen tot grote ongerustheid geleid hebben.

Ter illustratie enkele meldingen van bijna ongevallen door de terminaluitbater aan het loodswezen:

Op 28 november 2002 omstreeks 20h30, op de Europaterminal Kaai 869, waren twee van onze gantries werkzaam op het binnenschip ORIDA dat afgemeerd lag tussen de palen 19 en 24. Op een bepaald ogenblik stelden de kraanmannen vast dat het naderende zeeschip ATLANTIC CONVEYOR juist voor hun werkradius begon met de zwaaimanoeuvre. Hierdoor kwam het achterschip zeer dicht in de

buurt van de klap van beide gantries. Indien het schip nog iets verder achteruit was gekomen hadden de kraanmannen geen mogelijkheid meer gehad om zich in veiligheid te brengen.

Op maandag 30 juni 2003 omstreeks 18h00 verliet het m/v MSC MARIANNA kaai 861 in achterwaartse richting, met de bedoeling de zwaaimanoeuvre in de sluiskom uit te voeren. Hierbij diende het schip echter langs m/v ABU DHABI te varen dat in volle belading was op kaai 865-867. Bij het afdraaien in de richting van de sluiskom is m/v MSC MARIANNA rakelings langs de gantries gekomen. Volgens een kraanman is het schip op ong. 1 meter van zijn gantry gepasseerd.

Op zondag 03 augustus 2003, rond het middaguur, werd op kaai 913 vastgesteld dat het aankomende zeeschip, m/v ELBE BRIDGE, rakelings langs de vier containerkranen, werkzaam op m/v OOCL KOREA, passeerde. Wij hebben toen met 4 ploegen gedurende 20 minuten stil gelegen. De ontsteltenis bij de kraanmannen was op dat ogenblik zeer groot.

Op maandag 04 augustus 2003, rond 12h30, deed zich soortgelijke situatie voor op de Europaterminal kaai 869, toen het containerschip m/v MSC VIVIANA (ex-sluis en bestemd voor kaai 869) rakelings langs gantry N°6 passeerde. Deze kraan was werkzaam in het midden van m/v CONTSHIP CHAMPION. Volgens onze kraanman passeerde m/v MSC VIVIANA op ong. één meter van de klap.

1.2. VERTREKMANOEUVRES

1.2.1. ALGEMEEN

Containerschepen die bij aankomst niet gezwaaid werden en dus bakboord afgemeerd liggen aan de Europaterminal moeten, ongeacht hoe de stroming op dat ogenblik loopt, bij vertrek eerst zwaaien voor ze kunnen afvaren.

Om een ligplaats te verlaten waar stroom staat wordt handig gebruik gemaakt van de stroom. Er wordt een uitscheerhoek gevormd en het schip zal op een eenvoudige en veilige manier de kade verlaten.

De loods dient voor het vertrek na te gaan of de walkranen op een veilige plaats staan. Onder veilige plaats wordt verstaan voorbij de ligplaats van het schip of ter hoogte van de plaats waar het schip de kade eerst zal verlaten.

1.2.2. ZWAAIEN TER HOOGTE VAN DE EUROPATERMINAL

Indien er voldoende ruimte is ter hoogte van de ligplaats kan er aansluitend in één vloeiende beweging gezwaaid worden.
Een schip dat bakboord aan de Europaterminal gemeerd ligt zal bij ebstroom met de kop eerst de kade verlaten en over stuurboord zwaaien. Bij vloed zal het met het achterschip eerst de kade verlaten en aansluitend bakboord zwaaien.
Afhankelijk van de omstandigheden wordt hier van afgeweken en wordt het schip eerst naar het midden van de rivier gewerkt om vervolgens te zwaaien (meestal over stuurboord).

Met een effectief beschikbare breedte van 350 à 400 m zullen schepen langer dan 230 m à 260 m zelden in goede omstandigheden kunnen zwaaien ter hoogte van de ligplaats. Daar komt nog bij dat zwaaien ter hoogte van afgemeerde containerschepen waar walkranen actief zijn of waar bunkerschepen langzij liggen niet aan te raden is wegens de zware consequenties bij een ongeval.

Goede afspraken vóór het losgooien vermijden problemen met de scheepvaart die op dat ogenblik voorbij moet.

1.2.3. ZWAAIEN BOVENWAARTS DE EUROPATERMINAL

Indien de scheepslengte te groot is om ter hoogte van de ligplaats te zwaaien is het aangewezen om het schip af te werken en vervolgens vooruit te varen tot op een plaats waar wel gezwaaid kan worden. Voor schepen die van de Europaterminal vertrekken is de aangewezen plaats om dan te zwaaien dus bovenwaarts de terminal.

1.2.4. ZWAAIEN VOOR DE SLUISGEUL ZV-BE

De ruimte ter hoogte van de ligplaats laat meestal niet toe om met schepen groter dan 230 à 260 m ter plaatse te zwaaien. Als wegens de diepgang op dat ogenblik net bovenwaarts de Europaterminal niet voldoende water staat om daar te zwaaien blijft er slechts één mogelijkheid over: zwaaien vóór de geul van de sluizen. Het schip moet eerst naar het midden van het vaarwater gewerkt worden om vervolgens deinzend naar de zwaaiplaats vóór de sluizen te gaan.
Bij vloed verloopt dit traag en is het niet altijd eenvoudig om te vermijden te dicht bij de punt van de Europaterminal te komen tijdens het zwaaien zelf.
Bij eb is dit iets eenvoudiger, hoewel er steeds rekening dient gehouden te worden met de wind die het schip meestal in de richting van de kade duwt.

Deze manoeuvre houdt grote risico's in als er tijdens het deinzen een ander gemeerd schip gepasseerd moet worden. De vloedstroom en vooral de overheersende zuidwestelijke wind verzetten het deinzende schip naar de kade toe. Omdat het schip uit stilstand vertrekt en daarna slechts met lage snelheid vaart (grote snelheden deinzend zijn niet mogelijk met die schepen) is de drift groot.
In het recente verleden hebben zich bij zulke manoeuvres al een aantal bijna ongevallen voorgedaan (cf. de meldingen van HNN).

De loodsen vrezen dat vroeg of laat zo een manoeuvre slecht zal aflopen. Telkens deze manoeuvre onder ongunstige weersomstandigheden uitgevoerd wordt is de kans reëel dat er zich een ernstig ongeval voordoet. Indien een dergelijk deinzend schip één of meerdere walkranen of een bunkerschip raakt zullen de gevolgen op alle vlakken dramatisch zijn. De kans dat er dodelijke slachtoffers vallen is groot. De economische schade zal enorm zijn.

1.3. BESLUIT

Er werd uitvoerig aangetoond dat in een aantal gevallen marginale containerschepen, bij gebrek aan alternatieven, gedwongen worden om aan de Europaterminal risicovolle manoeuvres uit te voeren waarbij de schade bijzonder groot zou zijn moest zulk een manoeuvre mislopen.

In het recente verleden hebben zich al een aantal bijna ongevallen voorgedaan die bij alle betrokken partijen tot grote ongerustheid geleid hebben.

De terminaluitbater HNN vreest dat een ongeval zeer nadelige gevolgen zal hebben voor zijn activiteiten en voor de toekomst van de haven van Antwerpen.

De kraanmannen van de Europaterminal vrezen voor hun leven moest een schip een kraan aanvaren.

De loodsen zijn zich ten volle bewust van het probleem en wensen zo snel mogelijk een oplossing voor dit probleem.

HNN heeft een werkgroep opgericht (Nautische Werkgroep HNN) om, samen met onder andere het loodswezen, naar oplossingen te zoeken.
Op die vergaderingen waren de aanwezigen allesbehalve optimistisch voor de toekomst. De stijging van de containertrafiek en de schaalvergroting in de containervaart zullen zich de volgende jaren verder zetten zodat de problemen nog zullen toenemen.

De toegenomen containertrafiek en de verkeersproblemen op de weg zullen het binnenvaartverkeer op de Schelde drastisch doen stijgen en voor toenemende problemen op de Schelde zorgen.

2. EVOLUTIE EN PROGNOSES MARITIEM CONTAINERVERKEER

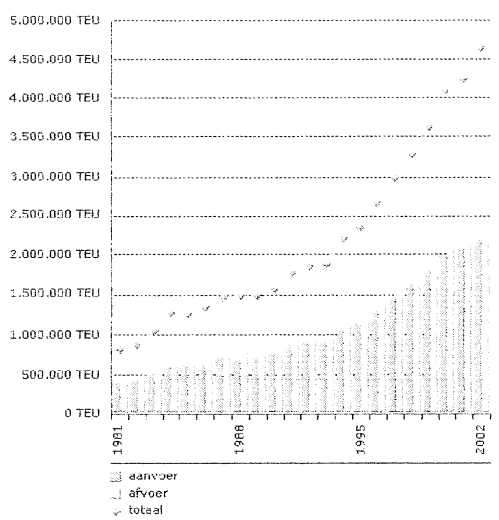
In dit deel zijn cijfers en documentatie te vinden die de evolutie in de containervaart schetsen. Aan de hand van prognoses die gemaakt werden in het kader van diverse studies wordt getracht een beeld te vormen van het toekomstige containerverkeer op de Schelde.

2.1. CONTAINEROVERSLAG

2.1.1. GROEI CONTAINEROVERSLAG

Uit de statistieken van het Havenbedrijf blijkt duidelijk wat voor een spectaculaire groei het containerverkeer heeft gekend sinds 1990 (zie bijlage 1 en 2 "Port of Antwerp – History of container traffic")

In 1990 bedroeg de containeroverslag 1.5 miljoen TEU en in 2003 is die gestegen tot 5.5 miljoen TEU. Een stijging van maar liefst 252 % op 13 jaar tijd.
In gewicht is de stijging zelfs nog groter: van 16.6 miljoen ton naar 61.4 miljoen ton, of een stijging van 271 %.

Maritiem containerverkeer in TEU

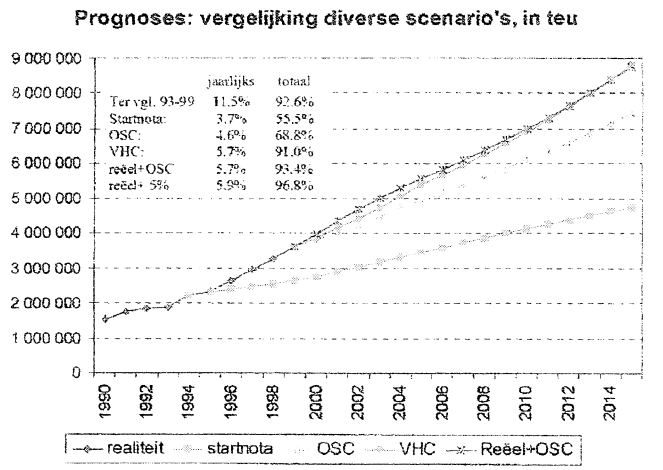
Dat de trend nog lang niet gestopt is bewijzen de cijfers voor het eerste kwartaal van 2004: een stijging van 16 % ten opzichte van het eerste kwartaal van 2003.

2.1.2. PROGNOSE CONTAINEROVERSLAG IN ANTWERPEN

In het kader van het project Langetermijnvisie Schelde-estuarium werd het onderzoek 'nut en noodzaak verruiming vaarweg van en naar de havens in het Scheldebekken' opgezet vanuit de werkgroep Toegankelijkheid, teneinde na te gaan welke schepen de Schelde in de toekomst moeten kunnen bevaren om het huidige welvaartspeil in de regio minstens te kunnen behouden.

De studie dateert van 2000 en citeert de Vlaamse Haven Commissie die, uitgaande van een jaarlijkse groei van 5.7 % over de periode 1999-2015, voorzag dat de totale containeroverslag in Antwerpen in 2015 zou stijgen tot 8.8 miljoen TEU.

Figuur II.1 : Prognoses voor de containeroverslag in de haven van Antwerpen

Reëel+OSC = toepassing van voorspelde groeivoeten door OSC op Antwerpse containertrafiek van 1999

Bron : Havenbedrijf Antwerpen.

In de studie werd uitgegaan van een jaarlijkse groei van 5.7 %. Die ligt aanzienlijk onder de gerealiseerde groei over de periode 1993 – 2003 zodat het zeer waarschijnlijk is dat de totale containeroverslag in 2015 de 8.8 miljoen TEU ruim zal overschrijden.

Op gebied van containerbehandeling is Antwerpen op dit ogenblik de snelst groeiende haven in de Hamburg – Le Havre range.

2.1.2. PROGNOSES CONTAINERSCHEPEN IN ANTWERPEN

Bij de uitwerking van de studie 'nut en noodzaak verruiming vaarweg van en naar de havens in het Scheldebekken' werden drie mogelijke scenario's gebruikt als referentiekader.
Deze scenario's en hun gevolgen voor de haven van Antwerpen zijn:

2.1.2.1. CONSOLIDATIESCENARIO

In dit scenario wordt verondersteld dat de containerdiensten op de lange vaart zullen worden uitgevoerd in alternatieve 'loops' met cellulaire containerschepen van maximaal 7 000 tot 9000 TEU. Er wordt vanuit gegaan dat verdere schaalvergroting economisch onverantwoord is. Vanaf 9 000 TEU wordt in dit scenario zelfs een negatieve schaaleconomie voorop gesteld.
(Recentere studies tonen aan dat dit slechts vanaf 12500 TEU het geval zal zijn).

Antwerpen dient in dat geval maximaal voordeel te blijven halen van de landinwaartse ligging voor 'transit'ladingen naar het continentale hinterland en de laadcentra in het achterland. De aanlopen door de belangrijkste rederijen en allianties met schepen van 7 000 tot 9 000 TEU zullen echter steeds meer afhankelijk worden van de soliditeit van de garantie zonder enig tijdverlies en in volledige zekerheid naar en van Antwerpen te kunnen varen. De Schelde tot de Antwerpse containerterminals moet dus kunnen voldoen aan de eisen van diepgang, lengte en breedte welke door 9 000 TEU schepen worden gesteld. Dit is nodig indien de Antwerpse haven wil vermijden in een nadelige concurrentiepositie te worden geplaatst ten opzichte van vooral Rotterdam, Hamburg, Bremerhafen en Le Havre, vier containerhavens waar de nodige aanpassingen reeds door de autoriteiten werden aanvaard. Ook Wilhelmshaven en Duinkerken dienen zich aan als concurrenten op de containerbehandelingsmarkt. Vereiste maximale diepgang op de Schelde om volledig tij-onafhankelijk de Schelde tot Antwerpen te kunnen op- en afvaren met de grootste categorie van containerschepen welke in dit scenario in Noord-West Europa verwacht worden is 145 tot 150 dm.

2.1.2.2. MAXIMALE SCHAALVERGROTING

Dit scenario heeft als basisaanname de schaalvergroting door het inzetten van de grootst mogelijke containerschepen op de langste en dikste vaarroutes. Containerschepen van 12 000 tot 15 000 en mogelijk zelfs tot 18 000 TEU zullen in dit scenario in de vaart worden gebracht rond 2015. Dit zal dan leiden tot verregaande wijzigingen in de maritieme geografie van de lijndiensten en een hieruit vloeiende herschikking van de vaarschema's.
Voor de haven van Antwerpen biedt het scenario van maximale schaalvergroting een uitzonderlijke kans om de transitfunctie naar continentaal Europa verder optimaal te ontwikkelen en het potentieel van ladingcreatie dat door deze functie wordt geboden zo volledig mogelijk te verwezenlijken. De keuze van Rotterdam als aanloophaven van +12 000 TEU schepen, wanneer deze dan toch naar Noord-West Europa zouden varen, verandert hier niets aan. De zeetoegangsweg naar Antwerpen moet dan evenwel zonder tijdverlies toelaten de grootste 'feederschepen', die vanuit de 'globale hub' Noord-West Europa bedienen, of de grootste schepen die worden ingezet op de directe Noord-Zuidverbindingen, te laten op- en afvaren naar en van Antwerpen. Dit veronderstelt dat de haven over voldoende diepgang beschikt om, getij-onafhankelijk, schepen van 6 000 TEU met een maximale diepgang van 140 dm bij volle belading te ontvangen.

2.1.2.3. COMBINATIESCENARIO

In dit scenario kiezen enkele van de belangrijkste containerrederijen en allianties voor maximale schaalvergroting (containerschepen van 12 000 TEU en meer) en een herstructurering van de vaarschema's. De andere vooraanstaande rederijen blijven dan evenwel hun diensten aanbieden op basis van een combinatie van 'end-to-end' en 'hub-and-spoke' diensten, met de inzet van een vloot van schepen van maximaal 7 000 tot 9 000 TEU.
Antwerpen heeft sowieso geen kans om door 12 000 TEU containerschepen te worden aangelopen. De noodzaak om tot 9 000 TEU containerschepen zonder tijdverlies te kunnen ontvangen blijft in dit scenario geldig zoals dit ook reeds voor het Consolidatiescenario het geval was. De maximale beschikbare tijonafhankelijke diepgang die nodig zal zijn kan dus op 145 à150 dm worden bepaald.

2.1.2.4. AANTAL CONTAINERSCHEPEN IN ANTWERPEN

In het eindrapport "Nut en noodzaak verruiming vaarweg van en naar de havens in het Scheldebekken" van april 2000 wordt er een prognose gemaakt van het zeevaartverkeer in het Scheldebekken.
Tabel B.II.15 (zie bijlage 14) geeft een ruwe schatting van het aantal containerschepen in de haven van Antwerpen in 2020. Volgens die studie zullen er in 2020 een 5000-tal containerschepen Antwerpen aanlopen. Als we daar de andere verwachte zeeschepen bij tellen komen we voor 2020 uit op meer dan 20.000 schepen, met andere woorden een sterke stijging ten opzichte van de 15.724 schepen in 2003 (zie bijlage 4).
De afgelopen jaren is de containertrafiek sterker gestegen dan de prognoses zodat het aantal schepen nog groter zal zijn.

2.1.4. CONTAINERCAPACITEIT VAN ANTWERPEN

Omdat de bestaande containerterminals hun maximumcapaciteit bereikt hebben en om tegemoet te komen aan de exponentiele groei wordt het Deurganckdok gebouwd. Wanneer het dok volledig operationeel is, zal er daar meer dan 5.5 miljoen TEU kunnen behandeld worden. Met andere woorden zal de containercapaciteit van Antwerpen verdubbelen tot 11 miljoen TEU per jaar.

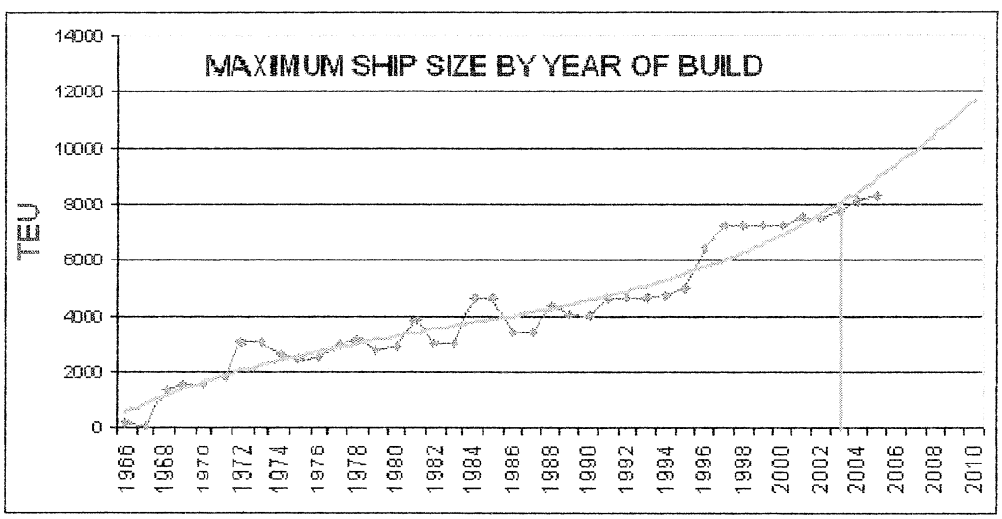
Terwijl de bouw van het Deurganckdok nog in volle gang is, pleit het Antwerps Havenbedrijf voor een versnelde aanleg van een tweede haven, het Saeftingedok. Het pleidooi houdt direct verband met de spectaculaire groei van de containeroverslag, afgelopen jaar. De overslag steeg met 15 procent en loopt jaren voor op de meest optimistische prognoses. De groei ligt nu 12 jaar voor op de prognoses van 8 jaar geleden. De zaken evolueren dus nog sneller dan gedacht (zie bijlage 7).

2.2. SCHAALVERGROTING IN DE CONTAINERVAART

2.2.1. SHIPPING WORLD AND SHIPBUILDER OCT 2003

Een studie uitgevoerd in opdracht van Lloyd's Register (bijlage 9) toont aan dat de schaalvergroting in de containervaart zich zal doorzetten tot schepen van ongeveer 12.500 TEU. De eerste schepen van die grootte kunnen al in 2010 in de vaart komen.

Onderstaande grafiek uit diezelfde studie toont de trend om steeds grotere containerschepen te bouwen.

Bijlage 5 en 6 geven ook een goed beeld van de schaalvergroting in de containervaart. Ze werden geschreven ter gelegenheid van de eerste aanloop van de OOCL Rotterdam en de OOCL Shenzhen in Rotterdam. Deze schepen zijn 323 meter lang, bijna 43 meter breed, hebben een maximum diepgang van 145 dm en kunnen 8.063 TEU vervoeren.

Door de verdieping van de Schelde kunnen er momenteel schepen tot 5000 TEU tijongebonden naar Antwerpen.

Schepen van 8000 TEU hebben een maximale diepgang van 140 à 145 dm.

2.2.2. BESTELLINGEN VAN REDERIJEN

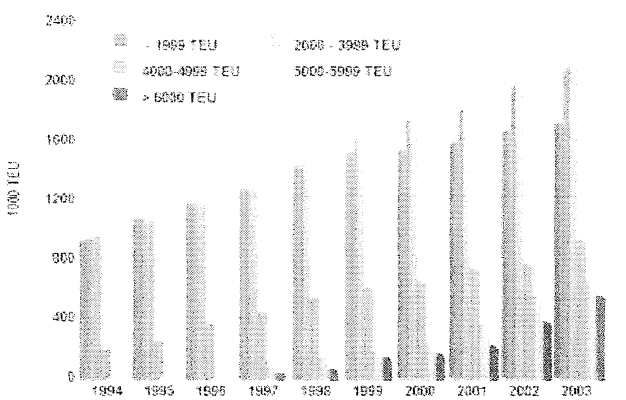
Momenteel zijn wereldwijd bijna honderd schepen met een laadvermogen van meer dan 8000 TEU in bestelling.

De Franse rederij CMA CGM bijvoorbeeld heeft bij Hyundai Heavy Industries acht containerschepen met een capaciteit van 8.189 TEU besteld. De schepen zullen in de loop van 2006 in de vaart komen en zijn in principe bestemd voor de French Asia Line (FAL) tussen Noord-Europa en het Verre Oosten. In die dienst varen nu acht schepen met een capaciteit van 6.447 tot 6.734 TEU.

In navolging van vele andere reders, zal Evergreen ook schepen van 8.000 TEU exploiteren. In april werd bekend dat de Taiwanese rederij acht schepen van 8.076 TEU die Conti Reederei bij Samsung laat bouwen, in lange-termijncharter zal nemen. Ze komen vanaf maart 2005 in dienst.

2.2.3. ISL SHIPPING STATISTICS AND MARKET REVIEW 2003

At the beginning of 2003, 408 fully cellular container ships, equal to a share of 35.8 per cent of the total TEU-capacity of the world cellular container fleet, were attributable to sizes above 4,000 TEU. Moreover 82 container ships with approx. 546,000 TEU were attributable to size categories above 6,000 TEU.
The largest container ships in service at the beginning of 2003 – the "Hamburg Express"-series - had a capacity of 7,500 TEU. According to latest announcement the worlds largest carrier is the "OOCL Shenzhen" with a capacity of 8,063 TEU.

Container fleet development by TEU-size classes as of January 1st, 1994 - 2003

2.2.4. SCHAALVERGROTING AAN TERMINALS HNN

Dat die containerschepen van de laatste generatie ook naar Antwerpen zullen komen blijkt onder meer uit de informatie van de terminaluitbater HNN. Om commerciële redenen kan hij weliswaar de naam van zijn klanten niet vermelden.

* Lijndienst "A" op Noordzee terminal heeft nu schepen van 5.668 TEU in de vaart en zal deze schepen in de loop van 2004 vervangen door schepen van 8.200 TEU. Tegen einde 2005 spreken zij van schepen van 9.200 TEU.

* Lijndienst "B" momenteel op kaai 869 zoekt de huidige dienst te gaan bedienen met schepen van 5500 & 6000 TEU.

* Lijndienst "C" momenteel op kaai 913, bedient de service nu al met schepen van 5642 tot 6732 teu.

* Lijndienst "D" momenteel op kaai 869 bedient de service nu al met schepen van 6.750 TEU.

* Lijndienst "E" momenteel op kaai 913 overweegt schepen van 7800 tot 8200 TEU.

* Lijndienst "F" momenteel op kaai 913 bedient de service nu al met schepen van 6.600 TEU.

2.2.5. STATISTIEKEN KAREL VAN KEER

Uit de persoonlijke statistieken van één superloods valt die schaalvergroting ook goed af te leiden. Van 1 januari 1997 tot zijn pensionering in februari 2004 beloodste hij 223 schepen van méér dan 200 m. Daarvan waren er 162 containerschepen. 111 van of naar één van de Scheldeterminals. 74 van of naar de Europaterminal.
Opvallend is dat van die 74 schepen er 6 een diepgang van 120 dm of méér hadden en dat die allen ná 2000 beloodst werden.

Datum	Naam Schip	Lengte m	Breedte m	Diepgang dm	Ligplaats
25-jan-03	MSC Luise	305	40,0	110	ECT
24-okt-03	Ever Royal	294	32,2	110	ECT
05-feb-98	Qatari Ibn Al Fuja'a	212	32,2	112	ECT
11-jan-99	Deira	276	32,2	112	ECT
29-dec-99	Ming West	275	32,2	112	ECT
28-sep-01	P&O Nedlloyd Marseille	21O	32,2	112	ECT
26-sep-97	Al Ihsa'a	212	32,2	113	ECT
14-feb-99	Alabdali	277	32,2	113	ECT
15-feb-97	Ville de Sagitta	240	32,2	115	ECT
25-mrt-01	Al Farahidi	276,5	32,2	115	ECT
11-sep-02	APL Agate	275	40,0	115	ECT
28-aug-00	Al Farahidi	277	32,2	116	ECT
01-mrt-01	MSC Samia	264,5	32,2	116	ECT
13-feb-99	Ming Zenith	276	32,2	117	ECT
03-sep-02	Najran	276,5	32,2	120	ECT
03-feb-O3	Abu Dabi	276,5	32,2	120	ECT
24-mrt-00	Ming East	276	32,2	121	ECT
18-mrt-03	MSC Vanessa	304	40,0	126	ECT
17-apr-00	Al Abdali	276	32,2	127	ECT
06-mrt-03	APL Hongkong	280	40,0	136	ECT

Tabel: Schepen van/naar de Europaterminal met een diepgang groter dan 110 dm periode 1/1/1997 en 3/2/2004 (gesorteerd op diepgang).

2.3. HET DEURGANCKDOK

Het Deurganckdok zal de toename van de containertrafiek voor zijn rekening moeten nemen. De bestaande terminals in Antwerpen zitten vol en werken nu al aan de maximale capaciteit.
Wanneer het Deurganckdok volledig operationeel is, zal er daar meer dan 5.5 miljoen TEU kunnen behandeld worden. Dit betekent een grote toename van het verkeer op de Schelde en in het bijzonder ter hoogte van de Europaterminal. Alle verkeer van en naar het Deurganckdok moet er immers passeren. Door de schaalvergroting in de containervaart zullen een groot deel van die schepen marginale schepen zijn van méér dan 300 m en met een diepgang van 130 à 140 dm en waarschijnlijk nog meer. MSC informeerde onlangs zelfs of het mogelijk zal zijn om met schepen van 400 m naar het Deurganckdok te komen.

De toenemende problemen op de wegen rond Antwerpen en de noodzaak om containers van linker naar rechteroever te vervoeren zullen het binnenvaartverkeer op de Schelde spectaculair doen toenemen. Dit zal een verdere toename van het drukke scheepvaartverkeer op de Schelde voor gevolg hebben.

Om een idee te hebben van het aantal schepen dat naar het Deurganckdok zal gaan gebruiken we de cijfers van de huidige containerterminals voor de sluizen.

Jaar	Europa Terminal	Noordzee Terminal	Totaal
2002	1149	945	2094
2003	1232	958	2190

Tabel: Aantal behandelde schepen aan de terminals

In 2003 liepen 2190 schepen de terminals aan en werd er in totaal 2.5 miljoen TEU behandeld. Met de huidige vloot containerschepen betekent dit dus dat er ongeveer 4818 schepen per jaar het Deurganckdok zouden aanlopen voor 5.5 miljoen TEU. Dit is gemiddeld een 13-tal schepen en dus 26 bewegingen per dag.
Uitgaande van de prognose van de Vlaamse Haven Commissie (in totaal ongeveer 5000 schepen voor 8.8 miljoen TEU per jaar in Antwerpen)
geeft dit 3125 schepen per jaar en dus 17 bewegingen per dag.

2.4. BESLUIT

De schaalvergroting in de containervaart is volop aan de gang. Het is nog niet duidelijk waar die zal eindigen, maar zeker is wel dat de haven van Antwerpen de volgende jaren aangelopen zal worden door steeds meer marginale containerschepen.

Het laatste decennium hebben we een spectaculaire groei van de containeroverslag gekend in Antwerpen. De prognoses zijn dat deze evolutie zich nog verder zal doorzetten.

Ondanks de schaalvergroting wordt een stijging verwacht van het totale aantal schepen dat naar Antwerpen zal komen.

Het binnenvaartverkeer op de Schelde zal spectaculair toenemen. Er zullen hoe langer hoe meer containers van de ene naar de andere terminal vervoerd worden over het water.

3. BEPERKINGEN EN NADELEN VAN DE ZWAAIPLAATSEN

Schepen met de Europaterminal als ligplaats kunnen momenteel op drie plaatsen zwaaien:

- net bovenwaarts de Europaterminal
- ter hoogte van de ligplaats
- voor de sluisgeul

3.1. ZWAAIPLAATS VOOR DE SLUISGEUL ZV - BE

Onder bepaalde omstandigheden kan dit een goede zwaaiplaats zijn voor schepen die de Europaterminal als ligplaats hebben.

Zoals al uitvoerig uitgelegd in het eerste deel houdt deze manoeuvre echter grote risico's in als er deinzend van of naar de ligplaats aan de Europaterminal een ander gemeerd schip gepasseerd moet worden. Telkens deze manoeuvre onder ongunstige weersomstandigheden uitgevoerd wordt is de kans reëel dat er zich een ernstig ongeval voordoet.

Bovendien is de verkeersdrukte ter hoogte van de sluisgeul nu al van dien aard dat de andere scheepvaart geregeld gehinderd wordt door een schip dat er moet zwaaien.
Telkens een schip moet zwaaien voor de sluisgeul is de toegang tot de Zandvliet- en Berendrechtsluis versperd. Vertrekkende schepen moeten blijven wachten in de sluis tot de zwaaimanoeuvre voltooid is. Aankomende schepen moeten ruim op tijd op de hoogte gebracht worden. Ze nemen het zekere voor het onzekere en vertragen met een veiligheidsmarge zodat het tijdsverlies dat ze oplopen groter is dan juist maar de tijd van de zwaaimanoeuvre.
Het gevolg is dat de schutting vertraging oploopt en dat heeft dan weer gevolgen voor de schepen die na die schutting gepland werden.
Een zwaaimanoeuvre voor de sluisgeul kan zodoende vertragingen veroorzaken voor een ganse reeks schepen en nog uren nadien voor problemen zorgen.
Soms leidt dit zelfs tot gevaarlijke situaties.
Dat er zich regelmatig moeilijke situaties voordoen ter hoogte van de Europaterminal en de sluisgeul bewijzen volgende twee recente voorvallen:

Op zaterdag 3 april omstreeks 08h00 krijgt de opvarende Contship Indigo (260m) thv Saeftinghe te horen dat de CMA CGM Licorne niet vertrekt van haar ligplaats op de Euroterminal. Reden: na die nacht aangevaren te zijn geweest, moet zij nog herstellingswerken uitvoeren. De binnenschepen voor en achter de CGM CMA Licorne weigeren plaats te maken om een uitwijkligplaats voor de Contship Indigo te voorzien. Het is plaatselijk laag water, de Contship Indigo neemt alleszins een tweede sleeepboot, en beslist op de geul Berendrecht/Zandvliet te komen wachten, met een anker erbij. Zodoende blokkeert de Contship Indigo de uitvaart van twee zeeschepen uit de Zandvlietsluis.

Op maandag 5 april moet de MSC Marianne (304m, 128dm) ten laatste om 05h45 vertrekken (gezwaaid en slaags) om binnen zijn tijvenster te varen. (HW prosper: 04h19). Als de rivierloods om 05h00 aan boord is en achteruit naar de geul Berendrecht/zandvliet wil gaan zwaaien, wordt hem dat verhinderd doordat er eerst een doorvaart naar Kallosluis voorbij moet (Arrow-type), waarna twee zeeschepen de Berendrechtsluis aanlopen (150 en 185m), en één container-feeder van de Noordzeeterminal naar de Europaterminal verhaalt.

Vooral de situatie op maandag 5 april is typisch en doet zich zéér regelmatig voor.

Omdat de twee terminals op maximale capaciteit werken trachten de terminaluitbaters "idle-time" van kranen en ploegen te vermijden en omdat de containerschepen in een zeer strikt schema varen, zonder enige reserve, worden de ETD's (Estimated Time of Departure) zeer scherp gesteld. Regelmatig lopen de laad- en losoperaties uit of zijn er technische problemen op het schip dat aan de terminal ligt zodat de ligplaats niet vrij is op het ogenblik dat het volgende containerschip al ter hoogte van de ligplaats aangekomen is. In combinatie met het verkeer van en naar de sluizen leidt dit dan tot zeer complexe verkeerssituaties.

3.2. ZWAAIPLAATS VAARWATER VAN OUDENDIJK

Met een effectief beschikbare breedte van 350 à 400 m zullen schepen langer dan 230 m à 260 m zelden in goede omstandigheden kunnen zwaaien ter hoogte van de Europaterminal.
Daar komt nog bij dat zwaaien ter hoogte van afgemeerde containerschepen waar walkranen actief zijn of waar bunkerschepen langzij liggen niet aan te raden is wegens de zware consequenties bij een ongeval.

De beschikbare zwaairuimte kan nog verder beperkt worden door het drukke binnenvaartverkeer ter hoogte van de terminal: bunkerschepen en binnenvaartschepen zijn er permanent aan het afmeren en ontmeren. De aankomst van een containerschip veroorzaakt meestal een groot aantal bewegingen: de binnenvaart ligt tot op het laatste ogenblik op de ligplaats van het containerschip om er te laden, lossen of wachten. Net op het ogenblik dat het zeeschip zijn zwaaimanoeuvre begint komt die binnenvaart dan in beweging.

3.3. ZWAAIPLAATS BOVENWAARTS EUROPATERMINAL

Dit is de aangewezen plaats om te zwaaien voor schepen met als ligplaats de Europaterminal.
Voor een groot deel van de schepen zijn diepte en breedte er echter ontoereikend om daar te zwaaien.

3.4. ZWAAIPLAATS DEURGANCKDOK

Het is nu al duidelijk dat de zwaaiplaats voor het Deurganckdok op bepaalde ogenblikken intensief gebruikt zal worden door de schepen van dit dok. Veel schepen zullen met een marginale diepgang aankomen en vertrekken en dus rond dezelfde tijd hun zwaaimanoeuvre moeten uitvoeren. Die situatie doet zich nu al regelmatig voor aan de huidige containerterminals.
Marginale schepen die gebruik moeten maken van de zwaaiplaats hebben een tijvenster en kunnen niet veel tijd verliezen.

Bovendien is tijdens een zwaaimanoeuvre vóór het Deurganckdok de toegang tot het dok versperd. Dit betekent dat een ander containerschip (marginale schepen zullen bovendien tijgebonden zijn) het dok niet kan in- of uitvaren.
Het binnenvaartverkeer van en naar het Deurganckdok zal zeer intensief zijn, en zal eveneens vertraging oplopen telkens er een schip moet zwaaien.

Het is onverantwoord om deze zwaaiplaats nog extra te belasten met de zwaaimanoeuvres van de schepen van de Europaterminal.

Niet enkel de zwaaiplaats zou overbelast worden, ook het vaarwater van de Europaterminal naar het Deurganckdok zou nodeloos overbelast worden.

De zwaaiplaats gebruiken voor schepen van en naar de Europaterminal betekent ook extra tijdsverlies voor die schepen. De afstand is misschien niet zo groot, maar wordt aan een lage snelheid afgelegd zodat het tijdsverlies wel degelijk relevant zal zijn.
Er zou een extra afstand van in totaal 3 mijl (2 x 1.5 mijl) afgelegd moeten worden. Aan een snelheid van 6 knopen neemt dit dus een half uur in beslag. Als men dan weet dat een schip er ongeveer 2.5 uur over doet om van Vlissingen naar Antwerpen te varen betekent dit dus een toename van de reistijd met 20 % .

De sleepboten hebben langer werk en zijn dus minder snel beschikbaar voor de andere schepen. Het gebeurt nu al regelmatig dat er gewacht moet worden op de sleepboten van een ander schip. De sleepkosten zullen stijgen omdat de sleepboten in meerdere secties gebruikt worden.

Om de concurrentiepositie van Antwerpen veilig te stellen is het noodzakelijk om elk mogelijk tijdsverlies te vermijden. Containerrederijen streven naar een zo hoog mogelijke rotatiesnelheid om een zo groot mogelijk rendement te halen op hun schepen. De schepen varen met een strikt en krap tijdschema. Indien er teveel tijd verloren gaat in Antwerpen zullen er veel rederijen de voorkeur geven aan de concurrenten.

4. NOODZWAAIPLAATS

Indien de sluis niet klaar is bij aankomst van een schip bestemd voor één van de sluizen en het schip kan niet op de geul wachten omdat er nog eerst vertrekkers uit de sluis moeten is het schip verplicht om op stroom te blijven wachten. Bij vloed is het schip dan soms verplicht om de sluisgeul voorbij te varen en opwaarts te zwaaien om dan tegenstroom te blijven wachten. Marginale schepen hebben op dit ogenblik deze mogelijkheid niet omdat er opwaarts de sluisgeul geen mogelijkheid is om te zwaaien. Zij zijn nu verplicht om op de sluisgeul te wachten, zelfs als daardoor één van de sluizen geblokkeerd wordt.
De zwaaiplaats voor het Deurganckdok zal wel voldoende groot en diep zijn, maar ligt te ver weg om in zulke gevallen dienst te doen als noodzwaaiplaats. Het tijdsverlies zou te groot zijn.
Een tijsuper zou er zo lang over doen dat er al een zware ebstroom zou staan tegen de tijd dat die terug aan de sluisgeul komt.

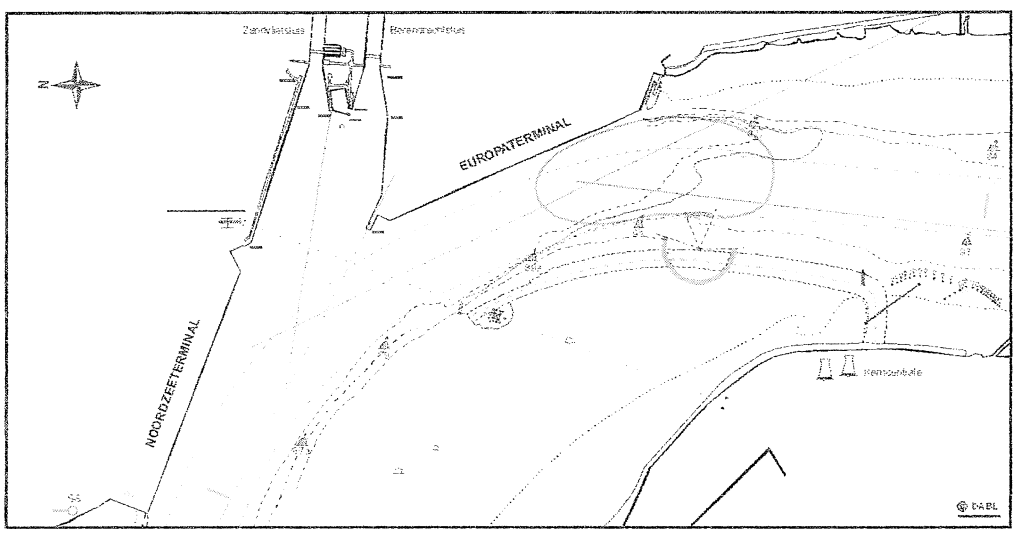
5. ALGEMEEN BESLUIT

De BvL is van mening dat er op dit ogenblik al meer dan voldoende argumenten zijn om een zwaaiplaats bovenwaarts de Europaterminal aan te leggen.

De zwaaiplaats voor de sluisgeul voldoet in veel gevallen niet voor de schepen van de Europaterminal. De gevolgen van een eventueel ongeval zullen dramatisch zijn.

Door de schaalvergroting in de containervaart en de verwachte toename in het scheepvaartverkeer zal deze zwaaiplaats in de nabije toekomst zelfs onontbeerlijk worden.
Indien er geen zwaaiplaats aangelegd wordt net bovenwaarts de Europaterminal zal dit zeer nadelige gevolgen hebben.
Schepen met een ligplaats aan de Europaterminal zullen nodeloos veel tijd verliezen en daarenboven nog verantwoordelijk zijn voor tijdsverlies van andere schepen.

6. GEWENSTE ZWAAIPLAATS

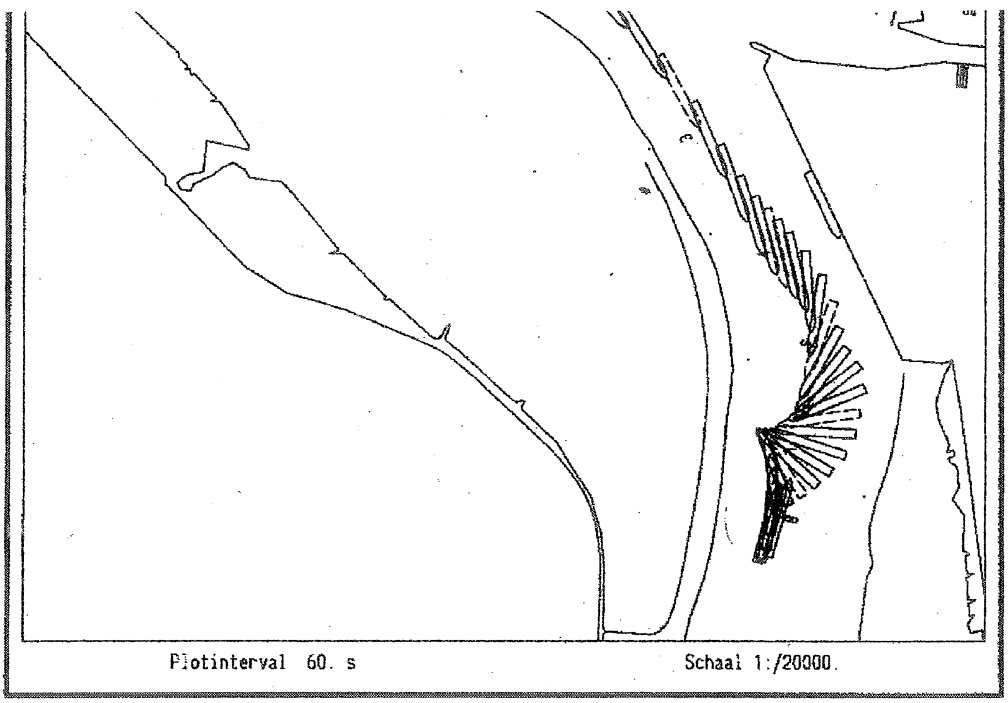

Figuur: Vaarwater ter hoogte van Europaterminal

Op bovenstaande figuur werd in het rood het gebied aangeduid dat, naargelang de omstandigheden gebruikt wordt om te zwaaien.
Het noordelijke deel heeft een diepte van 140 dm, maar is vrij smal en het zwaaien wordt er bemoeilijkt door afgemeerde schepen. Het zuidelijke deel is onvoldoende diep over de breedte die grote, diepstekende schepen nodig hebben.

6.1. VORM VAN DE ZWAAIPLAATS

In plaats van een cirkel te creëren om in te zwaaien is het efficiënter om een plaats te creëren die meer overeenstemt met de plaats die een schip effectief benut om te zwaaien. Stroming en wind verplaatsen het schip tijdens de zwaaimanoeuvre zodat het schip een ruimte nodig heeft die meer weg heeft van een ellips dan van een cirkel. Laten we daarom liever spreken over een zwaaiplaats.

Figuur: zwaaimanoeuvre bovenwaarts Europaterminal

Bovenstaande figuur laat een zwaaimanoeuvre van een schip van 300 m net bovenwaarts de Europaterminal zien.

6.2. VEREISTE AFMETINGEN

Om de benodigde afmetingen van de zwaaiplaats bovenwaarts de Europaterminal te bepalen is het nodig de maximale lengte en diepgang te kennen van de schepen die er gebruik van zullen maken, met andere woorden van de schepen die aan de Europaterminal kunnen afmeren.

De grootste schepen die op dit ogenblik naar de Europaterminal komen zijn van het type MSC Marianna en hebben een lengte van 304 m een breedte van 40 m en vertrekken met een diepgang van 130 dm.

Informatie verkregen van de terminaluitbater HNN geeft een idee van de grootte van de schepen die er in de toekomst verwacht kunnen worden:

De bepalende factoren op de Europaterminal zijn:
a) Een diepte van 140 dm over de ganse kaailengte. Verder verdiepen kan hier niet omdat de constructie van de kaaimuur dit niet toelaat.
b) Wat de kranen betreft : CK 1 & CK 2 (dichtst bij hoofdgebouw) hebben een outreach van 50 meter en zijn geconstrueerd om 18 containers breed aan dek te behandelen (zitten hier dus reeds over de 42,50 meter). CK 3 t/m CK 8 hebben een outreach van 47,50 meter en zijn destijds gebouwd voor schepen met 16 containers breed aan dek.

In principe kunnen schepen van het type Maersk Sovereign dus behandeld worden aan de Europaterminal. Zij hebben een lengte van 347 m en een breedte van 42,5 m.

6.3. VEREISTE DIEPTE

Met een waterdiepte van maximum 140 dm ter hoogte van de Europaterminal mogen we stellen dat de schepen zelden een diepgang van meer dan 130 dm zullen hebben en nooit meer dan 135 dm. Op blauwdruk C3.4790 met de peilingen van 06-02-2004 blijkt zelfs dat de diepte van 140 dm nergens gehaald wordt.

Het tijvenster van een vertrekker vangt aan op de drempel van Zandvliet. Een vertrekkend containerschip zal dus net vóór of bij aanvang van het tijvenster de kade verlaten en gaan zwaaien op de zwaaiplaats. Ervaring heeft geleerd dat

zwaaien met een kleine kielspeling moeizaam verloopt en soms zelfs helemaal niet lukt. Zolang de drempel van Zandvliet tot op 133 dm gebaggerd wordt is het dan ook zinvol om op de zwaaiplaats een iets grotere diepte te hebben van ongeveer 138 dm.

In het rapport "vaarschema's verdere verdieping Westerschelde Zandvliet - Deurganckdok containerkaai noord" dd 8-3-2004 van de afdeling maritieme toegang staat op blz. 6 de tabel: drempeldieptes huidige toestand en bij verdieping tot 147 dm.
Volgens die tabel zal eens het Deurganckdok in gebruik zal zijn er een streefdiepte gelden van 130 dm op de drempel van de Frederik en van 133 dm op de drempel van Zandvliet.
In geval van een verdieping volgens scenario 3 zal de streefdiepte 147,4 dm worden op beide drempels om een getijonafhankelijke vaart met een diepgang van 131 dm mogelijk te maken tussen Vlissingen en het Deurganckdok met een kielspeling van 12,5%.

Het is duidelijk dat bij een verdere verdieping van de drempel van Zandvliet de zwaaiplaats eveneens dieper moet worden. Op die manier wordt een getijonafhankelijke vaart van en naar de Europaterminal met de maximaal mogelijke diepgang van 135 dm aan de terminal in bijna alle omstandigheden mogelijk.
Met het oog op de verdere verdieping is het daarom aangewezen om nu al de toelating te vragen om een diepte van 150 dm op de zwaaiplaats te realiseren.

6.4. POSITIE

Over de positie van de zwaaiplaats is iedereen het eens:
de zwaaiplaats moet gerealiseerd worden tussen de breedtelijnen door de huidige posities van boeien 91 en 82. Voor verdere details zie plan verderop.

De plaats wordt doorsneden door het PEL licht van blauwgaren, door het geleidelicht van het haventje van doel, en door de sectorovergang 'wit/groen' van het baken van ouden doel en wordt begrensd door de lichtboeien 91 en 82.
Een kleine witte sector in de groene sector van het baken Ouden Doel zodanig dat die de lichtenlijn van Blauwgaren op 300m van boei 82 snijdt zou nog een extra hulpmiddel zijn bij het zwaaien.

6.5. GROOTTE

Op dit ogenblik zwaaien de ACL schepen met een lengte van 292 m net bovenwaarts de Europaterminal. Ze beschikken daarbij over een kleine 500 m tussen de 10 meterlijnen. Met hun maximale diepgang van ongeveer 95 dm is dit wel een beetje krap maar dankzij hun goede manoeuvreereigenschappen doenbaar.

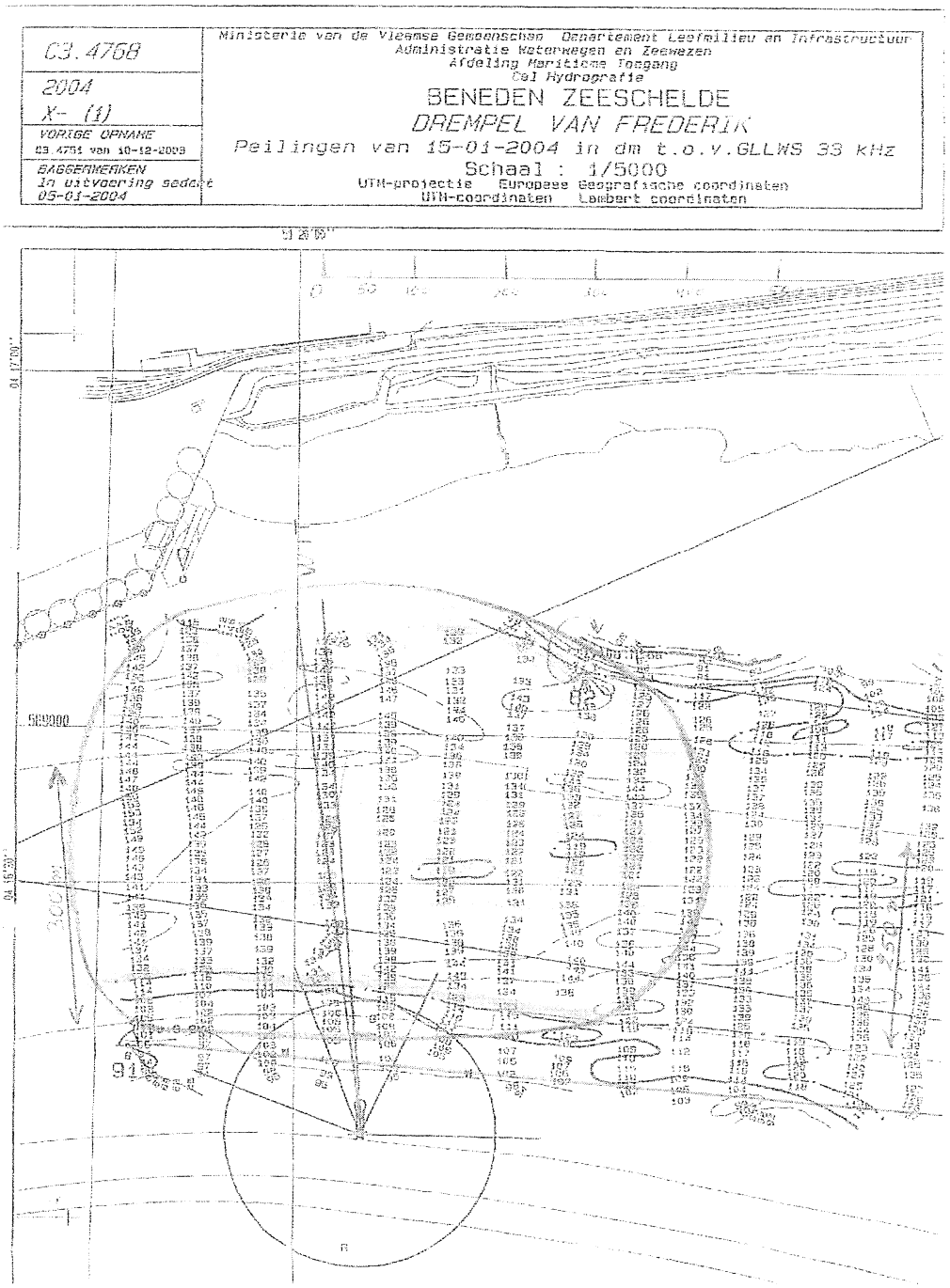
Benodigde plaats: 450 meter zou nog net voldoende zijn voor schepen tot 300 meter lengte, maar niet daarboven. 525 meter zou voldoen aan de PIANC norm van 1.5 maal de scheepslengte voor schepen tot 350 meter lengte. Om een zwaaiplaats te maken voor nóg grotere schepen is er gewoonweg geen plaats.

6.6. BESLUIT

Aan de groene kant moet er vanaf 50 m afwaarts de huidige positie van boei 91 tot een 200 meter opwaarts van het baken van Ouden Doel gebaggerd worden tot de boeienlijn.

Aan de rode kant moet er tussen het uiteinde van de Europaterminal en tot een 50 m voorbij de huidige positie van boei 82 gebaggerd worden.
Boei 82 moet een 50 tot 70 m verlegd worden.

Het resultaat moet een zwaaiplaats van 500 m breed zijn zoals getekend op de figuur op volgende bladzijde. Een diepte van 138 dm is in de huidige omstandigheden voldoende, maar zal opgevoerd moeten worden tot 150 dm indien de Westerschelde verder verdiept wordt.

Figuur: gewenste zwaaiplaats

14

Sint-Katelijne-Waver, 28 september 2004

Aan: ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1, busnummer 18
2018 Antwerpen

Van: Johan Van Beek
Beatrijsstraat 60
2860 Sint-Katelijne-Waver

Verkeer en Waterbeheer
Ingekomen: 06 OKT 2004

Mijne Heren,

Ik ben het niet eens met uw maatschappelijke Kosten Batenanalyse voor de actualisatie van het Sigmaplan.

Mijn eerste bezwaar betreft de stormstuw. De oorspronkelijke stormstuw, die na een kosten/batenanalyse in 1981 werd afgevoerd, en die VERTIKAAL sluitende schuifdeuren had, werd in uw studie zonder verdere bespreking van dit alternatief, vervangen door een constructie te vergelijken met die op de Nieuwe Waterweg in Nederland, dus met HORIZONTALE armen. Wellicht zult u argumenteren dat zoiets vanzelfsprekend is, vermits de constructie die vertikaal sluit 900 miljoen euro kost en degene die horizontaal sluit slechts 590 miljoen euro duur is, maar dat klopt niet.

Wat vergeten wordt is dat de constructie die vertikaal sluit, zware fundamenten heeft en ook kan dienen als brug voor het gewone wegverkeer en om er goederentreinen te laten overrijden. En dan zijn de geplande brug op dezelfde plaats en de spoorwegtunnel een eindje verderop niet nodig. Die twee extra constructies apart bouwen kost samen 800 miljoen euro. De netto kost van de stormstuw met verticale schuiven en met brug en extra spoorlijn erbovenop, wordt dan iets meer dan 100 miljoen (900-800+...), wat er meteen de beste optie van maakt. De spoorinfrastructuur valt weliswaar niet onder de bevoegdheid van de Vlaamse regering, maar dat mag mijn inziens geen bezwaar zijn in een maatschappelijke kosten-batenanalyse. Anders zijn we verkeerd bezig.

Ten tweede heb ik mijn bedenkingen bij het systeem van de potpolders, overigens na lezing een paar maand geleden in het Nederlandse vakblad de Ingenieur in verband met een stormstuw op de Westerschelde op Nederlands grondgebied. Reeds in 1953 werd vastgesteld dat een stormvloed zich over meer dan één hoogwaterstand uitstrekt. De potpolders hebben dan wellicht niet eens de kans leeg te lopen tegen het volgende hoogtij en zijn dan ONwerkzaam. Ik vraag me trouwens af of ze veel nut hebben voor Antwerpen, want ze liggen stroomopwaarts. Het Overscheldeproject is in ieder geval onbetaalbaar met zijn 1.300 miljoen euro. Eens te meer is een stormstuw aangewezen.

Tenslotte hebt u het over de stormvloed van 1953 en het stormvloedje van 1976, maar rept u met geen woord over de near misser van kerstavond 1999. Een grote storm ging toen recht op de Noordzee af en in ongunstige omstandigheden. De kans dat er zich toen een stormvloed van "1%" voordeed was 85%. Op het laatste moment boog deze storm tegen alle verwachtingen af naar Noord-Frankrijk, waar meer dan honderd doden vielen. U zou beter eens een simulatie gemaakt hebben van wat er zou gebeurd zijn als die storm zijn voorspelde pad had gevolgd. Ik betreur het ook dat u over de risico's in termen van percentages spreekt.

Daarmee wordt nogal eens vergeten dat de kans dat een stormvloed van 1% zich binnen de eeuw voordoet wel degelijk 100% is.

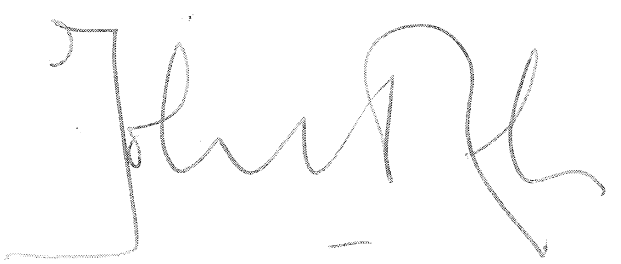
Volgend (of een analoog maar essentieel) kaartje ontbreekt in de studie. Misschien opent dat wel de ogen van zekere beleidsmensen. Het komt van de Britse overheid. Bij de stormvloed van 1953 kwam er in Zeeland 2,5m getij extra bij. Ondertussen zijn de dijken in Nederland verhoogd tot 11meter en zullen ze geen tweede keer breken. Volgende keer komt gans de bak water dus naar Vlaanderen. De Schelde heeft de vorm van een trechter en ter hoogte van Antwerpen halveert de diepte van de Schelde, het effect landinwaarts van de stormvloed zal dus groter zijn dan de 2,5 m extra. Wat gebeurt er dan? Daar waar aan de Nederlandse grens de dijken nog 11 meter zijn, zijn deze ter hoogte van Oosterweel nog slechts 8,35 meter (verdere verhoging onmogelijk omwille van de stad) en met dezelfde weersomstandigheden als in 1953 stijgt het water daar beduidend hoger dan 9 meter. Op korte tijd zal het water in de straten ten zuiden van het Antwerpse stadscentrum (ligt lager) en op linkeroever een paar verdiepingen hoog staan. Tijd om te evacueren is er dan niet meer. In 1999 op kerstavond was het dus bijna zo ver. Maar heeft iemand er toen aan gedacht om zelfs maar de sirenes te laten loeien of de Kennedy tunnel af te sluiten voor het verkeer? Duizenden mensen stonden immers op een paar uur van de dood. En zo een evacuatieplan kost niet veel. Dat is dan ook een actiemiddel waar u het mag over hebben. Dat zoiets in het buitenland niet voorzien is, waar u zeker bent gaan kijken, heeft een andere oorzaak. Namelijk wat u ook niet zegt is dat wij de enige zijn zonder stormstuw, cfr. Oosterschelde, Nieuwe Waterweg, Eems en Thames. Of trekt zoiets teveel de aandacht op een risico waar niet graag over gesproken wordt?

Ik heb mij overigens eens in een bootje over de Schelde laten varen en de gids zei, bijvoorbeeld stroomopwaarts voorbij de Rupel, dat het achterliggende land zes meter lager ligt dan de dijk. Als dat overstroomt, moet ik er toch geen tekeningetje meer bijmaken zeker? Misschien shockeer ik u hiermee, maar ik vind dat u in uw studie wel wat meer aandacht mocht schenken aan het menselijk leed dat achter de droge cijfers schuilt. Eerlijk gezegd vind ik het prinipe van Nederland, eens om de 4.000 jaar een overstroming, nog niet eens zo slecht. En met een stormstuw is dat realiteit.

Mijn besluit: de goedkoopste en beste macro-economische oplossing is een stormstuw bij Oosterweel met VERTICALE deuren, gecombineerd met brug en goederenspoor.

Met vriendelijke groet,

Johan Van Beek
Macro-economist en kand.burgerlijk ingenieur.

1953 Surge Levels

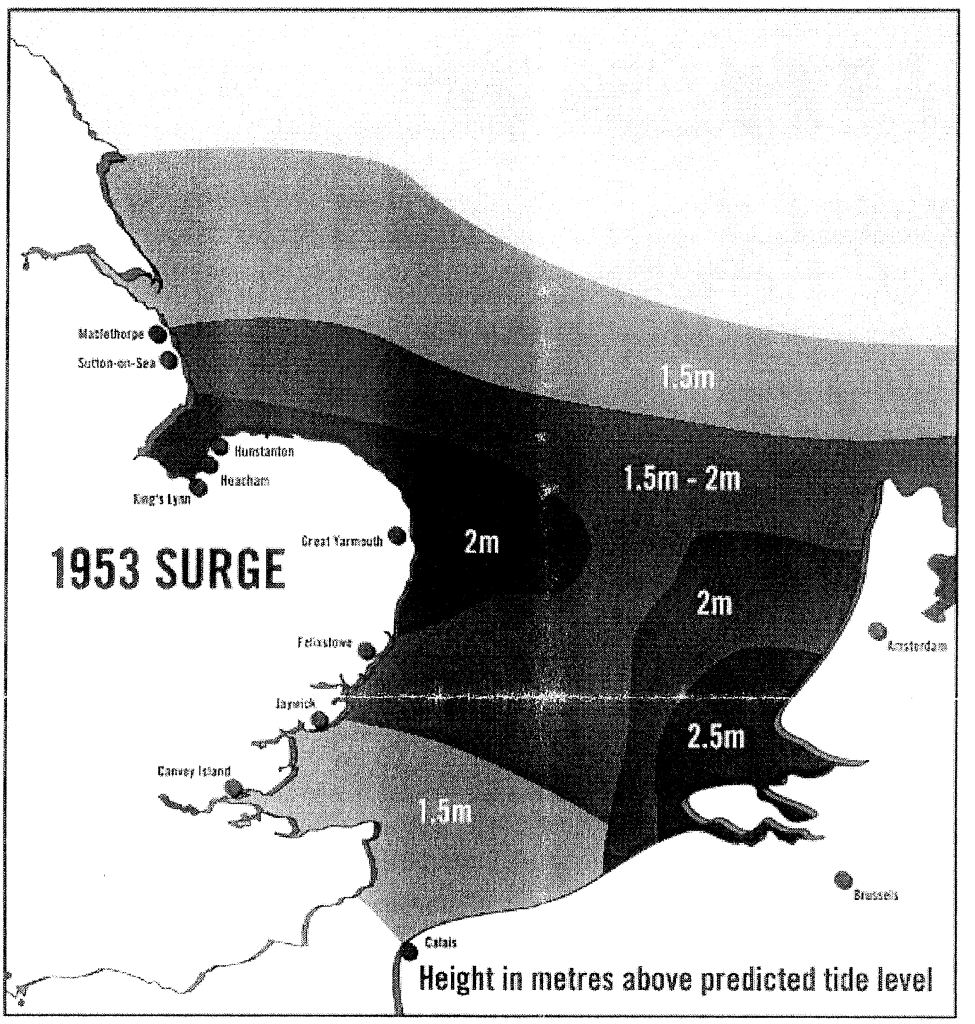

Diagram shows open sea mathematically modelled surge heights. Local levels recorded may differ from these modelled figures

ENVIRONMENT AGENCY

15

Stad Antwerpen
District Hoboken
Districtsraad

Alle briefwisseling te richten aan het college van burgemeester en schepenen. Grote Markt 1, 2000 Antwerpen 1.
E-mail: college@antwerpen.be

HO/DL/DR Districtshuis, Marneflaan 3, 2660 Hoboken-Antwerpen

Ingekomen: 06 OKT 2004

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicus
Copernicuslaan 1 busnummer 18
2018 Antwerpen

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
13 september 2004	ProSes/BM 00015075	HO/DR/RB/rb	23 september 2004

Vragen naar	telefoon	fax	gsm/semafoon
Rudy Beckx rudy.beckx@id.antwerpen.be	03 820 30 25	03 820 30 55	

Inspraak Strategische milieueffectenrapportage Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Geachte heer

Het bureau van het district Hoboken heeft kennis genomen van uw brief en de bijhorende documenten in verband met de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

Wij hebben geen opmerkingen of vragen.

Hoogachtend

NAMENS HET BUREAU

de districtssecretaris

Robert Bosiers

de districtsvoorzitter

Marc Van Muylem

18

J. van Harmelen
Zonnemare 31
4571 CW AXEL
☎ 0115 562666
E - mail: sonjaenjanvanharmelen@planet.nl

Waterstaat
06 OKT 2004

Onderwerp: Ontwikkelingsschets 2010
Schelde - estuarium.

Axel, 2 oktober 2004

Aan:
Inspraakpunt Verkeer en
Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

Geachte mevrouw, meneer,

Naar aanleiding van de informatiebijeenkomst betreffende de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde - estuarium in Terneuzen op 21 september 2004, wil ik gaarne de onderstaande inspraakreactie verstrekken. Als algemene opmerking wil ik allereerst kritiek uitoefenen op de overzichtskaart behorende bij de S - MER. Slechts de kernen met meer dan 10.000 inwoners zijn op de kaart aangegeven hetgeen bij besluitnemers in Brussel en Den Haag mogelijk de indruk wekt dat het te ontpolderen gebied geen enkele vorm van bebouwing kent. Volgens de kaart wonen ten noorden en oosten van de lijn Terneuzen, Axel, Hulst, Sint Niklaas en Beveren geen mensen!

(1) In de folder 'Samenvatting en conclusies S - MER 2010' is een opsomming opgenomen van de belangrijkste veranderingen die als gevolg van de autonome en meest waarschijnlijke ontwikkelingen in 2010 te verwachten zijn. Onder meer wordt geconcludeerd dat bij ongewijzigde voortzetting van het huidige bagger - en stortbeleid zich **significante systeemwijzigingen in de morfologie van de Westerschelde** zullen voordoen t.w. verdergaande erosie van het meergeulensysteem en export van sediment naar het mondingsgebied, voortzetting en versterking van het "kantelen" van het tweegeulensysteem, voortgaande afname van het areaal intergetijdengebied en voortgaande afname van het areaal ondiepwatergebied. In de S - MER wordt niet duidelijk gemaakt welke maatregelen getroffen zouden moeten worden om de negatieve effecten van het nulalternatief (of de referentiesituatie) teniet te doen, kortom welke maatregelen nu al getroffen zouden moeten worden om het nulalternatief te handhaven. Dat maakt het beoordelen van de effecten van de nu voorgestelde maatregelen op de gebieden veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid des te moeilijker cq. geheel onmogelijk.

(2) Wel wordt geconcludeerd dat extreme hoogwaterstanden zullen toenemen met name als gevolg van de zeespiegelstijging. Door de verruiming van de vaargeul tot 13.10 meter zal de hoeveelheid water in de Westerschelde nog toenemen als 14 miljoen kubieke meter baggerspecie wordt verwijderd ten behoeve van "meer water onder de kiel". Een logische conclusie zou dan zijn, teneinde de veiligheid tegen overstromingen van Antwerpen en de gebieden rond de Zeeschelde te garanderen, om de voorziene stormvloedkering bij Oosterweel aan te leggen. Echter, daarover geen woord in de samenvatting en conclusies. Tijdens de informatiebijeenkomst werd achteloos medegedeeld dat die stormvloedkering zeker niet vóór 2050 zal worden aangelegd onder meer omdat de kosten zo hoog zijn en de kering geen bijdrage levert aan de natuurontwikkeling!

Als alternatief voor de veiligheid tegen overstromingen, onder het mom van natuurontwikkelings - maatregelen, worden oplossingen voorgesteld die, voor een groot gedeelte, maar door "de buren" moeten worden uitgevoerd: hetzij grootschalige uitpoldering van de Braakman (2000 ha) en de Hedwige -, Prosper - en Doelpolder (1000 ha) dan wel meerdere kleinschalige uitpolderingen van de Zimmermanpolder, Hellegatpolder, Ser - Arendspolder, Molengatpolder en Hedwige -, Prosper - en Doelpolder, waarvan het merendeel op Zeeuws grondgebied ligt. Het is een groot schandaal dat de Vlamingen hun veiligheidsproblemen tegen overstromingen afschuiven op hun Zeeuwse buren.

(3) Tijdens de informatiebijeenkomst werd tevens geponeerd dat de laatste 50 jaar, op het gebied van de natuurlijkheid, enkele duizenden slikken, schorren en gebieden met ondiep water verdwenen zijn. Deze stelling werd op geen enkele manier onderbouwd. Evenmin werden er redenen aangegeven waardoor die terugloop in natuurlijkheid was veroorzaakt. En de mogelijkheid dat e.e.a. mede een gevolg was van de toegenomen scheepvaart van en naar Antwerpen werd angstvallig niet genoemd.

(4) Aan het eind van de bijeenkomst werden de "besluiten" medegedeeld. Die besluiten waren nogmaals een voorbeeld van het afschuiven van Vlaamse problemen richting Zeeland:

a. De Vlakte van de Raan wordt een zeereservaat. Echter, de Vlakte van de Raan ligt grotendeels binnen het Nederlandse deel van het Continentaal Plat en door de bestemming van zeereservaat zal vooral de Nederlandse visserijsector negatief worden getroffen.

b. Aanleg van een doorlaatmiddel in de Braakmankreek onder het mom dat de waterhuishouding dan wordt verbeterd. Voor zover bekend is de waterhuishouding van de Braakmankreek helemaal niet slecht dus waar die reden plotseling vandaan komt is onduidelijk. Wél dient de waterafvoer vanuit West - en Oost - Vlaanderen te worden verbeterd maar daartoe is een groter gemaal met meer capaciteit aan de kop van de Braakman de oplossing. Het overtollige zoet water moet worden weggepompt en dan is het onlogisch om eerst meer zout water in te laten. Daarnaast wordt de landbouwsector in Zeeuws Vlaanderen zwaar getroffen indien de Braakman weer een zout karakter zou krijgen.

c. Ook het ontpolderen respectievelijk het bestemmen van de Hedwige -, Prosper - en Doelpolder tot Gecontroleerd Gereduceerd Getijdengebied (GGG) treft de landbouwsector in Oost Zeeuws Vlaanderen zwaar. De opmerking van één van de deskundigen dat ook landbouw nog mogelijk zou zijn in die GGG - situatie ontlokte de aanwezigen slechts hoongelach. De betreffende Belgische deskundige vergeleek een GGG in de Zeeschelde (zoet water) met een GGG in de Hedwigepolder (zout water). Over deskundigheid gesproken!

(5) Tijdens de inspraakbijeenkomst werd angstvallig vermeden over de kosten van de voorgestelde maatregelen te praten. Echter, uit de beschikbaar gestelde verkenning van de kosten en baten ("Natte natuur in het Schelde - estuarium" door De Nocker, Liekens en Broekx) blijkt dat de totale investeringskosten en de kosten van onderhoud en beheer als volgt luiden:

a. Ontpolderingen: € 316.000.000,00 - € 453.000.000,00, afhankelijk van een kleine of grote ontpoldering in de Braakman.

b. Gedempt tij : € 383.000.000,00 - € 572.000.000,00, afhankelijk van een kleiner of groter gebied "gedempt getij" in de Braakman.

c. Wetland : € 41.000.000,00 (als enige oplossing grotendeels op Belgisch gebied).

Voor de ontpolderingen en het "gedempt getij gebied" geldt het genoemde bedrag voornamelijk voor de maatregelen op Zeeuwse grondgebied. De vraag rijst dan wie de kosten draagt en op welke wijze de Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) is uitgevoerd. Er worden overigens wel enige veiligheidsbaten genoemd: "Zo kan ontpoldering van Hedwige - en Properpolder tot veiligheidsbaten leiden in termen van vermeden risico's tegen overstromen". Tevens worden in de studie potentiële productiebaten (zeecultuur en rijshoutproductie) genoemd en enige recreatiebaten, echter zonder rekening te houden met Vogel - en Habitatrichtlijnen. Zoals gebruikelijk in dit soort studies wordt een complete bladzijde gevuld met "Aanbevelingen voor verder onderzoek".

(6) Een tweede studie die tijdens de inspraakbijeenkomst beschikbaar werd gesteld betrof de "Verruiming van de vaarweg van de Schelde" (Nistal), met als ondertitel een maatschappelijke kosten - batenanalyse. Via een ingewikkelde berekening komen baten voor Nederland ter grootte van wel € 400.000,00 per jaar te voorschijn!! Elders in de studie wordt gesteld dat de verruiming van de vaarweg naar Antwerpen een afname van vervoer naar Rotterdam ("welvaartsverlies") oplevert t.o.v. het nulalternatief en een winst voor Antwerpen. Overigens stelt ook deze studie dat "in deze MKBA op hoofdlijnen de effecten op de arbeidsmarkt buiten beschouwing zijn gelaten". Wederom dus een onvoltooide studie!

(7) Tijdens de inspraakbijeenkomst werd het eerder gepresenteerde onderzoeksgebied genaamd "Alternatief 2", de zogenaamde voorhavenontwikkeling van Zeebrugge en Vlissingen, afgedaan als zijnde geen alternatief voor verdieping. Enige onderbouwing van die stellingname ontbrak volledig.

Het geheel overziend kom ik tot de conclusie dat de ontwikkelingsschets 2010 Schelde - estuarium nog lang niet rijp is voor besluitvorming, en zeker niet in december 2004. In de samenvatting van ProSes staat letterlijk: "Leemten in kennis hebben betrekking op de eerder vermelde onzekerheden en onnauwkeurigheden, maar ook op gegevensgebrek of ontbreken van beschikbare voorspellingsmodellen voor het studiegebied ".

Contouren zijn bekeken, externe veiligheidsrisico's zijn gewogen. Echter, morgen kan er een schip dwars liggen in de geul bij het Nauw van Bath en overmorgen kan er een storm als in 1953 opsteken waardoor Antwerpen en achterland natte voeten krijgen. In het eerste geval zal men om een buitengaats havengebied roepen bij Zeebrugge, analoog aan de Maasvlakte bij Rotterdam en in het tweede geval om een stormvloedkering bij Oosterweel, analoog aan de Maeslandtkering bij Hoek van Holland. Erg duur allemaal, maar dat wisten wij al in Nederland. Economie en veiligheid mogen wat kosten!

Voordat onomkeerbare besluiten worden genomen dient eerst meer studie te worden verricht naar de effecten van de tweede verdieping, die nog steeds niet bekend zijn, dient een nieuwe bagger - en stortstrategie te worden beproefd bij bijvoorbeeld het MARIN en dient alternatief 2 een eerlijke kans te krijgen door een breed opgezette studie te starten. Tenslotte dienen nieuwe vormen van samenwerking tussen de betrokken havens en havengebieden in het Schelde - estuarium te worden onderzocht en nagestreefd waardoor Zeebrugge, Breskens, Vlissingen, Terneuzen, Gent en Antwerpen beter, en meer efficiënt, in staat zijn de concurrentie met andere "delta - achtige" gebieden aan te kunnen.

Ik verzoek u de bovenstaande reactie te betrekken bij de verdere besluitvorming aangaande de ontwikkelingsschets 201 Schelde - estuarium.

Hoogachtend,

J. van Harmelen

17

Inspreken Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Achternaam: Pauwels

Geslacht: V

Voorvoegsel: mevrouw

Voorletters: M.

Adres: Acacialei

Huisnummer: 23

Postcode: 2830

Woonplaats: Willebroek

Tel_prive: 03/8864792

Tel_zakelijk:

Email: luc.ceurstemont@pandora.be

Particulier_of_vertegenwoordiger: Particulier

Naam_bedrijf:

De_reaktie: Met alle begrip voor de veiligheid, het economische en de natuur hebben we toch vragen. Hebt u bij de KBA rekening gehouden met de kosten die gedragen worden door de eigenaars van de gronden die al dan niet moeten worden onteigend. In het belang van de gemeenschap moet er iets gebeuren maar kan die kost dan ook gedragen worden door de hele gemeenschap en niet door een minderheid die toevallig grond hebben achter de dijken van de Schelde en haar bijrivieren?
Concreet voorbeeld, het onze maar vergelijkbaar voor onze 24 buren, die goed voor hun nachtrust, nog niet op de hoogte zijn en waarschijnlijk hun bezwaarschrift te laat indienen. Als ze er al de moed zouden voor hebben, velen zijn bejaarden...
- In 1997 kochten wij volgens het gewestplan van 1977 verblijfsrecreatiegrond aan de gangbare prijs, notariskosten en interesten inbegrepen (wij behoren tot de gemiddelde arbeidsklasse) voor een halve hectare met daarin een visvijver een 6 miljoen oude Belgische franken. In 2001 kregen wij het nieuws dat het Vlaams Gewest onze grond als natuurgebied had ingekleurd. In het beste geval (onze buurvrouw spendeerde al 150000BEF aan advocaten, wij hebben dat niet over)zouden we daarvan via, via en lang wachten 6000000BEF kunnen recuperen. Als we onteigend worden is de normale prijs gezakt naar 50 BEF. Dus 5000000 BEF verlies en wij zijn maar 1 eigenaar en dan nog een kleintje. Dit is spaargeld van 15 jaar, bedenk eens heel eventjes dat dit u overkomt. Wij willen niet op uw emotie spelen, wie dit leest is allicht ook maar een ambtenaar die zijn werk doet. Als alle mensen die van deze plannen slachtoffer worden eerlijk worden vergoed, onze buren de boeren zitten ook serieus met hun !
hadden in hun haar en dat dan voor hun boterham, gaat een stormvloedkering dat echt zo kostelijk zijn. Lier moet niet verzuipen, maar wij dan wel? Wij hebben daarbij de pech dat volgens de plannen die de ronde doen een 8?meter hoge dam pal voor onze voordeur zal opgetrokken worden, ik weet niet hoe wij indien wij toch niet zouden worden onteigend op onze grond nog kunnen. Dit is het financiële bezwaar maar ik heb er ook nog een en dat is het behoud van de natuur. Het stukje grond dat wij kochten, met vijver is nu een aardsparadijs, mét watervogels en karpers van bij de 80 cm. Als wij overstromen zullen de vissen bij het wegtrekken op de oever liggen rotten. De nesten van de meerkoeten en eenden wat gaat daar mee gebeuren. De 200 bomen veranderen in mangroves?
Vernietig aub niets onnodig en maak nog eens de KBAnalyse,
Dank u

Onze grond ligt ten westen van de Kleine Bergen in Willebroek

17

Inspreken Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Achternaam: Pauwels

Geslacht: V

Voorvoegsel:

Voorletters: Marianne

Adres: Kleine Bergen

Huisnummer: 13

Postcode: 2830

Woonplaats: Willebroek

Tel_prive: 03/8864792

Tel_zakelijk:

Email: luc.ceurstemont@pandora.be

Particulier_of_vertegenwoordiger: Particulier

Naam_bedrijf:

De_reaktie: Bij de BKA vragen wij ons af of er werd gedacht aan de verliezen die de eigenaars lijden. Wij kochten in 97 verblijfsrecreatiegrond maar werden onlangs als natuurgebied ingekleurd. Tegen welke prijs gaan wij onteigend worden? Wij vrezen dat het door ons aangelegd 'paradijsje' waar 12 jaar spaargeld inzit als het ware gaat 'geannexeerd' worden voor enkele schamele centen. Nu is ons stukje grond, idem voor de buren, een lust voor het oog en een speeltuin voor konijntjes, egels etc. Hebben zij geen recht op een habitat? Het grootste stuk van onze grond is een vijver vol vissen, met o.a. karpers van 80cm. Als die overstroomt en het water trekt terug liggen er honderden dode vissen op het 'droge'. Moeten zij er dan ook aan? Ten westen van de Kleine Bergen zijn er zo'n 10 vijvers, allemaal hetzelfde lot beschoren. En u mag gerust zijn, meerkoeten, kievitten, eenden, waterkiekens,reigers, ze zitten er allemaal. Idem voor de wielewalen en de spechten enz. Al die beesten !
komen niets te kort integendeel, dus voor de natuur, kom u vergewissen en stel vast, het is er voor de fauna én de flora het aardsparadijs die alleen maar kan vernietigd worden door het vuile Rupel water. Persoonlijk zitten we tegen de straat, volgens die plannen die hier en daar opduiken krijgen wij voor ons voordeur een 8 meter hoge muur, als wij niet onteigend worden hoe gaan wij op onze eigendom geraken, en hoe onze naast- en achtergelegen buren? Onze overbuur zal zijn voordeur niet meer kunnen openen. Nergens krijgen wij duidelijkheid wie dit hoe gaat vergoeden? Als al de financiële ellende van alle gedupeerden wordt samengelegd kan er dan niet nog eens gedacht worden aan een stormvloedkering? Of is het het goedkoopste het eigendomsrecht van de brave burger af te nemen? Dat veiligheid primeert, volledig akkoord, maar als wij moeten verzuipen om andere te redden kan dan niet heel de gemeenschap dragen in de kosten en mogen wij dan op een rechtvaardige manier vergoed wor!
den? En niet op een laffe manier, dure grond spotgoedkoop maken en dan
enkele sukkelaars met een kluit in het riet sturen? Men lacht gemakkelijk onze argumenten weg met 'emotionele reacties' en 'het belang van de gemeenschap'. Beeld u eens heel eventjes in dat het uw huis of dat van uw ouders is, waar je je jaren hebt voor krom gewerkt en met één pennetrek ben je alles kwijt.
Wij werden nog op de valreep verwittigd door onze geburen de boeren dat we een bezwaar konden indienen maar nog een twintigtal buren weten nog van niets en zullen waarschijnlijk te laat zijn, bovendien zijn er bejaarde mensen bij die al tientallen jaren op de Rupeldijk wonen. Ik geloof niet dat zij het overleven. U vindt dit

overdreven? Wij zijn mensen, ook levende wezens, net zoals de vogels, zij kunnen tenminste nog nestelen in de bomen of tussen het riet, wat ze nu ook al doen en wij? Waar gaan wij iets vinden voor 1 euro of zo de vierkante meter, want dat is het cadeautje dat we in 2001 kregen van wie, het Vlaams Gewest? Of een andere instelling want wij zien door het bos de bomen niet meer. Trouwens wat de bomen betreft: op onze halve hectare staan 200 bomen, ik dacht nochtans dat die voor de groenen ook heilig waren of is men bij jullie tuk op wat 'mangroves'. Ik wil geen stenen gooien naar iemand van jullie persoonlijk, ieder doet zijn werk, maar nogmaals, laat iemand!
eens een kijkje komen nemen en vaststellen dat het idee absurd is. Verwoesten om te redden, zoek dan een plaats die geschikter is en bedenk een eerlijke vergoeding voor diegene die toch de dupe moeten zijn.
Hopend op begrip enerzijds en antwoord op de 'schade'vergoeding anderzijds, groeten wij u,
Luc en Marianne Ceurstemont-Pauwels
officieel adres: Acacialei 23, 2830 Willebroek,
adres van betreffende buitenverblijf: Kleine Bergen 13a, Heindonk

Einde bericht.

ingekomen: 11 OKT 2004

12

Terneuzen, 8 oktober 2004

Mijne heren,

Met deze brief wil ik reageren op de ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. Daaruit wordt een conclusie getrokken en een voorstel geformuleerd.

Hoogachtend,

P.W.Stuij,
Irenestraat 7,
4532 BG Terneuzen.

Als ik de uitspraken van de minister combineer met de stilte rond de Antwerpse haven-schepen dan krijg ik het onaangename gevoel dat de volgende verdieping achter de schermen al in kannen en kruiken is. Als dat zo zou zijn dan acht ik dat wel een onjuiste gang van zaken.
Desondanks vestig ik nogmaals de aandacht op enkele zaken.

1. *Ontpoldering*
a. Het ontpolderingsplan gaat in tegen een principe van het Deltaplan, namelijk de zeewering korter maken. De zeewering zou bij ontpoldering zelfs veel langer worden.
b. Het versterken van de huidige slaperdijken, die dan promoveren tot "wakers" zal bovendien een grote grondoppervlakte in beslag nemen.
c. Er verdwijnt veel landbouwgrond.
d. Er ontstaat een ongunstige invloed met betrekking tot de verzilting van de polderbodem.
e. Er ontstaat een ongunstige invloed op de stroomsnelheid in de Westerschelde.
f. Het zogenaamde nut van ontpoldering.

1. a en b spreken voor zichzelf.
1. c. Ik handhaaf al mijn bezwaren tegen het verdwijnen van landbouwgronden:
- Het verdwijnen van landbouwgrond afdoen als het verdwijnen van enkele hectares suikerbietenland is niet reëel. Ook het wijzen op het toch al verloren gaan van landbouw-gronden voor woningbouw en wegenaanleg is in dit verband niet ter zake.
Er zijn zeker argumenten om geen landbouwgronden verloren te laten gaan: Bijv.:
- Een staatssecretaris heeft in maart 1996 gewezen op de toekomst van biobrandstof, waarvoor 5000 ha suikerbieten nodig zouden zijn.
- In februari 1996 werd door prof Van Bekkum van de TU Delft gewezen op het belang van biogrondstof, die zelfs de rol van aardolie als grondstoffenleverancier volledig zou kunnen overnemen.
- Er is gewezen op de noodzaak voor een grotere bergingscapaciteit voor extreem grote hoeveelheden neerslag, waarvoor ook landbouwgebieden beschikbaar moeten zijn.
- En is het, mondiaal bezien, verantwoord cultuurgronden verloren te laten gaan, terwijl er op meerdere plaatsen verwoestijning optreedt en de wereldbevolking toeneemt? Dat is een principekwestie, waarvoor geen oppervlaktes moeten worden vergeleken.
Het verloren gaan van landbouwgronden wordt wel genoemd, maar de nadelen daarvan worden niet besproken.
1, d. Prof.Vellinga van de TU Delft meldde al in november 1996 een geringere opbrengst van landbouwgronden in Noord-Holland en Flevoland door oprukkende verzilting. En in

maart 1996 werd gewag gemaakt van zoute kwel aan weerszijden van het Kanaal door Zuid-Beveland, sinds dat kanaal een open verbinding heeft met de zoute Oosterschelde. Omdat door verdieping de vloedgolf verder het estuarium in zal komen, zal de zoutgradient verder stroomopwaarts verschuiven, met de nadelen daarvan.
Extra zout water inlaten is daarom zeker niet wenselijk.
Ik heb deze argumenten niet teruggevonden in de plannen. Wat betreft de verzilting wordt alleen gewezen op de invloed op flora en fauna buitendijks.
1. e. Elke ontpoldering achter in het estuarium zal, hoe gering ook, een ongunstige invloed hebben op de stroomsnelheid in de Westerschelde.
1. f. Al in 2000 is er op gewezen dat ontpoldering nauwelijks effect heeft om extreem hoge waterstanden op de Westerschelde te verlagen. Dat wil zeggen dat de veiligheid niet wordt gediend door ontpoldering. Toch wordt dit aspect nog steeds genoemd door voorstanders.
Ook de gecontroleerde overstroming heeft volgens de deskundigen van RWS nauwelijks effect op de waterstand in de Westerschelde.

2. *Verdieping van de Westerschelde*
Men dient zich te realiseren dat de Westerschelde door het verdiepen steeds verder opschuift in de richting van kanalisatie.
- er waren al heel wat geulen vastgelegd door steenstorting en dat zal bij verdere verdieping nog toenemen.
- de met verdieping samengaande hogere stroomsnelheden werken voortschrijdende kanalisatie in de hand.

- In december 1986 werd door deskundigen van het waterschap Hulster Ambacht gewezen op reeds optredende schade aan de vooroevers.
Van deze notitie is, voor zover ik heb kunnen nagaan, geen notitie genomen.
- En dat het Oostgat verder opschuift in de richting van de Walcherse kust wordt afgedaan met: dat deze tendens al werd waargenomen vóór de laatste verdieping. Maar was men al niet vele jaren bezig met ingrepen in de Westerschelde?

3. *Ruimte voor de rivier*
Het wordt gesteld dat ontpoldering een noodwendig gevolg zou zijn van te ver doorgevoerde inpolderingen in het verleden. De slogan is dan: ruimte voor de rivier. Dat lijkt me een te eenvoudige conclusie. De oorspronkelijke Westerschelde (toen nog echt een natuurgebied) was veel smaller, maar had een heel ander stroomgebied met talloze zijgeulen (zie: Mededelingen Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO, Holocene evolution of Zeeland, nr.59, 1997).
Er wordt gesteld dat de rivier door deze inpolderingen geweld is aangedaan. Dit is, historisch gezien, een onjuiste voorstelling van zaken. Ik heb de indruk dat dit gegeven wordt genegeerd.

4. *Conclusie*
Op basis van deze gegevens kan ik geen andere conclusie trekken dan:
- Geen verdere verdieping.
- Ontpoldering ter compensatie van verlies van natuurwaarden in de Westerschelde is geen aanvaardbare oplossing.

Voorstel:
Zorg er voor dat er minder water de Westerschelde instroomt.
De historie leert dat de Westerschelde in het verleden veel smaller was en dat er minder water instroomde door:
- de lagere zeespiegel,
- doordat er in de monding enkele eilanden lagen die de instroom beperkten: Koezand en Schoonevelt (zie o.a. De Kraker, A.M.J. De Westerschelde, Kloosterzande 2002, pp.20-23).

Leg daarom een kunstmatig eiland aan in de Westerscheldemonding en verklein de capaciteit van de Westerschelde.
Er moet dan worden gezocht maar een evenwicht tussen de instroom vanuit zee en de instroom van rivierwater in de Westerschelde. Dan kunnen de stroomsnelheden worden beperkt en de gevaren voor de aangrenzende kusten verkleind.

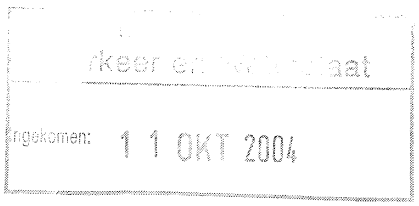
Ik meen dat dit technisch haalbaar is. Als er Maasvlakten in zee kunnen worden aangelegd; als een Oosterschelde kan worden afgesloten en als zelfs een vliegveld in zee niet als utopisch wordt beschouwd, dan moet dit eiland ook haalbaar zijn.

De kosten zullen vanzelfsprekend gigantisch zijn. Daar tegenover staat dat dit eiland:
- de hele Westerschelde beschermt, zodat allerlei kostbare maatregelen worden voorkomen.
- de mogelijkheid biedt tot de aanleg van een zeehaven aan diep water. Goederen kunnen daar worden overgeslagen op binnenschepen.
- gezichtspunten oplevert voor de bouw van een getijdecentrale.
- de mogelijkheid geeft het baggeren op de Westerschelde sterk te beperken.
- de veiligheid op de Westerschelde kan vergroten door beperking of geen verdere stijging van het aantal (grote)scheepsbewegingen.

19

Ir A.F.M. Broekmans
Wilhelminalaan 21
4561 HR Hulst

8 oktober 2004

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

Geachte heer?mevrouw.

Pleidooi voor handhaving van de havens Kruiningen en Perkpolder.

In heb 10 september een brief aan gemeentebesturen en provinciaal bestuur gestuurd met bovengenoemde titel. (bijlage)

Ik had van een ambtenaar van Rijkswaterstaat vernomen, dat het in de bedoeling lag om in het kader van de milieucompensatie voor de verdieping van de Westerschelde, de havens bij Kruiningen en Perkpolder te ontpolderen (herpolderen?).
Rijkswaterstaat wil graag van bovengenoemde havens af, om te kunnen besparen op onderhoud. Het provinciaal bestuur en het gemeentebestuur van Hulst zouden graag de haven van Perkpolder gaan uitbreiden en bestemmen voor jachthaven. De haven bij Kruiningen zou moeten worden afgebroken in het kader van een uitbreidingsplan van de gemeente Kruiningen.
Zoals u in de bijlage kunt lezen, ben ik voorstander van het handhaven van de havens, omdat daardoor de mogelijkheid blijft voor de belangrijke rechtstreekse verbinding naar de overkant met een fietsvoetveer. Onder het motto 'besturen is vooruitzien' .

Nu ben ik bang, als tenminste de informatie van de ambtenaar van Rijkswaterstaat juist is, dat geprobeerd zal worden, om voor de afbraak van deze havens uit de milieucompensatiepot van de Westerschelde verdieping, subsidie te krijgen, in het kader van milieucompensatie. Voor de regionale overheid zou de belangrijkste reden niet zijn nieuwe natuur te creëren, maar voordeliger haar plannen met de havens uit te kunnen voeren.
Subsidie vragen voor deze plannen zou een oneigenlijk gebruik van de pot voor milieucompensatie mogelijk maken.

Ik kan niet verhinderen, dat de overheid haar plannen voor amovering van de havens Perkpolder en Kruiningen gaat uitvoeren. Ik zou u wel willen vragen daarvoor geen subsidie in het kader van de milieucompensatie te verlenen. Of als u daarover geen zeggenschap heeft, dit verzoek door te geven naar de juiste instantie.
Ik verwijs nog naar de volgende zin in de bijlage: 'Het is een merkwaardig feit te moeten constateren, dat de verdieping van de Westerschelde indirect tot gevolg kan hebben, dat er geld zal zijn, om het slopen van de havens mogelijk te maken' .

Hoogachtend,

19

PLEIDOOI VOOR HANDHAVING VAN DE HAVENS KRUININGEN EN PERKPOLDER

Er bestaan plannen om in het kader van de milieucompensatie voor de verdieping van de Westerschelde, de haven bij Kruiningen te slopen voor aanleg van enkele hectaren schorren. De kosten hiervan bedragen 9 miljoen euro.
Een dergelijk plan bestaat ook voor het laten verdwijnen van de haven bij Perkpolder. Kosten eveneens 9 miljoen euro.
De totale kosten voor het vernietigen van de havens (18 miljoen euro) zouden uit financiële overwegingen nooit door de Nederlandse overheid ter beschikking kunnen worden gesteld. Maar de bedoeling is dit te bekostigen uit de pot van 60 miljoen euro (20 miljoen van Nederland, 40 miljoen van België) die bestemd is voor de milieucompensatie voor de verdieping van de Westerschelde.
Het is een merkwaardig feit te moeten constateren, dat de verdieping van de Westerschelde indirect tot gevolg kan hebben, dat er geld zal zijn, om het slopen van de havens mogelijk zal maken.

Gouverner c'est prévoir.
Het is duidelijk geworden, dat op dit moment bij de politici geen steun is te vinden voor een fiets-voetveer, dat de havens nog zou kunnen gebruiken. De politici in de regio zijn nog verblind met het mogelijke vooruitzicht van een 'Kloosterzande aan zee' , een plan om enkele maanden per jaar enig vertier te scheppen in de omgeving van Kloosterzande en enkele ondernemers aan de aanleg te laten verdienen.
De steun voor het plan is een gevolg van een belofte door de gemeente Hulst tijdens de fusiebesprekingen aan de gemeente Hontenisse gedaan, om na de fusie het al lang bestaande voornemen te gaan steunen. Een fiets-voetveer past daar niet in.

Men hoeft geen profeet te zijn, om te voorspellen dat tegen het tijdstip dat de 'tunnel' is afbetaald en het gemotoriseerd verkeer tolvrij naar de overkant zal kunnen rijden, men zich in de regio Hulst-Hontenisse-Reimerswaal zal herinneren dat de veerverbinding werd afgeschaft, om geld te besparen voor de exploitatie van dat project voor auto's.
Zodat reizigers met openbaar en langzaam eigen vervoer in de regio, door de extra kosten van omrijden en langere reistijden door de tunnel, indirect dit project moeten gaan subsidiëren.
Ook als de tunnel is afbetaald en de financiering van een veer geen problemen zal opleveren. En men zal zich dan de knullige tactiek herinneren waarmee het provinciaal bestuur er in was geslaagd, om zonder dat de volksvertegenwoordigingen er in waren gekend, via een bestuursbesluit, installatie van een fiets-voetveer te voorkomen.
Dit op basis van de telling van één dag in juni 1987, met de conclusie dat voor 300 voetgangers, fietsers en voetgangers (met negeren van een belangrijke groep buspassagiers) geen veer economisch was te exploiteren. En deze conclusie zonder verder onderzoek zestien jaar daarna nog geldig verklaarde, om de zeer lange tijd bestaande verbinding volledig op te heffen.
En daarmee de kwestie - al of geen veerverbinding - beperkte tot het aantal personen dat er gebruik van zou maken, met negeren van andere voor de regio belangrijke factoren. (Het belang voor de recreatie, het belang om zich met fietser en brommer te kunnen verplaatsen, het belang om rechtstreeks het N.S.-station te kunnen bereiken, enz.)

Dit alles overdenkend, zal men met het naderen van het tolvrij worden van de tunnel, ongetwijfeld tot het inzicht komen, dat er geen reden zal zijn, om de regio voor altijd een rechtstreekse verbinding naar de overkant te onthouden.

19

Men zal dan de hemel, maar ook de hedendaagse politici kunnen prijzen, wanneer die er in zouden zijn geslaagd, de havens Kruiningen en Perkpolder voor de toekomst intact te hebben gelaten. Zodat ze met enig baggeren weer in gebruik konden worden genomen. Politici die zich realiseerden, dat als ze als milieucompensatie voor de verdieping van de Westerschelde zouden verdwijnen, de kans om nog ooit tot een rechtstreekse veerverbinding te komen, voor goed zou zijn verdwenen. Een verbinding Walsoorden – Hansweert, zal daarbij nooit een goed alternatief kunnen zijn.
Voor het vernietigen van de havens bestaat geen goede reden. Men moet de mogelijkheid open houden, dat ze in de toekomst van groot belang kunnen zijn.
Voor milieucompensatie kunnen ook andere gedeelten van de Westerschelde in aanmerking komen.

Dan is eerder nog de mogelijkheid, dat er in de toekomst weer een overheid komt, die het belang van goed openbaar vervoer, gelijkwaardig aan gemotoriseerd vervoer, als doelstelling zal hebben. Die het belangrijk zal vinden, dat ook voetgangers, fietsers en brommerrijders zonder problemen weer naar de overkant zullen kunnen gaan. En niet redelijk zal vinden, dat bewoners van de regio jaar in jaar uit, met de (financiële en andere) problemen van omrijden met busvervoer door de tunnel te maken hebben.
In dit geval zal al veel eerder de aanwezigheid van de veerhavens op grote prijs worden gesteld.

Geachte politicus. Besturen is vooruit zien. Inzichten kunnen veranderen.
Het is de moeite waard, om de veerhavens bij Kruiningen en Perkpolder intact te laten, voor eventueel toekomstig gebruik. Het vernietigen van de veerhavens op dit moment, zou voor komende generaties een onvergeeflijke blunder zijn!
Het is ook wel zeker, dat als de auto's tolvrij door de tunnel naar de 'overkant' kunnen rijden, men in de mogelijkheid om bij Kloosterzande tien maanden per jaar naar leegstaande vakantiehuisjes en aan de kant liggende bootjes te kunnen kijken, geen compensatie zal zien voor het gemis van de veerverbinding.

A.F.M. Broekmans Hulst 10 september 2003

20

Kapelle, 8-10-2004

Aan : Inspraakpunt Verkeer &Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 11 OKT 2004

Van : Hr. A.E.J. Reimerink
Vroonlandseweg 134
4421 BX Kapelle

Betreft : Zienswijze Strategisch MER – Ontwikkelingsschets 2010 - Schelde Estuarium

Geachte mevrouw / mijnheer,

graag maak ik gebruik van de mogelijkheid om mijn zienswijze kenbaar te maken.

1. Het S-MER voldoet niet aan de Richtlijnen paragraaf 4.7 – "Lange termijn perspectief" voor deze S-MER, zoals vastgesteld door het bevoegd gezag.
Onderzocht had o.a. moeten worden of "het verhogen van de zandvlakte van de Raan om de getijgolf te reduceren door enerzijds reflectie anderzijds demping van de getijgolf" een perspectief biedt voor de aanpak van enkele van de huidige en toekomstige problemen van de Schelde. Hier is nog geen onderzoek naar gedaan.
Omdat de uitkomst van morfologisch- en stromingsonderzoek belangrijke gevolgen kan hebben voor de verdere aanpak van de Veiligheid, Natuurlijkheid en de Toegankelijkheid (zie bijlage 1), vraag ik u om het besluit 3.3.2b onderdeel B (wettelijk bescherming geven aan de vlakte van de Raan door deze als zeereservaat en SBZ aan te wijzen) uit te stellen tot nadat de voornoemde onderzoeken zijn uitgevoerd.

2. Omdat een grote ontwikkeling (zoals die van de Westerschelde Containerterminal) op de oever van de Westerschelde de natuurlijkheid bovenproportioneel aantast, verzoek ik u om aan de Ontwikkelingsschets een besluit toe te voegen, dat ontwikkeling van bedrijvigheid slechts achter een haventoegang toestaat, om zo een zo klein als mogelijke "foot-print" in het Schelde-estuarium achter te laten.

Ik stel een reactie (voor of na de besluiten door het bevoegd gezag) zeer op prijs.

Mocht een en ander nadere toelichting behoeven, dan ben ik doorgaans thuis te bereiken op telefoonnr.: 0113-340326 of e-mail : tonreimerink@hetnet.nl.

Hoogachtend,

A.E.J. Reimerink

Het verhogen van de zandvlakte van de Raan om de getijgolf te reduceren door enerzijds reflectie anderzijds demping van de getijgolf.

De reductie van de getijdegolf heeft naar mijn inschatting de volgende consequenties:

voor de veiligheid:
1. De stromingssnelheden worden lager, wat de nautische veiligheid verhoogt.
2. Het hoogwaterpeil wordt lager, vooral daar waar de opslingering nu het grootst is, dus tussen Hansweert en Dendermonde, zodat de veiligheid tegen overstroming toeneemt.
3. De effectiviteit kan in de loop van de jaren door verdere ophoging worden aangepast aan de zeespiegelstijging en de bodemdaling.

voor de natuurlijkheid:
1. Door de lagere stroomsnelheden neemt de turbiditeit af.
2. Er vindt een verschuiving plaats van hoogdynamische gebieden naar laag(er)dynamische gebieden.
3. Er vindt minder erosie plaats.

voor de toegangkelijkheid:
1. Het laagwaterpeil wordt minder laag, vooral tussen Hansweert en Antwerpen, zodat de toegankelijkheid van de Antwerpse havens toeneemt.

Een zandbank of -plaat voor of in een riviermonding is een natuurlijke situatie, alleen de aanleg ervan is dat niet. Dit kan echter worden gezien als het "helpen" van de natuurlijke vorming.

Uiteraard moet e.e.a. in de modelstudies worden geverifieerd.

21

...straat
Ingekomen 18 OKT 2004

Betreft : Inspraak - Schelde-estuarium
Schriftelijke inspraak
Ontwikkelingsschets

Geachte,

Dinsdag 05 oktober was ik aanwezig op de inspraakbijeenkomst in Waasmunster .

Met deze e-mail wens ik van de gelegenheid gebruik te maken om mijn deel bij te dragen tot deze inspraak .

In Waasmunster vroegen twee volksvertegenwoordigers en een burgemeester het woord . Zij hadden een uitgebreide tekst voorbereid . Tot mijn verbazing reageerden de leden van het Proces nauwelijks op deze personen .

Zo werd beweerd dat voorgaande op de sfeer in de bijeenkomst geen maatschappelijk draagvlak is voor hetgeen werd voorgesteld . Ik wil er op wijzen dat de aanwezigen uit een beperkt deel van de maatschappelijke onderdelen kwamen : grootgrondbezitters en landbouwers . Deze kwamen bijna uitsluitend aan het woord, enkele personen die onzin uitkraamden er nog bij genomen .

De vertegenwoordigers van Proces hadden de natuurontwikkeling die in de voorstellen staan, moeten beschrijven om een antwoord te geven op de onzinnige beschrijving die sommige sprekers van de toekomstige natuurontwikkeling gaven .

Verder moet Proces er voor zorgen dat hun studieresultaten veel ruimer maatschappelijk verspreid worden . Het maatschappelijk draagvlak zal dan veel beter duidelijk worden . Het is toch klaar dat de inspanningen die worden geleverd om het wonen langs de Schelde meer te beveiligen tegen overstromingen door de inwoners zal worden gewaardeerd .

Rekeninghoudend met het groot aantal recreanten langs de Schelde en de bijrivieren, zal het instandhouden van het natuurlijk milieu en de variatie van eb en vloed ondersteuning vinden .

Persoonlijk wens ik volgende punten naar voor te brengen :

1. Een stormvloedkering niet realiseren betekent het behoud van een bestaand dynamisch Schelde-estuarium

2. De natuurontwikkeling die wordt nagestreeft zal ook het behoud /uitbreiding beteken van een uitgestrekt natuurlijk gebied dat ook enorme recreatieve mogelijkheden heeft .

3. Op de bijeenkomst werd de indruk gewekt dat alleen GGG 's zouden worden ingericht een GOG's zouden worden omgevormd tot GGG . Naar mijn oordeel is het maatschappelijk meer verantwoord het aantal GGG's te beperken .

Hoogachtend,

De Vriendt M

De Vriendt Marcel
Bakkerstraat 211
9200 Dendermonde
tel/fax 052/21 53 87
gsm 0474/968582

e-mail mdevriendt@skynet.be

12/10/2004

22

FRULLEUX Gerard

Dendermondsesteenweg 41
9260 SCHELLEBELLE
Tel / Fax 09/3698169

Schellebelle, 28.09.2004

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Zeeschelde Fax : 03 – 224 62 35
Copernicuslaan 1, bus 13
2018 **ANTWERPEN**

OPMERKINGEN EN SUGGESTIES MET BETREKKING TOT ONTWIKKELINGSCHETS 2010 SCHELDE – ESTUARIUM .

1. Verspreiding van de informatie en mogelijkheid tot inspraak

   De meeste eigenaars zijn niet op de hoogte van het milieueffectenrapport en kunnen bijgevolg niet reageren op de kennisgeving ervan.

   De weinige informatie die bekend is , komt over als "definitieve maatregelen" waarlegen de eigenaars machteloos zijn en die geen inspraak toelaten..

   De eigenaars kunnen toch geïnformeerd worden via de kanalen van "belasting KI" en "polderbelasting"

   De goedgekeurde ontwikkelingsprojecten voor Wijmeers zijn mij totaal onbekend nochtans heb ik eigendom in het gebied.

2. Noodzakelijkheid van veranderingen

   De aanleg van zoetwaterschorren in Wijmeers hebben geen enkele noodzaak . Trouwens in het gebied zijn er nooit zoetwaterschorren geweest of bestaan !

   Waarom een prachtige biotoop opofferen voor iets dat er nooit geweest is. ?

   Het giftige Schelde-slib zal de ganse omgeving sterk vervuilen.

3. Gras en hooi voedselvoorraad voor het vee

   Meerdere keren per jaar kunnen de hooilanden nu gemaaid worden en dank zij moderne bewaartechnieken kunnen grote hoeveelheden voorraad worden aangelegd. Deze voorraden zijn noodzakelijk omdat er meer aan veeteelt wordt gedaan dan aan landbouw.

   Bijna negen maanden per jaar worden de weilanden ook ~~zeer~~ intensief gebruikt .

   De huidige staat van de Kalkense Meersen is te danken aan het harde labeur van de boeren en van grote financiële inspanningen van de overheid en de eigenaars..(o.a. polderbelasting).

22

Het aanleggen van moerassen en schorren zou voor de landbouw een ramp betekenen .
Een mooi stuk natuur zou verloren gaan!
Overigens zijn natte en te vochtige weilanden een bron van parasieten die ziektes veroorzaken bij het vee.

4. Waardevermindering van de grond

Moerassen en schorren zijn zeker minder waard dan goede grasweiden.
Welke vergoeding zullen de eigenaars krijgen ?
Ook moet rekening worden gehouden met het feit dat de pachtgelden die voor de eigenaars een jaarlijks inkomen betekenen , zullen wegvallen of tot niets worden herleid.
Welke vergoeding zal uitgekeerd worden voor het jarenlang betalen van de polderbelasting om de weiden te verbeteren tot de staat waarin ze nu zijn ?
En dan zijn er nog de persoonlijke investeringen om weiland en landbouwgronden in het gebied een meerwaarde te geven..
Wie betaalt het verlies aan bedrijfsinkomsten ?
Zal de polderbelasting en de belasting op het kadastraal inkomen ook worden aangepast ?
Zijn alle vroegere investeringen dan geld in het water gegooid ?
Grotere sluizen en gecontroleerde overstromingsgebieden zijn een betere oplossing voor eventuele wateroverlast..

6. Broedgebieden voor weidevogels

Het aanleggen van broedgebieden voor weidevogels in de Kalkense meersen is totaal overbodig geworden.
De niet meer onder controle te krijgen vossenpopulatie is oorzaak dat weidevogels bijna verdwenen zijn of naar andere plaatsen zijn vertrokken.
Statistieken en tellingen kunnen dat bewijzen.

7 Populieren

Populieren zijn een snel groeiende en productieve boomsoort .
Ze leveren het hout voor het vervaardigen van paletten en verpakkingsmateriaal .
Welke ander inheemse boomsoorten komen als vervanging in aanmerking ?

G. Frulleux

23

ZLTO

Zuidelijke Land- en
Tuinbouworganisatie

ZLTO Advies

POST MET ONTVANGSTBEVESTIGING

INSPRAAKPUNT VERKEER EN
WATERSTAAT
PROSES
Postbus 30316
2500 GH DEN HAAG

ingekomen: 12 OKT 2004

Cereshof 4
Postbus 46
4460 BA Goes

Telefoon 0113-24 77 00
Telefax 0113-23 11 89
E-mail info@zlto.nl
www.zlto.nl

Rabobank Tilburg
15 12 09 200
Postbank 107 44 58

Onderwerp	*Kenmerk*	*Doorkiesnummer*	*Datum*
Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium	ZEVI.04.0336 04/2047	0113-24 77 33	11 oktober 2004
Afdelingsfax	*E-mail*		
0113-24 77 77	hmiera@zlto.nl		

Geachte dames, heren,

Tot mij wendde zich de heer G. DeCloedt, p/a Administratiekantoor Rottier, Postbus 20, 4564 ZG Sint Jansteen.

Cliënt is eigenaar van de Hedwigepolder. De polder is ruim 325 ha groot. Hiervan ligt 300 ha in Nederland en 25 ha in België. Het onverpachte deel is in recreatief gebruik bij de eigenaar.

Voorts bevinden zich zes gebouwen in de polder, waarvan vier woningen.

Gedurende vier generaties is deze polder eigendom van de familie van cliënt.

Momenteel ligt de ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium ter inzage. De bedoeling is om het Schelde-estuarium veiliger, toegankelijker en natuurlijker te maken. Onderdeel van deze plannen is de ontpoldering van de Hedwige-, Prosper- en Doelpolder.

Cliënt is het er niet mee eens, dat de Hedwigepolder voor ontpoldering in deze plannen wordt meegenomen en wenst namens hem de navolgende inspraak-reactie te leveren:

1. Uitgaande van de doelen, namelijk een veiliger, toegankelijker en natuurlijker Schelde-estuarium, vraagt de cliënt zich af waarom juist nu de Hedwige-polder ontpolderd moet worden. Vanwege de relatief hoge ligging zal de polder nauwelijks water kunnen bergen, althans dit zal niet van enige betekenis zijn. Verder zal bij ontpoldering het niveau verder verhogen, zodat er van waterberging geen sprake meer zal zijn.

2004 BG 03

Dit is goed te zien bij het zogenaamde Sieperdaschor welke omhoog is gekomen na het laten vervallen van de destijds aangelegde zomerkade.
Het verbaast cliënt voorts dat vorig jaar nog door het Waterschap ten behoeve van de veiligheid/natuurlijkheid een strook van buitendijks schor van cliënt is aangekocht voor aanpassing van de waterkering.

Aan het doel veiliger wordt derhalve niet voldaan. Daarnaast draagt ontpoldering evenmin bij aan het toegankelijker worden van Antwerpen.

Alleen zou natuurontwikkeling een doel kunnen zijn. Echter cliënt vraagt zich af of de beoogde winst niet geheel teniet wordt gedaan door het verlies van de huidige natuurwaarden.

In 1986 is door eigenaar loyaal meegewerkt en op de meest positieve wijze om de scheldedijk op Deltahoogte te brengen.
Destijds is door de familie een deel van het Verdronken Land van Saeftinge verkocht aan het Zeeuwse Landschap ter verbetering van het land van Saefthinge.
Natuurontwikkeling kan ook ergens anders plaatsvinden.

De conclusie is dat niet wordt voldaan aan de zogenaamde Habitat-toets.

2. Verder wordt er op 275 ha landbouw bedreven. Zeker tien gezinnen worden brodeloos. De overige tien gezinnen gaan financieel sterk achteruit waar sanering mogelijk het gevolg is.
Terwijl er alles op gericht wordt om het platteland vitaal te houden. Het platteland, wat er nog van over is, verpaupert.

3. Niet alleen de eigenaar is tegen, ook de drie gemeenten, het Waterschap Zeeuws Vlaanderen en vele anderen zijn faliekant tegen.

4. De Hedwigepolder zelf is een uniek gebied. Het weerspiegelt nog steeds de tijdsgeest waarin het is ingepolderd (1905). Een eigen natuurlijk ontwaterings-systeem door middel van spuikom en sluis.
Een aangebrachte beplanting van populieren op binnendijk en langs de wegen geven een bijzonder aanzicht aan deze polder.
Bosjes zijn aangelegd ter verfraaiing van de polder.
Er is ook in het midden van de polder een gedeelte kreek welke in de jaren rond 1936 door de familie is aangelegd.
Speciaal, vanwege het specifieke karakter van deze polder, een Ecoroute die door deze polder loopt en waarvan vele recreanten gebruik maken.
In zover is het een cultureel erfgoed wat behouden moet worden.

Vermeldenswaardig is voorts, dat in het verleden en nu een optimaal onderhoud aan de grondslag ligt. De vrij van pacht komende gronden zijn om die reden ook nooit verkocht. Ook om versnippering tegen te gaan.

5. Destijds is de Hedwigepolder aangemerkt om te worden ontpolderd, omdat het in handen was van één eigenaar, dit zou onderhandelingstechnisch het eenvoudigst zijn. Het is de vraag of dit juist is. Niet alleen eigenaar heeft rechten, ook vele pachters hebben rechten waar niet omheen gegaan kan worden.

   Maar los van dit, uit de keuze van dit criterium is af te leiden, dat andere doelen kennelijk geen rol spelen.

6. Complicerende factor is voorts dat De Hedwigepolder doorsneden wordt door grens Nederland-België.

7. Verder heeft de Hedwigepolder een soort bufferfunctie te vervullen tussen het natuurgebied en de landbouwgronden.

8. Kortom, het lijkt erop dat het doel enkel natuurontwikkeling is.
   Volgens de eigenaar kan dit op een andere locatie ook. Vanwege de unieke ligging en geschiedenis is het ontpolderen dan ook een groot verlies. De polder is onvervangbaar en ontpoldering zou kapitaalsvernietiging betekenen doordat middelen die zijn besteed aan verhoogde waterkering voor niets blijken te zijn geweest.

9. Tot slot merkt cliënt op dat de diepgang van 13 m 10 reeds binnen afzienbare tijd niet voldoende zal zijn, althans zo stelt de directeur van het gemeentelijk havenbedrijf van Antwerpen (de heer E. Bruininckx).

Het is te hopen, dat deze argumenten ertoe bijdragen dat van ontpolderen van de Hedwigepolder wordt afgezien. Ik verzoek u het daarheen te leiden.

Tot slot verzoek ik u, namens de heer DeCloedt, als correspondentieadres het eerstgenoemde Administratiekantoor Rottier te gebruiken.

Hoogachtend,

mr. ir. J.L. Mieras
gemachtigde

24

's-Gravenpolder 8-10-2004

N.G. Meijboer
Weelsdijk 2
4431 RJ 's-Gravenpolder

aat
12 OKT 2004

1 bijlage

Geachte Heren,

Bij deze wil ik bezwaar maken tegen de verdieping van de Westerschelde tot 13,1 m diep.

1e. Door grotere stroom snelheden kan in de toekomst de zeewering extra belast worden. Wat kosten aan de burgers geven in de vorm van waterschaps lasten. Men kan nu niet weten wat dan over 10 of 20 jaar aan de zeedijk extra beschadigd wordt. Wie betaald die kosten.

2e a. De veiligheid wordt mijns inziens wat opper vlakkig benaderd. Ik denk aan de grotere golfslag van snel varende grote schepen. B.V gevaar voor de binnenvaart. Kunnen die nog veilig oversteken van Terneuzen naar Hansweert.

b. Langere schepen kunnen bij grote snelheid af wind de bocht niet om komen bij Bath.

c. Tot nu toe is nog steeds niet bekend wat de schepen vervoeren. In grote lijnen misschien wel maar wat er extra vervoerd wordt is dikwijls onbekend. Denk aan de laatste stranding bij Bath toen dat dorp gedeeltelijk ontruimd moest worden.

3e a Schade aan het milieu en natuur. op 13 meter diepte
kan ook hersteld worden er gens anders in
de Schelde door oppervlakkige geulen in de
zandbanken te maken
b Wanneer er sprake van natuurschade zou zijn
moet deze zeker niet op vruchtbare akkerlanden
gecompenseerd worden. Het is van de gekke
als men daar vruchtbare grond voor op offerd
als men bedenkt dat er nog een derde van de
wereld honger d. In deze streken moeten enorme
bossen worden verbrand of gekapt om vruchtbare grond
te krijgen voor voedsel
c Indien de verdieping aan gegrepen wordt
voor natuur compensatie; wat mijn inziens
helemaal niet nodig is. Waar of hoe vindt
dan de compenzatie van deze landbouw
plaats: In het verleden was het zo als men
1 ha natuur grond in beslag nam moest er 2 Ha
cultuur grond voor in de plaats komen. Geld
dit ook voor cultuur grond. Dit lijkt mij redelijk.
Want anders wordt er met 2 maten gemeten.
4. Mij is nog niet bekend wat de lusten zijn
voor Zeeland Noem er eens een paar op.
Wanneer er goederen vervoerd moeten worden van
Antwerpen naar Vlissingen b.v. waar aan
verdiend wordt moet eerst de A58 en de spoorlijn
uitgebreid worden Waardoor de winst weer dubbel
weg valt. Wie betaald die verbeterde ontsluiting?

5e Deze verdieping is niet de laatste waarschijnlijk een aanzet tot een volgende veel diepere verdieping Zou het niet veel beter zijn aan de kust een grote haven te maken met een goede spoorweg en auto strade naar Antwerpen. Deze zou de andere auto wegen ontlasten. En wij in Nederland worden niet belast met allerlei maatregelen waar we niet beter van worden.

6e. Zeeland is mordicus tegen ontpoldering. dit kan en mag niet. Het mooie landschap is mooier en kost minder dan een nieuwe cultuur. natuur. (dit is immers geen natuur die ontstaan is door de eeuwen heen).

Hoogachtend

25

Vereniging van Huiseigenaren
DE BRAAKMAN
Hoek

Secretariaat:
Telefoon: 0343 – 562246
e-mail: apam.v.loon@hccnet.nl
postadres: Kampweg 11,
3945 CG COTHEN

Aan: Proses
Postbus 30316
2500 Den Haag

Directie Noord-Nederland
Rijkswaterstaat
ontvangen 12 OKT 2004

Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden

Verzonden: 11 oktober 2004

Behandeld door
Arthur van Loon (secretaris)
Barend den Ouden (bestuurlid)

Datum
10 oktober 2004

Ons kenmerk
RW-05

Uw kenmerk

Uw brief van

Bijlage(n):

Onderwerp
ProSes/Verdieping Westerschelde

Geachte leden van de bezwaarcommissie,

Namens de vereniging van bungaloweigenaren van de Braakman wil ik gebruik maken van de mogelijkheid om onze bezwaren zoals verwoordt op de inspraakavond in Terneuzen op 21 september 2004 door de heer B den Ouden, bestuurslid van onze vereniging, schriftelijk te onderbouwen.

Zoals gesteld valt de Braakman onder de bebouwde kom van de gemeente Terneuzen en zijn er via de openbare weg aldaar ruim 70 bungalows bereikbaar. Deze bungalows zijn in eigendom van particuliere eigenaren.

Via de vereniging spreken we namens een 45-tal eigenaren over de volgende bezwaren met betrekking tot het veranderen van het waterbeheer in de Braakman zoals door ProSes geschetst:

1. Nu al zijn er problemen met de afwatering. Wisselend grondwaterpeil geeft bij zomer- en winterpeil onafhankelijk reeds vochtproblemen in diverse kruipruimtes. Hierdoor is de vochtigheidsgraad in de huizen vrijwel constant aan de hoge kant, met name bij de oudere bungalows die het dichtst bij de waterrand staan. Met als dieptepunt de gedeeltelijke overstroming door te hoog oppervlaktewater in de winter 2 jaar geleden. (Het Waterschap kan U hier over informeren. Foto's op aanvraag verkrijgbaar!)

2. Bij hoog grondwaterpeil is de afvoer van hemelwater via het riool ook beperkt. Immers de grond kan maar een beperkte hoeveelheid hemelwater absorberen. In zo'n situatie komt er zoveel druk op het riool dat in sommige bungalows de toiletten en douches retrograad overlopen. Dit is voorwaar geen pretje kan ik U verzekeren.

In Uw plannen is er sprake van een ander waterbeheer in de Braakmankreek. Wij willen ten stelligste voorkomen dat er nog meer wisselingen in het grondwater- en oppervlaktewaterpeil komen. In de plannen zoals die nu geschetst worden vinden we nergens een onderbouwing door civiel technische deskundigen en natte waterbouw deskundigen van de verwachten grondwaterspiegelveranderingen noch over welke bescherming er nodig zal blijken te zijn als het zomer- en winterpeil van de Braakmankreek stijgt ten gevolge het voorgestelde oppervlaktewaterbeheer.

Samenvattend verzoekt de vereniging u vriendelijk doch dringend om de verhoging van genoemde waterpeilen te voorkomen.

Indien onverhoopt toch sprake zal zijn van de door u voorgestelde situatie zullen wij genoodzaakt zijn voor onze belangen op te komen en geëigende maatregelen moeten treffen.

Met vriendelijke groet,

A.P.A.M. van Loon (secretaris)

c.c.:De gemeente Terneuzen B en W, de raadsgrifier

Provincie Zeeland

Rijkswaterstaat

26

J.van Houte ingenieur-civ.bouw
Hertenkamp 19 4691 hg Tholen (Zld)Nederland

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 12 OKT 2004

11 oktober 2004

Aan:

Proses
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Copernicuslaan 1 busno.18 2018 Antwerpen - Belgie

en

AANTEKENEN

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat Proses
Postbus 30316 2500 GH Den Haag - Nederland

ZIENSWIJZE (INSPRAAK-REACTIE reg.no.240 dd.25-11-2003)

naar aanleiding van de

Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

(inzagetermijn 15-9-2004 tot 15-10-2004)

Bijlage:
Schetsmatige kaart stormvloedkering Vlissingen-Breskens met doorlatingen,sluizen,autoweg,etc.

Ondergetekende,inwoner van de Schelde-delta,
geeft bij dezen zijn zienswijze over(maakt bezwaar tegen) het feit,dat bij de nu ter inzage liggende stukken er geen aandacht wordt geschonken aan het gelanceerde basale idee van een stormvloedkering als boven vermeld en brengt het opnieuw onder Uw aandacht.

In het advies voor richtlijnen voor het milieu-effectsrapport van 20 januari 2004 wordt onder punt 2 (hoofdpunten),sub 50 gesteld:
"Zijn er oplossingen die nu niet maar wel op langere termijn haalbaar zijn en mogelijk beter scoren op het gewenste doelbereik?"

Uit de ter inzage liggende S-MER blijkt niet enige interesse voor een stormvloedkering als hierboven vermeld!

Uit de stukken blijkt duidelijk,dat de gestelde overstromings-problematieken voor Antwerpen en het Vlaamse achterland aan de Zeeschelde veel groter zijn dan die voor Nederland,ondanks dat men dijkverhogingen moet uitvoeren langs beide zijden van de Westerschelde.

Het idee is het volgende:

Sluit allereerst de WESTERSCHELDE af tussen Breskens en Vlissingen met een (regelbare doorlaatbare) stormvloedkering als de Neeltje Jans met hierin eventueel opgenomen een getijdecentrale en op of voor deze dam windturbines.
Over deze afsluiting een autoweg met beweegbare bruggen of een tunnel.
Om een tolvrije doorvaart te behouden voor Antwerpen en kleinere havens een of eventueel twee naast elkaar gelegen zeesluizen in de vorm als bij Ijmuiden of Hoek van Holland of een combinatie ervan.

Wat de vermelde energie-opwekkers betreft,dit is geponeerd ten gerieve

van de milieu-deskundigen,het debiet is niet zo hoog;ben zelf voorstander van grootschalige aardwarmtecentrales daar we op een gloeiende bol van 11.500 km diameter zitten en daarmee duizenden jaren vooruit kunnen.
Een andere energiebron zou kernfusie met gebruik van waterstof zijn;we zullen zuinig moeten worden met aardolie ten behoeve van geneesmiddelen en kunststoffen.

Om meer terug naar heden te gaan:

Door een regelbare afsluiting als hierboven geschetst,kunnen alle bestaande plannen voor binnenbedijking,sluis-vergrotingen,ontpolderingen, Overscheldeplannen,inclusief de stormvloedkering voor Antwerpen worden bijgesteld ofwel kunnen die vervallen!

Vanuit Nederlandse zijde van waterbeheer werd me medegedeeld,dat er bij de totstandkoming van de Deltawerken in ZW-Nederland een afspraak was gemaakt met Belgie(Vlaanderen) over vrije doorvaart naar Antwerpen en dat men daarom wel niet positief zou staan tegenover dit idee!
De problematiek van zeespiegelstijging was toen wel niet zo urgent aan de orde;ik zie de belangen van Belgie en speciaal Vlaanderen nu voor een afsluiting als aangedragen voornamelijk als positief.

Nu Vlaanderen zelf in hun Sigmaplan een stormvloedkering voor Antwerpen ontwierpen,lijkt me het argument voor vrije doorvaart niet meer zo urgent en creëert men aan Vlaamse zijde zelf een beperkte belemmering waarover ze dan ook wel zullen hebben nagedacht!.

Een ander voordeel van een regelbare afsluiting tussen Vlissingen en Breskens is,dat men het probleem van de zoutopdringing verder in het estuarium onder controle kan houden door een grote zoetwaterbuffer te vormen in de Westerschelde en deze gedoseerd kan afvoeren!

In eerste instantie is dit de simpelste basisbescherming voor het gehele gebied van het Schelde-estuarium en het achterland in Belgie en Zuidwest Brabant tegen de stijging van de zeespiegel,welke de laatste 50 jaar ca.50 cm bedroeg en sinds de Romeinen 20 mtr als we in de historie duiken en lezen over nederzettingen voor onze huidige kust en vroegere vasteland-verbindingen tussen Noord- Frankrijk en ZO-Engeland.

Bij hoogwater of door een springvloed kan door tijdelijke afsluiting tot het ebgetij er een buffer worden gevormd voor opvang van het rivierwater en kan dit water geloosd worden door alle doorlaten open te zetten tot weer de volgende hoogwaterstand!
Er behoeven dan niet allerhande dijkverhogingen plaats te vinden voor honderden km oude dijken langs de Westerschelde en het achterland in Vlaanderen (bij en achter Antwerpen met zijn Zeescheldedijken).

Het plan om een doorbraak door Zuidbeveland te maken van 900 mtr breed om zodoende een buffer te maken van de Oosterschelde en de waterstuwing richting Antwerpen te reduceren zal m.i.ook miljarden gaan kosten ;denk alleen maar aan de aanleg van een nieuwe verkeersweg en spoorverbinding dmv.een of twee tunnels of bruggen ter lengte van ca 1000 mtr.
Deze doorbraak zal weinig of geen niveau-verlagend effect hebben op dat van de Westerschelde.

Ook de onlangs gelanceerde ideeën van bestuurlijke milieu-deskundigen om 3000 ha ofwel 30 km2 te gaan ontpolderen in Zeeuws Vlaanderen heeft m.i. totaal geen effect op de stijging van het zeewaterniveau;bovendien zullen vele binnendijken op zeedijkniveau moeten worden gebracht!

Ontpolderingen hebben alleen zin als wateropvang bij veel regenval en tijdelijke opvang van hoog rivierwater;de Belgen zullen ontpoldering van de Braakman niet tegenwerken, daar deze mogelijk veel water van de Zeeschelde kan herbergen,hetzij via de Westerschelde ofwel andere toevoeren (kanaal van Terneuzen ea).Afvoer van een deel van het water van de Zeeschelde zou via een kanaal naar Oostende direct kunnen plaats vinden en dan ook een ontlasting voor de scheepvaart naar Antwerpen via de

Westerschelde kunnen betekenen!

De zoethouder voor de politici dat de kosten van ontpolderingen een paar honderd miljoen Euro's zullen gaan kosten om in ieder geval hun ideeën te kunnen voortzetten,is een lachertje,maar ja, je moet oppassen om niet teveel te ageren tegen de milieu-,en groene figuren,dat past politiek niet.
Maar intussen breken deze "deskundigen" ,waarvan de meeste van buiten Zeeland afkomstig zijn en zich alleen maar druk lijken te maken over boomkikkers,torretjes,waterkonijntjes,etc,onze in voorgaande eeuwen met enorm veel inzet en opoffering ontwikkelde Zeeuwse Delta wel verder af!

Mijn nuchter verstand zegt me dat de opstuwing van de Westerschelde niet of nauwelijks zal afnemen als men het oppervlak (enkele duizenden km2) en volume van dat deel der Noordzee dat stuwdruk uitoefent op de Westerschelde vergelijkt met dat van de 370 km2 van het Estuarium van de Wester-,en Oosterschelde.
De wet van de communicerende vaten zal hier toch wel de grootste rol in spelen;dit leerden we vroeger op school,Archimedes en ook Galilei, Torricelli,Pascal en Huygens waren bekend met deze vloeistofeigenschap!

Het Waterloopkundig Laboratorium (Wageningen?) en ook zijn gelijksoortige Belgische instelling als het Laboratorium Hydrolica Leuven (als ik juist ben geinformeerd)kunnen via een schaalmaquette met gesimuleerde correcte stuwdrukken van de Noordzee redelijk eenvoudig aantonen hoe de werking is op het totale estuarium en de opstuwing richting Antwerpen met zijn achterland grenzend aan de Zeeschelde en ook het totale nivellerend effect na een wel of niet aanleg van een Overschelde door de toekomstige zeespiegelstijging.
Dit zal veel gefilosofeer en discussies kunnen besparen.

Verdieping van de Westerschelde zal m.i.weinig effect hebben op het niveau ervan,de stuwing van de Noordzee blijft;de discussie over een meter meer diepte (alleen de vaargeul van 150-200 mtr) dan momenteel, is gezien de breedte van 5 km van de Westerschelde onbegrijpelijk.De discussie heeft mogelijk alleen maar een Nederlandse hogere politieke en handelsachtergrond en het milieu wordt erbij gehaald als argument,waartegen men niet behoort te argumenteren!

Voorbereiding wegens onderhandelingen met Vlaanderen en om alle politieke neuzen in dezelfde richting te krijgen zal,net als bij de Neeltje Jans, wel tien tot twintig jaar duren,dus wordt het hoog tijd om te beginnen met een discussie over dit onderwerp,ik begon een jaar geleden op Internet.

Om de huidige jongste inwoners van de lage landen,die nu in de baby-opvang zitten,op hun oude dag van droge voeten te kunnen verzekeren,moeten de bestuurders en overheidstechneuten dus ook wat gaan ondernemen!

Ik neem aan dat toekomstige generaties uit potentieel onder zeewater komende gebieden in het westen van Nederland en Vlaanderen niet juichend zullen worden ontvangen als deze zich in de hogere gebieden van Duitsland of België willen settelen.
Dit zullen dan de miljoenen nieuwe allochtonen zijn die al hun bezit van honderden miljarden euros onder het water achterlieten ! Het resterende Nederland (en Belgie)zal beroofd zijn van haar staatkundige infrastructuur en volkomen anarchistisch zijn; survival of the fittest zal dan regel zijn!
Ik hoopte dat vooral onze MER-deskundigen ook dit aspect in hun studies zouden meenemen,maar de balans slaat tegenwoordig sterk naar de mens-onvriendelijke kant.

Overigens is het ook wenselijk om voor de rest van Nederland afdoende maat-regelen te ontwerpen voor rivierwateropvang en wering van zeewater.Een door derden gelanceerd idee om een aantal kilometers voor de kust een wal te maken is nadere studie zeker waard!

Wat betreft de precaire situatie van Antwerpen verwacht ik dat deze grote havenstad binnen 50 jaar onbereikbaar zal zijn voor grote zeeschepen door de grotere watertoevloed met grotere invoer van slibzand ten gevolge van de stijging van het zeewaterniveau in de komende decennia.

Het zou wenselijk zijn om toekomstige scheepvaart meer te richten op Zeebrugge en evt.Vlissingen met zijn geplande WCT.

Planologisch zou een alternatieve studie op zijn plaats zijn om uit te gaan van een overstroming van Westelijk Nederland en een deel van Vlaanderen binnen 50-100 jaar en schetsmatig nieuwe woonlocaties te formeren met infrastructuur voor ca.10 miljoen inwoners in de dan potentieel droog-blijvende delen van Nederland en Belgie!

Aangezien er altijd nog cultuurverschillen zitten tussen Nederland en de Vlamingen met op de achtergrond het Franstalige deel,zullen ook meningen en denkwijzen blijven verschillen.
De Vlamingen handelen/denken anders en globaler door hun internationale roots,d'Ollanders -met uitzondering van de Zeeuws Vlamingen-met hun Friese en Calvinistische achtergronden blijven wikken en wegen tot het uiterste waardoor er een zeer trage besluitvorming is.

Alle deskundigen veel wijsheid toewensend met hun kijk op de (verre)toekomst alsmede hun gevarieerde inzicht op klimaatverandering met bijkomende water-problemen, bodemdalingen der lage landen door inklinking en door tectonische werking van de aardkorst onder de lage landen,

Eindig ik mijn zienswijze (inspraakreactie)
met verschuldigde hoogachting,

20

STORMVLOEDKERING

vlissingen-breskens

inspraakreactie
van
J.van Houte ingenieur
Hertenkamp 19 4691hg Tholen Zld/Nl oktober 2004

Inspreken Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Achternaam: Van Puymbroeck

Geslacht: M

Voorvoegsel:

Voorletters: Bob

Adres: Leurshoek

Huisnummer: 62/2

Postcode: B-9120

Woonplaats: Beveren

Tel_prive: +32 3 755 73 79

Tel_zakelijk: +32 475 53 69 29

Email: bob@vp-computers.com

Particulier_of_vertegenwoordiger: Vertegenwoordiger_organisatie-bedrijf

Naam_bedrijf: wsv natuurvrienden prosperpolder vzw

De_reaktie: Als voorzitter van de watersportvereniging natuurvrienden prosperpolder vind ik het heel bedroevend dat wij niet werden ingelicht over de informatieavonden.

Onze watersportvereniging heeft zijn stek in het haventje van Prosperpolder dat, door de geplande werken, m.i. tot verdwijnen gedoemd zal zijn wegens onbereikbaarheid.

Wordt er een alternatieve ligplaats voorzien voor onze 35 à 50 boten? Wij zijn een vereniging van gewone mensen die het zich financieel niet kunnen veroorloven in een dure jachthaven te gaan liggen mocht er al plaats zijn

Einde bericht.

28

Zevibel
Vereniging tot bevordering der Zeeuwse visserijbelangen

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 13 OKT 2004

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
Proses
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

Uw kenmerk:

Onderwerp:
Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Ons kenmerk:
HVG

Datum:
12 oktober 2004

LS,

Gaarne gaan wij in op uw uitnodiging om onze zienswijze te geven over de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.
Wij beperken ons hierbij tot het visserijaspect van de schets.

De visserij in zijn algemeenheid heeft van de vorige verdieping en het onderhoud grote schade ondervonden. De aanlandingcijfers van garnalen uit de Westerschelde ondersteunen deze stelling.
De garnalenvissers hebben die schade in hun portemonnee gevoeld. Extra zuur voor hen is dat zij met de schade zijn blijven zitten. De overheid heeft de schade nooit willen erkennen.

De mechanische kokkelvissers in de Westerschelde hebben geconstateerd dat na de vorige verdieping en de wrakopruiming het stroompatroon in de Westerschelde dusdanig is gewijzigd, dat de groei en de kwaliteit van de kokkels sterk is verminderd. De opbrengst in de Westerschelde is substantieel lager dan die van vóór de verdieping.
Een nieuwe verdieping zal dit proces versterken en de mogelijkheden van kokkelvisserij, inclusief kokkelkweek die de Minister van LNV wil stimuleren, verder beperken.
De vraag is zelfs of er nog kokkelvisserij kan overblijven.

De visserij met de ankerkuil op sprot is door de vorige verdieping ernstig benadeeld. Herstel heeft nog steeds niet plaatsgevonden. Het evenwicht is nog steeds verstoord.
De betreffende bedrijven zijn ernstig gedupeerd en evenals de garnalenvissers niet gecompenseerd voor de geleden schade.
Ook hier geldt dat een verdere verdieping naar verwachting opnieuw grote nadelige gevolgen zullen hebben en de levensvatbaarheid van de betrokken bedrijven die van deze visserij afhankelijk zijn, ernstig in gevaar zullen brengen. Het is zelfs niet denkbeeldig dat een nieuwe verdieping deze bedrijven uiteindelijk de kop kost.

Postbus 116 ◆ 4400 AC Yerseke ◆ Telefoon 0113-576066 ◆ Fax 0113-576068 ◆ E-mail: zevibel@zeelandnet.nl

28

Zevibel
Vereniging tot bevordering der Zeeuwse visserijbelangen

De kraam- en kinderkamer van de Westerschelde blijven onderbelicht, terwijl deze voor de visbestanden in de zuidelijke Noordzee van groot belang zijn.
In de ontwikkelingsschets worden de veranderingen als gevolg van een verdere verdieping in het zoute deel als mogelijk significant beschouwd.
De gevolgen van een andere stortstrategie zijn omringd met grote onzekerheden voor de kraam- en kinderkamerfunctie van de Westerschelde.
Sinds de uitspraak van het Europees Hof van 7 september 2004 inzake de kokkelvisserij ligt de lat voor de toetsing aan artikel 6, lid 3, van richtlijn 92/43 zeer hoog.

Tenslotte hebben wij onoverkomelijke bezwaren tegen een eventuele aanwijzing van de Vlakte van de Raan als zeereservaat, althans als en voorzover deze aanwijzing negatieve gevolgen heeft voor de huidige gebruikers, namelijk de vissers met eurokotters.
Het mag niet zo zijn dat eerst de Westerschelde schade wordt gedaan door een verdere verdieping, schade die ook voor rekening van vissers komt en dat vissers vervolgens nog eens met een rekening worden geconfronteerd in de vorm van gebiedssluiting.
Na de behandeling van twee verzoeken om bestuurscompensatie i.v.m. de laatste verdieping, is er bij ons bovendien geen vertrouwen in een correcte afhandeling van de vergoeding van schade.
Daarom kunnen wij niet anders dan ons tot het uiterste verzetten tegen deze aanwijzing van de Vlakte van de Raan als reservaat.

Wij verzoeken u bij de verdere procedure onze zienswijze zwaar mee te wegen.

Met vriendelijke groeten,

Namens het bestuur van Zevibel,
de secretaris,

mr. H.J. van Geesbergen

Postbus 116 • 4400 AC Yerseke • Telefoon 0113-576066 • Fax 0113-576068 • E-mail: zevibel@zeelandnet.nl

29

Vereniging van Pachters van Staatsgronden in Zeeuws-Vlaanderen
Secretaris : A.W. van Hoeve
Burg. Dhoogeweg 5
4553 PP Philippine

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
Proses
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 13 OKT 2004

Philippine, 11 oktober 2004.

Geachte heer, Mevrouw,

Als reactie op de Notitie Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium hierbij het volgende:

In Uw notitie spreekt u over drie thema's te weten veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid.

Veiligheid in het gebied rond de Braakman zou alleen aan de orde kunnen komen als de getijdenwerking zodanig zou zijn dat omliggende polders kans maken op overstroming.

De toegankelijkheid is het verdiepen van de Schelde. Door te verdiepen gaat de natuur in de Schelde niet verloren, volgens de rapporten. Waarom moet er dan gecompenseerd worden?

Als men toch mocht besluiten om zout water in de Braakmankreek toe te laten, heeft dat grote gevolgen voor de omliggende polders. Door de toename van de verzilting in het Braakmansysteem ontstaat er in de zomer een tekort aan zoet water wat vanuit de Braakman in de omliggende polders gepompt wordt.
Ook wordt er in de plannen onvoldoende rekening gehouden met de afvoer van veel Vlaams polderwater wat via de Braakman moet gebeuren. Ook dient de Braakmankreek als buffer bij veel regenval.

De laatste jaren is er in Zeeuws Vlaanderen al heel wat nieuwe natuur bijgekomen. Bijvoorbeeld 300 ha Braakmanbossen. Wat levert het op als er nu nog zoute natuur in de plaats of bijkomt.

Ook zijn wij van mening dat er hiermee heel veel gemeenschapsgeld weggegooid wordt, wat aan betere objecten besteedt zou kunnen worden.

Uit voorgaande blijkt dus dat wij tegen de plannen zijn die door u voorgesteld worden.

Voorzitter
J. Punt

Secretaris
A.W. van Hoeve

V.Z.W.
kolena

Sedert 1973 begaan met natuur en milieu

30

Aangetekend

ProSes

Ministerie Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1 bus 18

2018 ANTWERPEN

- uw ref.
- onze ref. **Lvb 1815**
6 oktober 2004

Laarne-Kalken,

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 13 OKT 2004

Betreft : O.O. Ontwikkelingsschets 2010 SCHELDE-ESTUARIUM.

KOLENA vzw nam kennis van het O.O. Ontwikkelingsschets 2010 van het Scheldeestuarium en nam alle documenten van dit Onderzoek met zorg door.

Het is jammer te moeten vaststellen, dat dit Openbaar Onderzoek niet laagdrempelig is geworden, spotjes op radio en TV waren hier zeker niet misplaatst geweest. Momenteel beginnen ook de eerste geruchten te circuleren over het O.O. van het Geactualiseerde Sigmaplan en schept dit nodeloos verwarring, wat zeker zou moeten vermeden worden. De overheid moet er een erezaak van maken om een klaar en doorzichtig beleid te voeren en dit op eenzelfde manier te communiceren.

We onderschrijven de doelstelling : **veiligheid - toegankelijkheid - natuurlijkheid** van deze Ontwikkelingsschets en accepteren hiervan dan ook de consequenties. Toch menen wij dat iets te lichtvaardig wordt geconcludeerd dat er weinig schade voor het Estuarium zal volgen uit de vooropgestelde verdere uitdieping van de vaargeul tot 13,1 m vrije doorvaart. In de conclusies van dit onderzoek wordt ook toegegeven dat verder onderzoek aangewezen is. Bovendien is het ook lang niet zeker dat andere methodes gebruikt bij het storten, zoals het zogenaamde "Slim stortsysteem" zullen leiden tot verwaarloosbare schade. Hier zou bijkomende studiewerk moeten geleverd worden en wij dringen er dan ook op aan dat dit zo spoedig mogelijk kan gebeuren.

Op het Vlaams grondgebied zal het - volgens ons – moeilijk worden om sites voor het storten van slib aan te duiden, omdat de resultaten nog niet bekend zijn van het O.O. Ontwerp Uitvoeringsplan Bagger- en ruimingsspecie 2005 – 2014 dat doorging in december 2003. Wij verwijzen hierbij naar ons bezwaarschrift 1775 van 23.12.2003. Het is dus nog afwachten op deze publicatie om geschikte locaties voor gecontamineerd en ander slib te kunnen aanduiden. Ook moet het Vlaams Gewest nog financiële middelen voorzien voor het verwijderen en behandelen van historisch vervuilde oevers en bodems en allicht zal het hier gaan over de meerderheid van onze Scheldebodems. Het is dan nog de vraag of dit momenteel reeds kan in overeenstemming met de vigerende regelgeving, want één van de opmerkingen bij dit O.O. was namelijk, dat Vlarea en Vlarebo eerst nog moesten aangepast worden.

Onze vereniging schaart zich ook achter de visie betreffende de veiligheid en meent dat de voorgestelde natuurlijkheid hiervoor de beste garantie kan bieden. Toch valt het aandeel op Nederlands grondgebied slechts 400 ha in tegenstelling tot de 3.000 ha in Vlaanderen, wel

KOMITEE VOOR LEEFMILIEU EN NATUURBEHOUD - APOSTELHUIZEN 8 - 9270 LAARNE-KALKEN - TEL. (09) 367.62.91

bijzonder zwak uit en kan er dan ook bezwaarlijk gesproken worden van "een evenwichtige spreiding". Dit is zeer te betreuren omdat het in Nederland over de overgangszone van zout naar brak water gaat, waar meer natuurlijkheid tot heel spectaculaire natuur kan leiden. En het is maar de vraag of Vlaanderen er ook echt in zal slagen de voorgestelde 3.000 ha effectief af te bakenen, omdat in de voorliggende documenten hiervoor geen zekerheden worden gegeven op financieel noch op bestuurlijk gebied. Onze vereniging roept de Vlaamse en de Nederlandse overheid dan ook op zich hiervoor volwaardig te willen engageren.

Om te kunnen overgaan tot het aanduiden van geschikte locaties voor de onderscheiden projecten, zullen de verschillende documenten van het Vlaams Gewest nader bekeken moeten worden. Het gaat dan in het bijzonder om de GAS-kaart (Gewenste Agrarische Structuur) van 750.000 ha en de GNBS-kaart (Gewenste Natuur- en Bosstructuur) van 220.000 ha. Deze kaarten zijn reeds lang gekend en worden ook informeel gebruikt, maar werden nog niet gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Wij roepen de Vlaamse Overheid dan ook op, hier meteen werk van te maken.

Willen we de veiligheid van onze eigen Schelderegio vergroten, dan lijken hiervoor de onderscheiden projecten zeer geschikt. Ook de natuur- en milieubeweging is hierin sterk geïnteresseerd en is zeker vragende partij. Immers de vraag om over te gaan tot de creatie van een Groot Saeftinghe leeft al heel lang in onze sector terwijl sedert decennia aandacht wordt gevraagd voor de verkommerende Durme. Toch lijken de plannen voor de Durmevallei nog erg vaag en zal hier nader onderzoek moeten gebeuren. Verderop aan de monding van de Westerschelde bij het Zwin een extra troefkaart voor natuur trekken kan eveneens tot prachtige en schitterende resultaten leiden. Het kan een meerwaarde betekenen voor dit relatief commerciële deel van het kustgebied dat daardoor potenties krijgt om uit te groeien tot het grootste natuurgebied in zijn soort. Toch zal ook hier bijkomend onderzoek nodig zijn, omdat voor de geviseerde ruimte nog andere plannen bestaan, zoals slibberging of locatie voor een windmolenpark of mariene recreatie. Dit moet eerst allemaal nog uitgeklaard worden en zal bijkomend overleg met de verschillende overheden noodzakelijk maken.

In dit verhaal zien wij een grote toekomst weggelegd voor onze eigen **Kalkense Meersen**, gebied waarvoor wij ons sedert meer dan dertig jaar inzetten. Dit prioritair gebied in de Gewenste Bos- en Natuurlijke structuur is VEN-gebied (Vlaams Ecologisch Netwerk), is opgenomen in het netwerk Natura 2000 (het Europees Netwerk van natuurgebieden) en behoort tot het Habitatrichtlijngebied 92/43/EG : BE 2300006 Schelde-Durme estuarium vanaf de Nederlandse grens tot Gent en tot het Vogelrichtlijngebied 79/409/EG : deel 12 Middendeel Schelde en Durmelandschap. In de voorbije jaren was het opgenomen als Life-project Crex crex, maakte het deel uit van het Ecologisch Impulsgebied Plan Blauwborst en vormde het onderwerp van de studie naar Stiltegebieden ingevolge Minaplan II, thema 10 en actie 78. De Kalkense Meersen zijn als Ankerplaats 40025 opgenomen in de Landschaps-atlas bij het Erfgoedlandschapsdecreet van 13.2.2004 en gepubliceerd in het B.S. op 18.3.2004 met Uitvoeringsbesluiten van 17.5.2004. **Dit gebied was van oudsher een wetland** maar degradeerde en verkommerde onder invloed van intensieve landbouw, mogelijk gemaakt door de te lage inplanting van het pompgemaal. Door het aankoopproject van onze zustervereniging Natuurpunt, afdeling Scheldeland, is er momenteel meer dan 120 ha in veiligheid gebracht die verder kunnen evolueren naar meer natuurlijkheid.

Toch menen wij over voldoende argumenten te beschikken om aan te raden de eerder gestarte onderzoeksprojecten in de Kalkense Meersen in eerste instantie te consulteren. Het betreft

30

o.m. de Envico-studie (overgenomen door Haskoning) over de Kalkenvaart, de Ecosysteemvisie van Econnection en de Hydrologische Studie van Aminal Water.
Het project tot vernatting zoals voorgesteld in de onderscheiden documenten, kan volgens ons beschouwd worden als de aanzet tot het volledige herstel van dit gebied en beantwoordt dan ook aan onze verwachtingen en onze vragen. De beslissing over de toekomst van het pompgemaal moet dan ook genomen worden na consultatie van de uiteindelijke conclusies van de verschillende studies over het gebied. Ook de voorstellen van de Ecosysteemvisie van Econnection moeten hierbij afgewogen worden. Tezelfdertijd vragen wij beveiligings-maatregelen zoals de aanleg van bufferstroken of wachtbekkens voor de infiltratiegebieden, dit zijn de laaggelegen wijken in het noorden van de gemeente Laarne. Het gaat hier vooral over de dichtbevolkte straten Rivierstraat, Hussevelde, Apostelhuizen, Brugstraat, Zomerstraat en Bontinckstraat die nu regelmatig met wateroverlast kampen.

Ook pleiten wij voor dit vernattingsproject tot wetland, rekening houdend met de draagkracht van het gebied en de buurtbewoners en zonder visuele schade aan het gebied toe te brengen. Dit betekent zeker het achterwege laten van hinderlijke dijken en muren rond het wetland die het karakter van de Kalkense Meersen onherroepelijk zouden veranderen en het statuut van het Erfgoedlandschap in gevaar zouden brengen.

Indien met al deze opmerkingen rekening wordt gehouden, dan kunnen wij deze Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-Estuarium ten volle onderschrijven en kijken wij al uit naar de realisatie ervan.

Inmiddels tekenen wij,

Met hoogachting,

Lieve VAN BOCKSTAEL
Secretaris

Eric MASSON
penningmeester

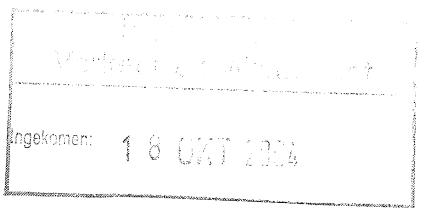
Guido DE MEYER
ondervoorzitter

31

André Van De Sompel
Kruisenstraat 70
9270 Kalken

Kalken, 11 Oktober 2004

Aan ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1, busnummer 18
2018 Antwerpen

Info: Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

Onderwerp: Schriftelijke reactie over de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium en bijbehorende studies, inspraakperiode tot 15 oktober 2004

Referte: Mijn schrijven dd. 15 december 2003 aan Cel MER (1000 Brussel) en ProSes (4600 AG Bergen op Zoom), ingeschreven bij Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat op 23 december 2003.

Hierbij gevoegd vindt U mijn opmerkingen bij het voorstel Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium en meer bepaald omtrent de voorbeeldmaatregelen in de Kalkense Meersen, namelijk de ontwikkeling als één groot wetland, dat eveneens dienst zou kunnen doen als buffer voor neerslagwater (van hogergelegen gebieden in het gebied van de Polder van Belham) en bovenafvoer (van Scheldewater stroomopwaarts Gent).

Op zich kan ik me verzoenen met dat voorstel op voorwaarde dat er in het stadium van uitvoering niet geopteerd wordt voor het verplaatsen van de dijken richting Kalkendorp. Mijns inziens kan het waterpeil perfect verhoogd worden zonder de afbraak van de pompgemalen en de verplaatsing van de Scheldedijken door het inplanten van een sluissysteem even vóór de pompgemalen op Kalkenvaart en aan de Voorde. Zo zou bij echte wateroverlast toch water kunnen weggepompt worden mét behoud van het vooropgestelde waterpeil in de Kalkense Meersen

Verder heb ik heel wat bezwaren bij de onderliggende studies, en vooral bij de studie *Natuurinrichtingsschets Kalkense Meersen* van de heer Patrick Van De Velde van 5 mei 2004.
Vooraf moet gesteld worden dat dringend moet bepaald worden welke gebieden begrepen worden onder het gebied dat men de voorbije decennia de Kalkense

Meersen is gaan noemen. Volgens sommigen gaat het om een oppervlakte van ongeveer 650 ha, voor anderen zelfs ongeveer 1000 ha.
Bovendien valt het op dat voor alle onderliggende studies geschiedkundige bronnen blijkbaar van geen tel waren.

Voor wat betreft de studie *Natuurinrichtingsschets Kalkense Meersen* heb ik het er enorm moeilijk mee dat zowat 500 jaar geschiedenis weggeveegd wordt, waardoor foute interpretaties ontstaan in verband met (onder andere) Kalkenvaart en de zogezegde historische Scheldedijk ten zuiden van Kalkendorp. Bovendien steunt men voor de historische gegevens op de gegevens van de Landschapsatlas Vlaanderen, voor mijn part op zijn minst een onvolledig verslag.
Graag wil ik tot slot aanstippen dat de gemeenschappen rond het gebied de Kalkense Meersen een sterke economische band hadden en hebben met dat gebied (misschien wel vooral vanuit Kalken), gegevens die nergens in de onderliggende studies voor de Ontwikkelingsschets werden aangehaald.

Een volledigere inachtname van de (economische) geschiedenis van het gebied moet mijns inziens kunnen leiden tot een verantwoorde uitwerking van het project wetlands in de Kalkense Meersen[1].

Met vriendelijke groeten,

André Van De Sompel

[1] Zie Referte. De werken die er in werden vermeld, zijn onder andere beschikbaar in de bibliotheek van de Provincie Oost-Vlaanderen, Woodrow Wilsonplein, Gent.

32

Inspreken Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Achternaam: Baecke

Geslacht: M

Voorvoegsel:

Voorletters: J A E

Adres: Langestraat

Huisnummer: 7

Postcode: 4568pk

Woonplaats: Nieuw-Namen

Tel_prive:

Tel_zakelijk:

Email:

Particulier_of_vertegenwoordiger: Vertegenwoordiger_organisatie-bedrijf

Naam_bedrijf: Akkerbouwbedrijf Baecke

De_reaktie: 15 oktober 2004

Geachte mevrouw, heer,

Naar aanleiding van de Ontwikkelingsschets 2010 maakt ondergetekende hierbij bezwaar tegen de hieronder te benoemen voorstellen tot besluiten zoals gepresenteerd in Hoofdstuk 3.

Hoofdstuk 3.1 besluit a
Hierin wordt voorgesteld de Hertogin Hedwige- en Prosperpolder als gecontroleerd overstromingsgebied te gebruiken omwille van de veiligheid tegen overstromingen in het Zeescheldebekken. De onveilige situatie aan de Belgische oevers van de Zeeschelde is grotendeels ontstaan doordat hier lange tijd economische aspecten zwaarder hebben gewogen dan veiligheid. Ik maak bezwaar tegen het voorstel om Nederlandse landbouwgronden te gebruiken om deze, bewust gecreëerde, onveilige situatie te verhelpen.

Hoofdstuk 3.3 paragraaf 2 besluit b
Hierin wordt voorgesteld de Hertogin Hedwige- en Prosperpolder als gecontroleerd gereduceerd getijdengebied te gebruiken ter uitbreiding van het Verdronken Land van Saeftinge. Hierbij vindt naar mijn idee een onderwaardering plaats van natuurwaarden die al aanwezig zijn in Hertogin Hedwigepolder. Natuurwaarden waarvan vele duizenden mensen jaarlijks wandelend en fietsend kunnen genieten.

In de Hertogin Hedwige- en Prosperpolder liggen zeer hoogwaardige en productieve landbouwgronden. De gronden die ons akkerbouwbedrijf in gebruik heeft in de Hertogin Hedwigepolder vormen een substantieel onderdeel van ons bedrijf en zijn voor de levensvatbaarheid van ons bedrijf onmisbaar. Ik maak bezwaar tegen het onttrekken van deze gronden aan de huidige vorm van landbouw zoals die er bedreven wordt.

Tevens maak ik bezwaar tegen de totstandkoming van de Ontwikkelingsschets 2010. Deze is naar mijn idee onvolledig omdat ik, als direct betrokkene, op geen enkel moment tijdens het onderzoek voorafgaand aan, dan wel tijdens, het opstellen van de Ontwikkelingsschets 2010 ben geraadpleegd.

Hoogachtend,

Joris Baecke

Einde bericht.

33

ZLTO Belangenbehartiging

ZLTO

Zuidelijke Land- en
Tuinbouworganisatie

INSPRAAKPUNT VERKEER EN
WATERSTAAT
PROSES
POSTBUS 30316
2500 GH DEN HAAG

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 18 OKT 2004

Cereshof 4
Postbus 46
4460 BA Goes

Telefoon 0113-24 77 00
Telefax 0113-23 11 89
E-mail info@zlto.nl
www.zlto.nl

Rabobank Tilburg
15 12 09 200
Postbank 107 44 58

Onderwerp	*Kenmerk*	*Doorkiesnummer*	*Datum*
Westerschelde Ontwikkelingsschets 2010	ZCMI.04.0201	0113-24 77 00	14 oktober 2004
Afdelingsfax	*E-mail*	*Behandeld door*	
0113-23 11 89	cmichi@zlto.nl	ir. C. Michielsen	

Geachte mevrouw, heer,

Naar aanleiding van de ter inzage legging van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium en achterliggende rapporten brengt de ZLTO raad Zeeland u hierbij op de hoogte van hun bedenkingen bij deze stukken.

Vooraf

In de reactie (15 december 2003) op de ter inzage legging aan het begin van de studies heeft de ZLTO er nadrukkelijk voor gepleit om eveneens voor de landbouw een effectenrapportage te maken, zodat de impact van de besluiten en maatregelen op de landbouwstructuur en het ondernemingsklimaat in de landbouw evenredig meegewogen zouden worden.
In de Lange Termijn Visie die ten grondslag heeft gelegen aan de studies en de afspraken tussen Nederland en België is de landbouw in 184 pagina's met 1 regel vernoemd: pagina 57 deel C Streefbeeld 2030 "De functies zandwinning en landbouw behouden hun plaats in het estuarium."
Lezend, kijkend en horend naar alles wat de afgelopen tijd rondom de Ontwikkelingsschets 2010 met bijbehorende rapporten is gepresenteerd en besproken moet geconcludeerd dat met de Ontwikkelingsschets de kans is gemist om op echte integrale wijze (water en land) naar het Schelde estuarium te kijken en het landbouwbelang volwaardig mee af te wegen. De ZLTO constateert dat hierdoor het draagvlak voor de voorliggende besluiten bij direct en indirect betrokken agrarische ondernemers in de Provincie Zeeland volledig ontbreekt.
De ZLTO wil hierbij benadrukken dat nu van de verantwoordelijke bewindslieden en betrokken partijen wordt verwacht om alsnog invulling te geven aan een beter afwegingskader voor de besluiten, zodat het ondernemingsklimaat voor de toekomstgerichte landbouwbedrijven in het Schelde-estuarium niet onomkeerbaar wordt aangetast door de opeenstapeling van onzekerheden in de besluiten die leiden tot een ongetemde grondhonger voor andere functies.

004 BG 03

Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, voorstellen voor besluiten

Hoofdstuk 3 Besluiten a en b instandhouden van fysieke en systeemkenmerken (pagina 21)

De besluiten a en b geven feitelijk het vaste toetsingskader van alle projecten en maatregelen aan die de drie onderdelen veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid genoemd worden. Daarmee zijn besluiten a en b onderdeel geworden van de nog op te stellen instandhoudingdoelstellingen van het Schelde estuarium in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn.
De ZLTO is van mening dat het uitstellen van het opstellen en vaststellen van de instandhoudingdoelstellingen van het Schelde-estuarium een tekortkoming is in het proces, waardoor de onzekerheden in de overige besluiten gevoed worden.
De ZLTO maakt bezwaar tegen het hanteren van deze besluiten omdat deze gebaseerd zijn op een streefbeeld uit de LTV 2030. Hierdoor wordt een visie gebaseerd "op wat mogelijk in het verleden fout is gegaan" omgezet in beleid waarvoor nooit een officiële procedure doorlopen is en waarop officiële inspraak heeft kunnen plaatsvinden.

Hoofdstuk 3.1 voorgestelde besluiten over veiligheid
Besluit a

De voorgestelde aanpak om de veiligheid tegen overstromen van de zeezijde te bewerkstellingen door de uitvoering van GGG's en GOG's roept bij de ZLTO veel vraagtekens op. In verschillende andere Europese landen wordt voor bescherming tegen overstroming vanuit de zeezijde de inzet van stormvloedkeringen gekozen en wordt een veel hoger veiligheidsniveau bewerkstelligd.
De ZLTO vindt dat de Nederlandse regering niet mag instemmen met de inzet van Nederlands grondgebied (Hertogin Hedwigepolder) voor dit "experiment". De opstuwing bij stormvloeden in het Schelde estuarium (Westerschelde 35.000 ha) zal velen malen groter zijn dan de oppervlakte van 1000 ha (waarvan 317 ha Nederlands grondgebied) kan bergen. Bovendien betreft het een jonge zeekleipolder, die gemiddeld op 2 meter NAP ligt en daarmee ook een soort natuurlijke bescherming biedt tegen overstromen naar oudere lager gelegen polders in het achterland. Bovendien is onduidelijk of door de inzet van de Hertogin Hedwigepolder er aan de Nederlandse zijde hierdoor ook gekozen wordt voor een verlaging van het veiligheidsniveau op deze plaats in Zeeuws-Vlaanderen.
Bovendien vindt de ZLTO dat onvoldoende onderzocht is of dichter bij de stad Antwerpen geen betere locaties kunnen worden gevonden. Zoals inzet van braakliggend haventerrein.

Besluit d Bouw stormvloedkering te Oosterweel

Het besluit voor de aanleg van een stormvloedkering bij Oosterweel wordt vooruitgeschoven. De kans dat binnen de plantermijn van de Ontwikkelingsschets

deze optie opnieuw onderzocht wordt is volgens de ZLTO reëel. Hierdoor wordt feitelijk twee keer geïnvesteerd in veiligheidsmaatregelen. De ZLTO vindt dat hierdoor bewust ook uitstel gezocht wordt om besluiten over het Nederlandse toekomstige veiligheidsbeleid vooruit te schuiven. De wijze waarop nu de besluitvorming voorgesteld wordt doet geen recht aan de eerdere uitspraken bij de aanvang van de Ontwikkelingsschets 2010. Namelijk dat het onderdeel veiligheid voorop zou staan. Met het vooruitschuiven van de beslissing over de stormvloedkering bij Oosterweel is volgens de ZLTO ook het onderdeel veiligheid naar de laatste plaats doorgeschoven.

Besluit e afgestemd beleid inzake de veiligheid tegen overstromen in het Schelde-estuarium

Dit besluit houdt volgens de ZLTO grote risico's in. Het verschil in uitgangspunten betreffende het huidige veiligheidsbeleid tussen Nederland (1:4000 jaar) en België (1:70 jaar) zijn zo groot dat dit besluit volgens de ZLTO leidt tot het inslaan van een onbegaanbare weg. Een dergelijk besluit kan enkel worden genomen als het huidige Nederlandse veiligheidsniveau als vertrekpunt wordt gehanteerd. In de afstemming zal dan gestreefd moeten worden naar een verbetering van het veiligheidsniveau. Om zo het risico dat Zeeuws-Vlaanderen overstroomt vanuit de Zeeschelde te minimaliseren.
Het mag duidelijk zijn dat de ZLTO zich niet kan vinden in de Vlaamse aanpak van het veiligheidsbeleid tegen overstromen, dat zich in hoofdzaak baseert op een kostenafweging en minder op de maatschappelijke voorkeur cq. afwegingen voor een bepaald veiligheidsniveau.

Hoofdstuk 3.2 Voorgestelde besluiten over toegankelijkheid

Onderdeel 3.2.1. Verruiming vaargeul besluiten a t/m f

Het besluit om de verruiming van de vaargeul, weghalen van drempels en verbreding nabij Antwerpen, te koppelen aan de besluiten waarbij onzekerheden in de loop van de tijd moeten worden opgelost heeft niet de instemming van de ZLTO. Hierdoor wordt volgens de ZLTO een onacceptabel risico genomen dat mogelijk in latere instantie in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn grootschalige ontpolderingen in het Schelde estuarium door de Europese overheid zal worden geëist. De suggestie in besluit b dat dit door de partijen deze onzekerheden zelf zouden kunnen oplossen is volgens de ZLTO een foutieve voorstelling van zaken en de ZLTO is niet voornemens hieraan mee te werken. De ZLTO vindt dat de maatregel van verruiming met bijbehorende maatregelen een afgerond en duidelijk besluit zou moeten zijn en niet een besluit waarbij de negatieve consequenties vooruitgeschoven worden. Negatieve consequenties die niet bekend zijn en naar verwachting grotendeels zullen worden afgewenteld in de vorm van ruimteclaims richting de landbouw. Deze mogelijke afwenteling vormt een grote bedreiging voor de ontwikkelingsmogelijkheden voor de toekomstgerichte landbouw bedrijven in de provincie Zeeland. Zoals eerder

gesteld is in de inspraakbijeenkomsten is dit een werkwijze die de ZLTO niet kan en wil accepteren.

3.2.2. Storten van baggerspecie

De nieuwe inzichten in een aangepast bagger- en stortbeleid zijn een meerwaarde in de uitgevoerde studies. De ZLTO betreurt het dat deze nieuwe inzichten niet gediend hebben om een afgerond besluit te nemen over het onderdeel toegankelijkheid.

3.2.3. Habitatrichtlijn; richtlijn juist gevolgd

In besluit k wordt het studierapport "voorstel voor natuurontwikkelingmaatregelen" als alternatief beoordelingsinstrument bij het ontbreken van de vastgestelde instandhoudingdoelstellingen voor de speciale beschermingszones gehanteerd. De ZLTO heeft hiertegen bezwaar. Het studierapport kan volgens de ZLTO niet als een alternatief worden gezien. Aangezien voor het beheersplan in het kader van instandhoudingdoelstellingen in de NB wet is voorgeschreven dat hierover overleg moet plaatsvinden met betrokkenen. De ZLTO is van mening dat het niet correct is om op deze wijze een studierapport waarover nooit in de Zeeuwse samenleving een openbaar debat heeft plaatsgevonden als toetsingskader worden opgenomen in de Ontwikkelingsschets. Het onderzoek naar draagvlak voor dit rapport en de bijbehorende afwegingen hebben niet plaatsgevonden.

3.3. Voorgestelde besluiten over natuurlijkheid: Ruimte voor behoud en herstel

3.3.1. Leidend principe: ruimte voor de rivier: besluit a

De ZLTO heeft bezwaar tegen beide onderdelen van besluit a.
Het eerste onderdeel van het besluit betreft om "ruimte voor de rivier" als leidend principe te hanteren voor de invulling van het streefbeeld natuurlijkheid uit de Langetermijnvisie. Het principe " Ruimte voor de Rivier" wordt in het Rijn- en Maasstroomgebied gebruikt om het proces en planvorming aan te duiden die plaatsvindt om voorbereid te zijn op hoge rivierafvoeren nu en in de toekomst. Het toepassen van het principe "Ruimte voor de rivier" om zeewater aanvoer toe te staan is ons inziens misleidend naar de bestuurders en bewindslieden, die in dit kader beslissingen moeten nemen. Indien naar een naam gezocht moet worden zou volgens de ZLTO het van toepassing zijn om "Ruimte voor de Zee" te hanteren.

Het tweede onderdeel van het besluit dat ruimte geven moet worden aan het estuarium en dit als voorlopige benadering wordt gekozen voor realisering van de instandhoudingdoelstellingen in de zin van de Habitatrichtlijn heeft niet de instemming van de ZLTO.

De ZLTO heeft hiertegen bezwaar en baseert deze bezwaren op het feit dat in eerdere besprekingen en invullingen van het natuurbeleid in de provincie Zeeland het Westerschelde estuarium nooit op deze wijze aan de orde is gesteld.

In de jaren negentig heeft de Provincie Zeeland als eerste provincie in Nederland de EHS 1:1 begrenst en is gestart met de uitvoering. Deze vlotte begrenzing was mogelijk door de samenwerking van alle partijen waaronder de landbouw. Afgesproken is in het provinciale verband dat hiermee duidelijkheid werd geschapen in de natuurclaims voor de uitvoeringstermijn van de EHS. Voor de landbouw had dit het grote voordeel dat daarmee onzekere claims en gebrek aan middelen om deze te realiseren werden omgezet in duidelijk omgrensde claims en financiële dekking vanuit rijksmiddelen. In de keuze van gebieden is uitvoerig stilgestaan bij de keuzes en dat heeft geleid tot versterking van waardevolle natuurgebieden in Zeeland zoals rondom de Oosterschelde en de krekengebieden in Zeeuws-Vlaanderen en Zuid-Beveland. Nu wordt in het kader van de Ontwikkelingsschets aangegeven dat de noodzaak van versterking van de natuurwaarden van de Westerschelde wel al jaren bestaat. De Westerschelde is in de discussie over de begrenzingen in de jaren negentig niet op de agenda gezet door de natuurorganisaties en overheden voor binnendijkse projecten.Het nu opnieuw presenteren van nieuwe claims waarvoor landelijk nog dekking moet worden gezocht wijst de ZLTO af en vindt dat voor de binnendijkse nieuwe natuur eerst de afspraken en claims in het kader van de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur nagekomen moeten worden.
Overigens is ZLTO van mening dat de ruimte voor estuariene natuur in het buitendijkse gebied gezocht moet worden.

3.3.2 Basispakket besluit b en c

De besluiten onder b en c voor zover deze betrekking hebben op buitendijkse gebieden hebben de instemming van de ZLTO.

Betreffende de binnendijkse gebieden vindt de ZLTO dat uitbreiding van de natuurwaarden uit de Westerschelde naar binnendijkse gebieden in een breed maatschappelijk debat moet plaatsvinden. Nu wordt een natuurplan gepresenteerd waar geen begin en eind aanzit en waarbij onzekerheden worden opgestapeld waarvoor geen draagvlak is. De ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw in de binnendijkse gebieden is in de samenstelling van de plannen op geen enkele wijze afgewogen en worden bij voortduring doorgeschoven naar de uitvoeringsfase. Daarnaast wordt er volgens de ZLTO onvoldoende rekening gehouden met het feit dat de jonge zeekleipolders die nu in het basispakket en het studierapport voorzien worden als natuurontwikkelingsgebieden relatief een hoge ligging hebben (m NAP) en hierdoor een soort natuurlijk beveiliging vormen voor de achtergelegen oudere polders die over het algemeen lager liggen.

Ter illustratie van bovenstaande redenen willen wij u concreet wijzen op de volgende onderdelen van de projecten:

- Uitbreiding Zwin. Nu wordt een eerst stap gezet maar een tweede stap wordt al aangekondigd om het Zwin nogmaals 50 % te vergroten. Onduidelijk en niet afgewogen is waar dit project komt en hoe dit wordt afgestemd met de landbouwfunctie in het omliggende gebied.
- Bathse polder. In een van de weinige gebieden waar op eenvoudige wijze zoetwater kan worden ingelaten en er in de toekomst meer perspectieven voor teelten ligt wordt nu een zoutwater inlaat gepland. De relatie met de zoetwaterinlaat en of dit nu strategisch de beste plaats is, alsook de schade die aan de landbouwontwikkeling wordt toegebracht worden niet onderzocht.
- Verbetering van de waterhuishouding van de Braakmankreek dekt absoluut niet de lading van de impact van deze maatregelen op de omgeving. Verzilting zal ook in het zuidelijke deel van de Braakmankreek optreden waar nu water ingelaten worden om verdroging in het groeiseizoen tegen te gaan. De onzekerheid dat op termijn nog een extra inlaat via twee andere westelijk gelegen polders moet komen is een ander voorbeeld van een ongewenste impact op de omgeving.
- De Hertogin Hedwigepolder wordt zowel bij veiligheid als natuurlijkheid genoemd. De effecten van veiligheid door inzet van deze Nederlandse polder voor Belgische veiligheid is onvoldoende onderbouwd en vooral de samenvoeging met het onderdeel natuurlijkheid roept vragen op welke agenda leidend is voor de inzet van dit gebied in de planvorming.

3.3.4 Synergie tussen natuur en andere functies; besluit e

De ZLTO is van mening dat de combinatie mogelijkheden van natuur met andere functies worden overschat. Een economische exploitatie van aquacultuur laat zich naar verwachting niet verenigen met de natuurdoelen die in de gebieden worden nagestreefd. Hierdoor wordt met dit besluit een te rooskleurig beeld gecreëerd van combinaties mogelijkheden die in de uitwerking van marginale betekenis zullen zijn en zeker geen alternatief bieden voor de huidige landbouwkundige exploitatie van de gebieden.

3.4.4. (Plan) procedures bij de voorbereiding van de uitvoering besluit e en f besluit e

Voor de uitvoering van het Sigmaplan op Nederlands grondgebied zal een aparte kolom in de tabel moeten worden opgenomen. De wijze waarop uitvoering projecten ter hand genomen wordt in Nederland en België is zo verschillend dat gevreesd wordt dat afbreuk gedaan zal worden aan de rechtspositie van betrokkenen op Nederlands grondgebied. Dit dient te allen tijde te worden voorkomen.
In Nederland en dus ook in Zeeland wordt voor de uitvoering van natuurprojecten de basis van vrijwilligheid gehanteerd. Ook bij toepassing van de Rijksprojectenprocedure moet deze basis van vrijwilligheid worden gegarandeerd. Indien dit niet via de RPP kan worden gegarandeerd dient voor een ander uitvoeringsinstrument te worden gekozen.

Besluit f
De ZLTO heeft eerder aangegeven in deze reactie dat ook in eerdere fase meer aandacht aan de landbouw besteed had moeten worden om zo de ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw zeker te stellen.

Strategische Milieueffectenrapport Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, hoofdrapport;
In de rapportage wordt onvoldoende duidelijk gemaakt welke "robuustheid" van het Schelde-estuarium noodzakelijk is voor natuur of voor andere functies in het systeem. Nu bestaat de indruk dat natuurmaatregelen uitgevoerd moeten worden om andere functies in het systeem zoals de scheepvaart ruimte moeten krijgen. Er ontstaat een ongewenste discussie hoe de samenhang tussen de onderdelen moet worden bezien. Bij de ZLTO bestaat de indruk dat de maatregelen in het kader van natuurlijkheid onderzocht zijn om andere functies ruimte te geven en hierdoor vindt er via een zijdeur compensatie plaats. De ZLTO ziet hierdoor mogelijkheden om het onderdeel natuurlijkheid ontkoppelen van de twee onderdelen veiligheid en toegankelijk waardoor er een meer zuivere discussie en besluitvorming ontstaat over het onderdeel natuurlijkheid.
Tevens heeft de ZLTO bezwaar tegen het referentiejaar dat is gekozen in de studie voor natuur namelijk 1900. De situatie ruim 100 jaar geleden is niet vergelijkbaar met het tijdstip waarop de eerste aanwijzing van het Vogel- en Habitatrichtlijn heeft plaatsgevonden.

Natte natuur in het Schelde-estuarium, een verkenning van maatschappelijke kosten en baten;
De studie naar de maatschappelijke kosten en baten van natuur bevat een zeer hoog gehalte van inschattingen waardoor de uitspraken in de studie weinig realistisch zijn en naar verwachting nooit aan de werkelijkheid kunnen worden getoetst. Het verbaast de ZLTO dat de het wel mogelijk is een verkenning voor de natuur is uit te voeren terwijl er geen studie is uitgevoerd naar de ontwikkelingsperspectieven van de landbouw in het Schelde-estuarium.

Milieueffectrapportage voor de actualisatie van het Sigmaplan, niet-technische samenvatting
In de rapportage mist de ZLTO alternatieve locaties voor GGG's op braakliggende haventerreinen in het Zeeschelde gedeelte.

Maatschappelijke Kosten Batenanalyse voor de actualisatie van het Sigmaplan, conclusies op hoofdlijnen
In de MKBA worden veel kosten en baten in beeld gebracht. Ten aanzien van de effecten van veiligheid voor het Nederlandse deel van de Westerschelde komt het effect neer op het feit of er eerder of later geïnvesteerd moet worden in dijkverhoging. In de berekeningen wordt onvoldoende rekening gehouden met het

feit dat als een gebied voldoet aan de lange termijn veiligheidsnormen dit tot resultaat heeft dat het gebied aantrekkelijker is voor het woon- en werkklimaat. De ZLTO heeft vooral de indruk dat de maatschappelijke aspecten van veiligheid (vermeden persoonlijk leed) in de MKBA onvoldoende zijn meegenomen. Deze maatschappelijke aspecten spelen bestuurlijk vaak de doorslaggevende rol. In de onderbouwing van het besluit moet duidelijker worden aangegeven of deze maatschappelijke aspecten beperkt of niet zijn meegenomen in de MKBA.

Tot slot

De Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium is bedoeld als eerste stap in de in de invulling van de Lange Termijn Visie Schelde-estuarium, die streefbeelden bevat tot het jaar 2030. Kenmerk van een visie is dat dit gebaseerd is op een wensbeeld. In dit geval een streefbeeld dat door de Nederlandse en Belgische overheid is onderschreven. De Ontwikkelingsschets 2010 is de eerste toets of uitwerking van het wensbeeld ook kan rekenen op draagvlak in ondermeer de Zeeuwse samenleving waarvan de agrarische ondernemers deel uitmaken. De ZLTO wil benadrukken dat zij van mening zijn dat deze toets mislukt is en verzoekt u dringend om op basis van deze Ontwikkelingsschets 2010 geen besluitvorming te laten plaatsvinden. De voorliggende ontwikkelingsschets met de besluiten voor veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid zijn voor de ZLTO onacceptabel.

Hoogachtend,

P/o

P.M. de Koeijer
Voorzitter ZLTO raad Zeeland

34

Vorkeer en Waterstaat
ingekomen: 15 OKT 2004

WAARDE, 14-10-2004

L.S,

"Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium"
"graag uw mening"

luidt de openingszin van de bekendmaking.

Aan deze uitnodiging wordt door de schrijver van deze inspraakreactie graag gevolg gegeven!

DOCUMENTEN in de INSPRAAK!

- Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, voorstellen voor besluiten
- Strategisch Milieu-effectenrapport Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, hoofdrapport.
- Verruiming van de vaarweg van de Schelde, maatschappelijke kosten-batenanalyse
- Milieu-effectrapportage voor het Sigmaplan
- Maatschappelijke kosten-baten analyse voor het Sigmaplan
- Natte natuur in het Schelde-estuarium, maatschappelijke kosten-batenanalyse.

Het rapport "Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, voorstellen voor besluiten".

1. Algemeen

Hoewel het begrip leesbaarheid een subjectief begrip is, zijn enkele opmerkingen hier toch op zijn plaats. Het rapport beoogt de functie te vervullen van een (voor)ontwerp verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Vlaams Gewest.

In het rapport zijn de voorgenomen besluiten cursief gedrukt tussen de bekst geplaatst, die als toelichting fungeert. Gezien de functie die het rapport beoogt te vervullen, ware het aan te bevelen de voorgenomen besluiten per thema te groeperen en een separate toelichting bij te voegen gesplitst in een algemeen gedeelte en een toelichting per besluit; dit zou de overzichtelijkheid ten goede komen.

De opzet van het rapport wekt verwarring:

- de besluiten zijn niet consistent
- er is sprake van contradicties
- het rapport bevat omissies
- een financiële paragraaf, die regelt welke maatregelen voor rekening komen van welke verdragspartij ontbreekt geheel.

2. Drie thema's: veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid.

Het rapport gaat uit van drie hoofdthema's:

- veiligheid tegen overstromen
- toegankelijkheid
- natuurlijkheid.

Welk van deze thema's in voorkomende gevallen als prioritair wordt beschouwd blijft echter onduidelijk. Niet gemotiveerd wordt wat de rol van de Europese wetgeving is in de onderlinge samenhang tussen de drie hoofdthema's. Een bespreking van de verhouding tussen nationale- en Europese wetgeving en de juridische implicaties hiervan per thema in het kader van Artikel 94 Grondwet ontbreekt.

2.1. Veiligheid tegen overstromen.

De watersnoodramp van 1953 heeft op pijnlijke wijze duidelijk gemaakt, dat veiligheid tegen overstromen onlosmakelijk deel uitmaakt van ieders persoonlijke veiligheid, zoals die ook wordt genoemd in Artikel 5, lid 1, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, (EVRM).

De veiligheid tegen overstromen is in Nederland vastgelegd in de Deltawet en in de Wet op de waterkering. Het rapport bespreekt niet hoe de bepalingen in de Deltawet en de Wet op de waterkering zich verhouden tot Art. 5, lid 1, EVRM en tot de bepalingen in de Habitatrichtlijn. Evenmin wordt besproken hoe Art. 5, lid 1, EVRM en de Habitatrichtlijn zich tot elkaar verhouden. Dit alles in het kader van Art. 94, Grondwet.

Het ware aan te bevelen de toelichting op dit punt met een beschouwing over bovenstaand onderwerp aan te vullen.

2.1.1. De formulering van besluite, paragraaf 3.1, blz 23, van het rapport is bijzonder onduidelijk.
Besluite schept geen duidelijkheid:

- hoe de bestaande veiligheidsbenadering wordt gewijzigd,
- op welke termijn dit geschiedt
- welke verdragspartner zijn veiligheidsbenadering aanpast, of dat beide verdragspartners dit doen.

Het ware dan ook aan te bevelen de redactie van besluite zodanig te wijzigen, dat over bovenstaande punten duidelijkheid ontstaat.

2.1.2. Project Hedwige-, Prosper-, en Doelpolder – noord
(Besluit a, lid 1, paragraaf 3.1, blz. 22 van het rapport).

Opgemerkt zij, dat de Hedwigepolder geheel op Nederlands grondgebied ligt, de Prosperpolder deels op Nederlands en deels op Vlaams grondgebied en de Doelpolder geheel op Vlaams grondgebied.
Het project wordt uitgevoerd in het kader van het Sigmaplan.
Daarmee bevat dit project een aantal internationale aspecten:

- Het veiligheidsniveau van de binnendijk, die de bedijking vormt tussen de Prosperpolder en de Koningin Emmapolder, de Louisapolder en de Saeftinghepolder dient te worden aangepast.
- De stabiliteit van de "Gasdam", kadastraal bekend gemeente Hulst, sectie B, nummer 10 komt mogelijk in gevaar. (Zie ook de inspraakreactie DELTA N.V. op de kennisgeving Strategische milieu effecten rapportage Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium).
- De implementatie van verplichtingen op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijnen.

Het ware aan te bevelen besluit a lid 1. aan te vullen met bepalingen waarin bovenstaande zaken concreet worden geregeld, alsook met een bepaling welke verdragspartij welke kosten van welke maatregelen voor zijn rekening neemt.

2.2. Toegankelijkheid.

Het besluit over toegankelijkheid omvat onder andere:

- Verruiming van de vaargeul
- Stortbak van baggerspecie.

2.2.1. Verruiming van de vaargeul.

In het rapport wordt de verruiming van de vaargeul gedefinieëerd als een verdieping ter plaatse van de lokale ondiepten èn een verbreding van de vaargeul in de Beneden-Zeeschelde (Paragraaf 3.2.1, blz. 23 en 24, toelichting boven besluit a).

Niet vermeld wordt, welke regeling er bestaat voor de zogenaamde keer- en noodankergebieden. Evenmin wordt vermeld welke regeling er bestaat voor de gebieden in de vaargeul, die niet tot de lokale ondiepten behoren.

Het ware aan te bevelen voor de gehele vaargeul inclusief de keer- en noodankergebieden een minimale diepte te definiëren en dit samen met de breedte van de vaargeul vast te leggen op een gedetailleerde kaart, die integraal deel uitmaakt van besluit a (op blz. 24).

Het financiële aspect van de verruiming, behandeld in besluit a, par 3.2.1, blz. 24 van het rapport wordt niet geregeld.

Het ware aan te bevelen het voornoemde besluit a aan te vullen met een bepaling, inhoudende welke verdragspartij de kosten voor de uitvoering van dit besluit voor zijn rekening neemt.

Ook het ruimen van scheepswrakken is onderdeel van de verruiming van de vaargeul. Een regeling terzake is niet in het rapport opgenomen.

Het ware aan te bevelen een besluit inzake de ruiming van scheepswrakken op te nemen en daar aan toe te voegen een financiële paragraaf, inhoudende welke partij de kosten van wrakopruiming voor zijn rekening neemt.

Het rapport bevat de passage:

"De onderzoeken, vaststellingen en evaluaties gebeuren onder leiding van de Technische Schelde commissie ....."

(blz. 24 van het rapport)

Het rapport vermeldt niet:

- welke personen/instanties zitting hebben in de Technische Schelde-commissie.
- wat het volledige takenpakket van de Technische Schelde commissie is.
- Welke bevoegdheden aan de Technische Schelde commissie zijn toegekend.
- welke personen/instanties adviezen uitbrengen aan de Technische Schelde-commissie
- Aan welke personen/instanties/overheden de Technische Schelde commissie zijn bevindingen terugrapporteert en met welke frequentie
- Welke verdragspartij de kosten voor onderzoeken, vaststellingen en evaluaties voor zijn rekening neemt.

Het ware aan te bevelen het rapport op dit punt met een negatief aan te vullen.

In paragraaf 3.2.1, besluitg, blz.25 stelt het rapport:

" De beheerders van de Schelde stellen ..... "
" ..... "
" ..... vast welke herstelmaatregelen moeten "
" worden uitgevoerd.

Dit citaat impliceert, dat aan de beheerders van de Schelde de bevoegdheid tot het nemen van een besluit wordt toegekend. Niet vermeld wordt of het hier een gemandateerde of een gedelegeerde bevoegdheid betreft. Redenen voor het delegeren dan wel mandateren van deze bevoegdheid worden evenmin opgegeven.

Het ware aanbevelenswaardig omtrent dit punt nadere duidelijkheid te verschaffen.

2.2.2. Storten van baggerspecie

In paragraaf 3.2.2., Besluitg zijn twee passages opgenomen:

" Bij onderhoud van de vaargeul wordt gewerkt met "
" een flexibele stortstrategie voor de "
" onderhouds baggerspecie. "

en

" Deprecieze locaties en stortvolumes van de "
" stortplaatsen zullen in de milieueffectenrapportage "
" op projectniveau bepaald worden. "

Deze passages bevatten een contradictie:
het vooraf aanwijzen van precieze stortlocaties en het vooraf vaststellen van stortvolumes heeft een starheid tot gevolg, die zich niet met de beoogde flexibiliteit verdraagt.

De wetgever neme in overweging de redactie van besluitg (blz.25) terzake aan te passen.

2.3. Natuurlijkheid

2.3.1. De probleemstelling

De probleemstelling wordt geformuleerd in het cursief gedrukte gedeelte van de tekst in paragraaf 2.4 op blz. 17 en blz. 18 van het rapport.

De schrijver van deze inspraakreactie heeft bezwaar tegen de inhoud van deze tekst, en wel om twee redenen:

i: De fundamentele wetenschappelijke onderbouwing van de eindconclusie, te weten behoud van de huidige toestand is geen optie, herstel is noodzakelijk, ontbreekt. Het besluit tot herstel berust daarmee niet op een deugdelijke motivering.

ii: De keuze van het referentiejaar 1900 schept een juridisch precedent, waarvan de maatschappelijke gevolgen veel verder strekken dan de context van deze Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

2.3.1.1. Toelichting Ad i.

Als argumenten kunnen worden genoemd:

- de eerste menselijke ingrepen in de vorm van inpolderingen langs de Westerschelde vonden reeds voor het jaar 1200 plaats. Het stellen van de natuurlijkheidsgraad in 1900 op 100 houdt daarmee op zichzelf reeds een contradictie in: menselijke ingrepen in de periode 1200-1900 zouden niet, en menselijke ingrepen vanna 1900 wel van invloed zijn op de

morfologische ontwikkelingen in het Schelde-estuarium en daarmee op de natuurlijkheid.

- De beschikbaarheid van voldoende en voldoende nauwkeurige meetgegevens rond het jaar 1900 valt te betwijfelen, omdat:

  * er in 1900 nog onvoldoende betrouwbare technieken waren om deze metingen uit te voeren; immers sonar- en metingen en satelliet waarnemingen bestonden in 1900 nog niet.
  ** de maatschappelijke denkbeelden inzake natuur en milieu in 1900 totaal anders waren dan heden ten dage waardoor het niet aannemelijk is dat er in die tijd gelden werden vrijgemaakt ten bate van wetenschappelijk onderzoek aan het Schelde-estuarium. ten behoeve van de natuur.

- Voor de kwantitatieve beschrijving van fysische verschijnselen wordt in de fysica gebruik gemaakt van de volgende methode:

  - de fysicus maakt een model van de situatie.
  - vervolgens worden de uitkomsten van de model berekeningen vergeleken met de uitkomsten van een bepaalde uit te voeren experiment
  - op grond daarvan wordt het model verfijnd, i.e. de modelvergelijkingen aangepast.

Deze cyclus wordt zo vaak herhaald, totdat de discrepantie tussen de uitkomsten van het model en de uitkomsten van het experiment binnen de gewenste nauwkeurigheids-marge vallen.
Blijkens bestuith, paragraaf 3.4.5, blz. 37 van het rapport wordt deze methode ook toegepast op de morfologische ontwikkelingen in het Schelde-estuarium. (monitoren)

Blijkens dezelfde besluit is men voornemens dit zogenaamde monitoren nog gedurende tijd voort te zetten. (zie ook besluitg op blz. 36).
Blijkens besluit h, paragraaf 3.2.2. van dit rapport bestaat het voornemen een reeks van experimenten uit te voeren met als eerste de stoetproef bij de plaatpunt van Walsoorden. Uit deze methodiek en uit de laatste drie volzinnen valt te concluderen dat de discrepantie tussen de uitkomsten van de modelberekeningen en de uitkomsten van de experimenten nog niet binnen de gewenste nauwkeurigheids-marge vallen.
Dit wordt nogeens onderstreept door de uitspraken van Jean. J. Peters, raadgevend ingenieur te Brussel in zijn insprakreactie op de kennisgeving Strategische milieueffecten rapportage Ontwikkelingsschets 2010, Schelde-estuarium, waarin hij onder meer stelt:

"Uit de discussies binnen de werkgroep Waterman "
"Morfologie (van Proses) blijkt duidelijk dat er geen "
"consensus bestaat over de geldigheid van de "
"modellen.

en vervolgens:

"Het is onwaarschijnlijk dat één- of twee-dimensionale "
"modellen een goed antwoord kunnen geven op de "
"vragen binnen LTV omdat de processen zo complex zijn. "
"Driedimensionale modellen zijn nodig, maar bevinden zich "
"nog altijd in een experimentele fase.

Ook in het Strategisch milieueffectenrapport Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, Hoofdrapport wordt dit nog eens bevestigd op blz. 130 en blz. 150.

Op blz. 150 staat onder andere:

"Hoewel state-of-the-art waser in deze studie "
"geen gelegenheid om het SOBEK-model en het "
"DELFT3D-model volledig te kalibreren en te verifiëren."

Op blz. 130 valt bovendien nog te lezen:

"Er bestaat momenteel geen instrumentarium (en misschien "
"wel nooit) om alle morfologische ontwikkelingen op alle "
"ruimte- en tijdschalen te bepalen.

De modellen zijn voor wat hun werking betreft beperkt tot het gebied benedenden de Gemiddeld Hoogwaterlijn. Dit impliceert dat deze modellen hun geografische beperking vinden binnen de begrenzing door de primaire waterkeringen van het dijkringgebied no. 32 (noordzijde dijkringgebied) en de dijkringgebieden no. 29, no. 30 en no 31 (zuidzijde dijkringgebieden), als aangegeven op bijlage I van de Wet op de waterkering.
Conclusie: de modellen zijn niet in staat (vanwege de geografische beperking) de effecten van inpolderingen in het verleden met voldoende nauwkeurigheid te berekenen.

Samenvattend kan worden gesteld:

- de modellen zijn te onnauwkeurig om een extrapolatie 100 jaar terug in het verleden te kunnen rechtvaardigen en zijn niet instaat vanwege hun geografische beperking effecten van in het verleden gedane inpolderingen op de morfologie te berekenen.

Uit bovenstaande drie aandachtspunten volgt:

Noch middels objectieve meetwaarnemingen, noch middels extrapolatie met de morfologische modellen wordt de bewering op blz. 18 van het rapport:

" Uit de resultaten van de berekeningen van "
" de natuurlijkheid van het Schelde-estuarium "
" blijkt bijvoorbeeld, dat de natuurlijkheids graad, "
" in 1900 gesteld op 100, in 1999 was gedaald "
" naar ongeveer 70.

gestaafd.

Gevolg: de bewering op blz. 18 van het rapport:

" Met andere woorden: de huidige staat van "
" instandhouding van het estuarium, in de zin "
" van de Habitatrichtlijn, is niet gunstig, "
" waardoor 'behoud' van de huidige toestand "
" dus geen optie is en 'herstel' noodzaak wordt. "

wordt hiermee onhoudbaar.

2.3.1.2. Toelichting Advies.

Dit rapport beoogt de functie te vervullen van een (voor)ontwerp verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Vlaams Gewest (Paragraaf 3.4.6, Besluit i, blz. 37). Paragraaf 1.3. van het rapport spreekt het voornemen uit tot parlementaire behandeling. Dit betekent dat dit verdrag moet worden goedgekeurd bij wet. (Art. 91, Grondwet; Art. 3 van Artikel, Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen).

Gevolg: de cursief gedrukte tekst op blz. 17 en blz. 18, paragraaf 2.4. van dit rapport wordt bij wet goedgekeurd, ook al staat die slechts in de Memorie van Toelichting. Dit impliceert, dat vroegere ingrepen in het Schelde-estuarium, dateerend uit de periode 1900 tot heden, alle onder de invloed van de Habitatrichtlijn worden gebracht, en wel bij wet.
Aankaad aan het gelijkheids beginsel uit de Grondwet impliceert dit, dat alle ingrepen in watersystemen in Nederland, uitgevoerd in de periode 1900 tot heden, onder de invloed van de Habitatrichtlijn worden gebracht. Veel van deze ingrepen zijn uitgevoerd in het kader van de Deltawet. Voorzover deze ingrepen ten dienste staan van de veiligheid tegen overstromen, zijn de bepalingen in de Wet op de waterkering van toepassing. Indien in voorkomend geval de bepalingen van de Deltawet dan wel de Wet op de waterkering aangaande de betreffende ingreep, uitgevoerd in de periode 1900 tot heden, strijd zou opleveren met de bepalingen in de Habitatrichtlijn, komt de Nederlandse rechter krachtens Artikel 94 van de Grondwet de bevoegdheid toe de betreffende bepalingen van de Deltawet, c.q. de Wet op de waterkering buiten toepassing te laten.

Een blik warpend op kaartbijlage I van de Wet op de waterkering en dankend aan de passage uit de Vierde Nota waterhuishoudingsregeringsvoornemen:

"Zonder dijken en duinen zou meer dan de helft van "
"Nederland regelmatig onder water lopen. Ons "
"uitgebreide stelsel van dijken en duinen is dan ook "
"essentieel voor een veilig en leefbaar Nederland "
"en een basis voorwaarde voor een gezonde economische "
"ontwikkeling. "

maakt duidelijk, dat de maatschappelijke gevolgen ingrijpend zijn.

Op grond van het gestelde in 2.3.1, 2.3.1.1 en 2.3.1.2 neme de watgever in zeer ernstige overweging het cursief gedrukte gedeelte van de tekst in paragraaf 2. op blz. 17 en blz. 18 in zijn geheel te schrappen.

2.3.2. Besluiten over natuurlijkheid.

De opmerkingen inzake de besluiten over natuurlijkheid worden gegroepeerd in:

- algemene opmerkingen
- opmerkingen over het basispakket
- opmerkingen over het aanvullende pakket.

2.3.2.1 Algemene opmerkingen

Waar gestreefd wordt naar een integraal besluit over alle maatregelen en projecten, weerspiegelt dit zich niet in de genomen besluiten:

- de besluitvorming is onduidelijk
- de besluitvorming is onvolledig
- de besluitvorming is inconsistent
- de besluiten bevatten contradicties, zowel in verhouding tot elkaar, als in relatie tot reeds genomen besluitvorming in andere kaders.

2.3.2.2. Opmerkingen inzake het basispakket.

Vlakte van de Raan (paragraaf 3.2.2. Besluit b, lid B, blz 29):

In de Richtlijnen strategisch milieu effecten rapport Ontwikkelingsschets 2010 wordt gesproken over twee maatregelen ter plaatse van de vlakte van de Raan:

- aanleg van een nieuwe kortene naargeul
- verhogen van de zandvlakte van de Raan

Beide maatregelen te nemen op de lange termijn (par. 4.7, regel 40 t/m 46, MER-richtlijnen). Het is zaken niet uit te sluiten, dat voornoemde maatregelen strijd opleveren met de bepalingen in de Habitatrichtlijn.

Noch in het onderhavige besluit b, lid B, noch in de toelichting daarop wordt dit onderwerp besproken, waarmee een deugdelijke motivering voor dit besluit ontbreekt.

De watgever heroverwege dan ook het besluit de vlakte van de Raan aan te melden als speciale beschermingszone in het kader van de Habitatrichtlijn.

Project Hedwige-, Prosper-, en Doelpolder (paragraaf 3.3.2, Besluit b, lid D, blz. 30).

Voorde opmerkingen inzake dit project wordt verwezen naar onderdeel 2.1.2 van deze inspraakreactie.

2.3.2.3 Opmerkingen inzake het aanvullende pakket. (paragraaf 3.3.2, Besluit c, blz. 31).

Over dit besluit valt op te merken:

- het aanvullend pakket wordt niet gedefinieerd.
- de bestuurlijke afhandeling is niet consistent met de bestuurlijke afhandeling van het basispakket:

* Bij het basispakket zijn 2 bestuursorganen betrokken, de Europese Commissie en de Nederlandse

* bij het aanvullende pakket zijn 3 bestuursorganen betrokken, de Europese Commissie, de Nederlandse Staat en de provincie Zeeland.

- Niet vermeld wordt of de provincie Zeeland een gemandateerde of een gedelegeerde bevoegdheid wordt toegekend, en wat die bevoegdheid inhoudt.
- Omdat het aanvullend pakket niet wordt gerefinieerd kan er ook geen sprake zijn van een integraal besluit over alle projecten en maatregelen als bedoeld in paragraaf 3.4.1, besluit a, blz. 33 van het rapport.
- De noodzaak tot uitvoering van het aanvullend pakket moet kennelijk volgen uit een evaluatie na 5 jaar (paragraaf 3.4.5, besluit g, blz. 36), omstreeks 2010 dus. Invulling in de periode 2005-2010 is dus met het oog hierop niet haalbaar.

De wetgever overwege dan ook besluit C, paragraaf 3.3.2, blz. 36, te schrappen.

3. Voorgestelde Besluiten over de aanpak en borging van de samenhang.

Citaat (par. 3.4.1, blz. 33):

"De onderlinge samenhang wordt gewaarborgd, zodat het evenwicht tussen veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid wordt veiliggesteld."

Waar krachtens Artikel 94, Grondwet de Nederlandse rechter bevoegd is bepalingen uit de Deltawetten uit de Wet op de Waterkering buiten toepassing te laten indien deze bepalingen strijdig zijn met bepalingen uit de Habitatrichtlijn, lijkt veiligheid aan een ondergeschikte rol te worden gedaan.

Hoe met het oog daarop het evenwicht tussen de themas veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid wordt gewaarborgd wordt niet besproken.
Ook het verband tussen bepalingen in de Deltawetten de Wet op de waterkering met het gestelde in Artikel 5, 1e lid, EVRM wordt niet behandeld (zie ook deze inspraakreactie onder 2.1. Veiligheid tegen overstromen).

Citaat (par. 3.4.1. besluit a, blz. 33).

"De Ontwikkelingsschets bevat een integraal besluit in" "over alle projecten en maatregelen."

Waar de betekenis van "integraal" kan worden uitgelegd als "geheel" of "volledig" bevat deze zinsnede een contradictie met besluit c, par. 3.3.2, blz. 33; in besluit c worden de projecten niet concreet benoemd, ja zelfs een begrenzing in de vorm van een zoekgebied ontbreekt. Besluit c, par. 3.3.2, blz. 33 is daarmee niet volledig, niet integraal (zie verder onder 2.3.2.3 in deze inspraakreactie).

Tot zover de opmerkingen inzake het rapport "Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium," "voorbereiding voor besluiten.

Het "Strategisch Milieu-effecten rapport Ontwikkelingsschets 2010, Schelde-estuarium, Hoofdrapport".

Deschrijver van deze inspraakreactie heeft bezwaar tegen de oversiefgedrukte passage op blz. 18 onder 2.3.7. De motivatie van dit bezwaar is reeds uitgebreid uiteengezet in deze inspraakreactie onder "2.3. Natuurlijkheid" Onderdeel van inspraak op "Ontwikkelingsschets 2010, Schelde-estuarium, voorstellen voor besluiten".

Deschrijver heeft bezwaar tegen het studiegebied voor natuurontwikkelings maatregelen (figuur B10.1, blz. 178 bijlage 10 van het rapport).

Het studiegebied omvat in de gemeente Reimerswaal de polders (tot zeedijk, landinwaarts):

- Kreekrijgen polder
- Waarde polder en Oudkraabbendijke polder
- Westuaar polder
- Emanuelpolder
- Zimmerman polder
- Reigersbergsche polder
- Bathse polder

Motivering:

- Natuur ontwikkelings plannen (in zoverre die in de vorm van ontpoldering) hebben een negatieve invloed op de veiligheid tegen overstromen in de gemeente Reimerswaal. Deschrijver van deze inspraakreactie heeft dit aspect reeds naar voren gebracht in een inspraakreactie op de kennisgeving Strategische milieu effecten-rapportage Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium (inspraakreactie no. 14, P.K. Vanbrugge).

- in bovengenoemde polders vinden belangrijke economische activiteiten plaats; de vissector. Terzake een citaat uit OVR-nieuws, nummer 2, juli 2000 (een uitgave van de Ondernemers Vereniging Reimerswaal):

> " Want zeventig procent van de Nederlandse "
> " oogst komt uit Reimerswaal of wordt via "
> " onze gemeente verhandeld.

En verder:

> " Een vijftigtal vismassen worden hier "
> " commercieel geteeld. Per jaar levert dat in "
> " Nederland tussen de 500.000 en 700.000 ton "
> " consumptie-vis op. Zo'n 70% daarvan wordt "
> " in Reimerswaal verwerkt, verpakt en verstuurd "
> " naar een bestemming elders in de wereld. "
> " Nederland is daarmee 's werelds grootste "
> " visexporteur. "

- Aanwijzing tot studiegebied is zinloos indien er geen intentie zou bestaan in dit gebied ooit projecten uit te voeren.

Tot zover deze inspraakreactie.

Met dank voor uw aandacht,

Hoogachtend,

P.K. Verbrugge.

34

Adres: R.K. Vanbrugge
Kerkweg 23
4414AA WAARDE

35

Cadzand 14 oktober 2004

Aan: Inspraakpunt Verkeer en waterstaat
Proses
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

Betreft: inspraak inzake ontwikkelingsschets 2010 Schelde estuarium

Geachte mevrouw/mijnheer,

Naar aanleiding van de ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, zijn wij als ZLTO afdeling "Agrarisch West Zeeuws-Vlaanderen" genoodzaakt ons geluid te laten horen.

In uw plannen worden 2 gebieden aangewezen welke binnen onze afdeling vallen n.l. De zwinpolder en de Braakman. Als afdeling willen we ons dan ook beperken tot deze twee gebieden.

1
In de ontwikkelingsschets worden er plannen voor gesteld om zout water in te laten in de Braakman. Helaas is er geen onderzoek gedaan naar de effecten van deze maatregel op de omliggende landbouwgebieden. Daarom dat wij deze aan u willen meedelen. Juist rond de Braakman zijn de enige mogelijkheden om te beregenen en worden de sloten in de omliggende polders in de zomer gevuld met zoet water uit de Braakman om verdroging tegen te gaan. Door het voorgestelde zout water inlaat zal deze unieke mogelijkheid verloren gaan met alle negatieve effecten van dien, zoals bijv. verdroging, verdwijnen van teelten, inkomensderving van de betrokken landbouwers.
De Braakman is reeds een natuurgebied waarom voldoet dit dan niet in de ontwikkelingsschets? Wie geeft de garantie dat na het verzilten van de Braakman vanuit ecologisch oogpunt men wel tevreden is met de nieuwe zoute situatie?
Als belangen behartiger van de West Zeeuws-Vlaamse landbouwers laten wij dan ook weten dat wij niet akkoord kunnen gaan met deze verziltings plannen.

In de ontwikkelingsschets zijn er tevens plannen om de Zwinpolder te ontpolderen. Men gaat er vanuit dat deze polder op Belgisch grondgebied ligt maar het is een overgangspolder van Nederland naar België In eerste instantie is er sprake van 120 ha later uit te breiden tot enkele honderden hectares. Ook hier is geen enkel onderzoek gehouden naar de effecten voor de landbouw, nochtans de belangrijkste "speler" en grondbezitter in het gebied. Als deze plannen doorgaan zal dat een grote aanlag zijn op de ruimte welke beschikbaar is voor landbouw in dit toch al zo moeilijke gebied geklemd tussen de zee, recreatie en de vele natuurgebieden welke laatste jaren al veel hectaren landbouwgrond hebben opgeslokt. Dit heeft tot gevolg dat er landbouwbedrijven zullen verdwijnen doordat er minder grond overblijft voor de noodzakelijke schaalvergroting in de landbouw en een verdere verstoring van de grondmarkt in het omliggende gebied. Tevens leert de ervaring ons dat gewassen te velde gelegen rondom natuurgebieden aantoonbaar meer schade hebben van vreterij door wild en gevogelte welke vanuit het natuurgebied komen fourageren.
Het moge dus duidelijk zijn dat wij niet akkoord gaan met deze voorstellen voor het ontpolderen van de Zwinpolder.

Peter de Bruyne
Badhuisweg 68
4506 BD Cadzand
telnr. 06 55766304
Waterportefeuillehouder, namens ZLTO afdeling Agrarisch West Zeeuws-Vlaanderen (Belangenorganisatie van de landbouwers in West Zeeuws-Vlaanderen)

36

ingekomen: 20 OKT 2004

ProSes

Copernicuslaan 1 Bus 18

2018 Antwerpen

Leest, 15 oktober 2004

AANGETEKEND!!

Geachte,

Betreft: Shareen N.V.
Meijersbroeken Heindonk
Willebroek – 3e afdeling
Kadasterstukken 217 t.e.m. 235

Wij willen bezwaar aantekenen tegen de manier waarop de ganse procedure uitgevoerd wordt. Niemand van de eigenaars werd geïnformeerd.

We weten niet wat de plannen zijn, dus kunnen we alleen bezwaar maken tegen de procedure.

Als er polders komen, waar en wanneer worden de eigenaars vergoed, welke procedure, etc. ?

Praktisch kunnen we ons moeilijk voorstellen dat, wanneer een kosten-baten-analyse komt, er een tweede dijk achter de bestaande zou komen of eventueel zou worden opgeschoven. Kortom, wat zijn de plannen?

In afwachting van uw antwoord,

met vriendelijke groeten,

Ludy Spoelders
SHAREEN N.V.
Juniorslaan 57
2811 Leest (Mechelen)
T 015/71.13.20
F 015/71.00.05

37

Memorandum naar aanleiding van de inspraakronde ProSes, over de studieopdracht rond Ontwikkelingsschets 2010 – Schelde-estuarium en Actualisatie van het Sigmaplan, ten behoeve van Kris Peeters, Vlaams Minister van Openbare Werken, Energie Leefmilieu en Natuur; Melanie Schultz van Haegen, Nederlandse staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, en Cees Veerman, Nederlands minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit?

1 – Infosessies met inspraakrondes moeten de burger de idee geven dat hij ook enige inbreng heeft.[1]
De Antwerpse kranten blokletterden reeds dat de Vlaamse regering snel tot een besluitvorming moet komen zodat inspraak en eventuele gerechtelijke procedures geen invloed meer zouden kunnen hebben op de uitvoering.
Dit alles ontslaat ons niet van de plicht onze eisen kenbaar te maken.

2 – Bemerkingen betreffende de studie :

2 – 1 -Van bij de aanvang van de studie zit het reeds fout. **Het uitgangspunt van de studie is zonder twijfel de toegankelijkheid van de Antwerpse haven.** Milieu en vooral veiligheid zijn ondergeschikt. Landbouw werd bewust niet eens bekeken. Er werd ook toegegeven dat met de eisen van de landbouwverenigingen geen rekening werd gehouden[2]

Dat het Belgisch-Nederlands onderzoek pleit voor verdieping van de Westerschelde tot 13,1 meter hadden wij niet anders verwacht.

Daarvoor dienen dergelijke (dure en langdurige) studies nu eenmaal : **besluiten met wat de opdrachtgever wil bekomen.**

2 –2 – In de studie worden ook tal van natuurprojecten voorgesteld, maar men kan nog niet eens bepalen of deze wel iets zullen opbrengen. De baten zullen we pas kennen als de plannen uitgevoerd zijn.

We stellen een ontstellend gebrek vast aan cijfermatig begrote opbrengst qua bescherming (veiligheid !) van de onderscheiden natuurprojecten. Het enige wat we met zekerheid weten is : **de ingrepen zijn onomkeerbaar.**

2 -3 – Voor de veiligheid was er de keuze tussen een stormstuw, dijkverhogingen en overstromingsgebieden.
De studie besluit dat een stor[3]mstuw perfect de veiligheid garandeert voor de bewoners langs de Scheldeoever.

---

[1] Maar in de werkelijkheid heeft de burger het gevoel dat door Antoine Denert op de inspraakvergadering van 5 oktober 2004 werd verwoord : "Ze horen U wel maar, ze luisteren toch niet".
[2] Werd duidelijk tijdens kwasi elke inspraakvergadering (uit de reeks van zeven); zie de persknipsels van de diverse vergaderingen.
[3] Dit is des te merkwaardiger als men bedenkt dat ir. Meyvis tijdens de inspraakvergadering te Beveren op 23 september 2004 ten overstaan van een gehoor van twee honderd mensen, daarover indringend ondervraagd door aanwezige deskundige, ondubbelzinnig verklaart, dat de stormstuw de enige 'zekere' veiligheid biedt tegen stormvloeden vanuit de Noordzee

Toch wordt niet voor een stormstuw gekozen.Omwille van de kostprijs wordt deze optie weerom niet weerhouden.

Er dient opgemekt dat de Antwerpse haven vandaag amper nog baat heeft bij scheepvaart opwaarts Oosterweel, zodat het argument dat de stormvloedkering (SVK) op dat punt ten nadele van de Antwerpse haven zou spelen geen hout snijdt.

Is men uit het oog verloren dat men de kansen voor de bouw van de SVK ter hoogte van Oosterweel heeft verkwanseld door het project 'wegtunnel' ten nadele van het gecombineerd project 'SVK-wegtunnel'.

Het is tragisch dat men in Antwerpen blind is voor de onveilige positie waarin de stadskern zich bevindt. Men waant veilig te voelen achter de "waterkeermuur", een 7 kilometer lang bouwwerk, gebouwd in vakken van een 20-tal meter lengte (350 moten), elk onderhevig aan ongekende invloeden, waarvan één slechte toestand kan leiden tot breuk onder druk van 1.20 meter water bij volloop. In het rapportMOD 440 nr 13, van het WLB (waarop we later nog zullen terugkomen), wordt op basis van het onderzoek van een ganse reeks scenarios, aangetoond dat in zeer veel gevallen het centrum van Antwerpen-Stad in de nadeligste positie verkeert van gans het Schelde-tijbekken.
Van dit gegeven maakt de studie ProSes geen melding, laat staan gebruik, bij de beoordeling van de onderzochte projecten.
De waterkeermuur biedt, elfs zonder accident, in geen enkele mate bescherming tegen een stormvloed type ½ februari 1953. Bij herhaling van zulk natuurfenomeen staat Antwerpen een ware catastrofe te wachten : want tussen de Noordzee en Oosterweel (einde van de dijken of oevers op Deltahoogte (+ 11.00) TAW of (+ 8.67) NAP, zullen geen stroomgaten meer ontstaan om Antwerpen te redden zoals in 1953 is gebeurd.

Opmerkelijk (en voor ons hogelijk verbazend) is het ook te weten dat men in Antwerpen vreest dat de (aanzienlijke) uitgave, nodig voor de bouw van de SVK, zou aangerekend worden op het conto van de haveninvesteringen. Dat is een dwaze stelling. Zodoende schaadt Antwerpen zichzelf. Een stormvloedkering is evident het ultiem instrument van veiligheid voor het ganse Schelde-tijbekken.

De SVK zou niet bijdragen tot de realisatie van nieuwe natuurwaarden. Het tegendeel is waar. Immers onder de veilige bescherming van een SVK kan men in het ganse Schelde-tijbekken, opwaarts de stormvloedkering , (verantwoorde) nieuwe natuurwaarden aanleggen, net zoals allerlei recreatie-infrastructuren (zeilen, surfen, motorbootvaren, vissen, enz.). Waarom komt deze evidente conclusie niet voor bij de waardering van de optie SVK ?

Het argument dat de veiligheid zou verzekerd worden door de optie overstromingsgebieden, omdat deze optie bovendien de goedkoopste oplossing blijkt (en tegelijk natuurwaarden realiseert, argument dat wij zopas hebben weerlegd) is de demonstratie van een uiterst gevaarlijke 'gemakzucht'.

Als het over veiligheid gaat, tegen de gevolgen van stormvloeden in Vlaanderen, moet men weten dat het argument 'goedkoop' uitermate verwerpelijk is.

Immers in deze studies wordt domweg gehandeld alsof een alternatief project ook een gelijkwaardig project zou zijn, als alleen of eenzijdig op de kostprijs wordt gelet. Alternatief is niet hetzelfde als gelijkwaardig. Men verwart in deze studies, dat het een 'lust' lijkt, alternatief met gelijkwaardig en met variante.

Daarom hebben wij bij onze stellingnamen, vroeger en vandaag nog met meer klem, de eis gesteld : de cijfermatige uitdrukking in termen van TAW van de beveiligde stormvloedhoogte van elke 'onderzochte' variante is onontbeerlijk bij elke rationele beoordeling van de hele oplossingswaaier.

Onze eis staat ijzersterk : **De actualisatie van het Sigmaplan behoeft de onmiddellijke beslissing tot de bouw van een stormvloedkering .**

2 – 4 - **Alhoewel in de rapporten het** project **Overschelde** negatief wordt beoordeeld, willen wij toch een kleine aantekening maken, die betekenis krijgt in ons verder betoog. Dat dit project te duur is, vormt maar een ondergeschikte reden tot de afkeuring, die reden wordt in het rapport niet vermeld : de totale nutteloosheid van zulk dispositief in de strijd tegen stormvloeden. Immers heeft Nederland dit niet nodig vermits de dijken op Deltahoogte liggen en het onverstandig zou zijn deze dijken over een lengte van minstens één kilometer te doorbreken, om dan opnieuw langs de doorsteek vele kilometers bandijk te moeten aanleggen. En Vlaanderen heeft slechts een verwaarloosbare baat bij de Overschelde : de verlaging van de waterstand kan ter hoogte van de inlaat uit de Schelde wellicht 30 centimeter bedragen, maar ter hoogte van Oosterweel (oevers op Deltahoogte) is deze winst geslonken tot enkele centimeter, om ter hoogte van het Loodsgebouw te Antwerpen nog nauwelijks meetbaar zou zijn.

2 – 5 – **Een laatste opmerking willen wij plaatsen rond het thema 'het aanleggen van natuurwaarden langs de tijrivieren in Vlaanderen'.** De rapporten geven geen klaarheid, integendeel, ze verspreiden de meest hardnekkige mist over de spanning tussen 'de bescherming tegen de gevolgen van stormvloeden van het Vlaams tijbekken van de Schelde en bijrivieren' enerzijds, en 'de aanleg van natuurwaarden langs de tijrivieren' anderzijds.We komen daar in ons verder betoog uitvoerig op terug, maar we stellen nu reeds : Veiligheid en natuurlijkheid : ook al is er overlapping : zijn twee onderscheiden, onafhankelijke objectieven. Achter een stromvloedkering evenwel zit elk project van natuurwaarde veilig'.

3 – Scheldeverdieping en Actualisatie van het Sigmaplan :

3.1 – Voorafgaande overwegingen :

3.1.1 – In de studies van ProSes , genoemd "Ontwikkelingsschets 2010 Scheldeestuarium" worden twee projecten onderzocht : a) de Scheldeverdieping, genoemd tot 13,1 meter en b) de actualisatie van het Sigmaplan.
Dit gezamenlijk bestuderen kan de idee doen ontstaan dat over beide projecten gelijktijdig en onverbrekelijk samenhangend een beslissing moet genomen worden.

37

Een ogenblik nadenken maakt duidelijk dat dit om geen enkele denkbare reden van binding het geval is.Er bestaat geen principieel oorzakelijk verband tussen beide projecten. Indien dit aangetoond zou worden moet het ene project rekening houden met, c.q. aangepast worden aan het andere. Maar dit vergt geenszins gelijktijdigheid noch onverbrekelijke samenhang tussen beide, noch op het stuk van de besluitvorming, noch op het stuk van de uitvoering.

3.1.2 – Wanneer een willekeurig project, zij het een overheidsproject dan wel een zuiver privé, op een of ander vlak schade toebrengt, aan zichzelf of aan derden, dan is het zonder verdere discussie evident dat een te nemen maatregel, met het doel deze schade te beperken of te niet te doen, adekwaat moet zijn aan het beoogde doel.
Vooruitlopend op de tekst hierna en met de bedoeling de hier vooropgezette idee scherp te stellen, zou het (bijvoorbeeld) onzin zijn midden in een dicht bewoonde wijk een lawaaierige houtzagerij zich te laten vestigen, en de bewoners van de wijk een som geld toe te steken : daarmee is de hinder niet verminderd of weggenomen.
Dit principe zal toegepast worden op de veiligheid van de bewoners van de Westerschelde. Voor hen immers betekent "veiligheid" dat er geen catastrofale gevolgen mogen ontstaan tengevolge van ongevallen op de Westerschelde met schepen die gevaarlijke goederen vervoeren.

3.1.3 – Wat de actualisatie van het Sigmaplan betreft zijn gebreken vast te stellen inzake twee fundamentele begrippen :
3.1.3.1 – Het (niet gemaakte) onderscheid tussen : een alternatief, een gelijkwaardige oplossing en een variante.
Het is uit den boze en sterk verwarring zaaiend, deze begrippen niet klaar en duidelijk uit elkaar te houden. Concreet krijgt de argeloze, onaandachtige lezer de overtuiging dat alternatieve projecten (zoals in ProSes behandeld) ook gelijkwaardige (met het beoogde doel) projecten zijn.. Dit is natuurlijk grondig fout. De studie ProSes is op dat stuk grotelijks in gebreke i.v.m. het Sigmaplan : klare cijfermatige gegevens ontbreken wat het beveiligde waterpeil betreft. Het valt bijzonder sterk op dat geen gebruik wordt gemaakt van de overvloedige gegevens van het uitgebreid en dipgaand rapport van het Waterbouwkundig Laboratorium te Borgerhout, rapport met referte MOD 440, nr. 13. Dit rapport dateert van februari 2000 en werd nog nooit tegengesproken. Zelfs indien bepaalde bestudeerde situaties sindsdien veranderd, c.q. aangevuld zijn, blijven de algemene conclusies onaangetast. Dit wordt hierna verder behandeld.
3.1.3.2 – Aansluitend bij 3.1.3.1 ontbreekt in de studie ProSes een duidelijke opgave en beoordeling van de graad van beveiliging geboden door elk van de onderzochte varianten. Hier wordt geteld dat een duidelijke, in één oogopslag te beoordelen graad van beveiliging uitgedrukt moet worden met behulp van één enkel getal : het peil, in TAW voor Vlaanderen,, van de maximaal beveiligde waterstand met als criterium de waterstand op de slechtst beveiligde plaats, bij een stormvloed van een bepaald type, en betrokken op een vast bepaalde raai in het Vlaams tijbekken (bijvoorbeeld : ter hoogte van het Loodsgebouw te Antwerpen).

Het hier aangeklaagd gebrek roept om een aanvulling in de vorm van een matrix van cijfergegevens, droog en zonder verdere verwarrende of afzwakkende

fiorituren, onder de hoofding **"Algemene beoordeling van de onderzochte varianten versus een Stormvloedkering"**

3.2 – De Scheldeverdieping

Het weze vooreerst duidelijk en onverdacht gesteld dat het belang van dit project voor de haven van Antwerpen, en bij uitbreiding voor België en voor het ganse hinterland hier niet aangevochten wordt.

De conclusies van de studie ProSes liggen verder op een tweevoudig vlak : natuurlijkheid en veiligheid.

3.2.1 – Natuurlijkheid :

In de studie komt men tot het inzicht dat de verdieping als dusdanig geen schade zal toebrengen aan de natuurlijkheid van de rivier over zijn ganse lengte (vanaf de lijn Vlissingen-Breskens tot Gent). Daaruit volgt een zeer belangrijke conclusie : er is geen enkele reden om te gaan denken aan "compensaties" van welke aard ook, want geen schade. Elke idee , hetzij van Nederlandse zijde, hetzij van Vlaamse zijde, om te gaan spreken, laat staan onderhandelen, over compensaties binnen het kader van natuurlijkheidsbeschouwingen, moet vierkant van de hand gewezen worden. Dit heeft meer in het bijzonder betrekking op de idee dat op Nederlands grondgebied ten laste van Vlaanderen natuurwaarden moeten geschapen worden; à fortiori is dit waar op Vlaams grondgebied. Ondermeer staat het concept 'ruimte voor de rivier' volledig los van de verdieping van de Schelde tot 13,10 m.
Ten overvloede : het afkopen van "onbestaande" schade is op zichzelf verwerpelijk.

3.2.2 – Veiligheid :

De term veiligheid moet in zijn tweeledige betekenis beoordeeld worden : "3.2.2.1 - veiligheid t.a.v. stormvloeden op de Noordzee, en 3.2.2.2 - veiligheid t.a.v. meer en grotere schepen tussen de zee en de haven van Antwerpen".

3.2.2.1 – Wat dit aspect betreft is er geen verslechtering van de veiligheid te verwachten. Deze conclusie van ProSes baart geen verbazing : de supplementaire ingreep op enkele drempels tussen het Scheur en de grote sluizen te Antwerpen, en dan nog op een beperkte breedte, is van minimale, te verwaarlozen invloed op de waterstanden vooral bij stormvloed.
Uit deze vaststelling volgt op geen enkele wijze de noodzaak enige nieuwe beveiligingsingreep uit te voeren noch op Nederlandse noch op Vlaamse bodem. Dit stelt klaar dat er geen enkel logisch verband is tussen de verdieping tot 13,10 m en ideeën als : ontpoldering, inrichten van GOG's en GGG's, noch "ruimte voor de rivier".
Hoeft het gezegd dat onder oogpunt van stormvloeden het Nederlandse grondgebied langs de Westerschelde "veilig"zit onder de bescherming van het voltooide, superieure Deltaplan.

3.2.2.2 – Gans anders ligt het wat betreft de veiligheid in verband met het toenemende scheepvaartgebeuren
Verdieping van de vaarweg betekent : grotere schepen, en meer schepen. Dit is althans de verwachting en de bedoeling, zoniet …!

Het is begrijpelijk dat veiligheid op de Wasterschelde voor de Zeeuwen een gans andere betekenis heeft dan voor de Vlamingen. Zij vrezen incidenten en, c.q. accidenten op de Westerschelde met nefaste gevolgen voor de oeverbewoners : waterbevuiling, luchtbevuiling door storten van giftige vloeistoffen en vluchtige stoffen.Deze vrees is nauwelijks relevant met betrekking tot het Vlaams tijgebied.

Uit deze feitelijke situatie volgt volgend besluit :

Zoals in de voorafgaande beschouwingen onder punt **4.1.2** beklemtoond weerd, moet een kwaad behandeld worden met adekwate maatregelen. In dit geval zou men, als extreem voorbeeld, kunnen denken aan het betalen van een som geld. De idee is absurd. Maar even absurd zou zijn : te betalen in natuurwaarden : een of andere ontpoldering (een voorbeeld !) zal het risico op rampen met zeeschepen met gevaarlijke goederen aan boord in geen enkele mate verminderen.

De enige efficiënte maatregelen liggen op het vlak van de reglementering van de scheepvaart, aan de schepen met gevaarlijke lading moeten strikte voorwaarden opgelegd worden, geldig tussen de Noordzee en de grote sluizen te Antwerpen. Zulke maatregelen kunnen ondermeer liggen op het vlak van : varen bij beperkte zichtbaarheid; nachtvaart; verplichte begeleiding door politieboten, dubbele beloodsing (1 Nederlandse en 1 Vlaamse loods); de dichtheid van de scheepvaart (minimum afstand tussen zulk schip en de andere schepen) enz.

Elke andere vergoeding of compensatie mist 100 % zijn doel, vermits het risico niet wordt verminderd.

3.3 – De actualisatie van het Sigmaplan

3.3.1 – Na de stormvloed van ½ februari 1953 hebben Nederland en België erg verschillend gereageerd.

In Nederland (1850 dodelijke slechtoffers) werd binnen de 3 jaar, in 1956, het deltaplan uitgewerkt en in de vorm van een wet, de deltawet goedgestemd. Beschouwingen omtrent kostprijs speelden nauwelijks een rol : alleen veiligheid was van tel.

In België (7 doden) vergenoegde men zich, na het dichten van de stroomgaten, met het links en rechts wat versterken van bestaande dijken.

Tot in januari 1976 het "ongeval" in Ruisbroek deed inzien dat het zo niet verder kon. In februari werd het Sigmaplan aan het Parlement voorgesteld, en door de Regering aangenomen, zonder evenwel tot de status van wet te worden verheven.

Het Sigmaplan bevat drie luiken. Zij werden genummerd volgens chronologisch directe uitvoerbaarheid : 1) verhogen en verbreden van dijken; 2) aanleggen van overstromingsvelden, 3) het bouwen van een stormvloedkering(naar analogie van Nederland, Groot-Brittanië en ook nog Japan). De gekozen ideale plaats was Oosterweel/Antwerpen.

Het is een monumentale vergissing in deze volgorde een soort classificatie in dalende orde van nuttigheid of wenselijkheid te zien. Integendeel : de correcte interpretatie was, en is vandaag nog : een stormvloedkering is het einddoel; maar in afwachting van het gereedkomen van een realiseerbaar ontwerp (Nederland deed er 10 jaar over), wordt onmiddellijk begonnen met de verbetering van de toen in belabberde toestand zijnde dijken, gevolgd door het aanleggen van overstromingsvelden

37

Met dit concept staat of valt het Sigmaplan van 1977. Wat erger is : stapt men af van de bouw van een stormvloedkering, dan vervalt men in de nefaste benadering van België na 1953 : zich vergenoegen met wat verbeteren van de dijken. Zelfs overstromingsvelden brengen een beperkt soelaas.
Dat deze thesis geen loze bewering is, weze aangetoond door er op te wijzen dat in alle studies die sinds 1995 werden uitgevoerd rond het thema "actualisatie van het Sigmaplan" wordt erkend dat een stormvloedkering de hoogste graad van bescherming biedt. Ook de studie ProSes spreekt dit niet tegen.
Desniettegenstaande wordt in deze studie (MKBA en MER) veel meer aandacht besteed aan kostprijzen en natuurbescherming. Men heeft de indruk dat de gebiedende opdracht : veiligheid verzekeren in gans het tijgebied in Vlaanderen met de hoogst mogelijke graad van bescherming, ondergeschikt is geworden aan de nieuwe doeleinden.
Een voorbeeld hiervan: er wordt aangeprezen aan de eerste, goedkopere maatregelen, die uiteraard een eerste vlaag van toenemende veiligheid met zich meebrengen, een groot financieel rendement toe te kennen. Terwijl maatregelen die later bijkomende veiligheid tot gevolg hebben en gewoonlijk duurder uitvallen, ongunstig beoordeeld worden, zogezegd omdat deze een lager kosten-baten-analytisch rendement zouden hebben.
Dat is de zaken op hun kop zetten.
Wij herhalen hier nog eens wat in de 'Voorafgaande overwegingen' in punt 3.1.3 inzonderheid in punt 3.1.3.2 werd gezegd. **Elke oplossing moet in de eerste plaats beoordeeld worden op de graad van bescherming tegen stormvloeden, uitgedrukt met behulp van het beveiligde stormvloedpeil. Gelijkwaardigheid betekent : gelijke beveiligingsgraad. Daarna bij gelijkwaardigheid van twee, of meer, projecten komt de kostprijs aan de orde.**
Van dit principe is geen spoor te vinden, noch bij ProSes, noch in de MKBA en MER-studies.

3.3.2 – **Omtrent "ruimte voor de rivier"** – een veiligheidsdispositief tegen stormvloeden of het creëren van natuurwaarden ?
Het recente overleg tussen Nederland en Vlaanderen omtrent de schelde (van Gent tot aan de zee) heeft er toe geleid veel aandacht te besteden aan het aspect natuurlijkheid. Dit wordt ondermeer vertaald in het beginsel : ruimte voor de rivier.
Dit weze duidelijk : zoals wat veiligheid betrof heeft dit beginsel in Nederland een andere dimensie dan in Vlaanderen. Langsheen de Westerschelde is het ontpolderen, dan wel het aanleggen van geheel nieuwe overstroombare gebieden uitsluitend een element van natuurbehoud en/of het creëren van natuurwaarde. Dat kan men zich aldaar veroorloven, want men zit veilig achter dijken op Deltahoogte.
In Vlaanderen echter zit men nog steeds zeer, zeer onveilig.
De gedachte is opgerezen dat door het scheppen van natuurwaarden op Vlaams grondgebied, tegelijkertijd een veiligheidsgraad zal ontstaan gelijk aan deze van het Sigmaplan van 1977. Dit uitgangspunt is nefast en verwerpelijk.
Vlaanderen mag zich niet laten verleiden tot het instappen in de bedoelingen van Nederland, gewoonweg omdat de bedoelingen totaal anders (moeten) zijn. Creëren van natuurwaarden is lofwaardig. Scheppen van veiligheid is een eerste en absolute opdracht.

37

Om deze reden moet de studie ProSes en aanverwante en afgeleide studies opnieuw ter hand genomen worden, bijgewerkt en aangevuld, met het oog op de correcte opdracht : bescherming van het Vlaams tijgebied tegen stormvloeden op de Noordzee.
Wat Vlaanderen betreft zijn veiligheid tegen stormvloeden en aanleggen van natuurwaarden twee van elkaar onafhankelijke zaken, zelfs als het juist is dat er raakpunten zijn. Dit standpunt is zo waar dat men inziet dat achter de bescherming van een stormvloedkering, men naar hartelust aan natuurontwikkeling kan doen, bovenop nog het bouwen van recreatieve en andere infrastructuur : het tijbekken opwaarts de SVK zit immers veilig.

4 – Overstromingsgebieden in Hertogin Hedwigepolder, Prosperpolder en Doelpolder onaanvaardbaar

De verdieping van de Westerschelde tot 13,1 m zal geen schade toebrengen aan de natuur en zal evenmin de veiligheidsrisico's verhogen die gebonden zijn aan het verkeer op de vaarweg.

De veiligheid tegen stormvloeden uit de Noordzee opwaarts Oosterweel wordt op een doelmatige manier opgevangen, door de bouw van een stormvloedkering.

Daarvan volgt logischerwijze dat wij de natuurinrichtingsplannen voor de Hedwigepolder, de Prosperpolder en de Doelpolder afwijzen,[4],[5].

Hetgeen wij n.a.v. de notitie onder punt 2 – 5 over de **Overschelde** zegden geldt eveneens voor de ontpoldering, de inrichting van gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG) of de inrichting van gecontroleerde gereduceerde getijdegebieden (GGG) en/of wetlands..

Ook in de inspraakvergaderingen werd beweerd dat de inrichting waarover wij het nu hebben, ter hoogte van het Loodsgebouw, een verlaging in de waterstand zou meebrengen van 20 cm.

Opnieuw ontbreekt hierover bij ProSes duidelijk studiemateriaal in de aard van MOD 440 13.
Maar in MOD 440, nr 13 staat op bl. T 10, Tabel 8, te lezen dat de invloed van 442 ha. GOG in de Prosperpolder, ter hoogte van Lillo (beschermd door Deltadijken) 9 centimeter bedraagt en te Oosterweel (einde Deltadijken) zegge en schrijven 0 (nul) centimeter.

---

[4] Strategisch milieu-effectrapport-Ontwikkelingsschets 2010 – Schelde-estuarium-oktober 2004-inzonderheid Bijlage 10 – Van den Bergh, E., Van damme, S., Greveland, J., De Jong, D.J., Baten, J. & Meire, E., 2003. Studierapport natuurontwikkelingsmaatregelen ten behoeve van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium. IN-RIKZ-UIA-rapportage in opdracht ProSes-RIKZ/OS/2003.825x

[5] Natte natuur in het Schelde-estuarium, Een verkenning van de kosten en baten, Leo de Nocker, Inge Gekens en Steven Broekx,VITO en CPB, z.d., 98 blz.- referentie blz. 98 – Proses (2004a), Natuurinrichtingsschets 'Hedwige-Doel- en Prosperpolder, rapport 9301

Het is ongeloofwaardig, tot nader order van een ernstige waterloopkundige studie, dat door toevoeging van de meer opwaarts gelegen Hertogin Hedwigepolder (opwaarts de bocht van Bath dan nog !) en van een deel van doelpolder, het waterpeil ter hoogte van het Loodsgebouw met 20 centimeter zou verlaagd worden.
Het hoeft geen betoog dat de invloed van naar opwaarts toe gewoonweg nul is.
Vlaanderen heeft geen baat bij deze projecten op het stuk van beveiliging tegen stormvloeden.
Deze projecten moeten naar de prullenmand verwezen worden.

Derhalve zijn de inrichtingsplannen zoals hoger genoemd onmogelijk als een globale baat in het kader van het lopende onderzoek te kwantificeren. Los van het feit dat wij de gebruikte 'Maatschappelijke'-KBA, methodologisch, ook vanuit wetenschappelijk oogpunt zwaar op de korrel nemen.

In dit laatste verband een enkel woord over de gepresenteerde zogenaamde 'Maatschappelijke'-KBA's. We stippen eventjes aan dat het hier gaat over 'overheidsprojecten (en niet over investeringen van private ondernemingen die bekeken kunnen worden in functie van hun ondernemingsdoelstellingen). Bovendien gaat het over projecten die beslag op de ruimte leggen die ruimtelijk (als de definitieve bestemming van de bodem) fysisch onomkeer zijn.
Deze beide kenmerken zijn niet in de methodologie van de gepresenteerde MKBA's ingewerkt. Dat is ook de hoofdreden **(en de verklaring)** van de harde verontwaardiging in de betrokken landbouwmiddens tegen deze plannen.

De politieke overheid (regering en parlement) kan de keuze voor deze concrete inrichting niet verantwoorden, niet alleen niet op stuk van veiligheid, maar ook niet vanuit ethisch standpunt; juist omdat dit gezichtspunt in hoofde van de ontwerpers van de voorliggende MKBA's volledig afwezig is. Het is niet de eerste maal in de dossiers die ons voor de voeten worden geworpen dat wij dit vaststellen.

We besluiten met kracht :

Er kan dus geen sprake zijn van het aansnijden van de ca. 1000 ha. Landbouwgebied, dat cultuur-historisch, landschappelijk, menselijk en landbouw-economisch uniek en onvervangbaar (laat staan substitueerbaar zou zijn) in het overgeurbaniseerde Vlaanderen van de 21° eeuw.

ziehier ons bezwaarshrift
ondergetekenden Apers Marina,Guido Van De Walle
Scheldemolenstraat 61
9130 Doel

Nummer 37: 5 eensluidende reacties ontvangen

Nummer	Naam/ Tussenvoegsel	Achternaam/Organisatie
		Eensluidende reacties Memorandum
1	K. Dhoore	Vlaams Agrarisch Centrum
2	M.	Apers
3	C. Adriaens	Algemeen Boerensyndicaat vzw
4	J.	Creve
5	F. de	Bondt

38

Inspreken Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Achternaam: Baecke

Geslacht: M

Voorvoegsel:

Voorletters: E.P.S.

Adres: Langestraat

Huisnummer: 7

Postcode: 4568 PK

Woonplaats: Nieuw-Namen

Tel_prive: 0114-345316

Tel_zakelijk: 06-53211745

Email: epsbaecke@planet.nl

Particulier_of_vertegenwoordiger: Vertegenwoordiger_organisatie-bedrijf

Naam_bedrijf: akkerbouwbedrijf Baecke

De_reaktie: Naar aanleiding van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium maak ik hierbij bezwaar tegen de plannen, met name wat betreft de bestemming voor de Hedwigepolder en de Prosperpolder.Het akkerbouwbedrijf Baecke heeft gronden in produktie in beide polders.Uitvoering van deze plannen betekent de doodsteek van het bedrijf en tevens van de woon- leef- en werkomgeving.Tevens maak ik bezwaar tegen het steeds weer en over vele jaren plannen maken voor ontpoldering van beide polders. Die onzekerheid heeft een enorme inpact op de bedrijfsvoering. Hoogachtend, E.P.S. Baecke

Einde bericht.

Bezwaarschrift naar aanleiding van de inspraakronde ProSes, over de studieopdracht rond Ontwikkelingsschets 2010 – Schelde-estuarium en Actualisatie van het Sigmaplan, ten behoeve van Kris Peeters, Vlaams Minister van Openbare Werken, Energie Leefmilieu en Natuur; Melanie Schultz van Haegen, Nederlandse staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, en Cees Veerman, Nederlands minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

1 – Infosessies met inspraakrondes moeten de burger de idee geven dat hij ook enige inbreng heeft.[1]
De Antwerpse kranten blokletterden reeds dat de Vlaamse regering snel tot een besluitvorming moet komen zodat inspraak en eventuele gerechtelijke procedures geen invloed meer zouden kunnen hebben op de uitvoering.
Dit alles ontslaat ons niet van de plicht onze eisen kenbaar te maken.

2 – **Bemerkingen betreffende de studie :**

2 – 1 -Van bij de aanvang van de studie zit het reeds fout. **Het uitgangspunt van de studie is zonder twijfel de toegankelijkheid van de Antwerpse haven.** Milieu en vooral veiligheid zijn ondergeschikt. Landbouw werd bewust niet eens bekeken. Er werd ook toegegeven dat met de eisen van de landbouwverenigingen geen rekening werd gehouden[2]

Dat het Belgisch-Nederlands onderzoek pleit voor verdieping van de Westerschelde tot 13,1 meter hadden wij niet anders verwacht.

Daarvoor dienen dergelijke (dure en langdurige) studies nu eenmaal : **besluiten met wat de opdrachtgever wil bekomen.**

2 –2 – In de studie worden ook tal van natuurprojecten voorgesteld, maar men kan nog niet eens bepalen of deze wel iets zullen opbrengen. De baten zullen we pas kennen als de plannen uitgevoerd zijn.

We stellen een ontstellend gebrek vast aan cijfermatig begrote opbrengst qua bescherming (veiligheid !) van de onderscheiden natuurprojecten. Het enige wat we met zekerheid weten is : **de ingrepen zijn onomkeerbaar.**

2 -3 – Voor de veiligheid was er de keuze tussen een stormstuw, dijkverhogingen en overstromingsgebieden.
De studie besluit dat een stor[3]mstuw perfect de veiligheid garandeert voor de bewoners langs de Scheldeoever.

---

[1] Maar in de werkelijkheid heeft de burger het gevoel dat door Antoine Denert op de inspraakvergadering van 5 oktober 2004 werd verwoord : "Ze horen U wel maar, ze luisteren toch niet".
[2] Werd duidelijk tijdens kwasi elke inspraakvergadering (uit de reeks van zeven); zie de persknipsels van de diverse vergaderingen.
[3] Dit is des te merkwaardiger als men bedenkt dat ir. Meyvis tijdens de inspraakvergadering te Beveren op 23 september 2004 ten overstaan van een gehoor van twee honderd mensen, daarover indringend ondervraagd door aanwezige deskundige, ondubbelzinnig verklaart, dat de stormstuw de enige 'zekere' veiligheid biedt tegen stormvloeden vanuit de Noordzee

Toch wordt niet voor een stormstuw gekozen.Omwille van de kostprijs wordt deze optie weerom niet weerhouden.

Er dient opgemekt dat de Antwerpse haven vandaag amper nog baat heeft bij scheepvaart opwaarts Oosterweel, zodat het argument dat de stormvloedkering (SVK) op dat punt ten nadele van de Antwerpse haven zou spelen geen hout snijdt.

Is men uit het oog verloren dat men de kansen voor de bouw van de SVK ter hoogte van Oosterweel heeft verkwanseld door het project 'wegtunnel' ten nadele van het gecombineerd project 'SVK-wegtunnel'.

Het is tragisch dat men in Antwerpen blind is voor de onveilige positie waarin de stadskern zich bevindt. Men waant veilig te voelen achter de "waterkeermuur", een 7 kilometer lang bouwwerk, gebouwd in vakken van een 20-tal meter lengte (350 moten), elk onderhevig aan ongekende invloeden, waarvan één slechte toestand kan leiden tot breuk onder druk van 1.20 meter water bij volloop. In het rapportMOD 440 nr 13, van het WLB (waarop we later nog zullen terugkomen), wordt op basis van het onderzoek van een ganse reeks scenarios, aangetoond dat in zeer veel gevallen het centrum van Antwerpen-Stad in de nadeligste positie verkeert van gans het Schelde-tijbekken.
Van dit gegeven maakt de studie ProSes geen melding, laat staan gebruik, bij de beoordeling van de onderzochte projecten.
De waterkeermuur biedt, zelfs zonder accident, in geen enkele mate bescherming tegen een stormvloed type ½ februari 1953. Bij herhaling van zulk natuurfenomeen staat Antwerpen een ware catastrofe te wachten : want tussen de Noordzee en Oosterweel (einde van de dijken of oevers op Deltahoogte (+ 11.00) TAW of (+ 8.67) NAP, zullen geen stroomgaten meer ontstaan om Antwerpen te redden zoals in 1953 is gebeurd.

Opmerkelijk (en voor ons hogelijk verbazend) is het ook te weten dat men in Antwerpen vreest dat de (aanzienlijke) uitgave, nodig voor de bouw van de SVK, zou aangerekend worden op het conto van de haveninvesteringen. Dat is een dwaze stelling. Zodoende schaadt Antwerpen zichzelf. Een stormvloedkering is evident het ultiem instrument van veiligheid voor het ganse Schelde-tijbekken.

De SVK zou niet bijdragen tot de realisatie van nieuwe natuurwaarden. Het tegendeel is waar. Immers onder de veilige bescherming van een SVK kan men in het ganse Schelde-tijbekken, opwaarts de stormvloedkering , (verantwoorde) nieuwe natuurwaarden aanleggen, net zoals allerlei recreatie-infrastructuren (zeilen, surfen, motorbootvaren, vissen, enz.). Waarom komt deze evidente conclusie niet voor bij de waardering van de optie SVK ?

Het argument dat de veiligheid zou verzekerd worden door de optie overstromingsgebieden, omdat deze optie bovendien de goedkoopste oplossing blijkt (en tegelijk natuurwaarden realiseert, argument dat wij zopas hebben weerlegd) is de demonstratie van een uiterst gevaarlijke 'gemakzucht'.

Als het over veiligheid gaat, tegen de gevolgen van stormvloeden in Vlaanderen, moet men weten dat het argument 'goedkoop' uitermate verwerpelijk is.

Immers in deze studies wordt domweg gehandeld alsof een alternatief project ook een gelijkwaardig project zou zijn, als alleen of eenzijdig op de kostprijs wordt gelet. Alternatief is niet hetzelfde als gelijkwaardig. Men verwart in deze studies, dat het een 'lust' lijkt, alternatief met gelijkwaardig en met variante.

Daarom hebben wij bij onze stellingnamen, vroeger en vandaag nog met meer klem, de eis gesteld : de cijfermatige uitdrukking in termen van TAW van de beveiligde stormvloedhoogte van elke 'onderzochte' variante is onontbeerlijk bij elke rationele beoordeling van de hele oplossingswaaier.

Onze eis staat ijzersterk : **De actualisatie van het Sigmaplan behoeft de onmiddellijke beslissing tot de bouw van een stormvloedkering .**

2 – 4 - **Alhoewel in de rapporten het** project **Overschelde** negatief wordt beoordeeld, willen wij toch een kleine aantekening maken, die betekenis krijgt in ons verder betoog. Dat dit project te duur is, vormt maar een ondergeschikte reden tot de afkeuring, die reden wordt in het rapport niet vermeld : de totale nutteloosheid van zulk dispositief in de strijd tegen stormvloeden. Immers heeft Nederland dit niet nodig vermits de dijken op Deltahoogte liggen en het onverstandig zou zijn deze dijken over een lengte van minstens één kilometer te doorbreken, om dan opnieuw langs de doorsteek vele kilometers bandijk te moeten aanleggen. En Vlaanderen heeft slechts een verwaarloosbare baat bij de Overschelde : de verlaging van de waterstand kan ter hoogte van de inlaat uit de Schelde wellicht 30 centimeter bedragen, maar ter hoogte van Oosterweel (oevers op Deltahoogte) is deze winst geslonken tot enkele centimeter, om ter hoogte van het Loodsgebouw te Antwerpen nog nauwelijks meetbaar zou zijn.

2 – 5 – **Een laatste opmerking willen wij plaatsen rond het thema 'het aanleggen van natuurwaarden langs de tijrivieren in Vlaanderen'.** De rapporten geven geen klaarheid, integendeel, ze verspreiden de meest hardnekkige mist over de spanning tussen 'de bescherming tegen de gevolgen van stormvloeden van het Vlaams tijbekken van de Schelde en bijrivieren' enerzijds, en 'de aanleg van natuurwaarden langs de tijrivieren' anderzijds.We komen daar in ons verder betoog uitvoerig op terug, maar we stellen nu reeds : Veiligheid en natuurlijkheid : ook al is er overlapping : zijn twee onderscheiden, onafhankelijke objectieven. Achter een stromvloedkering evenwel zit elk project van natuurwaarde veilig'.

3 – Scheldeverdieping en Actualisatie van het Sigmaplan :

3.1 – Voorafgaande overwegingen :
3.1.1 – In de studies van ProSes , genoemd "Ontwikkelingsschets 2010 Scheldeestuarium" worden twee projecten onderzocht : a) de Scheldeverdieping, genoemd tot 13,1 meter en b) de actualisatie van het Sigmaplan.
Dit gezamenlijk bestuderen kan de idee doen ontstaan dat over beide projecten gelijktijdig en onverbrekelijk samenhangend een beslissing moet genomen worden.

Een ogenblik nadenken maakt duidelijk dat dit om geen enkele denkbare reden van binding het geval is.Er bestaat geen principieel oorzakelijk verband tussen beide projecten. Indien dit aangetoond zou worden moet het ene project rekening houden met, c.q. aangepast worden aan het andere. Maar dit vergt geenszins gelijktijdigheid noch onverbrekelijke samenhang tussen beide, noch op het stuk van de besluitvorming, noch op het stuk van de uitvoering.

3.1.2 – Wanneer een willekeurig project, zij het een overheidsproject dan wel een zuiver privé, op een of ander vlak schade toebrengt, aan zichzelf of aan derden, dan is het zonder verdere discussie evident dat een te nemen maatregel, met het doel deze schade te beperken of te niet te doen, adekwaat moet zijn aan het beoogde doel.
Vooruitlopend op de tekst hierna en met de bedoeling de hier vooropgezette idee scherp te stellen, zou het (bijvoorbeeld) onzin zijn midden in een dicht bewoonde wijk een lawaaierige houtzagerij zich te laten vestigen, en de bewoners van de wijk een som geld toe te steken : daarmee is de hinder niet verminderd of weggenomen.
Dit princiep zal toegepast worden op de veiligheid van de bewoners van de Westerschelde. Voor hen immers betekent "veiligheid" dat er geen catastrofale gevolgen mogen ontstaan tengevolge van ongevallen op de Westerschelde met schepen die gevaarlijke goederen vervoeren.

3.1.3 – Wat de actualisatie van het Sigmaplan betreft zijn gebreken vast te stellen inzake twee fundamentele begrippen :
3.1.3.1 – Het (niet gemaakte) onderscheid tussen : een alternatief, een gelijkwaardige oplossing en een variante.
Het is uit den boze en sterk verwarring zaaiend, deze begrippen niet klaar en duidelijk uit elkaar te houden. Concreet krijgt de argeloze, onaandachtige lezer de overtuiging dat alternatieve projecten (zoals in ProSes behandeld) ook gelijkwaardige (met het beoogde doel) projecten zijn.. Dit is natuurlijk grondig fout. De studie ProSes is op dat stuk grotelijks in gebreke i.v.m. het Sigmaplan : klare cijfermatige gegevens ontbreken wat het beveiligde waterpeil betreft. Het valt bijzonder sterk op dat geen gebruik wordt gemaakt van de overvloedige gegevens van het uitgebreid en dipgaand rapport van het Waterbouwkundig Laboratorium te Borgerhout, rapport met referte MOD 440, nr. 13. Dit rapport dateert van februari 2000 en werd nog nooit tegengesproken. Zelfs indien bepaalde bestudeerde situaties sindsdien veranderd, c.q. aangevuld zijn, blijven de algemene conclusies onaangetast. Dit wordt hierna verder behandeld.
3.1.3.2 – Aansluitend bij 3.1.3.1 ontbreekt in de studie ProSes een duidelijke opgave en beoordeling van de graad van beveiliging geboden door elk van de onderzochte varianten. Hier wordt geteld dat een duidelijke, in één oogopslag te beoordelen graad van beveiliging uitgedrukt moet worden met behulp van één enkel getal : het peil, in TAW voor Vlaanderen,, van de maximaal beveiligde waterstand met als criterium de waterstand op de slechtst beveiligde plaats, bij een stormvloed van een bepaald type, en betrokken op een vast bepaalde raai in het Vlaams tijbekken (bijvoorbeeld : ter hoogte van het Loodsgebouw te Antwerpen).

Het hier aangeklaagd gebrek roept om een aanvulling in de vorm van een matrix van cijfergegevens, droog en zonder verdere verwarrende of afzwakkende

fiorituren, onder de hoofding "**Algemene beoordeling van de onderzochte varianten versus een Stormvloedkering**"

3.2 – De Scheldeverdieping

Het weze vooreerst duidelijk en onverdacht gesteld dat het belang van dit project voor de haven van Antwerpen, en bij uitbreiding voor België en voor het ganse hinterland hier niet aangevochten wordt.

De conclusies van de studie ProSes liggen verder op een tweevoudig vlak : natuurlijkheid en veiligheid.

3.2.1 – Natuurlijkheid :

In de studie komt men tot het inzicht dat de verdieping als dusdanig geen schade zal toebrengen aan de natuurlijkheid van de rivier over zijn ganse lengte (vanaf de lijn Vlissingen-Breskens tot Gent). Daaruit volgt een zeer belangrijke conclusie : er is geen enkele reden om te gaan denken aan "compensaties" van welke aard ook, want geen schade. Elke idee , hetzij van Nederlandse zijde, hetzij van Vlaamse zijde, om te gaan spreken, laat staan onderhandelen, over compensaties binnen het kader van natuurlijkheidsbeschouwingen, moet vierkant van de hand gewezen worden. Dit heeft meer in het bijzonder betrekking op de idee dat op Nederlands grondgebied ten laste van Vlaanderen natuurwaarden moeten geschapen worden; à fortiori is dit waar op Vlaams grondgebied. Ondermeer staat het concept 'ruimte voor de rivier' volledig los van de verdieping van de Schelde tot 13,10 m.
Ten overvloede : het afkopen van "onbestaande" schade is op zichzelf verwerpelijk.

3.2.2 – Veiligheid :

De term veiligheid moet in zijn tweeledige betekenis beoordeeld worden : "3.2.2.1 - veiligheid t.a.v. stormvloeden op de Noordzee, en 3.2.2.2 - veiligheid t.a.v. meer en grotere schepen tussen de zee en de haven van Antwerpen".

3.2.2.1 – Wat dit aspect betreft is er geen verslechtering van de veiligheid te verwachten. Deze conclusie van ProSes baart geen verbazing : de supplementaire ingreep op enkele drempels tussen het Scheur en de grote sluizen te Antwerpen, en dan nog op een beperkte breedte, is van minimale, te verwaarlozen invloed op de waterstanden vooral bij stormvloed.
Uit deze vaststelling volgt op geen enkele wijze de noodzaak enige nieuwe beveiligingsingreep uit te voeren noch op Nederlandse noch op Vlaamse bodem. Dit stelt klaar dat er geen enkel logisch verband is tussen de verdieping tot 13,10 m en ideeën als : ontpoldering, inrichten van GOG's en GGG's, noch "ruimte voor de rivier".
Hoeft het gezegd dat onder oogpunt van stormvloeden het Nederlandse grondgebied langs de Westerschelde "veilig"zit onder de bescherming van het voltooide, superieure Deltaplan.

3.2.2.2 – Gans anders ligt het wat betreft de veiligheid in verband met het toenemende scheepvaartgebeuren
Verdieping van de vaarweg betekent : grotere schepen, en meer schepen. Dit is althans de verwachting en de bedoeling, zoniet …!

Het is begrijpelijk dat veiligheid op de Wasterschelde voor de Zeeuwen een gans andere betekenis heeft dan voor de Vlamingen. Zij vrezen incidenten en, c.q. accidenten op de Westerschelde met nefaste gevolgen voor de oeverbewoners : waterbevuiling, luchtbevuiling door storten van giftige vloeistoffen en vluchtige stoffen.Deze vrees is nauwelijks relevant met betrekking tot het Vlaams tijgebied.

Uit deze feitelijke situatie volgt volgend besluit :

Zoals in de voorafgaande beschouwingen onder punt **4.1.2** beklemtoond weerd, moet een kwaad behandeld worden met adekwate maatregelen. In dit geval zou men, als extreem voorbeeld, kunnen denken aan het betalen van een som geld. De idee is absurd. Maar even absurd zou zijn : te betalen in natuurwaarden : een of andere ontpoldering (een voorbeeld !) zal het risico op rampen met zeeschepen met gevaarlijke goederen aan boord in geen enkele mate verminderen.

De enige efficiënte maatregelen liggen op het vlak van de reglementering van de scheepvaart, aan de schepen met gevaarlijke lading moeten strikte voorwaarden opgelegd worden, geldig tussen de Noordzee en de grote sluizen te Antwerpen. Zulke maatregelen kunnen ondermeer liggen op het vlak van : varen bij beperkte zichtbaarheid; nachtvaart; verplichte begeleiding door politieboten, dubbele beloodsing (1 Nederlandse en 1 Vlaamse loods); de dichtheid van de scheepvaart (minimum afstand tussen zulk schip en de andere schepen) enz.

Elke andere vergoeding of compensatie mist 100 % zijn doel, vermits het risico niet wordt verminderd.

3.3 – De actualisatie van het Sigmaplan

3.3.1 – Na de stormvloed van ½ februari 1953 hebben Nederland en België erg verschillend gereageerd.

In Nederland (1850 dodelijke slechtoffers) werd binnen de 3 jaar, in 1956, het deltaplan uitgewerkt en in de vorm van een wet, de deltawet goedgestemd. Beschouwingen omtrent kostprijs speelden nauwelijks een rol : alleen veiligheid was van tel.

In België (7 doden) vergenoegde men zich, na het dichten van de stroomgaten, met het links en rechts wat versterken van bestaande dijken.

Tot in januari 1976 het "ongeval" in Ruisbroek deed inzien dat het zo niet verder kon. In februari werd het Sigmaplan aan het Parlement voorgesteld, en door de Regering aangenomen, zonder evenwel tot de status van wet te worden verheven.

Het Sigmaplan bevat drie luiken. Zij werden genummerd volgens chronologisch directe uitvoerbaarheid : 1) verhogen en verbreden van dijken; 2) aanleggen van overstromingsvelden, 3) het bouwen van een stormvloedkering(naar analogie van Nederland, Groot-Brittanië en ook nog Japan). De gekozen ideale plaats was Oosterweel/Antwerpen.

Het is een monumentale vergissing in deze volgorde een soort classificatie in dalende orde van nuttigheid of wenselijkheid te zien. Integendeel : de correcte interpretatie was, en is vandaag nog : een stormvloedkering is het einddoel; maar in afwachting van het gereedkomen van een realiseerbaar ontwerp (Nederland deed er 10 jaar over), wordt onmiddellijk begonnen met de verbetering van de toen in belabberde toestand zijnde dijken, gevolgd door het aanleggen van overstromingsvelden

Met dit concept staat of valt het Sigmaplan van 1977. Wat erger is : stapt men af van de bouw van een stormvloedkering, dan vervalt men in de nefaste benadering van België na 1953 : zich vergenoegen met wat verbeteren van de dijken. Zelfs overstromingsvelden brengen een beperkt soelaas.
Dat deze thesis geen loze bewering is, weze aangetoond door er op te wijzen dat in alle studies die sinds 1995 werden uitgevoerd rond het thema "actualisatie van het Sigmaplan" wordt erkend dat een stormvloedkering de hoogste graad van bescherming biedt. Ook de studie ProSes spreekt dit niet tegen.
Desniettegenstaande wordt in deze studie (MKBA en MER) veel meer aandacht besteed aan kostprijzen en natuurbescherming. Men heeft de indruk dat de gebiedende opdracht : veiligheid verzekeren in gans het tijgebied in Vlaanderen met de hoogst mogelijke graad van bescherming, ondergeschikt is geworden aan de nieuwe doeleinden.
Een voorbeeld hiervan: er wordt aangeprezen aan de eerste, goedkopere maatregelen, die uiteraard een eerste vlaag van toenemende veiligheid met zich meebrengen, een groot financieel rendement toe te kennen. Terwijl maatregelen die later bijkomende veiligheid tot gevolg hebben en gewoonlijk duurder uitvallen, ongunstig beoordeeld worden, zogezegd omdat deze een lager kosten-baten-analytisch rendement zouden hebben.
Dat is de zaken op hun kop zetten.
Wij herhalen hier nog eens wat in de 'Voorafgaande overwegingen' in punt 3.1.3 inzonderheid in punt 3.1.3.2 werd gezegd. **Elke oplossing moet in de eerste plaats beoordeeld worden op de graad van bescherming tegen stormvloeden, uitgedrukt met behulp van het beveiligde stormvloedpeil. Gelijkwaardigheid betekent : gelijke beveiligingsgraad. Daarna bij gelijkwaardigheid van twee, of meer, projecten komt de kostprijs aan de orde.**
Van dit principe is geen spoor te vinden, noch bij ProSes, noch in de MKBA en MER-studies.

3.3.2 – **Omtrent "ruimte voor de rivier"** – een veiligheidsdispositief tegen stormvloeden of het creëren van natuurwaarden ?
Het recente overleg tussen Nederland en Vlaanderen omtrent de schelde (van Gent tot aan de zee) heeft er toe geleid veel aandacht te besteden aan het aspect natuurlijkheid. Dit wordt ondermeer vertaald in het beginsel : ruimte voor de rivier.
Dit weze duidelijk : zoals wat veiligheid betrof heeft dit beginsel in Nederland een andere dimensie dan in Vlaanderen. Langsheen de Westerschelde is het ontpolderen, dan wel het aanleggen van geheel nieuwe overstroombare gebieden uitsluitend een element van natuurbehoud en/of het creëren van natuurwaarde. Dat kan men zich aldaar veroorloven, want men zit veilig achter dijken op Deltahoogte.
In Vlaanderen echter zit men nog steeds zeer, zeer onveilig.
De gedachte is opgerezen dat door het scheppen van natuurwaarden op Vlaams grondgebied, tegelijkertijd een veiligheidsgraad zal ontstaan gelijk aan deze van het Sigmaplan van 1977. Dit uitgangspunt is nefast en verwerpelijk.
Vlaanderen mag zich niet laten verleiden tot het instappen in de bedoelingen van Nederland, gewoonweg omdat de bedoelingen totaal anders (moeten) zijn. Creëren van natuurwaarden is lofwaardig. Scheppen van veiligheid is een eerste en absolute opdracht.

Om deze reden moet de studie ProSes en aanverwante en afgeleide studies opnieuw ter hand genomen worden, bijgewerkt en aangevuld, met het oog op de correcte opdracht : bescherming van het Vlaams tijgebied tegen stormvloeden op de Noordzee.
Wat Vlaanderen betreft zijn veiligheid tegen stormvloeden en aanleggen van natuurwaarden twee van elkaar onafhankelijke zaken, zelfs als het juist is dat er raakpunten zijn. Dit standpunt is zo waar dat men inziet dat achter de bescherming van een stormvloedkering, men naar hartelust aan natuurontwikkeling kan doen, bovenop nog het bouwen van recreatieve en andere infrastructuur : het tijbekken opwaarts de SVK zit immers veilig.

4 – Overstromingsgebieden in Hertogin Hedwigepolder, Prosperpolder en Doelpolder onaanvaardbaar

De verdieping van de Westerschelde tot 13,1 m zal geen schade toebrengen aan de natuur en zal evenmin de veiligheidsrisico's verhogen die gebonden zijn aan het verkeer op de vaarweg.

De veiligheid tegen stormvloeden uit de Noordzee opwaarts Oosterweel wordt op een doelmatige manier opgevangen, door de bouw van een stormvloedkering.

Daarvan volgt logischerwijze dat wij de natuurinrichtingsplannen voor de Hedwigepolder, de Prosperpolder en de Doelpolder afwijzen,[4],[5].

Hetgeen wij n.a.v. de notitie onder punt **2 – 5** over de **Overschelde** zegden geldt eveneens voor de ontpoldering, de inrichting van gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG) of de inrichting van gecontroleerde gereduceerde getijdegebieden (GGG) en/of wetlands..

Ook in de inspraakvergaderingen werd beweerd dat de inrichting waarover wij het nu hebben, ter hoogte van het Loodsgebouw, een verlaging in de waterstand zou meebrengen van 20 cm.

Opnieuw ontbreekt hierover bij ProSes duidelijk studiemateriaal in de aard van MOD 440 13.
Maar in MOD 440, nr 13 staat op bl. T 10, Tabel 8, te lezen dat de invloed van 442 ha. GOG in de Prosperpolder, ter hoogte van Lillo (beschermd door Deltadijken) 9 centimeter bedraagt en te Oosterweel (einde Deltadijken) zegge en schrijven 0 (nul) centimeter.

---

[4] Strategisch milieu-effectrapport-Ontwikkelingsschets 2010 – Schelde-estuarium-oktober 2004-inzonderheid Bijlage 10 – Van den Bergh, E., Van damme, S., Greveland, J., De Jong, D.J., Baten, J. & Meire, E., 2003. Studierapport natuurontwikkelingsmaatregelen ten behoeve van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Scheldeestuarium. IN-RIKZ-UIA-rapportage in opdracht ProSes-RIKZ/OS/2003.825x

[5] Natte natuur in het Schelde-estuarium, Een verkenning van de kosten en baten, Leo de Nocker, Inge Gekens en Steven Broekx,VITO en CPB, z.d., 98 blz.- referentie blz. 98 – Proses (2004a), Natuurinrichtingsschets 'Hedwige-Doel- en Prosperpolder, rapport 9301

Het is ongeloofwaardig, tot nader order van een ernstige waterloopkundige studie, dat door toevoeging van de meer opwaarts gelegen Hertogin Hedwigepolder (opwaarts de bocht van Bath dan nog !) en van een deel van doelpolder, het waterpeil ter hoogte van het Loodsgebouw met 20 centimeter zou verlaagd worden.
Het hoeft geen betoog dat de invloed van naar opwaarts toe gewoonweg nul is.
Vlaanderen heeft geen baat bij deze projecten op het stuk van beveiliging tegen stormvloeden.
Deze projecten moeten naar de prullenmand verwezen worden.

Derhalve zijn de inrichtingsplannen zoals hoger genoemd onmogelijk als een globale baat in het kader van het lopende onderzoek te kwantificeren. Los van het feit dat wij de gebruikte 'Maatschappelijke'-KBA, methodologisch, ook vanuit wetenschappelijk oogpunt zwaar op de korrel nemen.

In dit laatste verband een enkel woord over de gepresenteerde zogenaamde 'Maatschappelijke'-KBA's. We stippen eventjes aan dat het hier gaat over 'overheidsprojecten (en niet over investeringen van private ondernemingen die bekeken kunnen worden in functie van hun ondernemingsdoelstellingen). Bovendien gaat het over projecten die beslag op de ruimte leggen die ruimtelijk (als de definitieve bestemming van de bodem) fysisch onomkeerbaar zijn.
Deze beide kenmerken zijn niet in de methodologie van de gepresenteerde MKBA's ingewerkt. Dat is ook de hoofdreden **(en de verklaring)** van de harde verontwaardiging in de betrokken landbouwmiddens tegen deze plannen.

De politieke overheid (regering en parlement) kan de keuze voor deze concrete inrichting niet verantwoorden, niet alleen niet op stuk van veiligheid, maar ook niet vanuit ethisch standpunt; juist omdat dit gezichtspunt in hoofde van de ontwerpers van de voorliggende MKBA's volledig afwezig is. Het is niet de eerste maal in de dossiers die ons voor de voeten worden geworpen dat wij dit vaststellen.

We besluiten met kracht :

Er kan dus geen sprake zijn van het aansnijden van de ca. 1000 ha. Landbouwgebied, dat cultuur-historisch, landschappelijk, menselijk en landbouw-economisch uniek en onvervangbaar (laat staan substitueerbaar zou zijn) in het overgeurbaniseerde Vlaanderen van de 21° eeuw.

Rudi Van Buel
Engelsesteenweg 80
9130 DOEL
BELGIE

40

Waterschap Zeeuws-Vlaanderen

Uw brief van	:	
Uw kenmerk	:	
Behandeld door	:	ing. F.E.M.J. Maenhout
Doorkiesnummer	:	(0115) 641247
Ons kenmerk	:	0404220 / 0404301
Bijlagen	:	1
Kopie aan	:	FMa/APr/PBo/BBWB
Documentnaam	:	FMaba160
Datum	:	14 oktober 2004
Verzonden	:	14 oktober 2004
Onderwerp	:	reactie Zeeuws-Vlaanderen op Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH DEN HAAG

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 18 OKT 2004

Geachte heer/mevrouw,

De regeringen van Vlaanderen en Nederland hebben met elkaar afgesproken om een Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium op te stellen. Door de projectdirectie ontwikkelingsschets Schelde-estuarium (ProSes) is deze Ontwikkelingsschets 2010 opgesteld met het daarbij samenhangend pakket van maatregelen en projecten vooral gericht op het garanderen en verbeteren van de veiligheid tegen overstromen, de toegankelijkheid van Scheldehavens voor zeeschepen en de natuurlijkheid van het estuarium.
In bijgevoegde notitie "Reactie Zeeuws-Vlaanderen op Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium" is een Zeeuws-Vlaams standpunt van de drie gemeenten en het waterschap geformuleerd. Dit standpunt is in overleg tussen de gemeente Terneuzen en het waterschap tot stand gekomen, waarbij de beide andere gemeenten eveneens zijn betrokken.
De eerste twee bladzijden van de notitie zijn inleidend en op bladzijde 3, 4, 5 en 6 worden bij de thema's toegankelijkheid, veiligheid en natuurlijkheid kanttekeningen geplaatst.
In het resumé op bladzijde 6 wordt geconcludeerd dat de voorstellen onvoldoende onderbouwd zijn, waardoor de gevolgen voor de streek, de economische activiteiten en de bestaande infrastructuur onvoldoende belicht zijn. Door ProSes zelf wordt ook in het strategisch milieu-effectrapport aangegeven dat er onzekerheden zitten in de onderzoeksresultaten, die voortvloeien uit leemten in kennis, maar ook door gegevensgebrek of het ontbreken van beschikbare voorspellingsmodellen van het studiegebied.

De eindconclusie van de notitie is dat er voorshands geen draagvlak, begrip en steun is vanuit de Zeeuws-Vlaamse regio voor het voorgestelde pakket van maatregelen om de natuurlijkheid te verbeteren en dat er bedenkingen zijn bij de invulling van de thema's veiligheid en toegankelijkheid.

Postbus 88, 4530 AB Terneuzen. Bezoekadres: Kennedylaan 1, Terneuzen.
Telefoon (0115) 641000 Fax (0115) 641200 E-mail info@wszv.nl Internet www.wszv.nl

Wij verzoeken u ernstig rekening te houden met het Zeeuws-Vlaamse standpunt bij uw besluitvorming.

Een afschrift van deze brief is gezonden aan:
- Het Bestuurlijk Overleg Westerschelde (BOWS);
- Het Overleg Adviserende Partijen (OAP);
- Minister van Verkeer en Waterstaat, mevrouw drs. K.M.H. Peijs;
- Vlaamse Minister voor Milieu en Water, de heer K. Peeters.

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur van het waterschap Zeeuws-Vlaanderen

W.J. de Graaf
dijkgraaf

mr. J.Y. Dekker
secretaris

Notitie Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

40

Inleiding

Het doel van deze notitie is om als regionale overheden in Zeeuwsch-Vlaanderen te komen tot een gezamenlijke standpuntbepaling over de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. De notitie vertrekt vanuit de taakstelling van de Zeeuws-Vlaamse gemeenten en het waterschap en kan als leidraad dienen in de discussie hierover.

Achtergrond van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

De bewindslieden van Vlaanderen en Nederland hebben in 1999 aan de Technische Scheldecommissie (TSC, een permanent adviesorgaan voor beide regeringen) de opdracht gegeven om een Langetermijnvisie voor het Schelde-estuarium (LTVS) te ontwikkelen met een streefbeeld voor het jaar 2030. De TSC wordt voorgezeten door de Directeuren-Generaal van de Vlaamse Administratie voor Waterwegen en Zeewezen (Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap) en het Nederlandse Directoraat Generaal Water (Ministerie van Verkeer en Waterstaat). De LTVS is vastgesteld in januari 2001. Doel van de LTVS is het ontwikkelen van een gezond en multifunctioneel estuarien watersysteem, dat op duurzame wijze gebruikt wordt voor menselijke behoeften. Hierin spelen drie functies een hoofdrol:

- veiligheid tegen overstromen;
- toegankelijkheid van de Scheldehavens;
- natuurlijkheid van het fysieke en ecologische systeem.

Streefbeelden Langetermijnvisie Schelde-estuarium

De belangrijkste kenmerken van het streefbeeld voor het jaar 2030 uit de LTVS zijn:

- de instandhouding van de fysieke systeemkenmerken van het estuarium is uitgangspunt van Beheer en Beleid;
- maximale veiligheid is belangrijke bestaansvoorwaarde van beide landen;
- als trekpaard voor de welvaart zijn de Scheldehavens optimaal toegankelijk;
- het estuariene ecosysteem is gezond en dynamisch;
- Nederland en Vlaanderen werken bestuurlijk, politiek en operationeel samen.

Memoranda van Overeenstemming

De regeringen van Nederland en Vlaanderen hebben in twee memoranda afspraken gemaakt. In het memorandum van Kallo van februari 2001 is ingestemd met de LTVS. In het memorandum van Vlissingen van maart 2002 is afgesproken, dat beide landen samen een Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium zullen opstellen en dat de bewindslieden daarover in december 2004 een beslissing zullen nemen.

Inspraakprocedure en vervolgprocedures

Van 15 september 2004 tot en met 15 oktober 2004 ligt de ambtelijke versie van de Ontwikkelingsschets ter inzage ten behoeve van de inspraak. Tevens liggen de navolgende onderliggende studierapporten ter inzage:

- het Strategisch Milieueffectenrapport Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium;
- Verruiming van de vaarweg van de Schelde, maatschappelijke kosten-batenanalyse;
- Natte natuur in het Schelde-estuarium, een verkenning van kosten en baten;
- Milieueffectrapportage voor de actualisatie van het Sigmaplan;

- Maatschappelijke Kosten Batenanalyse (op hoofdlijnen) voor de actualisatie van het Sigmaplan.

Zoals hiervoor reeds is aangegeven zullen de bewindslieden van Vlaanderen en Nederland in december 2004, mede op basis van het Overleg Adviserende Partijen, een adviesgroep waarin havenbesturen, waterschappen, gemeenten, provincies, natuurbeschermingsorganisaties, milieuorganisaties en de landbouw vertegenwoordigd zijn, een besluit nemen over het nut en de noodzaak van de projecten en maatregelen zoals opgenomen in de Ontwikkelingsschets.

De uiteindelijke Ontwikkelingsschets zal strategische besluiten bevatten. Met andere woorden, het zijn nog geen besluiten over de concrete inrichting van gebieden. Deze strategische besluiten zullen in de loop van 2005 verder worden uitgewerkt. In Vlaanderen gebeurt dit voor het thema 'Veiligheid tegen overstromen' in het kader van het Geactualiseerd Sigmaplan, dat momenteel in voorbereiding is. Bovendien wordt de veiligheid van de grensoverschrijdende dijkringen in het kader van het Interregproject Comrisk onderzocht. Voor de overige onderdelen zal dit eveneens via geëigende procedures gebeuren waarbij in dat stadium inrichtingsvoorstellen aan bod komen voor de gebieden. Ook in deze fase zal wederom de mogelijkheid bestaan om in te spreken. Het zal dan vooral gaan om de detaillering en concrete inrichting en uitvoeringswijze van de projecten en maatregelen.

Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium
De Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium bevat voorstellen voor projecten en maatregelen om het Schelde-estuarium veiliger, toegankelijker en natuurlijker te maken. Deze Ontwikkelingsschets is gebaseerd op het streefbeeld voor het jaar 2030 van de hierboven vermelde Langetermijnvisie Schelde-estuarium. De ambities uit die LTVS worden in de Ontwikkelingsschets voorzien van concrete projecten die in 2010 óf gereed zijn óf op zijn minst zijn aangevangen, als eerste stappen op weg naar het streefbeeld van 2030.

De Ontwikkelingsschets bevat ook een toets van de projecten en maatregelen aan de verplichtingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn voor het beschermen van waardevolle natuur.

De centrale vragen die in de aanbiedingsbrief behorende bij de Ontwikkelingsschets en de onderliggende rapporten zijn opgenomen, luiden als volgt:

1. Wat is uw beargumenteerde mening over de voorgestelde rapporten en maatregelen (zie hoofdstuk 3)?
2. Wat is uw beargumenteerde mening over de "Toelichting op de besluiten"(zie hoofdstukken 5,6 en 7)?

Namens het Bestuurlijk Overleg Westerschelde (BOWS) is onlangs, als leidraad voor de discussie, een 'Concept-Standpunt BOWS Ontwikkelingsschets 2010' opgesteld en toegestuurd naar de deelnemende overheden en instanties. In het Concept-Standpunt wordt een drietal vragen geformuleerd, te weten:

1. Bestaat er evenwicht tussen de thema's natuurlijkheid, toegankelijkheid en veiligheid?
2. Zijn de lusten en lasten tussen Vlaanderen en Nederland eerlijk verdeeld?
3. Hoe gaan we om met onzekerheden; is de voorgestelde werkwijze acceptabel?

40

De bovenstaande leidraad is vertrekpunt voor het formuleren van een Zeeuws-Vlaams standpunt.

Per thema brengen wij de volgende vraagpunten c.q. opmerkingen onder uw aandacht.

Toegankelijkheid

- De OS2010 stelt, dat het groepsrisico bij het vervoer van gevaarlijke stoffen bij Terneuzen relatief gezien het grootst is en dat die voor wat betreft het groepsrisico in de toekomst, uitgaande van een scenario met hoge economische groei, de daarvoor gehanteerde oriënterende waarde kan overschrijden. Als oorzaak daarvan wordt gewezen op de in de toekomst verwachte grotere en dieper stekende containerschepen welke Antwerpen kan ontvangen.
- De OS2010 concludeert, dat verdiepingen tot 13,10 meter door het wegnemen van 11 drempels noodzakelijk is. Antwerpen haalt hieruit maximaal voordeel.
- MER-alternatieven bieden geen uitkomst.
- De milieu-effecten vallen mee en zijn in grote mate beheersbaar met een flexibel stortregime.

Hierbij zijn de navolgende kanttekeningen te maken.

- Doordat bij de verdieping van de Westerschelde hogere waterstanden optreden heeft dit een negatief effect op de actuele en toekomstige veiligheid tegen overstromen. Tevens belemmert dit de lozingsmogelijkheden van het polderwater via sluizen en gemalen. Dit is in de studie onvoldoende onderzocht.
- Door de verruiming c.q. verdieping ontstaat een 'lust'" voor Antwerpen (grotere/dieper stekende schepen) en een 'last' voor Terneuzen in de zin van opgezadeld worden met wellicht een overschrijding van de oriënterende waarde van het groepsrisico.
  In het kader van de verdieping staan daar voor de Zeeuwse havens relatief weinig voordelen tegenover. In verband hiermede achten wij een compensatie ten gunste van de Zeeuwse havens en de lokale overheden in de zin van infrastructurele voorzieningen voor het verbeteren van de bereikbaarheid via de weg en/of het spoor op zijn plaats.
- Er blijft veel onduidelijkheid en onzekerheid bestaan over de kans op nadelige milieu-effecten.
- De voorgestelde besluiten met betrekking tot de verruiming van de Westerschelde kennen ernstige onzekerheden betreffende de effecten op de natuur. De beschikbare morfologische modellen kunnen niets zeggen over de gevolgen voor schorren (Saeftinge) en de resultaten van de stortproeven bij Walsoorden moeten nog worden afgewacht.
- Voorts is het vorige natuurcompensatieprogramma onvoldoende uitgevoerd, met kans op een aanwijzing vanuit Brussel.
- Geconcludeerd kan worden dat natuurcompensatie in of langs de Westerschelde maar zeer beperkt mogelijk en uitvoerbaar is en compensatie dus op andere wijze of andere locaties zal moeten gebeuren. Ook wanneer de noodzaak van latere compensaties zich aandient,
- De toegankelijkheid van Antwerpen, en dus de concurrentiepositie, verbetert door deze maatregel. Het zou beter zijn om de marktpositie van alle Scheldehavens, inclusief Gent, mede te versterken. Daardoor krijgt de doelstelling meer evenwicht.

Veiligheid

- Gezien het beoogde streefbeeld is de OS2010 op een aantal punten nog niet volledig. Zo ontbreekt de uitwerking van de relatie tussen de beoogde verdieping (met verhoging van

de waterstanden en golven tot gevolg) op de achteruitgang van de actuele en toekomstige veiligheid tegen overstromen. Huidig hoog voorland (schor) wordt aangetast, waarmee de waterkering te maken krijgt met een hogere hydraulische belasting. Ook de invloed van verruimings- en onderhoudsbaggerwerk op de stabiliteit van oevers wordt onvoldoende benadrukt, te meer daar eventuele maatregelen hiertegen (bestortingen) een negatieve werking hebben op de beoogde natuurlijkheid van het systeem.
- In het kader van de veiligheid wordt gewezen op de noodzaak van een adequate rampenbestrijding. Hiervoor is in de OS2010 te weinig aandacht.
- De OS2010 concludeert, dat de veiligheid tegen overstromen in het Nederlandse deel niet verbeterd hoeft te worden.

Hierbij zijn de navolgende kanttekeningen te maken.

- Naar aanleiding van eerdere inventarisaties c.q. onderzoeken is gebleken, dat de bestaande rampenbestrijdingscapaciteit op de Westerschelde niet voldoende is. Het verwezenlijken van een adequate rampenbestrijding in samenwerking met de havens onderschrijven wij.
- Het verbeteren van de veiligheid in het Vlaamse deel vindt reeds plaats in het kader van het Sigma-plan.
- Andere vormen van onveiligheid (externe veiligheid) nemen mogelijk toe. Dit vraagt om serieuze maatregelen met betrekking tot het scheepvaartverkeer, wellicht in een ander kader, maar dat mag hier niet onvermeld blijven.
- Bij veiligheid tegen overstromen moet de normstelling 1/4000 altijd en overal worden gehaald, met als gevolg dat alle primaire dijken verder opgehoogd zullen worden, waardoor de gewenste dynamiek (de rivier de ruimte geven of laten nemen, zoals bij de andere grote rivieren) hier niet altijd tot de mogelijkheden behoort. De OS2010 doet hierover geen uitspraken, ook niet in relatie tot de gewenste dynamiek in het systeem, en in relatie tot mogelijke perspectieven voor aquacultuur.

Natuurlijkheid
- Bij de aanbieding van de OS2010 is medegedeeld, dat de financiering voor de natuurprojecten vooralsnog ontbreekt. Hierdoor bestaat er een reëel risico, dat het geschetste evenwicht in de OS2010 verloren gaat bij de realisatie.
- De OS2010 doet voorstellen voor een basispakket. Daarbovenop zal vanuit de regio een aanvullend pakket moeten worden aangedragen. Voor Zeeuwsch-Vlaanderen is de keuze gemaakt om het Zwin te vergroten met 25 % van de Willem Leopoldpolder (Vlaams grondgebied), de Braakmankreek zout te maken, dus onder beperkt getij te brengen en de Hedwigepolder en (het noordelijk deel van) de Prosperpolder eveneens onder beperkt getij te brengen. In totaliteit gaat het hier om circa 630 ha uit een taakstelling van circa 6000 ha volgens de LTVS.

Hierbij zijn de volgende kanttekeningen te maken.

- Wij achten het een absolute voorwaarde, dat vóór de besluitvorming over de natuurprojecten een overzicht wordt gegeven van de financiële haalbaarheid van de natuurontwikkingsprojecten. Door het ontbreken van een dergelijk overzicht is het maar zeer de vraag of realisatie van het totale basispakket financieel haalbaar is.
- Ten aanzien van de voorstellen voor het Zwin dient te worden aangesloten bij het zorgvuldig opgezette integrale ontwerp wat onder auspiciën van de Internationale

Zwincommissie is voorbereid. Daarbij wordt geadviseerd dankbaar gebruik te maken van de ingezette overlegstructuur, die aan de basis ligt van het beoogde concept.

- Ons is gebleken, dat voor het basispakket van projecten en maatregelen voor het thema natuurlijkheid in de Zeeuws-Vlaamse regio onvoldoende draagvlak voorhanden is.
- Is de vraag daadwerkelijk beantwoord of het haalbaar en noodzakelijk is om de ruimte voor de rivier op termijn met ca. 6000 ha te vergroten?
- Dragen de voorstellen voor GGG's niet alleen qua oppervlakte maar ook in alle realiteit bij aan het vergroten van de gewenste dynamiek van het systeem?. Met andere woorden, wat maakt het uit of bijv. de Braakmankreek zout of zoet is.
- Aangekondigd is, dat naast het basispakket er nog andere projecten en maatregelen op stapel staan maar dat nog niet duidelijk is wat deze projecten en maatregelen behelzen; naar onze mening is het niet mogelijk een afgewogen verantwoord besluit te nemen over het basispakket als thans niet bekend is wat de daaropvolgende andere projecten etc. inhouden.
- Aangegeven is, dat er ten behoeve van de verdieping c.q. verruiming van de vaarweg geen natuurcompensatieprojecten nodig zijn; welke garanties kunnen er worden gegeven, dat er op basis van een in de toekomst uit te voeren toets op de OS2010 door de Europese Commissie niet alsnog opdracht wordt gegeven om natuurcompensatieprojecten langs de Westerschelde uit te voeren en hoe zal de regio hierbij betrokken worden?
- Ten aanzien van het "Verbeteren van de waterhuishouding van de Braakmankreek (110 ha)"rijzen bij ons de volgende vraagpunten:
  * Welke effecten zijn te verwachten indien de nieuwe natuur in de Braakman (bos-ontwikkeling) onder invloed komt van zout water; is dit wel met elkaar te rijmen?
  * De Braakmankreek komt onder invloed van een getij en er is geen duidelijkheid over het te hanteren peil; welke consequenties zijn hieraan verbonden voor het Vakantie-eiland Braakman, de bungaloweigenaren en de landbouwpercelen (verziltings-problematiek)?
  * Het project zou mogelijkheden bieden voor zeecultuur (mosselkweek, kweek van kokkels en teelt van zeekraal); er is niet inzichtelijk gemaakt dat de ontwikkeling van zeecultuur in dat gebied economisch haalbaar en realistisch is.
  * Op langere termijn wordt gedacht aan het creëren van meer getijdennatuur in de Braakmanpolder; wij vragen ons af hoe nu kan worden gevraagd hiermee in te stemmen terwijl niet wordt aangegeven om welke oppervlakte het gaat en wat de impact is voor het hele Braakmangebied en de gebruikers (industrie, landbouw, recreatie-concentratie en andere belanghebbenden).
  * Door de toename van de verzilting in het Braakmansysteem ontstaat in de zomer een tekort aan zoet water wat vanuit de Braakman in de omliggende polders gepompt wordt. De voorgestelde plannen voor de Braakman houden onvoldoende rekening met een aanpak van de internationale watersysteemanalyse tussen Zeebrugge en de Westerschelde voor dit gebied. Bij wijzigingen van het huidige peilbeheer moet rekening worden gehouden met de afvoer van Vlaams polderwater krachtens het Tractaat van 1843. Omdat de regio momenteel bezig is met een vergevorderd stadium van planvorming, kan elke inbreuk hierop niet rekenen op voldoende draagvlak. Het effect van het instellen van een gedempt tij is onvoldoende onderzocht.
  * Dow Benelux, Zeeland Seaports en de andere gevestigde bedrijven ondervinden thans al problemen bij de vergunningverlening tengevolge van de aanwijzing van de Westerschelde als Habitatgebied; wij stellen vast dat door het ontwikkelen van het voorgestane natuurproject enkel nog meer barrières zullen worden opgeworpen voor deze bedrijven.

  * Niet duidelijk is gemaakt wat de aard van de waterhuishoudingsproblemen zijn en of dit een effectieve oplossing vormt voor dit probleem.
- Het ontwikkelen van nieuwe natuur in de Zeeuws-Vlaamse polders is de laatste jaren gemeengoed geworden. Het is evenwel onbegrepen waarom er noodzakelijkerwijs eveneens een golf zoute natuur dient te komen. Wat gaat er anders mis of wat levert het in wezen op?
- In de plannen van de Hedwigepolder e.o. wordt de meerwaarde van een zout intergetijdegebied van deze omvang grenzend aan Saeftinghe (3000 ha) als ongeloofwaardig ervaren. Daarnaast dient een bevredigende oplossing te worden gevonden voor de vormgeving van de waterkering op het grensgebied van Nederland met Vlaanderen, teneinde een logische overgang van het veiligheidsniveau te bewerkstelligen. Bovendien bevatten de plannen onvoldoende componenten voor een volwaardig flankerend beleid voor de thans zittende grondgebruikers. Alleen als natuurcompensatie een toegevoegde waarde heeft en een impuls geeft aan de economische ontwikkeling van het gebied is er een kleine kans op het verkrijgen van het noodzakelijk maatschappelijk draagvlak.
- Een duidelijke meerwaarde aan het intertijdegebied van de geïnundeerde Zwarte Polder kan op vrij eenvoudige manier worden verkregen door het betrekken van de Herdijkte Zwarte Polder bij dit natuurreservaat.
- De ophanden zijnde gebiedsgerichte aanpak van het voormalige veerhavengebied van Perkpolder kan aanzienlijk worden versterkt door inbreng van een recreatief/natuur-gerichte inrichting van delen van dit gebied.
- De voorstellen zijn te weinig doorwrocht en zijn te eenzijdig geformuleerd vanuit slechts één optiek, namelijk de taakstelling voor de zoute natuur.

Resumé

De voorstellen geven onvoldoende inzicht in hun gevolgen voor de infrastructuur van waterkeringen en waterbeheer. Tevens hebben deze voorstellen een negatieve impact op bestaande en nieuw te ontwikkelen economische activiteiten in de regio (Dow Benelux e.d.).

Op basis van de bovenstaande vraagpunten en opmerkingen is de conclusie, dat de drie thema's c.q. doelstellingen in dit stadium onderling op gespannen voet met elkaar staan. Daardoor komen de lasten en lusten per definitie niet op dezelfde plaats terecht. De ambitie van het maatschappelijk draagvlak voor het geheel is daardoor vooralsnog onrealistisch.

Er is geen draagvlak, begrip en steun vanuit de Zeeuws-Vlaamse regio voor het voorgestelde pakket aan maatregelen voor wat betreft het thema natuurlijkheid. Verder hebben wij ook vooralsnog bedenkingen met betrekking tot de thema's veiligheid en toegankelijkheid.

Terneuzen, 14 oktober 2004.

40

Opgemaakt door: Waterschap Zeeuws-Vlaanderen
dhr. F. Maenhout
dhr. P. Boussen
dhr. A. Provoost
Gemeente Terneuzen
dhr. B. van Hoeve
dhr. F. Steijaert

Inspreken Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Achternaam: van de Vijver

Geslacht: M

Voorvoegsel:

Voorletters: Marc

Adres: Denen

Huisnummer: 157

Postcode: B9080

Woonplaats: Lochristi

Tel_prive:

Tel_zakelijk: 32/9/243.88.20

Email:

Particulier_of_vertegenwoordiger: Vertegenwoordiger_organisatie-bedrijf

Naam_bedrijf: Boerenbond arrondissementeel bestuur Sint Niklaas

De_reaktie: Deze reactie werd ook met de post verzonden

_
_

ARRONDISSEMENTSRAAD SINT NIKLAAS
DENEN 157 - 9080 LOCHRISTI
TEL. (09) 243.88.20 FAX (09) 243.88.30

ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Copernicuslaan 1, busnummer 18
2018 Antwerpen

ONS KENMERK: PROSES/INSPRAAK/04-10-14
DATUM: 14 OKTOBER 2004

Geachte heer/ mevrouw,

Ons bestuur overkoepelt en coördineert de werking van locale bedrijfsgilden en specialistenkringen van de Boerenbond en van locale afdelingen van de landelijke beweging, m.n. Landelijke Gilden en KVLV in het arrondissement Sint Niklaas. Ons werkgebied wordt zodoende aan drie zijden omgeven door de Schelde. Wij onderschrijven integraal de bezwaren die op 11 oktober ll. door de Boerenbond samen met het Algemeen Boerensyndicaat werden ingediend maar hebben hier nog de volgende opmerkingen aan toe

te voegen:

1. Bedenkingen bij de doelstellingen van de ontwikkelingsschets

Toegankelijkheid
Wij beseffen dat een verdere uitdieping van de Zeeschelde op de beschreven elf drempels noodzakelijk is voor de verdere ontwikkeling van de Antwerpse haven. Aan de andere kant moet men durven inzien dat deze nieuwe verdiepingen en de voorgestelde verbreding over 5 km van de vaargeul (met 50%!) en dit van de Europaterminal tot aan het Deurganckdok er voor zal zorgen dat het tij hogerop op de rivier zal voelbaar zijn. Wij verwijzen naar de tussenkomst van dhr. Marcel Van Tessel uit Heist op den Berg tijdens de info- en inspraakvergadering in

.../...

.../...

Beveren. Deze stelde dat de eerdere verdiepingen er voor zorgden dat het tij op de Grote Nete nu reeds voelbaar is tot in Heist op den Berg, terwijl dit vroeger niet het geval was. Tijdens het hoog tij worden bijgevolg op de Schelde zelf, maar ook op de bijrivieren de opstuwingen t.g.v. zware regenval nog extra versterkt. Wij merken ook op dat het verdiepen van de Schelde en het plaatselijk verbreden van de vaargeul als enige mogelijke alternatief gesteld wordt voor het verbeteren van de toegankelijkheid. Zijn er ook andere alternatieven mogelijk en haalbaar, bijvoorbeeld het overladen van grotere zeeschepen in lichtere containerschepen?
De eerste baten van de verdieping van de Schelde vallen rechtstreeks toe aan slechts enkele buitenlandse rederijen en containeroverslagbedrijven. Zal het het Europa, dat door de plannenmakers voorgesteld wordt als de stok achter de deur voor het doorduwen van de voorgestelde plannen, wel toestaan dat deze bedrijven dergelijke massale overheidssteun toegestopt krijgen? In het geval van Ryanair gaat het enkel om terugbetaling van steun (wat op zich al een hele klus is wanneer dat geld ondertussen geïnvesteerd is). In dit dossier zal de klok voor wat betreft de onteigening en vernietiging van landbouwbedrijven niet zomaar kunnen teruggedraaid worden.

Veiligheid
Uiteraard zijn wij ons als maatschappelijke belangengroep bewust van de noodzaak van beveiliging van de gebieden die aan de Schelde aan haar zijrivieren grenzen. Wij gaan er niet mee akkoord dat men die veiligheid wenst te realiseren door maximaal ruimte te geven aan de rivier. Volgens ons moet die veiligheid gerealiseerd worden door een optimale combinatie te maken van de in het plan MER en de MKBA onderzochte alternatieven. Het voorstel om de stormstuw de eerste 50 jaar niet realiseren is een slecht voorstel. Wij stellen vast dat men in Nederland, Denemarken en andere Europese landen wel stormstuwen bouwt. Blijkbaar zijn de regeringen daar wel bereid om zoveel als mogelijk menselijke, economische en maatschappelijke schade t.g.v. onteigeningen te vermijden door voor een globaal iets duurdere investering te kiezen. Men kan waardevolle landbouwgebieden het beste zo lang mogelijk in reserve houden en wij vermoeden dat zij zelfs rekening houdend met een mogelijke zeespiegelst!
ijging nooit zullen moeten prijsgegeven worden wanneer de stormstuw onmiddellijk gerealiseerd wordt. Wij raden historisch bewuste besluitvormers aan het eerste MER van het Sigmaplan, datgene dat opzij werd gemoffeld omdat het totaal negatief was t.o.v. het aanleggen van potpolders, te raadplegen om een duidelijk beeld te krijgen.
De landbouw leeft al eeuwen lang met gebieden die 's winters gebeurlijk onder water komen. De plannenmakers hebben hun mond vol van GGG's en hoe mooi die wel werken maar uit de informatïevergaderingen blijkt dat geen van hen effectief ervaring heeft met waterbeheer via GGG's. Zij kunnen enkel verwijzen naar simulatiemodellen. Wij zouden niet graag in hun plaats zijn wanneer het effectieve overstromingsgevaar met een dergelijk model te lijf zou moeten gegaan worden. Wij staan heel sceptisch tegenover de bewering dat een GGG niet

.../...

sneller zal verlanden dan een GOG. Bovendien zal de bodem van een GGG al verzadigd zijn vooraleer het echte bufferwerk begint zodat het kombergingsvermogen wel kleiner moet zijn. Wij willen er aan herinneren dat voor de beruchte dijkdoorbraken van 1953

het tij ten gevolge van de noordwesterstorm niet afging. Met overstromingsgebieden kan men het topje van de vloedgolf aftoppen maar wanneer het tij niet afgaat dan blijft dit bij een éénmalig effect. Het volgende tij zullen de Antwerpenaars (wanneer zij nog niet verdronken zijn) zich beklagen dat zij niet aangestuurd hebben op een stormstuw en op dijkverhogingen.
Volgens de plannenmakers moeten er GGG's komen om de natuurlijkheid te bevorderen. Heeft men de zaak ook al eens omgedraaid? Zou de natuurlijkheid van het Verdronken land van Saeftinghe verminderen wanneer men er een dijk met doorlaatmiddelen rond zou bouwen en dus van de "ontpoldering" een GGG zou maken?
Met de ontpoldering van de hertogin Hedwigepolder en de Prosperpolder zouden twee van de jongste en dus hoogst gelegen polders verdwijnen. Is de overheid bereid om omwille van de natuurlijkheid de natuurlijke veiligheid van de oudere en dus lager gelegen polders verderop prijs te geven? De beide genoemde polders zijn bovendien waterbouwkundig niet de meest geschikte om te dienen als overstromingsgebied. Niet alleen is hun bergingscapaciteit kleiner omwille van hun hoogte maar bovendien grenzen zij slechts met een relatief smalle zijde aan de huidige waterkerende dijk. Dit betekent dat er gedurende de korte tijd dat een vloedgolf zou passeren slechts een beperkte hoeveelheid water zou kunnen binnengelaten worden. De verdieping van de Westerschelde zal de veiligheidsrisico's niet verhogen die gebonden zijn aan het verkeer op de vaarweg. De veiligheid tegen stormvloeden uit de Noordzee opwaarts Oosterweel wordt op een doelmatige manier opgevangen, door de bouw van een stormv! loedkering. Hieruit volgt logischerwijze dat de ontpoldering van Hedwigepolder, de Prosperpolder en de Doelpolder kan afgewezen worden. Wij stellen vast dat men bij de aanleg van het overstromingsgebied Kruibeke - Bazel - Rupelmonde extra landbouwgronden onteigent voor de aanleg van wachtbekkens. Ook die maatschappelijke kosten worden in de bestaande studies niet in rekening gebracht.
Wij krijgen de indruk dat het overstromingsgevaar t.g.v. een mogelijke zeespiegelstijging bewust vermengd wordt met de maatschappelijke gevoeligheid voor overstromingen t.g.v. de bovendebieten gecreëerd door zware regenval. Deze laatste moeten in de eerste plaats opgelost worden door het vasthouden van water over het hele grondgebied. Daarbij moet maximaal gebruik gemaakt worden van de mogelijkheden om tijdelijk water te bergen in openbaar groen, in tuinen en in regenwaterputten door particulieren, bedrijven en locale overheden. Dit mag niet gebruikt worden om ten koste van land- en tuinbouw natuur te creëren.

Natuurlijkheid
In de studie komt men tot het inzicht dat de verdieping als dusdanig geen schade zal toebrengen aan de natuurlijkheid van de rivier over zijn ganse lengte. Wij kunnen daaruit concluderen dat er geen enkele reden is om te gaan denken aan "compensaties" van welke aard

…/…

…/…

ook, want er is geen schade. Estuariene natuur moet in de eerste plaats in de Schelde gerealiseerd worden. Wij stellen vast dat men de vlakte van Raan wil vastbetonneren door ze te beschermen als natuurgebied. Wil men hiermee vermijden dat er een windmolenpark - en dus groene energieproductie - komt voor de kust van Knokke? Wanneer men de baggerspecie onmiddellijk in de Scheldemonding zou storten - i.p.v. ze op een geldverslindende manier eerst tientallen keren te verbaggeren vooraleer ze zelf de vlakte van Raan bereikt - dan zou men meteen meer ondiepe estuariene natuur, een productiecentrum voor groene energie en een natuurlijke drempel voor opstuwend water t.g.v. noordwesterstormen realiseren.
Wij willen benadrukken dat landbouw bijdraagt aan de biodiversiteit door een verscheidenheid aan biotopen aan te bieden die ieder eigen mogelijkheden bieden voor verschillende vogels, knaagdieren en insecten. Deze verliest men door te kiezen voor de creatie van monotone slikken en schorren en voor de verruiging van het landschap. Boeren onderhouden op dit moment nog gratis het landschap wanneer zij de kans krijgen om het ook productief aan te wenden. In de MKBA stelt men een onderhoudskost voor natuur in de plaats. Een kost die zwaar onderschat is want deze is gebaseerd op vrijwilligerswerk. De bestaande natuurverenigingen hebben onvoldoende vrijwilligers om de extra duizenden hectaren te onderhouden. Zij hebben zelfs al problemen om de huidige oppervlakte aan natuurreservaten te beheren. Is de overheid zinnens om alle burgers te verplichten enkele dagen per jaar in te staan voor natuuronderhoud? Wij merken ook op dat volgens de MKBA de grootste natuurbaten het gevolg zijn van de vermeden kosten voor het bergen van baggerspecie.

Gebrek aan een holistische visie

Het model "integraal waterbeleid" probeert het gehele watersysteem te integreren in resp. stroom- bekken- en deelbekkenbeheersplannen. Dit model is gebaseerd op een Europese richtlijn. Het model voorgesteld door ProSes houdt slechts rekening met de aspecten natuur, bevaarbaarheid en veiligheid. Dit is een eenzijdig en voorbijgestreefd model en toch wordt het voorgesteld als een toekomstvisie. Wij betreuren het dat de landbouw als voornaamste gebruiker van de bestudeerde gebieden maar ook de polderbesturen en de wateringen die de feitelijke situaties het beste kennen buiten de aansturing van het project gehouden zijn. Gezond verstand dat ondersteund wordt door ervaring weegt blijkbaar minder zwaar dan dure bureaucratische adviezen van ingehuurde studiebureaus.

2. gevolgen voor de landbouw

In de eerste plaats betreuren wij het dat ProSes "omdat het om een strategisch plan gaat" geen ernstig landbouweffecten rapport wilde uitwerken.Uiteraard reageren wij vanuit de bezorgdheid voor de landbouwsector waarvoor de gevolgen desastreus zijn. De opeenvolgende onteigeningsfases hebben op de linker Scheldeoever diepe wonden geslagen in de agrarische

.../...

.../...

structuur. (Wij zwijgen uiteraard over de menselijke drama's want die kunnen men met mooie rekensommen zoals die gepresenteerd worden in MKBA en plan MER toch niet gevat worden. Dit kwam heel duidelijk aan bod tijdens de informatie- en inspraakvergadering van Beveren.) Ondanks de schade blijken de landbouwbedrijven in de Scheldepolders van de linkeroever volgens een studie uitgevoerd door de VLM tot de best gestructureerde en toekomstgerichte bedrijven van Vlaanderen te behoren. Het is onaanvaardbaar dat dergelijke bedrijven geleidelijk maar stelselmatig doodgenepen worden. Men heeft in de MKBA een poging gedaan om de maatschappelijke kosten van ontpoldering voor de landbouw in beeld te brengen. Hoe dan ook leveren de gehanteerde uitgangspunten slechts een karikatuur op van de werkelijke impact. Terzake bestaat er in de polders rond Doel heel wat ervaring. Jonge bedrijven worden geremd in hun natuurlijke ontwikkeling omdat oudere bedrijfsleiders langer dan normaal hun bedr!
ijf in productie houden. Die hopen hiermee een vettere onteigeningsvergoeding in de wacht te slepen. Hierdoor kunnen die jonge bedrijven minder vlot genieten van de kostenvoordelen van schaalvergroting als hun niet getroffen collega's. Toch ondervinden de bedrijven die iets verderop liggen onrechtstreeks ook schade. Hun onteigende collega's staan niet enkel uit bedrijfseconomische overwegingen maar ook omwille van reglementaire beschikkingen onder druk om vrijkomende gronden te verwerven. Wanneer zij hun onteigeningsvergoedingen niet wederbeleggen hangt hen nog een boete boven het hoofd. De grondenbank kan enkel wat palliatieve zorgen verlenen. Die kan enkel tijdelijk wat onteigende gronden ter beschikking stellen. Dit is goed genoeg om het lijden van een uitbollende landbouwer te verzachten maar het helpt geen enkele toekomstgerichte boer structureel vooruit. Buiten het bedreigde gebied kan de grondenbank zo goed als geen gronden verwerven omwille van de gestegen druk op d!
e markt. De moedige blijvers zijn vaak genoodzaakt te werken op sterk versnipperde gronden. Vroeger was het landbouwbeleid er op gericht om via ruilverkaveling de gronden van een bedrijf zo veel mogelijk samen te brengen.
Het gebied van de linker Scheldeoever is een uitgesproken akkerbouwgebied. Wanneer men van die polders overstromingsgebieden maakt dan gaan die gronden verloren voor de sector. Als alternatief voor de landbouw wordt omwille van propagandaredenen gemakkelijk gezwaaid met de mogelijkheden van aquacultuur en zoute landbouw. Men vergeet daarbij dat men in Nederland steeds grotere beperkingen oplegt op het vissen van het zgn. mosselzaad in de Zuiderzee en dat zeekraal en lamsoor maar heel kleine producten zijn. Op de VMV van Mechelen is er welgeteld één aanvoerder van deze zeegroente. Laat er één of meerdere aanvoerders bijkomen en de markt stort in zodat alle schattingen gemaakt in MKBA's op slag achterhaald zijn en - wat erger is - de bedrijven niet meer uit hun kosten geraken.

3. Baten voor recreatie

Men verwacht dat de gebieden meer bezoekers zullen aantrekken en dat de belevingswaarde van de gebieden zal stijgen. Men geeft anderzijds toe geen zicht te hebben op de huidige

.../...

41

recreatiemogelijkheden. Onze boeren weten hoe intensief "het nulalternatief" t.t.z. de huidige landbouwgebieden gebruikt worden door wandelaars, wielertoeristen, recreatieve fietsers, vogelaars, ruiters en jagers.

4. bedenkingen bij de methodiek

Voor elk van de voorgestelde alternatieven wordt een kosten/baten analyse uitgevoerd. Het valt ons op dat daarbij niet steeds dezelfde veiligheidsniveau's worden gehanteerd. De uitersten zijn de stormvloedkering - waarbij gerekend wordt met stormvloeden die eens om de vierduizend jaar voorkomen - tegenover het geven van ruimte aan de rivier - waarbij gerekend wordt met een stormtij dat eens om de duizend jaar kan voorkomen. Wij vragen ons af of men bij deze laatste niet durfde te rekenen met een stormtij dat eens om de vierduizend jaar voorkomt omdat dan de hoeveelheid te overstromen gebieden zodanig exponentieel zouden stijgen dat dit alternatief totaal niet haalbaar zou zijn. De onderzoekers van de MKBA geven in hun aanbevelingen voor verder onderzoek (blz xiii van de samenvatting) toe dat " ondanks alle beperkingen de verkenning van kosten en baten op kengetallen leert dat deze methode van waarde is voor het zoeken naar kostenefficiënte maatregelen voor het thema natuurl!
ijkheid van het Schelde - estuarium. Verdergaand multidisciplinair, fundamenteel en empirisch onderzoek is evenwel noodzakelijk om een dergelijke MKBA van nut te kunnen laten zijn voor de onderbouwing van te maken beleidskeuzes."
Wij vinden het ook totaal onlogisch dat de openbare onderzoeken en de politieke besluitvorming van met het NOP gerelateerde dossiers als Sigmaplan en de zoekzones voor berging van baggerspecie niet gelijktijdig georganiseerd worden. Politici die niet met zich laten sollen tekenen geen blanco cheque.
De regeringen van Nederland en België moeten nog voor het einde van dit jaar een beslissing nemen over de voorstellen. Tenzij men bij ProSes veel extra personeel zou aantrekken om alle inspraakreacties te verwerken kan dit toch onmogelijk op een ernstige manier gebeuren. Graag vernamen wij welke van onze bezwaren mee in overweging genomen werden en waarom geen rekening gehouden werd met de andere.

Met de meeste hoogachting,

Patrick Dieleman
Secretaris

Marc Van de Vijver
voorzitter

Einde bericht.

Inspreken Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

42

Achternaam: Heyndrickx

Geslacht: M

Voorvoegsel:

Voorletters: Roger

Adres: Molenstraat

Huisnummer: 95

Postcode: 9130

Woonplaats: Kieldrecht (België)

Tel_prive: +32 3 773 41 93

Tel_zakelijk:

Email: renaat_h@hotmail.com

Particulier_of_vertegenwoordiger: Vertegenwoordiger_organisatie-bedrijf

Naam_bedrijf: Landbouwbedrijf Heyndrickx Roger

De_reaktie: Beste,

Met dit schrijven wens ik mij negatief uit te laten over de plannen "Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium"

1. Het uitganspunt van de studie is de toegankelijkheid van de Antwerpse haven. Milieu en vooral veiligheid zijn ondergeschikt. Landbouw werd bewust niet eens bekeken. Dat maak dat deze studie onvolledig en onevenwichtig is.

2. Van de natuurprojecten die in de studie worden voorgesteld kan men blijkbaar niet uitmaken of deze iets zullen opbrengen. De voorgestelde ingrepen zijn echter bijzonder verregaand en onomkeerbaar. Zij maken dat honderden mensen hun bestaan in de polders moeten opgeven. Daarom moeten deze projecten zoals ze voorliggen afgewezen worden.

3. De studie besluit dat een stormstuw perfect de veiligheid garandeert voor de bewoners langs de Scheldeoever. Toch wordt, omwille van de kostprijs, niet voor een stormstuw gekozen. Dat is een onverantwoorde keuze en is spelen met het leven van duizenden manesen in het Scheldebekken.

4. Het argument dat de veiligheid zou verzekerd worden door de aanleg van overstromingsgebieden is onjuist. Volgens de voorliggende studies zou het effect ter hoogte van Antwerpen niet meer dan 20 cm zijn. Daarmee wordt Antwerpen onvoldoende beveiligd.

5. De inrichting van overstromingsgebieden in Hertogin Hedwigepolder, Prosperpolder en Doelpolder is onaanvaardbaar. En wel vanuit ethisch standpunt en economisch standpunt. Het betreft hier namelijk géén maagdelijk gebied maar een streek waar sinds honderden jaren, van generatie op generatie honderden mensen wonen en werken.

6. Het gebied van de Hedwigepolder, Prosperpolder en Doelpolder is vanuit cultuur-historisch standpunt zonder meer uniek te noemen. Dat wordt onderstreept door de talrijke publicaties die reeds aan de historiek van deze polder gewijd werden; de

toeristische fiets en wandelroutes die door het gebied lopen; en de duizenden mensen die jaarlijks deze polders bezoeken. Hun verdwijning zou en verarming betekenen voor ons cultuur-historisch erfgoed.

7. Het is bovendien zeer de vraag wat een ontpoldering van deze polders aan ecologische meerwaarde levert. Gezien zij nu reeds van uitzonderlijke ecologische betekenis zijn en binnen het vogelrichtlijngebied liggen.

In de overtuiging dat u hieraan de nodige aandacht zult besteden, tekenen wij met hoogachting,

Heyndrickx Roger en Renaat

Evides 43
waterbedrijf

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH DEN HAAG

contactpersoon:	Dr. G.M.H. Suylen
afdeling:	BCC
telefoon/fax:	010 – 2936849 / 010 – 2936810
e-mail:	T.Suylen@evides.nl
uw kenmerk:	
ons kenmerk:	Suyl/2004.010
bijlagen:	
onderwerp:	Reactie Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, Voorstellen voor besluiten

postadres
postbus 59999, 3008 RA Rotterdam

bezoekadres
Hoofdkantoor
Zuiderparkweg 300, 3085 BW Rotterdam

Middelburg, 15 oktober 2004

Geachte heer / mevrouw,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van de "Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, Voorstellen voor besluiten" en het onderliggende "Strategisch milieueffectenrapport, Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, Hoofdrapport". Alhoewel wij de doelstellingen van de ontwikkelingsschets, het verhogen van de veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid van het Schelde-estuarium, van harte onderschrijven, hebben wij toch een aantal kanttekeningen bij de voorgestelde besluiten voor projecten, maatregelen en aanpak om deze doelstellingen te verwezenlijken.

Naar aanleiding van de voorgestelde besluiten over:

- Veiligheid: dijkverhogingen en overstromingsgebieden. Besluit a: Het voorstel om de veiligheid van het Zeescheldebekken te verhogen door een combinatie van lokale verhogingen van de waterkeringen en de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden vinden wij een voor de hand liggende keuze, gezien de daarmee gepaard gaande investeringen en de verwachte terugverdientijd. Over de voorgestelde inrichting van het gebied aan de Belgisch-Nederlandse grens op de linkeroever van de Schelde (de Hedwige- Prosper- en Doelpolder-noord) als gecontroleerd overstromingsgebied (GOG), en wel deels als gecontroleerd gereduceerd getij gebied (GGG), deels als wetland, hebben wij echter bedenkingen in verband met de risico's die dit oplevert voor de ter plaatse aanwezige infrastructuur van ons bedrijf. Zoals u bekend, ligt aan de rand van het Sieperdaschor een leidingstrook van ca 25 ha (ook wel "Gasdam" genoemd), waarin verschillende drink- en ruwwater transportleidingen van ons bedrijf zijn gelegen. Deze zijn de "slagaders" voor de drink- en industriewater voorziening van Zeeuws-Vlaanderen en een deel van Vlaanderen. Wij maken ons ernstig zorgen over de stabiliteit van bedoelde leidingstrook wanneer het getij een voorkeursstroom zou gaan zoeken tussen deze strook en de huidige zeedijk, door verlaging van de laatste en aanleg van een doorlaatmiddel

43

hierin (waardoor in de Hedwigepolder en het noordelijk deel van de Prosper polder een GGG ontstaat).

- Veiligheid: dijkverhogingen en overstromingsgebieden. Besluit c en d: Het voorstel om af te zien van de aanleg van de Overschelde en de bouw van een stormvloedkering bij Oosterweel als optie open te houden voor de lange termijn (na 2050) onderschrijven wij. De aanleg van GOG's en dijkverzwaringen rechtvaardigen deze beslissing tot een later tijdstip uit te stellen. In de tussentijd kan dan een beter inzicht worden verkregen in de zeespiegelstijging en bodemdaling in relatie met klimaatveranderingen.
- Natuurlijkheid: ruimte voor behoud en herstel. Besluit b: Verschillende projecten en maatregelen worden als basispakket voor natuurontwikkeling aangewezen. Met de in onderdeel C van dit pakket, Langs de Westerschelde, voorgestelde verbetering van de waterhuishouding van de Braakmankreek door de bestaande uitwateringssluis zodanig om te bouwen dat deze tevens dienst doet als inwateringssluis kunnen wij instemmen onder de vermelde randvoorwaarden. Wat ons bedrijf betreft is er echter geen discussie mogelijk over een verdergaande ontpoldering van de Braakmanpolder, waarbij de spaarbekkens van ons drink- en industriewater pompstation De Braakman en het pompstation zelf ingeklemd zouden komen te liggen tussen een tot deltahoogte verhoogde dijk rondom de Braakmanpolder. De volgens het S-MER hiervoor benodigde verkleining van onze spaarbekkens is niet acceptabel uit leveringszekerheid oogpunt voor de hiervan afhankelijke klein- en groot (industrieel) verbruikers. Bovendien verwachten wij dat een dergelijke grootschalige ontpoldering gevolgen zal hebben voor de waterkwaliteit (mogelijke verzilting van het bekkenwater), de stabiliteit van de bekken dijken, en de inname van Belgisch polderwater via het open kanaal. Ook dit is voor ons niet acceptabel. Met betrekking tot het basispakket onderdeel D, grensgebied Nederland en Vlaanderen (ontwikkeling van ca. 400 ha getijdennatuur in de Hedwigepolder en het noordelijk deel van de Prosper polder) verwijzen wij naar het hierboven onder "Veiligheid: dijkverhogingen en overstromingsgebieden, besluit a " gestelde. Zoals u zult begrijpen vinden wij dat de significante positieve effecten voor de veiligheid van overstromen door de aanleg van een GOG ter plaatse niet mogen leiden tot significante negatieve effecten voor de stabiliteit van de leidingstrook.
- Aanpak: integraal en voortvarend. Besluit d: Het volgen van een "dakpanaanpak", d.w.z. om tijd te winnen alvast beginnen met de voorbereiding van de uitvoering van de voorgestelde besluiten voordat hierover een beslissing is genomen, vinden wij weliswaar begrijpelijk, maar toch niet verstandig. Hierdoor wordt de suggestie gewekt dat de inspraak niet serieus wordt genomen. In dat verband merken wij op dat wij op onze reactie op de "Kennisgeving S-MER Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium" d.d. 17/12/2003 nooit iets hebben vernomen, en dat wij tot onze verbazing zelfs geen bericht hebben ontvangen dat nu op de Ontwikkelingsschets en de onderliggende onderzoeksrapporten kon worden ingesproken, maar dit in de krant hebben moeten lezen.

Wij vertrouwen er op u met onze visie van dienst te zijn geweest en stellen het bijzonder op prijs van u te vernemen wat u met ons commentaar heeft gedaan.

Met vriendelijke groet,
Evides N.V.

Dr. G.M.H. Suylen
Stafmedewerker Drinkwater(kwaliteit)

44

BOERENBOND

ARRONDISSEMENTSRAAD DENDERMONDE
DENEN 157 – 9080 LOCHRISTI
TEL. (09) 243.88.20 FAX (09) 243.88.30

ingekomen: 18 OKT 2004

ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1 busnummer 18
2018 Antwerpen

ONS KENMERK: PROSES/ REACTIE 04-10-14

14 OKT. 04

Geachte heer/mevrouw,

Ons bestuur overkoepelt en coördineert de werking van locale bedrijfsgilden en specialistenkringen van de Boerenbond en van locale afdelingen van de landelijke beweging, m.n. Landelijke Gilden en KVLV in het arrondissement Dendermonde. Vele van onze leden hebben velden en weiden in de polders en meersen van de Schelde, de Dender en de Durme. Wij onderschrijven integraal de bezwaren die op 11 oktober ll. door de Boerenbond samen met het Algemeen Boerensyndicaat werden ingediend maar hebben hier nog de volgende opmerkingen aan toe te voegen:

1. Bedenkingen bij de doelstellingen van de ontwikkelingsschets

Toegankelijkheid

Uiteraard zijn wij niet tegen verantwoorde ingrepen voor verdieping van de Schelde. Wel vragen wij dat de gevolgen hiervan, o.m. omwille van het verder in het binnenland doordringende getij, zo veel als mogelijk buitendijks opgevangen worden. Het uitvoeren van de al jaren uitgestelde baggerwerken, o.m. in de Durme, zou meteen het waterbergend vermogen van de rivier zelf opvoeren.

Veiligheid

Uiteraard zijn wij ons als maatschappelijke belangengroep bewust van de noodzaak van beveiliging van de gebieden die aan de Schelde aan haar zijrivieren grenzen. Wij gaan er niet mee akkoord dat men die veiligheid wenst te realiseren door maximaal ruimte te geven aan de rivier. Volgens ons moet die veiligheid gerealiseerd worden door een optimale combinatie te maken van de in het plan MER en de MKBA onderzochte alternatieven. Het voorstel om de stormstuw de eerste 50 jaar niet te bouwen is een slecht voorstel. Wij stellen vast dat men in

.../...

BB
BOERENBOND

.../...

Nederland, Denemarken en andere Europese landen wel stormstuwen bouwt. Blijkbaar zijn de regeringen daar wel bereid om zoveel als mogelijk menselijke, economische en maatschappelijke schade t.g.v. onteigeningen te vermijden door voor een globaal iets duurdere investering te kiezen. Men kan waardevolle landbouwgebieden het beste zo lang mogelijk in reserve houden en wij vermoeden dat zij zelfs rekening houdend met een mogelijke zeespiegelstijging nooit zullen moeten prijsgegeven worden wanneer de stormstuw onmiddellijk gerealiseerd wordt. Wij raden historisch bewuste besluitvormers aan het eerste MER van het Sigmaplan, datgene dat opzij werd gemoffeld omdat het totaal negatief was t.o.v. het aanleggen van potpolders, te raadplegen om een duidelijk beeld te krijgen.
De plannenmakers hebben hun mond vol van GGG's en hoe mooi die wel werken maar uit de informatievergaderingen blijkt dat geen van hen effectief ervaring heeft met waterbeheer via GGG's. Zij kunnen enkel verwijzen naar simulatiemodellen. Wij zouden niet graag in hun plaats zijn wanneer het effectieve overstromingsgevaar met een dergelijk model te lijf zou moeten gegaan worden. Wij staan heel sceptisch tegenover de bewering dat een GGG niet sneller zal verlanden dan een GOG. Bovendien zal de bodem van een GGG al verzadigd zijn vooraleer het echte bufferwerk begint zodat het kombergingsvermogen wel kleiner moet zijn. O.m. in de meersen van de Durme, maar ook in de polders van Berlare is het tijdens de winter onder water komen een normale zaak. Daar hebben generaties landbouwers hun uitbating op afgestemd. Heeft men wel de nodige budgettaire middelen om – wanneer voor GGG's gekozen zou worden – de landbouwers een langzame dood te besparen en dus onmiddellijk tot volledige onteigening over te gaan? Overstromingsgebieden moeten ook in de eerste plaats in bestaande natuur (bijvoorbeeld het Molsbroek te Lokeren dat vijftig jaar terug voor het gebruik als potpolder werd onteigend) of in afgedankte zandwinningsputten of kleiwinningen gepland worden.
Het afbreken van de bestaande pompgemalen in de Kalkense meersen en in Berlare is totaal uit den boze. Men mag niet vergeten dat een heel gebied dat zich uitstrekt tot aan de E17 in Laarne, Lochristi en Lokeren voor zijn afwatering afhankelijk is van deze pompen. Wij stellen vast dat men bij de aanleg van het overstromingsgebied Kruibeke – Bazel – Rupelmonde extra landbouwgronden onteigent voor de aanleg van wachtbekkens. Ook die maatschappelijke kosten worden in de bestaande studies niet in rekening gebracht.

Natuurlijkheid
In de studie komt men tot het inzicht dat de verdieping als dusdanig geen schade zal toebrengen aan de natuurlijkheid van de rivier over zijn ganse lengte. Wij kunnen daaruit concluderen dat er geen enkele reden is om te gaan denken aan "compensaties" van welke aard ook, want er is geen schade. Estuariene natuur moet in de eerste plaats in de Schelde gerealiseerd worden. Wij stellen vast dat de natuurlijke potenties van het huidige

.../...

.../...

landbouwgebruik systematisch miskend worden. De landbouwers in het "voorbeeldgebied" de Kalkense meersen ondervinden dat de diversiteit van het vogelbestand in de meersen de laatste tien jaar – zeg maar nadat Natuurpunt met zijn aankopen starte – achteruitging. De vernatting en verruiging trokken o.m. meeuwen aan die een zware ravage aanrichtten onder de zangvogels. De landbouwers hebben samen met het bestuur van de polder van Belham een eigen voorstel van een gebiedsverdeling tussen landbouw en natuur uitgewerkt. In dit voorstel – dat u door het bestuur van de polder van Belham werd overgemaakt – worden de laagst gelegen gedeelten van de Molenmeers, 's Herenmeers en Langendonk, een gebied van 12 ha tegen Uitbergen en bovendien de oude Scheldearm gereserveerd voor de natuur. In totaal gaat het om 116 ha of één vijfde van het gebied. De beken worden zodanig aangepast dat de grondwaterstand van dit gebied hoger kan gehouden worden zonder nadelige effecten voor de omliggende landbouwers. Er kan gebruik gemaakt worden van de mogelijkheden voor gebiedsruil in het VEN. Dankzij dit voorstel kan een verregaande verruiging van de Kalkense meersen tegengehouden worden. Ook in de Durmemeersen maken de landbouwers een duidelijk onderscheid in gebruikswaarde tussen de verschillende meersen. Op een aantal plaatsen die nu nu reeds in VEN – gebied liggen kan natuurontwikkeling in samenwerking met de landbouw en mits de nodige beheersvergoedingen mogelijk worden.

Gebrek aan een holistische visie

Het model "integraal waterbeleid" probeert het gehele watersysteem te integreren in resp. stroom- bekken- en deelbekkenbeheersplannen. Dit model is gebaseerd op een Europese richtlijn. Het model voorgesteld door ProSes houdt slechts rekening met de aspecten natuur, bevaarbaarheid en veiligheid. Dit is een eenzijdig en voorbijgestreefd model en toch wordt het voorgesteld als een toekomstvisie. Wij betreuren het dat de landbouw als voornaamste gebruiker van de bestudeerde gebieden maar ook de polderbesturen en de wateringen die de feitelijke situaties het beste kennen buiten de aansturing van het project gehouden zijn. Gezond verstand dat ondersteund wordt door ervaring weegt blijkbaar minder zwaar dan dure bureaucratische adviezen van ingehuurde studiebureaus.

2. Gevolgen voor de landbouw

In de eerste plaats betreuren wij het dat ProSes "omdat het om een strategisch plan gaat" geen ernstig landbouweffecten rapport wilde uitwerken. Men heeft in de MKBA een poging gedaan om de maatschappelijke kosten van ontpoldering voor de landbouw in beeld te brengen. Hoe dan ook leveren de gehanteerde uitgangspunten slechts een karikatuur op van de werkelijke impact.
Jonge bedrijven worden geremd in hun natuurlijke ontwikkeling omdat oudere bedrijfsleiders langer dan normaal hun bedrijf in productie houden. Die hopen hiermee een vettere

.../...

.../...

onteigeningsvergoeding in de wacht te slepen. Hierdoor kunnen die jonge bedrijven minder vlot genieten van de kostenvoordelen van schaalvergroting als hun niet getroffen collega's. Toch ondervinden de bedrijven die iets verderop liggen onrechtstreeks ook schade. Hun onteigende collega's staan niet enkel uit bedrijfseconomische overwegingen maar ook omwille van reglementaire beschikkingen onder druk om vrijkomende gronden te verwerven. Wanneer zij hun onteigeningsvergoedingen niet wederbeleggen hangt hen nog een boete boven het hoofd. De grondenbank kan enkel wat palliatieve zorgen verlenen. Die kan enkel tijdelijk wat onteigende gronden ter beschikking stellen. Dit is goed genoeg om het lijden van een uitbollende landbouwer te verzachten maar het helpt geen enkele toekomstgerichte boer structureel vooruit. Buiten het bedreigde gebied kan de grondenbank zo goed als geen gronden verwerven omwille van de gestegen druk op de markt. De moedige blijvers zijn vaak genoodzaakt te werken op sterk versnipperde gronden. Vroeger was het landbouwbeleid er op gericht om via ruilverkaveling de gronden van een bedrijf zo veel mogelijk samen te brengen. Ook wanneer er nog landbouwgebruik kan blijven zal omwille van de vernatting de samenstelling van het grasland veranderen. In de Kalkense meersen hebben studies in opdracht van Aminal afdeling Natuur nochtans uitgewezen dat daar op dit moment biologisch waardevol grasland aanwezig is. Dit gras levert sneden van meer dan 900 VEM op. Dit wil zeggen dat dit voor de melkveehouderij zeer hoogwaardig grasland is. Met minderwaardige grassen zoals die in de Kalkense meersen nu voorkomen op de terreinen van Natuurpunt kunnen hobbyboeren die iets minder nauw speuren nog wel wat mestvee gevoederd krijgen. Melkveebedrijven kunnen hier niet mee werken. Hun grasland verleggen naar de hogere percelen is ook geen oplossing want daar telen zij momenteel hun andere voedergewassen. In het voorbeeldgebied Kalkense meersen wordt wat al te gemakkelijk abstractie gemaakt van het feit dat er ook heel wat hoogwaardig akkerland aanwezig is. Dit kan ook vastgesteld worden op de bodemwaarderingskaart.
Het voorbeeldgebied Kalkense meersen is volgens het gewestplan voor het grootste gedeelte landbouwgebied. Enkel in de Molenmeers, op de oude Scheldearm en voor een klein terrein in de Wijmeers is natuurgebied afgebakend. Diezelfde gebieden komen ook terug in het reeds afgebakende VEN. De rechtszekerheid van de landbouwers in het gebied mag niet aangetast worden.

3. Baten voor recreatie

Men verwacht dat de gebieden meer bezoekers zullen aantrekken en dat de belevingswaarde van de gebieden zal stijgen. Men geeft anderzijds toe geen zicht te hebben op de huidige recreatiemogelijkheden. Onze boeren weten hoe intensief "het nulalternatief" ,t.t.z. de huidige landbouwgebieden, gebruikt wordt door wandelaars, wielertoeristen, recreatieve fietsers, vogelaars, ruiters en jagers.

.../...

.../...

4. bedenkingen bij de methodiek

Voor elk van de voorgestelde alternatieven wordt een kosten/baten analyse uitgevoerd. Het valt ons op dat daarbij niet steeds dezelfde veiligheidsniveau's worden gehanteerd. De uitersten zijn de stormvloedkering – waarbij gerekend wordt met stormvloeden die eens om de vierduizend jaar voorkomen- tegenover het geven van ruimte aan de rivier – waarbij gerekend wordt met een stormtij dat eens om de duizend jaar kan voorkomen. Wij vragen ons af of men bij deze laatste niet durfde te rekenen met een stormtij dat eens om de vierduizend jaar voorkomt omdat dan de hoeveelheid te overstromen gebieden zodanig exponentieel zouden stijgen dat dit alternatief totaal niet haalbaar zou zijn. We stippen aan dat het hier gaat over 'overheidsprojecten' (en niet over investeringen van private ondernemingen die bekeken kunnen worden in functie van hun ondernemingsdoelstellingen). Bovendien gaat het over projecten die beslag op de ruimte leggen die ruimtelijk (als de definitieve bestemming van de bodem) fysisch onomkeer zijn. Deze beide kenmerken zijn niet in de methodologie van de gepresenteerde MKBA's ingewerkt.
De onderzoekers van de MKBA geven in hun aanbevelingen voor verder onderzoek (blz xiii van de samenvatting) toe dat " ondanks alle beperkingen de verkenning van kosten en baten op kengetallen leert dat deze methode van waarde is voor het zoeken naar kostenefficiënte maatregelen voor het thema natuurlijkheid van het Schelde – estuarium. Verdergaand multidisciplinair, fundamenteel en empirisch onderzoek is evenwel noodzakelijk om een dergelijke MKBA van nut te kunnen laten zijn voor de onderbouwing van te maken beleidskeuzes."
Wij vinden het ook totaal onlogisch dat de openbare onderzoeken en de politieke besluitvorming van met het NOP gerelateerde dossiers als Sigmaplan en de zoekzones voor berging van baggerspecie niet gelijktijdig georganiseerd worden. Politici die niet met zich laten sollen tekenen geen blanco cheque.
De regeringen van Nederland en België moeten nog voor het einde van dit jaar een beslissing nemen over de voorstellen. Tenzij men bij ProSes veel extra personeel zou aantrekken om alle inspraakreacties te verwerken kan dit toch onmogelijk op een ernstige manier gebeuren. Graag vernamen wij welke van onze bezwaren mee in overweging genomen werden en waarom geen rekening gehouden werd met de andere.

Met de meeste hoogachting,

Patrick Dieleman
Secretaris

Luc Van Biesen
voorzitter

BB
BOERENBOND

45

1

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 14 OKT 2004

Familie de Kever

AANGETEKEND
Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
Proses
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

Ossenisse, 12 oktober 2004

Betreft: S-MER Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Geachte heer/mevrouw,

Wij maken via deze brief bezwaar tegen de voorgenomen activiteiten en alternatieven m.b.t. de thema's;

- Veiligheid tegen overstromen,
- Toegankelijkheid
- Natuurlijkheid

zoals o.a. gepresenteerd tijdens de informatiebijeenkomst van ProSes in het Rijkswaterstaatgebouw te Terneuzen. Wij wonen en werken in de Molenpolder bij Ossenisse, onze boerderij staat op ongeveer 250 meter van de Westerschelde.

Ons bezwaar tegen het *thema veiligheid tegen overstromen* is de volgende; overstromingen zullen aan Nederlandse kant zelden of niet voorkomen omdat de Nederlandse overheid vanaf 1953 aan het zgn. Deltaplan heeft gewerkt. De Belgische overheid heeft in tussenliggende jaren te weinig gedaan om de veiligheid van het eigen achterland te verbeteren en het is nu aan hen om hun eigen veiligheid te waarborgen. Een volmondig nee tegen Nederlandse aanpassingen. Dit "traject" hebben wij al achter de rug.

Uw *thema toegankelijkheid*: de Belgische regering wil samen met de Nederlandse regering de Schelde nog verder verdiepen. De Nederlandse minister heeft hier al in toegestemd wegens een verdrag uit de 19^{e} eeuw? In wiens voordeel? De Antwerpse haven! Laat België dan ook de kosten en opofferingen van land zelf dragen. De Nederlandse economie kan heel goed zonder deze verdieping en heeft hier zoals in diverse Nederlandse ontwikkelingsplannen staat nauwelijks tot geen baat bij. Het is zelfs waarschijnlijker dat voor plannen, bv. het WTC plan het zelfs nog gunstiger is om geen verdieping toe te staan. In het economisch niet zo rooskleurige 2004 gaan de nationale economische belangen toch voor? Of toch Europa voor alles?

De enorme omvang van de schepen die door verdieping naar Antwerpen zouden kunnen "varen" vormen ook een overlast en gevaar op zich. Daar is geen sluitend onderzoek over. De overlast (geen rampen) die nu al voorkomen zijn bv. dat bij ons de ramen nu al staan te trillen als er een relatief normaal container"bootje" langs dendert, hoe wordt dat straks? Het glas vliegt dan waarschijnlijk rond onze oren. En dat zal bij meerdere bewoners in de nabije omgeving van de Westerschelde zo zijn. Wij hebben dit nog nooit als een bezwaar gezien, maar het reëele gevaar door bv. een sterk vergrote kans op ongelukken met of zonder gevaarlijke stoffen bestaat dan wel. Wie weet wat er precies in al die containers zit? De "aangepaste" rapporten over eventuele rampscenario's van ammoniak- en gasschepen zijn ineens wel heel populair in hun conclusies. Ook krijgen we door verdieping een veranderende stroming, dus veel meer gevaar bij het hier in de omtrek zeer populaire recreëren aan het water.

Natuurlijkheid, het derde thema. Het bezwaar dat wij hebben tegen de plannen betreft de ondoordachtheid m.b.t. het "herstellen" van de natuur in het gebied rond de Westerschelde. Uw onderzoek zegt dat zowel Nederlandse als Vlaamse ecologen hebben aangegeven dat door inpoldering over een periode van 200 jaar schade is ontstaan aan de natuur en dat het nu tijd is om deze schade te herstellen.
Tjonge jonge, ik denk dat iedereen die op school biologie heeft gehad weet dat er in 200 jaar tijd veel is veranderd en vaak niet ten gunste van de natuur. Ik kan u GRATIS ook nog voor 100% zekerheid vertellen dat over nog eens 200 jaar de natuur in Nederland en België er wéér héél anders uit zal zien, met of zonder verdieping en/of natuurherstelplannen.

De hele redenatie van uw "bureau"-ecologen klopt, maar ook totaal niet. Als we hun redenatie strikt gaan doorvoeren, dan kan heel Nederland en België op de schop als we de veranderingen in de "natuur" over de periode van 200 jaar gaan bekijken. Willen we terug naar de situatie van rond 1800? Het is niet haalbaar en ook onnodig.

De volgende logische vraag die opkomt is; wie bepaald wat natuur is? Vraag aan een willekeurige (Nederlandse, Belgische, Duitse) toerist in Zeeland waarom ze hier op vakantie komen! Het antwoord zal meestal zijn; de zee (Schelde), het strand en het mooie open polderlandschap met de **natuur** om in te fietsen en te wandelen, de leuke kleinschalige steden, de mooie dorpen en vooral de rust! Het verdronken Land van Saefthinge en ook het Zwin zijn welbekend, maar de meeste mensen, ook heel veel inwoners van deze streken, hebben nog nooit en zijn ook niet van plan om in de modder met laarzen aan te ploeteren om een plantje te gaan bewonderen dat nou toevallig in die gebieden voorkomt! Maakt dat het plantje minder waardevol? Nee, maar het maakt uw "natuur herstelplannen" wel een stuk moeilijker te verkopen.

Als landbouwers en veehouders in de Molenpolder, gemeente Hulst, zien wij hier volop prachtige natuur, met daarin o.a.; diverse soorten weidevogels, die op gewoon conventionele weidegrond en gewoon conventioneel gehooide dijken nestelen en hun kroost grootbrengen, ook de komt hier voor de koekoek, bonte spechten, kauwen, kraaien en eksters, reigers, boerenzwaluwen. Ook nestelen hier verschillende soorten roofvogels waaronder uilen, buizerds en valken. Ook vleermuizen, hazen, patrijzen, fazanten, kikkers, padden, diverse soorten insecten en spinnen komen hier volop voor. En dan hebben we het nog niet over het grote aantal mussen en de diverse soorten zangvogels die in onze polders broeden. Ook verschillende soorten vlinders en libellen komen hier voor. Wij geloven niet dat dit in andere Zeeuwse landbouwpolders gelegen aan de Schelde veel anders zal zijn.

Er zijn al meerdere pogingen gedaan om "natuur" te ontwikkelen binnen Zeeland en het resultaat is een grote bende! De onkruiden, waaronder véél brandnetels, berenklauw, paardebloem, boterbloemen, St. Jacobskruid, distels e.d. rukken op. Er wordt dan "natuurlijk" geweid met kuddes vee (zoogkoeien), gelukkig eten ze geen "verse" brandnetels, voor dieren giftige boterbloemen of het zeer giftige St. Jacobskruid.
Bovenstaande wordt door koeien, geiten, schapen en paarden echter wel als het gedroogd is gegeten, sommige soorten zijn dan nog steeds zeer giftig. Preventief maaien (voor uitzaai) mag niet i.v.m. vogels en broedsels, chemische onkruidbestrijding kan niet i.v.m. het milieu. Hooien is geen optie i.v.m. de vele voor diverse dieren ook in gedroogde staat giftige "kruiden". Mede daardoor verspreiden deze onkruiden zich als een plaag door Zeeland.

Mede door deze "natuurontwikkeling" moeten de omliggende boeren hierdoor, vooral meer moeten gaan spuiten om hun gewassen vrij te houden van deze ongewenste buren. Ik denk niet dat méér chemische onkruidbestrijding goed voor het milieu is en ieder logisch denkend mens zal het ermee eens zijn dat dit ook niet de bedoeling van natuurontwikkeling is. Daar zullen zelfs de geleerde Nederlandse en Vlaamse ecologen het zeker wél mee eens zijn.

Ook de plannen van polders teruggeven via GOG's of GGG's. Goede en vruchtbare grond teruggeven of gedeeltelijk teruggeven aan de Schelde. Dit is wel de slechtste, duurste en meest onzinnige oplossing die men kan bedenken. De bezwaren die hier tegen gemaakt worden zijn volledig terecht. De verzilting van aangrenzende landbouwgronden is meer dan een reële optie.

De agrarische beroepsbevolking zal hier, bij goedkeuring van de aanbevelingen door de Nederlandse en Belgische overheden, eerlijk en fair gecompenseerd moeten worden, maar wie bepaald wat fair is, dus wie krijgt hoeveel en voor hoelang?

De ondergelopen landbouwgronden zullen in het jaar ná een 2 maanden lange zilte overstroming niet van kwaliteit verbeterd zijn. Probeer de bedrijfsvoering hier maar eens op aan te passen. Dit is onmogelijk. Jullie proberen op de informatieavond in Terneuzen te overtuigen van wel. Andere teelten, recreatie, woningen!

Wat voor initiatieven dan? Zeekraal, Lamsoren? Mosselen? (te droog!) - Natuurcamping (te nat!) - Jachthaven (te droog!) - Woningen (op palen?) Onteigenen? (geen geld!). Een strandtentje langs de Schelde dan. Helaas, geen strand en dus ook geen badgasten, die in het slik gaan zitten!

Maar uw organisatie zegt dat er zelfs in GOG's nog een goede boterham te verdienen is! Wie bepaalt dat? Wie krijgt compensatie? Zijn dat de (staats)grondeigenaar en/of de (pacht)boer die al jaren op die plek zijn thuis en werk heeft? Moet de (pacht)boer dan maar verplaatst worden naar een boerderij weg van hun familie, vrienden- en kennissenkring, weg van de scholen van de kinderen? Of gewoon, zoals het totale kabinetsbeleid momenteel is; "laat maar zoveel mogelijk boeren stoppen"! Dan kan de (eventuele) vergoeding die aan de betrokkenen gegeven wordt, direct terug de staatskas in via de belastingen. We weten nu gelijk wat de goedkoopste optie voor Den Haag is!

Als een bedrijf (industrie of agrarisch) of een woning grenst aan een natuurgebied zal men ook meer rekening moeten gaan houden met aangepaste wetgeving en vergunning verstrekkingen. De complete bedrijfsvoering en/of uitbreidingen en vernieuwingen moeten dan steeds via ellenlange procedures aangevraagd worden. Ook in de toekomst! Hoe lang houden de overheden hiervoor de compensatierekening open? Iedereen weet dat dit niet lang zal zijn. Bij een verandering van bedrijfsvoering na uitvoering van dit "herstel"-plan niemand meer gecompenseerd wordt. Wanneer wordt het duidelijk of iemand onteigend of gecompenseerd zal worden en hoe lang?

De door u getoonde aanbevelingen zijn erg onvolledig. Er worden tijdens de informatiebijeenkomsten andere plannen gepresenteerd dan in uw samenvatting en conclusies worden gesteld. Als de tijdens de informatie-avonden gepresenteerde plannen worden afgewezen, welke andere oplossingen of gronden worden dan aangewezen?

Wordt dit; Pakket A (Grootschalige uitpoldering Braakman; uitpoldering Hedwige-, Prosper- en Doelpolder; combinatie van uitpolderingen met alternatief (wetland)beheer en dijkverplaatsing in de Durmevallei), gedeeltelijk met Pakket B (Meerdere kleinschalige uitpolderingen in de Westerschelde (Zimmermanpolder, Hellegatspolder en Ser-Arendspolder, Molenpolder); combinatie van uitpolderen, gecontroleerd gereduceerd getij en (wetland)beheer in combinatie met enkele uitpolderingen in de Durmevallei)? Welke delen van A en welke delen van B? De eventueel betrokkenen zijn dus nog steeds niets wijzer geworden.

Deze voortdurende onzekerheid werd tijdens de informatieavond al goed door diverse sprekers aangegeven. Op welke termijn wordt er eindelijk eens beslist wat door gaat en wat niet. Alle betrokkenen willen denk ik maar één ding en dat is zekerheid! Zekerheid wil zeggen, duidelijkheid voor ieders bedrijfsvoering en duidelijkheid voor ieders persoonlijke toekomst. En die duidelijkheid het liefst zo snel mogelijk.

Wij hopen op veel wijsheid van de beleidsmakers, voor de toekomst van alle betrokkenen.

Hoogachtend,

Familie de Kever
Ossenisse.

Wij wensen een vertrouwelijke behandeling van onze adres-, e-mail en telefoongegevens. Onze familienaam en plaatsnaam mogen wel openbaar gemaakt worden.

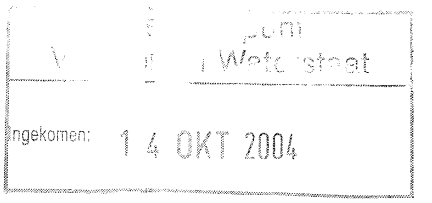
Een kopie van dit bezwaar sturen wij naar DAS Rechtsbijstand, ZLTO, De heer de Regt, Goes en Proses, Bergen op Zoom de heer P. Post.

46

STRANDBELANGEN VERENIGING VALKENISSE
S.V.V.
Postbus 214
4380 AE Vlissingen

Inspraakpunt Verkeer & Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH DEN HAAG

onderwerp : Inspraak strategische MER ontwikkelingsschets 2010 Scheldeestuarium
datum : 13 oktober 2004

Geachte mevrouw, heer,

De Strandbelangen Vereniging Valkenisse (SVV) is een vereniging van (ca. 300) eigenaren van slaapstrandhuisjes en dagcabines op het strand aan de zuidwestkust van Walcheren. Met deze brief maken wij graag van de geboden gelegenheid gebruik om een vervolg inspraakreactie over de strategische milieueffectenrapportage ontwikkelingsschets 2010 Scheldeestuarium in te dienen.

Wij zijn blij met de aandacht, die de kust van Walcheren in de SMER ontwikkelingschets 2010 Scheldeestuarium heeft gekregen. Aanvankelijk is men er van uitgegaan, de aandacht van de SMER alleen betreking zou hebben op het Scheldebekken van Vlissingen tot Antwerpen, maar gelukkig hebben nieuwe inzichten U doen besluiten den kust van Walcheren hierin ook te betrekken.

In de eerste brief d.d. 14-12-2003 hebben wij veranderingen aan het strand en de vaargeul langs de kust van Walcheren geconstateerd. Uw antwoord hierop is, dat de afkalving van het strand en de toename van de stroom een natuurlijk proces is. Dit is misschien wel ten dele waar, maar niet de veranderingen die wij constateren. In Uw antwoord op de inspraakavond op de 4^{e} oktober 2004 heeft U dan ook toegeven, dat U geen meetgegevens heeft van dit fenomeen. Door vele andere insprekers is er ook op gewezen, dat op de gehele Schelde is geconstateerd, dat zowel de vloed- als de ebstroom flink is toegenomen.
We kunnen dus als bewezen achten, dat de stroom is toegenomen, te meer daar U dit niet met eigen meetgegevens kunt weerleggen. Op de inspraakavond heeft U gezegd, dat de er geen stroom toename is geconstateerd en dat is juist maar als U niet meet zult U dit ook niet kunnen constateren.

Zoals in onze eerste brief gesteld, wordt er gedurende de laatste 5 jaar (vanaf 1998), de afname van het strand en de toename van de stroom gemerkt. Dit valt merkwaardig genoeg samen met de tweede verdieping van de Schelde. Het is dan ook voor de leden van de Strandbelangen Vereniging Valkenisse (SVV) logisch daaraan dan onmiddellijk de conclusie te verbinden, dat dit met de verdieping van de Schelde heeft te maken.

Het strand langs de Walcherse kust is in 2002 met 1,4 miljoen m3 zand opgespoten. Volgens de verwachtingen van de RWS zou deze suppletie voldoende moeten zijn voor een periode van 5 jaar. Dit is nu na twee jaar zo goed als verdwenen. Bij het Nollestrand zal dit najaar wegens de grote zandafname en het niet meer voldoen aan het door RWS gehandhaafde criterium de basislijn "plaats van de gemiddelde laagwaterlijn van 1990", weer worden begonnen zandsuppletie uit te voeren. Dus i.p.v. na 5 jaar is nu al na 2 jaar een suppletie nodig.

De stelling, dat de stroomsnelheid langs de Wacherse kust zal toenemen ligt dan ook in de verwachting. Immers er zal in dezelfde tijd (ong. 12:25u) meer water de monding van de Schelde in- en weer uit moeten stromen. Ook de door U voorgestelde overstromingsgebieden in België en

Nederland, de door U genoemde gecontroleerde getijde gebieden.(G. G. G.), zullen door het water tweemaal daags worden gevuld. Een toename van de totale hoeveelheid te verplaatsen zeewater, bij een gelijkblijvende doorstroom opening, de monding van de Schelde, zal dus in een toename van de stroomsnelheid bewerkstelliggen.

Nu men dan zover is, dat men weer voor een keuze komt te staan voor een derde verdieping van de Schelde is de vrees van onze leden, de bewoners en de recreanten op het strand, dat er nog een verdere en vooral snellere afkalving van het strand en toename van de stroomsnelheid langs het strand van Walcheren zal ontstaan.

De veiligheid van de recreanten door het water is hier in het geding. Toenemende stroom geeft grotere kans op verdrinking voor de zwemmers.
Op Uw suggestie op de inspraakavond van 4 oktober dat men nog baggerspecie (door het panel steevast zand genoemd) kwijt moet en dat daarbij gedacht wordt aan onderwater suppletie langs de stranden van Walcheren, zijn we niet erg gelukkig.
Uit Uw eigen gegevens blijkt, dat deze baggerspecie van de klassen 0 en 1 zijn. Wij hebben helaas ook hier wat ervaring mee. We hebben zand gehad van de Nollebank, die onder de klasse 0 viel. Het zand van deze zandbank was zovuil, dat het strand zwart werd door de in het zand aanwezige slib i.p.v. mooi wit schelpzand. Na enkele dagen bleek, dat het strand afgezet moest worden door de verontreiniging met fosfor. Ook is toen geconstateerd, dat het zand van te kleine korrelgrootte was en dus ongeschikt voor strand. Het zat dicht bij modder. IJlings is men toen overgegaan tot zand van de Steenbanken.

We zien nu ook de vaargeul dichter bij ons komen. Wanneer de verdieping plaatst vindt zullen grotere schepen gebruik gaan maken van de haven van Antwerpen. Het economisch streven is meer lading. Door deze lading zal de scheepvaart ook in het Oostgat door de kleinere schepen toenemen. Wereldwijd neemt de scheepvaart al toe met 10 procent per jaar en de containervaart zelfs met nog meer. Dit houdt dus ook in, dat er meer gevaarlijke lading dicht langs onze kust komt. (Afstand schip - kust is soms < 100m.). Door de te verwachtte toenemende stroom, zal ook de veiligheid van de kustbewoners, maar meer nog de duizenden toeristen, die in de zomermaanden op 100 meter van die schepen recreëren, afnemen. De containers ook op kleinere containerschepen zijn voor ongeveer 1/3 gevuld met gevaarlijke lading en daarbij opgeteld komen dan nog vele uiterst gevaarlijke chemicaliën-, gas- en olietankers. Wij zien ze dagelijks dag en nacht passeren.
Ook de schepen komen nu dichter naar de kust en zullen we dezelfde problemen met golven van passerende schepen kunnen krijgen als men nu al op het badstrand van Vlissingen heeft. Behalve, dat er door meer lading, ook meer schepen kunnen worden verwacht in het Oostgat zal de onveiligheid toenemen.

Men kan nu ook nog aannemen, dat als de scheepvaart toeneemt ook de uitstoot van schadelijke stoffen uit de motoren van de schepen zullen toenemen, dan geeft dit voor de toeristen, zoals de meeste leden van onze vereniging zijn, een verdieping van de Schelde nogal negatief gevoel.
Hier doet onder onze leden de stelling, "Antwerpen heeft economisch voordeel, maar de toerist van de Walcherse kust moet dit met voornoemde verontreiniging, strandafname, stroomtoename, en grotere onveiligheid betalen", opgang.

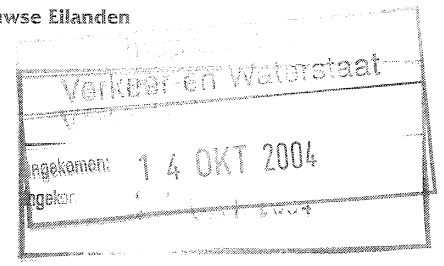
In het Walcherse achterland staat een grote economische factor, de toeristische industrie. Reeds eerder is gememoreerd, dat 30% van de bevolking op Walcheren afhankelijk is van de recreatie. Deze toeristen komen echt voor het strand. Wanneer het strand verdwijnt zal de toerist daarmee ook verdwijnen. De gouden strook langs de kust zal Walcheren zal zijn glans verliezen en niet meer met de edel metalen vergeleken kunnen worden.

De SVV staat a-priori niet negatief tegenover de derde verdieping. Vooralsnog slaat de balans voor de SVV uit naar een negatief gevoel over de verdieping, maar als realist zijn wij bang, dat deze derde verdieping gewoon doorgaat. We vragen dan ook de bovengeschetste negatieve invloeden op te heffen dan wel te beperken mocht de regering een besluit nemen om de Schelde voor en derde keer te verdiepen.

Het bestuur van de Strandbelangen Vereniging Valkenisse

Waterschap Zeeuwse Eilanden

47

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH DEN HAAG

uw brief	: 14 september 2004	**behandeld door**	: W. Heldens, G. van Es
uw kenmerk	: ProSes/BM00015147	**doorkiesnummer**	: 0118-621232
ons kenmerk	: 2004010173	**e-mail**	: W.Heldens@wze.nl
Bijlagen	: -		

Onderwerp : Reactie Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

VERZONDEN 13 OKT 2004

Middelburg, 13 oktober 2004

Geachte heer/mevrouw,

De Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium geeft ons aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen:

De Ontwikkelingsschets richt zich sterk op de verbetering van de bereikbaarheid van de haven van Antwerpen. Dit is één van de weinige concrete voorstellen waarvoor ook financiële middelen beschikbaar zijn. De financiering van met name de natuurprojecten en reparatie van diverse gevolgen ontbreekt nog. Hierdoor bestaat een reëel risico dat het geschetste en gewenste evenwicht verloren gaat bij de realisatie.

Ten aanzien van de veiligheid wordt in feite slechts ingegaan op de actualisering van het Sigmaplan in België. Wat betreft de veiligheid tegen overstroming in Zeeland wordt er op gewezen dat vooralsnog geen versterkingswerken noodzakelijk zijn. Uit het beheerdersoordeel dat het waterschap in 2003 heeft uitgebracht naar aanleiding van de nieuwe golfrandvoorwaarden die het Rijk heeft opgesteld blijkt echter dat sommige dijken langs de Westerschelde nu al te laag lijken. Omdat de nieuwe randvoorwaarden nog niet formeel zijn vastgesteld, worden op dit moment geen financiële middelen voor versterking vanuit het Rijk ter beschikking gesteld. Onze verwachting is dus dat voor 2030 versterkingswerken zeker noodzakelijk zullen zijn. Opname hiervan, inclusief financiering, in de besluiten achten wij noodzakelijk. Indien een eventuele verdieping onverhoopt uitgevoerd zou worden en er toe zou leiden dat extra investeringen in de veiligheid tegen overstroming nodig blijken, dan dienen deze consequenties uitdrukkelijk niet voor rekening van het waterschap te komen en dient de financiering daarvan al op voorhand (dat wil zeggen vóór de uitvoering van de verdieping) zeker gesteld te zijn.

Wat betreft de externe veiligheid in verband met het vervoer van gevaarlijke stoffen, wordt de bal wel heel gemakkelijk bij de decentrale overheden (met name provincies en gemeenten maar ook waterschappen indien door een ongeval op de Westerschelde de dijk wordt beschadigd of vernield) gelegd. Decentrale overheden hebben nu juist bij uitstek niet de mogelijkheden om de veiligheid van het scheepvaartverkeer te beïnvloeden. Taken en verantwoordelijkheden dienen op de juiste plaats gelegd te worden.

Kanaalweg 1 4337 PA Middelburg Postbus 1000 4330 ZW Middelburg Telefoon: 0118-621000 Fax: 0118-621990
Internetadres: www.wze.nl E-mail: info@wze.nl
Postbank 258333 Ned. Waterschapsbank 63.67.60.014

47

Ten aanzien van de plannen tot ontwikkeling van de getijdenatuur in de Bathse Polder willen wij opmerken daar geen voorstander van te zijn vanwege de naar onze verwachting negatieve gevolgen voor de verzilting en de zoetwatervoorziening voor de landbouw in het betreffende gebied. Daarnaast wijzen wij u er in algemene zin op dat het draagvlak voor dit soort maatregelen minimaal is en vanuit dit oogpunt deze maatregelen ongewenst zijn. Realisatie op korte of lange termijn lijkt alleen al om die reden daarmee uiterst onzeker.

Gesteld wordt dat de kennis over het hele morfologische systeem van de Westerschelde nog tekort schiet. Toch stelt men op grond van de huidige kennis, opgedaan in het kader van de monitoring na de vorige verdieping, dat de gevolgen voor de veiligheid (waterstanden in het achterste deel van de Westerschelde) en de natuur gering zullen zijn. De vraag is maar of dit terecht is, gelet op het ontbreken van een wetenschappelijke onderbouwing. Zo is er nauwelijks iets bekend van de lange termijneffecten van ingrepen in de morfolgie van het estuarium, zoals verdere verdieping.
De Ontwikkelingsschets zou dienen aan te geven dat bij tegenvallende effecten van de verruiming, alle opties om deze tegenvallende effecten teniet te doen, open liggen. Dat betekent derhalve ook, in zijn uiterste consequentie, het ongedaan maken van de verruiming. Op dit moment zijn voor dit soort scenario's nog geen procedure afspraken gemaakt, hetgeen wenselijk is.

Gezien het bovenstaande kunnen wij niet instemmen met het pakket voorstellen voor besluiten.

Het bovenstaande standpunt wordt op 16 november nog besproken in de algemene vergadering van het waterschap. Spoedshalve is het standpunt echter thans reeds als voorlopig standpunt onder voorbehoud van goedkeuring door de algemene vergadering aan u toegezonden. Over de definitieve besluitvorming door de algemene vergadering zullen wij u zo spoedig mogelijk informeren.

Het dagelijks bestuur van
waterschap Zeeuwse Eilanden

mr.drs. J.A. de Visser,
secretaris-directeur

W.A. Gosselaar,
dijkgraaf

F:\POSTUIT\WW_PL\200410173.brf.doc

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

Afd. Beveland Smitsweg 22, 4438AH Oudelande

48

KNNV vereniging voor veldbiologie

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 14 OKT 2004

Goes, 11 oktober 2004

Betreft: Inspraakreactie op ambtelijke versie ontwikkelingsschets 2010

Geachte lezer,

Hierbij maakt de KNNV-afdeling Beveland gebruik van de mogelijkheid een zienswijze in te dienen op het ambtelijke concept van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium. Daarbij zal ze zich beperken tot met name de aspecten van de schets die van invloed zijn op de natuurlijkheid van met name het Nederlandse deel van het systeem, in casu dus de Westerschelde.

In de langetermijnvisie Schelde-estuarium, die de Vlaamse en Nederlandse regeringen in 2001 hebben laten uitbrengen, wordt er nadrukkelijk voor gekozen de combinatie van belangen, nl. toegankelijkheid, veiligheid en natuurlijkheid in stand te houden en de rol van het estuarium daarin te versterken. Beter gezegd: **Het Schelde-estuarium is in 2030 een gezond en multifunctioneel estuarien watersysteem dat op duurzame wijze gebruikt wordt voor menselijke behoeften.**
Nader uitgewerkt spreekt men zich dus uit voor:
- instandhouden van de fysieke systeemkenmerken van het estuarium
- maximale bescherming tegen overstromingen
- optimale toegankelijkheid voor de Scheldehavens
- een gezond en dynamisch ecosysteem
- bestuurlijk-politieke en operationele samenwerking

Uit de beoordeling van de Ontwikkelingsschets 2010 komt bij het hoofdthema natuurlijkheid het volgende inzicht naar boven:

a. Het Schelde-estuarium bevindt zich niet in een goede staat van instandhouding.
b. Handhaving van het huidige beleid leidt tot een verdere verslechtering.
c. Gebrek aan ruimte voor de rivier is het grootste knelpunt. Natuurmaatregelen zouden daarom vooral daarin moeten voorzien.
d. Het inzicht in de hydromorfologische processen die optreden in het Schelde-estuarium is relatief gering.

Uitgaande van de doelstelling van ProSes om zowel qua veiligheid, toegankelijkheid als natuurlijkheid een duidelijke stap te zetten op weg naar verwezenlijking van het streefbeeld

2030 uit de Langetermijnvisie Schelde-estuarium, mag een pakket aan maatregelen worden verwacht dat oplossingen aanreikt voor de gesignaleerde problemen ten aanzien van de drie hoofdthema's. Wij menen dat de voorgestelde besluiten in de Ontwikkelingsschets 2010 voor het aspect natuurlijkheid hier niet aan tegemoet komt. Van een evenwichtig pakket aan maatregelen is geen sprake. Hoewel het tekstvolume gewijd aan de natuur, aanzienlijk is, moet de conclusie luiden dat de inhoud beneden de maat is. De schets komt inhoudelijk neer op een besluit om verder te verruimen, voorzien van enige flankerende maatregelen voor de natuur.
Wij stemmen nadrukkelijk in met het leidende principe voor de natuurmaatregelen dat uitgaat van vergroten van de ruimte voor de rivier. De manier waarop dit principe is vertaald in de voorgestelde maatregelen is echter ver onder de maat. Specifieke kritiekpunten op het natuurluik zijn:

a. De financiële en bestuurlijke borging van de benoemde en onbenoemde (want naar de toekomst doorgeschoven) maatregelen ontbreekt volledig. Dat geldt zowel voor Vlaanderen als Nederland.
b. Waar het Vlaamse natuurluik nog voorzichtig tot optimisme stemt (weliswaar met de nodige bedenkingen), stemt het Nederlandse pakket ons zeer teleur.Het kan niet zo zijn dat dit basispakket wordt aangemerkt als een voorloper van de instandhoudingsdoelstelling voor het estuarium. Volgens de plannen krijgt de rivier op enkele plaatsen de mogelijkheid zich enige ruimte te verschaffen. Daarvoor moet hij zich dan wel door onderdoorgangen van de dijken heen zien te wurmen. Van werkelijke ruimte voor de rivier is geen sprake.

Hoe mager ook, zelfs dit pakket lijkt politiek-bestuurlijk niet haalbaar. Daarmee is sprake van een regelrechte miskenning van de plicht de natuurlijkheid van het estuarium te verbeteren. Als zodanig wordt ernstig afbreuk gedaan aan het door de beide regeringen geformuleerde uitgangspunt dat het Schelde-estuarium in 2030 een gezond en multifunctioneel estuarien watersysteem is dat op **duurzame** wijze gebruikt wordt voor menselijke behoeften. Zolang de politiek, op alle niveaus, deze verplichting ontkent, zal elk pakket aan natuurmaatregelen speelbal zijn in het maatschappelijke debat. Natuurontwikkeling lijkt immers een *keuze* en geen *plicht*. Het negatieve gevolg van de onduidelijkheid over te nemen natuurmaatregelen in termen van maatschappelijke onrust is daarom groot en verdient o.i. de volle aandacht bij de afweging over het totaalbesluit over de toekomst van het Schelde-estuarium.

Wij verwachten van u dat u rekening houdt met de door ons aangedragen opmerkingen.

P.A. Sloof, voorzitter

T. van der Ven, secretaris

Gemeente Woensdrecht

49

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
Proses
Postbus 30316
2500 GH DEN HAAG

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 14 OKT 2004

Uw brief
Ons kenmerk B3/DM-15971
Nadere informatie bij D. Martens
Onderwerp inspraakreactie Ontwikkelingsschets schelde estuarium 2010
Datum 12 oktober 2004
Bijlage(n)

VERZONDEN - 3 OKT. 2004

Geachte mevrouw/heer ,

Hierbij maken wij onze inspraakreactie kenbaar naar aanleiding van het ontwerp van de Ontwikkelingsschets schelde-estuarium 2010 zoals dat van 15 september tot 15 oktober as. ter inzage ligt.

Het geheel wordt gepresenteerd als één samenhangend integraal pakket van maatregelen en projecten, waarbij het meest in het oog springend is de maximale verdieping van de Westerschelde in één keer tot –13.10 m, getijonafhankelijke vaart –15.00 m. Wij zijn desondanks van mening dat een verdere verdieping onaanvaardbaar is en derhalve voorkomen dient te worden door middel van alternatievenonderzoek (bv. uitbouw zeehaven Zeebrugge). Inmiddels blijkt dat alternatievenonderzoek heeft plaatsgevonden, doch dat het grootste economische voordeel voor Vlaanderen ligt in het verdiepen van de Westerschelde voor Vlaanderen en in mindere mate voor Nederland.

Voorts is het op dit moment nog steeds onduidelijk wat de effecten zijn op de natuur. Een nieuwe startstrategie met een begeleidend pakket van maatregelen lijken afdoende waarborgen te bieden, maar duidelijkheid van de bewindslieden over het overnemen van deze voorstellen is wenselijk.

Ten aanzien van het gestalte geven van het thema natuurlijkheid is "Ruimte voor de rivier" in het kader van de Lange Termijn Visie 2030 noodzakelijk. Ruimte voor de rivier betekent ontpolderen. Wij zijn van mening dat geen nieuwe ontpolderingen plaats mogen vinden ten behoeve van natuurlijkheid zonder adequate compensatie.

Postadres
Postbus 24
4630 AA Hoogerheide
Gemeentehuis
Huijbergseweg 3
Hoogerheide

Telefoon (0164) 61 11 11
Fax (0164) 61 63 31
www.woensdrecht.nl
gemeente@woensdrecht.nl

Postbank 10.72.375
Rabobank 12.29.02.688
B.N.G. 28.50.09.664
ABN-AMRO bank
46.89.29.754
t.n.v. gemeente Woensdrecht

Tot slot dienen de realisatie van alle projecten en maatregelen voldoende waarborgen te hebben in de vorm van procedure afspraken en voldoende financiële middelen, hetgeen nu ontbreekt. Voorts ontbreekt een kostentoedeling (Vlaanderen/Nederland).

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Woensdrecht,
namens dezen,

mevr. mr. L. Snoodijk,
hoofd afdeling Bouwen en Wonen

50

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 14 OKT 2004

Zaamslag, Oktober 2004.

Geachte heer, mevrouw,

Bij deze maak ik gebruik van de mogelijkheid tot een schriftelijke inspraakreactie op de voorstellen voor besluiten van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, zoals deze door proSes zijn gepresenteerd.

Ik ben inwoner van de Hellegatpolder en tevens ben ik eigenaar van Camping 't Hellegat, die ook in de Hellegatpolder gelegen is.

Voor het verbeteren van de natuurlijkheid van het Schelde-estuarium is door ProSes een basispakket tot voorstellen van maatregelen uitgewerkt.
Dit basispakket bestaat hoofdzakelijk uit:

- ontwikkelen van 100 ha getijdenatuur in de Bathse Polder;
- verbeteren van de waterhuishouding van de Braakman Polder;
- het ontwikkelen van getijdenatuur in de Hedwige-polder en het noordelijke deel van de Prosperpolder.

Verder zal er onderzoek uitgevoerd moeten worden naar aanvullende maatregelen voor verbeteren van de natuurlijkheid in de Ontwikkelingschets van het Schelde-estuarium na 2010.

In het Strategische Millieueffectenrapport (S-MER) wordt de Hellegat polder genoemd als een voorbeeld van een kleinschalige uitpoldering. Tevens is er ook nog een onderzoek geweest naar het ontwikkelen van natte natuur in de Hellegatpolder.
Uiteindelijk is de Hellegatpolder niet voorgesteld als maatregel in het basispakket.

Tijdens de inspraakavond op 21-9-2004 te Terneuzen waren de reacties om de Braakmanpolder te verzilten zonder uitzondering negatief. Als dit plan niet voldoende maatschappelijke draagkracht heeft, dan zullen er voor de ontwikkelingschets tot 2010 eventuele andere maatregelen uitgevoerd moeten worden.

Een groot gedeelte van de bewoners van de caravans op mijn camping wonen in het schelde-estuarium. Zij zijn ook bekend met de plannen met betrekking tot het schelde-estuarium.

Op dit moment is er onvoldoende duidelijkheid voor mij en de bewoners van de caravans op mijn camping op de volgende vragen :

1. kan de Hellegatpolder als vervanging van de Braakmanpolder als voorstel tot maatregel tot 2010 gekozen worden ;
2. kan de Hellegatpolder gekozen worden voor onderzoek van aanvullende maatregelen na 2010.

Deze onduidelijkheid heeft een aanzienlijke invloed op de bedrijfsvoering van mijn camping. Ik sta op het punt belangrijke investeringen te doen om mijn camping te moderniseren.

Ik verzoek U mij begin 2005 duidelijkheid te verschaffen .
Tevens verzoek ik U mij van alle verdere ontwikkelingen schriftelijk op de hoogte te houden.

Met vriendelijke groeten,

B Rijk

A. Rijk.
Camping 't Hellegat
Eendragtweg 20
4543 Pl Zaamsalg

51

Projectdirectie Ontwikkelingsschets
Schelde-estuarium
Inspraak Verkeer en Waterstaat
Postbus 30316
2500 GH DEN HAAG

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 14 OKT 2004

Onderwerp: **Inspraakreactie Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium**
Behandeld door: Drs. W.A. Wegman/ht
Datum: 13 oktober 2004

Geachte leden van de projectdirectie,

Graag wil RECRON een reactie geven op de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

Uw presentatie van de ontwikkelingsschets bevat strategische keuzes voor projecten en maatregelen om het Schelde-estuarium veiliger, toegankelijker en natuurlijker te maken. De maatregelen zijn enerzijds gericht op verdieping van de vaargeul voor de toegankelijkheid van de haven van Antwerpen en anderzijds gericht op de verruiming/verbreding van het stroomgebied van de Schelde in het kader van het beheerplan ex artikel 6.1 van de Habitatrichtlijn. Voorts geeft u aan dat ProSes fungeert als neutrale bemiddelaar tussen verschillende belangen en ambities in het Schelde-estuarium.

Hierbij geven wij u onze argumentatie in overweging:

1. RECRON constateert dat de belangen van de sector Recreatie en Toerisme in Zeeland onvoldoende aan de orde komen in de gepresenteerde ontwikkelingsschets. Het toeristisch bedrijfsleven is bij de totstandkoming van de ontwikkelingsschets onvoldoende geconsulteerd. De sector Recreatie en Toerisme vormt een van de belangrijkste economische pijlers van Zeeland met een omzet van 1.38 miljard euro (ERBO-2002), 17,5 miljoen toeristische overnachtingen en 18.000 arbeidsplaatsen (RIBIZ-2003), waarbij het aandeel in de werkgelegenheid 11% bedraagt. In de ontwikkelingsschets worden de economische effecten voor recreatie en toerisme niet belicht. Een kosten/batenanalyse, een kansen/bedreigingen inventarisatie en een financieringsplan ontbreken.
   Om draagvlak te creëren voor een dergelijk omvangrijk ontwikkelingsplan, is overleg met betrokken belangenorganisaties en sectoren onontbeerlijk. Wij refereren aan de vier gebiedsgerichte programma's in Zeeland die tot stand zijn gekomen door afstemming tussen provincie, gemeenten, Waterschap, Rijkswaterstaat, KvK, ZLTO, RECRON en ZMF.

RECRON
VERENIGING VAN RECREATIEONDERNEMERS NEDERLAND
ADRES: postbus 102, 3970 AC Driebergen ◆ TELEFOON: (0343) 52 47 00 ◆ FAX: (0343) 52 47 01 ◆ E-MAIL: info@recron.nl
bank: Rabobank 16.21.66.087 ◆ Postbank 89.97.70 ◆ K.v.K. nr. 401 19 135 ◆ B.T.W. nr. NL.0026.21.253.B01

Hoofdsponsor EUROPEESCHE

2. In de ontwikkelingsschets missen wij een samenhangend plan dat consistent is met de beleidskeuzes van de provincie Zeeland. Uitgangspunten zijn profilering van de groen blauwe oase, versterking van de recreatieve sector en positionering van het unieke toeristisch product Zeeland. Wij refereren aan het Collegeprogramma "Alle Zeilen Bij", de Provinciale Nota Ruimte Vernieuwing Verblijfsrecreatie, het Masterplan RECRON Zeeland, het KvK rapport Ontwikkelingskansen Toerisme Zeeland en de beslispuntennota van het Provinciaal Sociaal Economisch Beleidsplan 2004-2008 en het Provinciaal Integraal Omgevingsplan.

3. De tweede verdieping van de vaargeul in 1997 heeft ertoe geleid dat de stroomsnelheid aanzienlijk is toegenomen, hetgeen de veiligheid van de watersport en waterrecreatie niet ten goede is gekomen. Bij verdere verdieping zal de vaargeul bij de stranden van Walcheren opschuiven naar het land en mede als gevolg van stroming en hogere golfslag van grote zeeschepen wordt het strand voor de badgasten kleiner. Wij voorzien grote schade voor deze belangrijke toeristische trekpleister en achten de onderbouwing van de morfologische effecten onvoldoende.

4. Met de verdieping van de vaargeul en de passage van grotere containerschepen en tankers met brandbare gassen zien we de verplaatsing van de risicocontour naar het land met schade voor de recreatiebedrijven die gesitueerd zijn langs de Schelde.

5. Wij plaatsen vraagtekens bij de realisatie van de aquacultuur, het zeecultuurpark bij de Braakman met een combinatie van mosselkweek en zeekraal. De bestemming van de Braakman is een recreatie- en natuurgebied, waarbij de nadruk ligt op recreatief medegebruik. Een zeecultuurpark op deze locatie werkt belemmerend voor de verdere ontwikkeling van recreatie, zeil- en watersport in dit gebied.

6. De positie en uitbreiding van de regiostrandjes in Zeeland is van groot belang voor de Zeeuwse sector Recreatie en Toerisme. In de ontwikkelingsschets wordt hieraan geen aandacht besteed. Uitsluitend de natuurontwikkeling staat centraal, waarbij "moet worden voorzien in passende maatregelen om te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitat en habitat van soorten in beschermingszones niet verslechtert". Hierbij is geen sprake van een zorgvuldige afweging tussen de verschillende functies en de belangen daarvan in een bepaald gebied. De tien unieke selling points van Zeeland zorgen voor spreiding van toerisme, waarbij de niet-kustgebonden regio's zich steeds sterker positioneren.

7. De Vogel- en Habitatrichtlijn en het Zeereservaat vlakte van Raan zijn niet flexibel en doen een gebied op slot. Juist bij de afweging natuurontwikkeling zal altijd rekening moeten worden gehouden met recreatief medegebruik.
De locaties voor recreatief medegebruik zijn in de ontwikkelingsschets niet aangegeven.

RECRON

51

8. De derde verdieping van de Schelde vloeit voort uit het scheidingsverdrag van 1839 tussen België en Nederland om de Antwerpse haven toegankelijk te houden. De effecten van de tweede verdieping van de Schelde in 1997 zijn nog onvoldoende geëvalueerd en in de ontwikkelingsschets zijn veel aannames en veronderstellingen opgenomen, waarbij nieuwe effecten van verruiming en verdieping onvoldoende zijn onderzocht.

9. Tot slot constateren wij dat compenserende maatregelen voor de sector recreatie en toerisme ontbreken in de ontwikkelingsschets.
   Vooralsnog zien wij geen positieve effecten van de verdieping en verruiming van de Schelde voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme. Belangrijke voorwaarde is immers dat de belevingswaarde van landschap, oevers en water aantoonbaar zal toenemen voor bewoners en recreanten.

Met vriendelijke groet,
RECRON

K.J. Coppoolse, districtsvoorzitter Zeeland
Drs. W.A. Wegman, regiomanager Zeeland

**De heer Wegman is te bereiken op het kantoor van RECRON Zeeland, postbus 6004, 4330 LA Middelburg.
Tel: 0118 - 65 14 41, fax 0118 - 63 70 59 of mobiel 06 - 53 75 84 71.E-mailadres: wegman@recron.nl**

RECRON

52

KAMER VAN KOOPHANDEL
ZEELAND

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH DEN HAAG

KANTOOR MIDDELBURG
BESTUUR & DIRECTIE
POSTBUS 6004, 4330 LA MIDDELBURG
T (0118) 67 35 30 F (0118) 63 70 59

Verkeer en Waterstaat
14 OKT 2004

KENMERK	BEHANDELD DOOR	DATUM
Ecove/010/pge/ebr	P. Geertman	13 oktober 2004
ONDERWERP	DOORKIESNUMMER	EMAILADRES
Inspraak ontwikkelingsschets	(0118) 673 538	pgeertman@zeeland.kvk.nl

Mevrouw, mijne heren,

Met belangstelling heeft de Kamer van Koophandel voor Zeeland kennis genomen van de voorstellen voor besluiten in de Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium 2010, evenals de onderliggende rapporten.

In het kader van de inspraakmogelijkheid wensen wij ons standpunt aan u mede te delen. Bijgaand treft u de notitie aan waarin het bestuursstandpunt wordt verwoord en toegelicht.

Wij verwachten dat u ons standpunt betrekt bij de definitieve voorstellen voor besluiten.

Hoogachtend,

dr. ir. R.J. van Renterghem,
directeur/algemeen secretaris

Bijlage.

Certified ISO 9001:2000 by BVQI
MGMT. SYS. RvA C 249

Standpunt Kamer van Koophandel over Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

1. Inleiding en aanleiding

De "Ontwikkelingssschets 2010 Schelde-estuarium" is een integraal plan om rekening houdend met de morfologie van de Westerschelde zowel de toegankelijkheid van de Antwerpse haven als de (overstromings-)veiligheid van het Vlaamse Zeescheldegebied en de natuurkwaliteiten van het Westerschelde-estuarium te verbeteren.
Onderstaand volgt een overzicht van aandachtspunten, kansen en bedreigingen van de verdieping van de Westerschelde voor de ontwikkeling van de Zeeuwse economie. Deze notitie wordt afgesloten met het standpunt van de Kamer van Koophandel over de Ontwikkelingssschets 2010 Schelde-estuarium.

2. Algemene aandachtspunten

- De economische aspecten van Zeeland krijgen in de ontwikkelingsschets geen aandacht.
- Voor Antwerpen is de derde verdieping (tot 13,10 meter getij-ongebonden) niet de laatste. Zeeland zal rekening moeten houden met meer verdiepingen en nog meer natuurcompensaties.
- De ontwikkelingsschets is niet duidelijk over de omvang van de natuurmaatregelen in Zeeland. Er wordt aangegeven, dat het basispakket van natuurmaatregelen in de komende jaren uitgebreid moet worden. De Provincie Zeeland zal in haar tweesporenbeleid duidelijk moeten aangeven in welke mate dit te combineren is met ruimte voor (industrieel) ondernemen.
- Natuurmaatregelen zijn als instrument ook noodzakelijk in te zetten voor autonome Zeeuwse economische ontwikkelingen.
- Wat betreft ruimtelijk-economische mogelijkheden is de Vogel- en Habitatrichtlijn(VHR) een zeer dominante rol gaan spelen met ingrijpende gevolgen voor Zeeland.

3. Kansen en bedreigingen voor de Zeeuwse economie

Algemene kansen en bedreigingen:

- Door extra versterking van de natuur- en landschapswaarden van de Westerschelde en van de aangrenzende binnendijkse gebieden zullen in de toekomst economische functies aan de Westerschelde sterk belemmerd worden in hun ontwikkelingsmogelijkheden. Dit geldt voor economische functies op zowel nieuwe als bestaande bedrijfslocaties. Ruimte voor economische functies zal steeds zeldzamer worden.
- De natuurmaatregelen, zoals in de ontwikkelingsschets omschreven, betreffen nog maar een basispakket van maatregelen die vóór 2010 gerealiseerd of in uitvoering genomen moeten zijn. Daarnaast wil het Rijk aan de provincie Zeeland verzoeken om het streefbeeld van de natuur in de periode 2005-2010 verder in te vullen voor de periode daarna. Gelet op het gebrek aan voortgang van de relatief beperkte natuurmaatregelen samenhangend met de 2^{e} verdieping, is dit onrealistisch en ongewenst, deze afspraken dateren al uit 1995.
- Uit de ontwikkelingsschets komen geen concrete economische voordelen voor Zeeland naar voren.

Aanvullende kansen en bedreigingen voor haven en industrie:

- Voor de Zeeuwse havens is de verdieping van de Westerschelde tot 13,10 meter niet noodzakelijk.
- Door versterking van de natuur- en landschapswaarden van de Westerschelde en van de binnendijkse gebieden worden met name de bedrijfsactiviteiten in de havengebieden belemmerd in hun ontwikkelingsmogelijkheden. Recente ervaringen met de Vogel- en Habitatrichtlijn tonen aan dat economische plannen die van invloed zijn op de natuurlijke kwaliteiten van het Westerschelde-estuarium niet meer toegestaan worden. Ook voor de beeldvorming van de havens (in het buitenland) is dit een negatief gegeven en een extra handicap bij het aantrekken van (nieuwe) investeerders.
- De voorgestelde plannen voor verzilting en natuurontwikkeling in het Braakmangebied beperken (nieuwe) economische activiteiten op en rond het Dow-complex, o.a. ontwikkeling Mosselbanken.
- De plannen voor natuurcompensatie van de Bathse polder zullen op langere termijn de economische opties (w.o. een multi-modaal bedrijventerrein langs het Schelde-Rijnkanaal) in het Zeeuwse deel van het Zoomgebied beperken.
- De verdere verdieping van de Westerschelde kan leiden tot afzet van meer (vervuild) slib in de (open) havens van Vlissingen en dus tot hogere baggerkosten voor de havens/Zeeland Seaports.

Aanvullende kansen en bedreigingen voor recreatie, toerisme en visserij:

- Verdiepingswerken kunnen leiden tot sterkere afslag van stranden en sterkere stroming van het (recreatie-)water. Het voor Zeeland belangrijkste toeristische product "kust en strand" wordt hierdoor bedreigd.
- Door het creëren van overloopgebieden en door ontpoldering ontstaan wellicht kansen voor zeecultuur (mosselkweek e.d.), voor nieuwe zilte teelten en voor recreatief medegebruik. De haalbaarheid en het economisch belang worden in de rapporten echter niet geconcretiseerd en er zijn geen signalen vanuit de branches dat deze nieuwe gebieden nodig zijn. De koppeling met de verdieping is bovendien kunstmatig. Verdieping is hiervoor niet noodzakelijk.

Aanvullende kansen en bedreigingen voor woon- en leefklimaat:

- Doordat de externe veiligheid in Zeeland met name bepaald wordt door (thans ingezette, kleinere) schepen met explosieve (gas-)ladingen, hebben de verdiepingsplannen geen invloed op de ligging van de risicocontouren. Er is echter in de ontwikkelingsschets geen verband gelegd tussen de verwachte toename van de scheepvaart op de Westerschelde, zeevaart én binnenvaart, en de risicocontouren. Dit blijft een aandachtspunt voor Zeeland.

4. Standpunt van de Kamer van Koophandel over Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Overwegende dat:

- de besluiten zoals voorgesteld in de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium geen rekening houden met de economische belangen van Zeeland, in het bijzonder van de haven- en industrieactiviteiten;
- de Westerschelde met haar havengebieden de economische levensader van Zeeland vormen;
- noch in de ontwikkelingsschets, noch in de MKBA duidelijk wordt gemaakt welk belang Zeeland heeft of concreet kan hebben bij een sterke economische positie van de Antwerpse haven;

- in het bijzonder de voorgestelde natuurmaatregelen bedreigend zijn voor de ruimtelijke mogelijkheden om de Zeeuwse economie verder te ontwikkelen, dit geldt in het bijzonder voor de haven- en industriegebieden van Vlissingen-Oost en Terneuzen;
- de locaties van de voorgestelde natuurmaatregelen niet zijn afgestemd met parallelle ontwikkelingen in Zeeland zoals de aanwijzing van Nationale landschappen (Nota Ruimte), het Integraal Omgevingsbeleidsplan, de Havenvisie van Zeeland Seaports en het Provinciaal Sociaal-Economisch Beleidsplan;

is de Kamer van Koophandel voor Zeeland van mening dat:

- de Nederlandse Regering het pakket van besluiten zoals nu voorgesteld in de ontwikkelingsschets dient af te wijzen en
- het provinciaal bestuur en de overige belanghebbende partijen in Zeeland nauw betrokken moeten worden bij de uitwerking van een nieuwe ruimtelijke ontwikkelingsschets en/of visie voor de Westerschelde die de natuur-, veiligheids- en economische belangen van álle betrokken regio's en havensteden in het Scheldebekken meeweegt.

Middelburg, 12 oktober 2004

53

Dow Benelux B.V.
P.O. Box 48
4530 AA Terneuzen
The Netherlands
Telephone: 0115 67 12 34

Terneuzen, 13 oktober 2004

Per fax : 070 - 351 9601

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 15 OKT 2004

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH DEN HAAG

Betreft : ***Inspraakreactie Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium***

Geachte Projectdirectie,

Op de door U georganiseerde inspraakavond in Vlissingen, 4 oktober jl., heb ik namens Dow Benelux B.V. ("Dow") reeds mondeling ingesproken op de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium zoals gepubliceerd in september 2004.
Hierbij Dow's schriftelijke toelichting op die bezwaren.

In de stukken doet u ingrijpende voorstellen voor aanpassingen in en om de Braakmanpolder. In de toelichting stelt U o.a. "de industrie in de omgeving zal geen nadeel van de natuurontwikkeling ondervinden" en "vanuit een bescheiden start, aansluitend bij het huidige maatschappelijke draagvlak voor niet al te ingrijpende aanpassingen, zijn er goede perspectieven voor verdere natuurontwikkelingen".

In de MKBA (Een verkenning van de kosten en baten) geeft U aan dat de ontpoldering van de Braakman bijzonder geschikt is voor het verbeteren van de dynamiek van de Schelde en om te zorgen voor energiedisipatie. Door de gunstige hoogteligging en de grote kreken is een grote variatie aan habitats mogelijk en kunnen estuariene processen goed tot hun recht komen.

Dow heeft reeds in de inspraakreactie van 12 december 2003 aangegeven tegen Uw voorstellen, zoals hiervoor bedoeld, te zijn. Dow is gelegen in de directe nabijheid van de Braakmanpolder en vreest dat de voorgestelde ontwikkelingen – Uw geruststellende woorden in de toelichting ten spijt - tot een sterke beperking van onze bestaande en nieuw te ontwikkelen operaties, met name op de Mosselbanken, zullen leiden.

../2

Registratie Kamer van Koophandel nummer 24104547

Indien Uw voorstel daadwerkelijk uitgevoerd gaat worden zal dit sterk bijdragen aan een groeiende onrust binnen het Dow concern betreffende de mogelijkheden van nieuwe bedrijfsvestigingen en frustreert daarmee de groeimogelijkheden van de Dow vestiging in Terneuzen. Dit gegeven zal, zoals ook al aangegeven in onze eerdere reactie, zijn weerslag hebben op de continuiteit van de vestiging.

Uw voorstel tot nog verdere natuurontwikkeling zal voorts een uitbreiding van het industrieterrein naar het westen belemmeren en de ontsluiting aan de Westkant hinderen. Die ontsluiting is van zeer groot belang vanwege de toegankelijkheid in geval van calamiteiten, maar wordt ook noodzakelijk geacht voor een goede bedrijfsvoering van het zogenoemd logistiek park ten Zuiden van de Mosselbanken.

Wij wijzen dan ook iedere natuurontwikkeling in de Braakman die verder gaat dan de afspraken, zoals gemaakt een aantal jaren geleden in het kader van het ROM project Gebiedsgerichte Benadering Kanaalzone Zeeuws-Vlaanderen, af. Indien deze natuurontwikkeling onvoorwaardelijk verbonden is met een verdere verdieping van de Westerschelde wijzen wij daarmee ook deze verdieping af.

Tenslotte willen wij U er op wijzen, dat tengevolge van de baggerwerkzaamheden ten behoeve van de eerdere verdieping van de Westerschelde de pijpleidingen van Dow onder de Westerschelde extra onderhoudswerk behoeven. De leidingen moeten volgens de verleende vergunning twee meter onder de bodem blijven. Voorheen was slechts een keer per zeven jaar een activiteit van Dow vereist om aan deze vergunningseis te voldoen, tegenwoordig moet dit een keer per twee jaar gebeuren. Een en ander is door een daartoe deskundig bureau vastgesteld en ook aan Rijkswaterstaat gemeld. Een verdere verdieping zal tot aanvullend onderhoudswerk aan de pijpleidingen leiden met aanzienlijke meerkosten tot gevolg.

Uw reactie zien wij met bijzondere belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groeten,

J. van Seters
Dow Benelux B.V.

2004-10-15

54

GEMEENTE BEVEREN

FAXBERICHT

Dienst Milieubescherming, Gravendreef 5, 9120 BEVEREN
Tel. (03)750 14 80 Fax (03)750 14 99 PCR 000-0019956-71

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
Aan Mevrouw C. Van der Linden
Postbus 30316
2500 GH DEN HAAG
NEDERLAND

FAX: 0031/703 519 601

afzender: ir. Eddie Joosen

dienst: Milieubescherming

telefoon: 0032 3 750 14 81

fax: 0032 3 750 14 99

uw kenmerk:

ons kenmerk: EJ/RR/04/1105

aantal pagina's: 1 bundel

Geachte mevrouw,

In bijlage laten wij u onze opmerkingen met inbegrip van bezwaren van derden in verband met het strategische MER Ontwikkelingsschets 2010 - Schelde-estuarium – (Projectbureau Proses) Inspraak 240 geworden.

De officiële versie volgt.

met vriendelijke groeten

ir. Eddie Joosen

Milieuambtenaar

54

2004-10-15

GEMEENTE BEVEREN

dienst milieubescherming

Stationsstraat 2, 9120 Beveren

Tel. 03 750 14 80 Fax 03 750 14 99 PCR 000-0019956-71

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
Aan Mevrouw C. Van Der Linden
Postbus 30316
2500 GH DEN HAAG
NEDERLAND

uw brief van:	ons kenmerk:	contactpersoon:
10/09/2004	EJ/2004/1102	ir. Eddie Joosen
uw kenmerk:	dienst:	rechtstreeks nummer:
/	Milieubescherming	03 750 14 80

Betreft: opmerkingen strategische MER Ontwikkelingsschets 2010 –Schelde-estuarium – (Projectbureau Proses) - Inspraak 240

Geachte mevrouw,

Hierbij laten wij u de opmerkingen geworden van ons bestuur inzake de strategische MER Ontwikkelingsschets 2010 –Schelde-estuarium :

1. De potentiële overstromingsgebieden op ons grondgebied bevinden zich in een zone waarop als gevolg van de havenontwikkeling een zeer zware druk rust op de landbouw. Het bijkomend belasten van de landbouwsector in deze zone met grootschalige overstromingsgebieden is onverantwoord. Van in de beginfase werd er door diverse instanties op aangedrongen om een landbouweffectenrapport op te maken om de impact naar landbouw toe duidelijk te kunnen inschatten. Dit rapport is er nooit gekomen. Door deze grove leemte in de kennis is het niet mogelijk om gefundeerde beslissingen inzake de aanleg van overstromingsgebieden te nemen. Het opofferen van 600 ha vruchtbare landbouwgrond op ons grondgebied alsmede 400 ha landbouwgrond op Nederlands grondgebied, welke in hoofdzaak door onze eigen landbouwers worden bewerkt, is onbespreekbaar.
   Absolute voorrang dient gegeven aan duurzame alternatieven die ook respect opbrengen voor de huidige grondeigenaars en gebruikers.

2. Een maatschappelijke kosten batenanalyse belicht onvoldoende de totaliteit van de landbouwkundige aspecten: de gederfde inkomsten worden niet in rekening gebracht en de ethische, niet becijferbare aspecten worden niet behandeld.

3. Binnen het plan-MER zijn de effecten m.b.t. de instroom van verontreinigende substanties in de potentiële overstromingsgebieden onvoldoende onderzocht. Bodemkwaliteitsverlies en verzilting vormen hierbij een aandachtspunt. Deze problematiek sluit bovendien aan bij het aspect natuurlijkheid.

4. Het aspect veiligheid tegen overstromingen dient absolute prioriteit te krijgen. Vanuit verscheidene hoeken bereiken ons de visies van deskundigen terzake die er blijkbaar zijn van overtuigd dat overstromingsgebieden onvoldoende bescherming bieden bij extreme situaties van opstuwend water.
   Om deze reden dient, ondanks de meerkost, te worden geopteerd voor een stormvloedkering,

54

temeer omdat duidelijk wordt gesteld dat dit de beste garantie biedt tegen overstroming en omdat op langere termijn de kans groot is dat de geplande overstromingsgebieden ontoereikend zullen zijn.

5. Aan ons verzoek (kennisgevingsdossier) om een onderzoek te voeren naar de effecten van verbeteringswerken aan de bestaande overstromingsgebieden m.b.t. het verhoogde bergingsvermogen van de stroom, wordt binnen het plan-mer geen aandacht besteed.

6. Ons gemeentebestuur wenst nauw te worden betrokken bij de maatschappelijke afweging van de verschillende alternatieven indien deze impact hebben op ons grondgebied.

7. De complexiteit van de studies die momenteel lopen i.v.m. deze problematiek is groot. De samenhang tussen de verschillende studies is niet altijd evident. De korte beoordelingstermijnen zorgen ervoor dat overleg en samenspraak tussen de verschillende betrokken partijen onmogelijk wordt. Ondanks ons verzoek om deze studies op een duidelijke wijze op elkaar af te stemmen, is dit nog steeds niet het geval. De doelstellingen op vlak van natuur en de aard van de overstromingsgebieden zijn nog steeds niet compatibel.

In bijlage zijn tevens de opmerkingen van derden gevoegd welke ons werden overgemaakt in de loop van de periode waarbij het dossier in casu ter inzage van de bevolking werd gelegd. (opmerkingen van de heer Ferdinand De Bondt, eresenator, Pr. Jos. Charlottelaan 31 te 9100 - Sint Niklaas en van het Vlaams Agrarisch Centrum, Ambachtsweg 20 te 9820, Merelbeke).

Teneinde de limietdatum van 15 oktober te kunnen respecteren werd u op 15 oktober jongstleden copij van voorliggend schrijven met de bijhorende bijlagen per fax overgemaakt. (cf. uw telefonisch onderhoud met de heer Eddie Joosen - milieuambtenaar).

Met de meeste hoogachting

namens het college van burgemeester en schepenen

de secretaris de burgemeester

Jan Noppe François Smet

bijlagen: 2

VLAAMS AGRARISCH CENTRUM

Ambachtsweg 20, 9820 Merelbeke - Tel. 09/252.59.19 - Fax. 09/252.40.66

Waar boeren thuis zijn

54

Aan het College van Burgemeester en Schepenen
Gemeentehuis
Stationstraat 2
9120 Beveren

Merelbeke, 12 oktober 2004

Bezwaarschrift betreffende de studies van ProSes over de Ontwikkelingsschets 2010 – Schelde-estuarium en de actualisatie van het Sigmaplan.

Geachte dames en heren,

Als voorzitter van de erkende algemene landbouworganisatie Vlaams Agrarisch Centrum, en namens de landbouwers in de Hertogin Hedwigepolder, Prosperpolder en Doelpolder, wens ik bezwaar in te dienen op basis van volgende elementen:

Voorafgaand wensen wij aan te klagen dat het schier onmogelijk is binnen een tijdsbestek van 30 dagen een degelijk bezwaarschrift in te dienen als antwoord op de omvattende studie van ProSes. Op die manier wordt al bij voorbaat de inspraak van de burger uitgehold.

1. Het uitgangspunt van de studie is de toegankelijkheid van de Antwerpse haven. Milieu en vooral veiligheid zijn ondergeschikt. Landbouw werd bewust niet eens bekeken. Dat maakt dat deze studie onvolledig en onevenwichtig is.

2. Van de natuurprojecten die in de studie worden voorgesteld kan men blijkbaar niet uitmaken of deze iets zullen opbrengen. De voorgestelde ingrepen zijn echter bijzonder verregaand én onomkeerbaar. Zij maken dat honderden mensen hun bestaan in de polders moeten opgeven. Daarom moeten deze projecten zoals ze voorliggen afgewezen worden.

3. De studie besluit dat een stormstuw perfect de veiligheid garandeert voor de bewoners langs de Scheldeoever. Toch wordt, omwille van de kostprijs, niet voor een stormstuw gekozen. Dat is een onverantwoorde keuze en is spelen met het leven van duizenden mensen in het Scheldebekken.

4. Het argument dat de veiligheid zou verzekerd worden door de aanleg van overstromingsgebieden is onjuist. Volgens de voorliggende studies zou het effect ter hoogte van Antwerpen niet meer dan 20 cm zijn. Daarmee wordt Antwerpen onvoldoende beveiligd.

54

5. De inrichting van overstromingsgebieden in Hertogin Hedwigepolder, Prosperpolder en Doelpolder is onaanvaardbaar. En wel vanuit ethisch standpunt standpunt en economisch standpunt. Het betreft hier namelijk géén maagdelijk gebied maar een streek waar sinds honderden jaren, van generatie op generatie honderden mensen wonen en werken.

6. Het gebied Van de Hedwigepolder, Prosperpolder en Doelpolder is vanuit cultuur-historisch standpunt zonder meer uniek te noemen. Dat wordt onderstreept door de talrijke publicaties die reeds aan de historiek van deze polders gewijd werden; de toeristische fiets en wandelroutes die door het gebied lopen; en de duizenden mensen die jaarlijks deze polders bezoeken. Hun verdwijning zou een verarming betekenen voor ons cultuur-historisch erfgoed.

7. Het is bovendien zéér de vraag wat een ontpoldering van deze polders aan ecologische meerwaarde levert. Gezien zij nu reeds van uitzonderlijke ecologische betekenis zijn en binnen het vogelrichtlijngebied liggen.

In de overtuiging dat u hieraan de nodige aandacht zult besteden, en ons bezwaarschrift aan de andere betrokken instanties zult overmaken,

Tekenen wij met hoogachting,

Ignace Van de Walle
voorzitter

54

ERESENATOR

2004-10-13

Aan het college van Burgemeester en Schepenen
Van en te
Beveren

Mijnheer de Burgemeester
Heren Schepenen

Hierbij leg ik U het "Memorandum naar aanleiding van de inspraakronde ProSes, over de Ontwikkelingsschets 2010-Schelde-estuarium en Actualisatie van het Sigmaplan, ten behoeve van Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare werken, Energie, Leefmilieu en Natuur; Melanie Schultz van Haegen, Nederlands staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, en Cees Veerman, Nederlands minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit" voor.

Sinds de aanzet van al deze besprekingen en de productie van een ontelbaar aantal documenten daaromtrent hebben wij met velen deze zaak opgevolgd. We kunnen U verzekeren dat onze aanbevelingen in alle gemoedsrust tot de Uwe kunnen gemaakt worden.

Bovendien zouden wij het op prijs stellen, zoals trouwens reeds herhaaldelijk is gebeurd, dat U zorg zult willen dragen opdat ons memorandum ter plekke komt, en dat ook de andere bezwaarschriften, die van onze vrienden uitgaan, eveneens door Uw zorg zullen worden terecht gebracht.

Uitziend naar Uw stellingname, groeten wij U met de meeste achting.

Ferdinand de Bondt
Eresenator
Pr. Jos. Charlottelaan 31
9100 – Sint-Niklaas

54

ERESENATOR

Memorandum naar aanleiding van de inspraakronde ProSes, over de studieopdracht rond Ontwikkelingsschets 2010 – Schelde-estuarium en Actualisatie van het Sigmaplan, ten behoeve van Kris Peeters, Vlaams Minister van Openbare Werken, Energie Leefmilieu en Natuur; Melanie Schultz van Haegen, Nederlandse staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, en Cees Veerman, Nederlands minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

1 – Infosessies met inspraakrondes moeten de burger de idee geven dat hij ook enige inbreng heeft.[1]
De Antwerpse kranten blokletterden reeds dat de Vlaamse regering snel tot een besluitvorming moet komen zodat inspraak en eventuele gerechtelijke procedures geen invloed meer zouden kunnen hebben op de uitvoering.
Dit alles ontslaat ons niet van de plicht onze eisen kenbaar te maken.

2 – Bemerkingen betreffende de studie :

2 – 1 -Van bij de aanvang van de studie zit het reeds fout. **Het uitgangspunt van de studie is zonder twijfel de toegankelijkheid van de Antwerpse haven.** Milieu en vooral veiligheid zijn ondergeschikt. Landbouw werd bewust niet eens bekeken. Er werd ook toegegeven dat met de eisen van de landbouwverenigingen geen rekening werd gehouden[2]

Dat het Belgisch-Nederlands onderzoek pleit voor verdieping van de Westerschelde tot 13,1 meter hadden wij niet anders verwacht.

Daarvoor dienen dergelijke (dure en langdurige) studies nu eenmaal : **besluiten met wat de opdrachtgever wil bekomen.**

2 –2 – In de studie worden ook tal van natuurprojecten voorgesteld, maar men kan nog niet eens bepalen of deze wel iets zullen opbrengen. De baten zullen we pas kennen als de plannen uitgevoerd zijn.

We stellen een ontstellend gebrek vast aan cijfermatig begrote opbrengst qua bescherming (veiligheid !) van de onderscheiden natuurprojecten. Het enige wat we met zekerheid weten is : **de ingrepen zijn onomkeerbaar.**

2 -3 – Voor de veiligheid was er de keuze tussen een stormstuw, dijkverhogingen en overstromingsgebieden.
De studie besluit dat een stormstuw[3] perfect de veiligheid garandeert voor de bewoners langs de Scheldeoever.

---

[1] Maar in de werkelijkheid heeft de burger het gevoel dat door Antoine Denert op de inspraakvergadering van 5 oktober 2004 werd verwoord : "Ze horen U wel maar, ze luisteren toch niet".
[2] Werd duidelijk tijdens kwasi elke inspraakvergadering (uit de reeks van zeven); zie de persknipsels van de diverse vergaderingen.
[3] Dit is des te merkwaardiger als men bedenkt dat ir. Meyvis tijdens de inspraakvergadering te Beveren op 23 september 2004 ten overstaan van een gehoor van twee honderd mensen, daarover indringend ondervraagd door aanwezige deskundige, ondubbelzinnig verklaart, dat de stormstuw de enige 'zekere' veiligheid biedt tegen stormvloeden vanuit de Noordzee

54

Toch wordt niet voor een stormstuw gekozen.Omwille van de kostprijs wordt deze optie weerom niet weerhouden.

Er dient opgemerkt dat de Antwerpse haven vandaag amper nog baat heeft bij scheepvaart opwaarts Oosterweel, zodat het argument dat de stormvloedkering (SVK) op dat punt ten nadele van de Antwerpse haven zou spelen geen hout snijdt.

Is men uit het oog verloren dat men de kansen voor de bouw van de SVK ter hoogte van Oosterweel heeft verkwanseld door het project 'wegtunnel' ten nadele van het gecombineerd project 'SVK-wegtunnel'.

Het is tragisch dat men in Antwerpen blind is voor de onveilige positie waarin de stadskern zich bevindt. Men waant zich veilig achter de "waterkeermuur", een 7 kilometer lang bouwwerk, gebouwd in vakken van een 20-tal meter lengte (350 moten), elk onderhevig aan ongekende invloeden, waarvan één slechte toestand kan leiden tot breuk onder druk van 1.20 meter water bij volloop. In het rapportMOD 440 nr 13, van het WLB (waarop we later nog zullen terugkomen), wordt op basis van het onderzoek van een ganse reeks scenarios, aangetoond dat in zeer veel gevallen het centrum van Antwerpen-Stad in de nadeligste positie verkeert van gans het Schelde-tijbekken.
Van dit gegeven maakt de studie ProSes geen melding, laat staan gebruik, bij de beoordeling van de onderzochte projecten.
De waterkeermuur biedt, zelfs zonder accident, in geen enkele mate bescherming tegen een stormvloed type ½ februari 1953. Bij herhaling van zulk natuurfenomeen staat Antwerpen een ware catastrofe te wachten : want tussen de Noordzee en Oosterweel (einde van de dijken of oevers op Deltahoogte (+ 11.00) TAW of (+ 8.67) NAP, zullen geen stroomgaten meer ontstaan om Antwerpen te redden zoals in 1953 is gebeurd.

Opmerkelijk (en voor ons hogelijk verbazend) is het ook te weten dat men in Antwerpen vreest dat de (aanzienlijke) uitgave, nodig voor de bouw van de SVK, zou aangerekend worden op het conto van de haveninvesteringen. Dat is een dwaze stelling. Zodoende schaadt Antwerpen zichzelf. Een stormvloedkering is evident het ultiem instrument van veiligheid voor het ganse Schelde-tijbekken.

De SVK zou niet bijdragen tot de realisatie van nieuwe natuurwaarden. Het tegendeel is waar. Immers onder de veilige bescherming van een SVK kan men in het ganse Schelde-tijbekken, opwaarts de stormvloedkering , (verantwoorde) nieuwe natuurwaarden aanleggen, net zoals allerlei recreatie-infrastructuren (zeilen, surfen, motorbootvaren, vissen, enz.). Waarom komt deze evidente conclusie niet voor bij de waardering van de optie SVK ?

Het argument dat de veiligheid zou verzekerd worden door de optie overstromingsgebieden, omdat deze optie bovendien de goedkoopste oplossing blijkt (en tegelijk natuurwaarden realiseert, argument dat wij zopas hebben weerlegd) is de demonstratie van een uiterst gevaarlijke 'gemakzucht'.

Als het over veiligheid gaat, tegen de gevolgen van stormvloeden in Vlaanderen, moet men weten dat het argument 'goedkoop' uitermate verwerpelijk is.

Immers in deze studies wordt domweg gehandeld alsof een alternatief project ook een gelijkwaardig project zou zijn, als alleen of eenzijdig op de kostprijs wordt gelet. Alternatief is niet hetzelfde als gelijkwaardig. Men verwart in deze studies, dat het een 'lust' lijkt, alternatief met gelijkwaardig en met variante.

Daarom hebben wij bij onze stellingnamen, vroeger en vandaag nog met meer klem, de eis gesteld : de cijfermatige uitdrukking in termen van TAW van de beveiligde stormvloedhoogte van elke 'onderzochte' variante is onontbeerlijk bij elke rationele beoordeling van de hele oplossingswaaier.

Onze eis staat ijzersterk : **De actualisatie van het Sigmaplan behoeft de onmiddellijke beslissing tot de bouw van een stormvloedkering .**

2 – 4 - Alhoewel in de rapporten het project **Overschelde** negatief wordt beoordeeld, willen wij toch een kleine aantekening maken, die betekenis krijgt in ons verder betoog. Dat dit project te duur is, vormt maar een ondergeschikte reden tot de afkeuring, die reden wordt in het rapport niet vermeld : de totale nutteloosheid van zulk dispositief in de strijd tegen stormvloeden. Immers heeft Nederland dit niet nodig vermits de dijken op Deltahoogte liggen en het onverstandig zou zijn deze dijken over een lengte van minstens één kilometer te doorbreken, om dan opnieuw langs de doorsteek vele kilometers bandijk te moeten aanleggen. En Vlaanderen heeft slechts een verwaarloosbare baat bij de Overschelde : de verlaging van de waterstand kan ter hoogte van de inlaat uit de Schelde wellicht 30 centimeter bedragen, maar ter hoogte van Oosterweel (oevers op Deltahoogte) is deze winst geslonken tot enkele centimeter, om ter hoogte van het Loodsgebouw te Antwerpen zou deze winst nog nauwelijks meetbaar zijn.

2 – 5 – Een laatste opmerking willen wij plaatsen rond het thema 'het aanleggen van natuurwaarden langs de tijrivieren in Vlaanderen'. De rapporten geven geen klaarheid, integendeel, ze verspreiden de meest hardnekkige mist over de spanning tussen 'de bescherming tegen de gevolgen van stormvloeden van het Vlaams tijbekken van de Schelde en bijrivieren' enerzijds, en 'de aanleg van natuurwaarden langs de tijrivieren' anderzijds.We komen daar in ons verder betoog uitvoerig op terug, maar we stellen nu reeds : Veiligheid en natuurlijkheid : ook al is er overlapping : zijn twee onderscheiden, onafhankelijke objectieven. Achter een stormvloedkering evenwel zit elk project van natuurwaarde veilig'.

3 – Scheldeverdieping en Actualisatie van het Sigmaplan :

3.1 – Voorafgaande overwegingen :

3.1.1 – In de studies van ProSes , genoemd "Ontwikkelingsschets 2010 Scheldeestuarium" worden twee projecten onderzocht : a) de Scheldeverdieping, genoemd tot 13,1 meter en b) de actualisatie van het Sigmaplan.

Dit gezamenlijk bestuderen kan de idee doen ontstaan dat over beide projecten gelijktijdig en onverbrekelijk samenhangend een beslissing moet genomen worden.
Een ogenblik nadenken maakt duidelijk dat dit om geen enkele denkbare reden van binding het geval is.Er bestaat geen principieel oorzakelijk verband tussen beide projecten. Indien dit aangetoond zou worden moet het ene project rekening houden met, c.q. aangepast worden aan het andere. Maar dit vergt geenszins gelijktijdigheid noch onverbrekelijke samenhang tussen beide, noch op het stuk van de besluitvorming, noch op het stuk van de uitvoering.

3.1.2 – Wanneer een willekeurig project, zij het een overheidsproject dan wel een zuiver privé, op een of ander vlak schade toebrengt, aan zichzelf of aan derden, dan is het zonder verdere discussie evident dat een te nemen maatregel, met het doel deze schade te beperken of te niet te doen, adekwaat moet zijn aan het beoogde doel.
Vooruitlopend op de tekst hierna en met de bedoeling de hier vooropgezette idee scherp te stellen, zou het (bijvoorbeeld) onzin zijn midden in een dicht bewoonde wijk een lawaaierige houtzagerij zich te laten vestigen, en de bewoners van de wijk een som geld toe te steken : daarmee is de hinder niet verminderd of weggenomen.
Dit principe zal toegepast worden op de veiligheid van de bewoners van de Westerschelde. Voor hen immers betekent "veiligheid" dat er geen catastrofale gevolgen mogen ontstaan tengevolge van ongevallen op de Westerschelde met schepen die gevaarlijke goederen vervoeren.

3.1.3 – Wat de actualisatie van het Sigmaplan betreft zijn gebreken vast te stellen inzake twee fundamentele begrippen :
3.1.3.1 – Het (niet gemaakte) onderscheid tussen : een alternatief, een gelijkwaardige oplossing en een variante.
Het is uit den boze en sterk verwarring zaaiend, deze begrippen niet klaar en duidelijk uit elkaar te houden. Concreet krijgt de argeloze, onaandachtige lezer de overtuiging dat alternatieve projecten (zoals in ProSes behandeld) ook gelijkwaardige (met het beoogde doel) projecten zijn.. Dit is natuurlijk grondig fout. De studie ProSes is op dat stuk grotelijks in gebreke i.v.m. het Sigmaplan : klare cijfermatige gegevens ontbreken wat het beveiligde waterpeil betreft. Het valt bijzonder sterk op dat geen gebruik wordt gemaakt van de overvloedige gegevens van het uitgebreid en diepgaand rapport van het Waterbouwkundig Laboratorium te Borgerhout, rapport met referte MOD 440, nr. 13. Dit rapport dateert van februari 2000 en werd nog nooit tegengesproken. Zelfs indien bepaalde bestudeerde situaties sindsdien veranderd, c.q. aangevuld zijn, blijven de algemene conclusies onaangetast. Dit wordt hierna verder behandeld.
3.1.3.2 – Aansluitend bij 3.1.3.1 ontbreekt in de studie ProSes een duidelijke opgave en beoordeling van de graad van beveiliging geboden door elk van de onderzochte varianten. Hier wordt geteld dat een duidelijke, in één oogopslag te beoordelen graad van beveiliging uitgedrukt moet worden met behulp van één enkel getal : het peil, in TAW voor Vlaanderen,, van de maximaal beveiligde waterstand met als criterium de waterstand op de slechtst beveiligde plaats, bij een stormvloed van een bepaald type, en betrokken op een vast bepaalde raai in het Vlaams tijbekken (bijvoorbeeld : ter hoogte van het Loodsgebouw te Antwerpen).

Het hier aangeklaagd gebrek roept om een aanvulling in de vorm van een matrix van cijfergegevens, droog en zonder verdere verwarrende of afzwakkende fioriturен, onder de hoofding **"Algemene beoordeling van de onderzochte varianten versus een Stormvloedkering"**

3.2 – De Scheldeverdieping

Het weze vooreerst duidelijk en onverdacht gesteld dat het belang van dit project voor de haven van Antwerpen, en bij uitbreiding voor België en voor het ganse hinterland hier niet aangevochten wordt.

De conclusies van de studie ProSes liggen verder op een tweevoudig vlak : natuurlijkheid en veiligheid.

3.2.1 – Natuurlijkheid :

In de studie komt men tot het inzicht dat de verdieping als dusdanig geen schade zal toebrengen aan de natuurlijkheid van de rivier over zijn ganse lengte (vanaf de lijn Vlissingen-Breskens tot Gent). Daaruit volgt een zeer belangrijke conclusie : er is geen enkele reden om te gaan denken aan "compensaties" van welke aard ook, want geen schade. Elke idee , hetzij van Nederlandse zijde, hetzij van Vlaamse zijde, om te gaan spreken, laat staan onderhandelen, over compensaties binnen het kader van natuurlijkheidsbeschouwingen, moet vierkant van de hand gewezen worden. Dit heeft meer in het bijzonder betrekking op de idee dat op Nederlands grondgebied ten laste van Vlaanderen natuurwaarden moeten geschapen worden; à fortiori is dit waar op Vlaams grondgebied. Ondermeer staat het concept 'ruimte voor de rivier' volledig los van de verdieping van de Schelde tot 13,10 m.
Ten overvloede : het afkopen van "onbestaande" schade is op zichzelf verwerpelijk.

3.2.2 – Veiligheid :

De term veiligheid moet in zijn tweeledige betekenis beoordeeld worden : "3.2.2.1 - veiligheid t.a.v. stormvloeden op de Noordzee, en 3.2.2.2 - veiligheid t.a.v. meer en grotere schepen tussen de zee en de haven van Antwerpen".

3.2.2.1 – Wat dit aspect betreft is er geen verslechtering van de veiligheid te verwachten. Deze conclusie van ProSes baart geen verbazing : de supplementaire ingreep op enkele drempels tussen het Scheur en de grote sluizen te Antwerpen, en dan nog op een beperkte breedte, is van minimale, te verwaarlozen invloed op de waterstanden vooral bij stormvloed.
Uit deze vaststelling volgt op geen enkele wijze de noodzaak enige nieuwe beveiligingsingreep uit te voeren noch op Nederlandse noch op Vlaamse bodem. Dit stelt klaar dat er geen enkel logisch verband is tussen de verdieping tot 13,10 m en ideeën als : ontpoldering, inrichten van GOG's en GGG's, noch "ruimte voor de rivier".
Hoeft het gezegd dat onder oogpunt van stormvloeden het Nederlandse grondgebied langs de Westerschelde "veilig"zit onder de bescherming van het voltooide, superieure Deltaplan.

3.2.2.2 – Gans anders ligt het wat betreft de veiligheid in verband met het toenemende scheepvaartgebeuren

Verdieping van de vaarweg betekent : grotere schepen, en meer schepen. Dit is althans de verwachting en de bedoeling, zoniet ...!

Het is begrijpelijk dat veiligheid op de Westerschelde voor de Zeeuwen een gans andere betekenis heeft dan voor de Vlamingen. Zij vrezen incidenten en, c.q. accidenten op de Westerschelde met nefaste gevolgen voor de oeverbewoners : waterbevuiling, luchtbevuiling door storten van giftige vloeistoffen en vluchtige stoffen.Deze vrees is nauwelijks relevant met betrekking tot het Vlaams tijgebied.

Uit deze feitelijke situatie volgt volgend besluit :

Zoals in de voorafgaande beschouwingen onder punt **4.1.2** beklemtoond werd, moet een kwaad behandeld worden met adekwate maatregelen. In dit geval zou men, als extreem voorbeeld, kunnen denken aan het betalen van een som geld. De idee is absurd. Maar even absurd zou zijn : te betalen in natuurwaarden : een of andere ontpoldering (een voorbeeld !) zal het risico op rampen met zeeschepen met gevaarlijke goederen aan boord in geen enkele mate verminderen.

De enige efficiënte maatregelen liggen op het vlak van de reglementering van de scheepvaart, aan de schepen met gevaarlijke lading moeten strikte voorwaarden opgelegd worden, geldig tussen de Noordzee en de grote sluizen te Antwerpen. Zulke maatregelen kunnen ondermeer liggen op het vlak van : varen bij beperkte zichtbaarheid; nachtvaart; verplichte begeleiding door politieboten, dubbele beloodsing (1 Nederlandse en 1 Vlaamse loods); de dichtheid van de scheepvaart (minimum afstand tussen zulk schip en de andere schepen) enz.

Elke andere vergoeding of compensatie mist 100 % zijn doel, vermits het risico niet wordt verminderd.

3.3 – De actualisatie van het Sigmaplan

3.3.1 – Na de stormvloed van ½ februari 1953 hebben Nederland en België erg verschillend gereageerd.

In Nederland (1850 dodelijke slachtoffers) werd binnen de 3 jaar, in 1956, het deltaplan uitgewerkt en in de vorm van een wet, de deltawet goedgestemd. Beschouwingen omtrent kostprijs speelden nauwelijks een rol : alleen veiligheid was van tel.

In België (7 doden) vergenoegde men zich, na het dichten van de stroomgaten, met het links en rechts wat versterken van bestaande dijken.

Tot in januari 1976 het "ongeval" in Ruisbroek deed inzien dat het zo niet verder kon. In februari werd het Sigmaplan aan het Parlement voorgesteld, en door de Regering aangenomen, zonder evenwel tot de status van wet te worden verheven.

Het Sigmaplan bevat drie luiken. Zij werden genummerd volgens chronologisch directe uitvoerbaarheid : 1) verhogen en verbreden van dijken; 2) aanleggen van overstromingsvelden, 3) het bouwen van een stormvloedkering(naar analogie van Nederland, Groot-Brittanië en ook nog Japan). De gekozen ideale plaats was Oosterweel/Antwerpen.

Het is een monumentale vergissing in deze volgorde een soort classificatie in dalende orde van nuttigheid of wenselijkheid te zien. Integendeel : de correcte interpretatie was, en is vandaag nog : een stormvloedkering is het einddoel; maar

in afwachting van het gereedkomen van een realiseerbaar ontwerp (Nederland deed er 10 jaar over), wordt onmiddellijk begonnen met de verbetering van de toen in belabberde toestand zijnde dijken, gevolgd door het aanleggen van overstromingsvelden

Met dit concept staat of valt het Sigmaplan van 1977. Wat erger is : stapt men af van de bouw van een stormvloedkering, dan vervalt men in de nefaste benadering van België na 1953 : zich vergenoegen met wat verbeteren van de dijken. Zelfs overstromingsvelden brengen een beperkt soelaas.

Dat deze thesis geen loze bewering is, weze aangetoond door er op te wijzen dat in alle studies die sinds 1995 werden uitgevoerd rond het thema "actualisatie van het Sigmaplan" wordt erkend dat een stormvloedkering de hoogste graad van bescherming biedt. Ook de studie ProSes spreekt dit niet tegen.

Desniettegenstaande wordt in deze studie (MKBA en MER) veel meer aandacht besteed aan kostprijzen en natuurbescherming. Men heeft de indruk dat de gebiedende opdracht : veiligheid verzekeren in gans het tijgebied in Vlaanderen met de hoogst mogelijke graad van bescherming, ondergeschikt is geworden aan de nieuwe doeleinden.

Een voorbeeld hiervan: er wordt aangeprezen aan de eerste, goedkopere maatregelen, die uiteraard een eerste vlaag van toenemende veiligheid met zich meebrengen, een groot financieel rendement toe te kennen. Terwijl maatregelen die later bijkomende veiligheid tot gevolg hebben en gewoonlijk duurder uitvallen, ongunstig beoordeeld worden, zogezegd omdat deze een lager kosten-baten-analytisch rendement zouden hebben.

Dat is de zaken op hun kop zetten.

Wij herhalen hier nog eens wat in de 'Voorafgaande overwegingen' in punt **3.1.3** inzonderheid in punt **3.1.3.2** werd gezegd. **Elke oplossing moet in de eerste plaats beoordeeld worden op de graad van bescherming tegen stormvloeden, uitgedrukt met behulp van het beveiligde stormvloedpeil. Gelijkwaardigheid betekent : gelijke beveiligingsgraad. Daarna bij gelijkwaardigheid van twee, of meer, projecten komt de kostprijs aan de orde.**

Van dit principe is geen spoor te vinden, noch bij ProSes, noch in de MKBA en MER-studies.

3.3.2 – Omtrent "ruimte voor de rivier" – een veiligheidsdispositief tegen stormvloeden of het creëren van natuurwaarden ?

Het recente overleg tussen Nederland en Vlaanderen omtrent de Schelde (van Gent tot aan de zee) heeft er toe geleid veel aandacht te besteden aan het aspect natuurlijkheid. Dit wordt ondermeer vertaald in het beginsel : ruimte voor de rivier.

Dit weze duidelijk : zoals wat veiligheid betrof heeft dit beginsel in Nederland een andere dimensie dan in Vlaanderen. Langsheen de Westerschelde is het ontpolderen, dan wel het aanleggen van geheel nieuwe overstroombare gebieden uitsluitend een element van natuurbehoud en/of het creëren van natuurwaarde. Dat kan men zich aldaar veroorloven, want men zit veilig achter dijken op Deltahoogte.

In Vlaanderen echter zit men nog steeds zeer, zeer onveilig.

54

De gedachte is opgerezen dat door het scheppen van natuurwaarden op Vlaams grondgebied, tegelijkertijd een veiligheidsgraad zal ontstaan gelijk aan deze van het Sigmaplan van 1977. Dit uitgangspunt is nefast en verwerpelijk.
Vlaanderen mag zich niet laten verleiden tot het instappen in de bedoelingen van Nederland, gewoonweg omdat de bedoelingen totaal anders (moeten) zijn. Creëren van natuurwaarden is lofwaardig. Scheppen van veiligheid is een eerste en absolute opdracht.
Om deze reden moet de studie ProSes en aanverwante en afgeleide studies opnieuw ter hand genomen worden, bijgewerkt en aangevuld, met het oog op de correcte opdracht : bescherming van het Vlaams tijgebied tegen stormvloeden op de Noordzee.
Wat Vlaanderen betreft zijn veiligheid tegen stormvloeden en aanleggen van natuurwaarden twee van elkaar onafhankelijke zaken, zelfs als het juist is dat er raakpunten zijn. Dit standpunt is zo waar dat men inziet dat achter de bescherming van een stormvloedkering, men naar hartelust aan natuurontwikkeling kan doen, bovenop nog het bouwen van recreatieve en andere infrastructuur : het tijbekken opwaarts de SVK zit immers veilig.

4 – Overstromingsgebieden in Hertogin Hedwigepolder, Prosperpolder en Doelpolder onaanvaardbaar

De verdieping van de Westerschelde tot 13,1 m zal geen schade toebrengen aan de natuur en zal evenmin de veiligheidsrisico's verhogen die gebonden zijn aan het verkeer op de vaarweg.

De veiligheid tegen stormvloeden uit de Noordzee opwaarts Oosterweel wordt op een doelmatige manier opgevangen, door de bouw van een stormvloedkering.

Daarvan volgt logischerwijze dat wij de natuurinrichtingsplannen voor de Hedwigepolder, de Prosperpolder en de Doelpolder afwijzen,[4,5].

Hetgeen wij n.a.v. de notitie onder punt **2 – 5** over de **Overschelde** zegden geldt eveneens voor de ontpoldering, de inrichting van gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG) of de inrichting van gecontroleerde gereduceerde getijdegebieden (GGG) en/of wetlands..

Ook in de inspraakvergaderingen werd beweerd dat de inrichting waarover wij het nu hebben, ter hoogte van het Loodsgebouw, een verlaging in de waterstand zou meebrengen van 20 cm.

---

[4] Strategisch milieu-effectrapport-Ontwikkelingsschets 2010 – Schelde-estuarium-oktober 2004-inzonderheid Bijlage 10 – Van den Bergh, E., Van Damme, S., Greveland, J., De Jong, D.J., Baten, J. & Meire, E., 2003. Studierapport natuurontwikkelingsmaatregelen ten behoeve van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium. IN-RIKZ-UIA-rapportage in opdracht ProSes-RIKZ/OS/2003.825x

[5] Natte natuur in het Schelde-estuarium. Een verkenning van de kosten en baten, Leo de Nocker, Inge Gekens en Steven Broekx,VITO en CPB, z.d., 98 blz.- referentie blz. 98 – Proses (2004a), Natuurinrichtingsschets 'Hedwige-Doel- en Prosperpolder, rapport 9301

54

Opnieuw ontbreekt hierover bij ProSes duidelijk studiemateriaal in de aard van MOD 440 13.
Maar in MOD 440, nr 13 staat op bl. T 10, Tabel 8, te lezen dat de invloed van 442 ha. GOG in de Prosperpolder, ter hoogte van Lillo (beschermd door Deltadijken) 9 centimeter bedraagt en te Oosterweel (einde Deltadijken) zegge en schrijven 0 (nul) centimeter.
Het is ongeloofwaardig, tot nader order van een ernstige waterloopkundige studie, dat door toevoeging van de meer opwaarts gelegen Hertogin Hedwigepolder (opwaarts de bocht van Bath dan nog !) en van een deel van Doelpolder, het waterpeil ter hoogte van het Loodsgebouw met 20 centimeter zou verlaagd worden.
Het hoeft geen betoog dat de invloed van naar opwaarts toe gewoonweg nul is.
Vlaanderen heeft geen baat bij deze projecten op het stuk van beveiliging tegen stormvloeden.
Deze projecten moeten naar de prullenmand verwezen worden.

Derhalve zijn de inrichtingsplannen zoals hoger genoemd onmogelijk als een globale baat in het kader van het lopende onderzoek te kwantificeren. Los van het feit dat wij de gebruikte 'Maatschappelijke'-KBA, methodologisch, ook vanuit wetenschappelijk oogpunt, zwaar op de korrel nemen.

In dit laatste verband een enkel woord over de gepresenteerde zogenaamde 'Maatschappelijke'-KBA's. We stippen eventjes aan dat het hier gaat over 'overheidsprojecten' (en niet over investeringen van private ondernemingen die bekeken kunnen worden in functie van hun ondernemingsdoelstellingen). Bovendien gaat het over projecten die beslag op de ruimte leggen die ruimtelijk (als de definitieve bestemming van de bodem) fysisch onomkeer zijn.
Deze beide kenmerken zijn niet in de methodologie van de gepresenteerde MKBA's ingewerkt. Dat is ook de hoofdreden (**en de verklaring**) van de harde verontwaardiging in de betrokken landbouwmiddens tegen deze plannen.

De politieke overheid (regering en parlement) kan de keuze voor deze concrete inrichting niet verantwoorden, niet alleen niet op stuk van veiligheid, maar ook niet vanuit ethisch standpunt: juist omdat dit gezichtspunt in hoofde van de ontwerpers van de voorliggende MKBA's volledig afwezig is. Het is niet de eerste maal in de dossiers die ons voor de voeten worden geworpen dat wij dit vaststellen.

We besluiten met kracht :

Er kan dus geen sprake zijn van het aansnijden van de ca. 1000 ha. landbouwgebied, dat cultuur-historisch, landschappelijk, menselijk en landbouw-economisch uniek en onvervangbaar (laat staan substitueerbaar zou zijn) in het overgeurbaniseerde Vlaanderen van de 21° eeuw

Ferdinand de Bondt
Ere-senator – Gewezen staatssecretaris voor de Hervorming van de Instellingen
Pr. Jos. Charlottelaan 31 – 9100 – Sint-Niklaas

55

A.B. Mink van der Molen
Biltstraat 204
3572 BS Utrecht

Utrecht, 14 oktober 2004

Aan Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
Proses
Postbus 30316
2500 GH 's Gravenhage

Inzake:
Inspraakreactie op Voorstellen tot besluiten voor Ontwikkelingsschets 2010 (Proses, sept. 2004)

Voorwaarden bij komende Besluitvorming Schelde-estuarium en ontpoldering Zeeland

LS,

Een van mijn wezenlijke bezwaren tegen bovengenoemd rapport betreft het feit, dat er geen grenzen worden gesteld aan een eventuele verdere verdieping van de Schelde. Verdieping waar ik overigens beslist geen voorstander van ben (zie ook separaat schrijven).

Vlaanderen en Antwerpen zullen altijd meer willen en zo zitten we - dat kunnen we met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid voorspellen - iedere 10 -15 jaar vast aan een nieuwe verdieping, nieuw rapport, nieuwe ontpoldering etc. Zo eindigen we met een vaargeul van ≥15 meter en een grotendeels ontpolderde en ondergelopen provincie Zeeland.

Ik wil er daarom voor pleiten, dat de politiek (de Tweede Kamer) aan een eventuele - onverhoopte - goedkeuring van verdere verdieping van de Schelde tenminste de harde voorwaarde verbindt, dat dit de laatste verdieping van de Schelde zal zijn waaraan Nederland ooit zal meewerken. Voorwaarde sine qua non!

Eventuele rechtszaken bij het Europese of Internationale Hof kunnen we rustig afwachten. Mocht het zover komen, dan levert dat in ieder geval tijdwinst op en uiteindelijk is niemand – ook Nederland niet - gehouden het onmogelijke te doen.

Het stellen van een grens heeft als bijkomend voordeel dat het voor de toekomst helderheid schept. Alle partijen weten waar ze aan toe zijn.

Een limiterende clausule aan de goedkeuring van een eventuele verdieping is daarom mijn inziens een noodzakelijke voorwaarde, anders is er geen einde!

Hoogachtend,

A.B. Mink van der Molen

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 18 OKT 2004

55

A.B. Mink van der Molen
Biltstraat 204
3572 BS Utrecht

Utrecht, 14 oktober 2004

Aan Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH Den Haag
per e-mail , fax en post op 14 oktober 2004

Inzake:
Inspraakreactie over het Strategische Milieueffectenrapport Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium (ProSes sept. 2004) en de Voorstellen tot Besluiten voor Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium (ProSes sept. 2004).

Geachte lezer,

Met aandacht heb ik als belanghebbende kennisgenomen van bovengenoemde rapporten. Reeds eerder reageerde ik op de kennisgeving S-MER in december 2003 (zoals gepubliceerd door Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat in januari 2004).

Tot mijn spijt moet ik constateren, dat de zorgen en bezwaren, die ik in mijn schrijven van december 2003 naar voren heb gebracht door de nieuwe rapporten van ProSes geenszins zijn weggenomen, in feite onverminderd aanwezig zijn / bevestigd worden.

De S-MER blinkt uit in vaagheden en onzekerheden. Om de haverklap vallen termen als "naar verwachting" en "waarschijnlijk". Twee hele paragrafen worden in de samenvatting gewijd aan Onzekerheden in de onderzoeksresultaten en Leemten in kennis. In het S-MER rapport zijn uitleg over het gebruik van en verantwoording voor de gehanteerde modellen buitengewoon summier. Literatuur referenties worden zelden gegeven. Op deze wijze wordt toetsing voor de lezer / belanghebbende de facto onmogelijk.

Wel is zeker, dat door verdere verdieping (en alles wat daarbij komt kijken) de natuurlijkheid van het Schelde-estuarium verder zal afnemen. De rivier wordt op deze wijze in feite tot aan de Noordzee gekanaliseerd.

Uit de rapporten kan worden opgemaakt, dat er geen enkele zekerheid bestaat, dat de voorgestelde ontpolderingen in plan A of B of anderszins het verlies aan natuurlijkheid (in soort, kwaliteit, hoeveelheid) door de voorgenomen verdieping zullen vervangen of compenseren, behalve dat op deze wijze wellicht (ook niet getoetst) aan de Europese Habitat en Vogelrichtlijn is voldaan. De prijs (verlies landbouw areaal, oud cultuurlandschap etc. etc) is echter hoog en de gevolgen bovendien irreversibel. Aan het einde van het traject – en na investering van erg veel geld – zullen Zeeland en het Schelde-estuarium er ingrijpend anders uitzien, maar zeker niet aantoonbaar beter of natuurlijker of zelfs veiliger.

De noodzaak tot verdere verdieping wordt bovendien nergens aangetoond of aannemelijk gemaakt, anders dan dat Antwerpen en Vlaanderen dit graag om economische en lokaal politieke reden nastreven. Nederland en in het bijzonder de provincie Zeeland koopt er weinig of niets voor.

Helaas zal de politiek zich voor de besluitvorming moeten baseren op genoemde rapporten vol met onzekerheid, terwijl de verreikende implicaties voor niemand goed zijn te overzien. Parallellen met de besluitvorming over de Betuwelijn dringen zich onwillekeurig op. We kunnen slechts hopen, dat het Parlement inmiddels heeft geleerd en verdere verdieping zal tegenhouden.

Op basis van de rapporten en bovenstaande overwegingen blijf ik derhalve tegen verdere verdieping van de Schelde en de (al dan niet compensatoire) ontpolderingen, nu en in de verre toekomst (>2030).

Tenslotte kan ik niet anders dan constateren, dat landerijen en bedrijven in vrijwel iedere polder grenzend aan de Westerschelde ten gevolge van de plannen en voorgenomen maatregelen (mogelijk) in waarde zijn gedaald of zullen dalen, dan wel onverkoopbaar zijn of zullen worden, temeer daar er geen grens is gesteld aan de ontpoldering in de toekomt (huidige rapport / ontpolderingsplannen slechts tot 2010). Ik acht de Staat der Nederlanden / de Nederlandse Overheid voor deze waardedaling volledig verantwoordelijk en aansprakelijk.

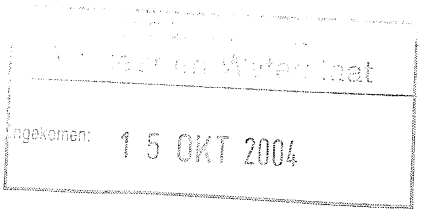
Hoogachtend,

A.B. Mink van der Molen

Cc: Stibbe advocaten, Amsterdam

56

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH 's-Gravenhage

Oudelande, 14 oktober 2004-10-14

Onderwerp: ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

L.S.,

Graag maak van de gelegenheid gebruik om op deze ontwikkelingsschets te reageren.
Een aantal zaken verbaast mij:
In 2003 was er sprake van een visie tot 2030 met de daarbij behorende maatregelen. Nu wordt niet verder gekeken dan 2010. De te nemen maatregelen tot 2010 zijn, zoals door u aangegeven, niet voldoende. Wat gebeurt er na 2010? Moeten de burgers die in een bedreigde polder wonen nog langer in onzekerheid blijven? Ik verwacht duidelijkheid over de plannen na 2010.
Gesteld wordt dat verdere verdieping van de Schelde nodig is om nog grotere schepen naar Antwerpen te laten varen. Wanneer is de daarop volgende verdieping met bijbehorende problematiek op komst?
Zeebrugge en Vlissingen zijn geen alternatieven. Naar mijn mening is deze stelling onvoldoende beargumenteerd. En waarom zou Rotterdam met zijn tweede Maasvlakte geen goed alternatief zijn?
Kans dat de Betuwelijn, waar miljarden van gemeensschapsgeld naar toe gaan, dan ook "rendabel" wordt.
Er worden nieuwe termen als gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG's) en gecontroleerd gereduceerd tij (GGG's) geïntroduceerd. Voor de bewoners van deze gebieden houdt dit in dat zij, evenals met ontpolderen, de wijk moeten nemen omdat wonen en het uitoefenen van een agrarisch bedrijf in dit soort gebieden, niet meer mogelijk is.
Ik protesteer tegen deze terminologie waarmee burgers zonder kennis van zaken, zand in de ogen wordt gestrooid.
De dakpanaanpak die u voor ogen staat, keur ik af. Eerst dienen alle procedures doorlopen te worden voor er één spade de grond in gaat!
Het toetscriterium 17 legt bij u een zware verantwoordelijkheid richting bewoners van de plangebieden. Maar eveneens richting bewoners van andere, in 2003 genoemde polders die nu nog niet aan de beurt zijn. Verschaft u duidelijkheid wat er na 2010 gaat gebeuren.
Ik mis binnendijkse natuurcompensatie waardoor met name voor de vogels uitstekende alternatieven worden geboden om te foerageren, te broeden enzovoort, temeer daar in uw studie wordt aangegeven dat bepaalde maatregelen een teruggang van de stand van grote aantallen vogels zal inhouden. Op Zuid-Beveland zijn bij de hervekaveling na 1953 vele kreken opgevuld, die zonder probleem in ere hersteld kunnen worden. Met oever randen van enkele honderden meters, bloemrijk grasland, ruigten, drassige gedeelten en dergelijke, kan een paradijs voor vogels geschapen worden.
De rugstreeppad die in het Slaakje in de Everingepolder en inmiddels ook op ons eigen terrein in de Zuidpolder is waargenomen, mag bij verdergaande maatregelen na 2010 niet de dupe worden van ongenuanceerde ontpolderingsplannen.

Het vervolg van deze procedure zal ik met meer dan normale belangstelling blijven volgen en indien noodzakelijk zal ik in procedures mijn stem laten horen.

Hoogachtend,

C.P.J. Wiskerke.

Adres: Zuidpolderdijk 3
4436 RS OudelandeTelefoon: 0113 548745
E-mail: wiskerke-zijdewind@planet.nl

Gemeente Terneuzen

Postadres: Postbus 35, 4530 AA Terneuzen
telefoon 0115-455 000, fax 0115-618 429
Bezoekadres: Oostelijk Bolwerk 4, Terneuzen
E-mail: gemeente@terneuzen.nl
Internet: www.terneuzen.nl

57

Bij beantwoording a.u.b. onderwerp, datum en kenmerk van deze brief vermelden.

Verkeer en Waterstaat
ingekomen: 15 OKT 2004

ons kenmerk : 18092
contactpersoon : F.R.G.M. Steijaert
telefoon : 0115-455 402
fax : 0115-618 429
e-mail : f.steijaert@terneuzen.nl
verzonden :
13 OKT. 2004

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
ProSes
t.a.v. de heer drs. H.H.P. van Zwam
Postbus 30316
2500 GH DEN HAAG

Terneuzen, 13 oktober 2004

Betreft: Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Geachte heer Van Zwam,

Onder verwijzing naar de bij brief d.d. 14 september 2004, kenmerk ProSes/BM 00015147, door de Projectdirectie ontwikkelingsschets Schelde-estuarium toegezonden Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium en de bijbehorende onderliggende studierapporten én onder verwijzing naar uw advertentie van dezelfde datum, waarin de gelegenheid wordt geboden een reactie te geven op de vorenbedoelde Ontwikkelingsschets en bijbehorende stukken, delen wij u mede dat onze gemeente graag van deze inspraakmogelijkheid gebruik maakt.

De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 12 oktober 2004 de Ontwikkelingsschets besproken en besloten in te stemmen met de inspraakreactie zoals vervat in de bijgevoegde 'Notitie Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium'. Volledigheidshalve doen wij u tevens het hierop betrekking hebbende collegevoorstel en raadsbesluit toekomen.

Een exemplaar van deze inspraakreactie hebben wij gezonden naar het Bestuurlijk Overleg Westerschelde.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Terneuzen,

secretaris,

F.M.L. Lauret RA

burgemeester,

J.A.H. Lonink

Gemeente Terneuzen

57

Lijst agendapunten nummer: 4
Kenmerk: 18092
Afdeling: Ruimte

RAADSBESLUIT

Datum: 12 oktober 2004

Onderwerp: Notitie Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

De raad van de gemeente Terneuzen;

gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders d.d. 5 oktober 2004;

Besluit: in te stemmen met de inspraakreactie zoals vervat in de bij dit besluit behorende 'Notitie Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium' en deze vóór 15 oktober 2004 te verzenden naar het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat, ProSes, te Den Haag en het Bestuurlijk Overleg Westerschelde.

Besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad d.d. 12 oktober 2004.

griffier,

mr. A.W. de Feijter

voorzitter,

J.A.H. Lonink

Gemeente Terneuzen

57

Lijst Agendapunten nummer: 4
Kenmerk: 18092
Afdeling: Ruimte
Portefeuillehouders: A.M.G. van Waes
P.J. Hamelink

COLLEGEVOORSTEL

DATUM: 5 oktober 2004

ONDERWERP: Notitie Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium
Van 15 september 2004. tot en met 15 oktober 2004. ligt de ambtelijke versie van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, inclusief de bijbehorende onderliggende studierapporten, ter inzage ten behoeve van de inspraak. De Ontwikkelingsschets 2010 bevat voorstellen voor projecten en maatregelen om het Schelde-estuarium veiliger, toegankelijker en natuurlijker te maken. Deze Ontwikkelingsschets is gebaseerd op het streefbeeld voor het jaar 2030 van de in januari 2001 vastgestelde Langetermijnvisie Schelde-estuarium (LTVS).

De ambities uit die LTVS worden in de Ontwikkelingsschets voorzien van concrete projecten die in 2010 óf gereed zijn óf op zijn minst zijn aangevangen, als eerste stappen op weg naar het streefbeeld van 2030. De Ontwikkelingsschets bevat ook een toets van de projecten en maatregelen aan de verplichtingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn voor het beschermen van de waardevolle natuur.

In de aanbiedingsbrief behorende bij de Ontwikkelingsschets en de onderliggende rapporten luiden de centrale vragen als volgt:

1. Wat is uw beargumenteerde mening over de voorgestelde projecten en maatregelen (zie hoofdstuk 3)?
2. Wat is uw beargumenteerde mening over de 'Toelichting op de besluiten' (zie hoofdstukken 5, 6 en7)?

Namens het Bestuurlijk Overleg Westerschelde (BOWS) is onlangs, als leidraad voor de discussie, een 'Concept Standpunt BOWS Ontwikkelingsschets 2010' opgesteld en toegestuurd naar de deelnemende gemeenten en instanties. In dit Concept-Standpunt wordt een drietal vragen geformuleerd, namelijk:

1. Bestaat er evenwicht tussen de thema's natuurlijkheid, toegankelijkheid en veiligheid?
2. Zijn de lusten en lasten tussen Vlaanderen en Nederland eerlijk verdeeld?
3. Hoe gaan we om met onzekerheden; is de voorgestelde werkwijze acceptabel?

Ten behoeve van de gemeentelijke inspraak hebben wij een 'Notitie Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium' opgesteld, welke u bijgevoegd aantreft. Ten aanzien van de thema's Toegankelijkheid, Veiligheid en Natuurlijkheid hebben wij vraagpunten c.q. opmerkingen geformuleerd welke, in samenhang, de inspraakreactie vormen. Wij stellen u voor in te

57

stemmen met de inspraakreactie en deze vóór 15 oktober 2004 te verzenden naar het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat. Tevens ware een afschrift van de inspraakreactie te versturen naar het Bestuurlijk Overleg Westerschelde.

Bijlagen:
- Concept-raadsbesluit;
- Notitie Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

Documenten:
- Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium;
- Strategisch Milieueffectenrapport Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium;
- Verruiming van de vaarweg van de Schelde, maatschappelijke kosten-batenanalyse;
- Natte natuur in het Schelde-estuarium, een verkenning van kosten en baten;
- Milieueffectenrapportage voor de actualisatie van het Sigmaplan;
- Maatschappelijke Kosten Batenanalyse (op hoofdlijnen) voor de actualisatie van het Sigmaplan.

57

Notitie Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Inleiding

Het doel van deze notitie is om als regionale overheden in Zeeuwsch-Vlaanderen te komen tot een gezamenlijke standpuntbepaling over de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. De notitie vertrekt vanuit de taakstelling van de Zeeuws-Vlaamse gemeenten en het waterschap en kan als leidraad dienen in de discussie hierover.

Achtergrond van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

De bewindslieden van Vlaanderen en Nederland hebben in 1999 aan de Technische Scheldecommissie (TSC, een permanent adviesorgaan voor beide regeringen) de opdracht gegeven om een Langetermijnvisie voor het Schelde-estuarium (LTVS) te ontwikkelen met een streefbeeld voor het jaar 2030. De TSC wordt voorgezeten door de Directeuren-Generaal van de Vlaamse Administratie voor Waterwegen en Zeewezen (Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap) en het Nederlandse Directoraat Generaal Water (Ministerie van Verkeer en Waterstaat). De LTVS is vastgesteld in januari 2001. Doel van de LTVS is het ontwikkelen van een gezond en multifunctioneel estuarien watersysteem, dat op duurzame wijze gebruikt wordt voor menselijke behoeften. Hierin spelen drie functies een hoofdrol:

- veiligheid tegen overstromen;
- toegankelijkheid van de Scheldehavens;
- natuurlijkheid van het fysieke en ecologische systeem.

Streefbeelden Langetermijnvisie Schelde-estuarium

De belangrijkste kenmerken van het streefbeeld voor het jaar 2030 uit de LTVS zijn:

- de instandhouding van de fysieke systeemkenmerken van het estuarium is uitgangspunt van Beheer en Beleid;
- maximale veiligheid is belangrijke bestaansvoorwaarde van beide landen;
- als trekpaard voor de welvaart zijn de Scheldehavens optimaal toegankelijk;
- het estuariene ecosysteem is gezond en dynamisch;
- Nederland en Vlaanderen werken bestuurlijk, politiek en operationeel samen.

Memoranda van Overeenstemming

De regeringen van Nederland en Vlaanderen hebben in twee memoranda afspraken gemaakt. In het memorandum van Kallo van februari 2001 is ingestemd met de LTVS. In het memorandum van Vlissingen van maart 2002 is afgesproken, dat beide landen samen een Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium zullen opstellen en dat de bewindslieden daarover in december 2004 een beslissing zullen nemen.

Inspraakprocedure en vervolgprocedures

Van 15 september 2004 tot en met 15 oktober 2004 ligt de ambtelijke versie van de Ontwikkelingsschets ter inzage ten behoeve van de inspraak. Tevens liggen de navolgende onderliggende studierapporten ter inzage:

- het Strategisch Milieueffectenrapport Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium;
- Verruiming van de vaarweg van de Schelde, maatschappelijke kosten-batenanalyse;
- Natte natuur in het Schelde-estuarium, een verkenning van kosten en baten;
- Milieueffectrapportage voor de actualisatie van het Sigmaplan;

- Maatschappelijke Kosten Batenanalyse (op hoofdlijnen) voor de actualisatie van het Sigmaplan.

Zoals hiervoor reeds is aangegeven zullen de bewindslieden van Vlaanderen en Nederland in december 2004, mede op basis van het Overleg Adviserende Partijen, een adviesgroep waarin havenbesturen, waterschappen, gemeenten, provincies, natuurbeschermingsorganisaties, milieuorganisaties en de landbouw vertegenwoordigd zijn, een besluit nemen over het nut en de noodzaak van de projecten en maatregelen zoals opgenomen in de Ontwikkelingsschets.

De uiteindelijke Ontwikkelingsschets zal strategische besluiten bevatten. Met andere woorden, het zijn nog geen besluiten over de concrete inrichting van gebieden. Deze strategische besluiten zullen in de loop van 2005 verder worden uitgewerkt. In Vlaanderen gebeurt dit voor het thema 'Veiligheid tegen overstromen' in het kader van het Geactualiseerd Sigmaplan, dat momenteel in voorbereiding is. Bovendien wordt de veiligheid van de grensoverschrijdende dijkringen in het kader van het Interregproject Comrisk onderzocht. Voor de overige onderdelen zal dit eveneens via geëigende procedures gebeuren waarbij in dat stadium inrichtingsvoorstellen aan bod komen voor de gebieden. Ook in deze fase zal wederom de mogelijkheid bestaan om in te spreken. Het zal dan vooral gaan om de detaillering en concrete inrichting en uitvoeringswijze van de projecten en maatregelen.

Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

De Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium bevat voorstellen voor projecten en maatregelen om het Schelde-estuarium veiliger, toegankelijker en natuurlijker te maken. Deze Ontwikkelingsschets is gebaseerd op het streefbeeld voor het jaar 2030 van de hierboven vermelde Langetermijnvisie Schelde-estuarium. De ambities uit die LTVS worden in de Ontwikkelingsschets voorzien van concrete projecten die in 2010 óf gereed zijn óf op zijn minst zijn aangevangen, als eerste stappen op weg naar het streefbeeld van 2030.

De Ontwikkelingsschets bevat ook een toets van de projecten en maatregelen aan de verplichtingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn voor het beschermen van waardevolle natuur.

De centrale vragen die in de aanbiedingsbrief behorende bij de Ontwikkelingsschets en de onderliggende rapporten zijn opgenomen, luiden als volgt:

1. Wat is uw beargumenteerde mening over de voorgestelde rapporten en maatregelen (zie hoofdstuk 3)?
2. Wat is uw beargumenteerde mening over de "Toelichting op de besluiten"(zie hoofdstukken 5,6 en 7)?

Namens het Bestuurlijk Overleg Westerschelde (BOWS) is onlangs, als leidraad voor de discussie, een 'Concept-Standpunt BOWS Ontwikkelingsschets 2010' opgesteld en toegestuurd naar de deelnemende overheden en instanties. In het Concept-Standpunt wordt een drietal vragen geformuleerd, te weten:

1. Bestaat er evenwicht tussen de thema's natuurlijkheid, toegankelijkheid en veiligheid?
2. Zijn de lusten en lasten tussen Vlaanderen en Nederland eerlijk verdeeld?
3. Hoe gaan we om met onzekerheden; is de voorgestelde werkwijze acceptabel?

57

De bovenstaande leidraad is vertrekpunt voor het formuleren van een Zeeuws-Vlaams standpunt.

Per thema brengen wij de volgende vraagpunten c.q. opmerkingen onder uw aandacht.

Toegankelijkheid

- De OS2010 stelt, dat het groepsrisico bij het vervoer van gevaarlijke stoffen bij Terneuzen relatief gezien het grootst is en dat die voor wat betreft het groepsrisico in de toekomst, uitgaande van een scenario met hoge economische groei, de daarvoor gehanteerde oriënterende waarde kan overschrijden. Als oorzaak daarvan wordt gewezen op de in de toekomst verwachte grotere en dieper stekende containerschepen welke Antwerpen kan ontvangen.
- De OS2010 concludeert, dat verdiepingen tot 13,10 meter door het wegnemen van 11 drempels noodzakelijk is. Antwerpen haalt hieruit maximaal voordeel.
- MER-alternatieven bieden geen uitkomst.
- De milieu-effecten vallen mee en zijn in grote mate beheersbaar met een flexibel stortregime.

Hierbij zijn de navolgende kanttekeningen te maken.

- Doordat bij de verdieping van de Westerschelde hogere waterstanden optreden heeft dit een negatief effect op de actuele en toekomstige veiligheid tegen overstromen. Tevens belemmert dit de lozingsmogelijkheden van het polderwater via sluizen en gemalen. Dit is in de studie onvoldoende onderzocht.
- Door de verruiming c.q. verdieping ontstaat een 'lust'" voor Antwerpen (grotere/dieper stekende schepen) en een 'last' voor Terneuzen in de zin van opgezadeld worden met wellicht een overschrijding van de oriënterende waarde van het groepsrisico.
  In het kader van de verdieping staan daar voor de Zeeuwse havens relatief weinig voordelen tegenover. In verband hiermede achten wij een compensatie ten gunste van de Zeeuwse havens en de lokale overheden in de zin van infrastructurele voorzieningen voor het verbeteren van de bereikbaarheid via de weg en/of het spoor op zijn plaats.
- Er blijft veel onduidelijkheid en onzekerheid bestaan over de kans op nadelige milieu-effecten.
- De voorgestelde besluiten met betrekking tot de verruiming van de Westerschelde kennen ernstige onzekerheden betreffende de effecten op de natuur. De beschikbare morfologische modellen kunnen niets zeggen over de gevolgen voor schorren (Saeftinge) en de resultaten van de stortproeven bij Walsoorden moeten nog worden afgewacht.
- Voorts is het vorige natuurcompensatieprogramma onvoldoende uitgevoerd, met kans op een aanwijzing vanuit Brussel.
- Geconcludeerd kan worden dat natuurcompensatie in of langs de Westerschelde maar zeer beperkt mogelijk en uitvoerbaar is en compensatie dus op andere wijze of andere locaties zal moeten gebeuren. Ook wanneer de noodzaak van latere compensaties zich aandient.
- De toegankelijkheid van Antwerpen, en dus de concurrentiepositie, verbetert door deze maatregel. Het zou beter zijn om de marktpositie van alle Scheldehavens, inclusief Gent, mede te versterken. Daardoor krijgt de doelstelling meer evenwicht.

Veiligheid

- Gezien het beoogde streefbeeld is de OS2010 op een aantal punten nog niet volledig. Zo ontbreekt de uitwerking van de relatie tussen de beoogde verdieping (met verhoging van

de waterstanden en golven tot gevolg) op de achteruitgang van de actuele en toekomstige veiligheid tegen overstromen. Huidig hoog voorland (schor) wordt aangetast, waarmee de waterkering te maken krijgt met een hogere hydraulische belasting. Ook de invloed van verruimings- en onderhoudsbaggerwerk op de stabiliteit van oevers wordt onvoldoende benadrukt, te meer daar eventuele maatregelen hiertegen (bestortingen) een negatieve werking hebben op de beoogde natuurlijkheid van het systeem.
- In het kader van de veiligheid wordt gewezen op de noodzaak van een adequate rampenbestrijding. Hiervoor is in de OS2010 te weinig aandacht.
- De OS2010 concludeert, dat de veiligheid tegen overstromen in het Nederlandse deel niet verbeterd hoeft te worden.

Hierbij zijn de navolgende kanttekeningen te maken.

- Naar aanleiding van eerdere inventarisaties c.q. onderzoeken is gebleken, dat de bestaande rampenbestrijdingscapaciteit op de Westerschelde niet voldoende is. Het verwezenlijken van een adequate rampenbestrijding in samenwerking met de havens onderschrijven wij.
- Het verbeteren van de veiligheid in het Vlaamse deel vindt reeds plaats in het kader van het Sigma-plan.
- Andere vormen van onveiligheid (externe veiligheid) nemen mogelijk toe. Dit vraagt om serieuze maatregelen met betrekking tot het scheepvaartverkeer, wellicht in een ander kader, maar dat mag hier niet onvermeld blijven.
- Bij veiligheid tegen overstromen moet de normstelling 1/4000 altijd en overal worden gehaald, met als gevolg dat alle primaire dijken verder opgehoogd zullen worden, waardoor de gewenste dynamiek (de rivier de ruimte geven of laten nemen, zoals bij de andere grote rivieren) hier niet altijd tot de mogelijkheden behoort. De OS2010 doet hierover geen uitspraken, ook niet in relatie tot de gewenste dynamiek in het systeem, en in relatie tot mogelijke perspectieven voor aquacultuur.

Natuurlijkheid
- Bij de aanbieding van de OS2010 is medegedeeld, dat de financiering voor de natuurprojecten vooralsnog ontbreekt. Hierdoor bestaat er een reëel risico, dat het geschetste evenwicht in de OS2010 verloren gaat bij de realisatie.
- De OS2010 doet voorstellen voor een basispakket. Daarbovenop zal vanuit de regio een aanvullend pakket moeten worden aangedragen. Voor Zeeuwsch-Vlaanderen is de keuze gemaakt om het Zwin te vergroten met 25 % van de Willem Leopoldpolder (Vlaams grondgebied), de Braakmankreek zout te maken, dus onder beperkt getij te brengen en de Hedwigepolder en (het noordelijk deel van) de Prosperpolder eveneens onder beperkt getij te brengen. In totaliteit gaat het hier om circa 630 ha uit een taakstelling van circa 6000 ha volgens de LTVS.

Hierbij zijn de volgende kanttekeningen te maken.

- Wij achten het een absolute voorwaarde, dat vóór de besluitvorming over de natuurprojecten een overzicht wordt gegeven van de financiële haalbaarheid van de natuurontwikkingsprojecten. Door het ontbreken van een dergelijk overzicht is het maar zeer de vraag of realisatie van het totale basispakket financieel haalbaar is.
- Ten aanzien van de voorstellen voor het Zwin dient te worden aangesloten bij het zorgvuldig opgezette integrale ontwerp wat onder auspiciën van de Internationale

Zwincommissie is voorbereid. Daarbij wordt geadviseerd dankbaar gebruik te maken van de ingezette overlegstructuur, die aan de basis ligt van het beoogde concept.

- Ons is gebleken, dat voor het basispakket van projecten en maatregelen voor het thema natuurlijkheid in de Zeeuws-Vlaamse regio onvoldoende draagvlak voorhanden is.
- Is de vraag daadwerkelijk beantwoord of het haalbaar en noodzakelijk is om de ruimte voor de rivier op termijn met ca. 6000 ha te vergroten?
- Dragen de voorstellen voor GGG's niet alleen qua oppervlakte maar ook in alle realiteit bij aan het vergroten van de gewenste dynamiek van het systeem?. Met andere woorden, wat maakt het uit of bijv. de Braakmankreek zout of zoet is.
- Aangekondigd is, dat naast het basispakket er nog andere projecten en maatregelen op stapel staan maar dat nog niet duidelijk is wat deze projecten en maatregelen behelzen; naar onze mening is het niet mogelijk een afgewogen verantwoord besluit te nemen over het basispakket als thans niet bekend is wat de daaropvolgende andere projecten etc. inhouden.
- Aangegeven is, dat er ten behoeve van de verdieping c.q. verruiming van de vaarweg geen natuurcompensatieprojecten nodig zijn; welke garanties kunnen er worden gegeven, dat er op basis van een in de toekomst uit te voeren toets op de OS2010 door de Europese Commissie niet alsnog opdracht wordt gegeven om natuurcompensatieprojecten langs de Westerschelde uit te voeren en hoe zal de regio hierbij betrokken worden?
- Ten aanzien van het "Verbeteren van de waterhuishouding van de Braakmankreek (110 ha)"rijzen bij ons de volgende vraagpunten:
  * Welke effecten zijn te verwachten indien de nieuwe natuur in de Braakman (bos-ontwikkeling) onder invloed komt van zout water; is dit wel met elkaar te rijmen?
  * De Braakmankreek komt onder invloed van een getij en er is geen duidelijkheid over het te hanteren peil; welke consequenties zijn hieraan verbonden voor het Vakantie-eiland Braakman, de bungaloweigenaren en de landbouwpercelen (verziltings-problematiek)?
  * Het project zou mogelijkheden bieden voor zeecultuur (mosselkweek, kweek van kokkels en teelt van zeekraal); er is niet inzichtelijk gemaakt dat de ontwikkeling van zeecultuur in dat gebied economisch haalbaar en realistisch is.
  * Op langere termijn wordt gedacht aan het creëren van meer getijdennatuur in de Braakmanpolder; wij vragen ons af hoe nu kan worden gevraagd hiermee in te stemmen terwijl niet wordt aangegeven om welke oppervlakte het gaat en wat de impact is voor het hele Braakmangebied en de gebruikers (industrie, landbouw, recreatie-concentratie en andere belanghebbenden).
  * Door de toename van de verzilting in het Braakmansysteem ontstaat in de zomer een tekort aan zoet water wat vanuit de Braakman in de omliggende polders gepompt wordt. De voorgestelde plannen voor de Braakman houden onvoldoende rekening met een aanpak van de internationale watersysteemanalyse tussen Zeebrugge en de Westerschelde voor dit gebied. Bij wijzigingen van het huidige peilbeheer moet rekening worden gehouden met de afvoer van Vlaams polderwater krachtens het Tractaat van 1843. Omdat de regio momenteel bezig is met een vergevorderd stadium van planvorming, kan elke inbreuk hierop niet rekenen op voldoende draagvlak. Het effect van het instellen van een gedempt tij is onvoldoende onderzocht.
  * Dow Benelux, Zeeland Seaports en de andere gevestigde bedrijven ondervinden thans al problemen bij de vergunningverlening tengevolge van de aanwijzing van de Westerschelde als Habitatgebied; wij stellen vast dat door het ontwikkelen van het voorgestane natuurproject enkel nog meer barrières zullen worden opgeworpen voor deze bedrijven.

57

  * Niet duidelijk is gemaakt wat de aard van de waterhuishoudingsproblemen zijn en of dit een effectieve oplossing vormt voor dit probleem.
- Het ontwikkelen van nieuwe natuur in de Zeeuws-Vlaamse polders is de laatste jaren gemeengoed geworden. Het is evenwel onbegrepen waarom er noodzakelijkerwijs eveneens een golf zoute natuur dient te komen. Wat gaat er anders mis of wat levert het in wezen op?
- In de plannen van de Hedwigepolder e.o. wordt de meerwaarde van een zout intergetijdegebied van deze omvang grenzend aan Saeftinghe (3000 ha) als ongeloofwaardig ervaren. Daarnaast dient een bevredigende oplossing te worden gevonden voor de vormgeving van de waterkering op het grensgebied van Nederland met Vlaanderen, teneinde een logische overgang van het veiligheidsniveau te bewerkstelligen. Bovendien bevatten de plannen onvoldoende componenten voor een volwaardig flankerend beleid voor de thans zittende grondgebruikers. Alleen als natuurcompensatie een toegevoegde waarde heeft en een impuls geeft aan de economische ontwikkeling van het gebied is er een kleine kans op het verkrijgen van het noodzakelijk maatschappelijk draagvlak.
- Een duidelijke meerwaarde aan het intertijdegebied van de geïnundeerde Zwarte Polder kan op vrij eenvoudige manier worden verkregen door het betrekken van de Herdijkte Zwarte Polder bij dit natuurreservaat.
- De ophanden zijnde gebiedsgerichte aanpak van het voormalige veerhavengebied van Perkpolder kan aanzienlijk worden versterkt door inbreng van een recreatief/natuur-gerichte inrichting van delen van dit gebied.
- De voorstellen zijn te weinig doorwrocht en zijn te eenzijdig geformuleerd vanuit slechts één optiek, namelijk de taakstelling voor de zoute natuur.

Resumé

De voorstellen geven onvoldoende inzicht in hun gevolgen voor de infrastructuur van waterkeringen en waterbeheer. Tevens hebben deze voorstellen een negatieve impact op bestaande en nieuw te ontwikkelen economische activiteiten in de regio (Dow Benelux e.d.).

Op basis van de bovenstaande vraagpunten en opmerkingen is de conclusie, dat de drie thema's c.q. doelstellingen in dit stadium onderling op gespannen voet met elkaar staan. Daardoor komen de lasten en lusten per definitie niet op dezelfde plaats terecht. De ambitie van het maatschappelijk draagvlak voor het geheel is daardoor vooralsnog onrealistisch.

Er is geen draagvlak, begrip en steun vanuit de Zeeuws-Vlaamse regio voor het voorgestelde pakket aan maatregelen voor wat betreft het thema natuurlijkheid. Verder hebben wij ook vooralsnog bedenkingen met betrekking tot de thema's veiligheid en toegankelijkheid.

Terneuzen, 12 oktober 2004.

58

Hulst

ingekomen: 15 OKT 2004

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
ProSes

Postbus 30316
2500 GH Den Haag

Uw kenmerk	Ons kenmerk	Bijlagen
September 2004	FTE/	2
Behandeld door	**Doorkiesnummer**	**Datum**
A.A.M. Totté	(0114) 389251	14 oktober 2004
Onderwerp		**Verzenddatum**
Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium		14 OKT. 2004

Geachte heer, mevrouw,

Bij brief van september 2004 hebben wij van ProSes de ambtelijke versie van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium met bijbehorende studierapporten ontvangen. Hierbij maken wij gebruik van de geboden mogelijkheid om daarop schriftelijk in te spreken.

Onze standpunt is verwoord in bijgaande notitie die in goed overleg en samenwerking met de gemeenten Sluis en Terneuzen is opgesteld. Wij verwijzen u derhalve naar deze notitie.

Hoogachtend
Burgemeester en Wethouders van Hulst,
De Secretaris, De Burgemeester,

Sector Ruimte

Grote Markt 21 4561 EA Hulst
Postbus 49 4560 AA Hulst
URLhttp://www.gemeentehulst.nl
Email: fte@gemeentehulst.nl

Telefoon (0114) 38 90 00
Telefax (0114) 31 46 27

Banken

Postbank 46514
ABN/Amro 47.55.25.388
BNG 28.50.04.271
Rabobank Hulst 15.07.39.400
Rabobank Kl'zande 33.26.05.493

58

Notitie Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Inleiding

Het doel van deze notitie is om als regionale overheden in Zeeuwsch-Vlaanderen te komen tot een gezamenlijke standpuntbepaling over de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. De notitie vertrekt vanuit de taakstelling van de Zeeuws-Vlaamse gemeenten en het waterschap en kan als leidraad dienen in de discussie hierover.

Achtergrond van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

De bewindslieden van Vlaanderen en Nederland hebben in 1999 aan de Technische Scheldecommissie (TSC, een permanent adviesorgaan voor beide regeringen) de opdracht gegeven om een Langetermijnvisie voor het Schelde-estuarium (LTVS) te ontwikkelen met een streefbeeld voor het jaar 2030. De TSC wordt voorgezeten door de Directeuren-Generaal van de Vlaamse Administratie voor Waterwegen en Zeewezen (Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap) en het Nederlandse Directoraat Generaal Water (Ministerie van Verkeer en Waterstaat). De LTVS is vastgesteld in januari 2001. Doel van de LTVS is het ontwikkelen van een gezond en multifunctioneel estuarien watersysteem, dat op duurzame wijze gebruikt wordt voor menselijke behoeften. Hierin spelen drie functies een hoofdrol:

- veiligheid tegen overstromen;
- toegankelijkheid van de Scheldehavens;
- natuurlijkheid van het fysieke en ecologische systeem.

Streefbeelden Langetermijnvisie Schelde-estuarium

De belangrijkste kenmerken van het streefbeeld voor het jaar 2030 uit de LTVS zijn:

- de instandhouding van de fysieke systeemkenmerken van het estuarium is uitgangspunt van Beheer en Beleid;
- maximale veiligheid is belangrijke bestaansvoorwaarde van beide landen;
- als trekpaard voor de welvaart zijn de Scheldehavens optimaal toegankelijk;
- het estuariene ecosysteem is gezond en dynamisch;
- Nederland en Vlaanderen werken bestuurlijk, politiek en operationeel samen.

Memoranda van Overeenstemming

De regeringen van Nederland en Vlaanderen hebben in twee memoranda afspraken gemaakt. In het memorandum van Kallo van februari 2001 is ingestemd met de LTVS. In het memorandum van Vlissingen van maart 2002 is afgesproken, dat beide landen samen een Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium zullen opstellen en dat de bewindslieden daarover in december 2004 een beslissing zullen nemen.

Inspraakprocedure en vervolgprocedures

Van 15 september 2004 tot en met 15 oktober 2004 ligt de ambtelijke versie van de Ontwikkelingsschets ter inzage ten behoeve van de inspraak. Tevens liggen de navolgende onderliggende studierapporten ter inzage:

- het Strategisch Milieueffectenrapport Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium;
- Verruiming van de vaarweg van de Schelde, maatschappelijke kosten-batenanalyse;
- Natte natuur in het Schelde-estuarium, een verkenning van kosten en baten;
- Milieueffectrapportage voor de actualisatie van het Sigmaplan;

- Maatschappelijke Kosten Batenanalyse (op hoofdlijnen) voor de actualisatie van het Sigmaplan.

Zoals hiervoor reeds is aangegeven zullen de bewindslieden van Vlaanderen en Nederland in december 2004, mede op basis van het Overleg Adviserende Partijen, een adviesgroep waarin havenbesturen, waterschappen, gemeenten, provincies, natuurbeschermingsorganisaties, milieuorganisaties en de landbouw vertegenwoordigd zijn, een besluit nemen over het nut en de noodzaak van de projecten en maatregelen zoals opgenomen in de Ontwikkelingsschets.

De uiteindelijke Ontwikkelingsschets zal strategische besluiten bevatten. Met andere woorden, het zijn nog geen besluiten over de concrete inrichting van gebieden. Deze strategische besluiten zullen in de loop van 2005 verder worden uitgewerkt. In Vlaanderen gebeurt dit voor het thema 'Veiligheid tegen overstromen' in het kader van het Geactualiseerd Sigmaplan, dat momenteel in voorbereiding is. Bovendien wordt de veiligheid van de grensoverschrijdende dijkringen in het kader van het Interregproject Comrisk onderzocht. Voor de overige onderdelen zal dit eveneens via geëigende procedures gebeuren waarbij in dat stadium inrichtingsvoorstellen aan bod komen voor de gebieden. Ook in deze fase zal wederom de mogelijkheid bestaan om in te spreken. Het zal dan vooral gaan om de detaillering en concrete inrichting en uitvoeringswijze van de projecten en maatregelen.

Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium
De Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium bevat voorstellen voor projecten en maatregelen om het Schelde-estuarium veiliger, toegankelijker en natuurlijker te maken. Deze Ontwikkelingsschets is gebaseerd op het streefbeeld voor het jaar 2030 van de hierboven vermelde Langetermijnvisie Schelde-estuarium. De ambities uit die LTVS worden in de Ontwikkelingsschets voorzien van concrete projecten die in 2010 óf gereed zijn óf op zijn minst zijn aangevangen, als eerste stappen op weg naar het streefbeeld van 2030.

De Ontwikkelingsschets bevat ook een toets van de projecten en maatregelen aan de verplichtingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn voor het beschermen van waardevolle natuur.

De centrale vragen die in de aanbiedingsbrief behorende bij de Ontwikkelingsschets en de onderliggende rapporten zijn opgenomen, luiden als volgt:

1. Wat is uw beargumenteerde mening over de voorgestelde rapporten en maatregelen (zie hoofdstuk 3)?
2. Wat is uw beargumenteerde mening over de "Toelichting op de besluiten"(zie hoofdstukken 5,6 en 7)?

Namens het Bestuurlijk Overleg Westerschelde (BOWS) is onlangs, als leidraad voor de discussie, een 'Concept-Standpunt BOWS Ontwikkelingsschets 2010' opgesteld en toegestuurd naar de deelnemende overheden en instanties. In het Concept-Standpunt wordt een drietal vragen geformuleerd, te weten:

1. Bestaat er evenwicht tussen de thema's natuurlijkheid, toegankelijkheid en veiligheid?
2. Zijn de lusten en lasten tussen Vlaanderen en Nederland eerlijk verdeeld?
3. Hoe gaan we om met onzekerheden; is de voorgestelde werkwijze acceptabel?

De bovenstaande leidraad is vertrekpunt voor het formuleren van een Zeeuws-Vlaams standpunt.

Per thema brengen wij de volgende vraagpunten c.q. opmerkingen onder uw aandacht.

Toegankelijkheid

- De OS2010 stelt, dat het groepsrisico bij het vervoer van gevaarlijke stoffen bij Terneuzen relatief gezien het grootst is en dat die voor wat betreft het groepsrisico in de toekomst, uitgaande van een scenario met hoge economische groei, de daarvoor gehanteerde oriënterende waarde kan overschrijden. Als oorzaak daarvan wordt gewezen op de in de toekomst verwachte grotere en dieper stekende containerschepen welke Antwerpen kan ontvangen.
- De OS2010 concludeert, dat verdiepingen tot 13,10 meter door het wegnemen van 11 drempels noodzakelijk is. Antwerpen haalt hieruit maximaal voordeel.
- MER-alternatieven bieden geen uitkomst.
- De milieu-effecten vallen mee en zijn in grote mate beheersbaar met een flexibel stortregime.

Hierbij zijn de navolgende kanttekeningen te maken.

- Doordat bij de verdieping van de Westerschelde hogere waterstanden optreden heeft dit een negatief effect op de actuele en toekomstige veiligheid tegen overstromen. Tevens belemmert dit de lozingsmogelijkheden van het polderwater via sluizen en gemalen. Dit is in de studie onvoldoende onderzocht.
- Door de verruiming c.q. verdieping ontstaat een 'lust'" voor Antwerpen (grotere/dieper stekende schepen) en een 'last' voor Terneuzen in de zin van opgezadeld worden met wellicht een overschrijding van de oriënterende waarde van het groepsrisico.
  In het kader van de verdieping staan daar voor de Zeeuwse havens relatief weinig voordelen tegenover. In verband hiermede achten wij een compensatie ten gunste van de Zeeuwse havens en de lokale overheden in de zin van infrastructurele voorzieningen voor het verbeteren van de bereikbaarheid via de weg en/of het spoor op zijn plaats.
- Er blijft veel onduidelijkheid en onzekerheid bestaan over de kans op nadelige milieu-effecten.
- De voorgestelde besluiten met betrekking tot de verruiming van de Westerschelde kennen ernstige onzekerheden betreffende de effecten op de natuur. De beschikbare morfologische modellen kunnen niets zeggen over de gevolgen voor schorren (Saeftinge) en de resultaten van de stortproeven bij Walsoorden moeten nog worden afgewacht.
- Voorts is het vorige natuurcompensatieprogramma onvoldoende uitgevoerd, met kans op een aanwijzing vanuit Brussel.
- Geconcludeerd kan worden dat natuurcompensatie in of langs de Westerschelde maar zeer beperkt mogelijk en uitvoerbaar is en compensatie dus op andere wijze of andere locaties zal moeten gebeuren. Ook wanneer de noodzaak van latere compensaties zich aandient.
- De toegankelijkheid van Antwerpen, en dus de concurrentiepositie, verbetert door deze maatregel. Het zou beter zijn om de marktpositie van alle Scheldehavens, inclusief Gent, mede te versterken. Daardoor krijgt de doelstelling meer evenwicht.

Veiligheid

- Gezien het beoogde streefbeeld is de OS2010 op een aantal punten nog niet volledig. Zo ontbreekt de uitwerking van de relatie tussen de beoogde verdieping (met verhoging van

de waterstanden en golven tot gevolg) op de achteruitgang van de actuele en toekomstige veiligheid tegen overstromen. Huidig hoog voorland (schor) wordt aangetast, waarmee de waterkering te maken krijgt met een hogere hydraulische belasting. Ook de invloed van verruimings- en onderhoudsbaggerwerk op de stabiliteit van oevers wordt onvoldoende benadrukt, te meer daar eventuele maatregelen hiertegen (bestortingen) een negatieve werking hebben op de beoogde natuurlijkheid van het systeem.
- In het kader van de veiligheid wordt gewezen op de noodzaak van een adequate rampenbestrijding. Hiervoor is in de OS2010 te weinig aandacht.
- De OS2010 concludeert, dat de veiligheid tegen overstromen in het Nederlandse deel niet verbeterd hoeft te worden.

Hierbij zijn de navolgende kanttekeningen te maken.

- Naar aanleiding van eerdere inventarisaties c.q. onderzoeken is gebleken, dat de bestaande rampenbestrijdingscapaciteit op de Westerschelde niet voldoende is. Het verwezenlijken van een adequate rampenbestrijding in samenwerking met de havens onderschrijven wij.
- Het verbeteren van de veiligheid in het Vlaamse deel vindt reeds plaats in het kader van het Sigma-plan.
- Andere vormen van onveiligheid (externe veiligheid) nemen mogelijk toe. Dit vraagt om serieuze maatregelen met betrekking tot het scheepvaartverkeer, wellicht in een ander kader, maar dat mag hier niet onvermeld blijven.
- Bij veiligheid tegen overstromen moet de normstelling 1/4000 altijd en overal worden gehaald, met als gevolg dat alle primaire dijken verder opgehoogd zullen worden, waardoor de gewenste dynamiek (de rivier de ruimte geven of laten nemen, zoals bij de andere grote rivieren) hier niet altijd tot de mogelijkheden behoort. De OS2010 doet hierover geen uitspraken, ook niet in relatie tot de gewenste dynamiek in het systeem, en in relatie tot mogelijke perspectieven voor aquacultuur.

Natuurlijkheid
- Bij de aanbieding van de OS2010 is medegedeeld, dat de financiering voor de natuurprojecten vooralsnog ontbreekt. Hierdoor bestaat er een reëel risico, dat het geschetste evenwicht in de OS2010 verloren gaat bij de realisatie.
- De OS2010 doet voorstellen voor een basispakket. Daarbovenop zal vanuit de regio een aanvullend pakket moeten worden aangedragen. Voor Zeeuwsch-Vlaanderen is de keuze gemaakt om het Zwin te vergroten met 25 % van de Willem Leopoldpolder (Vlaams grondgebied), de Braakmankreek zout te maken, dus onder beperkt getij te brengen en de Hedwigepolder en (het noordelijk deel van) de Prosperpolder eveneens onder beperkt getij te brengen. In totaliteit gaat het hier om circa 630 ha uit een taakstelling van circa 6000 ha volgens de LTVS.

Hierbij zijn de volgende kanttekeningen te maken.

- Wij achten het een absolute voorwaarde, dat vóór de besluitvorming over de natuurprojecten een overzicht wordt gegeven van de financiële haalbaarheid van de natuurontwikkingsprojecten. Door het ontbreken van een dergelijk overzicht is het maar zeer de vraag of realisatie van het totale basispakket financieel haalbaar is.
- Ten aanzien van de voorstellen voor het Zwin dient te worden aangesloten bij het zorgvuldig opgezette integrale ontwerp wat onder auspiciën van de Internationale

Zwincommissie is voorbereid. Daarbij wordt geadviseerd dankbaar gebruik te maken van de ingezette overlegstructuur, die aan de basis ligt van het beoogde concept.

- Ons is gebleken, dat voor het basispakket van projecten en maatregelen voor het thema natuurlijkheid in de Zeeuws-Vlaamse regio onvoldoende draagvlak voorhanden is.
- Is de vraag daadwerkelijk beantwoord of het haalbaar en noodzakelijk is om de ruimte voor de rivier op termijn met ca. 6000 ha te vergroten?
- Dragen de voorstellen voor GGG's niet alleen qua oppervlakte maar ook in alle realiteit bij aan het vergroten van de gewenste dynamiek van het systeem?. Met andere woorden, wat maakt het uit of bijv. de Braakmankreek zout of zoet is.
- Aangekondigd is, dat naast het basispakket er nog andere projecten en maatregelen op stapel staan maar dat nog niet duidelijk is wat deze projecten en maatregelen behelzen; naar onze mening is het niet mogelijk een afgewogen verantwoord besluit te nemen over het basispakket als thans niet bekend is wat de daaropvolgende andere projecten etc. inhouden.
- Aangegeven is, dat er ten behoeve van de verdieping c.q. verruiming van de vaarweg geen natuurcompensatieprojecten nodig zijn; welke garanties kunnen er worden gegeven, dat er op basis van een in de toekomst uit te voeren toets op de OS2010 door de Europese Commissie niet alsnog opdracht wordt gegeven om natuurcompensatieprojecten langs de Westerschelde uit te voeren en hoe zal de regio hierbij betrokken worden?
- Ten aanzien van het "Verbeteren van de waterhuishouding van de Braakmankreek (110 ha)"rijzen bij ons de volgende vraagpunten:
  * Welke effecten zijn te verwachten indien de nieuwe natuur in de Braakman (bos-ontwikkeling) onder invloed komt van zout water; is dit wel met elkaar te rijmen?
  * De Braakmankreek komt onder invloed van een getij en er is geen duidelijkheid over het te hanteren peil; welke consequenties zijn hieraan verbonden voor het Vakantie-eiland Braakman, de bungaloweigenaren en de landbouwpercelen (verziltings-problematiek)?
  * Het project zou mogelijkheden bieden voor zeecultuur (mosselkweek, kweek van kokkels en teelt van zeekraal); er is niet inzichtelijk gemaakt dat de ontwikkeling van zeecultuur in dat gebied economisch haalbaar en realistisch is.
  * Op langere termijn wordt gedacht aan het creëren van meer getijdennatuur in de Braakmanpolder; wij vragen ons af hoe nu kan worden gevraagd hiermee in te stemmen terwijl niet wordt aangegeven om welke oppervlakte het gaat en wat de impact is voor het hele Braakmangebied en de gebruikers (industrie, landbouw, recreatie-concentratie en andere belanghebbenden).
  * Door de toename van de verzilting in het Braakmansysteem ontstaat in de zomer een tekort aan zoet water wat vanuit de Braakman in de omliggende polders gepompt wordt. De voorgestelde plannen voor de Braakman houden onvoldoende rekening met een aanpak van de internationale watersysteemanalyse tussen Zeebrugge en de Westerschelde voor dit gebied. Bij wijzigingen van het huidige peilbeheer moet rekening worden gehouden met de afvoer van Vlaams polderwater krachtens het Tractaat van 1843. Omdat de regio momenteel bezig is met een vergevorderd stadium van planvorming, kan elke inbreuk hierop niet rekenen op voldoende draagvlak. Het effect van het instellen van een gedempt tij is onvoldoende onderzocht.
  * Dow Benelux, Zeeland Seaports en de andere gevestigde bedrijven ondervinden thans al problemen bij de vergunningverlening tengevolge van de aanwijzing van de Westerschelde als Habitatgebied; wij stellen vast dat door het ontwikkelen van het voorgestane natuurproject enkel nog meer barrières zullen worden opgeworpen voor deze bedrijven.

  * Niet duidelijk is gemaakt wat de aard van de waterhuishoudingsproblemen zijn en of dit een effectieve oplossing vormt voor dit probleem.
- Het ontwikkelen van nieuwe natuur in de Zeeuws-Vlaamse polders is de laatste jaren gemeengoed geworden. Het is evenwel onbegrepen waarom er noodzakelijkerwijs eveneens een golf zoute natuur dient te komen. Wat gaat er anders mis of wat levert het in wezen op?
- In de plannen van de Hedwigepolder e.o. wordt de meerwaarde van een zout intergetijdegebied van deze omvang grenzend aan Saeftinghe (3000 ha) als ongeloofwaardig ervaren. Daarnaast dient een bevredigende oplossing te worden gevonden voor de vormgeving van de waterkering op het grensgebied van Nederland met Vlaanderen, teneinde een logische overgang van het veiligheidsniveau te bewerkstelligen. Bovendien bevatten de plannen onvoldoende componenten voor een volwaardig flankerend beleid voor de thans zittende grondgebruikers. Alleen als natuurcompensatie een toegevoegde waarde heeft en een impuls geeft aan de economische ontwikkeling van het gebied is er een kleine kans op het verkrijgen van het noodzakelijk maatschappelijk draagvlak.
- Een duidelijke meerwaarde aan het intertijdegebied van de geïnundeerde Zwarte Polder kan op vrij eenvoudige manier worden verkregen door het betrekken van de Herdijkte Zwarte Polder bij dit natuurreservaat.
- De ophanden zijnde gebiedsgerichte aanpak van het voormalige veerhavengebied van Perkpolder kan aanzienlijk worden versterkt door inbreng van een recreatief/natuur-gerichte inrichting van delen van dit gebied.
- De voorstellen zijn te weinig doorwrocht en zijn te eenzijdig geformuleerd vanuit slechts één optiek, namelijk de taakstelling voor de zoute natuur.

Resumé

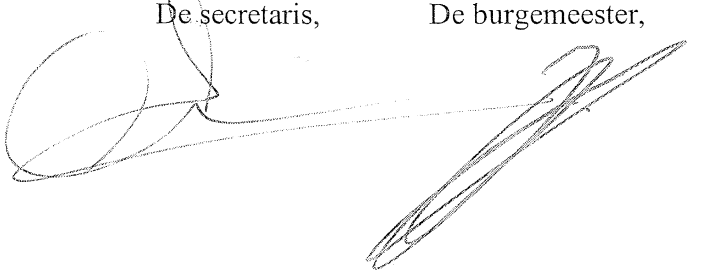
De voorstellen geven onvoldoende inzicht in hun gevolgen voor de infrastructuur van waterkeringen en waterbeheer. Tevens hebben deze voorstellen een negatieve impact op bestaande en nieuw te ontwikkelen economische activiteiten in de regio (Dow Benelux e.d.).

Op basis van de bovenstaande vraagpunten en opmerkingen is de conclusie, dat de drie thema's c.q. doelstellingen in dit stadium onderling op gespannen voet met elkaar staan. Daardoor komen de lasten en lusten per definitie niet op dezelfde plaats terecht. De ambitie van het maatschappelijk draagvlak voor het geheel is daardoor vooralsnog onrealistisch.

Er is geen draagvlak, begrip en steun vanuit de Zeeuws-Vlaamse regio voor het voorgestelde pakket aan maatregelen voor wat betreft het thema natuurlijkheid. Verder hebben wij ook vooralsnog bedenkingen met betrekking tot de thema's veiligheid en toegankelijkheid.

Hulst, 12 oktober 2004.

Burgemeester en wethouders van Hulst,
De secretaris, De burgemeester,

59

...int
...terstaat
ingekomen: 1 ... 2004

DELTA N.V.

POSTADRES
Postbus 5048
4330 KA Middelburg

HOOFDKANTOOR
Poelendaelesingel 10
4335 JA Middelburg
Telefoon 0800 5150
Telefax 0118 88 21 00
www.delta.nl
info@delta.nl

BANKRELATIES
Postbank 49778
ABN-AMRO 51 04 60 739

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH DEN HAAG

onze referentie	351 JTr/ 2004.1014
behandeld door	mw J.C.M. Traas
telefoon	(0118) 883229
fax	(0118) 882106
uw brief	10 september 2004
bijlage(n)	tekeningen
onderwerp	Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Middelburg, 13 oktober 2004

Geachte heer/mevrouw,

Naar aanleiding van de ons toegestuurde "Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium", berichten wij u het volgende.

Wij wijzen u op het feit dat er in de Westerschelde diverse kabel- en leidingtracés liggen. Op bijgevoegde tekeningen zijn de tracés aangeduid.

Uitvoering van de plannen zoals omschreven in de Ontwikkelingsschets, kunnen aanpassing aan de kabel- en leidingtracés noodzakelijk maken.

Aanpassing van genoemde tracés is technisch gezien bijzonder complex en als gevolg daarvan bijzonder kostbaar.

Wij geven in overweging om de Ontwikkelingsschets en nadere besluitvorming zodanig uit te werken, dat er geen aanpassing aan de kabel- en leidingtracés noodzakelijk zijn.

Mocht het zo zijn dat kabel- en leidingtracés toch moeten worden aangepast, dan zullen alleen al op basis van de geldende Nadeelcompensatieregelingen de kosten daarvan grotendeels niet voor rekening van Delta kunnen komen.

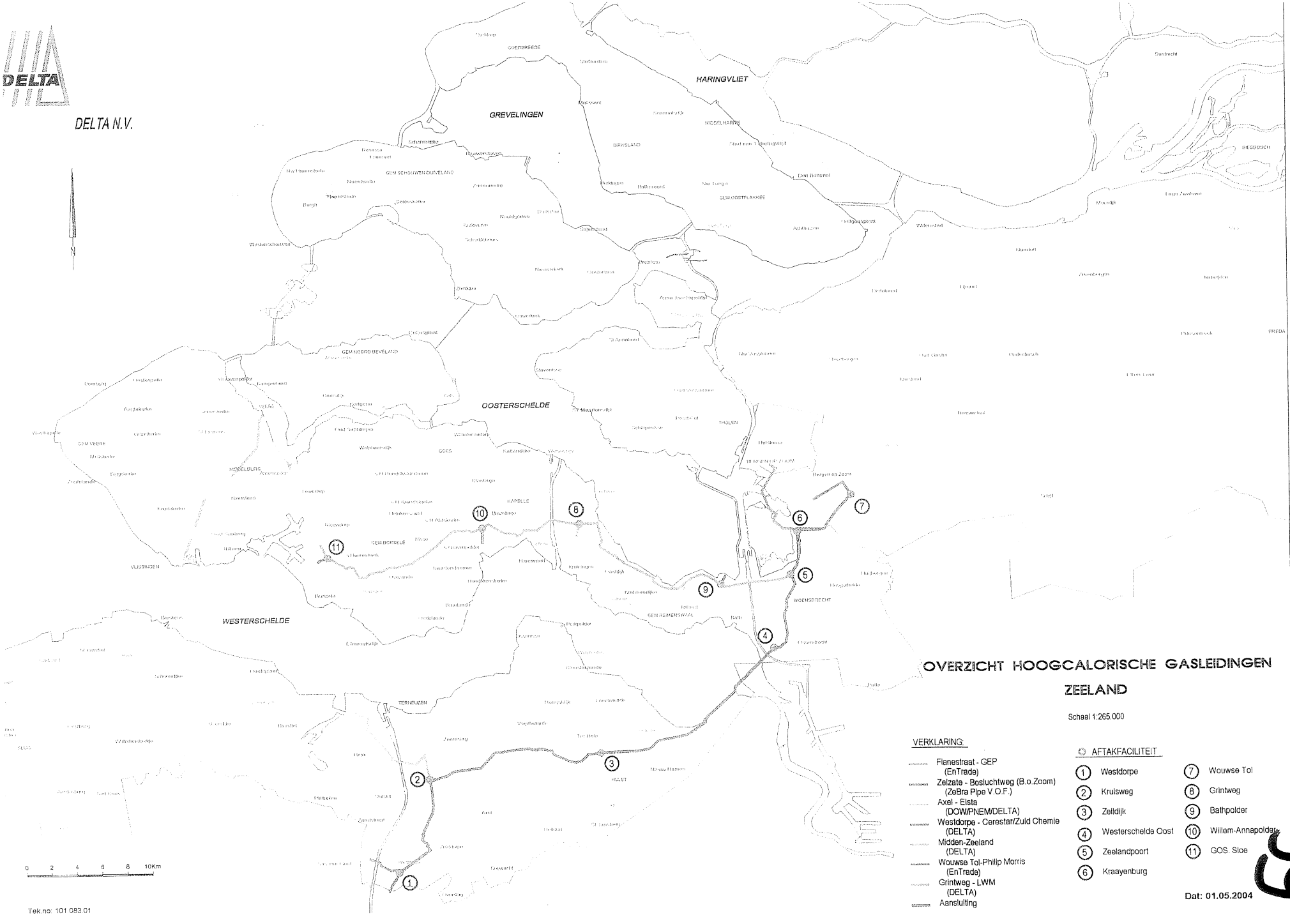
Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

mr. R. Brussaard
Manager Algemene Zaken

K.v.K. Middelburg nr. 22031457
BTW nr. NL 0079.61.042.B01

DELTA N.V.

OVERZICHT HOOGCALORISCHE GASLEIDINGEN ZEELAND

Schaal 1:265.000

VERKLARING:

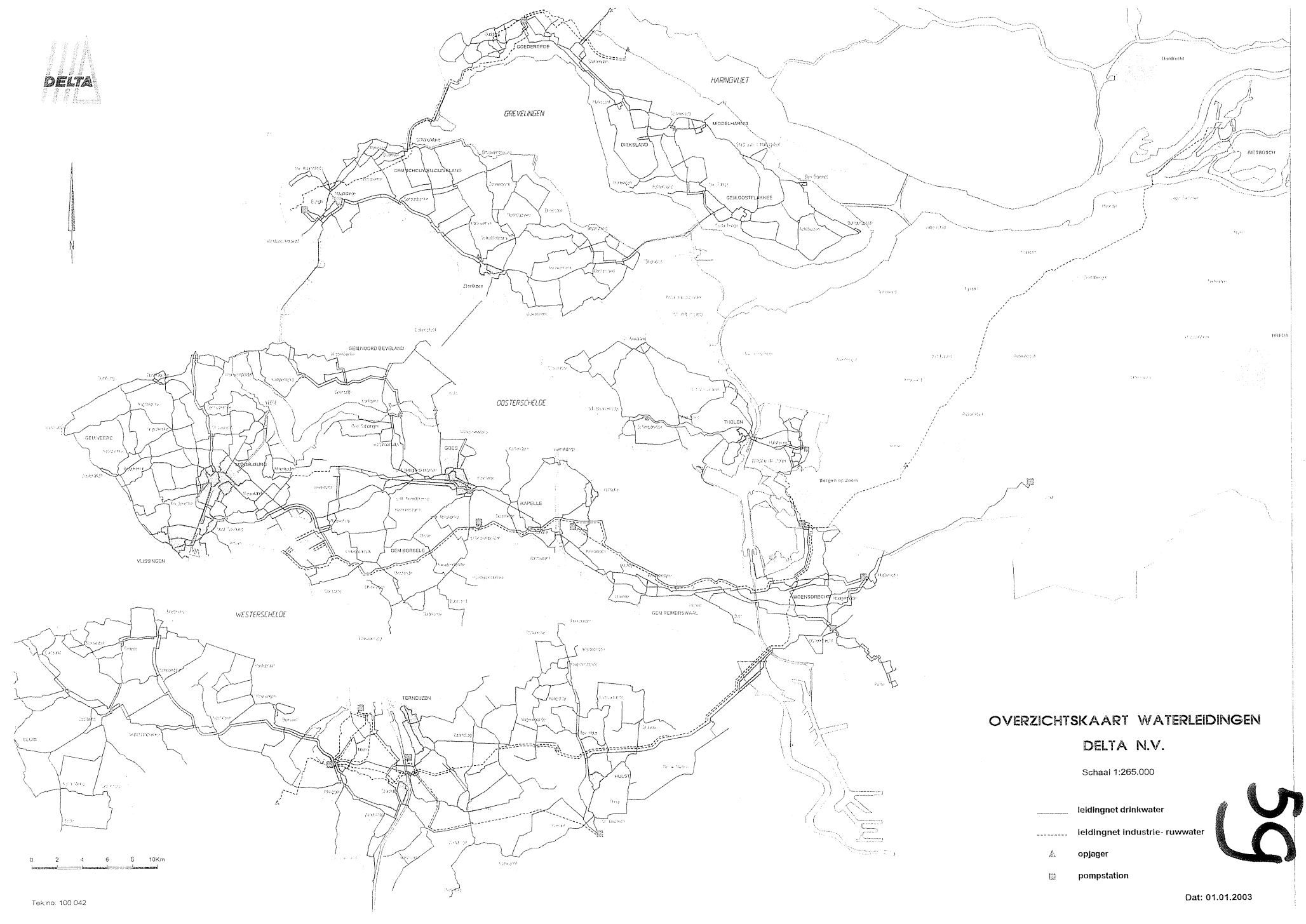
- Flanestraat - GEP (EnTrade)
- Zelzate - Bosluchtweg (B.o.Zoom) (ZeBra Pipe V.O.F.)
- Axel - Elsta (DOW/PNEM/DELTA)
- Westdorpe - Cerestar/Zuid Chemie (DELTA)
- Midden-Zeeland (DELTA)
- Wouwse Tol-Philip Morris (EnTrade)
- Grintweg - LWM (DELTA)
- Aansluiting

AFTAKFACILITEIT

1. Westdorpe
2. Kruisweg
3. Zelldijk
4. Westerschelde Oost
5. Zeelandpoort
6. Kraayenburg
7. Wouwse Tol
8. Grintweg
9. Bathpolder
10. Willem-Annapolder
11. GOS. Sloe

Dat: 01.05.2004

Tek.no: 101.083.01

OVERZICHTSKAART WATERLEIDINGEN

DELTA N.V.

Schaal 1:265.000

leidingnet drinkwater

leidingnet industrie- ruwwater

opjager

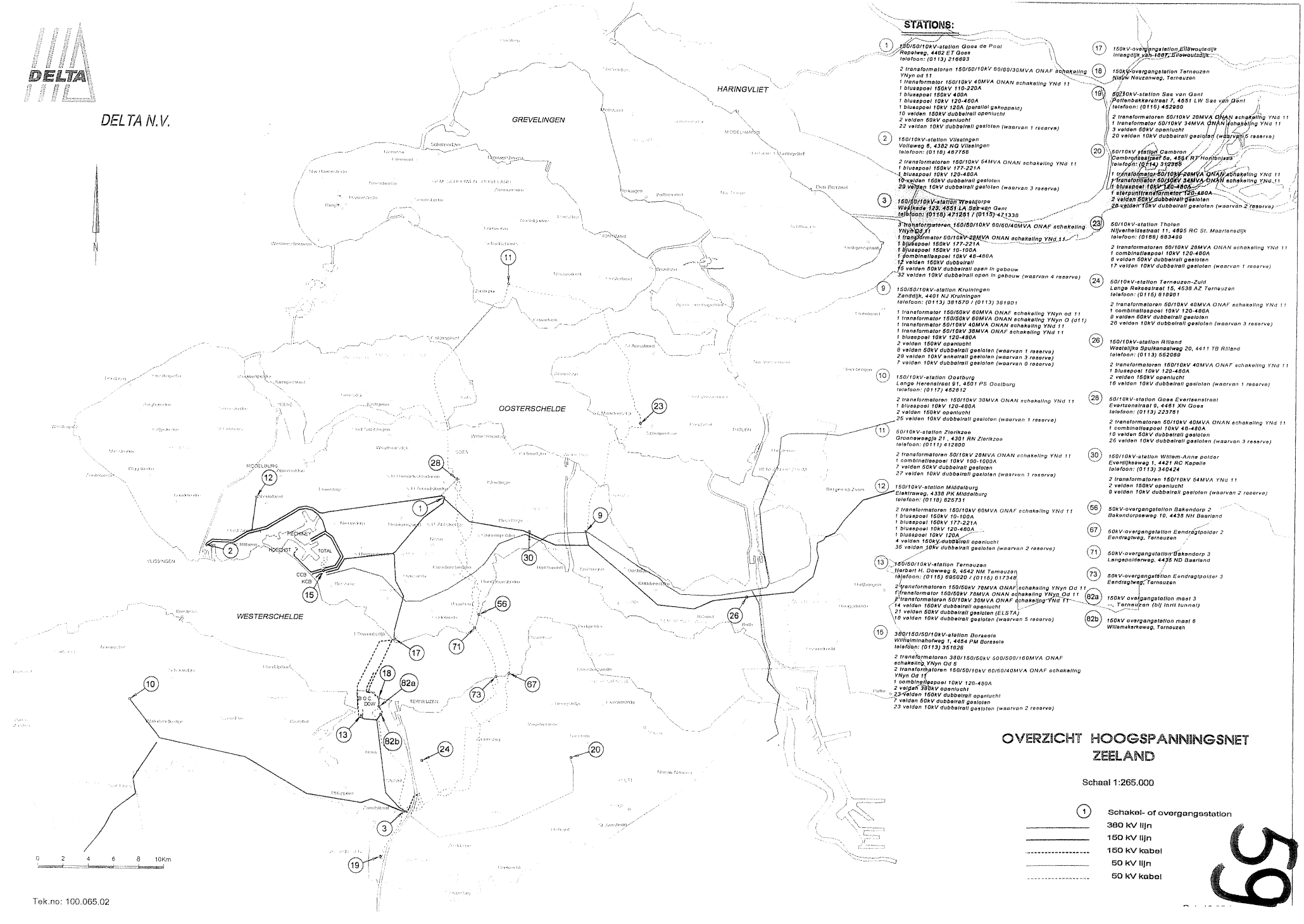
pompstation

59

Dat: 01.01.2003

Tek.no. 100.042

DELTA N.V.

STATIONS:

1. 150/50/10kV-station Goes de Poel
Repelweg, 4462 ET Goes
telefoon: (0113) 216693
2 transformatoren 150/50/10kV 60/60/30MVA ONAF schakeling YNyn od 11
1 transformator 150/10kV 40MVA ONAN schakeling YNd 11
1 bluspoel 150kV 110-220A
1 bluspoel 150kV 400A
1 bluspoel 10kV 120-460A
1 bluspoel 10kV 120A (parallel gekoppeld)
10 velden 150kV dubbelrail openlucht
2 velden 50kV openlucht
22 velden 10kV dubbelrail gesloten (waarvan 1 reserve)

2. 150/10kV-station Vlissingen
Vollaweg 6, 4382 NG Vlissingen
telefoon: (0118) 467756
2 transformatoren 150/10kV 64MVA ONAN schakeling YNd 11
1 bluspoel 150kV 177-221A
1 bluspoel 10kV 120-460A
10 velden 150kV dubbelrail gesloten
29 velden 10kV dubbelrail gesloten (waarvan 3 reserve)

3. 150/50/10kV-station Westdorpe
Westkade 123, 4551 LA Sas van Gent
telefoon: (0115) 471261 / (0115) 471336
3 transformatoren 150/50/10kV 60/60/40MVA ONAF schakeling YNyn od 11
1 transformator 50/10kV 28MVA ONAN schakeling YNd 11
1 bluspoel 150kV 177-221A
1 bluspoel 150kV 10-100A
1 combinatiespoel 10kV 40-460A
12 velden 150kV dubbelrail
16 velden 50kV dubbelrail open in gebouw
32 velden 10kV dubbelrail open in gebouw (waarvan 4 reserve)

9. 150/50/10kV-station Kruiningen
Zandlijk, 4401 NJ Kruiningen
telefoon: (0113) 381570 / (0113) 381901
1 transformator 150/50kV 60MVA ONAF schakeling YNyn od 11
1 transformator 150/50kV 60MVA ONAN schakeling YNyn 0 (d11)
1 transformator 50/10kV 40MVA ONAN schakeling YNd 11
1 transformator 50/10kV 30MVA ONAF schakeling YNd 11
1 bluspoel 10kV 120-460A
2 velden 150kV openlucht
8 velden 50kV dubbelrail gesloten (waarvan 1 reserve)
29 velden 10kV enkelrail gesloten (waarvan 3 reserve)
7 velden 10kV dubbelrail gesloten (waarvan 0 reserve)

10. 150/10kV-station Oostburg
Lange Herenstraat 91, 4501 PS Oostburg
telefoon: (0117) 452812
2 transformatoren 150/10kV 30MVA ONAN schakeling YNd 11
1 bluspoel 10kV 120-460A
2 velden 150kV openlucht
25 velden 10kV dubbelrail gesloten (waarvan 1 reserve)

11. 50/10kV-station Zierikzee
Groeneweegje 21 , 4301 RN Zierikzee
telefoon: (0111) 412600
2 transformatoren 50/10kV 28MVA ONAN schakeling YNd 11
1 combinatiespoel 10kV 100-1000A
7 velden 50kV dubbelrail gesloten
27 velden 10kV dubbelrail gesloten (waarvan 1 reserve)

12. 150/10kV-station Middelburg
Elektraweg, 4338 PK Middelburg
telefoon: (0118) 625731
2 transformatoren 150/10kV 60MVA ONAF schakeling YNd 11
1 bluspoel 150kV 10-100A
1 bluspoel 150kV 177-221A
1 bluspoel 10kV 120-460A
1 bluspoel 10kV 120A
4 velden 150kV-dubbelrail openlucht
36 velden 10kV dubbelrail gesloten (waarvan 2 reserve)

13. 150/50/10kV-station Terneuzen
Herbert H. Dowweg 9, 4542 NM Terneuzen
telefoon: (0115) 695020 / (0115) 617348
2 transformatoren 150/50kV 78MVA ONAF schakeling YNyn 0d 11
1 transformator 150/50kV 75MVA ONAN schakeling YNyn 0d 11
1 transformatoren 50/10kV 30MVA ONAF schakeling YNd 11
14 velden 150kV dubbelrail openlucht
21 velden 50kV dubbelrail gesloten (ELSTA)
10 velden 10kV dubbelrail gesloten (waarvan 5 reserve)

15. 380/150/50/10kV-station Borssele
Wilhelminahofweg 1, 4454 PM Borssele
telefoon: (0113) 351626
2 transformatoren 380/150/60kV 500/500/160MVA ONAF schakeling YNyn 0d 5
2 transformatoren 150/50/10kV 60/60/40MVA ONAF schakeling YNyn 0d 11
1 combinatiespoel 10kV 120-460A
2 velden 380kV openlucht
23 velden 150kV dubbelrail openlucht
7 velden 50kV dubbelrail gesloten
23 velden 10kV dubbelrail gesloten (waarvan 2 reserve)

17. 150kV-overgangstation Ellewoutsdijk
Inlaagdijk van 1887, Ellewoutsdijk

18. 150kV-overgangstation Terneuzen
Nieuw Neuzenweg, Terneuzen

19. 50/10kV-station Sas van Gent
Pottenbakkerstraat 7, 4551 LW Sas van Gent
telefoon: (0115) 452080
2 transformatoren 50/10kV 28MVA ONAN schakeling YNd 11
1 transformator 50/10kV 34MVA ONAN schakeling YNd 11
3 velden 50kV openlucht
20 velden 10kV dubbelrail gesloten (waarvan 5 reserve)

20. 50/10kV station Cambron
Cambronsstraat 5a, 4651 RT Hontenisse
telefoon: (0114) 312365
1 transformator 50/10kV 28MVA ONAN schakeling YNd 11
1 transformator 50/10kV 34MVA ONAN schakeling YNd 11
1 bluspoel 10kV 120-460A
1 sterpunttransformator 120-480A
2 velden 50kV dubbelrail gesloten
26 velden 10kV dubbelrail gesloten (waarvan 2 reserve)

23. 50/10kV-station Tholen
Nijverheidsstraat 11, 4695 RC St. Maartensdijk
telefoon: (0166) 663499
2 transformatoren 50/10kV 28MVA ONAN schakeling YNd 11
1 combinatiespoel 10kV 120-460A
8 velden 50kV dubbelrail gesloten
17 velden 10kV dubbelrail gesloten (waarvan 1 reserve)

24. 50/10kV-station Terneuzen-Zuid
Lange Rekeestraat 15, 4538 AZ Terneuzen
telefoon: (0115) 618981
2 transformatoren 50/10kV 40MVA ONAF schakeling YNd 11
1 combinatiespoel 10kV 120-460A
8 velden 50kV dubbelrail gesloten
26 velden 10kV dubbelrail gesloten (waarvan 3 reserve)

26. 150/10kV-station Rilland
Westelijke Spuikanaalweg 20, 4411 TB Rilland
telefoon: (0113) 562069
2 transformatoren 150/10kV 40MVA ONAF schakeling YNd 11
1 bluspoel 10kV 120-460A
2 velden 150kV openlucht
16 velden 10kV dubbelrail gesloten (waarvan 1 reserve)

28. 50/10kV-station Goes Evertsenstraat
Evertsenstraat 9, 4461 XN Goes
telefoon: (0113) 223761
2 transformatoren 50/10kV 40MVA ONAN schakeling YNd 11
1 combinatiespoel 10kV 46-460A
10 velden 50kV dubbelrail gesloten
26 velden 10kV dubbelrail gesloten (waarvan 3 reserve)

30. 150/10kV-station Willem-Anne polder
Evertsijkseweg 1, 4421 RC Kapelle
telefoon: (0113) 340424
2 transformatoren 150/10kV 64MVA YNd 11
2 velden 150kV openlucht
9 velden 10kV dubbelrail gesloten (waarvan 2 reserve)

56. 50kV-overgangstation Bakendorp 2
Bakendorpseweg 19, 4435 NH Baarland

67. 50kV-overgangstation Eendragtpolder 2
Eendragtweg, Terneuzen

71. 50kV-overgangstation Bakendorp 3
Langepolderweg, 4435 ND Baarland

73. 50kV-overgangstation Eendragtpolder 3
Eendragtweg, Terneuzen

82a. 150kV overgangstation maat 3
Terneuzen (bij Inrit tunnel)

82b. 150kV overgangstation maat 6
Willemskerkeweg, Terneuzen

OVERZICHT HOOGSPANNINGSNET ZEELAND

Schaal 1:265.000

(1) Schakel- of overgangsstation
380 kV lijn
150 kV lijn
150 kV kabel
50 kV lijn
50 kV kabel

59

Tek.no: 100.065.02

60

GEMEENTEBESTUUR HAMME

Marktplein 1 - 9220 Hamme

PROSES
Ministerie van de Vlaamse gemeenschap

Copernicuslaan 1 bus 18

2018 Antwerpen

datum	°/	referte	u/referte	contactpersoon	telefoon	fax	dienst
15-10-2004	zc	82.838	ProSes/BM 00015039	Dirk Vermorgen	(052)47 55 66	(052)47 55 69	dienst milieu

Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium: schriftelijke inspraak

Geachte heer/mevrouw,

Op 16-09-04 ontvingen wij diverse documenten m.b.t. het Schelde-estuarium en de actualisatie van het Sigmaplan. De inspraakprocedure hieromtrent werd lokaal georganiseerd door de milieudienst, alwaar de documenten tot 15-10-04 ter inzage hebben gelegen. In het lokaal advertentieblad 'De Kleine Wuiten' werd twee weken na elkaar gewezen op de inspraakprocedure, met inbegrip van de infosessie te Waasmunster. De dossiers werden ook besproken op de Milieuraad in zitting van 14-10-04.

Het gemeentebestuur wil bij deze nog een aantal bemerkingen formuleren. Sommige bemerkingen hebben we al eerder aangehaald tijdens de 'kennisgevingsronde'.

Laat het vooreerst duidelijk zijn dat het gemeentebestuur zijn verantwoordelijkheid wil opnemen en solidair wil meewerken aan het verhogen van de veiligheid in het Scheldebekken, ook als dit dient te worden gerealiseerd via 'meer ruimte voor de rivier'.

Hierbij willen we wel onmiddellijk aandringen op uitvoerig overleg met het gemeentebestuur bij de concrete selectie en afbakening van deze gebieden. Zoals de rapporten nu voorliggen zijn immers onaanvaardbaar veel hectaren overstromingsgebieden en valleiherinrichtingsgebieden (cfr. Durme) gelegen in Hamme. In alternatief 3a zelfs ca. 722 ha op een totale oppervlakte van onze gemeente van 4.038 ha! Hierbij is dan nog geen rekening gehouden met de 'voorbeeldmaatregel natuurontwikkeling Durmevallei', waar -Waasmunster inbegrepen- nog eens sprake is van 720 ha ruimtebeslag.

Het valt ons ook op dat bvb. de Roggeman niet werd weerhouden als mogelijk GOG en bvb. de Blankaart en het Naillenbroek wel. Op het grondgebied Dendermonde werd geen enkel POG weerhouden. We pleiten daarom voor een meer billijke spreiding van de overstromingsgebieden tussen de betrokken landen, provincies, en gemeenten en tussen bestemmingen van het gewestplan.

Evenmin kunnen we ons akkoord verklaren met het voorgestelde besluit (besluit a) 'om de gecontroleerde overstromingsgebieden maximaal in te richten als natuurgebied'. Concreet wordt hiermee blijkbaar bedoeld de inrichting van de GOG's als GGG of als wetland. Het gemeentebestuur is van oordeel dat enkel GOG's kunnen, d.w.z. dat het huidige landgebruik moet behouden blijven. De enige uitzondering, voor wat Hamme betreft, moet het Lippensbroek (excl. Naillenbroek) blijven, dat momenteel toch reeds wordt ingericht als GGG. Dit als proefproject voor de realisatie van een deel van het project Kruibeke-Bazel-Rupelmonde als GGG. Bedoeling van het proefproject is o.a. na te gaan of de inrichting als GGG ook een toename van biodiversiteit zal teweegbrengen. Zoals in ons eerder schrijven aangehaald, lijkt het ons dan ook logisch dat eerst de resultaten hiervan afgewacht worden alvorens elders van GGG's sprake kan zijn. GGG's zullen ons inziens op termijn dichtslibben door sedimentafzetting waardoor ook zij op termijn moeten uitgebaggerd worden. GGG's lijken ons mede daarmee geen goed alternatief.

60

Tenslotte vragen we nogmaals uw aandacht voor volgende punten:

- Er is m.b.t. de herinrichting van de Durmevallei geen maatschappelijke kosten-batenanalyse uitgevoerd. Er is derhalve onvoldoende basis om hieromtrent een gefundeerde strategische keuze te maken. We pleiten dus voor het vervolledigen van het studiewerk, alvorens over de Durmevallei enige beleidsbeslissing te nemen. De studies geven dan ook aan dat bij deze 'voorbeeldmaatregel natuurontwikkeling' relatief de grootste kans op psychosomatische effecten te verwachten is.
- Bij de afweging en de keuze tussen de verschillende alternatieven moet rekening gehouden worden met de bestaande gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen. Eén voorbeeld: het Akkershoofd wordt in de studies geselecteerd als overstromingsgebied, terwijl het op het gewestplan en op het gemeentelijk structuurplan is ingekleurd als recreatiegebied.
- Eveneens dient zorgvuldig rekening gehouden te worden met het veiligstellen van de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw en het overige bedrijfsleven.
- Sommige van de POG's fungeren nu deels als opvang voor het teveel aan oppervlaktewater na hevige regenval (cfr. omgeving Gespoelde Put). Hierdoor worden omvangrijke woonzones gevrijwaard van overstromingen. Als dergelijke gebieden worden gebruikt als GOG, a fortiori als GGG, dan komen deze woonzones in de problemen.

We hopen dat met onze verzuchtingen terdege rekening gehouden wordt en hopen dat u zeer goed bewust bent van wat leeft bij de bevolking omtrent deze dossiers.

Hoogachtend

Namens het college van burgemeester en schepenen

André Reuse
gemeentesecretaris
Bijlage(n):

François De Graef
burgemeester, wn.

61

Werkgroep Schelde Estuarium

Coördinator: Vincent Klap
Postadres: Postbus 334, 4460 AS Goes
Bezoekadres: Ravelijn de Groene Jager 5, Goes
Tel. +31 (0)113 230075, Fax +31 (0)113250955
e-mail: vklap@zmf.nl

Goes, 15 oktober 2004

Aan:

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

Betreft: Inspraak ambtelijk concept Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Geachte lezer,
Hierbij dienen wij onze zienswijze in te op het ambtelijke concept van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium. De zienswijze wordt ingediend namens alle lidorganisaties van de Werkgroep Schelde-estuarium, t.w. Bond Beter Leefmilieu, Vereniging Natuurmonumenten, Natuurpunt, Stichting Het Zeeuwse Landschap, de Milieuboot, Vogelbescherming Nederland, WWF-België, Staatsbosbeheer en de Zeeuwse Milieufederatie. Daarnaast hebben ook de volgende organisaties zich achter deze zienswijze geschaard: Natuurpunt Wase Linkerscheldeoever, Vereniging de Steltkluut, vzw Durme.

Samengevat luiden onze bedenkingen bij de OS 2010:
A. Koppeling veiligheid en natuurlijkheid in Vlaanderen onvoldoende gewaarborgd,
B. Besluit omgang onvoorziene effecten ontbreekt,
C. Effecten verbreding Beneden-Zeeschelde niet onderzocht,
D. Bestuurlijke en financiële borging pakket natuurmaatregelen ontbreekt,
E. Vlaams pakket natuurmaatregelen bevat teveel vaagheden,
F. Schelde-Landschapspark ten onrechte onderdeel natuurluik,
G. Nederlands pakket natuurmaatregelen schiet tekort,
H. Schets (klaarblijkelijk) onvoldoende expliciet over plicht natuurontwikkeling → politiek pikt signaal niet op, met ongewenste en schadelijke onzekerheid tot gevolg,
I. Flankerend beleid en duidelijkheid naar landbouw/bedrijfsleven ontbreekt
J. Besluit morfologisch beheer te zeer gericht op te onderzoeken onderwerpen en te weinig op installatie adequate onderzoeksstructuur

In de bijlage lichten wij bovenstaande punten nader toe.

Wij vertrouwen erop dat u onze bedenkingen vertaalt in een significante aanpassing van de Ontwikkelingsschets 2010.

Hoogachtend,
(Namens alle bovenvermelde organisaties)

Vincent Klap

Bijlage bij inspraak ambtelijke OS 2010 van Werkgroep Schelde-estuarium e.a.

De Ontwikkelingsschets 2010 is een strategisch document. Dat betekent dat het detailniveau van de voorgestelde maatregelen relatief laag is. In onze beoordeling hebben we daarom op hoofdlijnen twee toetsingen uitgevoerd:

I. geven de voorgestelde besluiten invulling aan de doelstelling van ProSes en, in een groter kader, aan die van de Langetermijnvisie Schelde-estuarium (LTV)?
II. worden de besluiten geschraagd door gedegen inzicht in de materie?

Schets biedt nieuwe inzichten door recent onderzoek

Om met dat laatste te beginnen. Het onderzoek dat in de kaders van ProSes en de actualisatie van het SIGMA-plan is uitgevoerd, heeft nieuwe of geactualiseerde inzichten ten aanzien van de drie hoofdthema's opgeleverd. Wij kunnen instemmen met deze inzichten, al plaatsen wij wel een kanttekening bij de stelligheid waarmee sommige van die inzichten worden gebracht. We mogen niet uit het oog verliezen dat het onderzoek onder enorme tijdsdruk is uitgevoerd, waardoor logischerwijs aan kwaliteit is ingeboet. Daarmee spreken we geen negatief oordeel uit over het uitgevoerde onderzoek, maar vragen (wederom) aandacht voor de beperking die de beschikbare tijd heeft opgelegd aan het onderzoek. Ons bewust van deze beperking, menen wij dat de volgende inzichten hun vertaling in de schets zouden moeten hebben:

1. Inzichten t.a.v. veiligheid tegen overstromen
    a. Dit is vooralsnog een problematiek die, gedurende de planperiode van de LTV, hoofdzakelijk van toepassing is op Vlaanderen.
    b. Deze problematiek kan het meest kostenefficiënt worden bestreden door een combinatie van dijkverhogingen (nabij woonkernen en bedrijventerreinen) en meer ruimte voor de rivier (elders in het Vlaamse Scheldebekken). Koppeling met natuur is batig wanneer wordt gekozen voor inrichting als Gecontroleerd Gereduceerd Getijgebied (GGG).

2. Inzichten t.a.v. toegankelijkheid
    a. Verruiming van de vaargeul tot de getijongebonden doorvaart van 13.1 m is economisch profijtelijk.
    b. De ramingen van de netto baten volgens de twee gehanteerde benaderingen vertonen opmerkelijk forse verschillen.
    c. Niet alleen Vlaanderen maar ook Nederland heeft baat bij de verruiming, in een verhouding van ongeveer 2:1. De studies geven geen specifiek inzicht in de economische effecten van de verruiming voor Zeeland.
    d. Modelvoorspellingen wijzen uit dat de voorgenomen verruiming schadelijk is voor het estuarium.
    e. Dezelfde modellen voorspellen dat het positieve effect voor het systeem, dat kan worden bereikt door aanpassing van de stortstrategie, van een zelfde ordegrootte is als de schade van de verruiming.
    f. De onzekerheid in de morfologische voorspellingen is groot, ondermeer omdat de gebruikte modellen onvoldoende gekalibreerd en/of gevalideerd zijn.
    g. Om het risico te verminderen dat kleeft aan voornoemde onzekerheden, wordt het best geïnvesteerd in robuuste natuur in het estuarium.

3. Inzichten t.a.v. natuurlijkheid
    a. Het Schelde-estuarium bevindt zich niet in een goede staat van instandhouding.
    b. Handhaving van het huidige beleid leidt tot een verdere verslechtering.

c. Gebrek aan ruimte voor de rivier is het grootste knelpunt. Natuurmaatregelen zouden daarom vooral daarin moeten voorzien. Tot 2030 vraagt de rivier 12.000 hectare extra ruimte.
d. Het inzicht in de hydromorfologische processen die optreden in het Schelde-estuarium is relatief gering.

Schets is verworden tot verdiepingsbesluit met enkele flankerende maatregelen
Uitgaande van de doelstelling van ProSes om zowel qua veiligheid, toegankelijkheid als natuurlijkheid een duidelijke stap te zetten op weg naar verwezenlijking van het streefbeeld 2030 uit de LTV, mag een pakket aan maatregelen worden verwacht dat oplossingen aanreikt voor de gesignaleerde problemen ten aanzien van de drie hoofdthema's op basis van de hierboven vermelde inzichten.
Wij menen dat de voorgestelde besluiten in de Ontwikkelingsschets 2010 hier niet aan tegemoet komen! Van een evenwichtig pakket aan maatregelen is geen sprake. Hoewel het tekstvolume gewijd aan de natuur, aanzienlijk is, kunnen wij slechts concluderen dat de concrete inhoud beneden de maat is. De schets heeft het karakter gekregen van een besluit tot verruiming van de vaargeul, voorzien van enige flankerende maatregelen voor de natuur. Het thema veiligheid is met het vervallen van de Overschelde een eenzijdig Vlaamse issue geworden, dat eigenlijk een parallel spoor volgt en geen grensoverschrijdend besluit vergt. Analoog aan het bovenstaande rangschikken we onze meningen ten aanzien van de voorgenomen besluiten wederom eerst voor de drie hoofdthema's. Vervolgens formuleren we ook ten aanzien van enkele andere aspecten onze mening.

Mening t.a.v. veiligheid tegen overstromen → Wij steunen de gekozen oplossingsrichting om de veiligheid te vergroten door een combinatie van ruimtelijke maatregelen en lokale dijkversterkingen. Ook de voorgenomen grensoverschrijdende afstemming op dit gebied geniet onze steun. Toch hebben wij een zwaarwegend kritiekpunt:
A. De voor de hand liggende koppeling tussen de inrichting van overstromingsgebieden en de natuurdoelstelling uit het natuurontwikkelingsplan (Ruimte voor de rivier = Ruimte voor de natuur) is onvoldoende geconcretiseerd. Dat is des te verontrustender, omdat het voorlaatste concept van de schets nog vermeldde dat enkel om technische redenen kon worden afgestapt van het principe dat overstromingsgebieden een natuurinrichting zouden krijgen. In de goedgekeurde versie wordt dit principe niet langer gehuldigd. In plaats daarvan stelt de OS 2010 dat er binnen het SIGMA-plan "een bijdrage" zal worden geleverd aan het streefbeeld natuurlijkheid. Het is echter nog niet duidelijk waar er overstromingsgebieden komen voor het SIGMA-plan – laat staan welke van deze gebieden een natuurinrichting kunnen en zullen krijgen. Wij pleiten ervoor een concreet besluit terug op te nemen in de schets dat vaststelt dat overstromingsgebieden in principe een natuurinrichting krijgen.

Mening t.a.v. toegankelijkheid → De verkregen inzichten uit het onderzoek geven aan dat de verruiming tot 13.1 m vrije doorvaart niet strijdig lijkt te zijn met de randvoorwaarde dat het fysieke systeem intact moet blijven. Wij hebben dan ook geen kritiek op het voorgenomen besluit op strategisch niveau ten aanzien van de toegankelijkheid. We menen wel dat in de volgende planfase het inzicht in de morfologie van het estuarium op een hoger plan moet komen en de onzekerheden in de modelberekeningen omlaag moeten. We plaatsen twee kanttekeningen bij het huidige strategische besluit:
B. De manier waarop het voorgenomen besluit rekening houdt met de mogelijkheid dat de modelvoorspellingen een te optimistisch beeld schetsen, is onvoldoende. De onzekerheden in het morfologisch en ecologisch onderzoek nopen tot het maken van concrete procesafspraken over negatieve ontwikkelingsscenario's.

C. Het SMER maakt duidelijk dat er geen specifiek onderzoek heeft plaatsgevonden naar de effecten van de voorgenomen verbreding van de vaargeul in de Beneden-Zeeschelde. Vergroting van het doorstroomprofiel zal leiden tot een toename van het vloeddebiet, hetgeen aanzienlijke invloed zal hebben op de stroomopwaarts gelegen intergetijdengebieden die allen als speciale beschermingszone zijn aangemerkt. Dit is een ernstige en relevante tekortkoming van het onderzoek.

Mening t.a.v. natuurlijkheid → Wij stemmen nadrukkelijk in met het leidende principe voor de natuurmaatregelen dat uitgaat van vergroting van de ruimte voor de rivier. De manier waarop dit principe is vertaald in de voorgestelde maatregelen is echter onder de maat. Bij gebrek aan instandhoudingsdoelstellingen voor het Schelde-estuarium beschouwen wij het NOP als voorlopige referentie voor de natuurlijkheid. Daarmee volgen we de lijn die de projectdirectie tot het voorlaatste concept volgde en die van het OAP dat de bewindslieden overeenkomstig adviseerde. Het NOP, dat een tijdshorizon van 2030 hanteerde, schetst twee pakketten aan maatregelen die in kwantitatieve zin beide ongeveer 12000 ha nieuwe natuur omvatten. Voor de Ontwikkelingsschets 2010 gaan wij daarom uit van 4000 ha nieuwe estuariene (of minstens aan het estuarium gerelateerde) natuur. Rekening houdend met de mogelijkheid de natuurontwikkeling in Vlaanderen te koppelen aan de veiligheidsmaatregelen, vertaalt zich dat respectievelijk in arealen van 3000 en 1000 ha nieuwe natuur in Vlaanderen en Nederland. Wij hebben in een eerder stadium verschillende opties hiervoor aangedragen. We realiseren ons dat er argumenten kunnen zijn die tegen onze opties pleiten, ze moeten daarom slechts als suggesties worden beschouwd. Het is uiteindelijk aan de overheden om alternatieven uit te werken die wel tegemoet komen aan de NOP-doelstelling. Onze specifieke kritiekpunten op het natuurluik luiden:

D. De financiële en bestuurlijke borging van de benoemde en onbenoemde (want naar de toekomst doorgeschoven) maatregelen, zowel als zekerheid over de timing van uitvoering van de projecten ontbreekt volledig. Dit geldt zowel voor Vlaanderen als Nederland.
E. Het pakket Vlaamse natuurmaatregelen biedt, bekeken door de oogwimpers, perspectief. Bij nauwkeurige bestudering van de voorgenomen besluiten blijkt het pakket echter de nodige gebreken te vertonen:
   i. De ruimtelijke garanties (aanduiding als Grote Eenheden Natuur (GEN) of Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO)) en garanties naar inrichting (via het instrument natuurinrichting) ontbreken grotendeels.
   ii. De ruime aanzet tot een landschappelijke herinrichting van de Durmevallei is zodanig vaag beschreven dat het onmogelijk is enig inzicht te krijgen in de kwalitatieve en kwantitatieve aspecten van het plan. Dit verbaast, daar dit een gebied is met enorme ecologische potenties en grotendeels een beperkte landbouwwaarde. We herinneren eraan dat de natuur- en milieubeweging expliciete voorstellen (op kaart) heeft ingebracht voor dit gebied.
F. De invulling van de projecten in het kader van het Schelde-Landschapspark (in de OS 2010 genoemd als 'onafhankelijk van het SIGMA-plan') is onbekend. De eerste globale ideeën die wij tot nu toe hebben horen noemen, leren ons dat de plannen nauwelijks zullen bijdragen aan het verwezenlijken van de doelstellingen van het NOP. Wij beschouwen deze projecten dan ook als flankerende maatregelen ter verbetering van de leefbaarheid en niet als natuurmaatregelen. Ten overvloede merken wij op dat de afbakening, inrichting en beheer van GEN's en GENO's en Natuurverwevingsgebieden in Vlaanderen volledig en eenzijdig gewestelijke bevoegdheden zijn. De gemeentelijke bevoegdheid betreffende gebiedsgericht natuurbeleid is beperkt tot de afbakening van Natuurverbindingsgebieden. In die zin kunnen gemeentelijke projecten in het kader van het Schelde-Landschapspark nooit als alternatief gezien worden voor de grotere natuurprojecten uit het NOP, doch enkel als ondersteunende projecten inzake verbinding en recreatieve ontsluiting.

G. Waar het Vlaamse natuurluik naar onze mening voldoende perspectief biedt om met bovenstaande aanpassing tot evenwichtige planvorming te komen, zijn de voorstellen voor de Westerschelde ronduit onvoldoende. Wij verbazen ons erover dat dit basispakket ten wordt aangemerkt als een voorloper van de instandhoudingsdoelstelling voor het estuarium. Afgezet tegen de conclusies die het ecologisch onderzoek van ProSes heeft opgeleverd, lijkt deze stelling onhoudbaar. Wij zijn er dan ook van overtuigd dat dit basispakket de juridische toetsing niet zal doorstaan. Geen van de plannen biedt werkelijke ruimte aan de rivier. Slechts op enkele plaatsen voorzien de plannen in een voorzichtige invloed van de rivier op het achter de dijk gelegen gebied. Een forse uitbreiding van het Nederlandse natuurluik dat tegemoet komt aan het leidende principe is daarom geboden.

H. Mening over politiek-bestuurlijke omgang met basispakket natuurlijkheid + behoefte aan duidelijk flankerend economisch beleid → Hoe mager ook, zelfs het basispakket voor natuurlijkheid lijkt politiek-bestuurlijk een brug te ver. Daarmee is sprake van een regelrechte miskenning van de plicht de natuurlijkheid van het estuarium te verbeteren. Natuurontwikkeling lijkt door veel bestuurders te worden beschouwd als *keuze* en niet als *plicht.* Ook verliest men uit het oog dat bijkomende natuurontwikkeling in de schets als onontbeerlijke mitigatiemaatregel voor een verdere verruiming wordt aangemerkt. Natuurontwikkeling is daarmee een belangrijke randvoorwaarde voor verdere verruiming. Zolang de politiek, op alle niveaus, de plicht tot natuurontwikkeling ontkent, zal elk pakket aan natuurmaatregelen speelbal zijn in het maatschappelijke debat. Een debat waarin het belang van vogels, wormen, of in algemene termen (en daardoor voor velen nog erger) van een ecosysteem, het aflegt tegen het particuliere belang van betrokken landbouwers. Dat belang is overigens meer emotioneel van aard dan materieel, want er kan geen misverstand over bestaan dat er fatsoenlijke financiële regelingen met de betrokken landbouwers getroffen moeten worden.

I. Daarmee is meteen een ander kritiekpunt genoemd bij de schets: het ontbreken van helder flankerend economisch beleid. Aan betrokken landbouwers en andere ondernemers moet elders een minstens gelijkwaardig toekomstperspectief geboden worden als het huidige. De onzekerheid waarin de direct betrokkenen in de huidige situatie leven is wellicht het grootste leed dat hen overkomt en dient derhalve tot een minimum te worden beperkt. De maatschappelijke onrust die deze onzekerheid veroorzaakt is groot, waardoor het draagvlak voor natuurmaatregelen verkleint. Dit aspect verdient dus de volle aandacht bij de afweging over de toekomst van het Schelde-estuarium. Het maakt ook dat de geplande aanvulling op het basispakket het best zo snel mogelijk wordt vastgesteld en niet uitgesmeerd over de periode 2005-2010, zoals in de schets wordt bepleit.

J. Mening over morfologisch beheer → Een onderwerp waar wij extra aandacht voor vragen is de nood aan een conceptueel morfologisch beheer. Een belangrijke conclusie uit het morfologisch onderzoek luidt dat het inzicht in de fysische processen in het estuarium beperkt is. Daardoor is de onderbouwing voor het verruimingsbesluit in de OS 2010 volledig gebaseerd op de resultaten van de gecombineerde modelberekeningen. De verschillende morfologische modellen kennen elk hun specifieke kracht en beperking. Van een conceptuele fysische onderbouwing is geen sprake. Deze constatering onderstreept de urgentie van een besluit dat erop is gericht verbetering te brengen in dit gebrekkige inzicht. De OS 2010 reikt hiervoor wel enkele handvaten aan, maar formuleert geen concrete besluiten.
   i. Het algemene besluit "b" van hoofdstuk 3 is zo'n handvat. Het stelt dat het morfologisch beheer ook dienstbaar moet zijn aan de ecologie. We onderschrijven dit besluit van harte en juichen toe dat het als algemeen principe naar voren is geschoven.

Helaas komt de nadere invulling van dit principe vervolgens onvoldoende uit de verf. Zo is de aanpak van besluit "g" in §3.2.2 over de stortstrategie feitelijk een voortzetting van de praktijk van de afgelopen decennia, waarbij de stortstrategie werd bepaald op basis van de ervaring die in het verleden was opgedaan. Oneerbiedig gezegd: een trial and error aanpak. Veel wenselijker is een aanpak die steunt op een degelijk inzicht in de processen. Wie de fysische processen begrijpt, hoeft zich wellicht niet langer te concentreren op het beperken van de schade van het storten, maar kan de stortstrategie als instrument aanwenden bij het morfologisch beheer. Het is vooralsnog toekomstmuziek, maar alleszins de moeite van het grondig onderzoeken waard. Zeker met het oog op de toekomst waarin verruiming van de Westerschelde zal blijven terugkeren op de politieke agenda.

ii. Besluit "h" van §3.2.2 over de alternatieve stortstrategie geeft invulling aan één facet van deze aanpak. Er worden de nodige middelen in het vooruitzicht gesteld, maar wat die concreet inhouden blijft onduidelijk. §3.4.5 ten slotte geeft een bijzonder uitgebreid overzicht van zaken die in de komende jaren onderzocht zullen worden. Naar onze mening suggereert zo'n lange lijst ten onrechte volledigheid. Zonder de opgesomde onderwerpen te bekritiseren, pleiten wij er voor een synthese uit te voeren van de plannen door te besluiten dat er de komende jaren een grensoverschrijdende onderzoeksstructuur wordt onderhouden die onderzoek verricht naar een fysisch conceptueel morfologisch beheer van het Schelde-estuarium. Uiteraard is dit beheer dienstbaar aan de ecologie, zoals al in het algemene besluit "3b" was vastgelegd. De onderzoeksstructuur bestaat minstens uit twee promovendi die opereren binnen een gezamenlijk kader van Vlaamse en Nederlandse onderzoeksgroepen. Deze promovendi maken deel uit van de begeleidingsgroep voor het LTV O&M-traject, waarin vertegenwoordigers zitten van beheerinstanties en maatschappelijke organisaties. Op deze wijze wordt de continuïteit in het onderzoek gewaarborgd wat de kwaliteit ten goede zal komen.

iii. Wij pleiten er voor op zo kort mogelijke termijn uitvoering te geven aan een dergelijk besluit om gebruik te kunnen maken van de personele infrastructuur rond het morfologisch onderzoek van ProSes en zodoende een vliegende start te maken. De nieuwe kennis is nodig in de volgende planfases, zodat de installatie van bovenbeschreven onderzoeksstructuur bij uitstek valt onder de dakpanaanpak.

62

GENERALE VRIJE POLDERS
OPENBAAR BESTUUR

Vlaamse Overheid
ingekomen: 18 OKT 2004

ProSes
Ministerie Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan, 1 bus 18
2018 Antwerpen

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	Sint-Margriete
		GVPMA-2004/090	14 oktober 2004

Betreft: Lange termijnvisie Schelde - estuarium

Geachte directie,

Naar aanleiding van de inspraakperiode 19.9 tot 15.10.2004 betreffende de termijnvisie Schelde-estuarium vragen we Uw aandacht voor de overwegingen van het bestuur van de Generale Vrije Polders.

De openbare besturen van polders, wateringen en waterschappen gelegen in het Scheldebekken zijn op geen enkele wijze betrokken bij beleidsontwikkeling. Pas in de inspraakfase worden zij betrokken bij de beleidstelling.
De Europese Kaderrichtlijn "Water' dd 23/10/2000 voorziet dat de publiekrechterlijke actoren bevoegd voor het waterbeheer bij de grensoverschrijdende planopmaak betrokken worden.
We vragen aan ProSes en aan de inrichtende Nationale overheden om de nodige initiatieven te nemen opdat de lokale "waterbeheerders" verder van nabij betrokken worden bij de planvorming.

In de termijnvisie 2010 is voorzien dat de Braakman en Braakmankreek in Zeeuws-Vlaanderen een partieel GGG-regime zullen krijgen: een gecontroleerd gereduceerde getijdenwerking wat tot een "verbetering van de waterhuishouding in de Braakman" moet leiden.

De Generale Vrije Polders samen met de andere Meetjeslandse polderbesturen, samenwerkend in het "deelbekken Krekenland", dringen al enkele jaren aan op een verbetering van de waterhuishouding in de Braakman.

Administratieve zetel:
Ontvanger-Griffier
Alexander Magda
Generale Vrije Polders
Sint-Margrietestraat 53
9981 SINT-LAUREINS

Openingsuren kantoor
Ma. en di. 9 u tot 12 u
of op afspraak
Tel.: 09/379.96.67
Fax.: 09/379.78.91
KBC 737-3100003-23
generalevrijepolders@skynet.be

Dijkgraaf:
Dessomviele Eric
Christoffelpolder 1
9988 WATERVLIET
Tel./Fax: 09/373.68.08
GSM 0477/911 400

GENERALE VRIJE POLDERS
OPENBAAR BESTUUR

Het overtollig aflopend oppervlaktewater uit de Meetjeslandse polders wordt vanuit het Leopoldskanaal via het Zeeuwse Isabellakanaal naar de Braakmankreek gevoerd en via de zeesluizen in de zeedijk aan de Braakmankreek geloosd op de Westerschelde.

Dit is geregeld in het tractaat van 20 mei 1843 "gesloten tussen Nederland en België" nopens "DE UITWATERING VAN VLAANDEREN",

"De afwatering der landen van de watering die voor 1830 bekend...zal, te gelegener tijd, naar zee worden geleid, door middel van de vereiste werken, welke het Nederlands Gouvernement, ingevolge het traktaat van de 5° november ll, zal doen uitvoeren."

"De waterleidingen, sluizen, heulen en andere kunstwerken, gelegen op het Nederlands grondgebied en bestemd om het Belgische Water in gemeenschap te brengen met het nieuwe middel van uitwatering, zullen door de zorg van het Nederlands Gouvernement in eenen goeden staat onderhouden worden".

Er bestaan plannen om het waterregime op de Braakman te wijzigen in functie van het natuurbeheer.

Hierbij zij gewezen op de bepaling van artikel 38 van voornoemde overeenkomst :

*"Het is insgelijks verboden aan de afmetingen en de uitwateringen van de op het Nederlands grondgebied gelegen kunstwerken, dienende tot de afloop van hetzelfde (*nvdr: Belgische*) water te verminderen zonder toestemming van het Belgisch Gouvernement."*

Tot 1952 konden de Meetjeslandse Polders vrij lozen in de getijdengeul van de Braakmankreek.
In 1952 werd de Braakman(kreek) bedijkt.
Het is ons niet bekend dat daartoe een "toestemming" werd bekomen vanwege het "Belgische Gouvernement"; de betreffende Meetjeslandse "lozende" wateringen en polderbesturen werden daarbij niet betrokken. Feit is dat de afwatering dientengevolge vanuit het Meetjesland "niet vrij" meer is. Bij het lozen van Meetjeslands water moet nu rekening gehouden worden met het oppervlakte-waterpeil in de ingepolderde Braakmankreek en omliggende Braakman-polder.

Op 23/01/1984 werd tussen de Vlaamse Gemeenschap, vertegenwoordigd door haar Executieve, in de persoon van de Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening, landinrichting en Natuurbehoud, dhr. P. AKKERMANS en het Nederlandse Waterschap DE DRIE AMBACHTEN, vertegenwoordigd door de dhr. P. VAN HOEVE, dijkgraaf, een overeenkomst afgesloten; daarbij werd opnieuw een beperking ingevoerd voor de lozing van het overtollig oppervlaktewater vanuit het Meetjesland ("deelbekken Krekenland") naar de Braakmankreek. Er werd een maximum-peil ingesteld waarop de lozing van water uit het "deelbekken Krekenland" moet stoppen, ongeacht een eventuele wateroverlast-problematiek stroomopwaarts

Administratieve zetel:
Ontvanger-Griffier
Alexander Magda
Generale Vrije Polders
Sint-Margrietestraat 53
9981 SINT-LAUREINS

Openingsuren kantoor
Ma. en di. 9 u tot 12 u
of op afspraak
Tel.: 09/379.96.67
Fax.: 09/379.78.91
KBC 737-3100003-23
generalevrijepolders@skynet.be

Dijkgraaf:
Dessomviele Eric
Christoffelpolder 1
9988 WATERVLIET
Tel./Fax: 09/373.68.08
GSM 0477/911 400

GENERALE VRIJE POLDERS
OPENBAAR BESTUUR

in het "deelbekken Krekenland". Bij het tot stand komen van deze overeenkomst werden de vier polderbesturen door de Vlaamse overheid (opnieuw) niet betrokken; de vier betreffende polderbesturen (Zwarte-Sluispolder, Isabellapolder, Slependammepolders en de Generale Vrije Polders) zijn ook geen contracterende partij terzake.

Gezien het wijzigend aanbod van hemelwater, resp. meer piek-aanbod, dringen de polders uit het "deelbekken Krekenland" al geruime tijd aan op een "verbetering van de waterhuishouding op de Braakmankreek", zoals ook in het vooruitzicht gesteld wordt in de LTVS OS-2010 voor het Schelde-estuarium.
In de ontwerp-teksten voor de LTVS OS-2010 is echter niet duidelijk wat deze "verbetering van de waterhuishouding" in de Braakman inhoudt. Is deze "verbetering" voorzien vanuit een ecologische visie of is deze 'verbetering' voorzien vanuit het veiligheidsaspect."

Als deze verbetering inhoudt dat er bijkomend instrumentarium/ infrastructuur wordt voorzien voor de afvoer van piekaanbod-water uit de Braakmankreek bij noordwesterstorm en hoge buiten-tijen, dan onderschrijft ons bestuur dit concept.

Indien echter omwille van een eenzijdige ecologische benadering voor de verdere inrichting van de Braakman/Braakmankreek de waterhuishouding vanuit het Meetjeslands "deelbekken Krekenland" dreigt bemoeilijkt te worden, dan wijzen we hierbij op de in zake zijnde Vlaamse belangen in het stroomopwaarts gelegen 18.000 Ha-grote Vlaamse gebied, omschreven door het "deelbekken Krekenland".

Overweging daarbij is de gemeenschappelijke (vast-)stelling in de (ontwerp-)nota " *Reactie Zeeuws-Vlaanderen op Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium"* van het zuster-waterschap "Zeeuws-Vlaanderen" tezamen met de drie in Zeeuws-Vlaanderen inliggende gemeentebesturen van Terneuzen, Hulst en Sluis, waarin we lezen :

blz. 3 : "*Doordat bij de verdieping van de Westerschelde hogere waterstanden optreden, heeft dit een negatief effect op de actuele en toekomstige veiligheid tegen overstromen. Tevens belemmert dit de lozingsmogelijkheden van het polderwater via sluizen en gemalen"*

In de nota wijzen de Zeeuwse openbare besturen erop dat "*Zo ontbreekt de uitwerking van de relatie tussen de beoogde verdieping (met verhoging van de waterstanden en golven tot gevolg) op de achteruitgang van de actuele en toekomstige veiligheid tegen overstromen. Huidig hoog voorland (schor) wordt aangetast, waarmee de waterkering te maken krijgt met een hogere hydraulische belasting. Ook de invloed van verruimings- en onderhoudsbaggerwerk op de stabiliteit van de oevers wordt onvoldoende benadrukt..*"

Administratieve zetel:
Ontvanger-Griffier
Alexander Magda
Generale Vrije Polders
Sint-Margrietestraat 53
9981 SINT-LAUREINS

Openingsuren kantoor
Ma. en di. 9 u tot 12 u
of op afspraak
Tel.: 09/379.96.67
Fax.: 09/379.78.91
KBC 737-3100003-23
generalevrijepolders@skynet.be

Dijkgraaf:
Dessomviele Eric
Christoffelpolder 1
9988 WATERVLIET
Tel./Fax: 09/373.68.08
GSM 0477/911 400

GENERALE VRIJE POLDERS
OPENBAAR BESTUUR

Feit is dat de polders in het "deelbekken Krekenland" beschermd worden tegen het water van de Westerschelde door de zeewering van het Waterschap Zeeuws-Vlaanderen.
Het veiligheidsaspect terzake voor het "Waterschap Krekenland" betreft enerzijds de zeeweer-infrastructuur (de primaire dijken) langs de Westerschelde en anderzijds de waterhuishouding, c.q het dagelijks waterbeheer op en rond de Braakman/Braakmankreek.

In voornoemde Zeeuwse nota lezen we daar verder over (blz 4) : *"Bij veiligheid tegen overstromen moet de normstelling 1/4000 altijd en overal worden gehaald, met als gevolg dat alle primaire dijken verder opgehoogd zullen worden, waardoor de gewenste dynamiek (de rivier de ruimte geven of laten nemen, zoals bij de andere grote rivieren) hier niet altijd tot de mogelijkheden behoort. De OS2010* (nvdr : Ontwikkelingsvisie Schelde tegen 2010) *doet hierover geen uitspraken, ook niet in relatie tot de gewenste dynamiek in het systeem.."*

Concreet wijzen deze vier openbare Zeeuwse besturen in deze nota er verder op :
"De Braakmankreek komt onder invloed van een getij en er is geen duidelijkheid over het te hanteren peil"..."Bij wijzigingen van het huidige peilbeheer moet rekening gehouden worden met de afvoer van Vlaams Polderwater krachtens het Traktaat van 1843. Omdat de regio momenteel bezig is met een vergevorderd stadium van planvorming, kan elke inbreuk hierop niet rekenen op voldoende draagvlak"

De waterbeheerders samenwerkend in het "deelbekken Krekenland" en de Zeeuwse zusterorganisatie opteren voor de bouw van bijkomende bemalingskapaciteit ter hoogte van de zeesluizen(Westerschelde) aan de Braakmankreek; dit met het oog op de beveiliging van dit internationale deel-Schelde-stroomgebied tegen wateroverlast.
De verbetering van de waterhuishouding in de Braakman moet dan ook op krachtlijnen aangeven dat deze "verbetering" ook inhoudt : de nodige maatregelen tot een verbetering van de beveiliging van de streek tegen wateroverlast.
Zolang deze verduidelijkende optie daarin niet is/wordt inbegrepen kunnen wij deze plannen niet onderschrijven; integendeel : moeten we deze plannen afwijzen.

Begrijpelijkerwijs veroorzaken deze plannen ongerustheid bij onze besturen en onze betrokken ingelanden.

Daar waar de probleemformulering in deze lange-termijn-visie niet lijdt aan onduidelijkheid stellen we vast dat de planvorming daar wel aan lijdt.
Dat is een gebrek.

Deze gebrekkigheid is oorzaak van bestuurlijke onrust op lokaal-regionaal vlak en maakt dat het voorliggend concept vooralsnog geen bestuurlijk, noch maatschappelijk, draagvlak kan vinden.

Administratieve zetel:
Ontvanger-Griffier
Alexander Magda
Generale Vrije Polders
Sint-Margrietestraat 53
9981 SINT-LAUREINS

Openingsuren kantoor
Ma. en di. 9 u tot 12 u
of op afspraak
Tel.: 09/379.96.67
Fax.: 09/379.78.91
KBC 737-3100003-23
generalevrijepolders@skynet.be

Dijkgraaf:
Dessomviele Eric
Christoffelpolder 1
9988 WATERVLIET
Tel./Fax: 09/373.68.08
GSM 0477/911 400

GENERALE VRIJE POLDERS
OPENBAAR BESTUUR

We stellen voor om voornoemd concept van "verbetering van de waterhuishouding op de Braakman" te verduidelijken.

We stellen voor dat betreffende plannen-op-hoofdlijnen toch eerst verder getoetst worden op hun bestuurlijke (beleids-), maatschappelijke en technische relevantie vooraleer daar "kracht van beleidsplan" aan te geven.

met hoogachting,

namens het bestuur van de Generale Vrije Polders,

in opdracht.

de ontvanger-griffier,

Magda Alexander

de dijkgraaf,

Eric DESSOMVIELE

Administratieve zetel:
Ontvanger-Griffier
Alexander Magda
Generale Vrije Polders
Sint-Margrietestraat 53
9981 SINT-LAUREINS

Openingsuren kantoor
Ma. en di. 9 u tot 12 u
of op afspraak
Tel.: 09/379.96.67
Fax.: 09/379.78.91
KBC 737-3100003-23
generalevrijepolders@skynet.be

Dijkgraaf:
Dessomviele Eric
Christoffelpolder 1
9988 WATERVLIET
Tel./Fax: 09/373.68.08
GSM 0477/911 400

63

proSes2

Ingekomen: 18 OKT 2004

9230 Wetteren, 5 oktober 2004

Aan ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Copernicuslaan 1, busnummer 18
2018 Antwerpen

betreft : - ProSes
- Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium
- Strategisch Milieu-effectrapport
- Maatschappelijke Kosten-Baten-Analyse
- inspraakmogelijkheid 15-9 tot 15-10-2004

MM,

Gebruik makende van de mogelijkheid tot inspraak bevestig ik hierbij schriftelijk mijn mondelinge reactie tijdens de hoorzitting van 28 september jl. te Wetteren.

Mijn zorg gaat in hoofdzaak uit naar het thema "veiligheid".

Verdieping Westerschelde

Genoteerd wordt :

- dat de verdieping tot de getij-onafhankelijke (compromis-)diepgang van 13,1 m in de nabije toekomst de concurrentiepositie van de Antwerpse haven wordt gevrijwaard, en dat deze ingreep nodig is om voor de haven op lange termijn haar marktaandeel te kunnen behouden;

- dat de verruiming van de vaargeul uiteindelijk tot een extra-verhoging van de waterstand ten belope van ca 5 cm zal meebrengen bovenop de stijging tengevolge van de zeespiegelstijging, hier als exognene factor te beschouwen (en te ondergaan);

- dat door uitpolderingsmaatregelen in de Braakman de extreme hoogwaterstand op zijn beurt met ca 5 cm kan worden gereduceerd.

Afgezien dus van de gevolgen van de aan gang zijnde klimaatswijziging, noteer ik dat de verruiming van de vaargeul in de Westerschelde bijgevolg een nuloperatie is en derhalve het evenwicht in de Zeeschelde (ZS) niet ongunstig wordt beïnvloed.

Overschelde en de stormvloedkering

Het verbindingskanaal Westerschelde-Oosterschelde, genaamd de Overschelde, zal dus vermoedelijk nooit gerealiseerd worden wegens te duur. De stormvloedkering (SVK) te Oosterweel zou pas rendabel zijn na 2050. Aldus de ter beschikking gestelde documentatie. Vooral het definitief afschrijven van het alternatief Overschelde is te betreuren. Noch in de kennisgeving, noch in de huidige Ontwikkelingsschets, is een afweging inzake keuze tussen beide kunstwerken aan bod gekomen. Ik bedoel daarmee dat de bouw van een SVK kon/kan vermeden worden door de aanleg van een verbindingskanaal W-O-Schelde. Gecombineerd uiteraard met de aanleg van Gecontroleerde Overstromingsgebieden (GOG's) en Gereduceerde Getijdegebieden (GGG's) in de ZS kan m.i. een Overschelde alleen volstaan, zonder SVK, gelet op de significante verlaging van de hoogwaterstanden.

Indien het ooit toch tot een keuze tussen beide kunstwerken zou komen, geniet een verbinding met de Oosterschelde een duidelijke voorkeur omwille van de bedrijfszekerheid en omwille van de kwetsbaarheid. Een

SVK is nl. uiterst kwetsbaar en zeer gevoelig voor -al dan niet gewilde- aanvaringen of andere scheepvaartrampscenario's. Een blokkering van de scheepvaartroute (genre Tricolor) is een regelrechte ramp voor de Antwerpse haven en voor het hinterland. Een Overschelde daarentegen, enkel bestemd voor watertransport, is bedrijfszeker, ontoegankelijk (gemaakt) voor scheepvaart en dus ook niet kwetsbaar; hoogstens enkele van de batterij klepstuwen (tijdelijk) verstek geven maar bedrijfszekerheid en veiligheid blijft steeds gegarandeerd.. Dat in de toekomst een Overscheldekanaal eventueel ook een ontlasting voor wateroverlast in de Nederlandse Grote Rivieren had kunnen betekenen, ware ook een pluspunt geweest.

GOG's en GGG's

Zonder een SVK, zonder een Overschelde dient de veiligheid in Vlaanderen dus verzekerd te worden door meer ruimte voor de rivier, in hoofdzaak dus door het aanleggen van GOG's en GGG's.

In het algemeen dient gesteld dat de selectiecriteria op project-MER-niveau dienen aangevuld met een onderzoek van de effecten op het vlak van de waterhuishouding voor de gebieden gelegen achter de ringdijk. Bij het opmaken van een KBA dienen ook deze kosten voor de maatschappij mede geëvalueerd te worden.

Vermoedelijk zijn deze effecten en kosten noch vermeld, noch berekend, zeker niet in het geval van het studierapport betreffende de Kalkense Meersen (KM). De Schelde-MER-Commissie en de Adviesraad MBKA zullen hopelijk met dit aspect rekening houden.

Opwaarts pand = risicopand

Een knelpunt in het Schelde-estuarium is het opwaarts pand van de Boven-Zeeschelde. De zeer grote wasafvoer uit het hydrografisch bekken van de Schelde en de Leie, vooral via de Ringvaart te Merelbeke bezorgen het meest opwaarts gelegen pand van de ZS wel een bijzonder -niet benijdenswaardig- statuut, nl. door het veroorzaken van langdurige hoge waterstanden, ook bij eb.

In de voorgelegde documentatievan Proses wordt het probleem van de bovendebieten niet besproken, zelfs niet vermeld.

Het is te hopen dat bij de actualisatie van het Σ-plan deze risicozone bijzondere aandacht zal krijgen.

In de rubriek Kalkense Meersen, doch vooral in de rubriek POG Ham en ten Ede, kom ik daar meer in detail op terug.

Kalkense Meersen

Het studierapport van ProSes betreffende de KM is weliswaar grondig doch onvolledig en de voorgestelde natuurontwikkelingsmiddelen, vooral de begeleidende maatregelen van de nauurontwikkelingsschets, zijn niet aanvaardbaar.

Ik verwijs hierbij expliciet naar mijn nota (zie bijlage) van 23-6-2004, houdende *"Bedenkingen bij de Natuurinrichtingsschets in het kader van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium"*, unaniem bijgetreden door de Bestuursvergadering van de Polder van Belham (PvB) in zitting van 11-8-2004 en uitgebreid besproken in de MINA-raad van Wetteren op 16-8-2004 en op 22-9-2004 (op deze laatste datum ook in aanwezigheid van de heer Patrick Vandevelde van ProSes).

De betwiste conclusies van het rapport ProSes zijn in hoofdzaak te wijten aan de onvoldoende evaluatie van de modelleringsstudie van de Kalkenvaart en omgeving, opgemaakt door de studiebureaus Envico (thans Baskoning) en Aquadvice, dd° oktober 2002, enerzijds, en aan de onderschatting van de getijhoogten in het opwaarts pand van de ZS, in het bijzonder van de hoogste laagwaterpeilhoogten (in het studierapport ontbreken de cruciale getijgegevens voor de periode 1991-2000), anderzijds.

Verwijzende naar mijn bovenvermelde *" Bedenkingen ... "* meen ik mijn daarin vermelde conclusies, voldoende geargumenteerd, te kunnen handhaven :
- het gemaal aan de Kalkenvaart moet blijven;
- de bergingscapaciteit van de KM moet aangewend worden voor het hemelwater afkomstig uit de PvB;

- het bergingsvolume moet zelfs worden uitgebreid.

Mijn suggestie is dat , zoals voor de studie Proses tot verruimen van de vaargeul in de Westerschelde op externen beroep werd gedaan (het Centraal Planbureau NL en het Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek = VITO), ook hier het advies van deskundigen inzake waterhuishouding kan ingewonnen worden. Uit de opsomming van de geconsulteerde instanties bvb (blz 113 van het rapport) blijkt dat niet werden bevraagd:
- de Afdeling Water, AMINAL, Buitendienst Gent;
- de Afdeling Waterlopen van de Provinciale Technische Dienst;
- de betrokken gemeentebesturen (Laarne, Wichelen, Berlare en Wetteren);
- de Polder van Belham.

Te hopen is dat het definitief rapport over de KM, waarop de betrokken Minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur zich moet steunen om de Ontwikkelingsschets 2010 vast te stellen, dermate wordt aangepast en niet louter ecologisch wordt benaderd, en dat ProSes ook rekening zal houden met de in onderhavige nota opgeworpen problemen en voorgestelde oplossingen inzake waterbeheer en veiligheid. Ik voeg hierbij kopie van mijn *"Beknopt Advies"* betreffende een *"Gebiedsvisie voor de Kalkense Meersen"* dd° 3-5-2004, inhoudende enkele concrete suggesties nopens de inrichting van de KM. Dit advies werd overgemaakt aan Econnection, studiebureau momenteel belast met het opmaken van een gebiedsvisie voor de KM, in opdracht van de Provincie Oost-Vlaanderen, en in opdracht van de vier in de KM betrokken gemeenten: Laarne, Wichelen, Berlare en Wetteren.

De hierboven vermelde modelleringsstudie van de Kalkenvaart en omgeving werd opgemaakt in opdracht van de Afdeling Water van AMINAL en gepresenteerd te Laarne in oktober 2002.

POG's Ham en ten/Ede, linkeroever

Onderstaande tekst is meer bedoeld voor de "Actualisatie van het Σ-plan" dan voor ProSes, maar wordt, volledigheidshalve, hier toch vermeld.

De twee door het studiebureau Resource Analysis voorgestelde POG's (augustus 2002), respectievelijk voor de Ham en voor t/Ede, behoren in wezen tot eenzelfde stroomgebied; beide POG's worden door hetzelfde gemaal (Voorde) bediend; de opwaartse uitwateringssluis, op waterloop S176 (Leeghelsinggracht) en de afwaartse uitwateringssluis op waterloop S418 (Hamgracht) staan beide in voor de gravitaire lozing van dit stroomgebied. De Leeghelsinggracht verzekert de afvoer van de wijk t/Ede, de Hamgracht staat in voor een deel van de industriezone Stookte, deel waarin het bedrijf Omnichem is gesitueerd. De beide waterlopen zijn verbonden met de boezem van het gemaal Voorde.

Mijn verzet tegen de eventuele intentie om van deze POG's een GOG te maken is gesteund op volgende argumenten :

- in de winter van 1995 bleek het nodig, tengevolge van overvloedige neerslag, een mobiele pompinstallatie gedurende vier etmalen het binnendijks water rechtstreeks in de Schelde te pompen, ter ondersteuning van het permanent functionerende gemaal (zie ook in bijlage mijn *"Bedenkingenn ...")*. Dit wijst reeds minstens op een tekort aan bergingscapaciteit in dit stroomgebied;
- in de laatste week van 1999 werden in het meetpunt Melle, even opwaarts van de wijk t/Ede, recordhoogten en -debieten genoteerd, zonder springtij, zonder stormvloed. Gedurende minstens vijf dagen was er geen vloedstroom en bleef het waterpeil ook bij eb abnormaal hoog, dit alles het gevolg van wasdebieten uit het hydrografisch bekken van de Bovenschelde en de Leie.

Een ev. GOG in deze omgeving zou enerzijds het bergingsvolume voor het binnendijks water amputeren, anderzijds zou het GOG slechts éénmaal kunnen gebruikt worden, daarna blijft het gebied dagenlang gevuld. Dit is dan vanzelfsprekend geen "Gecontroleerd" maar een "Ongecontroleerd" OG , of een overstromingsgebied "tout court", en dit in een omgeving waar reeds jaren een gebrek aan voldoende bergingscapaciteit zich laat voelen.

Het feit dat in de laatste decade van de vorige eeuw (zie de grafiek in bijvoegsel bij *"Bedenkingen ..."*) in het opwaartse pand van de Bovenzeeschelde buitengewone peilhoogten zijn waargenomen, met name + 7,02 TAW op 27 december 1999, en zulks toch vrijwel in onze onmiddellijke nabijheid , geeft m.i. aanleiding tot volgende diagnose :

- de waakhoogte wordt voor de dijk L.O., opwaarts Wetteren-brug, met een kruinhoogte op peil + 7,50 TAW, wel heel klein; veiligheidsmarge < 0,50 m;

- de stabiliteit van een dijk komt vlugger in het gedrang bij blijvend hoge waterpeilen zoals nu reeds het geval is ter hoogte van het meetpunt Melle (HLW : + 6,50 TAW). In Nederland werden in 1995 meer dan 200 000 mensen geëvacueerd, weg van onstabiel geworden dijken langs de Grote Rivieren;

- voor de Scheldedijk L.O., afwaarts van de voetgangersbrug te Wetteren tot Uitbergen-brug, met een kruinhoogte op amper 7,0 TAW, zijn dijkverhoging en -versterking dringend noodzakelijk.

Hopende dat aan dit bezwaarschrift de nodige aandacht en een adequaat gevolg kan verleend worden, verblijf ik inmiddels

met hoogachting,

William Vandenberghe,
lid MINA-raad en GECORO, Wetteren
bestuurslid Polder van Belham,

9230 Wetteren,
Vijverstraat 17

Bijlagen :
- mijn nota : *"Bedenkingen bij de Natuurinrichtingsschets in het kader van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium"* dd° 23-6-2004; (Bijlage 1)
- mijn *"Beknopt Advies"* betreffende een *"gebiedsvisie voor de Kalkanse Meersen"*, dd° 3.5.2004; (Bijlage 2)
- mijn nota : *"Inspraak Kennisgeving Actualisatie Sigmaplan"* dd° 12.11.2003 (bijgetreden door het gemeentebestuur Wetteren). (Bijlage 3)

Bijlage 1

63

PROSES1

Bedenkingen
bij de natuurinrichtingsschets Kalkense Meersen
in het kader van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium

Studierapport **PROSES** (1) dd° 5-5-2004
Auteur-contactpersoon : ing.sbk. Patrick Vandevelde

+++++++++

Voorstelling studierapport door ing. P.Vandevelde
voor de ledenvan de MiNa-raad en van de GECORO, Wetteren
op 23-6-2004

+++++++++

In het voorliggende studierapport betreffende de Kalkense Meersen (KM) zijn talrijke goede suggesties te vinden, doch met sommige voorgestelde natuurontwikkelingsmaatregelen (blz 99 en volgende), maar vooral met de begeleidende maatregelen van de natuurontwikkelingsschets 2010 (blz 104 e.v.) kan ik mij geenszins verzoenen.

Vooraf wil ik echter een bondig historisch overzicht geven van de door de gemeente Wetteren in de jaren '70 uitgevoerde infrastructuurwerken ter verbetering van de waterhuishouding.

Reeds tientallen jaren had de gemeente te lijden van wateroverlast en overstromingen in grote delen van haar grondgebied ten noorden van de Schelde (ten Ede, Stookte, Overschelde, Kaster, Gransvelde, ...). Oorzaken van de prolemen waren : de lage ligging van grote delen van het grondgebied op W-noord, enerzijds, de sterk wisselende waterstanden in de getijderivier en gekoppeld daaraan, een gebrekkige gravitaire lozing, anderzijds.

Een eerste initiatief dateert van 1964. Om niet altijd afhankelijk te zijn van de getijden in de Zeeschelde (ZS) werd toen gedacht aan de oprichting van een gemaal aan de uitmonding van de Oude Schelde (waterloop S150 van 2de kategorie); de Oude Schelde en de waterloop "de Sloot" (zelfde nummer) zouden daarbij als centrale afvoerwaterloop uitgebouwd worden.

Een tweede initiatief van de gemeente W., eind van de jaren '60, kwam er op voorstel van de Landelijke Waterdienst (voorganger van de huidige Afdeling Water, Aminal), om een samenwerkingsverband tot stand te brengen met de aanpalende gemeenten Kalken, Laarne, Overmere, Schellebelle, Uitbergen, Heusden en Beervelde (2), die, wat delen van hun grondgebied betreft, in hetzelfde bedje ziek waren als bij ons in W-noord.

Vanwege de autonomie van de gemeenten en ook wegens politieke rivaliteit duurde de administratieve afronding van het samenwerkingsakkoord een heel lange tijd.

Inmiddels evolueerde de toestand op het terrein van kwaad naar erger. Op een bepaald moment stond het waterpeil in de Damstraat (industriezone Stookte) op - 5 cm t.o.v. de kruin van de weg.. Indien geen oplossing aan dit cruciaal probleem van zware wateroverlast werd gegeven, dreigde de toenmalige directie van de nv Eurofoam (voorganger van het huidige Recticel) met ontmanteling van de vestiging in W.

Terloops wil ik het Leefmilieucomité Wetteren-noord (LMCWN) uitdagen de notulen van hun vergaderingen uit de periode '70-'80 aan de leden van de MiNa-raad voor te leggen, want het LMCWN was toen een fervente voorstander van de door de gemeente ondernomen initiatieven en werken.

De uitgevoerde infrastructuurwerken omvatten in hoofdzaak het bouwen en uitrusten van de gemalen Belham, ter hoogte van de uitmonding van de Kalkenvaart (KV), waterloop S147 van 1ste kategorie, en Voorde, ter hoogte van de uitmonding van de Leeghelsinggracht, waterloop S176 van 2de kategorie, alsook de uitbouw van

een uitgebreid waterlopenstelsel, met inbegrip van de nodige nieuwe verbindingswaterlopen en de bijhorende grondinnemingen (3).

De werken werden uitgevoerd in de periode 1975-78 voor de gemalen, en voor het waterlopenstelsel (onteigeningen en werken) in de periode 1975-82.

De gemeente Wetteren was voor het ganse project opdrachtgevend bestuur.

Sinds de realisatie van deze waterhuishoudingswerken werden tot op heden geen zware problemen (4) van wateroverlast of overstromingen genoteerd (5).

Momenteel, anno 2004, zijn bepaalde factoren die de waterhuishouding in bedoeld stroomgebied beinvloeden wel degelijk en zelfs grondig geëvolueerd :

1) er is een stijging van de stormvloedpeilen (zie blz 72 van het studierapport PROSES);
2) er is een stijging van het gemiddeld hoogwater (GHW)(zie blz 71 van het rapport PROSES);
3) er is vooral een (zeer belangrijke) toename van de wasdebieten uit het hydrografisch bekken van Bovenschelde en Leie. Deze extrabelasting voor de ZS is vooral het gevolg :
   - van de verstedelijking in het ganse stroomgebied van Schelde en Leie;
   - van grotere bebouwde en verharde oppervlakten (verkavelingen, serres, industriële gebouwen, E17, woonuitbreidingsgebieden, enz.);
   - van een snellere afvoer van van het hemelwater (betere rioleringsnetten, overstorten, enz.).

4) het Sigmaplan : op te merken valt dat het Σ-plan, goedgekeurd n.a.v. rampzalige overstromingen op andere plaatsen in het ZS-bekken, voor onze omgeving nog steeds niet gerealiseerd werd, althans wat de scheldedijken op de linkeroever aangaat :
   - tussen Wetteren en Heusden werd de dijk vernieuwd doch niet op Σ–peilhoogte afgewerkt (quota + 7,50 TAW i.p.v. op de voorziene quota + 8,00 TAW(6);
   - aan de dijk tussen Wetteren en Uitbergen werd nog niets ondernomen, noch voor de versterking, noch voor de verhoging (nog steeds op quota + 7,00 TAW)(7).

5) één zeer belangrijke en veelal onderschatte factor betreft is de stijging van het HLW (hoogste laagwater) als gevolg van de overvloedige aanvoer van waswater. Het studierapport PROSES (blzn 71 en 72) stopt met het opsommen van de waarnemingen in 1990; meer recentere en vooral meer significante cijfergegevens ontbreken ten onrechte.

   De meest relevante waterstanden dateren namelijk van de laatste week van de 20ste eeuw: op 27-12-1999 werden in de aangrenzende gemeente Melle enkele records gebroken (zonder stormvloed in de ZS): voor het HHW (hoogste hoogwater), voor het HLW, én voor het afgevoerde volume (meer dan 440 m3/s), dit alles tengevolge van het waswater uit het stroomgebied van Schelde en Leie.

   Cijfergegevens dd°27-12-1999 :

	HHW	HLW
- Melle	+ 7,02 TAW	+ 6,50 TAW
- Uitbergen	+ 6,82 TAW	+ 4,89 TAW
- Wetteren (8)	ca + 6,90 TAW	ca + 6,19 TAW.

   Op 27-12-1999 werd dus vastgesteld dat het uitzonderlijke hoogste LAAG-water (HLW) veel hoger is dan het normaal hoogwater, hoger dan het gemiddelde springtij, en zelfs hoger dan de buitengewone stormvloeden tot 1977 (zie blzn 71 & 72 van het PROSES-rapport). Bovendien was er in het opwaartse deel van de ZS gedurende tenminste vijf dagen geen vloedstroom aanwezig (zie grafiek in bijlage).

   Gelet op de wijzigende klimaatsinvloeden, op de te verwachten stijging van de zeespiegel (9), de toename van waswaters, kan en moet gesteld worden dat de trend zich in de komende jaren nog zal doorzetten en dat nieuwe, extreme en uitzonderlijke waterstanden zich nog zullen voordoen. En eens zullen die uitzonderlijke peilen nog spectaculair hoger liggen in een scenario van de laatste decade van 1999, als terzelfdertijd ook een stormvloed optreedt.

63

En dan lees ik in de studie PROSES :
- dat het gemaal aan de KV "overbodig" is en "kan afgebroken worden" (blz 104);
- dat het gebied van de KM tevens een functie als gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) kan vervullen.

Ik verzet mij ten gronde tegen deze beide inzichten :

- functie als GOG :

Specifiek voor een GOG is de vulling tijdens een hoge waterstand en het ledigen in het daaropvolgende laagwater, zodat het gebied terug beschikbaar is bij de volgende hoogwaterstand.

Stel dat de omstandigheden van de laatste decade van de20ste eeuw zich terug voordoen : het GOG van de KM kan niet leeg, kan dagenlang niet leeg stromen. De KM kunnen derhalve **nooit als GOG** functioneren.

- sloping gemaal aan de KV :

Op de verbindingswaterloop tussen "de Sloot" en de Kalkenvaart werd enkele jaren terug een stuw geplaatst om te voorkomen dat ongezuiverd afvalwater in het visrijke water van de KV zou belanden. Deze stuw van bescheiden afmetingen, beperkt in hoogte, leidde bij matige debieten en enkel als gravitaire afvoer in de ZS mogelijk was, het water richting Oude Schelde (wl S150). Richting KV was de stuw overstroombaar bij iets hogere waterstand in "de Sloot". Hoe dan ook : in 1998 (zie rapport PROSES blz 68) werd deze stuw op bevel van de gemeente Laarne "weggehaald omdat de werking van het zuiveringsstation in het gedrang kwam wegens te hoge waterstand op de beek". M.a.w. een geringe stijging in "de Sloot" was al voldoende om de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI-Laarne) in de problemen te brengen.

Stel : het gemaal aan de KV wordt gesloopt ; zelfs bij gewone weerstomstandigheden vloeit het hemelwater naar het laagste deel van het stroomgebied (waar anders ?); bij niet-gravitaire lozing in de ZS stijgt het peil in de KV en in het overige waterlopenstelsel; het peil blijft stijgen zolang de gravitaire afvoer is afgeblokt. In het scenario van de laatste week van de 20ste eeuw : dagenlang . (11)

Het RWZI-Laarne (gevoelig zelfs bij een geringe opstuwing in de waterlopen waarin het effluent geloosd wordt) komt al snel buiten gebruik, gevolgd door het RWZI-Kaster (W-noord) met alle milieugevolgen vandien.

Gelet op de hoogteligging van Kalkendorp (zie de topografische kaart) is ook de overstroming van het dorpscentrum niet te vermijden.

De volgende calamiteit is de industriezone Stookte waar o.m. twee SEVESO-bedrijven, samen goed voor ca 1000 personeelsleden (Recticel en Omnichem), wegens hun hoogteligging iets boven de quota + 5,0 TAW, hun deuren mogen sluiten. Directies van dergelijke bedrijven, die beseffen dat hun vestiging in een risicozone komt te liggen, denken niet meer aan uitbreiding, integendeel : zij overwegen, niet ten onrechte, het vertrek naar veiliger oorden.

Conclusie :

- het voorstel van PROSES is op zijn minst als onverantwoord te omschrijven;

- de klok wordt niet 30 maar wel honderd jaar teruggedraaid; het totale gemeentelijke patrimonium, tot stand gebracht door de inspanning van de bevolking, van de industrie en van de overheid, mag zomaar niet in het gedrang komen.

De voorstellen van het studierapport PROSES dd° 5-5-2004 krijgen derhalve formeel ongunstig advies :
- het gemaal aan de KV moet blijven;
- de bergingscapaciteit van de KM moet aangewend worden voor eigen gebruik;
- het bergingsvolume moet worden uitgebreid.

++++++++++

Wetteren, 23-6-2004,
William Vandenberghe,
lid MiNa-raad en GECORO,

++++++++++

Bijlage : - waterstanden en debieten op de ZS te Melle, tijdens de laatste decade van december 1999

Voetnoten :

(1) PROSES = PRojectdirectieOntwikkelingsschets Schelde-EStuarium, Bergen op Zoom, Nederland

(2) de fusie van diverse gemeenten gebeurde pas in 1977

(3) in het totaal meer dan 700 grondinnemingen op het grondgebied van de diverse gemeenten

(4) Ook niet op 3 juli 1992 toen de benedenvallei van de Molenbeek (rechteroever ZS) overstroomde, terwijl W-noord daarvan nauwelijks hinder ondervond, ondanks overvloedige neerslag (circa 85 l/m² in minder dan 24 u).
In 1995 dreigde wel wateroverlast in de omgeving van het gemaal Voorde, in de nabijheid van Omnichem.

(5) Het beheer van het stroomgebied werd inmiddels door het polderbestuur (Polder van Belham) overgenomen.

(6) TAW = Tweede Algemene Waterpassing

(7) In onze omgeving werden wel twee gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG) aangelegd, nl. de "Paardeweide" te Uitbergen (Berlare),LO, en de "Bergenmeersen" te Wichelen (RO). Vooral het GOG Paardeweide is voor onze omgeving van groot nut(blz 93 van het rapport PROSES).

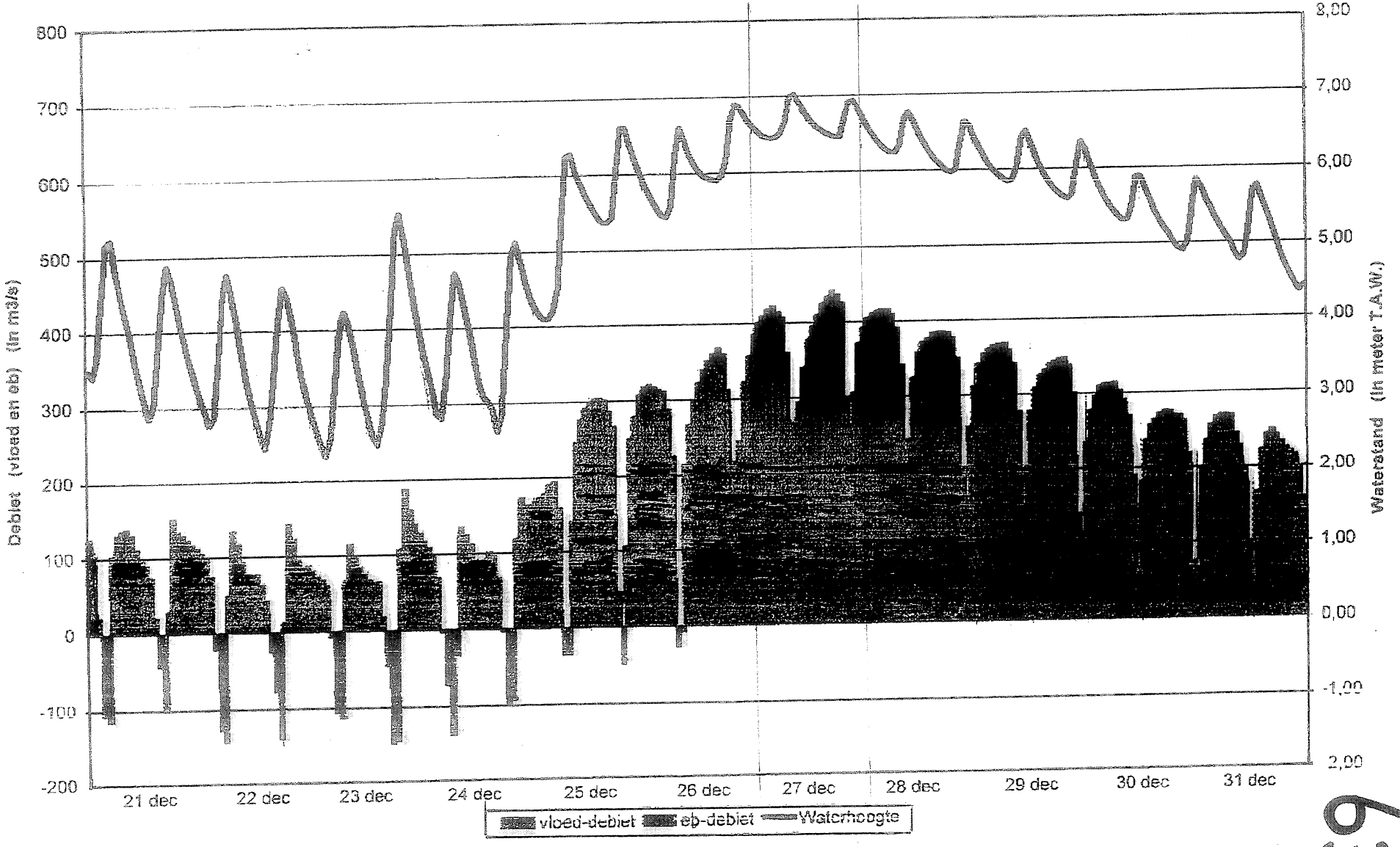
(8) door interpollatie

(9) De stijging van de hoogwaterstanden te Antwerpen in de 20ste eeuw beloopt 60 cm, waarvan 20 cm in de eerste, en 40 cm in de tweede helft van de eeuw.

(10) Inmiddels is het RWZI-Kaster (W-noord) gerealiseerd; het grootste deel van het afvalwater van W-noord is thans gezuiverd; het effluent levert geen probleem meer op voor het visbestand in de KV.

(11) Het peil in de KM kan, bij een retourperiode van 100 jaar (in realiteit, gelet op de trend vermeld in mijn advies, vermoedelijk wel om de 70 jaar, of nog minder) stijgen tot quota + 4,20 TAW, zelfs bij volle werking van het gemaal (zie modelleringsstudie van het studiebureau ENVICO, vermeld - zonder relevante commentaar - op blz 52 van het PROSES-rapport).

Zeeschelde te Melle : waterstanden en debieten tijdens de laatste decade van december 1999

JUL. No. 120 23.06. '04 10:51 ID:P FAX:0875 PAGE. 7/ 8

Bijlage 2

63

Enquête uitgevoerd door het studiebureau
Econnection
in het kader van hun opdracht voor het opmaken van een
Gebiedsvisie voor de Kalkense Meersen
Opdrachtgevers :
- de Provincie Oost-Vlaanderen
- de gemeenten Berlare, Laarne, Wetteren en Wichelen
++++++++++

Beknopt advies
(ter attentie van mevrouw Leen Martens van *Econnection*)
++++++++++

Met genoegen ga ik in op uw vraag om mijn medewerking te verlenen aan uw opdracht voor het ontwikkelen en opstellen van een gebiedsvisie voor de Kalkense Meersen (KM). Gezien ikzelf noch eigenaar, noch gebruiker ben van enig onroerend goed gelegen in de KM volg ik niet het systeem, noch de volgorde van de mij toegestuurde vragenlijst. De verwerking van mijn standpunten en suggesties hoeft voor mij ook niet anoniem te zijn. Onderstaand advies geef ik in mijn eigen naam.

Veiligheid

Mijn voornaamste bekommernis is, door het treffen van de nodige preventiemaatregelen, de veiligheid tegen wateroverlast in de deelgemeente Kalken te verzekeren.

In eerste instantie dient afgestapt van het idee om van de KM een gecontroleerd overstromings-
gebied (GOG) te maken. Indachtig dat een laaggelegen gebied zoals de KM slechts éénmaal als berging kan fungeren, dient hier absolute voorrang te worden verleend aan een bestemming van de KM als berging voor het hemelwater afkomstig uit een stroomgebied van ca 5000 ha waarvan de gravitaire afvoer in een getijderivier niet permanent verzekerd is.

Voor het bergen van scheldewater dient door de AWZ dus gezocht naar andere locaties voor de aanleg van GOG-s (zie in bijlage kopie van mijn bezwaarschrift betreffende de actualisatie van het Sigma-plan ingediend t.g.v. de inspraakperiode okt-nov 2003).

Bevestiging van de noodzaak om de KM als berging van het eigen hemelwater voor te behouden kan gehaald worden uit de modelleringsstudie van de Kalkenvaart (KV) en aanpalende waterlopen, uitgevoerd door de studiebureau's *Envico* en *Aquadvice*, studie beëindigd in 2002.

Het gevaar voor wateroverlast voor de deelgemeente Kalken (en voor alle polders in onze omgeving) komt van drie zijden :
- dijkoverstroming of -doorbraak bij hoge waterstanden in de Zeeschelde ZS) als gevolg van een gevaarlijk stormtij;
- dijkoverstroming of -doorbraak bij hoge waterstanden in de Schelde tengevolge van extreem grote bovendebieten afkomstig uit de stroomgebieden van de Bovenschelde en van de Leie, waardoor, mede door de beperkte afvoermogelijkheden in het Gentse, de ZS steeds meer

en langer belast wordt (ter herinnering : de watersnood in 1994 langs de Grote Rivieren in Nederland);
- tenslotte: de eigen debieten komende uit het grootste deel van de Polder van Belham (PvB), waarvan de afvoer, afgezien van het deelstroomgebied Voorde, normaal gebeurt langs de uitwateringssluizen van de Oude Schelde (waterloop S150) en van de Driessloot (waterloop S133), zoniet kunstmatig via het gemaal aan de uitmonding van de KV.

Gelet op de (algemeen erkende) wijzigende klimaatsinvloeden en de daaruit voortvloeiende stijging van het zeewaterniveau, op de te verwachten toename van actievere stormperiodes, tevens rekening houdende met de steeds omvangrijkere bovendebieten in de ZS, waardoor de gravitaire afvoer bij eb nauwelijks nog mogelijk is (en in de toekomst wellicht voor dagen quasi onmogelijk zal worden), dient m.i., in tweede instantie, werk gemaakt van een verhoging van de bergingscapaciteit in de KM.

Bijkomende berging

Het creëeren van bijkomende berging is - in beginsel - vrij eenvoudig, nl. door het terug openen, binnen de omschrijving van de KM, van de oude scheldemeanders op hun oorspronkelijke dimensies (van voor 1870). Dit zou kunnen doorgaan als Natuurpunt (reeds bezitter van het grootste gedeelte van de vroegere scheldebedding), en de AWZ die, in het kader van het (geactualiseerde) Sigma-plan over de nodige grondspecie moet kunnen beschikken voor de te verhogen en verbreden dijken, tot een overeenkomst kunnen komen voor herbruik van de uit de scheldemeanders vrijkomende grondspecie. Gezien deze voortkomt uit de destijds uitgevoerde rechttrekking van de Schelde is deze grond - wellicht - goed geschikt voor dijkopbouw.

De bergingscapaciteit in de KM kan nog enigzins vermeerderd worden :
- door het verruimen van de boezem aan het gemaal;
- door de rechteroever van de KV een flauw beloop te geven (gepland project);
- door verbreding van sommige waterlopen voor het creëeren van een overdiepte, goed voor het behoud van het visbestand in droge zomers;
- (in mindere mate) door de aanleg van oeverzones langsheen enkele ecologisch interessante waterlopen.

Waterpeil

De globale verhoging van het waterpeil in de KM kan m.i. niet overwogen worden om redenen van veiligheid (vermindering van de bergingscapaciteit) en om technische redenen (bedrijfszekerheid van het gemaal Belham).

Wat wel kan, op initiatief bvb van een natuurvereniging, is het lokaal verhogen van het waterpeil in concrete, gegroepeerde en in oppervlakte beperkte gebiedsdelen van de KM:
- mits het bestaande waterlopenstelsel hetzij ongemoeid te laten, hetzij gekruiste waterlopen om te leggen langs de rand van het betrokken gebiedsdeel;
- mits voorafgaandelijk overleg en samenwerking met het polderbestuur, verantwoordelijk voor het waterbeheer, met de landbouworganisaties en, eventueel, met de individuele gebruikers;
- mits compenserende maatregelen.

63

Dijkwerken

Mijn voorstel is om van de nieuwe Sigma-dijk linkeroever, deel tussen Wetteren en Aard-Schellebelle, een groene dijk te maken, bestemd voor fietsers en wandelaars, en de buurtweg, bestemd voor voertuigen en tractoren, op een lager gelegen banket aan de landzijde te voorzien.

Landbouw v/ natuurbehoud

Men kan niet ontkennen dat de huidige en algemeen erkende waarde van de KM in hoofdzaak te danken is aan de eeuwenlange inspanning van de plaatselijke landbouwers. In het kader van uw opdracht ben ik dan ook de mening toegedaan dat uw studiebureau pogingen moet ondernemen en eventueel voorstellen moet formuleren om de belangen van de landbouw enerzijds, en de standpunten van de natuurverenigingen en milieudiensten anderzijds, te verzoenen. De belangen van beiden zijn m.i. wel degelijk verenigbaar bvb door het suggereren en aanbevelen van bepaalde samenwerkings- en beheersovereenkomsten in onderling overleg, waardoor een maximale rechtszekerheid voor de beroepslandbouw ontstaat.

++++++++++++

Wetteren, 3 mei 2004

William Vandenberghe
° 1931
burgerlijk conducteur

9230 Wetteren
Vijverstraat 17

tel.: 09/369 10 13

Bijlage : kopie van mijn bezwaarschrift dd° 12 nov 2003 betreffende de actualisatie van het Sigma-plan

Bijlage 3

63

Inspraak kennisgeving actualisatie Sigmaplan

Van deze eerste procedurele stap in de opmaak van een MER voor de actualisatie van het Sigmaplan, maak ik graag gebruik om enkele bedenkingen te formuleren inzake de beveiliging van het Scheldebekken tegen overstroming, veroorzaakt hetzij door een stormtij, hetzij door extreme bovendebieten.

Het alternatief 1a, de bouw van een stormvloedkering (SVK), biedt wel zekerheid tegen stormvloeden vaniuit de Westerschelde, maar is geen aangewezen oplossing voor de bescherming van het Scheldebekken tegen extreme bovendebieten, zeker niet in de meest opwaartse panden van de getijderivier. Deze opmerking geldt mutatis mutandis wellicht ook voor het Rupelbekken (alternatief 1b).

De bouw van een SVK te Oosterweel is trouwens zowel technisch als financieel een gigantische opdracht met bovendien als grootste risico : het gebrek aan bedrijfszekerheid tengevolge bvb van scheepvaartperikelen op het juiste (Murphy-)moment. Derhalve dient m.i. meer aandacht te gaan naar de alternatieven 6 en 7, nl. de aanleg van de verbinding Westerschelde-Oosterschelde, genaamd "Overschelde", op grondgebied Nederland. Deze alternatieve oplossing is niet alleen geschikt voor alle soorten debieten, doch is vooral maximaal bedrijfszeker, en tevens ecologisch interessant (zie blz 42).

Om het even welk alternatief in beschouwing genomen wordt, elke oplossing dient alleszins gepaard te gaan met retentiemaatregelen, niet alleen in de bovenlopen zoals gesuggereerd in alternatief 8, maar ook in de stroomgebieden van alle belangrijke waterlopen landinwaaarts.

Het aanleggen van gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG) is daarbij zeer nuttig zowel voor de bescherming tegen stormtijen, als tegen de gevolgen van grote bovendebieten. GOG's zijn dus zeker wenselijk (alternatieven 3a, 3b, 3c, 4 en 5), maar lang niet overal, noch ten allen prijze. Voldoende laaggelegenvalleigebieden kunnen inderdaad mogelijks als GOG geviseerd worden, maar sommige van deze valleigebieden dienen m.i. te worden voorbehouden (en/of behouden) als bergingsmogelijkheid van hemelwater ter bescherming van landinwaarts gelegen woon- of industriegebieden.

In mijn omgeving geldt deze opmerking namelijk :

1) voor het stroomgebied (op de linkerschelde-oever) van de waterlopen S147, S133 en S150, met name voor de valleigronden van de Kalkense Meersen (grondgebied Schellebelle-Wichelen, Kalken-Laarne, Uitbergen-Berlare en Wetteren), dienstig als en nodig voor de berging van het oppervlaktewater ter vrijwaring tegen overstroming van het woongebied van de deelgemeente Kalken (Laarne). Voor dit gebied werd, in opdracht van de Afdeling Water, een modelleringsstudie uitgevoerd door de studiebureau's ENVICO en AQUAD-VICE. Deze studie werd voorgesteld op het gemeentehuis van Laarne op 8 october 2002 o.m. in aanwezigheid van ir Ivo Terrens van de Afdeling Water. In de literatuurlijst van de voorgelegde "Kennisgeving" (blz 146 tot 148) wordt daarvan geen melding gemaakt. Kan deze modelleringsstudie gekoppeld worden aan het Sigma-model waarvan sprake op pagina 112 ?

2) voor het stroomgebied (eveneens op LO) van de waterlopen S176 en S418, lokaal gekend

als de "Ham" (en omgeving), op grondgebied Wetteren. Dit deel valleigebied is nodig als berging om de nabijgelegen industriezone "Stookte" tegen overstroming te vrijwaren.

Beide potentiële overstromingsgebieden (POG's) zijn gelegen in de Polder van Belham

Conclusie :

1) de oplossing "Overschelde" verdient de grootste voorkeur in die mate zelfs dat m.i.de bouw van een SVK te Oosterweel kan vermeden worden;

2) de selectiecriteria van de GOG's (en GGG's) dienen op project-MER-niveau aangevuld met een onderzoek van de effecten op het vlak van de waterhuishouding voor de gebieden gelegen achter de ringdijk. De te onderzoeken effecten (water, bodem, landschap) dienen in eerste instantie de veiligheid tegen overstroming te waarborgen en de hieraan verbonden kosten te evalueren.

De eenzijdige benadering van een aangepast Sigmaplan waarbij enkel de veiligheid t.o.v. de Schelde wordt beoogd is m.i. niet voldoende. De aanzet in de "Kennisgeving" is alleszins niet echt veelbelovend : eenzijdige benadering van het probleem bij de selectie van de overstromingsgebieden uit de POG's (blz 115), enerzijds, herleiding van de criteria tot de kruising van een aantal waterlopen (van eerste of van tweede categorie) door een overstromingsgebied (effectentabel op blz 102), anderzijds.

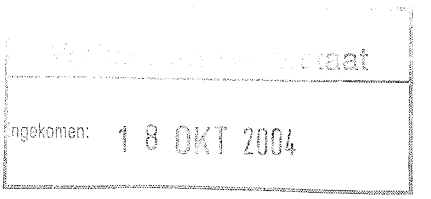
Wetteren, 12 november 2003

William Vandenberghe
Vijverstraat 17
9230 Wetteren
tel.: 09/369 10 13

Σplan01

64

Aan ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 Antwerpen

Mevrouw
Mijnheer

Betreft: bezwaarschrift Ontwerp-natuurinrichtingsplan Kalkense Meersen
onderdeel van ontwerpplan Schelde-estuarium

Ik dien bezwaar in tegen de in aanhef vermelde plannen omdat naar mijn oordeel een essentieel element niet is vermeld, laat staan terdege uitgewerkt en zeker geen rekening mee gehouden.

Het betreft de gevolgen op de volksgezondheid bij het eventueel omvormen van de huidige meersen naar "wetland".

Mijn bezwaren zijn, onder voorbehoud van alle rechten om bij een eventuele bespreking uit te breiden naar alle deelaspecten met betrekking tot de volksgezondheid:

- het creëren van drassig weiland van +- 600 ha brengt een microklimaat met zich mee dat hoogst ongezond is voor de luchtwegen en leidt tot gewrichtsaandoeningen bij mens en dier

- er ontstaat niet alleen een vochtige omgeving, maar ook een "opvangbekken" van vervuilde lucht, wanneer de vochtigheid zich mengt met de luchtverontreiniging; bovendien deint deze gepolueerde lucht uit bij optreden van nevel en mist

- bij de verwachte verhoging van de temperatuur in onze omgeving, zoals recent door de milieubeweging beweerd, wordt de kans op moerasziekten reëel

- wegens het maaien in die periode van het jaar, dat het hooigras in vol zaad staat, dus na de bloeiperiode van het gras, is het aanzienlijk verhogen van de pollen in de lucht een ramp voor astmalijders

- uit de "Gezondheidsindicatoren 1999" van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - Entiteit Beleidsondersteuning, is in het arrondissement Dendermonde een aanzienlijk verhoogde sterftekans vastgesteld omwille van aandoeningen aan de luchtwegen; dit gebied onderscheidt zich van de andere regio's door zijn zeer hoge concentratie moerassen, vochtige meersen en weilanden

- uit professionele ervaring (20 jaar ervaring als directielid van het grootste ziekenfonds van de streek) weet ik dat het gebruik van aërosolapparaten, vooral voor jonge kinderen, beduidend hoger ligt in de omgeving van de drassige gronden; hoe drassiger de omgeving, hoe meer ze voorkomen

- een dergelijke biotoop is een broeihaard voor gezondheid bedreigende insecten en andere ziektedragende dieren

- een verhoogde vochtigheid geeft meer schimmels en zwammen in de huizen; geen mens die daaraan twijfelt

- in het minst gunstige geval is het niet onmogelijk dat dit zal leiden tot de noodzaak om de betrokken bevolking preventief te onderwerpen aan profylactische maatregelen (zoals inentingen, die nu reeds aangewezen zijn bij reizen naar moerassige gebieden)

- een populatie van 10 à 15.000 inwoners is rechtstreeks bedreigd, nog eens 15 à 20.000 inwoners bij uitbreiding naar de gebieden waarvoor de afwatering gebeurt naar de Schelde via de omgeving van de Kalkense Meersen en in geval van ongunstige weeromstandigheden zijn nog eens 25 à 30.000 inwoners gevat. Het gaat hier over de gezondheid van 50.000 à 65.000 personen.

Om wat voorafgaat, zonder volledigheid te beogen, is het **wenselijk en omwille van de impact op de geraamde bevolking nuttig en nodig een gezondheidseffectenrapport toe te voegen aan de studie.**

Het kan toch niet dat een dergelijke ingreep in de leefomgeving zou worden uitgewerkt, zonder de gevolgen op de gezondheid van de mensen die de streek bewonen in rekening te brengen.

Steeds bereid tot nadere uitleg.

Dank bij voorbaat

Met achting

Paul Le Percq
Doornweg 10
9260 Wichelen

052 42 38 46
paul_le_percq@hotmail.com

65

VERENIGING WETTERSE INDUSTRIËLEN

Departement Ruimte en Welzijn
Dienst Ruimte en Welzijn
Ingekomen 18 OKT 2004

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1, Bus 18
2018 ANTWERPEN

Aangetekende zending

Wetteren, 11 oktober 2003.

Betreft: Bezwaren en opmerkingen bij het project "Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium"

Geachte Mevrouw, Geachte Heer,

Hierbij de opmerkingen en bezwaren van het V.W.I., het overkoepelend orgaan van de industriële sector in Wetteren, in het openbaar onderzoek bij bovengenoemd project.

---

1. Algemene methodiek : inhoud strategisch MER en latere project-MER's

Het strategisch MER werd opgesteld voor het gehele project van "Ontwikkelingssschets 2010 Schelde-estuarium". Voor sommige locale effecten wordt in het rapport en tijdens de toelichtingsvergaderingen gesteld dat deze te gedetailleerd zouden zijn om te kunnen opnemen in het strategisch MER of dat het te vroegtijdig is om ze te integreren. De effecten van voorgenomen deelprojecten op lokaal vlak zullen dus later bepaald worden.

Uit de toelichtingsvergaderingen en uit het vermelde juridische kader blijkt echter onvoldoende welke de regels zijn voor de doorwerking van de besluiten van het globale project op de latere deelprojecten. Indien later zou blijken dat er niet eerder in de stategisch MER beschouwde negatieve locale effecten opduiken, is het dus niet bepaald in hoeverre deze niet eerder bekeken invloeden nog zullen doorwegen op de beslissing tot uitvoering van een lokaal deelproject van de ontwikkelingsschets.

Gezien de procedure van onderlinge wisselwerking van strategisch MER en het project-MER niet is vastgelegd of niet is gedetailleerd, kan gevreesd worden dat argumenten voortkomend uit het strategisch MER of de Ontwikkelingsschets zullen overwegen op latere eventuele bezwaren uit de project-MER's en de deelprojecten. Met andere woorden : het strategisch MER en de algemene studie kunnen gebruikt worden als instrument om projecten van lagere orde er door te drukken.

Indien later blijkt dat een locaal effect toch belangrijk is, zal men de besluiten van het strategisch MER misschien niet meer willen of kunnen wijzigen omwille van gebrek aan tijd, procedurele argumenten én alternatieven. Men krijgt hier dan ook de indruk dat een project van hogere orde, namelijk de Ontwikkelingsschets en zijn strategisch MER, een

VERENIGING WETTERSE INDUSTRIËLEN
P/A BIEZEWEG 11, 9230 WETTEREN

VERENIGING WETTERSE INDUSTRIËLEN

vrijbrief vraagt of een Paard van Troje is voor de verdere uitvoering van projecten van lagere orde, namelijk de project-MER's en de deelprojecten.

Wij vinden het dan ook noodzakelijk dat in de project-MER's vastgestelde effecten op lokaal vlak minstens evenwaardig moeten zijn en zelfs moeten overwegen op het algemeen besluit van het strategisch MER en de algemene Ontwikkelingsschets, zoniet is de inhoud van het strategisch MER en de Ontwikkelingsschets in zijn huidige, te algemene vorm, niet aanvaardbaar.

2. Afweging van Potentiële OverstromingsGebieden (POG's)

a. Algemene afweging POG's

Uit de ontwikkelingsschets blijkt onvoldoende op welke wijze bepaalde gebieden als POG's geselecteerd werden en welke gebieden niet. Het is voor de betrokkenen onduidelijk op basis van welke absolute of relatieve afwegingscriteria een gebied nu juist wel of juist niet geselecteerd werd. Dit werd wel gedeeltelijk vermeld in de studie bij het Sigmaplan (Koepelstudie actualisatie Sigmaplan; Identificatie en afweging van potentiële overstromingsgebieden). Toch is het voor de betrokken burgers en buitenstaanders, in het kader van de Ontwikkelingssschets niet mogelijk om inzicht te krijgen in de elementen die een beslissende rol gespeeld hebben in de besluitvorming.

Dit is ons inziens wel vereist omdat het voor alle betrokkenen ***van belang is om te weten welke argumenten de overheid hanteert om specifieke gebieden wel, maar ook juist waarom niet, te selecteren als POG***, alleen al om alle betrokkenen in staat te stellen om de argumenten bij de selectie van POG's te begrijpen en dus ook eventuele tegenargumenten te kunnen formuleren.

Daarom vragen wij dat bij de bestudering en de selectie van de detailprojecten duidelijk gemaakt wordt waarom een detailgebied als POG in aanmerking komt, inclusief de kosten-baten-analyse op detailniveau, en dat dit getoetst wordt aan de algemene overwegingen en selectiecriteria voor het ganse Scheldegebied.

b. *Gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen.*

Volgens de besluiten van de Ontwikkelingsschets wordt voor de uitwerking van deelprojecten blijkbaar rekening gehouden met de in ontwikkeling zijnde gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen en wordt er voor verdere planning van deze deelprojecten hiernaar verwezen (o.a. het gebied Ham in Wetteren). Dat is volgens ons een terechte beslissing, gezien het belang van de deelelementen natuur, landschap, agrarische structuur en ruimtelijk-economische structuur in de ruimtelijke structuurplanning, waarvan de essentiële elementen op lokaal vlak niet voldoende weerspiegeld worden in de eerder algemene provinciale of Vlaamse RSP's.

Zoals voorzien in de Ontwikkelingsschets is het inderdaad noodzakelijk om de voorziene projecten van gemeentelijke ruimtelijke structuurplanning in de besluitvorming van bepaalde deelprojecten op te nemen en te respecteren.

VERENIGING WETTERSE INDUSTRIËLEN

c. Andere criteria voor afweging van POG's

De wet Algemene bepalingen inzake milieubeleid – titel MER en VR (B.S.13 feb 2003) bepaalt dat voor grootschalige plannen en wijzigingen van bestemmingen in de nabijheid van Sevesobedrijven ook een Ruimtelijk Veiligheidsrapport (RVR) is vereist dat de afweging maakt van de compatibiliteit tussen geplande wijziging in ruimtegebruik en de onmiddellijke nabijheid van de industriële activiteit. Dit is uiteraard, vanwege de mogelijke milieu-effecten, ook een criterium bij de afweging van wenselijkheid van specifieke POG's.

Het is noodzakelijk om ook deze criteria te integreren in de detailafweging van de POG's. Deze analyse moet bovendien deel uitmaken van het openbaar onderzoek en dus van de project-MER's, want uiteindelijk is de besluitvorming is erop gebaseerd. Gebeurt dit niet, dan is er onvoldoende informatie in het MER en zal men kunnen besluiten dat er ook onvoldoende motivatie is vanwege de initiatiefnemer.

In het kader van de gemeentelijke RUP's en de RVR's moet ook hier de interactie met activiteiten op aan het POG aangrenzende percelen beschouwd worden.

Uit de selectiecriteria van de de POG's blijkt dat er rekening gehouden werd met publieke grondwaterwinning doch niet met private industriële grondwaterwinning. Private industriële winningen werden van overheidswege wel geen beschermingszone toegewezen, maar dat er is echter geen geldige reden om met de private sector geen rekening te houden. Ook de industriële sector vervult een aanzienlijk algemeen belang en de private grondwaterwinning vertegenwoordigt daardoor onrechtstreeks ook een niet onbelangrijk sociaal-organisatorisch aspect. ***Wij menen dan ook dat het eveneens noodzakelijk is het bestaan en de beïnvloeding van grote en middelgrote private grondwaterwinningen aan de overwegingscriteria van POG's toe te voegen.***

d. Effecten op veiligheid voor overstromingsgevaar

Het onderzoek naar de veiligheid moet niet alleen gevoerd naar de veiligheid ten opzichte van overstromingskansen door de Schelde, maar bij elk potentieel overstromingsgebied ook de veiligheid voor overstroming door bovenstromen en zijbeken.

Het ligt voor de hand dat in het bovenstroomse gebied van de Schelde, hoge waterstand in de Schelde ten gevolge van slechte weersomstandigheden ook vaak gepaard zal gaan met grote neerslaghoeveelheden in het binnenland, zodat gevaar van overstroming in de gebieden die nabij de Schelde liggen van twee kanten tegelijk zal komen. Toekomstige POG's (o.a de Kalkense Meersen en het gebied Ham te Wetteren) zijn heden ook een belangrijke buffer voor tijdelijke opvang van neerslag. Dit is in het gebied Ham voldoende gebleken gedurende de winters van de afgelopen jaren, onder andere in 1995 toen zelfs bijkomende mobiele pompen moesten ingezet worden. Wordt deze buffer weggenomen door inrichting en werking van een POG, dan vergroot dit de overstromingskans voor de stedelijke gebieden en industrieterreinen achter de Scheldedijk.

Dit kan gebeuren bij vele POG's, en dat is daarom een bovenlokaal en projectoverschrijdend effect dat eigenlijk onvoldoende aandacht gekregen heeft en een

VERENIGING WETTERSE INDUSTRIËLEN

kwantificatie verdiende in het strategisch MER, omdat het voorkomen van overstromingen juist één van de belangrijkste doelen is van de Ontwikkelingsschets. ***De overwegingen voor selectie van POG's in de ontwikkelingsschets en het strategisch MER hebben onvoldoende rekening gehouden met overstromingsmogelijkheid door overvloedige neerslag in het hinterland achter de dijk.*** Dit probleem werd nauwelijks besproken in de voorliggende studies. De kost van noodzakelijke aangepaste technische maatregelen ter voorkoming van dit soort overstromingen werd ook niet in de maatschappelijke kosten-baten analyses opgenomen. ***Wij eisen dan ook dat dit aspect grondig wordt bestudeerd en overwogen in de eventuele detailprojecten, zeker ter hoogte van het meest bovenstroomse gedeelte van de Schelde, in Wetteren en bij de Kalkense Meersen.***

e. Effecten op bodemkwaliteit

Bij de criteria voor selectie van onverstromingsgebieden was het eigenlijk noodzakelijk om de verwachte kwaliteitswijziging van bodem in POG's te evalueren. Dit moet niet enkel op basis van wateranalysen maar ook op analysen van zwevend slib. Verontreiniging door zware metalen die wordt veroorzaakt door slib dat wordt afgezet in overstromingsgebieden uit zich vaak niet in de wateranalyse, omdat de verontreiniging aan het slib geadsorbeerd is. Dit slib wordt bij de voorbereiding van de wateranalyse vooraf uitgefiltreerd en niet meebepaald in de wateranalyse.

Voor de te voorspellen bodemverontreiniging is een kwantificering zeker aangewezen omdat dit een belangrijk gebiedsoverschrijdend, en dus bovenlokaal en project-overschrijdend effect zou kunnen zijn. Dit effect kan worden verwacht omdat de bodemkwaliteit in gebieden die in het verleden overstroomd zijn, vroeger reeds negatief beïnvloed werd door afzetting van zware metalen, o.a. in de buurt van Kruibeke. De problematiek van verontreinigd baggerslib is genoegzaam bekend. Gezien zware metalen niet biologisch afgebroken worden, zal sedimentafzetting niet altijd een positief effect hebben.

Kwantificering van de bodemverontreiniging is daarom noodzakelijk en kan worden uitgedrukt in gram zware metalen/ha/jaar. Bovendien is het noodzakelijk om met voldoende detail de huidige referentietoestand te bepalen in de mogelijke POG's, en ook op representatieve plaatsen daarbuiten, als bijkomende referentie voor de opvolging, om het verschil te kunen maken tussen effecten door overstroming en effecten ten gevolge van andere factoren. ***Een degelijke voorafgaandelijke lange-termijn voorspelling en toetsing aan de achtergrondwaarden en saneringswaarden uit het bodem-saneringsdecreet is voor de aangewezen bestemming is zeker noodzakelijk.***

Met de meeste hoogachting, namens de Leden van de VWI,

Voorzitter VWI Wetteren
get. Tony Haesen

VERENIGING WETTERSE INDUSTRIËLEN
P/A BIEZEWEG 11, 9230 WETTEREN

VWI - Vereniging Wetterse Industriëlen -
Secretariaat : tav : Koen De Clercq
Achttien Augustuslaan, 100 - 9230 Wetteren

AJINOMOTO

66

N.V. AJINOMOTO OMNICHEM S.A.
OMNICHEM DIVISION
Japanse-Kerselarenlaan, 1
B-2490 Balen, Belgium
TEL : 32 (0) 14.81.98.11
FAX : 32 (0) 14.81.29.74

OMNICHEM

Ingekomen: 18 OKT 2004

T.a.v. Proses
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1, Bus 18
2018 ANTWERPEN

AANGETEKENDE ZENDING

Wetteren, 12 oktober 2003.

Betreft : Bezwaren en opmerkingen bij het project "Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium"

Geachte Mevrouw, Geachte Heer,

Bij deze wensen wij U te melden dat wij ons aansluiten bij de bezwaren die geformuleerd werden door het VWI, de vereniging van Wetterse Industrie, met betrekking tot het bovenvermeld project.

De bezwaren die geformuleerd werden binnen de VWI wensen wij hierbij te ondersteunen en te hernemen :

1. ALGEMENE METHODIEK : INHOUD STRATEGISCH MER EN LATERE PROJECT-MER'S

Het strategisch MER werd opgesteld voor het gehele project van "Ontwikkelingssschets 2010 Schelde-estuarium". Voor sommige locale effecten wordt in het rapport en tijdens de toelichtingsvergaderingen gesteld dat deze te gedetailleerd zouden zijn om te kunnen opnemen in het strategisch MER of dat het te vroegtijdig is om ze te integreren. De effecten van voorgenomen deelprojecten op lokaal vlak zullen dus later bepaald worden.

Uit de toelichtingsvergaderingen en uit het vermelde juridische kader blijkt echter onvoldoende welke de regels zijn voor de doorwerking van de besluiten van het globale project op de latere deelprojecten. Indien later zou blijken dat er niet eerder in de stategisch MER beschouwde negatieve locale effecten opduiken, is het dus niet bepaald in hoeverre deze niet eerder bekeken invloeden nog zullen doorwegen op de beslissing tot uitvoering van een lokaal deelproject van de ontwikkelingsschets.

Gezien de procedure van onderlinge wisselwerking van strategisch MER en het project-MER niet is vastgelegd of niet is gedetailleerd, kan gevreesd worden dat argumenten voortkomend uit het strategisch MER of de Ontwikkelingsschets zullen overwegen op latere eventuele bezwaren uit de project-MER's en de deelprojecten. Met andere woorden : het strategisch MER en de algemene studie kunnen gebruikt worden als instrument om projecten van lagere orde er door te drukken.

Indien later blijkt dat een locaal effect toch belangrijk is, zal men de besluiten van het strategisch MER misschien niet meer willen of kunnen wijzigen omwille van gebrek aan tijd, procedurele argumenten én alternatieven. Men krijgt hier dan ook de indruk dat een project van hogere orde, namelijk de Ontwikkelingsschets en zijn strategisch MER, een vrijbrief vraagt of een Paard van Troje is voor de verdere uitvoering van projecten van lagere orde, namelijk de project-MER's en de deelprojecten.

Registered Office: Rue Fonds Jean Pâques 8, B-1435 Mont-St-Guibert, Belgium – RCNiv. 39318 - VAT : BE 403 076 352
http://www.omnichem.be/

Wij vinden het dan ook noodzakelijk dat in de project-MER's vastgestelde effecten op lokaal vlak minstens evenwaardig moeten zijn en zelfs moeten overwegen op het algemeen besluit van het strategisch MER en de algemene Ontwikkelingsschets, zoniet is de inhoud van het strategisch MER en de Ontwikkelingsschets in zijn huidige, te algemene vorm, niet aanvaardbaar.

2. AFWEGING VAN POTENTIËLE OVERSTROMINGSGEBIEDEN (POG'S)

a. ALGEMENE AFWEGING POG'S

Uit de ontwikkelingsschets blijkt onvoldoende op welke wijze bepaalde gebieden als POG's geselecteerd werden en welke gebieden niet. Het is voor de betrokkenen onduidelijk op basis van welke absolute of relatieve afwegingscriteria een gebied nu juist wel of juist niet geselecteerd werd. Dit werd wel gedeeltelijk vermeld in de studie bij het Sigmaplan (Koepelstudie actualisatie Sigmaplan; Identificatie en afweging van potentiële overstromingsgebieden). Toch is het voor de betrokken burgers en buitenstaanders, in het kader van de Ontwikkelingssschets niet mogelijk om inzicht te krijgen in de elementen die een beslissende rol gespeeld hebben in de besluitvorming.

Dit is ons inziens wel vereist omdat het voor alle betrokkenen ***van belang is om te weten welke argumenten de overheid hanteert om specifieke gebieden wel, maar ook juist waarom niet, te selecteren als POG***, alleen al om alle betrokkenen in staat te stellen om de argumenten bij de selectie van POG's te begrijpen en dus ook eventuele tegenargumenten te kunnen formuleren.

Daarom vragen wij dat bij de bestudering en de selectie van de detailprojecten duidelijk gemaakt wordt waarom een detailgebied als POG in aanmerking komt, inclusief de kosten-baten-analyse op detailniveau, en dat dit getoetst wordt aan de algemene overwegingen en selectiecriteria voor het ganse Scheldegebied.

b. *GEMEENTELIJKE RUIMTELIJKE STRUCTUURPLANNEN.*

Volgens de besluiten van de Ontwikkelingsschets wordt voor de uitwerking van deelprojecten blijkbaar rekening gehouden met de in ontwikkeling zijnde gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen en wordt er voor verdere planning van deze deelprojecten hiernaar verwezen (o.a. het gebied Ham in Wetteren). Dat is volgens ons een terechte beslissing, gezien het belang van de deelelementen natuur, landschap, agrarische structuur en ruimtelijk-economische structuur in de ruimtelijke structuurplanning, waarvan de essentiële elementen op lokaal vlak niet voldoende weerspiegeld worden in de eerder algemene provinciale of Vlaamse RSP's.

Zoals voorzien in de Ontwikkelingsschets is het inderdaad noodzakelijk om de voorziene projecten van gemeentelijke ruimtelijke structuurplanning in de besluitvorming van bepaalde deelprojecten op te nemen en te respecteren.

c. ANDERE CRITERIA VOOR AFWEGING VAN POG'S

De wet Algemene bepalingen inzake milieubeleid – titel MER en VR (B.S.13 feb 2003) bepaalt dat voor grootschalige plannen en wijzigingen van bestemmingen in de nabijheid van Sevesobedrijven ook een Ruimtelijk Veiligheidsrapport (RVR) is vereist dat de afweging maakt van de compatibiliteit tussen geplande wijziging in ruimtegebruik en de onmiddellijke nabijheid van de industriële activiteit. Dit is uiteraard, vanwege de mogelijke milieu-effecten, ook een criterium bij de afweging van wenselijkheid van specifieke POG's.

Registered Office: Rue Fonds Jean Pâques 8, B-1435 Mont-St-Guibert, Belgium – RCNiv 39318 - VAT : BE 403 078 352
http://www.omnichem.be/

Het is noodzakelijk om ook deze criteria te integreren in de detailafweging van de POG's. Deze analyse moet bovendien deel uitmaken van het openbaar onderzoek en dus van de project-MER's, want uiteindelijk is de besluitvorming is erop gebaseerd. Gebeurt dit niet, dan is er onvoldoende informatie in het MER en zal men kunnen besluiten dat er ook onvoldoende motivatie is vanwege de initiatiefnemer.

In het kader van de gemeentelijke RUP's en de RVR's moet ook hier de interactie met activiteiten op aan het POG aangrenzende percelen beschouwd worden.

Uit de selectiecriteria van de de POG's blijkt dat er rekening gehouden werd met publieke grondwaterwinning doch niet met private industriële grondwaterwinning. Private industriële winningen werden van overheidswege wel geen beschermingszone toegewezen, maar dat er is echter geen geldige reden om met de private sector geen rekening te houden. Ook de industriële sector vervult een aanzienlijk algemeen belang en de private grondwaterwinning vertegenwoordigt daardoor onrechtstreeks ook een niet onbelangrijk sociaal-organisatorisch aspect. ***Wij menen dan ook dat het eveneens noodzakelijk is het bestaan en de beïnvloeding van grote en middelgrote private grondwaterwinningen aan de overwegingscriteria van POG's toe te voegen.***

d. EFFECTEN OP VEILIGHEID VOOR OVERSTROMINGSGEVAAR

Het onderzoek naar de veiligheid moet niet alleen gevoerd naar de veiligheid ten opzichte van overstromingskansen door de Schelde, maar bij elk potentieel overstromingsgebied ook de veiligheid voor overstroming door bovenstromen en zijbeken.

Het ligt voor de hand dat in het bovenstroomse gebied van de Schelde, hoge waterstand in de Schelde ten gevolge van slechte weersomstandigheden ook vaak gepaard zal gaan met grote neerslaghoeveelheden in het binnenland, zodat gevaar van overstroming in de gebieden die nabij de Schelde liggen van twee kanten tegelijk zal komen. Toekomstige POG's (o.a de Kalkense Meersen en het gebied Ham te Wetteren) zijn heden ook een belangrijke buffer voor tijdelijke opvang van neerslag. Dit is in het gebied Ham voldoende gebleken gedurende de winters van de afgelopen jaren, onder andere in 1995 toen zelfs bijkomende mobiele pompen moesten ingezet worden. Wordt deze buffer weggenomen door inrichting en werking van een POG, dan vergroot dit de overstromingskans voor de stedelijke gebieden en industrieterreinen achter de Scheldedijk.

Dit kan gebeuren bij vele POG's, en dat is daarom een bovenlokaal en projectoverschrijdend effect dat eigenlijk onvoldoende aandacht gekregen heeft en een kwantificatie verdiende in het strategisch MER, omdat het voorkomen van overstromingen juist één van de belangrijkste doelen is van de Ontwikkelingsschets. ***De overwegingen voor selectie van POG's in de ontwikkelingsschets en het strategisch MER hebben onvoldoende rekening gehouden met overstromingsmogelijkheid door overvloedige neerslag in het hinterland achter de dijk.*** Dit probleem werd nauwelijks besproken in de voorliggende studies. De kost van noodzakelijke aangepaste technische maatregelen ter voorkoming van dit soort overstromingen werd ook niet in de maatschappelijke kosten-baten analyses opgenomen. ***Wij eisen dan ook dat dit aspect grondig wordt bestudeerd en overwogen in de eventuele detailprojecten, zeker ter hoogte van het meest bovenstroomse gedeelte van de Schelde, in Wetteren en bij de Kalkense Meersen.***

e. EFFECTEN OP BODEMKWALITEIT

Bij de criteria voor selectie van onverstromingsgebieden was het eigenlijk noodzakelijk om de verwachte kwaliteitswijziging van bodem in POG's te evalueren. Dit moet niet enkel op basis van

Registered Office: Rue Fonds Jean Pâques 8, B-1435 Mont-St-Guibert, Belgium – RCNiv 39318 - VAT BE 403 078 352
http://www.omnichem.be/

wateranalysen maar ook op analysen van zwevend slib. Verontreiniging door zware metalen die wordt veroorzaakt door slib dat wordt afgezet in overstromingsgebieden uit zich vaak niet in de wateranalyse, omdat de verontreiniging aan het slib geadsorbeerd is. Dit slib wordt bij de voorbereiding van de wateranalyse vooraf uitgefiltreerd en niet meebepaald in de wateranalyse.

Voor de te voorspellen bodemverontreiniging is een kwantificering zeker aangewezen omdat dit een belangrijk gebiedsoverschrijdend, en dus bovenlokaal en project-overschrijdend effect zou kunnen zijn. Dit effect kan worden verwacht omdat de bodemkwaliteit in gebieden die in het verleden overstroomd zijn, vroeger reeds negatief beïnvloed werd door afzetting van zware metalen, o.a. in de buurt van Kruibeke. De problematiek van verontreinigd baggerslib is genoegzaam bekend. Gezien zware metalen niet biologisch afgebroken worden, zal sedimentafzetting niet altijd een positief effect hebben.

Kwantificering van de bodemverontreiniging is daarom noodzakelijk en kan worden uitgedrukt in gram zware metalen/ha/jaar. Bovendien is het noodzakelijk om met voldoende detail de huidige referentietoestand te bepalen in de mogelijke POG's, en ook op representatieve plaatsen daarbuiten, als bijkomende referentie voor de opvolging, om het verschil te kunen maken tussen effecten door overstroming en effecten ten gevolge van andere factoren. ***Een degelijke voorafgaandelijke lange-termijn voorspelling en toetsing aan de achtergrondwaarden en saneringswaarden uit het bodem-saneringsdecreet is voor de aangewezen bestemming is zeker noodzakelijk.***

Wij hopen dat U kan rekening houden met deze opmerkingen en bezwaren en blijven ter uwer beschikking voor verdere informatie en dialoog,

met vriendelijke groeten,

Axel De Bruyn
Milieucoördinator

Registered Office: Rue Fonds Jean Pâques 8, B-1435 Mont-St-Guibert, Belgium – RCNiv. 39318 – VAT: BE 403 078 352
http://www.omnichem.be/

67

M D C E bvba

ir. Marc Druyts - Consulting Engineer

Proses
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1, busnummer 18
2018 Antwerpen

Brugge, 12 oktober 2004,

Aangetekend

Verkeer en Vervoer
ingekomen: 18 OKT 2004

Geachte Mevrouw / Mijnheer

Graag maak ik gebruik van de uitnodiging van Proses om schriftelijk te reageren op de voorgestelde 'Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium'. Mijn tekst is bijgevoegd aan deze brief.

Ik wens U hiervan goede ontvangst en dank U voor Uw aandacht. Ondertussen verblijven wij

Hoogachtend

ir. Marc Druyts

Zaakvoerder MDCE bvba

Bijlage 'Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium'
Schriftelijke inspraakreactie betreffende de Ontwikkelingsschets en de onderliggende studies.
(7 blz.)

www.mdce.be
Avignonlaan 15 8310 Brugge - St. Kruis

M D C E bvba

67

'Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium'

Schriftelijke inspraakreactie betreffende de Ontwikkelingsschets en de onderliggende studies.

Er is een dwingende noodzaak om 'onverwijld' de verdieping van de Schelde aan te vatten voor de welvaart van de aanliggende regio's en voor die van Antwerpen in het bijzonder.

Deze stelling, die in het verlengde ligt van éénieders gevoel en intuïtie, wordt zeer helder ondersteund door de onderliggende studies aan de Ontwikkelingsschets.

Dat deze verdieping bovendien gepaard dient te gaan, en kan gaan, met een betere veiligheid en grotere natuurlijkheid voor het ganse estuarium is een verworven inzicht dat voor een belangrijk deel op het conto kan geschreven worden van Proses.

Toch heb ik tevergeefs een antwoord gezocht in de Ontwikkelingschets en de onderliggende studies op enkele vragen. Ik acht ze belangrijk genoeg om ze U mee te delen in de hoop dat ze kunnen bijdragen tot een vlotte overgang naar de uitvoerende fase(s).

Er zijn onduidelijkheden over de hoeveelheden.

Men schat de hoeveelheid baggerspecie die vrijkomt bij de verdieping op ongeveer 14 miljoen m³. De hoeveelheid onderhoudsbaggerspecie op jaarbasis wordt geschat op ongeveer 10 miljoen m³. Dit zijn grote hoeveelheden en de vragen die zich hierbij aandienen zijn dan ook van belang:

- Hoeveel slib en hoeveel zand?

  Men vermeldt dat er, naast zand, ook slib zal moeten gebaggerd worden, zeker op Belgisch grondgebied, en men voegt daar aan toe dat dit slib misschien niet kan teruggestort worden in de rivier, wegens vervuild.

  Slib en zand zijn heel verschillende soorten specie met hun eigen karakteristieken. Ze stellen verschillende eisen in verband met het baggeren en het storten/bergen, ze brengen zeer verschillende baggerproducties, ruimtebeslag en kostprijzen met zich mee . Het is derhalve van belang te weten welke hoeveelheid zand en welke hoeveelheid slib vrij komt bij de verdieping en onderhoud.

  Ik vind geen antwoord op deze vraag, niet voor wat betreft de aanlegbaggerspecie, en ook niet voor wat betreft de onderhoudsbaggerspecie.

- Indien slib

  Een hoeveelheid slib kan gemeten worden in m³, echter, indien men de densiteit van het water / slib mengsel er niet bij vermeld, heeft zulk een aanduiding in m³ weinig betekenis. De densiteit van het slib/water mengsel zal sterk variëren gedurende het bagger - en bergingsproces. Daarom worden hoeveelheden slib meestal vermeld als TDS: Tonnen Droge Stof.

  Als een lading slib gestort wordt, dan mag men deze hoeveelheid niet in rekening brengen in de zandbalans van de stortplaats. Op de stortplaats worden zand – en slibfracties gescheiden: het slib verdwijnt onder invloed van de stromingen. Het meerekenen van gestorte slibhoeveelheden in de zandbalansen kan, afhankelijk van de hoeveelheden slib en afhankelijk van de gebruikte omrekeningsmethode, tot niet verwaarloosbare afwijkingen leiden.

- Indien zand.

  Bij het vermelden van hoeveelheden voor m³ zand wordt op de meeste plaatsen geen melding gemaakt van waar en hoe ze bekomen zijn. [1]

[1] In de hoofdstudie van de morfologie, blz 66, worden uitleveringsfactoren van 10% en 20% vermeld.

Men kan veronderstellen dat de m³ van de verdieping gemeten zijn in situ, met behulp van de peilkaarten, en dat de m³ van het onderhoud, de gestorte m³, gemeten zijn in het beun van de sleephopperzuigers die het onderhoudsbaggerwerk uitvoeren.

Het zand op de Schelde is van matig fijn tot zeer fijn. Tijdens het baggeren vloeit een deel van het opgezogen materiaal door de overvloeikokers terug over boord, de zogenaamde overvloeiverliezen: bij fijn zand kunnen deze verliezen oplopen van 30 tot 50% en meer van de zuigproductie. Een aanzienlijk deel van de onderhoudsspecie en verdiepingsspecie wordt derhalve door agitatiebaggeren verwijderd.

Deze aanzienlijke hoeveelheden, door agitatie gebaggerd zowel bij het onderhoud als bij de verdieping, komen niet op de storten terecht, maar komen wel in of buiten het estuarium - systeem ergens terecht.

Men neemt de gestorte hoeveelheden slib mee in de berekeningen en de door agitatie gebaggerde hoeveelheden zand krijgen geen plaats bij het storten. Hoe is dan de echte zandbalans en wat is dan de precieze invloed van baggeren en storten op het morfologische evenwicht?

Naar aanleiding van de verdieping komen aanzienlijke hoeveelheden fijn sediment niet op de stortplaatsen maar in de waterkolom terecht: waar komen ze terecht in het estuarium?

- Niet in rekening gebrachte hoeveelheden.

We verwijzen naar punt 1.3 van de Langetermijnvisie Schelde – Estuarium, januari 2001, blz2 : Geografische gebiedsafbakening.

Citaat uit paragraaf 2:

Quote

… . Benedenstrooms omvat het estuarium de Schelde en haar mondingen, inclusief de Vlakte van de Raan en andere ondiepwatergebieden. De vaargeulen zijn opgenomen tot aan de grens van het nautische beheer, met als indicatieve grens de loodskruispunten westelijk voorbij het Scheur. De haven van Zeebrugge en de bijbehorende vaargeul Pas van het Zand vallen buiten het gebied.

Unquote.

In dit gebied, zoals gedefinieerd door de Lange Termijn Visie, liggen ook de meeste stortplaatsen voor de onderhouds – en verdiepingsbaggerspecie uit het Scheur, de Pas van het Zand, de haven van Zeebrugge, de haven van Oostende met toegangsgeul, … .

Deze hoeveelheden zijn van dezelfde grootteorde dan deze op de Schelde: deze informatie kan bekomen worden bij de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee. (Deze instelling beheert en ontwikkelt eveneens een model voor sedimenttransport).

Bovendien, sinds 1990, hebben in het Scheur en de Wielingenpas eveneens verdiepingsbaggerwerken plaatsgevonden waarvan de hoeveelheden zo aanzienlijk, zoniet groter, waren als de hoeveelheden van de laatste verdieping van de Schelde.

Verder hebben in deze zelfde periode verschillende strandopspuitingen plaatsgevonden, waarvan de meest recente in Knokke – Heist. Ook deze activiteiten liggen aan de oorsprong van de verplaatsing van aanzienlijke hoeveelheden specie in het estuarium.

Deze omvangrijke baggerwerken in het Schelde - estuarium worden nergens 'meegenomen' in beschouwingen of berekeningen. Zeker is dat ze invloed hebben op de morfologie van het mondingsgebied van de Schelde en dus, principieel, op de morfologie van het ganse estuarium. De invloed blijft op deze manier echter onbekend.

Commentaar bij de zandbalans.

- Bergingscapaciteit.

  14 miljoen m³ aanlegbaggerspecie is, zoals reeds aangehaald, een grote hoeveelheid. Het bijkomend bergen van zulk een hoeveelheid stelt problemen, ongeacht sommige onduidelijkheden betreffende de hoeveelheden die er op dit moment zijn.

  Ik heb de vraag gesteld ter zitting van de inspraakavond in het Buurthuis ten Ede in Wetteren op dinsdag 28 september 2004. Het antwoord luidde dat men het eventueel verontreinigde slib van het Belgische gedeelte aan land zou bergen en dat een deel van het zand op het strand of op de vooroever geplaatst kon worden.

  Spontaan rijst dan de vraag: is het zand niet te fijn voor zulk een toepassing en wat is de capaciteit hiervoor?

  Het antwoord voldoet niet helemaal en het richt de aandacht naar verdere gezichtspunten zoals de slimme stortstrategie. Deze stortstrategie is nodig om de stabiliteit in morfologische zin van het estuarium te bewerkstelligen. Komt de behoefte voor stortcapaciteit voor dit doel overeen met de behoefte aan stortcapaciteit voor het onderhoud en/of voor de verdieping, en zo neen, hoe lost men dit dan op?

- De grenzen van de ontwikkeling

  Als men dan verder de middellange en de lange termijn overkijkt, en ook even over de grenzen van het estuarium, dan noteert men aantal plannen en activiteiten die het transport van aanzienlijke hoeveelheden specie vereisen:

  - de Westerschelde Container Terminal
  - een vervangingstraject voor de Sardijngeul door de Vlakte van de Raan
  - havenuitbreidingen te Antwerpen, Gent, Oostende en Zeebrugge,
  - lopende onderhoudsbaggerwerken aan de Belgische Kust
  - een verdere verdieping van het Scheur
  - ...

  Al deze activiteiten hebben hun eigen zandbalansen. Vaak zijn er met de individuele zandbalansen problemen, zoals met de maatschappelijke aspecten (de landbouw: ruimtebeslag), met milieu aspecten (vogelrichtlijngebieden, vervuiling ...) of met baggertechnische aspecten (grote vaarafstanden, ondiepe stortplaatsen, ...).

In de Ontwikkelingsschets en in de onderliggende studies heb ik geen beschouwingen of scenario's aangetroffen die met deze problematiek rekening houden. Dit is spijtig want het is een opportuniteit om het probleem van de zandbalans in een breder kader te plaatsen, om synergieën en win – win situaties te ontdekken.

Een gedegen inventarisatie en studie kan oplossingen opleveren die voor elk individueel project niet haalbaar zijn, maar die voor de gemeenschap voordelig zijn. Bovendien is het ook een belangrijk onderzoek naar de grenzen der ontwikkeling in en om het Schelde – estuarium en impliciet was dit toch ook één van de opdrachten aan Proses?

Over de relevantie van de gemaakte opmerkingen.

Natuurlijk, de Ontwikkelingsschets gaat over de hoofdlijnen van de ontwikkeling van het Schelde – estuarium en niet over detailkwesties. Secundaire problemen hoeven niet stroomopwaarts van de principiële beslissingen opgelost te worden.

Echter, met betrekking tot het morfologische evenwicht van het estuarium, vooral in acht nemende dat er sinds meer dan tien jaar specie uit de rivier naar de monding verdwijnt, staat men wel voor een fundamenteel probleem van het beheer van de rivier.

Rekening houdend met de voorgaande opmerkingen aangaande de hoeveelheden en de daaruit volgende onduidelijkheid met betrekking tot de zandbalans, kan men zich afvragen of dit probleem een secundair dan wel een primair probleem is.

Brengen de gemaakte opmerkingen de validiteit van de gemaakte conclusies in het gedrang? Kan men de verdieping aanvatten zonder beter inzicht in dit probleem? Als men de verdieping en verbreding heeft uitgevoerd, is het probleem van het morfologische evenwicht dan groter of kleiner geworden? Kan de erosie of de verzanding dan nog bestreden en/of omgekeerd worden? Welke toereikende middelen heeft men hiertoe op dat moment?

Er lijken meer vragen dan antwoorden te zijn op dit moment.

M D G E bvba

67

Samenvatting

Ten behoeve van het goede overzicht, word een samenvatting van de behandelde onderwerpen gepresenteerd onder de vorm van een achttal concrete vragen:

1. Wat zijn de verschillende hoeveelheden voor zand in m^3 en voor slib in TDS (Tonnen Droge Stof), voor de aanlegbaggerspecie zowel als voor de onderhoudsbaggerspecie.

2.a Werden de hoeveelheden slib meegerekend in de zandbalansen van de stortplaatsen?
2.b Indien ja, hoe moet men de invloed van deze niet correcte bewerking op de verschillende studies en op de haarbaarheid van de verdieping ingeschat worden?

3.a Heeft men een idee van de omvang der aanzienlijke geachte overvloeiverliezen die optreden tijdens het baggerproces met sleephopperzuigers, welke hoeveelheden niet in de statistieken van de gestorte hoeveelheden, bij verdieping zowel als bij onderhoud, gevat zijn?
3.b Hoe moet men de invloed van deze ongekende, potentieel grote, hoeveelheden fijne baggerspecie op de verschillende studies en op de haalbaarheid van de verdieping ingeschat worden?

4. Wat is de invloed van de regelmatige storting van grote hoeveelheden baggerspecie in het mondingsgebied ten behoeve van de onderhoud – en verdiepingsbaggerwerken aan de Belgische Kust op de morfologie en de zandbalans van het Schelde – estuarium?

5. Wat is de, gunstige of ongunstige, invloed van alternatieve baggermethoden, zoals waterinjectiebaggeren en agitatiebaggeren, op de aanlegbaggerwerken en op de onderhoudsbaggerwerken met aandacht voor de kostprijs en met aandacht voor de zandbalans?

6. Hoe denkt men, afgezien van de problematiek slib / zand en de kwaliteit van de specie, 14 miljoen m^3 aanlegbaggerspecie te bergen?

7. Kan men een gunstige globale oplossing vinden voor het probleem van de individuele zandbalansen, inclusief de zandbalans van het Schelde – estuarium, door ze alle in hetzelfde ruimer kader te vatten en te bestuderen?

8. Kan men de verdieping aanvatten zonder (gedeeltelijke) antwoorden naar de, op dit moment, niet onderzochte invloeden op het morfologische evenwicht van het estuarium zoals vermeld in de vragen nrs. 1, 2, 3, 4, en 6?

ir. Marc Druyts

Brugge, dinsdag 12 oktober 2004

12-10-2004

68

Provincie Oost-Vlaanderen
Arrondissement Sint-Niklaas
Polderbestuur Kruibeke

Dijkgraaf: Depuydt André
Kloosterstraat, 23
9150 KRUIBEKE
tel.03/774.10.37

-Ontvanger:Liessens Erik
Kromstraat,25
9150 KRUIBEKE
tel.03/774.56.44

Kruibeke 13/10/2004

Provincie Vlaamse Gemeenschap
Koningin Elisabeth Copernicuslaan 1 bus 18
2018 Antwerpen

ingekomen: 18 OKT 2004

Geachte,

Betreft: Opmerkingen : Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

Via deze weg geven wij onze bezwaren door in verband met de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. Deze opmerkingen worden niet alleen ten volle gesteund door het polderbestuur, doch ook door vele ingelanden van de Polder Willebroek die deze brief mee ondertekend hebben (zie lijst in bijlage):

Opmerkingen

- Het feit dat beschermde gebouwen uit de zone worden gelicht is een goede zaak, maar dit als maatstaf dient druist in tegen het gelijkheidsbeginsel. Elke bebouwing verdient dezelfde waardering en rechtszekerheid.

- Geen bezoedeld water op propere bodem.

- Men dient ook ruimte voor water te zoeken in de bedding van de rivier en dit door deze te baggeren en te saneren.

- Voorstander van overstromingsgebieden in bos– en natuurgebieden van de staat met onbezoedeld water en niet op waardevolle landbouwgronden.

- De hoofddijken moeten overal en op korte termijn op SIGMA-hoogte gebracht worden. De bestaande overloopdijken dienen te worden verhoogd tot 1m onder de bandijk.

- De stormvloedkering op de Westerschelde moet er komen, want dit is op korte en middellange termijn de enige garantie tegen overstromingen. Het model dat in Rotterdam gebruikt wordt heeft een kostprijs van 500 mio Euros en staat als voorbeeld voor het ontwerp in Antwerpen.

- Men verklaart dat 4.000 ha en zelfs minder, volstaan om ons te vrijwaren van overstromingen. We durven dit ten sterkste betwijfelen daar in 1953 ca. 15.000 ha

onder water stonden want dat boven destijds erboven Antwerpen nog veel ruimte was om water te stockeren. Deze ruimten zijn vandaag ingepalmd door industrie

- Wij zijn tegen de GGG's en de ontpoldering omdat deze gronden dan verloren zijn voor de economie. Wij prefereren GOG's die de druk van het water aftoppen en de achtergelegen gebieden beschermen. De GOG's zijn een mooi voorbeeld waarin aan landbouw en ecologie kan gedaan worden, met on top de VEILIGHEID.

- De vooropgestelde timing van 10 jaar is veel te lang want het overstromingsgevaar zal 10 jaar als het zwaard van Damocles boven de hoofden hangen.

Conclusie

1) De veiligheid van het Scheldebekken staat ten achter tegenover onze noorderburen :

- Het Deltaplan dat afgewerkt werd in 1990 (gestart na ramp 1953) geeft een bescherming langs de Westerschelde tegen een storm die 1 maal in 4000 jaar voorkomt.

- Vlaanderen heeft vandaag een veiligheidsniveau van 1/70 en als het overstromingsebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde gerealiseerd is 1/350 jaar. Deze cijfers zijn duidelijk en bewijzen dat wij onvoldoende beschermd zijn in vergelijking met onze noorderburen.

2) Stormvloedkering betaalt zich terug na 40 jaar.

- De stormstuw is de beste bescherming tegen de zwaarste stormen. Men speelt al sinds 1978 met de veiligheid van de mensen achter de dijken. Men kan geen 25 miljard BF uittrekken en men speculeert erop dat er niets zal gebeuren. Dit is onaanvaardbaar.

- Vandaag spreekt iedereen van het afsmelten van de ijsklippen in het Noorden en de klimaatwijziging (opwarming van de aarde) en nog durft men in deze omstandigheden bevestigen dat de stormstuw te duur is. Men komt nu aandraven dat de rivier moet ruimte krijgen, daar is reeds ruimte gecreëerd in GOG's. Nu spreekt men van GGG's waardoor de landbouw volledig verdwijnt in deze gebieden. Alle dijken zijn nog niet op Sigmahoogte en dit na 26 jaar. Hetgeen men nu voorstelt zijn lapmiddelen in het kader van natuurontwikkelingsprojecten en onder de druk van Europa.

- Awz zoekt ruimte voor water. Deze kan men vinden door de rivieren uit te baggeren en te saneren. De Vlaamse Gemeenschap heeft hier een voorbeeldfunctie. Opgelet, geen bezoedeld water op propere grond.

- Na de ramp van 1953 heeft men in België weinig gedaan. Eerst moeten hier rampen gebeuren alvorens er iets ondernomen zal worden →zie ramp van Ruisbroek 1976. Wij zijn vandaag 2004 en nog is Sigmaplan van 1978 niet uitgevoerd.

- In Nederland bestaat het nulalternatief uit dijkverhogingen die altijd een beveiligingsnorm van 1/4000 garanderen. Wij garanderen niets, maar wij speculeren en de mensen achter de dijken moeten leren met schade.

- Wat met het bodemsaneringsdecreet? Bij overstromingen zullen de bodems ongetwijfeld vervuild worden met vervuild slib. Tevens worden Polders gebruikt om melkvee te voederen. Heeft een eventuele vervuiling een negatieve invloed op de voedselketen?

Het polderbestuur is, samen met de ingelanden die deze brief mee ondertekende, ervan overtuigd dat de bouw van een stormstuw de beste oplossing is voor deze problematiek en pleit ervoor dat voor deze optie gekozen zal worden. De **stormstuw** brengt oplossing voor al de bestaande eisen, namelijk **veiligheid, economie, bewoning en ecologie.**

We vragen dan ook met aandrang om onze opmerkingen en bezwaren met de nodige aandacht te behandelen.

Namens het Polderbestuur en zijn ingelanden:

69

Wetteren 6 oktober 2004

18 OKT 2004

Aan Proses
Min. van de Vlaamse Gemeenschap
Koningsstraat 1 bus 18
2018 Antwerpen

Betreft: Proses „Natuurontwikkelingsschets Kalkense Meersen (KM)

Geachte,

Bij deze wil ik gebruik maken om te reageren op Uw studie inz de KM

Als landbouwer / melkveehouder ben ik eigenaar van een 6 ha weiland die gelegen zijn in de KM. Deze weiden worden voornamelijk aangewend om de 1e en de 2e snede gras te maaien en dan in te kuilen om zo een uitstekende bron van eiwit en structuur te zijn voor het melkvee in de wintermaanden. De rest van het groeiseizoen dient dit grasland om het jongvee te laten grazen.

Ik heb in de studie gelezen dat het de bedoeling is om dit gebied te laten fungeren als 660 of als 666. U kunt toch wel begrijpen dat dit voor ons bedrijf totaal onaanvaardbaar is.
Wat gaat er gebeuren in de volgende gevallen:

1) Het gebied overstroomd in het voorjaar

- Wat gaat er gebeuren met het achtergebleven zwerfvuil? Wie ruimt dit van onze weiden en wie betaalt dit?
- Wat gebeurt er met het slib dat op de graszode blijft liggen
- Wat met het gras dat in de loop van het groeiseizoen de kuilen maken, ed opneemt? en zo niet meer in aanmerking kan komen als voeding voor de dieren

- Wat gebeurt er als het gebied overstroomd later op het jaar en de dieren zich nog in de weide bevinden? Wie staat in voor een snelle evacuatie van onze dieren?

- Dit zijn maar enkele vragen die ik zo vanzelfsprekend vind, evenwel ik in Uw studie niets over lees!! Nochtans behoren wij als landbouwer/veehouders reeds generaties lang dit gebied, waarvan vandaag de dag de resultaten bewonderd worden door steeds meer mensen die hier wandelen en fietsen. "In onze „Agrarische landschapsarchitectuur" dan zo slecht??

- Er is in dit project ook niets terug te vinden in verband met een maatschappelijke kosten/baten analyse. Welke financiële gevolgen gaat het hebben voor de agrarische sector in dit gebied?

- Waarom zijn de land en tuinbouwsector, die de grootste beheerder zijn van dit gebied, nooit betrokken geweest in dit studiewerk??

Graag had ik op al mijn bemerkingen een antwoord gevonden in Uw studiewerk maar duidelijk helaas niet zo te zijn.

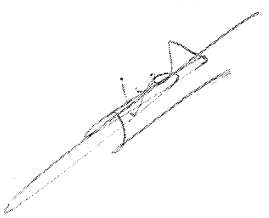
Mijn conclusie is dan ook: dat uw voorgesteld project totaal onrealistisch en onaanvaardbaar te noemen is.

: Ugaat in deze studie zoogezegd terug, precies of hier leeft en werkt niemand!! terwijl dit het resultaat is van enorme inspanningen van onze grootouders, overgrootouders die dit gebied leefbaar maakten!!

69

- Dat dit studiewerk een totale mislukking is en dan ook moet overgedaan worden, rekening houdende met alle actoren binnen dit gebied.

- Economische landbouw/veehouderij moet mogelijk blijven in dit gebied!!

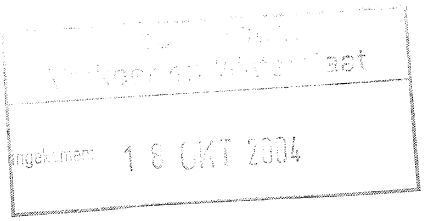
Hubert Cheo
Bellebonde 2
9230 Wetteren
tel/fax 09/252 31 36

70

Bezwaarschrift

INSPRAAKRONDE ONTWIKKELINGSSCHETS 2010 SCHELDE - ESTUARIUM

VAN: **Gaston Weymiens**
Beenhouwerstraat 13A
2830 Heindonk

AAN: **ProSes**
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1, bus 18
2018 ANTWERPEN

DATUM: 10 oktober 2004

Inleiding

Geachte Heer,
Geachte Mevrouw,

Als bedrijfsleider van een landbouwbedrijf te Heindonk – Willebroek heb ik in het kader van de informatieavonden die u in de loop van de maanden september – oktober 2004 hebt georganiseerd, vernomen dat ons landbouwbedrijf zich bevindt in de zoekzone 'monding van de Zenne'.

In deze specifieke zone is men volgens de voorliggende studie op zoek is naar 250 ha gecontroleerde overstromingsgebieden langs de Rupelkant.

Dit houdt concreet in dat ons melkveebedrijf en het naburige vleesveebedrijf elk voor 3/4^{e} van de bedrijfsgrond in GOG of GGG komen te liggen. Dit betekent dat 80ha van ons landbouwbedrijf potentieel overstromingsgebied is, waarvan 50ha bij de bedrijfszetel ligt. Deze 50 ha zijn dus onze huiskavel. Het verlies daarvan kan nooit gecompenseerd worden voor een grondgebonden melkveebedrijf als het onze.

De voorliggende benadering heeft aldus de meest verregaande gevolgen voor de bedrijfseconomische exploitatie van het bedrijf en de reeds verzekerde opvolging door mijn zoon en dochter. Maar wie wil een bedrijf overnemen dat te kampen zal hebben met zulke drastische beperkingen en geringe mogelijkheden om eventueel verder te kunnen groeien?! In dit kader is het bijzonder frustrerend vast te stellen dat er voor de hand liggende alternatieven bestaan zoals het aanspreken van natuur- en vengebieden.

Bij deze maken wij u dan ook graag onze argumentatie over en hopen wij dat u onze argumenten ter dege in overweging zal nemen.

Argumentatie

1. In het kader van de voorliggende studie komen aldus de meest verzorgde landbouwgronden in de zogenaamde GGG's en GOG's te liggen. Vanzelfsprekend heeft deze nieuwe bestemming een determinerende impact voor de waarde van deze landbouwgronden. Wij durven zelfs te stellen dat deze landbouwgronden op termijn waardeloos zullen worden.

- Deze landbouwgronden zullen overspoeld worden met het meest verontreinigde water van België, dat van de Zenne en de Schelde.
- De Zenne is immers nog steeds de openriool van Brussel en België en dit ondanks alle geplande waterzuiveringsprojecten.
- De komende decennia zal het water dat de gronden zal overstromen aldus van de slechtst mogelijke kwaliteit zijn.
- Vanzelfsprekend zal dit vervuilde water de overstroomde gronden langzaam maar zeker verontreinigen.
- Bij deze stellen wij ons dan ook de vraag naar de verenigbaarheid met het Vlaamse bodemsaneringsdecreet.
- Het laten overstromen van verzorgde landbouwgronden met verontreinigd Zennewater kan toch niet verzoend worden met alle mogelijke (financiële) inspanningen die de Vlaamse overheid momenteel levert om bodemverontreiniging tegen te gaan.
- Verder worden deze gronden vanzelfsprekend onbruikbaar voor kwaliteitsvolle teelten.
- Gewassen die op verontreinigde gronden worden gekweekt, zullen immers nooit aan de kwaliteitseisen inzake voedselveiligheid kunnen voldoen.
- Verder worden deze gronden vanzelfsprekend onbruikbaar voor het beweiden door kwaliteitsvol melk- en vleesvee.

2. De voorgestelde ingrepen zullen aldus een onomkeerbare impact hebben op de bedrijfseconomische voortzetting van ons landbouwbedrijf. Deze spijtige vaststelling brengt ons ertoe te stellen dat er voor de hand liggende alternatieven bestaan om het voorliggende project op de meest effectieve wijze te realiseren:

- Zenne en de Leuvense vaart
- Leuvense vaart en Dijle
- Dijle en Nete (Battenbroek)
- Rumst de oude rivierarm
- Het broek Denayer

Ook in deze zones komen een beperkt aantal hectares van mijn eigen landbouwbedrijf te liggen, maar het betreft hier hoofdzakelijk natuur- en/of vengebieden waar er slechts geringe landbouw aanwezig is. Wij brengen dan ook enkele voor de hand liggende argumenten aan voor deze alternatieven:

- De landbouwactiviteit in deze gebieden heeft zich reeds verzoend met de nieuwe bestemming van de gronden.
- De totale oppervlakte van deze alternatieven is veel groter en door de natuurlijke gesteldheid dienen er minder dijken aangelegd te worden.
- De projectmatige uitvoering van de GOG's en GGG's in deze gebieden zal aldus met een beperkter budget kunnen verwezenlijkt worden.
- Bovendien is de bedrijfseconomische weerslag voor de landbouw aldus beperkt, daar de landbouwactiviteit in dergelijke gebieden sowieso al sterk beperkt wordt.

3. Uit de voorliggende studie blijkt duidelijk dat er onvoldoende rekening is gehouden met de economische en maatschappelijke relevantie van de Vlaamse landbouwsector.

- De studie bestrijkt tal van onderzoeksdomeinen terwijl er van een echt landbouweffectenrapport geen sprake is.
- Een projectmatige uitvoering van de voorliggende studie heeft nochtans de meeste verregaande weerslag voor de landbouwsector.
- Een onderbouwd landbouweffectenrapport zou de echte knelpunten kunnen blootleggen, maar blijkbaar werd dit nagelaten.

Bij deze durven wij dan ook aan te dringen op een onderbouwd landbouweffectenrapport.

4. Bovendien heeft de gemeente Heindonk sowieso reeds voldoende gebieden die een determinerende rol spelen bij het regelen van de waterhuishouding. Een verdere uitbreiding van deze gebieden is voor de inwoners van Heindonk niet aanvaardbaar.

5. Op de verschillende informatievergaderingen kwam zowel bij de mensen van Proses als bij alle deelnemers duidelijk de stelling naar voor dat enkel een stormvloedkering een sluitende oplossing biedt tegen het dreigende overstromingsgevaar. **Dit overstromingsgevaar is toch de bestaansreden van voorliggende studie.**

Het werd bovendien door de mensen van Proses beaamd dat er op kortere of langere termijn sowieso een stormvloedkering dient te komen. Het is dan ook onverzoenbaar met alle beginselen die onze huidige maatschappelijke en juridische orde schragen dat er eerst overstromingsgebieden zouden aangelegd worden onder de (drog)reden van het dreigende overstromingsgevaar, terwijl het nu reeds gesteld wordt dat er binnen enkele decennia sowieso een stormvloedkering zal gebouwd worden.

6. Voorliggende studie is in zijn huidige vorm dan ook niet verenigbaar met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

- Voorliggende studie bevat duidelijk geen landbouweffectenrapport. Ten opzichte van de landbouwsector schiet deze studie duidelijk tekort wat betreft materiële en formele motivering. Het is ons onvoldoende duidelijk op welke argumentatie gesteund wordt om de meest verzorgde landbouwgronden te bestemmen als GOG's en GGG's. De argumentatie is hiervoor te éénzijdig. Er heeft geen doordachte en objectieve afweging plaatsgehad. Wat met het economische en maatschappelijke aspect van de landbouw?

- Voorliggende studie is enkel gefocust op het ontwikkelen van overstromingsgebieden en er wordt te weinig aandacht besteed aan alternatieven, zoals de stormvloedkering. Hierdoor schiet deze studie duidelijk tekort wat betreft de zorgvuldigheidsplicht van de overheid om alle mogelijke oplossingen in overweging te nemen. Een zorgvuldige overheid dient immers alle voor de hand liggende alternatieven op dezelfde objectieve wijze te beoordelen.

- Voorliggende studie bevat duidelijk geen landbouweffectenrapport. Hierdoor schiet deze studie duidelijk tekort wat betreft het gelijkheidsbeginsel. Worden alle betrokken sectoren wel op gelijke voet behandeld? Waarom wel een MER en geen LER? Waarom worden de argumenten van de landbouwsector niet opgenomen in de studie?

- Voorliggende studie is onvoldoende duidelijk, concreet en transparant is. Voorliggende studie is duidelijk in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel, daar enorm veel burgers en bedrijven zich momenteel in de onzekerheid bevinden aangaande de uiteindelijke projectuitvoering. Zijn investeringen nog mogelijk? Wat met de milieureglementering die voor veel bedrijven noodzakelijke investeringen vraagt? Moeten deze investeringen nog doorgevoerd worden?

  Proses draagt hier een zware maatschappelijke verantwoordelijkheid en daarom dringen wij op korte termijn aan op concrete en duidelijke doelstellingen en plannen.

- Tenslotte is voorliggende studie niet verzoenbaar met het redelijkheidsbeginsel. De verregaande negatieve impact die de aanleg van overstromingsgebieden heeft, is niet in verhouding tot de (zeer kleine) beperking van het overstromingsgevaar die hierdoor wordt bereikt. De negatieve impact van de aanleg van overstromingsgebieden is vanuit maatschappelijk oogpunt (te) groot. De bijkomende bescherming in verhouding (te) klein.

Opdat voorliggende studie zou kunnen uitmonden in een gefundeerd en onderbouwd bestuursdocument, en dat is toch de ultieme doelstelling, is er ons inziens nog veel enorm veel studiewerk. Voor de landbouwsector is het onmiskenbaar dat een aantal fundamentele beginselen niet worden nageleefd.

Een landbouweffectenrapport is voor ons dus zonder meer een fundamentele noodzaak om een dergelijke projectuitvoering te ondersteunen en aldus het noodzakelijke maatschappelijke en juridische draagvlak te creëren.

Conclusie

De voorliggende studie heeft aldus een verregaande weerslag voor de bedrijfseconomische voortzetting van mijn landbouwbedrijf en voor de reeds verzekerde opvolging.

Dit terwijl wij ervan overtuigd zijn dat er concrete en voor de hand liggende alternatieven bestaan. Bij deze durven wij dan ook te pleiten voor een bedrijfsgebonden benadering, waarbij u de concrete situatie van mijn bedrijf grondig evolueert en kadert binnen de beschikbare alternatieven.

Tenslotte wensen wij nogmaals aan te dringen op een onderbouwd landbouweffectenrapport. De maatschappelijke en de economische relevantie van de landbouw dient immers een determinerende overwegingsfactor te zijn.

Dit landbouweffectenrapport is bovendien niet meer dan noodzakelijk, teneinde een juridisch sluitend bestuursdocument af te leveren.

Dagelijks wordt de landbouwsector geconfronteerd met talrijke nieuwe milieumaatregelen en wetgevingen. Zaken die allemaal aanpassingen of investeringen vragen en die we allemaal over ons heen moeten laten komen. We vragen niet veel … alleen een goed gezinsinkomen en voldoende rechtszekerheid.

Door de enorme impact van voorliggende studie op mijn landbouwbedrijf hoop ik dat u mij van de recentste ontwikkelingen op de hoogte kan houden.

Indien u aangaande bovenstaande uiteenzetting nog vragen heeft, aarzel dan niet me te contacteren.

Hoogachtend,

Gaston Weymiens

Intussen verblijf ik:
Gaston Weymiens
Beenhouwerstraat 13A
2830 Heindonk
België

Tel: 03/886.33.35
Fax: 03/886.33.35
E-mail: gaston.weymiens@pandora.be

71

Weert-Bornem 12.10.2004

Proces
Ministerie v.d.Vl.Gemeen
schap
Corpernicuslaan,1 bus 18

2018 Antwerpen

ingekomen: 18 OKT 2004

Bezwaarschrift

Geachte

Hierbij protesteren wij tegen de aanleg van een potpolder in ons dorp. Wij begrijpen dat niemand graag dergelijke zaken "in zijn tuin"heeft doch in Weert gaat het over een waardevol landschappelijk gebied waar heel wat huizen zullen moeten verdwijnen ;De keuze van Weert, als eventuele potpolder, weegt niet op tegen het relatief klein aantal ha dat daardoor als potpolder kan aangelegd worden en het verlies aan mens en milieu.
Wij dringen er op aan dat U met dit bezwaarschrift rekening zult houden

Briel 70
2880 WEERT

Briel 4 weert

Briel 1
2880 Weert

KOEN ANDRIES
BRIEL 2B
2880, WEERT

Briel 3
2980 Weert

Els De Block
Briel 2
2880 Bornem - Weert

Briel 2 B 2880 Bornem - Weert

POLFLIET SABINE
BRIEL 2B
2880 WEERT

Briel 4 - Weert

Briel 8

Briel 9 - Weert

BRIEL 2A
2880 WEERT

72

1 8 OKT 2004

Kessel, 11 oktober 2004.

Betreft : Inspraakreactie op de project-ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium (ProSes)

Geachte,
Reeds dertig jaar ben ik van dichtbij betrokken bij het wel en wee van de Grote Nete-vallei tussen Lier en Herenthout. De laatste jaren ook als conservator van enkele natuurgebieden langs deze rivier i.o.v. de natuurvereniging Natuurpunt.

Proficiat met ProSes. Er zit veel goed denkwerk in vanuit het gezond verstand. Terug ruimte aan de rivier geven, is het uitgangspunt, samen met een integraal waterbeleid. Een rivier heeft een geheugen, elk stuk dat je afneemt, zal ze ooit terug inpalmen. Tenzij er ondertussen een afdoend alternatief is geboden.

Als conservator van een 'afgesneden' riviermeander, de Steenput (grondgebied Kessel), wil ik graag enkele bevindingen kwijt. Deze oorspronkelijke rivierloop is gelegen in de beemd aansluitend aan de rivier en staat nog steeds in verbinding met de rechtgetrokken (rond 1900) rivierbedding. Aanvankelijk was er enkel een afwateringsgracht en nadien wegens de dijkverhogingen een aansluitende buis onder de dijk. Aan de rivierzijde is er op de afvoerbuis een klep om het instromen van het vloedwater tegen te houden. Het betreft hier stilaan de laatste stuiptrekking van het afnemend vloedregime vanuit het Scheldebekken, 2 uur vloed en 10 uur eb.
De Steenput is momenteel een poel in de vorm van een bocht (meander), ongeveer 80 meter van de rivier gelegen.
Toen de dijken werden verhoogd (10-15 jaar geleden) en de afvoerbuis met klep werd geïnstalleerd, kon het vloedwater niet meer in de Steenput-poel stromen. De (stoute) conservator steekt sindsdien een baksteen tussen de klep en de buis zodat er bij elk vloedregime toch een beperkte hoeveelheid vloedwater tot in de poel kan stromen. Reeds meer dan 10 jaar wordt hier dus een vorm van estuariene natuur met gedempt getij toegepast. Een riskante onderneming op het eerste zicht, rekening houdend met de kwaliteit van het binnenstromend rivierwater.
Nochtans zijn de resultaten zeer goed. De poel heeft sindsdien nooit meer droog gestaan. Tussen de poel en de verbindingsgracht met de rivier is een overgangszone begroeid met rietgras en gele lis. Het instromende water (bij vloed) en het uitstromende water (bij eb) stroomt telkens door deze filterende trechter die werkt als een natuurlijke waterzuivering. Het bruine instromende Netewater stroomt na enkele uren als glashelder water terug naar de rivier.
Fauna en flora reageren bijzonder positief op dit fenomeen van gedempte getij-aanvoer. Het ganse wateroppervlak van de poel is elk jaar bedekt met gele plomp. Eveneens ontmoet je er waterzuring, waterweegbree, lisdodde, gele lis en aan de oever steeds meer watermunt en ook moeras-vergeet-me-niet, moerasspirea en valeriaan. In het slib van de poel leeft de zwanemossel. Verschillende vissoorten voelen er zich thuis evenals kikkers, libellen, ... Een koppel meerkoeten had dit jaar vier jongen. Kuifeenden, wilde eend, talingen foerageren er regelmatig. Zelfs watersnip, plevier, scholekster, blauwborst, ... zijn er waar te nemen.

Bij het onderhoud is het belangrijk te zorgen voor de juiste diepgang van de verbindingsgracht, van de groene overgangszone en van de poel. Deze moeten op

72

elkaar afgestemd worden; enerzijds moet het vloedwater tot bij de poel geraken, anderzijds moet de overgangszone voorkomen dat de poel niet teveel water afgeeft bij eb (duurt 10 uur). Om de verlanding vanuit de hoger gelegen akkers en de aanvoer van sedimentatie vanuit de rivier te beheersen, moet er om de 10 - 15 jaar slib worden geruimd. Dit moet op een oordeelkundige, wisselende manier gebeuren, om te voorkomen dat het ecologisch evenwicht in de poel te zeer wordt verstoord.
De laatste jaren is er een duidelijke verbetering van de kwaliteit van het rivierwater. Hetgeen ook merkbaar is aan de toename van de verscheidenheid bij fauna en flora in en rond de poel.
Bij overstroming van de beemden en het nadien terugtrekken van het water, neemt de poel en het ganse systeem ermee verbonden, vrij snel terug zijn vorm en werking weer aan.

Het is goed te vernemen dat in de Ontwikkelingsschets 2010 van het Scheldeestuarium dergelijke estuariene ingrepen met gedempt getij op meerdere plaatsen zullen toegepast worden. Het is van groot belang ervoor te zorgen dat een rivier ook met haar (gedempte) vloedkrachten tot diep in de uiterwaarden van haar vallei kan doordringen om tot een evenwichtig rivier-ecosysteem te komen. Dit is perfect te realiseren zonder daardoor de beveiliging tegen overstromingen op het spel te zetten. Het is een kwestie van doseren van de aanvoer van vloedwater en de keuze van geschikte vallei-deelgebieden die er voor in aanmerking komen. Het ligt voor de hand dat dergelijke gedempt getijgebieden worden ondergebracht in natuurlijke overstromingsgebieden (NOG) en in gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG). In geval van hoogwaterregime moet er ruimte zijn om de extra aanvoer van water op te vangen.

In de vallei van de Grote Nete zijn er nogal wat beemdgebieden met een ruime waterbergende capaciteit. De talud (winterdijk) tussen beemd- en akkergebied laat een waterstand toe van maximaal 1,5 meter diepte.
Door de dijkverhogingen is de overloopdijk (= zomerdijk, tussen rivier en beemd) hoger geworden dan de natuurlijke ringdijk (= winterdijk, tussen beemd en akker/bos). Wil men de waterbergingscapaciteit van de beemdgebieden vermeerderen, dan moet de ringdijk opgehoogd worden. De vraag is welke hoeveelheid water kan het beemd-ecosysteem aan ? Te hoge ringdijken zouden als storende elementen ervaren worden in het rivierlandschap. Hoge waterstanden die te lang in de beemden blijven, tasten de aanwezige fauna en flora aan. Ook hier moet men uitgaan van een aanleg en beheer in evenwicht tussen waterberging en natuurinrichting.

Het is nodig om een goed lopende info-campagne op verschillende niveau's te ontwikkelen en te onderhouden i.v.m. ProSes. Komt men inderdaad tot het verbeteren van de NOG's en het aanleggen van nieuwe GOG's in de valleien van de Vlaamse rivieren .... dan zullen er reacties komen van allerlei belangengroepen, o.m. buurtbewoners die plots een hoge dijk zien in hun achtertuin. Landbouwers, jagers, vissers, ... zullen reageren op de veranderingen van de grondbestemmingen. De nieuwe bestemmingen bieden mogelijkheden die men moet aankaarten, o.a. natuurinrichting, recreatie, toerisme, ...Dit is een omschakeling die geleidelijk ingang moet vinden binnen een mee evoluerend maatschappelijk draagvlak. Denk o.m. aan de landbouwers die grond zullen moeten afstaan. Anderzijds kunnen zij mee

72

ingeschakeld worden in het beheerswerk, o.m. door het begrazen/maaien van de beemden, van de dijken, ...De huidige landbouw kampt met vlees- en boterbergen en wordt kunstmatig in leven gehouden met subsidies, o.m. om akkers niet te bewerken. Dit is een situatie die niet langer houdbaar is. De landbouw in de riviervalleien zal moeten inkrimpen en inspelen op de nieuwe, aanverwante jobs die de GOG's zullen bieden.

De jagers zullen ook een stap moeten zetten in de richting van het toelaten van diversiteit bij de fauna in de riviergebieden. Al te vaak wordt de spontane toevlucht van beschermde vogels en dito dieren vanuit naburige beschermde natuurgebieden gezien als een storend element bij het beheren van een jachtterritorium. O.m. in gebieden waar op wilde eend wordt gejaagd, worden andere watervogels gedurende het ganse jaar verjaagd. De eenzijdige-tolerantie-drempel die hier wordt gehanteerd, is niet langer aanvaardbaar. Jacht- en natuuropzichter zullen steeds dichter in mekaars buurt komen. Hopelijk ontstaat er een dialoog waarbij de aangroei van natuurlijke diversiteit bij de fauna wordt gebaat.

De meeste visvijvers worden op een kunstmatige wijze beheerd, o.m. met zuurstofpompen en het jaarlijks visuitzetten. De achteruitgang van de waterkwaliteit is meestal schrijnend. De lokvoeders op basis van synthetische chemische stoffen maken de poel- en vijverbodems volledig dood. De waterflora verdwijnt zienderogen en de oeverbegroeiing wordt verwijderd. O.m. bij de oorspronkelijke overstromingsvijvers (o.a. de Wielen) merk je zulke achteruitgang van het watermilieu. Beschermende maatregelen tegen overbevissing (wedstrijdvissen) zijn hier dringend nodig.

Wat de toegankelijkheid van de haven van Antwerpen betreft, mag er op gewezen worden dat de Schelde van oorsprong een rivier is met een wisselende diepgang. Het steeds maar verder uitdiepen en verbreden van de vaargeul heeft zijn grenzen binnen het draagvlak van de riviervallei. Het lijkt mij verstandig stilaan in te zien dat de wedloop met de economische groeinormen (steeds grotere schepen met meer diepgang) ooit door Antwerpen en de Schelde zal moeten ingeperkt worden. Dit wil niet zeggen dat de haven gedoemd is te verdwijnen. Integendeel, ook hier ligt de uitdaging om gunstig in te spelen op een meer variabel aanbod op de wereldmarkt. Het uitbouwen van eigen sterke punten is beter dan het achteraan hollen van tendensen die niet langer haalbaar zijn.

Ik hoop met deze reacties een steuntje te geven bij het realiseren van de grootse plannen die de Schelde en haar bijrivieren van ons verwachten.

Francis Peeters
Nieuwe Bevelsesteenweg, 66, 2560 Kessel
Tel / fax 03 491 02 27

73

Proses
Projectdirectie Ontwikkelingsschets
Postbus 30316
2500 GH DEN NAAg

Waterstaat
Ingekomen: 18 OKT 2004

Baarland, 13 oktober 2004

Betreft: Inspraakreactie Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Geachte leden van de Projectdirectie,

Gaarne wil ik, in aanvulling op onze branche organisatie RECRON, een reactie geven op de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. Uw presentatie van de ontwikkelingsschets bevat strategische keuzes voor projecten en maatregelen om het Schelde-estuarium veiliger, toegankelijker en natuurlijker te maken. De maatregelen zijn enerzijds gericht op verdieping van de vaargeul voor de toegankelijkheid van de haven van Antwerpen en anderzijds gericht op de verruiming/verbreding van het stroomgebied van de Schelde in het kader van het beheer-plan ex artikel 6.1 van de Habitatrichtlijn. Voorts geeft u aan dat ProSes fungeert als neutrale bemiddelaar tussen verschillende belangen en ambities in het Schelde-estuarium.

Hierbij geef ik u mijn argumentatie in overweging:

1. Ik constateer dat de belangen van de sector Recreatie en Toerisme in Zeeland onvoldoende aan de orde komen in de gepresenteerde ontwikkelingsschets. Het toeristisch bedrijfsleven is bij de totstandkoming van de ontwikkelingsschets onvoldoende geconsulteerd. De sector recreatie en toerisme vormt een van de belangrijkste economische pijlers van Zeeland met een omzet van 1.38 miljard euro (ERBO-2002), 17,5 miljoen toeristische overnachtingen, 18.000 arbeidsplaatsen (RIBIZ-2003), waarbij het aandeel in de directe werkgelegenheid 11% bedraagt. In de ontwikkelingsschets worden de economische effecten voor recreatie en toerisme niet belicht. Een kosten/batenanalyse, een kansen/bedreigingen inventarisatie en een financieringsplan ontbreken. Om draagvlak te creëren voor een dergelijk omvangrijk ontwikkelingsplan is overleg met betrokken belangenorganisaties en sectoren onontbeerlijk. Wij refereren aan de vier gebiedsgerichte programma's in Zeeland die tot stand zijn gekomen door afstemming tussen Provincie, Gemeenten, Waterschap, Rijkswaterstaat, KvK, ZLTO, RECRON en ZMF.

Landingsweg 1, NL-4435 NR *Baarland*,
Fax: +31-(0)113-63 95 00, ✆ +31-(0)113-63 99 00
E-*mail*: *info@scheldeoord.nl*, *Internet*: *www.scheldeoord.nl*
H.R. *Middelburg*: 22 01 61 54, BTW: *nl*001305475*b*01
Postbank: 15 52 700 (IBAN:-NL22-PSTB-0001-5527-00, BIC: PSTBN21)

Vakantiepark
Uitsvakanties
ADAC 2004 Superplatz
HAPPY FAMILY Camping

2. In de ontwikkelingsschets mis ik een samenhangend plan dat consistent is met de beleidskeuzes van de Provincie Zeeland. Uitgangspunten zijn profilering van de groen blauwe oase, versterking van de recreatieve sector en positionering van het unieke toeristisch product Zeeland. Wij refereren aan het Collegeprogramma "Alle Zeilen bij", de Provinciale Nota Ruimte Vernieuwing Verblijfsrecreatie, het Masterplan RECRON Zeeland, het KvK rapport Ontwikkelingskansen Toerisme Zeeland en de beslispuntennota van het Provinciaal Sociaal Economisch Beleidsplan 2004-2008 en het Provinciaal Integraal Omgevingsplan.

3. De tweede verdieping van de vaargeul in 1997 heeft ertoe geleid dat de stroomsnelheid aanzienlijk is toegenomen, hetgeen de veiligheid van de watersport en waterrecreatie niet ten goede is gekomen. Bij verdere verdieping zal de vaargeul bij de stranden van Walcheren opschuiven naar het land en mede als gevolg van stroming en hogere golfslag van grote zeeschepen wordt het strand voor de badgasten kleiner. Wij voorzien grote schade voor deze belangrijke toeristische trekpleister en achten de onderbouwing van de morfologische effecten onvoldoende. Tevens zijn als gevolg van het baggerstorten van de 2e verdieping de regiostranden hard achteruit gegaan. Vele strandjes zijn besmeurd met een laag slik.

4. Met de verdieping van de vaargeul en de passage van grotere containerschepen en tankers met brandbare gassen zien we de verplaatsing van de risicocontour naar het land met schade voor de recreatiebedrijven die gesitueerd zijn langs de Schelde.

5. De positie en uitbreiding van de regiostrandjes in Zeeland is van groot belang voor de Zeeuwse sector Recreatie en Toerisme. In de ontwikkelingsschets wordt hieraan geen aandacht besteed. Uitsluitend de natuurontwikkeling staat centraal waarbij "moet worden voorzien in passende maatregelen om te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en habitats van soorten in beschermingszones niet verslechtert ". Hierbij is geen sprake van een zorgvuldige afweging tussen de verschillende functies en de belangen daarvan in een bepaald gebied. De tien unique selling points van Zeeland zorgen voor spreiding van toerisme, waarbij de niet-kustgebonden regio's zich steeds sterker positioneren.

6. De derde verdieping van de Schelde vloeit voort uit het scheidingsverdrag van 1839 tussen België en Nederland om de Antwerpse haven toegankelijk te houden. De effecten van de tweede verdieping van de Schelde in 1997 zijn nog onvoldoende geëvalueerd en in de ontwikkelingsschets zijn veel aannames en veronderstellingen opgenomen,

73

waarbij nieuwe effecten van verruiming en verdieping onvoldoende zijn onderzocht.

7. Tot slot constateren wij dat compenserende maatregelen voor de sector recreatie en toerisme ontbreken in de ontwikkelingsschets. Vooralsnog zien wij geen positieve effecten van de verdieping en verruiming van de Schelde voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme. Belangrijke voorwaarde is immers dat de belevingswaarde van landschap, oevers en water aantoonbaar zal toenemen voor bewoners en recreanten.

Kortom ik zie uw plan niet als positief noch als negatief voor de recreatiesector omdat de sector maar minimaal wordt belicht. Ik verzoek u de belangen van de recreatiesector en meer in het specifiek van comfortcamping Scheldeoord, mee te nemen in uw plannen. Zonder een serieuze evaluatie van uw plannen in relatie tot de recreatiesector kan ik niet anders dan uw plannen afwijzen.

Met vriendelijke groet,
Comfortcamping Scheldeoord,

Drs. R.G. Northolt

14/X/4 74

Wilfried Maes

Geachte Dames en Heren,

Hiermede wens ik mijn volle steun toe
te zeggen aan het Memorandum n.a.v. Poses
over Oïcheïs - Sigmaplan 13/10/4 waarin gepleit
wordt voor een Stormstuw en niet voor
het vernietigen van een cultuurgebied van
wereldwaarde. Ik zal, al wie ik kan, hierover
informeren. Met een beleefde groet.

Sint-Gillisstraat 15
9170 De Klinge
Tel. 03 770 55 05

75

Badhuisweg 1a
4357 AV Domburg

Postbus 19
4357 ZG Domburg

Telefoon: 0118-586275
Fax: 0118-586278
E-mail: ssw@zeelandnet.nl
http://www.vvvwnb.nl/strand

STICHTING
STRANDEXPLOITATIE
WALCHEREN

...staat
ingekomen: 18 OKT 2004

Inspraakpunt Verkeer Waterstaat
ProSes
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

Domburg, 13 oktober 2004

Betreft : zienswijze Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium 2010

Geachte heer, mevrouw,

Wij hebben kennis genomen van het Strategisch milieueffectenrapport "Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium". Hieronder geven wij onze zienswijze weer op het onderdeel "toegankelijkheid" uit het rapport.

Als strandbeheerder van een groot deel van de Walcherse kust zijn wij thans tegen een derde verdieping van de Westerschelde, omdat nog steeds niet duidelijk is wat de consequenties zullen zijn voor de kuststrook van Vlissingen tot en met Westkapelle. De economische belangen voor onze regio zijn te groot om aan deze ontbrekende feiten voorbij te gaan. Een nieuwe verdieping kan naar onze mening op grote schaal het strand aantasten, waardoor het recreatief gebruik onder druk komt te staan.

Wij zijn van mening dat het besluit over een derde verdieping van de Westerschelde pas genomen kan worden, nadat gedegen onderzoek heeft uitgewezen wat de consequenties zullen zijn voor de kuststrook van Walcheren.

Hoogachtend,

J.A. Kramer
Directeur Stichting Strandexploitatie Walcheren (SSW)

Bankrelatie Rabobank
Rekeningnr.: 3240.13.698
IBAN: NL44 RABO 0324 0136 98
BIC: RABONL2U

KvK nr.: 22043252
BTW-nr.: NL.8075.18.505.B01

ZLTO

Zuidelijke Land- en
Tuinbouworganisatie

Afdeling Hulst

76

Aan Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat,
Proses,
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 18 OKT 2004

Van: ZLTO afd. Hulst,
Axelsestraat 4
4566 CS Heikant

L. van der Ha- van Vlierberghe
Axelsestraat 4
4566 CS Heikant

Telefoon 0114-36 17 21
E.mail: lvdrha@hotmail.com

Rabobank 33 04 97 642

Geachte heer, mevrouw,

Als gevolg op de inspraakeactie van 21 september in Terneuzen delen wij U mede dat wij ons als bestuur en leden van de afdeling Hulst van de Zuidelijke Land en Tuinbouworganisatie conformeren aan de bedenkingen van de ZLTO raad Zeeland, verwoord in de brief van 12 oktober jl.
In onze afdeling is ontpolderen of GOG maken van de Hedwigepolder of welke dan ook in Oost-Zeeuws-Vlaanderen onbespreekbaar.

Hoogachtend,

Namens ZLTO Hulst
Afdeling secretaris Lilianne van der Ha- van Vlierberghe

77

gemeente
WETTEREN

Ingekomen: 18 OKT 2004

P

Aan ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 ANTWERPEN

DIENST
LEEFMILIEU

datum
2004-10-13

contact
Kristel Spruyt
kristel.spruyt@wetteren.be

telefoon
09 369 34 15

fax
09 366 67 22

uw brief/referte	onze referte	bijlage
	MD/KS/712	

Voorwerp: inspraak 2004 - Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Geachte mevrouw
Geachte heer

Het college van burgemeester en schepenen heeft in zitting van 11 oktober 2004 de "Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium" besproken en besliste het standpunt, opgemaakt door de voorzitter van het samenwerkingsverband 'Kalkense Meersen', te onderschrijven.

"Sedert ruim 2 jaar werken 4 gemeenten (Berlare, Laarne, Wetteren en Wichelen) tesamen met de Provincie aan een gezamelijke aanpak voor het gemeente-overschrijdend gebied van de Kalkense Meersen.Daarbij wordt in gemeenschappelijk periodiek overleg onderzocht welke acties kunnen ontwikkeld worden om de Kalkense Meersen te herwaarderen.

Om deze gezamelijke aanpak, die vertrekt vanuit de lokale verankering, een degelijke onderbouwing te geven, zijn recentelijk 2 studieprojecten uitgevoerd. Zo werd in 2003 gestart met de opmaak van een gebiedsvisie voor het projectgebied van de Kalkense Meersen. Een voorlopig eindrapport werd voorgelegd en besproken op de laatste vergadering van het samenwerkingsverband dd. 30 september 2004. Begin 2004 werd gestart met de opmaak van een landbouweconomische studie, waarbij tevens het omliggende gebied opgenomen werd in de studie-afbakening. Beide studies geven een goed overzicht van de huidige situatie op het terrein, met haar mogelijkheden en beperkingen voor de opwaardering van het gebied.

Recentelijk werd het samenwerkingsverband ingelicht over de plannen van Proses, waarbij een algemene visie werd ontwikkeld voor het gebied, nl. de evolutie van de Kalkense Meersen tot een wetland.

geadresseerde	*onze referte*	*bladnummer*	*datum*
ProSes	*MD/KS/712*	*2*	*2004-10-13*

Het samenwerkingsband kan zich grotendeels vinden in de visievorming van de ontwikkelingsschets die tot doel heeft de Kalkense Meersen op te waarderen, mits rekening wordt gehouden met de volgende voorwaarden:

1. *er dient verder onderzoek te gebeuren naar de mogelijke secundaire effecten op de waterhuishouding buiten de Kalkense Meersen (bovenliggende gebieden) en de garantie van veiligheid t.o.v. overstromingsgevaar;*
2. *er dient verder onderzoek te gebeuren naar de individuele situatie van de landbouwer die in het gebied actief is, en de mogelijke effecten naar het toekomstig landbouwgebruik bij de ontwikkeling naar wetland, en de flankerende maatregelen die als compensatie voorgesteld worden;*
3. *er dient verder onderzoek te gebeuren naar de mogelijkheden van de oprichting van een grondenbank.teneinde het ruilen van gronden operationeel te maken ten behoeve van de land- en tuinbouwer."*

Het college wenst dit standpunt aan te vullen met het volgende: 'Er wordt gevraagd om bij het opstellen van de ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium rekening te houden met de in de nota van de heer William Vandenberghe dd. 05/10/2004 opgeworpen problemen en voorgestelde oplossingen inzake waterbeheer en veiligheid. (zie bijlage)

Met vriendelijke groeten

Jef Bracke
secretaris

GEMEENTEBESTUUR VAN WETTEREN
OOST-VL.

Marc Gybels
burgemeester

proSes2

9230 Wetteren, 5 oktober 2004

Aan ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Copernicuslaan 1, busnummer 18
2018 Antwerpen

betreft : - ProSes
- Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium
- Strategisch Milieu-effectrapport
- Maatschappelijke Kosten-Baten-Analyse
- inspraakmogelijkheid 15-9 tot 15-10-2004

MM,

Gebruik makende van de mogelijkheid tot inspraak bevestig ik hierbij schriftelijk mijn mondelinge reactie tijdens de hoorzitting van 28 september jl. te Wetteren.

Mijn zorg gaat in hoofdzaak uit naar het thema "veiligheid".

Verdieping Westerschelde

Genoteerd wordt :

- dat de verdieping tot de getij-onafhankelijke (compromis-)diepgang van 13,1 m in de nabije toekomst de concurrentiepositie van de Antwerpse haven wordt gevrijwaard, en dat deze ingreep nodig is om voor de haven op lange termijn haar marktaandeel te kunnen behouden;

- dat de verruiming van de vaargeul uiteindelijk tot een extra-verhoging van de waterstand ten belope van ca 5 cm zal meebrengen bovenop de stijging tengevolge van de zeespiegelstijging, hier als exognene factor te beschouwen (en te ondergaan);

- dat door uitpolderingsmaatregelen in de Braakman de extreme hoogwaterstand op zijn beurt met ca 5 cm kan worden gereduceerd.

Afgezien dus van de gevolgen van de aan gang zijnde klimaatswijziging, noteer ik dat de verruiming van de vaargeul in de Westerschelde bijgevolg een nuloperatie is en derhalve het evenwicht in de Zeeschelde (ZS) niet ongunstig wordt beïnvloed.

Overschelde en de stormvloedkering

Het verbindingskanaal Westerschelde-Oosterschelde, genaamd de Overschelde, zal dus vermoedelijk nooit gerealiseerd worden wegens te duur. De stormvloedkering (SVK) te Oosterweel zou pas rendabel zijn na 2050. Aldus de ter beschikking gestelde documentatie. Vooral het definitief afschrijven van het alternatief Overschelde is te betreuren. Noch in de kennisgeving, noch in de huidige Ontwikkelingsschets, is een afweging inzake keuze tussen beide kunstwerken aan bod gekomen. Ik bedoel daarmee dat de bouw van een SVK kon/kan vermeden worden door de aanleg van een verbindingskanaal W-O-Schelde. Gecombineerd uiteraard met de aanleg van Gecontroleerde Overstromingsgebieden (GOG's) en Gereduceerde Getijdegebieden (GGG's) in de ZS kan m.i. een Overschelde alleen volstaan, zonder SVK, gelet op de significante verlaging van de hoogwaterstanden.

Indien het ooit toch tot een keuze tussen beide kunstwerken zou komen, geniet een verbinding met de Oosterschelde een duidelijke voorkeur omwille van de bedrijfszekerheid en omwille van de kwetsbaarheid. Een

SVK is nl. uiterst kwetsbaar en zeer gevoelig voor -al dan niet gewilde- aanvaringen of andere scheepvaartrampscenario's. Een blokkering van de scheepvaartroute (genre Tricolor) is een regelrechte ramp voor de Antwerpse haven en voor het hinterland. Een Overschelde daarentegen, enkel bestemd voor watertransport, is bedrijfszeker, ontoegankelijk (gemaakt) voor scheepvaart en dus ook niet kwetsbaar; hoogstens enkele van de batterij klepstuwen (tijdelijk) verstek geven maar bedrijfszekerheid en veiligheid blijft steeds gegarandeerd.. Dat in de toekomst een Overscheldekanaal eventueel ook een ontlasting voor wateroverlast in de Nederlandse Grote Rivieren had kunnen betekenen, ware ook een pluspunt geweest.

GOG's en GGG's

Zonder een SVK, zonder een Overschelde dient de veiligheid in Vlaanderen dus verzekerd te worden door meer ruimte voor de rivier, in hoofdzaak dus door het aanleggen van GOG's en GGG's.

In het algemeen dient gesteld dat de selectiecriteria op project-MER-niveau dienen aangevuld met een onderzoek van de effecten op het vlak van de waterhuishouding voor de gebieden gelegen **achter** de ringdijk. Bij het opmaken van een KBA dienen ook deze kosten voor de maatschappij mede geëvalueerd te worden.

Vermoedelijk zijn deze effecten en kosten noch vermeld, noch berekend, zeker niet in het geval van het studierapport betreffende de Kalkense Meersen (KM). De Schelde-MER-Commissie en de Adviesraad MBKA zullen hopelijk met dit aspect rekening houden.

Opwaarts pand = risicopand

Een knelpunt in het Schelde-estuarium is het opwaarts pand van de Boven-Zeeschelde. De zeer grote wasafvoer uit het hydrografisch bekken van de Schelde en de Leie, vooral via de Ringvaart te Merelbeke bezorgen het meest opwaarts gelegen pand van de ZS wel een bijzonder -niet benijdenswaardig- statuut, nl. door het veroorzaken van langdurige hoge waterstanden, ook bij eb.

In de voorgelegde documentatievan Proses wordt het probleem van de bovendebieten niet besproken, zelfs niet vermeld.

Het is te hopen dat bij de actualisatie van het Σ-plan deze risicozone bijzondere aandacht zal krijgen.

In de rubriek Kalkense Meersen, doch vooral in de rubriek POG Ham en ten Ede, kom ik daar meer in detail op terug.

Kalkense Meersen

Het studierapport van ProSes betreffende de KM is weliswaar grondig doch onvolledig en de voorgestelde natuurontwikkelingsmiddelen, vooral de begeleidende maatregelen van de nauurontwikkelingsschets, zijn niet aanvaardbaar.

Ik verwijs hierbij expliciet naar mijn nota (zie bijlage) van 23-6-2004, houdende *"Bedenkingen bij de Natuurinrichtingsschets in het kader van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium"*, unaniem bijgetreden door de Bestuursvergadering van de Polder van Belham (PvB) in zitting van 11-8-2004 en uitgebreid besproken in de MINA-raad van Wetteren op 16-8-2004 en op 22-9-2004 (op deze laatste datum ook in aanwezigheid van de heer Patrick Vandevelde van ProSes).

De betwiste conclusies van het rapport ProSes zijn in hoofdzaak te wijten aan de onvoldoende evaluatie van de modelleringsstudie van de Kalkenvaart en omgeving, opgemaakt door de studiebureaus Envico (thans Baskoning) en Aquadvice, dd° oktober 2002, enerzijds, en aan de onderschatting van de getijhoogten in het opwaarts pand van de ZS, in het bijzonder van de hoogste laagwaterpeilhoogten (in het studierapport ontbreken de cruciale getijgegevens voor de periode 1991-2000), anderzijds.

Verwijzende naar mijn bovenvermelde *" Bedenkingen ... "* meen ik mijn daarin vermelde conclusies, voldoende geargumenteerd, te kunnen handhaven :
- het gemaal aan de Kalkenvaart moet blijven;
- de bergingscapaciteit van de KM moet aangewend worden voor het hemelwater afkomstig uit de PvB;

- het bergingsvolume moet zelfs worden uitgebreid.

Mijn suggestie is dat , zoals voor de studie Proses tot verruimen van de vaargeul in de Westerschelde op externen beroep werd gedaan (het Centraal Planbureau NL en het Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek = VITO), ook hier het advies van deskundigen inzake waterhuishouding kan ingewonnen worden. Uit de opsomming van de geconsulteerde instanties bvb (blz 113 van het rapport) blijkt dat niet werden bevraagd:
- de Afdeling Water, AMINAL, Buitendienst Gent;
- de Afdeling Waterlopen van de Provinciale Technische Dienst;
- de betrokken gemeentebesturen (Laarne, Wichelen, Berlare en Wetteren);
- de Polder van Belham.

Te hopen is dat het definitief rapport over de KM, waarop de betrokken Minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur zich moet steunen om de Ontwikkelingsschets 2010 vast te stellen, dermate wordt aangepast en niet louter ecologisch wordt benaderd, en dat ProSes ook rekening zal houden met de in onderhavige nota opgeworpen problemen en voorgestelde oplossingen inzake waterbeheer en veiligheid. Ik voeg hierbij kopie van mijn *"Beknopt Advies"* betreffende een *"Gebiedsvisie voor de Kalkense Meersen"* dd° 3-5-2004, inhoudende enkele concrete suggesties nopens de inrichting van de KM. Dit advies werd overgemaakt aan Econnection, studiebureau momenteel belast met het opmaken van een gebiedsvisie voor de KM, in opdracht van de Provincie Oost-Vlaanderen, en in opdracht van de vier in de KM betrokken gemeenten: Laarne, Wichelen, Berlare en Wetteren.

De hierboven vermelde modelleringsstudie van de Kalkenvaart en omgeving werd opgemaakt in opdracht van de Afdeling Water van AMINAL en gepresenteerd te Laarne in oktober 2002.

POG's Ham en ten/Ede, linkeroever

Onderstaande tekst is meer bedoeld voor de "Actualisatie van het Σ-plan" dan voor ProSes, maar wordt, volledigheidshalve, hier toch vermeld.

De twee door het studiebureau Resource Analysis voorgestelde POG's (augustus 2002), respectievelijk voor de Ham en voor t/Ede, behoren in wezen tot eenzelfde stroomgebied; beide POG's worden door hetzelfde gemaal (Voorde) bediend; de opwaartse uitwateringssluis, op waterloop S176 (Leeghelsinggracht) en de afwaartse uitwateringssluis op waterloop S418 (Hamgracht) staan beide in voor de gravitaire lozing van dit stroomgebied. De Leeghelsinggracht verzekert de afvoer van de wijk t/Ede, de Hamgracht staat in voor een deel van de industriezone Stookte, deel waarin het bedrijf Omnichem is gesitueerd. De beide waterlopen zijn verbonden met de boezem van het gemaal Voorde.

Mijn verzet tegen de eventuele intentie om van deze POG's een GOG te maken is gesteund op volgende argumenten :

- in de winter van 1995 bleek het nodig, tengevolge van overvloedige neerslag, een mobiele pompinstallatie gedurende vier etmalen het binnendijks water rechtstreeks in de Schelde te pompen, ter ondersteuning van het permanent functionerende gemaal (zie ook in bijlage mijn *"Bedenkingenn ..."*). Dit wijst reeds minstens op een tekort aan bergingscapaciteit in dit stroomgebied;
- in de laatste week van 1999 werden in het meetpunt Melle, even opwaarts van de wijk t/Ede, recordhoogten en -debieten genoteerd, zonder springtij, zonder stormvloed. Gedurende minstens vijf dagen was er geen vloedstroom en bleef het waterpeil ook bij eb abnormaal hoog, dit alles het gevolg van wasdebieten uit het hydrografisch bekken van de Bovenschelde en de Leie.

Een ev. GOG in deze omgeving zou enerzijds het bergingsvolume voor het binnendijks water amputeren, anderzijds zou het GOG slechts éénmaal kunnen gebruikt worden, daarna blijft het gebied dagenlang gevuld. Dit is dan vanzelfsprekend geen "Gecontroleerd" maar een "Ongecontroleerd" OG , of een overstromingsgebied "tout court", en dit in een omgeving waar reeds jaren een gebrek aan voldoende bergingscapaciteit zich laat voelen.

77

Het feit dat in de laatste decade van de vorige eeuw (zie de grafiek in bijvoegsel bij *"Bedenkingen ... "*) in het opwaartse pand van de Bovenzeeschelde buitengewone peilhoogten zijn waargenomen, met name + 7,02 TAW op 27 december 1999, en zulks toch vrijwel in onze onmiddellijke nabijheid , geeft m.i. aanleiding tot volgende diagnose :

- de waakhoogte wordt voor de dijk L.O., opwaarts Wetteren-brug, met een kruinhoogte op peil + 7,50 TAW, wel heel klein; veiligheidsmarge < 0,50 m;

- de stabiliteit van een dijk komt vlugger in het gedrang bij blijvend hoge waterpeilen zoals nu reeds het geval is ter hoogte van het meetpunt Melle (HLW : + 6,50 TAW). In Nederland werden in 1995 meer dan 200 000 mensen geëvacueerd, weg van onstabiel geworden dijken langs de Grote Rivieren;

- voor de Scheldedijk L.O., afwaarts van de voetgangersbrug te Wetteren tot Uitbergen-brug, met een kruinhoogte op amper 7,0 TAW, zijn dijkverhoging en -versterking dringend noodzakelijk.

Hopende dat aan dit bezwaarschrift de nodige aandacht en een adequaat gevolg kan verleend worden, verblijf ik inmiddels

met hoogachting,

William Vandenberghe,
lid MINA-raad en GECORO, Wetteren
bestuurslid Polder van Belham,

9230 Wetteren,
Vijverstraat 17

Bijlagen :
- mijn nota : *"Bedenkingen bij de Natuurinrichtingsschets in het kader van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium"* dd° 23-6-2004; (Bijlage 1)
- mijn *"Beknopt Advies"* betreffende een *"gebiedsvisie voor de Kalkanse Meersen"*, dd° 3.5.2004; (Bijlage 2)
- mijn nota : *"Inspraak Kennisgeving Actualisatie Sigmaplan"* dd° 12.11.2003 (bijgetreden door het gemeentebestuur Wetteren). (Bijlage 3)

PROSES1

Bedenkingen
bij de natuurinrichtingsschets Kalkense Meersen
in het kader van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium

Studierapport **PROSES** (1) dd° 5-5-2004
Auteur-contactpersoon : ing.sbk. Patrick Vandevelde

+++++++++

Voorstelling studierapport door ing. P.Vandevelde
voor de ledenvan de MiNa-raad en van de GECORO, Wetteren
op 23-6-2004

+++++++++

In het voorliggende studierapport betreffende de Kalkense Meersen (KM) zijn talrijke goede suggesties te vinden, doch met sommige voorgestelde natuurontwikkelingsmaatregelen (blz 99 en volgende), maar vooral met de begeleidende maatregelen van de natuurontwikkelingsschets 2010 (blz 104 e.v.) kan ik mij geenszins verzoenen.

Vooraf wil ik echter een bondig historisch overzicht geven van de door de gemeente Wetteren in de jaren '70 uitgevoerde infrastructuurwerken ter verbetering van de waterhuishouding.

Reeds tientallen jaren had de gemeente te lijden van wateroverlast en overstromingen in grote delen van haar grondgebied ten noorden van de Schelde (ten Ede, Stookte, Overschelde, Kaster, Gransvelde, ...). Oorzaken van de prolemen waren : de lage ligging van grote delen van het grondgebied op W-noord, enerzijds, de sterk wisselende waterstanden in de getijderivier en gekoppeld daaraan, een gebrekkige gravitaire lozing, anderzijds.

Een eerste initiatief dateert van 1964. Om niet altijd afhankelijk te zijn van de getijden in de Zeeschelde (ZS) werd toen gedacht aan de oprichting van een gemaal aan de uitmonding van de Oude Schelde (waterloop S150 van 2de kategorie); de Oude Schelde en de waterloop "de Sloot" (zelfde nummer) zouden daarbij als centrale afvoerwaterloop uitgebouwd worden.

Een tweede initiatief van de gemeente W., eind van de jaren '60, kwam er op voorstel van de Landelijke Waterdienst (voorganger van de huidige Afdeling Water, Aminal), om een samenwerkingsverband tot stand te brengen met de aanpalende gemeenten Kalken, Laarne, Overmere, Schellebelle, Uitbergen, Heusden en Beervelde (2), die, wat delen van hun grondgebied betreft, in hetzelfde bedje ziek waren als bij ons in W-noord.

Vanwege de autonomie van de gemeenten en ook wegens politieke rivaliteit duurde de administratieve afronding van het samenwerkingsakkoord een heel lange tijd.

Inmiddels evolueerde de toestand op het terrein van kwaad naar erger. Op een bepaald moment stond het waterpeil in de Damstraat (industriezone Stookte) op - 5 cm t.o.v. de kruin van de weg.. Indien geen oplossing aan dit cruciaal probleem van zware wateroverlast werd gegeven, dreigde de toenmalige directie van de nv Eurofoam (voorganger van het huidige Recticel) met ontmanteling van de vestiging in W.

Terloops wil ik het Leefmilieucomité Wetteren-noord (LMCWN) uitdagen de notulen van hun vergaderingen uit de periode '70-'80 aan de leden van de MiNa-raad voor te leggen, want het LMCWN was toen een fervente voorstander van de door de gemeente ondernomen initiatieven en werken.

De uitgevoerde infrastructuurwerken omvatten in hoofdzaak het bouwen en uitrusten van de gemalen Belham, ter hoogte van de uitmonding van de Kalkenvaart (KV), waterloop S147 van 1ste kategorie, en Voorde, ter hoogte van de uitmonding van de Leeghelsinggracht, waterloop S176 van 2de kategorie, alsook de uitbouw van

een uitgebreid waterlopenstelsel, met inbegrip van de nodige nieuwe verbindingswaterlopen en de bijhorende grondinnemingen (3).

De werken werden uitgevoerd in de periode 1975-78 voor de gemalen, en voor het waterlopenstelsel (onteigeningen en werken) in de periode 1975-82.

De gemeente Wetteren was voor het ganse project opdrachtgevend bestuur.

Sinds de realisatie van deze waterhuishoudingswerken werden tot op heden geen zware problemen (4) van wateroverlast of overstromingen genoteerd (5).

Momenteel, anno 2004, zijn bepaalde factoren die de waterhuishouding in bedoeld stroomgebied beinvloeden wel degelijk en zelfs grondig geëvolueerd :

1) er is een stijging van de stormvloedpeilen (zie blz 72 van het studierapport PROSES);
2) er is een stijging van het gemiddeld hoogwater (GHW)(zie blz 71 van het rapport PROSES);
3) er is vooral een (zeer belangrijke) toename van de wasdebieten uit het hydrografisch bekken van Bovenschelde en Leie. Deze extrabelasting voor de ZS is vooral het gevolg :
   - van de verstedelijking in het ganse stroomgebied van Schelde en Leie;
   - van grotere bebouwde en verharde oppervlakten (verkavelingen, serres, industriële gebouwen, E17, woonuitbreidingsgebieden, enz.);
   - van een snellere afvoer van van het hemelwater (betere rioleringsnetten, overstorten, enz.).

4) het Sigmaplan : op te merken valt dat het Σ-plan, goedgekeurd n.a.v. rampzalige overstromingen op andere plaatsen in het ZS-bekken, voor onze omgeving nog steeds niet gerealiseerd werd, althans wat de scheldedijken op de linkeroever aangaat :
   - tussen Wetteren en Heusden werd de dijk vernieuwd doch niet op Σ–peilhoogte afgewerkt (quota + 7,50 TAW i.p.v. op de voorziene quota + 8,00 TAW(6);
   - aan de dijk tussen Wetteren en Uitbergen werd nog niets ondernomen, noch voor de versterking, noch voor de verhoging (nog steeds op quota + 7,00 TAW)(7).

5) één zeer belangrijke en veelal onderschatte factor betreft is de stijging van het HLW (hoogste laagwater) als gevolg van de overvloedige aanvoer van waswater. Het studierapport PROSES (blzn 71 en 72) stopt met het opsommen van de waarnemingen in 1990; meer recentere en vooral meer significante cijfergegevens ontbreken ten onrechte.

   De meest relevante waterstanden dateren namelijk van de laatste week van de 20ste eeuw: op 27-12-1999 werden in de aangrenzende gemeente Melle enkele records gebroken (zonder stormvloed in de ZS): voor het HHW (hoogste hoogwater), voor het HLW, én voor het afgevoerde volume (meer dan 440 m3/s), dit alles tengevolge van het waswater uit het stroomgebied van Schelde en Leie.

   Cijfergegevens dd°27-12-1999 :

	HHW	HLW
- Melle	+ 7,02 TAW	+ 6,50 TAW
- Uitbergen	+ 6,82 TAW	+ 4,89 TAW
- Wetteren (8)	ca + 6,90 TAW	ca + 6,19 TAW.

   Op 27-12-1999 werd dus vastgesteld dat het uitzonderlijke hoogste LAAG-water (HLW) veel hoger is dan het normaal hoogwater, hoger dan het gemiddelde springtij, en zelfs hoger dan de buitengewone stormvloeden tot 1977 (zie blzn 71 & 72 van het PROSES-rapport). Bovendien was er in het opwaartse deel van de ZS gedurende tenminste vijf dagen geen vloedstroom aanwezig (zie grafiek in bijlage).

   Gelet op de wijzigende klimaatsinvloeden, op de te verwachten stijging van de zeespiegel (9), de toename van waswaters, kan en moet gesteld worden dat de trend zich in de komende jaren nog zal doorzetten en dat nieuwe, extreme en uitzonderlijke waterstanden zich nog zullen voordoen. En eens zullen die uitzonderlijke peilen nog spectaculair hoger liggen in een scenario van de laatste decade van 1999, als terzelfdertijd ook een stormvloed optreedt.

En dan lees ik in de studie PROSES :
- dat het gemaal aan de KV "overbodig" is en "kan afgebroken worden" (blz 104);
- dat het gebied van de KM tevens een functie als gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) kan vervullen.

Ik verzet mij ten gronde tegen deze beide inzichten :

- functie als GOG :

Specifiek voor een GOG is de vulling tijdens een hoge waterstand en het ledigen in het daaropvolgende laagwater, zodat het gebied terug beschikbaar is bij de volgende hoogwaterstand.

Stel dat de omstandigheden van de laatste decade van de20ste eeuw zich terug voordoen : het GOG van de KM kan niet leeg, kan dagenlang niet leeg stromen. De KM kunnen derhalve **nooit als GOG** functioneren.

- sloping gemaal aan de KV :

Op de verbindingswaterloop tussen "de Sloot" en de Kalkenvaart werd enkele jaren terug een stuw geplaatst om te voorkomen dat ongezuiverd afvalwater in het visrijke water van de KV zou belanden. Deze stuw van bescheiden afmetingen, beperkt in hoogte, leidde bij matige debieten en enkel als gravitaire afvoer in de ZS mogelijk was, het water richting Oude Schelde (wl S150). Richting KV was de stuw overstroombaar bij iets hogere waterstand in "de Sloot". Hoe dan ook : in 1998 (zie rapport PROSES blz 68) werd deze stuw op bevel van de gemeente Laarne "weggehaald omdat de werking van het zuiveringsstation in het gedrang kwam wegens te hoge waterstand op de beek". M.a.w. een geringe stijging in "de Sloot" was al voldoende om de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI-Laarne) in de problemen te brengen.

Stel : het gemaal aan de KV wordt gesloopt ; zelfs bij gewone weerstomstandigheden vloeit het hemelwater naar het laagste deel van het stroomgebied (waar anders ?); bij niet-gravitaire lozing in de ZS stijgt het peil in de KV en in het overige waterlopenstelsel; het peil blijft stijgen zolang de gravitaire afvoer is afgeblokt. In het scenario van de laatste week van de 20ste eeuw : dagenlang . (11)

Het RWZI-Laarne (gevoelig zelfs bij een geringe opstuwing in de waterlopen waarin het effluent geloosd wordt) komt al snel buiten gebruik, gevolgd door het RWZI-Kaster (W-noord) met alle milieugevolgen vandien.

Gelet op de hoogteligging van Kalkendorp (zie de topografische kaart) is ook de overstroming van het dorpscentrum niet te vermijden.

De volgende calamiteit is de industriezone Stookte waar o.m. twee SEVESO-bedrijven, samen goed voor ca 1000 personeelsleden (Recticel en Omnichem), wegens hun hoogteligging iets boven de quota + 5,0 TAW, hun deuren mogen sluiten. Directies van dergelijke bedrijven, die beseffen dat hun vestiging in een risicozone komt te liggen, denken niet meer aan uitbreiding, integendeel : zij overwegen, niet ten onrechte, het vertrek naar veiliger oorden.

77

Conclusie :

- het voorstel van PROSES is op zijn minst als onverantwoord te omschrijven;

- de klok wordt niet 30 maar wel honderd jaar teruggedraaid; het totale gemeentelijke patrimonium, tot stand gebracht door de inspanning van de bevolking, van de industrie en van de overheid, mag zo-maar niet in het gedrang komen.

De voorstellen van het studierapport PROSES dd° 5-5-2004 krijgen derhalve **formeel ongunstig advies** :
- het gemaal aan de KV moet blijven;
- de bergingscapaciteit van de KM moet aangewend worden voor eigen gebruik;
- het bergingsvolume moet worden uitgebreid.

++++++++++

Wetteren, 23-6-2004,
William Vandenberghe,
lid MiNa-raad en GECORO,

++++++++++

Bijlage : - waterstanden en debieten op de ZS te Melle, tijdens de laatste decade van december 1999

Voetnoten :

(1) PROSES = PRojectdirectieOntwikkelingsschets Schelde-EStuarium, Bergen op Zoom, Nederland

(2) de fusie van diverse gemeenten gebeurde pas in 1977

(3) in het totaal meer dan 700 grondinnemingen op het grondgebied van de diverse gemeenten

(4) Ook niet op 3 juli 1992 toen de benedenvallei van de Molenbeek (rechteroever ZS) overstroomde, terwijl W-noord daarvan nauwelijks hinder ondervond, ondanks overvloedige neerslag (circa 85 l/m² in minder dan 24 u).
In 1995 dreigde wel wateroverlast in de omgeving van het gemaal Voorde, in de nabijheid van Omnichem.

(5) Het beheer van het stroomgebied werd inmiddels door het polderbestuur (Polder van Belham) overgenomen.

(6) TAW = Tweede Algemene Waterpassing

(7) In onze omgeving werden wel twee gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG) aangelegd, nl. de "Paardeweide" te Uitbergen (Berlare),LO, en de "Bergenmeersen" te Wichelen (RO). Vooral het GOG Paardeweide is voor onze omgeving van groot nut(blz 93 van het rapport PROSES).

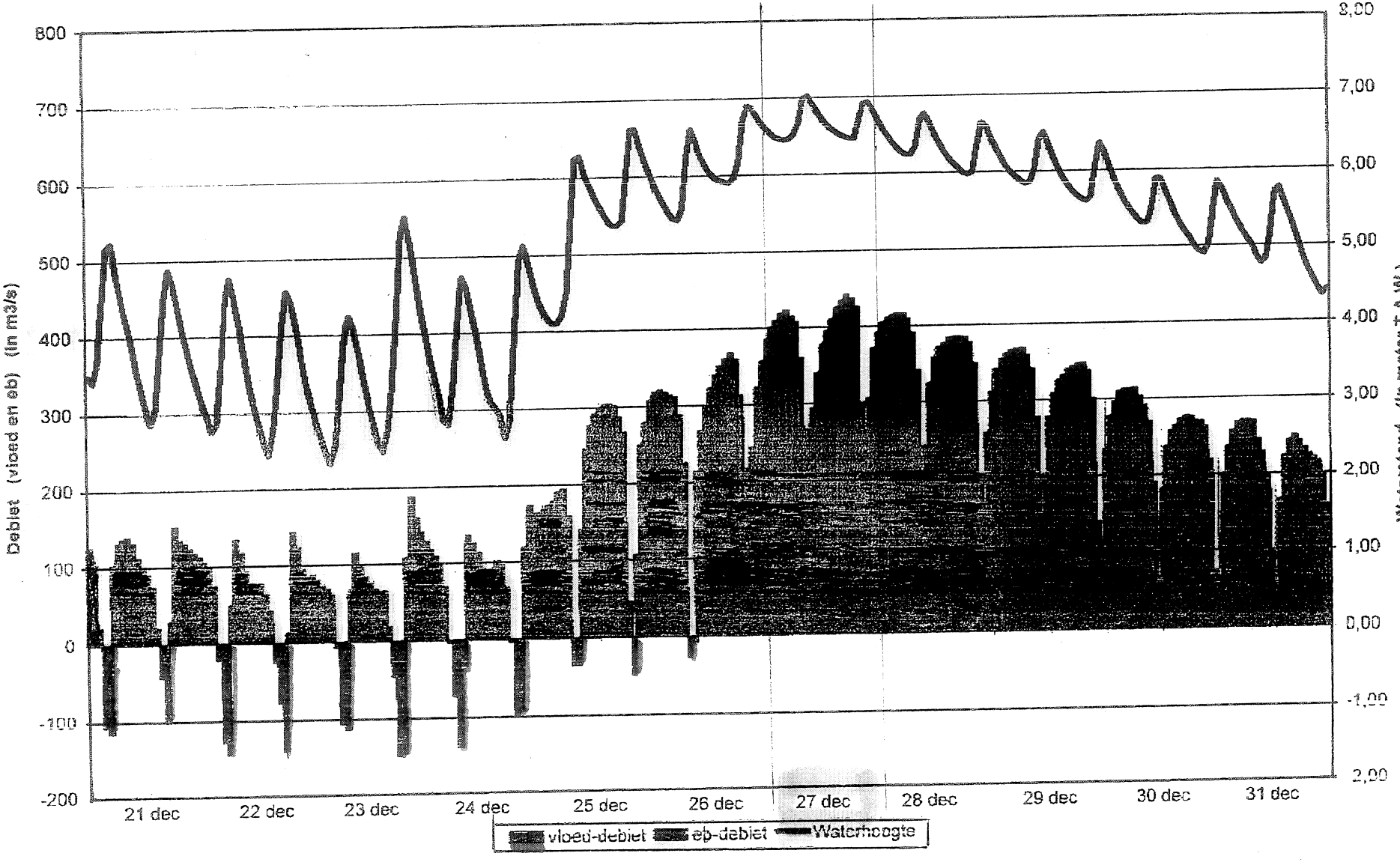
(8) door interpollatie

(9) De stijging van de hoogwaterstanden te Antwerpen in de 20ste eeuw beloopt 60 cm, waarvan 20 cm in de eerste, en 40 cm in de tweede helft van de eeuw.

(10) Inmiddels is het RWZI-Kaster (W-noord) gerealiseerd; het grootste deel van het afvalwater van W-noord is thans gezuiverd; het effluent levert geen probleem meer op voor het visbestand in de KV.

(11) Het peil in de KM kan, bij een retourperiode van 100 jaar (in realiteit, gelet op de trend vermeld in mijn advies, vermoedelijk wel om de 70 jaar, of nog minder) stijgen tot quota + 4,20 TAW, **zelfs bij volle werking van het gemaal** (zie modelleringsstudie van het studiebureau ENVICO, vermeld - zonder relevante commentaar - op blz 52 van het PROSES-rapport).

Zeeschelde te Melle : waterstanden en debieten tijdens de laatste decade van december 1999

JUL. No.:120 23.05.'04 10:51 ID:P FAX:0875 PAGS. 7/ 8

Enquête uitgevoerd door het studiebureau
Econnection
in het kader van hun opdracht voor het opmaken van een
Gebiedsvisie voor de Kalkense Meersen
Opdrachtgevers :
- de Provincie Oost-Vlaanderen
- de gemeenten Berlare, Laarne, Wetteren en Wichelen
++++++++++

Beknopt advies
(ter attentie van mevrouw Leen Martens van *Econnection*)
++++++++++

Met genoegen ga ik in op uw vraag om mijn medewerking te verlenen aan uw opdracht voor het ontwikkelen en opstellen van een gebiedsvisie voor de Kalkense Meersen (KM). Gezien ikzelf noch eigenaar, noch gebruiker ben van enig onroerend goed gelegen in de KM volg ik niet het systeem, noch de volgorde van de mij toegestuurde vragenlijst. De verwerking van mijn standpunten en suggesties hoeft voor mij ook niet anoniem te zijn. Onderstaand advies geef ik in mijn eigen naam.

Veiligheid

Mijn voornaamste bekommernis is, door het treffen van de nodige preventiemaatregelen, de veiligheid tegen wateroverlast in de deelgemeente Kalken te verzekeren.

In eerste instantie dient afgestapt van het idee om van de KM een gecontroleerd overstromings-
gebied (GOG) te maken. Indachtig dat een laaggelegen gebied zoals de KM slechts éénmaal als berging kan fungeren, dient hier absolute voorrang te worden verleend aan een bestemming van de KM als berging voor het hemelwater afkomstig uit een stroomgebied van ca 5000 ha waarvan de gravitaire afvoer in een getijderivier niet permanent verzekerd is.

Voor het bergen van scheldewater dient door de AWZ dus gezocht naar andere locaties voor de aanleg van GOG-s (zie in bijlage kopie van mijn bezwaarschrift betreffende de actualisatie van het Sigma-plan ingediend t.g.v. de inspraakperiode okt-nov 2003).

Bevestiging van de noodzaak om de KM als berging van het eigen hemelwater voor te behouden kan gehaald worden uit de modelleringsstudie van de Kalkenvaart (KV) en aanpalende waterlopen, uitgevoerd door de studiebureau's *Envico* en *Aquadvice*, studie beëindigd in 2002.

Het gevaar voor wateroverlast voor de deelgemeente Kalken (en voor alle polders in onze omgeving) komt van drie zijden :
- dijkoverstroming of -doorbraak bij hoge waterstanden in de Zeeschelde ZS) als gevolg van een gevaarlijk stormtij;
- dijkoverstroming of -doorbraak bij hoge waterstanden in de Schelde tengevolge van extreem grote bovendebieten afkomstig uit de stroomgebieden van de Bovenschelde en van de Leie, waardoor, mede door de beperkte afvoermogelijkheden in het Gentse, de ZS steeds meer

77

en langer belast wordt (ter herinnering : de watersnood in 1994 langs de Grote Rivieren in Nederland);
- tenslotte: de eigen debieten komende uit het grootste deel van de Polder van Belham (PvB), waarvan de afvoer, afgezien van het deelstroomgebied Voorde, normaal gebeurt langs de uitwateringssluizen van de Oude Schelde (waterloop S150) en van de Driessloot (waterloop S133), zoniet kunstmatig via het gemaal aan de uitmonding van de KV.

Gelet op de (algemeen erkende) wijzigende klimaatsinvloeden en de daaruit voortvloeiende stijging van het zeewaterniveau, op de te verwachten toename van actievere stormperiodes, tevens rekening houdende met de steeds omvangrijkere bovendebieten in de ZS, waardoor de gravitaire afvoer bij eb nauwelijks nog mogelijk is (en in de toekomst wellicht voor dagen quasi onmogelijk zal worden), dient m.i., in tweede instantie, werk gemaakt van een verhoging van de bergingscapaciteit in de KM.

Bijkomende berging

Het creëeren van bijkomende berging is - in beginsel - vrij eenvoudig, nl. door het terug openen, binnen de omschrijving van de KM, van de oude scheldemeanders op hun oorspronkelijke dimensies (van voor 1870). Dit zou kunnen doorgaan als Natuurpunt (reeds bezitter van het grootste gedeelte van de vroegere scheldebedding), en de AWZ die, in het kader van het (geactualiseerde) Sigma-plan over de nodige grondspecie moet kunnen beschikken voor de te verhogen en verbreden dijken, tot een overeenkomst kunnen komen voor herbruik van de uit de scheldemeanders vrijkomende grondspecie. Gezien deze voortkomt uit de destijds uitgevoerde rechttrekking van de Schelde is deze grond - wellicht - goed geschikt voor dijkopbouw.

De bergingscapaciteit in de KM kan nog enigzins vermeerderd worden :
- door het verruimen van de boezem aan het gemaal;
- door de rechteroever van de KV een flauw beloop te geven (gepland project);
- door verbreding van sommige waterlopen voor het creëeren van een overdiepte, goed voor het behoud van het visbestand in droge zomers;
- (in mindere mate) door de aanleg van oeverzones langsheen enkele ecologisch interessante waterlopen.

Waterpeil

De globale verhoging van het waterpeil in de KM kan m.i. niet overwogen worden om redenen van veiligheid (vermindering van de bergingscapaciteit) en om technische redenen (bedrijfszekerheid van het gemaal Belham).

Wat wel kan, op initiatief bvb van een natuurvereniging, is het lokaal verhogen van het waterpeil in concrete, gegroepeerde en in oppervlakte beperkte gebiedsdelen van de KM:
- mits het bestaande waterlopenstelsel hetzij ongemoeid te laten, hetzij gekruiste waterlopen om te leggen langs de rand van het betrokken gebiedsdeel;
- mits voorafgaandelijk overleg en samenwerking met het polderbestuur, verantwoordelijk voor het waterbeheer, met de landbouworganisaties en, eventueel, met de individuele gebruikers;
- mits compenserende maatregelen.

Dijkwerken

Mijn voorstel is om van de nieuwe Sigma-dijk linkeroever, deel tussen Wetteren en Aard-Schellebelle, een groene dijk te maken, bestemd voor fietsers en wandelaars, en de buurtweg, bestemd voor voertuigen en tractoren, op een lager gelegen banket aan de landzijde te voorzien.

Landbouw v/ natuurbehoud

Men kan niet ontkennen dat de huidige en algemeen erkende waarde van de KM in hoofdzaak te danken is aan de eeuwenlange inspanning van de plaatselijke landbouwers. In het kader van uw opdracht ben ik dan ook de mening toegedaan dat uw studiebureau pogingen moet ondernemen en eventueel voorstellen moet formuleren om de belangen van de landbouw enerzijds, en de standpunten van de natuurverenigingen en milieudiensten anderzijds, te verzoenen. De belangen van beiden zijn m.i. wel degelijk verenigbaar bvb door het suggereren en aanbevelen van bepaalde samenwerkings- en beheersovereenkomsten in onderling overleg, waardoor een maximale rechtszekerheid voor de beroepslandbouw ontstaat.

++++++++++++

Wetteren, 3 mei 2004

William Vandenberghe
° 1931
burgerlijk conducteur

9230 Wetteren
Vijverstraat 17

tel.: 09/369 10 13

Bijlage : kopie van mijn bezwaarschrift dd° 12 nov 2003 betreffende de actualisatie van het Sigma-plan

Inspraak kennisgeving actualisatie Sigmaplan

Van deze eerste procedurele stap in de opmaak van een MER voor de actualisatie van het Sigmaplan, maak ik graag gebruik om enkele bedenkingen te formuleren inzake de beveiliging van het Scheldebekken tegen overstroming, veroorzaakt hetzij door een stormtij, hetzij door extreme bovendebieten.

Het alternatief 1a, de bouw van een stormvloedkering (SVK), biedt wel zekerheid tegen stormvloeden vaniuit de Westerschelde, maar is geen aangewezen oplossing voor de bescherming van het Scheldebekken tegen extreme bovendebieten, zeker niet in de meest opwaartse panden van de getijderivier. Deze opmerking geldt mutatis mutandis wellicht ook voor het Rupelbekken (alternatief 1b).

De bouw van een SVK te Oosterweel is trouwens zowel technisch als financieel een gigantische opdracht met bovendien als grootste risico : het gebrek aan bedrijfszekerheid tengevolge bvb van scheepvaartperikelen op het juiste (Murphy-)moment. Derhalve dient m.i. meer aandacht te gaan naar de alternatieven 6 en 7, nl. de aanleg van de verbinding Westerschelde-Oosterschelde, genaamd "Overschelde", op grondgebied Nederland. Deze alternatieve oplossing is niet alleen geschikt voor alle soorten debieten, doch is vooral maximaal bedrijfszeker, en tevens ecologisch interessant (zie blz 42).

Om het even welk alternatief in beschouwing genomen wordt, elke oplossing dient alleszins gepaard te gaan met retentiemaatregelen, niet alleen in de bovenlopen zoals gesuggereerd in alternatief 8, maar ook in de stroomgebieden van alle belangrijke waterlopen landinwaaarts.

Het aanleggen van gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG) is daarbij zeer nuttig zowel voor de bescherming tegen stormtijen, als tegen de gevolgen van grote bovendebieten. GOG's zijn dus zeker wenselijk (alternatieven 3a, 3b, 3c, 4 en 5), maar lang niet overal, noch ten allen prijze. Voldoende laaggelegenvalleigebieden kunnen inderdaad mogelijks als GOG geviseerd worden, maar sommige van deze valleigebieden dienen m.i. te worden voorbehouden (en/of behouden) als bergingsmogelijkheid van hemelwater ter bescherming van landinwaarts gelegen woon- of industriegebieden.

In mijn omgeving geldt deze opmerking namelijk :

1) voor het stroomgebied (op de linkerschelde-oever) van de waterlopen S147, S133 en S150, met name voor de valleigronden van de Kalkense Meersen (grondgebied Schellebelle-Wichelen, Kalken-Laarne, Uitbergen-Berlare en Wetteren), dienstig als en nodig voor de berging van het oppervlaktewater ter vrijwaring tegen overstroming van het woongebied van de deelgemeente Kalken (Laarne). Voor dit gebied werd, in opdracht van de Afdeling Water, een modelleringsstudie uitgevoerd door de studiebureau's ENVICO en AQUAD-VICE. Deze studie werd voorgesteld op het gemeentehuis van Laarne op 8 october 2002 o.m. in aanwezigheid van ir Ivo Terrens van de Afdeling Water. In de literatuurlijst van de voorgelegde "Kennisgeving" (blz 146 tot 148) wordt daarvan geen melding gemaakt. Kan deze modelleringsstudie gekoppeld worden aan het Sigma-model waarvan sprake op pagina 112 ?

2) voor het stroomgebied (eveneens op LO) van de waterlopen S176 en S418, lokaal gekend

77

als de "Ham" (en omgeving), op grondgebied Wetteren. Dit deel valleigebied is nodig als berging om de nabijgelegen industriezone "Stookte" tegen overstroming te vrijwaren.

Beide potentiële overstromingsgebieden (POG's) zijn gelegen in de Polder van Belham

Conclusie :

1) de oplossing "Overschelde" verdient de grootste voorkeur in die mate zelfs dat m.i.de bouw van een SVK te Oosterweel kan vermeden worden;

2) de selectiecriteria van de GOG's (en GGG's) dienen op project-MER-niveau aangevuld met een onderzoek van de effecten op het vlak van de waterhuishouding voor de gebieden gelegen achter de ringdijk. De te onderzoeken effecten (water, bodem, landschap) dienen in eerste instantie de veiligheid tegen overstroming te waarborgen en de hieraan verbonden kosten te evalueren.

De eenzijdige benadering van een aangepast Sigmaplan waarbij enkel de veiligheid t.o.v. de Schelde wordt beoogd is m.i. niet voldoende. De aanzet in de "Kennisgeving" is alleszins niet echt veelbelovend : eenzijdige benadering van het probleem bij de selectie van de overstromingsgebieden uit de POG's (blz 115), enerzijds, herleiding van de criteria tot de kruising van een aantal waterlopen (van eerste of van tweede categorie) door een overstromingsgebied (effectentabel op blz 102), anderzijds.

Wetteren, 12 november 2003

William Vandenberghe
Vijverstraat 17
9230 Wetteren
tel.: 09/369 10 13

Σplan01

78

WATERSPORTVERENIGING **VREMDYCK**

ingekomen: 18 OKT 2004

PROSES
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1, busnummer18
2018 ANTWERPEN

Sint-Andries, 14 oktober 2004

AANGETEKEND / KOPIE PER BRIEF

Geachte Heer,
Geachte Mevrouw,

Betreft : Proses / ontpoldering van de Braakmankreek.

Namens de Watersportvereniging Vremdijck teken ik hierbij bezwaar aan tegen de plannen voor het ontpolderen van de Braakmankreek, dit als aanvulling op de argumenten die ons bestuurslid, de Heer GERICKE Hans verwoordde op de inspraakavond in Terneuzen op 21 september 2004.

Wij missen in de uitgangspunten van Uw plannen enkele belangrijke feitelijke elementen :
1. De Braakmankreek is uitsluitend bestemd voor recreatie en wordt overwegend gebruikt voor kleinzeilerij in open zeilboten.
2. Het recreatiedomein "De Braakman" omvat niet alleen een camping, maar ook een wijk met 78 bungalows die deel uitmaakt van de gemeente Terneuzen.
3. Op waterbouwkundig vlak vertoont de bestaande toestand inzake afwatering van de Braakmanpolder en van de omliggende polders grote gebreken, die met een al dan niet gedeeltelijke ontpoldering van de Braakmanpolder alleen maar zouden verergeren.
4. Dow Chemicals is een bedrijf waarvan het belang voor de streek niet te onderschatten valt. Dow Chemicals blijkt geen voorstander te zijn van Uw plannen.
5. De bestaande natuurgebieden in de Braakmanpolder hebben vaak een grote "zoet water-" natuurwaarde, terwijl andere polders die natuurwaarde niet hebben.

Het lijkt erop dat U de Braakmanpolder gewoon uitgekozen heeft omdat die eerder "recent" werd ingepolderd, terwijl U, door de aanwezigheid -sedert méér dan een halve eeuw- van de huidige combinatie van ruimtelijke functies in die polder, wellicht geen slechtere keuze had kunnen maken. Wij lichten hieronder alleen het belang van de eerst drie puntjes verder toe, omdat die ons het meest rechtstreeks raken.

1. In Uw documenten lezen wij dat de Braakmankreek gebruikt wordt om te vissen, te surfen en te zwemmen en ook dat er een waterskiclub is. **Het voornaamste gebruik van de uitsluitend voor recreatie bestemde Braakmankreek is echter de kleinzeilerij in open boten.** In geen enkele van Uw documenten wordt het zeilen vermeld. **Wij willen, zo de Braakman ontpolderd zou worden, dat er dan duidelijk**

gesteld wordt dat de kreek ook dan bestemd blijft voor recreatie en dat ze blijvend minstens geschikt zal blijven voor kleinzeilerij in open boten.

Verder is de combinatie van "zilte aquaculturen" en kleinzeilerij volkomen onrealiseerbaar op de Braakmankreek. Bij kleinzeilerij is er immers geregeld contact van de zeilers en/of hun materiaal met de oevers of de bodem : de boten kapseizen geregeld. Dan terecht komen op vlijmscherpe mossels zou zeker geen pretje zijn. **Daarom zijn wij volkomen tegen "zilte aquaculturen" op de Braakmankreek.**

2. Het feit dat er ook woningen staan op het recreatiedomein en het feit dat U het bestaan daarvan niet opneemt in Uw plannen, leidt ertoe dat U de kostprijs van het project sowieso ernstig onderschat. Indien de woningen zouden moeten verdwijnen, dan zal U daar een budget voor nodig hebben dat op dit moment niet berekend is. (Ons clubgebouw staat ook op het recreatiedomein.)

3. Op waterbouwkundig vlak zijn er nu al problemen, met name doordat de capaciteit van de bestaande sluis nu al volkomen ontoereikend is.

Voordat de Braakman afgesloten werd, waterden de polders rond Assenede af via de open zeearm die de Braakman was. Die polders rond Assenede liggen trouwens lager dan de Braakmanpolder. Nu heeft men in de Belgische polders rond Assenede vaak wateroverlast. Er staat op Belgisch grondgebied nochtans een gemaal, het Isabellagemaal, dat ruim voldoende capaciteit heeft om het overtollige water in het Isabellakanaal en zo in de Braakmankreek te pompen.

Het enige probleem is dat men al dat water niet kwijt kan op de Braakmankreek. Als het gemaal 24 uur zou draaien, dan zou er liefst 85 centimeter bijkomen op de Braakmankreek. Via het sluisje kan men gemiddeld per etmaal maar een paar centimeter lozen. Praktisch gezien vraagt het Waterschap Zeeuws Vlaanderen telkens binnen de kortste keren om het Isabellagemaal stil te leggen. In de polders rond Assenede probeert men dan om het water zo veel mogelijk kwijt te raken via het Leopoldkanaal naar Zeebrugge. De Nederlandse houding leidt ertoe dat de facto de loop van het water van de polders rond Assenede afgeleid wordt van de Braakmankreek naar Zeebrugge. Dat is niet alleen in tegenspraak met het scheidingsverdrag tussen België en Nederland, maar dat is ook een schending van de volkenrechtelijke regel die stelt dat landen de loop van waterlopen niet mogen veranderen.

Zelfs zonder dat er water uit België op de Braakmankreek komt, ontstaan er nu geregeld overstromingen van de Braakmankreek. Uiteindelijk kan het sluisje maar bij eb gebruikt worden, en als het tij niet goed is of als er een harde Noordwester staat, kan er soms dagenlang niets geloosd worden. Al het water van de Braakmanpolder zelf kan dan ook niet geloosd worden, met het bekende overstromen van de kreek en het onder water lopen van caravans en bungalows tot gevolg.

Merk op : indien het water in de kreek stijgt bij overstromingen, dan hoeft het niet letterlijk binnen te lopen om een bungalow te laten onderlopen : aangezien het bungalowpark op zandgrond gebouwd is, op een zandplaat, een schor, staat het grondwaterpeil in de kruipruimtes onder de bungalows steeds gelijk met het water in de kreek. Naarmate het water stijgt in de riolering, verdwijnt ook de waterafvoer van het sanitair in de bungalows. Uw idee met een dijkje van 50 centimeter hoog rond de "camping" zal dus hoegenaamd geen resultaat hebben : dat wordt onderspoeld door opborrelend water achter de dijk. De idee van een dijkje van 50 centimeter hoog is complete nonsens, gezien de zandbodem.

Om wat reserve te hebben tegen overstromingen laat het Waterschap het waterpeil dalen van ongeveer NAP -10 in de zomer tot NAP -90 in de winter. Zo probeert men om een buffer te voorzien. Niettemin worden de winters blijkbaar steeds natter (meer regenval) zodat overstromingen in de Braakmanpolder steeds vaker voorkomen. Als men het water nog verder laat zakken, dan komen al snel hele stukken kreek droog te liggen, wat om diverse redenen ook niet erg gewenst is.

In deze bestaande waterbouwkundige omstandigheden, wenst U ofwel de bestaande sluis aan te passen, zodat die gebruikt zou kunnen worden om zeewater in de kreek te laten, ofwel een suatiesluis te bouwen aan een bij te graven, kunstmatige, nieuwe arm van de kreek, ook al om zeewater in de polder te laten. Het

water kan nu al onvoldoende uit de Braakmankreek, hoe wilt U dan al dat extra water weer laten weglopen?

Momenteel ligt het bouwen van een gemaal als aanvulling op het sluisje op tafel in Nederland. Gezien het scheidingsverdrag met België moet Nederland de kosten daarvan in principe betalen. Indien er nu een akkoord gemaakt zou worden dat België als gedeeltelijke compensatie voor de verdieping van de Westerschelde dat gemaal zou betalen, dan zou iedereen daarbij winnen :
- België omdat de polders rond Assenede dan wel via het Isabellagemaal en de Braakmankreek droog gehouden zouden kunnen worden;
- Nederland omdat het dat gemaal sowieso nodig heeft, aangezien er ook zonder water uit België steeds vaker overstromingen optreden in de Braakmanpolder en omdat het België dat gemaal zo toch zou kunnen laten betalen;
- in beide landen zou het bijgevolg veiliger worden ten aanzien van overstromingen en andere wateroverlast;
- de natuurwaarden omdat het met een gemaal niet meer nodig zou zijn om het waterpeil zo veel te laten zakken in de winter, zodat de natuurgebieden in de Braakmanpolder natter zouden kunnen overwinteren;
- de recreatie omdat er meer water zou blijven staan in de winter in de Braakmankreek, zodat er zowat het hele jaar door gevaren en gezeild zou kunnen worden (als het waterpeil daalt, daalt de bevaarbare oppervlakte van de kreek drastisch door de geringe diepte op het overgrote deel ervan).

Het is misschien niet direct wat U in gedachten had, maar dit idee scoort wel sterk op twee van Uw drie criteria : veiligheid en natuurlijkheid en kan dus gelden als een compensatie voor Uw derde criterium, de toegankelijkheid van Antwerpen via de Westerschelde.

Met vriendelijke groeten,

CLEMMENS Steven
secretaris WV Vremdijck

Pieter de Coninckklaan 33
8200 Brugge (Sint-Andries)
België

Tel. 0032/50/32.01.09
Fax 0032/50/32.08.78
info@clemmens.be

Opmerkingen, voorstellen, bezwaren over Proces

79

Mees Alfons
Bergstraat 7
2950 Kapellen
Medewerker van Natuur-
en Stedenschoon e.a.
Natuur-en Milieu-
beschermers verenigingen

Kapellen 14 Oktober 2004

Aan Proces
Ministerie van de
Vlaamse gemeenschap
Copernicuslaan 1 Bus 18
2018 Antwerpen

Ontvangstbewijs
ingekomen: 20 OKT 2004

Geachte,

Inleiding: Mijn opmerkingen en voorstellen over deze ontwikkelingsschets 2070 zijn ontsproten na het lezen van jullie informatie, persartikels, alsook uit 1976 van voordrachten en studies van wijlen ir. A. Mertens destijds tewerk gesteld in het waterbouwkundig laboratorium van Borgerhout. In 1976 heeft ir. A. Mertens haar aanleiding van overstromingen in Ruisbroek toelichting gegeven op een boottocht van Lillo-Fort naar de "vliet" in de Rupelstreek hoe overstromingen toen plaats vonden. Wat ik vooral heb onthouden is, dat een natuurlijke waterloop als de Schelde steeds beperkt zal blijven inzake bereikbaarheid van grote schepen. Men kan de Schelde niet dwingen met allerlei "kunstgrepen" om binnen zijn (verhoogde) dijken te blijven. De proeven die Hij destijds uitvoerde over de afsnijding van de bocht van Bath, wezen uit dat na 10 jaar de verzanding van de Schelde tegenover Antwerpen Stad een feit zou zijn. In een B.R.T. dokumentaire van Maurice De Wilde over de Haven van Antwerpen heeft Hij dit gezegd tegen wijlen Havenschepen Leo Delwaide senior... die laconiek antwoordde "'t zal mijne tijd wel duren..."

-1- Toegankelijkheid en baggeren. Dat steeds grotere (containers) schepen het moeilijk hebben om Antwerpen te bereiken, zal Antwerpen moeten mee leren leven. Op de hoorzitting in Beveren heeft ondergetekende vragen gesteld over: "Grenzen aan de groei... Het

SOKRATES

79

Vlaam parlement keurde ongeveer 5 jaar geleden omzeggens unaniem een eerste lange termijnvisie goed om samen met Nederland aan de slag te gaan, een groot pluspunt. Het ekonomisch belang is enorm groot voor Antwerpen en BELGIE... maar ook het ekologisch belang heeft zijn grote waarde. Op die hoorzitting pleitte ik voor samenwerking tussen de Europese havens, nu doet elke haven inspanningen om trafieken naar zich toe te halen, allemaal ten koste van Natuur-en Milieu alsook arbeidsplaatsen. Hoe lang moet men nog baggeren? en waar blijft men met zand en slib?

-2- De veiligheid. Na de overstromingen van 1976 zette men het SIGMA-plan op stapel. 80 % is uitgevoerd, 20 % niet, myn vraag over Lillo-Fort waar verleden winter (zie bylage) het Jachthavenke verschillende keren onder water liep, wanneer maakt men daar werk van? Graag eerst werk maken van die 20 % niet uitgevoerde werken. In het SIGMA plan was ook een stormvloedkering gepland. Op de hoorzitting verklaren ambtenaren dat op (midden) lange termijn deze noodzakelijk zal zijn, gelet op het broeikaseffekt en klimaatswijzigingen, dus, maak er werk van.

-3- De Natuurlijkheid. Volgens allerlei cijfers wil men 2.500 tot 4.500 Ha bijkomende natuurgebieden door landbouwgronden om te zetten in gekontroleerde overstromingsgebieden of-en door gekontroleerde gereduceerd getijgebied waardoor slikken en schorren ontstaan die elke dag twee keer onderlopen. Als Natuur-en Milieubeschermer (sinds 1970) Europees jaar van de natuurbescherming zou ik dat met beide handen toejuichen, maar... in Beveren kwam het haast tot een handgemeen tussen landbouwers en natuurbeschermers. Het is dank zij de tussenkomst van Ere-Senator De Bondt dat de gemoederen konden bedaren. Ik ben het niet eens met de manier van boeren, maar 't gaat over die mensen hun broodwinning. Eerst een alternatief uitwerken a.u.b. een landbouw effekten Rapport bv. kan dat?

-4- Tot slot: In Argus magazine las ik verschillende intressante

SOCRATES

artikels over: "Duurzaam beheer van de Noordzee." over Hans Bruyninckx sinds April 2004 voorzitter van de Vlaamse koepel Bond Beter Leefmilieu, die man is hoogleraar internationaal milieubeleid en duurzame ontwikkeling aan K.U. Leuven en docent milieubeleid aan de Wageningen Universiteit in Nederland. Verder van David Stevens van ANIMAL over "Havens en Milieu" even citeren: "Het haven beleid maakt gebruik van economische taal... Milieu instanties hebben het over VLAREM rubrieken, het Vlaams Ekologisch Netwerk, vogelrichtlijngebieden, vissterren, soorten Rijke graslanden, veiligheidsrapporten, ... evident dat andere partners moeilijk kunnen omgaan met de "specialisten"-taal. Het vraagt tijd om elkaars taal en doelstellingen te begrijpen. Hier moet de nodige tijd worden vrijgemaakt. Naast de Haven- en Milieutaal zijn er overigens ook nog mobiliteits- en Ruimtelijke ordeningstaal." einde citaat uit Argus magazine nr 3 Juli - Augustus - September 2004. Aanraders om te lezen.

Als laatste opmerking zegt Proces zelf dat er nog veel studiewerk nodig is, laat ons geen te overhaaste beslissingen nemen en vooral werken ten dienste van het algemeen belang en de mensen in- en rond die Haven aan DUURZAME ONTWIKKELING.

Met de hoop dat U met mijn opmerkingen Rekening kunt houden, dank ik U voor de aandacht en groet

Met de meeste hoogachting

P.S. In bijlage artikel uit "De Zondag" d.d. 21 December 2003 met als titel "Lillo (Fort) wordt nog bedreigd."

SOCRATES

"Lillo wordt nog bedreigd"

Jos en Nelly Van Agtmael bewaken Scheldedorp

ANTWERPEN - Jos van Agtmael (74) en Nelly De Lee (73) wonen aan de Havenmarkt in Lillo. Samen waken ze over de havenpoort van het Scheldedorp en dus over de 37 inwoners van Lillo.

Jos is een gepensioneerd 'foreman' (ploegbaas, nvdr) aan de dokken en was een verwoed duivenmelker. Nelly is de dochter van een Lillose schipper, die overleed nadat hij in de loods van jachtclub Scaldis van een boot viel. Ze werd geboren in het koetshuis achter het Poldermuseum, waar haar ouders destijds woonden.

Officieel is Nelly de poortwachtster, maar als ze niet goed uit de voeten kan, doet haar man de zware houten deuren dicht als er stormtij dreigt. Hij regelt ook het spuisluisje. Langs daar wordt overtollig water uit de vestinggracht van Lillo in de stroom gelost.

"Hier zijn in 1953 twee vrouwen verdronken," vertelt Jos. "De vrouw van Miel Post, die op het Fort woonde, en Josepha Baetens, de echtgenote van Stan Grosfeld, die samen het hotel-restaurant Scaldis uitbaatten. Een man van het gehucht de Kruisweg stierf door een hartaanval. Zo'n ramp kan hier nog altijd gebeuren. Mocht er nog zo'n stormvloed als die van 1953 komen, dan maken we dat hier opnieuw mee," voorspelt de vroegere

gen dat er iets ergs kon gebeuren," herinnert Nelly zich.

Jos :"Ik was naar beneden gekomen en stond voor de glazen tussendeur toen het water al was binnengedrongen. Er stond zeker een halve meter in de voorplaats. Buiten was het al minstens anderhalve meter hoog, zodat er een straal door het sleutelgat werd geperst. 't Was precies Manneke Pis. Goed dat ons va en nonkel Flor ons hadden verwittigd. Ik vluchtte naar boven en nam nog snel de kooi met onze kanariepiet mee. Juist op tijd, want enkele minuten later vloog de voordeur eruit en stroomde het water met volle geweld naar binnen. De brandende kachel werd door de enorme kracht naar de deur verplaatst. Ze ontplofte als het ware en de lak vloog er af."

Rode kolen

Het water liep langs twee kanten in het fort. Er was een bres naast de havenpoort en een in de lage dijk aan de zuidkant van de haven, waar nu nog het sluisje is. Jos :"Dat speelde trouwens een rol, later bij de afwatering. We zetten het bij la-

Foto Frederik Weekx

Als stormtij dreigt, gaan de zware houten deuren dicht.

Storm en giertij blijven gevaarlijk

Jos is een gepensioneerd 'foreman' (ploegbaas, nvdr) aan de dokken en was een verwoed duivenmelker. Nelly is de dochter van een Lillose schipper, die overleed nadat hij in de loods van jachtclub Scaldis van een boot viel. Ze werd geboren in het koetshuis achter het Poldermuseum, waar haar ouders destijds woonden.

Officieel is Nelly de poortwachtster, maar als ze niet goed uit de voeten kan, doet haar man de zware houten deuren dicht als er stormtij dreigt. Hij regelt ook het spuisluisje. Langs daar wordt overtollig water uit de vestinggracht van Lillo in de stroom gelost.

"Hier zijn in 1953 twee vrouwen verdronken," vertelt Jos."De vrouw van Miel Post, die op het Fort woonde, en Josepha Baetens, de echtgenote van Stan Grosfeld, die samen het hotel-restaurant Scaldis uitbaatten. Een man van het gehucht de Kruisweg stierf door een hartaanval. Zo'n ramp kan hier nog altijd gebeuren. Mocht er nog zo'n stormvloed als die van 1953 komen, dan maken we dat hier opnieuw mee," voorspelt de vroegere foreman.

Nelly en Jos kregen hun deel van de watervloed al. Nelly :"Ik was in verwachting van onze Staf. Onze Dré, de oudste, die riep altijd maar : Water, boem-boem. Die kleine voelde dat als het ware aankomen, waarschijnlijk ook door de stormwind die tegen de huizen beukte en alles deed rammelen en slaan."

Manneke Pis

De vader van Nelly, schipper Gustaaf De Lee, die het schip Den Blinkert en de andere plezierboten in het haventje van Lillo in de gaten hield, zag het ook aankomen."Hij ging overal roepen en op de deuren bonken om de mensen te verwittigen dat er iets ergs kon gebeuren," herinnert Nelly zich.

Jos :"Ik was naar beneden gekomen en stond voor de glazen tussendeur toen het water al was binnengedrongen. Er stond zeker een halve meter in de voorplaats. Buiten was het al minstens anderhalve meter hoog, zodat er een straal door het sleutelgat werd geperst. 't Was precies Manneke Pis. Goed dat ons va en nonkel Flor ons hadden verwittigd. Ik vluchtte naar boven en nam nog snel de kooi met onze kanariepiet mee. Juist op tijd, want enkele minuten later vloog de voordeur eruit en stroomde het water met volle geweld naar binnen. De brandende kachel werd door de enorme kracht naar de deur verplaatst. Ze ontplofte als het ware en de lak vloog er af."

Rode kolen

Het water liep langs twee kanten in het fort. Er was een bres naast de havenpoort en een in de lage dijk aan de zuidkant van de haven, waar nu nog het sluisje is. Jos :"Dat speelde trouwens een rol, later bij de afwatering. We zetten het bij lage tij open, zodat het water wegvloeide naar de Schelde. We gingen kijken en Nelly dacht dat rode kolen op het water dreven. Achteraf bleek dat het onze rode vazen waren. We zijn hier enkele dagen boven gebleven. Mensen die hulp boden, kwamen met een bootje langs en vroegen of we iets nodig hadden.""De gemeente maakte de bres in Lillo dicht. Zo geraakten we tamelijk vlug van het water verlost. Marche en Famenne, in Wallonië, nam het peterschap van Lillo op zich. Ze stuurden een vracht tweedehandse laarzen en kleren. Veel hebben we daar niet mee kunnen doen. Want de meesten pasten niet."

KD

Foto

Als stormtij dreigt, gaan de zware houten deuren dicht.

Storm en giertij blijven gevaarlijk

ANTWERPEN - Toen Nelly en Jos pas waren aangesteld door de havendiensten om de havenpoort te bewaken, belde de politie telkens er gevaar voor wateroverlast dreigde."Nu heeft Jos een tijboekje waarin de giertijen (hoge vloed, nvdr) vermeld staan," vertelt Nelly."Dan weten we dat we moeten opletten. Gevaarlijk is het pas echt als een stormwind uit het noordwesten blaast én er een hoge vloed dreigt."

Valt Lillo niet in het Sigmaplan ?

"Eigenlijk wel, maar het dorp is beschermd. Daardoor is het moeilijk om zomaar de Scheldedijk te verhogen. Vestingwallen en sommige gebouwen moeten bewaard blijven. Die kan je zomaar niet wegvegen voor een dijkverhoging. Het schijnt dat er nu wel een plan aangenomen is. Dat voorziet het herstel van het fort, zoals het in vroegere eeuwen was : een ster met vijf punten. Het haventje wordt verplaatst naar de schorren buiten het dorp. De dijk langs de Schelde komt dan op Sigmahoogte : 11 meter boven het TAW. Voordien waren er plannen om de dijk, ofwel rond het fort te leggen en dan bleven we met het gevaar voor overstroming zitten, ofwel om hem gewoon door te trekken, door de monding van het haventje. Dan moesten verschillende gebouwen worden afgebroken en een tijdeur gebouwd."

Wanneer worden de plannen doorgevoerd ?

"Ik weet het niet. Gods molen draait langzaam en die van de administratie ook. Intussen moeten we waakzaam blijven. Er is al eens een springvloed geweest die de waterstand nog hoger bracht dan in 1953. Toen was er gelukkig geen stormwind. Maar vaak komt het water hier meer dan een meter hoog op de kaai. Ik zorg er op tijd voor dat de havenpoort dichtgaat. En in geval van nood leggen we er zandzakjes tegen aan." *KD*

80

Dendermonde, 13 oktober 2004

Geachte,
Wij sluiten ons aan bij de opmerkingen die door onze koepelorganisatie gemaakt zijn in hun gemeenschappelijk bezwaarschrift met het ABS. Speciaal voor onze regio wil ik de volgende opmerkingen maken :

–In 1992 heb ik een volledig nieuw en milieubewust bedrijf opgericht gelegen aan de Maaistraat te Dendermonde. Hiervoor heb in een zwaar investeringskrediet aangegaan van 2O jaar. Mijn bedrijf telt 7O ha waarvan de helft t.t.z. ±35 ha gelegen zijn in de SINT-ONOLFSPOLDER. Mijn bedrijf komt dus in POG te liggen. Dit betekent dat mijn bedrijf vanaf nu te maken krijgt met zeer grote onzekerheden. Dit maakt van elke investering een kansspel. Ik ben niet meer zeker of mijn investering wel binnen een redelijke termijn kan afgeschreven worden. Het is totaal onlogisch dat het openbaar onderzoek voor het Sigmaplan niet gelijktijdig verloopt met dit openbaar onderzoek.
–Ook de andere landbouwers van Dendermonde en ikzelf zullen geremd worden in onze verdere ontwikkeling. De melkveehouders richten zich voor hun graslanduitbating zo goed als volledig op de meersen terwijl hun andere ruwvoederteelten zich meer in de hoger gelegen gebieden bevinden. Om aan de verstrengde mestwetgeving te kunnen voldoen moeten ook de andere veehouders de hun beschikbare gronden kunnen blijven benutten, zoniet zullen zij verplicht worden de grootte van hun veestapel in te krimpen waardoor hun beroepsinkomsten verminderen zodat hun bedrijf niet meer leefbaar is.
–Uit de discussies tijdens de infovergaderingen (o.m. in Beveren, Wetteren en Waasmunster) is voldoende gebleken dat er geen maatschappelijk draagvlak is voor het prijsgeven van landbouwgrond en van veiligheid ten bate van natuurontwikkeling.

Mijn gezond boerenverstand zegt mij dat het niet verstandig is – waar ook en op welke wijze dan ook – een dijk te steken, als niet eerst een paar andere maatregelen worden genomen om het wassende water te beheersen.
Mij lijkt het evident dat bij dreigend overstromingsgevaar in eerste instantie getracht wordt met een stormvloedkering het opgestuwde water uit de zee de pas af te snijden. Nederland heeft dit sinds lang begrepen. Pas daarna kan worden uitgekeken naar opvang van water dat van het land afkomt, en bij gesloten stormpoorten niet naar zee kan. Daarvoor bestaat een dubbele oplossing : de opvangcapaciteit van de bodem maximaal benutten, en wat niet tijdig in de bodem kan insijpelen opvangen in wachtbekkens.
Wat men vandaag voorstelt is een rendez-vous van de opgestuwde watermassa's afkomstig van zowel de zee als het land, en als er "ruzie" van komt mogen ze het uitvechten in de resem nieuwe potpolders die de reeds bestaande zullen komen aanvullen. Of hoe men de zee wil opvangen in een koffiekopje....

En dan zwijgen we nog over de vervuiling die met het rivierwater landinwaarts wordt gevoerd, daar langzaam bezinkt, en zo de gigantische – maar hoe dan ook altijd ontoereikende – oppervlakte vruchtbare bodem voor lengte van jaren herschept in een permanente bedreiging voor de biodiversiteit en de volksgezondheid.

Met achting

Raf Van Lembergen
Maaistraat 1
9200 Dendermonde

Verlaat de Vaartstraat
Ingekomen: 18 OKT 2004

21

Bedrijfsgilde Wase Polder
aangesloten bij de Boerenbond.
pa. Van Mieghem Guido
Oostlangeweg 3
9130 Doel.

Verkeer en Waterstaat
ingekomen: 18 OKT 2004

Aan Proses,
Ministerie van de Vlaamse
Gemeenschap,
Copernicuslaan 1,bus 18
2018 Antwerpen

Het bestuur van de Bedrijfsgilde van de Wase Polder wenst met deze zijn mening te kennen te geven over de ontwikkelingsschets Schelde-estuarium 2010.

Vooreerst willen we ons aansluiten bij de ingediende bezwaarschriften van de Boerenbond en onderschrijven we zeer zeker het zeer deskundig Memorandum opgesteld door Eresenator de Bondt dat we met deze brief meesturen.

Na het bijwonen van twee van de door U georganiseerde inspraakronde's, zijn we tot het besluit gekomen dat in de voorliggende voorstelling steeds weer drie uitgangspunten naar voorkomen, namelijk veiligheid, bevaarbaarheid en natuurlijkheid, en enkel in funktie van die drie elementen is de ontwikkelingsschets gemaakt.

Maar de volgende twee elementen, namelijk **landbouw en bewoning** van de betrokken gebieden zijn **schromelijk vergeten.** U gaat de toekomst van deze gebieden vastleggen zonder ook maar **een moment rekening te houden** met de reeds eeuwen aanwezige landbouw en bewoning van de betrokken gebieden. Onder het voorwendsel van veiligheid wordt de toekomst aan de landbouw en de bewoners van de geviseerde gebieden ontnomen, ten voordele van de haven en de natuur.

Hier gebeurt een koehandel op grote schaal, voor hun Scheldeverdieping en uitbreiding van haven geven de havenbaronnen de milieu-fundamentalisten hun zin, en worden de mooie polders, waar het goed verblijven is voor boer en burger, omgevormd tot een ontoeganklijk moeras, zonder dat de **veiligheid** voor het Scheldebekken en voor Antwerpen-stad volledig verzekerd wordt. Er bestaat maar slechts één volledige veiligheidsgarantie en dat is de bouw van de Stormstuw, wat op de vergadering zonder meer is toegegeven door ir. Meyvis. Trouwens ook op de vergadering in Rilland bevestigde de heer Van Zwam dat het inrichten van overstromingsgebieden in de Scheldepolders maar een kleine invloed heeft voor de veiligheid, maar dat het innemen van de polders enkel bedoeld was om natuur te maken, **hier wordt dus weereens het bewijs geleverd dat het monsterverbond tussen haven en groen de opzet van het ganse Proses verhaal is.**

Verder willen wij de gevolgen op een rij zetten voor landbouw en bevolking van de streek rond Hedwige-, Prosper- en Doelpolder.
Door het inrichten van de polders als **overstromingsmoeras** verdwijnen uiteraard alle land-bouwaktiviteiten en bewoning uit de betrokken polders,

weerom worden een tiental landbouwfamilies en ook de inwoners van enkele gehuchten gedwongen gedeporteerd en ontheemd, vele reeds meer dan honderd jaar aanwezige families verliezen hun inkomen, hun familiebezit, hun huis en hun thuis en dat alles voor het ontstaan van een moeras, dat enkel nog toegangklijk zal zijn als het de groene fundamentalisten eens belieft.
Naast de landbouwers die in de betrokken polders hun hoeve en gronden verliezen, dus hun ganse bedrijf, zijn er in de wijde omgeving velen die belangrijke gedeelten van hun bedrijfsoppervlakte zien verdwijnen, wat de rendabiliteit van hun bedrijf ernstig in gevaar brengt.

Wij willen dan ook besluiten :

Stop deze leugenachtige studie's over veiligheid.
Bouw de stormstuw en laat boer en burger blijvend kunnen wonen en genieten van de laatste mooie historische polders van het Waasland.

81

Memorandum naar aanleiding van de inspraakronde ProSes, over de studieopdracht rond Ontwikkelingsschets 2010 – Schelde-estuarium en Actualisatie van het Sigmaplan, ten behoeve van Kris Peeters, Vlaams Minister van Openbare Werken, Energie Leefmilieu en Natuur; Melanie Schultz van Haegen, Nederlandse staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, en Cees Veerman, Nederlands minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit?

1 – Infosessies met inspraakrondes moeten de burger de idee geven dat hij ook enige inbreng heeft.[1]
De Antwerpse kranten blokletterden reeds dat de Vlaamse regering snel tot een besluitvorming moet komen zodat inspraak en eventuele gerechtelijke procedures geen invloed meer zouden kunnen hebben op de uitvoering.
Dit alles ontslaat ons niet van de plicht onze eisen kenbaar te maken.

2 – **Bemerkingen betreffende de studie :**

2 – 1 -Van bij de aanvang van de studie zit het reeds fout. **Het uitgangspunt van de studie is zonder twijfel de toegankelijkheid van de Antwerpse haven.** Milieu en vooral veiligheid zijn ondergeschikt. Landbouw werd bewust niet eens bekeken. Er werd ook toegegeven dat met de eisen van de landbouwverenigingen geen rekening werd gehouden[2]

Dat het Belgisch-Nederlands onderzoek pleit voor verdieping van de Westerschelde tot 13,1 meter hadden wij niet anders verwacht.

Daarvoor dienen dergelijke (dure en langdurige) studies nu eenmaal : **besluiten met wat de opdrachtgever wil bekomen.**

2 –2 – In de studie worden ook tal van natuurprojecten voorgesteld, maar men kan nog niet eens bepalen of deze wel iets zullen opbrengen. De baten zullen we pas kennen als de plannen uitgevoerd zijn.

We stellen een ontstellend gebrek vast aan cijfermatig begrote opbrengst qua bescherming (veiligheid !) van de onderscheiden natuurprojecten. Het enige wat we met zekerheid weten is : **de ingrepen zijn onomkeerbaar.**

2 -3 – Voor de veiligheid was er de keuze tussen een stormstuw, dijkverhogingen en overstromingsgebieden.
De studie besluit dat een stor[3]mstuw perfect de veiligheid garandeert voor de bewoners langs de Scheldeoever.

---

[1] Maar in de werkelijkheid heeft de burger het gevoel dat door Antoine Denert op de inspraakvergadering van 5 oktober 2004 werd verwoord : "Ze horen U wel maar, ze luisteren toch niet".
[2] Werd duidelijk tijdens kwasi elke inspraakvergadering (uit de reeks van zeven); zie de persknipsels van de diverse vergaderingen.
[3] Dit is des te merkwaardiger als men bedenkt dat ir. Meyvis tijdens de inspraakvergadering te Beveren op 23 september 2004 ten overstaan van een gehoor van twee honderd mensen, daarover indringend ondervraagd door aanwezige deskundige, ondubbelzinnig verklaart, dat de stormstuw de enige 'zekere' veiligheid biedt tegen stormvloeden vanuit de Noordzee

Toch wordt niet voor een stormstuw gekozen.Omwille van de kostprijs wordt deze optie weerom niet weerhouden.

Er dient opgemekt dat de Antwerpse haven vandaag amper nog baat heeft bij scheepvaart opwaarts Oosterweel, zodat het argument dat de stormvloedkering (SVK) op dat punt ten nadele van de Antwerpse haven zou spelen geen hout snijdt.

Is men uit het oog verloren dat men de kansen voor de bouw van de SVK ter hoogte van Oosterweel heeft verkwanseld door het project 'wegtunnel' ten nadele van het gecombineerd project 'SVK-wegtunnel'.

Het is tragisch dat men in Antwerpen blind is voor de onveilige positie waarin de stadskern zich bevindt. Men waant veilig te voelen achter de "waterkeermuur", een 7 kilometer lang bouwwerk, gebouwd in vakken van een 20-tal meter lengte (350 moten), elk onderhevig aan ongekende invloeden, waarvan één slechte toestand kan leiden tot breuk onder druk van 1.20 meter water bij volloop. In het rapportMOD 440 nr 13, van het WLB (waarop we later nog zullen terugkomen), wordt op basis van het onderzoek van een ganse reeks scenarios, aangetoond dat in zeer veel gevallen het centrum van Antwerpen-Stad in de nadeligste positie verkeert van gans het Schelde-tijbekken.
Van dit gegeven maakt de studie ProSes geen melding, laat staan gebruik, bij de beoordeling van de onderzochte projecten.
De waterkeermuur biedt, elfs zonder accident, in geen enkele mate bescherming tegen een stormvloed type ½ februari 1953. Bij herhaling van zulk natuurfenomeen staat Antwerpen een ware catastrofe te wachten : want tussen de Noordzee en Oosterweel (einde van de dijken of oevers op Deltahoogte (+ 11.00) TAW of (+ 8.67) NAP, zullen geen stroomgaten meer ontstaan om Antwerpen te redden zoals in 1953 is gebeurd.

Opmerkelijk (en voor ons hogelijk verbazend) is het ook te weten dat men in Antwerpen vreest dat de (aanzienlijke) uitgave, nodig voor de bouw van de SVK, zou aangerekend worden op het conto van de haveninvesteringen. Dat is een dwaze stelling. Zodoende schaadt Antwerpen zichzelf. Een stormvloedkering is evident het ultiem instrument van veiligheid voor het ganse Schelde-tijbekken.

De SVK zou niet bijdragen tot de realisatie van nieuwe natuurwaarden. Het tegendeel is waar. Immers onder de veilige bescherming van een SVK kan men in het ganse Schelde-tijbekken, opwaarts de stormvloedkering , (verantwoorde) nieuwe natuurwaarden aanleggen, net zoals allerlei recreatie-infrastructuren (zeilen, surfen, motorbootvaren, vissen, enz.). Waarom komt deze evidente conclusie niet voor bij de waardering van de optie SVK ?

Het argument dat de veiligheid zou verzekerd worden door de optie overstromingsgebieden, omdat deze optie bovendien de goedkoopste oplossing blijkt (en tegelijk natuurwaarden realiseert, argument dat wij zopas hebben weerlegd) is de demonstratie van een uiterst gevaarlijke 'gemakzucht'.

Als het over veiligheid gaat, tegen de gevolgen van stormvloeden in Vlaanderen, moet men weten dat het argument 'goedkoop' uitermate verwerpelijk is.

Immers in deze studies wordt domweg gehandeld alsof een alternatief project ook een gelijkwaardig project zou zijn, als alleen of eenzijdig op de kostprijs wordt gelet. Alternatief is niet hetzelfde als gelijkwaardig. Men verwart in deze studies, dat het een 'lust' lijkt, alternatief met gelijkwaardig en met variante.

Daarom hebben wij bij onze stellingnamen, vroeger en vandaag nog met meer klem, de eis gesteld : de cijfermatige uitdrukking in termen van TAW van de beveiligde stormvloedhoogte van elke 'onderzochte' variante is onontbeerlijk bij elke rationele beoordeling van de hele oplossingswaaier.

Onze eis staat ijzersterk : **De actualisatie van het Sigmaplan behoeft de onmiddellijke beslissing tot de bouw van een stormvloedkering .**

2 – 4 - **Alhoewel in de rapporten het** project **Overschelde** negatief wordt beoordeeld, willen wij toch een kleine aantekening maken, die betekenis krijgt in ons verder betoog. Dat dit project te duur is, vormt maar een ondergeschikte reden tot de afkeuring, die reden wordt in het rapport niet vermeld : de totale nutteloosheid van zulk dispositief in de strijd tegen stormvloeden. Immers heeft Nederland dit niet nodig vermits de dijken op Deltahoogte liggen en het onverstandig zou zijn deze dijken over een lengte van minstens één kilometer te doorbreken, om dan opnieuw langs de doorsteek vele kilometers bandijk te moeten aanleggen. En Vlaanderen heeft slechts een verwaarloosbare baat bij de Overschelde : de verlaging van de waterstand kan ter hoogte van de inlaat uit de Schelde wellicht 30 centimeter bedragen, maar ter hoogte van Oosterweel (oevers op Deltahoogte) is deze winst geslonken tot enkele centimeter, om ter hoogte van het Loodsgebouw te Antwerpen nog nauwelijks meetbaar zou zijn.

2 – 5 – **Een laatste opmerking willen wij plaatsen rond het thema 'het aanleggen van natuurwaarden langs de tijrivieren in Vlaanderen'.** De rapporten geven geen klaarheid, integendeel, ze verspreiden de meest hardnekkige mist over de spanning tussen 'de bescherming tegen de gevolgen van stormvloeden van het Vlaams tijbekken van de Schelde en bijrivieren' enerzijds, en 'de aanleg van natuurwaarden langs de tijrivieren' anderzijds. We komen daar in ons verder betoog uitvoerig op terug, maar we stellen nu reeds : Veiligheid en natuurlijkheid : ook al is er overlapping : zijn twee onderscheiden, onafhankelijke objectieven. Achter een stromvloedkering evenwel zit elk project van natuurwaarde veilig'.

3 – Scheldeverdieping en Actualisatie van het Sigmaplan :

3.1 – Voorafgaande overwegingen :
3.1.1 – In de studies van ProSes , genoemd "Ontwikkelingsschets 2010 Scheldeestuarium" worden twee projecten onderzocht : a) de Scheldeverdieping, genoemd tot 13,1 meter en b) de actualisatie van het Sigmaplan.
Dit gezamenlijk bestuderen kan de idee doen ontstaan dat over beide projecten gelijktijdig en onverbrekelijk samenhangend een beslissing moet genomen worden.

Een ogenblik nadenken maakt duidelijk dat dit om geen enkele denkbare reden van binding het geval is.Er bestaat geen principieel oorzakelijk verband tussen beide projecten. Indien dit aangetoond zou worden moet het ene project rekening houden met, c.q. aangepast worden aan het andere. Maar dit vergt geenszins gelijktijdigheid noch onverbrekelijke samenhang tussen beide, noch op het stuk van de besluitvorming, noch op het stuk van de uitvoering.

3.1.2 – Wanneer een willekeurig project, zij het een overheidsproject dan wel een zuiver privé, op een of ander vlak schade toebrengt, aan zichzelf of aan derden, dan is het zonder verdere discussie evident dat een te nemen maatregel, met het doel deze schade te beperken of te niet te doen, adekwaat moet zijn aan het beoogde doel.
Vooruitlopend op de tekst hierna en met de bedoeling de hier vooropgezette idee scherp te stellen, zou het (bijvoorbeeld) onzin zijn midden in een dicht bewoonde wijk een lawaaierige houtzagerij zich te laten vestigen, en de bewoners van de wijk een som geld toe te steken : daarmee is de hinder niet verminderd of weggenomen.
Dit principp zal toegepast worden op de veiligheid van de bewoners van de Westerschelde. Voor hen immers betekent "veiligheid" dat er geen catastrofale gevolgen mogen ontstaan tengevolge van ongevallen op de Westerschelde met schepen die gevaarlijke goederen vervoeren.

3.1.3 – Wat de actualisatie van het Sigmaplan betreft zijn gebreken vast te stellen inzake twee fundamentele begrippen :
3.1.3.1 – Het (niet gemaakte) onderscheid tussen : een alternatief, een gelijkwaardige oplossing en een variante.
Het is uit den boze en sterk verwarring zaaiend, deze begrippen niet klaar en duidelijk uit elkaar te houden. Concreet krijgt de argeloze, onaandachtige lezer de overtuiging dat alternatieve projecten (zoals in ProSes behandeld) ook gelijkwaardige (met het beoogde doel) projecten zijn.. Dit is natuurlijk grondig fout. De studie ProSes is op dat stuk grotelijks in gebreke i.v.m. het Sigmaplan : klare cijfermatige gegevens ontbreken wat het beveiligde waterpeil betreft. Het valt bijzonder sterk op dat geen gebruik wordt gemaakt van de overvloedige gegevens van het uitgebreid en dipgaand rapport van het Waterbouwkundig Laboratorium te Borgerhout, rapport met referte MOD 440, nr. 13. Dit rapport dateert van februari 2000 en werd nog nooit tegengesproken. Zelfs indien bepaalde bestudeerde situaties sindsdien veranderd, c.q. aangevuld zijn, blijven de algemene conclusies onaangetast. Dit wordt hierna verder behandeld.
3.1.3.2 – Aansluitend bij 3.1.3.1 ontbreekt in de studie ProSes een duidelijke opgave en beoordeling van de graad van beveiliging geboden door elk van de onderzochte varianten. Hier wordt geteld dat een duidelijke, in één oogopslag te beoordelen graad van beveiliging uitgedrukt moet worden met behulp van één enkel getal : het peil, in TAW voor Vlaanderen,, van de maximaal beveiligde waterstand met als criterium de waterstand op de slechtst beveiligde plaats, bij een stormvloed van een bepaald type, en betrokken op een vast bepaalde raai in het Vlaams tijbekken (bijvoorbeeld : ter hoogte van het Loodsgebouw te Antwerpen).

Het hier aangeklaagd gebrek roept om een aanvulling in de vorm van een matrix van cijfergegevens, droog en zonder verdere verwarrende of afzwakkende

81

fiorituren, onder de hoofding "**Algemene beoordeling van de onderzochte varianten versus een Stormvloedkering**"

3.2 – De Scheldeverdieping

Het weze vooreerst duidelijk en onverdacht gesteld dat het belang van dit project voor de haven van Antwerpen, en bij uitbreiding voor België en voor het ganse hinterland hier niet aangevochten wordt.

De conclusies van de studie ProSes liggen verder op een tweevoudig vlak : natuurlijkheid en veiligheid.

3.2.1 – Natuurlijkheid :

In de studie komt men tot het inzicht dat de verdieping als dusdanig geen schade zal toebrengen aan de natuurlijkheid van de rivier over zijn ganse lengte (vanaf de lijn Vlissingen-Breskens tot Gent). Daaruit volgt een zeer belangrijke conclusie : er is geen enkele reden om te gaan denken aan "compensaties" van welke aard ook, want geen schade. Elke idee , hetzij van Nederlandse zijde, hetzij van Vlaamse zijde, om te gaan spreken, laat staan onderhandelen, over compensaties binnen het kader van natuurlijkheidsbeschouwingen, moet vierkant van de hand gewezen worden. Dit heeft meer in het bijzonder betrekking op de idee dat op Nederlands grondgebied ten laste van Vlaanderen natuurwaarden moeten geschapen worden; à fortiori is dit waar op Vlaams grondgebied. Ondermeer staat het concept 'ruimte voor de rivier' volledig los van de verdieping van de Schelde tot 13,10 m.
Ten overvloede : het afkopen van "onbestaande" schade is op zichzelf verwerpelijk.

3.2.2 – Veiligheid :

De term veiligheid moet in zijn tweeledige betekenis beoordeeld worden : "3.2.2.1 - veiligheid t.a.v. stormvloeden op de Noordzee, en 3.2.2.2 - veiligheid t.a.v. meer en grotere schepen tussen de zee en de haven van Antwerpen".

3.2.2.1 – Wat dit aspect betreft is er geen verslechtering van de veiligheid te verwachten. Deze conclusie van ProSes baart geen verbazing : de supplementaire ingreep op enkele drempels tussen het Scheur en de grote sluizen te Antwerpen, en dan nog op een beperkte breedte, is van minimale, te verwaarlozen invloed op de waterstanden vooral bij stormvloed.
Uit deze vaststelling volgt op geen enkele wijze de noodzaak enige nieuwe beveiligingsingreep uit te voeren noch op Nederlandse noch op Vlaamse bodem. Dit stelt klaar dat er geen enkel logisch verband is tussen de verdieping tot 13,10 m en ideeën als : ontpoldering, inrichten van GOG's en GGG's, noch "ruimte voor de rivier".
Hoeft het gezegd dat onder oogpunt van stormvloeden het Nederlandse grondgebied langs de Westerschelde "veilig"zit onder de bescherming van het voltooide, superieure Deltaplan.

3.2.2.2 – Gans anders ligt het wat betreft de veiligheid in verband met het toenemende scheepvaartgebeuren
Verdieping van de vaarweg betekent : grotere schepen, en meer schepen. Dit is althans de verwachting en de bedoeling, zoniet ...!

Het is begrijpelijk dat veiligheid op de Wasterschelde voor de Zeeuwen een gans andere betekenis heeft dan voor de Vlamingen. Zij vrezen incidenten en, c.q. accidenten op de Westerschelde met nefaste gevolgen voor de oeverbewoners : waterbevuiling, luchtbevuiling door storten van giftige vloeistoffen en vluchtige stoffen.Deze vrees is nauwelijks relevant met betrekking tot het Vlaams tijgebied.

Uit deze feitelijke situatie volgt volgend besluit :

Zoals in de voorafgaande beschouwingen onder punt **4.1.2** beklemtoond weerd, moet een kwaad behandeld worden met adekwate maatregelen. In dit geval zou men, als extreem voorbeeld, kunnen denken aan het betalen van een som geld. De idee is absurd. Maar even absurd zou zijn : te betalen in natuurwaarden : een of andere ontpoldering (een voorbeeld !) zal het risico op rampen met zeeschepen met gevaarlijke goederen aan boord in geen enkele mate verminderen.

De enige efficiënte maatregelen liggen op het vlak van de reglementering van de scheepvaart, aan de schepen met gevaarlijke lading moeten strikte voorwaarden opgelegd worden, geldig tussen de Noordzee en de grote sluizen te Antwerpen. Zulke maatregelen kunnen ondermeer liggen op het vlak van : varen bij beperkte zichtbaarheid; nachtvaart; verplichte begeleiding door politieboten, dubbele beloodsing (1 Nederlandse en 1 Vlaamse loods); de dichtheid van de scheepvaart (minimum afstand tussen zulk schip en de andere schepen) enz.

Elke andere vergoeding of compensatie mist 100 % zijn doel, vermits het risico niet wordt verminderd.

3.3 – De actualisatie van het Sigmaplan

3.3.1 – Na de stormvloed van ½ februari 1953 hebben Nederland en België erg verschillend gereageerd.

In Nederland (1850 dodelijke slechtoffers) werd binnen de 3 jaar, in 1956, het deltaplan uitgewerkt en in de vorm van een wet, de deltawet goedgestemd. Beschouwingen omtrent kostprijs speelden nauwelijks een rol : alleen veiligheid was van tel.

In België (7 doden) vergenoegde men zich, na het dichten van de stroomgaten, met het links en rechts wat versterken van bestaande dijken.

Tot in januari 1976 het "ongeval" in Ruisbroek deed inzien dat het zo niet verder kon. In februari werd het Sigmaplan aan het Parlement voorgesteld, en door de Regering aangenomen, zonder evenwel tot de status van wet te worden verheven.

Het Sigmaplan bevat drie luiken. Zij werden genummerd volgens chronologisch directe uitvoerbaarheid : 1) verhogen en verbreden van dijken; 2) aanleggen van overstromingsvelden, 3) het bouwen van een stormvloedkering(naar analogie van Nederland, Groot-Brittanië en ook nog Japan). De gekozen ideale plaats was Oosterweel/Antwerpen.

Het is een monumentale vergissing in deze volgorde een soort classificatie in dalende orde van nuttigheid of wenselijkheid te zien. Integendeel : de correcte interpretatie was, en is vandaag nog : een stormvloedkering is het einddoel; maar in afwachting van het gereedkomen van een realiseerbaar ontwerp (Nederland deed er 10 jaar over), wordt onmiddellijk begonnen met de verbetering van de toen in belabberde toestand zijnde dijken, gevolgd door het aanleggen van overstromingsvelden

81

Met dit concept staat of valt het Sigmaplan van 1977. Wat erger is : stapt men af van de bouw van een stormvloedkering, dan vervalt men in de nefaste benadering van België na 1953 : zich vergenoegen met wat verbeteren van de dijken. Zelfs overstromingsvelden brengen een beperkt soelaas.
Dat deze thesis geen loze bewering is, weze aangetoond door er op te wijzen dat in alle studies die sinds 1995 werden uitgevoerd rond het thema "actualisatie van het Sigmaplan" wordt erkend dat een stormvloedkering de hoogste graad van bescherming biedt. Ook de studie ProSes spreekt dit niet tegen.
Desniettegenstaande wordt in deze studie (MKBA en MER) veel meer aandacht besteed aan kostprijzen en natuurbescherming. Men heeft de indruk dat de gebiedende opdracht : veiligheid verzekeren in gans het tijgebied in Vlaanderen met de hoogst mogelijke graad van bescherming, ondergeschikt is geworden aan de nieuwe doeleinden.
Een voorbeeld hiervan: er wordt aangeprezen aan de eerste, goedkopere maatregelen, die uiteraard een eerste vlaag van toenemende veiligheid met zich meebrengen, een groot financieel rendement toe te kennen. Terwijl maatregelen die later bijkomende veiligheid tot gevolg hebben en gewoonlijk duurder uitvallen, ongunstig beoordeeld worden, zogezegd omdat deze een lager kosten-baten-analytisch rendement zouden hebben.
Dat is de zaken op hun kop zetten.
Wij herhalen hier nog eens wat in de 'Voorafgaande overwegingen' in punt 3.1.3 inzonderheid in punt 3.1.3.2 werd gezegd. **Elke oplossing moet in de eerste plaats beoordeeld worden op de graad van bescherming tegen stormvloeden, uitgedrukt met behulp van het beveiligde stormvloedpeil. Gelijkwaardigheid betekent : gelijke beveiligingsgraad. Daarna bij gelijkwaardigheid van twee, of meer, projecten komt de kostprijs aan de orde.**
Van dit principe is geen spoor te vinden, noch bij ProSes, noch in de MKBA en MER-studies.

3.3.2 – **Omtrent "ruimte voor de rivier"** – een veiligheidsdispositief tegen stormvloeden of het creëren van natuurwaarden ?
Het recente overleg tussen Nederland en Vlaanderen omtrent de schelde (van Gent tot aan de zee) heeft er toe geleid veel aandacht te besteden aan het aspect natuurlijkheid. Dit wordt ondermeer vertaald in het beginsel : ruimte voor de rivier.
Dit weze duidelijk : zoals wat veiligheid betrof heeft dit beginsel in Nederland een andere dimensie dan in Vlaanderen. Langsheen de Westerschelde is het ontpolderen, dan wel het aanleggen van geheel nieuwe overstroombare gebieden uitsluitend een element van natuurbehoud en/of het creëren van natuurwaarde. Dat kan men zich aldaar veroorloven, want men zit veilig achter dijken op Deltahoogte.
In Vlaanderen echter zit men nog steeds zeer, zeer onveilig.
De gedachte is opgerezen dat door het scheppen van natuurwaarden op Vlaams grondgebied, tegelijkertijd een veiligheidsgraad zal ontstaan gelijk aan deze van het Sigmaplan van 1977. Dit uitgangspunt is nefast en verwerpelijk.
Vlaanderen mag zich niet laten verleiden tot het instappen in de bedoelingen van Nederland, gewoonweg omdat de bedoelingen totaal anders (moeten) zijn. Creëren van natuurwaarden is lofwaardig. Scheppen van veiligheid is een eerste en absolute opdracht.

81

Om deze reden moet de studie ProSes en aanverwante en afgeleide studies opnieuw ter hand genomen worden, bijgewerkt en aangevuld, met het oog op de correcte opdracht : bescherming van het Vlaams tijgebied tegen stormvloeden op de Noordzee.
Wat Vlaanderen betreft zijn veiligheid tegen stormvloeden en aanleggen van natuurwaarden twee van elkaar onafhankelijke zaken, zelfs als het juist is dat er raakpunten zijn. Dit standpunt is zo waar dat men inziet dat achter de bescherming van een stormvloedkering, men naar hartelust aan natuurontwikkeling kan doen, bovenop nog het bouwen van recreatieve en andere infrastructuur : het tijbekken opwaarts de SVK zit immers veilig.

4 – Overstromingsgebieden in Hertogin Hedwigepolder, Prosperpolder en Doelpolder onaanvaardbaar

De verdieping van de Westerschelde tot 13,1 m zal geen schade toebrengen aan de natuur en zal evenmin de veiligheidsrisico's verhogen die gebonden zijn aan het verkeer op de vaarweg.

De veiligheid tegen stormvloeden uit de Noordzee opwaarts Oosterweel wordt op een doelmatige manier opgevangen, door de bouw van een stormvloedkering.

Daarvan volgt logischerwijze dat wij de natuurinrichtingsplannen voor de Hedwigepolder, de Prosperpolder en de Doelpolder afwijzen,[4],[5].

Hetgeen wij n.a.v. de notitie onder punt 2 – 5 over de **Overschelde** zegden geldt eveneens voor de ontpoldering, de inrichting van gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG) of de inrichting van gecontroleerde gereduceerde getijdegebieden (GGG) en/of wetlands..

Ook in de inspraakvergaderingen werd beweerd dat de inrichting waarover wij het nu hebben, ter hoogte van het Loodsgebouw, een verlaging in de waterstand zou meebrengen van 20 cm.

Opnieuw ontbreekt hierover bij ProSes duidelijk studiemateriaal in de aard van MOD 440 13.
Maar in MOD 440, nr 13 staat op bl. T 10, Tabel 8, te lezen dat de invloed van 442 ha. GOG in de Prosperpolder, ter hoogte van Lillo (beschermd door Deltadijken) 9 centimeter bedraagt en te Oosterweel (einde Deltadijken) zegge en schrijven 0 (nul) centimeter.

---

[4] Strategisch milieu-effectrapport-Ontwikkelingsschets 2010 – Schelde-estuarium-oktober 2004-inzonderheid Bijlage 10 – Van den Bergh, E., Van damme, S., Greveland, J., De Jong, D.J., Baten, J. & Meire, E., 2003. Studierapport natuurontwikkelingsmaatregelen ten behoeve van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Scheldeestuarium. IN-RIKZ-UIA-rapportage in opdracht ProSes-RIKZ/OS/2003.825x

[5] Natte natuur in het Schelde-estuarium, Een verkenning van de kosten en baten, Leo de Nocker, Inge Gekens en Steven Broekx,VITO en CPB, z.d., 98 blz.- referentie blz. 98 – Proses (2004a), Natuurinrichtingsschets 'Hedwige-Doel- en Prosperpolder, rapport 9301

81

Het is ongeloofwaardig, tot nader order van een ernstige waterloopkundige studie, dat door toevoeging van de meer opwaarts gelegen Hertogin Hedwigepolder (opwaarts de bocht van Bath dan nog !) en van een deel van doelpolder, het waterpeil ter hoogte van het Loodsgebouw met 20 centimeter zou verlaagd worden.
Het hoeft geen betoog dat de invloed van naar opwaarts toe gewoonweg nul is.
Vlaanderen heeft geen baat bij deze projecten op het stuk van beveiliging tegen stormvloeden.
Deze projecten moeten naar de prullenmand verwezen worden.

Derhalve zijn de inrichtingsplannen zoals hoger genoemd onmogelijk als een globale baat in het kader van het lopende onderzoek te kwantificeren. Los van het feit dat wij de gebruikte 'Maatschappelijke'-KBA, methodologisch, ook vanuit wetenschappelijk oogpunt zwaar op de korrel nemen.

In dit laatste verband een enkel woord over de gepresenteerde zogenaamde 'Maatschappelijke'-KBA's. We stippen eventjes aan dat het hier gaat over 'overheidsprojecten (en niet over investeringen van private ondernemingen die bekeken kunnen worden in functie van hun ondernemingsdoelstellingen). Bovendien gaat het over projecten die beslag op de ruimte leggen die ruimtelijk (als de definitieve bestemming van de bodem) fysisch onomkeer zijn.
Deze beide kenmerken zijn niet in de methodologie van de gepresenteerde MKBA's ingewerkt. Dat is ook de hoofdreden (**en de verklaring**) van de harde verontwaardiging in de betrokken landbouwmiddens tegen deze plannen.

De politieke overheid (regering en parlement) kan de keuze voor deze concrete inrichting niet verantwoorden, niet alleen niet op stuk van veiligheid, maar ook niet vanuit ethisch standpunt; juist omdat dit gezichtspunt in hoofde van de ontwerpers van de voorliggende MKBA's volledig afwezig is. Het is niet de eerste maal in de dossiers die ons voor de voeten worden geworpen dat wij dit vaststellen.

We besluiten met kracht :

Er kan dus geen sprake zijn van het aansnijden van de ca. 1000 ha. Landbouwgebied, dat cultuur-historisch, landschappelijk, menselijk en landbouw-economisch uniek en onvervangbaar (laat staan substitueerbaar zou zijn) in het overgeurbaniseerde Vlaanderen van de 21° eeuw.

58

IN DUBBEL

02

Schelle 11-10-04

Ingekomen: 18 OKT 2004

Mevrouwen, Heren,

Mijn naam is BALS ROGER, wonende PARKLAAN 8 SCHELLE 2627. Geboren te Schelle op 15 Juli 1940.

Ik het dus de overstroming van 1953 meegemaakt en aan de lage oorden.

Wat mij daarvan vooral is bijgebleven is dat ik toen met mijn moeder naar het waterpeil van de Schelde ging kijken en hoe we in paniek terug wegvluchtten omdat het water gelijk stond met de dijk. Het is in mijn geheugen gebrand wat soms droom ik daar nog van, dat heel dat water, zo hoog. Kort daarna brak de Rupeldijk in Puurs en omdat de electriciteitsmaatschappij een week daarvoor een kabel 1m diep voor onze deur had ingegraven en de grond nog te los lag, spoelde het water onder de voorgevel onderdoor en langsde verlichting zo de kelder in. Iets meer aan te doen dus. Ook zie ik nog altijd de kat in paniek rondzwemmen en haar klauwen in de trap slaan om naar de zolder te vluchten. Het water stond 1m hoog in huis. Mijn vader werd ziek van de kou en van alle ellende, uiteindelijk nadat het huis daarna van het slijk was gereinigd. Het huis hield stand, de meubelen ook, omdat zij nog niet van vezelplaat gemaakt waren. Mijn vader had een paar dagen griep en was weer de oude, sterk als hij was. Wij kwamen er

nog redelijk goed vanaf

In Nederland echter verdronken meer dan 1.800 mensen. Dat is pas erg. De overheid daar besliste dat er direkt een Delta-plan moest uitgevoerd worden en dat deden zij dan ook.

In België was iedereen er van overtuigd (in 1953), dat er op de Schelde een stormstuw moest gebouwd worden. Deze stuw werd voorbereidende maken getekend en berekend, wat tientallen miljoenen kostte (Belgische franken) en daar bleef het dan bij. Sindsdien was men er van overtuigd dat de ramp maar 1 maal op de 300 jaar voor kwam, dat de stuw teveel zou kosten en dat het eigenlijk te moeilijk was. De politieke wil was er niet, we konden het niet en we deden het niet. En de bevolking achter de dijken dan? Zo wat???

De dijken werden hier in Schelle verhoogd en verbreed met vliegas van de centrale Interscaut omdat die er dringend vanaf moesten. Toen de dijk in Oost werd versterkt met klei uit de sleuf van de A12 kwamen de verantwoordelijken er achter dat ook daar vliegas was gebruikt en leeft men dat dus terug afgegraven en vervangen door klei. In Schelle niet dus.

In plaats van de stormstuw te bouwen gaven de verantwoordelijken toen en Schepen Deluyck nu nog de opdracht om zoveel mogelijk de Schelde uit te baggeren, te verdiepen te rechten en te verbreden om altijd maar grotere schepen naar Antwerpen te laten komen ter meerdere eer en glorie van deze mensen

3/58

Ze doen Antwerpen en omdat men nu eenmaal vind dat een haven niet aan de zee moet liggen maar in het achterland. Het moet kunnen (!!!) Kostte wat het kost !!! En de kloetjeswolk achter de dijk dan ?? So wath !...

En het water blijft dus maar stijgen door het baggeren. Ik voor mijn part mag het leven en ik zie het dus gebeuren.

België zat al 50 jaar bij Nederland op zijn knieën om te mogen baggeren in de Oosterschelde Bath maar zij mochten niet van Nederland omdat die hun haven wilden beschermen. Toen eindelijk de Nederlanders vroegen om het T.G.V. traject naast de autostrade A 19 te mogen aanleggen zagen de Belgen hun kans schoon .... ja.... als wij mogen baggeren op uw grondgebied. Ja dus en nu maar baggeren naar 13 m. Toen in Volendam een brand uitbrak in een dancing en vele mensen met verbrandingen werden opgenomen in speciale ceatra, kwam toen premier Cook alle mensen bezoeken en voor hij terug naar Nederland vertrok kon men de premier nog even terzijde voor een intiem verzoek of het niet mogelijk zou zijn om te mogen baggeren naar 16 m ? Dat moest de premier nog even overleggen maar we mogen alvast de problemen die we niet zelf kunnen oplossen in London geven voor een studiebureel in Bergen op Zoom.
De Schelde moet dieper worden om de supergrote container-schepen naar Antwerpen te lokken. Dat de wegen nu al het verkeer van containers niet meer aankunnen speelt helemaal geen rol als we maar een grote haven hebben en een groen Reis, die zoveel heeft gekost dat hij voort

82

zal regeneren. Dat het water, door al dat bruggen altijd maar lager komt maakt niets uit, dan maken we polders die als het tegenzit niet groot genoeg zullen zijn om al dat water op te vangen. Men laat dus die polderwerken 2 - 3 jaar vertraging oplopen door een duure burgemeester die zogezegd opkomt voor de veiligheid van zijn burgers maar in feite alleen maar denkt om stemmen te rosselen en herverkozen te worden.

Nederland heeft zijn verantwoordelijkheid genomen en zijn stormvloeden en afsluitdijken gebouwd. België niet en iedereen weet goed genoeg dat ~~dat~~ hoog het waterpeil bij een springvloed komt. Al vele malen is het hoger gekomen dan in 1953. Elke maand kan zich een ramp voordoen. We moeten alleen maar de tegenslag hebben van een springvloed gepaard gaande met een noord-westerstorm ~~zullen~~ en dan is de ramp niet te overzien. Dan zullen hier in België vele mensen verdrinken. Het zijn gelukkig meestal Zuidwester-stormen maar als een grote overstromingsramp ons tod zou treffen dan weet ik nu reeds wat de verantwoordelijken en de politici zullen zeggen, namelijk: "Dat is uitzonderlijk, dat hadden we niet kunnen voorzien". De koning zal ook komen kijken want hij vindt dat zijn natuurlijk en hij zal zeggen: "het is erg, het is heel erg". En het plooizeuolk achter de dijk??? Zo stuk??

Zeg niet dat ik het u niet geschreven heb en hou deze brief bij, dat zal ik met het dubbel doen.

Bals Roger
Parklaan 8 Sebelle 2627

BESTUURLIJKE EN ADMINISTRATIEVE ZETEL:
Hollekenstraat 5 – 9960 ASSENEDE
Marc DE SMET
Ontvanger - Griffier
Tel. 09 3445519 - Fax 09 3443424 - Gsm 0477 296017
E-mail: zwartesluispolder@pandora.be
marcdesmet.assenede@pandora.be

83

aangetekend schrijven

ZWARTE-SLUISPOLDER

OPENBAAR BESTUUR OPGERICHT BIJ K.B. 21 NOVEMBER 1967
in het kader van de wet op de polders 3 juni 1957
(B.S. 21.6.57)

over de gemeenten
Assenede - Boekhoute - Ertvelde - Zelzate

Omer WILLEMS
Dijkgraaf
Trieststraat 100 - 9960 Assenede
Tel. 09 3447761 - Fax 09 3444515 - Gsm 0476 396348

ProSes -
Project-directie Ontwikkelingsschets
Schelde-estuarium
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan, 1 bus 18
2018 Antwerpen

ONZE REF.: BV ek
DATUM: 13/10/2004
UW BRIEF VAN:
UW REF.:
BIJLAGEN:

Ingekomen: 18 OKT 2004

Betreft : ***Lange Termijnvisie Schelde-estuarium. Inspraak.***

Geachte Directie,

Naar aanleiding van de periode van inspraak op/omtrent de ontwikkelde termijnvisie op het Schelde-estuarium vragen we Uw aandacht voor de overwegingen van ons bestuur bij het voorliggend gedachtegoed.

In de eerste plaats trekken we Uw aandacht op het feit dat in het Scheldebekken vele tientallen **openbare besturen** van polders, wateringen en waterschappen gelegen zijn. We stellen vast dat deze openbare besturen, noch hun verenigingen, op enigerlei wijze betrokken zijn bij de ontwikkelingen van dit gedachtegoed. Het is niet-passend dat "betrokken" openbare besturen "vandaag" slechts a posteriori in een inspraakfase betrokken worden bij de ontwikkeling van dit gedachtegoed. De centrale overheden, zowel in Nederland als Vlaanderen, belijden al meer dan één decennium lang het "decentralisatie-begrip" om de plaats en de betrokkenheid van de lokale besturen in/bij de ontwikkeling van beleid te garanderen. We drukken onze misnoegdheid uit over de hierbij gevolgde werkwijze i.v.m de betrokkenheid van ons bestuursniveau bij deze planning.
In de Europese Kaderrichtlijn tot vaststeling van een kader van kommunautaire maatregelen betreffende het waterbeheer nr 2000/60/EG dd 23/10/2000 is een coordinatie-concept voorzien onder de bevoegde publieke actoren voor het grensoverschrijdend waterbeheer. Ook de besturen van polders, wateringen en waterschappen zijn deel van het publiekrechterlijk weefsel bevoegd voor het waterbeheer op het terrein.
We vragen aan ProSes en aan de inrichtende Nationale overheden om de nodige initiatieven te nemen opdat de lokale "waterbeheerders" verder van nabij betrokken worden bij de planvorming.

In de termijnvisie 2010 is voorzien dat de Braakman en Braakmankreek in Zeeuws-Vlaanderen een partieel GGG-regime zullen krijgen: een gecontroleerd gereduceerde getijdenwerking. Dit project wordt in operationele termen aangediend als : "verbetering van de waterhuishouding in de Braakman".

Het is inderdaad zo dat ons bestuur, tezamen met de andere Meetjeslandse polderbesturen, samenwerkend in het **"deelbekken Krekenland", resp. het "Waterschap-Krekenland"** al enkele jaren aandringt op een verbetering van de waterhuishouding in de Braakman.

Het overtollig aflopend oppervlaktewater uit de Meetjeslandse polders wordt vanuit het Leopoldskanaal via het Zeeuwse Isabellakanaal naar de Braakmankreek gevoerd en via de zeesluizen in de zeedijk aan de Braakmankreek geloosd op de Westerschelde.

Een en ander is ten principe geregeld in de overeenkomst van 20 mei 1843 "gesloten tussen Nederland en België" nopens "DE UITWATERING VAN VLAANDEREN", in concreto in de Afdeling III : "gronden gelegen aan de linkerzijde van het kanaal van Terneuzen..".

Daarin lezen we onder meer :

"De afwatering der landen van de watering die voor 1830 bekend...zal, te gelegener tijd, naar zee worden geleid, door middel van de vereiste werken, welke het Nederlands Gouvernement, ingevolge het traktaat van de 5° november 11, zal doen uitvoeren."

"De waterleidingen, sluizen, heulen en andere kunstwerken, gelegen op het Nederlands grondgebied en bestemd om het Belgische Water in gemeenschap te brengen met het nieuwe middel van uitwatering, zullen door de zorg van het Nederlands Gouvernement in eenen goeden staat onderhouden worden".

Er bestaan plannen om het waterregime op de Braakman te wijzigen in functie van het natuurbeheer.

Hierbij zij gewezen op de bepaling van artikel 38 van voornoemde overeenkomst :

"Het is insgelijks verboden aan de afmetingen en de uitwateringen van de op het Nederlands grondgebied gelegen kunstwerken, dienende tot de afloop van hetzelfde (nvdr: Belgische) water te verminderen zonder toestemming van het Belgisch Gouvernement."

Tot 1952 konden de Vlaamse c.q de Meetjeslandse Polders vrij lozen in de getijdengeul van de Braakmankreek.
In 1952 werd de Braakman(kreek) bedijkt.
Het is ons niet bekend dat daartoe een "toestemming" werd bekomen vanwege het "Belgische Gouvernement"; de betreffende Meetjeslandse "lozende" wateringen en polderbesturen werden daarbij niet betrokken. Feit is dat de afwatering dientengevolge vanuit het Meetjesland "niet vrij" meer is. Bij het lozen van Meetjeslands water moet nu rekening gehouden worden met het oppervlakte-waterpeil in de ingepolderde Braakmankreek en omliggende Braakmanpolder.

Op 23/01/1984 werd tussen de Vlaamse Gemeenschap, vertegenwoordigd door haar Executieve, in de persoon van de Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening, landinrichting en Natuurbehoud, dhr. P. AKKERMANS en het Nederlandse Waterschap DE DRIE AMBACHTEN, vertegenwoordigd door de dhr. P. VAN HOEVE, dijkgraaf, een overeenkomst afgesloten; daarbij werd opnieuw een beperking ingevoerd voor de lozing van het overtollig oppervlaktewater vanuit het Meetjesland ("deelbekken Krekenland") naar de Braakmankreek. Er werd een maximum-peil ingesteld waarop de lozing van water uit het "deelbekken Krekenland" moet stoppen, ongeacht een eventuele wateroverlast-problematiek stroomopwaarts in het "deelbekken Krekenland". Bij het tot stand komen van deze overeenkomst werden de vier polderbesturen door de Vlaamse overheid (opnieuw) niet betrokken; de vier betreffende polderbesturen (Zwarte-Sluispolder, Isabellapolder, Slependammepolders en de Generale Vrije Polders) zijn ook geen contracterende partij terzake.

Gezien het wijzigend aanbod van hemelwater, resp. meer piek-aanbod, dringen de polders uit het "deelbekken Krekenland", resp. "Waterschap Krekenland", al geruime tijd aan op een **"verbetering van de waterhuishouding op de Braakmankreek"**, zoals ook 'nominaal' in het vooruitzicht gesteld wordt in de LTVS OS-2010 voor het Schelde-estuarium.
In de ontwerp-teksten voor de LTVS OS-2010 is echter niet duidelijk wat deze "verbetering van de waterhuishouding" in de Braakman inhoudt. Is deze "verbetering" voorzien vanuit een ekologische rationaliteit of is deze 'verbetering' (mede-?)geconcipieerd vanuit een "veiligheids-approach"

Als deze verbetering inhoudt dat er bijkomend instrumentarium/ infrastructuur wordt voorzien voor de afvoer van piekaanbod-water uit de Braakmankreek bij noordwesterstorm en hoge buiten-tijen, dan onderschrijft ons bestuur dit concept.

Indien echter omwille van een eenzijdige ecologische approach voor de verdere inrichting van de Braakman/Braakmankreek de waterhuishouding vanuit het Meetjeslands "deelbekken Krekenland" wordt bemoeilijk/dreigt bemoeilijkt te worden, dan wijzen we hierbij op de in zake zijnde Vlaamse belangen in het stroomopwaarts gelegen 18.000 Ha-grote Vlaamse gebied, omschreven door het "deelbekken Krekenland", resp. het "Waterschap Krekenland".

Overweging daarbij is de gemeenschappelijke (vast-)stelling in de (ontwerp-)nota " *Reactie Zeeuws-Vlaanderen op Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium"* van het zuster-waterschap "Zeeuws-Vlaanderen" tezamen met de drie in Zeeuws-Vlaanderen inliggende gemeentebesturen van Terneuzen, Hulst en Sluis, waarin we lezen :

blz. 3 : ***"Doordat bij de verdieping van de Westerschelde hogere waterstanden optreden, heeft dit een negatief effect op de actuele en toekomstige veiligheid tegen overstromen. Tevens belemmert dit de lozingsmogelijkheden van het polderwater via sluizen en gemalen"***

In de nota wijzen de Zeeuwse openbare besturen erop dat *"Zo ontbreekt de uitwerking van de relatie tussen de beoogde verdieping*

(met verhoging van de waterstanden en golven tot gevolg) op de achteruitgang van de actuele en toekomstige veiligheid tegen overstromen. Huidig hoog voorland (schor) wordt aangetast, waarmee de waterkering te maken krijgt met een hogere hydraulische belasting. Ook de invloed van verruimings- en onderhoudsbaggerwerk op de stabiliteit van de oevers wordt onvoldoende benadrukt.."

Feit is dat de polders in het "waterschap Krekenland" beschermd worden tegen het water van de Westerschelde door de zeewering van het Waterschap Zeeuws-Vlaanderen.
Het veiligheidsaspect terzake voor het "Waterschap Krekenland" betreft enerzijds de zeeweer-infrastructuur (de primaire dijken) langs de Westerschelde en anderzijds de waterhuishouding, c.q het dagelijks waterbeheer op en rond de Braakman/Braakmankreek.

In voornoemde Zeeuwse nota lezen we daar verder over (blz 4) : *"Bij veiligheid tegen overstromen moet de normstelling 1/4000 altijd en overal worden gehaald, met als gevolg dat alle primaire dijken verder opgehoogd zullen worden, waardoor de gewenste dynamiek (de rivier de ruimte geven of laten nemen, zoals bij de andere grote rivieren) hier niet altijd tot de mogelijkheden behoort. De OS2010* (nvdr : Ontwikkelingsvisie Schelde tegen 2010) *doet hierover geen uitspraken, ook niet in relatie tot de gewenste dynamiek in het systeem.."*

Concreet wijzen deze vier openbare Zeeuwse besturen in deze nota er verder op :
"De Braakmankreek komt onder invloed van een getij en er is geen duidelijkheid over het te hanteren peil"…"Bij wijzigingen van het huidige peilbeheer moet rekening gehouden worden met de afvoer van Vlaams Polderwater krachtens het Traktaat van 1843. Omdat de regio momenteel bezig is met een vergevorderd stadium van planvorming, kan elke inbreuk hierop niet rekenen op voldoende draagvlak"

De waterbeheerders samenwerkend in het "Waterschap Krekenland" en de Zeeuwse zusterorganisatie opteren voor de bouw van bijkomende bemalingskapaciteit ter hoogte van de zeesluizen(Westerschelde) aan de Braakmankreek; dit met het oog op de beveiliging van dit internationale deel-Schelde-stroomgebied tegen wateroverlast.
De verbetering van de waterhuishouding in de Braakman moet dan ook op krachtlijnen aangeven dat deze "**verbetering**" ook inhoudt : de nodige maatregelen tot een **verbetering van de beveiliging** van de streek tegen wateroverlast. Quod non.
Zolang deze verduidelijkende optie daarin niet is/wordt inbegrepen kunnen wij deze plannen niet onderschrijven; integendeel : moeten we deze plannen afwijzen.

Begrijpelijkerwijs veroorzaken deze plannen ongerustheid bij onze besturen en onze betrokken ingelanden.

Daar waar de probleemformulering in deze lange-termijn-visie niet lijdt aan onduidelijkheid stellen we vast dat de planvorming daar wel aan lijdt.
Dat is een gebrek.

83

Deze gebrekkigheid is oorzaak van bestuurlijke onrust op lokaal-regionaal vlak en maakt dat het voorliggend concept vooralsnog geen bestuurlijk, noch maatschappelijk, draagvlak kan vinden.

We stellen voor om voornoemd concept van "verbetering van de waterhuishouding op de Braakman" 'aan te rijken' als voornoemd.
We stellen voor dat betreffende plannen-op-hoofdlijnen toch eerst verder getoetst worden op hun bestuurlijke (beleids-), maatschappelijke en technische relevantie vooraleer daar "kracht van beleidsplan" aan te geven.

Hoogachtend,

Marc DE SMET
Griffier

Omer WILLEMS
Dijkgraaf

84

Bornem, 12 oktober 2004

Ingekomen: 18 OKT 2004

Geachte heer/mevrouw,

Na enkele inspraakvergaderingen en vele discussies zijn wij genoodzaakt een sterke reactie te geven op de ontwikkelingsschets betreffende het Schelde-estuarium.
Wij opteren voor een korte, maar krachtige reactie. De uitwerking ervan behoort tot uw elementair takenpakket.

In eerste instantie eisen wij naast een Milieu Effecten Rapport een Landbouw Effecten Rapport. U zal immers moeten beamen dat de impact op de landbouwsector zeer groot zal zijn. U heeft krijtlijnen uitgetekend die in sommige gebieden catastrofaal zullen zijn voor de landbouw. Familiale bedrijven die met veel arbeidsliefde en arbeidsfierheid hun bedrijven leiden zien door deze ontwikkelingsschets hun levenswerk letterlijk verdrinken.
U suggereert dat landbouw kan blijven in GOG-gebieden, wij stellen dit ten zeerste in vraag. Het is een utopie dat er nog enige verantwoorde landbouwactiviteit zou kunnen plaatsvinden in een overstromingsgebied. Op gebied van volksgezondheid is het ontoelaatbaar dat er enige oogst wordt betrokken, afkomstig van gronden die "bevuild" zijn met slib en afvalproducten. Dit is een tegenstrijdigheid met de lastenboeken van Goede Agrarische Praktijken.

Ten tweede hebben wij op de inspraakvergaderingen ondervonden dat de mogelijkheden voor een stormstuw onvoldoende onderzocht werd. Wij eisen dat u deze piste opnieuw in overweging neemt en binnenkort hierover een duidelijk rapport naar buiten brengt.

Als laatste betreuren wij dat onze beroepsorganisaties niet van meet af aan betrokken zijn geweest bij dit project. Met wat gezond boerenverstand in jullie team zou de sfeer nu allicht niet zo gespannen zijn geweest.

In heel dit gebeuren kunnen wij niet nalaten te concluderen dat dit ganse project een handig middel is om nog maar eens duizenden hectaren landbouwgrond om te zetten tot natuur. Dat u de hele landbouwsector miskent maakt dit project waardeloos. Het draagvlak voor dit project is onvoldoende groot en dit is niet enkel het geval voor de landbouwsector.

Hoogachtend,

Jozef Schelfhout

Voorzitter Landbouwraad Bornem

P5

AANGETEKEND

Willebroek, 12 oktober 2004

Alfons Verbeeck
Hazewinkelstraat 1A
2830 Willebroek

Harry Peeters
Beenhouwerstraat 20
2830 Willebroek

PROSES
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Copernicuslaan 1 bus 18
2018 Antwerpen

Verkeerscentrum
Ingekomen: 18 OKT 2004

Geachte,

Bijgevoegd vindt U onze reactie op de actualisatie van het Sigmaplan. Wij zijn beide inwoners van de gemeente Heindonk maar denken de gedachten te vertolken van een groot deel van de Heindonkenaars.

Hoogachtend,

Harry Peeter

Alfons Verbeeck

Reactie op actualisatie Sigmaplan voor Heindonk en omgeving

i) **Pollutie**: het hoeft geen betoog dat overstromingsgebieden die Rupel- en Zennewater moeten opvangen onherroepelijk verloren zijn voor landbouw en recreatie (o.a. Hazewinkel). Zelfs indien men er in slaagt het Zennewater qua pollutie onder controle te houden, o.a. door het installeren van zuiveringstations om het afvalwater van de Brusselse agglomeratie te behandelen, dan blijft nog altijd het probleem van het gecontamineerde Zenne- en Rupelslib bestaan. Inderdaad mag men er vanuit gaan dat gedurende lange tijd (hoelang?) migratie zal plaatsvinden van slib naar (weliswaar) gezuiverd water. Het rivierwater dat uiteindelijk in het overstromingsgebied terechtkomt zal dus bijgevolg **niet** zuiver zijn. Al naargelang het aantal overstromingsbeurten zal min of meer hoge vervuiling optreden (GGG, GOG)als gevolg van twee fenomenen: (a) migratie van polluerende stoffen van slib naar water, (b) afzetting van gecontamineerd slib. **Voor zover bekend zijn hierover geen cijfers vrijgegeven**. Landbouwers die vandaag produceren in een overstromingsgebied lopen gevaar. Als de vervuilende stoffen niet in de voedselketen terecht komen, waarom ons dan druk maken over vervuiling (sic).

ii) **Esthetische pollutie**: de periodieke overstromingen van de Heindonkse Bovenzanden bewijzen genoeg dat in de huidige situatie een belangrijke esthetische pollutie plaatsvindt. Drijfvuil (o.a. plastiek flessen)werd tot vandaag manueel verzameld . Men mag er niet aan denken wat er moet gebeuren als enkele duizenden hectaren bij elke overstromingsbeurt dienen 'gekuist' te worden. **Een onderhoudsplan is tot op heden niet uitgewerkt**. Dit geldt overigens niet alleen voor esthetische pollutie maar ook voor alle andere aspecten van onderhoud.

iii) **Landbouw**: zoals eerder opgemerkt wordt de landbouw gebannen uit alle soorten overstromingsgebied vermits steeds, als gevolg van een overstromingsbeurt, vervuiling optreedt. Een duidelijk **Landbouw Effecten Rapport** bestaat blijkbaar nog niet. Daar, economisch gezien, het vooral deze sector is die de klappen moet incasseren dient een LER onverwijld uitgevoerd te worden.

iv) **Maatschappelijk-historisch draagvlak**: het creëren van bijkomende overstromingsgebieden (Bovenzanden bestaat al) in en rond Heindonk heeft dramatische gevolgen voor de Heindonkse levensgemeenschap. Heel wat grondgebied werd reeds opgeofferd voor het oplossen van problemen elders (Hazewinkel, De Bocht). Steeds ging het om waardevol landbouwgebied. Specifiek voor wat betreft Heindonk is het interessant de Derkenniskaart te bekijken, eind 16de eeuw verwezenlijkt op vraag van Del Plano, de generale dijkgraaf voor Brabant. Aan de perceelvorming kan men opmaken welke delen van de toenmalige Oost-Polder regelmatig onderhevig waren aan overstroming en dus amper ontgonnen waren of nog moesten ontgonnen worden. Het betreft vooral het gebied tussen de Zwarte Beek en de Willebroekse Vaart, begrensd ten zuiden door de Kaasstraat (de huidige Biezenweiden en Broek De Naeyer). Verder is er uiteraard het Blaasvelds Broek dat regelmatig onderliep, vanaf de Hondekotbeek in het noorden tot het oude kasteel van Blaasveld in het zuiden (de huidige watersportbaan Hazewinkel en het natuurpark Het Broek). Het Heindonkse grondgebied is dus van lang voor de 15de eeuw bewerkt als niet overstroomde landbouwgrond en bewoond door een kleine landbouwgemeenschap en dat tot op heden, ondanks de ernstige inbreuk door het graven van Hazewinkel en De Bocht. Een verdere afkaveling van het grondgebied zou een nefaste invloed hebben op het, ondanks alles, nog altijd landbouw-georiënteerde samenlevingspatroon van de Heindonkenaar. Verder is het de vraag of een gemeenschap, ingekneld tussen twee

toeristische waterplassen en een overstromingsgebied nog echt als gemeenschap leefbaar is. **Het bepalen van een overstromingsgebied enkel en alleen op basis van geografische hoogtelijnen zonder het maatschappelijke te laten meetellen is té gemakkelijk.**

v) **Stormvloedkering**: over de economische haalbaarheid van een stormvloedkering op de Schelde versus overstromingsgebieden willen we ons niet uitspreken. Als men de kosten van het ene met die van het andere vergelijkt is er hoogst waarschijnlijk een winnaar. Wat echter in een dergelijke vergelijking nog al eens vergeten wordt zijn 'de andere lasten'. Met hoeveel geld moet men de verliezen op maatschappelijk-sociaal vlak gelijk stellen, en het verlies aan landbouwgrond, en tewerkstelling in de landbouwsector, en het bijkomend creëren van gepollueerde grond en van ongezond moerasland, en,en,...? Een stormvloedkering geeft ons inziens een totaaloplossing op gebied van samenleving, ecologie, veiligheid, economie. **Enkel kosten vergelijken is een 'dooddoener' die alle andere (menselijke) parameters elimineert.**

vi) **Gezondheid:** wereldwijd zijn er genoeg voorbeelden van het gevaar van moerassig stilstaand water voor de volksgezondheid. Bij sporadische overstromingen kan het gevaar als onbestaande geklasseerd worden. Bij regelmatige overstromingen echter waarbij gronden afwisselend 'droog en nat' zijn moet rekening gehouden worden met **aandoeningen gerelateerd aan een moerasomgeving**. Hierover bestaan op dit ogenblik nog altijd geen rapporten voor wat betreft de voorziene overstromingsgebieden. Gezien sommige dicht tegen de bewoonde kom gelegen zijn dringt een studie zich op. In landen waar men overstromingsgebieden kan aanleggen ver van de bewoningskernen en waar overschot aan niet bewerkte grond is kan deze manier van watervolumecontrole uiteraard een aanvaardbaar alternatief zijn. In een regio waar sinds eeuwen land gewonnen is ten koste van wateroppervlak in het voordeel van bewoning en landbouw is terugkeren ons inziens af te raden en zelfs onmogelijk.

vii) **Alternatieven:** het is uiteraard te gemakkelijk om alternatieven te zoeken bij 'de anderen'. Daarom geven we, positief denkend, enkele scenario's die in lijn zijn met milieu, economie, landbouw en samenleving en die in het oostelijk Rupelgebied kunnen verwezenlijkt worden. Vermits historisch het gebied tussen de Zwarte Beek en de Willebroekse Vaart nog niet volledig ontgonnen was in het begin van de 17de eeuw en dus in die tijd nog altijd overstromingsgebied was kan men er eventueel aan denken deze relatief recente situatie te herstellen. Voor wat betreft economie en landbouw is er weinig verlies gezien een deel vandaag reeds natuurgebied is. Qua ecologie gaat men terug naar een toestand van de 17de eeuw wat zeker een pluspunt is. Een zelfde redenering kan gevolgd worden voor het Blaasvelds Broek. Ook hier betreft het een gebied dat regelmatig overstroomde. Landbouw, economie en samenleving leveren niets in en ecologie wint gezien teruggekeerd wordt naar een situatie van de 18de-19de eeuw. Als inwoners van Heindonk willen we geen oplossingen zoeken in andere gemeenten hoewel het moeilijk is niet te spreken over het stuk Battenbroek ten westen van de 'vijver' dat zo goed als braak ligt en de spie vanaf Heffen-dorp tot het Zennegat, tussen Zenne en Leuvense Vaart, die ongeveer in dezelfde toestand verkeert. Uiteraard is een en ander enkel mogelijk wanneer het rivierwater als zuiver kan beschouwd worden.

96

Verkeerd ingekomen: 18 OKT 2004

GEMEENTE BORNEM hier leef je !

ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1bus 18
2018 ANTWERPEN

ons kenmerk	uw kenmerk	dienst	datum
LM/UI04004020		leefmilieu	12 oktober 2004

1387 Schelde - estuarium

Geachte mevrouw
Geachte heer

In het kader van de ter inzagelegging van de ontwikkelingsschets Schelde – estuarium 2010 en bijhorende studies lopende tot 15 oktober, wenst het College van Burgemeester en Schepenen haar bemerkingen geformuleerd in zitting van 11 oktober 2004 hierbij in bijlage overmaken.

Tevens sturen we u de opmerkingen die verkeerdelijk bij het gemeentebestuur in plaats van bij u zijn toegekomen.

Indien u nog vragen of opmerkingen heeft, aarzel dan niet om contact op te nemen met Roland Deurinck op het nummer 03 890 69 22 of mail naar roland.deurinck@bornem.be.

Hoogachtend

Dieter Vankeirsbilck
gemeentesecretaris

GEMEENTEBESTUUR BORNEM

Jozef Van Eetvelt
burgemeester

[adres]
Hingenesteenweg 13
[post]
2880 Bornem
[tel]
03 890 69 00
[fax]
03 890 69 29
[web]
www.bornem.be
[mail]
gemeentebestuur@bornem.be

091-0000759-12
000-0025274-54
001-2556135-67

Uittreksel uit de notulen van het college van burgemeester en schepenen

ZITTING VAN 11/10/2004
AANWEZIG Jozef Van Eetvelt, **burgemeester-voorzitter**;
Werner Meskens, Bernadette Boeykens, Paul De Ost, Greet De bruyn en Dirk Hoofd, **schepenen**;
Dieter Vankeirsbilck, **gemeentesecretaris**.
AFWEZIG
VOORWERP Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium 2010 en herziening Sigma –plan : terinzage legging plan MER 15 september – 15 oktober 2004.

HET COLLEGE

- Gelet op de mogelijkheid om een gemeentelijk standpunt en opmerkingen over te maken vóór 15 oktober aan ProSes p.a. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Copernicuslaan 1 bus 18 te 2018 Antwerpen.

- Overwegend dat het gemeentebestuur tijdens de periode van terinzageligging haar opmerkingen over het Plan Mer ontwikkleingsschets Schelde estuarium 2010 en herziening van Sigma plan kan over maken aan PorSes,

BESLUIT

Artikel 1

Het gemeentebestuur herhaalt haar standpunt (besluit van het College van Burgemeester en Schepenen d.d. 17/11/2003) ingenomen naar aanleiding van de terinzagelegging van het plan MER herziening Sigmaplan dat als volgt luidt:

1. het gemeentebestuur van Bornem onderschrijft de noodzaak tot herziening van het Sigma-plan teneinde ongecontroleerde overstromingen te vermijden en de veiligheid van de burgers optimaal te garanderen.
2. Het gemeentebestuur vraagt echter bijzondere aandacht voor een evenwichtige en objectieve afweging van de mogelijke instrumenten (Stormstuw, dijkverhogingen, GOG; GGG; inpoldering, ...
3. Het gemeentebestuur is geen voorstander van overstromingsgebieden op haar grondgebied

Artikel 2

Het College van Burgemeester en Schepenen wenst de bezorgdheid van de plaatselijke bevolking als volgt over te brengen:

- Het openbaar onderzoek en de terinzagelegging overstijgt het menselijke niveau en wordt enkel vanuit een technsich wetenschappelijke en macroeconomische invalshoek benarderd. Het is te vaag en onbegrijpelijk voor de gewone burger tot wie de inspraak zich richt.
- De noodzaak van beveiliging wordt door de bevolking onderschreven, maar de sectoren bewoning en landbouw worden in de discussie stiefmoederlijk behandeld.
- In vraag wordt gesteld of alle aspecten in de kosten-baten analyse wel grondig onderzocht werden en op welke manier de menselijk/maatschappelijk impact in rekening gebracht. Zijn haalbaarheid van stormvloedkering grondig bekeken.

Artikel 3

Het College van Burgemeester en Schepenen onderstreept de noodzaak om het gemeentelijk beleidsniveau op te nemen in het planningsproces en projecten zoals het Schelde – landschapspark vanuit een breed maatschappelijk draagvlak op te starten.

Vastgesteld in zitting als vermeld.
(w.g.) Dieter Vankeirsbilck
gemeentesecretaris

(w.g.) Jozef Van Eetvelt
burgemeester-voorzitter

Voor eensluidend uittreksel:
Bornem,

GEMEENTEBESTUUR BORNEM

Dieter Vankeirsbilck
gemeentesecretaris

Jozef Van Eetvelt
burgemeester

97

ingekomen: 18 OKT 2004

LM 2250

VEVA

Destelbergen, 6 oktober 2004

Vereniging Varkenshouders vzw
Goudenhandwegel 19, 9070 Destelbergen
tel 09/2293751 fax 09/2293752
Veva-foon: 0900 10 160
e-mail: info@veva.be
B.T.W. BE 448.746.150

Geachte,

Betreft: Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

In de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium worden door Proses plannen voorgesteld om van duizenden hectaren landbouwgrond overstromingsgebieden te maken en meer natuur te creëren, en dit in het kader van de langetermijnvisie om het Schelde-estuarium veiliger, toegankelijker en natuurlijker te maken.

Om de veiligheid te garanderen zullen er gecontroleerde overstromingsgebieden gecreëerd worden volgens het geactualiseerd Sigmaplan. Ter hoogte van de Belgisch-Nederlandse grens, langs de linkeroever (Hedwige-, Prosper- en Doelpolder-Noord) zou het gaan om 1000 ha, waarvan 400 ha zou worden ingericht als getijdennatuur, door middel van gecontroleerd gereduceerd getij. In de zone tussen de Rupelmonding en de Dendermonding zou het gaan om 1000 tot 2000 ha en in de zone ter hoogte van de monding van de Zenne (Rupelbekken) om 250 ha.

Voor het thema natuurlijkheid wordt er een basispakket voor natuurontwikkeling aangewezen. Daarnaast zouden er los van het Sigmaplan extra natuurgebieden ontwikkeld worden, waarvoor op lokaal niveau op basis van de gemeentelijke plannen reeds de nodige stappen richting planning en uitvoering zouden genomen zijn.
Voor de gemeente Bornem gaat het hier om de Oude Scheldemeander en omgeving, een gebied van 950ha.

Deze ontwikkelingsschets zal, samen met een milieueffectenrapport en een maatschappelijke kosten-batenanalyse, worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering, om een beslissing te nemen in deze materie.

Als organisatie die de belangen van de landbouw verdedigt, willen wij langs deze weg ons ongenoegen en onze bezorgdheid uiten ten aanzien van deze plannen.
Als de plannen van Proses doorgevoerd worden verdwijnen duizenden hectaren waardevolle landbouwgrond, ter compensatie voor de natuur, onder het voorwendsel van verhoogde veiligheid. Maar men vergeet hierbij te vermelden dat er in het verleden al zoveel landbouwgrond is afgenomen van de landbouwers, o.a. voor de aanleg van industriegebieden.
Met geen woord wordt hierbij gerept over de mogelijke gevolgen voor de landbouwsector, die nooit betrokken is geweest bij de ontwikkeling van de voorliggende plannen. Landbouwers die in de streek gevestigd zijn, leven in onzekerheid over hun toekomst en durven niet te investeren.
In de maatschappelijke kosten-batenanalyse wordt slechts weinig aandacht besteed aan de landbouw. Maar er zijn wel degelijk zware gevolgen voor de landbouw; een landbouwgebied dat wordt omgezet in natte natuur wordt permanent aan de sector onttrokken. Dit betekent verlies van landbouwareaal, verlies aan productie, verlies van arbeidsplaatsen,... Om maar te zwijgen van de emotionele

gevolgen (onteigening, onzekerheid over toekomst,...). Er wordt hier over het hoofd gezien dat het gaat om mensen die hun job, hun toekomst, hun bedrijf (dat in sommige gevallen al generaties lang bestaat), verloren zien gaan.

Begrijp ons niet verkeerd, wij zijn niet tegen het creëren van veiligheid, maar eisen dat hierbij de landbouw zoveel mogelijk gespaard wordt. Wij hopen hierbij ook op uw steun door een negatief advies uit te brengen voor deze plannen. Nog tot 15 oktober 2004 kunnen er bezwaren ingediend worden (Proses, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Copernicuslaan 1 bus 18, 2018 Antwerpen).

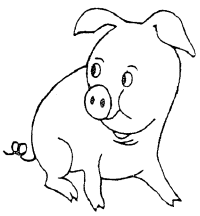
Wij zouden het op prijs stellen mocht u ons op de hoogte brengen van uw eventuele reactie, zodat wij deze informatie kunnen toedienen aan ons dossier.

Met de meeste hoogachting,

André Bracke,
Voorzitter VEVA

8'7

VEVA

Parlement Wallon
Ingekomen: 18 OKT 2004

Destelbergen, 6 oktober 2004

Vereniging Varkenshouders vzw
Goudenhandwegel 19, 9070 Destelbergen
tel 09/2293751 fax 09/2293752
Veva-foon: 0900 10 160
e-mail: info@veva.be
B.T.W. BE 448.746.150

Geachte,

Betreft: Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

In de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium worden door Proses plannen voorgesteld om van duizenden hectaren landbouwgrond overstromingsgebieden te maken en meer natuur te creëren, en dit in het kader van de langetermijnvisie om het Schelde-estuarium veiliger, toegankelijker en natuurlijker te maken.

Als organisatie die de belangen van de landbouw verdedigt, willen wij langs deze weg onze bezwaren, ons ongenoegen en onze bezorgdheid uiten ten aanzien van deze plannen.

Als de plannen doorgevoerd worden verdwijnen duizenden hectaren waardevolle landbouwgrond, ter compensatie voor de natuur, onder het voorwendsel van verhoogde veiligheid.
Maar men vergeet hierbij te vermelden dat er in het verleden al zoveel landbouwgrond is afgenomen van de landbouwers, o.a. voor de aanleg van industriegebieden. Wij zijn niet tegen het creëren van veiligheid, maar eisen dat hierbij de landbouw zoveel mogelijk gespaard wordt.

Met geen woord wordt hierbij gerept over de mogelijke gevolgen voor de landbouwsector, die nooit betrokken is geweest bij de ontwikkeling van de voorliggende plannen.
Landbouwers die in de streek gevestigd zijn, leven in onzekerheid over hun toekomst en durven niet te investeren.

In de plannen inzake natuurontwikkeling is er sprake van een 'basispakket', waaraan nieuwe projecten worden toegevoegd. Dit betekent dus dat hiermee de kous nog niet af is. Wij vragen dan ook naar concrete plannen, i.p.v. vage aanwijzingen.
Al te vaak wordt gezegd dat er nog verder onderzoek nodig is. Dit bewijst dat de voorliggende plannen nog niet rijp zijn voor een beslissing.

In de maatschappelijke kosten-batenanalyse wordt slechts weinig aandacht besteed aan de landbouw. Maar er zijn wel degelijk zware gevolgen voor de landbouw; een landbouwgebied dat wordt omgezet in natte natuur wordt permanent aan de sector onttrokken. Dit betekent verlies van landbouwareaal, verlies aan productie, verlies van arbeidsplaatsen,... Om maar te zwijgen van de emotionele gevolgen (onteigening, onzekerheid over toekomst,...). Er wordt hier over het hoofd gezien dat het gaat om mensen die hun job, hun toekomst, hun bedrijf (dat in sommige gevallen al generaties lang bestaat), verloren zien gaan.

Met de meeste hoogachting,

André Bracke,
Voorzitter VEVA

88

Weert-Bornem 12.10.2004

Ingekomen: 18 OKT 2004

Proces
Ministerie v.d.Vl.Gemeen
schap
Corpernicuslaan,1 bus 18

2018 Antwerpen

Bezwaarschrift

Geachte

Hierbij protesteren wij tegen de aanleg van een potpolder in ons dorp. Wij begrijpen dat niemand graag dergelijke zaken "in zijn tuin"heeft doch in Weert gaat het over een waardevol landschappelijk gebied waar heel wat huizen zullen moeten verdwijnen ;De keuze van Weert, als eventuele potpolder, weegt niet op tegen het relatief klein aantal ha dat daardoor als potpolder kan aangelegd worden en het verlies aan mens en milieu.
Wij dringen er op aan dat U met dit bezwaarschrift rekening zult houden

A. Fivez Binnendijk 45 2880 Weert Bornem.
Mielis Carola Dijkstraat 29 2880 Bornem - Weert
Colyn Backelyan. Binnendijkstr. 42.
Van Goyte Binnendijkstr 53 2880 Weert
Algemeen Beheer " " " "
Rechtsgeding St. Amandsbestuur, 102/B2 2880 Bornem
Sydie Peeters Appeldijkstraat 22 Weert.
Van Assche Christiane appeldijkstraat Weert.
Lizette Alboortiemeers
H. Pauwels scheldestraat 27A Weert
Verryck, scheldesstraat 6, 2880 Bornem/Weert
Gerda De Decker Appeldijkstraat, sc 2880 Bornem
familie Maertens, Scheldesstraat 6, Weert
Goedelieve Saey Molenstraat nr 5 Weert
Annie De Leebeeke Appeldijkstr. 13 Weert
Michiels Anita Brielg 2880 Bornem Weert.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directie Regionale Zaken

Ingekomen: 19 OKT 2004

de Technische Schelde Commissie
p/a ProSes
Postbus 299
4600 AG Bergen op Zoom

landbouw, natuur en voedselkwaliteit

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
15-09-2004	Proses/BM/15089	DRZZ04-5181	15-10-2004
onderwerp		doorkiesnummer	bijlagen
Strategische Milieu-effectrapportage Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium		040.2329190/124	-

Hierbij voldoe ik aan uw verzoek advies uit te brengen over het Strategisch milieu-effectrapport Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

In mijn reactie op de kennisgeving voor dit strategisch MER heb ik verzocht in het bijzonder aandacht te schenken aan de verplichtingen die de status van het gebied als Vogel- en Habitatrichtlijngebied met zich meebrengt en in te gaan op de principiële vragen die met de toets samenhangen en niet op de formulering van noodzakelijke pakketten van compenserende maatregelen.
De inzichten over de wijze waarop de toets aan de Habitat- en Vogelrichtlijn moet plaats vinden, hebben zich in de tussentijd verder ontwikkeld en lopende het proces is duidelijk geworden dat, zeker in een dynamisch habitatgebied als het Schelde-estuarium, de nadruk bij de beoordeling meer moet liggen op het uiteindelijk bereiken van een gunstige staat van instandhouding van het gehele ecosysteem dan op het uitgebreid onderzoeken van alternatieven. Onderdeel daarvan is ook het realiseren van een voldoende pakket aan natuurmaatregelen om de gunstige staat van instandhouding van het estuarium te waarborgen en de ecologische samenhang van het gebied te bewaren. Overleg van het Nederlandse en Vlaamse nationale bevoegde gezag met de Europese Commissie over een dergelijke aanpak zal binnenkort plaatsvinden.
Uit de Ontwikkelingsschets blijkt dat de verwachte ecologische schade als gevolg van de verruiming zo gering is dat deze als niet-significant is aan te merken (par. 4.1.6). Tevens is aangegeven dat de belangrijkste bronnen van onzekerheden de voorspellingen van morfologische veranderingen en van ecologische effectrelaties zijn (par. 4.1.7) Gezien deze onzekerheden verdient het aanbeveling in het kader van het goed toepassen van het voorzorgbeginsel dat het voorgestelde besluit wordt genuanceerd, dat geen schade wordt toegebracht aan de te beschermen natuurwaarden (besluit k Ontwikkelingsschets; pag. 26).

Vooruitlopend op deze formele reactie op het SMER heeft inmiddels overleg tussen het ministerie van LNV, Aminal en de projectorganisatie ProSes plaatsgevonden over nodige (ondergenoemde) aanpassingen die in de komende periode zullen worden verwerkt.
Gelet op de samenhang tussen het SMER, de MKBA en de Ontwikkelingsschets zelf wordt in deze reactie geen nadrukkelijk onderscheid gemaakt. Volledigheidshalve zijn de meest

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Regionale Zaken
Vestiging Zuid
Keizersgracht 5
Postadres: 6111
5600 HC Eindhoven
Telefoon: 040-2329111
Fax: 040-2329199

relevante punten waarover overleg heeft plaatsgevonden met nog enkele aanvullende opmerkingen hier onder vermeld:

- Op verschillende punten in het SMER wordt verwezen naar nader onderzoek dat bij nadere uitwerking nog moet plaats vinden. Het is gewenst daarbij onderscheid te maken tussen onderzoek dat wel en niet van invloed kan zijn op nu te maken keuzen c.q. de gewenste te behalen resultaten. Essentieel in dit opzicht zijn bijvoorbeeld de effecten van het ingrijpen in de morfologie door verdieping. De gebruikte berekeningsmodellen maken het niet mogelijk om effecten na 2010 te voorspellen, terwijl bekend is dat deze maatregel nog decennia lang zijn doorwerking kan hebben. Dit maakt het monitoren en zonodig periodiek bijstellen van de bagger- en stortstrategie noodzakelijk
- In het hoofdstuk beoordelingskader van het SMER (hst 9) wordt het behoud van de systeemkenmerken als voorwaarde genoemd; dit dient geïnterpreteerd te worden als het voldoen aan de verplichtingen die vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn gesteld; bij de nadere uitwerking blijkt dit overigens ook zo te gebeuren
- Gelet op de verbeteringen die een gewijzigde stortstrategie voor het estuarium met zich mee zal brengen, zou die maatregel naar verwachting ook in de autonome ontwikkeling moeten worden uitgevoerd; in die zin is dit niet als een mitigerende maatregel op te vatten. Tevens moet duidelijk worden gemaakt welke eventuele negatieve effecten als gevolg van de verruiming niet worden gereduceerd bij een verbeterde stortstrategie (SMER pag. 73).
- Er is een apart hoofdstuk (11) gewijd aan onzekerheden; vanuit het toetsingskader van de Habitat- en Vogelrichtlijn dient bij onzekerheden m.b.t optredende effecten vanuit het voorzorgprincipe steeds uitgegaan te worden van een zgn 'worst-case'-scenario; ik ga er vanuit dat het geschetste pessimistische scenario hier de invulling van is. Omdat zoals gesteld de ecologische modellen geen goed inzicht kunnen verschaffen in de te verwachten morfologische ontwikkelingen in de uit te polderen gebieden zou de benodigde omvang van het pakket aan natuurmaatregelen op basis van expert-judgement moeten worden vastgesteld.
- Uit het onderzoek blijkt dat voor het behoud van de fysieke systeemkenmerken zowel de onderhoudsbaggerspecie als de aanlegspecie volgens de verbeterde stortstrategie in het estuarium moeten worden teruggestort; anderzijds wordt geconstateerd dat de kwaliteit van de baggerspecie mogelijk beperkingen oplegt aan de mogelijkheden van terugstorten. E.e.a. vraagt om nader onderzoek op dit punt.
- Geconstateerd wordt dat bij sterke economische groei in 2030 overschrijding van veiligheidsrisico's bij de boulevard in Vlissingen optreedt. In de rapportage wordt geen inzicht gegeven of en hoe dat evt. te mitigeren is
- Het SMER geeft maar zeer beperkt inzicht in de effecten op beschermde soorten en richt zich met name ook onvoldoende op de nationaal of internationaal beschermde soorten. Waar effecten van wezenlijke invloed zijn op nu te maken keuzen zal dit moeten worden verduidelijkt en overigens zal inzichtelijk moeten worden gemaakt dat effecten zodanig zijn te mitigeren of compenseren dat aan wettelijke verplichtingen wordt voldaan
- In het SMER is geen aandacht besteed aan mogelijke cumulatieve effecten. Door gebruik te maken van onderzoeksgegevens van een aantal bekende projecten zoals de dijkverbeteringswerken langs de Westerschelde, de Westerschelde-

containerterminal en mogelijk ook enkele plannen voor het plaatsen van windturbines moet het mogelijk zijn inzicht in de cumulatie van effecten te geven.

DE REGIODIRECTEUR ZUID

b.a.

Ir. W.W. van Zandbrink

90

Fam. Bocklandt P.
Dendermondseweg 21
9250 WAASMUNSTER

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
ProSes

Copernicuslaan 1 bus 18

2018 ANTWERPEN

AANGETEKEND

Waasmunster, 11 oktober 2004

Betreffende : Bijlage inspraakformulier Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-Estuarium

Geachte heer, mevrouw,

Alvorens dieper in te gaan op de inhoud van de zogenaamde ontwikkelingsschets wensen we eerst en vooral enkele opmerkingen te uiten in verband met de openbaarmaking van het dossier. We hebben vastgesteld dat slechts een drietal dossiers ter inzage liggen bij de gemeente Waasmunster en dit vanaf 5 oktober (datum hoorzitting) tot einddatum 15 oktober 2004. Een grondige studie van het dossier in een periode van 10 dagen lijkt ons dan ook onmogelijk.. Bovendien merken we op dat landbouworganisaties en andere belanghebbenden systematisch uit het onderzoek werden geweerd en zodoende geen inspraak hebben gehad bij de aanvang van de plannen. Deze werkwijze vinden we geen democratische instelling van de onderzoekvoerders maar eerder een dictatuur van de hogere ambtenarij.

OVERSTROMINGSGEBIEDEN GGG & GOG

Negatieve opmerkingen :

- Blijvende impact op de omgeving
- Landbouwgronden zullen na verloop van tijd verdwijnen (deze gronden zullen immers niet meer bruikbaar zijn voor landbouw door afzetting van slib & drijvend afval waarna ze goedkoop aangekocht en beheerd worden door bepaalde milieuverenigingen). In Waasmunster reeds toegepast op 46 ha.
- Door invoer van deze GGG en GOG zullen vele landbouwers een eind moeten stellen aan hun activiteiten (eerst de ruilverkaveling, daarna de milieunormen en nu .... het einde)
- Het probleem van de wateroverlast en overstromingen wordt door het aanleggen van GGG en GOG enkel verplaatst achter de ringdijken (landinwaarts, dichterbij de bewoners ! – Plan MER blz. 65 GOG)
- Door mengeling van rivierwater en het bestaande grondwater zal de kwaliteit van het grondwater drastisch verslechteren (Plan MER blz 65 GOG)
- Landschapsvervuiling en vernietiging over het gehele gebied (blz. 83 GOG), waardevermindering van de nabij gelegen huizen (uitzicht)
- Verplichte onteigeningen van mensen die samen met de natuur leven in deze gebieden (Plan MER blz 96 tabel 18, blz 108, blz 124)
- Permanente geurhinder in een kunstmatig aangelegd landschap
- Bij de kostprijsraming van de overstromingsgebieden is geen rekening gehouden met de onteigeningen. Hoe kan men dan een eerlijke kosten-baten analyse opmaken?
- Het onderzoek en de opmaak van de plannen door het studiebureau zijn misleidend, de werkelijkheid wordt verdraaid louter in eigen belang.

90

Alternatieven :

- Volledig uitvoeren en afwerken van het huidige Sigmaplan
- Bouwen van **stormvloedkering**
  - Dit is de meest veilige methode tegen overstromingen in alle gebieden
  - Minst belastend voor natuur, mens en omgeving
  - Kan toeristisch uitgebaat worden
  - Kostprijs 992 miljoen € in plan MER, Nederlandse ingenieur (hoorzitting Beveren) schatte kostprijs op 750 miljoen €, Ingenieur Dauwe (afdeling Zeeschelde) schatte kostprijs op 500 miljoen € (bron : Het Vrije Waasland)
  - Deze verschillende kostprijzen bevestigen nogmaals dat men de bevolking niet ernstig neemt, het is echter wel de bevolking die deze ambtenaren moet betalen
  - ProSes heeft zelft toegegeven dat er zelfs geen studie is gedaan naar een stormvloedkering (hoorzitting Beveren)

- Kostprijs van dijken en sluizen zijn maar gedeeltelijk opgenomen in de totale kosten (blz 98 GGG & GOG tabel 21, blz 101 tabel 21)

- Recreatie wordt onmogelijk, opkomend water (reeds meerdere ongevallen voorgekomen in Saftingen)

- Het vergelijken van autoongevallen met overstromingen is onrealistisch (hoorzitting Beveren)

- Studie en prognoses voor 2000 jaar zijn waanvoorstellingen (hoorzitting Beveren)

- De waterkwaliteit in de Schelde is alarmerend volgens een onderzoek uitgevoerd door de Universiteit van Antwerpen (Knack 28/01/2004 m.b.t. kwaliteit Scheldewater) Laboratorium voor Ecofysiologie, biochemie en toxicologie spreekt zelfs van een chemische rivier met kankerverwerkende stoffen. Van deze studie is nergens iets te vinden in de rapporten van het studiebureau. (genegeerd of nalatigheid?)

VALLEIENGEBIED « DE DURME »

Als wateropvanggebied :

- Volledig uitbaggeren van de Durme tot op het niveau van 1960
- Vrij maken van sluizen. Niet zoals nu alle twee dagen 3 uur baggeren (nutteloos op kosten van de belastingbetaler)
- Op dit ogenblik heefd de Durme slechts 2/3 van haar capaciteit waterinhoud
- Verwerking van slib bij Indaver
- Openmaken van de Durme te Lokeren zodanig dat er doorstroming is van water (destijds geprotesteerd door de gemeente – Blunder !)
- Kuisen van sloten en grachten voor afwatering

PRAKTIJKVOORBEELD

- Op 21 december 2003 – stormvloed
- Opgemeten windsterkte 105 km/uur (BILD)
- Stormstuw gesloten op Westerschelde 7 jaar geleden (geen probleem)
- Antwerpen : Kaaimuren werden dichtgeschoven
- Waasmunster : Waterniveau op 15 cm van betonnen rand met daarachter nog een dijk van 1 m hoogte.
- Waar zijn de problemen?

We hebben voortdurend de indruk dat politici in dit dossier de touwtjes in de handen houden en niet de heren van Zeeschelde en Haven, zoals reeds vermeld in enkele dagbladen.

Dank bij voorbaat om met deze opmerkingen rekening te willen houden.

Hoogachtend,

Pierre Bocklandt

9/

Hamme, 12 oktober 2004

ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1, busnummer 18
2018 Antwerpen

ingekomen: 18 OKT 2004

Geachte heer/mevrouw,

Als inwoner van Moerzeke, deelgemeente van Hamme, een door de jaren door overstromingen geteisterde gemeente, volg ik de problematiek van de Schelde op de voet. Hier volgt mijn beargumenteerde mening over de voorgestelde projecten en maatregelen en de kwaliteit van de onderliggende onderzoeken.

Eerst enkele bedenkingen bij de informatie- en inspraakavonden:
Op de infovergadering te Waasmunster heb ik begrepen dat men op dergelijke vergaderingen er niet in slaagt de mensen te bereiken die in het Scheldebekken belang hebben bij de voorstellen besproken in de voorliggende plannen. Namelijk de bewoners die hun woning kunnen verliezen bij overstromingen en de mensen die meer werkzekerheid krijgen bij een verdieping van de vaargeul. Zo'n vergadering trekt blijkbaar vooral de mensen aan die mogelijk misschien iets te verliezen hebben. Dat deze laatste groep veel kleiner is dan de eerste is evident. De eerste groep is echter moeilijk te bereiken en af te lijnen. De tweede wel. Dat de laatste groep zich beroept op het feit dat voor de voorgestelde plannen geen maatschappelijk draagvlak is, kan en mag men dan ook niet afleiden uit de aanwezigheid op deze infoavonden.
Het zou misschien nuttig zijn om een bijkomende studie te maken naar de gevolgen van mogelijke overtromingen. Een paar simulaties met de gegevens van de stormvloed zoals in 1953, zodat men duidelijk ziet welke woningen en gebieden er onder water zouden komen. Ik denk dat men dan wel andere meningen op de infovergaderingen zou horen. Men zou ook kunnen bestuderen wat de impact van de overstromingsgebieden op de landbouw juist is. Ik denk dat er heel wat overstromingsgebieden kunnen aangelegd worden zonder dat er veel landbouwareaal verloren gaat. Het argument van de landbouwgronden die verloren gaan, lijkt mij voor de situatie in mijn gemeente niet te kloppen. Het areaal landbouwgebied op het gewestplan dat in overstromingsgebieden terrecht zou komen te liggen, is miniem in vergelijking met de andere bestemmingen op het gewestplan. En dan nog, waarom zijn overstromingsgebieden verloren voor de landbouw? De reeds bestaande overstromingsgebieden zijn allemaal in gebruik door de landbouw. Een bijkomende problematiek die zou kunnen bekeken worden is het gebruik van landbouwgronden. In mijn gemeente wordt ongeveer 700 Ha. landbouwgrond niet gebruikt door landbouwers maar door andere personen. Eigenaars van landbouwgronden zijn nu eenmaal niet verplicht om landbouwer te zijn. (zie gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van Hamme) Bij de herziening van de diverse structuurplannen is het mijn inziens nodig om een verdere differentiatie van het landbouwgebied te doen. Met een grondenruil zou men bijvoorbeeld de houders van paarden, ezels, schapen enz. gebruik kunnen laten maken van de gronden in de overstromingsgebieden. Zodat men de beroepslandbouw een betere bedrijfszekerheid kan garanderen buiten de overstromingsgebieden.

91

Als bewoner van een woning die in 1906 en 1928 onder water stond, snak ik naar meer veiligheid. Eén grote overstroming om de 70 jaar is beangstigend. Een stormstuw lijkt op het eerste zicht de beste en eenvoudigste oplossing. Indien echter deze stuw er wegens technische en budgettaire redenen niet komt, lijkt het me logisch dat er zo snel mogelijk werk wordt gemaakt van overstromingsgebieden. Indien het zo is dat de kost van de stormstuw niet opweegt tegen de kost van wat deze moeten beschermen en de aanleg van voldoende overstromingsgebieden de veiligheid garandeert, is het maar logisch dat de overheid kiest voor overstromingsgebieden. Het geeft me een zeer veilig gevoel dat men controle heeft over de plaats waar overstromingen zich kunnen voordoen. De huidige situatie lijkt me meer een pokerspel. Dat eigenaars en gebruikers van gronden in overstromingsgebieden geen schade mogen ondervinden en voldoende vergoed moeten worden is een evidentie.
Uit het dossier blijkt dat men best zo veel mogelijk overstromingsgebieden aanlegt. Op de Schelde met zijn vele meanders, kan bij krachtige wind het waterpeil drastisch verschillen op een afstand van enkele honderden meters. Doordat de verschillende mogelijke overstromingsgebieden niet dezelfde overtromingsfrequentie zullen kennen, kan men best zo veel mogelijk gebieden indijken die in nood extra waterberging geven voordat woningen overstromen. Ik zou mij alleszins veel veiliger voelen achter de Albertdijk in mijn gemeente die op sigmahoogte ligt ipv een binnendijk die enkele meter lager is dan de Scheldedijk.

Op de infovergadering te Waasmunster had ik ook het gevoel dat ik iets miste. Naast bereikbaarheid, veiligheid en natuurlijkheid, had ik graag ook iets meer vernomen over de verzanding en de waterkwaliteit.
In de rapporten over de waterkwaliteit lees ik toch dat de waterkwaliteit van de Zeeschelde tussen Dendermonde en de Durmemonding het beste is. Eén van de oorzaken zou zijn dat hier relatief veel schorren aanwezig zijn.
Ik lees ook dat dijkverleggingen en GGG's het probleem van de verzanding positief zouden beïnvloeden. Wat men te Waasmunster met de Durme als voorbeeld mooi kon ilustreren. Maar niet deed.
Dat het punt natuurlijkheid rechtsreeks in verband staat met verzanding en waterkwaliteit kwam op de infoavond niet aan bod. Het is toch mooi meegenomen dat, door enkele natuurgebieden langs de rivier op een andere wijze in te richten, men drie vliegen in één klap slaat. Een betere waterkwaliteit, minder verzanding en meer zeldzame zoetwaterschorren. Weer een deel gespaard van de zuur betaalde belastingsgelden. Ik vraag mij af of er studie is gedaan naar de gevolgen voor de natuur in nu bestaande natuurgebieden met hun specifieke flora en fauna indien deze GGG's of GOG's worden ?

Tot slot.
In het tijdschrift der openbare werken van België december 1945, lezen we teksten van ingenieur J.Quintijn. In deze teksten worden oorzaken opgesomd van de verzanding van de Durme. Rechtrekkingen, hoge dijken, enz. Als men in die tijd reeds tot het inzicht kwam dat men de natuur niet zomaar zijn wil kan opleggen, lijkt het me ondenkbaar dat we weer in dezelfde val zouden trappen door de rivier in een strakker keurslijf te willen stoppen en te vertrouwen op grote kunstwerken zoals een stormstuw.

Hoogachtend,

Peter Vande Putte
Bootdijkstraat 60
9220 Hamme

Schellebelle 11-10-2004

92

Colman Leon – De Martelaer A
Aard 12
9260 SCHELLEBELLE

Ingekomen: 18 OKT 2004

Mijn echtgenoot en ik , wonende Aard 12 te 9260 Schellebelle zijn landbouwers in de derde generatie.

Onze landbouwgronden , wei- en hooilanden zijn voornamelijk gelegen in het gebied van de Kalkense meersen.

Omtrent de voorgenomen plannen voor dit gebied wil ik volgende opmerkingen naar voor brengen :

Het hard werken en grote financiële kosten hebben de drassige en arme gronden gebracht tot goede landbouwgronden die ze nu zijn !

Ik heb een foto meegebracht om aan te tonen hoe het uitzicht was 50 jaar geleden . Drievierde van het jaar stond ofwel alles onder water of was, om reden van de drassigheid , niet toegankelijk. Toegegeven , de veestapel was destijds niet zo groot als nu en alles gebeurde met paard en kar. Het was toen arme tijd ! Wil men nu de klok terugdraaien ?

Wij boeren zijn niet tegen de veiligheid maar er moeten toch alternatieven bestaan !

Terugkeren naar de tijd van toen wil zeggen dat ons werk van drie generaties voor niets geweest is en dat onze gronden terug een minimum – waarde krijgen.

Als de plannen toch doorgezet worden vragen wij een vergoeding voor de waardevermindering van onze eigendom evenals een vergoeding voor het bedrijfsverlies omdat we deze gronden niet meer normaal kunnen exploiteren

C. Leon

Ca De Martelaer

AFDELING ZEESCHELDE
INGEKOMEN 14. 10. 2004
BUNDEL VOLGNUMMER
16EI-I-0 6671

Waardevermindering van de grond

Moerassen en schorren zijn zeker minder waard dan goede grasweiden.

Welke vergoeding zullen de eigenaars krijgen ?

Ook moet rekening worden gehouden met het feit dat de pachtgelden die voor de eigenaars een jaarlijks inkomen betekenen , zullen wegvallen of tot niets worden herleid.

Welke vergoeding zal uitgekeerd worden voor het jarenlang betalen van de polderbelasting om de weiden te verbeteren tot de staat waarin ze nu zijn ?

En dan zijn er nog de persoonlijke investeringen om weiland en landbouwgronden in het gebied een meerwaarde te geven..

Wie betaalt het verlies aan bedrijfsinkomsten ?

Zal de polderbelasting en de belasting op het kadastraal inkomen ook worden aangepast ?

Zijn alle vroegere investeringen dan geld in het water gegooid ?

Grotere sluizen en gecontroleerde overstromingsgebieden zijn een betere oplossing voor eventuele wateroverlast..

Broedgebieden voor weidevogels

Het aanleggen van broedgebieden voor weidevogels in de Kalkense meersen is totaal overbodig geworden.

De niet meer onder controle te krijgen vossenpopulatie is oorzaak dat weidevogels bijna verdwenen zijn of naar andere plaatsen zijn vertrokken.

Statistieken en tellingen kunnen dat bewijzen.

93

AFDELING ZEESCHELDE
ANTWERPSE SCHEEPVAART VERENIGING

INGEKOMEN 15. 10. 2004

BUNDEL VOLGNUMMER
16EI-I-0 6696

PROSES
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1, bus 18
2018 ANTWERPEN

uw bericht van	*uw kenmerk*	*ons kenmerk*	*datum*
			13 oktober 2004

Verkeerscentrum
INGEKOMEN: 18 OKT 2004

Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Geachte mevrouw
Geachte heer

Als Antwerpse Scheepvaartvereniging VZW behartigen wij de belangen van de vrijwel voltallige scheepvaartagenturengemeenschap in Antwerpen en indirect die van onze principalen-reders.

Wij wensen onze waardering uit te drukken voor het werk dat door ProSes in deze Ontwikkelingsschets is geïnvesteerd.
Het verheugt ons dat de studie aantoont dat de verruiming van de Westerschelde zal bijdragen tot de welvaart van zowel Vlaanderen als van Nederland, dat de negatieve impact ervan op de natuurlijkheid nauwelijks of niet bestaand blijkt te zijn en dat met een aantal duidelijke maatregelen de veiligheid van oeverbewoners kan geoptimaliseerd worden.

Wij rekenen er daarom op dat het rapport de bewindslieden van Nederland en Vlaanderen zal toelaten een spoedige en positieve beslissing te nemen over het dossier, waarin uiteraard de toegankelijkheid voor het scheepvaartverkeer de bijzondere aandacht van onze vereniging heeft.

Met dit schrijven wensen wij alsnog een aantal bemerkingen te maken bij de geformuleerde Voorstellen voor Besluiten.

In zijn algemeenheid wensen we onze bezorgdheid te uiten over het vooropgestelde **tijdspad** dat geen duidelijkheid geeft.
Op zich is het startmoment van de uitvoering in 2007 nu reeds achterhaald door de noden van de scheepvaart. Het vervolgtraject geeft geen duidelijkheid over de einddatum van de uitvoering.
Met alle respect voor inspraak- en beroepsprocedures dient hier een tijdspad te worden opgesteld waarbij elke stap in de uit te voeren maatregelen een concrete streefdatum krijgt en waarbij op de volledige realisering een concrete einddatum wordt gezet.
Wij benadrukken dat vandaag reeds bij onze reder-principalen toekomstige vaarschema's worden uitgetekend voor de door hen bestelde grote tonnages. Onduidelijkheid inzake de toegankelijkheid van de Schelde kan een hypotheek leggen op de toekomst van Antwerpen in deze vaarschema's.

Ook menen wij dat er op korte termijn reeds specifieke **deelmaatregelen** moeten kunnen worden opgestart die de nautische toegankelijkheid reeds in de nabije toekomst verbeteren. Hierbij denken we niet enkel aan de optimalisatie van het nautische beheer - de zogenaamde Ketenbenadering - maar ook aan beperkte en plaatselijke

Antwerpse Scheepvaartvereniging v.z.w. ◦ Brouwersvliet 33 bus 6 ◦ 2000 Antwerpen ◦ Tel: + 32 3 222 99 00 ◦ Fax: + 32 3 222 99 11 ◦ e-mail: info@asv.be
PR: 000-0048191-79 ◦ Fortis Bank: 220-0017945-36 ◦ BTW: BE 406.675.963

verdiepingswerken (drempel van Zandvliet? Borsele?) die kunnen leiden tot een substantiële vergroting van de huidige beperkte vaarvensters voor grote en diepstekende schepen.

In punt 2.3 wijst het rapport er op dat de scheldehavens optimaal toegankelijk moeten zijn.
Betreffende de containervaart worden groeicijfers gegeven (3-5,5% p.a.) die ons insziens te laag ingeschat zijn. De groeicijfers van de laatste 4 jaren waren beduidend hoger en de voorspellingen van de maritieme studiebureaus bevestigen deze groei voor de komende jaren. De dringendheid van de verruiming is daardoor des te urgenter.
Ook de opgegeven diepgangen van de grote containerschepen (12-13 meter) zijn nu reeds achterhaald. De huidige grote schepen (8.500 TEU) zijn gebouwd voor een maximale diepgang van 14.50 meter en de volgende generatie die reeds op stapel staat (8.500-10.000 TEU) zal om technische redenen (grotere schroeven) een nog grotere diepgang hebben.
Dit betekent dat de mogelijkheden van Antwerpen in de huidige continentale aanloopschema's reeds beperkt zijn (lees: Nooit als laatste haven) en in de nabije toekomst nog kleiner dreigen te worden.
Hier drukken we nogmaals op de absoluut dringende noodzaak van snel **verruimde tijvensters** die niet enkel zullen toelaten dat vermelde schepen op een flexibele manier hun aanloop kunnen maken, maar ook dat meerdere dergelijke schepen dit in één tijvenster zullen kunnen en dat er een betere, veiligere verkeersspreiding mogelijk wordt.

Deze noodzaak is er niet enkel voor containerschepen, maar bestaat ook voor de opvarende bulkscheepvaart die in het rapport niet vermeld wordt. Ze ligt nu wegens de drempel van Borsele vaak te wachten voor opvaart, moet gedeeltelijk gelicht worden of moet in tweemaal de Schelde opvaren. Deze situatie creëert niet enkel grote meerkosten, maar heeft ook een directe impact op de veiligheid en de vlotheid van het verkeer.

In punt 3.2.1 wordt het concrete voorstel gedaan tot een verdieping die een **tijonafhankelijke vaart** mogelijk maakt tot 13,10 meter. Het weze uit voorgaand duidelijk dat dit naar de toekomst toe onvoldoende zal zijn en dat dit streefdoel slecht een tijdelijke oplossing zal bieden.

Met beleefde groeten

Xavier van Engelen
directeur-generaal

96

PROVINCIE ANTWERPEN

Departement Leefmilieu
Dienst Milieu en Natuurbehoud

Verkeer en Waterstaat
ingekomen: 18 OKT 2004

ONTVANGSTBEWIJS – ONTVANGSTBEWIJS – ONTVANGSTBEWIJS

De formele reactie van de bestendige deputatie van de Provincie Antwerpen op de Ontwikkelingsschets 2010 (Inspraakronde 15 september – 15 oktober 2004) werd bezorgd aan de diensten van ProSes, p/a Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Copernicuslaan 1 bus 18 te 2018 Antwerpen op 14. oktober 2004, te 15.05 uur.

Voor ProSes,

i.o.

.....

handtekening

Marleen Markelmans
voor ir. Leo Meyvis

Voor de provincie Antwerpen,

.....

handtekening

KATRIEN ROOS

Koningin Elisabethlei 22 | 2018 Antwerpen
T 03 240 50 11 | F 03 240 57 52

94

PROVINCIE ANTWERPEN

Departement Leefmilieu
Dienst Milieu en Natuurbehoud

ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Copernicuslaan 1 bus 18
2018 Antwerpen

datum 14 oktober 2004
kenmerk DMN/paukroo/1CH14TTJ3WC.DOC
contactpersoon Paul Gobel-Van Damme | T 03 240 57 20
paul.gobel-vandamme@admin.provant.be
onderwerp Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium: voorstellen voor besluiten – inspraak 2004

Mevrouwen,
Mijne Heren,

De bestendige deputatie van de provincieraad van Antwerpen nam kennis van de *Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, voorstellen voor besluiten*.

In haar zitting van 14 oktober 2004 besliste de deputatie u namens de provincie Antwerpen het bijgevoegde standpunt over te maken.

Met hoogachting.

Namens de bestendige deputatie

De Provinciegriffier

D. Toelen

De Gouverneur

C. Paulus

Ambtelijke Versie Ontwikkelingsschets 2010
Inspraakronde 15 september – 15 oktober 2004
Opmerkingen en formeel standpunt van de Provincie Antwerpen

De bestendige deputatie van de provincieraad van Antwerpen heeft in haar zitting van 14 oktober 2004 kennisgenomen van het ontwerp voor het openbaar onderzoek van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium. De bestendige deputatie is verheugd dat een aantal positieve elementen in de tekst zijn opgenomen. In dit verband kan verwezen worden naar het feit dat (1) de tekst groen licht geeft voor een verdieping tot 13.1 meter zonder tussenfasen, (2) de verdieping van de Westerschelde batig is voor Vlaanderen en Nederland, (3) het concept van integraal morfologisch beheer hier en daar in de tekst expliciet wordt verwoord en (4) dat in de Ontwikkelingsschets wordt gesteld dat de verdieping geen significante negatieve effecten veroorzaakt inzake natuur en veiligheid.
Toch wenst de bestendige deputatie nog enkele algemene beschouwingen, bemerkingen en voorstellen te formuleren.

1. De MKBA is batig voor Vlaanderen en Nederland

De MKBA, uitgevoerd door het Nederlands Centraal Planbureau, heeft aangetoond dat ongeveer 35 % van de overigens hoge baten in Nederland terechtkomen. De baten verbonden aan de verdieping, bedragen volgens het CPB ongeveer 0,6 miljard EUR voor Nederland en 1,1 miljard EUR voor Vlaanderen. Vanuit kosten-baten oogpunt is de verdieping van de Westerschelde een maatschappelijk rendabel project vanaf de ingebruikname.

Deze wetenschappelijke bevinding sluit aan bij het aanvoelen van economische kringen in de ruime Schelderegio. De Vlaams/Antwerpse en Nederlands/Zeeuws-Brabantse economieën zijn immers al lang sterk op elkaar afgestemd, niet enkel op het vlak van de logistiek en goederenbehandeling, maar ook op andere Schelde- en watergebonden economische activiteiten zoals de aquacultuur en het toerisme, waarbij zich talrijke grensoverschrijdende gemeentelijke samenwerkingsverbanden voegen. De spontane beoordeling: "Wat goed is voor de Antwerpse haven, is goed voor de Vlaamse en Zuid-Nederlandse regionale economie", wordt nu ook wetenschappelijk onderbouwd.

Inzonderheid zullen de Zeeuwse havens hun voordeel kunnen blijven doen met de aanzuigeffecten van de Antwerpse haven. Kan er overigens voorbij worden gegaan aan de vaststelling dat Antwerpse private bedrijven investeren en willen blijven investeren in de verdere uitbouw van de Zeeuwse havens en de Antwerpse havenautoriteiten op geen enkel moment bezwaar hebben geuit tegen het WCT-project. Integendeel, de twee gemeenschappelijke verklaringen van de Scheldehavens stralen de ware geest van faire concurrentie en zinvolle samenwerking uit. "Succes van de delen genereert een groter succes van het geheel", blijft het leidmotief.

2. De verdieping heeft geen significante negatieve effecten op de natuurlijkheid en de veiligheid

Er moet worden vastgesteld dat, wegens de onvolledige en laattijdige implementatie van het luik "herstel van natuurwaarden" naar aanleiding van de afspraken bij de vorige Scheldeverdieping en wegens de permanent voorgehouden "samenhang" in de LTV 2030 en in de Ontwikkelingsschets 2010, tussen toegankelijkheid, natuurlijkheid en veiligheid, in brede maatschappelijke kringen grote verwarring is ontstaan over het verband tussen het verdiepen van de Westerschelde en het aantasten van de natuurwaarden enerzijds en het verdiepen en de gevolgen ervan op het vlak van het overstromingsrisico anderzijds.

Ook de informatie en communicatie die vanuit het ProSes projectbureau werd georganiseerd, heeft deze verwarring niet kunnen wegwerken. Het is daarom van het grootste belang dat op de

kortst mogelijke termijn op een duidelijke manier de onderzoeksresultaten en actuele inzichten inzake de gevolgen of beter het verwachte uitblijven van gevolgen van het verdiepen op de natuurlijkheid en de veiligheid, worden toegelicht tegenover de bevolking in Zeeland en in de Vlaamse Scheldevallei.

Er dient duidelijk te worden gemaakt dat er geen oorzakelijk verband kon worden aangetoond tussen verdiepen en aantasting van natuur enerzijds en tussen verdiepen en verhoogd overstromingsgevaar anderzijds. Er dient duidelijk te worden gesteld in Zeeland dat er niet moet ontpolderd worden om de Schelde te kunnen verdiepen. Er dient duidelijk te worden gesteld in de Vlaamse Scheldevallei dat er geen gecontroleerde overstromingsgebieden, gebieden met gereduceerd getij of ontpolderingen moeten aangelegd of doorgevoerd worden omwille van de verdieping. Al te lang werd het maatschappelijk draagvlak voor de verdieping gehypothekeerd door een verkeerd begrepen (en soms bewust voorgehouden) samenhang tussen verdieping, natuurlijkheid en veiligheid.

Hetzelfde geldt overigens op het vlak van de zogenaamde "externe veiligheid" en het vervoer van gevaarlijke stoffen. Hier kan verwezen worden naar de positieve resultaten van de onderzoeken die, onder leiding van de Antwerpse Gouverneur en de Commissaris van de Koningin van Zeeland, werden verricht. Hieruit blijkt dat de risicocontouren op dit ogenblik en ook in de toekomst niet op het land komen te liggen.

Het valt te betreuren dat positieve gevolgen van de verdieping, onder meer inzake een meer gespreid verkeer van de diepst liggende schepen als gevolg van de verruiming van de tijvensters, te weinig belicht werden. De vraag is of ook op dit vlak de onderzoeksresultaten voldoende bekend werden gemaakt bij de bevolking en de lokale besturen.

3. Autonome natuurontwikkeling rond de Schelde blijft belangrijk

Het ontbreken van een causaal verband tussen de uitvoering van een concreet verdiepingsproject en de aantasting van natuurwaarden, betekent niet dat moet afgeweken worden van de beleidsintenties om het Schelde-estuarium in alle opzichten te verbeteren en een autonome natuurontwikkeling uit te voeren. Dit betekent dat:

a) een visie diende te worden uitgewerkt met naast de verdiepingsproblematiek ook ruimte voor projecten om een veerkrachtig en duurzaam watersysteem en een robuuste natuur te ontwikkelen. Dit moet het mogelijk maken in de toekomst de toegankelijkheid van de rivier verder te verbeteren hand in hand met het natuur(her)opbouwproces. De Antwerpse havengemeenschap heeft aan het ontwikkelen van deze visie niet alleen haar medewerking gegeven, maar bovendien ook een belangrijke (financiële) bijdrage geleverd aan de totstandkoming van nieuwe concepten inzake alternatief baggeren en het tot stand brengen van een integraal morfologisch beleid.

b) Nederland moet hier consequent zijn en het in de LTV ontwikkelde natuurbeleid uitvoeren. Daarbij dient het ook zijn verantwoordelijkheid te nemen voor de financiering van natuurontwikkelingsprojecten die louter betrekking hebben op de verplichting tot instandhouding van het natuurlijke systeem waarvoor geen causaal verband is vastgesteld met de verdieping.

4. De Europese Commissie degelijk informeren over de vernieuwde inzichten

De bestendige deputatie van de provincieraad van Antwerpen vraagt de Vlaamse en de Nederlandse Regering om samen met de O.A.P.-partners initiatieven te nemen naar de Europese Commissie toe om in een open dialoog een staat van bevindingen te maken in verband met de Schelde en de toepassing van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijnen en om de Commissie zo degelijk mogelijk te informeren over de vernieuwde inzichten. Onderzocht moet worden hoe vanuit de gegroeide inzichten over de relaties toegankelijkheidsverbetering en natuurontwikkeling de ingebrekestelling van Nederland naar aanleiding van de vorige verdieping enerzijds en de volgende verdieping anderzijds in een globaal kader kunnen bekeken en herbekeken worden. Naar analogie met de Tweede Maasvlakte zou op deze manier tijdig (rechts)zekerheid verworven

worden over een globale en correcte naleving van de Europese directieven. Vlaanderen kan hiertoe best reeds zo snel mogelijk initiatieven nemen.

5. De OAP partners en het tot stand brengen van een maatschappelijk draagvlak voor ontwikkelingsprojecten

De bestendige deputatie van de provincieraad van Antwerpen beschouwt het O.A.P. als een forum waar partijen, op basis van de in de studies bekomen resultaten, voortdurend bouwen aan het maatschappelijk draagvlak. Zij verwacht dan ook van alle partijen dat de in de schoot van deze instelling medegedeelde onderzoeksresultaten niet alleen worden geregistreerd, maar dat de groeiende inzichten en nieuw verworven kennis ook worden vertaald en uitvoerig gecommuniceerd naar de maatschappelijke groepen die het O.A.P. vertegenwoordigt. Tegen de achtergrond van ruim verspreide verkeerd begrepen verbanden en de eruit voortspruitende verwarring, is dit essentieel voor het verdere implementatieproces.

6. Verdere procedures

De bestendige deputatie van de provincieraad van Antwerpen blijft, als actieve deelnemer bij het tot stand brengen van de Ontwikkelingsschets 2010, ervan overtuigd dat het gestructureerd overleg tussen de Vlaamse en Zeeuwse stakeholders een goede en constructieve basis kan leggen om op redelijke termijn tot zinvolle en breed gedragen resultaten voor alle partijen te komen. Zo waardeert zij de inspanningen en voorstellen uitgewerkt door het juridische team, met als doel het proceduretraject zelf reeds in te korten (dakpanconstructie, verkorte tracéwetprocedure, ...).

Ondanks de inspanningen en de voorstellen om het traject in te korten, is het in de Ontwikkelingsschets 2010 vooropgestelde tijdspad voor de uitvoering (najaar 2007) niet alleen (te) laat om de urgente noden van de Antwerpse haven aan te pakken, maar het laat bovendien de deur open voor langdurige verlengingen en vertragingen als gevolg van de moeilijk in te schatten duur van een aantal inspraak- en beroepsprocedures. Daarom is het voor de bestendige deputatie van de provincieraad van Antwerpen essentieel dat een duidelijk en rechtszeker eindig besluitvormingstracé wordt vastgelegd. Onverkort het respecteren van de principes van consultatie, inspraak en beroep voor de te weerhouden projecten, dient een benadering te worden uitgewerkt die deze inspraak en beroepsprocedures bundelt en uitspraak verzekert binnen een redelijke tijdspanne. Er dienen met andere woorden garanties te worden ingebouwd dat de effectieve aanvang van de werken kan starten uiterlijk in het voorjaar van 2007. Hier is een belangrijke taak weggelegd voor het OAP, dat voorstellen over de uitvoering van de Ontwikkelingsschets moet uitwerken.

95

Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen v.z.w.

ingekomen: 18 OKT 2004

ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Copernicuslaan 1 bus 18

2018 - Antwerpen.

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
			14/10/2004

Lange Termijnvisie Schelde-estuarium: OS 2010

Geachte,

Naar aanleiding van de "inspraakperiode" 15/9-15/10/2004 omtrent de door ProSes ontwikkelde termijnvisie op het Schelde-estuarium vragen we Uw aandacht voor de overwegingen van het bestuur van de VVPW, Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen, vzw, bijeen te Willebroek op 13/10/2004, bij het voorliggende gedachtegoed.

In de eerste plaats vraagt het bestuur van de Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen aandacht voor haar opmerking dat het bestuur van oordeel is dat de openbare besturen van Vlaamse Polders en Wateringen uit het Scheldegebied pas in deze fase van de beleidsontwikkeling betrokken worden bij de beleidsstelling. De Europese Kaderrichtlijn "Water"(nr 2000/60/EG) dd 23/10/2000 voorziet dat de publiekrechterlijke actoren bevoegd voor het waterbeheer samenwerken bij grensoverschrijdende planopmaak inzake het waterbeheer. De Europese Ministers van Milieu (formele Ministerraad) stellen vandaag in hun bijeenkomst dd. 14/10/2004 te Luxemburg het "Initiatief Hoogwaterbescherming" in, als aanloop naar een Europese Richtlijn terzake. Ook bij dit laatst genoemde Europese initiatief wordt samenwerking onder "alle" bevoegde actoren voor het waterbeheer als evidentie gesteld.

De lange termijnvisie LTS-2030, respectievelijk de ontwikkelingsschets OS-2010, stelt fundamentele ingrepen voor het waterbeheer in het vooruitzicht die onze terzake bevoegde polderbesturen betreft. Onze besturen mochten geen partner zijn bij het beleidsontwerp terzake. Een inspraak/beleidsparticipatie a posteriori zoals op heden wordt voorzien tijdens een inspraakperiode van vier weken, strookt niet met de letter en de geest voor voornoemde Europese beleidsopties; temeer daar een internationaal akkoord, resp. goedkeuring, van dit beleidsdocument reeds/nog voor het einde van dit jaar is voorzien.

We stellen vast dat de langetermijnvisie, resp. de ontwikkelingsschets, slechts een deel van het Schelde-estuarium betreft. We stellen ons ook vragen bij deze werkwijze. Voornoemde Europese Richtlijn voorziet een nieuw bestuurlijk draagvlak en een nieuwe bestuurlijke approach voor deze/dergelijke probleemstelling & beleidstelling. De instelling van de ICS, de internationale commissie voor de Schelde, voorziet dat deze problematiek wordt "aangepakt" op het fysieke, resp. hydrogeografische, draagvlak waarop hij zich stelt.

Toen namens een bestuurslid van de VVPW terzake een toelichting werd gevraagd ter gelegenheid van de (laatste) hoorzitting terzake te Waasmunster op 5/10/2004 werd door een directielid van ProSes geantwoord dat een ontwikkeling van deze ontwikkelingsschets op dit beleidsniveau "***nog veel langer zou duren***".

Dit antwoord is verwonderlijk. Dit antwoord is immers politiek & bestuurlijk irrelevant. Door Frankrijk, Vlaanderen, Brussel, Wallonië en Nederland is het ICS (Internationale Scheldecommissie) specifiek als draagvlak ingesteld voor de ontwikkeling van dit/dergelijk beleid. Het "tijdsargument" lijkt ons niet relevant.

Het SCALDIT-project is onlangs gestart op dit beleidsniveau en kent een vlot en succesvol verloop.

Voorzitter: dr.ir. J. Spaas, Berkenbroek 1, 3960 Bree tel.: 089/70.27.34 fax: 089/70.27.35 E-mail: j.spaas@vvpw.be
Secretariaat: Frans Creemers, Kortestraat 1, 3990 Peer tel.: 011/61.15.85 fax: 011/65.62.64
E-mail: fr.creemers@vvpw.be Website: www.vvpw.be Dexia: 068-2013481-79

Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen v.z.w.

"Integraliteit" staat voorop bij de beleidsontwikkeling. Integraliteit betreft niet alleen de onderscheiden beleidsaspecten, doch tevens het "watersysteem" zelf als drager voor toekomstig beleid.

We stellen vast dat de OS-2010 slechts de benedenschelde betreft van Vlissingen tot Gent. Nochtans is ook de bovenschelde deel van dit natuurlijk - geïntegreerd Schelde-systeem.

We wijzen daarbij op het was-water dat aangevoerd wordt uit dit bovenloopse Schelde-systeem uit Wallonië en Frankrijk en dat als zodanig "weegt" op het benedensysteem.

De EG-Ministerraad, van de EG-Ministers van Milieu, tezamen vandaag te Luxemburg, stellen een aantal beginselen vast in het kader van het "Initiatief-Hoogwater-Bescherming"(European Flooding Initiative). Het is U bekend dat een en ander reeds werd voorbereid op de informele Ministerraad van Maastricht dd 18/7/2004.

Daarbij werden enkele principes gesteld (COM(2004)472final dd 12.7.2004) omtrent de daartoe te ontwikkelen "flood risk managment plans" : " The integretation with the river basin managment plans and programms of measures developed in accordance with the Water Framework Directive and the posibility of developing risk managment plans for coastal areas within the same timeframe as far as possible.".

Het solidariteitsbeginsel, resp. niet-afwentelings-beginsel", voorziet dat de "lasten" over het ganse afstroomgebied worden gespreid. Meer concreet denken we hierbij aan de instelling van GOG's (gecontroleerde overstromingsgebieden) & GGG's.

Onze polderbestuurders uit de Schelde-delta trekken onze aandacht op het feit dat vele duizenden hectaren landbouwgrond in Vlaanderen zullen bestemd worden/opgeofferd worden als overstromingsgebied, terwijl een **"integrale gebiedsaanpak"** vermoedelijk zal resulteren in een meer rechtvaardige spreiding van deze last (GOG's) over tevens Wallonië en Franrijk.

Graag vragen we hierbij de aandacht van ProSes voor de onderscheiden bezwaarschriften terzake vanwege meerdere besturen van Polders, Wateringen, Waterschappen en Gemeentebesturen.

Het VVPW-bestuur verwondert er zich over dat inzake het veiligheidsbeleid ivm de realisatie van een stormvloedkering te Oosterweel geen concrete opties worden overwogen. De stijging van de zeespiegel en de verdieping van de Westerschelde zijn factoren die het lage Vlaamse land 'op termijn' bedreigen.

Besturen is "voorzien". De bouw van een stormvloedkering lijkt hierbij op termijn onafwendbaar. De realisatie van een stormvloedkering zelf vraagt ook een aanzienlijk tijdspad.

De VVPW stelt voor om in/voor de ontwikkelingsschets-2010 tevens te opteren voor een voorbereidende opdracht voor/omtrent de bouw van een stormvloedkering.

Meerdere polderbesturen wijzen er tevens op dat "meer plaats voor het water" tevens kan gevonden worden binnen het waterstelsel zelf. Het waterstelsel is bezwaard door een aanzienlijke (en iedereen bekende) slibproblematiek. Een geïntegreerde aanpak binnen OS2010 tussen alle bevoegde autoriteiten terzake, w.o. de "ruimtelijke ordening", is daarin op zijn plaats.

Het voorliggend ProSes-project OS2010 geeft echter ook een slechte bijsmaak. Het geeft bij vele van onze bestuurders ten velde immers de indruk : dat aan de problematiek voor de uitdieping van de vaargeul van de Westerschelde een "in-essentie-niet-inherente, resp. buitenmatige" ecologische agenda voor laag-binnen-Vlaanderen wordt gekoppeld.

De Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen wil verder graag rechtstreeks bestuurlijk partner zijn bij/voor de ontwikkeling van verder beleid terzake.

Hoogachtend,

Frans Creemers
Secretaris

dr.ir. Jan Spaas
Voorzitter

Voorzitter: dr.ir. J. Spaas, Berkenbroek 1, 3960 Bree tel.: 089/70.27.34 fax: 089/70.27.35 E-mail: j.spaas@vvpw.be
Secretariaat : Frans Creemers, Kortestraat 1, 3990 Peer tel.: 011/61.15.85 fax : 011/65.62.64
E-mail : fr.creemers@vvpw.be Website : www.vvpw.be Dexia: 068-2013481-79

96

Ingekomen: 18 OKT 2004

Aan AWZ afdeling Zeeschelde
Copernicuslaan 1 bus 13
2018 Antwerpen

Kalken, 14 oktober 2004

Wij, ondergetekenden Philip Rooms en Anna Van de Sompel
wensen bezwaar aan te tekenen tegen PROSES en in het bijzonder tegen het natuurontwikkelingsproject in Uitbergen en de Kalkense Meersen. Wij zijn vleesveehouders en een groot deel van onze weiden zijn in de Kalkense Meersen gelegen. Onze argumenten zijn de volgende:

- het landschap in de Kalkense Meersen is uniek, het is een aaneenschakeling van grasland en wij vinden dat dit moet worden behouden.

- Dit unieke landschap wordt al generaties lang onderhouden en in stand gehouden door de landbouwers. Wij hebben er geen bezwaar tegen dat voor dit onderhoud bepaalde regels gelden, zoals daar zijn het vegetatiewijzigingsbesluit, lagere bemesting, het behouden van de kleine landschapselementen en het eventueel maaien op een latere datum. Onze inspanningen van de laatste jaren zullen worden teniet gedaan door PROSES.

- Het verhoogde waterpeil zoals dit door PROSES wordt beoogd zal voor tal van problemen zorgen: ons grasland in de meersen zal waardeloos worden en daardoor gaat energierijk en eiwitrijk voeder voor onze runderen verloren met als gevolg dat wij meer gebruik zullen moeten maken van geïmporteerde eiwitbronnen (soja en raapzaad) wat de belasting voor het milieu zal verhogen. Bovendien is dit vochtige weiland de ideale voedingsbodem voor parasieten zoals leverbot. Dit levert gevaar op voor mens en dier. Verder zullen wij andere weiden moeten zoeken om ons jongvee te laten grazen. Zoals iedereen weet is dit een quasi onmogelijke opgave. Buiten de meersen speelt namelijk de concurrentie met de sierteelt.

- Wij stellen ons ook vragen bij het feit dat de meersen gebruikt zullen worden als overstromingsgebied. Wat met de vervuiling van de overstroomde gronden? De Schelde staat nu eenmaal niet bekend als een propere rivier.

- Wie is er eigenlijk vragende partij voor dit project? Niet de landbouwers, vissers, fietsers, joggers en andere recreanten. Hun mening werd niet gevraagd, zelfs niet die van de eigenaars en gebruikers van de gronden. Wij vinden dit niet democratisch.

Bovendien worden drogredenen aangehaald om dit project er koste wat het kost door te drukken. Er zijn talloze andere mogelijkheden om Antwerpen voor overstroming te behoeden. Wij stellen voor: het verhogen van de dijken, het verdiepen en verbreden van zijrivieren, grachten en beken en een sluizensysteem langsheen het Scheldetraject.

Hopende dat er rekening zal gehouden worden met onze gegronde argumenten verblijven wij met de meeste hoogachting

Philip Rooms

Anna Van de Sompel

97

ingekomen: 18 OKT 2004

Aan AWZ afdeling Zeeschelde
Copernicuslaan 1 bus 13
2018 Antwerpen

Kalken, 14 oktober 2004

Wij, ondergetekenden Johan Rooms en Isabel Kusé
wensen bezwaar aan te tekenen tegen PROSES en in het bijzonder tegen het natuurontwikkelingsproject in Uitbergen en de Kalkense Meersen. Wij zijn een jong landbouwersgezin dat een melkveebedrijf uitbaat en een groot deel van onze weiden zijn in de Kalkense Meersen gelegen. Onze argumenten zijn de volgende:

- het landschap in de Kalkense Meersen is uniek, het is een aaneenschakeling van grasland en wij vinden dat dit moet worden behouden.

- Dit unieke landschap wordt al generaties lang onderhouden en in stand gehouden door de landbouwers. Wij hebben er geen bezwaar tegen dat voor dit onderhoud bepaalde regels gelden, zoals daar zijn het vegetatiewijzigingsbesluit, lagere bemesting, het behouden van de kleine landschapselementen en het eventueel maaien op een latere datum. Onze inspanningen van de laatste jaren zullen worden teniet gedaan door PROSES.

- Het verhoogde waterpeil zoals dit door PROSES wordt beoogd zal voor tal van problemen zorgen: ons grasland in de meersen zal waardeloos worden en daardoor gaat energierijk en eiwitrijk voeder voor onze runderen verloren met als gevolg dat wij meer gebruik zullen moeten maken van geïmporteerde eiwitbronnen (soja en raapzaad) wat de belasting voor het milieu zal verhogen. (zie bijgevoegde ruwvoederanalyse). Bovendien is dit vochtige weiland de ideale voedingsbodem voor parasieten zoals leverbot. Dit levert gevaar op voor mens en dier. Verder zullen wij andere weiden moeten zoeken om ons jongvee te laten grazen. Zoals iedereen weet is dit een quasi onmogelijke opgave. Buiten de meersen speelt namelijk de concurrentie met de sierteelt.

- Wij kochten onze gronden in de meers pas aan in 1994 met het oog op bedrijfszekerheid. De plannen van PROSES betekenen een zware slag voor een jong landbouwersgezin.

- Wij stellen ons ook vragen bij het feit dat de meersen gebruikt zullen worden als overstromingsgebied. Wat met de bevuiling van de overstroomde gronden? De Schelde staat nu eenmaal niet bekend als een propere rivier.

- Wie is er eigenlijk vragende partij voor dit project? Niet de landbouwers, vissers, fietsers, joggers en andere recreanten. Hun mening werd niet gevraagd, zelfs niet die van de eigenaars en gebruikers van de gronden. Wij vinden dit niet democratisch.

- Bovendien worden drogredenen aangehaald om dit project er koste wat het kost door te drukken. Er zijn talloze andere mogelijkheden om Antwerpen voor overstroming te behoeden. Wij stellen voor: het verhogen van de dijken, het verdiepen en verbreden van zijrivieren, grachten en beken en een sluizensysteem langsheen het Scheldetraject.

Hopende dat er rekening zal gehouden worden met onze gegronde argumenten verblijven wij met de meeste hoogachting

Johan Rooms

Isabel Kusé

97

Trouw Nutrition

Trouw Nutrition Belgium
Akkerhage 4
9000 Gent
Belgium
Phone : +32 9 243 91 20
Fax : +32 9 221 00 33
www.trouwnutrition.com
trouw.nutrition.belgium@nutreco.com

gemaakt : 16-07-2004 10.15

DE PAEPE STEVEN
HOOGSTRAAT, 133
9160 LOKEREN

onster : 23145
atum binnenkomst : 09-07-2004
rtikel : 2683 VOORDROOG graskuil 2004
andbouwer : Rooms Johan

Inspectie Milieu
Verkeer en Waterbeheer
Ingekomen: 18 OKT 2004

esultaten analyses

nalyse	Eenh	Res 100%	Res product	Gemiddelden	Extern laboratorium
'ocht	%		53.50		53.30
)S	%		46.50		
'otaal ruw eiwit	%	18.20	8.46		17.20
Ruw vet	%	3.60	1.67		4.00
Suiker	%	5.74	2.67		4.50
? as	%	10.60	4.93		12.70
Ruwe celstof	%	26.40	12.28		25.30
Zuurtegraad			4.60		5.10
Cvos regressie	%	73.00	33.95		73.00
DEB	GKG	40.00	18.60		34.00
DVE	GKG	71.00	33.02		66.00
FOS	GKG	535.00	248.77		515.00
VEM		833.00	387.35		806.00
VEVI		840.00	390.60		811.00
ADF	GKG	294.00	136.71		287.00
ADL	GKG	27.00	12.56		28.00
NDF	GKG	511.00	237.62		496.00
Organoleptische kontrole	OK				

Opmerkingen:

De marktwaarde van deze analyses bedraagt: 28,- Euro

Met vriendelijke groeten,
D. Vanheuverbeke

Trouw Nutrition Belgium N.V.
a nutreco company

ZeeV Project Zeeuwse Veiligheidsregio
Veiligheidscollege Zeeland

Geadresseerde

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 18 OKT 2004

Uw brief van:
Ons kenmerk: 2004/23
Behandeld door: m.j.matthijsse
Telefoonnummer: 0118-421130
Emailadres: m.j.matthijsse@brandweerzeeland.nl

Verzonden: 13 oktober 2004

Onderwerp: Afschrift brief aan minister Peijs inzake verdieping Westerschelde

Geachte dames, heren,

Hierbij zend ik u ter kennisname een afschrift van de brief die de voorzitter van het Veiligheidscollege Zeeland, de heer J.A.H. Lonink, burgemeester van Terneuzen, heeft verzonden aan de minister van Verkeer en Waterstaat inzake de consequenties van de verdieping van de Westerschelde op de rampenbestrijding en crisisbeheersing in Zeeland.

Hoogachtend,
De Projectleider Veiligheidsregio i.o.

Ing. F.J.G.M. Captijn
Directeur Regionale Brandweer Zeeland

Projectsecretariaat ZeeV
Postbus 8016, 4330 EA Middelburg
Telefoon: 0118-421130

ZeeV Project Zeeuwse Veiligheidsregio
Veiligheidscollege Zeeland

Aan de minister van Verkeer en
Waterstaat,
Mevr. Drs. K.M.H. Peijs,
Postbus 20901,
2500 EX Den Haag

Uw brief van:
Ons kenmerk: 2004/23
Behandeld door: m.j.matthijsse
Telefoonnummer: 0118-421130
Emailadres: m.j.matthijsse@brandweerzeeland.nl

Verzonden: 11 oktober 2004

Onderwerp: Verdieping Westerschelde, effecten op de fysieke veiligheid

Geachte mevrouw Peijs,

Nu de definitieve besluitvorming over de verdieping van de Westerschelde naderbij komt wil ik u er, namens het Veiligheidscollege Zeeland op wijzen dat deze verdieping grote effecten heeft op de fysieke veiligheid in de regio. In het Veiligheidscollege Zeeland zitten alle burgemeesters, alsmede als adviseurs de Commissaris van de Koningin in de provincie Zeeland, Rijkswaterstaat en de Zeeuwse Waterschappen, alsmede de Korpschef van Politie Zeeland, de Commandant van de Regionale Brandweer en de RGF voor Zeeland.

Tot nu toe is rekening gehouden met de effecten op de toegankelijkheid, natuurlijkheid en veiligheid in de zin van externe veiligheid en risicocontouren. Echter zal door toename van het aantal scheepvaart-bewegingen (20%) en zeker ook toename van het bruto tonnage gevaarlijke stoffen dat over de Westerschelde zal worden verplaatst na de verdieping, het risicoprofiel uit een oogpunt van rampenbestrijding drastisch wijzigen. De effecten die kunnen optreden bij een incident kunnen groter zijn dan tot op heden werd aangenomen alsmede zal de bestrijding van incidenten, zeker op het water, verzwaard worden.

De lokale overheden, bij monde van de burgemeesters, achten het niet de taak van de lokale overheid om de extra kosten die voor de hulpdiensten in Zeeland hierdoor ontstaan, te dekken vanuit hun lokale financiën. De rijksbijdrage in het kader van rampenbestrijding houdt ook geen rekening met dergelijke ingrijpende ontwikkelingen als de verdieping van de Westerschelde.

De hulpdiensten in Zeeland zijnde de regionale brandweer, de geneeskundige hulpverlening ongevallen en rampen, de ambulancehulpverlening en de politie zullen zich moeten kunnen voorbereiden op de nieuwe risico's en de bestrijding van mogelijke incidenten. Hiertoe zijn al eerste gedachten ontwikkeld. Voor de bestrijding zijn een aantal fysieke voorzieningen nodig om tot adequate en verantwoorde bestrijding over te gaan. Daarnaast zullen deze voorzieningen in stand moeten worden gehouden en zal eveneens in het kader van opleiding, training en oefenen structureel extra aandacht voor de incidentbestrijding op de Westerschelde moeten worden gegeven. Alleen dan kan de verdieping naar ons oordeel verantwoord plaatsvinden.

Projectsecretariaat ZeeV
Postbus 8016, 4330 EA Middelburg
Telefoon: 0118-421130

ZeeV Project Zeeuwse Veiligheidsregio
Veiligheidscollege Zeeland

Het is dan ook van evident belang dat binnen het op te starten project voor de verdieping van de Westerschelde, de kosten voor de fysieke veiligheid worden meegenomen. Wij spreken hierbij over een incidenteel budget van zo'n 30 miljoen euro in de voorzieningensfeer en structureel tussen de 10 en 15 miljoen euro jaarlijks voor instandhouding hiervan.

U zult begrijpen dat de gezamenlijke hulpdiensten alleen dan hun verantwoordelijkheid kunnen nemen en voorbereidingen kunnen gaan treffen als er voldoende financiële garanties zijn afgegeven.

Een verdere onderbouwing van de financiën is naar mijn mening alleen opportuun als duidelijk is dat binnen de kosten voor het project van de Verdieping Westerschelde een substantieel budget, zowel incidenteel als structureel, voor de fysieke veiligheid wordt meegenomen.

Ik hoop op korte termijn van u een reactie te mogen vernemen.

Hoogachtend,
Voorzitter van het Veiligheidscollege Zeeland,

J.A.H. Lonink

i.a.a.
Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Bestuur Euregio,
ProSes
Veiligheidscollege Zeeland,
Colleges van burgemeester en wethouders in Zeeland,
Commissaris van de Koningin in Zeeland,
Gouverneur van de provincie Oost-Vlaanderen,
Gouverneur van de provincie West-Vlaanderen,
Gouverneur van de provincie Antwerpen,
Commandant Brandweer Stad Antwerpen,
Commandant Regionale Brandweer Zeeland,
Korpschef van politie regio Zeeland,
Regionaal Geneeskundig Functionaris Zeeland,
Directeur Regionale Ambulancevoorziening.

Acc. Projectleider Veiligheidsregio i.o.

Ing. F.J.G.M. Captijn
Directeur Regionale Brandweer Zeeland

Projectsecretariaat ZeeV
Postbus 8016, 4330 EA Middelburg
Telefoon: 0118-421130

99

Stichting Behoud de Zak van Zuid-Beveland

Secretariaat: Dorpsplein 27
4443 AE Nisse
Tel : 0113 -64.4082

Rabobank : 34.60.01.536

Postbank : 401881

K.v.K. Middelburg

ingekomen: 18 OKT 2004

Proses,
Postbus 299,
4600 AG Bergen op Zoom

's-Gravenpolder, 13 oktober 2004.

betreft: Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Mijne Heren,

De Stichting Behoud de Zak van Zuid-Beveland wijst de voorstellen voor besluiten Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium af op de volgende gronden:

- de natuurcompensatie zoals die wordt voorgesteld is ons inziens niet voldoende. Als er op 11 plaatsen anderhalve meter verdiept moet worden gaat dat altijd ten koste van de natuur.
- De natuurcompensatie voor de 2de verdieping is nog niet eens gerealiseerd.
- Wat gebeurt er als er na metingen blijkt dat de natuurwaarde over 5 of 10 jaar sterk is gedaald? En hoe meet men natuurwaarden eigenlijk?
- Concrete inrichtingsplannen worden pas in een later stadium opgesteld. Maar dan is er al verdiept .Dan is het leed al geschied. Wie regelt dan de natuurcompensatie ? En wie draait op voor de kosten van die compensatie?
- De stroomsnelheid zal bij een volgende verdieping nog sterker worden. Dat gaat ten koste van de kraam- en kinderkamerfunctie van de Westerschelde..
- Ook het feit dat er steeds gebaggerd moet worden om de rivier op diepte te houden (nog meer dan nu al het geval is) zal de kraam- en kinderkamerfunctie aantasten.
- Door hogere stroomsnelheden zullen slikken verdwijnen en de platen zullen kleiner en steiler worden.

- Ook de strandjes en de laatste stukjes schor langs de Westerschelde zullen door verdieping nog sneller afkalven of verdwijnen.
- De brakwaterzone, zo specifiek voor een estuarium, zal kleiner worden of helemaal vervallen.
- In eerste instantie waren er allerlei maatregelen nodig om overstromingsgevaar in België te verminderen: Overschelde, hele Braakman of andere kleinere locaties ontpolderen. Er was veel kritiek op deze plannen en nu zou het helemaal niet meer nodig zijn? Dat kan er bij ons bestuur niet in.
- Hoe kan men de "baten" meten van natuurlijkheid? Een gebied als de Westerschelde zal nooit massa toerisme trekken. Moeten de eventuele baten dan komen van nieuw te ontwikkelen aqua-cultures?
- En waar moet men naar toe met de baggerspecie van de te verdiepen plaatsen. De onderwaterbodem is sterk vervuild, gelet op de waterkwaliteit van de Bovenschelde.
- Door een andere manier van storten zou de natuur "robuuster" worden. Is dat hard te maken? Bij de tweede verdieping heeft men ook gezegd dat er op een andere manier gestort moest worden. Nu gaat men weer terug naar de oude baggerstrategie.
- Wat gebeurt er als het plan op onderdelen wordt aanvaard/afgewezen?

Er moet steeds sneller verdiept worden. Wanneer houdt dat een keer op. Antwerpen zal moeten aanvaarden dat ze niet de allergrootste (container)schepen kan afhandelen. Dat is een probleem waar heel veel havens over de hele wereld mee worstelen.

Wij kunnen ons niet aan de indruk onttrekken, dat het onderdeel "toegankelijkheid" heel wat zwaarder weegt dan de onderdelen veiligheid en natuur. Terwijl er altijd is gezegd dat alle drie de onderdelen even belangrijk zijn. In dit plan is naar onze mening de natuur weer sluitpost.

De schets staat bovendien bol van veronderstellingen en mogelijkheden die nog nader moeten worden onderzocht. Op deze basis is het volstrekt onverantwoord over een vergaand besluit als verdieping van het Schelde-estuarium een besluit te nemen.
In de verwachting dat bovenstaande punten meegenomen zullen worden in de uiteindelijke afweging, verblijven wij,

Met vriendelijke groet,

Namens de Stichting Behoud de Zak van Zuid-Beveland

Mieke Tinge
Voorzitter

Tunnis Meijer
secretaris

Beste,

Deze nota biedt mijn inziens een zeer goede samenvatting van de risico's. Met deze wil ik u echter attent maken op mogelijks nog een bijkomend belangrijk risico, met name het ontbreken van inschatting van de impact van de verbreding van de vaargeul tot 370 m op de intergetijdegebieden langs de Zeeschelde, die overigens ook allen een SBZ-statuut hebben. Toegegeven, ik heb nog niet alle stukken en rapporten doorgenomen, maar tot op heden heb ik rond dit punt nog nergens iets terug gevonden.

Met vriendelijke groeten,

Peter Symens
beleidsmedewerker
Natuurpunt

Collega's,
Zie de reactie van Peter Symens op onze risico-notitie. Heeft Peter gelijk ? (graag reactie van Marjan/Jon)

Harry

Besten,

Het is inderdaad juist dat de mathematische modellen van WLI Delft de Beneden-Zeeschelde niet omvatten en er dus ook geen berekeningen naar een verbreding van het vaarwater in de Beneden-Zeeschelde zijn uitgevoerd. Ter gelegenheid van de studie van het Deurganckdok is daar echter wel een MER naar uitgevoerd en deze komt, naar ik meen, tot de conclusie dat er geen impact is. Voor het doorbreken van het kleine stukje schor/slik in de ingang van het Deurganckdok is in het Validatiedecreet een uitgebreide compensatie voorzien.
Peter Symens moet dit lijvige document wel kennen.

Jos

Beste Harry,

Ik ben blij te vernemen dat mijn vraag wel degelijk aandacht krijgt binnen ProSes. Uiteraard ken ik het lijvige MER van het Deurganckdok, maar ik heb het hier niet ter beschikking. Al het onderstaande is dan ook louter gebaseerd op mijn geheugen en een eerste snelle rondvraag bij enkele mensen die bij de opmaak van dat MER betrokken waren. Ik raad u toch aan om zelf eens te gaan neuzen in dit MER (deel 7) en een en ander te verifiëren..

1. In de MER van het DGD is bij mijn weten dit probleem hoogstens 'aangekaart', doch zeker niet in al zijn aspecten ten gronde onderzocht. De nadruk lag in deze MER eerder op het verdiepen en verruimen van de twee drempels op Vlaams grondgebied, en niet zo zeer op het verbreden van gans de vaargeul. Voor zo ver ik me herinner ging het toen over het wegnemen van 2 miljoen m^3 op Vlaams grondegebied, en niet over de nu gehanteerde 7 miljoen m^3 aanlegspecie. Me dunkt dat dat toch een significant verschil is...

2. Voorts werd in die MER - althans bij mijn weten - enkel gekeken naar verschuivingen in de zoutgradiënt en de getijdevoortplanting verder stroomopwaarts, en niet zo zeer naar mogelijke erosie of andere impact op de omliggende intergetijdegebieden (het Groot Buitenschoor, het Galgenschoor en het Schor Oude Doel,overigens alle drie erkende natuurreservaten in beheer van Natuurpunt). Ik meen me trouwens te herinneren dat er in de discussies rond dat MER destijds gezegd is geweest dat er in eerste plaats gemonitord moest worden of er zich een impact in die zin zou voordoen, bij gebrek aan gegevens en een concensus (althans destijds) over een methode om de mogelijke impact in beeld te kunnen brengen.

3. Tot slot wil ik u toch wijzen op de conclusies van het MER over de wel onderzochte aspecten (dus van ingrepen die cumulatief minder dan 30% van het volume van de nu voorziene ingrepen omvatten). De impact van elke ingreep afzonderlijk werd ingeschat als klein en aanvaardbaar, maar er werd letterlijk vermeld dat het niet kon worden uitgesloten dat de gecumuleerde impact van alle ingrepen wel eens significant zou kunnen zijn. ..

Ik vrees dan ook dat mijn stelling dat het ontbreken van inschatting van de impact van de verbreding van de vaargeul tot 370 m op de intergetijdegebieden langs de Zeeschelde, die overigens ook allen een SBZ-statuut hebben, nog steeds niet weerlegd is. Dit blijft dus een onzekerheid en een niet te onderschatten risico.

Wat betreft die compensatie waar Jos Claessens naar verwijst en die reeds is uitgevoerd (namelijk het afgraven van het Paardeschor), dient toch duidelijk gesteld te worden dat - volgens de afspraken van en rond het nooddecreet - dit gebied kwantitatief en kwalitatief enkel en alleen een compensatie was voor het stukje schor en slik dat rechtstreeks verloren ging door de verbinding van het Deurganckdok met de Schelde. Dit kan nu dus echt niet opgenomen worden in een habitat-bank voor het geval er toch bijkomende schade zou optreden.

Naar mijn inziens is er maar één optie om dit probleem te ondervangen, en wel als volgt:

1. Erken deze tekortkoming en het daaraan gekoppelde risico.
2. Ondervang dit risico pro-actief door het creëren van een zeer groot areaal aan hoog kwalitatieve getijgebonden natuur in Groot Saeftinge.
3. Monitor in detail of er al dan niet erosie in deze gebieden optreedt.
4. Als er erosie optreedt, pas dan het principe van habitat-banking op Groot Seaftinge toe.
5. Zorg vervolgens voor een nieuwe reserve in de volgende OS.

Uiteraard kan dit principe ook toegepast worden op mogelijke erosie in de zoetwaterzone verder stroomopwaarts, door een bijkomende, zeer concreet gespecifieerde GGG in die zone in het natuurlijk en desgevallend in de habitat-bank op te nemen.

Met vriendelijke groeten,

Peter Symens

101

BOERENBOND

MINDERBROEDERSSTRAAT 8, 3000 LEUVEN
TEL. +32 16 24 20 45 + FAX +32 16 24 20 07

HENDRIK CONSCIENCESTRAAT 53 A, 8800 ROESELARE

AANGETEKEND

ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Copernicuslaan 1, busnummer 18
2018 Antwerpen

ingekomen: 18 OKT 2004

DATUM: 11 OKTOBER 2004

Geachte,

Betreft: Inspraak 'Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium'

Naar aanleiding van de inspraakprocedure omtrent de 'Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium' zijn wij zo vrij u in bijlage een vrij uitgebreide nota te bezorgen. Deze nota werd uitgewerkt in samenspraak tussen de twee belangrijkste Vlaamse landbouworganisaties. Hiermee willen wij wijzen op het belang dat wij als landbouworganisaties hechten aan deze inspraak.

Wij willen vanuit de beide organisaties van de gelegenheid gebruik maken om nogmaals ons ongenoegen te uiten over het feit dat de Vlaamse landbouw pas nu, in een ver gevorderd stadium, bij het project betrokken wordt. Ondanks aandringen vond men het blijkbaar niet nodig of wenselijk ook de Vlaamse landbouw in het Overleg Adviserende Partijen (OAP) op te nemen. Het mag u dan ook niet verwonderen dat wij met de nodige aandacht de voorliggende studies kritisch hebben doorgenomen.

Gezien het ontbreken van enig overleg vooraf, rekenen wij erop dat terdege met de opmerkingen vanuit de landbouw zal rekening gehouden worden. Wij verwijzen daarbij niet alleen naar de nota in bijlage, maar ook naar de andere schriftelijke en mondelinge opmerkingen vanuit de sector die tijdens de inspraakronde binnenliepen.

Wij blijven steeds bereid tot verdere toelichting van onze bezwaren.

Met vriendelijke groeten,

NOËL DEVISCH
VOORZITTER BOERENBOND

CAMIEL ADRIAENS
VOORZITTER ABS

In bijlage: 'Bemerkingen naar aanleiding van het inspraakproces vanuit de Boerenbond en het Algemeen Boerensyndicaat' (14 pagina's)

101

BOERENBOND

MINDERBROEDERSSTRAAT 8, 3000 LEUVEN
TEL. +32 16 24 20 45 + FAX +32 16 24 20 07

HENDRIK CONSCIENCESTRAAT 53 A, 8800 ROESELARE

ONTWIKKELINGSSCHETS 2010 SCHELDE-ESTUARIUM
Bemerkingen naar aanleiding van het inspraaksproces vanuit de Boerenbond en het Algemeen Boerensyndicaat

In de periode van 15 september tot 15 oktober 2004 organiseert de Projectdirectie ontwikkelingsschets Schelde-estuarium (ProSes) een bevraging met betrekking tot de voorstellen voor een veiliger, toegankelijker en natuurlijker Schelde-estuarium in het kader van de 'Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium'. Naar aanleiding van deze bevraging formuleren de Boerenbond en het Algemeen Boerensyndicaat onderstaande bedenkingen met betrekking tot de voorliggende studies. Het is daarbij niet onze bedoeling systematisch de betrokken gebieden te overlopen, maar wel een aantal knelpunten te duiden met betrekking tot de voorliggende studies en voorstellen. Wij vragen bovendien bijzondere aandacht voor onze besluiten.

A. INLEIDENDE BEDENKINGEN

1. Respect voor economische ontwikkeling en veiligheid

De Boerenbond en het Algemeen Boerensyndicaat zijn er zich goed van bewust dat een uitdieping van de Zeeschelde tot 13,1 m een noodzaak is voor de verdere ontwikkeling van de haven van Antwerpen. Vanuit de organisatie staan wij dan ook achter de idee van een verbetering van de toegang tot de Antwerpse zeehaven. Wel stellen wij ons de vraag hoe lang deze uitdieping, gezien de steeds stijgende tonnenmaat van de zeeschepen, voldoende zal zijn

Wij zij er ons bovendien goed van bewust dat een verdere uitdieping van de Zeeschelde meteen zorgt voor grotere hoeveelheden zeewater die via de Scheldemonding bij noodweer het binnenland kunnen bereiken waardoor een aantal bijkomende initiatieven nodig zijn om de bevolking te behoeden voor overstromingen. Van diverse zijden wordt daarnaast nog een stijging van de zeespiegel voorspeld, meteen een extra aansporing om bijkomende maatregelen te nemen bovenop de maatregelen voorzien in het in uitvoering zijnde Sigmaplan.

De vraag is dus niet of er bijkomende maatregelen moeten genomen worden, maar welke maatregelen moeten genomen worden, zonder al te veel de betrokken actoren te belasten.

BOERENBOND

2. Geen evenwichtig plan

Tot op heden hebben wij daarom vanuit de landbouworganisaties de bouw van een stormvloedkering in Oosterweel als meest veilige en efficiënte oplossing naar voor geschoven. Wij stellen echter vast dat niet zozeer de economische ontwikkeling en veiligheid, maar wel de mogelijkheid tot het realiseren van een groots natuurplan binnen het Schelde-estuarium zijn stempel is gaan drukken op de uiteindelijke ontwikkelingsschets.

Men gaat in het voorliggende plan te veel uit van de inrichting van natuur om extra veiligheid te creëren en doet weinig moeite om de uitbouw van de nodige infrastructuur (verhoging dijken, aanleg nieuwe dijken, stormvloedkering…) of een combinatie van diverse mogelijkheden uit te werken. De rollen zijn omgekeerd.

In de voorliggende ontwikkelingsschets is niet zo zeer een antwoord gegeven wordt op de vraag: hoe kunnen wij de natuur voordeel laten halen uit de nodige (fysische) beschermingswerken naar aanleiding van uitdieping Schelde en zeespiegelstijging? Maar wel: hoe kunnen we de natuurontwikkeling in het Schelde-estuarium maximaal kansen geven zonder de bescherming van de burger bij de verdere uitdieping van de Zeeschelde in gevaar te brengen?

Twee argumenten ter staving:

- In de eerste plaats is er het feit dat in de 'Voorstellen voor besluiten' de optie voor een stormvloedkering te Oosterweel op langere termijn (na 2050) blijft open houden om de gewenste veiligheid in Vlaanderen te kunnen blijven garanderen. (p 23). Waarom dan niet meteen van deze mogelijkheid gebruik maken in plaats van ze aan de kant te schuiven? Op langere termijn bekeken zou dit wel eens de goedkoopste oplossing kunnen zijn.
- In de tweede plaats verwijzen wij naar de besluiten van de Maatschappelijke kosten/baten analyse waarin aangedrongen wordt op meer onderzoek in het kader van een combinatie dijkverhoging en inrichting van overstromingsgebieden. Hierop werd niet ingegaan waardoor het beleid dan ook niet kan oordelen over de mogelijkheid om een aantal technische maatregelen te combineren met natuurbeheer.

3. Verwarring troef

Wie zich de moeite getroost om zich een weg te banen in de diverse studies en er bovendien in slaagt een en ander op een rijtje te zetten komt tot de vaststelling dat, niettegenstaande het gaat om één ontwikkelingsschets, er telkens weer andere modellen berekend en gehanteerd worden. Wij houden het bij drie pertinente voorbeelden:

BOERENBOND

3.1. De aan te snijden overstromingsgebieden

In de 'Maatschappelijke kosten/batenanalyse' uitgewerkt door het Vito wordt gesproken over 1794 ha (p87) te bestemmen voor GOG of GGG gebieden. In een tabel wordt een opsomming gegeven van de betrokken gronden. Bekijken wij de kosten baten analyse 'Natte natuur in het Schelde-estuarium', uitgewerkt door hetzelfde Vito dan ontdekken wij een aantal andere terreinen en nemen wij uiteindelijk de 'Voorstellen voor besluiten' dan komen nog eens andere terreinen de kop op steken.

De mededeling dat het nog maar om een pakket aan voorbeeldprojecten zou gaan, kan ons alleen maar doen besluiten dat men het zelf nog niet goed weet. Dit wordt trouwens met zoveel woorden bevestigd in de besluiten van zowel de Maatschappelijk kosten/batenanalyse en kosten/batenanalyse 'Natte natuur'. *Wanneer wetenschappers en technici het nog niet weten hoe kan men dan van het beleid verwachten dat men een correcte beslissing neemt.*

Door niet duidelijk aan te geven waar men met de overstromingsgebieden naar toe wil en telkens weer te vermelden dat het om voorbeelden gaat *zorgt men bovendien voor onrust bij alle betrokken land- en tuinbouwers die gronden liggen hebben binnen de eerder in het Sigmaplan aangeduide 15.000 ha potentieel overstromingsgebied.*

3.2. Verwarring inzake nomenclatuur en bestemming

In de Maatschappelijke kosten/batenanalyse is alleen sprake van GOG en GGG. Er wordt duidelijk gesteld dat geen rekening wordt gehouden met ontpoldering en wetland. In de analyse 'Natte natuur' is er geen sprake meer van GOG, maar wel van GGG, ontpoldering en wetland. In de voorstellen van besluiten wordt meteen duidelijk gesteld dat bij de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden men er naar streeft ze maximaal in te richten als natuurgebieden door middel van GGG of wetland (p22). Verder is er in diezelfde besluiten dan toch weer sprake van GOG (p45).

Wij kunnen ons niet van de mening ontdoen *dat deze Babylonische begripsverwarring in stand gehouden wordt of omdat men zelf nog niet goed weet waarin en waaruit of om de gemoederen wat te sussen.* Op die manier komt het hele plan nog maar eens op losse schroeven te staan, terwijl men van het beleid een duidelijke keuze verwacht. *Het is ons inziens maar al te eenvoudig naar de plaatselijke gemeenten en overheden te verwijzen (cfr. hoorzittingen) die dan maar zelf zullen bepalen wat er concreet zal gebeuren.* Hoe kan men dan een eerlijke en realistische kosten/baten analyse maken? Hoe wil men dat de bewindsvoerders duidelijk weten waarover ze beslissen?

3.3. Verschillende veiligheidsniveaus

Bij de vergelijking van de verschillende soorten projecten worden uiteenlopende veiligheidsniveaus gebruikt. Zo werd voor de kosten/baten analyse van de stormvloedkering met een kans op verstromen van eens om de vierduizend jaar gewerkt (1/4000), terwijl voor de

BOERENBOND

dijkverhogingen 1/2500 en voor de overstromingsgebieden 1/1000 gehanteerd werd. Op deze manier wordt elke vergelijking scheefgetrokken. Zelfs voor een buitenstaander is het immers duidelijk dat voor het bereiken van een veiligheidsniveau van 1/4000 grotere investeringen nodig zijn dan voor een niveau van 1/1000.

Wij kunnen ons niet van de indruk ontdoen dat hier appels met peren vergeleken worden. Op die manier kan de bouw van een stormvloedkering het uiteraard nooit halen op korte termijn.

4. **Slibdossier**

In de nota 'Voorstellen voor besluiten', wordt zijdelings verwezen naar het slibdossier. In het milieueffectrapport is alleen sprake van de gevolgen van de afzetting van mogelijk vervuild sediment (p53).
Wij zijn nochtans van oordeel dat *het hele slibdossier waarbij gezocht wordt naar een oplossing voor het storten van miljoenen kubieke meter al dan niet vervuild slib die zich in de loop van de Beneden-Zeeschelde hebben afgezet onlosmakelijk verbonden is met de Ontwikkelingsschets 2010.* In de eerste plaats zorgt een uitgebaggerde loop van de Schelde voor belangrijke bijkomende stokkeringsruimte voor het overtollige water. Anderzijds zijn voor de stokkering van het geruimde slib vele honderden hectaren grond, in de meeste gevallen landbouwgrond, extra nodig. Wij spreken dan nog niet over de mogelijke bodemverontreiniging die kan optreden.

Door beide dossiers gescheiden te houden trachten de initiatiefnemers dubbele winst te boeken. In de eerste plaats kan op die manier de vraag naar extra ruimte voor de rivier beter gefundeerd worden. Bovendien kan men zwijgen over de honderden hectaren die extra nodig zijn. Een dergelijke aanpak verkracht echter de realiteit.

B. BEDENKINGEN BIJ 'VOORSTELLEN VOOR BESLUITEN'

In bovenstaande algemene bedenkingen werden reeds een aantal bemerkingen inzake de 'Voorstellen voor besluiten' geformuleerd. Wij willen ze niet herhalen, maar gaan in op een aantal specifieke punten. De aangehaald verwijzingen refereren naar de bladzijden in de brochure 'Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, voorstellen voor besluiten' die naar aanleiding van de bevraging wordt ter beschikking gesteld.

1. **Inzake landbouw**

Er wordt duidelijk gesteld dat de problematiek van de landbouw op zichzelf geen onderwerp is van de Ontwikkelingsschets (pagina 20). De voorgestelde maatregelen en projecten werden in de Maatschappelijke kosten/baten analyse wel getoetst aan de effecten die ze kunnen hebben op landbouw, maar men geeft onmiddellijk toe dat de effecten nauwkeuriger moeten geïnventariseerd worden. *Gezien de zeer grote betrokkenheid van de landbouw kan het beleid geen beslissing nemen zonder een duidelijk beeld te hebben van de effecten op de betrokken*

BOERENBOND

landbouwgebieden en bedrijven. Deze effecten hebben op veel meer betrekking dan op de aanwezige teelten.

Zoals verder uit deze nota blijkt heeft de huidige manier van werken, los van enige betrokkenheid van de Vlaamse landbouwsector, ook als gevolg dat bij de uitgewerkte kosten/batenanalyses een aantal belangrijke aspecten op het vlak van landbouw werden over het hoofd gezien. Zo geeft men bijvoorbeeld wel toe dat in de GOG's door het stijgen van de overstromingsfrequentie de landbouw op termijn zal afnemen, maar *er is in geen enkele studie rekening gehouden met de eruit volgende waardevermindering van deze gronden.*

Er wordt in de 'Voorstellen voor besluiten' *niets gezegd over agrarische gebieden die palen aan de overstromingsgebieden.* Zoals verder aangestipt in onze bedenkingen over de Maatschappelijke kosten/baten analyse zal de druk op de omliggende gronden, zowel ruimtelijk (waar voldoende gronden vinden?), als milieukundig niet gering zijn. In de 'Voorstellen van besluiten' wordt anderzijds wel reeds duidelijk gesteld dat het nog te vormen 'Schelde-Landschapspark' zich eerder situeert rond de GGO's dan in de GGO's. Geen verweving van functies dus binnen nieuw te vormen natuurgebieden, wel er buiten... ProSes gaat hier duidelijk zijn boekje te buiten en probeert op die manier zowel bij de natuurgroeperingen als bij het beleid een goede wil te creëren.

Zowel in de 'Voorstellen voor besluiten', als in de maatschappelijke kosten/batenanalyse wordt gesuggereerd dat *een combinatie dijkverhoging overstromingsgebieden mogelijk* is (pagina 22). *Er wordt echter in de 'Voorstellen tot besluiten' nergens nagegaan in welke mate deze combinatie kan doorgevoerd worden,* waardoor er ook geen enkele zicht is op de mogelijkheid om via die weg overstromingsgebieden te sparen.

2. Inzake natuur

Het is duidelijk dat men het systeem van de bestaande agrarische overstromingsgebieden wil verlaten. Vandaag hebben de betrokken landbouwers zich, in het belang van de veiligheid van hun medeburgers, verzoend hebben met het feit dat hun weiden en akkers op bepaalde ogenblikken kunnen onderlopen. In het ProSes-plan worden zij plots verplicht diezelfde landerijen te laten overgaan in natuur.

Waar in de Maatschappelijke kosten/batenanalyse de mogelijkheid nog opengelaten wordt om een deel van de gebieden als een gecontroleerd overstromingsgebied te behouden, wordt in de 'Voorstellen voor besluiten' onomwonden gesteld dat de overstromingsgebieden maximaal moeten ingericht worden als natuurgebieden. *Een dergelijk dirigistische manier van werken is voor de Boerenbond onaanvaardbaar.* Deze manier van werken verhoogt geenszins de veiligheid, maar is er eenzijdig op gericht de natuurgebieden uit te breiden zonder enige inspraak van de betrokken landbouwers en hun organisaties.

Het gegeven als zouden op basis van de *gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen* reeds stappen ondernomen zijn om een belangrijk gedeelte van de aangegeven gronden, onafhankelijk van het Sigmaplan, als overstromingsgebied te laten ontwikkelen (p 31 en 66)

BOERENBOND

klopt zeker niet voor alle voorliggende initiatieven. Zo zijn de Gentbrugse Meersen in het voorstel van Structuurplan Gent opgenomen als site voor stadsbos en niet als overstromingsgebied.

In de opsomming van in te richten gebieden wordt ook verwezen naar 'Natuurinrichting van nog aan te duiden en in te richten GOG's uit de actualisatie van het Sigmaplan' (p31). Op die manier laat men alle deuren open om nog bijkomend naar eigen goeddunken gebieden aan te duiden en wordt de onzekerheid nog extra aangescherpt. *De Boerenbond en ABS blijven aandringen op duidelijkheid omtrent de gebieden die (in fasen) in het plan concreet zijn opgenomen. Reden ook waarom wij van oordeel zijn dat op beleidsniveau de afhandeling van het ProSes dossier en de actualisatie Sigmaplan niet van elkaar kunnen losgekoppeld worden.*

Wij willen de beleidsverantwoordelijken toch ook even wijzen op het *kostenplaatje* dat aan de voorstellen voor natuurinrichting hangt. Uit de berekeningstabel op pagina 36 blijken de voorziene kosten voor de natuurprojecten voor Vlaanderen alleen al geraamd te worden tussen de 100 en 250 miljoen euro over een termijn van vijf jaar. *Een gigantisch bedrag dat ons inziens op geen enkele manier maatschappelijk te verantwoorden is in een tijd waarin op de meest cruciale sociale en economische voorzieningen moet bespaard worden.*

C. BEDENKINGEN BIJ MAATSCHAPPELIJKE KOSTEN/BATEN ANALYSE

Waar in andere studies en voorstellen wel sprake is van 'ontpoldering' en 'wetlands' wordt met beide vormen van natuurbeheer in deze Maatschappelijke kosten batenanalyse geen rekening gehouden. Meteen wordt een belangrijk gegeven van het project 'Ruimte voor de rivier' opzij geschoven. Neem daarbij nog dat de vermelde GOG en GGG gebieden afwijken dan *kunnen meteen zware vraagtekens gesteld worden achter de bruikbaarheid van deze studie binnen de globale context.*

1. Berekening kosten landbouw

1.1. Bij aanleg GOG

De in de studie opgenomen gebieden kloppen geenszins met de gebieden opgenomen in de kosten batenanalyse natte natuur en in de 'Voorstellen besluiten'. Dit maakt elke vergelijking tussen de diverse studies en voorstellen onmogelijk.

Men houdt in de berekening van de kosten geen rekening met een aantal belangrijke elementen:

- Door het steeds frequenter overstromen zal steeds meer slib op de velden achterblijven en meteen ook alle vreemde schadelijke elementen die in het slib aanwezig zijn.

BOERENBOND

- Een gedeelte van de GOG gronden zullen zilt water ontvangen, verzilting van de betrokken gronden kan dan ook niet uitblijven.

- Er volgen voor de betrokken gronden ongetwijfeld extra bemestingsbeperkingen, deze zijn niet in rekening gebracht.

- Men brengt wel aanpassingskosten in rekening voor het verplaatsen van waardevolle teelten, maar zijn deze gronden in de omgeving voorhanden? Indien ja, dan ontstaat er ongetwijfeld een opbod tussen de zittende boeren en de diverse nieuwkomers die over bijkomende financiële middelen beschikken met een stijging van pacht- en grondprijzen als gevolg.

- De impact van de frequente overstromingen op de omgevende landbouwgronden (verhoging grondwatertafel, verzilting…) werd niet bekeken. Men geeft in de studie toe dat op dit vlak ook negatieve effecten kunnen optreden maar er werd geen rekening gehouden met de kost van noodzakelijke werken om negatieve effecten, inclusief grondverlies, te voorkomen.

- De stokkeringsbekkens voor opvang van water uit de aanpalende gebieden die in een aantal aangeduide GOG-gebieden vandaag aanwezig zijn moeten verplaatst worden buiten het gebied. Dit vergt extra ruimte-inname en kosten voor aanleg. Hiermee werd geen rekening gehouden in de kostenberekening.

Wij krijgen dus een steeds verder schrijdende landbouwkundige waardevermindering van de betrokken gronden die vrij snel alle landbouwkundige waarde zullen verliezen en uiteindelijk ook in natuur zullen overgaan. *Een landbouwkundige waardevermindering brengt meteen ook een waardevermindering van de financiële waarde van de gronden met zich mee. Ook hiermee werd geen rekening gehouden.*

Het is ook duidelijk dat de *omgevende agrarische gebieden onder druk* zullen komen te staan zowel ruimtelijk (zoektocht naar geschikte gronden) als fysisch (verhoging grondwatertafel, verzilting…). Kan men het eerste moeilijk verrekenen, dan is dit wel het geval voor het tweede (kosten bijkomende beschermingswerken).

Wat met *bedrijven die met een groot gedeelte van hun gronden in een GOG gebied vallen* en niet onmiddellijk een oplossing vinden in de omgeving? Hoe zal men de leefbaarheid van deze bedrijven in stand houden?

Even wordt in de studie ook verwezen naar de nood aan *nieuwe binnendijken* (ringdijken) (p78) die moeten aangelegd worden. Zij zullen extra gronden eisen buiten de aangeduide overstromingsgebieden. In de studie wordt gerekend op 156 ha extra voor 39 km ringdijk.De *onteigeningskosten voor deze gronden worden in de studie niet verrekend.*

BOERENBOND

Het Vito komt tot de vaststelling (p79) dat in sommige polders de verliesberekening resulteert in een relatief hoge kost per ha wat er volgens de samenstellers van het rapport op wijst dat het niet evident is dat het behoud van landbouw binnen het GOG de meest kostenefficiënte oplossing is. Of met andere woorden de kans bestaat dat men juist de meest vruchtbare gronden nog het snelst aan de natuur overlevert omdat het goedkoper is. *Men streeft naar een onteigening op iets langere termijn zonder zware kosten te moeten maken omdat de betrokken gronden toch niets meer waard zijn. Dit is onaanvaardbaar!*

1.2. Bij aanleg GGG

De in de studie opgenomen gebieden kloppen geenszins met de gebieden opgenomen in de kosten batenanalyse natte natuur en in de 'Voorstellen besluiten'. Dit maakt elke vergelijking tussen de diverse studies en voorstellen onmogelijk.

Wij stellen ons *grote vragen bij de optie om zoveel mogelijk voorgestelde GOG-gebieden meteen in te richten in GGG-gebieden.* Tot op heden hadden heel wat landbouwers zich verzoend met het feit dat hun landerijen binnen een GOG gebied tijdelijk overstroomden. Het kostte hen tijd en moeite om zich hierop in te stellen. Plots worden al deze inspanningen teniet gedaan en worden de betrokken bedrijfsleiders gewoon uitgedreven, want zoals in de studie aangegeven valt in GGG-gebieden niet meer te boeren. Hoogstens kan nog wat gras gemaaid worden van bedenkelijke kwaliteit. *Vanuit natuurhoek wordt telkens weer aangedrongen op meer samenhang tussen natuur en landbouw, een dergelijke uitdrijvingspolitiek bewijst dat het in veel gevallen om ijdele woorden gaat.*

De onteigeningskosten die voor deze volledig voor landbouw teloorgegane gronden zullen moeten worden uitbetaald werden bij de maatschappelijk kosten/baten analyse niet in rekening gebracht. Men doet alsof de gronden niet van eigenaar veranderen. In de praktijk gaan ze over van privaat bezit naar maatschappelijk bezit en zal het deze maatschappij ettelijke miljoenen euro kosten. *Aan de burger wordt op die manier een totaal vertekend beeld gegeven van de kosten die aan de voorgestelde natuurcreatie verbonden zijn.* Als men meent deze kosten niet in de maatschappelijke studie te moeten opnemen, dan kan men toch verwachten dat ze ergens anders in de berekeningen zouden opduiken.

Gezien iedereen uit het gebied op zoek moet naar nieuwe gronden in de omgeving wordt het nog moeilijker om voldoende grond te vinden om de verloren gronden te compenseren. Wie betaalt de door de extra gestegen druk de hogere grondprijs prijs die men zal moeten betalen om buiten het gebied nieuwe gronden te verwerven of te gebruiken? Wat met de bedrijven die een groot deel van hun gronden verliezen en wiens leefbaarheid in het gedrang komt?

Ook hier wordt, net zoals bij de GOG's, *geen rekening gehouden met de negatieve effecten op de omgevende agrarische gebieden.* Meer nog dan bij de GOG's lopen de omgevende gebieden kans op schade en dringen beschermende infrastructuurwerken zich op. Is men er zich bijvoorbeeld bij ProSes goed van bewust dat enkele tienduizenden hectaren Vlaamse polder afwateren via de Braakmanpolder, een polder die men of wil ontpolderen of laten verzilten?

BOERENBOND

2. Baten natuurontwikkeling

Opvallend is dat bij de berekening van de baten natuurontwikkeling wel rekening gehouden wordt met een *recreatieve waarde* die er blijkbaar op dit ogenblik niet zou zijn, ook niet wanneer het GOG gebieden betreft. Dit is de realiteit geweld aandoen immers *heel wat van de betrokken agrarische gebieden vormen nu reeds een druk bezocht recreatiedecor*. Waar men nu nog door het gebied kan wandelen en fietsen is de kans groot dat men in de toekomst het gebied alleen nog van op een dijk kan bekijken.

Volgens de berekeningen zouden in de 1800 ha GGG-gebieden de maatschappelijke kosten voor de landbouw 19,31 miljoen euro bedragen t.o.v. 55,63 miljoen euro maatschappelijke baten. Men noemt dit nog een 'beperkte' inschatting van de natuurbaten. Wanneer met bovenstaande bedenkingen wordt rekening gehouden komt men ongetwijfeld tot een andere verhouding.

3. Verder onderzoek nodig

Wij lezen in het besluit van de Vito-studie: "Voor de oplossingen met de dijkverhoging en ruimte voor de rivier zijn in de eerste studiefase slechts één van de vele mogelijke scenario's doorgerekend, zodat op deze basis niet kan besloten worden welk van beide opties in het algemeen het meest kostenefficiënt is. Deze oplossingen sluiten elkaar evenwel niet uit en kunnen gecombineerd worden. In het vervolg van de studie zal dan ook stapsgewijs moeten gezocht worden naar de meest optimale combinatie van deze elementen."

In het besluit wordt dus duidelijk aangegeven dat een combinatie van dijkverhoging en overstromingsgebieden moet worden onderzocht. Hierop wordt o.a. in de 'Voorstellen van besluiten' niet concreet ingegaan. *De eindsuggestie van deze studie wordt dus volledig genegeerd. Vanuit de Boerenbond en het ABS wordt erop aangedrongen dat deze suggestie verder wordt onderzocht alvorens in het dossier beslissingen worden genomen.* Bij het uitstippelen van de overstromingsgebieden moet nagegaan worden waar en op welke manier de landbouw minst schade ondervindt en de natuur het meest baat heeft. Op die manier kunnen wij op dit vlak misschien nog komen tot een win-win situatie. Vandaag is de win-situatie voor landbouw nul!

D. BEDENKINGEN BIJ KOSTEN/BATEN ANALYSE NATTE NATUUR

Naar aanleiding van de bevraging werd ook een brochure uitgegeven 'Samenvatting Natte Natuur in het Schelde-estuarium, een verkenning van de kosten/baten'. In het kader van deze brochure willen wij nog volgende bedenkingen formuleren met betrekking tot de inrichting 'Natte natuur':

BOERENBOND

- Ook nu weer komt men tot een reeks andere voorstellen op het vlak van gebiedsinrichting natuur. Hier is wel sprake van ontpoldering en wetland.

- Volgens de studie moet geen rekening gehouden worden met de verwervingskosten in de maatschappelijke kosten-batenanalyse omdat het hier om een inkomenstransfer gaat of met andere woorden men voorziet de verkregen onteigeningsvergoeding als een maatschappelijke baat. Zoals reeds eerder vermeld wordt op die manier de realiteit niet weergegeven.

- Men vergeet bovendien dat de verkregen onteigeningsvergoeding meestal ruim onvoldoende is om buiten het gebied evenveel nieuwe gronden te verwerven. Of met andere woorden van een zuivere inkomenstransfer is er zelfs geen sprake, laat staan dat de individuele betrokkenen daar een boodschap aan hebben.

- Men geeft zelf toe dat de kosten-batenanalyse onvolledig is en met haken en ogen aan elkaar hangt (cfr. ontbreken evaluatie Durme-vallei).

- De inrichting van wetland blijkt in deze studie een van de belangrijke opties te zijn. Er wordt verwezen naar de inrichting voor natuurlandbouw, nergens is echter sprake van de kosten voor beheersovereenkomsten die in dergelijke gebieden worden afgesloten voor het beheer van de graslanden. Het gaat hier niet om eenmalige kosten, maar jaarlijks terugkerende kosten.

- Bij de kostenberekening werd op geen enkele manier rekening gehouden met schade aan de omgeving of het voorkomen van schade aan de omgevende gebieden via bepaalde kunstwerken.

- In de studie is naast watercultuur sprake van zoute landbouw. Is het de bedoeling dat landbouwers lamsoor of zeekraal gaan telen?

In de aanbevelingen op het einde van de studie lezen we: "Verdergaand multidisciplinair, fundamenteel en empirisch onderzoek is evenwel noodzakelijk om een dergelijke MKBA van nut te kunnen laten zijn voor de onderbouwing van de te maken beleidskeuzes". *Wanneer deskundigen zelf besluiten dat ze nog niet ver genoeg staan om het beleid te adviseren bij een degelijke keuze hoe wil men dan de komende maanden datzelfde beleid verplichten keuzes te maken?*

BOERENBOND

E. ALGEMENE BESLUITEN

1. Eerst duidelijkheid over effecten op landbouw

In de eerste plaats willen wij er vanuit de Boerenbond en het ABS op wijzen dat de Vlaamse land- en tuinbouw op geen enkele manier ten gronde bij het planningsproces betrokken was. De initiatiefnemers van proSes geven in hun persnota naar aanleiding van de voorstelling van de diverse studies (13 september 2004) zelf toe dat een van de belangrijkste stakeholders niet werd gehoord. Niettegenstaande duizenden hectaren landbouwgrond in het spel zijn, honderden bedrijfsleiders met de geplande initiatieven te maken krijgen vond de projectdirectie het niet zinvol ook de landbouw bij het planningsproces te betrekken.

Het hoeft dan ook niemand te verwonderen dat, zoals blijkt uit bovenstaande bemerkingen, met een hele reeks belangrijke aandachtspunten geen rekening werd gehouden. Laat staan dat overleg gepleegd werd over de aan te duiden gebieden of de te gebruiken natuurversterkende systemen. Wij vinden het ongehoord dat wetenschappers en plannenmakers aan het beleid een beslissing vragen terwijl men zelf in één adem stelt dat de effecten op landbouw nog grondig moeten geëvalueerd worden (Ontwikkelingsschets- voorstellen voor besluiten pagina 20).

Vanuit de Boerenbond en het ABS leggen wij er dan ook de nadruk op dat geen enkele beleidsbeslissing ter zake kan genomen worden zonder dat het beleid een duidelijk zicht heeft op de effecten van de ingrepen op de landbouw. Wij hebben het hier zowel over de effecten binnen de beoogde gebieden als over de effecten op de aanpalende gebieden.

2. Eén degelijk uitgewerkt project geen samenvoegen van 'voorbeelden'

Zoals in de bezwaren meermaals aangegeven leidt de Ontwikkelingsschets niet tot een eenduidig voorstel. Wij moeten vaststellen dat in de diverse begeleidende studies en in de voorstellen van besluit telkens weer een aantal nieuwe gebieden opduiken. Dit is onaanvaardbaar voor een nota die tot doel heeft de overheid te adviseren. Hoe kan een overheid diverse deelstudies op hun waarde beoordelen wanneer telkens weer andere in te richten natuurlocaties in de studies worden aangesneden.

Komt daar nog bij dat ook de inrichting van de betrokken gebieden verschilt van studie tot studie. Zoals aangegeven in bovenstaande bedenkingen wordt in de Maatschappelijk kosten/baten analyse geen melding gemaakt van wetland en ontpoldering in andere studie dan weer wel.

Vanuit de Boerenbond en het ABS dringen wij dan ook aan op één duidelijk voorstel desnoods met enkele goed uitgewerkte alternatieven. Een voorstel dat dan in zijn geheel en eenduidig getoetst wordt op zijn haalbaarheid en kosten/baten. In dit kader blijven wij het, zoals vermeld in bovenstaande bedenkingen, betreuren dat de optie van de stromvloedkering te Oosterweel al te gemakkelijk wordt opzij geschoven, zeker wanneer wij moeten vaststellen

BOERENBOND

dat deze oplossing toch nog achter de hand gehouden wordt om in de toekomst wel nog te kunnen uitvoeren. Op die manier wordt eerder aan korte dan aan lange termijnplanning gedaan. Wij zijn ervan overtuigd dat op langere termijn bekeken de stormvloedkering de meest efficiënte en rendabele investering zal blijken.

3. **Duidelijk zicht op de gevolgen**

In de diverse voorliggende studies en besluiten wordt door de samenstellers zelf steeds weer gepleit voor verdergaand onderzoek op de meest diverse vlakken. "Verder empirisch onderzoek is evenwel noodzakelijk om een dergelijke maatschappelijke kosten/baten analyse van nut te kunnen laten zijn voor de onderbouwing van de te maken beleidskeuzes", lezen wij in de brochure 'Natte natuur, verkenning van kosten en baten'.

Wanneer de onderzoekers zelf toegeven dat hun werk eigenlijk niet af is, hoe wil men dan het beleid dwingen om een beslissing te nemen. Door de voorliggende plannen goed te keuren geeft men de plannenmakers carte blanche om achteraf naar eigen goeddunken bij te sturen.

Voor de Boerenbond en het ABS moeten beleidsbeslissingen gestoeld zijn op duidelijke en eenduidige adviezen die ten volle onderbouwd zijn. Gezien dit hier niet het geval is en de samenstellers dit zelf toegeven kan de Vlaamse overheid en het Vlaams parlement op basis van de voorliggende stukken geen beleidsbeslissingen nemen en dienen diverse aspecten verder uitgewerkt.

4. **Meer onderzoek naar alternatieven**

Op diverse plaatsen wordt verwezen naar de mogelijkheid om technische maatregelen (bv. dijkverhoging) te combineren met het principe van meer ruimte voor de rivier. Deze mogelijke combinatie werd echter nergens degelijk onderzocht, niettegenstaande dit in het besluit van de Maatschappelijke kosten/baten analyse geadviseerd wordt. Hierdoor ontstaat een niet onbelangrijk hiaat in het hele project. Bovendien wordt op die manier ook niet bekeken waar zich mogelijkheden aandienen om waardevolle landbouwgronden in het Schelde-estuarium hun functie te laten behouden en toch de nodige veiligheid te garanderen via dijkverhoging.

De Boerenbond is van oordeel dat teveel de kaart van natuurcreatie wordt getrokken en bewust of onbewust de combinatie met dijkverhoging is terzijde gelaten. De organisatie pleit dan ook voor verder onderzoek in het kader van combinatiemogelijkheden van diverse veiligheidsmaatregelen, alvorens een beslissing genomen wordt. De samenstellers van de Maatschappelijke kosten/baten analyse vragen er zelf om.

5. **Meer respect voor de landbouw zonder de natuur alle kansen te ontnemen**

De meeste natuur die binnen het Schelde-estuarium voorzien wordt is ten koste van de landbouw. Een gedeelte van de betrokken weilanden is nu reeds overstromingsgebied. De betrokken landbouwers hebben ermee leren leven dat hun landerijen regelmatig overstromen.

BOERENBOND

Nu drijven de plannenmakers zonder veel respect te hebben voor het verleden de boeren uit. Waar in een aantal gebieden natuurjongens vandaag reeds graag uitpakken met de (recreatieve) natuurwaarde van het gebied blijkt dit nu plots allemaal niet meer van tel te zijn en is men alleen uit op gebiedsuitbreiding voor zuivere natuur.

De Boerenbond en het ABS dringen aan op een betere planmatige aanpak ook in het kader van de noodzakelijke overstromingsgebieden die dan veeleer als GOG dan als GGG kunnen worden ingericht. De organisatie hoopt dat men op die manier ook de zware kosten die in de voorstellen aan natuurcreatie verbonden zijn kan terugdringen.

6. **Geen blanco cheque**

De plannenmakers vragen aan de bewindsvoerders een zeer ruim en onduidelijk plan goed te keuren. Zij wijzen er tijdens de infovergaderingen zelf op dat nog niets vaststaat en alles nog lokaal moet ingevuld worden. Of met andere woorden eigenlijk vraagt men een blanco cheque voor de gemeenten en plaatselijke natuurorganisaties. Maar wat als men lokaal zijn boekje te buiten gaat en in al zijn ijver niet alleen op het gebied, maar ook op de omgeving een zwaardere kleem legt. Of wat als men niets doet? In hoeverre is het goedgekeurde plan dan een middel om de plaatselijke overheid te verplichten acties te ondernemen?

Voor de Boerenbond en het ABS is het statuut van de voorliggende studies en plannen volkomen onduidelijk. Het kan voor ons niet dat via een beleidsbeslissing van de overheid een blanco cheque afgedwongen wordt die plaatselijke besturen vrij spel geeft in honderden hectaren agrarisch gebied.

7. **Kostenplaatje?**

Uit de 'Voorstellen en besluiten' blijkt dat alleen al in Vlaanderen voor de realisatie van de natuurprojecten voor de komende vijf jaar zo'n 100 tot 250 miljoen euro nodig zijn. Hierbij zijn de verwachte procedurekosten, 3 tot 13 miljoen euro, nog niet inbegrepen, evenmin als de kosten die verbonden zijn aan het beheer van de gronden. Bovendien wordt in de besluiten duidelijk gesteld dat het gaat om een eerste fase richting 2010 dat als basispakket wordt voorgesteld. Daarnaast komen dan nog de kosten voor de ruiming van de Zeeschelde zelf. Over kosten voor dijkverhoging wordt in de betrokken overzichtstabel niet gesproken.

De Boerenbond en het ABS stellen zich vragen bij dergelijke hoge investeringen, zeker in een periode waarin budgettair op sociaal-economisch vlak zwaar moet bespaard worden. Het is niet voor niets dat de initiatiefnemers zeer voorzichtig zijn om bedragen te noemen. Zij zijn er zich waarschijnlijk ook zeer goed van bewust dat dergelijke immense bedragen maatschappelijk moeilijk te verdedigen zijn.

8. **Koppelen aan actualisatie Sigmaplan en slibdossier**

Gelijklopend met het ProSes-project loopt de actualisatie van het Sigmaplan. In de 'Voorstellen van besluiten' wordt in de opsomming van de in te richten gebieden zelfs verwezen naar de nog

BOERENBOND

in te richten overstromingsgebieden in het kader van de actualisatie Sigmaplan. Op die manier laat men de deur open om nog maar eens nieuwe gebieden bij de zaak te betrekken en als natuur in te richten. Zo loopt de overheid ook kans nog eens met extra kosten geconfronteerd te worden. Anderzijds houdt het Sigmaplan misschien een aantal positieve mogelijkheden in (bv. op het vlak van dijkverhoging) waardoor een aantal suggesties opgenomen in ProSes helemaal niet nodig zijn. Het kan dan ook niet dat de overheid vandaag gedwongen wordt een beslissing te nemen in het ProSes dossier terwijl men mogelijks slechts enkele maanden later het geactualiseerde Sigmaplan op zijn bureau krijgt.

Het is algemeen geweten dat het weghalen van het slib uit de Beneden-Zeeschelde een netelig dossier is, zowel omwille van de omvang als omwille van de vervuiling van het betrokken slib. Op dit ogenblik is men volop op zoek naar geschikte locaties in de hoop uiteindelijk zes tot tien locaties te kunnen aansnijden voor het storten van het slib. Ook hier weer gaat het om extra aan te boren landbouwgronden die bovendien nog wel eens extra vervuild zouden kunnen worden.

Gezien de belangrijke ruimtelijke en milieu-impact van beide dossiers zijn de Boerenbond en het ABS van oordeel dat vanuit het beleid zeker geen uitspraak kan gedaan worden over het procesdossier zolang er geen duidelijk zicht is op de voorstellen in het kader van de actualisatie van het Sigmaplan en het slibdossier.

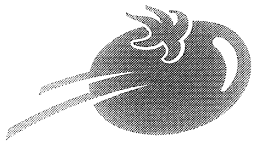
Leuven, 11 oktober 2004

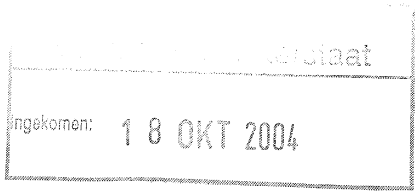
NOËL DEVISCH
VOORZITTER BOERENBOND

CAMIEL ADRIAENS
VOORZITTER ABS

102

SP afdeling Hulst i.o.
Scheldeweg 25
4587 RD Kloosterzande

ProSes
Postbus 299
4600 AG Bergen op Zoom

Mijne heren,

Bijgaand vind u onze schriftelijke inspraak voor bij het rapport Ontwikkelingsscherts 2010 Schelde-estuarium. Deze is ondertekend door alle Zeeuwse SP afdelingen en de SP fractie in de provinciale staten, corresponderen kunt u echter met bovenstaand adres.

In afwachting van uw bevestiging,verblijf ik met vriendelijke groet,

Namens alle Zeeuwse SP afdelingen,

Ger van Unen.

Argumenten tegen de derde verdieping van de Westerschelde.

In een periode waarin iedereen zich zorgen zou moeten maken over de stijging van de zeewaterspiegel krijgt Zeeland verdieping na verdieping te verwerken.
De gevolgen van de tweede verdieping zijn nog niet eens bekend, in ieder geval is dit nog niet onderzocht want daarvoor is het nog te kort geleden. We hebben alleen de ervaringen van mensen die in hun dagelijks leven met het water te maken hebben en wat zij melden is alarmerend.
De natuurcompensatie waartoe Nederland na de vorige verdieping verplicht is, is ook nog lang niet gerealiseerd.
Het verontrustende is dat de Belgen nu al aangeven dat als we net aan deze verdieping zijn begonnen ze gelijk over de vierde verdieping willen spreken en dat ook de vierde niet de laatste zal zijn.
Het is tijd om ons af te vragen of een contract uit de negentiende eeuw waarin Nederland verplicht wordt om de Westerschelde open te houden voor scheepvaart ook geld voor schepen met een blijkbaar oneindige diepgang.
Als we ons dan ook nog realiseren dat we hier spreken over het derde natuurgebied van Nederland, samen met het waddengebied en de Oosterschelde is de Westerschelde de kraamkamer van de Noordzee, spelen hier nog andere belangen dan alleen economische belangen van de haven van Antwerpen.

Kritiek op het ProSes rapport: Ontwikkelingscherts 2010 Schelde-estuarium.

Stromingen.
Tijdens de inspreekavonden geven de onderzoekers toe dat ze bij hun onderzoek verkeerde modellen gebruikt hebben om de stromingen te onderzoeken maar dat er geen betere modellen zijn. Als dat zo is luister dan naar mensen die dagelijks met het water te maken hebben.
-De strandtenteigenaren op Walcheren melden dat na de tweede verdieping het strand in versneld tempo afkalft. (Trouwens de Oostkolk waar deze stranden liggen is in het onderzoek helemaal niet onderzocht!)
-De Dow die pijpleidingen met nafta onder de Westerschelde heeft liggen en verplicht deze 2 meter onder de bodem te laten liggen, meldt dat werkzaamheden om dit zo te houden vroeger eens in de 7 jaar moest gebeuren en sinds de tweede verdieping eens in de 2 jaar.
-Vissers beginnen rechtzaken tegen de staat om dat hun visgronden door constant baggeren en door te sterke stromingen verdwijnen.
-Duikers melden dat er boven de bodem een soort van deken van zand drijft. Wat dit betekent voor het estuarium kan iedereen zich voorstellen.
-Zeilers melden dat bepaalde gedeeltes van de Westerschelde levensgevaarlijk zijn geworden door de stromingen na de tweede verdieping.
-Zwemmers ondervinden dat de gevaarlijke stromingen sinds de tweede verdieping wel heel dicht bij de kust liggen.
Als je "alleen maar" drempels weghaalt heb je geen miljoenen kostend onderzoek nodig om vast te stellen dat de stromingen vele malen sterker worden.

Veiligheid

Het is curieus te noemen dat de risicocontouren die tot voor kort over het land liepen vlak voor het verzoek voor een derde verdieping ineens niet meer over het land lopen. We zullen hier verder geen conclusies aan verbinden maar er is geen fantasie voor nodig dat als er iets met een tanker met ammoniak of brandbaar gas gebeurt dit gevolgen zal hebben voor een groot gebied, zowel in het water als op het land.
Overal langs de Westerschelde wonen mensen in steden,dorpen of langs de dijken.
Het toenemend aantal scheepsbeweging maakt de kans op een ongeluk niet kleiner.
Dat terwijl er in dunbevolkte gebieden niet eens sirenes zijn om de mensen te waarschuwen.
De aanvaringen van het afgelopen jaar zijn nog maar het topje van de ijsberg. Als je spreekt met mensen die beroepsmatig de scheepsbewegingen volgen is het aantal bijna aanvaringen schrikbarend gestegen.
Het is maar een detail dat bij alle aanvaringen van het afgelopen jaar gevaarlijke stoffen aan boord waren.
Tel hier nog bij op de verandering in de regels van het loodswezen (niet alle boten hoeven meer een loods aan boord) en aantal (steeds minder) en de opleidingen (steeds slechter gekwalificeerd) van de bemanning van de boten, dan mag je conclusies trekken.

Natuur.

We voelen ons gesterkt door het feit dat natuurmonumenten die volop aan het onderzoek heeft meegewerkt nu ronduit haar wantrouwen uitspreekt tegen het rapport.
Wij kunnen ons gewoon niet voorstellen dat in een rivier waar in een recent verleden alle vissen dood zijn gegaan door b.v. kwik en andere zware metalen, het slib wat opgebaggerd gaat worden geschikt is voor natuurcompensatie.
Wij denken dat het zogenaamde slim baggeren alleen is voortgekomen uit de enorme weerstand in Zeeland tegen het ontpolderen.
Er leven weer vissen er zijn weer zeehonden ga daar alstublieft met respect mee om.
Hoe kun je dieren en planten die op de rode lijst voorkomen sowieso ooit compenseren?
Wij wagen het ook te betwijfelen dat dit plan juridisch deugt. Na de uitspraak van de raad van state inzake het WTC denken wij dat ook hier de vogel en habitat richtlijnen niet worden nageleefd.

De economie in Zeeland.

Het economisch belang voor Nederland waar in het rapport over gesproken wordt is een consumentenbelang en moet dan ook door 16 miljoen worden gedeeld. Dit is voor Zeeland met maar 300,000 inwoners te verwaarlozen als je de economische nadelen er tegenover zet.
-De haven van Vlissingen heeft grote nadelen van verdere verdieping. In het rapport wordt er alleen gekeken naar containervervoer en niet naar bulk hetgeen wel in Vlissingen wordt overgeslagen. Het valt te verwachten dat als schepen ook naar Antwerpen kunnen varen dit zeker ten koste van de werkgelegenheid in Vlissingen zal gaan. Rotterdam heeft hier trouwens ook nadelen van te verwachten.
-Stranden die nog verder afkalven zal zeker werkgelegenheid kosten.
-Recreatie in het algemeen zal te lijden hebben onder verdere verdieping. Als de beroepsvaart en de stromingen meer ruimte gaan innemen is er minder ruimte voor zeilers, zwemmers en andere waterrecreatie. Ook dit zal werkgelegenheid kosten.

-De boeren krijgen te maken met verzilting, ontpoldering en verminderde mogelijkheden om te spuien.
-Grote werkgevers kunnen niet meer uitbreiden. (De Dow 2200 mensen in dienst, kan door de ontpoldering van de Braakman niet meer uitbreiden.) Gaan zij op termijn misschien een andere locatie zoeken?

De weerstand van de Zeeuwen.
Tegen een volk dat eeuwen tegen het water heeft gevochten zeggen dat ze moeten ontpolderen is vloeken in de kerk. Maar misschien weten zij als geen ander dat je met de krachten van het water niet mag spotten. Wij hebben sterk de indruk dat voor de economische belangen van Antwerpen alles wat redelijk is moet wijken. Wij denken dat met het weghalen van de drempels en de nog verdere verdiepingen in de toekomst krachten worden vrijgemaakt die niet meer beheersbaar zijn.
Bij het plan zo als het er nu ligt liggen alle lusten in Antwerpen en alle lasten in Zeeland.
De weerstand tegen dit plan is door alle lagen van de bevolking heen groot.
-Lokale overheden; gemeentes, de provinciale staten en de waterschappen zijn tegen dit plan.
-Het bedrijfsleven; de kamer van koophandel, de boeren, de vissers, de havenbedrijven, de recreatieondernemers en nog veel meer bedrijfstakken zijn tegen dit plan.
-Natuurbeschermers; Schelde Natuurlijk, Natuurmonumenten en de Zeeuwse Milieufederatie zijn tegen dit plan.
-Alle mensen met een Zeeuws hart zijn tegen dit plan.

Tenslotte
Iets wat ook in dit rapport volkomen is weggelaten is wat er moet gebeuren als onverhoopt de berekeningen en de verwachtingen van het rapport niet blijken te kloppen. Met wat voor gevolgen en natuurcompensaties krijgt Zeeland dan te maken?

Conclusie
Wij vragen de minister en dit kabinet dan ook om in deze op te komen voor de Nederlandse belangen en Zeeland niet langer als een onbelangrijk aanhangsel te behandelen en te kiezen tegen verdere verdiepingen.

Namens:
SP afdeling Vlissingen
SP afdeling Middelburg
SP afdeling Zeeuws-Vlaanderen
SP afdeling Hulst i.o.
SP fractie in de provinciale staten van Zeeland

103

Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Projectdirectie ontwikkelingsschets Schelde-estuarium
Postbus 299
4600 AG BERGEN OP ZOOM

ingekomen: 18 OKT 2004

Datum
14-10-2004
Briefnummer
U04-1175/EV/ls
Onderwerp
inspraakreactie Strategisch mer
Contactpersoon \ doorkiesnummer
a.otte@archis.nl / tst. 688

Geachte heer/mevrouw,

Het verschijnen van het strategisch milieueffectenrapport Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-Estuarium, dat tot 15 oktober 2004 ter visie ligt, is voor mij aanleiding tot het geven van deze inspraakreactie.
Deze reactie is ingegeven door het rijksbeleid ten aanzien van de cultuurhistorie in brede zin, zoals verwoord in de interdepartementale Nota Belvedere (1999), en in de Cultuurnota 2001-2004 van het Ministerie van OC&W. Het Verdrag van Malta (Valletta, 1992) ligt ten grondslag aan het specifieke rijksbeleid voor de archeologie. Het behoud van archeologische waarden ter plekke (in situ) staat hierin voorop. Alleen indien behoud ter plekke en daarmee inpassing in het plangebied niet mogelijk is, dan is het streven er op gericht om de in de bodem aanwezige informatie middels een onderzoek (opgraving) op een wetenschappelijk verantwoorde wijze te registreren.
Mijn reactie heeft met name betrekking op de deelnota Monumenten en Landschappen (d.d. 30 juni 2004), aangezien het hoofdrapport alleen in zeer grote lijnen op het aspect cultuurhistorie in gaat.

Allereerst een opmerking over de onderzoeksaanpak. Daarin wordt beschreven van welke ingrepen de effecten *wel* en van welke de effecten *niet* zullen worden beschreven. Hieruit blijkt dat de effectbeschrijving zich in het rapport beperkt tot de aanleg van de Overschelde en de procesgerichte maatregelen in de voorbeeldgebieden.
Een effectbeschrijving van onder andere de twee toegankelijkheidsalternatieven en de schorverjonging, zoals voor het land van Saeftinge wordt voorgesteld, vindt helaas niet plaats, terwijl van deze ingrepen belangrijke effecten op archeologische waarden kunnen worden verwacht. Als reden wordt genoemd dat op dit moment te weinig gegevens beschikbaar zijn van zowel de locatie van de ingrepen als de mogelijk aanwezige waarden.
Echter, door het combineren van diverse (bestaande) gegevens kan afdoende informatie over archeologische waarden en te verwachte waarden worden gegenereerd om tenminste op een globaal niveau de effecten te beschrijven, zelfs al is de exacte locatie van de ingreep nog niet bekend. Voor de vaargeulverruiming geldt dat een vergelijking tussen de twee verruimingsalternatieven zou moeten plaatsvinden plaatsvinden.

Kerkstraat 1 · 3811 CV Amersfoort
Postbus 1600 · 3800 BP Amersfoort
tel 033 422 77 77 · fax 033 422 77 99
http://www.archis.nl · info@archis.nl

Datum
14-10-2004
Onderwerp
inspraakreactie Strategisch mer

Bovenstaande sluit aan bij hetgeen in de richtlijnen van de commissie voor de m.e.r. is opgenomen, namelijk dat de effecten op verdronken dorpen (zoals Saeftinge) en de scheepswrakken moeten worden beschreven. In de antwoordennota is dit punt bovendien overgenomen. Het achterwege laten van bovengenoemde effectbeschrijvingen zie ik als een belangrijke omissie in het MER.

Voor het beschrijven van de effecten voor de Overschelde en de voorbeeldgebieden is gebruik gemaakt van de Provinciale Archeologische Monumentenkaart en vooral ook van de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW). De zeer beperkte bruikbaarheid van de IKAW voor deze gebieden en de soort archeologie die hier wordt verwacht (archeologische fenomenen in de diepe ondergrond, middeleeuwse verdronken dorpen, vluchtbergen en scheepsresten), is meerdere malen onder uw aandacht gebracht[1]. In de effectbeschrijving wordt nu helaas geen rekening gehouden met de (mogelijke) aanwezigheid van deze fenomenen.

In het rapport ontbreken de archeologische gegevens van de Provinciale Archeologische Monumentenkaart op de kaarten en in de tekst. Zo is het Rijksmonument Valkenisse niet op de kaart van het project Zimmermanpolder terug te vinden. Weliswaar valt het monument net buiten het plangebied zelf, echter ook andere zaken zoals historische bebouwing en Gea objecten die buiten de plangrenzen vallen komen wel op de kaarten en in de tekst voor. Ik verzoek u dan ook om de terreinen, voor zover relevant, in het MER op te nemen.

Op grond van bovenstaande opmerkingen concludeer ik dat de effectenbeschrijving voor wat betreft de archeologische waarden onvolledig en van beperkte waarde is.
Het opstellen van een gebiedsspecifieke verwachtingskaart op basis van bestaande gegevens, zoals archiefgegevens, historische kaarten, geologische kaarten en gegevens van reeds verrichtte onderzoeken, zou nodig zijn geweest om de effecten op de archeologische waarden op adequate wijze te onderzoeken. De effecten van schorafgravingen en de twee verdiepingsalternatieven mogen niet ontbreken.

Mitigerende maatregelen specifiek gericht op de archeologische waarden worden in het MER niet besproken. In algemene zin kan hierover worden gezegd dat in een zo'n vroeg mogelijk stadium van de planvorming onderzoek naar de aanwezigheid hiervan wordt gedaan om op deze wijze zoveel mogelijk van deze waarden in de plannen in te passen op een wijze waarop duurzaam behoud kan worden gerealiseerd. Daar waar behoud in de bodem niet mogelijk blijkt, zal verder archeologisch onderzoek moeten plaatsvinden om de archeologische informatie veilig te stellen (conform Rijksbeleid).

[1] De bij de IKAW geleverde handleiding doet melding van de beperkingen van de kaart. Ook tijdens de bijeenkomst van 22 april 2004 in Bergen op Zoom is de beperkte bruikbaarheid van de IKAW voor deze studie gemeld. De ROB reactie per email (dd. 18-06-2004) aan Arcadis op het concept MER doet hier wederom melding van.

Datum
14-10-2004
Onderwerp
inspraakreactie Strategisch mer

Tenslotte de leemten in kennis. Terecht wordt een leemte in kennis gesignaleerd ten aanzien van de archeologie in het studiegebied. Uiteraard is het positief als hier in een (mogelijke) vervolgstudie aandacht aan besteed gaan worden. Toch betreur ik het dat in het kader van onderhavige m.e.r. procedure deze kennisleemte niet tot op zekere hoogte is opgevuld.

Tot zover mijn opmerkingen ten aanzien van dit MER. Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u echter nog vragen hebben naar aanleiding van deze reactie, dan ben ik uiteraard bereid een en ander toe te lichten.

Hoogachtend,
De directeur,
Namens deze,

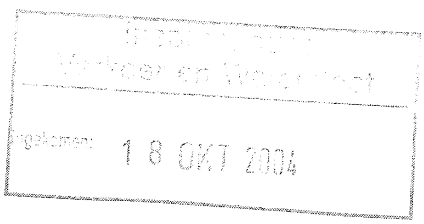
mevr. E. Vreenegoor
hoofd regio Zuid

Namens:
A.D.C Otte-Klomp en N. Vossen
Beleidsmedewerkers regio Maritiem en regio Zuid

CC.
A. Verhaert, L. Schietecatte (VIOE)
R. Schuurman (RDMZ)
R. van Dierendonck (SCEZ)
M. van Eck, D.J. Brans (Comm. Mer)
Dhr. Ringelberg (RWS, directie Zeeland)

104

Van **NATUURPUNT**
afdeling s'HEERENBOSCH
kern Hamme

Aan **ProSes**
Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1, busnummer 18
2018 ANTWERPEN

Betreft: Inspraakreactie op de ambtelijke versie van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium.

Geachte heer/mevrouw,

Wij onderschrijven nadrukkelijk de bevinding dat enkel een robuuste natuurlijkheid garant staat voor een "goede staat van instandhouding" van het Schelde-estuarium. Met andere woorden, ruimte voor de rivier moet ook ruimte voor de natuur zijn.

De huidige schets schiet echter te kort om een serieuze aanzet te zijn voor deze goede staat van instandhouding en naar de verwezenlijking van het streefbeeld 2030 uit de langetermijnvisie van het Schelde-estuarium.

Deze "goede staat van instandhouding" is nochtans een verplichting via de Europese Habitatrichtlijn.

Met name het Nederlandse natuurluik is te zwak en dient met minimaal 600 ha extra ruimte voor de rivier te worden uitgebreid.

De onderzoekers wijzen er op dat de voorspellingen van de uitgevoerde onderzoeken grote onzekerheden bevatten waardoor er zich onverwachte ontwikkelingen kunnen voordoen.

In de voorliggende ambtelijke versie missen we concrete procesafspraken indien er zich degelijke onverwachte negatieve morfologische ontwikkelingen zouden voordoen tijdens de uitvoering van de projecten en maatregelen.

Wij missen ook de nodige concrete afspraken en bepalingen voor een flankerend beleid in verband met landbouw, bedrijvigheid en recreatie.

Voor een flankerend beleid voor landbouw zal men niet enkel moeten gebruik maken van bestaande mogelijkheden zoals grondenbank; bedrijfsverplaatsingen en bedrijfsbeëindigingen. Sommige maatregelen zullen moeten worden aangepast en nieuwe maatregelen zullen moeten ontwikkeld worden.

De logische koppeling tussen het inrichten van overstromingsgebieden en de realisatie van de natuurdoelstellingen uit het natuurontwikkelingsplan zijn niet gegarandeerd. (ruimte voor de rivier = ruimte voor de natuur).

Zo staat er in het voorlaatste concept dat het, om louter technische redenen mogelijk is dat er geen natuurinrichting plaats vindt in een overstromingsgebied.

Wij vragen dat in dat geval de overheden alternatieven uitwerken die wel tegemoet komen aan de natuurontwikkelingsplan doelstellingen.

De ruimtelijke garanties en garanties naar inrichting ontbreken grotendeels. Wij eisen dan ook de financiële en bestuurlijke borging van de benoemde en onbenoemde natuurontwikkelingsmaatregelen.

De nu reeds gekende globale ideeën in het kader van het Schelde-Landschapspark dragen nauwelijks bij tot het verwezenlijken van de doelstellingen van het natuurontwikkelingsplan. Deze ideeën moeten eerder als flankerende maatregelen worden gezien naar verbetering van de leefbaarheid dan als natuurmaatregelen.

De herinrichting van de Durmevallei is zo vaag dat het onmogelijk is enig inzicht te krijgen in de positieve of negatieve gevolgen van dit plan.

Wij vragen dan ook zo snel mogelijk een uitgewerkt natuurontwikkelingsplan voor de herinrichting van de Durmevallei.

In bijlage vindt U ons eigen natuurontwikkelingsplan voor de Durmevallei dat als leidraad kan dienen.

Tot slot willen we de bewering dat er geen maatschappelijk draagvlak zou bestaan voor de stelling, meer ruimte voor de rivier = meer ruimte voor de natuur, weerleggen.

Deze bewering werd herhaaldelijk aangehaald tijdens de diverse inspraakbijeenkomsten.

Dit beweren gaat totaal voorbij aan het feit dat vanuit diverse socio-culturele verenigingen (en zeker niet enkel de natuurverenigingen) er een grote en nog steeds toenemende vraag is naar grote gebieden met een zeer hoge natuurbelevingswaarde.

Enkel de uitvoering van de natuurontwikkelingsprojecten zoals beschreven in de ontwikkelingsschets 2010 kan in deze behoeft voorzien.

Met vriendelijke groeten,

Voor natuurpunt 'sHeerenbosch kern Hamme

Werner de Ferrerre
Moerzekestraat 13
9220 Hamme

105

DURME v.z.w.

Regionale vereniging voor natuur- en milieubeheer

BEZOEKERSCENTRUM MOLSBROEK - MOLSBERGENSTRAAT 1 - B-9160 LOKEREN
TEL./FAX.: 09/348.30.20 E-MAIL: info@vzwdurme.be
WEBSITE: http://www.vzwdurme.be
Fortis 001-2299900-09 b.t.w. be 409.336.931

Aan: **ProSes**
Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1, busnummer 18
2018 ANTWERPEN

Afgekomen: 18 OKT 2004

Datum: 11 oktober 2004

Betreft: Inspraakreactie op de ambtelijke versie van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium.

Geachte heer/mevrouw,

Wij onderschrijven nadrukkelijk de bevinding dat enkel een robuuste natuurlijkheid garant staat voor een "goede staat van instandhouding" van het Schelde-estuarium.
Met andere woorden, ruimte voor de rivier moet ook ruimte voor de natuur zijn.

De huidige schets schiet echter te kort om een serieuze aanzet te zijn voor deze goede staat van instandhouding en naar de verwezenlijking van het streefbeeld 2030 uit de langetermijnvisie van het Schelde-estuarium.

Met name het Nederlandse natuurluik is te zwak en dient met minimaal 600 ha extra ruimte voor de rivier te worden uitgebreid.

De onderzoekers wijzen er op dat de voorspellingen van de uitgevoerde onderzoeken grote onzekerheden bevatten waardoor er zich onverwachte ontwikkelingen kunnen voordoen.

In de voorliggende ambtelijke versie missen we concrete procesafspraken indien er zich degelijke onverwachte negatieve morfologische ontwikkelingen zouden voordoen tijdens de uitvoering van de projecten en maatregelen.

Wij missen ook de nodige concrete afspraken en bepalingen voor een flankerend beleid in verband met landbouw, bedrijvigheid en recreatie.

De logische koppeling tussen het inrichten van overstromingsgebieden en de realisatie van de natuurdoelstellingen uit het natuurontwikkelingsplan zijn niet gegarandeerd.
(ruimte voor de rivier = ruimte voor de natuur).

Zo staat er in het voorlaatste concept dat het, om louter technische redenen mogelijk is dat er geen natuurinrichting plaats vindt in een overstromingsgebied.

Wij vragen dat in dat geval de overheden alternatieven uitwerken die wel tegemoet komen aan de natuurontwikkelingsplan doelstellingen.

De ruimtelijke garanties en garanties naar inrichting ontbreken grotendeels. Wij eisen dan ook de financiële en bestuurlijke borging van de benoemde en onbenoemde natuurontwikkelingsmaatregelen.

De nu reeds gekende globale ideeën in het kader van het Schelde-Landschapspark dragen nauwelijks bij tot het verwezenlijken van de doelstellingen van het natuurontwikkelingsplan. Deze ideeën moeten eerder als flankerende maatregelen worden gezien naar verbetering van de leefbaarheid dan als natuurmaatregelen.

De herinrichting van de Durmevallei is zo vaag dat het onmogelijk is enig inzicht te krijgen in de positieve of negatieve gevolgen van dit plan.

Wij vragen dan ook zo snel mogelijk een uitgewerkt natuurontwikkelingsplan voor de herinrichting van de Durmevallei.

Zo zou het ontpolderen van de diverse zandwinningsplassen langs de Durme maatschappelijk minst weerstand oproepen en kunnen dan ook prioritair worden ingericht.

In bijlage vindt U ons eigen natuurontwikkelingsplan voor de Durmevallei dat als leidraad kan dienen.

Tot slot willen we de bewering dat er geen maatschappelijk draagvlak zou bestaan voor de stelling, meer ruimte voor de rivier = meer ruimte voor de natuur, weerleggen.

Deze bewering werd herhaaldelijk aangehaald tijdens de diverse inspraakbijeenkomsten.

Dit beweren gaat totaal voorbij aan het feit dat vanuit diverse socio-culturele verenigingen (en zeker niet enkel de natuurverenigingen) er een grote en nog steeds toenemende vraag is naar grote gebieden met een zeer hoge natuurbelevingswaarde.

Enkel de uitvoering van de natuurontwikkelingsprojecten zoals beschreven in de ontwikkelingsschets 2010 kan in deze behoeft voorzien.

Met vriendelijke groeten,

i.o. van het dagelijks bestuur
Frans Van Havermaet
Rijbunder 1
9220 Hamme
tevens lid van de Raad van Bestuur

105

Ingekomen: 18 OKT 2004

Durme vzw
Molsbergenstraat 1
9160 Lokeren

Bemerkingen bij het voorstel natuurinrichting van de

Durmevallei (natuurinrichtingsschets januari 2004)

Het ganse project kan een belangrijke bijdrage vormen om in het estuarium de factoren veiligheid en natuurontwikkeling aanzienlijk te bevorderen.

De vzw Durme is in deze Durmevallei 35 jaar actief als:

- beheerder van de meeste natuurreservaten: De Buylaers en het Molsbroek te Lokeren, de Durmemeersen te Waasmunster-Zele-Hamme, de Oude Durme-Moerasput te Waasmunster, Cuesta-zoom, Sombeekse meersen en bronbosjes te Waasmunster, Klein broek te Elversele.

- initiatiefnemer en verantwoordelijke voor een lange reeks natuureducatieve initiatieven: bezoekerscentrum Molsbroek, milieumediatheek te Waasmunster, wandelkaarten, brochures, folders, gemiddeld ongeveer 400 geleide wandelingen per jaar enz.

- actiegroep om overheidsprojecten zo natuurvriendelijk te laten verlopen en natuurrecreatieve wandelpaden te behouden of bekomen. Ook zijn 35 jaar lang steeds klachten ingediend waar de natuur hier illegaal werd aangetast of werden bezwaarschriften ingediend tegen natuurbedreigende inrichtingen.

De vzw Durme is dus logisch vragende partij, om bij de verdere uitwerking van dit project nauw betrokken te worden.

A. Algemene overweging:

Het is een open vraag of het voorstel op de kaart niet beter zou beperkt worden tot de echte Durmevallei waar "ruimte voor water" kan worden ingericht. De voorliggende kaart biedt het voordeel dat het project ruimtelijk beter is te situeren, maar bevat naast de echte Durmevallei diverse zoneringen die soms van het gewestplan afwijken en vooral overbodige maatschappelijke problemen of discussies kunnen veroorzaken.

Uit de legende en de kaarten kunnen dan volgende zones worden geschrapt: zone voor openbaar nut, bebouwing, vrijliggende bouwgrond, industrie of dienstverlening, vrijliggende

industrie of dienstverleninggrond, akkerbouw en weiland.

Ook zou de westelijke grens van de kaart dan bij Molsbroek kunnen gelegd worden, want de Oude Bruglaan en de Buylaers te Lokeren liggen niet naast de getijde-Durme.

B. Aanpassing van de legende

De tweede zonering (arcering met donkergroen, bleekgroen met donkere stippen) zou als omschrijving dienen te krijgen:

Wetland, natuurontwikkeling en weiland. Natuur- en landschapsbeheer (natuurreservaat)

Motivatie: dergelijke omschrijving is passend voor de zones waar de ganse oppervlakte al reservaat is (Molsbroek, Buylaers) of waar belangrijke reservaten in ontwikkeling zijn (Durmemeersen te Waasmunster).

C. Voorstellen tot aanpassing van de zoneringen

(de nummering is ook aangebracht op de kaart in bijlage)

1. weiden langsheen de Martelarenlaan te Lokeren: geen "vrijliggerde bouwgrond" maar bufferzone op het gewestpan

2. Een perceel droogweiland tegenover het bezoekerscentrum Molsbroek, dat tuin/huiskavel is van een woning en begraasd wordt door de neerhofdieren van de bewoners. Niet op te nemen bij "reservaat", wel blanco laten of opnemen bij de zone akkerbouw en weiland. Het is als parkgebied in het gewestplan opgenomen en op ongegronde basis opgenomen in het VEN als GEN. Door zijn hoger gelegen ligging is die tuin/weide niet bruikbaar als "ruimte voor water". De huidige zonering kan een oorzaak worden dat het ganse project, om totaal overbodige reden, maatschappelijk sterk onder vuur komt te liggen.

3. Enkele perceeltjes opgespoten grond die tuin/huiskavel zijn van woningen langs de Oeverstraat te Lokeren. Niet op te nemen bij "reservaat", wel blanco laten of opnemen bij de zone akkerbouw en weiland. Ze zijn als buffergebied in het gewestplan opgenomen en op ongegronde basis opgenomen in het VEN als GEN. De huidige zonering kan een oorzaak worden dat het ganse project, om totaal overbodige reden, maatschappelijk sterk onder vuur komt te liggen.

4. Het "Kamergoed" te Zele is natuurgebied op het gewestplan en dient als zodo worden ingericht.

5. Het Durmenbroek te Zele verschilt op geen enkel vlak (landschapkundig, historische achtergrond, ecologisch) grondig van de andere meersen in de Durmevallei. Deze meersen zijn door de wetgever steeds stiefmoederlijk behandeld: ze zijn in het gewestplan grotendeels maar opgenomen als "landschappelijk

waardevol agrarisch gebied" en verdienden op zijn minst de zonering "valleigebied". In het kader van dit project is het aangewezen hier een ggg in te richten.

6. Het Bulbierbroek te Hamme: hierin ligt 6 tal ha erkend reservaat en de ontpoldering zal een aanzienlijke wijziging meebrengen in de natuurstreefbeelden. Toch kan ontpoldering hier de basis vormen voor belangrijke natuurontwikkeling op lange termijn. De zone dient evenwel uitgebreid: ten westen over een breedte van ongeveer 100 meter langsheen de Durme tot aan het Durmenbroek en ten oosten zodat alle beheerde natuurzones zijn opgenomen.

7. Pontrave te Waasmunster. Een gedeelte van het aangeduide "archeologisch natuurpark", gelegen in de zuidelijke meander, zou best ontpolderd worden. Zo zou immers een grote aaneengesloten eenheid natuur ontstaan als toekomstig schor vanaf de plassen bij ten Rijen tot aan de brug te Waasmunster. Op basis van de ons bekende kaarten lagen er geen middeleeuwse of romeinse gebouwen in dat deel van de meander en door de vochtige ligging is het te betwijfelen of op die percelen ooit menselijke nederzettingen in gebruik waren.

8. Het Kloosterbroek te Waasmunster kan gezien de ligging achter een bestaand landbouwbedrijf, best een zonering krijgen als "natuurontwikkeling en weiland. Landbouw als landschapsbeheer".

9. De Oude Durme en zijn omgevende meersen dienen best in hun huidige vorm behouden. Dus het ontpolderen hier schrappen en ganse zone aanduiden als zone "wetland, natuurontwikkeling en weiland. Natuur- en landschapsbeheer (natuurreservaat)." Ongeveer de helft van de oppervlakte is trouwens al als reservaat verworven door afdeling Natuur.

Hier treffen we, langs de noordelijke boorden van de Oude Durme, het laatste relict van de vroegere smalle Durmedijken en notelaars. Ook is het van belang bij de inrichting van de Durmevallei te streven naar diversiteit in de biotopen en landschappen. Ontpoldering tussen de Oude en de huidige Durme zou dit historisch landschap sterk aantasten. Ook zou een dijk met Sigmadimensie waarschijnlijk twee druk bezochte horecazaken doen verdwijnen. Het recreatief hengelen komt er vermoedelijk ook door op de helling, zodat ook vanuit die hoek felle tegenkanting is te verwachten.

De voorliggende zonering kan een oorzaak worden dat het ganse project, om enigszins overbodige reden, maatschappelijk sterk onder vuur komt te liggen. Er is immers al een ruime oppervlakte "te ontpolderen" en "ggg" opgenomen in het ganse project.

10. In de Sombeekse meersen dient erop gelet om de dijk, noodzakelijk voor de inrichting van een ggg, ter hoogte van ecologisch hier uiterst uitzonderlijke bronbosjes, ten minste

honderd meter ten zuiden van de bronbosjes aan te leggen.

11. De nieuwe brug aansluitend op de "leidingstraat met fietsverbinding" is overbodig omdat er een ruime kilometer verder onlangs de gerestaureerde Mira-brug als fietsers- en voetgangersbrug is in gebruik genomen.

12. Het Groot Broek te Elversele zijn historische meersen. De zonering "akkerbouw en weiland" dient best gewijzigd tot "natuurontwikkeling en weiland. Landbouw als landschapsbeheer."

13. In het Klein Broek te Elversele dient erop gelet om de dijk noodzakelijk bij de ontpoldering, ter hoogte van de ecologisch hier uiterst uitzonderlijke percelen Het Kautrilleken-De Rotten, ten zuiden van die percelen aan te leggen. Het Kautrilleken, eigendom van vzw Durme, is het enige perceel in de Durmevallei waarvan het lenteuitzicht gedomineerd wordt door een tapijt van Slanke sleutelbloem.

14. In de zone ten oosten en ten westen van de Bunt dienen de historische vochtige graslanden best aangeduid met een zonering "natuurontwikkeling en weiland. Landbouw als landschapsbeheer."

15. Het domeinbos " Op 't Stort" wordt beheerd door de afdeling Bos en Groen en wordt recreatief druk gebruikt. Het is aangewezen om hier de zonering "ontpolderen" te schrappen. De voorliggende zonering kan een oorzaak worden dat het ganse project, om enigszins overbodige reden, maatschappelijk sterk onder vuur komt te liggen. Er is immers al een ruime oppervlakte "te ontpolderen" en "ggg" opgenomen in het ganse project.

Lokeren, 5 februari 2004

A. Verstraeten
voorzitter

QUAHEVALLEI - OOST
QUAHEVALLEI - WEST
N
Schaal: 1/10000
Plan Nr.

106

POLDER VAN HET LAND VAN WAAS
OPENBAAR BESTUUR
Kieldrechtsebaan 53
B-9130 VERREBROEK
Tel.: 03/773.25.26
Fax.: 03/773.48.53
E-mail: PLVW@skynet.be
Rek.nr.: 091-0016332-65

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 18 OKT 2004

Ministerie Vlaamse Gemeenschap
Aan de project-directie ProSes
Copernicuslaan 1, bus 18
2018 ANTWERPEN

datum: 2004-10-12
u. ref.:
o. ref.: **GL04/100-ProSes**

AANGETEKEND

Betreft: Inspraak Lange Termijnvisie Schelde-estuarium

Geachte Directie,

Naar aanleiding van de periode van inspraak omtrent de ontwikkelde termijnvisie op het Schelde-estuarium vragen we uw aandacht voor de volgende overwegingen van ons bestuur bij het voorliggend gedachtegoed:

Ten eerste willen we uw aandacht vestigen op het feit dat in het Scheldebekken vele tientallen ***openbare besturen*** van polders, wateringen en waterschappen gelegen zijn. We stellen vast dat deze openbare besturen, noch hun verenigingen, op enigerlei wijze betrokken zijn bij de ontwikkelingen van dit gedachtegoed. Het is niet-passend dat 'betrokken' openbare besturen 'vandaag' slechts a posteriori in een inspraakfase betrokken worden bij de ontwikkeling hiervan. De centrale overheden, zowel in Nederland als Vlaanderen, belijden al meer dan één decennium lang het principe van subsidiariteit en decentralisatie, om de plaats en de betrokkenheid van de lokale besturen in/bij de ontwikkeling van beleid te garanderen. We drukken onze misnoegdheid uit over de hierbij gevolgde werkwijze i.v.m de betrokkenheid van ons bestuursniveau bij deze planning.

In de Europese Kaderrichtlijn tot vaststelling van een kader van communautaire maatregelen betreffende het waterbeheer nr. 2000/60/EG dd. 23/10/2000 is een coördinatieconcept voorzien onder de bevoegde publieke actoren voor het grensoverschrijdend waterbeheer. Ook de besturen van polders, wateringen en waterschappen zijn deel van het publiekrechterlijk weefsel bevoegd voor het waterbeheer op het terrein.

We vragen aan ProSes en aan de inrichtende nationale overheden om de nodige initiatieven te nemen opdat de lokale 'waterbeheerders' verder van nabij betrokken worden bij de planvorming.

Ten tweede is in de termijnvisie 2010 voorzien dat in het noorden van onze Polder (t.h.v. Prosper-Polder en Doel) een grensoverschrijdend (Nederlandse Hedwigepolder) - al dan niet gereduceerd - overstromingsgebied aangelegd zal worden. Ons bestuur wil hierbij volgende bemerkingen formuleren:

Inzake alternatieve (aanvullende) mogelijkheden is het afgraven van het Verdronken Land van Saeftinghe tot op heden niet onderzocht. Dit gebied herbergt immers een enorm potentieel aan overstromingshectaren – waardoor tevens de goede kostbare landbouwgrond van onze bedreigde noordelijke polders zou gespaard blijven. Daarnaast is er geen of alleszins onvoldoende onderzoek gebeurt naar het bergingspotentieel door het uitbaggeren van zijrivieren – i.c. Durmevallei. Bovendien is het afzien van het stormstuw-alternatief – louter om financieel–economische redenen - onvoldoende wetenschappelijk onderbouwd. Om nog niet te spreken over het perspectief dat Zeebrugge biedt om op korte of middellange termijn de Vlaamse havenactiviteit ook daar verder uit te bouwen en bepaalde activiteiten naar daar te verplaatsen zodat een verdere uitdieping van de Schelde niet meer nodig wordt.

Naar veiligheid en bevaarbaarheid toe, willen we verwijzen naar en ons aansluiten bij de (ontwerp)nota *'Reactie Zeeuws-Vlaanderen op Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium'* vanwege het Waterschap Zeeuws-Vlaanderen tezamen met de drie Zeeuws-Vlaamse gemeentebesturen van Terneuzen, Hulst en Sluis; waarin we op blz. 3 lezen:

' ... ***Doordat bij de verdieping van de Westerschelde hogere waterstanden optreden, heeft dit een negatief effect op de actuele en toekomstige veiligheid tegen overstromen. Tevens belemmert dit de lozingsmogelijkheden van het polderwater via sluizen en gemalen*** ...'

In de nota wijzen de Zeeuwse openbare besturen erop dat *' ... zo ontbreekt de uitwerking van de relatie tussen de beoogde verdieping (met verhoging van de waterstanden en golven tot gevolg) op de achteruitgang van de actuele en toekomstige veiligheid tegen overstromen. Huidig hoog voorland (schor) wordt aangetast, waarmee de waterkering te maken krijgt met een hogere hydraulische belasting. Ook de invloed van verruimings- en onderhoudsbaggerwerk op de stabiliteit van de oevers wordt onvoldoende benadrukt ...'*

In voornoemde Zeeuwse nota lezen we daar verder over (blz 4): *' ... Bij veiligheid tegen overstromen moet de normstelling 1/4000 altijd en overal worden gehaald, met als gevolg dat alle primaire dijken verder opgehoogd zullen worden, waardoor de gewenste dynamiek (de rivier de ruimte geven of laten nemen, zoals bij de andere grote rivieren) hier niet altijd tot de mogelijkheden behoort. De OS2010* (nvdr : **O**ntwikkelingsvisie **S**chelde tegen 2010) *doet hierover geen uitspraken, ook niet in relatie tot de gewenste dynamiek in het systeem ...'*

Van onzentwege willen we hierbij nog verder wijzen op het probleem van de massa's baggerspecie die ontstaan tgv. een verdere uitdieping. Waar gaat men hiermee terecht kunnen? Daarnaast worden door deze verdere ongebreidelde uitdieping de 13 natuurlijke drempels in de vaargeul– die een natuurlijke beveiliging vormen tegen overstroming – verwijderd; wat op termijn nefast is voor de veiligheid.

Tot slot willen we wijzen op het groot aantal studies en geplande werken die momenteel in ons ambtsgebied aan de gang zijn. We hadden dan ook graag gezien dat al deze planvorming dringend op elkaar wordt afgestemd en er een logische volgorde van prioriteit wordt aan gegeven om zodoende elkaar overlappende maatregelen of waanzinnige onteigeningstoestanden te vermijden – we denken hierbij aan de complementariteit van het Sigmaplan, Strategisch Plan, Natuurcompensaties (Doel-Polder Noord), etc. Door de overbelasting van onze streek zien we maar al te graag deze POG's in de toekomst niet toegepast en pleiten we voor de oplossing die onze streek – i.c. de reeds sterk gedupeerde land- en tuinbouw - het meest spaart. Begrijpelijkerwijs veroorzaken al deze plannen ongerustheid bij onze besturen en onze betrokken ingelanden.

Immers daar waar de probleemformulering in deze lange-termijn-visie niet lijdt aan onduidelijkheid stellen we vast dat de planvorming daar wel aan lijdt. Dat is een gebrek. Deze gebrekkigheid is oorzaak van bestuurlijke onrust op lokaal-regionaal vlak en maakt dat het voorliggend concept vooralsnog geen bestuurlijk, noch maatschappelijk, draagvlak kan vinden.

We stellen voor dat de huidige planvorming toch eerst verder getoetst worden op hun bestuurlijke, maatschappelijke en technische relevantie vooraleer er 'kracht van beleidsplan' aan te geven.

Met de meeste hoogachting,

Namens de Polder van het Land van Waas,

De dijkgraaf
Theo De Roeck

i.o. de ontvanger-griffier

Geert Linthout

107

Aan AWZ afdeling Zeeschelde
Copernicuslaan 1 bus 13
2018 Antwerpen

, zondag 3 oktober 2004

Ik , ondergetekende

wens bezwaar in te dienen tegen PROSES in het bijzonder tegen het natuurontwikkelingsproject in Uitbergen en de kalkense meersen omwille van :

1. het **in kennis** stellen bij de eigenaars van PROSES gebeurde op een gebrekkige manier.
Voor allerlei aanslagbiljetten weet men ons te vinden, maar als het gaat om informatie over onze eigendom, is dat zichtbaar een te moeilijke opdracht .

2. Het O(verleg) en A(dvies) P(latform) : OAP heeft 13 leden . Geen enkele plaats voor de vlaamse landbouw, noch voor de eigenaarsbelangen en de jachtbeheerders.
De natuurverenigingen kregen wel 2 plaatsen.

3. Het oude SIGMA plan in combinatie met GOG's en GGG's.wordt gekozen omdat de kosten-baten analyse gunstiger zou uitvallen.
Die analyse houdt geen rekening gehouden met **het arbeidsverlies en de arbeidsplaatsen in de landbouwsector.**
Met het **waardeverlies van de gronden** is geen rekening gehouden.

4. De studie van PROSES, wordt voorgesteld als een totaalstudie en houdt geen rekening met zijrivieren, beken en grachten.
Zie verder ons positief voorstel.

5. Wat bertreft **Uitbergen en de kalkense meersen.**
a) de aanleg van **schorregebied (GGG)** van ongeveer 24 hectaren dat zich uitstrekt tussen de grote goot en de scheldedijk te Uitbergen tot iets voor den Aard in Schellebelle.:
dit levert geen enkele bijdrage tot het verminderen van overstromingsgevaar .
Waarom van goede weiden schorren maken ? Er zijn **nooit schorren in dit gebied** geweest.
b) het creëren van de vochtige weilanden (**wetlands**) : levert **geen enkele bijdrage tot het verminderen van het overstrominggevaar**
Op termijn zou het pompstation weg moeten, maar aangezien bepaalde woongebieden moeten beschermd of ontruimd worden is dit een zeer complex gegeven.
De kostprijs wordt geraamd op 200.000 euro (80 miljoen BEF) tot 400.000 euro (160 miljoen BEF) per hectare.
De vergoeding voor de schade aan landbouw en de waardevermindering van de gronden.
is niet meegerekend.
Bijkomend probleem is dat vochtige weilanden een **enorme toename van parasieten** (bv leverbot) veroorzaken. Dit gaat gepaard met gevaren voor mens en dier.

Aangezien we zeer sterk geëngageerd zijn als eigenaar en ook bewust van de problematiek wensen wij een **positief voorstel** te doen.
1) **Verhoging van de dijken** lang gans het schelde- traject.

2) **Zijrivieren , grachten en beken** worden een 0,5m tot 1 m **verdiept en verbreed.**
Deze buffercapaciteit is niet in de studie opgenomen en lijkt ons een zeer groot tekort.

3) **Sluisjes** langheen het scheldetraject met de bediening door een **sluiswachter** zodat deze de sluizen gecoördineerd kan openen naar gelang de nood.

4) **natuurontwikkeling langs de grachten, beken en rivieren** : zoals voorzien in het polderreglement maar dan wel met een uitbreiding :
we voorzien een berm van een breedte tussen 2 à 5 meter (naargelang) waar de natuur zich voluit kan ontwikkelen. : voorzie bescherming tegen vee zodat afkalving kan voorkomen worden en voorzie een inkomensverlies voor de landbouwer voor deze afgestane oppervlakte en vraag in ruil als overheid een beheerovereenkomst.

Dit voorstel is eenvoudig en de kosten minimaal in vergelijking met het door de overheid voorgestelde PROSES ; bovendien is er minimaal waardeverlies van de gronden en eveneens weinig inkomensverlies voor de landbouw ; de natuur krijgt een enorm positieve stimulans en we hebben een overheid die geen kwaad bloed zet.

hoogachtend,

de positieve protestvoerder

Nummer 107: 17eensluidende reacties ontvangen

Nummer	Voorletter	Achternaam
		Actie tegen natuurontwikkelingsproject in Uitbergen en de kalkense meersen
1	M. de	Bruycker
2		WBE 'Scheldevallei' vzw
3		Roels-Schepens
4	de	Paepe-Lievens
5	de	Both
6	A.	Poeckx
7	H. van de	Velde
8	A. de	Rouck
9		Hoogewijs
10	de	Neef
11		Roels-van de Wielle
12		Rasschaert
13	van	Nuffel-Baudts
14	D.	Vertongen
15	J.	Bracke
16		Baetens-De Lausnay
17	G. de	Both

Stad Antwerpen
Stadssecretaris

Alle briefwisseling te richten aan het college van burgemeester en schepenen, Grote markt 1, 2000 Antwerpen 1.

ProSes
p.a. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 Antwerpen

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 18 OKT 2004

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		S/2004.10.011/ml	6 oktober 2004

vragen naar: Roel Verhaert
telefoon: 03 220 8230
fax: 03 220 8651
stadssecretaris@antwerpen.be

Standpuntbepaling Antwerpse Havengemeenschap ontwikkelingsschets 2010

Geachte

Met collegebeslissing van 17 september 2004, jaarnummer 10194, onderschrijft het college van burgemeester en schepen de standpuntbepaling van de Antwerpse Havengemeenschap t.o.v. ontwikkelingsschets 2010.

Als bijlage vindt u het collegepunt met de bijlage.

Met vriendelijke groeten

Namens het college van burgemeester en schepenen
de stadssecretaris

Roel Verhaert

waarnemend burgemeester

Ludo Van Campenhout

Samenstelling: de heer Patrick Janssens, de heren Leo Delwaide, Marc Van Peel, mevrouw Chantal Pauwels, de heren Robert Voorhamme, Ludo Van Campenhout, Erwin Pairon, Tuur van Wallendael, Dirk Grootjans, Luc Bungeneers, Philip Heylen, schepenen; de heer Roel Verhaert, stadssecretaris; de heer Freddy Vandekerckhove, adjunct-stadssecretaris.

Zitting van vrijdag 17 september 2004.

Iedereen aanwezig, behalve de heer Freddy Vandekerckhove, adjunct-stadssecretaris.

Autonome Gemeentebedrijven — A-Punt

3 Verdieping van de Schelde. Ontwikkelingsschets 2010. Kennisname standpunt Antwerpse Havengemeenschap (Jaarnummer 10194)

Agendapunt, college, gewone zitting, 10/09/2004, jaarnummer 9791

Motivering

Besluit

Artikel 1

Het college beslist om de collegebeslissing van 10 september 2004 jaarnummer 9791 in te trekken.

Artikel 2

Het college beslist om navolgend standpunt van de Antwerpse Havengemeenschap te onderschrijven.

Standpuntbepaling Antwerpse Havengemeenschap

t.o.v.

Ontwikkelingsschets 2010

INLEIDING

Het is nu zes jaar geleden dat de Antwerpse publieke en private havengemeenschap de noodzakelijkheid van een nieuwe verdieping van de Westerschelde aan de orde stelde. Rekening houdend met de geëvolueerde behoeften van de scheepvaart werd daarbij een tijongebonden diepgang van de schepen van minstens 14 meter voorop gesteld.

In brieven van de Belgische Eerste Ministers en de Minister-President van de Vlaamse Regering werd deze vraag onverkort overgenomen en overgemaakt aan de Nederlandse Minister-President met het verzoek deze verdieping op korte termijn tot uitvoering te brengen.

De Nederlandse Regering heeft deze vragen beantwoord en gesteld dat:

"*Bij het opstellen van een lange termijn visie zal de kwestie van verdere verdieping of aanpassing van de vaargeul bestudeerd worden in samenhang met vele andere relevante aspecten, zoals onder meer de veiligheid van omwonenden, een vlotte en veilige scheepvaart en een veerkrachtig en duurzaam watersysteem, teneinde te komen tot een optimale afstemming van de verschillende gebruiksfuncties. Het lijkt mij in de rede liggen om te trachten op basis van deze visie, die over drie jaar1 gereed moet zijn, tot verdere beleidsafspraken te komen.*"

Na bilaterale besprekingen tussen de Vlaamse en Nederlandse functioneel bevoegde Ministers, hebben de Vlaamse Regering en later ook het Vlaams Parlement ingestemd met de door Nederland verkozen aanpak en hun akkoord verleend aan eerst de uitwerking van een Lange Termijn Visie voor de Westerschelde met het jaar 2030 als tijdshorizon en nadien aan het uitwerken van een ontwikkelingsschets die het streefbeeld voor de Westerschelde in het jaar 2010 beschrijft. Hierbij werd het probleem van de toegankelijkheid van de rivier in samenhang behandeld met de problematiek van de veiligheid en de natuurlijkheid van de rivier en dit alles in een klimaat van goed nabuurschap, waarbij de vraag tot verdieping derhalve niet gebaseerd werd op de bestaande verdragsrechten van België, maar gekaderd werd in een onderzoek naar "nut en noodzaak" van allerlei projecten.

Na sterk aandringen van de Antwerpse Havengemeenschap werd tussen de Vlaamse en Nederlandse verantwoordelijke bewindslieden een concreet tijdpad van 33 maanden voor onderzoek en politieke besluitvorming vastgelegd in het zogenaamde Memorandum van Vlissingen van 4 maart 2002.

Tijdens de projectenonderzoeksfase werd duidelijk dat de politieke besluitvorming volgens Nederlandse inzichten, enkel een uitspraak zou omvatten over "nut en noodzaak" van de onderzochte projecten. Bij een positieve beoordeling van deze projecten zouden deze vervolgens het normaal gebruikelijke goedkeuringstraject moeten doorlopen met niet enkel alle daaraan verbonden procedures, maar ook alle daaraan verbonden onzekerheden over de uitvoering ervan en het eventuele tijdstip waarop.

---

1 Brief Minister-President W. Kok dd. 10 juli 1998

De Antwerpse Havengemeenschap heeft zich niet zonder scepticisme en aarzeling ingeschreven in deze aanpak en er haar volle medewerking en ondersteuning aan verleend. Met het oog op het faciliteren van de maatschappelijke aanvaarding en het bevorderen van de politieke besluitvorming, heeft de Havengemeenschap tijdens de parlementaire besprekingen in het voorjaar van 2001 de oorspronkelijke vraag voor een tijongebonden diepgang van 14 meter zelfs herleid tot slechts 13,10 meter.

Aan de vooravond van een ruim opgevatte inspraakprocedure, wenst de Antwerpse Havengemeenschap enkele beschouwingen, bemerkingen en voorstellen te formuleren t.a.v. de maatschappelijke geledingen in Zeeland, Zuid-Nederland en Vlaanderen, de beleidsverantwoordelijken op lokaal, regionaal en supraregionaal niveau en de O.A.P.-partners in het bijzonder.

1. **De verdieping van de Westerschelde is batig voor Vlaanderen én Nederland**

   De MKBA, uitgevoerd door het Nederlands Centraal Planbureau, heeft aangetoond dat ongeveer 35 % van de overigens hoge baten in Nederland terechtkomen. De baten verbonden aan de verdieping bedragen volgens het CPB ongeveer 0,6 miljard EUR voor Nederland en 1,1 miljard EUR voor Vlaanderen. Vanuit kosten-baten oogpunt is de verdieping van de Westerschelde een maatschappelijk rendabel project vanaf de ingebruikname.

   Deze wetenschappelijke bevinding sluit aan bij het weten en aanvoelen van economische kringen in de ruime Schelderegio. De Vlaams/Antwerpse en Nederlands/Zeeuws-Brabantse economieën zijn immers al lang sterk op elkaar afgestemd, niet enkel op het vlak van de logistiek en goederenbehandeling, maar ook op andere Schelde- en watergebonden economische activiteiten zoals de aquacultuur en het toerisme, waarbij zich talrijke grensoverschrijdende gemeentelijke samenwerkingsverbanden voegen. De spontane beoordeling: "Wat goed is voor de Antwerpse haven, is goed voor de Vlaamse en Zuid-Nederlandse regionale economie", wordt nu ook wetenschappelijk onderbouwd.

Inzonderheid zullen de Zeeuwse havens hun voordeel kunnen blijven doen met de aanzuigeffecten van de Antwerpse haven. Kan er overigens voorbij worden gegaan aan de vaststelling dat Antwerpse private bedrijven investeren en willen blijven investeren in de verdere uitbouw van de Zeeuwse havens en de Antwerpse havenautoriteiten op geen enkel moment bezwaar hebben geuit tegen het WCT-project. Integendeel, de twee gemeenschappelijke verklaringen van de Scheldehavens stralen de ware geest van faire concurrentie en zinvolle samenwerking uit. "Succes van de delen genereert een groter succes van het geheel", blijft het leidmotief.

2. **De verdieping heeft geen significant negatieve effecten op de natuurlijkheid of de veiligheid.**

Er moet worden vastgesteld dat, wegens de onvolledige en laattijdige implementatie van het luik "herstel van natuurwaarden" naar aanleiding van de afspraken bij de vorige Scheldeverdieping en wegens de permanent voorgehouden "samenhang" in de LTV 2030 en in de Ontwikkelingsschets 2010, tussen toegankelijkheid, natuurlijkheid en veiligheid, in brede maatschappelijke kringen grote verwarring is ontstaan over het verband tussen het verdiepen van de Westerschelde en het aantasten van de natuurwaarden enerzijds en het verdiepen en de gevolgen ervan op het vlak van het overstromingsrisico anderzijds.

Ook de informatie en communicatie die vanuit het ProSes projectbureau werd georganiseerd heeft deze verwarring niet kunnen wegwerken, soms zelfs integendeel… .

Het is daarom van het grootste belang dat op de kortst mogelijke termijn op een duidelijke manier de onderzoeksresultaten en actuele inzichten inzake de gevolgen of beter het verwachte uitblijven van gevolgen van het verdiepen op de natuurlijkheid en de veiligheid, worden toegelicht t.o.v. de bevolking in Zeeland en in de Vlaamse Scheldevallei.

Er dient duidelijk te worden gemaakt dat er geen oorzakelijk verband kon worden aangetoond tussen verdiepen en aantasting van natuur enerzijds en tussen verdiepen en verhoogd overstromingsgevaar anderzijds.

Er dient duidelijk te worden gesteld in Zeeland dat er niet moet ontpolderd worden om de Schelde te kunnen verdiepen.

Er dient duidelijk te worden gesteld in de Vlaamse Scheldevallei dat er geen gecontroleerde overstromingsgebieden, gebieden met gereduceerd getij of ontpolderingen moeten aangelegd of doorgevoerd worden omwille van de verdieping.

Al te lang werd het maatschappelijk draagvlak voor de verdieping gehypothekeerd door een verkeerd begrepen (en soms bewust voorgehouden) samenhang tussen verdieping, natuurlijkheid en veiligheid.

Hetzelfde geldt overigens op het vlak van de zogenaamde "externe veiligheid" en het vervoer van gevaarlijke stoffen. Hier kan verwezen worden naar de positieve resultaten van de onderzoeken die, o.l.v. de Antwerpse Gouverneur en de Zeelandse Commissaris van de Koningin, werden verricht. Hieruit blijkt dat de risicocontouren op dit ogenblik en ook in de toekomst niet op het land komen te liggen.

Het valt te betreuren dat positieve gevolgen van de verdieping, o.m. inzake een meer gespreid verkeer van de diepst liggende schepen als gevolg van de verruiming van de tijvensters, te weinig belicht werden.

De vraag is of ook op dit vlak de onderzoeksresultaten voldoende bekend werden gemaakt bij de bevolking en de lokale besturen.

3. **Autonome natuurontwikkeling rond de Schelde blijft belangrijk**

Het ontbreken van een causaal verband tussen de uitvoering van een concreet verdiepingsproject en de aantasting van natuurwaarden, betekent niet dat moet afgeweken worden van de beleidsintenties om het Schelde-estuarium in alle opzichten te verbeteren. Dit betekent dat:

a) een visie diende te worden uitgewerkt met naast de verdiepingsproblematiek ook ruimte voor projecten om een veerkrachtig en duurzaam watersysteem en een robuuste natuur te ontwikkelen.

Dit moet het mogelijk maken in de toekomst de toegankelijkheid van de rivier verder te verbeteren hand in hand met het natuur(her)opbouwproces.

De Antwerpse Havengemeenschap heeft aan het ontwikkelen van deze visie niet alleen haar medewerking gegeven, maar bovendien ook een belangrijke (financiële) bijdrage geleverd aan de totstandkoming van nieuwe concepten inzake alternatief baggeren en het tot stand brengen van een integraal morfologisch beleid.

b) Nederland moet hier consequent zijn en het in de LTV ontwikkelde natuurbeleid uitvoeren. Daarbij dient het ook zijn verantwoordelijkheid te nemen voor de financiering van natuurontwikkelingsprojecten die louter betrekking hebben op de verplichting tot instandhouding van het natuurlijke systeem waarvoor geen causaal verband is vastgesteld met de verdieping.

4. **De Europese Commissie degelijk informeren over de vernieuwde inzichten**

De Antwerpse Havengemeenschap vraagt de Vlaamse en de Nederlandse Regering om samen met de O.A.P.-partners initiatieven te nemen naar de Europese Commissie toe om in een open dialoog een staat van bevindingen te maken i.v.m. de Schelde en de toepassing van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijnen.

Onderzocht moet worden hoe vanuit de gegroeide inzichten over de relaties toegankelijkheidsverbetering en natuurontwikkeling de ingebrekestelling van Nederland n.a.v. de vorige verdieping enerzijds en de volgende verdieping anderzijds in een globaal kader kunnen bekeken en herbekeken worden. Naar analogie met de Tweede Maasvlakte zou op deze manier tijdig (rechts)zekerheid verworven worden over een globale en correcte naleving van de Europese directieven.

Vlaanderen kan hiertoe best reeds zo snel mogelijk initiatieven nemen.

5. **De O.A.P.-partners en het tot stand brengen van een maatschappelijk draagvlak voor ontwikkelingsprojecten**

De Antwerpse Havengemeenschap beschouwt het O.A.P. als een forum waar partijen, op basis van de in de studies bekomen resultaten, voortdurend bouwen aan het maatschappelijk draagvlak. Zij verwacht dan ook van alle partijen dat de in de schoot van

deze instelling medegedeelde onderzoeksresultaten niet alleen worden geregistreerd, maar dat de groeiende inzichten en nieuw verworven kennis ook worden vertaald en uitvoerig gecommuniceerd naar de maatschappelijke groepen die het O.A.P. vertegenwoordigt.

Tegen de achtergrond van ruim verspreide verkeerd begrepen verbanden en de eruit voortspruitende verwarring, is dit essentieel voor het verdere implementatieproces.

6. **Verdere procedures**

De Antwerpse Havengemeenschap heeft de voorbije zes jaar moeten vaststellen dat het Vlaams-Nederlands ambtelijk en politiek overleg tot op heden vooral heeft geleid tot de organisatie van studierondes.

Desalniettemin blijft de Antwerpse Havengemeenschap, als actieve deelnemer bij het tot stand brengen van de Ontwikkelingsschets 2010, er van overtuigd dat het gestructureerd overleg tussen de Vlaamse en Zeeuwse stakeholders een goede en constructieve basis kan leggen om op redelijke termijn tot zinvolle en breed gedragen resultaten voor alle partijen te komen.

Zo waardeert de Havengemeenschap de inspanningen en voorstellen uitgewerkt door het juridische team met als doel het proceduretracé zelf reeds in te korten (dakpanconstructie, verkorte tracéwetprocedure, ...).

Toch is het in de Ontwikkelingsschets 2010 vooropgestelde tijdspad voor de uitvoering (najaar 2007) niet alleen (te) laat om de urgente noden van de Antwerpse haven aan te pakken, het laat bovendien de deur open voor langdurige verlengingen en vertragingen als gevolg van de moeilijk in te schatten duur van een aantal inspraak- en beroepsprocedures.

Daarom is het voor de Antwerpse Havengemeenschap essentieel dat een duidelijk en rechtszeker eindig besluitvormingstracé wordt vastgelegd. Onverkort het respecteren van de principes van consultatie, inspraak en beroep voor de te weerhouden projecten, dient een benadering te worden uitgewerkt die deze inspraak en beroepsprocedures bundelt en uitspraak verzekert binnen een redelijke tijdspanne. Er dienen m.a.w. garanties te worden

ingebouwd dat de effectieve aanvang van de werken kan starten uiterlijk in het voorjaar van 2007.

7. Toekomst

De Antwerpse Havengemeenschap onderstreept dat het 13,10 meter verdiepingsprogramma in het licht van de bestaande scheepvaartbehoeften en zeker in het licht van de verdere ontwikkelingen van deze behoeften, als zeer bescheiden want in feite als achterhaald moet worden aanzien. In dit verband moet herinnerd worden aan de initiële vraag van de Havengemeenschap naar een 14 meter verdiepingsprogramma dat, zoals hoger werd gesteld, om faciliteitsredenen werd gereduceerd tot het 13,10 meter programma.

Eveneens weze eraan herinnerd dat het vorige verdiepingsprogramma geconcipieerd werd in de late jaren zeventig van de vorige eeuw en dus allerminst als maatgevend kan worden beschouwd tegen de achtergrond van de evoluties van de scheepvaartbehoeften.

Een verdere verbetering van de nautische toegankelijkheid van de Schelde moet ook na de implementatie van het 13,10 meter programma tot de mogelijkheden behoren.

Opnieuw wil de Antwerpse Havengemeenschap op een realistische manier met dit gegeven omgaan. De Gemeenschap staat dan ook volgende aanpak voor:

1. Op de kortst mogelijke termijn wordt naar nautische optimalisatie gestreefd. Doel is daarbij om via een arsenaal alternatieve mogelijkheden zonder eigenlijke substantiële verdieping toch de vaarvensters van de schepen verder te vergroten. Daarbij kan ondermeer worden gedacht aan een geavanceerd hydro-meteosysteem, beperkte maar zeer plaatselijke verruimingswerken, e.a.

2. Via een integraal morfologisch beheer en aanpassingen van de vaargeul kan mogelijk de bevaarbaarheid en het zelfschurend vermogen van de rivier verder worden verhoogd en tegelijkertijd de baggerinspanning worden verlaagd. Het Port of Antwerp Team (PAET) heeft in dit verband al een aantal nieuwe hypothesen ontwikkeld en deels uitgetest.

3. Op basis van de monitoring van het gedrag van de rivier en het voortschrijdende inzicht inzake alternatieve stortstrategiëen, moet vervolgens opnieuw een programma gedefinieerd worden tot verruiming van de tijongebonden vaart, dat onderworpen wordt aan de door de E.U. opgelegde voorwaarden op het stuk van de natuurcompensaties.

   De aan deze voorwaarden onderworpen mogelijkheid tot het uitvoeren van een dergelijk programma, zou mee opgenomen dienen te worden in de voor 4 december 2004 in het vooruitzicht gestelde politieke besluitvorming en in de verdragsrechtelijke regeling ervan.

Artikel 3

Dit besluit heeft in principe voor de stad geen financiële gevolgen.

Kopiëen: 12 exemplaren

Aan:	Aantal:	Actie:
collegeleden	11	voor kennisname
S	1	voor kennisname

109

11 oktober 2004

Polder Willebroek
KASTEEL BEL-AIR
Mechelsesteenweg 102

2830 BLAASVELD

PROSES
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1 bus 18

Verkeer en Waterstaat 2018 ANTWERPEN

Ingekomen: 18 OKT 2004

O. ref.: LPUG0081/2004

Geachte,

Betreft: Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

Via deze weg geven wij onze bezwaren door in verband met de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. Deze opmerkingen worden ten volle gesteund door Polder Willebroek, de Gemeente Willebroek, de Stad Mechelen en vele ingelanden van de Polder Willebroek die deze brief mee ondertekend hebben (zie lijst in bijlage):

Opmerkingen

- Waarom werden de Stad Mechelen, de Gemeente Willebroek en de Polderbesturen niet bij betrokken ?

- Wat is het verband tussen de Ontwikkelingsschets 2010 van het Schelde-estuarium en de actualisatie van het Sigmaplan ?

- Het feit dat beschermde gebouwen uit de zone worden gelicht is een goede zaak, maar dat dit als maatstaf dient, druist in tegen het gelijkheidsbeginsel. Elke bebouwing verdient dezelfde waardering en rechtszekerheid.

- Geen bezoedeld water op propere bodem.

- Men dient ook ruimte voor water te zoeken in de bedding van de rivier door deze te baggeren en te saneren.

- Wij zijn voorstander van overstromingsgebieden in bos– en natuurgebieden van de Staat met onbezoedeld water en niet op waardevolle landbouwgronden.

- De hoofddijken moeten overal en op korte termijn op SIGMA-hoogte gebracht worden. De bestaande overloopdijken dienen te worden verhoogd tot 1m onder de bandijk.

- De stormvloedkering op de Westerschelde moet er komen, want dit is op korte en middellange termijn de enige garantie tegen overstromingen. Het model dat in Rotterdam gebruikt wordt heeft een kostprijs van 500 à 600 mio Euro en staat als voorbeeld voor het ontwerp in Antwerpen. **Wij eisen solidariteit voor de mensen achter de dijken**

- Men verklaart dat 4.000 ha en zelfs minder volstaan om ons te vrijwaren tegen overstromingen. We durven dit ten sterkste betwijfelen daar in 1953 ca. 15.000 ha onder water stonden want boven Antwerpen was toen nog veel ruimte om water te stockeren. Deze ruimten zijn vandaag ingepalmd door industrie

- Wij zijn tegen de GGG's en de ontpoldering omdat deze gronden dan verloren zijn voor de economie. Wij prefereren GOG's die de druk van het water aftoppen en de achtergelegen gebieden beschermen. De GOG's zijn een mooi voorbeeld waarin aan landbouw en ecologie kan gedaan worden, met on top de VEILIGHEID.

- De vooropgestelde timing van 10 jaar is veel te lang want het overstromingsgevaar zal 10 jaar als het zwaard van Damocles boven de hoofden hangen.

- De verdieping van de Schelde is een bedreiging voor de achtergelegen gebieden door de sterkere en grotere instroom van het water. Dit heeft tot gevolg dat het zeewater verder landinwaarts komt wat slecht is voor de ecologie.

Conclusie

1) De veiligheid van het Scheldebekken staat ten achter tegenover onze noorderburen :

- Het Deltaplan dat afgewerkt werd in 1990 (gestart na de ramp van 1953) geeft een bescherming langs de Westerschelde tegen een storm die 1 maal in 4000 jaar voorkomt. Vlaanderen heeft vandaag een veiligheidsniveau van 1/70 en als het overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde gerealiseerd is 1/350 jaar. Deze cijfers zijn duidelijk en bewijzen dat wij onvoldoende beschermd zijn in vergelijking met onze noorderburen.

2) Stormvloedkering betaalt zich terug na 40 jaar.

- De stormstuw is de beste bescherming tegen de zwaarste stormen. Men speelt al sinds 1978 met de veiligheid van de mensen achter de dijken. Men kan geen 500 à 600 miljoen Euro uittrekken en men speculeert erop dat er niets zal gebeuren. Dit is onaanvaardbaar.

- Vandaag spreekt iedereen van het afsmelten van de ijsklippen in het Noorden en de klimaatwijziging (opwarming van de aarde) en nog durft men in deze omstandigheden bevestigen dat de stormstuw te duur is. Men komt nu aandraven dat de rivier moet ruimte krijgen, daar is reeds ruimte gecreëerd in GOG's. Nu spreekt men van GGG's waardoor de landbouw volledig verdwijnt in deze gebieden. Alle dijken zijn nog niet op Sigmahoogte en dit na 26 jaar. Hetgeen men nu voorstelt zijn lapmiddelen in het kader van natuurontwikkelingsprojecten en onder de druk van Europa.

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

- Awz zoekt ruimte voor water. Deze kan men vinden door de rivieren uit te baggeren en te saneren. De Vlaamse Gemeenschap heeft hier een voorbeeldfunctie. Opgelet, geen bezoedeld water op propere grond.

- Na de ramp van 1953 heeft men in België weinig gedaan. Eerst moeten hier rampen gebeuren alvorens er iets ondernomen zal worden ➔ zie ramp van Ruisbroek 1976. Wij zijn vandaag 2004 en nog is Sigmaplan van 1978 niet uitgevoerd.

- In Nederland bestaat het nulalternatief uit dijkverhogingen die altijd een beveiligingsnorm van 1/4000 garanderen. Wij garanderen niets, maar wij speculeren en de mensen achter de dijken moeten leren leven met schade.

- Wat met het bodemsaneringdecreet? Bij overstromingen zullen de bodems ongetwijfeld vervuild worden met bezoedeld slib. Tevens worden Polders gebruikt om melkvee te voederen. Heeft een eventuele vervuiling een negatieve invloed op de voedselketen?

- **GEEN VERDIEPING VAN DE SCHELDE ZONDER DE BOUW VAN EEN STORMSTUW.**

Het polderbestuur is samen met de ingelanden die deze brief mee ondertekenden ervan overtuigd dat de bouw van een stormstuw de beste oplossing is voor deze problematiek en pleit ervoor dat voor deze optie gekozen zal worden. De **stormstuw** brengt de oplossing voor al de bestaande eisen, namelijk **veiligheid, economie, bewoning en ecologie.**

We vragen dan ook met aandrang om onze opmerkingen en bezwaren met de nodige aandacht te behandelen.

Namens het Polderbestuur en zijn ingelanden:

De ontvanger-griffier, De dijkgraaf,

POLDER VAN WILLEBROEK

L. Peeters Ed. Muysoms

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
Duqué Victor	Grote Bergen 1/B	2830 Heindonk	
De Bolster	Grote Bergen 1/13	2830 Heindonk	
Van Meerbeek F.	Grote Bergen 1/A	2830 Heindonk	
Verwerft Rose	Kerkweg 2	Heindonk	
Van de Brande W.	Grote Bergen 38 D	Heindonk	
Angelina Rotsaert	Grote Bergen 25	Heindonk	
De Tavernier Patricia	Grote Bergen 21	Heindonk	
De Tollenaere Luc	Grote Bergen, 11	Heindonk	
Huysmans Jan	Heerenhelstraat 21	Heindonk	
De Jonghe	Kleine Bergen 2	Heindonk	
Van Belle	Rupeldijk 17B	Heindonk	
Johanna Clement	Rupeldijk 17	Heindonk	
Michiels Wies	Rupeldijk 18	Heindonk	
Boonmans Annemie	Beerhouwerstraat 3b	Heindonk	
Rotters Liesbeth	Beerhouwerstraat 3b	Heindonk	
Lokaerts	Beerhouwerstr 6	Heindonk	
Van Roy Petra	Beerhouwerstr 16	Heindonk	Van Roy P.
Maes - De Meyer	Beerhouwerstr 9	Heindonk	
Smets Marc	Hogeweg 3	Heindonk	
Vleminckx Peters	Kerkweg 15	Heindonk	

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
Baes Peter	Grote Berg nr 27	Heindonk	
Bossaert Robert	Grote Berg 23	Heindonk	Bossaert Robert
[illegible]	[illegible]	Heindonk	
Vlassenroot Robert	Bosveld 5	Heindonk	
DE SMEDT	BOSVELD 5	HEINDONK	de Smedt Lynda
BAETENS	OOSTVAARTDIJK 11	KLEIN WILLEBROEK	Baetens Sara
Van der Auwera	Oostvaartdijk	Klein Willebroek	Van der Auwera
Strackx	Oostvaartdijk 73	Kl. Willebroek	[illegible]
Blockx M.	Groenelaan 4	Willebroek	
De Smaeyer [illegible]	Oostmanstelijk 45	Kl. Willebroek	
Vgeft E.	Oostmanstelijk 56	Kl. Willebroek	
De Paeter Antwerpse Steenweg 9		Kl. Willebroek	De Paeter
Vercammen Thom	Oostvaartdijk 60	Kl. Willebroek	
Boelens E.	Oostvaartdijk 69	Kl. Willebroek	
Verlooyen	Heindonk	Willebroek	Verlooyen
Jacquet Ernst	Heindonkse Jan	Willebroek	Jacquet Ernst
Broothaerts B	Heindonkse Jan	Willebroek	B. B.
Abelles Jos	Heindonkse	Willebroek	Abelles Jos
Broothaerts	Heindonkse Steenweg	Willebroek	Broothaerts
L. Martinus	Kerkweg 2	Heindonk	

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
Bachelyer Joan	Zijweg Puurs 87	Puurs	Bachelyer
VAN DAM Bert	Rijweg 83	Puurs	
Hungyhn Hanny	Vaartstr 13	Willebr.	
VERMOEGEN M. CARTEL	KLEINE BERGEN 24	Willebr.	
HALVORSEN FR CARTEL	KLEIN BERGEN	Willebr.	
PAPIRU O CARTEL	KLEINE BERGEN	"	
Shanigahe	Groen Loen 324	Willebr.	
		Merchtem	KRAGGENAAM 12
Hagelmeers Davy	Groenelaan 3 TIC	Wilbr	Hagelmeers
Selleslagh	Dennenst. 8	Wilb	Selleslagh
Jaak Vanclee Veken	Nachtegaalstr 34	Willebroek	
Emmetechts Vera	Nachtegaal str 34	Willebroek	
VAN DE WOESTYNE M	STAMPMOLEN 4	Willebr.	
DE SMEDT CARLO	ANTWERPSESTR. 1906	Boom	
MEERSMANS M	ROSE KRUISSTRAAT 15	WILLEBR.	
SCHOLIERS D	VAKBONDSTR. 34	2830	
Vekemans M.	Vakbondstr 34	Willeb.	
EL IDRISSI KACHIA	STATIONSTR. 138	WILLEBR.	
KOEN VERRELST	VEERTIENBUNDERLAAN 26, 2830 BLAASVELD	BLAASVELD	
VAN LOOCK KATLEEN	's Heerbaanstraat	RIJST	

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

109

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
VAN ACKERE F	's Heerenbaan 42	Beek	
De Smedt A	Tiseltersweg	Ursel	Annie De Smedt
De Smedt P	A. V. Landeghemstr. 3	Willebroek	
Van Haeght H.	A. V. Landeghemstr. 40B	Willebroek	
De Cock M.	A. V. Landeghemstr. 40B	Willebroek	

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
Muyshondt Tony	Grote Broekstr. 1	Heindonk	
Smits Josette	Grote Broekstr. 1	Heindonk	
De Backer	Grote Bergen 40	Heindonk	
Verbruyn P.	Grote Bergen 32	Heindonk	Verbruyn P.
Peeters D.	Grote Bergen 26	Heindonk	
Beven Martha	Grote Bergen 10	Heindonk	Beven M.
Bergmans	Grote Bergen 6	Heindonk	Bergmans
Marien Jos	Grote Bergen 2A	Heindonk	
Com Van Zam	Grote Bergen 2A	Heindonk	
Stalpaert	Grote Bergen 1	"	
De Cauwer	Hazenwinkelstr 17	"	
Smets Jan	Hazenwinkelstr 8	Heindonk	
Verbruggen Vera	Hazenwinkelstr 8	Heindonk	
Van der Pappen	Hazenwinkelstr. 15A	Heindonk	
Van Dam Hans	GB 27	Heindonk	
Cornelis Cyriel	Edm. De Heydenstr 26	Heindonk	
Oyde Beeckman	Hamerdijk 4	Heindonk	
Putteman	Hamerdijk 8	Heindonk	
Vanmeenbeeck	Hamerdijk 11	"	
Van Assche	Ed. Verheydenstr 17	"	

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
De Herdog	Hamerdijk 5	Heindonk	
PEETERS	Hamerdijk 5	Heindonk	
Sharon	Bosveld 2	HEINDONK	
DE MAEYER	Bosveld 2	HEINDONK	
VERBIST F.	Bosveld 8	HEINDONK	
Verbist B.	Bosveld 8	Heindonk	
De Laet L.	Bosveld 70	Heindonk	
Cluydts L.	Bosveld 7	Heindonk	
Smeets M.	E. Verheydenstr	Heind.	
Smeets Luc	" "	"	
Bergen Fr	E. Verheydenstr 23A	Heind	
De Bleser S	"	"	
Bogaerts Anne-Marie	Westrandstr 4	Ka Willebroek	
Pandelaers M.	Kuhelenberg 9	Willebroek	
Coecke R.	Dr. Persoonslaan 150 Bus 61	Willebroek	

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
[illegible]	[illegible]	[illegible]	
Verrezen Eds	Graaf Karel 3303	Willebroek	
Schuym Chris	Elsbos 36	Edegem	
Moons Jessie	Eg. en Leonardus	Willebroek	
Van Loock Suzanne	Ringlaan 111	Willebroek	
NAZZI SYLVESTER	Ringlaan 111	Willebroek	
DAVID VERBRUGGEN	OVERWINNINGSSTR 10 2830 WILLEBROEK		
ANNICK VERHESSELT	POPULIERENLAAN 1. 2830 WILLEBROEK		
VEKEMANS KATJA	AV. VAN LANDEGHEMSTR 123 2830 WILLEBROEK		
Kjelle Shaerlaeken	Plantsoen 6 Willebroek	Willebroek	
De Meersman	Ugenhoflaan	Willebroek	
VERBRUGGEN Ann	Veertienbunders	Klaverveld	
Van Reet Eric	"	"	
B Goossens	Elsbos 36	Edegem	
Verbeeren Luc	August V. Landeghemstr. 123	Will.	
Callaerts Annick	Braindstr. 5	Will	
DE CUERCK SANDRA	BRANDSTRAAT 17	WILL	
Maniewicz Isabelle	PAPYRUSLAAN 13	Will.	
Aerts Anja	Dwarsstraat 7	Blaasveld	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102. 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
Peeters Frank	Brandstraat	WILLEBROEK	
MAGNUS DAVID	PAPYRUSLAAN 1	BLAASVELD	
STEVENS ILSE	Papyruslaan 1	Blaasveld	
THIS Bart	Mechelsestwg 97	Blaasveld	
	" "	"	

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
De Meersman	Ed. Verheydenstr 5	Heeswijk	
De Kaekte	" 4	"	
Molleman	Edm Verheydenstr	Heeswijk	
Smedts	" "	Heeswijk	
DE MAEYER	Edm Verheydenstr	Heeswijk	
VD Beemd	Rompeldijk 13	Heeswijk	
Van Esbroeck	Kleine Bergen 16	Heeswijk	
Van den Broeck	Kleine Bergen 5	Heeswijk	
Van Dam J.	Beenhouwerstr 2/c	Heeswijk	
Dams C	Beenhouwerstr 4A	Heeswijk	
Smulders Ward	Vestingslaan 66	St Michielsg.	
Smedts Marleen	Beenhouwerstr 3A	Heeswijk	
DE SAEGER PATRIK	BEENHOUWERSTRAAT 24	HEESWIJK	
de Saegher Rony	Beenhouwerstraat 3A	Heeswijk	
Willebroes	Beenhouwerstraat 3 B, C	Heeswijk	
Smedts	Beenhouwerstraat 2	Heeswijk	
Hoftenaar	BEENHOUWERSTRAAT 7	HEESWIJK	
Verelst Theo	Beenhouwerstraat 5	Heeswijk	
Maria Antonia	Beenhouwerstraat 1A	Heeswijk	
Smedts C	Heuvelstr C	Heeswijk	

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102. 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
Van Cauwenberghe J.	Beenhouwerstraat 14	Willebroek	
VAN OVERLOOP M.	Beenhouwerstraat 14	Willebroek	
De Winter K.	Callaertstraat 1	Willebroek	
Kelly Pannecoucke	Callaertstraat 3	Willebroek	
Poppe S.	Hoeveopmeersstraat	Mechelen	
Haerens	Haverwerfstraat 16	Heindonk	
V. d. Voorde E.	Kerkweg 8	Heindonk	
Robyn Sven	Kerkweg 8	Heindonk	Robyn S.
Robyn Francis	Kerkweg 8	Heindonk	Robyn
Vleminckx Marc	Grote Bergen 2	Heindonk	
Goossens Francois	Grote Bergen 15B	Heindonk	Goossens Francois
Goossens René	Grote Bergen 15A	Heindonk	Goossens
Cornelissen Lolly	" " 34	Heindonk	
Verbruggen Dilly	Grote Bergen 33	Heindonk	
Smeets Philomena	Grote Bergen 33	Heindonk	Smeets
Van der Linden Gilbert		Heindonk	
FRANK VAN BREEMEERSCH		Heindonk	
De Decker Emma	Oud Broekstraat 45	Heindonk	De Decker
Broekmans Erna	Grote Bergen 31A	Heindonk	
Smeets D.	Grote Bergen 5	Willebroek	Smeets

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
Scheeus Steven	Hoge weg 13	Heindonk	
VERHUST JAN	BEENHOUWERSTR. 4	il	
Smedts A	Grote Bergen 5	4	
SMEDTS Nico	Grote Bergen 5	Heindonk	
Verhavelt Niek	Haverenkelstr 3	Heindonk	
	GB 4	Heindonk	Stoldeur 7
RAELANTS GEERT	DORPSPLEIN 11	Heindonk	
HENSLEGERS FREDDY	Kleine Bergen 11	Heindonk	
VAN VAEK JOSEPHINE	Klein Bergen 11	Heindonk	
Hensleger Peter	Kleine Bergen 11	Heindonk	
Verhaegen	Grote Bergen 13	Heindonk	
Deschepper A	Grote Bergen 19	Heindonk	
Verbeyst P	Grote Bergen 24	Heindonk	Verbeyst
BEULLENS HERMAN	GR BERGEN 45	Heindonk	
THUSSEN M-L	GR BERGEN 45	Heindonk	
VERLOO JW	GR Bergen 45	Heindonk	
Beullens Sara	GR Bergen 45	Heindonk	Beullens Sara
Verbiest	Grote Bergen 52	Heindonk	
DE WIT Lina	Grote Bergen 52	Heindonk	
Huyghe	Grote Bergen 46	Heindonk	

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102. 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
Reynaerts Marc	Steenweg op Heindonk 27	2811 Hellen	
Smits Claudia	Steenweg op Heindonk 27	2811	
Pieter	steenweg op Heindonk 21	2811 Hellen	
Jeyen	steenweg op Heindonk 27	Heffen	
Boyen	Heindonksestr. 22	Heffen	
de Schepper Tanguy	Brouwerijstraat 32	Heffen	
B. De Kock	brouwerijstr 20	Heffen	
Kenteen	Brouwerijstr. 22	Heffen	
Imoens	Brouwerijstr 8	Heffen	
DE SCHEPPER	BROUWERIJSTRAAT	HEFFEN	
* e-mail : patrick.deschepper@imec.be			
Sven	Brouwerijstraat		
Sven Hoogeslag	Brouwerijstraat 37		
Cano	Brouwerijstr. 37	HEFFEN	
W LT C	Stokveld 21	Heffen	
Lefevre Jos	Ijzenhoflaan 21	Willebroek	
Lemmens Dave	Heindonkse steenweg 122	Willebroek	

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

109

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
[illegible]	[illegible]	Heffen	
VAN AKEN P.	sthg op Heindonk 24	Heffen	
[illegible]	sthg op Heindonk 40	Heffen	
Vanderjeught R.	sthg. op Heindonk 42	Heffen	
Claes	STEENWEG-OP-HEINDONK 44	HEFFEN	
Geets H.	Steenweg op Heindonk 50	Heffen	Geets Henri
Van Son	Steenweg op Heindonk 52 Alfonsine	Heffen	Van Son
Van Bampaey H.	Steenweg op Heindonk 58	Heffen	Van Bampaey
De Smedt Elne	Steenweg op Heindonk 66	Heffen	De Smedt
[illegible]	Steenweg op Heindonk [illegible]	[illegible]	[illegible]
Steenweg Cordeel	Steenweg op Heindonk 78	Heffe	[illegible]
Peelman Jo	Steenweg op Heindonk 80	Heffen	[illegible]
De Hoeck Y.	Steenweg op Heindonk 98	Heffen	De Hoeck P.

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

109

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
Steenackers N	Res Horselaan 69	Willebroek	
Van Meir K.	Steenweg op Brussel 71	Heffen	
Paul Bastos	Rue D'angleterre	Luxemburg	
Gies de Maeyer	Meerstraat 14	Willebroek	
Yves De Wolf	De Block Straat 10	Willebroek	
Willeed Verhasselt	Dendermondse Steenweg	Willebroek	
Pieter De Keersmaeker	"	"	
Mich Verhasselt	"	"	
Steenackers Ed	Res Horselaan 69	Willebroek	
Gorzegnia Stefanie	"	"	
Veldeman Daniel	De Block Straat 13	Willebroek	
De Winter	Begonia Straat 14	"	
Thiri Poby	Europalaan 8 C	"	
Cigrang Eric	St Q Hendrik	Heffen	
Steenackers Edely	Begonia Straat 22	Willebroek	
Van Meir Geerin	St Q Hendrik	Heffen	
Van Meir Yasha	"	"	
Van Assche	"	"	
De Kunst M	De Block Straat 22	Willebroek	
Steenackers Vera	Europalaan 12	"	

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102. 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
Smeets Hilda	Kerselaarlaan 2	Heindonk	
Frida Vanaken	Kerselaarlaan 6	Heindonk	
Kim van der Straeten	Kerselaarlaan 8	Heindonk	
Heidi Heymans	Kerselaarlaan 16	Heindonk	
FRANCK PIERRE	KERSELAARLAAN HEINDONK 18	HEINDONK	
De Kegel	Gemeenschapsweg 1 Heindonk	Heindonk	
Van Dijck Kathleen	Kerselaarlaan 22 2830 Heindonk	Heindonk	
Smeets Gilbert	Heizeviinkelstr. 24 2830 Heindonk	Heindonk	
Vandermaele Serge	Heizeviinkelstr. 24 2830 Heindonk	Heindonk	
[illegible]	Hoge Weg 26 Heindonk	Heindonk	
GROENHOLS Maria	Hoge Weg 26	Heindonk	
Van Tempenhout	Hoge weg 20	Heindonk	
De Roeck	Hoge weg 18	Heindonk	
Tom de Donder	Bergenweg 16	Heindonk	
Lucienne	Hoogelo	Heindonk	
Vanuxem Willy	Marcel	Heindonk	
Spriessens Annie	Hoge Weg 6	Heindonk	
VAN MOER H	Hoge Weg 6	Heindonk	
Van Damme	Hoge Weg 4	Heindonk	
Vreis Vander Elst	~~Vander Elst~~ Hoge Weg. 4	Heindonk	Vander Elst-Vreis

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
STEEHANS VANDOORSLAER	KERSELAARLAAN 1	HEINDONK	
Stuldreyer	Kerselaarlaan 3	"	
Meyldeer	Kerselaarlaan 7	"	
Meyer	Kerselaarlaan 5	"	
De Keermaecker Femke	Kerselaarlaan 21	"	De Keermaeckere
Robyn R	Hazewinkelstr.	"	Robyn Rene
Thiels	HAZEWINKELSTR	"	
De Ridder E	Hazewinkelstr 6	"	De Ridder E
De Keyzer E.	Hazewinkelstr	"	De Keyzer
De Pauw J	Kerselaarlaan 14	"	De Pauw J
Fierens M	Kerselaarlaan 14	"	Fierens M
Portael D	Hazewinkelstr. 14	"	Portael
Verelst Els	Hazewinkelstr. 26	"	Verelst
Van Engelgem Ivan	Hazewinkelstraat 2400	"	Van Engelgem
Vroque Leo	Hooge Weg 1	"	
Elbaum [illegible]	Hoog 2-1	"	
Cluyts Scheyltjens	Hoge Weg 23	Heindonk	
Smeets Hector	Verheydenstr 7	Heindonk	
VAN ASSCHE IVAN	Edm. Verheydenstr 17	Heindonk	
Van der Auwera M.	Edm. Verheydenstr	Heindonk	Van der Auwera M.

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
Van Dam Danielle	Hazewinkelstr 26	Heindonk 2830	Van Dam Danielle
Heirstraeten Lya	Hazewinkelstr 26	Heindonk 2830	Heirstraeten Lya
Heirstraeten Sam	Hazewinkelstraat 26	Heindonk 2830	Heirstraeten Sam
Peeters Walter	Beenhouwerstr. 20	2830 Heindonk	
Van Dam Wout	Hoge Weg 9	Heindonk	
Geens Karin (Cafe de 2 Toren)	Dorpplein 4	Heindonk 2830	
De Smedt Edmond	Hamerdijk 6	Heindonk 2830	
VAN REETH DIDIER	HAMERDIJK 7	HEINDONK	
SMEDTS JAN	GROTE BERGEN 37	HEINDONK	
SMEDTS Benny	HAZEWINKELSTR 20	Heindonk	
FOQUE Chris	KERKWEG 15	Heindonk	
Van der Auwera Hilde	Grote Bergen 9	Heindonk	
MAXIMUS	RUPELDIJK 19	HEINDONK	
PEETERS Jan	Grote Bergen 14/17	Heindonk	
Robyn F	Hazewinkelstr 8c	Heindonk	
Smedts L	Hazewinkelstraat 16	Heindonk	
Claydts J	Bosveld 1	Heindonk	
Dirk Foque	Hoge Weg 4	Heindonk	
Spiessens	Dorpplein 1	Heindonk	
Jacobs	Grote Bergen 12	Heindonk	

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102. 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
Smets	Hobeweg 19	Heist.	
De Keyzer	Hoge Weg 33	Heist.	De Keyzer
De Kleermaker	Hoge Weg 35	Heist	
Van der Auwera C	Hoge Weg 35	Heistdonk	Van der Auwera C.
Van der Auwera R	Edm. Verheydenstr. 9	Heistdonk	Van der Auwera Rene
Van Dam Gerard	Edm. Verheydenstr. 13	Heistdonk	
De Weerdt Yonna	Edm. Verheydenstr. 13	Heistdonk	
VAN ASSCHE Rik.	Edm. Verheydenstr. 17	Heistdonk	
De Reyssele	Oude Pijnebst	Heistdonk	De Buyser
Luc Scholiers	Oude Broekstraat 11	Heistdonk	
Van den Keybus	Hamerdijk 11	Heistdonk	
Verbeeck Maria	Hamerdijk 14	Heistdonk	
Verbeeck Hilaire	Hazewinkelstr 17	Heistdonk	
[illegible] Luc	Bosveld 1	Heistdonk	
Robert Steenkiste	Reuselaarlaan 4	Heistdonk	Steenkiste R
Annie Vanstreelen	Reuselaarlaan 4	Heistdonk	Annie Vanstreelen
[illegible]	Edm. Verheydenstr 15	Heistdonk	
Boeteul L	Edm. Verheydenstr 19	Heistdonk	
Vanstechelman	Kleine Bergen 12	Heistdonk	
Vanwelkenhuyzen	Kleine Bergen 15	Heistdonk	

109

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
VERLINDEN	FABIOLALAAN 4	HEFFEN	
VAN DE WOESTEYNE	FABIOLALAAN 4	HEFFEN	
DEYCK I.	Fabiolalaan 8	Heffen	
VERBRUGGEN C	Fabiolalaan 8	Heffen	
CLAES PH.	FABIOLALAAN 10	HEFFEN	
Dekeyser	Fabiolaalaan 18	Heffen	Dekeyser Simonne
Van Delft	Fabiolaalaan 26	Heffen	
Van de Vliet	Fabiolaalaan 26	Heffen	Van den Vliet G
van Blanckenberg	Fabiolaalaan	Heffen	van Blanckenberg
Truyen	Fabiolaalaan	Heffen	Truyen
Johan Dekeyser	Fabiolaalaan	Heffen	
De Hollander G	Hooiendonkstraat 32	Heffen	
Dom	Hooiendonkstraat	Heffen	
Doms J	FABIOLALAAN 39	HEFFEN	
Tavernier	Hooiendonkstr 38	Heffen	
Van Rechtoren	Hooiendonkstr 19	Heffen	
Meeuwis	Fonteinweg 12	Heffen	
Verdoot	Fonteinweg 23	Heffen	
De Cock	Fonteinweg 1	Heffen	

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

109

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
Lauwers	Heindonkse steenweg 2a	2830 Willebroek	
Seegers	Heindonkse steenweg 108	2830 Willebroek	
De Meeyer	Heindonkse steenweg 2	2830 Willebroek	De Meeyer S.
Verhoeven	Sta op/Senna		
VD Weken	Heirdom Isebaanweg	W.I Schoo	
Van den Broucke	Heindonkse steenweg 164	W. Ll.	
Fogue F	Heindonkse steenweg	Will	Fogue
VAN DAMME SMETS	Heindonksesteenweg 160	Will	
Van Thuft Schoenen	Heindonksesteenweg 116	Will	
Mees	Heindonksesteenweg	Will	
	Heindonksesteenweg	Will	
Meyvaert	Heindonksesteenweg 130	Will.	
Debeuckelaere	Heindonksesteenweg 128B	Will	Debeuckelaere K.
D. Bruyne	Heindonksesteenweg 128	Will	
Robberechts André	Heindonksesteenweg 126	Willeb	Robberechts André
Michiels W.	Heindonksesteenweg 118	Will.	
Somers Vanessa	Heindonksesteenweg 116F	Will	
Jentjens H	Heindonksesteenweg 116	Will.	
Tanghe Mieke	Heindonksesteenweg 116	Will.	

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

109

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
De Soeger	Heindonksteenweg 227	Willebroek	
Van Aelst	Heindonksteenweg 223	Willebroek	
THIJS R	Heindonksteenweg 219B	Willebroek	
Foquee C	" "	Willebroek	Foquee
Hellebaut	" "	Willebroek	
De Bruyne M.	" " 215	"	De Bruyne M.
Van Dorpe M.	Heindonksesteenweg 177	Willebroek	
Willems Jos	Heindonksesteenweg 175	Willebroek	
MERTENS JOSEE	— " —	— " —	Mertens J.
Van hoydt T.	heindonkseed 160	2830	
Cauwels L.	"	"	
Jenick G	" "	2830	

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
Tanja REES	A.V. Kondegehen	Will.	Tallees
Sonia T.	Van Schoonbeekstr	Antw	
Hilegers Gerhard	Augustijnlaan	Lier	Hilegers
VPDT	OOSTVAARTDIJK 26		
Schnackenberg	Oostvaartdijk 25		
Sweets	oostvaardijk	Kl. Dijk	
De Poorter	Oostvaartdijk	KL. Willo	
Van Liedekerke	Oost-vaartdijk	Kl. Willo	
De Wachter R	OOSTVAARTDIJK 29	WILL	De Wachter R
Mees K.	OOSTVAARTDIJK	KL. WILL.	
			Woonwagen
De Roo Fr.	Oostvaartdijk	Kl. Will	De Roo Fr.
VAN Dyck N.	oostvaardijk	KL Will	
Peeters	Heindonkse steen 124 weg		Peeters
Luk	Heindonkse steenweg 124.		
Y Eerdt	Heindonksesteenweg 93	Cd.	Eerdts
De Leeuw Stephan	Heindonkse Steenweg 237	Will.	Stephan
De Roo Nicole	Heindonksesteenweg 233	Will	De Roo Nicole
De Vos Mark.	Heindonksesteenweg 233	Will	De Vos Mark.
Vinche Jos	Heindonksesteenweg 229	Will	Vinche

Polder Willebroek
Kasteel Bel-Air
Mechelsesteenweg 102, 2830 Blaasveld

KBC: 733-2470589-29
Tel: na 18.30u 03/886.70.33
Email: Luc.peeters@edpnet.be

Nummer 109: 49 eensluidende reacties ontvange

Nummer	Naam	Achternaam/Organisatie
		Polder Willebroek□
1	L. Peeters	Kasteel Bel-Air
2	V.	Groovaerts
3	A.	Bevers
4	J.	Doms
5	H.	Verschueren
6	E.	Muysoms
7	D. de	Boeck
8	A. van	Bom
9	M. van	Vaeck
10	E.	Hemous
11	L.	Huyghe
12	F.	d'Hollander
13	F. de	Pines
14	A.	Huyghe
15	W.D.	Nouwelaerts
16	F.	Huyghe
17	G.	Weymiens
18	G.	Seeldrayers
19	H.	Peeters
20	P. de	Sevegher
21	P. de	Saegher
22	D. de	Jonge
23	F.	Landries
24	W. de	Hoed
25	J.	Huyghe
26	de	Maeyer
27	E. de	Wit
28	L.	Andries
29	V.	Bevers
30	M.	Santj
31	L.	Cortebeeck
32	L.	Selleslagh
33	E.	Emmeregs
34	W.	Maes
35	J.	Voos en F. Haves
36	E. van den	Heuvel
37	C. van	Alsenog
38	A. van	Alsenog
39	C. van	Pruel
40	H.	Lauwereyns
41	E. van	Doven
42	E.	Keuleers
43	L.	Verbruggen
44	A.	Bevers
45	A.	Spruyt
46	W.	Peeters
47	M. Van	Dam
48		Geurts
49	E. van	Hansewijck

110

GEMEENTELIJK HAVENBEDRIJF ANTWERPEN
HAVENHUIS ENTREPOTKAAI 1 B-2000 ANTWERPEN TEL +32-3-205 20 11 FAX +32-3-205 20 28 BTW BE 248 399 380

ProSes
p/a Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 ANTWERPEN

Secretariaat
Entrepotkaai 1 B-2000 Antwerpen
contactpersoon: Christien Van Vaerenberg
tel. 32-3-205 2074 - fax 32-3-205 20 28
christien.vanvaerenberg@haven.antwerpen.be
onze ref.: 126/1-
bijlage: 6 brieven

Ingekomen: 18 OKT 2004

Bezorgd per drager

14 oktober 2004

Inspraakprocedure Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-Estuarium

Geachte

In het kader van de voormelde inspraakprocedure vindt u als bijlage :

1 - de opmerkingen van het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen
2 - de opmerkingen van AGHA
3 - de opmerkingen van VEA
4 - de opmerkingen van ACV Antwerpen
5 - de opmerkingen van VOKA-Kamer van Koophandel Antwerpen-Waasland.
6 - de opmerkingen van de Antwerpse Scheepvaartvereniging
7 - de opmerkingen van BASF

Wij wensen u hiervan een goede ontvangst toe en tekenen,

Met de meeste hoogachting,

E. Bruyninckx
Algemeen directeur

Baron L. Delwaide
Voorzitter

In bijlage : opmerkingen GHA
brief AGHA van 13 oktober 2004
brief VEA
schrijven ACV Antwerpen
schrijven VOKA

110
Bijlage 1

GEMEENTELIJK HAVENBEDRIJF ANTWERPEN
HAVENHUIS ENTREPOTKAAI 1 B-2000 ANTWERPEN TEL 32-3-205 20 11 FAX 32-3-205 20 28 BTW BE 248 399 380

Opmerkingen van het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen op de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium – Definitieve versie 5.2 Hoofdrapport (dd. 30 augustus 2004)

A. Algemeen

Bij het opstellen van de tekst van de definitieve versie van de Ontwikkelingsschets 2010 die in de inspraak is gegaan, werd slechts in beperkte mate rekening gehouden met de reeds eerder geformuleerde opmerkingen van het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen.

B. Aandachtspunten

De Antwerpse havengemeenschap is verheugd dat een aantal positieve elementen in de tekst zijn opgenomen. In dit verband kan verwezen worden naar het feit dat (1) de tekst groen licht geeft voor een verdieping tot 13.1 meter zonder tussenfasen, (2) de verdieping van de Westerschelde batig is voor Vlaanderen en Nederland, (3) het concept van integraal morfologisch beheer hier en daar in de tekst expliciet wordt verwoord en (4) dat in de Ontwikkelingsschets wordt gesteld dat de verdieping geen significante negatieve effecten veroorzaakt inzake natuur en veiligheid.
Toch wenst de Antwerpse havengemeenschap nog enkele algemene beschouwingen, bemerkingen en voorstellen te formuleren.

1. De MKBA is batig voor Vlaanderen en Nederland

De MKBA, uitgevoerd door het Nederlands Centraal Planbureau, heeft aangetoond dat ongeveer 35 % van de overigens hoge baten in Nederland terechtkomen. De baten verbonden aan de verdieping bedragen volgens het CPB ongeveer 0,6 miljard EUR voor Nederland en 1,1 miljard EUR voor Vlaanderen. Vanuit kosten-baten oogpunt is de verdieping van de Westerschelde een maatschappelijk rendabel project vanaf de ingebruikname.

Deze wetenschappelijke bevinding sluit aan bij het weten en aanvoelen van economische kringen in de ruime Schelderegio. De Vlaams/Antwerpse en Nederlands/Zeeuws-Brabantse economieën zijn immers al lang sterk op elkaar afgestemd, niet enkel op het vlak van de logistiek en goederenbehandeling, maar ook op andere Schelde- en watergebonden economische activiteiten zoals de aquacultuur en het toerisme, waarbij zich talrijke grensoverschrijdende gemeentelijke samenwerkingsverbanden voegen. De spontane beoordeling: "Wat goed is voor de Antwerpse haven, is goed voor de Vlaamse en Zuid-Nederlandse regionale economie", wordt nu ook wetenschappelijk onderbouwd.

Inzonderheid zullen de Zeeuwse havens hun voordeel kunnen blijven doen met de aanzuigeffecten van de Antwerpse haven. Kan er overigens voorbij worden gegaan aan de vaststelling dat Antwerpse private bedrijven investeren en willen blijven investeren in de verdere uitbouw van de Zeeuwse havens en de Antwerpse havenautoriteiten op geen enkel moment bezwaar hebben geuit tegen het WCT-project. Integendeel, de twee gemeenschappelijke verklaringen van de Scheldehavens stralen de ware geest van faire

concurrentie en zinvolle samenwerking uit. "Succes van de delen genereert een groter succes van het geheel", blijft het leidmotief.

2. De verdieping heeft geen significante negatieve effecten op de natuurlijkheid en de veiligheid

Er moet worden vastgesteld dat, wegens de onvolledige en laattijdige implementatie van het luik "herstel van natuurwaarden" naar aanleiding van de afspraken bij de vorige Scheldeverdieping en wegens de permanent voorgehouden "samenhang" in de LTV 2030 en in de Ontwikkelingsschets 2010, tussen toegankelijkheid, natuurlijkheid en veiligheid, in brede maatschappelijke kringen grote verwarring is ontstaan over het verband tussen het verdiepen van de Westerschelde en het aantasten van de natuurwaarden enerzijds en het verdiepen en de gevolgen ervan op het vlak van het overstromingsrisico anderzijds.

Ook de informatie en communicatie die vanuit het ProSes projectbureau werd georganiseerd heeft deze verwarring niet kunnen wegwerken. Het is daarom van het grootste belang dat op de kortst mogelijke termijn op een duidelijke manier de onderzoeksresultaten en actuele inzichten inzake de gevolgen of beter het verwachte uitblijven van gevolgen van het verdiepen op de natuurlijkheid en de veiligheid, worden toegelicht tegenover de bevolking in Zeeland en in de Vlaamse Scheldevallei.

Er dient duidelijk te worden gemaakt dat er geen oorzakelijk verband kon worden aangetoond tussen verdiepen en aantasting van natuur enerzijds en tussen verdiepen en verhoogd overstromingsgevaar anderzijds. Er dient duidelijk te worden gesteld in Zeeland dat er niet moet ontpolderd worden om de Schelde te kunnen verdiepen. Er dient duidelijk te worden gesteld in de Vlaamse Scheldevallei dat er geen gecontroleerde overstromingsgebieden, gebieden met gereduceerd getij of ontpolderingen moeten aangelegd of doorgevoerd worden omwille van de verdieping. Al te lang werd het maatschappelijk draagvlak voor de verdieping gehypothekeerd door een verkeerd begrepen (en soms bewust voorgehouden) samenhang tussen verdieping, natuurlijkheid en veiligheid.

Hetzelfde geldt overigens op het vlak van de zogenaamde "externe veiligheid" en het vervoer van gevaarlijke stoffen. Hier kan verwezen worden naar de positieve resultaten van de onderzoeken die, onder leiding van de Antwerpse Gouverneur en de Zeelandse Commissaris van de Koningin, werden verricht. Hieruit blijkt dat de risicocontouren op dit ogenblik en ook in de toekomst niet op het land komen te liggen.

Het valt te betreuren dat positieve gevolgen van de verdieping, onder meer inzake een meer gespreid verkeer van de diepst liggende schepen als gevolg van de verruiming van de tijvensters, te weinig belicht werden. De vraag is of ook op dit vlak de onderzoeksresultaten voldoende bekend werden gemaakt bij de bevolking en de lokale besturen.

3. Autonome natuurontwikkeling rond de Schelde blijft belangrijk

Het ontbreken van een causaal verband tussen de uitvoering van een concreet verdiepingsproject en de aantasting van natuurwaarden, betekent niet dat moet afgeweken worden van de beleidsintenties om het Schelde-estuarium in alle opzichten te verbeteren en een autonome natuurontwikkeling uit te voeren. Dit betekent dat:

a) een visie diende te worden uitgewerkt met naast de verdiepingsproblematiek ook ruimte voor projecten om een veerkrachtig en duurzaam watersysteem en een robuuste natuur te ontwikkelen. Dit moet het mogelijk maken in de toekomst de toegankelijkheid van de rivier verder te verbeteren hand in hand met het natuur(her)opbouwproces. De Antwerpse Havengemeenschap heeft aan het ontwikkelen van deze visie niet alleen haar medewerking gegeven, maar bovendien ook een belangrijke (financiële) bijdrage

geleverd aan de totstandkoming van nieuwe concepten inzake alternatief baggeren en het tot stand brengen van een integraal morfologisch beleid.

b) Nederland moet hier consequent zijn en het in de LTV ontwikkelde natuurbeleid uitvoeren. Daarbij dient het ook zijn verantwoordelijkheid te nemen voor de financiering van natuurontwikkelingsprojecten die louter betrekking hebben op de verplichting tot instandhouding van het natuurlijke systeem waarvoor geen causaal verband is vastgesteld met de verdieping.

4. De Europese Commissie degelijk informeren over de vernieuwde inzichten

De Antwerpse Havengemeenschap vraagt de Vlaamse en de Nederlandse Regering om samen met de O.A.P.-partners initiatieven te nemen naar de Europese Commissie toe om in een open dialoog een staat van bevindingen te maken in verband met de Schelde en de toepassing van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijnen en om de Commissie zo degelijk mogelijk te informeren over de vernieuwde inzichten. Onderzocht moet worden hoe vanuit de gegroeide inzichten over de relaties toegankelijkheidsverbetering en natuurontwikkeling de ingebrekestelling van Nederland naar aanleiding van de vorige verdieping enerzijds en de volgende verdieping anderzijds in een globaal kader kunnen bekeken en herbekeken worden. Naar analogie met de Tweede Maasvlakte zou op deze manier tijdig (rechts)zekerheid verworven worden over een globale en correcte naleving van de Europese directieven. Vlaanderen kan hiertoe best reeds zo snel mogelijk initiatieven nemen.

5. De OAP partners en het tot stand brengen van een maatschappelijk draagvlak voor ontwikkelingsprojecten

De Antwerpse Havengemeenschap beschouwt het O.A.P. als een forum waar partijen, op basis van de in de studies bekomen resultaten, voortdurend bouwen aan het maatschappelijk draagvlak. Zij verwacht dan ook van alle partijen dat de in de schoot van deze instelling medegedeelde onderzoeksresultaten niet alleen worden geregistreerd, maar dat de groeiende inzichten en nieuw verworven kennis ook worden vertaald en uitvoerig gecommuniceerd naar de maatschappelijke groepen die het O.A.P. vertegenwoordigt. Tegen de achtergrond van ruim verspreide verkeerd begrepen verbanden en de eruit voortspruitende verwarring, is dit essentieel voor het verdere implementatieproces.

6. Verdere procedures

De Antwerpse Havengemeenschap blijft, als actieve deelnemer bij het tot stand brengen van de Ontwikkelingsschets 2010, er van overtuigd dat het gestructureerd overleg tussen de Vlaamse en Zeeuwse stakeholders een goede en constructieve basis kan leggen om op redelijke termijn tot zinvolle en breed gedragen resultaten voor alle partijen te komen. Zo waardeert de Havengemeenschap de inspanningen en voorstellen uitgewerkt door het juridische team met als doel het proceduretraject zelf reeds in te korten (dakpanconstructie, verkorte tracéwetprocedure, ...).

Ondanks de inspanningen en de voorstellen om het traject in te korten, is het in de Ontwikkelingsschets 2010 vooropgestelde tijdspad voor de uitvoering (najaar 2007) niet alleen (te) laat om de urgente noden van de Antwerpse haven aan te pakken, het laat bovendien de deur open voor langdurige verlengingen en vertragingen als gevolg van de moeilijk in te schatten duur van een aantal inspraak- en beroepsprocedures. Daarom is het voor de Antwerpse Havengemeenschap essentieel dat een duidelijk en rechtszeker eindig besluitvormingstracé wordt vastgelegd. Onverkort het respecteren van de principes van consultatie, inspraak en beroep voor de te weerhouden projecten, dient een benadering te worden uitgewerkt die deze inspraak en beroepsprocedures bundelt en uitspraak verzekert binnen een redelijke tijdspanne. Er dienen met andere woorden garanties te worden

ingebouwd dat de effectieve aanvang van de werken kan starten uiterlijk in het voorjaar van 2007. Hier is een belangrijke taak weggelegd voor het OAP, dat voorstellen over de uitvoering van de Ontwikkelingsschets moet uitwerken.

7. Toekomst

De Antwerpse Havengemeenschap onderstreept dat het 13,10 meter verdiepingsprogramma in het licht van de bestaande scheepvaartbehoeften en zeker in het licht van de verdere ontwikkelingen van deze behoeften, als zeer bescheiden moet worden aanzien. In dit verband moet herinnerd worden aan de initiële vraag van de Havengemeenschap naar een 14 meter verdiepingsprogramma dat om faciliteitsredenen werd gereduceerd tot het 13,10 meter programma.

Eveneens weze eraan herinnerd dat het vorige verdiepingsprogramma geconcipieerd werd in de late jaren zeventig van de vorige eeuw en dus allerminst als maatgevend kan worden beschouwd tegen de achtergrond van de evoluties van de scheepvaartbehoeften.

Een verdere verbetering van de nautische toegankelijkheid van de Schelde blijft dan ook na de implementatie van het 13,10 meter programma een topprioriteit. Het behoud van de aantrekkelijkheid van de haven vereist op dit ogenblik reeds het substantieel verbeteren van de vaarmogelijkheden voor schepen met een diepgang van 14,50 meter.

De Antwerpse Havengemeenschap wil op een realistische manier met deze gegevens omgaan. De Gemeenschap staat dan ook volgende aanpak voor:

1. Op de kortst mogelijke termijn wordt naar nautische optimalisatie gestreefd. Doel is daarbij om via een arsenaal alternatieve mogelijkheden zonder eigenlijke substantiële verdieping toch de vaarvensters van de schepen verder te vergroten. Daarbij kan ondermeer worden gedacht aan een geavanceerd hydro-meteosysteem, beperkte maar zeer plaatselijke verruimingswerken, e.a.
2. Via een integraal morfologisch beheer en aanpassingen van de vaargeul kan mogelijk de bevaarbaarheid en het zelfschurend vermogen van de rivier verder worden verhoogd en tegelijkertijd de baggerinspanning worden verlaagd. Het Port of Antwerp Team (PAET) heeft in dit verband al een aantal nieuwe hypothesen ontwikkeld en deels uitgetest.
3. Op basis van de monitoring van het gedrag van de rivier en het voortschrijdende inzicht inzake alternatieve stortstrategiëen, moet vervolgens opnieuw een programma gedefinieerd worden tot verruiming van de tijongebonden vaart met 14,50 meter diepgang, dat onderworpen wordt aan een toetsing op grond van de Europese milieurichtlijnen.

De aan deze voorwaarden onderworpen mogelijkheid tot het uitvoeren van een dergelijk programma, dient mee opgenomen te worden in de voor 4 december 2004 in het vooruitzicht gestelde politieke besluitvorming en in de verdragsrechtelijke regeling ervan.

C. Specifieke opmerkingen

1. De versie heeft nog taalkundige gebreken.

2. p. 8, alinea 5, toevoegen: "*Daarbij zal <u>vooral</u> gebruik gemaakt worden van de gepaste procedures in Vlaanderen en Nederland.*"

3. p. 8, alinea 5, toevoegen: "*...Vlaanderen en Nederland zullen deze procedures uitvoeren in nauw overleg en in goede afstemming met de betrokken provincies, gemeenten, waterschappen en polders en met maatschappelijke groeperingen. <u>De</u>*

rechtszekerheid van de uitvoering zal mee worden gewaarborgd door het instellen van een centrale beroepsinstantie die inspraak- en beroepsprocedures bundelt"

4. p.11, 2e kolom, alinea 3: er wordt gesteld dat een aantal van de projecten buiten het plangebied liggen. Het feit dat Rotterdam buiten het plangebied ligt wordt door de SMER gebruikt om een aantal externe effecten niet door te rekenen. Indien dit blijkbaar voor andere projecten geen beletsel is dient ook de SMER hier rekening mee te houden.

5. p. 16, 2e kolom, 1de alinea, schrappen van een deel van de zin: "... : *prognoses wijzen uit dat reders bij internationaal containervervoer steeds meer gebruik willen maken van grotere containerschepen met een diepgang van meer dan ~~12 à~~ 13 meter.*"

6. p. 16, 2e kolom, 3de alinea: "*Voor de vaarweg via de Westerschelde naar de havens van Terneuzen en Vlissingen bestaan geen specifieke problemen met de toegankelijkheid.*"
   Dit is ongenuanceerd. In Terneuzen is er wel een probleem met de diepgang gezien de haventerreinen zich nagenoeg volledig achter de sluis bevinden. Ook in Vlissingen is er een probleem. De huidige getijgebonden diepgang bedraagt 13,1m wat onvoldoende is voor de grootste containerschepen. Bovendien is dit een niet-natuurlijke diepgang die slechts mogelijk wordt gemaakt door intensief baggeren in de Wielingen en het Scheur, baggerwerken die overigens integraal worden gefinancierd door het Vlaamse Gewest.

7. p. 17, onderdeel over natuurlijkheid: Doorheen de tekst wordt gesproken over de mogelijkheid tot herstel. Het betreft hier echter herstel met het oog op het creëren van een gunstige staat van instandhouding Over herstel in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijnen kan echter pas op relevante wijze worden gesproken als er instandhoudingsdoelstellingen zijn opgesteld. Dit laatste behelst éénduidigheid over het referentiepunt voor beoordeling van de huidige staat. Voorts dient vermeld dat het referentiepunt 1900 een slechte maatstaf is voor "natuurlijkheid": met welke reden wordt immers gesteld dat op dat ogenblik de Westerschelde een "natuurlijk meanderend systeem" is? Op dat ogenblik lieten de eeuwenlange inpolderingen wel al degelijk hun invloed op de morfologie gelden. Bij de kostentoerekening van bepaalde maatregelen en projecten voor natuur dient een onderscheid te worden gemaakt tussen enerzijds herstelmaatregelen voor het geheel van het estuarium als gevolg van de instandhoudingsverplichtingen (natuurontwikkeling) en anderzijds gebeurlijke herstelmaatregelen in het kader van eventuele schade ten gevolge van de verdiepingswerken.

8. p.18, eerste alinea en p. 19: Naast het ontbreken van een concretisering van het begrip "gunstige staat van instandhouding" is er ook nog geen duidelijkheid over de verdeling van de (financiële) verantwoordelijkheden) om tot een gunstige staat te komen.

9. p. 21, kolom 1: het is positief dat alle menselijke ingrepen worden meegenomen bij de evaluatie van de 'handhaving van de fysieke systeemkenmerken' en niet enkel het mogelijke effect de verdieping wordt beschouwd.

10. p. 22 alinea 2 en volgende -Veiligheid tegen Overstromen: de vraag blijft welke de exacte afbakening van de terreinen is noodzakelijk voor de realisatie van het Sigmaplan en of dit overeenstemt of verzoenbaar is met de Strategische Planning van het Linkerschelde-oevergebied. Het aantal hectaren dat wordt vernoemd als noodzakelijk is bijzonder groot en lijkt moeilijk realiseerbaar. Indien de afbakening niet zou overeenkomen met de plannen binnen het Strategisch Plan, lijkt het

onaanvaardbaar dat deze gebieden ruimtelijk worden gereserveerd en gevrijwaard van nieuwe permanente infrastructuur. De overeenkomsten opgesteld binnen het Strategisch Planningsproces moeten hier als basisprincipe worden gehanteerd (dit wordt later ook expliciet gesteld) en de ontwikkeling van de haven mag niet worden gehypothekeerd. Ruimte-inname in het noordelijk gebied kan enkel gelegitimeerd worden in het kader van het ecologisch ruimtebeslag dat verband houdt met het voldoen aan de Vogel & Habitatrichtlijnverplichtingen, conform de afspraken binnen het strategische planproces op Linkeroever. Het duidelijke en positief standpunt op p. 35, tweede alinea (Inrichtingseisen die voorvloeien uit de instandhoudings-doelstellingen van het Raamplan Natuur – achtergrondnota natuur van het Strategisch Plan voor de Linkerscheldeoever zullen als uitgangspunten worden genomen) moet eveneens duidelijk en consequent doorheen de tekst te worden vermeld.

11. p. 23, besluit B: Is het voldoende om te stellen dat voor de overstromingsgebieden en de dijkverhogingen optimale oplossingen zullen worden uitgewerkt en dat er naar gestreefd wordt in 2010 20% van de werken te hebben opgestart of in uitvoering te hebben ?

12. p. 23-24: Er wordt duidelijk geopteerd voor een verdieping van de vaargeul tot 13.1 meter zonder fasering. Dit is positief en de passages zijn goed opgesteld.

13. p. 24, besluit B: De vraag blijft of een volgende verruiming wel dient te worden aangepakt op de manier waarop de huidige vraag tot verdieping werd beoordeeld.

14. p. 24, besluit D: ook de stortvergunningen moeten aangepast zijn aan de flexibele stortstrategie en deze mogelijk maken.

15. p. 25, besluit F: er is een ambigu gebruik van het woord "herstelmaatregelen". Op p. 28 lijkt het betrekking te hebben op onterecht toegewezen compensatieverplichtingen, terwijl hetzelfde woord op pagina 20 ook wordt gebruikt in het kader van de instandhoudingsverplichtingen. Nochtans moeten in beide gevallen de (financiële) verantwoordelijkheden geheel anders worden georganiseerd.

16. p. 25, besluit F: het is beter herstelmaatregelen (in de zin van compensatiemaatregelen) te vermijden door bijvoorbeeld een flexibele en aangepaste stortstrategie gecombineerd met een integraal morfologisch beheer. Voor de Vogel-en Habitatrichtlijn geldt immers: eerst mitigatie overwegen en dan pas compensatie overwegen, wanneer blijkt dat mitigatie onvoldoende effect ressorteert.

17. p.25, laatste alinea: het PAET heeft uiteraard meer gedaan dan alleen maar alternatieve stortstrategieën ontwikkeld. Als tussendijkse ingreep is een alternatieve stortstrategie het nauwst verbonden met "verruimen. Er dient echter terecht gewag te worden gemaakt van een breder beleid inzake morfologisch beheer. Toevoegen aan titel: "*Alternatieve stortstrategieën <u>en integraal morfologisch beheer</u>*" en toevoegen aan laatste zin: " *...de implementatie van andere alternatieve stortstrategieën <u>en maatregelen van integraal morfologisch beheer passen</u> in een flexibele stortstrategie.*"

18. p. 26, besluit J: het is zeer de vraag of het op land bergen van specie uit de Beneden Zeeschelde de enige optie is. Moet dan ook niet worden gesproken van alternatieve verwerkingsmethoden (eerder dan van bergingsmethoden)? Voorstel: toevoegen van andere realistische toepassingsmogelijkheden zoals terugstorten e.a.

19. p. 26 Habitattoets: bovendien dient de stortstrategie flexibel te worden gemaakt zodat aanpassingen ook in de toekomst kunnen gebeuren. Ook de vergunningen dienen hieraan aangepast te zijn.

20. p. 26 Habitattoets: Er is geen reden om dit onderdeel specifiek onder het hoofdstuk toegankelijkheid te plaatsen. Al de voorgestelde maatregelen en projecten moeten worden getoetst aan de bepalingen van de Vogel- en habitarichtlijn, niet enkel - en niet in het bijzonder - de toegankelijkheidsmaatregelen. Indien de habitattoets hier toch wordt vermeld, moet de conclusie onder besluit k. zijn dat de maatregel verruiming wordt uitgevoerd zonder significante schade toe te brengen aan de natuurwaarden (niet : het integrale pakket over het geheel beschouwd). tweede bullet: 'voortoets' te vervangen door 'onderzoek',

21. p. 26 Habitattoets, de derde bullet : moet zijn "aan de verplichting tot mitigatie wordt voldaan door het introduceren van een verbeterde en flexibele stortstrategie samen met de verruimingsmaatregelen". Het robuust maatregelenpakket voor estuariene natuurontwikkeling staat los van een verruiming ! Zie hiervoor ook de SMER hoofdstuk 6.11.1 p. 82 : de mitigerende maatregel op het vlak van bodem, water en natuur is uitsluitend de verbeterde stortstrategie (aangevuld met monitoring en eventuele latere lokale mitigatiemaatregelen). Door het maatregelenpakket natuur als mitigerende maatregel aan een verruiming te koppelen, druist de Ontwikkelingsschets volkomen in tegen de wetenschappelijke bevindingen uit het SMER. De vijfde laatste bullet tenslotte : 'de effecten van de ingrepen worden in de projectfase zoveel als mogelijk getoetst aan de instandhoudingsdoelen van de vogel- en habitatrichtlijn'.

22. p. 27, 3.2.4 Externe veiligheid, 1ste alinea: De alinea is aangepast doch het ware nuttig bij de inleiding van dit hoofdstuk te vermelden dat de risicocontouren in 2010 overal op het water (studie provincie) liggen. Enkel in 2030 kunnen ze in het scenario van bijzonder hoge groei op het land komen. Onder de alternatieve prognose van economische groei liggen ze trouwens terug op het water (zowel in het scenario met als zonder verdieping). Dit geeft de doorslaggevende invloed aan van de economische groei. Het zonder noodzaak vermelden van regulerende of verkeersbeperkende maatregelen is voorbarig en onnodig: de risicocontouren liggen op het water zodat zich in 2010 geen problemen voordoen en uit de risico-analyse blijkt verder dat - naar alle waarschijnlijkheid - zich ook in 2030 geen specifieke problemen zullen stellen. een degelijke opvolging van deze problematiek volstaat?

23. p. 28: het niet ter beschikking hebben van een budget voor natuurontwikkeling in Nederland mag het verdere verdiepingsprogramma niet hypothekeren. Het is m.a.w. nodig dat de bevoegde Nederlandse minister hierover een concrete toezegging doet.

24. p. 29: wat is de repercussie van al dan niet aanmelding van de Vlakte van de Raan als zeereservaat (bv. impact op windmolenpark)? Is hierover al met de federale regering van gedachten gewisseld ?

25. p. 30: bestaat er een plan voor de verbreding van de Schelde-Rijnverbinding? Is dit reeds concreet?

26. p. 30: bestaat er een relatie tussen de hectares aan ruimte die voor natuur worden voorzien en deze vermeld in het veiligheidsstuk (GGG inrichting)?

27. p. 32, Habitatreserve: is dit principe van 'habitat banking' wel onderbouwd? Wat is de reactie van Europa op dergelijke initiatieven? Laten ze toe om er achteraf uit te gebruiken, zonder verdere compensatieverplichting? Wat is de relatie met 'het met

reden omkleed advies' van Europa op de vorige verdieping. Habitat-banking is mogelijk een verkeerde aanpak omdat het binnen de sfeer van compensatieverplichtingen en dus van uitzonderingsprocedures blijft die steeds weer tot zware maatschappelijke discussie aanleiding kunnen geven en tot gijzeling van de besluitvorming. Beter is met het natuurontwikkelingsplan een situatie van gunstige staat van instandhouding te creëren die voldoende robuust is om mogelijke ingrepen in de toekomst te kunnen opvangen (zie verslag van de werkgroep "habitattoets", dd.25 mei en de consensus met de milieubeweging op dit punt).

28. p. 33, besluit F: het leggen van de inhoudelijke regie bij de provincie Zeeland heeft geen effect als er geen budget voor de natuurontwikkeling is voorzien in Nederland.

29. p. 33, besluit A: de stelling dat er voor de natuurprojecten een bestuurlijk goedgekeurd pakket met projecten moet zijn op het moment dat de Tracéwetprocedure is afgerond mag geen aanleiding geven tot vertragingen van de overige projecten. Het is geweten dat LNV geen haast maakt met de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen, en bovendien van plan is een heel eigen manier van werken te hanteren, met name éérst instandhoudingsdoelen voor het ganse Nederlandse grondgebied, en pas in een latere fase een gebiedsgerichte doorvertaling. Het spreekt voor zich dat het tijdstip van de verruiming hier niet afhankelijk van mag worden gemaakt. Allicht is het daarom goed te overwegen een exacte timing voor het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen van het Schelde-estuarium op te nemen. De nulmeting is trouwens van bijzonder groot belang als referentiepunt. Het is ook beter dat de melding aan Europa gebeurt, **samen** met het aankondigen van een set van maatregelen die het systeem in een gunstige staat van instandhouding moeten brengen, zoniet kan dit een ongeloofwaardig verhaal worden. Conform de besprekingen in de Werkgroep Habitattoets is het essentieel een aanzet tot kader van instandhoudingsdoelstellingen al in Ontwikkelingsschets mee te nemen. Het betreft hier de algemene lijnen van de instandhouding, een verdere invulling en concretisering zal in de projectfase gebeuren.

30. p. 33, Besluit A: Het besluit suggereert bovendien dat de effectieve uitvoering van de verruiming via de Tracewetprocedure afhankelijk blijft van de aanwezigheid van een bestuurlijk goedgekeurd pakket met natuurprojecten. Dat betekent dat de onzekerheid over de uitvoering ook na eind 2004 zal blijven – **tenzij** men vooralsnog dergelijk pakket kan afspreken voor eind 2004. Hoewel niet geëxpliciteerd, lijkt dit terug te gaan op de eerder voorziene "toevoegingen aan het basispakket natuur", waarvoor de regie bij Zeeland zou liggen. Deze (latere) toevoegingen passen blijkbaar in de strategie van de geleidelijkheid (en het afgenomen ambitieniveau inzake natuur in Zeeland). Het kan natuurlijk niet dat een deel van de besluitvorming met betrekking tot de natuur op de lange baan wordt geschoven en tegelijk de uitvoering van de verruiming aan die latere besluitvorming wordt gekoppeld. Elke dubbelzinnigheid hieromtrent zou uit de tekst moeten verdwijnen.

31. p. 34, besluit C: Blijft er naast de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie een rol bestaan voor het OAP ?

32. p 34, besluit D dakpanconstructie: 2007 is in feite al te laat voor wat betreft het aspect toegankelijkheid. Het is daarom absoluut noodzakelijk dat - met in achtneming van de bezwaar- en beroepsprocedures - toch een procedure wordt vastgelegd die deze extra doorlooptijd onmogelijk maakt en, zo mogelijk, het verloop van de dakpanconstructie nog verder inkort.

33. p. 35, 3.4.4., project gebonden wet: Het is onjuist ervan uit te gaan dat een dergelijke projectwet veel tijd vraagt. Het is de bedoeling de reguliere nationale procedures te volgen, maar het verdient aanbeveling om via een projectwet de inspraak-, bezwaar- en beroepsprocedures te bundelen en een minimum aan rechtszekerheid te behouden bij de uitvoering van de verschillende projecten.

34. p. 35 – tabel p 36: de toepassing van de tracewetprocedure zorgt ervoor dat een startdatum pas in het najaar van 2007 (operationeel eind 2009) wordt vooropgesteld. Dit is voor de haven van Antwerpen te laat. Hetzelfde geldt voor het natuurontwikkelingsproject ter hoogte van LSO. Voorzien wordt dat die projecten gekoppeld zijn aan de afbakeningsplannen van de Haven, en eind december 2005 worden opgestart.

35. p. 35, besluit F: wat wordt bedoeld met de passage over het veiligstellen van de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw?

36. p. 36-37 bijsturing ten opzichte van de gehanteerde stortstrategie is evident. Waarom dienen deze evaluaties respectievelijk na vijf en tien jaar plaats te vinden? Is het niet beter een continu proces van evaluatie te laten plaatsvinden zodat bij eventuele bijsturing kort op de bal kan worden gespeeld. Het hanteren van vijf en tien jaar lijkt uiterst arbitrair gekozen.

37. p.. 37, Kaderverdrag, toevoegen: "*In een kaderverdrag zullen procedureafspraken voor toekomstige projecten in het estuarium worden vastgelegd waarbij het aspect rechtszekerheid en de mogelijkheid tot bundeling van inspraak- en beroepsprocedures worden uitgewerkt*."

38. p. 43 en verder: op langere termijn bekeken mag de Stormvloedkering ter hoogte van Oosterweel niet volledig als plan worden verlaten aangezien ze de grootste veiligheidsbaat in Vlaanderen tot gevolg heeft.

39. p. 43: Een aantal bijkomende overwegingen dienen te worden toegevoegd:
    - de effecten van de autonome ontwikkeling van de morfologie.
    - de effecten van een aantal bestaande oeverbegrenzingen (dijken, staketsels, ...) en nieuwe projecten (WCT) op de morfologie.
    - De effecten van andere menselijke ingrepen op de morfologie.

40. p. 45, 2e alinea: In de SMER en de MKBA worden blijkbaar andere arealen gebruikt (2.800 ha tegenover 1.800 ha). Waarom worden in de studies andere uitgangspunten gehanteerd en waar komt het verschil vandaan?

41. p. 50-51, 6.3: het behoud van de marktpositie is niet enkel van belang voor de werkgelegenheid maar eveneens voor de welvaart, de toegevoegde waarde, de investeringen, enz.

42. p. 53, 2de kolom: Mogelijk alternatief "Rotterdam" wordt buiten beschouwing gelaten omwille van kostenefficiëntie in logistieke keten. Dit is in tegenspraak met de resultaten van de MKBA en het marktaandelenmodel die juist aantonen dat de schepen en de maritieme goederenstromen bij niet-uitdieping van de Schelde voor Rotterdam zullen kiezen. Is het verder ook niet aangewezen een standpunt te formuleren over de nadelige milieueffecten die verband houden met een omleiding van de goederenstromen via Rotterdam. Concreet betekent dit dat de nog uit te voeren project-MER ook rekening moet houden met de mogelijke effecten van Rotterdam bij niet verdieping: de containers zullen een langere route moeten afleggen om tot in Antwerpen te geraken en bijgevolg meer externe effecten (in

Nederland) teweegbrengen. De onderzoekers geven dit reeds zelf aan. (s-MER: milieuaspecten opnemen in "leemte in de kennis", project-MER: verder onderzoeken). In dat verband moet bovendien nog een 'second opinion' gebeuren van de raming van de externe kosten in de MKBA. Uit een eerste lezing van deze rubriek blijkt dat onder meer voor het maritieme verkeer een aantal aannames werden opgenomen die nadere toelichting en - zo nodig - bijsturing vragen.

43. p. 53, 2e kolom: vanuit welvaartsperspectief is een verruiming best al operationeel in 2008. Voor zowel Nederland als Vlaanderen is de verdieping een batig project.

44. p. 56, 2e kolom toevoegen: "*Flexibiliteit stortstrategie en integraal morfologisch beheer*"

45. p 63 en volgende: De beschrijving van de Vlaamse voorbeeldgebieden zal mogelijk op scepsis stuiten bij milieubewegingen omwille van het feit dat het gehanteerde concept er in de praktijk toe neigt de natuurkernfunctie van die gebieden te vervangen door een natuurverwevingsfunctie.

46. p. 66: er wordt gesteld dat de projecten zijn opgenomen in de (ontwerp) gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen zodat ook op lokaal draagvlak kan worden gerekend voor de realisatie van natuurprojecten. In werkelijkheid geldt dit zeker niet voor de projecten die op de vorige pagina's staan. Bovendien zijn de gemeentelijke structuurplannen in het beste geval slechts afgestemd met de natuurprojecten en is er hooguit sprake van een verweving met hardere functies zoals recreatie en landbouw. In sommige gevallen gaat het zelfs om plannen die tegen de ambitie voor een natuurontwikkeling ingaan.

47. p. 87 ev: de stelling dat in het kader van de WVO-vergunning in de toekomst de baggerspecie alleen op haar kwaliteit wordt beoordeeld is een gevaarlijke stelling. De vergunningen moeten immers flexibel genoeg zijn om toe te passen in een morfologisch beheer van de Westerschelde.

48. p. 118, Vervolgstappen: de vraag kan worden gesteld of bij het uitgebreid procedureoverzicht werkelijk alle mogelijkheden van de dakpanconstructie werden uitgeput. Zo is bijvoorbeeld het:
    - voorbereidend onderzoek vergunningen aan Vlaamse kant vrij lang in de tijd uitgesmeerd.
    - en kunnen aan Nederlandse zijde vragen worden gesteld bij de zeer lange periode voor het vaststellen en ter visie leggen van TB en –RPP's (13 à 14 maanden).

PORT OF ANTWERP

AGHA

Antwerpse Gemeenschap voor de Haven

110
Bijlage

AGHA vzw
Brouwersvliet 33, b8
2000 Antwerpen
Tel.: +32 3 205 18 80 - Fax: +32 3 231 27 52
info@agha.be

BANK FORTIS 220-0030676-60
BTW BE 413 773 690

PROSES
MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP
Copernicuslaan 1, busnummer 18

2018 ANTWERPEN

RDM/AL

Antwerpen, 13 oktober 2004

Inspraakreactie op de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Geachte mevrouw
Geachte heer

A. ALGEMEEN – GEZAMENLIJK STANDPUNT ANTWERPSE HAVENGEMEENSCHAP

Vooraleer een aantal concrete bemerkingen te maken op de Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium 2010, willen we het algemene standpunt van AGHA belichten. Het betreft een gezamenlijke standpuntbepaling die gedragen wordt door de Antwerpse havengemeenschap in de meest ruime zin (private en publieke sector) t.o.v. de Ontwikkelingsschets 2010.

1. <u>De milieuverdieping van de Westerschelde is batig voor Vlaanderen én Nederland</u>
   De MKBA, uitgevoerd door het Nederlands Centraal Planbureau, heeft aangetoond dat ongeveer 35 % van de overigens hoge baten in Nederland terechtkomen. De baten verbonden aan de verdieping bedragen volgens het CPB ongeveer 0,6 miljard EUR voor Nederland en 1,1 miljard EUR voor Vlaanderen. Vanuit kosten-baten oogpunt is de verdieping van de Westerschelde een maatschappelijk rendabel project vanaf de ingebruikname.

   Deze wetenschappelijke bevinding sluit aan bij het weten en aanvoelen van economische kringen in de ruime Schelderegio. De Vlaams/Antwerpse en Nederlands/Zeeuws-Brabantse economieën zijn immers al lang sterk op elkaar afgestemd, niet enkel op het vlak van de logistiek en goederenbehandeling, maar ook op andere Schelde- en watergebonden economische activiteiten zoals de aquacultuur en het toerisme, waarbij zich talrijke grensoverschrijdende gemeentelijke samenwerkingsverbanden voegen. De spontane beoordeling: "Wat goed is voor de Antwerpse haven, is goed voor de Vlaamse en Zuid-Nederlandse regionale economie", wordt nu ook wetenschappelijk onderbouwd.

   Inzonderheid zullen de Zeeuwse havens hun voordeel kunnen blijven doen met de aanzuigeffecten van de Antwerpse haven. Kan er overigens voorbij worden gegaan aan de vaststelling dat Antwerpse private bedrijven investeren en willen blijven investeren in de verdere uitbouw van de Zeeuwse havens en de Antwerpse havenautoriteiten op geen enkel moment bezwaar hebben geuit tegen het WCT-project. Integendeel, de twee gemeenschappelijke verklaringen van de Scheldehavens stralen de ware geest van faire concurrentie en zinvolle samenwerking uit. "Succes van de delen genereert een groter succes van het geheel", blijft het leidmotief.

2. <u>De verdieping heeft geen significant negatieve effecten op de natuurlijkheid of de veiligheid</u>
   Er moet worden vastgesteld dat, wegens de onvolledige en laattijdige implementatie van het luik "herstel van natuurwaarden" naar aanleiding van de afspraken bij de vorige Scheldeverdieping en wegens de permanent voorgehouden "samenhang" in de LTV 2030 en in de Ontwikkelingsschets 2010, tussen toegankelijkheid, natuurlijkheid en veiligheid, in brede maatschappelijke kringen, grote verwarring is ontstaan over het verband tussen het verdiepen van de Westerschelde en het

Quality

aantasten van de natuurwaarden enerzijds en het verdiepen en de gevolgen ervan op het vlak van het overstromingsrisico anderzijds.

Ook de informatie en communicatie die vanuit het ProSes-projectbureau werd georganiseerd heeft deze verwarring niet kunnen wegwerken, soms zelfs integendeel... .

Het is daarom van het grootste belang dat op de kortst mogelijke termijn op een duidelijke manier de onderzoeksresultaten en actuele inzichten inzake de gevolgen of beter het verwachte uitblijven van gevolgen van het verdiepen op de natuurlijkheid en de veiligheid, worden toegelicht t.o.v. de bevolking in Zeeland en in de Vlaamse Scheldevallei.

Er dient duidelijk te worden gemaakt dat er geen oorzakelijk verband kon worden aangetoond tussen verdiepen en aantasting van natuur enerzijds en tussen verdiepen en verhoogd overstromingsgevaar anderzijds.

Er dient duidelijk te worden gesteld in Zeeland dat er niet moet ontpolderd worden om de Schelde te kunnen verdiepen.

Er dient duidelijk te worden gesteld in de Vlaamse Scheldevallei dat er geen gecontroleerde overstromingsgebieden, gebieden met gereduceerd getij of ontpolderingen moeten aangelegd of doorgevoerd worden omwille van de verdieping.

Al te lang werd het maatschappelijk draagvlak voor de verdieping gehypothekeerd door een verkeerd begrepen (en soms bewust voorgehouden) samenhang tussen verdieping, natuurlijkheid en veiligheid.

Hetzelfde geldt overigens op het vlak van de zogenaamde "externe veiligheid" en het vervoer van gevaarlijke stoffen. Hier kan verwezen worden naar de positieve resultaten van de onderzoeken die, o.l.v. de Antwerpse Gouverneur en de Zeelandse Commissaris van de Koningin, werden verricht. Hieruit blijkt dat de risicocontouren op dit ogenblik en ook in de toekomst niet op het land komen te liggen.

Het valt te betreuren dat positieve gevolgen van de verdieping, o.m. inzake een meer gespreid verkeer van de diepst liggende schepen als gevolg van de verruiming van de tijvensters, te weinig belicht werden.

De vraag is of ook op dit vlak de onderzoeksresultaten voldoende bekend werden gemaakt bij de bevolking en de lokale besturen.

3. <u>Autonome natuurontwikkeling rond de Schelde blijft belangrijk</u>
Het ontbreken van een causaal verband tussen de uitvoering van een concreet verdiepingsproject en de aantasting van natuurwaarden, betekent niet dat moet afgeweken worden van de beleidsintenties om het Schelde-estuarium in alle opzichten te verbeteren.

Dit betekent dat:

a) een visie diende te worden uitgewerkt met naast de verdiepingsproblematiek ook ruimte voor projecten om een veerkrachtig en duurzaam watersysteem en een robuuste natuur te ontwikkelen.
Dit moet het mogelijk maken in de toekomst de toegankelijkheid van de rivier verder te verbeteren hand in hand met het natuur(her)opbouwproces.
De Antwerpse havengemeenschap heeft aan het ontwikkelen van deze visie niet alleen haar medewerking gegeven, maar bovendien ook een belangrijke (financiële) bijdrage geleverd aan de totstandkoming van nieuwe concepten inzake alternatief baggeren en het tot stand brengen van een integraal morfologisch beleid.

b) Nederland moet hier consequent zijn en het in de LTV ontwikkelde natuurbeleid uitvoeren. Daarbij dient het ook zijn verantwoordelijkheid te nemen voor de financiering van natuurontwikkelingsprojecten die louter betrekking hebben op de verplichting tot instandhouding van het natuurlijke systeem waarvoor geen causaal verband is vastgesteld met de verdieping.

4. De Europese Commissie degelijk informeren over de vernieuwde inzichten
De Antwerpse havengemeenschap vraagt de Vlaamse en de Nederlandse regering om samen met de O.A.P.-partners initiatieven te nemen naar de Europese Commissie toe om in een open dialoog een staat van bevindingen te maken i.v.m. de Schelde en de toepassing van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijnen.

   Onderzocht moet worden hoe vanuit de gegroeide inzichten over de relaties toegankelijkheidsverbetering en natuurontwikkeling de ingebrekestelling van Nederland n.a.v. de vorige verdieping enerzijds en de volgende verdieping anderzijds in een globaal kader kunnen bekeken en herbekeken worden. Naar analogie met de Tweede Maasvlakte zou op deze manier tijdig (rechts-)zekerheid verworven worden over een globale en correcte naleving van de Europese directieven.

   Vlaanderen kan hiertoe best reeds zo snel mogelijk initiatieven nemen.

5. De O.A.P.-partners en het tot stand brengen van een maatschappelijk draagvlak voor ontwikkelingsprojecten
De Antwerpse havengemeenschap beschouwt het O.A.P. als een forum waar partijen, op basis van de in de studies bekomen resultaten, voortdurend bouwen aan het maatschappelijk draagvlak. Zij verwacht dan ook van alle partijen dat de in de schoot van deze instelling medegedeelde onderzoeksresultaten niet alleen worden geregistreerd, maar dat de groeiende inzichten en nieuw verworven kennis ook worden vertaald en uitvoerig gecommuniceerd naar de maatschappelijke groepen die het O.A.P. vertegenwoordigt.

   Tegen de achtergrond van ruim verspreide verkeerd begrepen verbanden en de eruit voortspruitende verwarring, is dit essentieel voor het verdere implementatieproces.

6. Verdere procedures
De Antwerpse havengemeenschap heeft de voorbije zes jaar moeten vaststellen dat het Vlaams-Nederlands ambtelijk en politiek overleg tot op heden vooral heeft geleid tot de organisatie van studierondes.

   Desalniettemin blijft de Antwerpse havengemeenschap, als actieve deelnemer bij het tot stand brengen van de Ontwikkelingsschets 2010, ervan overtuigd dat het gestructureerd overleg tussen de Vlaamse en Zeeuwse stakeholders een goede en constructieve basis kan leggen om op redelijke termijn tot zinvolle en breed gedragen resultaten voor alle partijen te komen.

   Zo waardeert de havengemeenschap de inspanningen en voorstellen uitgewerkt door het juridische team met als doel het proceduretracé zelf reeds in te korten (dakpanconstructie, verkorte tracéwetprocedure, ...).

   Toch is het in de Ontwikkelingsschets 2010 vooropgestelde tijdspad voor de uitvoering (najaar 2007) niet alleen (te) laat om de urgente noden van de Antwerpse haven aan te pakken, het laat bovendien de deur open voor langdurige verlengingen en vertragingen als gevolg van de moeilijk in te schatten duur van een aantal inspraak- en beroepsprocedures.

Daarom is het voor de Antwerpse havengemeenschap essentieel dat een duidelijk en rechtszeker eindig besluitvormingstracé wordt vastgelegd. Onverkort het respecteren van de principes van consultatie, inspraak en beroep voor de te weerhouden projecten, dient een benadering te worden uitgewerkt die deze inspraak en beroepsprocedures bundelt en uitspraak verzekert binnen een redelijke tijdsspanne. Er dienen m.a.w. garanties te worden ingebouwd dat de effectieve aanvang van de werken kan starten uiterlijk in het voorjaar van 2007.

7. Toekomst

De Antwerpse havengemeenschap onderstreept dat het 13,10 meter verdiepingsprogramma in het licht van de bestaande scheepvaartbehoeften en zeker in het licht van de verdere ontwikkelingen van deze behoeften, als zeer bescheiden moet worden aanzien. In dit verband moet herinnerd worden aan de initiële vraag van de havengemeenschap naar een 14 meter verdiepingsprogramma dat om faciliteitsredenen werd gereduceerd tot het 13,10 meter programma.

Eveneens weze eraan herinnerd dat het vorige verdiepingsprogramma geconcipieerd werd in de late jaren zeventig van de vorige eeuw en dus allerminst als maatgevend kan worden beschouwd tegen de achtergrond van de evoluties van de scheepvaartbehoeften.

Een verdere verbetering van de nautische toegankelijkheid van de Schelde blijft dan ook na de implementatie van het 13,10 meter programma een topprioriteit. Het behoud van de aantrekkelijkheid van de haven vereist op dit ogenblik reeds het substantieel verbeteren van de vaarmogelijkheden voor schepen met een diepgang van 14,50 meter.

De Antwerpse havengemeenschap wil op een realistische manier met deze gegevens omgaan. De Gemeenschap staat dan ook volgende aanpak voor:

1. Op de kortst mogelijke termijn wordt naar nautische optimalisatie gestreefd. Doel is daarbij om via een arsenaal alternatieve mogelijkheden zonder eigenlijke substantiële verdieping toch de vaarvensters van de schepen verder te vergroten. Daarbij kan ondermeer worden gedacht aan een geavanceerd hydro-meteosysteem, beperkte maar zeer plaatselijke verruimingswerken, e.a.

2. Via een integraal morfologisch beheer en aanpassingen van de vaargeul kan mogelijk de bevaarbaarheid en het zelfschurend vermogen van de rivier verder worden verhoogd en tegelijkertijd de baggerinspanning worden verlaagd. Het Port of Antwerp Team (PAET) heeft in dit verband al een aantal nieuwe hypothesen ontwikkeld en deels uitgetest.

3. Op basis van de monitoring van het gedrag van de rivier en het voortschrijdende inzicht inzake alternatieve stortstrategiëen, moet vervolgens opnieuw een programma gedefinieerd worden tot verruiming van de tijongebonden vaart met 14,50 meter diepgang, dat onderworpen wordt aan een toetsing op grond van de Europese milieurichtlijnen.

De aan deze voorwaarden onderworpen mogelijkheid tot het uitvoeren van een dergelijk programma, dient mee opgenomen te worden in de voor 4 december 2004 in het vooruitzicht gestelde politieke besluitvorming en in de verdragsrechtelijke regeling ervan.

B. SPECIFIEKE BEMERKINGEN ONTWIKKELINGSSCHETS SCHELDE-ESTUARIUM 2010

Zelf wensen we als AGHA volgende zaken te beklemtonen.

1. Onder punt 1.3. (p. 8) voorlaatste en laatste alinea. We missen hier rechtszekerheid van uitvoering in het vervolgtraject na de parlementaire behandeling. Een algemene coördinatie

inzake inspraak– en beroepsprocedures ontbreekt. Dit riskeert aanleiding te geven tot ongewenste hindermacht en vertraging. Deze bemerking mag ook in relatie gelezen worden tot onze bemerkingen m.b.t. de punten 3.4.3., 3.4.4. en 3.4.5.

2. Onder punt 2.3.
   - "Containervaart: meer containers, grotere schepen" voorlaatste bullet: (...) dat reders bij internationaal containervervoer steeds meer gebruik willen maken van grotere containerschepen met een diepgang van meer dan ~~12 à~~ 13 meter. De "12 à 13 meter" is immers nu al door de realiteit van scheepstypes die Antwerpen aanlopen en de nieuwste generatie containerschepen die in aanbouw zijn, achterhaald. "12 à" dient geschrapt.
   - In de tekst wordt uitsluitend gefocust op de containervaart. Nergens wordt gewag gemaakt van de voordelen van een verdieping voor de droge bulkvaart en het over all positieve effect op veiligheid (meer diepgang, ruimere tijvensters, betere spreiding van het scheepvaartverkeer). Niet toevallig is dit laatste ook een belangrijk aspect van maatschappelijk draagvlak.

3. Onder punt 3.2.1. besluit e en f: in de tekst blijft verwarring rond het begrip "herstelmaatregelen". Herstel in functie van noodzakelijke compensaties op basis van vogel- en habitatrichtlijn of herstel in functie van algemene instandhoudingsdoelstellingen die op basis van de vogel- en habitatrichtlijn voor het Schelde-estuarium nog dienen vastgesteld te worden, is een wereld van verschil. Gegeven de resultaten van de S-MER creëert de tekst onder besluiten e en f verwarring. De "herstelmaatregelen" waarvan sprake onder punt f. lijken te verwijzen naar onterechte compensatiemaatregelen. Bovendien, wanneer men in dit verband spreekt over herstelmaatregelen gaat men voorbij aan het aspect van mitigatie dat kan gerealiseerd worden door een flexibele stortstrategie ingebed in een integraal morfologisch beheer.

4. Onder punt 3.2.2. "Alternatieve stortstrategie". We stellen voor deze hoofding uit te breiden tot "Alternatieve stortstrategie en integraal morfologisch beheer". Ook in besluit h onder dit punt zou het integraal morfologisch beheer explicieter als principe en uitgangspunt in de tekst moeten opgenomen worden.

5. Onder punt 3.2.3. Het is ons niet duidelijk waarom de habitattoets onder hoofdstuk 3.2 toegankelijkheid wordt geplaatst. Alle maatregelen m.b.t. de verschillende luiken van de OS dienen aan de vogel en habitatrichtlijnen te worden getoetst.

6. Onder punt 3.2.3., besluit k 2de bullet. "Voortoets" lijkt ons oneer te doen aan de wetenschappelijke waarde van de S-MER. "Voortoets" dient daarom vervangen door "onderzoek". De S-MER geeft aan dat mitigatie best kan worden gerealiseerd door een aangepaste stortstrategie. De tekst onder bullet 3 echter laat uitschijnen dat mitigatie dient gerealiseerd door de ontwikkeling van een robuust maatregelenpakket voor natuurontwikkeling. Dit is in strijd met de resultaten van de S-MER die ons leert dat een volgende verdieping tot 13,10 meter tijonafhankelijk geen significante ecologische impact heeft. Realisatie van robuuste natuurontwikkeling is in hoofdzaak een voluntaristisch project geworden waarvoor maatschappelijk en politiek draagvlak dient gerealiseerd in het kader van de vooropgestelde evenwichten tussen natuurlijkheid, toegankelijkheid en veiligheid binnen de LTV. De tekst van de 3de bullet onder punt 3.2.3. dient dan ook fundamenteel geherformuleerd.

7. Onder punt 3.3.5., besluit f. We vrezen dat de habitat banking-filosofie een onnodige koppeling legt met onterechte compensaties (zie hoger onze bemerking inzake algemene onduidelijkheid voor wat betreft herstel versus algemene instandhoudingsdoelstellingen of gunstige staat van instandhouding).

8. Onder punt 3.4.1., besluit a lezen we dat "het de bedoeling is dat er een bestuurlijk goedgekeurd pakket met natuurprojecten beschikbaar is op het ogenblik dat de tracéwetprocedure voor

verruiming is afgerond". Gezien de interne Nederlandse discussie omtrent de natuurontwikkeling op Nederlands grondgebied en de onduidelijkheid rond natuurontwikkeling (zowel vanuit bestuurlijk als financieel oogpunt), vinden we de koppeling in de tijd met de tracéwetprocedure voor verruiming allesbehalve aangewezen en contraproductief.

9. Onder punt 3.4.2., besluit c. Eén van de interessante en vernieuwende aspecten van de huidige manier van werken inzake LTV en OS 2010 is het structureel omgaan met diverse aspecten van maatschappelijk draagvlak. De werking van het O.A.P. is het meest sprekende voorbeeld. Het lijkt ons aangewezen deze "best practice" ook expliciet mee te nemen bij de verdere uitwerking van de bilaterale uitvoeringsorganisatie. Een O.A.P. nieuwe stijl die draagvlak levert voor bepaalde uitvoeringsmaatregelen en -projecten is een conditio sine qua non. Het lijkt ons aangewezen dit ook expliciet in de tekst van besluit c te vermelden. Wij maken graag van de gelegenheid gebruik om op te merken dat een hersamenstelling van het O.A.P. aangewezen is. Alle representatieve en bij de diverse aspecten van veiligheid, natuurlijkheid en toegankelijkheid betrokken stakeholders zouden een plaats moeten hebben in het O.A.P. Dit is nu niet het geval. We verwijzen naar werkgeversbelangen in Zeeland en landbouwbelangen in Vlaanderen.

10. Onder punt 3.4.3. De dakpanaanpak voor tijdswinst wordt uiteraard toegejuicht maar het in de OS 2010 voorgestelde ambitieniveau nl. "(...) kan ten vroegste eind 2007 gestart worden met de feitelijke realisatie van projecten. Bezwaar- en beroepsprocedures kunnen deze termijn nog eens opschuiven (...)" beantwoordt niet aan de noden van de sterk evoluerende scheepvaart (zie ook verder, punt 3.4.5). Naast een dakpanaanpak is ook een gecoördineerd omspringen met inspraak- en beroepsprocedures, teneinde doorlooptijd tot een minimum te beperken, een absolute noodzaak.

11. Onder punt 3.4.4. Projectwetgeving kan nuttig zijn om de hogervermelde inspraak- en beroepsprocedures goed te coördineren in functie van tijdswinst. Dit mag zeker niet gezien worden als een pleidooi om de nationale reguliere procedures te omzeilen of te negeren. Het volgen van de nationale reguliere procedures moet het basisuitgangspunt zijn, maar afronding van het huidige verhaal is wel gewenst o.m. omwille van de concrete noden van de haven van Antwerpen inzake maritieme toegang tegen de achtergrond van de sterk evoluerende scheepvaart.

12. Onder punt 3.4.5. De in de OS 2010 voorgestelde timing m.b.t. het bestuurlijk traject voor de noodzakelijke uitvoeringsprocedures nl. tussen september 2007 en september 2009 is wat ons betreft onaanvaardbaar. Verdiepen in 2007 (bij voorkeur voorjaar 2007) is een must! Eigenlijk is 2007 al vrij laat, gezien de hogervermelde evolutie in de containerscheepvaart en de vrijwaring van de marktpositie van Antwerpen.

13. Onder punt 3.4.6. Onder besluit i zou de laatste zin dienen vervolledigd te worden als volgt: "In een kaderverdrag zullen procedureafspraken voor toekomstige projecten in het estuarium worden vastgelegd waarbij het aspect rechtszekerheid en de mogelijkheid tot bundeling van inspraak- en beroepsprocedures worden uitgewerkt."

Met vriendelijke groeten

ANTWERPSE GEMEENSCHAP VOOR DE HAVEN (AGHA) vzw

i.o. Rudi De Meyer
Afgevaardigd Bestuurder

VEA
GAMU

VERENIGING VOOR EXPEDITIE, LOGISTIEK EN GOEDERENBELANGEN VAN ANTWERPEN W.E.B.
UNION DES EXPEDITEURS, LOGISTIQUE ET AGENTS D'USINES D'ANVERS - ANTWERPENER VERBAND SPEDITION, LOGISTIK UND WERKSPEDITEURE - ANTWERP FREIGHT FORWARDING, LOGISTIC AND WORKS' AGENTS ASSOCIATION

BROUWERSVLIET 33 - BUS 1, 2000 ANTWERPEN 1
TEL. 03.233.67.86 - 03.231.99.30 - FAX 03.231.82.02 E-MAIL vea@vea-ceb.be
FORTIS 220-0900631-22

Bijlage 3

Geachte,

Wij wensen u anderzijds onze volledige steun te betuigen voor de "Standpuntbepaling Antwerpse Havengemeenschap t.o. v. Ontwikkelingsschets 2010"

Mvrgr
Frank Boogaerts
Directeur V.E.A.

Lid

PORT OF ANTWERP

118
Bijlage 4

ACV
Antwerpen

Antwerpen, 12 oktober 2004

Het ACV sluit zich aan bij de standpuntbepaling van de Antwerpse Havengemeenschap t.o.v. de Ontwikkelingsschets 2010 van de Westerschelde

De Antwerpse haven doet het vandaag zeer goed. Daarmee doelen we niet op de tonnenmatenrecords inzake verscheping van goederen, maar wel op het behoud van de werkgelegenheid en de inkomensvorming, die de laatste jaren bereikt werd, ondanks een slabakkende economische conjunctuur.

Dat resultaat is er niet vanzelf gekomen, maar wel dankzij een voortdurende belangenbehartiging en een volgehouden overleg, ondermeer tussen het havenbestuur en de sociale partners.

Het zou verschrikkelijk zijn, moest een uitstel of afstel van het volgende verdiepingsprogramma van de Westerschelde al deze inspanningen teniet doen: niet alleen omdat de Antwerpse havengemeenschap zich jarenlang daarvoor heeft ingespannen, maar ook omdat een nog zeer recent onderzoek van de NBB op wetenschappelijk onderbouwde wijze de impact van onze haven op zowel de directe als de indirecte werkgelegenheid heeft aangetoond: de som van beide schommelt jaar na jaar tussen 125000 à 135000 jobs VTE!

Vanzelfsprekend diende er ook rekening te worden gehouden met de effecten inzake milieu, natuur, veiligheid (in het bijzonder qua overstromingsgevaar), en andere mogelijke schadelijke gevolgen t.a.v. de stakeholders, vóór beslist zou worden tot een volgende verdiepingsprogramma. Het ACV heeft zich daarin altijd voorzichtig opgesteld: we vonden het evident dat zulke afwegingen eerst werden gemaakt.

Nu echter is komen vast te staan dat de verdieping batig is, zowel voor Nederland als voor Vlaanderen, en er geen oorzakelijk verband kon worden aangetoond met de aantasting van natuur, noch met een verhoogd overstromingsgevaar, mag er niet verder worden getalmd. Het Deurganckdok nadert zijn voltooiïng. Onze haven is bijna klaar om de schepen met grotere diepgang te ontvangen. **Er rest geen enkel argument meer om de verdere verdieping van de Westerschelde (tot 14 meter) niet aan te vatten. Uitstel tot 2010 betekent een verlies aan banen en gezinsinkomens, dat zoveel keren groter is dan een "Renault-Vilvoorde of een Ford-Genk – scenario".**

Wij kunnen bijgevolg alleen maar verwachten van de Vlaamse en de Nederlandse politieke overheden dat zij hun verantwoordelijkheid nemen in dit dossier en versneld tot politieke besluitvorming komen, zodat het verdiepingsprogramma ten laatste in 2007 kan worden uitgevoerd.

Met vriendelijke groeten,
Voor het ACV-verbond Antwerpen,

Jan Van den Eynde

110
Bijlages

Chambre de Commerce et d'Industrie
Industrie- und Handelskammer
Chamber of Commerce and Industry

Voka — Kamer van Koophandel Antwerpen-Waasland vzw
Maatschappelijke zetel: Markgravestraat 12, 2000 Antwerpen
tel. 03 232 22 19, fax 03 233 64 42
info@kvkaw.voka.be, www.kvkaw.voka.be

Kamer van
Koophandel
Antwerpen-Waasland

Mevrouw Christien Van Vaerenberg
Waarnemend secretaris
Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen
Entrepotkaai 1
2000 ANTWERPEN

Brief

uw bericht van

uw kenmerk

ons kenmerk
DB/mw
contactpersoon
Dirk Bulteel
e-mailadres
dirk.bulteel@kvkaw.voka.be
datum
13.10.2004

ONTWIKKELINGSSCHETS 2010

Mevrouw

Als Voka – Kamer van Koophandel Antwerpen-Waasland onderschrijven wij volledig het standpunt van de Antwerpse Havengemeenschap met betrekking tot de Ontwikkelingsschets 2010.

Bovendien wensen wij nog volgende twee aanvullende beschouwingen te maken, met name:

- Waar in punt 1 (pag. 3/9, paragraaf 2) wordt gesteld dat de Vlaams/Antwerpse en Nederlands/Zeeuws-Brabantse economieën al lang sterk op elkaar zijn afgestemd, niet enkel op het vlak van de logistiek en goederenbehandeling, zijn wij van oordeel dat ook het wederzijds versterken en verder ontwikkelen van de industriële cluster van zeer groot belang is.

- Waar in punt 2 gesteld wordt dat de verdieping geen significant negatieve effecten heeft op de natuurlijkheid of de veiligheid (pag. 5/9, derde paragraaf) zijn wij van oordeel dat hierdoor de jarenlange perceptie omtrent de (te) hoge risico's uitgaande van het vervoer van gevaarlijke stoffen op de Schelde op een wetenschappelijke en door alle betrokkenen gedragen wijze wordt weergelegd zodat er ook op dit vlak geen verder voorbehoud omtrent de verdieping kan geformuleerd worden.

Met vriendelijke groeten

Dirk Bulteel
Directeur Zetel Waasland

110
Bijlage b

ANTWERPSE SCHEEPVAART VERENIGING

PROSES
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1, bus 18
2018 ANTWERPEN

uw bericht van	*uw kenmerk*	*ons kenmerk*	*datum*
			13 oktober 2004

Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Geachte mevrouw
Geachte heer

Als Antwerpse Scheepvaartvereniging VZW behartigen wij de belangen van de vrijwel voltallige scheepvaartagenturengemeenschap in Antwerpen en indirect die van onze principalen-reders.

Wij wensen onze waardering uit te drukken voor het werk dat door ProSes in deze Ontwikkelingsschets is geinvesteerd.
Het verheugt ons dat de studie aantoont dat de verruiming van de Westerschelde zal bijdragen tot de welvaart van zowel Vlaanderen als van Nederland, dat de negatieve impact ervan op de natuurlijkheid nauwelijks of niet bestaand blijkt te zijn en dat met een aantal duidelijke maatregelen de veiligheid van oeverbewoners kan geoptimaliseerd worden.

Wij rekenen er daarom op dat het rapport de bewindslieden van Nederland en Vlaanderen zal toelaten een spoedige en positieve beslissing te nemen over het dossier, waarin uiteraard de toegankelijkheid voor het scheepvaartverkeer de bijzondere aandacht van onze vereniging heeft.

Met dit schrijven wensen wij alsnog een aantal bemerkingen te maken bij de geformuleerde Voorstellen voor Besluiten.

In zijn algemeenheid wensen we onze bezorgdheid te uiten over het vooropgestelde **tijdspad** dat geen duidelijkheid geeft.
Op zich is het startmoment van de uitvoering in 2007 nu reeds achterhaald door de noden van de scheepvaart. Het vervolgtraject geeft geen duidelijkheid over de einddatum van de uitvoering.
Met alle respect voor inspraak- en beroepsprocedures dient hier een tijdspad te worden opgesteld waarbij elke stap in de uit te voeren maatregelen een concrete streefdatum krijgt en waarbij op de volledige realisering een concrete einddatum wordt gezet.
Wij benadrukken dat vandaag reeds bij onze reder-principalen toekomstige vaarschema's worden uitgetekend voor de door hen bestelde grote tonnages. Onduidelijkheid inzake de toegankelijkheid van de Schelde kan een hypotheek leggen op de toekomst van Antwerpen in deze vaarschema's.

Ook menen wij dat er op korte termijn reeds specifieke **deelmaatregelen** moeten kunnen worden opgestart die de nautische toegankelijkheid reeds in de nabije toekomst verbeteren. Hierbij denken we niet enkel aan de optimalisatie van het nautische beheer - de zogenaamde Ketenbenadering - maar ook aan beperkte en plaatselijke

Antwerpse Scheepvaartvereniging v.z.w. • Brouwersvliet 33, bus 6 • 2000 Antwerpen
Tel: 32 3 222.99.00 • Fax 32 3 222.99.11 • e-mail: info@asv.be
PR: 000-0048191-79 • Fortis Bank: 220-0017945-36 • BTW: BE 406.675.963

verdiepingswerken (drempel van Zandvliet? Borsele?) die kunnen leiden tot een substantiële vergroting van de huidige beperkte vaarvensters voor grote en diepstekende schepen.

In punt 2.3 wijst het rapport er op dat de scheldehavens optimaal toegankelijk moeten zijn.
Betreffende de containervaart worden groeicijfers gegeven (3-5,5% p.a.) die ons insziens te laag ingeschat zijn. De groeicijfers van de laatste 4 jaren waren beduidend hoger en de voorspellingen van de maritieme studiebureaus bevestigen deze groei voor de komende jaren. De dringendheid van de verruiming is daardoor des te urgenter.
Ook de opgegeven diepgangen van de grote containerschepen (12-13 meter) zijn nu reeds achterhaald. De huidige grote schepen (8.500 TEU) zijn gebouwd voor een maximale diepgang van 14.50 meter en de volgende generatie die reeds op stapel staat (8.500-10.000 TEU) zal om technische redenen (grotere schroeven) een nog grotere diepgang hebben.
Dit betekent dat de mogelijkheden van Antwerpen in de huidige continentale aanloopschema's reeds beperkt zijn (lees: Nooit als laatste haven) en in de nabije toekomst nog kleiner dreigen te worden.
Hier drukken we nogmaals op de absoluut dringende noodzaak van snel **verruimde tijvensters** die niet enkel zullen toelaten dat vermelde schepen op een flexibele manier hun aanloop kunnen maken, maar ook dat meerdere dergelijke schepen dit in één tijvenster zullen kunnen en dat er een betere, veiligere verkeersspreiding mogelijk wordt.

Deze noodzaak is er niet enkel voor containerschepen, maar bestaat ook voor de opvarende bulkscheepvaart die in het rapport niet vermeld wordt. Ze ligt nu wegens de drempel van Borsele vaak te wachten voor opvaart, moet gedeeltelijk gelicht worden of moet in tweemaal de Schelde opvaren. Deze situatie creëert niet enkel grote meerkosten, maar heeft ook een directe impact op de veiligheid en de vlotheid van het verkeer.

In punt 3.2.1 wordt het concrete voorstel gedaan tot een verdieping die een **tijonafhankelijke vaart** mogelijk maakt tot 13,10 meter. Het weze uit voorgaand duidelijk dat dit naar de toekomst toe onvoldoende zal zijn en dat dit streefdoel slecht een tijdelijke oplossing zal bieden.

Met beleefde groeten

Xavier van Engelen
directeur-generaal

110

Bijlage 7

BASF

The Chemical Company

Mevrouw Christien Van Vaerenberg
Waarnemend secretaris
Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen
Havenhuis
Entrepôtkaai 1
B-2000 ANTWERPEN

Date 14/10/2004
Sender W. De Geest - Senior Vice President
Unit Directie S - Infrastructuur & Diensten
Phone 03/561.22.03
Fax 03/561.35.95
E-Mail wouter.de-geest@notes.basant.be
Subject **Standpuntbepaling Antwerpse Havengemeenschap t.o.v. ontwikkelingsschets 2010**

Geachte mevrouw,

Hierbij vindt u mijn opmerkingen met betrekking tot de op de Raad van Overleg dd. 29 september jl. toegelichte "Standpuntbepaling t.o.v. de ontwikkelingsschets 2010".

Naar vorm toe zou ik – na de inleiding – de 7 punten die nadien verder uitgewerkt worden, oplijsten, zodat hierdoor een globaal overzicht van het standpunt weergegeven wordt.

Inhoudelijk wens ik de volgende bedenkingen mee te geven :

1. pag. 3/9 : in de titel van punt 1 'batig' vervangen door 'rendabel' om sterker de daadwerkelijke voordelen te benadrukken.
2. pag. 3/9, paragraaf 2 van titel 1 : 'niet enkel op het vlak van de logistiek en goederenbehandeling' aanvullen met 'het wederzijds versterken en verder ontwikkelen van de industriële cluster'
3. pag. 4/9, paragraaf 3 van titel 2 : waarom niet zelf reeds het heft in handen nemen en stellen dat hiertoe vanuit Antwerpen reeds de nodige initiatieven opgestart zijn / zullen worden om deze toelichting in de Vlaamse Scheldevallei te geven.
4. pag. 5/9, derde laatste paragraaf van titel 2 : toevoegen : Hierdoor wordt de jarenlange perceptie omtrent de (te) hoge risico's uitgaande van het vervoer van gevaarlijke stoffen op de Schelde op een wetenschappelijke en door alle betrokkenen gedragen wijze weerlegd, zodat er ook op dit vlak geen verder voorbehoud omtrent de verdieping kan geformuleerd worden.
5. pag. 5/9, 1e zin : positief formuleren : (…), laat toe dat de beleidsintenties om het Schelde-estuarium in alle opzichten te verbeteren verder kunnen uitgewerkt worden.

BASF Antwerpen N.V.
Telefoon: +32-3-561 21 11
(centrale)
Telex: 32414
Telegram:
BASANT Antwerpen
Telefax: +32-3-561 37 47
Haven 725, Scheldelaan 600
B-2040 Antwerpen 4
H.R. Antwerpen 167.258
B.T.W. nr. BE 404.754.472
Dexia Bank 550-3004000-97
KBC 482-9007081-15
Bank Brussel Lambert
320-0014468-85
FORTIS Bank
220-0004174-39

BASF

The Chemical Company

Date 14/10/2004
Sender W. De Geest - Senior Vice President
Recipient Waarnemend secretaris
Subject Standpuntbepaling Antwerpse Havengemeenschap t.o.v. ontwikkelingsschets 2010

6. pag. 6/9, paragraaf 2 onder punt 4 : 'Onderzocht moet worden (...) de ingebrekestelling (...) in een globaal kader kunnen bekeken en herbekeken worden' vervangen door 'Nagegaan moet worden (...) de ingebrekestelling (...) in een globaal kader opnieuw moet onderzocht en eventueel herroepen worden'.

Tot slot moeten we binnen de Raad van Overleg ook duidelijk vastleggen aan wie en op welke wijze we dit standpunt gaan overmaken, en hoe we de door ons aangesproken aandachtspunten naar de toekomst toe zullen gaan opvolgen.

Met vriendelijke groeten,

Wouter De Geest
Senior Vice President

111

Laarne, 11 oktober 2004

POLDER VAN BELHAM
Keistraat 7
9270 LAARNE
T: 09/366 37 21
F: 09/366 33 01

AFDELING ZEESCHELDE
INGEKOMEN 13. 10. 2004
DOSSIER - VOLGNUMMER
16E1-1-0 6636

Ingekomen: 18 OKT 2004

AWZ - PROSES
Afdeling Zeeschelde
Copernicuslaan 1 bus 13
2018 ANTWERPEN

AANGETEKEND

O. ref.: PROSES BEZWAAR OKT 2004 HH
Betreft: **Bezwaar van de Polder van Belham tegen Proses bij het uitwerken van de plannen voor een overstromingsgebied en een natuurproject in de Kalkense Meersen**
Uw ref.:
Bijlagen: 4

Mevrouw,
Mijnheer,

De allereerste opdracht van de Polder bestaat er nog steeds in om wateroverlast te voorkomen door overtollig oppervlaktewater af te voeren. Meestal gebeurt dat nog op gravitaire wijze in zee of aan de getij onderhevige rivieren en bijgevolg enkel als het tij voldoende laag is. Soms worden daarbij mechanische of elektrisch aangedreven pompinstallaties of gemalen gebruikt.

Het gemaal 'Belham gebouwd in 1977 op de Kalkenvaart (waterloop S 147 van de 1ste kategorie) te Schellebelle kan beschouwd worden als het hart van de Polder van Belham. Via dit gemaal wordt er gezorgd voor een optimale waterbeheersing binnen het overgrote deel van de polder (±5000 ha).

Het polderbestuur is unanien tegen het voorstel om de Kalkense Meersen als overstromingsgebied in te richten.

Dit gebied kan slechts éénmaal als berging fungeren. Het bestuur opteert dan ook dat dit gebied van ± 600 ha voorbehouden wordt om gebruikt te worden voor berging van het hemelwater van hogere stroomopwaarts gelegen gebieden. Hieraan dient absolute voorrang worden verleend.

Wat het voorstel betreft om dit gebied in te richten als wetland is het polderbestuur ook tegen, omdat dit geen enkele bijdrage lèvert tot het verminderen van het overstromingsgevaar.
Wij vinden ook dat de omschakeling van het 600 ha groot gebied naar wetland een grote rol zal spelen in de bedrijfsvoering van de 114 landbouwbedrijven en dit vooral voor de ruwvoederwinning voor melkvee en vleesvee. Voor bedrijven die sterk afhankelijk zijn van deze gronden kan dit verlies het faillissement betekenen, dit moet dan ook ten allen tijde vermeden worden.

Als alternatief tot het creëren van wetland heeft het polderbestuur, samen met landbouwers van Laarne, Wichelen en Berlare reeds in 1998 een plan opgemaakt. Een voorstel dat een gebied voorzag met een oppervlakte van 116 ha en hoofdzakelijk gesitueerd is in Molenmeers – Scheerenmeers – Langedonk en Waaidonk. In dit voorstel werden die gebieden aangeduid die het minst belangrijk zijn voor de landbouw en tezelfdertijd het meest kansen geeft tot de uitbouw van natuur. (zie bijlage)

Het voorgestelde gebied komt ongeveer overeen met het gebied dat als eerste overstroomt bij hoge waterstanden. Dit blijkt uit de modelleringsstudie voor het stroomgebied van de Kalkenvaart in opdracht van Aminal (studie beëindigd in 2002 en opgemaakt door de studiebureaus Envico en Aquadvice)

Dit voorstel van de Polder van Belham werd bij onderhandelingen met de Conservators van de Kalkense Meersen afgewimpeld omdat zij voorzagen in de inpalming van de totale 600 ha (nu Natuurpunt).

Wij menen dat dit voorstel een kans moet krijgen om de toekomst van de 114 bedrijven veilig te stellen en waarbij de natuur ook best kan gerealiseerd worden.

In het regeerakkoord van de Vlaamse Regering kan men lezen dat men de landbouw in de eerste plaats als een toekomst gerichte economische sector wil beschouwen. Hiervoor wil de nieuwe Vlaamse Regering meer rechtszekerheid geven, door een stabiele en transparante wetgeving. Ze belooft ook ruimere kansen en toekomstperspectief aan de landbouw.

Het urgentieplan van toenmalig Minister Kelchtermans (1993) is toen dermate vertraagd door allerlei (zeer dure) (milieu)studies en MER (Milieu Effect Rapport) zodat men tot geen uitvoering kon komen. Elke belangengroep stelde zijn eigen eisen en wenste aan het beleid deel te nemen, daarbij kwam nog dat de materie naar allerhande kanalen en overheden verspreid werd en daardoor de coördinatie niet voorbeeldig verliep.

Wij menen dan ook dat AWZ terug moet worden zoals het altijd geweest is, in de eerste plaats zorgen voor de beveiliging van de bevolking, hun have en goed. Dit kan bereikt worden door de dijken op de plaatsen waar nodig te versterken en te verstevigen. De dag van vandaag wordt er veel geld uitgegeven aan allerlei vormen van natuurcompensaties en natuurvorming. In feite wordt er bijkomende natuur geschapen onder het mom van veiligheid.
Wil men misschien terug naar de tijd van toen (50 jaar geleden) door het afschaffen van de zo broodnodige pompgemalen ?

In bijlage wordt een copie overgemaakt van het schrijven van Vlaams Minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening Eddy Baldewijns dd. 12/5/1998 aan Volksvertegenwoordiger Jan Lenssens – Dendermonde, aangevuld met een krantenknipsel uit het Nieuwsblad De Gentenaar van 6/5/1998 over dit onderwerp.

Met oprechte hoogachting,

Namens het polderbestuur,

i.o. de ontvanger-griffier

G. Verstuyft

POLDER VAN BELHAM
Veistraat
7
9270 LAARNE

de dijkgraaf

H. De Bruycker

WOENSDAG 6 MEI 1998 HET NIEUWSBLAD - DE GENTENAAR

Overstromingsgevaar stijgt in Scheldebekken

door **Mon VANDEROSTYNE** • *Brussel*

De kans dat het Scheldebekken wordt getroffen door een overstroming als in 1953 is vandaag 4,5 keer zo groot. Toch zijn de overheidsinvesteringen in waterwerken sinds de ramp in Ruisbroek gehalveerd. De Vlaamse Vereniging voor Waterbouwers (VVW) trekt aan de noodrem. De minister van Openbare Werken, Eddy Baldewijns, geeft toe dat de budgetten zijn beperkt, maar belooft dit jaar meer middelen voor de uitvoering van het Sigmaplan.

Vereniging van waterbouwers vraagt meer geld voor waterwerken

Een kwarteeuw na het Nederlandse Deltaplan, moest het Vlaamse Sigmaplan veiligheid bieden in het Scheldebekken. Maatregelen waren de verhoging van dijken, de inrichting van gecontroleerde overstromingsgebieden en de bouw van een stormvloedkering.

Volgens de VVW blijft het Sigmaplan steken. Met inbegrip van stormschade werd er in 1995 nog 997 miljoen frank uitgegeven, in 1996 was dat 559 miljoen en vorig jaar is slechts 485 miljoen frank uitgegeven. Minister Baldewijns kondigde gisteren aan dat hij het bedrag voor dit jaar optrekt tot 703 miljoen frank.

Minder dan drie vierden van de dijken is verhoogd. Er is 571 hectare potpolder gerealiseerd, maar 904 hectare blijft ter studie. Met de bouw van een stormvloedkering is nog niet begonnen.

De verslapping van de aandacht voor dijkverhoging valt samen met toegenomen gevaar voor overstromingen. Het Sigmaplan wilde bescherming bieden tegen waterhoogten die maar een keer per 10.000 jaar voorkomen. Niet alleen is het Sigmaplan niet gerealiseerd, maar uit studies blijkt dat de betrokken waterhoogte nu al een keer op 8.000 jaar kan voorvallen. De kans op een stormvloed zoals in 1953 is volgens de Dienst der Zeeschelde zelfs 4,5 keer groter.

De verminderde prioriteit van het Sigmaplan is volgens de VVW typerend voor de algemene achteruitgang van de watergebonden investeringen, zoals voor havens en binnenwateren. De bouw van de sluis in Hingene duurde twintig jaar. Omdat drie bruggen niet aangepast raken, moeten schepen op het Albertkanaal met een laag containers minder varen. Dat verhoogt de kostprijs met twintig procent.

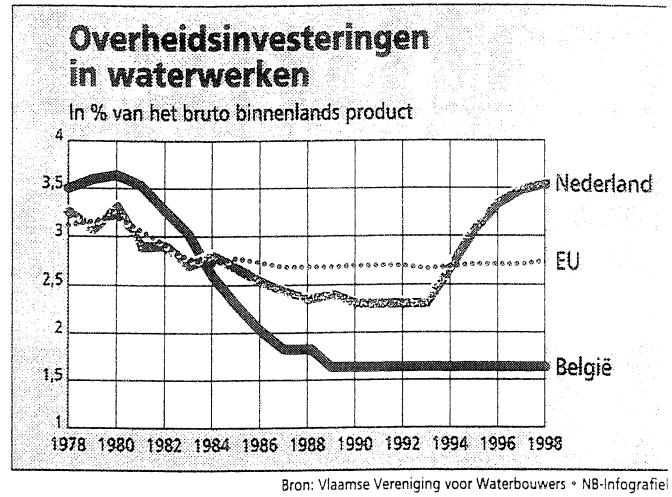
Volgens de VVW-voorzitters Alain Bernard en Frans Van Opdorp ging het de jongste jaren van kwaad naar erger. In Vlaanderen zijn de investeringsbudgetten voor waterbouw in vijftien jaar gehalveerd tot 10 miljard frank. Vorig jaar is slechts voor 3,5 miljard frank aan nieuwe werken aanbesteed.

Pas de voorbije dagen heeft minister Baldewijns het programma van de werken voor 1998 vastgelegd. De uitvoering van de eerste grote aanbestedingen zou niet gebeuren voor september.

Uitgedrukt in percentage van het bruto binnenlands product (bbp) zijn de overheidsinvesteringen in België gehalveerd in de vier jaar voor de federalisering. Hun procentueel aandeel blijft stabiel op een laag niveau, de helft van het EU-gemiddelde. In Nederland kennen ze sinds de overstromings*dreiging* op de Waal een spectaculaire stijging, tot een procent meer dan het EU-gemiddelde.

De VVW zegt dat verscheidene aannemers in Vlaanderen zich toe leggen op burgerlijke bouwkund omdat de investeringen voor wa terwegen sterk verminderen Daardoor dreigen kennis, gespec aliseerde schepen en mensen ve loren te gaan, op een ogenblik da Nederland deze sector ste steunt.

De Vlaamse waterbouw wist pa de jongste jaren een sterke expor positie uit te bouwen. Waterbou in eigen land heeft een kracht hefboomeffect op de algemer economische ontwikkeling en c tewerkstelling.

Bron: Vlaamse Vereniging voor Waterbouwers • NB-Infografiel

111

uw brief van 4/03/98
uw kenmerk 98/7712

ons kenmerk ZS.112.A/1 16EA-U-98-1644
vragen naar ir. Rik Goetinck
of toestelnummer 03/224 67 11

bijlagen EH\ZS\112\MINIS01

Aan de heer Jan Lenssens
Volksvertegenwoordiger
E. Van Winckellaan, 14
9200 DENDERMONDE.

datum 12-05-1998

Betreft : Uitvoering Sigma-plan - Scheldedijk Uitbergen-Schellebelle

Geachte heer Lenssens,

Ingevolge de vraag van de Dijkgraaf van de Polder Belham en de Dorpsraad van Uitbergen over bovenvermelde zaak, kan ik u het volgende meedelen.

Voor de uitvoering van de dijkwerken aldaar is een milieueffectrapport vereist.
Dit MER werd aanbesteed op 11 december 1997 en het eindrapport wordt voorzien in de loop van juli 1998.

Aan de hand van dit eindrapport zal een keuze gemaakt worden uit de verschillende voorstellen, waarna een detailopmeting van de later uit te voeren dijkwerken zal gemaakt worden.
Na de noodzakelijke procedures zal de bouwtoelating aangevraagd worden.

./...

NB:
gelieve
in het antwoord
de datum
en ons kenmerk
te vermelden

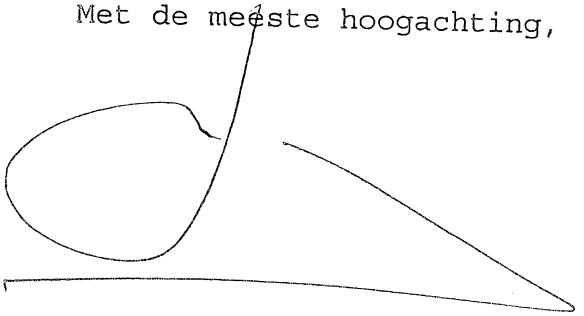
ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
departement Leefmilieu en Infrastructuur
administratie Waterwegen en Zeewezen

afdeling Beleid Havens, Waterwegen en Zeewezen
Graaf de Ferraris-gebouw
Emile Jacqmainlaan 156, bus 5 - 1000 BRUSSEL
tel. (02)553 77 02 - fax (02)553 77 35

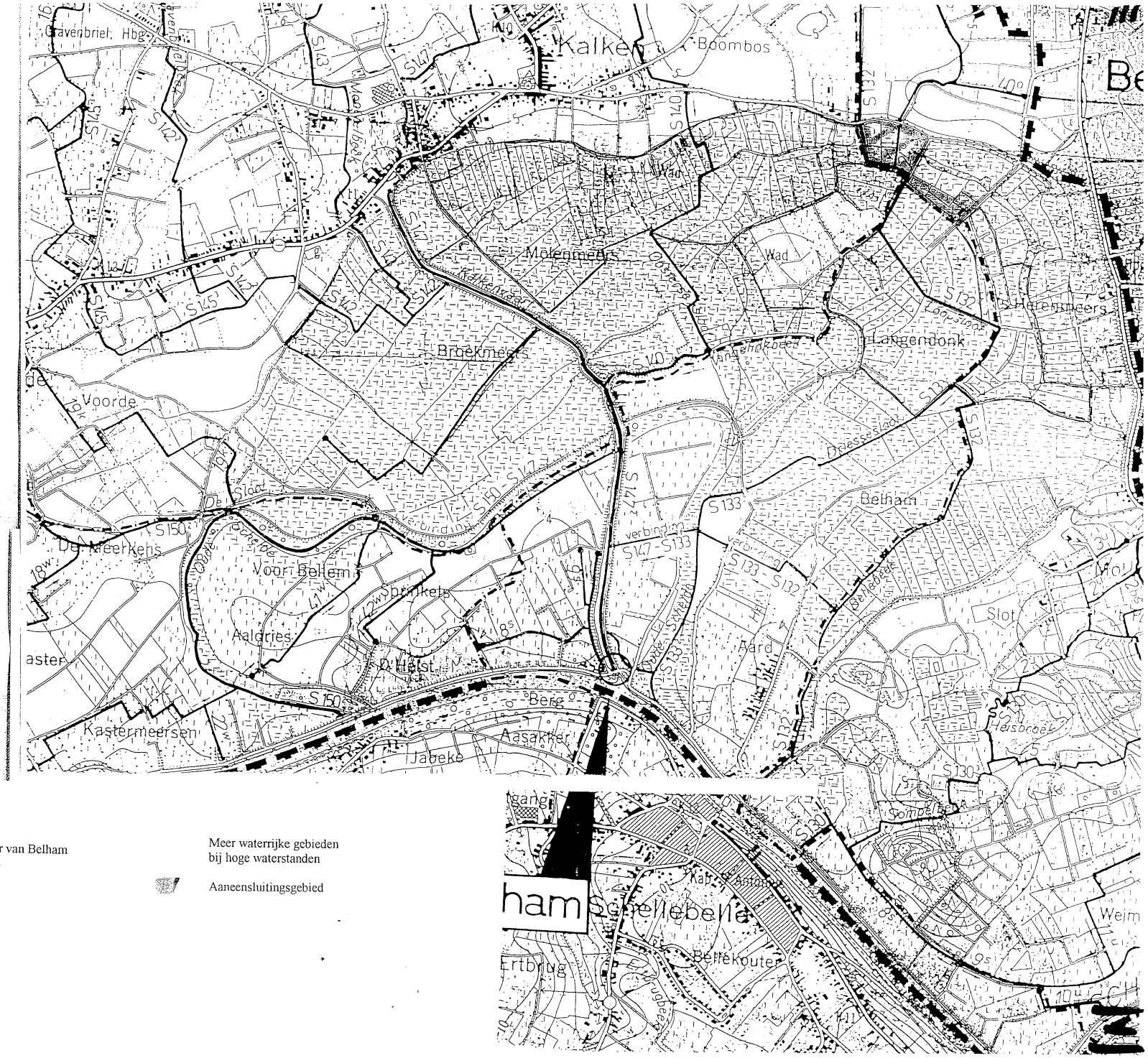
De aanvang der werken zal ten vroegste in de loop van 1999 plaatsvinden.

Ondertussen wordt nauwlettend toegezien op de staat van de huidige dijk en zullen indien nodig de noodzakelijke interventies gebeuren.

Met de meeste hoogachting,

Eddy Baldewijns
Vlaams minister van Openbare Werken,
Vervoer en Ruimtelijke Ordening

Voorstel Polder van Belham
6 februari 1998

Meer waterrijke gebieden
bij hoge waterstanden

Aaneensluitingsgebied

12

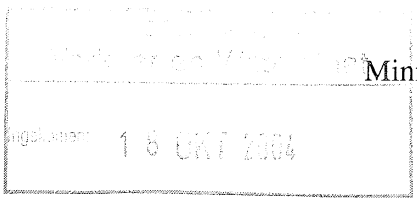
POLDER
HAMME - MOERZEKE
tel/fax 052-479749 cera 737-2112089-54

Dijkgraaf : Van Haver Clement
Vrijboomstr 13 9220 Hamme tel.: (052)48 30 26

sekretariaat
Ontv.-Griffier : Roger Willaert
F. De Pillecijnlaan 15, 9220 Hamme

9220 Hamme, 12 oktober 2004.

ons kenmerk : PHM04132.

Proses
Ministerie Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1, bus 18
2018 Antwerpen

AANGETEKEND
BEZWAARSCHRIFT

Geachte Heer, Mevrouw,

betreft: bezwaar tegen ontwikkelingsschets 2010 Schelde estuarium

Reeds meerdere malen hebben wij ons over de problematiek van de laaggelegen gebieden langsheen de Schelde, uiteraard in hoofdzaak over de gebieden in onze polderomschrijving gelegen, gebogen. Democratisch verkozen door onze stemgerechtigde ingelanden hebben wij, als bestuur van de polder, het recht en zeker de plicht dit te doen.

Wij vinden het ongehoord dat de stem van onze besturen niet verder kan, of mag?, gehoord worden dan op een zogenaamde voorlichtingsvergadering, zoals wij er vorige week in Waasmunster een hebben bijgewoond.

Wij staan voor de landbouw en de eigenaarsbelangen van de ingelanden. Hoogstens in de rand van de besprekingen kan over het eerste iets gezegd worden, over het tweede wordt gezwegen in alle talen. Eigenaars, en gebruikers van bedreigde gronden, wachten bang af...

1953 was een harde les, voornamelijk, voor de Nederlanders (ook voor ons!)... zij hebben er hun conclusies uit getrokken en gepast gereageerd. 1976 was een harde les voor ons, wij zouden er onze conclusies uit trekken... het sigma-plan is er gekomen... echter nog niet volledig gerealiseerd na bijna dertig (!) jaar. Het plan moet nu bijgestuurd worden... mooie uitleg om laksheid waarmee men de uitvoering ter harte nam te verdoezelen. Indien men nog eens dertig jaar zou wachten zou de huidige bijsturing misschien ook al lang voorbijgestreefd en onnodig of onnuttig bestempeld kunnen worden. Ondertussen blijven wij leven met de dreiging van het wassende water.

Het maatschappelijk draagvlak om de plannen door te voeren zoals ze er nu gewijzigd bijliggen is er helemaal niet, zo blijkt uit de reacties tijdens de gehouden informatievergaderingen. Belangstellenden, vooral belanghebbenden, reageren tegen de voorliggende plannen maar vragen de uitvoering van het oorspronkelijke plan, inclusief de realisatie van de stormstuw. Ook het bestuur van onze polder, in naam van het overgrote deel van de

ingelanden vraagt dit. Om U dit kenbaar te maken nemen wij onze toevlucht tot het indienen van dit bezwaar tegen de voorliggende plannen. Uit de voorliggende rapportering blijkt dat men niet zeker is of de stuw er niet zal moeten komen na verloop van enige tientallen jaren!

Over enige weken zullen wij, hopelijk, terug vergaderen, onder leiding van de dienst Zeeschelde. Men zal ons, meer dan in een vroegere vergader-reeks, uitleggen waar de zogezegd nodige GOG's, (nog roekelozerwordt omgesprongen met gronden, en tegen welke kostprijs, bij de realisatie van GGG's) gepland worden. Ook dan zullen wij reageren, voornamelijk tegen het principe. Zal het zo veilig om leven zijn met de dijk in zijn achtertuintje? De gebieden die nu prijs gegeven zullen worden fungeren nu reeds als opvanggebied voor het teveel aan water in onze woonwijken. Indien U deze gebieden gaat vullen met water, afkomstig uit de stroom of rivier, waar zullen wij dan ons teveel kwijtraken?

Wij maken ons echter geen illusies. Ondanks het feit dat de stormstuw op elke vergadering aan bod komt, dat de realisatie ervan steeds weer gevraagd wordt twijfelen wij wat de realisatie betreft... Geen centen? alles is een kwestie van prioriteiten. Ondeugend kunnen wij erbij denken dat reeds een groot deel van de kostprijs vergooid is aan het bekostigen van studies allerhande die moeten aantonen dat de stuw er toch niet zo nodig is.

Eigenlijk en zeker niet het minst betreuren wij het feit dat in deze en alle andere gelijkaardige planningen het groene gedachtengoed overheersend, bijna dictatoriaal aanwezig is.

Ook gehoord tijdens de vergadering: "als wij niet zover gaan zal Europa ons hiertoe verplichten". Wie is Europa? Toch onder andere mensen van bij ons! Bestaat er op dat niveau dan geen mogelijkheid om sommige utopische doelstellingen terug te schroeven tot haalbare, betaalbare en vooral realistische doelstellingen, misschien ten koste van een plantje of een vogeltje, maar wie bestaat er voor wie?

Samengebald komt het er hem op neer dat wij de realisatie van het oorspronkelijke sigmaplan vragen, inclusief de realisatie van de stormstuw, niet wat men er ten allen prijze wil van maken. Had onze democratie maar een bindend referendum toegelaten!

Hopend dat U, Geachte Heer, Mevrouw, met dit schrijven wel degelijk rekening zal houden, wij maken ons echter geen illusies, tekenen wij, namens het bestuur van de polder, intussen,

met de meeste hoogachting.

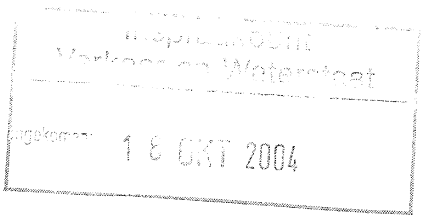
Roger Willaert.
Ontv.-Griffier.

Clement Van Haver.
Dijkgraaf.

113

Tonny Temmerman
Negenoogstraat 3
9140 Steendorp
Tel: 03.774.22.57

Steendorp 7 oktober 2004

ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1, bus 18
2018 Antwerpen.

Betreft: Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

Geachte Dames en Heren,

Hiermede wens ik gebruik te maken van de mogelijkheid om mijn mening te geven over het onderwerp in referte vermeld.
In de hoop dat de bevoegde bewindslieden eindelijk hun verantwoordelijkheid in deze zullen opnemen richt ik me in de eerste plaats tot hen.
Op de informatievergadering van 23 september ll. Op het gemeentehuis te Beveren moest ik naar aanleiding van de terechte reactie van de aanwezige landbouwers terugdenken aan het artikel van mijn hand dat onder de titel "Opkikker" werd opgenomen in 't Groene Waasland het Wase natuur-en milieutijdschrift van 15.3.03. In dit artikel, dat voor de volledigheid hier is bijgevoegd (bijlage 1) en dat ook bezorgd werd aan Prof. F. Mostaert de voorzitter van het forum waarvan sprake in het artikel, heb ik in de eerste plaats mijn overtuiging willen overbrengen dat alleen door **overleg** dat via **dialoog** tot een akkoord tussen alle betrokken partijen leidt een volwaardige oplossing kan gegeven worden aan een conflictsituatie.
Op de vergadering te Beveren is eens te meer gebleken dat er **van een ernstig dialoog geen sprake** is. Nog steeds worden de gefundeerde opmerkingen van landbouw, gemeentebesturen, polderbesturen, vissers, jagers, natuur en milieuverenigingen, enz, onvoldoende of niet in aanmerking genomen. Nochtans zijn alle pogingen om **via een conflict scenario een maatschappelijk draagvlak te creëren gedoemd om te mislukken.**

Over het hoofdstuk **veiligheid** kunnen we voorlopig kort zijn. Iedere expert, AWZ incluis, geeft toe dat de enige afdoende oplossing in deze de realisatie van een **stormstuw** is. Het is wraakroepend dat er nog steeds geweigerd wordt met de aanvang van de bouw hiervan te starten. (Enig uitstel zou nog te verantwoorden zijn indien men de Overschelde **nu** realiseert).

Het schoentje wringt natuurlijk bij de **toegankelijkheid** van de haven van Antwerpen.
Als verantwoordelijke voor de totaliteit van de externe goederenstroom van een groot Amerikaans bedrijf had ik destijds heel wat inzicht in, en in mindere mate ook invloed op, de havengebonden activiteiten en mogelijkheden in België, en Nederland. Tot de dag van vandaag blijf ik de evolutie in deze laatste materie met de grootste belangstelling volgen.
Het spreek voor zich dat onze havens economische groeipolen zijn die de grootst mogelijke aandacht verdienen.
Ik kan echter geen begrip opbrengen voor de houding van de overheden die in verband met de **mogelijkheden** van de haven Van Antwerpen hun verantwoordelijkheden niet opnemen door nog steeds **niet** te reageren op de overduidelijke **beperkingen** hiervan.

1. Wat de havenlobby ook mag beweren er zijn **beperkingen aan de groei.** In casu zal de huidige groei in de container trafiek op termijn afnemen, stil komen te staan, zoniet teruglopen.
2. Als de trend zich doorzet en er steeds **grotere schepen** in de vaart worden gebracht zal de tijd komen dat dergelijke schepen **niet meer de Schelde zullen opvaren**, alle verdiepingen van het estuarium ten spijt.
3. Door haar ligging ver op de stroom is **Antwerpen** op termijn **gedoemd**, op gebied van aan en afvoer, een **ondergeschikte rol** te spelen ten aanzien van de havens van Zeebrugge, Vlissingen en Rotterdam.

Ondertussen is het dus al jaren duidelijk dat de Antwerpse havenlobby, tegen beter weten in, boven voornoemde evidenties doet negeren.
Stommiteiten en drama's zoals vroeger hebben plaatsgehad met de verdwijning van de polderdorpen op de Rechteroever en meer recentelijk met het dorp Doel, doeldok, verrebroekdok en het deurganckdok op de Linkeroever mogen niet meer plaats hebben.
De economie moet zich aanpassen aan mens en natuur en niet omgekeerd. Op termijn is er geen andere **duurzame** oplossing.

Blijft de derde poot die van de **natuurlijkheid** inherent aan het estuarium.
De initiatiefnemers van het hele gebeuren, de Antwerpse havenlobby op kop, zijn er destijds schitterend in geslaagd het overgrote deel van de groene beweging voor hun kar te spannen door hun meer ruimte voor natuur voor te spiegelen.
Behalve enkele doekjes voor het bloeden komt daar, **terecht**, in Zeeland niets van in huis.
Als AWZ consequent is zal daar in Vlaanderen ook weinig van gerealiseerd worden.
Als conservator sinds 1980 van het Kijkverdriet de zoetwaterschorre langs de Linkeroever ter hoogte van de Steenbakkerij te Temse-Steendorp weet ik dat **schorren meegroeien met - en tot op de hoogte van - de *gemiddelde* hoogwaterstand. Gevolg** van deze bij insiders algemeen aanvaarde wetmatigheid: wanneer men in de valleigebieden (ook in Nederland) **G.G.G.'s** gaat instaleren zullen deze gebieden binnen maximum enkele tientallen jaren **opslibben tot op de toegelaten tijhoogte.** (Wat ik sinds jaar en dag in het veld heb kunnen waarnemen is ondertussen onderschreven door een wetenschappelijke studie uitgevoerd aan de KUL, zie ook bijlage 2). Eerste gevolg een vermindering van het kombergingsvermogen van het desbetreffende G.O.G. Tweede en belangrijkste gevolg een inherente afname van de veiligheid tegen overstromingen. Veiligheid tegen overstromingen is tot nader order nog altijd de voornaamste opdracht van AWZ in deze.
Ik, en velen met mij, zijn om nog een andere reden niet te vinden voor de installatie van G.G.G.'s. Wij geloven niet in de **illusie** van waardevollere natuur die zogezegd aan de installatie van G.G.G.'s zou verbonden zijn. Een en ander daaromtrent heb ik sinds jaar en dag uiteengezet in het bovenvermelde tijdschrift 't Groene waasland. Recentelijk is ons standpunt nog verwoord in een artikel onder de titel "middeleeuwse natuur in de Potpolder" in het themanummer Schelde van het tijdschrift "vogelnieuws" nummer 2 juni 2004 een uitgave van Vogelbescherming Nederland. Als rechtgeaarde natuurbeschermer kan ik niet akkoord gaan dat omwille van het creëren van **zogenaamde** nieuwe natuur, bestaande organismen, hoe geringschattend sommigen daar ook over doen, worden vermoord.
Met het idee meer ruimte voor natuur op zich valt te leven alleen moet dat gerealiseerd worden in akkoord met alle actoren die erbij betrokken zijn. In de eerste plaats zijn dat de huidige beheerders de landbouwers. De dooddoener dat er in een G.O.G. niet meer aan landbouw gedaan kan worden wordt in de praktijk, al dan niet verantwoord, wie zal het zeggen, tegengesproken o.m. in het G.O.G. te Tielrode.

Tot hier de mening van iemand die geboren en getogen is in het Scheldeland. Ik heb dit land in **al** zijn aspecten oprecht lief. Daarom wens ik dat de verloedering die onder het mom van zogenaamde vooruitgang nog steeds doorgaat gestopt wordt.
Voor mij is het ondertussen duidelijk, om het met een toepasselijk beeld te zeggen, we, (de politici die over dit dosier moeten beslissen incluis) worden met een kluitje in het riet gestuurd.
In de ontwikkelingsschets 2010 Schelde-esturium wordt tot nu toe alleen de poot toegankelijkheid ernstig genomen. De twee andere poten zijn er enkel bijgesleurd om de kansen van de Antwerpse haven zo hoog mogelijk te houden.

Schande.

Tonny Temmerman

Cc: - eresenator F. De Bondt St Niklaas
- volksvertegenwoordiger J. De Meyer Belsele
- dr.Prof. F. Mostaert waterbouwkundig labo Hoboken
- dr. K. De Smet hoofd Afdeling Natuur Aminal Brussel
- Burgemeester A. Denert Kruibeke
- D. Hylebos hoofdredacteur 't Groene Waasland
- Gemeentebestuur Beveren
- H. Peeters Vogelbescherming Nederland

Bijlagen : 2

Bijlage 1

OPKIKKER

31 januari 2003, Hendrik Conciencegebouw Koning Albert II laan Brussel.

Als lid van de stuurgroep van het Ecologisch Impulsgebied Schelde, Dender, Durme was ik ingegaan op de uitnodiging om deel te nemen aan het "waterforum" een initiatief van het Vlaams Integraal Wateroverleg Comitee (VWIC) Subcomitee Watersysteemkennis.
Het VWIC werd in 1996 opgericht om het integraal waterbeheer in Vlaanderen beleidsmatig vorm te geven te begeleiden en de realisatie ervan op te volgen. Het VIWC is een platform voor overleg en uitwisseling van informatie tussen alle actoren in het waterbeleid en beheer.
Wat aanvankelijk dreigde te resulteren in een zoveelste saai spelletje blufpoker tussen "techneuten" rond thema's over monitoring, databanken, databeheer en modelling is tot mijn verbazing en grote vreugde uitgedraaid op een vruchtbare dialoog. Hierbij kwam begrip voor overleg en uitwisseling van gegevens tussen alle actoren in het waterbeleid en beheer aan bod.
Ik ben de organisatoren en de diverse sprekers dan ook erg dankbaar voor wat zij en hun collega's tot nu toe presteerden. Ook en vooral omdat in de slotverklaring van het waterforum zoveel aandacht ging naar mijn tussenkomst waar ik met het uit de hand gelopen voorbeeld van de inrichting van de polders te Kruibeke tot "potpolder" opriep om in de toekomst, wanneer nieuwe waterbeheerswerken gepland worden, vooraf informatie uit te wisselen met de mensen van ter plaatse.
Als het VIWC er nu ook in slaagt de boodschap ingang te doen vinden bij zijn principalen dan zitten we helemaal op het goede spoor.

Juist, kikkers leven niet alleen in het water. Opkikkers daarentegen zou men denken hebben helemaal niets met water te maken. Fout , opkikkers zijn en blijven kikkers.

Tonny Temmerman Steendorp 01 februari 2003.

Bijlage 2.

Gecontroleerd gereduceerd getij afgekort G.G.G.

Op de vergadering te Waasmunster op 5.10 ll. werd ik tijdens de pauze door de voorzitter van ProSes met aandrang verzocht mijn ideeën i.v.m. met G.G.G. te beargumenteren.
Alhoewel ik me geen illusies maak over de inpakt van wat volgt wil ik toch voldoen aan het verzoek van de voorzitter. Ik heb voor de tweede maal (cfr. Bijlage 1) een gevoel gekregen dat we, de domme dwarsliggende bevolking, niet alleen **gehoord** worden maar dat er ook naar ons **kan geluisterd** worden.

Vooreerst enkele begrippen die we hier zullen hanteren:

1. **Open verbinding:** deze omschrijving gebruik ik om aan te geven dat het water **onbelemmerd** op het ritme van de getijdenwerking een gebied in en uit stroomt

2. **Gesloten verbinding:** deze omschrijving gebruik ik om aan te geven dat het water **belemmerd** d.w.z. gehinderd door een obstakel, bv. Een sluis, een gebied in en uit stroomt.

Alvorens in te gaan op de problematiek van een G.G.G. een kort overzicht van mijn ervaringen sinds 1980 opgedaan in het veld.

1. Met o.m. het doel de snelheid van de opslibbing in een **lager gelegen** deel van een schorre te onderzoeken hebben we in 1990 op het Kijkverdriet te Steendorp een perceeltje van ongeveer 4 bij 4 meter handmatig afgegraven tot op een diepte van **40cm.** Het perceel ligt langs de rand van de hoofdgeul die het schor bevloeit op ongeveer 20m. van de Scheldeoever. Het perceel stond dus in **open verbinding** met het getij. **Na 10 jaar** was het perceel **volledig opgeslibt** en niet meer van de omgeving te onderscheiden.
2. En vijftal jaren geleden is aan de U.I.A een onderzoek gestart naar de wisselwerking tussen riet en de getijdenwerking. Hiertoe wordt in een installatie op de U.I.A de getijdenwerking kunstmatig gesimuleerd. Het riet dat hiervoor wordt gebruikt werd, met ons akkoord, mechanisch geoogst onder de vorm van wortelstokken op het Kijkverdiet. Daartoe werd langs een geul in **open verbinding** gelegen op meer dan 50m; van de Scheldeoever ongeveer 50m² afgegraven tot op een diepte van gemiddeld **30 cm**. Heden **amper 5 jaar later is van deze afgraving niets meer terug te vinden.** De reden van het **verschil in opslibbingstijd** met de in punt 1. beschreven proef is niet alleen te vinden in het verschil in diepte bij de start maar ook in, naast andere minder belangrijke parameters:
- Het **verschil in afstand** met de hoofdstroom waardoor er **minder stroomsnelheid** met **snellere bezinking en ophoging** voor gevolg plaats heeft.
- Het gegeven dat er bij deze proef belangrijke hoeveelheden **wortelstokken achterbleven**. Wortelstokken waaruit het riet opschiet. **Riet dat op zijn beurt opslibbing in de hand werkt.**
3. Op het einde van de jaren 80 werd in het kader van de Sigmawerken in de dijk te Steendorp een nieuwe sluis gestoken. Hierbij werd de toegang tot de oude sluis door

middel van breuksteen afgesloten. De breuksteen werd aangebracht tot op een hoogte iets lager dan het gemiddeld hoogtij. Hierdoor ontstond een buitendijks gelegen gebied, enkele honderden m² groot, dat in **gesloten verbinding** staat met de getijdenwerking. Deze gesloten verbinding had voor gevolg dat het bij vloed ingestroomde water veel **langzamer** wegstroomde dan bij een open verbinding. Na korte tijd toen de openingen in de breuksteen dichtgeslipt waren bleef er tussen twee overstromingen steeds meer en meer scheldewater op het terrein achter. Ondanks dat de oude sluistoegang bij afsluiten tot **ruim 2 meter diep** was de site **binnen de 3 jaar totaal opgeslipt**. Heden groeit daar naast riet voornamelijk wilg onder de vorm van struiken. Het **eindstadium** in de natuurlijke evolutie van zoetwaterschorren.

4. Met de bedoeling na te gaan of de **opslibbingsnelheid** mede afhankelijk was van de oppervlakte heb in dezelfde periode, ongeveer 1km stroomopwaarts het gebied beschreven in punt 3 eigenhandig een vergelijkbaar gebiedje van slechts enkele m² groot aangelegd. De opslibbing verliep identiek als beschreven in 3.

Aan de hand van mijn ervaringen hierboven uiteengezet en die voor wat de opslibbingstijd in algemene zin bevestigd wordt door het onderzoek uitgevoerd aan de KUL (zie hoger) ben ik zo vrij te beweren:

1. Dat er een merkelijk verschil bestaat in opslibbingstijd tussen een wat ik noem een open verbinding en een gesloten verbinding met de getijdenwerking.
2. Dat een G.G.G. **binnen de kortste tijd** (het exacte aantal jaren doet er niet toe) zal opslibben tot op de toegelaten tijhoogte. (cfr. het algemeen aanvaarde gegeven dat alle schorren zijn opgeslibt tot op de **gemiddelde** tijhoogte)

Toegepast op een G.G.G. in bv. KBR zal het kombergingsvermogen zeer snel ter plaatse drastisch afnemen met alle gevolgen vandien.
Hoe men het ook draait of keert we hebben hier noodgedwongen te doen met een **gesloten verbinding** met de getijdenwerking. Het bij vloed **toegelaten water** zal aangezien het voorziene G.G.G. in KBR op ca. 1m. TAW ligt **ca. 5 uur stilstaan** alvorens het terug op natuurlijke manier kan afvloeien. Intussentijd zal het **aangevoerde slib** (de hoeveelheid per tij, veel bij stormweer minder bij kalm weer, doet er niet toe) **voor het grootste deel bezinken en achterblijven.** Aanvankelijk zal van de opslibbing weinig te merken zijn om de doodeenvoudige reden dat eerst de aanwezige "overdiepten" onder de vorm van kreken, wielen en andere al dan niet kunstmatig ontstane plassen zullen dichtslibben. Eens die na **korte tijd** (nogmaals het juiste aantal jaren doet er niet toe) zullen opgeslipt zijn zal een en ander **zeer snel** in de rest van het G.G.G.zichtbaar worden.
Hetgeen zich in een G.G.G. In KBR zal voordoen zal zich ook voordoen in elk ander G.G.G. in het estuarium.

Vooraleer deze uiteenzetting af te sluiten nog enkele algemene bemerkingen ter zake.

- Met het doel de inpakt van de installatie van G.G.G.'s na te gaan werd destijds besloten, vooraleer G.G.G.'s op grote schaal uit te voeren, over te gaan tot een beperkt **proefproject**. Aan de hand van de resultaten die dit proefproject, dat gepland was in het **Lippensbroek** te Hamme, zouden opleveren zou men besluiten of de installatie van G.G.G.'s al dan niet verantwoord waren. Tot mijn grote consternatie wordt over dit initiatief tegenwoordig in alle talen gezwegen.

- Wellicht wordt deze **optie verlaten** omdat G.G.G.'s een **zeer handige oplossing** bieden om op nagenoeg geruisloze manier gedeeltelijk en tijdelijk van een gigantisch en complex **slibbergingsprobleem** af te raken.
- Met complex verwijs ik in de eerste plaats naar het gegeven dat het **slib** uit het estuarium zwaar gecontamineerd d.w.z. zeer **giftig** is. In dit laatste verband zijn, om het mogelijk te maken dit slib te gebruiken als grondstof voor de dijken, de normen i.v.m. giftigheid aangepast. Schandalig.
- Dat die giftigheid nog steeds speelt wordt anderzijds toegegeven door te stellen dat landbouw in G.G.G.'s en ook G.O.G.'s niet meer kan! Moet er nog zand zijn?

Tot hier, beste voorzitter, mijn door U gevraagde argumentatie. De bal ligt terug in Uw kamp. Ik hoop dat U op de ingeslagen weg zult doorgaan en de moed zult opbrengen er op te wijzen dat dit **ganse** project in zijn huidige vorm niet kan doorgaan.

114

11/10/2004

Verka... ...staat
ingekomen: 18 OKT 2004

Bezwaar tegen „Proses" en het natuurontwikkelingsproject in de Kalkense meersen,

Wij als landbouwer kunnen dit project niet onderschrijven, wij willen concrete invulling in samenspraak met onze gelastingen, gemeenten en polderbesturen.
Proses heeft alleen en onder druk van „groen" en de havenlobby van Antwerpen geprobeerd zonder onze inspraak duizenden hectaren natuurgebied te creëren onder het mom van de veiligheid. Het dossier moet herdaan worden tot er een sociaal draagvlak aanwezig is.
Tenandere deze ingreep betekent de doodsteek van mijn bedrijf.

Kristiaan De Gelder, 39 jaar landbouwer.

K. De Gelder

115

Familie Baudts
Blaktestraat 39
9910 Knesselare

Knesselare, 11 oktober 2004

AFDELING ZEESCHELDE
INGEKOMEN 15. 10. 2004
BUNDEL VOLGNUMMER
16E1-I-0 6702

Aan AWZ afdeling Zeeschelde
Copernicuslaan 1 bus 13
2018 Antwerpen

Wij, ondergetekenden, Alexander Baudts, Bernard Baudts en Myriam Coppens wensen bezwaar in te dienen tegen PROSES, in het bijzonder tegen het natuurontwikkelingsproject in Uitbergen en de Kalkense Meersen, omwille van de volgende redenen:

1. Wij werden als eigenaars, resp. vruchtgebruiker, van een aantal percelen grond in het desbetreffende gebied niet op een efficiënte manier door de betrokken overheid in kennis gesteld van het project.

2. Het project zal ons inziens een waardevermindering van onze eigendom teweegbrengen en wij ontvangen daarvoor geen enkele compensatie.

3. Het overstromingsgevaar kan ons inziens ook op een andere manier ingedijkt worden, zonder de betrokken eigenaars te benadelen.

Hoogachtend,

Alexander Baudts | Bernard Baudts | Myriam Coppens

Ver
Ingekomen: 18 OKT 2004

116

aangetekend schrijven

BEDRIJFSGILDE ASSENEDE
Vereniging van beroeps-landbouwers aangesloten bij de Belgische Boerenbond
Assenede Bassevelde Boekhoute Oosteeklo
P.a. Marc Claeys
Voorzitter
Beekstraat, 104
9968 Bassevelde

Ingekomen: 18 OKT 2004

ProSes
Project-directie Ontwikkelingsschets
Schelde-estuarium
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan, 1 - bus 18
2018 Antwerpen

14/10/2004

Betreft : *Lange Termijnvisie Schelde-estuarium.*
Inspraak.

Geachte Directie,

Naar aanleiding van de periode van inspraak op/omtrent de ontwikkelde termijnvisie op het Schelde-estuarium vragen we Uw aandacht voor de overwegingen van ons bestuur bij het voorliggend gedachtegoed.

In de termijnvisie 2010 is voorzien dat de Braakman en Braakmankreek in Zeeuws-Vlaanderen een partieel GGG-regime zullen krijgen: een gecontroleerd gereduceerde getijdenwerking. Dit project wordt in operationele termen aangediend als : "verbetering van de waterhuishouding in de Braakman". Daarbij is tevens voorzien dat de vaargeul van de Westerschelde wordt verdiept.

Het is inderdaad zo dat ons bestuur, al enkele jaren bij de polderbesturen aandringt op een verbetering van de waterhuishouding voor de Braakman.

Het overtollig aflopend oppervlaktewater uit het Meetjesland wordt vanuit het Leopoldskanaal via het Zeeuwse Isabellakanaal naar de Braakmankreek gevoerd en via de zeesluizen in de zeedijk aan de Braakmankreek geloosd op de Westerschelde.

Een en ander is ten principe geregeld in de overeenkomst van 20 mei 1843 "gesloten tussen Nederland en België" nopens "DE UITWATERING VAN VLAANDEREN", in concreto in de Afdeling III : "gronden gelegen aan de linkerzijde van het kanaal van Terneuzen..".

Daarin lezen we onder meer :

"De afwatering der landen van de watering die voor 1830 bekend...zal, te gelegener tijd, naar zee worden geleid, door middel van de

vereiste werken, welke het Nederlands Gouvernement, ingevolge het traktaat van de 5° november 11, zal doen uitvoeren."

"De waterleidingen, sluizen, heulen en andere kunstwerken, gelegen op het Nederlands grondgebied en bestemd om het Belgische Water in gemeenschap te brengen met het nieuwe middel van uitwatering, zullen door de zorg van het Nederlands Gouvernement in eenen goeden staat onderhouden worden".

Er bestaan "reeds" plannen om het waterregime op de Braakman te wijzigen in functie van het natuurbeheer. Blijkt dat het **waterpeil** in de Braakman zal verhoogd worden met 50 cm. Deze **peilverhoging** brengt een verminderde bergingsfunctie van de Braakmankreek met zich.

Hierbij zij ook gewezen op de bepaling van artikel 38 van het internationale tractaat dd 1843 tussen Belgie en Nederland inzake de afwatering van onze streek naar de Westerschelde.
In voornoemde overeenkomst lezen wij:

"Het is insgelijks verboden aan de afmetingen en de uitwateringen van de op het Nederlands grondgebied gelegen kunstwerken, dienende tot de afloop van hetzelfde (nvdr: Belgische) water te verminderen zonder toestemming van het Belgisch Gouvernement."

Tot 1952 konden de Vlaamse c.q de Meetjeslandse Polders vrij en onbeperkt lozen in de getijdengeul van de Braakmankreek.
In 1952 werd de Braakman(kreek) bedijkt.
Het is ons niet bekend dat daartoe een "toestemming" werd bekomen vanwege het "Belgische Gouvernement"; de betreffende Meetjeslandse "lozende" wateringen en polderbesturen werden daarbij niet betrokken. Feit is dat de afwatering dientengevolge vanuit het Meetjesland niet vrij & onbeperkt meer kan verlopen. Bij het lozen van Meetjeslands water moet nu rekening gehouden worden met het tegenwoordige oppervlakte-water-peil in de ingepolderde Braakmankreek en omliggende Braakman-polder.

Dit **waterpeil** komt nu opnieuw onder druk.

Op 23/01/1984 werd tussen de Vlaamse Gemeenschap, vertegenwoordigd door haar Executieve, in de persoon van de Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening, landinrichting en Natuurbehoud, dhr. P. AKKERMANS ,en het Nederlandse Waterschap DE DRIE AMBACHTEN, vertegenwoordigd door de dhr. P. VAN HOEVE, dijkgraaf, een overeenkomst afgesloten; daarbij werd opnieuw een beperking ingevoerd voor de lozing van het overtollig oppervlaktewater vanuit het Meetjesland ("deelbekken Krekenland") naar de Braakmankreek. Er werd een maximum-peil ingesteld waarop de lozing van water uit het "deelbekken Krekenland" moet stoppen, ongeacht een eventuele wateroverlast-problematiek stroomopwaarts in het "deelbekken Krekenland". Bij het tot stand komen van deze overeenkomst werden de vier betreffende polderbesturen door de Vlaamse overheid (opnieuw) niet betrokken; de vier betreffende polderbesturen (Zwarte-Sluispolder, Isabellapolder, Slependammepolders en de Generale Vrije Polders) waren/zijn ook geen contracterende partij terzake.

We stellen vast dat deze polderbesturen vandaag ook niet bestuurlijk betrokken werden bij de beleidsstelling van de ontwikkelingsschets – 2010 voor het Schelde-estuarium.
Politici hebben de mond vol van "responsabilisering van de belanghebbende burgers in hun betreffende gedecentraliseerde besturen". Woorden en daden zijn hierin echter niet in overeenstemming.

Gezien het wijzigend aanbod van hemelwater, resp. meer piek-aanbod, dringen de polders uit het "deelbekken Krekenland", resp. "Waterschap Krekenland", al geruime tijd aan op een **"verbetering van de waterhuishouding op de Braakmankreek"**, zoals ook 'nominaal' in het vooruitzicht gesteld wordt in de LTVS OS-2010 voor het Schelde-estuarium.

In de ontwerp-teksten voor de LTVS OS-2010 is echter niet duidelijk wat deze "verbetering van de waterhuishouding" in de Braakman inhoudt. Is deze "verbetering" voorzien vanuit een louter/eenzijdig ekologische rationaliteit, zoals reeds in het vooruitzicht is gesteld, of is deze 'verbetering' (mede-?)geconcipieerd vanuit een "veiligheids-beleid-approach"

Als deze "verbetering" inhoudt dat er bijkomend instrumentarium/ infrastructuur wordt voorzien voor een verbeterde afvoer van piekaanbod-water uit de Braakmankreek bij noordwesterstorm en hoge buiten-tijen, dan onderschrijft ons bestuur zo'n concept.
Het is ons bekend dat ook de vier Meetjeslandse polderbesturen al lang aandringen op de bouw van een nieuw gemaal aan de Braakmansluizen te Terneuzen.

Indien echter omwille van een eenzijdige ecologische approach voor de verdere inrichting van de Braakman/Braakmankreek de waterhuishouding vanuit het Meetjeslands "deelbekken Krekenland" wordt bemoeilijk/dreigt bemoeilijkt te worden, dan wijzen we hierbij op de in zake zijnde Vlaamse belangen in het stroomopwaarts gelegen 18.000 Ha-grote Vlaamse gebied, omschreven door het "deelbekken Krekenland", resp. het "Waterschap Krekenland".

Meer dan drie-kwart van dit Vlaams gebied is landbouwgebied.

De laatste jaren was de lozing van overtollig water uit ons gebied "op het nippetje"; op bepaalde ogenblikken werd de lozing van overtollig water uit ons gebied naar de Braakman verplicht stopgezet op aandringen van de Nederlandse autoriteiten.

Als dergelijke periodes van overlast zich voordoen tijdens het groeiseizoen en oogstseizoen dan dreigt er zéér veel schade voor onze bedrijven in dit gebied.
Onze streek kan geen enkele verdere bezwaring op/van het afwateringssysteem verdragen.

Onrustwekkend is dan de overweging te lezen in de gemeenschappelijke nota *"Reactie Zeeuws-Vlaanderen op Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium"* van het Waterschap "Zeeuws-Vlaanderen" tezamen met de drie in Zeeuws-Vlaanderen inliggende gemeentebesturen van Terneuzen, Hulst en Sluis, waarin we lezen :

blz. 3 : ***"Doordat bij de verdieping van de Westerschelde hogere waterstanden optreden, heeft dit een negatief effect op de actuele en toekomstige veiligheid tegen overstromen. Tevens belemmert dit de lozingsmogelijkheden van het polderwater via sluizen en gemalen"***

In de nota wijzen de Zeeuwse openbare besturen erop dat *"Zo ontbreekt de uitwerking van de relatie tussen de beoogde verdieping (met verhoging van de waterstanden en golven tot gevolg) op de achteruitgang van de actuele en toekomstige veiligheid tegen overstromen. Huidig hoog voorland (schor) wordt aangetast, waarmee de waterkering te maken krijgt met een hogere hydraulische belasting. Ook de invloed van verruimings- en onderhoudsbaggerwerk op de stabiliteit van de oevers wordt onvoldoende benadrukt.."*

Feit is dat de polders in het Meetjesland, resp. "waterschap Krekenland", beschermd worden tegen het water van de Westerschelde door de zeewering van het Waterschap Zeeuws-Vlaanderen.

Het veiligheidsaspect terzake voor het "Waterschap Krekenland" betreft enerzijds de zeeweer-infrastructuur (de primaire dijken) langs de Westerschelde en anderzijds de waterhuishouding, c.q het dagelijks waterbeheer op en rond de Braakman/Braakmankreek.

In voornoemde Zeeuwse nota lezen we daar verder over (blz 4) : *"Bij veiligheid tegen overstromen moet de normstelling 1/4000 altijd en overal worden gehaald, met als gevolg dat alle primaire dijken verder opgehoogd zullen worden, waardoor de gewenste dynamiek (de rivier de ruimte geven of laten nemen, zoals bij de andere grote rivieren) hier niet altijd tot de mogelijkheden behoort. De OS2010* (nvdr : Ontwikkelingsvisie Schelde tegen 2010) *doet hierover geen uitspraken, ook niet in relatie tot de gewenste dynamiek in het systeem.."*

Concreet wijzen deze vier openbare Zeeuwse besturen in deze nota er verder op :
"De Braakmankreek komt onder invloed van een getij en er is geen duidelijkheid over het te hanteren peil"..."Bij wijzigingen van het huidige peilbeheer moet rekening gehouden worden met de afvoer van Vlaams Polderwater krachtens het Traktaat van 1843. Omdat de regio momenteel bezig is met een vergevorderd stadium van planvorming, kan elke inbreuk hierop niet rekenen op voldoende draagvlak"

De waterbeheerders samenwerkend in het "Waterschap Krekenland" en de Zeeuwse zusterorganisatie opteren voor de bouw van bijkomende bemalingskapaciteit ter hoogte van de zeesluizen(Westerschelde) aan

de Braakmankreek; dit met het oog op de beveiliging van dit internationale deel-Schelde-stroomgebied tegen wateroverlast.

De verbetering van de waterhuishouding in de Braakman moet dan ook op krachtlijnen aangeven dat deze "**verbetering**" ook inhoudt : de nodige maatregelen tot een **verbetering van de beveiliging** van de streek tegen wateroverlast. Quod non.

Zolang deze verduidelijkende optie daarin niet is/wordt inbegrepen kunnen wij deze plannen niet onderschrijven; integendeel : moeten we deze plannen afwijzen.

Begrijpelijkerwijs veroorzaken deze plannen ongerustheid bij onze landbouwers en onze besturen.

Daar waar de probleemformulering in deze lange-termijn-visie niet lijdt aan onduidelijkheid stellen we vast dat de planvorming daar wel aan lijdt.
Dat is een gebrek.

Deze gebrekkigheid is oorzaak van bestuurlijke onrust op lokaal-regionaal vlak en maakt dat het voorliggend concept vooralsnog geen bestuurlijk, noch maatschappelijk, draagvlak kan vinden.

We stellen voor om voornoemd concept van "verbetering van de waterhuishouding op de Braakman" 'aan te rijken' als voornoemd.
We stellen voor dat betreffende plannen-op-hoofdlijnen toch eerst verder getoetst worden op hun bestuurlijke (beleids-), maatschappelijke en technische relevantie vooraleer daar "kracht van beleidsplan" aan te geven.

Hoogachtend,

Marc Claeys
Voorzitter

Coussens Frank
Sekretaris

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Land- en Tuinbouwvorming

Leuvenseplein 4, 1000 BRUSSEL
Tel. (02)553 63 56 – Fax (02)553 63 60
E-mail: land- en tuinbouwvorming@ewblm.vlaanderen.be

Ingekomen: 18 OKT 2004

ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicus
Copernicuslaan 1 busnummer 18
2018 Antwerpen

Uw kenmerk	ons kenmerk	Bijlagen
ProSes /BM 00015075		
Vragen naar / e-mail	**Telefoonnummer**	**Datum**
Bart Bollen Bart.bollen@ewbl.vlaanderen.be	09/272.22.40	11 oktober 2004

Betreft : Inspraak Strategische milieueffectenrapportage Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estruarium

Geachte,

Gelieve de volgende bemerkingen te vinden vanuit de Administratie Land- en Tuinbouw op de ambtelijke versie van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estruarium.
Het Schelde-estruarium is een prachtig gebied dat vele functies herbergt. Veiligheid, natuurlijkheid en toegankelijkheid zijn diegene waarop dit rapport zich toespitst.

Vooral de ruimtevragende functies, namelijk veiligheid en natuurlijkheid, kunnen een belangrijke impact uitoefenen op de functie landbouw zowel binnen als buiten het studiegebied. Om deze reden zullen de bemerkingen namens de Administratie Land- en Tuinbouw voornamelijk betrekking hebben op deze functies.
Vanuit het rapport zijn de ruimtelijke benaderingen voor de afzonderlijke functies veiligheid en natuurlijkheid niet uit elkaar te halen en kiest men resoluut voor de verwevenheid van beide functies.

Een zekere verweving kan mogelijk zijn doch enkel op voorwaarde dat deze verwevenheid van functies een efficiënt ruimtegebruik tot gevolg heeft.
Specifiek voor de functie veiligheid merken wij dat men in de nabije toekomst in Vlaanderen een veiligheidsniveau bekomt van 1/350 jaar en dat ten gevolge van het broeikaseffect deze veiligheid zou reduceren tot 1/100 jaar in 2100. Indien men via het proces actualisatie van het Sigmaplan kiest om veiligheid te verhogen via een ruimtevragend alternatief, zal dit louter bekeken voor de functie veiligheid een relatief kleine socio-economische invloed hebben op het landbouwgebeuren buiten de noodzakelijke infrastructuurwerken en buiten het vermijden van bebouwingen binnendijks.

De functie natuurlijkheid heeft de grootste invloed in dit voorliggend rapport op de ruimte en bijgevolg op de functie landbouw. Om deze reden worden de bevindingen van destijds zoals die reeds werden aangehaald bij de kennisgeving rond de natuurinrichtingsschetsen herhaald.

Betreffende het hoofdstuk natuurlijkheid kon en kan men vaststellen dat dit een omschrijving is van een wensbeeld enkel vanuit een natuurfunctie. De in dit rapport voorliggende ontwikkelingsperspectieven zijn van deze omvang dat men de verschillende wensbeelden vanuit de verschillende functies aan elkaar moet toetsen rekening houdende met de reeds gemaakte af-

117

spraken rond functieverdelingen in het kader van de ruimtelijke structuurplanning in Vlaanderen. In dit proces kan men niet vertrekken vanuit een onbeschreven blad en zal de input van de huidige situatie best een sturend karakter krijgen.

Vanuit deze vaststellingen kan worden geargumenteerd dat het hoofdrapport onvoldoende onderbouwd is. Voornamelijk op het multidisciplinair vlak is de ruimteclaim hoofdzakelijk vanuit een natuurfunctie ingegeven. Als het hoofdrapport deze vaststelling moet dragen mag niet verwacht worden dat er draagvlak kan zijn voor het deel "Voorstellen voor besluiten".

Eén van richtinggevende functies binnen het proces van de Schelde ontwikkeling is de veiligheid tegen overstromingen. Dit laatste aspect wordt voornamelijk binnen de actualisatie van het Sigmaplan uitgewerkt. Als het voorliggende milieueffectrapport wordt geanalyseerd, kunnen een aantal onvolkomenheden worden vastgesteld;

1) In het onderdeel "Waterkwaliteit" geeft men veel effect aan de beluchtingscapaciteit van de inlaatsluizen van de GGG's niettegenstaande men het negatieve effect ervan minimaliseert of in het geval van stikstof voorwaardelijk verbindt aan een vermindering van de totale input.
2) Binnen het onderdeel "Bodem" vinden wij niets terug van mogelijkheden tot herstel naar de oorspronkelijke situatie.
3) Voor het onderdeel "Lucht" neemt men geen kennis van de bestaande situatie namelijk de tijdelijke plantaardige captatie en de opslag van koolstof hetgeen toch een significante permanente buffer geeft binnen het huidige landgebruik. Tevens wordt bij de keuze tot GGG het proces van reductie van fossiele CO_2, hetgeen gestimuleerd wordt vanuit het Europese beleid, onmogelijk gemaakt. Voor landbouwgewassen hanteert de Europese Commissie reductiecijfers van 2,9 tot 3,8 ton CO_2/ha/jaar (suikerbiet) en dan halen we alleen één mogelijke landbouwtoepassing aan.
4) Voor het onderdeel "Fauna en Flora" geeft men op Vlaams niveau geen inschatting van het planmatig biotoopverlies in het kader van de ruimtelijke balansen binnen de ruimtelijke structuurplanning.
5) Bij het onderdeel "Mens" wordt de uitdeining van een mogelijke significante ruimteclaim niet bekeken op bijvoorbeeld de grondprijzen in de omgeving en de indirecte gevolgen daaraan (kostprijsstijgingen voor bedrijven, huisvestigingsmogelijkheden voor sociaal minderbedeelde, …).
   Binnen dit onderdeel valt ook het zich toe-eigenen van bestaande zaken zoals bijvoorbeeld de recreatie op de dijken zonder een beeld te geven van de huidige toestand en dat de bepalende factor tot uitbreiding waarschijnlijk bepaald wordt door de draagkracht van de infrastructuur.

Onvolkomenheden binnen de vernoemde onderdelen zullen hun invloed hebben op de besluiten, die bijgevolg in het huidige rapport weinig draagvlak vinden binnen de Administratie Land- en Tuinbouw.

Ook de "Maatschappelijke Kosten Batenanalyse voor de actualisatie van het Sigmaplan" (mKBA) ligt ter inspraak. Ook deze mKBA heeft volgens ons enkele gebreken met bepalende invloed op het eindbesluit zoals:

1) Het nodige grondbeslag dient als directe kost in de mKBA te staan, ook voor landbouw.

In het rapport rekent men voor het verlies van de landbouwfunctie in het geval van de optie GGG enkel de vergoeding voor de productiefactoren arbeid en kapitaal, zie blz 39. In een mKBA worden inkomensoverdrachten niet doorgerekend op voorwaarde dat er hier geen opoffering van schaarse middelen tegenover staat. (ref. MBKA Spankrachtstudie, Procesgroep,p45). Ook de productiefactor land dient men in rekening te brengen, omdat het nu eenmaal een schaars goed is.
De hoeveelheid grond die men moet doorrekenen is deze die men aan de markt ontrekt. Onttrekking door onteigening, evenals een waardeverlies

van de grond is een aanbodsonttrekking. Als de onttrekking significante invloed heeft op de ruimtedruk buiten het gebied dan dient ook deze kost te worden verrekend, omdat de grondprijs nu eenmaal gebaseerd is op de schaarste van voor de onttrekking.
In Nederlandse mKBA's gebruiken ze volgende indicatoren voor de grond-druk: investeringskosten onteigening, grond en bebouwing, kosten van bestemmingsbeperkingen voor stedelijke functies. In het Sigmaplan dient de relevante uitbreiding ook deze van de industriële functies mee te nemen.

2) Onrealistische inschattingen en berekeningen op basis van vrijwilligerswerk kunnen niet voor zulke oppervlakten.

Kostprijsberekeningen, zoals op blz 25, voor een onderhoudswerk op basis van vrijwilligerswerk voor een totale oppervlakte van 1800 ha zijn ongeloofwaardig en mogen bijgevolg niet als basis worden gehanteerd voor een vergelijking met andere alternatieven waar deze kosten zich niet of niet in dezelfde mate manifesteren.

3) Er zijn verschillende overschattingen van de baten voor natuurontwikkeling bij het alternatief gecontroleerd gereduceerd getijde gebied.

Ongeacht de moeilijke financiële verrekening en validatie van deze post zijn er tal van factoren die leidden tot een overschatting van de baten voor natuurontwikkeling bij het alternatief van een gereduceerd getijde gebied.
Voor de regulatiefuncties telt men 30.000 euro per ha die voornamelijk vanuit de functies nutriëntenverwijdering, in mindere mate sedimentvang, CO_2-opvang en beluchting van het water zou moeten komen. Belangrijke vragen werden reeds gesteld omtrent deze functies in de onderdelen van het plan-mer. Bovendien worden bepaalde onderdelen van deze baten reeds door de maatschappij bekostigd. Gezien deze baten afhankelijk zijn van de omvang, wordt het bedrag per hectare zelf in vraag gesteld en tegelijk behouden ten gevolge van kennisgebrek.
Voor de functie recreatiewaarde verwijzen wij ook naar hetgeen reeds weergegeven werd in het onderdeel mens van het plan-mer.
Rond het punt van niet-gebruikswaarde moeten wij toch wijzen op het bestaan van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV). In het RSV is er een beleidsbeslissing genomen rond de functionele ruimteverhoudingen binnen Vlaanderen. Het volledig doorrekenen van de te ontwikkelende natuurwaarde als maatschappelijke baten voor het Sigmaplan is ofwel een negatie van RSV, ofwel een overheveling van de baten van RSV naar Sigma ofwel een dubbeltelling. Volgens ons is de beslissing reeds genomen en kunnen deze baten niet verrekend worden in het Sigmaplan. (ref. Ruimtelijke kwaliteit in de MKBA, TNO Inro, p58).

4) Een gecontroleerd overstromingsgebied met een invulling voor landbouw dat te maken heeft met een overstromingsfrequentie van één keer per jaar is een kostprijsmaximalisatie, dat bijgevolg niet als vergelijkingbasis kan dienen.

Specifiek voor de functie veiligheid merken wij dat men in de nabije toekomst in Vlaanderen een veiligheidsniveau bekomt van 1/350 jaar en dat tot gevolge van het broedkast deze veiligheid zou reduceren tot 1/100 jaar in 2100. Indien men via het proces actualisatie van het Sigmaplan kiest om veiligheid te verhogen via een ruimtevragend alternatief. Zal dit louter bekeken voor de functie veiligheid een relatief kleine socio-economische invloed hebben op het landbouwgebeuren buiten de noodzakelijke infrastructuurwerken en het buiten het vermijden van bebouwingen binnendijks. Gezien de berekende baten niet verschillend zijn dan deze in de Figuur 1 opgenomen, daarentegen voor de kosten?

Wij denken dat deze gebreken in de mKBA-studie een hoedanigheid bezitten, dat men de waarde van het besluit gegeven in figuur 1, volledig in vraag kan stellen en bijgevolg het besluit geen draagvlak vindt binnen de Administratie Land- en Tuinbouw.

Als algemeen besluit kan bijgevolg vanuit de Administratie Land- en Tuinbouw worden gesteld dat de ter inzage gelegde rapporten, die raakvlakken hebben met het domein Landbouw, gebreken vertonen. De tekortkomingen zijn van deze aard dat de rapporten door de Administratie Land- en tuinbouw niet kunnen worden onderschreven als documenten, die de basis voor een beleidsbeslissing zou moeten ondersteunen.

Hoogachtend,

Jules Van Liefferinge
Directeur-generaal

118

Karel Van de Velde
Tragelweg 8
9230 WETTEREN

Verkeer ... aat
ingekomen: 18 OKT 2004

Aan AWZ AFDELING ZEESCHELDE
Copernicuslaan 1 b 13
2018 ANTWERPEN

AFDELING ZEESCHELDE
INGEKOMEN 12. 10. 2004
BUNDEL VOLGNUMMER
16EI-I-0 6620

Wetteren, 11 oktober 2004

Waarde Mevrouw,
Waarde Heer,

Betreft: bezwaar PROSES

Hierbij wens ik een aantal bezwaren te formuleren tegen de voorgenomen plannen in het kader van PROSES,inzonderheid het "natuurontwikkelingsproject" in de Kalkense Meersen.

1. Het project PROSES werd – helaas kenmerkend voor een overheid die zichzelf nochtans als zeer communicatief bestempelt – op een bijzonder krakkemikkige manier ter kennis gebracht.
De eigenaars/betrokkenen/inwonenden die rechtstreeks met de gevolgen van de plannen te maken zullen krijgen werden slechts laattijdig en met mondjesmaat ingelicht, terwijl beleidsmakers en adviseurs allerhande hun zegje al konden doen.

2. Het comité Overleg en Advies Partijen, dat zogezegd objectief advies zou moeten uitbrengen, is absoluut onevenwichtig samengesteld.
De Zeeuwse landbouw is er in vertegenwoordigd, de Vlaamse landbouw in het geheel NIET.
De mening van grondeigenaars die rechtstreeks bij de plannen betrokken zijn is kennelijk totaal niet belangrijk (- want deze partij heeft geen enkele vertegenwoordiger-) de mening van maatschappelijke drukkingsgroepen als Natuurpunt Vlaanderen of Bond Beter Leefmilieu schijnt daarentegen wél als relevant te worden aanzien. (waarschijnlijk wegens electoraal interessanter ???)

3. Het project claimt een kosten-baten analyse voorop te stellen, waarbij men opteert voor het oude SIGMA plan in combinatie met COC's en GGG's.
Wat dit laatste betreft houdt de kosten –baten analyse (bewust ?) een aantal aspecten totaal buiten beschouwing.
Zo wordt geen rekening gehouden met het economisch waardeverlies van de gronden die in de GOC/GGG zullen komen te liggen.
Er wordt ook geen rekening gehouden met verlies aan arbeidsplaatsen en economische omzet in de landbouwsector.

a. verhoging van de dijken waar nodig langsheen het Scheldebekken.

b. uitdiepen en verbreden van het stelsel van zijrivieren, beken en grachten
De wateropvangcapaciteit zou daardoor enorm toenemen, zonder dat nochtans de omliggende gronden veel in waarde verliezen, eerder integendeel.
Deze buffercapaciteit werd in de studie totaal over het hoofd gezien.

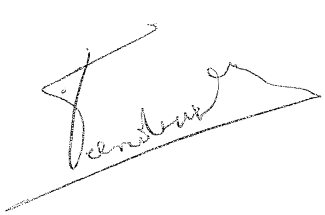
c. het opnieuw aanbrengen van werkende sluizen langsheen het Scheldetraject.
Deze sluizen kunnen gecontroleerd en gecoördineerd worden bediend naargelang de vereisten zich aandienen.
Dergelijke ingrepen kosten slechts een fractie van de geplande werken, terwijl het nut ervan veel groter is, en de druk op het landschap quasi nihil.

d. natuurontwikkeling kan perfect gebeuren langs de grachten, beken en rivieren
Er wordt voorgesteld aan de talrijke beken/grachten/zijrivieren een natuurberm te voorzien van een twee -tot vijftal meter, wat gezien de uitgestrektheid van het waterwegennet een oppervlakte van ettelijke tientallen hectare betekent.
In deze berm kan de specifieke natte vegetatie zich ontwikkelen, en vormt zich een zeer divers biotoop voor waterdieren.
Aan de aanpalende landbouwer kan een beheersovereenkomst worden voorgesteld, en een vergoeding voor inkomensverlies.

Deze voorstellen zijn eenvoudig te realiseren, tegen minimale kostprijs.
Het waardeverlies voor de gronden is zeer gering, en de landbouw heeft dan tenminste nog een overlevingskans.
Tegelijkertijd wordt de natuur gestimuleerd, en blijft toch de eigenheid van het landschap bewaard.

U van dit alles de goede ontvangst toewensend, verblijft,

de postieve protestvoerder,
Karel Van de Velde

Als bestuurslid van de Polder Willebroek wil ik graag ook mijn mening eens naar voor brengen in verband met het waterbeleid. Het valt zeker en vast niet te betwisten dat de veiligheid van de mensen op de eerste plaats moet komen in deze zaak. Maar moet dit dan ten koste gaan van de goede landbouwgrond als er andere alternatieven mogelijk zijn? Zowel in onze gemeente Willebroek als in Battel behorende tot Mechelen.

Voor het stockeren van water zouden de talrijke natuurgebieden en bossen toch een mooie oplossing zijn. Hier hebben wij niets op tegen en zullen er minder mensen schade van ondervinden. Toch wil ik nog eens benadrukken dat de goede landbouwgrond voedsel opbrengt en dat hebben we toch nodig denk ik.

Dus zou het niet beter zijn eerst de rivier uit te baggeren waar dan bij gevolg een grote hoeveelheid water kan gestockeerd worden. Tevens vragen wij al jaren om een stormvloedkering die onmisbaar is, maar ter vergeefs.

De landbouwers worden hier al jaren gedicteerd door de mestbank met onder andere beperkte bemestingen. En alsof dat nog niet voldoende is, rijzen er dan de plannen om deze gronden te overspoelen met het vuile slip van het Zennewater. Mag ik hier nog aan toevoegen dat men al jaren spreekt van de deze wateren te zuiveren, maar over de haalbaarheid heb ik toch mijn twijfels. Namelijk het sluikstorten neemt nog jaarlijks toe, zoals iedereen wel weet.

Ik ben 45 jaar bestuurslid van de polder Willebroek en heb hier al veel flaters zien gebeuren door de dienst Zeeschelde, waarvan onze ingelande eigenaars het slachtoffer zijn geweest.
Hopend dat jullie met onze bezwaren rekening zullen houden, dank ik u bij voorbaat.

Hoeyghe Hans Beemdenveerdreef 13
Heindonk Willebroek

Hoeyghe

ingekomen: 18 OKT 2004

120

V.V.H.V. v.z.w.
Vlaamse Vereniging
Hengelsport Verbonden

Aangesloten bij de C.I.P.S.
Overkoepelend orgaan B.C.A.
Erkend door het BLOSO (nr.9.421)
en door de Vlaamse Gemeenschap
als beleidsondersteunende
vereniging inzake visserij (M.B.
17/07/1998)

ZELIA
VERZEKERINGEN

Blankenberge, 6 oktober 2004

ProSes
Ministerie van de Vlaamse
Gemeenschap
Copernicuslaan 1 bus 18

2018 ANTWERPEN

Ingekomen: 18 OKT 2004

Betreft: Inspraakronde ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium
Ref: 24632

Geachte,

Als Vlaamse Vereniging voor Hengelsportverbonden (V.V.H.V.) verenigen wij 17.000 individuele leden en 550 clubs verspreid over gans Vlaanderen.
De V.V.H.V. of Vlaamse Vereniging voor Hengelsport Verbonden is de enige door BLOSO erkende hengelsportfederatie in Vlaanderen.

Vanuit deze context wensen wij enkele opmerkingen te formuleren met betrekking tot de Smer. Wij kunnen ons in geen enkel geval akkoord verklaren met het feit dat:

> *"De bestaande woon-, leef- en bedrijfsfuncties zijn verenigbaar met geen enkele van de verschillende vormen van overstromingsgebied die in het kader van de actualisatie van het Sigmaplan worden bestudeerd. Woonhuizen, bedrijven, gemeenschapsvoorzieningen en recreatieve infrastructuur zullen onteigend moeten worden. Naast de kost die dit met zich meebrengt voor de initiatiefnemer, is er ook het maatschappelijke effect van de onteigening.*
>
> *Voor de meeste gebieden gaat het om slechts enkele eenheden (0 tot 5). In het oog springen echter de omgeving Prosperhaven, Doel en Prosperpolder met 70 te onteigenen gezinnen, Weert met 10 te onteigenen gezinnen en Battenbroek, door de aanwezigheid van een inrichting voor groepen. Verder ook de gebieden op de Bovendijle (21 te onteigenen gezinnen) en een aantal gebieden langs de Grote Nete (Kleine Heide, Brandhoek, Hallaar, Stippelberg, oude loop Westerlo, Bergom) en Westmeerbeek, met 21 te onteigenen gezinnen.*
>
> *Ook de dijkverhogingen en –verbredingen die bijkomend gerealiseerd moeten worden voor het behalen van het vooropgestelde veiligheidsniveau kunnen bestaande woon-, leef- en bedrijfsfuncties in het gedrang brengen, maar dit effect zal klein zijn in vergelijking met het effect van de aanleg van de overstromingsgebieden."*

V.V.H.V.- Secretariaat, Astridlaan 30, 8370 Blankenberge
Tel 050/41 40 77, Fax 050/42 87 59, BAC 775-5376737-48
E-mail: milieucel@vvhv.be
http://www.vvhv.be

Het feit dat **recreatieve infrastructuur (visserhuisjes en vijvers) in geen enkel vorm van overstromingsgebieden integreerbaar wordt is onaanvaardbaar**. Het beoogde veiligheidsniveau maakt dat de overstromingskans in dergelijk gebied zo laag gehouden wordt dat de veiligheid voor de betrokken eigenaars en recreanten niet in het gedrang komt.

Het gaat in geen geval op dat honderden hectaren recreatie (en daaraan gekoppeld duizenden hengelaars) dienen te wijken voor de creatie van een plan waarvoor geen enkel maatschappelijk draagvlak is. De verzuring onder de buitengebiedgebruikers zal veel sneller toenemen dan de beoogde stijging in natuurwaarde van deze gebieden.

Mochten studies uitgewezen hebben dat de mogelijke planalternatieven technisch onuitvoerbaar waren zouden we ons hierbij neergelegd hebben. Nu echter, wanneer men het voor ons enige aanvaardbare alternatief (stormstuw te Oosterweel) gewoon naast zich neerlegt wegens "te duur" is dit ronduit schandalig. Deze oorspronkelijke infrastructuurwerken bieden het beoogde veiligheidsniveau en zijn technisch perfect uitvoerbaar.

Wij vragen ons trouwens ook af hoe men dergelijke overstromingsgebieden gaat integreren in het Vlaams Ecologisch Netwerk. Wanneer er letterlijk gesteld wordt dat de verenigbaarheid van deze gebieden groot is dient u ons even uit te leggen hoe dit juridisch gaat geregeld worden, wanneer in het VEN een verhoging of een verlaging van het waterpeil niet toegelaten is. Of valt er in de betrokken gebieden nu wel een mouw aan te passen?

Hoogachtend,

Dr. M. Coussement
Voorzitter V.V.H.V.

V.V.H.V.- Secretariaat, Astridlaan 30, 8370 Blankenberge
Tel 050/41 40 77, Fax 050/42 87 59, BAC 775-5376737-48
E-mail: milieucel@vvhv.be
http://www.vvhv.be

121

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie

Koningin Astridlaan 50 bus 6, 3500 Hasselt
tel. (01174 27 30– fax (011) 74 27 49

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicus ProSes
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 Antwerpen

Ingekomen: 18 OKT 2004

uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
ProSes/BM 00015075	15AB3/MER/ 312	1
vragen naar/email	**telefoonnummer**	**datum**
Bea Lebegge bea.lebegge@ewbl.vlaanderen.be	(011) 74 27 34	12 OKT. 2004

Betreft : Inspraak Strategische milieueffectenrapportage Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Geachte,

In antwoord op uw bovenvermeld schrijven, vindt u hierbij de opmerkingen van de afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie.

In ons advies van 25/11/2003 (zie bijlage) werd de nodige aandacht gevraagd voor het gebruik van baggerspecie als secundaire grondstof. In **besluit j** wordt de mogelijkheid opengelaten voor zandwinning of hergebruik.
Deze opties dienen dan ook verder onderzocht.

Het zou daarom zinvol zijn om te verwijzen naar het op 4 april 2003 goedgekeurde delfstoffendecreet. Het uitvoeringsbesluit werd op 26 maart 2004 goedgekeurd en is verschenen in het Belgisch Staatsblad op 28 augustus 2004. De doelstellingen van het beleid inzake ontginningen en het beheer van de oppervlaktedelfstoffen wordt weergegeven in dit decreet. Het decreet laat ondermeer toe de delfstoffenbehoefteplanning te structureren, een duurzaam beheer van de delfstoffenvoorraad te voeren en het gebruik van delfstoffen uit uitgegraven bodem en alternatieve materialen te bevorderen.

Gelet op het goedgekeurde delfstoffendecreet zou ik willen aandringen om de bovengenoemde aspecten op te nemen binnen de milieueffectenrapportage.

Hoogachtend,

ir. Eddy Leenders
ingenieur-diensthoofd

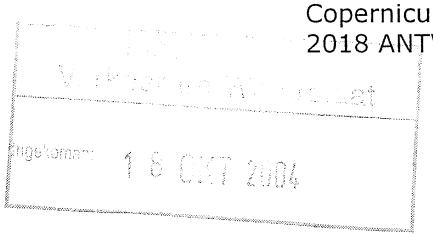
./..

122

NIEUW MECHELEN
Stad in volle vaart

Departement: Stedelijke Ontwikkeling
Dienst: Milieudienst
Befferstraat 25
2800 Mechelen

PROSES
Ministerie Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 ANTWERPEN

Uw kenmerk:	Ons kenmerk:	Behandeld door:	Datum:
	EDW/04/784/gvds	E. De Winter Ecoloog	07.10.2004
Telefoon:	Fax:	E-mail:	Bijlagen:
015 29 75 40	015 29 75 49	milieudienst@mechelen.be	

Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Geachte mevrouw
Geachte heer

In de voorstellen voor besluiten van de ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium werd de volgende bepaling opgenomen :
" In de zone ter hooge van de monding van de Zenne (Rupelbekken) wordt ongeveer 250 ha GOG aangelegd, waarbij door natuurontwikkeling eveneens een bijdrage wordt geleverd aan het streefbeeld natuurlijkheid".

Het is ons momenteel niet duidelijk of deze bepaling geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op het grondgebied van de Stad Mechelen.

Vermits meer concrete gegevens ontbreken wensen wij toch te reageren op het geformuleerde voorstel :

- de Stad Mechelen werd op geen enkele wijze expliciet in kennis gesteld van de ontwikkelingsschets en van de inspraakprocedure.

- in de ontwerpteksten "Milieu-effectrapportage voor het Sigmaplan" is er in een bepaald alternatief sprake van de aanleg van een overstromingsgebied in Battenbroek te Mechelen (oppervlakte 210 ha).
  Blijkbaar gaat het om een ander gebied dan beschreven in de ontwikkelingsschets.
  De relatie en coördinatie tussen de beide documenten zijn dan ook onduidelijk.

- een degelijke en grondige raadpleging van de lokale besturen is noodzakelijk alvorens tot definitieve plannen en voorstellen te komen.

Alle officiële briefwisseling dient gericht aan het College van Burgemeester en Schepenen,
Stad Mechelen
Grote Markt 21
2800 Mechelen
fax 015 29 75 10
e-mail: secretarie@mechelen.be

Hopend dat met onze opmerkingen rekening zal gehouden worden,
tekenen wij

Met ware hoogachting

Opdracht burgemeester
van 31.08. 2004, bij toepassing
van artikel 110 NGW

Koen VANCRAEYNEST
Stadssecretaris

Jowan LAMON
Schepen

123

Aangetekend

Aan College van Burgemeester en Schepenen
Gemeente Beveren
Stationsstraat 2
9120 Beveren

Kieldrecht, 15 oktober 2004

Betreft: bezwaarschrift betreffende de studies ProSes over de Ontwikkelingsschets 2010-Schelde-estuarium en de actualisatie van het Sigmaplan

Geachte Heer Burgemeester en Schepenen

Wij ontvingen bijgaande bezwaarschriften.
Mogen wij u vriendelijk verzoeken deze te willen doorzenden naar:

ProSes Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1, bus nr. 18
2018 Brussel

Met dank,

Met vriendelijke groeten,

De Wase Koerier
A. Cleiren

123 en

Bezwaarschrift betreffende de studies van ProSes over de Ontwikkelingsschets 2010 – Schelde-estuarium en de actualisatie van het Sigmaplan.

Ondergetekende wenst bezwaar in te dienen op basis van volgende elementen:

Voorafgaand wensen wij aan te klagen dat het schier onmogelijk is binnen een tijdsbestek van 30 dagen een degelijk bezwaarschrift in te dienen als antwoord op de omvattende studie van ProSes. Op die manier wordt al bij voorbaat de inspraak van de burger uitgehold.

1. **Het uitgangspunt van de studie is de toegankelijkheid van de Antwerpse haven.** Milieu en vooral veiligheid zijn ondergeschikt. Landbouw werd bewust niet eens bekeken. Dat maakt dat deze studie onvolledig en onevenwichtig is.

2. Van de natuurprojecten die in de studie worden voorgesteld kan men blijkbaar niet uitmaken of deze iets zullen opbrengen. De voorgestelde ingrepen zijn echter bijzonder verregaand én onomkeerbaar. Zij maken dat honderden mensen hun bestaan in de polders moeten opgeven. Daarom moeten deze projecten zoals ze voorliggen afgewezen worden.

3. **De studie besluit dat een stormstuw perfect de veiligheid garandeert voor de bewoners langs de Scheldeoever**. Toch wordt, omwille van de kostprijs, niet voor een stormstuw gekozen. Dat is een onverantwoorde keuze en is spelen met het leven van duizenden mensen in het Scheldebekken.

4. Het argument dat de veiligheid zou verzekerd worden door de aanleg van overstromingsgebieden is onjuist. Volgens de voorliggende studies zou het effect ter hoogte van Antwerpen niet meer dan 20 cm zijn. Daarmee wordt Antwerpen onvoldoende beveiligd.

5. **De inrichting van overstromingsgebieden in Hertogin Hedwigepolder, Prosperpolder en Doelpolder is onaanvaardbaar. En wel vanuit ethisch standpunt standpunt en economisch standpunt.** Het betreft hier namelijk géén maagdelijk gebied maar een streek waar sinds honderden jaren, van generatie op generatie honderden mensen wonen en werken.

6. **Het gebied Van de Hedwigepolder, Prosperpolder en Doelpolder is vanuit cultuur-historisch standpunt zonder meer uniek te noemen.** Dat wordt onderstreept door de talrijke publicaties die reeds aan de historiek van deze polders gewijd werden; de toeristische fiets en wandelroutes die door het gebied lopen; en de duizenden mensen die jaarlijks deze polders bezoeken. Hun verdwijning zou een verarming betekenen voor ons cultuur-historisch erfgoed.

7. Het is bovendien zéér de vraag wat een ontpoldering van deze polders aan ecologische meerwaarde levert. Gezien zij nu reeds van uitzonderlijke ecologische betekenis zijn en binnen het vogelrichtlijngebied liggen.

In de overtuiging dat u hieraan de nodige aandacht zult besteden,

Tekenen wij met hoogachting,

Naam: De Vriendt Johan

adres Engelsesteenweg 8 9130 Doel

handtekening

Nummer 123: 18 eensluidende reacties ontvangen

Nummer	Voorletter	Achternaam
1	J.	Pieters
2	K.	Praet
3	E. de	Bock
4	B.	Fierens
5		Tayler-Fierens
6	P.	Praet
7	F.	Merckx
8		C. en mevrouw De Freiters
9	A. van den	Berghe
10	J. de	Vriendt
11	J.	Vercauteren
12	K. de	Bock
13	W.	Cré
14	D.	Stoops
15	D.	Aerts
16	H. De	Rop
17	C.	Coolen
18	C.G.	Coolen

124.

ingekomen: 20 OKT 2004

Aan AWZ afdeling Zeeschelde
Copernicuslaan 1 bus 13
2018 Antwerpen

Uitbergen, zondag 3 oktober 2004

wens bezwaar in te dienen tegen PROSES in het bijzonder tegen het natuurontwikkelingsproject in Uitbergen en de kalkense meersen omwille van :

1. het in kennis stellen bij de eigenaars van PROSES gebeurde op een gebrekkige manier.
Voor allerlei aanslagbiljetten weet men ons te vinden, maar als het gaat om informatie over onze eigendom, is dat zichtbaar een te moeilijke opdracht.

2. Het O(verleg) en A(dvies) P(latform) : OAP heeft 13 leden. Geen enkele plaats voor de vlaamse landbouw, noch voor de eigenaarsbelangen en de jachtbeheerders.
De natuurverenigingen kregen wel 2 plaatsen.

3. Het oude SIGMA plan in combinatie met GOG's en GOO's.wordt gekozen omdat de kosten-baten analyse gunstiger zou uitvallen.
Die analyse houdt geen rekening gehouden met het arbeidsverlies en de arbeidsplaatsen in de landbouwsector.
Met het waardeverlies van de gronden is geen rekening gehouden.

4. De studie van PROSES, wordt voorgesteld als een totaalstudie en houdt geen rekening met zijrivieren, beken en grachten.
Zie verder ons positief voorstel.

5. Wat bertreft Uitbergen en de kalkense meersen.
a) de aanleg van schorgebied (GGG) van ongeveer 24 hectaren dat zich uitstrekt tussen de grote goot en de scheldedijk te Uitbergen tot iets voor den Aard in Schellebelle.:
dit levert geen enkele bijdrage tot het verminderen van overstromingsgevaar.
Waarom van goede weiden schorren maken? Er zijn nooit schorren in dit gebied geweest.
b) het creëren van de vochtige weilanden (wetlands) : levert geen enkele bijdrage tot het verminderen van het overstrominggevaar
Op termijn zou het pompstation weg moeten, maar aangezien bepaalde woongebieden moeten beschermd of ontruimd worden is dit een zeer complex gegeven.
De kostprijs wordt geraamd op 200.000 euro (80 miljoen BEF) tot 400.000 euro (160 miljoen BEF) per hectare.
De vergoeding voor de schade aan landbouw en de waardevermindering van de gronden.
is niet meegerekend.
Bijkomend probleem is dat vochtige weilanden een enorme toename van parasieten (bv leverbot) veroorzaken. Dit gaat gepaard met gevaren voor mens en dier.

Aangezien we zeer sterk geëngageerd zijn als eigenaar en ook bewust van de problematiek wensen wij een **positief voorstel** te doen.
1) **Verhoging van de dijken** lang gans het schelde- traject.

2) **Zijrivieren, grachten en beken** worden een O,5m tot I m **verdiept en verbreed.**
Deze buffercapaciteit is niet in de studie opgenomen en lijkt ons een zeer groot tekort.

3) **Sluisjes** lang heen het schelde traject met de bediening door een **sluiswachter** zodat deze de sluizen gecoördineerd kan openen naar gelang de nood.

4) **natuurontwikkeling langs de grachten, beken en rivieren**: zoals voorzien in het polderreglement maar dan wel met een uitbreiding:
we voorzien een berm van een breedte tussen 2 à 5 meter (naargelang) waar de natuur zich voluit kan ontwikkelen. : voorzie bescherming tegen vee zodat afkalving kan voorkomen worden en voorzie een inkomensverlies voor de landbouwer voor deze afgestane oppervlakte en vraag in ruil als overheid een beheerovereenkomst.

Dit voorstel is eenvoudig en de kosten minimaal in vergelijking met het door de overheid voorgestelde PROSES; bovendien is er minimaal waardeverlies van de gronden en eveneens weinig inkomensverlies voor de landbouw; de natuur krijgt een enorm positieve stimulans en we hebben een overheid die geen kwaad bloed zet.

hoogachtend,

Nummer 124: 10 eensluidende reacties ontvangen

Nummer	Voorletter	Achternaam
124		
1		Roels- van de Wiele
2		Heirman
3	de	Gelder
4	M.	Stevens
		Mouton
5		
6		Matthijs
7		Baudts
8	de	Vriendt
9		Pieters-Schepens
10		Matthijs

125

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Natuur

Koning Albert II- laan 20, 1000 Brussel
Tel. (02)553 76 83 - Fax (02)553 76 85

Nota aan ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium
Copernicus
Copernicuslaan 1 busnummer 8
2018 Antwerpen

Verkeer en Waterbeheer
Ingekomen: 18 OKT 2004

uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen

vragen naar / e-mail
An Wouters
An.wouters@lin.vlaanderen.be

Telefoonnummer
02/553.78.97

Datum

Betreft : Inspraak Strategische milieueffectenrapportage "Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium"

Beste,

Bij het nalezen van het "Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium" en de bijbehorende S-Mer en MKBA heeft de Afdeling Natuur de volgende opmerkingen:

Deze opmerkingen gaan enkel over de rapporten in openbaar onderzoek. In verband met de Habitattoets wachten wij op de herwerkte versie om deze dan verder te beoordelen.

1. Opmerkingen over de Ontwikkelingsschets 2010:

- Voor het luik natuurlijkheid worden een aantal projecten en maatregelen als basispakket opgelijst. Voor de meeste gebieden is het echter moeilijk op te maken wat de plannen zijn in deze gebieden. Bijvoorbeeld de inrichting van de Durmevallei, hierbij zou men toch moeten verwijzen naar het Interreg IIIb project FLOODSCAPE. De resultaten van deze studie zullen toch een enorme bijdrage kunnen zijn voor de uiteindelijke inrichting van dit gebied. Zo is het ons ook niet duidelijk op basis van de tekst hoe de migratiemogelijkheden voor vissen kan verbeterd en hersteld worden. Dit zou concreter gemaakt moeten worden.

- Daarnaast willen we ook nog benadrukken dat de projecten die reeds opgenomen zijn in de gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen als hoofdfunctie natuur moeten hebben. De natuurinrichtingsmaatregelen zouden toch een wezenlijke bijdrage moeten leveren aan de realisatie van het LTV streefbeeld. De overige functies zoals recreatie, educatie, ... zijn uiteraard van belang om het maatschappelijk draagvlak te vergroten maar mogen niet de belangrijkste insteek zijn in het project. Daarom moet de plannen in het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan zeker

125

getoetst worden aan de doelstellingen in het NOP opdat deze geen tegenstrijdigheden vertonen.

- In het pakket van natuurmaatregelen missen wij de voorstellen rond ontpolderingen zoals Uiterdijk, Grote Wal, Groot Schoor, .. die in het NOP veel aandacht kregen en de uitleg waarom ze nu niet opgenomen zijn.

- Het pakket aan natuurmaatregelen zou voornamelijk een pakket moeten zijn van op elkaar afgestemde maatregelen. En met deze oplijsting is dit moeilijk in te schatten.

- Rond de effecten op de natuur zijn er veel onzekerheden, de beschikbare morfologische modellen kunnen bijvoorbeeld niet genoeg zeggen over de gevolgen voor de schorren. Gelet op de Habitatrichtlijn wordt er dus beter uitgegaan van het voorzorgsprincipe dan van de modelresultaten over arealen. Wij raden dan ook aan om in de volgende fase zeker een goed monitoringsprogramma op te starten. Een onderzoek naar de evolutie van de slikken en de schorren is een echte noodzaak omdat men momenteel moeilijk kan inschatten wat het effect van de voorgestelde besluiten inzake de verruiming van de Westerschelde op deze arealen is.

- In de OS 2010 wordt nog steeds gesproken over een Habitatreserve of Habitatbanking. De Europese Commissie is zeker geen voorstander van Habitatbanking en dus is het ook aangewezen om dit uit de OS 2010 te halen.

- Er is geen duidelijk beeld van momentaal en preliminair voorgestelde GGG's en GOG's (ca. 4000 ha?), verdeeld binnen de vallei; hetgeen wel relevant is voor evaluatie van effecten naar VRL- en HRL-zones. Mogelijk komt dit aan bod in de volgende plan-MER's, maar dat moet dan ook zo gesteld worden.

- Het effect van het creëren van een Overschelde op de kwaliteit van zowel de Oosterschelde als Westerschelde (verschillende mate van vervuiling, zoutgraad), naast kwantiteit op zich die argument is, is onduidelijk.

- Modelmatige aanpak kent vele onzekerheden, vandaar is een monitoring van wat effectief gebeurt, gekoppeld aan mogelijkheden om bij te sturen essentieel.

2. Opmerkingen over de S-Mer

- p.27: naar inschatting 18 kilometer oeverstrookversterking: met welke materialen, welke zones zijn hiervoor in aanmerking komend? Betreft dit damplanken aan te brengen binnen de rivierbedding?

- p.33: pakketten natuurontwikkelingsmaatregelen: pakket A en pakket B dienen inhoudelijk evenwaardig te zijn op vlak van waarde voor natuur. Algemeen vragen we ook, conform de vraag van de Schelde-m.e.r.-commissie, dat het bevoegd gezag een goede

125

boekhouding bijhoudt van compensatiemaatregelen. Compenserende maatregelen bedoeld voor eerdere verdieping en andere projecten die voor een deel parallel met het project verlopen (uitbreiding haven Antwerpen), moeten dan apart gehouden worden van maatregelen in het kader van dit project;

- p.54: faunagegevens voor Vlaanderen worden (te) fragmentarisch aangehaald;

- p.73: geen verrekening effecten GHW hoewel het model dit meeneemt volgens de info op p 138;

- p. 138: niet-modelleerbaarheid effecten boven GHW sluit uiteraard studie effect op buitendijkse habitat-gebieden (schor) uit; een problematische leemte in de kennis. We brengen in herinnering dat ondermeer op vlak van reële ecologische risico's door baggerwerken op de Westerschelde, naar schorren toe, zeer recent uitspraken werden gedaan in een doctoraatsonderzoek aan de KU Leuven (bronnenonderzoek uitbreiden);

- p. 139: argumentering beperktheid effecten zeezoogdieren? Bijkomend, qua terrestrische soorten kan men beter loopkevers hanteren voor opvolging van schorren, veeleer dan dagvlinders die noch voor slikken noch voor schorren echt relevant zijn (monitoring);

- p. 140: het niet meenemen van hogere planten voor het Vlaamse gedeelte is een problematische leemte in de kennis;

- p. 152: het monitoringprogramma geeft in deze vorm weinig basis voor concreet engagement, ook wat betreft invulling van huidige leemten in de kennis.

3. Opmerkingen over de MKBA

- Ons inziens zijn de kosten van de natuurmaatregelen sterk overschat.

Ir. Koen De Smet
Afdelingshoofd
Afdeling Natuur

126

BOERENBOND

ANTWERPEN
ARRONDISSEMENTSRAAD MECHELEN
ATEALAAN 4F, 2200 HERENTALS
TEL. 014 24 80 40 + FAX 014 21 88 96

Ingekomen: 18 OKT 2004

ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1, bus 18
2018 ANTWERPEN

UW KENMERK: INSPRAAKRONDE ONTWIKKELINGSSCHETS 2010 SCHELDE-ESTUARIUM
DATUM: 27 SEPTEMBER 2004

Geachte

Hierbij willen wij vanuit de arrondissementsraad Mechelen onze opmerkingen in het kader van de inspraakperiode m.b.t. de voorstellen voor een veiliger, toegankelijker en natuurlijker Schelde-estuarium in het kader van de 'Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, lopende van 15 september tot 15 oktober 2004, aan u overmaken.

1) Eerst en vooral zijn wij vanuit de arrondissementsraad steeds vragende partij geweest voor de bouw van een stormvloedkering. Dit omdat de bouw van deze stormvloedkering de grootste garantie biedt in het kader van de veiligheid. Ook moeten er via deze maatregel weinig aanspraken gemaakt worden op de schaarse oppervlakten in ons verstedelijkt Vlaanderen. Wij stellen vast dat de piste van de stormvloedkering op dit moment verlaten wordt. Wij betreuren dit ten zeerste. Voornamelijk omdat men tegelijkertijd aangeeft dat de bouw van deze keringsmuur vanaf 2050 waarschijnlijk toch zal moeten gebeuren. Dit vanwege de verwachte zeespiegelrijzing. Het lijkt ons dan ook de verkeerde beslissing om deze grote investering opnieuw uit te stellen. De kosten voor de bouw zullen immers blijven stijgen. Daar komt nog bij dat men stelt dat deze kosten op een termijn van 41 jaar terugverdienbaar is. **De bouw van een stormvloedkering zou dus volledig terug verdiend kunnen zijn in 2050!** Men gaat in het voorliggende plan te veel uit van de creatie van natuur om extra veiligheid te creëren en doet weinig moeite om de uitbouw van de nodige infrastructuur (verhoging dijken, aanleg nieuwe dijken, stormvloedkering…) of een combinatie van diverse mogelijkheden uit te werken.

2) Bij de vergelijking van de verschillende soorten projecten werd voor elk project een kosten/baten analyse uitgevoerd. Opvallend is dat daarbij niet steeds dezelfde veiligheidsniveau's werden gehanteerd. Zo werd voor de kosten/baten analyse van de stormvloedkering gewerkt met een bescherming tegen stormtijen met een kans op voorkomen van eens om de vierduizend jaar (1/4000), terwijl voor de dijkverhogingen 1/2500 en voor de Gecontroleerde Overstromingsgebieden (GOG) of de Gecontroleerde Gereduceerde Getijdengebieden (GGG) gewerkt wordt met 1/1000. Op deze manier wordt elke vergelijking scheef getrokken. Immers wanneer ook voor de overstromingsgebieden een verhouding 1/4000 zou worden gebruikt zouden een veelvoud van de gronden in de planning moet worden opgenomen, wat meteen de kosten exponentieel de hoogte zou indrijven. **Dit pleit nog maar eens voor de bouw van de stormvloedkering want de terugverdientijd voor de aanleg en inrichting van GOG's en GGG's zou bij een zelfde veiligheidsniveau wel eens duurder kunnen uitvallen.**

BB
BOERENBOND

3) Men werkt in de vele studies met verschillende maten en gewichten. Als het over de aanleg van GOG's en GGG's gaat wordt telkens aanspraak gemaakt op andere gebieden van een andere grootte. Op deze manier is het moeilijk om zich een objectief beeld te vormen van het geheel. Er wordt in de bundel 'voorstellen van besluiten' geconcludeerd dat in de zone tussen de Rupelmonding en de Dendermonding 1000 tot 2000 ha GOG zal worden aangelegd. Alsook maakt men aanspraak op 250 ha GOG ter hoogte van de monding van de Zenne (p.22). **Wij vinden nergens een motivatie terug voor de keuze van deze gecontroleerde overstromingsgebieden.** Omdat deze keuzes op lokaal vlak enorm ingrijpende gevolgen zullen hebben is dit onaanvaardbaar. Ook de effecten voor betrokken land- en tuinbouwers en plattelandsbewoners zijn niet uitgewerkt (zie 4). Vermist velen wonen en werken binnen deze zones is de ongerustheid plaatselijk dan ook enorm groot.
We zijn eveneens zwaar teleurgesteld dat men deze overstromingsgebieden aanduidt zonder enige betrokkenheid van de sector land- en tuinbouw. **De landbouwsector is niet vertegenwoordigd in het 'Overleg Adviserende Partijen' (OAP).** Op deze manier is een consensus over de lange termijnvisie Schelde -estuarium nooit mogelijk.

4) De problematiek van landbouw bij mogelijke aanleg van GOG's of GGG's komt veel te beperkt aan bod (p.20). Er is in alle teksten geen woord terug te vinden over bijvoorbeeld onteigeningskosten (die bij uitvoering van de huidige voorstellen van besluiten zeker zullen moeten gebeuren), verhoging van de gronddruk in de ruime omgeving, … Voor de keuze van mogelijke overstromingsgebieden is het belangrijk deze effecten op voorhand in rekening te brengen. Een berekening van deze kosten in de vervolgfase, zoals in de tekst gesteld wordt, is de omgekeerde wereld. Men moet eerste de negatieve effecten voor landbouw zoveel mogelijk beperken alvorens beslissingen te nemen. **Er kan voor ons dan ook geen enkele politieke beslissing genomen worden alvorens er een landbouweffectenrapport opgemaakt is. Dit rapport moet spreken over de effecten binnen de beoogde gebieden en over de effecten op de aanpalende gebieden.**

5) Zowel in de 'Voorstellen voor besluiten', als in de maatschappelijke kosten/batenanalyse wordt gesuggereerd dat een combinatie dijkverhoging overstromingsgebieden mogelijk is (pagina 22). Er wordt echter nergens nagegaan in welke mate deze combinatie kan doorgevoerd worden, waardoor er ook geen enkele zicht is op de mogelijkheid om via die weg overstromingsgebieden te sparen.

6) Waar in de Maatschappelijke kosten/batenanalyse de mogelijkheid nog opengelaten wordt om een deel van de gebieden als een gecontroleerd overstromingsgebied te behouden, wordt in de 'Voorstellen voor besluiten' onomwonden gesteld dat de overstromingsgebieden maximaal moeten ingericht worden als natuurgebieden. Een dergelijke manier van werken is voor de arrondissementsraad onaanvaardbaar. Deze manier van werken verhoogt geenszins de veiligheid, maar is er eenzijdig op gericht de natuurgebieden uit te breiden zonder enige inspraak van de betrokken landbouwers en hun organisaties.

7) De veelheid aan studies en vooral de telkens weer verschillende voorstellen van projecten en maatregelen leiden ertoe dat er **geen eenduidigheid** is in gans deze lange termijnvisie. Wij stellen vast dat in de diverse begeleidende studies en in de voorstellen van besluit telkens weer een aantal nieuwe gebieden opduiken. Hoe kan een overheid diverse deelstudies op hun waarde beoordelen wanneer telkens weer andere in te richten natuurlocaties in de studies worden aangesneden. Komt daar nog bij dat ook de inrichting van de betrokken gebieden verschilt van studie tot studie. Men ziet door de bomen het bos niet meer. En dan staat de uitvoering van de actualisatie van het Sigmaplan hier blijkbaar ook nog een stuk los van?! Wij vragen om een koppeling en gelijktijdige uitwerking van LTV – Sigmaplan - slibdossier zodat het geheel als één plan aan de politieke instanties gepresenteerd kan worden.

8) Het is ons onduidelijk welk statuut deze tekst heeft. Men gaat deze overmaken aan de bevoegde politieke instanties en moet vervolgens goedgekeurd worden. Deze 'voorstellen van besluiten' bevatten echter alleen de grote krijtlijnen van de LTV. Dit is een blanco cheque voor de uitvoering ervan en dus onaanvaardbaar!

9) De landbouwsector stelt zich in zulke discussies steeds weer dezelfde vraag: **kan ons iemand aantonen dat er een maatschappelijk draagvlak bestaat om landbouwers te onteigenen om van die gronden natuurgebieden te maken als er andere alternatieven bestaan? Wij maken ons sterk dat dit draagvlak niet bestaat!**

Wij vragen u ons een gemotiveerde reactie terug te bezorgen op onze bemerkingen.

Met vriendelijke groeten,

Frank Schelfhout
Voorzitter

127

15 oktober 2004

AaA ProSes
p.a. Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 Antwerpen

fax 03 224 60 21

Ingekomen: 20 OKT 2004

Geachte projectleiders,
Geachte mevrouw,
Geachte heer,

Betreft: ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium
------- openbaar onderzoek

Hierbij wens ik een bezwaar in te dienen.

1. Nog meer schade aan de natuur wat in strijd is met het stand-stillprincipe in Vlaamse en Europese regelgeving.
Indien de verdieping tot 14, 70 m. (dus m.i.v. "kielspeling") ingewilligd wordt, zal dit uiteraard leiden tot een verdere degradatie van dit unieke waterbiotoop tussen Merelbeke/Zwijnaarde en Breskens en verder.

De hoeveelheid te baggeren specie (min. 14 miljoen m3 per jaar) alleen al veroorzaakt reeds een ganse ontreddering door opwoeling, vertroebeling van de Schelde, verdwijnen van tientallen ha ondiepe intergetijdegebieden, waar juist de meeste vogels en vissen voorkomen.
Gezien de eerder slechte toestand van de Vlaamse natuur, zeker de watergebonden natuur (moerassen,schorren, waterpartijen, enz.) zou om die reden alleen aan de al maar verdere uitdieping toch eens een grens moeten gesteld worden.

Waarom steeds voorrang geven aan economische belangen ?

2. Een betere Benelux samenwerking (zie onder meer Beneluxverdrag ivm zeehavens) zou het milieu ook ten goede komen.
Waarom ieder land maximaal zijn zeehavens en bijhorende infrastructuren ?

3. In de ontwikkelingsschets wordt niet verwezen naar het toch ook belangrijke **decreet algemene bepalingen inzake milieubeleid van 5 april 1995** waar onder meer het stand-stillbeginsel wordt onderstreept.

Het wordt ook inhoudelijk geschonden.

Ter herinnering: art. 1.2.1 par. 1 bepaalt:

"Ten behoeve van de huidige en toekomstige generaties heeft "het milieubeleid tot doel:
(...)

"2°) de bescherming tegen verontreiniging en onttrekking van "mens en milieu, en in het bijzonder van de ecosystemen die "van belang zijn voor de werking van de biosfeer en die be- "trekking hebben op de voedselvoorziening, de gezondheid en de "andere aspecten van het menselijk leven.
"3°) het natuurbehoud en de bevordering van de biologische en "landschappelijke diversiteit, met name door de instandhou- "ding, ***het herstel en de ontwikkeling van de natuurlijke habi- "tats, ecosystemen en landschappen met ecologische waarde en "het behoud van wilde soorten, in het bijzonder van die welke "bedreigd, kwetsbaar, zeldzaam of endemisch zijn."***

Toegepast op de Westerschelde en de Zeeschelde tot Gent betekent dit dat bijzondere aandacht dient te gaan naar het behoud van een relatief ondiepe Westerschelde, want op schaal van Europa is dit een zeldzaam soort biotoop/ecosysteem.

* Voor bv. de **bruinvis,** een soort walvis is de Westerschelde potentieel (zeer) belangrijk. De habitatrichtlijn vergt trouwens de stricte bescherming hiervan.
* Ook voor de vele strand-en oevervogels is de Westerschelde toch van bijzonde belang. Hierbij onder meer de zilverplevier, de rosse grutto, de groenpootruiter, enz.

In de ontwikkelingsschets worden geen concrete maatregelen voorgesteld om deze zeldzame zoogdieren, vis-en vogelsoorten nog voldoende ruimte te geven.

4. De voorgestelde ontpolderingen aan de Braakman, Hedwigepolder, enz. zullen nooit de natuurschade kunnen goedmaken aan de Schelde zelf.
Of denkt U dat de dolfijnen of bruinvissen zich gaan wagen in de Braakman of de uitgediepte geulen van het Land van Saeftinge ?

Dus: compensaties zijn te weinig soortgericht.

Bovendien zullen deze GGO's e.d. binnen een 10 à 20 jaar ook dichtgeslibt zijn.

5. Iedereen houdt zijn hart vast naarmate steeds grotere schepen de Schelde opvaren, met alle milieurisico's van dien (chemische stoffen, allerlei gevaarlijke producten,...).
Dit alles dank zij de al maar diepere Schelde.

Vlaanderen moet dringend bevoegd worden voor verkeer , politie, transportaspecten e.d. en veiligheid op de Schelde.

6. De steeds diepere Schelde is ook een bedreiging voor het binnenland: grotere watermassa's kunnen zich bij een samenloop van omstandigheden (noordwester, stijging zeespiegel, inkuiping van de Schelde door baggerstorten aan de westkant, ..) tot ver in het achterland verplaatsen, zelfs tot tegen Gent,

mijn streek.

Waar de studie enerzijds ontpolderingen voorstelt om de veiligheid te verhogen, zal deze inspanning tenietgedaan worden door deze bijkomende verdieping. Een nuloperatie.

7. Als natuurliefhebber ben ik voorstander van het nulalternatief. Dit alternatief komt m.i. niet ernstig aan bod.

De Westerschelde is gewoon niet gemaakt om zo'n gigantische scheepvaart op te vangen.

De vorige Scheldeverdiepingen zijn ook niet gecompenseerd qua natuurwaarde. Dus er is al een enorm deficit !

8. De schets schenkt geen aandacht aan natuurcompensatie door **milieuvriendelijker beheer van de honderden kilometers bermen/dijken** langs de rivier van Gent tot Breskens.
In concreto door een gefaseerd en meer extensief maaibeheer, met meer mankracht, schapen, e.d. en minder machines die alles in de vernieling rijden.
Nochtans zou ook daardoor het ecologisch en natuurrecreatief en dus maatschappelijk belang van de Schelde en aanhorigheden er kunnen op vooruitgaan.

Vlaanderen zou hiermee ook het maatschappelijk draagvlak voor "natuur" verhogen,waartoe het trouwens wettelijk verplicht is. Zie art. 6 van het Natuurdecreet 21 oktober 1997.

9. Naar mijn eigen omgeving toe, stel ik ook voor om de zgn. " "Tijarm" te Merelbeke als een concrete natuurherstelmaatregel in het project te betrekken, naast de voorstellen op blz. 64-66 van de schets.

Het is een uniek stuk zoetwatergetijderivier op de grens van Zwijnaarde (Gent) en Merelbeke: zie kaart in bijlage.

Uniek door de fauna vooral, maar ook landschappelijk (oeververvegetatie met onder meer waterzuring, barbarakruid, kaasjeskruid, wilgen,...).

Hier vind je een redelijke rijkdom aan waterdieren. Vanuit mijn eigen waarnemingen vermeld ik onder meer : zeehond, hermelijn, kluut, tureluur, ijsvogel, rode wouw, wintertaling (tot 300ex. in de winter), bergeend (tot 30 tal ex. plus pulli), aalscholver, paapje, roodborsttapuit, fitis, ...

In de schets bent U echt op zoek naar ondiepe getijdegebieden als compensatie voor het verlies als gevolg van uitdiepingen.

Dus hier hebt U meteen ong. 50 ha ondiep getijdegebied erbij.

Bovendien gaat het om het enige stuk **onbevaarde** getijderivier met min of meer natuurlijke oevers tussen Gent en Breskens.

10. Tenslotte vind ik dat de gegunde bezwaarperiode veel te kort is. Een termijn van 30 ha voor een reactie op een toch belangrijke en niet zo simpele schets is veel te kort.

Met dank rekening te houden met deze bezwaren,

en met oprechte hoogachting,

G. Vermeire
Gaversesteenweg 528
9820 Merelbeke

Bijlagen:

1. Kaart met situering van de Tijarm.
2. Enkele foto's.

Bijlage 2 19

TIJARM

Merelbeke - Zwijnaarde

RIJKSUNIVERSITEIT GENT
laboratorium voor toegepaste
geologie en hydrogeologie
Prof. Dr. W. De Breuck
N
K 42
E 40
10
Kanaal
Ijarm

128

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ
DE ZORG VOOR DE OPEN RUIMTE IN VLAANDEREN

Ingekomen: 20 OKT 2004

Brussel, 15 oktober 2004

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicus
Copernicuslaan 1 busnummer 18
B-2018 Antwerpen

Betreft: Ambtelijke versie van de Ontwikkelingsschets 2010 - inspraakperiode van 15 september tot 15 oktober 2004 betreffende het Strategische MER

Beste,

Als uitvoerende entiteit, wenst de Vlaamse Landmaatschappij geen uitspraak te doen over de beleidsmatige aspecten van de ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium.

Wel heeft de VLM vanuit het AOS de opbouw van de OS 2010 gevolgd en in het kader van de kennisgeving van het S-MER en andere overlegmomenten gevraagd om, in functie van de eenheid van bestuur, de relatie te onderzoeken tussen de geselecteerde voorbeeldprojecten voor natuurontwikkeling en uitgevoerde of lopende inrichtingsprojecten waarbij de VLM betrokken is. Dit om voor het beleid ongewenste interferenties (conceptueel, op het vlak van communicatie, …) tussen de verschillende overheidsinitiatieven te voorkomen. Hiermee is in het S-MER en de ambtelijke versie van de besluiten tot op zekere hoogte rekening gehouden.

Tevens heeft de VLM gevraagd om voldoende aandacht te schenken aan de sociale en landbouweconomische effecten van het te verwachten areaalverlies voor de landbouw in de verschillende uit te werken alternatieven en een onderzoek naar de mogelijkheden tot remediëring door inschakeling van (projectgebonden) Vlaamse en Nederlandse grondenbanken aanbevolen. De VLM heeft op verschillende overlegmomenten het aanbod gedaan om een bijdrage leveren aan de uitvoering van gedetailleerde impactstudies op landbouwgebruik, het voorstellen en uitwerken van remediërende maatregelen (projectgebonden grondenbanken, herstructuratie-initiatieven, berekenen van vergoedingen, inzetten van beheerovereenkomsten, …). Deze gedetailleerde studies werden echter door ProSes beschouwd als behorende tot het implementatietraject. In de aanloop van het beslissingsproces wordt blijkbaar alsnog een Landbouweffectenrapport op planniveau van het Sigmaplan ("quick scan LER) uitgevoerd door Resource Analysis in opdracht van de Afdeling Zeeschelde. De VLM wordt hierbij gevraagd om op zeer korte termijn een grote hoeveelheid basisgegevens aan te leveren. Hoewel zeer laat in het planproces, gaat de VLM in op deze vraag uit overtuiging van het belang van een reële inschatting van de landbouweffecten voor het draagvlak vanuit landbouw voor de te nemen beslissingen. Hiernaast vindt de VLM het belangrijk om op langere termijn en op structurele basis te kunnen meewerken aan een nauwkeurige inschatting van de effecten op landbouw en de uitwerking van concrete flankerende en remediërende maatregelen op deelgebied- en bedrijfsniveau.

Gedrukt op milieuvriendelijk papier

Landelijke Inrichting
Gulden-Vlieslaan 72, B-1060 Brussel - Tel : 02/543 72 00 - Fax : 02/543 73 97 - http://www.vlm.be

"Vlaamse Landmaatschappij, N.V., burgerlijke vennootschap met handelsvorm, R.B.V. nr. 1227, maatschappelijke zetel: Gulden-Vlieslaan 72, B-1060 Brussel, rechtsgebied Brussel"

Voorts heeft de VLM gevraagd om, in functie van de verhoging van de realiteitswaarde, de voorstellen tijdig te toetsen aan de voorwaarden voor inzet van het bestaande (en te ontwikkelen) Vlaams en Nederlands inrichtingsinstrumentarium teneinde te komen tot een effectieve uitvoering en financiering binnen het vooropgestelde tijdspad van de beslissingen die einde 2004 worden genomen. Op de werkconferentie omtrent de besluiten van de OS 2010 op 23 juni 2004, werd door de VLM voldoende aandacht gevraagd voor onder meer landschappelijke waarden, ruimtelijke kwaliteit en een geïntegreerde aanpak. Hiermee werd tot op zekere hoogte rekening gehouden in het S-MER en de ambtelijke versie van de besluiten. Zo wordt Natuurinrichting meegenomen als een van de reguliere instrumenten om de beoogde natuurontwikkeling op Vlaams grondgebied te realiseren en het instrument grondenbank voor het flankerend beleid. Wat betreft het initiatief "Schelde-Landschapspark" onderschrijft de VLM het belang om de inpasbaarheid van de natuurprojecten en de gecombineerde GOG-projecten voor veiligheid en natuurlijkheid in een bredere maatschappelijke context in te bedden. Een Landschapspark kan inderdaad één van de mogelijke instrumenten zijn voor de versterking van het maatschappelijk draagvlak. Tot op heden blijft het echter onduidelijk hoe entiteiten van het Vlaams Gewest een concrete en gepaste rol kunnen spelen in dit initiatief.

Onder meer in het licht van de hierboven geschetste bezorgdheden is de VLM geïnteresseerd om betrokken te worden bij het implementatietraject van de OS 2010 en de voorbereiding ervan. De VLM kan desgewenst een bijdrage leveren door de uitvoering van gedetailleerde impactstudies op landbouwgebruik, het voorstellen en uitwerken van remediërende maatregelen (projectgebonden grondenbanken, herstructuratie-initiatieven, berekenen van vergoedingen, inzetten van beheerovereenkomsten, …op deelgebied-en bedrijfsniveau), de plantechnische ondersteuning van initiatieven, het opmaken van geïntegreerde inrichtingsplannen, de uitvoering van geïntegreerde inrichtingsplannen, …. Uiteraard is het aan de bevoegde minister om de VLM hiertoe ten gepaste tijde te mandateren.

Hoogachtend,
Voor de Administrateur-generaal wnd,

Ria Gielis

12g

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Monumenten en Landschappen
Koning Albert II – laan 19 bus 3
1210 Brussel
Tel. (02)553 16 11 – Fax (02)553 16 05
E-mail: aml@lin.vlaanderen.be
Website : www.monument.vlaanderen.be

20 OKT 2004

Aan Proses
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicusgebouw
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 Antwerpen

uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen

vragen naar / e-mail	telefoonnummer	datum
Els Hofkens Els.hofkens@lin.vlaanderen.be	(02)553.16.27	15 OKT. 2004

Betreft: inspraak Strategische milieueffectenrapportage Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium
Advies AROHM - Afdeling Monumenten en Landschappen

Geachte,

Hierbij vindt u het advies van de Afdeling Monumenten en Landschappen voor alle documenten die in bovenvermeld openbaar onderzoek ter inspraak voorliggen.

Algemene vaststelling : het onroerend erfgoed (monumenten, landschappen en archeologie) komt ondermaats en onvolledig aan bod. Er wordt volledig voorbij gegaan aan het cultuurhistorisch aspect van het landschap dat in hoge mate bepalend is voor de erfgoedwaarde en de identiteit van een landschap.

We verwijzen hiervoor naar het voorkomen in het studiegebied van de talrijke relictzones en ankerplaatsen, opgenomen in de landschapsatlas. Ankerplaatsen zijn zelfs de waardevolste landschappen met erfgoedwaarde op Vlaams niveau. Het aangepaste landschapsdecreet biedt de mogelijkheid om die waardevolle landschappen met grote natuurwetenschappelijke, historische, esthetische, en ruimtelijk-structurende waarde te beschermen als erfgoedlandschap, overeenkomstig de filosofie van het Europees landschapsverdrag (Firenze, 20 oktober 2000) dat door België is ondertekend en door het Vlaams Parlement goedgekeurd.

Hoewel een landschap een dynamisch gegeven is, kan het tegelijkertijd een erfgoedwaarde hebben die zelfs van belang kan zijn voor het Vlaams gewest. Overeenkomstig het Europees landschapsverdrag moet er voldoende aandacht gaan naar het bewaren en beheren van die landschappen, zeker als ze ruimtelijk-structurerend zijn. De identiteit van een landschap, die

belangrijke mate bepaald wordt door de cultuurhistorische component, is een belangrijk uitgangspunt. Het is niet de bedoeling landschappen te bevriezen, maar te zorgen voor een beheer, inrichting of ruimtelijke ordening die volwaardig rekening houdt met het cultuurhistorisch gegeven dat medebepalend is voor de identiek van het landschap. Bij elke actie in het landschap, ook bij het vormen of inrichten van nieuwe landschappen, moet dit aspect volwaardig en wetenschappelijk verantwoord mee in het afwegingskader opgenomen worden.

Voornoemd tekort is een gevolg van de rudimentaire opmaak van het technisch rapport waarin nagenoeg volledig voorbijgegaan wordt aan het erfgoedbeleid op Vlaams niveau.
De hiernavolgende opmerkingen zullen dit aantonen.

Opmerkingen met betrekking tot de strategische milieueffectenrapportage Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium - Proses.

Als algemene opmerking wordt gesteld dat de verwijzing naar brondocumenten en andere documenten (vb. [39] en [14]) zonder verwijzing naar de locatie waar men deze documenten kan terugvinden maken dat dit hoofdrapport moeilijk leesbaar is. In het kader van een dergelijk belangrijk project zouden dan ook op zijn minst de belangrijkste brondocumenten moeten meegestuurd worden of een inhoudelijke samenvatting van deze documenten bij het hoofdrapport moeten gevoegd worden. Ook het kaartmateriaal met aanduiding van de voorbeeldmaatregelen is vrij summier of ontbrekend, waardoor de inschatting van de effecten niet altijd mogelijk is.
Bovendien kan vastgesteld worden dat, ondanks vroegere adviezen, de problematiek inzake de archeologische erfgoedwaarden herleid werd tot 2 zinnetjes (p. 151).

Hoofdstuk 3 Voorgenomen activiteiten en alternatieven, 3.2. Veiligheid tegen overstromen, 3.2.1 Mogelijke maatregelen in Vlaanderen, Eerste keuze (p. 22) :
Er wordt opgemerkt dat de stelling dat het meest optimale planalternatief in het plan-Mer bij de actualisatie van het Sigma-plan zou bestaan uit een optimale combinatie van dijkverhogingen, GOG's en GGG's voorbarig is genomen en in hoofdzaak gefundeerd is op de zwaarte die men wenst te leggen op het aspect natuur en de hierbij behorende langetermijnvisie. Stellen dat oplossingen met ruimte voor de rivier gunstig zijn voor de natuur, zijn hierbij voornamelijk gefundeerd op de verwachte oppervlaktetoename aan natuur, waarbij de waarde van de reeds bestaande natuur geminimaliseerd wordt, of als vervangbaar beschouwd wordt in functie van de verwachte oppervlaktetoename. Men gaat de huidige natuur dan ook vervangen door een nieuwe te creëren natuur, waarbij kunstmatige ingrepen nodig zullen zijn om deze te realiseren en in stand te houden, of op zijn minst het eraan gekoppelde veiligheidsaspect te kunnen blijven garanderen.
Bovendien toont het plan Mer duidelijk aan dat oplossingen met ruimte voor de rivier, niet voor alle disciplines als meest gunstige oplossing naar voren komen. Zo kan gesteld worden dat vanuit het oogpunt van de erfgoedzorg, oplossingen met een stormvloedkering en dijkverhoging alternatieven zijn die beter scoren, dan deze waar ruimte voor de rivier voorzien worden. Oplossingen met ruimte voor de rivier gaan immers steeds

gepaard met sterke structurele ingrepen zoals ringdijken en wijzigingen in het beheer, waardoor in de meeste gevallen een totaal verlies van de huidige landschaps- en erfgoedwaarden verwacht wordt, wat voor erfgoedzorg sterk negatief is.
Hierbij wensen wij niet te stellen dat oplossingen met ruimte voor de rivier totaal uitgesloten zijn vanuit het oogpunt van de erfgoedzorg, maar dat deze weloverwogen moeten worden en beperkt moeten blijven tot die locaties waar de impact op erfgoed onbestaand is of slechts minimaal zal zijn, of tot verhoging van deze waarde kan leiden.

3.4 Natuurlijkheid, 3.4.1. Mogelijke maatregelen (p. 32 e.v.):
Er wordt opgemerkt dat men bij dit aspect uitgaat van als het ware een wit blad papier, waarin men enkel oog heeft voor een maximaal verwezenlijking van oppervlakte natuur. Door dit uitgangspunt als basis te nemen kan men inderdaad een maximale hoeveelheid natuur ontwikkelen, zonder rekening te houden met de bestaande aanwezige diversiteit van de natuur op het terrein en de binding van deze natuur aan het terrein.
Het werken met voorbeeldmaatregelen (3.4.2. p.33) die men denkt op het volledige estuarium te kunnen transponeren is hiervan een duidelijk bewijs. Het toont aan dat men geen rekening houdt met de eigenheid van het bestaande landschap die van plaats tot plaats sterk verschilt.
Dit uitgangspunt zal ons inziens dan ook leiden tot een verarming van de aanwezige diversiteit, zowel op natuurlijk als landschappelijk vlak en leiden tot een natuur die op kunstmatige wijze in stand moet gehouden worden (sluizen, verwijdering van slib,…). Bovendien impliceert een dergelijk uitgangspunt een volledige miskenning van de cultuurhistorie en dus de evolutie van het landschap, welke gerelateerd is aan de fysische en geomorfologische eigenschappen van het terrein.

Voorbeeldmaatregelen (3.4.2. p.36 - e.v.) :
Er wordt tevens opgemerkt dat deze grotendeels gepland worden in gebieden die voor erfgoedzorg belangrijk zijn en in de landschapsatlas dan ook aangeduid werden als ankerplaatsen en relictzones. De voorziene herinrichting van deze gebieden, door ontpoldering, aanleg van GGG's en wetlands is in dit opzicht vaak volledig in strijd met de erfgoedkwaliteiten die deze gebieden dragen. Dit toont aan dat het geleverde onderzoek geen rekening houdt met onroerend erfgoed.
Het geleverde onderzoek wordt dan ook beschouwd als een sectoriele benadering van een wensbeeld voor natuurontwikkeling, gekoppeld aan het aspect waterberging, waarbij op geen enkel ogenblik gekeken is naar de bestaande intrinsieke kwaliteiten die sommige van deze gebieden hebben. Er wordt door de voorgestelde maatregelen die voor het volledige estuarium kunnen van toepassing zijn, een vervlakking van het huidige landschap verwacht met daaraan gekoppeld een sterk verlies aan erfgoedelementen en -waarden, waaronder diversiteit, herkenbaarheid en samenhang.
Daarnaast kan gesteld worden dat behalve de reeds gekende archeologische sites die zullen aangetast worden, zijn er ook een hele hoop ongekende erfgoedwaarden waar de voorstellen absoluut geen rekening mee houden.

Hoofdstuk 6 Te verwachten effecten van de vaarwegverruiming, 6.10 effecten op gebruikswaarde gebied, 6.10.1 Ruimtelijke structuur (p.81) :
Hier wordt de aandacht erop gevestigd dat de secundaire ruimtelijke effecten als gevolg van de verruiming mogelijk onderschat worden.

Verruiming van de vaarweg op zich heeft inderdaad slechts een beperkte impact, doch dit kan niet losgekoppeld van een toename van de scheepvaart en de hieraan verbonden noodzaak aan bijkomende grondinname op het land (zoals bedrijventerreinen voor overslag), wat dan wel gevolgen heeft voor de verschillende disciplines. Denken wij hierbij maar aan het verlies aan bijkomend landbouwareaal, natuurgebieden en de hieraan gebonden verplichting tot compensatie, wat op zijn beurt opnieuw zal leiden tot druk op het bestaande landschap en de erfgoedwaarden van de betrokken gebieden.
Enig inzicht in de mogelijke toename van de mobiliteit door de verruiming en de hieraan gekoppelde grondinname is om deze reden een noodzaak, vermits dit mogelijk het belangrijkste effect is van de verruiming.

Hoofdstuk 7 Effecten voorbeeldmaatregelen voor natuurontwikkeling :
In verband met dit hoofdstuk wordt opgemerkt dat de effecten zeer algemeen behandeld worden, waardoor geen volledig beeld weergegeven wordt van de te verwachten effecten op onroerend erfgoed. Bovendien wordt opgemerkt dat de uiteindelijk beoordeling van de effecten onvoldoende gestaafd zijn in dit document. De vraag ontstaat dan ook of men alle aspecten van onroerend erfgoed voldoende onderzocht heeft en meegenomen heeft bij de beoordeling van de effecten op monumenten en landschappen en archeologie. Zeker is dat het ontbreken van de documenten waarop deze effectbespreking is gestaafd, het onmogelijk maakt om deze naar juistheid in te schatten.

Algemeen kan gesteld worden dat aan de archeologische erfgoedwaarden van de gebieden geen aandacht wordt besteed. Nog wordt gewag gemaakt van de eventuele effecten van de maatregelen op het bodemarchief. Er wordt door de voorgestelde maatregelen en sterk verlies van deze archeologische waarden verwacht ondermeer door invloed van vergravingen en erosie (geulvorming bij GGG's en ontpoldering), ….

Verder dient opgemerkt dat bij voorgaande adviezen deze erfgoedwaarden werden aangeduid en wat de te verwachten effecten zijn. Dit was meer bepaald voor de case-study Kalkense Meersen, Doelpolder en Prosperpolder. Hoewel dit als een voorbeeldstudie gold, vonden de beschreven effecten niet of nauwelijks hun weerslag in het MER.

7.3. Voorbeeldmaatregelen grensgebied, 7.3.4 Effecten op monumenten en landschappen (p. 98) :
De uitspraak dat uitpoldering of combinatie met GGG slechts licht negatieve effecten tot negatieve effecten zou veroorzaken op het landschap en de cultuurhistorische waarden, betreft een duidelijke understatement van de negatieve impact op het landschap. Ontpoldering en GGG houden immers de volledige verdwijning van de bestaande landschapstructuur in, waarbij elk spoor van het historische landschap gewist wordt. Deze ingrepen zijn daarom in deze landschappen die tot de laatste relicten van dit type landschap behoren naar erfgoedwaarden uiterst negatief (Het betreft immers een van de laatste nog gave polders ten Noorden van Antwerpen). Bovendien is schade aan het archeologisch patrimonium als gevolg van erosie, uitspoeling, geulvorming of uitgravingen van geulen door de voorziene ingrepen te verwachten.

Dat er positieve effecten naar belevingswaarde van het landschap zouden optreden door de uitpoldering, lijkt dan weer een overstatement, vermits hierbij geen rekening gehouden wordt met de huidige en potentiële belevingswaarde die het landschap reeds heeft door haar specifiek karakter, herkenbaarheid en identiteit.
Deze waarde kan bovendien op eenvoudig wijze verhoogd worden door een verbetering van de infrastructuur (fietspaden, wandelpaden, …).
Dat uitpoldering gepaard zal gaan met verhoging van de belevingswaarde is te nuanceren, vermits de toegankelijkheid van het landschap door de vernatting (slikken en schorren) zal afnemen, wat tot gevolg zal hebben dat enkel nog specifieke doelgroepen deze gebieden zullen kunnen betreden. Bovendien zal het landschap aan diversiteit inboeten, doordat de overgangen tussen rivier en landschap met hun specifieke soorten en landschapselementen zullen verdwijnen. Tot slot zullen kenmerken zoals versnippering, of scheiding van het polderdorp met de polder een negatieve impact hebben op de samenhang van het gebied.
Daarnaast komt bij ontpoldering een gebied weer onder getijdeninvloed te staan. Het uitpolderen kan gepaard gaan met het afgraven van opgehoogde grond. Hierbij is het wenselijk na te gaan in hoever de grond werd opgehoogd vooraleer deze wordt verwijderd. Op die manier kan vermeden worden dat te diep (en dus met gevaar voor archeologische waarden) wordt uitgegraven. Door het verwijderen van vegetatie, het vergraven en verplaatsen van de aanwezige bodems zal de oorspronkelijke gelaagdheid van de bodem verstoord worden. Aangezien archeologische sporen doorgaans onderdeel zijn van deze gelaagdheid, dient te worden opgemerkt dat deze door de werkzaamheden zullen geheel of gedeeltelijk vernield worden.

Hoewel aan de gebieden Prosperpolder en Doelpolder een zekere archeologische erfgoedwaarde (zoals vermeld in voorafgaande adviezen) kan worden toegekend, wordt hiervan geen gewag gemaakt. Wij herhalen onze opmerking in verband met de nefaste getijdeninvloed door erosie en eventuele geulvorming. Verder verwijzen wij naar het door ons verstrekte advies(12-02-04) m.b.t. de ontwikkelingsschets van dit gebied

7.4. Voorbeeldmaatregelen Durmevallei, 7.4.4. Effecten op monumenten en landschappen (p. 101) :
De uitspraak dat de voorziene inrichtingen in de Durmevallei een licht tot matig negatief effect hebben betreft opnieuw een understatement van de impact op het landschap. In dit geval dient evenwel een nuance gemaakt te worden tussen locaties die in de huidige toestand over landschappelijke waarde beschikken en locaties die over weinig of geen landschappelijke kwaliteiten beschikken. In het laatste kan ontpoldering of aanleg van wetland, mits gepaste integratie, dus wel tot een verhoging van de landschapswaarde leiden, terwijl in het eerste geval de impact duidelijk negatief tot sterk negatief is.
In het kader van het onderzoek "M.A.I.S." van de Durmevallei, werd door de administratie monumenten en landschappen dan ook reeds een overzicht gegeven van de eventueel geschikte zones naar ontpoldering toe, evenals van de te vermijden zones. De voorgestelde inrichtingsschets wijkt hier evenwel vanaf waardoor delen van het landschappelijk waardevolle gebied aangetast zullen worden.

129

Ook de stelling dat de netto effecten op de belevingswaarde van het landschap neutraal zouden zijn kan niet onderschreven worden. Het verdwijnen van overgangszones, diversiteit, cultuurhistorie en herkenbaarheid houden immers een sterke aantasting in van de intrinsieke waarde van het landschap en zullen dus ook gepaard gaan met verlies aan belevingswaarde. Bovendien wordt door de sterke vernatting van het gebied een verminderde toegankelijkheid van het gebied verwacht, waardoor enkel specifieke doelgroepen nog het gebied zullen kunnen betreden en de toegankelijkheid zich aldus zal beperken tot de dijken. Ook hier wordt opnieuw een nuancering gemaakt tussen de waardevolle en minder waardevolle locaties, waarbij voor de laatste wel opnieuw positieve effecten kunnen verwacht worden, na herinrichting.
Ook hier gelden de opmerkingen i.v.m. uitpoldering en getijdeninvloed, zoals hierboven beschreven bij 7.3.

7.5 Voorbeeldmaatregelen in de Kalkense Meersen, 7.5.4 Effecten op monumenten en landschappen (p.104) :
Voor wat de Kalkense Meersen betreft zijn inderdaad zowel positieve als negatieve maatregelen te verwachten, alles zal evenwel afhangen van de inrichtingen die gepland worden en de wijze waarop deze uitgevoerd worden. Zeker is evenwel dat scenario's met getijdenwerking of permanent natte zones niet wenselijk zijn, met uitzondering van het gebied Wijmeers en dat waterkwaliteit een van de sleutels is om dit gebied te kunnen gebruiken. Met betrekking tot dit gebied verwijzen wij daarom naar ons advies aan Proses van 3 februari 2004 in het kader van de natuurinrichtingsschets voor dit gebied.
Ook hier gelden de opmerkingen i.v.m. uitpoldering en getijdeninvloed, zoals hierboven beschreven bij 7.3.

7.6 Habitatgerichte voorbeeldmaatregelen (Hele plangebied), 7.6.3 Effecten op monumenten en landschappen (p. 106) :
Gezien deze projecten slechts vrij summier besproken worden zonder exacte lokalisering zijn de effecten op monumenten en landschappen moeilijk in te schatten. De zwaarte van de effecten zullen dan ook afhangen van de geplande ingreep en de gekozen locatie. Indien ingrepen gepland worden aan beschermde monumenten en landschappen zullen zij rekening moeten met de bestaande decretale bepalingen ter zake.
Het afgraven en uitpolderen van diverse zones in het kader van beheersmaatregelen is nefast voor het archeologische patrimonium.

7.7. Mitigerende maatregelen, 7.7.2 Landschap en monumenten (p. 107) :
Met betrekking tot de mitigerende maatregelen in het grensgebied, waarin de aanleg van een bosgebied Ouden Doel voorzien is, wordt de bedenking gemaakt dat deze polders steeds open gebieden geweest zijn waarin bos van oorsprong niet thuishoort. Deze maatregel is daarom vanuit landschappelijk oogpunt niet te staven en niet gewenst.

Voor wat de overige milderende maatregelen betreft wordt vastgesteld dat deze eerder beperkt zijn ondanks dat de voorziene ingrepen op verscheiden aspecten van de erfgoedzorg een grote impact zullen hebben, denken wij hierbij maar aan verdwijning van historische perceleringspatronen, kleine landschapselementen, bouwkundige elementen e.d.

129

Gezien de schaal van het project is dergelijke detaillering mogelijk niet aan de orde in dit strategisch Mer, maar moet dit zeker onderzocht worden bij de definitieve planmer's of projectmer's.

Opvallend is dat er geen mitigerende maatregelen voorgesteld worden voor het archeologisch patrimonium.

Hoofdstuk 8 Pakketten van maatregelen en projecten (p. 109) :
In dit hoofdstuk wordt opgemerkt dat het betreurenswaardig is dat deze ingrepen niet onderzocht werden voor de discipline monumenten en landschappen, omdat hierdoor de conclusies die tot een politieke keuze moeten leiden mogelijk in een richting gestuurd worden, zonder dat alle aspecten meegenomen zijn.
Voor wat monumenten en landschappen betreft verwachten wij immers dat de cumulatie van de maatregelen tot een vervlakking van het landschap zullen leiden doordat de voorziene standaard ingrepen voor het volledige plangebied gelden. Voor onroerend erfgoed heeft dit dan ook een verlies aan eigenheid, herkenbaarheid en samenhang van het landschap tot gevolg.

Hoofdstuk 10 Onderzoeksmethoden, 10.5 onderzoeksmethode monumenten en landschappen (p. 141) :
De bespreking van de onderzoeksmethode voor het aspect monumenten en landschappen is op zijn minst vrij beperkt te noemen, zodat niet kan beoordeeld worden of de methode te verantwoorden is. Ook is er geen overzicht weergegeven van bronmateriaal voor het onderzoek, zodat niet kan afgeleid worden of de beleidslijnen voor onroerend erfgoed correct gevolgd worden.

Hoofdstuk 11 Onzekerheden, 11.5.1 Monumenten en landschappen (p. 148) :
Stellen dat er geen relevante onzekerheden zijn naar effectvoorspelling op monumenten en landschappen is op zijn minst merkwaardig. Het is duidelijk dat de landschapsevolutie na de ingrepen, net als de natuurontwikkeling, gepaard gaat met grote onzekerheden. De enige zekerheid die men dus heeft is dat naargelang de ingreep, al dan niet het bestaande onroerend erfgoed deels of geheel verloren zal gaan, waarbij voor archeologisch patrimonium geldt dat dit zelfs niet met zekerheid kan bepaald worden. Ook de evolutie van het verdere landschapsbeheer, natuur, of landbouw en de gevolgen hiervan voor het uitzicht en dus de structuur van het landschap zijn aspecten waarvan tot op heden weinig of geen kennis beschikbaar is.

Hoofdstuk 12 Leemten in de kennis, 12.2.4 Monumenten en Landschappen :
Hoewel er inderdaad onvermijdelijke leemtes zijn in de archeologische kennis van het gebied zijn er toch voldoende elementen die wijzen op de archeologische potentie van het gebied. Wij zijn dan ook van mening dat zowel de erfgoedwaarden van het gebied als de negatieve effecten van de voorbeeldmaatregelen op het erfgoed zwaar onderschat worden. Daarom is het noodzakelijk dat de gebieden voorafgaandelijk geëvalueerd worden zodanig dat waar nodig archeologisch en/of paleo-ecologisch onderzoek kan verricht worden. Het is uitermate wenselijk dat dit onderzoek preventief kan worden uitgevoerd.

129

Opmerkingen met betrekking tot de strategische milieueffectenrapportage Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium - technisch deelrapport Monumenten en Landschappen.

Ter voorbereiding van of aanvullend bij de betreffende strategische MER werden technische deelrapporten (deelnota's) opgemaakt waarin de uitgangssituatie voor de verschillende disciplines werd beschreven. Deze uitgangssituatie is het afwegingskader voor de verdere beoordeling van de verschillende ingrepen en hun effecten voor de verschillende disciplines.

Op pagina 55 van de strategische MER wordt gesteld dat 'de referentiesituaties van de overige disciplines' - waaronder Monumenten en Landschappen - 'maar van relatief belang is' en daarom niet in het MER worden besproken. De technische deelrapporten werden dus niet aan het definitieve document - dat voor advies voorligt - toegevoegd en zijn voor de adviserende instanties enkel raadpleegbaar via internet. Monumenten en Landschappen erkent dit 'relatieve belang' van deze deelrapporten niet en is van mening dat het ontbreken ervan in de strategische MER een belangrijke lacune is.

Toen de technische deelnota voor de discipline Monumenten en Landschappen in de eindfase voor advies werd voorgelegd aan Monumenten en Landschappen, bleek dat de cultuurhistorische waarden van het erfgoed in Vlaanderen zeer beperkt werden beschreven en daardoor ook onderschat. Hoewel na advies van Monumenten en Landschappen dit deelrapport nog grondig werd aangepast, dienen er nog een aantal belangrijke opmerkingen te worden gemaakt.

In paragraaf 3.3.3. wordt het belang van de inventarissen van het bouwkundig vermeld. In de verdere bespreking van de referentiesituatie of effecten worden deze inventarissen en hun inhoud echter niet meer aangehaald of gebruikt.

In paragraaf 3.3.4. wordt een lijst gegeven van beschermde Monumenten en Landschappen, alsook van ankerplaatsen. Deze lijst is onvolledig. Het lijkt alsof de auteur er niet van op de hoogte is dat er binnen ankerplaatsen ook beschermde landschappen en/of monumenten kunnen voorkomen. Ook verder in de tekst worden beschermde landschappen, ankerplaatsen, beschermde monumenten en puntrelicten op een verwarrende manier door elkaar gebruikt. Stads- of dorpsgezichten worden doorheen het gehele rapport over het hoofd gezien.

Wanneer men dan in paragraaf 2.3. leest dat voor de beïnvloeding van de effecten op het landschap wordt gekeken naar de waardering die het krijgt als beschermd landschap, relictlandschap of landschappelijk waardevol gebied, lijkt de volledigheid van deze lijst essentieel!

In paragraaf 3.4. wordt de autonome ontwikkeling beschreven als zijnde sterk negatief voor het landschap: graslanden worden gescheurd en omgezet in maïsakkers, weilanden worden afgerasterd en ingericht als paardenweiden, kleine landschapselementen worden verwijderd, e.d. Men mag echter niet vergeten dat een bescherming als landschap de overheid de mogelijkheid geeft om nu net deze negatieve ontwikkelingen in de hand te houden of indien nodig zelfs tegen te houden. Binnen de beschermde gebieden ziet de autonome ontwikkeling er dus niet dermate negatief uit.

In hoofdstuk 9 wordt het beleid met betrekking tot Monumenten en Landschappen besproken.
Bij het Europese beleid moeten naast de Conventie van Malta (archeologie) eveneens de Conventie van Granada (monumenten) en de Conventie van Firenze (landschappen) worden vermeld. Alle conventies werden immers door België ondertekend.

De bespreking van het Vlaams beleid laat vermoeden dat de auteur hiervan helemaal niet op de hoogte is. Enkel het Ruimtelijk structuurplan Vlaanderen wordt kort vernoemd en er is een vage vermelding van 'een decreet dat het toelaat om Landschappen, Monumenten en Stads- en Dorpsgezichten te beschermen'. Dat het hier gaat om 2 verschillende decreten is de auteur niet bekend. Er is het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van Monumenten en Stads- en Dorpsgezichten en het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg.

Ook het decreet houdende bescherming van het archeologisch patrimonium wordt helemaal niet gesproken.

Al deze gegevens zijn eenvoudig terug te vinden op de website www.monument.vlaanderen.be.

Opmerkingen met betrekking tot het document Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, Voorstellen van besluiten.

Dit document is gebaseerd op de ontwikkelingsschets 2010 en de langetermijnvisie voor natuurlijkheid 2030, gekoppeld aan de verruiming en veiligheid van het estuarium. De ontwikkelingsschets en de L.T.V. die de basis vormen voor de besluitvorming in dit document zijn evenwel sectoriele visies waarin enkel het aspect natuur en natuurcompensaties primeren. Gezien deze documenten de basis vormen bij het huidige onderzoek en de besluitvorming naar de toekomstige ontwikkeling van het Schelde-estuarium, heeft dit tot gevolgen dat de toekomstvisie in hoofdzaak natuurgericht is, wat tot onevenwicht leidt met andere disciplines of sectoren binnen het onderzoek, waaronder onroerend erfgoed.

Hoofdstuk 3: Voorgestelde besluiten over projecten, maatregelen en aanpak, 3.1 Voorgestelde besluiten over veiligheid: dijkverhogingen en overstromingsgebieden (p. 22 - e.v.) :
Met betrekking tot deze besluiten dient opgemerkt te worden dat zij een sectoriele visie zijn voor wat betreft natuur en natuurontwikkeling, in navolging van de ontwikkelingsschets 2010 en de lange termijnvisie 2030. Een dergelijke sectoriele benadering maakt dat de genomen besluiten, niet vertaald kunnen worden als een algemeen standpunt geldig voor alle sectoren. Zo blijkt immers enerzijds dat de voorgestelde oplossingen in besluit a, (ruimte voor de rivier), vaak gepaard zullen gaan met een negatieve impact op onroerend erfgoed en dus geenszins in overeenstemming zijn met het gevoerde beleid inzake onroerend erfgoed.
Anderzijds is de impact van de niet weerhouden ingreep met een stormvloedkering (besluit d), daarentegen voor onroerend erfgoed slechts beperkt en biedt zij bovendien een hoger veiligheidsniveau dan de

129

voorgestelde maatregelen met ruimte voor de rivier, zodat een dergelijke oplossing voor onroerend erfgoed de voorkeur geniet.

3.3. Voorgestelde besluiten over natuurlijkheid: ruimte voor behoud en herstel, 3.3.1 Leidend principe ruimte voor de rivier, 3.3.2. Basispakket en 3.3.5 Gebieden toevoegen aan de habitatreserve (Schelde compensatiefonds) (p. 28 - e.v.):
Deze besluiten betreffen opnieuw de vertaling van een sectorieel standpunt, gebaseerd op dezelfde basisdocumenten. Hierdoor wordt opnieuw geen rekening gehouden met andere sectoren of hun beleidsvisies.

Hoofdstuk 4: Gehanteerde criteria bij keuze voor projecten en maatregelen (p. 39) :
Met betrekking tot weging van deze criteria wordt opgemerkt dat alles afhangt van het belang dat men aan een project of aan een sector hecht. De objectiviteit van dit onderzoek kan in vraag gesteld worden, rekening houdende met het ontbreken van een degelijke onderbouwing en de sectoriële invulling zoals hierboven aangehaald.

Hoofdstuk 5: Toelichting op de voorgestelde besluiten over veiligheid, 5.4 Resultaten van onderzoek naar alternatieven voor veiligheid (p. 44) :
Er wordt opgemerkt dat tussen de scenario's afwijkingen zijn in veiligheidsniveaus waardoor een duidelijke conclusie tussen de reële baten of kosten moeilijk te trekken is. Bovendien zijn studies zoals de M.K.B.A. weinig objectief, gelet dat alles afhangt van de baten die men aan een bepaald onderwerp hecht (in casus natuur). Tevens wordt de aandacht erop gevestigd dat de projecten op vrij veel onzekerheden gestoeld zijn, denken wij hierbij maar aan het dichtslibben van GGG's of ontpolderde gebieden en de aard en de kwantiteit van het achtergelaten materiaal, evenals de kost van het toekomstige beheer van deze gebieden.

Specifiek voor de voorstellen omtrent het Zwin wensen we volgend advies te formuleren, als voorbeeld van onbedachtzaam omgaan met erfgoedwaarden. Het Zwin wordt in de ontwikkelingsschets meermaals aangehaald als voorbeeldproject voor "natuurlijkheid" van het Schelde-estuarium waarbij men een ontpoldering voorstelt van meer landinwaartse gebieden. Op die manier zou een grotere natuurwaarde gecreëerd worden onder de vorm van een bijkomend areaal aan slikke-schorresysteem, én hoopt men om het probleem van de verzanding van het Zwin op te lossen. Wij erkennen de verzandingsproblematiek, die op termijn de waarden van dit beschermd landschap kan aantasten, maar het mag niet het alibi vormen om dit gebied op te nemen in plannen die bedoeld zijn voor het Schelde-estuarium, en hierop één van de standaardmaatregelen ("ruimte voor de rivier") toe te passen. Het Zwin heeft immers vanuit haar geomorfologisch ontstaan weinig relaties met het Schelde-estuarium, en tot op heden worden de processen in dit gebied voornamelijk bepaald door de dynamiek in de Noordzee, en niet die in het Schelde-estuarium. Bovendien wordt een maatregel, met name "ruimte voor de rivier", toegepast op een gebied waar men eigenlijk niet meer kan spreken van een rivier, én tegelijkertijd worden alle alternatieve oplossingen voor de verzanding buiten beschouwing gelaten en niet behandeld.
Verder zal de voorgestelde ontpoldering van de Willem Leopoldpolder (achter het Zwin) ten koste gaan van de cultuurhistorische waarden van dit gebied, dat het sluitstuk vormt van een langdurig inpolderingsproces dat

129

in het landschap afleesbaar en herkenbaar is tot op heden. In deze polder bevinden zich bijvoorbeeld enkele zeer waardevolle waterbeheersingsconstructies, die beschermd zijn als monument omwille van hun historische waarde (Isabellafort, MB 15/10/2003). De stelling op p. 67 dat de voorbeeldprojecten voor natuurlijkheid naar verwachting geen negatieve effecten zouden hebben, is dan ook foutief en bewijst dat er bij de inschatting van de effecten van deze maatregel te weinig (of geen?) aandacht besteed werd aan het erfgoed in de ruime zin, wat wij ten zeerste betreuren.

Opmerkingen M.K.B.A. Natuur in de Schelde (Proses).

Bij de beoordeling van de maatschappelijke baten wordt de recreatiebaten (p. x) vrij hoog ingeschat. Vele van deze gebieden zijn voor recreatie momenteel reeds belangrijk, waardoor een sterke verhoging van de recreatie zeer relatief is.
De vraag blijft evenwel bestaan of het transponeren van ingrepen met ruimte voor de rivier over het volledige estuarium, of in vrij grote gebieden niet tot een vervlakking van het landschap zal leiden en dus uiteindelijk de belevingswaarde zal aantasten. Zeker is dat het huidige landschap reeds over kwaliteiten beschikt, zoals diversiteit, herkenbaarheid en samenhang en dat deze dreigen verloren te gaan door de geplande stereotype ingrepen. Dat deze de belevingswaarde plaatselijk kunnen versterken wordt niet ontkent, doch deze mogelijke baten alleen toeschrijven of koppelen aan de geplande natuurontwikkeling is incorrect, vermits goedkopere alternatieven, zoals sensibilisering van de landbouwsector, natuurverweving en verbetering van de fiets- en wandelpaden mogelijke alternatieven zijn.

Voor wat de vermeden kosten bij de milieudoelstellingen (p. xi) betreft, wordt opgemerkt dat er niet alleen baten zijn maar ook kosten, zo zal in deze gebieden vervuild slib worden afgezet, waarvan afhankelijk van de vervuilingsgraad en het verlies aan bergingsvermogen, al dan niet op termijn tot sanering zal moeten overgegaan worden. Het strekt dan ook tot aanbeveling en naar volledigheid om deze mogelijke kost op te nemen in deze analyse.

Met betrekking tot de aanpak van de recreatiebaten in punt 3.4.6 (p.27 - 28), wordt opgemerkt, dat de gebruikte studie voor de bepaling van de natuurbaten, niet kan geëxtrapoleerd worden op het betrokken studiegebied, omdat de vergelijking enkel op gaat voor wat men wil creëren en niet voor het landschap dat reeds aanwezig is. De huidige landschapswaarde, die van gebied tot gebied verschillend is en ook verschilt tussen Nederland en Vlaanderen, door de verschillende cultuur en schaal, zal bij een dergelijke aanpak niet tot uiting komen en tot een incorrect resultaat leiden. Stellen dat de cijfers te rechtvaardigen zijn, doordat men tot een vergelijkbare natuurwaarde zal bekomen impliceert dat men geen rekening houdt met de aanwezige waarde en is dan ook niet te verantwoorden in een dergelijk onderzoek.

Tot slot kan gesteld worden dat de M.K.B.A. een document is dat gestoeld is op zeer veel onzekerheden, waarbij de toegeschreven baten, waaronder deze voor recreatie met enige nuancering dienen bekeken te worden, gelet

129

dat de waardebepaling niet gestoeld is op feiten en sterk zal verschillen van de locatie en de appreciatie van het individu.
Erfgoed en erfgoedwaarden, (die bestaande waarden zijn en tot de niet-gebruikswaarde behoren, omschreven in hoofdstuk 9) zijn elementen van de huidige beleving en gebruik van het landschap, doch ontbreken volledig in dit onderzoek, terwijl natuurwaarde als enig belangrijk element weerhouden wordt.
Hierdoor ontstaat er een duidelijke appreciatiefout naar kosten en baten in deze M.K.B.A., waardoor het weerhouden ervan als beoordelingsmiddel ter discussie dient gesteld te worden.

Met vriendelijke groeten,

Joris Scheers
Afdelingshoofd

130

13 oktober 2004

Aangetekend aan:

PROSES

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Copernicuslaan 1 bus 18
2018 ANI'WERPEN

"Polder Battenbroek"
Openbaar Bestuur
Battenbroek 6
2800 Walem-Mechelen
✆ 0475 73 34 37
Bank: 733-2421068-75
BE 214 186 589

Ingekomen: 20 OKT 2004

Mijne Heren,

Betreft: Opmerkingen : Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

Via deze weg geven wij onze bezwaren door in verband met de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. Deze opmerkingen worden niet alleen ten volle gesteund door het polderbestuur, doch ook door alle ingelanden en vele belanghebbenden van de Polder Battenbroek die deze brief mee ondertekend hebben (zie lijst in bijlage):

Opmerkingen:

- Het feit dat beschermde gebouwen uit de zone worden gelicht is een goede zaak. Maar indien dit als maatstaf dient druist het in tegen het gelijkheidsbeginsel. Elke bebouwing verdient dezelfde waardering en rechtszekerheid.

- Geen bezoedeld water op propere bodem.

- Men dient ook ruimte voor water te zoeken in de bedding van de rivier en dit door deze te baggeren en te saneren.

- Voorstander van overstromingsgebieden in bos- en natuurgebieden van de staat met onbezoedeld water en niet op waardevolle landbouwgronden of bebouwde percelen.

- De hoofddijken moeten overal en op korte termijn op SIGMA-hoogte gebracht worden. De bestaande overloopdijken dienen te worden verhoogd tot 1 m onder de bandijk.

- De stormvloedkering op de Westerschelde moet er komen, want dit is op korte en middellange termijn de enige garantie tegen overstromingen. Het model dat in Rotterdam gebruikt wordt heeft een kostprijs van 500 mio Euros en staat als voorbeeld voor het ontwerp in Antwerpen.

- Men verklaart dat 4.000 ha en zelfs minder, volstaan om ons te vrijwaren van overstromingen. We durven dit ten sterkste betwijfelen daar in 1953 ca. 15.000 ha onder water stonden, en dat er

destijds boven Antwerpen nog veel ruimte was om water te stockeren. Deze ruimten zijn vandaag ingepalmd door industrie !!!

Wij zijn tegen de GGG's en de ontpoldering omdat deze gronden dan verloren zijn voor de economie. Wij prefereren GOG's die de druk van het water aftoppen en de achtergelegen gebieden beschermen. De GOG's zijn een mooi voorbeeld waarin aan landbouw en ecologie kan gedaan worden, met on the top de **VEILIGHEID.**

De vooropgestelde timing van 10 jaar is veel te lang want het overstromingsgevaar zal ondertussen 10 jaar als het zwaard van Damocles boven onze hoofden hangen.

Conclusie :

1) De veiligheid van het Scheldebekken staat ten achter tegenover onze noorderburen :

Het Deltaplan dat afgewerkt werd in 1990 (gestart na ramp 1953) geeft een bescherming langs de Westerschelde tegen een storm die 1 maal in 4000 jaar voorkomt.

Vlaanderen heeft vandaag een veiligheidsniveau van 1/70 en als het overstromingsebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde gerealiseerd is 1/350 jaar. Deze cijfers zijn duidelijk en bewijzen dat wij onvoldoende beschermd zijn in vergelijking met onze noorderburen.

2) Stormvloedkering betaalt zich terug na 40 jaar.

De stormstuw is de beste bescherming tegen de zwaarste stormen. Men speelt al sinds 1978 met de veiligheid van de mensen achter de dijken. Men kan geen 25 miljard BF uittrekken en men speculeert erop dat er niets zal gebeuren. Dit is onaanvaardbaar.

Vandaag spreekt iedereen van het afsmelten van de ijsklippen in het Noorden en de klimaatwijziging (opwarming van de aarde) en nog durft men in deze omstandigheden bevestigen dat de stormstuw te duur is. Men komt nu aandraven dat de rivier moet ruimte krijgen, daar is reeds ruimte gecreeerd in GOG's. Nu spreekt men van GGG's waardoor de landbouw volledig verdwijnt in deze gebieden. Alle dijken zijn nog niet op Sigmahoogte en dit na 26 jaar. Hetgeen men nu voorstelt zijn lapmiddelen in het kader van natuurontwikkelingsprojecten en onder de druk van Europa.

Awz zoekt ruimte voor water. Deze kan men vinden door de rivieren uit te baggeren en te saneren. De Vlaamse Gemeenschap heeft hier een voorbeeldfunctie. Opgelet, geen bezoedeld water op propere grond.

Na de ramp van 1953 heeft men in Belgie weinig gedaan. Eerst moeten hier rampen gebeuren alvorens er iets ondernomen zal worden → zie ramp van Ruisbroek 1976 + ***Walem (Battenbroek) met één drenkeling !*** Wij zijn vandaag 2004 en nog is Sigmaplan van 1978 niet uitgevoerd.

In Nederland bestaat het nulalternatief uit dijkverhogingen die altijd een beveiligingsnorm van 1/4000 garanderen. Wij garanderen niets, maar speculeren en de mensen achter de dijken moeten met de schade maar leren leven.

- Wat met het bodemsaneringsdecreet? Bij overstromingen zullen de bodems ongetwijfeld vervuild worden met vervuild slib. Tevens worden Polders gebruikt om melkvee te voederen. Een eventuele vervuiling heeft gegarandeerd een negatieve invloed op de voedselketen.

Het polderbestuur is, samen met de ingelanden die deze brief mee ondertekenden, ervan overtuigd dat de bouw van een stormstuw de beste oplossing is voor deze problematiek en pleit ervoor dat voor deze optie gekozen zal worden. De **stormstuw** brengt oplossing voor al de bestaande eisen, namelijk **veiligheid, economie, bewoning en ecologie.**

We vragen dan ook met aandrang om onze opmerkingen en bezwaren met de nodige aandacht te behandelen.

Namens het Polderbestuur en zijn ingelanden:

De ontvanger-griffier,

Paul Schelkens

De dijkgraaf,

Pieter Van Beersel

Adjunct-dijkgraaf

Hubert De Meester

Beëdigd bestuurslid

Jozef Mets

Beëdigd bestuurslid

Dirk Verreth

Bijzonder wachter

Henri De Hondt

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
Kurt Feremans	Kalkhoendreef 10	2860 St Katelijne Waver	
Bervoets Marcel	Gulpestraat 47	2800 Mechelen	
Schillemans Filip	Natterhofstraat 90	2800 Mechelen	
Meeus Peter	Beekbashoek 108	2550 Waanrode	
Van de Meule Theo	Rooslingstraat 13	2800 Walem	
Straetmans Daniel	Kloosterstraat 24	2800 Walem	
Verheyden Danny	Netestraat 13	2840 Rumst	
Pros Muyfkens	Varrestraat 15 Duffel	2570 Duffel	
FEREMANS VICTOR	NOORDVELD 42	WALEM	
TIERENS STEFAAN	WILLENDRIES. STRAAT 22	2812 MUIZEN	
Dirk Hellemans	Kalkenstraat 87	2840 Sint-Katelijne-Waver	Hellemans D.
STRAETMANS	Kloosterstraat 24 FRANCIS	WALEM	
Schillemans Theo	Natterhofstraat 90	Mechelen	
Vlietpoort John	Koning Albertstr	Walem	
De Laet Tim	Schriekegemstraat	Berchem	
Van Vaerenbergh	Zeeuwenstraat	Mechelen	
[illegible]	[illegible]	Heusden	
Lambert	Lange Zandstraat	Walem	
TORFS	Zekestraat 86	Mechelen	
LAMARQUE	ANTWERPSESTEENWEG	RUMST	

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
METS JOZEF	BATTENBROEK 12	MECHELEN	
Duc Jeuë	Battenbroek 12	Mechelen	
Hendrickx	Kuikenstraat 15	S.K.W.	
Hofman	Aspergeveld 14	SKW	
Soetaert	Vrijgeweidest 7	Mechelen	
VAN DEN BOSCH J	LANGEZAND STRAAT 36	WALEM	
VAN DE VOORDE F	KEIZERSHOEK 185	MONTIGH	
Vanderp 6	Battenbroek 11	Mechel	
Michiels W.	Hardingenstraat 7 2812 Muizen		
Feerens R.	Beekaardstr. 21	2570 Duffel	
Schuermans E	Zavelstraat 36	2800 Mechelen	
Jacobs	pastorijstr 51	2800 Mechelen	
Van Rompaey G	Stenenmolenstr 106	Mechelen	
Peeters Hilde	Kerkhofstraat 46	2840 Rumst	
De Vos Wendy	Schorsmolenstr 55	2800 Mechelen	
Weymans Engelberg	Stationsstraat 94	2860 SKW	
Van Weereld Petra	Walenstraat 63	2860 St.Kat.	
Aerts Emmy	Rozenkoorfstraat 26	2800 Walem	
VANBEERSEL JURGEN	LINDESTRAAT 78	2800 MECHELEN	

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
DEVUYST GERARD	Oude Sint-Gommarusstraat, 36	2800 MECHELEN	
VANROMPAEY J.	" "	"	Jan Rompaey
Van Beersel Johan	Battenbroek 6	2800 Mechelen	
De Coster Rita	Battenbroek 6	2800 walem	~~de Coster R~~
VERRETH DIRK	BATTENBROEK 4	2800 WALEM	
HENDRICKX LINDA	BATTENBROEK 4	WALEM 2800	Hendrickx
VAN CROMBRUGGEN	KLOOSTERSTRAAT 41.	WALEM 2800	
Sijn José	135 Koningin Astrid	2800 Walem	J Sijn
Van Beersel Knaepen	De Bilkermontstraat 8	2860 Sint Katelijne Waver	
Nys Sofie	Voetbalstraat 93	2800 mechelen	NTS
Schelkens R	Kroonlaan 14	2840 Rumst	
DESMET L	Kroonlaan 14	Rumst	
De Coster A	Leeuwerikstraat 21	2800 Mechelen	A de Coster
Verschueren	Leeuwerikstraat 21	2800 Mechelen	Verschueren
Vleugels	Antwerpsestwg 80	Mechelen	
Franckx F.	Galgestraat	Mechelen	Franckx F.
de Prémorel	Florentcenmd. 2/3	3070 Kortenberg	de Prémorel
Van den Bogaert	Ysenhoutlaan 3	Rumst	
Hofmans	" "	Rumst	

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
Pieter Dierickx	Bosdijkweg 12	Schriek	
Vanlema Donckheer	Hoogenhaber 9	Henicksem	
Veronique Camerlinck	Leusstraat 63	Zemst	
Bart Bonnast	Wynegemkapelstr. 52	Kortenberg	
Dijkema Tim	STANDPLAATS 80	DUFFEL	
Koen Buts	Wilsonstraat 21	St-Kruis-Winkel	
Caroline Van Bogget	Hof van Belsele 35	Belsele	
Lauwys Bruno	Kleine Baeckstraat 83	Mechelen	
LEGRAND KURT	HELSESTRAAT 63	ZEMST	
PAUWELS E.	MOLENSTRAAT 25	WILLEBROEK	
VERMEULEN F.	M. GANDHISTRAAT 35	MECHELEN	
Marien. E.	Slapveldweg 39	Hever	
An Van Riet	Biezenvei 25	Londerzeel	
Arnold VO Meeuwsdijk	Witwisstraat 7	Antwerpen	
Frank Jansens	Bodenbergstr 59	Deurne	
Kris Verreth	Battenbroek 4	Mechelen	
Steven Verreth	Battenbroek 4	Mechelen	

130

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
Lamaque Michaël	Antwerpsesteenweg 60	Lumal	
Willekens N	Jeskenhofstraat 556	Boom	
Deuss S.	Kempenlandstr. 63	Kobolo	
Vercammen Bea	E. Hullebroecklaan 8	Zemst	
Huysmans	Vorselaarlaan 5	Tisselt	
VAN PUT Jean	Haagenbroekesteenweg 100	Lier	
Verleyy KIM	Monnikenhofloon 25	Heinksen	
Paulwels Jens	Slachthuislaan 44	Mechelen	
Diaens Jan	Willendriashaar 22	Muize ~~Lier~~	
Wim Cauwenberghs	Nachtegaalstr. 34	Mechelen	
Rita Timens	Valkstr. 26	Sint-Katelijne Waver	
VAN HERCK	NOORDHOFSTR	LINT	
CAMPO	BATTENBROEK 3.	MECHELEN WALEM	

130

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
VANDEN BERGHE DANIEL	CARDOENLAAN 2a	1570 GALMAARDEN	
ADRIAENS KOEN	VOSSEL 13	9450 HAALTERT	
CORBEELS NICOLAS	VISVERSLAAN 117	1780 WEMMEL	
VAN GROOTVEN PETER	DE VAGENTE 49	2930 BRASSCHAAT	
DE SMEDT PIERRE	ASSESTEENWEG 16	1730 ASSE	
STEVENS CHRIS	HENDRIK PLACESTRAAT 21	1702 GROOT-MOLENBEEK	
DE BACKER JAN	MAALDREEF 55	9320 NIEUWERKERKEN	
MACHTELINCKX LUC	NANOUE STRAAT n53	7745 OPRIJK	
SERRYS MATHIEU	RUE DU FAUCON, 47A	1000 BRUSSEL	

Naam	Adres	Gemeente	Handtekening
AERTS	WEIVELDEN 22	RUMST	
De Meester H	Markt 46	Rumst	
Smets	Nijverheidstr 5	Rumst	
MARIEN ALF.	LAZARUSSTR. 7	RUMST	
De Meester Wim	Bezetansatz MS	Willebroek	
De Meester Ivo	Gemeenteplein 4	Rumst	
De Meester Kris	Hagendoef 7	Kontich	
Van den Bergen Jose	Veerstraat 98 2840 Rumst	RUMST	
Christiaan Verrept	Veerstraat 98	RUMST	
de Koeijer Lydia	Weveldlaan 22	Rumst	
LAMBRECHTS	KERKSTRAAT 56A	RUMST	
JAEKEM	D. BAGENIERLAAN 5	HOBOKEN	
Fr Plets	KERKSTRAAT 36A	RUMST	
MERCKX EUDIL	VEERSTRAAT 59	RUMST	
V. CAMPENHOUTING	VEERSTRAAT 59	RUMST	
DE BRUYN FRANK	VEERSTRAAT 46	RUMST	
Calluy Kare	Veerstr. 32	Rumst	
" Hagell	" "	Rumst	
Buyschaert R	Veerstr 60	Rumst	
Schellens C.	" "	Rumst	

131

ingekomen: 20 OKT 2004

ProSes
MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP
COPERNICUSLAAN 1 – BUSNUMMER18
2018 ANTWERPEN

Leest, 15 oktober 2004

Betreft: Inspraak 2004 – ProSes rapporten en Presentatie getoond op informatie- en inspraakavonden

Geachte Mevrouw, Mijnheer,

Wij kunnen enkel reageren op de enkele publicaties en de presentatie die we konden downloaden van de ProSes.nl site.
Bepaalde publicaties, o.m. de brochure 'inspraak', konden wij niet downloaden, ondanks meerdere pogingen op verschillende systemen.

Voor onze bemerkingen, die u hieronder terugvindt, hebben wij ons dan ook grotendeels gebaseerd op de informatie uit het uitgebreide Rapport Kennisgeving – Milieueffectrapportage voor het Sigmaplan', gepubliceerd oktober 2004. Het verband tussen MER en ProSes is me dan wel niet duidelijk, ze behandelen wel dezelfde thema's en projectvoorstellen.
Het MER rapport is uitgebreid en duidelijk – in tegenstelling tot de ProSes documenten was het wel ter inzage op de Milieudienst van de stad Mechelen (en andere).

Van een informatie- of inspraakavond in Mechelen en deelgemeenten of zelfs elders, hebben we nergens iets gelezen of gehoord. Er zou 1 zo'n informatieavond aangekondigd zijn geweest, en direct daarna afgelast. Nochtans behoort 90% van de oppervlakte van Mechelen tot het studiegebied, stelt ProSes.

Gelieve bovenstaande opmerkingen te beschouwen als een antwoord op uw vraag: 'wat is uw mening over de toelichting op de besluiten'.

Voor onze 'geargumenteerde mening over de voorgestelde projecten en maatregelen' verwijs ik u naar de bijlage bij deze brief.

Met de meeste blijken van hoogachting,

Maria CLAES – Peter LAMBRECHTS
PASTOOR DE HEUCKSTRAAT
2811 LEEST - M ECHELENTEL
TEL 015 277014
E-MAIL krisraats@belgacom.net

KANTOORUREN – Peter Lambrechts
firma Surface Specialties UCB
TEL 02 - 3345728
FAX 02 - 3345300
E-MAIL peter.lambrechts@ucb-group.com

BIJLAGE
GEARGUMENTEERDE MENING OVER DE VOORGESTELDE PROJECTEN EN MAATREGELEN

STORMVLOEDKERING – SVK (1)
Het grote argument tegen een Stormvloedkering is de hoge kostprijs.
Echter, er bestaat een nieuwere, vereenvoudigde versie van het basisontwerp SVK, of als alternatief, twee kleinere SVK hogerop in het stroombekken. Wij hebben daarvoor geen kostprijzen gezien, in geen der rapporten. Het lijkt ons wel logisch dat voor een vereenvoudigde versie de kosten lager liggen.
SVK heeft als groot voordeel dat er weinig (privé) terrein voor nodig is, dat onteigeningen zeer beperkt kunnen blijven.
Voor de oplossing GGG, GOG daarentegen zijn 15.000 ha potentiële overstromingsgebieden afgebakend, waarvan ook een vierde effectief zou gebruikt worden. Een groot deel is nuttige landbouwgrond en vaak privé eigendom.

Wij vinden dan ook dat de oplossing SVK, vereenvoudigde versie en 2 kleinere SVK, grondig verder dient bestudeerd te worden en als alternatief behouden.

GECONTROLEERDE OVERSTROMINGS- EN GETIJDENGEBIEDEN – GOG en GGG

Zoals u wel zal weten circuleerden of circuleren er - al dan niet officiële – plannen en (voor)studies waarop potentiële overstromingsgebieden staan aangeduid. Deze potentiële overstromingsgebieden komen tot op 50 m van de wegen. Bij gebruik van deze potentiële overstromingsgebieden zoals aangeduid zouden de dijken dan op 50 meter of minder van huizen en dorpskernen kunnen worden aangelegd, tot in bestaande tuinen.
Het weze duidelijk dat hieronder vermelde opmerkingen meer van toepassing zijn naarmate de afstand van de ringdijken tot huizen en eigendommen kleiner wordt genomen.

<u>afwatering van de zijbeken van GOG</u> (2)
Niet gelezen in de ProSes rapporten of presentatie, maar wel in het rapport kennisgeving (3)

… Enkel bij extreem stormtij, wanneer het GOG ondergelopen is, zal de normale afwatering van de zijbeken via het GOG niet meer mogelijk zijn. Op dat moment zal het waterpeil in de zijbeken stijgen en bestaat er kans op wateroverlast achter de ringdijk (landinwaarts). …
Dat betekent dat het GOG aangelegd om wateroverlast op verder verwijderde locaties te voorkomen, zelf wateroverlast kan creëren vlakbij de GOG.
Zoals reeds vermeld bestaan er plannen waarop potentiële overstromingsgebieden staan getekend tot vlakbij straten, door bestaande tuinen, vlakbij huizen.

Wij vinden dat er in geval van GGG - GOG voldoende afstand van bestaande bebouwing dient voorzien, om in alle geval wateroverlast te kunnen voorkomen.

<u>geluidshinder</u>
Geluidshinder wordt ingeschat als een tijdelijke hinder, tijdens de aanleg, bagger-werken, omleggen van wegen.

In het geval van GGG - GOG, opnieuw indien deze vlakbij bestaande woningen zouden aangelegd worden, dient er o.i. toch ook gerekend met geluidshinder door verkeer op de ringdijken, en met beperkingen van de privacy.

Er zal niet louter een positieve impact op toeristisch-recreatieve attractiviteit ... door de infrastructuur zijn.

Wij vinden dat er in geval van GGG - GOG voldoende afstand van bestaande bebouwing dient voorzien, om geluids- en andere hinder te kunnen voorkomen.

<u>effecten op de grondwaterstand</u>
In geen van de rapporten ProSes of het Rapport Kennisgeving vonden wij iets over gebeurlijke effecten van GGG of GOG op de stand van het grondwater.
Is het niet te verwachten dat frequente overstroming van GGG een effect kan hebben op de stand van het grondwater in de nabijheid van de ringdijken?

Wij vinden dat dit aspect dient onderzocht, indien relevant.

<u>visuele bezwaren</u> (4)
Als een argument tegen dijkverhoging worden visuele bezwaren ingebracht.
Als dit voor dijkverhoging geldt, geldt het o.i. ook voor de dijken noodzakelijk voor het creëren van GGG of GOG, en dan zeker indien die op te korte afstand van woonkernen, huizen en tuinen worden aangelegd.
Dit kan toch niet in overeenstemming zijn met "maatschappelijke haalbaarheid", zoals vermeld pagina 47, §1 van het Rapport Kennisgeving.
Voor het effect op het landschap wordt gesteld:
... om de samenhang en de visuele impact te kunnen evalueren dient echter ook een ruime zone rond dit gebied te worden bekeken. Een zone van 2 km lijkt aangewezen.

Wij vinden dan ook dat de visuele hinder van dijken rond GOG - GGG duidelijk in het plan en in de kosten-baten analyse dient opgenomen.

referenties
(1)Rapport Kennisgeving - Milieueffectrapportage voor het Sigmaplan – pagina 25
(2) Rapport Kennisgeving - Milieueffectrapportage voor het Sigmaplan – pagina 65
(3) idem - pagina 65 – 7.2 Water – onder 7.2.1. 2de § GOG
(4)idem – pagina 37 - Dijkverhoging

Peter LAMBRECHTS – Maria CLAES
Pastoor de Heuckstraat 7
2811 LEEST
tel 015 – 277014
kantooruren 02 – 3345728 (firma Surface Specialties UCB)

132

ingekomen: 20 OKT 2004

Bornem, 14 oktober 2004

Aan de Vlaamse Gemeenschap
Inspraak ProSes
Copernicuslaan 1
2018 Antwerpen

Betreft: bezwaarschrift Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Mevrouw,
Mijnheer,

Hoewel wij grosso modo akkoord kunnen gaan met de voorgestelde maatregelen om ruimte te geven aan de Schelde ten einde de verhoging van de waterstanden te kunnen opvangen, toch enkele bedenkingen.

1. Verdieping van de Schelde
   - Zelfs zonder het verwijderen van de drempels tot een doorvaart 13,1 m valt er een serieuse stijging van de waterstanden te verwachten.
   Deze factor is onvoldoende meegenomen in het onderzoek omdat een cumulatief effect optreedt. De reserves (berging) die door de maatregelen tegen overstromingen gecreëerd worden zullen op middellange termijn zelfs zonder verdieping amper volstaan. Uiteindelijk is een plan dat er in bestaat om slechts een aanzet te zijn om gevolgen op te vangen tegen 2030 zeer pover om de verwachte gevaren van 2010 reeds op te vangen.
   - Bovendien is het effect van de vorige verdiepingen op de ecotoop niet voldoende onderzocht.
   -
2. 'Scheldekanaal'
   - De mogelijke gevolgen van de aanleg van een 'kanaal van 5 km met een breedte van 250 tot 370 meter op Vlaams grondgebied' (dixit infovergadering Bornem, ook aangeduid tijdens voorstelling) in de bedding van de stroom is voor zover ik kon nagaan niet (voldoende) onderzocht. Dit is onaanvaardbaar.
   - Als dit zou uitgevoerd worden zal dit ongetwijfeld leiden tot een opstuwing van het water stroomopwaarts Antwerpen, waardoor uiteraard de verwachte tijverhogingen nog zullen toenemen.

3. Maatschappelijk draagvlak
   - De discussieloze opname van het 'kanaal' (zie 2) in het plan is een kaakslag voor de oprecht bezorgde burger die vaststelt dat er maatregelen moeten komen

tegen de 'natuurlijke' verhoging van de waterpeilen en het gevaar van overstromingen.

- Hier valt het hele plan door de mand: het gaat namelijk voornamelijk (alleen?) over hoe een 'betere (sic)' toegankelijkheid van de haven verkopen onder het mom van betere veiligheid tegen overstromingen.
- Het hele plan wordt voorgesteld als zijnde een enorme baat voor natuur (ten koste van ander grondgebruik bvb landbouw). Dit is echter een rad voor het oog draaien want er is geen enkele garantie in het plan waaruit blijkt dat de voorgestelde maatregelen ook zullen genomen worden.
- Samengevat: eerst moeten maatregelen worden getroffen om de natuurlijke evolutie van steeds hogere waterstanden op te vangen en daarna kunnen nieuwe verdiepingen (kanalisering incluis) pas overwogen worden als het systeem stabiel is. En geen omgekeerde wereld.

Voor Groep Leefmilieu Klein-Brabant en in persoonlijke naam,

Koen Grolus
Puursesteenweg 10

2880 Bornem

GERY DE CLOEDT
Ingénieur Civil des Constructions A.Ir.Br.

133

Brussel, 14 oktober 2004

Per aangetekend schrijven en ontvangstbewijs

Ingekomen: 20 OKT 2004

PROSES
MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP
Copernicuslaan, 1 busnummer 18

B-2018 Antwerpen

o.ref. GDC.041014.GDC/fwa

Geachte Dames,
Geachte Heren,

Betreft : BEZWAARSCHRIFT TEGEN DE ONTWIKKELINGSSCHETS 2010 SCHELDE-ESTUARIUM – (en tevens tegen S-MER ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium – Rapport Verruiming van de vaarweg van de Schelde – MER voor de actualisatie van het Sigmaplan – Rapport : Maatschappelijke kosten batenanalyse voor de actualisatie van het Sigmaplan – Rapport : Natte natuur in het Schelde-estuarium).

Ik ben eigenaar van de Hedwigepolder. De polder is ruim 325 ha groot. Hiervan ligt 300 ha in Nederland en 25 ha in Vlaanderen. Daarom heb ik ook een bezwaarschrift in Nederland ingediend tegen de ontwikkelingsschets 2010. Het zou wenselijk zijn indien U dit bezwaarschrift eveneens opvraagt aan de Nederlandse bevoegde instanties, zodat de synergie verhoogd wordt. De natuurlijke grenslijnen van de Hedwigepolder zijn immers geen geografische grenzen.

De Hedwigepolder is sinds vier generaties de eigendom van mijn familie.

Uit de ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium blijkt dat de Vlaamse en Nederlands bevoegde autoriteiten, de bedoeling hebben om het Schelde-estuarium veiliger, toegankelijker, en natuurlijker te maken.

Om deze doelstelling te realiseren wordt overwogen om de Hedwige-, Prosper- en Doelpolder aan te duiden als gecontroleerd overstromingsgebied (GOG), gedeeltelijk gereduceerd getijgebied (GGG) of deze polders geheel of gedeeltelijk te ontpolderen (p. 22, 30 en 43 van de ontwikkelingsschets). Hiervoor zullen desnoods gronden en huizen moeten onteigend worden (p. 45 van de ontwikkelingsschets).

In het strategisch milieueffectenrapport (S-MER) van september 2004, wordt daarenboven de volledige ontpoldering van de Hedwigepolder of de combinatie van de aanleg ervan als GOG of GGG als voorbeeldmaatregel vooropgesteld (S-MER, p. 95-99). Daarbij zou het uitvoeren van de maatregel ongeveer 315 hectare in beslag nemen, d.w.z. nagenoeg mijn ganse eigendom.

Ministerstraat 14 - 1170 Brussel – België – Tel. +32 2 647 12 34 – Fax +32 2 640 48 13

GERY DE CLOEDT
Ingénieur Civil des Constructions A.Ir.Br.

133

Ik ben het er niet mee eens dat de Hedwigepolder zou opgenomen worden in een van de hierboven genoemde plannen en wens hierop de volgende bezwaren te formuleren :

1. Uitgaande van de vooropgestelde doelstellingen, namelijk een veiliger, toegankelijker en natuurlijker Schelde-estuarium, vraag ik mij af waarom juist nu de Hedwigepolder ontpolderd moet worden of voor enig ander plan in aanmerking zou komen.

   Het S-MER vermeldt een afname van 5% van het vloedwater bij volledige ontpoldering. Vanwege de relatief hoge ligging zal de polder nauwelijks water kunnen bergen, althans dit zal niet van enige betekenis zijn. Bij de aanleg van het gebied als GOG of GGG zal het volumeverschil van het vloedwater per definitie nog minder zijn. Verder zal bij ontpoldering het niveau verder verhogen, zodat er van waterberging geen sprake meer zal zijn. Dit is goed te zien bij het zogenaamde Sieperdaschor (in Nederland) welke omhoog is gekomen na het laten vervallen van de destijds aangelegde zomerkade. De vraag dient gesteld in welke mate deze overblijvende procenten nog zullen significant zijn.

2. De boezemwerking zoals gewenst door ontpolderen valt te zoeken in de Westerschelde en het Verdronken Land van Saeftinghe. Baggeren van grote geulen in het Verdronken Land van Saeftinghe geven het natuurlijk karakter terug van vroeger en dragen bij aan bergfunctie van het Scheldewater. Door verandering van stortstrategie van slib worden de natuurlijke effecten en veiligheid door verdieping van de Westerschelde gecompenseerd.

   Het uitbaggeren van de Bovenschelde, waaraan in het verleden nooit aandacht is besteed, zou een bergfunctie kunnen opleveren. Een betere plaatsbepaling voor stort van baggerspecie uit de Schelde zou een beter en veiliger Schelde-estuarium tot gevolg hebben.

   Ook de stormvloedkering bij Oosterweel is een verbetering van de veiligheid.

   Het verbaast mij voorts dat vorig jaar nog door het Waterschap ten behoeve van de veiligheid/natuurlijkheid een strook van een buitendijkse schor van mij is aangekocht voor aanpassing van de waterkering door de Nederlandse regering.

3. In plaats van de Schelde naar Antwerpen te verdiepen, om grotere schepen op te vangen, en binnen enkele jaren op te merken dat het nog niet genoeg is, zou men beter Zeebrugge laten ontwikkelen en deze haven verbinden met de Europese Centra via diepere binnenwaterwegen. Nu blijkt al dat de diepgang van 13m10 binnen afzienbare tijd niet voldoende zal zijn, althans zo stelt de directeur van het gemeentelijk havenbedrijf van Antwerpen (de Heer E. Bruininckx).

   Aan het doel "veiliger" wordt kennelijk niet voldaan.

   Daarnaast draagt ontpoldering evenmin bij tot het toegankelijker maken van Antwerpen.

* *
*

4. Alleen natuurontwikkeling zou nog als doelstelling in overweging kunnen genomen worden. Ik vraag mij af of de beoogde winst niet geheel teniet wordt gedaan door het verlies van de huidige natuurwaarden.

Ministerstraat 14 - 1170 Brussel – België – Tel. +32 2 647 12 34 – Fax +32 2 640 48 13

De Hedwigepolder is in huidige toestand een uniek gebied. De Hedwigepolder is een afspiegeling van hoe onze polders er in het verleden uitzagen. Deze unieke natuurwaarden zijn tot stand gekomen na de oorspronkelijke beleidsoptie, m.n. inpoldering (1905). Een eigen natuurlijk ontwateringsysteem door middel van spuikom en sluis (in Nederland) werd hierbij aangelegd. De aangebrachte beplanting van populieren op binnendijk en langs de wegen geven een bijzonder aanzicht aan deze polder. Bosjes en struiken zijn aangelegd ter verfraaiing van de polder.

Dit geeft aan de polder een uniek natuurlijk karakter. Speciaal, vanwege het specifieke karakter van deze polder, loopt hierdoor een Eco-route waarvan vele recreanten gebruik maken (hierover zijn tevens toeristische brochures opgesteld).

In zover is de Hedwigepolder een deel van het gemeenschappelijk culturele en natuurlijke erfgoed dat steevast behouden moet worden. Vermeldenswaardig is voorts dat de Hedwigepolder generaties lang onderhouden werd met aandacht voor het egale natuurlijke karakter van het gebied. De vrijgekomen pachtgronden zijn om die reden ook nooit verkocht waardoor versnippering werd tegen gegaan.

Destijds is door de familie een deel van het Verdronken Land van Saeftinghe (in Nederland) verkocht aan het Zeeuwse Landschap ter verbetering van het land van Saeftinghe. Vorig jaar hebben wij ook een deel van de Vlaamse schorre langs de Prosperpolder verkocht om de unieke bestaande natuur te beschermen.

Bovendien kan de natuurontwikkeling ook ergens anders plaatsvinden.

De conclusie is dat niet wordt voldaan aan de zogenaamde Habitat-toets.

Verder heeft de Hedwigepolder een soort bufferfunctie te vervullen tussen het natuurgebied en de landbouwgronden. Dankzij het biotoop is er reeds een grote habitatontwikkeling.

Kortom, natuurontwikkeling lijkt voor de Hedwigepolder de enige mogelijke doelstelling. De vraag is echter of dit het bestaande natuurlijke kapitaal en de destijds gedane investeringen niet te niet doet, zonder dat men enig uitzicht heeft op de mogelijke gevolgen voor mens en natuur op lange termijn.

Volgens mij kan natuurontwikkeling ook op een andere locatie doorgang vinden. Vanwege de unieke ligging en geschiedenis van de Hedwigepolder is het ontpolderen een te groot verlies. De polder is onvervangbaar en ontpoldering zou kapitaalsvernietiging betekenen doordat middelen die zijn besteed aan verhoogde waterkering nutteloos zullen zijn geweest.

Het Verdronken Land van Saeftinghe is door een verkeerde stortstrategie gedeeltelijk verzand. Een verbetering van dit natuurgebied kan worden gerealiseerd door het terugbrengen naar de natuurlijke toestand door baggeren in de grote kreken.

* *
*

5. Voorst geeft de ontwikkelingsschets blijk van kortzichtigheid. De studie is gemaakt tot 2010. Waarom is niet verder ingegaan op de gevolgen voor periode na 2010. De haven Rotterdam heeft een lange termijnvisie opgesteld tot 2030. Hierin worden alle mogelijke te verwachten nadelige aspecten geëvalueerd.

   Een planning voor 6 jaar is veel te kort om alle aspecten af te wegen.

GERY DE CLOEDT
Ingénieur Civil des Constructions A.Ir.Br.

Er is geen garantie op het welslagen van de voorgestelde maatregelen. Het is mogelijk dat later blijkt dat een verkeerde keuze is gemaakt en de opgelopen schade niet meer kan hersteld worden. De locale werken van het Sigma- en Deltaplan zijn in dat geval dus voor niets betaald geweest en alles wat gebouwd geweest is, is sinds een eeuw reeds verdwenen.

6. Verder blijkt dat het maatschappelijk draagvlak voor het uitvoeren van de vooropgestelde plannen uiterst gering is. De gemeente Beveren en polder Land van Waas zijn tegen ontpolderen evenals een deel van de bevolking (zie reactie op de gehouden hoorzittingen). Hierdoor is het draagvlak voor ontpolderen niet aanwezig bij de bevolking, evenmin als bij de Nederlandse gemeenten en het Waterschap Zeeuws Vlaanderen.

7. Destijds is de Hedwigepolder eveneens aangemerkt om ontpolderd te worden, omdat het in handen was van één eigenaar. Dit zou de onteigeningsprocedure onderhandelingstechnisch het eenvoudigst maken. Het is de vraag of dit juist is. Niet alleen de eigenaar heeft rechten, ook vele pachters hebben rechten waar niet omheen gegaan kan worden. Maar los hiervan, blijkt uit de keuze van dit criterium, dat de beoogde doelstellingen van de ontpoldering op louter proceseconomische grondslagen gebaseerd zijn.

8. Complicerende factor is voorts dat de Hedwigepolder doorsneden wordt door de grens Nederland – België. Er zijn veel acties in Nederland genomen die effect hebben op België (Vlaanderen) en omgekeerd. Ook deze mogelijke grensoverschrijdende effecten moeten worden geëvalueerd.

9. In 1986 heeft mijn familie loyaal meegewerkt en op de meest positieve wijze om de Scheldedijk op Sigma- & Deltahoogte te brengen.

   In de Hedwigepolder die nu mogelijks zou worden ontpolderd, werden eerder dijken versterkt en op hoogte gebracht om een beveiliging voor overstroming te hebben van 1 op 4.000 jaar. Indien de Sigmaplannen waren uitgevoerd, zoals Deltaplan in Nederland, was de veiligheid van Antwerpen gegarandeerd. De nodige investeringen hiervoor werden echter nagelaten met alle overhaast te nemen beslissingen van dien. Nederland heeft de nodige werken daarentegen sinds 1953 uitgevoerd.

* *
*

Om deze redenen meen ik dan ook dat met de ontpoldering of andere mogelijke aanduidingen van de Hedwigepolder, de in de ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium geformuleerde doelstellingen niet zullen worden gerealiseerd.

Inmiddels verblijf ik, Geachte Dames, Geachte Heren,

met de meeste hoogachting.

G. De Cloedt

Ministerstraat 14 - 1170 Brussel – België – Tel. +32 2 647 12 34 – Fax +32 2 640 48 13

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Bos en Groen - Oost-Vlaanderen

Gebr. Van Eyckstraat 2-6, 9000 GENT
Tel. (09)265 45 80 - Fax (09)265 45 81
E-mail: bos.groen.ovl@lin.vlaanderen.be

134

Aan Ministerie van de Vlaamse
Gemeenschap
Copernicus
Copernicuslaan 1 busnummer 18

2010 Antwerpen

Ingekomen: 20 OKT 2004

uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
ProSes/BM00015075 13/09/04	AN/MER/692	0
vragen naar / e-mail	**telefoonnummer**	**datum**
Steven Lafort Steven.Lafort@lin.vlaanderen.be	09/265.46.95	14 oktober 2004

Betreft : Inspraak Strategische milieueffectenrapportage
Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

Geachte,

Er werd aan de afdeling Bos en Groen gevraagd om tijdens de inspraakperiode die loopt vanaf 15 september tot 15 oktober 2004 eventuele adviezen, opmerkingen en vragen op te sturen in verband met de ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

De afdeling Bos en Groen heeft de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium grondig bestudeerd, met in het bijzonder de effecten van de inrichting van de overstromingsgebieden.

Wat de inrichting van de GOG's betreft stellen we vast dat er toch ingrijpende veranderingen voorzien worden in het bestaande landschap en qua ecologische kwaliteit van deze gebieden.

Dit omdat er voor de eventuele aanleg van dijken er bosverlies zal voorkomen. Ontbossingen (bosverlies) dienen in toepassing van art.90bis van het Bosdecreet gecompenseerd te worden.

Bovendien wil de afdeling Bos en Groen er op aandringen om ook een koppeling met bos -en (natuur)ontwikkeling te voorzien (deels gedaan).

Verder heeft onze afdeling geen opmerkingen betreffende de inrichting van eventuele GOG's.

Wat de inrichting van de GGG's betreft stellen we vast dat deze inrichting eveneens belangrijke wijzigingen van ecotopen in de gebieden en van het landschap kan veroorzaken.
Bestaande kleine landschapselementen zullen in deze gebieden verdwijnen.
Ook de aanwezige (populieren-)loofbossen en graslanden gaan zich ontwikkelen tot een slikken -en schorrenvegetatie en op langere termijn tot een wilgenvloedbos of moerasvegetatie.

134

Dit houdt in dat de bestaande vegetatie waaronder (populieren-) loofbossen geleidelijk zullen overgaan tot wilgenvloedbossen. Wat uiteindelijk betekent dat het ene (bos)vegetatietype het andere (bos)vegetatietype zal gaan vervangen. Bovendien zal in het algemeen het areaal zeldzaam wilgenvloedbos toenemen, met een verhoging van de natuurwaarde zowel op gebied van fauna als flora.

Dit zal niet of veel minder het geval zijn bij de mogelijke inrichting van GOG's zodat onze voorkeur uitgaat naar GGG's.

Wat de kleine landschapselementen betreft hoopt onze afdeling wel dat bij de mogelijke inrichting deze KLE's zoveel mogelijk bewaard mogen blijven, dit ten voordele van de reeds aanwezige fauna en flora (zeker in GOG's).

Voor het overige heeft de afdeling Bos en Groen geen opmerkingen te formuleren.

Hoogachtend,

ir. Roland Verhaeghe
ambtenaar groenbeheer

135

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP
POLDER "TUSSEN SCHELDE EN DURME"-Zele
Secretariaat: WEIDELANDSTRAAT 16
9290 BERLARE - UITBERGEN

Berlare, 15/10/2004.

Aan ProSes
Ministerie v/d Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan1 bus 18
2018 ANTWERPEN

Aangetekend

Ingekomen: 20 OKT 2004

O. ref : proces 2010/psch151004

Uw ref :

Geachte heer/mevrouw,

Betreft :
- **Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium**
- **Bezwaarschrift**

Rekening houdende met de thans beschikbare informatie rond de ontwikkelingsschets "ProSes", welke in hoofdorde intenties inhoudt en een eerste aanzet geeft van uitvoerings-mogelijkheden, wenst het Polderbestuur haar opmerkingen, zoals voorgesteld in september 2002 te hernemen waar deze opmerkingen handelen over ProSes-deelprojecten :

Gelegen langsheen de Schelde - Grondgebied Groot-Berlare.

1. **100-23 : Waterhoek**
   208,33 ha

- Zeer groot gebied.
- 3 sluizen aanwezig Scheldezijde met heel belangrijke afwateringsfunctie
- De afwatering van het hogergelegen gebied, nl. het zuidelijk deel van Berlare en Zele gebeurt via de waterlopen S 090, S 089, S 089b, S 088, S 106 (overstort) de 3 sluizen Scheldezijde en het gemaal De Konkel
- de wlp S 088 en S 106 verzorgen de afwatering van de gemeente Berlare (heel belangrijk)
- Overwegend weidegronden

Advies : teneinde de waterhuishouding der gemeenten Berlare en Zele in stand te houden is het gebied tussen de S 090 en de Schelde eventueel realiseerbaar als overstromingsgebied.

2. **100-25 : Paardebroek**
   27,47 ha

- Aansluitend aan het overstromingsgebied De Paardeweide (opp. 83 ha)
- belangrijke afwatering via S 096, S096a en S096bis en verder naar het gemaal De Konkel
- hoofdzakelijk landbouwgronden
- geen sluizen aanwezig Scheldezijde

Advies : aansluitend op het bestaande overstromingsgebied "de Paardeweide" is dit gebied eventueel realiseerbaar als overstromingsgebied.

☎ 09/367.79.14
Fax. 09/367.07.10
DEXIA 091-0016397-33

3. **100-27 : Paardeweide** (grondgebied Uitbergen-Wichelse Weert)
62,09ha

- zeer "eng" gebied
- nieuwe sluis aanwezig langs Scheldezijde
- belangrijke binnensluis
- enerzijds afwatering naar : gemaal Leeggoed via S 105 en naar de nieuwe Sluis via S 104 en 104a
- anderzijds zeer belangrijke afwatering van het *Donkmeer* (met Eendekooi en natuurreservaatzone) en aansluitend het *recreatiedomein Nieuwdonk*
  = zeer groot recreatie- en natuur gebied met zeer veel toerisme
  = opp. Donkmeer 86 ha
  = opp Nieuwdonk 175 ha
  = zeer visrijk en vogelrijk gebied met sterke natuurwaarde.
- hoofdcollector aanwezig
- gemeenteweg Nieuwdonkstraat
- volledige landbouwbedrijf van Pedro De Gelder

Advies : onrealistisch als overstromingsgebied.

Wat het huidig **GOG "De Paardeweide" – opp. 85 ha** – betreft wenst het polderbestuur uitdrukkelijk mede te delen dat deze GOG zeer goed functioneert en geen omschakeling vergt naar een GGG. De meerwaarde van deze omschakeling in het kader van het voorgenomen totaalproject "ProSes" is niet vaststaand, noch op vlak van buffercapaciteit als overloopgebied, noch als natuurontwikkelingsgebied.

Met betrekking tot het voorgenomen deelproject " **Durmevallei** " maakt het Polderbestuur voorbehoud voor wat de impact betreft op een werkbare waterhuishouding binnen het Poldergebied. Het is thans evenwel niet mogelijk uit de Proses-schets te onderzoeken op welke wijze het plan concreet in situ voorzien is.

In de overtuiging dat U met voornoemde opmerkingen zult rekening houden tekenen wij, met de meeste hoogachting

Namens het polderbestuur,

i.o. de ontvanger-griffier

Vercauteren Micheline

de dijkgraaf,

Van Damme Philip

136

LANDELIJKE
RAAD
WETTEREN

Ingekomen: 20 OKT 2004

T.a.v. Proses

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1, Bus 18

2018 ANTWERPEN

Aangetekende zending

Wetteren, 14 oktober 2004

Betreft : **bezwaren en opmerkingen bij het project "Ontwikkelingsschets 2010 Schelde- estuarium", Natuurinrichtingschets "Kalkense Meersen"**

Geachte Mevrouw, Geachte Heer,

Hierbij de opmerkingen en bezwaren van de Landelijke Raad Wetteren = overkoepelend orgaan voor Land & Tuinbouw, Boomkwekerijsector en bloemisten Wetteren.

VEILIGHEID:

In de doelstelling VEILIGHEID, wil de agrarische sector zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen, in de mate van het mogelijke en aanvaardbare.
In het recente verleden hebben bv. aangelegde wachtbekkens reeds hun nut en veiligheid bewezen!
Wij zijn als sector van mening, dat GOG's (gecontroleerde overstromingsgebieden) hiervoor een oplossing kunnen bieden. Over de hiervoor nodige ingrepen (ringdijken, ...) willen wij ons niet uitspreken, dit is materie voor de deskundigen.

Wel willen wij hierbij een aantal opmerkingen of voorwaarden formuleren:
- het GOG moet groot zijn en voldoende diep zijn (kosten/baten t.o.v. aanleg infrastructuur), de Kalkense Meersen **(KM)** kunnen hiervoor in aanmerking komen.

- de landbouw moet zich in zijn huidige vorm kunnen bestendigen!
  - in de KM liggen zeer vruchtbare graslanden, die aangewend worden als ruwvoeder in de melkveehouderij.
  - de hoger gelegen percelen zijn bijzonder vruchtbaar als akkerland
  - de landbouw heeft zich reeds aangepast aan de reglementering die van toepassing is voor de KM (vb verstrengde uitrijnormen MAP, ...)

- natuurontwikkeling kan en mag op locaties die door zijn (natuurlijke) ligging en structuur hiervoor geschikt zijn
  - bestaande natuurontwikkelingen kunnen bestendigd worden
  - nieuwe natuurontwikkelingen kunnen op percelen die niet geschikt zijn voor de landbouw

Voorzitter:	Michaël De Smet	Kortenbosstraat 54, 9230 Wetteren	Tel. 09 3698510 email: michael.de_smet@siemens.com
Ondervoorzitter:	Marc Van Durme	Jabekestraat 79, 9230 Wetteren	Tel. 09 3698297 Fax: 09 3660904
Secretaris:	Erik Boterdaele	Heusdensteenweg 60, 9230 Wetteren	Tel. 09 2521853 Fax: 09 2524959

- → hierin ligt een potentieel, tot een beter overleg en samenwerking tussen de agrarische sector en de natuurverenigingen!

NATUURLIJKHEID:

De agrarische sector is een waardevolle en duurzame partner om de natuurlijkheid van de KM te bestendigen, zonder hierbij de maatschappij extra te belasten (financieel, economisch, ecologisch, ..).

We willen hierbij een aantal opmerkingen of voorwaarden formuleren:
- het landschap wordt door de seizoenen heen onderhouden volgens de geldende regels en normen, ter illustratie: de MAP- meetresultaten zijn goed.
- de instandhouding van het landschap is op termijn verzekerd. Door het huidige gebruik en onderhoud, zoekt het publiek het gebied op en weet het te waarderen.
→ de sector krijgt hiervoor onvoldoende respect en waardering!
→ wij willen benadrukken dat landbouw bijdraagt aan de biodiversiteit door een verscheidenheid aan biotopen aan te bieden die ieder eigen mogelijkheden bieden voor verschillende vogels, knaagdieren en insecten. Deze verliest men door te kiezen voor de creatie van monotone slikken en schorren en voor de verruiging van het landschap.
Boeren onderhouden op dit moment nog gratis het landschap wanneer zij de kans krijgen om het ook productief aan te wenden!

GEVOLGEN VAN EEN VERHOOGD WATERPEIL = WETLAND

- economische landbouw zoals hierboven beschreven is niet meer mogelijk!
- percelen verliezen in waarde, wat met het eigendomsrecht?
- de meeste landbouwers hebben een melkveebedrijf en zijn grondgebonden, ook de percelen uit de KM behoren daartoe
→ het inkomen van deze bedrijven is afhankelijk van deze KM percelen
→ het huidige uitzicht en aantrekkingskracht gaan verloren!

METHODIEK / PROCEDURE

De agrarische sector werd onvoldoende, te laat of in bepaalde gevallen niet betrokken in het concept dat zich vertaald in de huidig voorliggende studies.

- op pagina 113, van de Natuurinrichtingsschets Kalkense Meersen wordt vermeld dat de landbouworganisaties Boerenbond en Algemeen Boerensyndicaat geconsulteerd werden. Consultatie is in dit dossier onvoldoende! Met het oog op een duurzaam resultaat is het evident dat de landbouworganisaties kunnen/moeten betrokken zijn in de studie.
→ het vermelden van deze organisaties, in deze hoedanigheid, is misleidend voor de buitenstaander!

- er zijn, in opdracht van diverse overheden, voor deze gebieden (KM) meerdere studies in opmaak zoals:

Voorzitter:	Michaël De Smet	Kortenbosstraat 54, 9230 Wetteren	Tel. 09 3698510 email: michael.de_smet@siemens.com
Ondervoorzitter:	Marc Van Durme	Jabekestraat 79, 9230 Wetteren	Tel. 09 3698297 Fax: 09 3660904
Secretaris:	Erik Boterdaele	Heusdensteenweg 60, 9230 Wetteren	Tel. 09 2521853 Fax: 09 2524959

Proses, Econnection, samenwerkingsverband KM (gemeenten Berlare, Laarne, Wetteren, Wichelen, provincie) Daarbij werd de sector helemaal niet of onvoldoende geïnformeerd of bevraagd.

- de doelstellingen/opdrachten/visies/studies van het samenwerkingsverband KM (gemeenten . Berlare, Laarne, Wetteren, Wichelen, provincie) zijn bij de beroepsorganisaties en betrokken gebruikers niet gekend. Niettemin worden deze als referentie genomen in de adviezen van deze gemeenten.

CONCLUSIE

- met de door ProSes gebrachte Natuurontwikkelingschets gaan we niet akkoord.
- wij adviseren de verantwoordelijke overheid een doorgedreven onderzoek te doen naar de gevolgen voor het landbouwgebruik en de getroffen bedrijven in dit gebied.
- wij verwachten dat in de volgende processtappen de landbouworganisaties en de landbouwers (de betroffen en getroffen actoren) als volwaardige partners zullen behandeld worden.

Wij hopen dat U kan rekening houden met deze opmerkingen en bezwaren en blijven ter uwer beschikking voor verdere informatie en dialoog,

Verblijvend met de meeste hoogachting, namens
de Leden van de Landelijke Raad Wetteren

Michaël De Smet

Bijlage: opmerkingen en bezwaren bij kennisgeving Plan- Mer actualisatie Sigmaplan met datum 12 november 2003

Voorzitter:	Michaël De Smet	Kortenbosstraat 54, 9230 Wetteren	Tel. 09 3698510 email: michael.de_smet@siemens.com	
Ondervoorzitter:	Marc Van Durme	Jabekestraat 79, 9230 Wetteren	Tel. 09 3698297	Fax: 09 3660904
Secretaris:	Erik Boterdaele	Heusdensteenweg 60, 9230 Wetteren	Tel. 09 2521853	Fax: 09 2524959

136

LANDELIJKE
RAAD
WETTEREN

BIJLAGE

Aan Ministerie vd Vlaamse Gemeenschap
AMINAL – afdeling Algemeen Milieu- en Natuurbeleid
Cel M.e.r. – Actualisatie Sigmaplan

Koning Albertlaan II Laan 20 Bus 8

1000 BRUSSEL

Wetteren, 12 november 2003

Betreft: opmerkingen en bezwaren bij Kennisgeving Plan- MER actualisatie Sigmaplan

Geachte,

Hierbij de opmerkingen en bezwaren van de Landelijke Raad Wetteren = overkoepelend orgaan voor Land & Tuinbouw, Boomkwekerijsector en bloemisten Wetteren.

1- Methodiek:
- wij vinden het opportuun, dat ook in het stadium plan- MER de effecten van potentiële locale project- MER's mee in overweging genomen worden.
in het kennisgevingsdossier is geen aandacht besteed aan de algemene effecten voor de landbouw, wij adviseren hier voor dit ingrijpend project een Landbouw effecten rapport te maken.
- het inrichten van overstromingsgebieden brengt de ontwikkeling van duurzame landbouw in het gedrang. De toekomst en verder ontwikkeling van een aantal jonge bedrijven worden hierdoor sterk gehypothekeerd.

2- Potentiële Overstromingsgebieden
2.1 Afweging:
Wij vinden het opportuun dat de 62 genoemde criteria mee worden opgenomen in het kennisgevingdossier. Deze zouden het de bevolking gemakkelijker maken om planalternatieven in overweging te nemen.

2.2 Criteria:
- er is in het kennisgevingdossier niet te erkennen dat er rekening werd gehouden met goedgekeurde gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen, wij adviseren derhalve dat het plan-MER ook getoetst wordt aan deze structuurplannen.
- de gevolgen van de hoogteligging (bufferingscapaciteit) van de individuele gebieden in de zoekzones zal pas in de verdere stappen o.a. MBKA Sigmaplan tot uiting komen. Wij adviseren dit belangrijk criterium ook nu reeds mee te bestuderen.

Voorzitter:	Michaël De Smet	Kortenbosstraat 54, 9230 Wetteren	Tel. 09 3698510 email: michael.de_smet@siemens.com	
Ondervoorzitter:	Marc Van Durme	Jabekestraat 79, 9230 Wetteren	Tel. 09 3698297	Fax: 09 3660904
Secretaris:	Erik Boterdaele	Heusdensteenweg 60, 9230 Wetteren	Tel. 09 2521853	Fax: 09 2524959

3- Te bestuderen effecten

3.1 Effecten op veiligheid voor overstromingsgevaar

- mogelijke weerhouden POG's zijn heden reeds een belangrijke buffer voor de opvang van de grote neerslaghoeveelheden uit het binnenland. Dit vergroot de kans voor overstroming in de achterliggende gebieden (woon- en industriedgebieden, ……). Met de POG's kan het overstromingsgevaar dus uit twee richtingen komen!

3.2 Effecten op bodemkwaliteit en bodemgebruik

De kwaliteitswijziging van de bodem zal niet alleen beïnvloed worden door het insijpelend rivierwater maar vooral ook door stikstofresiduen, neerslag van zwevend slib en sedimenten. Het is daarom ook noodzakelijk dat vooraf metingen omtrent de bodem en grondwaterkwaliteit gedaan worden zodat een referentiekader kan opgebouwd worden.

Dit zal zeker en vast het verder gebruik van het bodemgebruik beïnvloeden

- akkers kunnen niet meer gebruikt worden voor het telen van menselijke voedingstoffen
- weiden kunnen niet meer door koeien begraasd worden (melkproductie!)
- door het aanleggen van de ringdijken en andere werken, verkrijgt men bodemverdichting en wordt de ondergrondse afwatering ontregeld
- effect op private grondwaterwinningen

Vandaar dat het aan te bevelen is vooraf een landbouw effecten rapport te maken.

3.3 Effecten op de mens (sociaal- en organisatorische aspecten)

- het aanleggen van ringdijken is ruimtelijk storend. Op project niveau kunnen ook geklasseerde landschappen verstoord worden.
- de bestaande toegangswegen worden doorgeknipt

De Landelijke Raad Wetteren is steeds bereid tot een constructieve medewerking.

Verblijvend met de meeste hoogachting, namens

de Leden van de Landelijke Raad Wetteren
de leden van de Bedrijfsgilde Wetteren

get. Michaël De Smet
voorzitter Landelijke Raad Wetteren

get. Arsène Boterdaele
voorzitter Bedrijfsgilde Wetteren

Voorzitter:	Michaël De Smet	Kortenbosstraat 54, 9230 Wetteren	Tel. 09 3698510 email: michael.de_smet@siemens.com
Ondervoorzitter:	Marc Van Durme	Jabekestraat 79, 9230 Wetteren	Tel. 09 3698297 Fax: 09 3660904
Secretaris:	Erik Boterdaele	Heusdensteenweg 60, 9230 Wetteren	Tel. 09 2521853 Fax: 09 2524959

137 1

4 blz + 1 bijlage

Aan het College van Burgemeester & Schepenen van Beveren

betreft: inspraakprocedure "Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium", periode 15 sep 04 tem 15 okt 04

Geachte Heren,

In deze brief zet ik mijn beargumenteerde mening over de voorgestelde projecten en besluiten i.v.m. de Ontwikkelingsschets uiteen.

In "maatschappelijke kosten-batenanalyse op hoofdlijnen voor het geactualiseerde Sigmaplan", lees ik op pagina 5: "In het vervolgonderzoek zal ook gekeken worden naar de lijkomende maatregelen die op lange termijn (na 2050), m.n. bij snel stijgende zeespiegel, nodig kunnen zijn om de risico's blijvend te beperken." Ik vind het getuigen van minachting t.o.v. de inwoners van het plangebied dat die lange-termijn-visie gewoon wordt gemeend. Zij moet nu worden ontwikkeld, niet binnen 20-30 of 40 jaar!

Ik kan mij niet van de indruk ontdoen dat dat de opstellers van deze plannen alleen interesse hebben om "extra natuur d.m.v. overstromingsgebieden te creëren" ipv een lange-termijn-visie te ontwikkelen. Zij nemen wel de tijd om de "gunstige effecten" van "natte natuur in het Schelde-estuarium" op

te sommen om te laten beweren door een groep die door het "Platform Buitengebied" als "groene fundamentalisten" bekeken wordt. Alles voor "de groenen" maar geen lange-termijn-visie die een echte duurzame ontwikkeling in het Schelde-estuarium garandeert!

Dat kan toch niet in het Vlaanderen van de 21e eeuw? Is dat "planning"?!?

Waarom wordt een stormvloedkering in de Westerschelde zelfs niet overwogen?

Het krantenartikel "Nederlandse onderzoekers achten stormvloedkering Westerschelde nodig" (De Standaard, dd. 19 à 20 juni 2004, waarvan ik U een kopy bezorg als bijlage) begint met de heel duidelijke tekst:

"Een stormvloedkering in de Westerschelde is nodig om Antwerpen en Vlaanderen te beschermen voor overstromingen".

Dit is de wetenschappelijk gefundeerde mening van twee onafhankelijke experts. Ik vind in het gehele dossier dat ter inzage ligt, geen enkele motivering waarom deze denkpiste (de stormvloedkering in de Westerschelde) zelfs niet werd onderzocht. Professor Vrijling is zelfs vrij en vrank als hij zegt: "Er zal eerst een ramp nodig zijn".

Het enige waar de planners in slagen is veel geld uitgeven voor een klein beschermingsperiode (tot 2050). En daarna (na 2050, al dan niet

"begeleid" door enkele overstromingen) zal de Vlaamse Gemeenschap dan toch gedwongen worden om de Westerschelde-stormvloedkering te bouwen!
M.a.w. de voorgestelde projecten zijn niet meer of minder dan pure geldverspilling. Zij lossen het mogelijk overstromingsgevaar niet op. Tegen het tijdstip dat die plannen kunnen gerealiseerd worden, zijn zij hopeloos achterhaald, o.m. door de stijgende zeespiegel! Zo blijft het werk in de wereld (sic)! En de verantwoordelijken kunnen zeggen "Wir haben es nicht gewußt". Eerst geld uitgeven aan o.m. overstromingsgebieden en/of aan het project "Oosterschelde" en dan tot de conclusie komen dat die stormvloedkering in de Westerschelde toch nodig is, getuigt van verspilzucht en slechte planning.
Als voormalig wetenschappelijk medewerker van prof dr Jm. Anselin (Universiteit Gent) heb ik heel wat plannen helpen opstellen en verhandelingen over planning begeleid, maar nog nooit zag ik een dergelijk kwaliteitswerk waarin de lange-termijn-opties zelfs niet werden onderzocht!
Het argument dat een stormvloedkering op de Westerschelde te duur is, gaat niet op. Het heeft geen zin geld uit te geven aan andere alternatieven die geen bescherming bieden. De kaart, lees aub ook het bijgevoegd krantenartikel, is duidelijk: de stormvloedkering op de Westerschelde

beschermt ons en is de enige bescherming. Een goed planner kan dan maar één conclusie maken: alleen het alternatief dat op lange termijn bescherming biedt kan weerhouden worden. Hopelijk, maar wel erg onwaarschijnlijk, zal U dit nu ook in.

Met de meeste hoogachting

~~H. Abbeele~~
Van den Abbeele Francis
Frankrijkstraat 12
9290 Berlare
België

p.s. 1) Zoals U weet worden de voorliggende alternatieven niet op gejuich onthaald, en dan druk ik mij nog mild uit!

2) In deze fase van planning, m.n. de inspraakfase, vragen de plannen aan het publiek om hun mening. Het is in deze fase dan ook noodzakelijk om de "Stormvloedkering Westerschelde" ook als alternatief op te nemen. Indien de plannen dit niet doen, dan is deze "inspraakfase" een doekje voor het bloeden" en mikt de pause PROSES-procedure naar een "legaal systeem" van een "voldongen-feiten-dictatuur". Dit kan toch niet de bedoeling zijn!

139

De Standaard 19 & 20 juni 2004

Nederlandse onderzoekers achten stormvloedkering Westerschelde nodig

AMSTERDAM (anp, eigen berichtgeving) — Een stormvloedkering in de Westerschelde is nodig om Antwerpen en Vlaanderen te behoeden voor overstromingen. Dat zeggen twee Nederlandse onderzoekers. De Vlaamse overheid maakt een keuze tussen een kering en de aanleg van extra overstromingsgebieden.

Professor Vrijling, hoogleraar waterbouwkunde aan de Technische Universiteit Delft, en ingenieur Boorsma, van het gelijknamige ingenieursbureau, lanceren hun idee in het Nederlandse blad *De Ingenieur*. Een stormvloedkering bestaat uit gigantische poorten of schotten die gesloten kunnen worden zodat bij storm geen water vanuit de zee landinwaarts gestuwd wordt. Nederland heeft er enkele in zijn befaamd Deltaplan, bijvoorbeeld op de Oosterschelde.

De kering op de Westerschelde zoals de twee Nederlanders ze schetsen, staat de scheepvaart van en naar de Antwerpse haven niet in de weg. Voor zeeschepen zijn er twee gescheiden doorvaartopeningen van 100 tot 150 meter breed die afgesloten kunnen worden met draaideuren. Voor de binnenvaart zijn twee smallere doorvaarroutes. De overige vier kilometer van de kering bestaat uit doorlaatopeningen, die net als in de stormvloedkering in de Oosterschelde met schuiven afgesloten worden.

Boorsma vindt dat de nieuwe stormvloedkering het best komt tussen het Zeeuws-Vlaamse Ossenisse en het Zuid-Bevelandse Hoedenskerke. Het ontwerp is afgeleid van een kering in de Eems in Noord-Duitsland. Volgens Vrijling is een beslissing pas binnen 50 tot 100 jaar te verwachten. „Er zal eerst een ramp nodig zijn", aldus Vrijling.

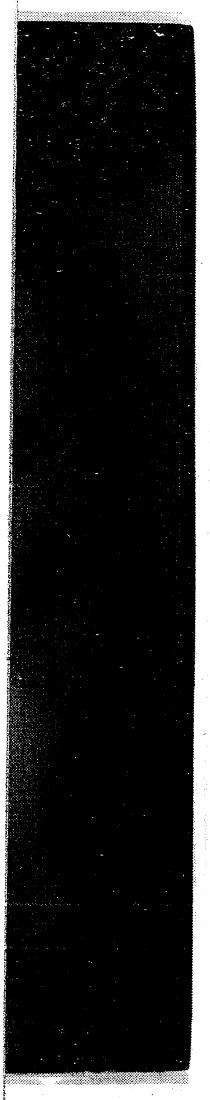
Het idee komt op het moment dat Vlaanderen bezig is met de actualisering van zijn Sigmaplan. Het eerste Sigmaplan, dat na de overstroming van Ruisbroek in 1976 werd opgesteld, bevatte ook de aanleg van een stormvloedkering bij Oosterweel. De kosten werden toen op, omgerekend, 570 miljoen euro geraamd. Er loopt een milieueffectenrapportering (MER) die de bouw van de kering afweegt tegen de aanleg van 4.000 hectare extra overstromingsgebieden. Deskundigen kiezen voor dat laatste, omdat het gemakkelijker uitvoerbaar en beter beheersbaar is dan een mechanische constructie.

VLAAMSE OVERHEID KIEST TUSSEN KERING EN OVERSTROMINGS-GEBIEDEN

Meer overstromingsgebieden past ook beter in de langetermijnvisie voor de Scheldemonding die de Vlaams-Nederlands werkgroep ProSes opstelt. ProSes heeft de stormvloedkering niet eens onderzocht. Wel het project Overschelde, een doorsteek tussen Wester- en Oosterschelde die ook een van de opties op lange termijn (2030) uit het Sigmaplan is. De Overschelde zou 1,3 miljard euro kosten.

Het MER over het geactualiseerde Sigmaplan zou eind dit jaar rond zijn, een beslissing is voor de volgende Vlaamse minister van Openbare Werken. Van het oorspronkelijke Sigmaplan is 80 procent van de dijkversterkingen uitgevoerd en zijn de dertien overstromingsgebieden aangelegd. (ty)

- www.sigmaplan.be
- www.proses.nl

ten alle proporties

xcuus-Truus installeren.
e hebben een minister
Kansen en het is dus in
de Gelijke Kansen. Ik
lie gelijke kansen hoog
da staan. Ik vind het een
le suggestie om het do-
[illegible] handen te geven

61966

130

Laarne, 1 september 2004

POLDER VAN BELHAM
Keistraat 7

9270 LAARNE

T. 09/366 37 21
F. 09/366 33 01

GEMEENTEBESTUUR BERLARE
17 SEP. 2004
AFD. 10 INGEKOMEN NR. 5984

Aan Burgemeester en Schepenen
Van en te

9290 BERLARE

O. ref.: BV110804/12/12.2. BERL 01
Betreft: Studierapport Proses 5/5/04

- **Bedenkingen bij de natuurinrichtingsschets Kalkense Meersen in het kader van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium**

Uw ref.:
Bijlagen: 5

Mevrouw,
Mijnheer,

In bijlage wordt u een exemplaar overgemaakt van bedenkingen bij de natuurinrichtingsschets Kalkense Meersen in het kader van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde estuarium; opgemaakt door Gezworene William Vandenberghe.

Met oprechte hoogachting,

Namens het polderbestuur,

i.o. de ontvanger-griffier

G. Verstuyft

POLDER VAN BELHAM
Keistraat 7 9270 LAARNE

de dijkgraaf

H. De Bruycker

130

PROSES1

Bedenkingen
bij de natuurinrichtingsschets Kalkense Meersen
in het kader van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium

Studierapport **PROSES** (1) dd° 5-5-2004
Auteur-contactpersoon : ing.sbk. Patrick Vandevelde

+++++++++

Voorstelling studierapport door ing. P.Vandevelde
voor de ledenvan de MiNa-raad en van de GECORO, Wetteren
op 23-6-2004

+++++++++

In het voorliggende studierapport betreffende de Kalkense Meersen (KM) zijn talrijke goede suggesties te vinden, doch met sommige voorgestelde natuurontwikkelingsmaatregelen (blz 99 en volgende), maar vooral met de begeleidende maatregelen van de natuurontwikkelingsschets 2010 (blz 104 e.v.) kan ik mij geenszins verzoenen.

Vooraf wil ik echter een bondig historisch overzicht geven van de door de gemeente Wetteren in de jaren '70 uitgevoerde infrastructuurwerken ter verbetering van de waterhuishouding.

Reeds tientallen jaren had de gemeente te lijden van wateroverlast en overstromingen in grote delen van haar grondgebied ten noorden van de Schelde (ten Ede, Stookte, Overschelde, Kaster, Gransvelde, ...). Oorzaken van de prolemen waren : de lage ligging van grote delen van het grondgebied op W-noord, enerzijds, de sterk wisselende waterstanden in de getijderivier en gekoppeld daaraan, een gebrekkige gravitaire lozing, anderzijds.

Een eerste initiatief dateert van 1964. Om niet altijd afhankelijk te zijn van de getijden in de Zeeschelde (ZS) werd toen gedacht aan de oprichting van een gemaal aan de uitmonding van de Oude Schelde (waterloop S150 van 2de kategorie); de Oude Schelde en de waterloop "de Sloot" (zelfde nummer) zouden daarbij als centrale afvoerwaterloop uitgebouwd worden.

Een tweede initiatief van de gemeente W., eind van de jaren '60, kwam er op voorstel van de Landelijke Waterdienst (voorganger van de huidige Afdeling Water, Aminal), om een samenwerkingsverband tot stand te brengen met de aanpalende gemeenten Kalken, Laarne, Overmere, Schellebelle, Uitbergen, Heusden en Beervelde (2), die, wat delen van hun grondgebied betreft, in hetzelfde bedje ziek waren als bij ons in W-noord.

Vanwege de autonomie van de gemeenten en ook wegens politieke rivaliteit duurde de administratieve afronding van het samenwerkingsakkoord een heel lange tijd.

Inmiddels evolueerde de toestand op het terrein van kwaad naar erger. Op een bepaald moment stond het waterpeil in de Damstraat (industriezone Stookte) op - 5 cm t.o.v. de kruin van de weg.. Indien geen oplossing aan dit cruciaal probleem van zware wateroverlast werd gegeven, dreige de toenmalige directie van de nv Eurofoam (voorganger van het huidige Recticel) met ontmanteling van de vestiging in W.

Terloops wil ik het Leefmilieucomité Wetteren-noord (LMCWN) uitdagen de notulen van hun vergaderingen uit de periode '70-'80 aan de leden van de MiNa-raad voor te leggen, want het LMCWN was toen een fervente voorstander van de door de gemeente ondernomen initiatieven en werken.

De uitgevoerde infrastructuurwerken omvatten in hoofdzaak het bouwen en uitrusten van de gemalen Belham, ter hoogte van de uitmonding van de Kalkenvaart (KV), waterloop S147 van 1ste kategorie, en Voorde, ter hoogte van de uitmonding van de Leeghelsinggracht, waterloop S176 van 2de kategorie, alsook de uitbouw van

een uitgebreid waterlopenstelsel, met inbegrip van de nodige nieuwe verbindingswaterlopen en de bijhorende grondinnemingen (3).

De werken werden uitgevoerd in de periode 1975-78 voor de gemalen, en voor het waterlopenstelsel (onteigeningen en werken) in de periode 1975-82.

De gemeente Wetteren was voor het ganse project opdrachtgevend bestuur.

Sinds de realisatie van deze waterhuishoudingswerken werden tot op heden geen zware problemen (4) van wateroverlast of overstromingen genoteerd (5).

Momenteel, anno 2004, zijn bepaalde factoren die de waterhuishouding in bedoeld stroomgebied beinvloeden wel degelijk en zelfs grondig geëvolueerd :

1) er is een stijging van de stormvloedpeilen (zie blz 72 van het studierapport PROSES);
2) er is een stijging van het gemiddeld hoogwater (GHW)(zie blz 71 van het rapport PROSES);
3) er is vooral een (zeer belangrijke) toename van de wasdebieten uit het hydrografisch bekken van Bovenschelde en Leie. Deze extrabelasting voor de ZS is vooral het gevolg :
   - van de verstedelijking in het ganse stroomgebied van Schelde en Leie;
   - van grotere bebouwde en verharde oppervlakten (verkavelingen, serres, industriële gebouwen, E17, woonuitbreidingsgebieden, enz.);
   - van een snellere afvoer van van het hemelwater (betere rioleringsnetten, overstorten, enz.).

4) het Sigmaplan : op te merken valt dat het Σ-plan, goedgekeurd n.a.v. rampzalige overstromingen op andere plaatsen in het ZS-bekken, voor onze omgeving nog steeds niet gerealiseerd werd, althans wat de scheldedijken aangaat :
   - tussen Wetteren en Heusden werd de dijk vernieuwd doch niet op Σ–peilhoogte afgewerkt (quota + 7,50 TAW i.p.v. op de voorziene quota + 8,00 TAW(6);
   - aan de dijk tussen Wetteren en Uitbergen werd nog niets ondernomen, noch voor de versterking, noch voor de verhoging (nog steeds op quota + 7,00 TAW)(7).

5) één zeer belangrijke en veelal onderschatte factor betreft is de stijging van het HLW (hoogste laagwater) als gevolg van de overvloedige aanvoer van waswater. Het studierapport PROSES (blzn 71 en 72) stopt met het opsommen van de waarnemingen in 1990; meer recentere en vooral meer significante cijfergegevens ontbreken ten onrechte.

   De meest relevante waterstanden dateren namelijk van de laatste week van de 20ste eeuw: op 27-12-1999 werden in de aangrenzende gemeente Melle enkele records gebroken (zonder stormvloed in de ZS): voor het HHW (hoogste hoogwater), voor het HLW, én voor het afgevoerde volume (meer dan 440 m3/s !), dit alles tengevolge van het waswater uit het stroomgebied van Schelde en Leie.

   Cijfergegevens dd°27-12-1999 :

	HHW	HLW
- Melle	+ 7,02 TAW	+ 6,50 TAW
- Uitbergen	+ 6,82 TAW	+ 4,89 TAW
- Wetteren (8)	ca + 6,90 TAW	ca + 6,19 TAW.

   Op 27-12-1999 werd dus vastgesteld dat het uitzonderlijke hoogste LAAG-water (HLW) veel hoger is dan het normaal hoogwater, hoger dan het gemiddelde springtij, en zelfs hoger dan de buitengewone stormvloeden tot 1977 (zie blzn 71 & 72 van het PROSES-rapport). Bovendien was er in het opwaartse deel van de ZS gedurende tenminste vijf dagen geen vloedstroom aanwezig (zie bijlage).

   Gelet op de wijzigende klimaatsinvloeden, op de te verwachten stijging van de zeespiegel (9), de toename van waswaters, kan en moet gesteld worden dat de trend zich in de komende jaren nog zal doorzetten en dat nieuwe, extreme en uitzonderlijke waterstanden zich nog zullen voordoen. En eens zullen die uitzonderlijke peilen nog spectaculair hoger liggen in een scenario van de laatste decade van 1999, als terzelfdertijd ook een stormvloed optreedt.

En dan lees ik in de studie PROSES :
- dat het gemaal aan de KV "overbodig" is en "kan afgebroken worden" (blz 104);
- dat het gebied van de KM tevens een functie als gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) kan vervullen.

Ik verzet mij ten gronde tegen deze beide inzichten :

- functie als GOG :

Specifiek voor een GOG is de vulling tijdens een hoge waterstand en het ledigen in het daaropvolgende laagwater, zodat het gebied terug beschikbaar is bij de volgende hoogwaterstand.

Stel dat de omstandigheden van de laatste decade van de20ste eeuw zich terug voordoen : het GOG van de KM kan niet leeg, kan dagenlang niet leeg stromen. De KM kunnen derhalve **nooit als GOG** functioneren.

- sloping gemaal aan de KV :

Op de verbindingswaterloop tussen "de Sloot" en de Kalkenvaart werd enkele jaren terug een stuw geplaatst om te voorkomen dat ongezuiverd afvalwater in het visrijke water van de KV zou belanden(1c). Deze stuw van bescheiden afmetingen, beperkt in hoogte, leidde bij matige debieten en enkel als gravitaire afvoer in de ZS mogelijk was, het water richting Oude Schelde (wl S150). Richting KV was de stuw overstroombaar bij iets hogere waterstand in "de Sloot". Hoe dan ook : in 1998 (zie rapport PROSES blz 68) werd deze stuw op bevel van de gemeente Laarne "weggehaald omdat de werking van het zuiveringsstation in het gedrang kwam wegens te hoge waterstand op de beek". M.a.w. een geringe stijging in "de Sloot" was al voldoende om de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI-Laarne) in de problemen te brengen.

Stel : het gemaal aan de KV wordt gesloopt ; zelfs bij gewone weerstomstandigheden vloeit het hemelwater naar het laagste deel van het stroomgebied (waar anders ?); bij niet-gravitaire lozing in de ZS stijgt het peil in de KV en in het overige waterlopenstelsel; het peil blijft stijgen zolang de gravitaire afvoer is afgeblokt. In het scenario van de laatste week van de 20ste eeuw : dagenlang ! (11)

Het RWZI-Laarne (gevoelig zelfs bij een geringe opstuwing in de waterlopen waarin het effluent geloosd wordt) komt al snel buiten gebruik, gevolgd door het RWZI-Kaster (W-noord) met alle milieugevolgen vandien.

Gelet op de hoogteligging van Kalkendorp (zie de topografische kaart) is ook de overstroming van het dorpscentrum niet te vermijden.

De volgende calamiteit is de industriezone Stookte waar o.m. twee SEVESO-bedrijven, samen goed voor ca 1000 personeelsleden (Recticel en Omnichem), wegens hun hoogteligging iets boven de quota + 5,0 TAW, hun deuren mogen sluiten. Directies van dergelijke bedrijven, die beseffen dat hun vestiging in een risicozone komt te liggen, denken niet meer aan uitbreiding, integendeel : zij overwegen, niet ten onrechte, het vertrek naar veiliger oorden.

Conclusie :

- het voorstel van PROSES is op zijn minst als lichtzinnig te omschrijven;

- de klok wordt niet 30 maar wel honderd jaar teruggedraaid; het totale, gemeentelijke patrimonium, tot stand gebracht door de inspanning van de bevolking, van de industrie en van de overheid, mag zo-maar niet in het gedrang komen.

De voorstellen van het studierapport PROSES dd° 5-5-2004 krijgen **formeel ongunstig advies** :
- het gemaal aan de KV moet blijven;
- de bergingscapaciteit van de KM moet aangewend worden voor eigen gebruik;
- het bergingsvolume moet worden uitgebreid.

++++++++++

Wetteren, 23-6-2004,
William Vandenberghe,
lid MiNa-raad en GECORO,

++++++++++

Bijlage : - waterstanden en debieten op de ZS te Melle, tijdens de laatste decade van december 1999

Voetnoten :

(1) PROSES = PRojectdirecticOntwikkelingsschets Schelde-EStuarium, Bergen op Zoom, Nederland

(2) de fusie van diverse gemeenten gebeurde pas in 1977

(3) in het totaal meer dan 700 grondinnemingen op het grondgebied van de diverse gemeenten

(4) Ook niet op 3 juli 1992 toen de benedenvallei van de Molenbeek (rechteroever ZS) overstroomde, terwijl W-noord daarvan nauwelijks hinder ondervond, ondanks overvloedige neerslag (circa 85 l/m² in minder dan 24 u).
In 1995 dreigde wel wateroverlast in de omgeving van het gemaal Voorde, in de nabijheid van Omnichem.

(5) Het beheer van het stroomgebied werd inmiddels door het polderbestuur (Polder van Belham) overgenomen.

(6) TAW = Tweede Algemene Waterpassing

(7) In onze omgeving werden wel twee gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG) aangelegd, nl. de "Paardeweide" te Uitbergen (Berlare),LO, en de "Bergenmeersen" te Wichelen (RO). Vooral het GOG Paardeweide is voor onze omgeving van groot nut(blz 93 van het rapport PROSES).

(8) door interpollatie

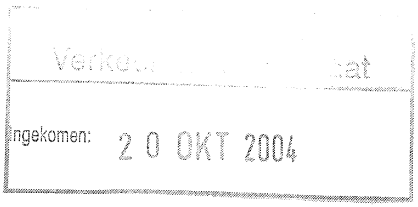
(9) De stijging van de hoogwaterstanden te Antwerpen in de 20ste eeuw beloopt 60 cm, waarvan 20 cm in de eerste, en 40 cm in de tweede helft van de eeuw.

(10) Inmiddels ishet RWZI-Kaster (W-noord) gerealiseerd; het grootste deel van het afvalwater van W-noord is thans gezuiverd; het effluent levert geen probleem meer op voor het visbestand in de KV.

(11) Het peil in de KM kan, bij een retourperiode van 100 jaar (in realiteit, gelet op de trend vermeld in mijn advies: vermoedelijk wel om de 70 jaar, of nog minder) stijgen tot quota + 4,20 TAW, **zelfs bij volle werking van het gemaal** (zie modelleringsstudie van het studiebureau ENVICO, vermeld - zonder relevante commentaar - vermeld op blz 52 van de PROSES-rapport).

139

14 oktober 2004

Aan ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 Antwerpen

Uw ref: inspraak ontwikkelingsschets Schelde-estuarium
Onze ref: PS/2004/10

Betreft: inspraak op ontwikkelingsschets Schelde-estuarium

Geachte,

Sedert ruim 2 jaar werken 4 gemeenten (Berlare, Laarne, Wetteren en Wichelen) tesamen met de Provincie aan een gezamelijke aanpak voor het gemeente-overschrijdend gebied van de Kalkense Meersen. Daarbij wordt in gemeenschappelijk periodiek overleg onderzocht welke acties kunnen ontwikkeld worden om de Kalkense Meersen te herwaarderen.

Om deze gezamelijke aanpak, die vertrekt vanuit de lokale verankering, een degelijke onderbouwing te geven, zijn recentelijk 2 studieprojecten uitgevoerd. Zo werd in 2003 gestart met de opmaak van een gebiedsvisie voor het projectgebied van de Kalkense Meersen. Een voorlopig eindrapport werd voorgelegd en besproken op de laatste vergadering van het samenwerkingsverband dd. 30 september 2004. Begin 2004 werd gestart met de opmaak van een landbouweconomische studie, waarbij tevens het omliggende gebied opgenomen werd in de studie-afbakening. Beide studies geven een goed overzicht van de huidige situatie op het terrein, met haar mogelijkheden en beperkingen voor de opwaardering van het gebied.

Recentelijk werd het samenwerkingsverband ingelicht over de plannen van Proses, waarbij een algemene visie werd ontwikkeld voor het gebied, nl. de evolutie van de Kalkense Meersen tot een wetland.

Het samenwerkingsband kan zich grotendeels vinden in de visievorming van de ontwikkelingsschets die tot doel heeft de Kalkense Meersen op te waarderen, mits rekening wordt gehouden met de volgende voorwaarden:

1. er dient verder onderzoek te gebeuren naar de mogelijke secundaire effecten op de waterhuishouding buiten de Kalkense Meersen (bovenliggende gebieden) en de garantie van veiligheid t.o.v. overstromingsgevaar;
2. er dient verder onderzoek te gebeuren naar de individuele situatie van de landbouwer die in het gebied actief is, en de mogelijke effecten naar het toekomstig landbouwgebruik bij de ontwikkeling naar wetland, en de flankerende maatregelen die als compensatie voorgesteld worden;
3. er dient verder onderzoek te gebeuren naar de mogelijkheden van de oprichting van een grondenbank.teneinde het ruilen van gronden operationeel te maken ten behoeve van de land-en tuinbouwer.

Met vriendelijke groeten,

Piet Snoeck
Voorzitter Samenwerkingsverband Kalkense Meersen

P/a: Hooistraat 16, 9270 Kalken

140

Uw brief van:	2004-09-10
Uw kenmerk:	Inspraak 240
Ons kenmerk:	6370
Bijlage(n):	1
Contactpersoon:	Marleen Vandewalle Milieuambtenaar Tel. 050 630197

Dringend
Proses
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Copernicuslaan 1, bus 18
2018 Antwerpen

Ontvangen
20 OKT 2004

Knokke-Heist, 2004-10-14

Inspraak ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Geachte,

In bijlage sturen wij u de opmerkingen van het College van Burgemeester en Schepenen van Knokke-Heist m.b.t. de studies gemaakt binnen de Ontwikkelingsschets van het Schelde-estuarium.

Voor een goede ontvangst,

Hoogachtend,

Marc Verhaeghe
Secretaris

Daniël Despiegelaere
Gemachtigde Schepen
(art. 110 van de Nieuwe Gemeentewet)

Bijlage: Visie gemeente Knokke-Heist op de kwaliteit van de rapporten.

Kopie:

Alfred Verweeplein 1, B-8300 Knokke-Heist ◦ tel.: 050 630 100 ◦ fax: 050 630 159
e-mail: knokke-heist@knokke-heist.be ◦ website: www.knokke-heist.be

Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium 2010
Strategisch Mer

Opmerkingen van de gemeente Knokke-Heist

Voorgestelde besluiten voor natuurlijkheid: ruimte voor behoud en herstel – besluit b:
Maatregel: *vergroting van het Zwin door gedeeltelijke ontpoldering van de Willem-Leopoldpolder*

- ⇒ in het rapport verwijst u naar het bestaande initiatief van de Zwincommissie. Navraag leert ons dat er diverse scenario's bekeken worden binnen de schoot van de Zwincommissie om de verzandingsproblematiek van het Zwin een halt toe te roepen. Het laatste overleg dateert van het voorjaar 2004 en er werd nog geen definitieve scenariokeuze gemaakt. Wij stellen dat ook voor dat bij besluitvorming rond het Schelde-estuarium rekening wordt gehouden met de besprekingen binnen de Internationale Zwincommissie. (en niet andersom)
- ⇒ Wij hopen dat, ongeacht de keuze van scenario dat uiteindelijk gekozen wordt, er voorafgaand een inventaris wordt opgemaakt van de huidige afwateringsproblematiek en studiewerk en overleg wordt verricht rond de afwateringsmogelijkheden van onze gemeente in de toekomst.
- ⇒ In het rapport wordt gewag gemaakt van 25 % ontpoldering en eventuele uitbreiding naar 50% in de toekomst. Wij zijn van oordeel dat deze ingreep zeer grote gevolgen heeft op natuurlijk, ecologisch, landbouwkundig, economisch en toeristisch vlak en essentiële wijzigingen zal aanbrengen in het cultuurhistorisch landschap en de landschappelijke beleving. Wij hopen dan ook als volwaardige gesprekspartner te worden uitgenodigd in het verder verloop van dit proces.

Maatregel: *ontpoldering*

- ⇒ wij betreuren het dat er geen degelijke studie werd gedaan naar de gevolgen van deze belangrijke ingreep naar landbouw toe. Heel wat betrokken eigenaars of grondgebruikers blijven achter met concrete vragen zoals:
  - o word ik onteigend?
  - o Welke vergoeding krijg ik hiervoor?
  - o Welke gevolgen heeft deze maatregel op mijn nutriëntenbalans in mijn bedrijf?
  - o Zijn er alternatieven voor het verlies aan grond binnen in functie van mijn bedrijfswerking?

Maatregel: *transport – maximaal economisch groeiscenario:*

- ⇒ een groeiende transporthaven staat ook in voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Bij de risico-inschatting vermeldt men een verschuiving van het risico, weliswaar 1/1000.000, 250 m richting landinwaarts. Wij maken ons toch wat zorgen om deze evolutie en verzoeken de initiatiefnemers de nodige maatregelen te willen uitvaardigen of op te leggen aan de betrokken instanties teneinde de veiligheid zo optimaal mogelijk te kunnen garanderen, zowel op zee , op het land of in de lucht.

Maatregel: *verbeterde stortstrategie*

- ⇒ wij stellen ons de vraag of het slib zal onderworpen worden aan een kwaliteitsanalyse, vooraleer opnieuw te storten in de Schelde. Wordt er rekening gehouden met historische verontreiniging van het slib?

Maatregel: *natuurlijkheid*

- ⇒ wij stellen vast dat concrete inrichtingsvoorstellen mbt dit thema nog niet werden uitgewerkt. Wij kijken uit naar de invulling van deze maatregelen en de gevolgen van deze ingreep om de omgeving.

Maatregel: *veiligheid*

- ⇒ N.a.v. deze rapporten zal het Sigmaplan worden bijgewerkt. Volgens de informatie moeten een 47-tal gecontroleerde overstromingsgebieden gerealiseerd worden in de Zeeschelde. Graag vernamen wij meer over de geplande locaties en concrete realisatie van dit project.

Maatregelen: *algemene opmerking*

- ⇒ wie zal dit alles betalen??

14/10/2004

141

natuurpunt

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 20 OKT 2004

Proses

Ministerie Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1 bus 18

2018 ANTWERPEN

AANGETEKEND

Zogge, 14 oktober 2004

ORef: KM2004/22-KVDV

Betreft: O.O. Ontwikkelingsschets 2010 SCHELDEESTUARIUM.

Als conservator van het natuurgebied Kalkense Meersen, beheerd door Natuurpunt vzw, nam ik kennis van het O.O. Ontwikkelingsschets 2010 van het Schede-estuarium en heb ook alle documenten wat dat betreft doorgenomen.

De doelstellingen: **veiligheid - toegankelijkheid - natuurlijkheid** van deze Ontwikkelingsschets worden zeker onderschreven en ook de gevolgen van deze beslissingen worden aanvaard. Echter menen wij dat men bij de vooropgestelde verdere uitdieping van de vaargeul tot 13,1 m vrije doorvaart niet al te lichtvaardig mag aanvaarden dat deze ingreep geen of weinig schade zal veroorzaken in het estuarium van de Schelde. In de conclusies wordt ook toegegeven dat verder onderzoek aangewezen is.

Op het Vlaams grondgebied zal het moeilijk worden om sites voor het storten van slib aan te duiden, omdat de resultaten nog niet bekend zijn van het O.O. Ontwerp Uitvoeringsplan Bagger- en ruimingspecie 2005 - 2014, dat doorging in december 2003. Aan de hand van deze publicatie kunnen dan ook geschikte locaties voor gecontamineerd en ander slib aangeduid worden. De financiële middelen voor het verwijderen en behandelen van historisch vervuilde oevers en bodems (allicht de meerderheid van onze Scheldebodems) moeten door het Vlaams Gewest nog voorzien worden. Het is dan nog de vraag of dit momenteel al kan in overeenstemming met de vigerende regelgeving, want de wetgevingen rond VLAREA en VLAREBO moeten nog aangepast worden.

NATUURPUNT vzw
NATUURRESERVAAT KALKENSE MEERSEN
Rudi Clinckspoor, Schoolstraat 14b, 9260 Serskamp, ☎ 09/369 94 13
Kristin Van De Velde, Heirbaan 317, 9220 Hamme-Zogge, ☎/🖷 052/47 81 71, kristin.vandevelde@belgacom.net

natuurpunt

De visie betreffende de veiligheid wordt dan ook volledig onderschreven en de voorgestelde natuurlijkheid kan hiervoor de beste garantie bieden. De discrepantie tussen het aandeel op Nederlands (400 ha) en op Vlaams (3000 ha) grondgebied geeft aan dat bezwaarlijk kan gesproken worden van een evenwichtige verdeling. Het is maar de vraag of Vlaanderen er ook echt in zal slagen de voorgestelde 3000 hectaren af te bakenen, omdat in de voorliggende documenten hiervoor geen zekerheden worden gegeven noch op financieel, noch op bestuurlijk gebied. De oproep is dan ook aan de Vlaamse en de Nederlandse overheid om zich voor deze doelstellingen volledig te engageren.

Om de geschikte locaties voor de onderscheiden projecten te kunnen aanduiden, zullen de verschillende documenten van het Vlaams Gewest nader bekeken moeten worden. Het gaat hier in het bijzonder om de GAS-kaart (Gewenste Agrarische Structuur) van 750 000 ha en de GBNS-kaart (Gewenste Bos en Natuurlijke Structuur) van 220 000 ha. Deze kaarten zijn al lang gekend en worden ook informeel gebruikt, maar werden nog niet gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. De vraag is dan ook aan de Vlaamse Overheid om hier meteen werk van te maken.

Willen we de veiligheid van onze eigen Schelderegio vergroten, dan lijken hiervoor de onderscheiden projecten zeer geschikt. In dit verhaal is een grote toekomst weggelegd voor de **Kalkense Meersen**. Dit prioritair gebied in de Gewenste Bos- en Natuurlijke Structuur is Ven-gebied (Vlaams Ecologisch Netwerk), is opgenomen in het netwerk van Natura 2000 (het Europees Netwerk van natuurgebieden) en behoort tot het Habitatrichtlijngebied 92/43/EG : BE 2300006 Schelde-Durme erstuarium vanaf de Nederlandse grens tot Gent en tot het Vogelrichtlijngebied 79/409/EG : deel 12 Middendeel Schelde en Durmelandschap. In de voorbije jaren was het opgenomen als Life-project Crex crex, maakte deel uit van het Ecologisch Impulsgebied Plan Blauwborst en vormde het onderwerp van de studie Stiltegebieden ingevolge Minaplan II, thema 10 en actie 78. De Kalkense Meersen zijn als Ankerplaats 40025 opgenomen in de Landschapsatlas bij het Erfgoedlandschapsdecreet van 13/02/2004 en gepubliceerd in het B.S. op 18/03/2004 met Uitvoeringsbesluiten van 17/05/2004.

Dit gebied is al van oudsher een wetland. De geaardheid van de Kalkense Meersen, alluviale komgronden omgeven door een talud van 1 meter hoog, geeft aan dat dit gebied ideaal geschikt is om het opperwater op te vangen en te laten bezinken alvorens verder door de Schelde te worden afgevoerd. Deze functie viel weg na het in werking treden van het pompgemaal (rond 1980) dat

natuurpunt

te laag werd ingeplant. Een gevolg hiervan is dat het waterpeil in het gebied ver onder het maaiveld wordt gehouden zodat de meersen in feite worden droog gepompt.
De intensieve landbouw die wegens het droogpompen van het gebied mogelijk werd, zorgt voor een verdere verkommering van de natuurwaarden in het gebied. Om de natuurrijkdom in de Kalkense Meersen te behouden en verder uit te bouwen bouwt Natuurpunt vzw hier een natuurgebied uit. Sinds de start van het aankoopbeleid in 1990 heeft de vereniging al meer dan 120 ha in beheer - dit met de steun van WWF en de Europese Unie. Onze vereniging pleit dan ook al lang voor een waterpeilverhoging om zo de eeuwenoude functie van waterberging te herstellen.

Bij beslissingen betreffende de inrichting van de Kalkense Meersen als wetland vragen wij zeker ook rekening te houden met de laag gelegen wijken buiten de alluviale kom van de meersen zodat men op die plaatsen geen structurele wateroverlast zou kennen.

Ook pleiten wij voor dit vernattingsproces tot wetland, rekening houdend met de draagkracht van het gebied en de buurtbewoners en zonder visuele schade aan het gebied toe te brengen. Dit betekent zeker het achterwege laten van hinderlijke dijken en muren rond het wetland die het karakter van de Kalkense Meersen onherroepelijk zouden veranderen en het statuut van het Erfgoedlanschap in gevaar zouden brengen.

Ik hoop dat u met de gemaakte opmerkingen kunt rekening houden bij de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. Samen met de vereniging Natuurpunt kijk ik al uit naar de realisatie ervan.

Inmiddels tekenen wij,

Met hoogachting,

Kristin Van de Velde
conservator

NATUURPUNT vzw
NATUURRESERVAAT KALKENSE MEERSEN
Rudi Clinckspoor, Schoolstraat 14b, 9260 Serskamp, ☎ 09/369 94 13
Kristin Van De Velde, Heirbaan 317, 9220 Hamme-Zogge, ☎/🖷 052/47 81 71, kristin.vandevelde@belgacom.net

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Water

Emile Jacqmainlaan 20, bus 6, 1000 BRUSSEL
Tel. 02-553 21 11 - Fax. 02-553 21 05
E-mail: water@lin.vlaanderen.be

142

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Copernicus

Copernicuslaan 1 bus 18

B-2018 ANTWERPEN

Vlaamse Overheid
Ingekomen: 20 OKT 2004

uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
Proses/BM00015075		
vragen naar / e-mail	**telefoonnummer**	**datum**
Ingrid Baten Ingrid.Baten@lin.vlaanderen.be	02/553 21 09	15 oktober 2004

Betreft : Inspraak Strategische MER Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Geachte

Hierbij stuur ik u onze reactie over de S-MER en de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium.

Wat betreft de effecten op de oppervlaktewaterkwantiteit en het waterregime wordt er in de besluitvorming onvoldoende rekening gehouden met de grote hoeveelheid onzekerheden en de ruime foutenmarge die bij dergelijke modellering gehanteerd wordt. Bovendien besteedt men hierbij vooral aandacht aan de effecten op de zoutgradiënt en de getijdevoortplanting verder stroomopwaarts en minder aan de impact op de omliggende intergetijdegebieden. Men concentreert zich vooral op de Schelde stroomafwaarts Antwerpen en er is te weinig afstemming op het beheer van de bovenstroomse- en zijwaterlopen. Tenslotte gaat men grotendeels voorbij aan de eventuele negatieve impact van de verruiming van de grens tot aan het Deurganckdok.

Vanuit het oogpunt van het decreet betreffende het integraal waterbeleid van 18 juli 2003, dat bepaalt dat door de bescherming, de verbetering of het herstel van oppervlaktewater- en grondwaterlichamen tegen uiterlijk 22 december 2015 een goede toestand van de watersystemen wordt bereikt (artikel 5,1°), is het zeker wenselijk; zoniet minimaal noodzakelijk; een "robuustere" natuur na te streven. De voorgestelde maatregelen daartoe zijn echter ruim ontoereikend om dit objectief te bereiken, zelfs indien men er vanuit gaat dat de voorgestelde ingrepen voor toegankelijkheid en veiligheid geen negatieve impact zullen hebben. Ten eerste gaat men er hierbij vanuit dat het Schelde-estuarium reeds een goede staat van instandhouding kent, wat in

142

wetenschappelijke studies weerlegt wordt. Ten tweede houdt men onvoldoende rekening met de mogelijke effecten van verruiming en verdieping op de morfologische processen in het Schelde-ecosysteem. Er wordt met veel te grote stelligheid gerekend op de mitigerende effecten van de alternatieve stortstrategie, die in de praktijk nog moeten aangetoond worden. Bovendien ontbreken de financiële en bestuurlijke garanties van de benoemde en onbenoemde (want naar de toekomst doorgeschoven) maatregelen volledig. Dat geldt zowel voor Vlaanderen als Nederland.

Hoogachtend,

Ir. Paul Thomas
Afdelingshoofd

143

Provincie OOST-VLAANDEREN

Arrondissement DENDERMONDE

Gemeente WICHELEN
Dorp 16 9260 Wichelen
Tel. 052 43 21 80
Fax 052 42 64 16
Postrekening 000-0025031-05

ingekomen: 20 OKT 2004

Wichelen, 11 oktober 2004

Aan PoSes
Ministerie van de Vlaamse
Gemeenschap
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 Antwerpen

Contactpersoon : Jelle Bertin (052/43.21.86)
milieudienst.wichelen@publilink.be

uw brief van	u/ref	o/ref	bijlagen

Betreft : Ontwikkelingsschets Kalkense Meersen

Geachte,

" Sedert ruim 2 jaar werken 4 gemeenten (Berlare, Laarne, Wetteren en Wichelen) tesamen met de Provincie aan een gezamelijke aanpak voor het gemeente-overschrijdend gebied van de Kalkense Meersen.Daarbij wordt in gemeenschappelijk periodiek overleg onderzocht welke acties kunnen ontwikkeld worden om de Kalkense Meersen te herwaarderen.

Om deze gezamelijke aanpak, die vertrekt vanuit de lokale verankering, een degelijke onderbouwing te geven, zijn recentelijk 2 studieprojecten uitgevoerd. Zo werd in 2003 gestart met de opmaak van een gebiedsvisie voor het projectgebied van de Kalkense Meersen. Een voorlopig eindrapport werd voorgelegd en besproken op de laatste vergadering van het samenwerkingsverband dd. 30 september 2004. Begin 2004 werd gestart met de opmaak van een landbouweconomische studie, waarbij tevens het omliggende gebied opgenomen werd in de studie-afbakening. Beide studies geven een goed overzicht van de huidige situatie op het terrein, met haar mogelijkheden en beperkingen voor de opwaardering van het gebied.

Recentelijk werd het samenwerkingsverband ingelicht over de plannen van Proses, waarbij een algemene visie werd ontwikkeld voor het gebied, nl. de evolutie van de Kalkense Meersen tot een wetland.

Het samenwerkingsband kan zich grotendeels vinden in de visievorming van de ontwikkelingsschets die tot doel heeft de Kalkense Meersen op te waarderen, mits rekening wordt gehouden met de volgende voorwaarden:

er dient verder onderzoek te gebeuren naar de mogelijke secundaire effecten op de waterhuishouding buiten de Kalkense Meersen (bovenliggende gebieden) en de garantie van veiligheid t.o.v. overstromingsgevaar;
er dient verder onderzoek te gebeuren naar de individuele situatie van de landbouwer die in het gebied actief is, en de mogelijke effecten naar het toekomstig landbouwgebruik bij de ontwikkeling naar wetland, en de flankerende maatregelen die als compensatie voorgesteld worden;
er dient verder onderzoek te gebeuren naar de mogelijkheden van de oprichting van een grondenbank.teneinde het ruilen van gronden operationeel te maken ten behoeve van de land- en tuinbouwer.

Met de meeste hoogachting,

Op last
De secretaris

Frans Coppens

GEMEENTEBESTUUR WICHELEN - OOST-VLAANDEREN

De burgemeester

Werner Van Der Eecken

144

PROSES
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 Antwerpen

...taat
Ingekomen: 20 OKT 2004

ros beiaardstad
DENDERMONDE

Dendermonde, 12 oktober 2004

Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium: openbaar onderzoek

Geachte Mevrouw
Geachte Heer

De leden van de stedelijke landbouwraad waren op dinsdag 05 oktober 2004 in grote mate aanwezig op de hoorzitting in Waasmunster, georganiseerd door uw diensten en heeft in zijn zitting van woensdag 06 oktober 2004 dit dossier grondig onderzocht en besproken.

De stedelijke landbouwraad heeft bijkomende bemerkingen te formuleren.
In de ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium stellen we vast dat in de termijnvisie-scheldebekken een voorlopige afbakening is voorzien ter hoogte van Meerdonck en St-Onolfspolder te Appels-Dendermonde met een geraamde oppervlakte van 215 ha, met de mogelijkheid om GGG's – GOG's en W's te ontwikkelen.
In deze zone zijn een aantal jonge rendabele landbouwbedrijven actief en de voorgestelde realisatie betekent onverwijld de teloorgang van deze bedrijven.

In de ontwikkelingsschets-hoofdstuk 3, blz. 31 wordt vermeld dat het rapport "voorstellen voor natuurontwikkelingmaatregelen" waarvoor op lokaal niveau via ruimtelijke structuurplannen reeds maatregelen zijn genomen, deze voorstellen als prioritair ongewijzigd zullen behouden blijven.
De stedelijke landbouwraad dringt dan ook ten sterkste aan dat de genomen beleidsbeslissingen met betrekking tot het gewestplan Dendermonde, het stedelijk structuurplan en het Vlaams economisch netwerk onverwijld zullen gerespecteerd worden.

In het structuurplan Dendermonde is deze zone vermeld en gekend als een agrarische gebied met ecologisch belang, en dat o.a. maximale aandacht dient besteed aan de landbouw.

De stedelijke landbouwraad is de overtuiging toegedaan dat in gans deze studie, aan de landbouw geen of weinig aandacht is besteed, ja zelfs als waardeloos wordt beschouwd. De stedelijke landbouwraad dringt dan ook aan op meer inspraak in de verdere ontwikkeling van deze voorstellen.

De stedelijke landbouwraad is eveneens voorstander van de uitdieping van de Schelde tot ruim 13 meter om de economische belangen van Vlaanderen te dienen. Deze uitdieping zorgt weliswaar voor grotere hoeveelheden zeewater die via de scheldemonding bij noodweer het binnenland kunnen bereiken, waardoor bijkomende maatregelen moeten genomen worden om de bevolking te behoeden van overstromingen. Elk economisch standpunt heeft ook zijn beperkingen en gevaren. Het dienen van economische belangen mag niet ten nadele zijn van andere, zijnde landbouwbelangen en zeker niet van veiligheidsbelangen van onze bevolking.

In onze adviezen voor de actualisering van het sigmaplan heeft de stedelijke landbouwraad dan ook steeds gepleit voor de bouw van een stormvloedkering in Oosterweel als meest doeltreffende en veilige oplossing. Vele andere studies wijzen in die richting. Enkel in deze studie wordt de stormvloedkering niet meer als prioritair weerhouden en wordt ze enkel in reserve gehouden indien de huidige maatregelen niet zouden volstaan. Over deze stelling hebben we de grootste twijfels en het grootste vermoeden dat deze ontwikkelingsschets niet prioritair de veiligheid en de economische ontwikkeling van Vlaanderen beoogt, maar wel het middel hanteert een groots opgezet natuurplan binnen het scheldelandschap te realiseren.

De stedelijke landbouwraad stelt:

- dat de veiligheid van de burgers te allen tijde moet gevrijwaard worden. Daarvoor is het dringend en noodzakelijk, alsmede prioritair, dat het huidig sigmaplan in zijn geheel wordt uitgevoerd en afgewerkt met inbegrip en zonder aarzeling van de oprichting van de stormvloedkering.
- dat een land- en tuinbouwcel permanent en maximaal moet betrokken worden bij elk studieproject.
- dat een kosten–batenanalyse moet worden opgemaakt van de weerslag op het familiaal landbouwgebeuren.
- dat GGG en GOG's maximaal worden gerealiseerd in de bestaande natuur -en bosgebieden.

De stedelijke landbouwraad verzoekt het beleid uitdrukkelijk dat het geen uitspraak doet over dit dossier, zolang er geen duidelijk zicht is op de voorstellen in het kader van de actualisatie van het sigmaplan en het eraan gekoppelde slibdossier.

Volledigheidshalve voegen we nogmaals ons standpunt hierbij dat we formuleerden bij de inspraaknota van de actualisatie van het sigmaplan.

In de hoop dat er rekening wordt gehouden met onze opmerkingen en dat we verder de nodige inspraak krijgen,

verblijven wij met de meeste hoogachting,

De Secretaris

H Van Hoorde

GEMEENTEBESTUUR DENDERMONDE

De Voorzitter

M.Dierick

Bijlage aan het inspraakformulier kennisgeving actualisatie Sigmaplan

De stedelijke landbouwraad heeft hierover beraadslaagd en volgende opmerkingen en bedenkingen geformuleerd.
Zij stelt:
1.ALGEMEEN
Dat de veiligheid van de burgers te allen tijde moet gevrijwaard worden. Daarvoor is het dringend en noodzakelijk, alsmede prioritair, dat het huidige sigmaplan in zijn geheel wordt uitgevoerd en afgewerkt met inbegrip en zonder aarzeling van de oprichting van de stormvloedkering.
..2.TEN GRONDE
- Dat het noodzakelijk is, naast de discipline"mens", de land- en tuinbouw als een afzonderlijke discipline te bekijken.
- Dat gebruiksbeperkingen van de cultuurgronden ruim onvoldoende zijn om de gevolgen van de ingrepen op de land- en tuinbouwactiviteiten te beoordelen. Afbouw van activiteiten zal noodzakelijk zijn en bovendien zal het gebruik van heel wat gronden gewoonweg onmogelijk worden. Duurzaam ondernemen wordt dan onmogelijk. Wat men in de overstromingsgebieden zou kunnen winnen, gaat verloren in andere gebieden door het verzwakken van de bedrijfseconomische structuur van de bedrijven.
- Dat de huidige milieukwaliteit van de bedrijven-land en tuinbouwgebieden-dient gedetailleerd te worden beschreven om bij latere betwistingen de aansprakelijkheid objectief te kunnen vaststellen.
- Dat nergens in het document sprake is van het uitvoeren van baggerwerken, wat eerder vroeg dan laat, zal noodzakelijk zijn. Ruimingswerken van beken en rivieren en de thematiek van het slip dient dringend herbekeken te worden.
- Dat men er reeds van uitgaat dat er Xduizend hectaren overstromingsgebied moeten bijkomen zonder enige vergelijking met de gewest en/of structuurplannen naar nuttige en/of niet nuttige landbouwgronden. Uit de voorstudie is nochtans gebleken dat een aantal gronden voor de land- en tuinbouwsector als te " mijden" gebieden werden beschouwd.
- Dat een alternatief wordt uitgewerkt waarbij het aantal land en tuinbouwbedrijven dat als overstromingsgebied zal ingericht worden tot het minimum, zelfs tot nul, wordt beperkt.
- Dat het huidig ecosysteem, waarvan de land- en tuinbouwsector één van de belangrijkste dragers is, slechts in de marge behandeld wordt. Milieu wordt enkel als "natuur" geïnterpreteerd.
- Dat de opbouw van de gehanteerde methodologie te veel gericht is op het bijeen sprokkelen van argumenten om grootschalige overstromingsgebieden een milieudoelstelling mee te geven.
Duurzame alternatieven die ook respect opbrengen voor de huidige grondeigenaars en gebruikers worden onvoldoende geaccentueerd.
- Dat grondwaardeverminderingen voor eigenaars en gebruikers niet aan bod komen. Voorafgaandelijk dient hierover een vast waardebegrip te worden opgesteld.
- Dat een overvloed aan plannen mekaar opvolgen, door elkaar lopen en zeker niet allemaal democratisch gefundeerd zijn. De burger ziet door de bomen het bos niet meer. Ondanks luid protest doen administraties en sommige beleidsverantwoordelijken gewoon door en geven zelfs spreekverbod aan hun hoogste ambtenaren van hun dienst.
- Dat nog een belangrijk aspect moet onderzocht worden waarbij de discipline's " rechtszekerheid", "welzijn en gezondheidseffecten" dienen in plan te worden gebracht.

145

Waterstaat
Ingekomen: 20 OKT 2004

Dendermonde, 13 oktober 2004

PROSES
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 Anwerpen

Betreft : Ontwikkerlingsschets SCHELDE-ESTUARIUM : openbaar onderzoek

Geachte Mevrouw,
Geachte Heer,

Op dit ogenblik organiseert de Projektdirektie ontwikkelingsschets Schelde-estuarium een bevraging met betrekking tot de voorstellen voor een veiliger, toegankelijker en natuurlijker Schelde-estuarium in het kader van de "Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium".
Wij hebben aan de hoorzitting in Waasmunster deelgenomen en dit dossier grondig bekeken.
Uit de discussies tijdens deze vergadering is trouwens gebleken dat er geen maatschappelijk draagvlak is voor het prijsgeven van de landbouwgrond en van veiligheid ten bate van natuurontwikkeling.

Wij willen hiermede bezwaar indienen tegen deze plannen omdat :

In onze streek nl Meerdam en St-Onolfspolder te Appels-Dendermonde wordt een voorlopige afbakening voorzien met een oppervlakte van 215 ha, met mogelijkheid om GGG's – GOG's en W's te ontwikkelen. In dit gebied ligt ons bedrijf samen met enkele andere jonge rendabele landbouwbedrijven en de voorgestelde realisatie betekent de teloorgang van onze bedrijven.

Wij willen eerst duidelijkheid over het effect van de voorstellen op de Landbouw, dit zowel binnen de voorgestelde gebieden als in de omgeving ervan..

Men zou moeten komen tot één uitgewerkt projekt en niet tot het samenvoegen van "voorbeelden" die per deelstudie verschillen.

Er is meer onderzoek nodig naar alternatieven, bijvoorbeeld een combinatie van dijkverhoging en natuur, zoals gesuggereerd in het besluit van de maatschappelijk kosten/baten analyse.

Wij willen geen blanco cheque waarbij het statuut van de voorliggende studies en plannen onduidelijk is.

Wij vragen een koppeling van de actualisatie Sigmaplan en het (Schelde) slibdossier aan het ProSesdossier. Alleen op die manier kan men een duidelijk overzicht hebben over de voorstellen die een impact hebben op het Schelde-estuarium.

Net als in het dossier over de actualisatie van het Sigmaplan pleiten wij voor de bouw van een stormvloedkering in Oosterweel.

Tot slot zou ik aanraden om gebieden die al zwaar in handen van de natuur zitten en die bij uitstek geschikt zijn om onder water gezet te worden, effecten hogerop wanneer de polders die nu als natuurlijk wachtbekken fungeren permanent onder water te komen zodat wij vrezen dat er extra landbouwgronden hogerop zullen moeten onteigend worden om in de nieuwe wachtbekkens te voorzien.

In de hoop dat er rekening wordt gehouden met onze opmerkingen en we verder de nodige informatie en inspraak krijgen , tekenen wij,

Met de meeste hoogachting,

Nummer 145: 2 eensluidende reacties ontvangen

Nummer	Naam	Organisatie
1	M. van Hauwermeiren	mede namens de heer P. van Hoorde
2	H. van Den Berge	Bedrijfsgilde Dendermonde

POLDER SINT-ONOLFS
onder Dendermonde en Appels
Gentsesteenweg 33, 9200 Dendermonde
052 / 21 58 88

146

Aan ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 ANTWERPEN

ingekomen: 20 OKT 2004

Dendermonde, 13 oktober 2004,

ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Geachte mevrouw, geachte heer,

Het polderbestuur Sint-Onolfs heeft kennis genomen van de ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium en wenst volgende vragen en bezwaren naar voren te brengen:

- Zoals reeds bij de voorstellen van gog's, ggg's, wetlanden is gebleken zou de uitvoering van een **degelijke waterkering** veel van de problemen oplossen, waarvoor men nu een grote oppervlakte aan gebieden en een groot aantal gebruikers van die gebieden moet aanspreken. De kostprijs en het onderhoud van de waterkering vallen ten laste van de gemeenschap en voor de andere oplossingen worden een groot aantal individuele personen aangesproken, die ook niet altijd de oorzaak zijn van het probleem. Die private personen hebben alleen het nadeel te wonen en te werken in die gebieden. De inneming van landbouwgronden brengt vooral voor de landbouwers een jaarlijks terugkerende economische schade teweeg voor al de getroffenen. Bij de ontwikkelingsschets mocht deze optie zeker ook in aanmerking genomen worden.

- Men vraagt aan de bevolking om zich een **waarde-oordeel** te vormen omtrent de ontwikkelingsschets. Er blijven echter zoveel onbeantwoorde vragen dat de modale burger zich geen oordeel kan vormen omdat zovele gegevens nog niet bekend zijn. De "inspraak" van de gewone burger kan dus niet gefundeerd zijn, laat staan gemotiveerd met argumenten en cijfers zoals gevraagd op de informatiebijeenkomsten.

- De ontwikkelingsschets werd opgesteld **zonder voldoende inspraak** van de burgers en besturen die bij de uitvoering van het voorstel de rechtstreekse gevolgen zullen ondervinden, bijvoorbeeld de sector land- en tuinbouw en zijn organisaties, de polderbesturen, enz.

- In de ontwikkelingsschets wordt idyllisch gesproken over "**oppervlakten teruggeven aan de rivier**"; men zegt er wel niet onmiddellijk bij dat er een onderscheid gemaakt wordt tussen de gebieden die in gebruik zijn bij de land- en tuinbouwers en de bewoonde gebieden, alsof het ene meer in aanmerking komt dan het andere. De gewone burger die onteigend wordt dient alleen een andere bouwplaats voor zijn woning te zoeken; de land- of tuinbouwer die onteigend wordt dient niet alleen een andere bouwplaats voor een woning te zoeken maar ook de nodige degelijke gronden om zijn broodwinning verder te kunnen uitbouwen, wat lang niet zo eenvoudig is.. Wie van beiden zal het gemakkelijkst een oplossing vinden? Wie is hier het meest gedupeerd? Zijn het alleen de onteigeningsbedragen die in aanmerking genomen worden?

- De ontwikkelingsschets gebruikt **geen duidelijke, éénduidige begrippen**. Wat betekent bijvoorbeeld "basispakket natuurontwikkeling"? Wordt het gebied dermate ontwikkeld dat er geen landbouw meer mogelijk is, of juist wel mogelijk blijft? Bedoelt men een volledige verwildering van het gebied zoals men kan zien bij gebieden die door de vennootschap Natuurpunt aangekocht zijn en die ook ter beschikking zouden komen van de landbouw? Naar onze mening hebben de burgers - gebruikers van gebieden die in aanmerking komen - het recht om te weten wat er hen te wachten staat na uitvoering van de voorstellen.

- Met de **meegegeven kaarten** wordt men niet wijzer. Op de overzichtskaart staat bijvoorbeeld in Dendermonde "Meerdam" aangeduid aan de linkeroever van de Dender terwijl die aan de rechteroever ligt. Men moet dus eerst duidelijk weten over welke gebieden het gaat, vooraleer men het voorstel kan "waarderen". Er is dus nood aan duidelijke overzichtskaarten.

- De ontwikkelingsschets werd opgemaakt **zonder rekening te houden met de voorstellen voor gog's en ggg's van het Sigmaplan**. Hoelang zullen ingelanden moeten wachten om te weten of ze in één of in meer gebieden opgenomen zijn met een deel of het geheel van hun areaal? In hoeverre zullen de verschillende gebieden elkaar overlappen?

- Ook de gebruikers van **gronden in de nabijheid** van estuarium-gronden zullen nadeel ondervinden van de uitvoering van de voorstellen. Bij de aanleg van de nieuwe Dender is gebleken dat het verschil in waterpeil aanleiding geeft tot vernatting van de nabijgelegen gronden, gevolg van capillariteit en de waterdruk. Op welke manier zullen deze gebruikers beschermd worden tegen die nadelen?

- Het gebied kent nu reeds een groot **slibkwaliteitsprobleem**. Welke nadelige invloed voor de fauna en de flora van het gebied en voor de gezondheid van mens en dier mag verwacht worden van de uitvoering van de voorstellen? Werd hierbij rekening gehouden bij het opstellen van de rapporten? Kregen deze toekomstige kandidaat-benadeelden inspraak ?

- Bij uitvoering van de voorstellen zal er nood zijn aan **voldoende afwateringssystemen** om de overstroomde gebieden tijdig, d.w.z. vooraleer er verrotting en verzuring optreedt, te ontwateren; we denken aan waterlopen, sluizen, gemalen. Werd hierin voorzien en op welke manier? Wanneer krijgt de gemeenschap inzage van de voorstellen hiervoor?

Om al deze redenen kan het polderbestuur ***geen positieve beoordeling*** geven over de op dit ogenblik bekende voorstellen van de ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. Het drukt hierbij de wens uit dat voorstellen met meer duidelijke gegevens zullen voorgelegd worden aan de bevolking vooraleer beslissingen genomen worden die voor een groot gebied en veel inwoners een economische achteruitgang zouden betekenen.

Namens het bestuur van Polder Sint-Onolfs

J. Paul Van Damme
ontvanger-griffier

Gerard Peleman
dijkgraaf

147

Gemeentebestuur Berlare
Technische Dienst

Aan ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 Antwerpen

Ingekomen: 20 OKT 2004

uw kenmerk	ons kenmerk	Datum
	1643	13 oktober 2004
contactpersoon	**telefoon**	**e-mail**
Gaby De Bruycker	052 43 23 46	milieu@berlare.be

Geachte heer

Wij hebben met aandacht de ontwikkelingsschets over de toegankelijkheid, veiligheid, natuurlijkheid van het Schelde-estuarium, opgesteld door ProSes doorgenomen. Natuurlijk genoten de pagina's die Berlare betreffen onze bijzondere aandacht. In het kader van het openbaar onderzoek willen wij toch enkele van onze bezorgdheden uiten.

In het boekdeel 'Natte natuur in het Schelde-Estuarium. Een verkenning van de kosten en de baten' lezen wij op p. 82 dat er plannen bestaan om het **pompgemaal op de Kalkense vaart** af te breken. In het GNOP van onze gemeente (Berlare) staat inderdaad vermeld dat het wenselijk is het peil in de waterlopen van de Kalkense Meersen te verhogen. Ook in het samenwerkingsverband van de Mina-raden (Wetteren, Wichelen, Laarne, Berlare) gaat men uit van dat idee. Wel dient er rekening gehouden te worden met de opvang van het oppervlaktewater van de bovenliggende stroomgebieden. Ons idee is echter dat dit perfect kan geregeld worden door het aanpassen van aan- en afslagpeil van het pompgemaal en door het plaatsen van stuwen in kleinere waterlopen. Daardoor zou ook het grondwaterpeil stijgen.
Afbreken van het pompgemaal zou er toe leiden dat het waterpeil in de Kalkense Meersen onbeheersbaar wordt in periodes van hevige regenval en leiden tot wateroverlast in omliggende woon- en industriegebieden.

Een tweede zorg betreft **de ontpoldering van 'Wijmeers'** . Als dit plan uitgevoerd wordt moet onzes inziens rekening gehouden worden met de belangen van landbouwers en eigenaars in dit gebied. (dit geldt trouwens voor alle maatregelen die een weerslag hebben op landbouw en op de waarde van de gronden) Wij menen dat deze mensen met respect moeten benaderd worden en dat zij een eerlijke onteigeningsvergoeding moeten krijgen.

Verder lezen wij in het boekdeel ' Voorstellen voor besluiten ' op p. 31 dat verschillende gebieden in de **Berlaarse meersen een grotere natuurwaarde** moeten krijgen. Dit idee staat ook geformuleerd in ons GNOP, in de startnota van ons ruimtelijk structuurplan en is in feite slechts een bevestiging van de waarden toegekend aan die gebieden in het gewestplan.

Wij hebben wel bedenkingen bij de grote concentratie op ons grondgebied die sterk opvalt op de bijgevoegde overzichtskaart (4 groene sterren). Ook in andere gemeenten langs de Schelde bestaan dezelfde natuurwaarden. Onze zorg is en blijft dat een verweving van de functies natuur, landbouw en recreatie moet mogelijk blijven in die gebieden, daar dringen wij sterk op aan.

Een vierde en laatste opmerking. Wij denken dat er een grote kans is gemist tot oppervlaktewaterbuffering in **de oude Scheldemeander**, door ons Berlare-Broek genoemd (aangeduid op bijgevoegd plan); Dit gebied bestaat uit talloze turfputten verbonden door een beek. Het waterpeil in dit gebied wordt kunstmatig laag gehouden door een pompgemaal dat het water richting Donkmeer oppompt.
Het gebied wordt reeds sedert de 19e eeuw bemalen. Het gebied werd toe aangekocht door de luciferindustrie die het beplantte met canadapopulieren die dienden als grondstof voor hun nijverheid. Bij de teloorgang van deze nijverheid heeft het Vlaamse Gewest dit gebied aangekocht. Onzes inziens kan hier een massa water gebufferd worden zonder hinder voor landbouw of bewoning. De huidige situatie leidt er bovendien toe dat wij in regenperiodes wateroverlast kennen op het Donkmeer met zeer nadelige gevolgen voor de omliggende bossen, vooral in de Eendenkooi.
Verder zouden we deze waterbuffer kunnen aanwenden om in droogteperiodes het water in het Donkmeer op peil te houden.

Wij wensen dat met onze zorgen en verzuchtingen terdege rekening gehouden wordt en dat wij steeds als **evenwaardige gesprekspartner** aangesproken worden bij verdere uitwerking van deze plannen.

In afwachting verblijven wij
hoogachtend

Namens het College van Burgemeester en Schepenen
In opdracht:

Frank Lippens
secretaris

Robert Audenaert
schepen van leefmilieu

Jan Willy Van Sande
burgemeester

College van Burgemeester en Schepenen
Dorp 22, 9290 Berlare

Tel. 052 43 23 40
Fax 052 42 26 77
e-mail secretaris@berlare.be

Openingsuren:
van maandag tot en met vrijdag: 8u – 12u
dinsdag 13u – 19u
woensdag 13u – 17u

website: www.berlare.be

Structuurplan Berlare

Componenten van de ruimtelijke structuur (meso) openruimtestructuur kaart 11

Legende

- rivier
- beek
- gracht
- valleigebied
- watervlak
- boscomplex
- populieraanplant
- moerassige grond
- openruimte gebieden (agrarisch)
- hoofdweg
- gemeentegrens Berlare

onderlegger: topografische kaart NGI, 22-3-4, 1/20.000, 2000

Schaal: 1/50000

0 0.5 km
0 1 cm

N

Studiebureau VDS
Gemeente Berlare

Koninklijke Vereniging
Voor Natuur- en Stedenschoon vzw

Nationaal Secretariaat
Permentstraat 47 bus 3
2060 Antwerpen

tel. 03 232 [illegible]
fax: 03 226 71 [illegible]
e-mail: kvns@wol.be
website: www.kvns.be

-
ProSes
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Copernicuslaan 1 Bus 18
2018 Antwerpen

Onderwerp: -
Uw ref.: -
Onze ref: -

[illegible]
ingekomen: 20 OKT 2004

L.S.

Bedenkingen bij de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-Estuarium

Verschillende leden van onze vereniging namen kennis van de op gemeentenhuizen ter inzage gelegde dossiers "Onwikkellingsschets 2010 Schelde-Estuarium" . We namen er nota van dat anderen reeds opmerkingen en stellingname's gemaakt hadden.

Daarom wensen we deze niet te herhalen en willen we ons hier beperken tot één aandachtspunt.

De Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon vzw betreurt het dat er niet meer aandacht werd besteed aan de rechtstreekse en onrechtstreekse gevolgen van een waterkering, die vemoedelijk slechts uitzonderlijk dicht zou gaan.

Uit de meegedeelde studies blijkt immers dat het overstromingsgevaar langsheen de Schelde zal toenemen, omdat -:

- men in de toekomst door klimaatwijzigingen met steeds meer en hevigere stormen te maken zal krijgen,-
- een stijgend zeespiegelpeil verwacht mag worden,-
- uitdieping van de Schelde grotere watermassa's dieper het binnenland zal latern binnendringen.

Deze watermassa's zullen voor een deel uit zeewater bestaan, met een verzilting van –grond- en binnenwateren, tot diep in het land tot gevolg.

148

Koninklijke Vereniging
voor Natuur- en Stedenschoon vzw

Daarnaast leert de Geschiedenis ons dat-, om transportkosten te besparen, er steeds opnieuw grotere schepen in omloop gebracht worden. Een vraag naar een nieuwe uitdieping van de Westerschelde in een verdere toekomst is dan ook niet uit te sluiten. Intussen zou men keer op keer natuur- en cultuurhistorische waarden opofferen aan ophoging van dijken, ontpolderingen, enz..

Het uitsluiten van deze optie en het nagaan waar, los van staatsgrenzen, deze waterkering best geplaatst zou worden, zorgt voor een grote blinde vlek bij het bepalen van een lange termijnstrategie voor het Schelde-gebied.

Tenslotte willen we bij deze ons ongenoegen uitdrukken over de veel te korte termijn om het dossier te kunnen bestuderen, overleg te plegen en zo nodig opmerkingen te kunnen formuleren. De eerste openbare publicatie had immers plaats op 14 september ll. Een maand voor een dergelijk omvangrijk en belangrijk dossier is naar onze mening veel te kort. We kunnen begrip opbrengen dat het dossier tijdig ter goedkeuring aan de hogere overheid moet kunnen voorgelegd worden , maar in dat geval schort er iets met de initiële planning of werd deze niet gerespecteerd.

Voor de Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon

Erik Nobels
Algemeen Coördinator.
15 oktober 2004

Nationaal Secretariaat
Alle werkdagen van 14 tot 18 uur
Bank Gemeentekrediet: 068-0554270-39
Postcheque: 000-0084443-53

149

natuurpunt

Natuurpunt Wase Linkerscheldeoever vzw
Actief te Antwerpen-Linkeroever, Beveren, Kruibeke, Temse, Zwijndrecht

20 OKT 2004

Aan ProSes
Ministerie van de Vlaamse gemeenschap
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 Antwerpen

betreft: 14 oktober 2004

Inspraak ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Beste,

Als regionale natuurvereniging, werkzaam langs een belangrijk deel van de Schelde, willen we onze bijdrage doen in de totstandkoming van de Ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium.

We ondersteunen ten volle de idee om meer ruimte aan de rivier te geven, om aldus te komen tot meer natuurlijkheid en veiligheid. Daartoe kunnen vele gebieden langsheen de rivier ingericht worden als (gecontroleerd gereduceerd) getijgebied. Deze gebieden dragen ook in belangrijke mate bij tot de algehele zuivering van het water in de rivier; hoewel zuivering bij de bron van primordiaal belang is.

Ruimte voor de rivier betekent een historisch herstel na decennia foutief beleid waarbij de rivier steeds verder in haar keurslijf gedrongen werd. Concreet kan deze visie van uitbreiding van estuarine situaties in ons werkingsgebied reeds op korte termijn gerealiseerd worden te Kruibeke (KBR) maar ook in de Doelpolder (met inbegrip van een brakke kreek) en de Prosper- en Hedwigepolder. Uiterst belangrijk hierbij is de maximale meekoppeling van natuur in alle projecten. De afbakening en de natuurwaarden van dit Habitatrichtlijngebied moeten maximaal uitgebreid worden.

Uitzonderingen hierop zijn Sint Annabos en Blokkersdijk waar het niet aangewezen is ze als overstromingsgebied te gebruiken omwille van de hogere ligging en bijgevolg de te beperkte bergingscapaciteit. Tevens hebben ze in hun huidige vorm en door hun ligging nabij de grootstad een belangrijke groene longfunctie. Blokkersdijk heeft daarenboven een uitzonderlijke actuele natuurwaarde (Vogelrichtlijngebied) en moet in de staat blijven zoals het door de Vlaamse overheid goedgekeurde beheersplan voorziet.

Natuurpunt-WAL Secretariaat: P.Gerené A.Vermeylenlaan 1/42 2050 Antwerpen tel 03 219 26 33
e-mail paul.gerene@skynet.be rek 001-3424910-13
Werking Zwijndrecht: Kris Peeters Fortlaan 14 2070 Zwijndrecht tel 03 252 40 78

149

De bouw van de stormstuw ter hoogte van Oosterweel verwerpen we resoluut. De stormstuw is een gigantisch bouwwerk met blijvende hoge onderhouds- en werkingskosten, dat erg kwetsbaar is en gevoelig is voor slecht functioneren. Het betekent een blijvende verstoring van het ganse Schelde-ecosysteem. Het zou trouwens niet aangewezen zijn om een stormstuw te plaatsen in de contactzone tussen zoet en zout water, met andere woorden in de zone waar van nature uit de meeste aanslibbing gebeurt.

Flankerend aan de verruiming van de rivierinvloed zijn er nog wel dijk(herstellings)werken nodig om de veiligheid te waarborgen. We vragen evenwel om af te stappen van de tot nu toe gangbare dijkhoogte van +11 meter TAW stroomafwaarts Oosterweel. Bij een beleid van meer ruimte voor de rivier, valt de stormstuw immers weg en vervalt ook de noodzaak van zulke extreem hoge dijken. Verduidelijking: een gesloten stormstuw zou het binnensstromende water tegenhouden, waardoor er opstuwing plaatsvindt tussen de stuw en de riviermonding. Bij het verlaten van deze optie, valt ook de opstuwing stroomafwaarts weg.

De vraag tot verdere verdieping van de Schelde moet gelimiteerd worden tot 13,1 m diepgang; zelfs in de lange termijn visie tot 2030 en verder.

met vriendelijke groeten,

namens Natuurpunt Wase Linkerscheldeoever

Maes René
Bestuurslid Natuurpunt WAL
Kazernestraat 32
B 2070 Zwijndrecht

GEMEENTEBESTUUR
VAN

WILLEBROEK

Postnummer 2830
TEL. (03) 860.03.11
FAX. (03) 886.16.32
MINARAAD

150

11 oktober 2004

PROSES
Ministerie van de Vlaamse
Gemeenschap
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 ANTWERPEN

Ingekomen: 20 OKT 2004

Geachte,

Betreft: Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

Via deze weg geven wij ons advies in verband met de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. Deze opmerkingen worden ten volle gesteund door de Polder Willebroek, de Gemeente Willebroek, de Stad Mechelen.

Opmerkingen

- Waarom werden de Stad Mechelen, de Gemeente Willebroek en de Polderbesturen niet bij betrokken ?
- Wat is het verband tussen de Ontwikkelingsschets 2010 van het Schelde-estuarium en de actualisatie van het Sigmaplan ?
- Het feit dat beschermde gebouwen uit de zone worden gelicht is een goede zaak, maar dat dit als maatstaf dient, druist in tegen het gelijkheidsbeginsel. Elke bebouwing verdient dezelfde waardering en rechtszekerheid.
- Geen bezoedeld water op propere bodem.
- Men dient ook ruimte voor water te zoeken in de bedding van de rivier door deze te baggeren en te saneren.
- Wij zijn voorstander van overstromingsgebieden in bos– en natuurgebieden van de Staat met onbezoedeld water en niet op waardevolle landbouwgronden.
- De hoofddijken moeten overal en op korte termijn op SIGMA-hoogte gebracht worden.
- De stormvloedkering op de Westerschelde moet er komen, want dit is op korte en middellange termijn de enige garantie tegen overstromingen. Het model dat in Rotterdam gebruikt wordt heeft een kostprijs van 500 à 600 mio Euro en staat als

voorbeeld voor het ontwerp in Antwerpen. **Wij vragen solidariteit voor de mensen achter de dijken**

- Men verklaart dat 4.000 ha en zelfs minder volstaan om ons te vrijwaren tegen overstromingen. We durven dit ten sterkste betwijfelen daar in 1953 ca. 15.000 ha onder water stonden want boven Antwerpen was toen nog veel ruimte om water te stockeren. Deze ruimten zijn vandaag ingepalmd door industrie

- Wij prefereren GOG's die de druk van het water aftoppen en de achtergelegen gebieden beschermen. De GOG's zijn een mooi voorbeeld waarin aan landbouw en ecologie kan gedaan worden, met on top de VEILIGHEID.

- De vooropgestelde timing van 10 jaar is veel te lang want het overstromingsgevaar zal 10 jaar als het zwaard van Damocles boven de hoofden hangen.

- De verdieping van de Schelde is een bedreiging voor de achtergelegen gebieden door de sterkere en grotere instroom van het water. **Dit heeft tot gevolg dat het zeewater verder landinwaarts komt wat slecht is voor de ecologie.**

Conclusie

1) De veiligheid van het Scheldebekken staat ten achter tegenover onze noorderburen:

- Het Deltaplan dat afgewerkt werd in 1990 (gestart na de ramp van 1953) geeft een bescherming langs de Westerschelde tegen een storm die 1 maal in 4000 jaar voorkomt.
  Vlaanderen heeft vandaag een veiligheidsniveau van 1/70 en als het overstromingsebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde gerealiseerd is 1/350 jaar. Deze cijfers zijn duidelijk en bewijzen dat wij onvoldoende beschermd zijn in vergelijking met onze noorderburen.

2) Stormvloedkering betaalt zich terug na 40 jaar.

- De stormstuw is de beste bescherming tegen de zwaarste stormen. Men speelt al sinds 1978 met de veiligheid van de mensen achter de dijken. Men kan geen 500 à 600 miljoen Euro uittrekken en men speculeert erop dat er niets zal gebeuren. Dit is onaanvaardbaar.

- Vandaag spreekt iedereen van het afsmelten van de ijsklippen in het Noorden en de klimaatwijziging (opwarming van de aarde) en nog durft men in deze omstandigheden bevestigen dat de stormstuw te duur is. Men komt nu aandraven dat de rivier moet ruimte krijgen, daar is reeds ruimte gecreëerd in GOG's. Nu spreekt men van GGG's waardoor de landbouw volledig verdwijnt in deze gebieden. Alle dijken zijn nog niet op Sigmahoogte en dit na 26 jaar.

- Awz zoekt ruimte voor water. Deze kan men vinden door de rivieren uit te baggeren en te saneren. De Vlaamse Gemeenschap heeft hier een voorbeeldfunctie. Opgelet, geen bezoedeld water op propere grond.

- Na de ramp van 1953 heeft men in België weinig gedaan. Eerst moeten hier rampen gebeuren alvorens er iets ondernomen zal worden → zie ramp van

Ruisbroek 1976. Wij zijn vandaag 2004 en nog is het Sigmaplan van 1978 niet uitgevoerd.

- In Nederland bestaat het nulalternatief uit dijkverhogingen die altijd een beveiligingsnorm van 1/4000 garanderen. Wij garanderen niets, maar wij speculeren en de mensen achter de dijken moeten leren leven met schade.

- Wat met het bodemsaneringsdecreet? Bij overstromingen zullen de bodems ongetwijfeld vervuild worden met bezoedeld slib. Tevens worden Polders gebruikt om melkvee te voederen. Heeft een eventuele vervuiling een negatieve invloed op de voedselketen?

- **GEEN VERDIEPING VAN DE SCHELDE ZONDER DE BOUW VAN EEN STORMSTUW.**

De **stormstuw** brengt de oplossing voor al de bestaande eisen, namelijk **veiligheid, economie, bewoning en ecologie.**

We vragen dan ook met aandrang om onze opmerkingen en bezwaren met de nodige aandacht te behandelen.

Namens de Mina-raad Willebroek.

De Secretaris,

Dirk De Moor

De Voorzitter

Eduard Muysoms

Provincie
West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

151

Milieu-, Natuur- en Waterbeleid

Aan Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
ProSes
Copernicus
Copernicuslaan 1 busnummer 18
B-2018 Antwerpen

Ingekomen: 20 OKT 2004

Contactpersoon: Bruno Tricot

Telefoon 050 40 32 88
Fax 050 40 34 03
bruno.tricot@west-vlaanderen.be

Sint-Andries, 14.10.2004

Onze ref.:BT/Proses
Uw ref:
marjandegroote@proses.nl Bijlagen: 1

Betreft: Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

Geachte,

De Bestendige Deputatie van de Provincieraad van West-Vlaanderen heeft kennis genomen van de ambtelijke versie van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium en inzonderheid de voorstellen voor besluiten.

In dit verband wenst de Bestendige Deputatie toch een aantal bemerkingen te formuleren.

Wat de gevolgde procedure betreft moet vastgesteld worden dat in een eerder kennisgevingsdocument nergens (expliciet) sprake was van mogelijke betrokkenheid van het Zwingebied in de Ontwikkelingsschets. Integendeel vermeldde het kennisgevingsdocument alle Provincies en gemeenten die binnen het plangebied gelegen waren. De Provincie West-Vlaanderen noch een West-Vlaamse gemeente stond op deze lijst. Om deze reden ging de Bestendige Deputatie ervan uit , zoals trouwens ook verwoord in de brief van 11.12.2003 als reactie op het kennisgevingsdocument (kopie van deze brief als bijlage) dat de verdere uitwerking en vaststelling van de Ontwikkelingsschets Schelde –estuarium 2010 dan ook geen projectinitiatieven op het grondgebied van de provincie West-Vlaanderen zou omvatten.

Naar aanleiding van de thans voorliggende Ontwikkelingsschets 2010 worden opnieuw tal van inspraakavonden georganiseerd. Ook nu werd noch in de Provincie West-Vlaanderen, noch in een West-Vlaamse gemeente een inspraakavond georganiseerd.

Niettegenstaande bovenvermelde feiten heeft de Bestendige Deputatie moeten vaststellen dat in de voorstellen voor besluiten het Zwingebied betrokken is. In de voorstellen voor besluiten in het kader van het streefbeeld natuurlijkheid wordt volgende actie vermeld: " *vergroting van het Zwin door middel van een gedeeltelijke (25%) ontpoldering van de Willem-Leopoldpolder*". Hierbij wordt

aangemerkt dat de komberging van het Zwin zou moeten vergroten met 120 ha. In een verdere fase zou onderzocht worden of een verdere uitbreiding (het zogenaamde 50%-scenario) van de komberging van het Zwin tot 240 ha haalbaar is. Dit project zou aansluiten op het bestaande initiatief van de Internationale Zwincommissie.

De Bestendige Deputatie wenst er in dit verband toch op te wijzen dat er in de schoot van de Internationale Zwincommissie enkel een politieke consensus was over een mogelijke ontpoldering van 25% van de Willem-Leopoldpolder. Bovendien adviseerde de Internationale Zwincommissie ook om een aantal flankerende maatregelen (eventueel voorafgaandelijk) uit te voeren.

Hierbij worden o.m. volgende maatregelen vernoemd:

- het vergroten van de komberging door grootschalige afgravingen van de meest aangeslibde delen van het Zwin, uiteraard met bijzondere aandacht voor het behoud van de unieke flora
- het amoveren (afbreken) van de Internationale Zwindijk en de aanleg van een nieuwe dijk rond het vergrote Zwin, met materiaal dat vrijkomt van de afgravingen;
- het aanleggen van een strekdam (in wezen niet meer dan een verlengd strandhoofd) aan de westzijde om te voorkomen dat zand in de Zwinmonding terechtkomt, het graven van een nieuwe westelijke geul en het dynamisch beheren van de duinen voor het Zwin;
- het herstellen van de natuurlijke afwatering van het achterliggende gebied, teneinde de spuiwerking van het Zwin te vergroten.

Omtrent de doeltreffendheid van de strekdam bestaan nog reserves. Daarom wordt door de afdeling Waterbouwkundig Laboratorium en Hydrologisch Onderzoek thans een studie uitgevoerd om de effectiviteit van deze maatregel te evalueren.

De Technische Werkgroep van de Internationale Zwincommisie was immers van oordeel dat de komberging voldoende gegarandeerd werd ook indien er slechts 25 % van de Willem-Leopoldpolder bij wordt betrokken, op voorwaarde dat dit wordt gecombineerd met enkele andere structurele maatregelen, zoals hierboven beschreven.

Het 25%- scenario is dus een beperktere maar ook aangepaste variant van het 50%-scenario. Het spreekt voor zich dat deze variant een belangrijke kostenbesparing (ongeveer € 15 miljoen) inhoudt en dat er veel minder van het landbouwareaal verloren gaat.

Omwille van het jarenlange voortraject om binnen de schoot van de Internationale Zwincommisie tot dit voorstel te komen en hierover een politieke consensus te bereiken wenst de Bestendige Deputatie dan ook dat het ontwerp van Ontwikkelingsschets 2010 in deze zin aangepast wordt en enerzijds ook de flankerende maatregelen in de actie worden opgenomen en anderzijds het oorspronkelijke 50%- scenario voor de Willem-Leopoldpolder (vooralsnog) niet langer vermeld wordt.

Tot slot stelt de Bestendige Deputatie vast dat de voorgestelde actie inzake de komberging van het Zwingebied een maatregel is in het kader van de strategische ambitie van de lange termijnvisie om het Schelde-estuarium natuurlijker te maken. Uit de toegezonden stukken blijkt dat sommige van de natuurmaatregelen ook aangemerkt zullen worden als natuurcompensatiemaatregel voor andere (infrastructurele) acties die in de Ontwikkelingsschets worden vooropgesteld.

De Bestendige Deputatie wil er dan ook sterk op aandringen de voorgestelde actie inzake het Zwingebied NIET te beschouwen als natuurcompensatiemaatregel voor het verhogen van de toegankelijkheid van de aan de Westerschelde gelegen havens. De Bestendige Deputatie wenst dat deze natuurmaatregel inzake het Zwingebied gevrijwaard blijft als mogelijke

Provincie
West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

natuurcompensatiemaatregel voor mogelijke toekomstige (haven)ontwikkelingen op het grondgebied van de Provincie West-Vlaanderen.

Met de meeste hoogachting,

Namens de Bestendige Deputatie

Hilaire Ost
Provinciegriffier

Paul Breyne
Gouverneur van West-Vlaanderen

Provincie
West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

151

Milieu, Ruimtelijke Ordening en Natuur
Bestuursdirectie

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
AMINAL
Afdeling Algemeen Milieu- en Natuurbeleid
Cel Mer
Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium
Koning Albert II laan 20, bus 8
1000 BRUSSEL

KOF

Sint-Andries,
11 december 2003

Onze ref.:03/ProSes

Betreft: **Kennisgeving Strategische Milieueffectenrapportage Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium**

Contactpersoon:
Etienne Mares
bestuursdirecteur
Telefoon 050 40 32 46
Fax 050 40 34 03
e-mail:
etienne.mares@west-vlaanderen.be

Geachte,

De bestendige deputatie heeft in het dossier 'Kennisgeving Strategische milieueffectenrapportage Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium' vastgesteld dat de bovenvermelde kennisgeving Strategisch milieu-effectenrapportage, Ontwikkelingsschets 2010, Schelde-estuarium een zekere dualiteit bevat inzake plangebied en voorgestelde versus mogelijke toekomstige maatregelen of projectinitiatieven. Langs de ene kant wordt er een keuze gemaakt en prioriteiten gesteld inzake de voorgestelde en te bestuderen maatregelen, varianten en effecten. Langs de andere kant worden ook de andere maatregelen in het kader van de Lange Termijn Visie 2030 als mogelijke maatregelen benoemd en als eventuele latere keuze binnen de Ontwikkelingsschets 2010 opengelaten.

Het Provinciaal College acht dit niet verantwoord. Zij is de mening toegedaan dat niet-voorgestelde en niet-bestudeerde maatregelen onmogelijk tot de samengestelde uiteindelijke ontwikkelingsschets 2010 kunnen behoren.

In het kennisgevingdossier heeft de bestendige deputatie vastgesteld dat de bovenvermelde Strategisch milieu-effectenrapportage, Ontwikkelingsschets 2010, Schelde-estuarium geen maatregelen of projectinitiatieven omvat in de provincie West-Vlaanderen. Geen enkel deel van het betrokken plangebied is gelegen in de provincie. De verdere uitwerking en vaststelling van de Ontwikkelingsschets Schelde-estuarium 2010 kan ook geen projectinitiatieven in de provincie West-Vlaanderen omvatten.

Er werden ten andere geen informatieavonden en inspraakvergaderingen gehouden binnen de provincie West-Vlaanderen

In het licht van het voorgaande worden hierbij geen verdere inhoudelijke opmerkingen geformuleerd.

Met hoogachting,

Namens de bestendige deputatie,

Hilaire OST
Provinciegriffier

Paul BREYNE
Gouverneur van West-Vlaanderen

152

Polder van **Weert**
Secretariaat
Gemeentehuis Hingene
W. d' Urselstraat,20
2880 BORNEM
E-mail: polderh@skynet.be

Bornem, 13 oktober 2004

Ingekomen: 20 OKT 2004

ProSes
Min. v.d. Vlaamse Gemeensch.
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 ANTWERPEN

uw/ref.:
o/ref.: c:\documents and settings\gebruiker\mijn documenten\polder\brieven\weert\2004\00014.doc
bijlage:

Betreft: Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Geachte

De polder van Weert heeft kennis genomen van de voorstellen welke naar voor werden gebracht door het Studiebureau ProSes in opdracht van de Vlaamse gemeenschap betreffende in rand vermelde aangelegenheid.

De polder van Weert kan **niet akkoord** gaan met de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden of gereduceerd gecontroleerde overstromingsgebieden in het werkingsgebied van de polder Weert.

Motivatie:

Ruimte voor de rivier dient gecreëerd te worden **in** de rivier, door verwijdering van het verontreinigd aanwezige slib, dat geen of weinig landschappelijk waardevol betekenis heeft. Nieuwe overstromingsgebieden creëren in de polders is een te gemakkelijke en een ruimte verslindende oplossing in ons klein Vlaanderen.

Hopende met ons standpunt te kunnen rekening houden, verblijven wij

Hoogachtend,

i.o.De dijkgraaf,
De ontvanger-griffier,

Smits C.

152

Polder van **Hingene**
Secretariaat
Gemeentehuis Hingene
W. d' Urselstraat,20
2880 BORNEM
E-mail: polderh@skynet.be

Ingekomen: 20 OKT 2004

Bornem, 13 oktober 2004

ProSes
Min. v.d. Vlaamse Gemeensch.
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 ANTWERPEN

uw/ref.: 2042945
o/ref.: c:\documents and settings\gebruiker\mijn documenten\polder\brieven\hingene\2004\2004007.doc
bijlage:

Betreft: Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Geachte

De polder van Hingene heeft kennis genomen van de voorstellen welke naar voor werden gebracht door het Studiebureau ProSes in opdracht van de Vlaamse gemeenschap betreffende in rand vermelde aangelegenheid.

De polder van Hingene kan **niet akkoord** gaan met de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden of gereduceerd gecontroleerde overstromingsgebieden in het werkingsgebied van de polder Hingene.
Motivatie:
Ruimte voor de rivier dient gecreëerd te worden **in** de rivier, door verwijdering van het verontreinigd aanwezige slib, dat geen of weinig landschappelijk waardevol betekenis heeft. Nieuwe overstromingsgebieden creëren in de polders is een te gemakkelijke en een ruimte verslindende oplossing in ons klein Vlaanderen.

Hopende met ons standpunt te kunnen rekening houden, verblijven wij

Hoogachtend,

i.o.De dijkgraaf,
De ontvanger-griffier,

Smits C.

152

Polder van **Bornem**
Secretariaat
Gemeentehuis Hingene
W. d' Urselstraat,20
2880 BORNEM
E-mail: polderh@skynet.be

Bornem, 13 oktober 2004

Staat
ingekomen: 20 OKT 2004

ProSes
Min. v.d. Vlaamse Gemeensch.
Copernicuslaan 1 bus 18
2018 ANTWERPEN

uw/ref.:
o/ref.: c:\documents and settings\gebruiker\mijn documenten\polder\brieven\bornem\2004\200400[illegible].doc
bijlage:

Betreft: Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium

Geachte

De polder van Bornem heeft kennis genomen van de voorstellen welke naar voor werden gebracht door het Studiebureau ProSes in opdracht van de Vlaamse gemeenschap betreffende in rand vermelde aangelegenheid.

De polder van Bornem kan **niet akkoord** gaan met de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden of gereduceerd gecontroleerde overstromingsgebieden in het werkingsgebied van de polder Bornem.

Motivatie:

Ruimte voor de rivier dient gecreëerd te worden **in** de rivier, door verwijdering van het verontreinigd aanwezige slib, dat geen of weinig landschappelijk waardevol betekenis heeft. Nieuwe overstromingsgebieden creëren in de polders is een te gemakkelijke en een ruimte verslindende oplossing in ons klein Vlaanderen.

Hopende met ons standpunt te kunnen rekening houden, verblijven wij

Hoogachtend,

i.o.De dijkgraaf,
De ontvanger-griffier,

Smits C.

153

Verkeer en Waterstaat
Ingekomen: 20 OKT 2004

Aan Proses
Min. v/d Vl. Gemeenschap
Copernicuslaan 1, bus 18
2018 Antwerpen

Moerzeke, 14 oktober 2004

Betreffende: Inspraak Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, voorstellen voor besluiten

Geachte heer/mevrouw,

Graag had ik met dit schrijven inspraak gehad in "de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium, voorstellen voor besluiten".

1. Vooreerst wil ik u melden dat ik de inspraakprocedure vrij kort vond, temeer ik slechts vorige week voor de eerste keer in contact kwam met bovenstaand materie. Aangezien ik ongetwijfeld niet de enige ben, vraag ik u ook rekening te houden met inspraakdocumenten die u later zullen bereiken dan 15 oktober.
2. Ik veronderstel dat veiligheid hoog in het vaandel wordt gedragen, gezien de overstromingen van de voorbije jaren. Ik kan me dan ook het meest vinden in volgende voorstellen tot veiligheid (p. 41, 5.2): 1. de stormvloedkering, 2. dijkverhogingen, 3a aanleg van GOG (persoonlijk vind ik dat met dit soort van ingrepen in eerste instantie rekening moet worden gehouden met het eigendomsaspect. Eens een gebied is omgetoverd tot een GGG wordt gebruik ervan onmogelijk. Het inrichten als GOG zal sowieso als voldoende emoties doen losweken bij de bevolking. Probeer hiermee a.u.b. voldoende rekening te houden.), 6 aanleg overschelde, 7 overschelde + GOG, 8b. Mijn voorkeur gaat uit naar de stormvloedkering (ook toekomstgericht; stijging van het waterniveau) en de verhoging van de dijken, beiden voor een kans 1/4000. GOG's en overschelde lijken me enkel in uiterste nood een aan te snijden mogelijkheid daar hier veel oppervlakte inname mee gemoeid is.
3. Wat ik mis in de tekst is bvb. het gebruik van vroegere polders die momenteel door natuur zijn ingenomen. Ik denk hierbij aan 'De Roggeman' te Moerzeke en 'Het Molsbroek' te Lokeren. Deze oude polders dienen dus zeker toegevoegd te worden aan de lijst van potentiële GOG's.
4. Wat me opvalt is dat in Nederland weinig of geen sprake is van teruggeven van land aan het water. Moet/mag ik hieruit besluiten dat dit polderland bij uitstek enig veto bezit en kan ontsnappen aan mogelijke teruggave van land aan het water?
5. Analoog voor aan punt kan deze opmerking ook gemaakt worden voor andere provincies dan Oost-vlaanderen. Ik heb de indruk dat deze inname van land door water niet evenredig verdeeld werd over de verschillende geografische enititeiten.

Graag had ik schriftelijk antwoord ontvangen of er rekening werd gehouden met mijn inspraak. Ik kan me best voorstellen dat het onbegonnen werk is iedereen persoonlijk aan te schrijven, maar toch zou ik het op prijs stellen op de hoogte gehouden te worden van de verdere evoluties van dit dossier.

Met vriendelijke groet,

Stijn Windey

Stijn Windey ◆ Bloemenstraat 28 ◆ 9220 Moerzeke ◆ swindey@belgacom.net

Verslagen van de hoorzittingen over het

Project Ontwikkelingsschets 2010 Schelde- estuarium

gehouden op: 20 September 2004 te Antwerpen
21 September 2004 te Terneuzen
23 September 2004 te Beveren
28 September 2004 te Wetteren
30 September 2004 te Rilland
04 Oktober 2004 te Vlissingen
05 Oktober 2004 te Waasmunster

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
Postbus 30316
2500 GH Den Haag
www.inspraakvenw.nl
telefoon 070 - 3519600

oktober 2004

Antwerpen 20 september

1. De heer H. Peeters, landbouwer, Beenhouwerstraat 20, 2830 Heindonk
2. De heer L. Meersschaert, voorzitter Landelijk Gilde Gewest Beveren, Kruibekestraat 811, 9150 Bazel
3. De heer R.H. van der Pols, Vereniging Bewoners Belangen Bergen op Zoom, Bredasestraat 48, 4611 CH Bergen op Zoom

Terneuzen 21 september

4. De heer P. de Koeijer, voorzitter ZLTO Zeeland, Postbus 4460 BA Goes
5. De heer H. Gericke, Zeilvereniging Vremdijck, p/a Singel 65, 4554 CP Westdorpe
6. De heer B. den Ouden, Vereniging Bungaloweigenaren De Braakman, p/a Glacisweg 50, 4561 HG Hulst
7. De heer A. van Hoeve, Vereniging van Pachters van Staatsgronden in Zeeuws Vlaanderen, Burg. Dhoogeweg 5, 4553 PP Philippine
8. De heer E. Baecke, Akkerbouwbedrijf Baecke, Langestraat 7, 4568 PK Nieuw-Namen
9. De heer F. Staal, ZLTO, Hulst, Zandbergsestraat 27, 4569 TC Grauw
10. De heer J. van Harmelen, Zonnemare 31, 4571 CW Axel
11. De heer A. Rosendaal, Bruggendijk 7, 4505 PP Zuidzande
12. De heer Th. Buijsse, voorzitter ZLTO Terneuzen, Helenaweg 6, 4521 GR Biervliet

Beveren 23 september

13. De heer P. Tusschans, Rijkstraat 73, 9130 Verrebroek
14. De heer F. Bernaers, Beroepsvereniging van Loodsen, Hof ter Rijen 16, 2070 Zwijndrecht
15. G. Weymiens, Beenhouwerstraat 13a, 2830 Heindonk
16. De heer F. Verhulst, Hertog Prosperstraat 4, 9130 Doel
17. De heer F. Huijghe, Bestuurslid Polder Willebroek, Beenhouwerstraat (x), 2830 Willebroek
18. De heer M. van Dessel, landbouwer, Hertstraat 2, 2222 Itegem
19. De heer G. van Mieghem, landbouwer, Oostlangeweg 3, 9130 Doel
20. De heer K. de Smit, Stroperstraat 8, 9170 St. Gillis-Waas
21. De heer A. van Goethem, Algemeen Boeren Syndicaat, Kouterwegel 17, 9111 Belsele

Wetteren 28 september

22. De heer W. Vandenberghe, Polderbestuur van De Ham, Lid van GECORO, lid van MiNa-raad Wetteren, Vijverstraat 17, 9230 Wetteren
23. mevrouw L. van Bockstael, Natuurpunt en Kolene vzw, Apostelhuizen 8, 9270 Laarne-Kalken
24. de heer G. Frulleux, Dendermondsesteenweg 41, 9260 Schellebelle
25. de heer P. van Bossuy, Boerenbond, Minderbroederstraat 7, 3000 Leuven
26. mevrouw Colman- de Martelaer, veehouder, Aard 12, 9260 Schellebelle
27. de heer L. Vagenende, lid WBE Donkmeer, A de Beulelaan 28, 9240 Zele
28. mevrouw K. Colman, Aard 9a, 9260 Schellebelle
29. de heer A. de Bruijn, Vereniging van de Wettense Industrie, Cooppallaan 91, 9230 Wetteren
30. de heer T. Haesen, Vereniging van de Wettense Industrie, Omnichem, Cooppallaan 91, 9230 Wetteren
31. de heer J. Aelterman, Steenvoordedreef 4, 9070 Heusden

Rilland 30 september

32. De heer L. Koch, Abtsdreef 13, 2940 Stabroek
33. De heer J. Baecke, pachter Hedwigepolder, Langestraat 7, 4568 PK Nieuw-Namen
34. J. van Gorsel, Valckenisseweg 1, 4411 RJ Rilland
35. De heer J.C.L. de Vries, Koninklijke Schuttevaer, Mastgat 3, 4417 CM Hansweert
36. De heer R.G. Nordholt, Camping Scheldeoord, Landingsweg 1, 4435 NR Baarland
37. De heer P.A. Allewijn, Dorpsstraat 124, 4413 CG Krabbendijke
38. De heer W. de Visser, Waterschap Zeeuwse Eilanden, Agathastraat 7, 4363 BC Aagtekerke

39. De heer P. de Koeyer, voorzitter ZLTO Zeeland, Provincialestraatweg 7, 4318 AS Brouwershaven
40. De heer R.H. van der Pols, Vereniging Bewoners Belangen Bergen op Zoom, Bredastraat 48, 4611 CH Bergen op Zoom
41. De heer W. van Gorsel, Landbouw Vereniging Reigersberg en de Stichting Levende Delta, Middenhof 4, 4411 RZ Rilland
42. De heer G.C.J. Minderhoud, Akkerbouwbedrijf Minderhoud, Zweemersdam 1, 4436 RP Oudelande

Vlissingen 4 oktober

43. De heer P. Koeijer, voorzitter ZLTO Zeeland, Postbus 46, 4460 BA Goes
44. De heer V. Klap, Zeeuwse Milieufederatie, Postbus 334, 4460 AA Goes
45. De heer Hugense, voorzitter districtscommissie Zeeland Natuurmonumenten, Dorpsplein 4, 4443 AD Nisse
46. De heer R.H. van der Pols, Vereniging Bewoners Belangen Bergen op Zoom, Bredasestraat 48, 4611 CH Bergen op Zoom
47. De heer H.D. Strookman, Smallegangesbuurt 61, 4461 AT Goes
48. De heer N. Buurman, De Savorin Lohmanlaan 61, 4384 KS Vlissingen
49. J. van Seters, Dow Benelux, Postbus 48, 4530 AA Terneuzen
50. De heer R. Vermue, ZLTO Walcheren, Oude Schroeweg 124, 4339 PV Nieuw en St. Joosland
51. De heer Groenink, Brabants-Zeeuwse Werkgeversvereniging, Postbus 97, 4550 AB Sas van Gent
52. De heer Sanderse, Strandvereniging Valkenisse, Postbus 214 4380 AE Vlissingen
53. De heer J.M. Zaadnoordijk, Vereniging van Naïeve Ouderen, Verdilaan 63, 4384 LC Vlissingen
54. De heer Gruyaert, Verbrugge, Royaertstraat 6, 2610 Wilrijk, Antwerpen
55. De heer R. Quartel, Verbrugge, Postbus 398, 4380 AD Vlissingen
56. De heer P. van der Maas, Julianastraat 6, 4484 AK Kortgene
57. Mevrouw M. Meerman, Werkgroep Verzet tegen Verdieping Westerschelde, Jan Vermeerlaan 32, 4381 RZ Vlissingen

Waasmunster 5 oktober

58. De heer P. van Broeck, landbouwer, Belgische Dreef 4, 9130 Kieldrecht
59. De heer J. van Gavere, Rodendries 36, Waasmunster
60. De heer K. van Dooren, Bakkerstraat 72, 9160 Lokeren
61. Mevrouw K. Bevers, eigenaar Kievietshoeve, Hooiendonkstraat 77, 2801 Heffen
62. De heer O. Burm, Nieuwe Baan 71, 9111 Belsele
63. De heer C. Goossens, M.A.R. Waasmunster, Dommelstraat 87, 9250 Waasmunster
64. De heer E. Muysoms, polder van Willebroek en voorzitter afdeling Dijken van de Vlaamse Vereniging van Polders en Wateringen, Wouter Lefébvreplein 1, 2830 Blaasveld
65. De heer A. Verstraeten, voorzitter VZW Durme, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren
66. De heer F. van Havermaet, VZW Durme, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren
67. De heer P. Dieleman, Boerenbond, Denen 157, 9080 Lochristi

Verslag van de hoorzitting over Project Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium gehouden op 20 september 2004 te Antwerpen

---

Aanwezig:	Dhr. Jansen	Onafhankelijk voorzitter
	Dhr. H. van Huut	namens ProSes
	Dhr. B. van Holst	namens ProSes
	Dhr. J. Claessens	namens ProSes
	Dhr. J. Coosen	namens ProSes
	Dhr. L. Meyvis	namens AWZ afdeling Zeeschelde

Alsmede 3 insprekers, 85belangstellenden en een aantal mensen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en Rijkswaterstaat.

Inleiding
De voorzitter opent de hoorzitting in het kader van Project Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

De voorzitter legt uit dat de hoorzitting is bedoeld om mensen mondeling de gelegenheid te bieden hun zienswijze kenbaar te maken. Ook kan een schriftelijke zienswijze worden ingediend. De schriftelijke reacties kunnen tot uiterlijk 15 oktober 2004 verzonden worden naar het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Gebouw Copernicus, Copernicuslaan 1, Bus 18, 2018 Antwerpen. Alle informatie is te vinden in de bibliotheken, gemeentehuizen en op de website, www.proses.be of www.proses.nl.

De voorzitter licht toe dat alle inspraakreacties worden toegevoegd aan het dossier aan de hand waarvan de desbetreffende ministers eind 2004 een beslissing zullen nemen over de ontwikkelingsschets waarna de besluitvorming geschiedt binnen de Vlaamse en Nederlandse regeringen.

De voorzitter meldt verder dat van deze hoorzitting een verslag wordt gemaakt, dat wordt toegestuurd aan insprekers.

1. De heer H. Peeters, landbouwer, Beenhouwerstraat 20, 2830 Heindonk

Spreker geeft aan dat landbouwers zware hypotheeklasten hebben, dat de gronden nodig zijn voor de mestafzet en dat de belasting zwaar drukt. In het kader van de onteigening vindt spreker dat er een goede vergoeding tegenover moet staan om grond te kunnen terugkopen. Daarbij geldt dat de concurrentie groot zal zijn waardoor de prijzen zullen stijgen. Spreker vraagt of het dan nog mogelijk is om landbouw te bedrijven in de desbetreffende gebieden, de GGG's en de GOG's. Spreker zegt dat er boeren zijn die een mesterij met dikbilvee of melkvee hebben. Hij vraagt of deze boeren straks nog in staat zijn om melk onder goede voorwaarden aan de melkerij te leveren. Spreker vindt dat de landbouw onvoldoende wordt belicht in de onderhavige plannen. Hij wil dat de boeren voldoende gecompenseerd worden. Spreker heeft gezien dat in de omcirkelde gebieden nu nog verbouwingen gaande zijn en hij vraagt zich af of deze bedrijven dit gekregen hebben.

2. De heer L. Meersschaert, voorzitter Landelijk Gilde Gewest Beveren, Kruibekestraat 811, 9150 Bazel

Spreker zegt de landelijke bevolking in de gebieden te vertegenwoordigen, zoals particulieren en landbouwers. Spreker zegt dat het voor betrokken mensen een absolute noodzaak is dat de huidige waarde van het landelijk gebied bewaard blijft. Men wil dat deze gebieden met respect worden ontgonnen. Toen 30 jaar geleden in Bazel een overstromingsgebied werd aangelegd, is gezegd dat goede communicatie belangrijk is. De laatste tijd vindt spreker de communicatie minder algemeen; spreker moet zelf informatie inwinnen omdat hij, ook als voorzitter, niet wordt ingelicht. Spreker zegt dat ten aanzien van de evolutie die in Bazel en Kruibeke heeft plaatsgevonden, het belangrijk is geweest dat dit geleidelijk is gebeurd, namelijk in 30 jaar. Hierbij waren 60 landbouwers betrokken, waarvan er 10 hun bedrijf integraal hebben moet opgeven. Spreker benadrukt de menselijke belangen omdat hij weet hoe het eraan toe gaat in de getroffen gezinnen.

Spreker betreurt het dat bij de drie grote luiken het aspect landbouw is gedegradeerd tot het laatste. Grond is het belangrijkste element voor wat betreft industrie, natuur en landbouw. Spreker stelt hierbij dat hij begrijpt dat de industrie en de ecologie samenwerken, maar denkt dat dit ten koste van de landbouw gaat. Daarop wil spreker de aandacht vestigen.

Het tienjarenplan heeft volgens spreker een onmiddellijke impact waardoor hij zich afvraagt hoe de jonge bedrijven gesaneerd moeten worden en op welke manier zij met de resterende grond die noodzakelijk is, kunnen overleven. Spreker vindt dat er duidelijke communicatie en een duidelijke plaats moet zijn voor de landbouw in de gecontroleerde overstromingsgebieden. Hij zegt daarbij dat in de gecontroleerde overstromingsgebieden er inderdaad geen landbouw mogelijk is, omdat daar elke dag een niveauverschil van anderhalve meter is. De overige delen van het gebied kunnen volgens hem aan landbouw worden toegewezen. Volgens hem is hier een stuk communicatie spaak gelopen, hetgeen een wrang gevoel geeft aan de mensen die in die streek hun bedrijven hebben. Ook de landelijke bevolking wenst inspraak omdat zij ook een goede omgeving willen. Spreker vindt dat een dijk binnen een woongebied ten overstaan van de Schelde de waarde vermindert. Spreker vraagt wat de meerwaarde van dit project is. Hij vraagt wat de meerwaarde voor natuur is, als de landbouw die nu wordt bedreven wordt vergeleken met het nieuwe natuurgebied, waarbij hij zich afvraagt of er wel meerwaarde is.

3. De heer R.H. van der Pols, Vereniging Bewoners Belangen Bergen op Zoom, Bredasestraat 48, 4611 CH Bergen op Zoom

Spreker is ervan overtuigd dat een verdieping naar 13,1 meter nu en straks onvoldoende is. Hij geeft aan dat er thans meer dan 170 containerschepen op stapel staan met een diepgang van meer dan 14,5 meter. Momenteel zijn er 30 in de vaart die tussen 14 en 14,8 meter zijn. Daarom zegt hij dat 13,1 meter een tijdelijke zaak is, omdat binnen 10 jaar een verdere verdieping toch absoluut nodig is als Antwerpen haar positie wil kunnen handhaven. In dit kader is tot nu toe aangegeven dat de verdieping tot 13,1 meter geen of nauwelijks schade binnen het estuarium aanricht; dit gaat volgens spreker ook op bij een verdieping van 14 meter omdat het nog steeds over dezelfde 11 drempels gaat. De rest van de Schelde heeft voldoende diepgang, aldus spreker. Spreker zegt dat de gemiddelde diepte in De Wielingen en de Vlakte van de Raan tussen de 15,5 en 17,5 meter is, zodat dit ook geen uitgebreide verdiepingsslag betekent. Spreker zegt dat de LTV geen Vlaamse en Belgische keuze is geweest, maar vanuit Nederland is afgedwongen hetgeen ook weer voor een deel voor ProSes geldt. Spreker zegt dat de samenwerking nu tot een behoorlijk resultaat leidt, maar dat dit resultaat niet ver genoeg gaat.

Spreker geeft aan dat de detailstudies zeer omvangrijk zijn. Als voorbeeld haalt hij de strategische milieueffectrapportage Geluid aan waarin wordt aangegeven dat de snelheid van de scheepvaart zowel opgaand als afgaand constant 15 kilometer per uur is. In de bocht van het nauw van Bath bedraagt de gemiddelde snelheid 12 knopen en de normale snelheid op de Schelde zit tussen de 16 en 20 knopen. De range van 12 tot 16 knopen betekent een snelheid tussen 20 en 30 kilometer per uur. Dat is het dubbele van het uitgangspunt dat in de berekeningen wordt gehanteerd, aldus spreker. Spreker concludeert dat hiermee deze berekeningen gevloerd zijn. Op detailniveau op het gebied van spoorwegen wordt gezegd dat straks 15% in Vlissingen over het spoor vervoerd wordt, hetgeen volgens spreker een toename zou betekenen van ongeveer 100 bakken per etmaal. Spreker geeft als voorbeeld dat vorig jaar mei Cobelfret met autovervoer in Vlissingen is gaan rijden, dit zijn dagelijks 6 treinen van 30 bakken meer per richting dan in de prognoses. Met dit voorbeeld is deze studie van begin tot eind gevloerd, aldus spreker. Europa heeft zowel voor geluid als lucht in 2002 een maatgevende, grondleggende studie uitgebracht welke in het onderhavige plan niet is terug te vinden. Spreker vindt dat de Studies Geluid en Lucht waardeloos zijn. Hij vindt het betreurenswaardig dat terwijl Arcadis vanaf 1996 uitgebreid onderzoek op luchtvervuiling en geluid van schepen heeft verricht, er in het onderhave plan een leemte van kennis is.

De voorzitter constateert dat niemand nog het woord wenst te voeren. Hij wijst erop dat er nog tot uiterlijk 15 oktober 2004 zienswijzen kunnen worden ingediend. De voorzitter dankt iedereen voor de aanwezigheid en sluit de hoorzitting.

Verslag van de hoorzitting over Project Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium gehouden op 21 september 2004 te Terneuzen

---

Aanwezig:	Dhr. Jansen	Onafhankelijk voorzitter
	Dhr. H. van Huut	ProSes
	Dhr. Claessens	ProSes
	Dhr. Coosen	ProSes
	Dhr. Van Holst	ProSes
	Dhr. Post	ProSes
	Dhr. Meyvis	AWZ afdeling Zeeschelde

Alsmede 9 insprekers, 100 belangstellenden en een aantal mensen van Rijkswaterstaat en ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Inleiding
De voorzitter opent de hoorzitting in het kader van Project Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

De voorzitter legt uit dat de hoorzitting is bedoeld om mensen mondeling de gelegenheid te bieden hun zienswijze kenbaar te maken. Ook kan een schriftelijke zienswijze worden ingediend. De schriftelijke reacties kunnen tot uiterlijk 15 oktober 2004 worden verzonden naar het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat, o.v.v. ProSes, Postbus 30316, 2500 GH Den Haag. Schriftelijk inspreken kan ook via de internetsite www.inspraakvenw.nl. Alle informatie is te vinden in de bibliotheken, gemeentehuizen en op de website, www.proses.be of www.proses.nl.

De voorzitter licht toe dat alle inspraakreacties worden toegevoegd aan het dossier aan de hand waarvan de desbetreffende ministers eind 2004 een beslissing zullen nemen over de ontwikkelingsschets waarna de besluitvorming geschiedt binnen de Vlaamse en Nederlandse regeringen.

De voorzitter meldt verder dat van deze hoorzitting een verslag wordt gemaakt, dat wordt toegestuurd aan insprekers.

1. De heer P. de Koeijer, voorzitter ZLTO Zeeland, Postbus 4460 BA Goes

Spreker merkt op dat door de heer van Huut is gezegd dat alle projecten in 2010 moeten zijn gestart of afgesloten. Spreker wijst er in dit verband op dat in Nederland bij natuurontwikkeling het de gewoonte is dit te doen op basis van vrijwilligheid. Hij denkt dat de trajecten veel langer zullen duren en vraagt zich af of een en ander past in de Nederlandse wetgeving.

Spreker zegt dat nu besloten is dat er zonder compensatie verdiept kan worden. Hij stelt dat als dit na drie jaar niet goed zou uitpakken, er volgens de Europese Regelgeving gecompenseerd moet worden. Spreker zou graag zekerheden hieromtrent zien.

Spreker vindt dat het zou helpen als het systeem wat robuuster wordt bij menselijk ingrijpen. Het is volgens hem niet toevallig dat de Hedwigpolder weer in beeld komt omdat de vaargeul daar vlak voor verbreed moet worden. Als er dan wat afkalft zou men kunnen zeggen dat er aan de andere kant natuur is gecompenseerd.

De redenering dat het robuuste systeem iets meer aan zou kunnen, is volgens spreker de omgekeerde redenering van natuurcompensatie. Hij stelt dat het systeem eerst robuuster wordt gemaakt, vervolgens wordt er ingegrepen en als er iets onvoorziens gebeurt, zegt men dat het robuuster gemaakt is en het dus niet erg is. Het is een kip en ei verhaal.

Spreker vindt dat het proces niet open en eerlijk verloopt omdat nu gesproken wordt over drie, vier kleine ingrepen uit het luik natuurlijkheid maar die onderdeel horen te zijn van een veel groter luik dat tot 2030 zijn

beslag mag krijgen. Dat zijn maatregelen die gebaseerd zijn op het Natuurontwikkelingsplan, opgesteld door Vlaamse en Nederlandse ecologen. Dit is geen resultaat van een serieus debat of een wet- of regelgeving en heeft derhalve geen democratische gehalte. Het besluit impliceert indirect dat men de maatregelen daarvan wel moet ondervinden, ook na 2010, ook die nu nog niet op de kaart staan.

2. De heer H. Gericke, Zeilvereniging Vremdijck, p/a Singel 65, 4554 CP Westdorpe

Spreker vraagt om, als het plan door zou gaan, rekening te houden met de Braakman en dat dit niet verloren gaat voor de watersport.

Spreker vindt dat de Braakman als natuurgebied gehandhaafd moet blijven. Daarbij wijst hij op mislukte projecten uit het verleden en vindt dat er nu eerst nagedacht moet worden.

3. De heer B. den Ouden, Vereniging Bungaloweigenaren De Braakman, p/a Glacisweg 50, 4561 HG Hulst

Spreker wil benadrukken dat op dit moment de afwatering van De Braakman een groot probleem is, ook voor de panden die er staan. Op het moment dat er water bij gelaten wordt en dat er getijverschil zou komen, is de angst groot dat met wisseling van grondwaterstanden een beperking komt naar de huizen toe wat betreft de bewoonbaarheid. De Braakman is niet alleen een camping, maar ook een stukje van de bebouwde kom van de gemeente Terneuzen. Daarnaast is de totale samenhang voor spreker onduidelijk, dit omdat er over de N61 wordt gesproken en vervolgens over ontwikkeling in de kop van De Braakman. Spreker benadrukt dat alles van invloed is op de bereikbaarheid van woningen aan de openbare weg.

4. De heer A. van Hoeve, Vereniging van Pachters van Staatsgronden in Zeeuws Vlaanderen, Burg. Dhoogeweg 5, 4553 PP Philippine

Spreker spreekt namens bovengenoemde vereniging waarbij ook pachters zijn aangesloten die grond rondom De Braakman bezitten. Spreker zegt dat als men zoutwater in De Braakman toelaat door een in- en uitlaatsluis, dit verzilting van de grond tot gevolg kan hebben. Dit is volgens spreker nog niet nader onderzocht.

Spreker zegt dat het water in De Braakman ook wordt gebruikt in polders rond De Braakman, tegen verdroging. Als het zoutwater nu in De Braakman zou komen te staan en door een sluis moet worden tegengehouden, waaraan spreker twijfelt, zou het kunnen gebeuren dat het water verder doordringt en niet meer gebruikt kan worden.

Spreker zegt dat er al genoeg natuur en recreatie in De Braakman is en begrijpt niet waarom er nu meer zoutwater wordt toegelaten zodat er meer natuur en recreatie komt. Ook een voorbereidingsbesluit van 23 september dat door de gemeenteraad van Terneuzen werd genomen, gaat over de inrichting van De Braakman. Volgens spreker staat dit lijnrecht tegenover het besluit om zout water toe te laten.

5. De heer E. Baecke, Akkerbouwbedrijf Baecke, Langestraat 7, 4568 PK Nieuw-Namen

Spreker is tegen de ontpoldering. Sinds 1996 wordt de Hedwigpolder genoemd als mogelijk ontpolderingsgebied. Spreker zegt dat het moeilijk is een bedrijf te voeren met de gedachte dat anderen die polder onder water willen zetten.

Spreker zal schriftelijk nog reageren met argumentatie. Spreker zegt dat een polderlandschap net zo waardevol is, daarom begrijpt hij niet dat gezegd wordt dat een polder onder water meer natuurwaarde zou hebben. Daarnaast heeft volgens spreker de polder die op Nederlands grondgebied ligt, een overstromingskans van eens in de vierduizend jaar. Spreker begrijpt niet dat ondanks deze hoge veiligheid men de polder onder water wil laten lopen. Hij vindt dat men andere plaatsen moet zoeken waar veel meer op natuurlijke wijze de ontpoldering tot stand kan komen.

6. De heer F. Staal, ZLTO, Hulst, Zandbergsestraat 27, 4569 TC Grauw

Spreker memoreert de ontsluiting van Antwerpen 25 jaar geleden en de verdieping tien jaar geleden, waarbij niet aan de boeren is gedacht. De ZLTO heeft zich altijd verzet tegen ontpoldering en zal dat nu ook weer doen.

7. De heer J. van Harmelen, Zonnemare 31, 4571 CW Axel

Spreker zegt dat het kaartje tendentieus is omdat het lijkt alsof er vanaf paal naar het doorgangdok een kanaal gegraven zou kunnen worden waardoor het probleem van Antwerpen ook opgelost zou zijn. Daarbij worden Kieldrecht, Verrebroek, Nieuw-Namen en Groede vergeten, aldus spreker. De bebouwing op het kaartje had volgens hem een stuk beter kunnen zijn.

Spreker meldt dat de contouren zijn bekeken en de externe veiligheidsrisico's zijn gewogen. Dat had men ook in De Bijlmer, Enschede en Volendam gedaan. De Westerschelde is volgens spreker nu al onveilig; de loodsboten hebben geklaagd dat de hekgolf van de slotschepen te hoog is hetgeen problemen geeft, zeker als er straks containerschepen voorbij komen. Spreker zegt dat ondanks die contouren een schip dwars kan liggen in de geul bij het Nauw van Bath of dat er een zware storm kan opsteken waardoor Antwerpen natte voeten krijgt. Bij een blokkade zal men roepen om een raamvlakte bij Zeebrugge en aan de Maasvlakte bij Rotterdam en in het tweede geval zal men roepen om een stormvloedkering bij Oosterweel, analoog aan de Maaslandkering bij Hoek van Holland. Dit zijn volgens spreker dure oplossingen.

De voorhavenontwikkeling in Zeebrugge en Vlissingen wordt als geen alternatief genoemd in de presentatie maar spreker vraagt zich af of dit wel goed onderzocht is of dat er sprake is van economische drijfveren ten opzichte van elkaar. Dat de twee liggende "Eiffeltorens" bij Rotterdam niet bijdragen aan de natuurontwikkeling is volgens spreker duidelijk. Maar om dit als derde reden te noemen waarom de kering bij Oosterweel niet wordt aangelegd, gaat voor spreker te ver.

Spreker haalt het plan van Professor Allard aan dat tracht met degenen die rond de Schelde met havens en havengebonden activiteiten hun geld verdienen, nader tot elkaar te komen. Dat is volgens spreker de enige oplossing. Spreker zegt dat met de Regio Scheldeland bedoeld wordt het gebied van Oost en West Vlaanderen en de provincie Zeeland maar niet Antwerpen, hetgeen spreker geen goede zaak vindt. Spreker denkt dat het tijd wordt dat men gezamenlijk, dus Antwerpen, West en Oost Zeeuws Vlaanderen en de provincie Zeeland, gaat kijken welke kansen men elkaar kan bieden. Volgens hem moet dan bekeken worden wat er met de WCT gedaan kan worden zodat er geen schepen van 400 meter door het Nauw van Bath de hoek om moeten racen.

8. De heer A. Rosendaal, Bruggendijk 7, 4505 PP Zuidzande

Spreker zegt dat de tweede verdieping net achter de rug is en dat metingen hebben aangegeven dat wat betreft het waterpeil en het in- en uitstromen van water er nauwelijks meetbare effecten zijn opgetreden en dat er daardoor ook geen natuur verloren is gegaan. Spreker constateert dat daar waar niets verloren gaat ook niets gecompenseerd hoeft te worden. Om die reden zal er bij ProSes niet meer over natuurcompensatie worden gesproken, en worden andere argumenten en criteria ten grondslag gelegd om toch over te gaan tot wat men dan als natuurcompensatie maar ontpoldering gaat noemen, aldus spreker.
Spreker vindt dat ontpolderen een van de meest slechte oplossingen is. Er worden volgens hem geen echte argumenten aangedragen die steekhoudend genoeg zijn om tot ontpolderen over te gaan. Spreker denkt dat met een derde verdieping het fundament wordt gelegd voor een vierde en misschien wel vijfde verdieping. De effecten hiervan zijn nu moeilijk te overzien, maar spreker waarschuwt ervoor dat tegen die tijd wellicht rigoureuze maatregelen getroffen moeten worden. Om die reden vindt spreker dat voor de derde verdieping een andere oplossing gezocht moet worden.

In het kader van de externe veiligheid meldt spreker dat vijftien jaar geleden met kleinere schepen de risicocontouren tot op het land lagen, en dat nu bij grotere schepen die contouren midden in het water liggen.

Spreker vindt dat het achterhaald denken is om in deze tijd nog een verdieping van de Westerschelde toe te

passen om een uitbreiding van de Antwerpse havenbedrijven mogelijk te maken. Hij begrijpt niet dat een 40-50 kilometer risicovolle vaarweg die bovendien duur is voor schepen om te bevaren en die vertragend werkt, in deze tijd nog als een oplossing wordt gezien.

De spreker vindt de uitbreiding van de Antwerpse haven ergens aan de Noordzeekust toekomstgericht denken.

9. De heer Th. Buijsse, voorzitter ZLTO Terneuzen, Helenaweg 6, 4521 GR Biervliet

Spreker heeft het gevoel dat Zeeland en Zeeuws Vlaanderen vanwege de toegankelijkheid moeten bloeden. Niet alleen de agrarische sector moet inleveren voor de verdieping van de Westerschelde, maar ook andere economische bedrijven die op het Zeeuws-Vlaamse land actief zijn. Wat de gemeente Terneuzen betreft, gaat het met name over de verzilting van De Braakman, zowel door het in- als uitlaten van water. Spreker wijst erop dat men de laatste jaren tegen wateroverlast gevochten heeft en er extreem natte jaren geweest zijn. Het was moeilijk om het water op peil te houden en het extreme af te voeren waardoor voor de omliggende polders en het achterliggende Belgische gebied van 15.000 hectare extreme wateroverlast is veroorzaakt. Spreker vindt de inlaat van het water uit de Westerschelde zeer irrealistisch en onacceptabel.

Voorts merkt spreker op dat de havens Zeebrugge en Vlissingen voor grote containerschepen veel beter toegankelijk zijn dan wanneer men de Westerschelde verder moet afzakken richting Antwerpen. Spreker vindt het een zeer irrealistisch plan om de komende tijd de Westerschelde te verdiepen naar 13,1 meter waar het waarschijnlijk niet bij zal blijven. Ook de volgende decennia zal de Westerschelde op deze manier verdiept moeten worden volgens spreker, om de economie in Antwerpen op peil te houden. Spreker vindt dat men voor de economische activiteiten van de havens tot een verdere samenwerking moet komen, niet alleen met Antwerpen maar ook met Vlissingen, Zeebrugge en Rotterdam. België en Nederland moeten samenwerken, aldus spreker.

De voorzitter constateert dat niemand nog het woord wenst te voeren. Hij wijst erop dat er nog tot uiterlijk 15 oktober 2004 zienswijzen kunnen worden ingediend. De voorzitter dankt iedereen voor de aanwezigheid en sluit de hoorzitting.

Verslag van de hoorzitting over Project Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium gehouden op 23 september 2004 te Beveren

---

Aanwezig:	Dhr. Jansen	Onafhankelijk voorzitter
	Dhr. Post	ProSes
	Dhr. Van Zwam	ProSes
	Dhr. Claessens	ProSes
	Mw. De Groote	ProSes
	Dhr. Meyvis	AWZ afdeling Zeeschelde

Alsmede 9 insprekers, plm. 100 belangstellenden en een aantal mensen van Rijkswaterstaat.

Inleiding
De voorzitter opent de hoorzitting in het kader van Project Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

De voorzitter legt uit dat de hoorzitting is bedoeld om mensen mondeling de gelegenheid te bieden hun zienswijze kenbaar te maken. Ook kan een schriftelijke zienswijze worden ingediend. De schriftelijke reacties kunnen tot uiterlijk 15 oktober 2004 verzonden worden naar het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Gebouw Copernicus, Copernicuslaan 1, Bus 18, 2018 Antwerpen. Alle informatie is te vinden in de bibliotheken, gemeentehuizen en op de website, www.proses.be of www.proses.nl. Voor wat betreft de gemeente Beveren vraagt de voorzitter kopieën van zienswijzen bij het gemeentebestuur in te leveren, aangezien de gemeente ook advies zal uitbrengen.

De voorzitter licht toe dat alle inspraakreacties worden toegevoegd aan het dossier aan de hand waarvan de desbetreffende ministers eind 2004 een beslissing zullen nemen over de ontwikkelingsschets waarna de besluitvorming geschiedt binnen de Vlaamse en Nederlandse regeringen.

De voorzitter meldt verder dat van deze hoorzitting een verslag wordt gemaakt, dat wordt toegestuurd aan insprekers.

1. De heer P. Tusschans, Rijkstraat 73, 9130 Verrebroek

Spreker woont in de Ruiterpolder. Spreker legt uit dat de regering enige jaren geleden aan een studiebureau de opdracht heeft gegeven om op drie pijlers een studie te bouwen. Dat is professioneel gebeurd en er zijn door een meerderheid drie pijlers gekomen. In de loop der tijd gingen volgens spreker de ogen van de mensen open. Tijdens de verkiezingen is toen een partij weggestemd waarmee een pijler compleet is weggevallen en het zwaartepunt op de twee andere pijlers kwam te liggen. Spreker stelt dat als nu rond deze twee pijlers een studie wordt gemaakt, hier voldoende maatschappelijk draagvlak voor zal zijn. De verkiezingen hebben voor spreker aangetoond dat de derde pijler (natuur, red.) er niet meer is en dat over die periode de studie gebouwd is.

2. De heer F. Bernaers, Beroepsvereniging van Loodsen, Hof ter Rijen 16, 2070 Zwijndrecht

Spreker is een rivierloods en wil de technische aspecten toelichten, namelijk de toegankelijkheid en de veiligheid op de Westerschelde. Als loods brengt hij dagelijks schepen binnen, ongeacht de lengte. In het memorandum van Vlissingen is men begonnen met een gemeenschappelijk nautisch beleid op te stellen dat de controle uitoefent over de Westerschelde. Spreker zegt dat dit gemeenschappelijk beleid steeds meer een strakke reglementering vormt met allerlei regeltjes die volgens hem de veiligheid niet ten goede komen. In verband met verkeersregulering wil spreker aantonen dat de grote schepen alleen naar Antwerpen kunnen komen omdat er een loods aan boord is, zelf kunnen de kapiteins dit niet. Spreker vindt dat de regulering en de overregulering door de overheid wordt opgedrongen, waarbij de loodsen gereduceerd worden tot marionetten en waarbij alle invloed vanaf de wal gebeurt onder het mom van elektronische navigatiemiddelen. Spreker maakt hiertegen formeel bezwaar. Spreker overhandigt hiertoe een schriftelijk

bezwaar waarin een technische motivatie is opgenomen en zal dit verder via de formele wegen ook doen.

3. G. Weymiens, Beenhouwerstraat 13a, 2830 Heindonk

Spreker is landbouwer te Willebroek en vindt dat het aspect landbouw weinig aan bod is gekomen. Met betrekking tot de overstromingszone tussen Mechelen en Heino-Willebroek, met name het overstromingsgebied aan de monding van de Zenne, voorziet men 250 hectare langs de westkant. Dit houdt voor spreker concreet in dat zijn melkveebedrijf en het naburige vleesbedrijf elk met driekwart bedrijfsgrond hierin valt. Van zijn grond is 80 hectare bedrijfspotentieel overstromingsgebied. Hiervan is 50 hectare graskavel. Dit zal grote gevolgen hebben voor zijn bedrijf en de opvolging die hij nu nog heeft. Niemand wil een bedrijf opvolgen dat te kampen zal hebben met zulke drastische beperkingen en geringe mogelijkheden om eventueel verder te kunnen groeien. Volgens spreker zijn er alternatieven mogelijk, zoals het aanspreken van natuur- een veengebieden. De gronden waarop landbouwactiviteit wordt uitgeoefend die in de zogenaamde GOG's zullen terechtkomen, zullen sterk in waarde dalen.

Spreker zegt dat de rampzalige zuiverheid van het water uit de rivieren zeker gevolgen zal hebben voor de gronden en de daaraan verbonden teelten. De gronden zullen niet meer bewerkbaar zijn zoals het hoort en zullen vervuilen. Spreker vreest voor de kwaliteit van de oogst. Zijn vee zal deze oogst te eten krijgen. Verder kijkend in de consumentenketen vraagt spreker zich af wat de melk- en vleeskwaliteit zal worden.

Als alternatieven stelt spreker de gebieden voor tussen de Zenne en de Leuvensevaart, tussen de Leuvensevaart en de duinen, de duinen en de Nete en in Rums de oude rivierarm en het Broek de Naier. Ook hierbij komt een beperkt aantal hectares van zijn bedrijf in dit gebied te liggen maar het betreft hier hoofdzakelijk natuur- en veengebieden waarin slechts geringe noemenswaardige landbouw aanwezig is. Spreker legt uit dat de totale oppervlakte groter zal zijn en dat er minder dijken hoeven te worden aangelegd. Volgens spreker zou een stormvloedkering de beste oplossing zijn, ook voor de nieuwe generatie. Spreker wijst erop dat de landbouwers dagelijks geconfronteerd worden met talrijke nieuwe milieumaatregelen en wetgevingen die allemaal aanpassingen en investeringen vragen. Hij vindt het tijd dat de landbouwers zich eens laten horen, en dat zij ook gehoord worden.

4. De heer F. Verhulst, Hertog Prosperstraat 4, 9130 Doel

Spreker geeft aan te wonen in het gebied waarvan men een overstromingsgebied wil maken. Spreker memoreert een aantal gebeurtenissen uit het verleden. 35 jaar geleden is door de heer Mertens van het Waterbouwkundig Laboratorium van Borgerhout voorgesteld een tanker in de haven van Antwerpen te stoppen omdat de haven ontoegankelijk was voor grote schepen. Daarbij moest een kanaal gegraven worden en moest men vertrekken vanuit Zeebrugge. De heer Mertens heeft toen volgens spreker voorgesteld dat er een stuwdam moest komen om Antwerpen voor altijd tegen overstromingen te beschermen. Maar de stuwdam kwam er niet omdat dit het uitzicht van de inwoners van Antwerpen verstoorde, aldus spreker. Spreker zegt dat er vervolgens een Baloekanaal moest komen, maar dat dit nooit gerealiseerd is. Daarna is de Kaloorsluis gebouwd en moest er chemische industrie voor Antwerpen worden aangetrokken. Spreker zegt dat Bayer en enkele andere kleine bedrijven zich daar gevestigd hebben, maar later de grond voor een veel hogere prijs hebben doorverkocht. Een ander voorval is dat er een kerncentrale moest komen maar dat later bleek dat deze niet mocht uitbreiden. Daarna moest de Villebroekdok er komen, maar ook dat is volgens spreker niet doorgegaan. Vanwege het toenemende containerverkeer moest er vervolgens een doorgangsdok komen. Voorts wijst spreker erop dat destijds met de bouw van het Doeldok is begonnen, zonder een juiste bouwvergunning. Daarop is het werk stilgelegd en werd de schuld hiervan in de schoenen van de bewoners van Doel en de landbouwers geschoven, aldus spreker.

Ten aanzien van het onderhavige plan merkt spreker op dat gezegd wordt dat de Schelde teruggegeven moet worden aan de natuur, terwijl hiervoor een onnatuurlijke weg wordt aangelegd. De Schelde moet worden uitgediept. Spreker vindt dat de landbouwers steeds de dupe worden van de wensen van Antwerpen. Volgens hem wordt de landbouw in de eerste plaats door de industrie ingenomen, en in de tweede plaats voor de natuur die terug moet komen zoals bij Doel Noord. Daarnaast vindt hij dat landbouwers slecht betaald worden bij onteigeningen. Spreker benadrukt dat de inwoners in de betreffende gebieden gerespecteerd moeten worden. Spreker kan instemmen met plannen waarvan bewezen wordt dat deze het algemeen nut dienen mits er een goede vergoeding tegenover staat, maar wil niet voor verkwisting opdraaien.

5. De heer F. Huijghe, Bestuurslid Polder Willebroek, Beenhouwerstraat (x), 2830 Willebroek

Spreker zegt dat het niet te betwisten valt dat de veiligheid van de mensen op de eerste plaats moet komen maar dat dit niet ten koste moet gaan van de landbouw terwijl er andere alternatieven zijn. Zowel de gemeente Willebroek als Battel behoren tot Mechelen. Spreker zegt dat voor het opslaan van water de talrijke natuurgebieden en bossen een mooie oplossing zouden zijn. Hierdoor zullen minder mensen schade ondervinden. Spreker wil benadrukken dat de goede landbouwgrond voedsel opbrengt en dat dit noodzakelijk is. Spreker stelt voor eerst de rivier uit te baggeren, waarbij een grote hoeveelheid water gestockeerd kan worden. Spreker zegt al jaren namens de vereniging Polder Willebroek tevergeefs om een stormvloedkering te hebben gevraagd.

Hij geeft aan dat de landbouwers al jaren worden gedicteerd door de mestbank, met onder andere beperkte bemestingen. Daar zou nu dan nog bijkomen, dat de gronden worden overspoeld met het vuilslib van het Zinnewater. Hier wil spreker aan toevoegen dat men al jaren spreekt over zuivering van dit water maar hij vraagt zich af of dat haalbaar is, omdat het sluitstorten nog jaarlijks toeneemt. Spreker is 45 jaar bestuurslid van de Polder Willebroek en zegt al met vele flaters van de dienst Zeeschelde te maken te hebben gehad, waarvan de inwoners en eigenaren het slachtoffers zijn geweest. Spreker verzoekt rekening te houden met zijn bezwaren.

6. De heer M. van Dessel, landbouwer, Hertstraat 2, 2222 Itegem

Spreker is landbouwer en is lid van de Landbouworganisatie De Boerenbond. Spreker zegt veel te maken te krijgen met het Sigmaplan. Het plan dat in 1976 na de overstroming in Ruisbroek is gestart, is nog steeds niet afgewerkt in de gebieden waar spreker woont, te weten stroomopwaarts ter hoogte van Berlaar, Heist op den Berg, en Hulshout.

Spreker geeft aan niet in dezelfde situatie te willen belanden zoals destijds met de TGV. De Belgische regering heeft toen een akkoord met Nederland getekend dat trein zo lang mogelijk in Belgisch grondgebied zou rijden, in ruil waarvoor de Schelde dieper uitgebaggerd werd. Sinds deze lichte uitbaggering, komt bij spreker ter hoogte in Berlare, Itegem en De Boekt het water 75 centimeter hoger. Dit komt omdat er stuwing is op de Grote Neten. Nu komt er volgens spreker een getijde dat 20 jaar geleden nog maar amper tot in Lier kwam, zelfs stroomopwaarts tot in Hulshout. Vroeger liep De Grote Nete altijd af maar loopt nu terug door het uitbaggeren van de Schelde. Spreker is ervan overtuigd dat als nu de Schelde wordt uitgebaggerd op een diepte voor schepen van meer dan 13 meter, er over enkele tientallen jaren dezelfde situatie ontstaat als in Nederland in 1953. Spreker haalt 14 september 1998 aan op welke dag 197 liter water in de regenmeter viel. Politici hebben destijds samen met de bewoners en landbouwers betoogd maar zijn hun toen gedane beloften niet nagekomen. Spreker vindt dat er een stormvloedkering moet komen omdat anders de gevolgen desastreus zullen zijn.

Spreker geeft aan dat de landbouwers vanwege de afstandregels zich aan de buitenkant van de gemeenten hebben gevestigd in de open gebieden. Op een rustige en menswaardige manier proberen zij de kost verdienen en de natuur onderhouden. Spreker heeft het gevoel dat dit niet meer gewaardeerd wordt. Spreker zegt gewend te zijn aan het overstromend water maar heeft wel bezwaren tegen giftig slib dat straks stroomafwaarts op zijn grasland komt. Hij zegt dat er dan de komende vijf jaar niets zal groeien. Spreker denkt dat als het Federaal agentschap van de Voedselveiligheid dan stalen zou nemen, er problemen zullen ontstaan. Hij vreest voor het vee dat er op moet grazen en de producten die hiervan voor consumptie worden verkocht. Volgens hem zou een tweede dyoxineschandaal kunnen ontstaan. Spreker benadrukt dat water alleen maar stroomafwaarts hoort.

7. De heer G. van Mieghem, landbouwer, Oostlangeweg 3, 9130 Doel

Spreker is lid van de Boerenbond. Hij vindt het een absurd plan om de gebieden Wiechepolder, Prosperpolder en Doelpolder die 400 jaar geleden boven water zijn gebracht, nu te laten overstromen. Hij gelooft niet dat de motivatie hiervan de veiligheid van de mensen is, maar denkt dat de reden is dat er meer natuur moet komen. Spreker geeft aan dat de polder in twee stukken is verdeeld, waarvan de haven van Antwerpen een groot deel heeft gekregen.

Spreker zegt dat destijds het Doelgangdok is gemaakt, nadat eerst de bewoners van Doel bang gemaakt en verjaagd zijn. Hij denkt dat de overheid Doel laat verkommeren om daar over enkele jaren het Zaaftingedok te maken. Volgens hem heeft de lobby van Antwerpen de polders verdeeld en moet het stuk dat overblijft natuurgebied worden. Hij gelooft niet dat dit voor de veiligheid wordt gebruikt.

Spreker geeft aan dat Zaaftinge al een waardevol natuurgebied is, evenals de polders. In zijn omgeving komen er vele fietsers van de stilte genieten. De polders liggen lager dan Zaaftinge en spreker is bang dat als deze als uitlaatgebied gebruikt worden, de polders straks vervuilde slikgebieden zullen worden.

8. De heer K. de Smit, Stroperstraat 8, 9170 St. Gillis-Waas

Spreker vraagt waartoe de hoorzittingen dienen als van de drie uitgangspunten veiligheid, de haven en natuur wordt uitgegaan. Volgens hem is er namelijk niet veel ruimte meer om daar iets mee te doen. Natuur kan ruim worden bekeken. Naast groen en vogels kan het ook landbouw zijn. Spreker zegt dat altijd verondersteld wordt alsof landbouw tegen natuur zou zijn. Spreker vraagt wat er tegen landbouw is, hij vindt dat het ook natuur is. Hiervan had men ook kunnen uitgaan. Spreker pleit om die reden ook voor een stormvloedkering. Volgens hem is het niet zeker dat de onderliggende plannen voldoende zullen zijn omdat de ijskappen kunnen smelten. Hij vindt dat als men zeker wil zijn, er een stormvloedkering gerealiseerd moet worden. Dan kunnen de honderden jaren oude polders bewaard blijven.

9. De heer A. van Goethem, Algemeen Boeren Syndicaat, Kouterwegel 17, 9111 Belsele

Spreker is landbouwer. Spreker mist het Landbouw Effect Rapport. Ook in de vergaderingen van ProSes en vanavond heeft hij geen antwoord gekregen waarom het LER-rapport niet is opgenomen. Hij vraagt wat hiervan de reden is.

Spreker ziet in de besluitvorming niet het verschil tussen donkergroen natuur en open ruimte natuur door boeren gecreëerd. Volgens hem is dit verschil er niet. Hij vraagt het verschil uit te leggen. Spreker vindt dat landbouw ook groen is, landbouwers hebben de open ruimte gecreëerd, beheerd en behouden. Hij vraagt waarom het donkergroen dit moet innemen.

Spreker zegt dat In het Vitorapport het maatschappelijke niet is opgenomen. Er is volgens hem geen rekening gehouden met het feit dat als hij als boer onteigend wordt, hij aan de gronden gaat zitten van zijn buurman. Hierdoor komt zijn buurman ook onder druk en die zal op zijn beurt verplicht zijn ook aan de gronden van een ander te zitten. Als er 500, 600 gezinnen in Gent en Antwerpen moeten verdwijnen, verdwijnen er volgens spreker ook arbeidsplaatsen. Er is dan ook geen veevoederleverancier meer nodig, of een machinewerker. Spreker ziet dit element niet opgenomen in de studie. Als dit wel wordt opgenomen, zal men zien dat de gevolgen voor de landbouw veel groter zijn dan de vermelde berekeningen.

Spreker zegt dat wordt gekozen voor de onveiligste oplossing maar dat het nu de goedkoopste is. Men is er volgens spreker wel van overtuigd, dat over enkele jaren de stormvloedkering er moet komen.

Ten aanzien van het slib zegt spreker al meerdere keren aangegeven te hebben hiervoor een goede oplossing te hebben. Niet alleen voor het zand uit de Westerschelde maar ook de 154 stortplaatsen die nu gerealiseerd worden. Spreker heeft al vaker gezegd dat men een eiland in zee moet kunnen bouwen waarin het slib gestort wordt. Hierop kan natuur gecreëerd worden en windmolens worden geplaatst. Hiermee is de grond van de landbouwers niet nodig en het vormt een verdere bescherming voor Antwerpen. Deze optie is volgens spreker nooit bestudeerd. Spreker wijst erop dat hier beginnende studies over zijn.

Spreker meldt dat in het rapport niets is gezegd over de verhoogde golfslag in Vlissingen. Als er meer en grotere boten varen, krijgen ze ook een verhoogde golfslag.

De voorzitter constateert dat niemand nog het woord wenst te voeren. Hij wijst erop dat er nog tot uiterlijk 15 oktober 2004 zienswijzen kunnen worden ingediend. De voorzitter dankt iedereen voor de aanwezigheid en sluit de hoorzitting.

Verslag van de hoorzitting over Project Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium gehouden op 28 september 2004 te Wetteren

---

Aanwezig:	Dhr. Jansen	Onafhankelijk voorzitter
	Dhr. Coosen	ProSes
	Dhr. Verbeek	ProSes
	Mw. Verheyen	ProSes
	Dhr. Vandevelde	ProSes
	Dhr. Dauwe	AWZ afdeling Zeeschelde

Alsmede 10 insprekers, ongeveer 100 belangstellenden en een aantal mensen van Rijkswaterstaat, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en Cel mer.

Inleiding

De voorzitter opent de hoorzitting in het kader van Project Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium.

De voorzitter legt uit dat de hoorzitting is bedoeld om mensen de gelegenheid te bieden mondeling hun zienswijze kenbaar te maken. Ook kan een schriftelijke zienswijze worden ingediend. De schriftelijke reacties kunnen tot uiterlijk 15 oktober 2004 worden verzonden naar het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Gebouw Copernicus, Copernicuslaan 1, Bus 18, 2018 Antwerpen. Alle informatie is te vinden in verschillende bibliotheken, gemeentehuizen en op de website www.proses.be of www.proses.nl.

De voorzitter licht toe dat alle inspraakreacties worden toegevoegd aan het dossier aan de hand waarvan de desbetreffende ministers eind 2004 een beslissing zullen nemen over de ontwikkelingsschets. Hierna geschiedt de besluitvorming binnen de Vlaamse en Nederlandse regeringen.

De voorzitter meldt verder dat van deze hoorzitting een verslag wordt gemaakt, dat wordt toegestuurd aan insprekers.

Naar aanleiding van de eerder gehouden informatiebijeenkomst, legt de heer Van Zwam uit dat ruim twee jaar geleden ProSes en de afdeling Zeeschelde van AWZ de opdracht hebben gekregen om voor het estuariumgebied van Gent via Antwerpen tot voorbij Vlissingen een ontwikkelingsschets te maken. De ontwikkelingsschets ging over veiligheid tegen overstromen, de toegankelijkheid van voornamelijk Antwerpen en de natuurlijkheid. Aan de hand van Milieueffectrapportages, kosten/batenanalyses, onderliggende studies en gesprekken met maatschappelijke groeperingen en andere overheden, is bekeken welke maatregelen geselecteerd zouden moeten worden om een goede bijdrage te leveren aan deze drie terreinen. De heer Van Zwam zegt dat er nu in hoofdlijnen een besluit moet worden genomen. De gedetailleerde invulling geschiedt later. De heer Van Zwam benadrukt dat er nu geen inrichtingsplan over de Kalkense Meersen is. Het betreft nu een globaal besluit.

1. De heer W. Vandenberghe, Polderbestuur van De Ham, Lid van GECORO, lid van MiNa-raad Wetteren, Vijverstraat 17, 9230 Wetteren

Spreker geeft aan dat de verdieping van de Westerschelde de mogelijkheid biedt aan Antwerpen om haar concurrentiepositie in de toekomst te vrijwaren. Spreker zegt dat het verdiepen van de vaargeulen een verhoging van ongeveer vijf centimeter van het waterpeil zal veroorzaken ter hoogte van Antwerpen, maar dat er door de uitpoldering van de Braakmanpolder anderzijds een verlaging komt van vijf centimeter. Volgens spreker is dit een neutrale handeling die ecologisch verantwoord is.

Spreker heeft geconstateerd dat de Overschelde, ofwel de verbinding tussen de Westerschelde en de Oosterschelde er niet komt. Hij vindt dit jammer want dit zou een zeer goede oplossing zijn. Hierbij geeft hij als voorbeeld de Paardenweide dat een overstromingsgebied is op het grondgebied Berlare dat tot nu toe voor Wetteren van belang is geweest om de bewoners te vrijwaren van overstromingen en

dijkoverschrijdingen. De Oosterschelde is volgens spreker een reusachtig overstromingsgebied; de komst van de Overschelde zou zeer positief zijn voor al degenen, die zich opwaarts van de Overschelde bevinden. Ook denkt spreker dat de stormvloedkering er niet komt. Uit een studie heeft spreker opgemaakt dat het Sigmaplan een verhoging van 60 centimeter van de Zeeschelde kan beheersen; als de zeespiegelwijzing meer dan 60 centimeter zal behalen dan moet er een andere oplossing komen. Spreker gaat ervan uit dat de oplossing dan de stormvloedkering zal zijn.

Spreker vindt dat de kosten/batenanalyses goed zijn uitgevoerd, maar merkt op dat de kosten voor de maatschappij niet in rekening zijn gebracht, zoals van gemeenten en instanties die werk moeten uitvoeren achter de Ringdijk. De potentiële overstromingsgebieden zijn van nature laag gelegen; zij vormen een buffer. Als het getij in de Schelde te hoog is, kan het water opgehouden en nadien geloosd worden, aldus spreker. Als men hiervan een gecontroleerd overstromingsgebied zou maken, dan verliest men achter de Ringdijk de mogelijkheid om te bufferen. Spreker veronderstelt dat de kosten om dit te compenseren niet zijn meegenomen om de analyses.

Spreker heeft een nota geschreven aan de gemeente Wetteren, MiNaraad en GECORO, aan alle leden van het Polderbestuur en die ter beschikking gesteld aan het college van de burgemeester en schepenen van Laarne. Daarbij heeft spreker de volgende opmerkingen. De statistieken die in de studie aangehaald worden, bijvoorbeeld de peilhoogte van de Zeeschelde, gaan tot 1990. De peilhoogte verloopt volgens spreker de laatste jaren niet lineair maar exponentieel. Als voorbeeld geeft hij aan dat de stijging bij Antwerpen over de afgelopen 100 jaar 60 centimeter bedroeg, waarvan 20 centimeter in de eerste helft en 40 centimeter in de tweede helft van de eeuw. Omdat in de studie de hoogten alleen tot 1990 vermeld worden, heeft spreker zelf deze gegevens opgevraagd. Hieruit blijkt dat in het laatste decade van de vorige eeuw alle records gebroken zijn in Melle. Hier staat een meetpost van de dienst van de Zeeschelde met een bestendige, continue registratie van het waterpeil en een continue meting van de debieten. Aan het eind van de vorige eeuw is een recordhoogte gemeten van 7,02 meter, zonder springtij en zonder stormtij. Spreker licht toe dat Wetteren-Ten Ede de dijkhoogte enkele jaren geleden heeft aangepast tot 7,50 meter waardoor de veiligheidsruimte minimaal geworden is. Dit wordt ook wel de waakhoogte genoemd. Spreker denkt niet dat de bovendebieten, ofwel de wasdebieten, van het stroomgebied van de Leie en de Schelde zullen dalen. Door de verstedelijking van Oost Vlaanderen gaan de debieten nog toenemen. Met het peil van eind van de vorige eeuw is volgens spreker geen rekening gehouden in de studie van de Kalkense Meersen.

Spreker gaat voorts in op de modelleringstudie van de Kalkenvaart en aanpalende waterlopen van de Kalkense Meersen die in 2002 is afgerond, uitgevoerd in opdracht van de administratie Afdeling Water. Deze studie is gepresenteerd door het toenmalige Studiebureau Envico en Aquadevice in oktober 2002. Hierin wordt geconcludeerd dat de Kalkense Meersen nooit als gecontroleerd overstromingsgebied in aanmerking zal komen. Spreker zegt dat, gelet op de tijmeting in Melle, geconcludeerd kan worden dat, als de Kalkense Meersen als overstromingsgebied is volgelopen, deze niet kan lozen in de daaropvolgende dagen. Dit is een reden waarom de Kalkense Meersen niet in aanmerking kan komen als gecontroleerd overstromingsgebied. Dit knelpunt is niet in de studies van ProSes meegenomen.

Spreker heeft in de studie gelezen dat voorgesteld wordt dat het gemaal gesloopt kan worden en dat de gravitaire afvoer hersteld wordt. Spreker wijst erop, dat als het watertij hoog blijft, er niet gravitair geloosd kan worden. De inrichting van een GOG wordt compatible geacht, de doorlaatmiddelen die er moeten zijn om de Kalkense Meersen als overstromingsgebied te gebruiken en dat de lozingen moet opheffen, zijn er allemaal. Er zijn twee zuiveringsstations en er komt een derde aan, aldus spreker.

Spreker verzoekt zijn voorgestelde wijzigingen mee te nemen, te weten het niet slopen van het gemaal en het niet inrichten als een GOG. Spreker overhandigt vervolgens zijn nota.

Spreker zegt dat de potentiële overstromingsgebieden van Wetteren-Ten Ede en van De Ham op bijna gelijke hoogte staan, in die zin dat deze niet in aanmerking kunnen komen als overstromingsgebied, omdat zij nog dichter gelegen zijn bij het punt waar het waswater toekomt, namelijk aan de uitmonding van de Ringvaart in de Zeeschelde. Als dit als overstromingsgebied gebruikt zou worden, zou dit een ongecontroleerd overstromingsgebied worden, aldus spreker. Spreker wijst erop dat een dijk die dagenlang aan hoog water onderhevig is, stabiliteit verliest.

2. mevrouw L. van Bockstael, Natuurpunt en Kolene vzw, Apostelhuizen 8, 9270 Laarne-Kalken

Spreker is blij dat de principes van integraal waterbeheer geïntegreerd zijn, iets wat de natuur- en milieubeweging al jaren vraagt. Toch vindt zij in de studie een aantal zwakheden, onder andere een aantal onderzoeken dat nog moet gebeuren. Directeur Van Zwam heeft toegezegd dat deze nog volgen. Zij wijst op de effecten van het uitdiepen van de Westerschelde, welke onvoldoende onderzocht zijn. Spreker zegt dat bepaalde engagementen ontbreken, onder andere dat Vlaanderen en Nederland zich niet formeel engageren. Voorts heeft zij geen financieel plaatje gezien. Ook de ecosysteemvisie die al afgerond is, moet volgens haar nog toegevoegd worden. Dit betreft de ecosysteemvisie waarvoor Leen Martens veel van de aanwezigen geïnterviewd heeft. Daarnaast verzoekt spreker een aantal kaarten toe te voegen, zoals de GAS-kaart (Gewenste Agrarische Structuur) van 750.000 hectare. Ook de kaart Gewenste Natuur en Bosstructuur zou zij graag toegevoegd zien. Deze kaarten wil spreker met een besluit geregeld zien. Ook zaken als slibstorten moeten volgens spreker nog geïntegreerd worden. Spreker vraagt waar de sites zich gaan situeren voor gecontamineerd slib. Zij vraagt zich af of een bevolking van 10 miljoen de financiële draagkracht heeft om zes regeringen te ondersteunen.

Spreker vindt niet dat er een evenwichtige spreiding van natuur is, gezien het feit dat er in Nederland 400 hectare erbij zou moeten komen terwijl het in Vlaanderen over 3.000 hectare gaat.

3. de heer G. Frulleux, Dendermondsesteenweg 41, 9260 Schellebelle

Spreker vindt de spreiding van de informatie en de mogelijkheden tot inspraak gebrekkig. De meeste eigenaren zijn niet op de hoogte van het mer en konden daardoor niet reageren op de kennisgeving ervan. De weinige informatie komt volgens spreker over als definitieve maatregel en is frustrerend voor de eigenaren. Spreker geeft aan dat de eigenaren via de kanalen van de belasting op het kadastraal inkomen of via de polderbelasting geïnformeerd hadden kunnen worden.

De goedgekeurde ontwikkelingsprojecten voor Weimeers, deel van de Kalkense Meersen, zijn spreker onbekend, terwijl hij daar enkele stukken in eigendom heeft. Uit een document van de Boerenbond heeft spreker gelezen dat daar een schorrengebied wordt aangelegd en een binnendijkse dijk. De aanleg van zoetwaterschorren in Weimeers zijn voor spreker overbodig, er zijn ook nooit zoetwaterschorren geweest. Spreker vraagt waarom een prachtige biotoop wordt opgeofferd voor iets dat er nooit geweest is. Daarbij wijst hij erop dat vroeger de weilanden en hooilanden gevloeid werden en het neerkomend slib als bemesting diende. Als het slib van de Schelde zo vervuild is, dan zal het gehele gebied gecontamineerd zijn, aldus spreker. Die gras- en hooilanden zijn vooral bestemd voor het vee. Meerdere keren per jaar kunnen die hooilanden gemaaid worden en dankzij de moderne bewaartechnieken kunnen grote voorraden worden aangelegd. Deze voorraden zijn een noodzaak voor de veeteelt. Negen maanden per jaar worden deze weilanden volgens spreker zeer intensief gebruikt door het vee. Het aanleggen van moerassen en schorren zal voor de boeren een ramp zijn. Spreker wijst erop dat natte en vochtige weilanden een bron zijn voor parasieten die ziektes veroorzaken bij het vee. Vroeger moesten dergelijke weilanden gekalkt worden.

Spreker zegt dat moerassen en schorren minder waard zijn dan grasland. In dit kader vraagt hij welke vergoeding de eigenaren krijgen. Er moet ook rekening gehouden worden met pachtgelden die voor sommige eigenaren een jaarlijks inkomen vormen. Hij vraagt welke vergoeding uitbetaald wordt voor het jarenlang betalen van de Polderbelasting om de weiden en landen te brengen in de staat waarin deze nu verkeren. Spreker heeft persoonlijk investeringen gedaan door het laten uitdiepen van grachten door een loonwerker, hetgeen hem 1.500 Franc per uur kost. Spreker begrijpt niet dat men hier nu plotseling schorrengebied van gaat maken. Spreker vraagt wie voor de boer het verlies van zijn bedrijfsinkomsten betaalt omdat hij minder oogst op deze velden heeft. Spreker vraagt of de polderbelasting en de belasting op het kadastraal inkomen worden aangepast voor de waardeloze gronden. Spreker denkt dat grotere sluizen beter zouden zijn voor het waterbeheer en dat het beter is om de bestaande grote grachten uit te diepen om op die manier het waterpeil te regelen in de Kalkense Meersen.

Voorts heeft spreker in het document van de Boerenbond gelezen dat de Kalkense Meersen, de wetlands zeer belangrijk zouden zijn voor weidevogels. Volgens spreker is het aanleggen van broedgebieden voor weidevogels in de Kalkense Meersen overbodig geworden. Spreker zegt dat de vossenpopulatie in de regio niet meer onder controle te krijgen is en dat dit jaar de meeste weidevogels in Weimeers verdwenen zijn.

Spreker heeft in het verleden met mevrouw Dua, destijds minister, gecorrespondeerd. Zij gaf toe dat er een groot probleem is met de vossen en dat de populatie weidevogels zich verspreidde over het ganse randgebied. Spreker zegt dat er dan maar geen vochtige wetlands aangelegd moeten worden. In het document van de Boerenbond heeft spreker gelezen dat exotenbomen, zoals populieren, uit de Kalkense Meersen zullen moeten verdwijnen. Volgens spreker zijn populieren een snelgroeiende en productieve boomsoort en hij vraagt welke andere inheemse boomsoorten als vervanging in aanmerking komen.

4. de heer P. van Bossuy, Boerenbond, Minderbroederstraat 7, 3000 Leuven

Spreker geeft aan te spreken namens veel boeren vanaf Antwerpen tot in de Kalkense Meersen. Spreker heeft gevraagd waar voor de boeren de win/win-situatie zit. In de nota van de ontwikkelingsschets geeft ProSes op pagina 20 toe dat de gevolgen voor de landbouw onvoldoende zijn bekeken, aldus spreker. Er is geen rekening gehouden met wat er op de plaatsen zelf gebeurt. Hij wijst erop dat gezegd is dat landbouw zou kunnen blijven, maar in de studies staat dat men geen gecontroleerde overstromingsgebieden nastreeft maar gecontroleerde getijdengebieden. Spreker wijst erop dat het de bedoeling is dat in de getijdengebieden geen landbouw meer is, tenzij het zoute landbouw is maar dat is alleen maar lamsoor. Ook is geen rekening gehouden met wat er in de omgeving gebeurt, er is niet gekeken naar de prijsdruk die zou komen op de grond wanneer boeren tientallen hectaren verliezen en die buiten de gebieden moeten gaan zoeken. Spreker zegt dat er geen studies zijn over alle bijkomende werken die moeten gebeuren. In Nederland zal men de Braakman beter bevloeien, ofwel zeewater binnenlaten en de omgevende polders verzilten, maar er wordt geen rekening mee gehouden dat 30.000 hectare polder uit Vlaanderen via de Braakmanpolder afwatert, aldus spreker. Hetzelfde geldt bij de verbreding van het Zwins.

Spreker heeft vastgesteld dat er in de verschillende kosten/batenanalyses andere voorbeelden gebruikt worden. In de maatschappelijke kosten/batenanalyse is geen sprake van ontpoldering, zelfs de Kalkense Meersen is niet vermeld terwijl in de kosten/batenanalyse natuur andere gebieden opduiken. In de conclusie van de maatschappelijke kosten/batenanalyse staat dat de optimale oplossing bestaat uit een combinatie van dijkverhoging en overstromingsgebieden, aldus spreker, met behoud van landgebruik en overstromingsgebieden ingericht als gecontroleerde getijdengebieden. De exacte combinatie tussen dijkverhoging en natuur is nog niet bekend, staat er in het rapport, dit moet worden gevonden via een stapsgewijze optimalisatieprocedure. Er is dringend vervolgonderzoek nodig. Spreker heeft in het besluit van de natuur kosten/batenanalyse gelezen dat verregaand multidisciplinair, fundamenteel en empirisch onderzoek evenwel noodzakelijk is om een duidelijke milieu kosten/batenanalyse van nut te kunnen laten zijn van de onderbouwing van de beleidskeuze. Spreker vraagt zich af hoe het mogelijk is dat wanneer die twee studies zelf zeggen dat er nog geen resultaten gegeven kunnen worden, het beleid een besluit zou kunnen nemen. Spreker benadrukt dat het voorliggende plan onvoldoende is om besluiten te laten nemen.

Spreker wijst erop dat het kostenplaatje alleen al voor Vlaanderen voor de inrichting van natuur tot 2010 wordt geraamd op € 100-250 miljoen. Spreker zegt dat de onteigeningsvergoedingen nergens meegerekend zijn.

Spreker wijst op het Sigmaplan dat parallel loopt met de ontwikkelingsschets, waar men nog volop bezig is met de plannen en waarbij zeker andere gebieden zijn. Ten aanzien van het slibdossier vraagt spreker in plaats van al die studies naast elkaar te laten lopen, de dossiers te groeperen. Bij het beleid zal spreker bepleiten dat ProSes niet goedgekeurd wordt en dat men er geen beslissing over neemt, zolang men 1. niet ingaat op wat de wetenschappelijke studies zeggen, de kosten/batenanalyses en de conclusies van betrokken mensen en 2. als hij niet duidelijk weet wat er met het Sigmaplan en het slibdossier gaat gebeuren. Alles hangt uiteindelijk aan elkaar, aldus spreker.

5. mevrouw Colman- de Martelaer, veehouder, Aard 12, 9260 Schellebelle

Spreker geeft aan samen met haar man tot de derde generatie landbouwers te horen. Haar bedrijf is gelegen in het gebied van de Kalkense Meersen. Zij vertelt dat met hard werken en hoge kosten de gronden goede landbouwgronden zijn geworden. Spreker laat aan de hand van een foto zien hoe het uitzicht 50 jaar geleden was. Driekwart van het jaar stond ofwel alles onder water, of was om reden van drassigheid niet toegankelijk. De veestapel was destijds niet zo groot als nu en alles gebeurde met paard en kar en het was een arme tijd. Nu wil men volgens spreker de klok terugdraaien en is het werk van drie generaties voor niets

geweest. Als de plannen nu doorgezet worden, vraagt spreker een vergoeding voor de waardevermindering van het eigendom, evenals een vergoeding voor het bedrijfsverlies omdat de grond niet meer normaal geëxploiteerd kan worden.

6. de heer L. Vagenende, lid WBE Donkmeer, A de Beulelaan 28, 9240 Zele

Uit hoofde van zijn lidmaatschap WBE, verzoekt spreker dat de jagerij die altijd aan natuurbeheer gedaan heeft, ook actief bij dit proces betrokken wordt.

De studie die gedaan is door ProSes zegt letterlijk dat er met de zijrivieren onvoldoende dan wel geen rekening is gehouden, aldus spreker. Spreker wijst op de grote buffercapaciteit als men de grachten die er zijn zou uitdiepen en verbreden. Samen met grachtjes en sluisjes kan dit een oplossing zijn om de potentiële wateroverlast te vermijden.

In het rapport is vermeld dat de kosten tussen de € 200.000-400.000 per hectare zullen bedragen. Spreker heeft hier sterke bedenkingen bij.

7. mevrouw K. Colman, Aard 9a, 9260 Schellebelle

Spreker vertelt een veeteeltbedrijf te hebben in de Kalkense Meersen en dat haar familie afkomstig is uit dit gebied. In het kader van de plannen vraagt spreker zich af hoe het met haar en haar bedrijf verder moet. Als alles wetland wordt, vraagt zij waar zij de ruwvoederproductie voor de dieren kan halen. Als veehouder heeft zij de taak en de verantwoordelijkheid om de dieren te verzorgen en hun welzijn te verzekeren. Dit kan alleen met kwalitatief goede voeders, een winterrantsoen bestaat niet uit hooi alleen.

Spreker vraagt hoe het moet als het gebied in het voorjaar overstroomt, dan wordt de teelt waardeloos en is er geen wintervoorraad voor het vee. Spreker vraagt hoe zij in korte tijd meer dan honderd dieren moet evacueren en waar naartoe. Spreker voelt zich als ondernemer in het gebied miskend. Zij vindt dat er weinig rekening wordt gehouden met landbouw en de veehouderij en dat de ondernemers het misschien niet zullen redden. In het verleden is een beheerovereenkomst afgesloten met de Vlaamse overheid voor een periode van vijf jaar. Nog voordat deze periode afgelopen is, weet zij al dat overeenkomsten in de toekomst niet meer kunnen. Beheerovereenkomsten met de overheid zijn volgens spreker niet duurzaam en geven veehouders in het gebied geen toekomst. Spreker vindt dat dit aspect misbruikt wordt om een ecologische speeltuin te realiseren. Spreker doet de oproep om de landbouw boven water te houden in de Kalkense Meersen, met de plannen van ProSes gaat volgens haar de landbouw kopje onder.

8. de heer A. de Bruijn, Vereniging van de Wettense Industrie, Cooppallaan 91, 9230 Wetteren

Spreker zegt dat het probleem is dat men met de goedkeuring van het onderhavige plan, niet weet wat dit inhoudt voor het detailplan. Wanneer dit plan door de minister wordt goedgekeurd, kan spreker niet inschatten welk effect dit zal hebben op de lokale detailplannen. Als later uit de detailstudie voor een lokaal plan blijkt dat bijvoorbeeld een inrichting als overstromingsgebied niet mogelijk is, of dat de kosten/batenanalyse lokaal uitwijst dat het geen goed project is, vraagt spreker zich af wat er dan van het algemeen plan overblijft. Hij vraagt of men dan achteraf het algemene plan gaat gebruiken om de kleine plannen lokaal erdoor te drukken, ook al zijn de plaatselijke gevolgen negatief. Spreker vindt het noodzakelijk dat alle effecten op lokaal vlak minstens evenwaardig zullen zijn of zullen overwegen op het algemeen besluit van dit strategisch plan.

9. de heer T. Haesen, Vereniging van de Wettense Industrie, Omnichem, Cooppallaan 91, 9230 Wetteren

Spreker geeft aan ook namens een aantal bedrijven te spreken die gelegen zijn in de industriezone de Ham.

Spreker zegt dat alle plannen, zoals ProSes en Sigma, voor hem in dezelfde lijn liggen. De Ham is een gebied in Wetteren dat omgeven is door een industriezone die meer dan 200 jaar bestaat en door vrij dichte bewoning. De afwatering van die wijken loopt via De Ham. Spreker zegt dat sinds 200 jaar deze zelfde situatie bestaat en dat er nooit problemen zijn geweest. Hij kan zich moeilijk voorstellen dat de overheid nu zegt dat De Ham gebruikt gaat worden als potpolder. In het Sigmaplan staat dit gebied gemarkeerd als Potentieel Overstromings Gebied. Spreker ziet hiervan de logica niet in, niet alleen van De Ham maar ook valleigebieden vanaf het pompgemaal naar Wetteren-Ten Ede naar Melle toe. Spreker zegt dat er alleen gesproken wordt over Melle maar volgens hem horen daar ook Wetteren en Ten Ede en de Bommels bij. Spreker zegt dat als het oplossen van een algemeen probleem bestaat uit het creëren van een lokaal probleem, dit geen goede oplossing is.

10. de heer J. Aelterman, Steenvoordedreef 4, 9070 Heusden

Spreker is eigenaar/verbruiker in de eventuele potentiële overstromingsgebieden. Spreker vraagt wat voor ProSes het woord natuur betekent. Spreker vindt dat een onderverdeling tussen natuur en landbouw noodzakelijk is. Een plan zonder inspraak van de grootste betrokken partij is, in de ogen van spreker, waardeloos. Spreker vraagt hoe hoog het water komt in de Wetlands van de Kalkense Meersen en of daar dan nog landbouw mogelijk is. Indien er geen landbouw mogelijk is, vraagt spreker of men voldoende aan de gevolgen heeft gedacht en aan de kosten. Ook stroomopwaarts van de Kalkense Meersen moet de bestaande afwatering behouden blijven, aldus spreker. Dat wil zeggen, dat het afwateringspeil behouden moet blijven. Ook daar waar bewoning is komen er problemen, zodat er volgens spreker extra infrastructuurwerken nodig zijn.

Spreker vraagt of een eigenaar binnen de Kalkense Meersen vergoed wordt voor zijn in waarde gedaalde grond en wat er gebeurt als het voortbestaan van zijn bedrijf in het gedrang komt. Hij stelt dat 600 hectare landbouwgrond minder waard wordt voor landbouwgebruik. Als gevolg daarvan stijgt volgens spreker nu reeds de prijs van de landbouwgrond in de streek die niet in een mogelijk overstromingsgebied ligt.

Spreker vraagt hoe de kosten/batenanalyse is opgemaakt door ProSes. Spreker heeft voornamelijk problemen met de vergelijking tussen de kosten van de stormvloedkering en de kosten van de overstromingsgebieden. Spreker vindt dat een juiste raming van de kosten voor een stormvloedkering mogelijk moet zijn. Spreker vraagt of de kosten voor de overstromingsgebieden juist geraamd zijn en of de waardedaling van de eigendom is meegerekend. Volgens hem bedraagt in zijn streek de waarde van de grond € 3,- per vierkante meter en hij denkt dat dit zal dalen naar € 1,- per vierkante meter. Spreker vraagt of dit vergoed wordt of dat de eigenaars onteigend worden voor € 3,- per vierkante meter, plus 20% notariskosten. Voorts vraagt spreker of de aanwezige investeringen op de bedrijven die dan binnendijks zullen vallen, vergoed worden. Hij vraagt of deze mensen voldoende geld krijgen om buitendijks opnieuw een bedrijf te starten. Een melkstal van vijftien jaar oud meenemen is volgens spreker niet mogelijk, er moet een nieuwe stal gestart worden. Spreker vraagt of er al gedacht is aan de kosten van het onderhoud van de gebieden die de landbouw noodgedwongen moet achterlaten. Hij wijst erop dat er hectaren leeg komen te liggen en dat natuuronderhoud veel duurder voor de gemeenschap is dan landbouw. Door de Vlaamse landbouw in het planningsproces onvoldoende of niet op te nemen, is de kostenanalyse van ProSes niet juist uitgevoerd.

De voorzitter constateert dat niemand nog het woord wenst te voeren. Hij wijst erop dat er nog tot uiterlijk 15 oktober 2004 zienswijzen kunnen worden ingediend. De voorzitter dankt iedereen voor de aanwezigheid en sluit de hoorzitting.

Verslag van de hoorzitting over Project Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium gehouden op 30 september 2004 te Rilland

---

Aanwezig:	Dhr. Jansen	Onafhankelijk voorzitter
	Dhr. Janssens	ProSes
	Dhr. Van Holst	ProSes
	Dhr. Coosen	ProSes
	Dhr. Van Zwam	ProSes
	Dhr. Dauwe	AWZ afdeling Zeeschelde

Alsmede 11 insprekers, 100 belangstellenden en een aantal mensen van Rijkswaterstaat en ministerie van de Vlaamse gemeenschap.

Inleiding

De voorzitter opent de hoorzitting in het kader van Project ProSes.

De voorzitter legt uit dat de hoorzitting is bedoeld om mensen mondeling de gelegenheid te bieden hun zienswijze kenbaar te maken. Ook kan een schriftelijke zienswijze worden ingediend. De schriftelijke reacties kunnen tot uiterlijk 15 oktober 2004 verzonden worden naar het Inspraakpunt, Postbus 30316, 2500 GH Den Haag. Schriftelijk inspreken kan ook via de internetsite www.inspraakvenw.nl. Alle informatie is te vinden in de bibliotheken, gemeentehuizen en op de website, www.proses.be of www.proses.nl.

De voorzitter licht toe dat alle inspraakreacties worden toegevoegd aan het dossier aan de hand waarvan de desbetreffende ministers eind 2004 een beslissing zullen nemen over de ontwikkelingsschets waarna de besluitvorming geschiedt binnen de Vlaamse en Nederlandse regeringen.

De voorzitter meldt verder dat van deze hoorzitting een verslag wordt gemaakt, dat wordt toegestuurd aan insprekers.

1. De heer L. Koch, Abtsdreef 13, 2940 Stabroek

Spreker zegt dat bij het maken van de ontwikkelingsschets handhaving van de systeemkenmerken van het estuarium als randvoorwaarde wordt gesteld. Spreker meent dat de baggerwerken een gevaar vormen, omdat ze het onevenwicht tussen eb en vloed stroomopwaarts versterken. Bij iedere vloed wordt zand de Schelde ingestuurd, bij Vlissingen is dat één miljoen kubieke meter, bij Zandvliet 200.000 kubieke meter, aldus spreker. Elke kubieke meter bevat volgens spreker 200 gram zoutoplossing. Spreker concludeert dat tweemaal per dag een grote hoeveelheid zand in de Schelde terechtkomt. Spreker vindt het essentieel dat wordt nagegaan hoe de bodems van de Ruppel, de Durme en de Dender de laatste vijftig jaar gestegen zijn.

2. De heer J. Baecke, pachter Hedwigepolder, Langestraat 7, 4568 PK Nieuw-Namen

Spreker maakt bezwaar tegen de ontwikkelingsschets en de gevolgen van het basispakket. Spreker denkt dat de schets onvolledig en eenzijdig is opgesteld omdat er wordt ontpolderd ten behoeve van een impuls voor de natuurlijkheid terwijl een onderwaardering plaatsvindt voor de natuurlijkheid in de Hedwigpolder. Per jaar fietsen en wandelen er vele duizenden mensen en er zijn vele vogels die van de gewassen leven. Dit is volgens spreker ook natuur. Spreker vindt het rapport onvolledig omdat tijdens de totstandkoming niet de betrokkenen uit de polders benaderd zijn. Spreker zegt dat betrokkenen pas achteraf via een advertentie in de krant de mogelijkheid kregen hun mening te geven. Spreker benadrukt dat het zwaard van Damocles boven de betrokken gezinnen en bedrijven hangt. Spreker vindt dat als er vooraf goed onderzocht was, er gebleken zou zijn dat er geen draagvlak voor is.

3. J. van Gorsel, Valckenisseweg 1, 4411 RJ Rilland

Spreker zegt dat bij de vorige zitting is beloofd dat er voortaan betere kaarten gebruikt zouden worden maar dat dit niet is gebeurd. Spreker merkt op dat nog steeds alles wat bij vloed water is, niet blauw gekleurd is. Deze kaarten geven volgens hem de indruk dat de Oosterschelde veel kleiner is. Bij een standpuntbepaling van de ministers zou zoiets kunnen meetellen, aldus spreker.

Ten dage van de hoorzitting vaart het op-één-na-grootste containerschip ter wereld naar Antwerpen, met de vloed mee. Spreker concludeert dat het de bedoeling is dat dit schip straks ook met eb naar Antwerpen kan komen. Bij Bath bedraagt het verschil tussen eb en vloed 4 meter, dit betekent volgens spreker dat er 4 meter verdiept moet worden, in plaats van 1,5 meter.

4. De heer J.C.L. de Vries, Koninklijke Schuttevaer, Mastgat 3, 4417 CM Hansweert

Spreker zegt dat Antwerpen de Schelde onder meer wil verdiepen omdat het Deurgangdok in de eindfase is en dat er binnenkort grote schepen naartoe moeten. Dit zal volgens hem 1,5 tot 2 miljoen TEU aan containers opleveren met benodige afvoer als gevolg. Een van de vormen van afvoer gaat via de binnenvaart gebeuren, aldus spreker.

Spreker heeft met Rijkswaterstaat een plan gemaakt dat er een derde binnenvaartsluis moet komen. Momenteel is dit volgens hem niet zinnig omdat er straks drie grote terminals aan de buitenkant van Antwerpen liggen. Dit zal op de Schelde gaan overslaan, die schepen kunnen dan het beste via een ander kanaal varen. Spreker heeft daarbij gedacht aan het Spuikanaal dat in Bath uitkomt in Appelzak. Op de tekening heeft spreker gezien dat op deze plaats een doorlaat of inlaat komt. Spreker wil dat er rekening gehouden wordt met het feit dat het Spuikanaal gebruikt zou kunnen worden om in de toekomst de binnenvaart door te laten varen en daar een sluis naar de Appelzak te maken.

5. De heer R.G. Nordholt, Camping Scheldeoord, Landingsweg 1, 4435 NR Baarland
Spreker vraagt wat de invloed is van de nieuwe manier van baggerspecie storten op de regiostrandjes langs de kusten van de Westerschelde, en of er ook voordelen van te behalen zijn.

Spreker vindt dat in het proces dat gericht is op een duurzame ontwikkeling van de Westerschelde de inbreng van recreatie minimaal is. Spreker verzoekt in het vervolgtraject de recreatie beter te betrekken. De recreatie is volgens hem één van de drie belangrijke pijlers onder Zeeland.

6. De heer P.A. Allewijn, Dorpsstraat 124, 4413 CG Krabbendijke

Spreker zegt dat er al eerder over gesproken is dat het beter zou zijn om van Zeebrugge naar Antwerpen een soort Betuwelijn te leggen met een autostrade waardoor de moeilijke doortocht niet nodig is. De natuur en de Westerschelde kunnen dan volgens hem gespaard blijven.

Als het plan toch doorgaat, wil spreker meegeven dat de polders ongemoeid moeten blijven omdat er volgens hem voldoende water in Zeeland is. Spreker begrijpt niet dat de Zeeuwse Milieufederatie zegt dat er weinig natuur in Zeeland zou zijn, onder meer omdat er veel kreken zijn. Spreker vraagt waarom de polders onder water gezet moeten worden. Spreker zegt dat de polders niet gebruikt mogen worden voor natuur, omdat de natuur zichzelf wel ontwikkelt.

7. De heer W. de Visser, Waterschap Zeeuwse Eilanden, Agathastraat 7, 4363 BC Aagtekerke

Spreker zegt dat hij op persoonlijke titel wil inspreken. Spreker vindt het goed dat duidelijk gezegd is dat ontpoldering niets aan de veiligheid bijdraagt in het Zeeuwse deel. Dat is voor hem een bevestiging van een algemeen vermoeden dat de ontpoldering alleen maar dient voor andere doeleinden.

Spreker vindt dat men elkaar wijsmaakt dat veiligheid niet in het geding is. Hij meent dat men in Zeeland moet oppassen met het praten over veiligheid omdat mensen hiermee ongerust en bang gemaakt worden.
Spreker zegt dat enkele dijkvakken langs de Westerschelde niet sterk zijn, omdat de dijkvoeten op het punt staan uitgehold te worden door een uitschurende geul. Spreker denkt dat als er door verdere kanalisering

van de Westerschelde meer water verplaatst wordt, die dijkvakken daarop zullen reageren.

Spreker vindt dat het Saeftingegebied meer als natuurgebied geschikt is. Het gebied is volgens hem geschikt voor inpoldering. De Hedwigpolder ligt vrij hoog. Het zet volgens spreker geen zoden aan de dijk om die te ontpolderen.

Spreker vraagt het voor compenserende maatregelen gereserveerde geld voor een belangrijk deel te besteden aan een fonds dat aangewend kan worden voor acute dijkverzwaring.

8. De heer P. de Koeyer, voorzitter ZLTO Zeeland, Provincialestraatweg 7, 4318 AS Brouwershaven

Spreker vindt het een onderbelicht punt dat de landbouwers het gevoel hebben dat elk moment een 'sloper' met envelop met geld bij hen langs kan komen.

Spreker vindt het terecht dat de opdracht was om uit te rekenen wat de analyse was van de waarde van Zeebrugge en Vlissingen bij 13,1 meter. Volgens hem vindt Antwerpen 13,1 meter nu al veel te weinig. Spreker denkt dat binnen een halve generatie 16 meter nodig zal zijn.

Spreker vindt de discussie niet zuiver als nu een maatregelenpakket voor natuurontwikkeling wordt benoemd, terwijl men weet dat het een onderdeel is van het plan tot 2030, hetgeen een veelvoud is van de oppervlakte die nu aangewezen is. Spreker vindt dat die discussie open in de Zeeuwse samenleving gevoerd moet worden.

Spreker zegt dat de redenen waarom deze projecten benoemd zijn, alsmede de redenen waarom deze oppervlakte benoemd is, nooit zijn toegelicht. Hij wijst erop dat het natuurontwikkelingsplan nooit in de Zeeuwse samenleving besproken is. Uit dit plan worden volgens hem steeds elementen geplukt die bij de betrokkenen op het bordje worden gelegd. Spreker vindt dit een sluipmoordenaarstactiek die niet past, ook niet in een internationale samenwerking.

Spreker vindt het niet zuiver dat wel projecten benoemd worden, maar dat niet gezegd wordt hoe deze eruit gaan zien. Om draagvlak onder de bevolking te creëren zal er een goede uitleg gegeven moeten worden, aldus spreker.

Spreker zegt dat een sluisje in de Hedwigpolder bij stormvloed niet helpt om 1.000 hectare vol te zetten met water en dat er dus wat anders moet komen. Als er een hogere dijk komt, wil spreker weten hoe deze eruit zal zien en welk effect deze zal hebben.

Spreker zegt dat op basis van de maatschappelijke kosten/batenanalyse blijkt dat er een groot voordeel voor Vlaanderen is en een wat minder groot voordeel voor Nederland. Spreker zegt dat er verder geen lusten in Zeeland zijn, er moet 3.000 hectare grond ingeleverd worden ten koste van de landbouw die toch een belangrijke economische factor van Zeeland is. Om die reden zal de Zeeuwse bevolking volgens spreker nooit ja tegen verdere verdieping zeggen.

Spreker vraagt wat er gebeurt als de bagger- en stortstrategie niet zal werken. Hij denkt dat Brussel dan zal bepalen hoeveel en in welke mate Nederland moet ingrijpen om ervoor te zorgen dat er voldoende ondiep water is. De mate van ontpoldering die dan aan de orde is, is niet meer in regie en niet meer op basis van draagvlak maar zal dan zijn op basis van Brussels dictaat en dat mag volgens spreker niet gebeuren. Hij vindt dat daar een scenario voor moet zijn

9. De heer R.H. van der Pols, Vereniging Bewoners Belangen Bergen op Zoom, Bredastraat 48, 4611 CH Bergen op Zoom

Spreker zegt dat men zich moet realiseren dat een verdieping naar 13,1 meter op korte termijn al onvoldoende zal zijn. De oorspronkelijke vraag was 14 meter maar dit is onder grote druk teruggebracht naar 13,1 meter. Duidelijk is dat met schepen met een diepgang van 14,35 meter die op stapel staan, 13,1 meter op termijn niet voldoende is. Gezien de historie van de vorige verdieping denkt spreker dat de nieuwe verdieping ook weer 10 tot 15 jaar zal duren. Hij vraagt zich af wat de grenzen voor de toekomst worden.

Spreker zegt dat op het gebied van de strategische MER van Lucht een aantal studies is verricht en er aannames zijn gedaan op basis van andere rapporten waarop het nodige valt af te dingen. Spreker zegt dat men de cijfers van het zogenaamde ENTEC-rapport als maatgevend hanteert. Het ENTEC-rapport gaat uit van een gemiddeld zwavelgehalte in de scheepsbrandstof van 2,7%. Spreker zegt dat in Rotterdam dagelijks zwavelhoudende brandstof wordt geleverd voor de scheepvaart met een gemiddelde tussen 3,35 en 3,5%. In de richtlijnen voor de MER staat dat Europa voorschrijft dat het zwavelgehalte van Europese kustwateren maximaal 1,5% mag zijn per 1 januari 2008. Spreker meent dat nergens is aangegeven hoe men dat kan controleren en hoe men dat uitgevoerd wil zien.

Spreker zegt dat ten gevolge van de terminal en de scheepvaart in het havengebied het totale luchtvervuilingpercentage tussen 25 en 40 zal zijn. Met dit gegeven wordt volgens hem niet voldoende rekening gehouden. Spreker zegt dat bij het zware transport dit een factor zou zijn van ongeveer 32%. Spreker vindt dat alle basiselementen in de studie goed bestudeerd moeten worden.
(Zie bijlage: uitgebreid verslag hr. V.d. Pols.)

10. De heer W. van Gorsel, Landbouw Vereniging Reigersberg en de Stichting Levende Delta, Middenhof 4, 4411 RZ Rilland

Spreker is tegen ontpoldering als gevolg van verdieping. Spreker vraagt zich af of de alternatieven Zeebrugge en Vlissingen voldoende bekeken zijn. Volgens spreker wordt benadrukt dat voor de veiligheid ontpolderen geen alternatief is en dat de natuur in de Westerschelde zelf gecompenseerd kan worden, als er ooit van een verdieping sprake zou zijn.

Spreker zegt dat steeds over honderden hectares wordt gesproken maar dat zoute teelten geen alternatief voor de landbouw zijn. De landbouw heeft in Rilland de beschikking over zoet water en spreker wil graag dat dit behouden blijft voor de landbouw.

Ten aanzien van de veiligheid op de Schelde zelf vraagt spreker of er goed gekeken is naar de gevolgen van het snelstromende water in het Nauw van Bath. Na de aanvaring van de Pellekendam vorig jaar geldt hier voor grote containerschepen eenrichtingsverkeer, aldus spreker. Hij wil weten wat er op de planning staat tot 2030 en hoe dit bekostigd zal worden.

11. De heer G.C.J. Minderhoud, Akkerbouwbedrijf Minderhoud, Zweemersdam 1, 4436 RP Oudelande

Spreker heeft bezwaar tegen ontpoldering in het algemeen en tegen ontpoldering van de Everingenpolder, de Van Hattumpolder en de Zuidpolder in het bijzonder.

Spreker is er niet van overtuigd dat inspreken tegen onderhavig plan zinvol is. Het plan is volgens hem zeer onduidelijk. Hij zegt dat bij de voorbeeldprojecten er geen project wordt aangedragen dat uitgevoerd zal worden. Omdat alles derhalve nog open ligt, wil spreker op deze manier bezwaar aantekenen.

Spreker vindt het ontpolderen op zich decadent; dit omdat hoog productieve landbouwgrond onder water wordt gezet terwijl elders in de wereld hongersnood is. Spreker vindt het onderliggende plan een ontkenning van de natuurwaarde van de polder.

Spreker vindt dat hij met het zwaard van Damocles boven zijn hoofd leeft. Spreker vindt dat men niet op deze manier met mensen kan omgaan en men de normen en waarden dient te respecteren.

Spreker zegt dat in het ProSes-rapport staat dat de natuurlijkheid van het Schelde-estuarium sinds 1900 tot nu op een factor 70 staat, uitgaande van een totale factor van 100. Spreker wijst erop dat als dit op de rest van Nederland wordt losgelaten, 70 vrijwel nergens behaald zal worden. Spreker vindt dat er al voldoende natuur is. Ten aanzien van de inpolderingen merkt hij op dat dit voor de industrie is gedaan, terwijl de landbouw hier nu voor moet boeten. Spreker zegt dat onlangs een rapport is uitgekomen over weidevogelbeheer en de natuurgebieden; volgens hem is het nog nooit zo slecht gesteld geweest met de weidevogels. De gemaakte natuur schiet volgens spreker zijn doel voorbij. Hij vraagt waarom er nu in

Zeeland met de ontpoldering weer aan zo'n project begonnen wordt terwijl dit waarschijnlijk geen zoden aan de dijk zal zetten wat de natuurwaarde betreft.

Spreker heeft begrepen dat de effecten van de vorige verdieping amper meetbaar zijn. De aanstaande verdieping zal ook amper effecten hebben. Daarom vraagt spreker wat de noodzaak is om te gaan ontpolderen. Hij vraagt zich af of het niet beter is iets buitendijks te zoeken om natuur te compenseren. Bij de vorige verdieping zouden duizenden hectares natuurgebied verdwijnen, daar is volgens spreker niets van gebleken. Daarom vraagt hij waarom men nu dan weer met deze aannames zulke verstrekkende projecten wil opzetten.

Spreker zegt dat de recreatie blijkbaar voor een zeer elitaire groep is. Bij hem in de buurt zitten een paar campings met zo'n 5.000 bewoners, hij ziet hen nooit op de dijk. De normale vakantieganger zit te wachten op een pretpark en een zwembad, aldus spreker. De recreatieve voordelen ziet hij derhalve niet.

Bij het vorige project over ontpoldering had de heer Van Zwieten het over de stapeling in de Everingenpolder. Spreker vraagt of dit nu niet meer geldt. Er zou toen een vaste oeververbinding komen en er is gesproken over ontpoldering. Spreker zegt dat er toen allerlei zaken op hem af kwamen waar hij totaal geen invloed op had, reden waarom men het project toen maar heeft laten schieten.

De voorzitter constateert dat niemand nog het woord wenst te voeren. Hij wijst erop dat er nog tot uiterlijk 15 oktober 2004 zienswijzen kunnen worden ingediend. De voorzitter dankt iedereen voor de aanwezigheid en sluit de hoorzitting.

Bewoners Belanghebbenden Groep Moerdijk - Zandvliet
Secretariaat: Richard H. van der Pols
Vereniging Bewoners Belanghebbenden B.o.Z.,e.o.
"Goederen – Spoor – Weg"
Opgericht (4-06-2003, voorheen Bewoners Comité Bredasestraat,e.o.) 9-09-2003 .
Ingeschreven d.d. 11-09-2003 Verenigingenregister K.v.K. W.-Brabant Nr. **20111975**
Secretariaat: Richard H. van der Pols, Bredasestraat 48
4611 CH Bergen op Zoom tel: (0164) 259 139/ 249 277
e-mail : <rhvanderpolsboz@planet.nl>
website : www.goederenspoorWEG.nl

Verkeer en Waterstaat
ekomen: 05 OKT 2004

2 oktober 2004

Beknopt verslag informatie- en inspraakavond te Rilland 30-09-2004,
Alsmede Inspraakreactie "Ontwikkelingsschets 2010 Westerschelde-estuarium"
S-MER - Lucht (Arcadis-Technum)

Luctor et Emergo te Rilland 19.05 Introductie ProSes.
Inleiding wethouder Bliek (loco-burgemeester) – Gemeente Reimerswaal. Ca. 10 min.
Onderstreepte ligging gemeente aan zowel Ooster- als Westerschelde, meer dan de helft van de oppervlakte (van de gemeente) water. Verheugd over afschieten 'Overschelde'.
Korte historische schets en inzichten ta.v Pijlerdam , de daaruit voortvloeiende aantasting van de natuurlijkheid. Zwaar accent op de Scheldeverdieping – gevolgen voor de zeeweringen-trechtervorming in de Schelde – zeespiegelrijzing – Kostenaspecten.
Uitgesproken tegenstander van 'ontpolderen'. Gemeenteraad van Reimerswaal zal zich unaniem uitspreken tegen elke verdieping.

Verder verloop : (19.15 – 20.15)
Introductiefilm en vervolgens (beknopte) toelichting door J. Coosen
Krachtlijnen Ontwikkelingsschets – uitgebreidere toelichting op de verbetering van de (bagger-)stortstrategie en 'Zand in de hand' en vooral t.a.v. Natuurlijkheid
"Estuarium moet kunnen ademen" – Méér ruimte - Kwaliteitsverbetering in samenhang met de verruiming. Uitleg GOG's en GGG's t.b.v. natuurontwikkeling.
Besef dat nog steeds voldoende draagvlak ontbreekt voor zelfs een basispakket en ter plekke in het bijzonder m.b.t. doorlaatmiddel Bathse schor en –polder (spaarbekken ca. 100 ha).

In de zeer uitgebreide discussie (20.15 – 21.20) werd vaak zeer gedetailleerd op de gestelde vragen ingegaan.De onzekerheden werden door de vragenstellers scherp, soms fel en/of geemotioneerd naar voren gebracht. Vooral de onzekerheid m.b.t. 'het ontpolderen', sinds 1996 werd als ernstig belemmerend en ontoelaatbaar naar de Zeeuwse landbouw toe ervaren.
Een terechte opmerking t.a.v. het gepresenteerde kaartmateriaal werd opnieuw ingebracht.
Het vooruitlopen van de Vlaamse regering op de te nemen besluiten t.a.v. de Scheldeverdieping gehekeld. De medewerkers van ProSes moesten bij tijd en wijle tussen Scylla en Charybdis manoeuvreren om de gemoederen te kunnen kalmeren.
Uitdrukkelijk werd ook het gebrek aan vervolging van klachten t.a.v. de scheepssnelheid op de Schelde gememoreerd; méér dan 150 klachten werden reeds geseponeerd.
"Echter niets met dit project van doen " - werd met enig hoongelach geaccepteerd.
Nadrukkelijk werd geetaleerd dat de 'in gebreke stelling' tot veel verdergaande natuurcompensatie dient te leiden dan hier gepresenteerd.
En tot besluit werden de voorhaven- alternatieven definitief afgeserveerd.

Aan het Inspraakpunt Verkeer & Waterstaat
"Ontwikkelingsschets 2010 Westerschelde-estuarium"

Formele Inspraakreactie
S-MER Lucht (Arcadis-Technum)

Zeer Geachte Dames en Heren,
Ons inziens, schiet het rapport S-MER Lucht (Arcadis-Technum) zeer ernstig tekort en ontbreekt elke inventarisatie van de aantasting van de Luchtkwaliteit in het Scheldebekken.
In het bijzonder m.b.t. de belangsrijkste industriele luchtvervuilende en de luchtkwaliteit aantastende clusters :
Antwerpen, Terneuzen en Kanaalgebied, Vlissingen-Oost .
De volledige concentratie op Container-scheepvaartbewegingen *(zijnde slechts 30 % van het totale aantal scheepvaartbewegingen)* en de daaruit voortvloeiende transportemissies.
"In hoofdzaak gaat het hier om informatie omtrent het aantal TEU dat per transportmodi zal worden aan- en/of afgevoerd".
Deze omissie, naast de zeer ernstige misvatting, zoals reeds verwoord door de Commissie MER in de Richtlijnen, (1382-123 d.d. 20-01-2004): Lucht noot 29 *"Zo wordt de uitstoot van SO_2 door de toepassing van een toenemend gebruik van zwavelarme dieselbrandstof steeds minder relevant"* , heeft het hanteren van zeer optimistische (irreële) uitgangspunten in de hand gewerkt.
Verder is er sprake van een methodologische misvatting en daaruitvoortvloeiend zeer ingrijpende (ontoelaatbare) onderschatting van emissie-gegevens, enerzijds veroorzaakt door een gebrek aan kritische beschouwing van het gebruikte bronnen materiaal, en anderzijds een verregaande positieve onderschatting van de overschrijdingen van de Europese grenswaarden (Directive 1999/32 EC en bijbehorende dochterrichtlijnen) t.g.v. de emissies van de zeescheepvaart, zowel op de Westerschelde als gedurende het verblijf (Hotelling) in de diverse Scheldehavens.
"Een doorvertaling naar mogelijke wijzigingen in de lokale luchtkwaliteit is niet uitgevoerd".

Ons inziens, geven opstellers daarmede aan dat de voorliggende S-MER Lucht op geen enkele wijze voldoet aan de daaraan te stellen eisen ingevolge de Europese regelgeving en de implementatie daarvan zowel in de Vlaamse als Nederlandse wetgeving.

Onze stellingname – positieve (ontoelaatbare) exorbitante onderschatting – illustreren wij aan de hand van een der onderliggende (maatgevende) gebruikte rapporten [20] ENTEC 2002 : "Quantification of emissions from ships associated with ship movements between ports in the European Community" pagina's VII en X.
Bij deze studie wordt er van uitgegaan dat het zwavelgehalte voor Marine Diesel Oil (ook Residual Oil genaamd) 2,7 % bedraagt.(Business As Ususal). Voorbijgegaan wordt aan het feit dat, o.m., in de Nederlandse en Belgische havens, naast Singapore en Fujairah, op grote schaal zwavelhoudende MDO-RO met méér dan 3,25 % SO_2 gebunkerd wordt.
Levering toegestaan, verbruik in en binnen territoriale en Europese kust-wateren in strijd met E.U. en I.M.O. richtlijnen, die ook onderling zeer grote verschillen vertonen (0,2 % versus 1,5% zwavelgehalte [SO_2] per 1-01-2008).

Verder constateren wij dat ook belangwekkende- relevante- onderliggende rapporten, die in zake Luchtvervuiling t.g.v. de Scheepvaart geacht mogen worden bij de eigen organisatie bekend te zijn, in de literatuuropgave ontbreken : Arcadis, Sept. 1999 "Marine Vessels Emissions Inventory" (Ports of Los Angeles and Long Beach).
Aan vele relevante meer recente Europese en Amerikaanse studies ter zake wordt volledig voorbijgegaan.

Onzerzijds wordt geconstateerd dat door de zeer excentrieke- perifere ligging t.o.v. de luchtvervuiling en luchtkwaliteitsmeting in het Scheldebekken, in het bijzonder m.b.t. Antwerpen, Terneuzen en Vlissingen, de meetstations Woensdrecht en Philippine geen betrouwbare en maatgevende resultaten kunnen verstrekken, anders dan een indicatie van de specifieke lokale lucht-omgevingskwaliteit.
Ons inziens, zijn alle in dit rapport verstrekte gegevens niet meer dan indicatief, onjuist en onvolledig en zodanig beperkend toegespitst op de Containervaart en de daaruit voortvloeiende gevolgen dat dit rapport dezelfde ontoelaatbare manco's vertoont als de S-MER Geluid .
Een concentratie op slechts 30 % van de scheepvaartbewegingen, dientengevolge kunnen de hierin verzamelde, beperkte, onvolledige en onzorgvuldig verzamelde gegevens geen basis voor besluitvorming ter zake vormen.
In de verwachting u hiermede van dienst geweest te zijn,
verblijven wij,
Hoogachtend,

Richard H. van der Pols, secretaris S.Harris, voorzitter B. van Kaam, penningmeester

Verslag van de hoorzitting over Project Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium gehouden op 4 oktober 2004 te Vlissingen

---

Aanwezig:	Dhr. Jansen	Onafhankelijk voorzitter
	Dhr. Van Zwam	ProSes
	Dhr. Van Holst	ProSes
	Dhr. Coosen	ProSes
	Dhr. Claessens	ProSes
	Dhr. Dauwe	AWZ afdeling Zeeschelde

Alsmede 15 insprekers, 90 belangstellenden en een aantal mensen van Rijkswaterstaat en Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Inleiding

De voorzitter opent de hoorzitting in het kader van Project ProSes.

De voorzitter legt uit dat de hoorzitting is bedoeld om mensen mondeling de gelegenheid te bieden hun zienswijze kenbaar te maken. Ook kan een schriftelijke zienswijze worden ingediend. De schriftelijke reacties kunnen tot uiterlijk 15 oktober 2004 verzonden worden naar het Inspraakpunt, Postbus 30316, 2500 GH Den Haag. Schriftelijk inspreken kan ook via de internetsite www.inspraakvenw.nl. Alle informatie is te vinden in de bibliotheken, gemeentehuizen en op de website, www.proses.be of www.proses.nl.

De voorzitter licht toe dat alle inspraakreacties worden toegevoegd aan het dossier aan de hand waarvan de desbetreffende ministers eind 2004 een beslissing zullen nemen over de ontwikkelingsschets waarna de besluitvorming geschiedt binnen de Vlaamse en Nederlandse regeringen.

Tijdens de hoorzitting is Omroep Zeeland aanwezig die een televisieverslag zal maken. Spreker kunnen aangeven indien zij niet op band wensen te worden opgenomen.

De voorzitter meldt verder dat van deze hoorzitting een verslag wordt gemaakt, dat wordt toegestuurd aan insprekers.

1. De heer P. Koeijer, voorzitter ZLTO Zeeland, Postbus 46, 4460 BA Goes

Dit is de derde keer dat spreker inspreekt. Ook zal hij een schriftelijke reactie indienen.

Spreker vindt het niet passen dat de kaarten nog niet aangepast zijn. De heer Van Gorsel heeft op de eerste avond gezegd dat de kaarten suggestief zijn. De ene keer zijn de zeedijken wel opgenomen, de andere keer niet. Daardoor denkt spreker dat de bewindslieden geen juiste indruk krijgen van de hoeveelheid water die er in Zeeland is. Spreker gaat ervan uit dat de kaarten worden aangepast voordat het voorstel bij de bewindslieden ligt.

Spreker verbaast zich over het onderwerp natuurlijkheid dat in verband wordt gebracht met ontpolderen of ruimte geven aan de rivier omdat de status van de natuur achteruit gegaan is. Als er ontpolderd moet worden, vindt spreker dat de helft van Nederland ter discussie staat. Rondom de Westerschelde wordt nu volgens spreker de meest onnatuurlijke ingreep gepleegd, namelijk verdiepen. Elke dag moet dan gebaggerd en gestort worden om die diepte op peil te houden. Er zwemmen nu zeehonden in de Westerschelde wat spreker een teken van natuurlijkheid vindt.

Spreker zegt dat de voorgestelde verdieping hooguit nog één generatie Antwerpen van de zee houdt. Volgens hem vindt Antwerpen 13,1 meter nu al veel te weinig. Voor die ene generatie worden nu volgens spreker kunstgrepen uitgevoerd waarvan men later wellicht spijt krijgt.

Spreker vindt dat er te weinig discussie over dit onderwerp mogelijk is. Hij zegt dat er nu een aantal maatregelen wordt voorgesteld in de ontwikkelingsschets tot 2010 maar in de onderliggende boeken staat dat die onderdeel uitmaken van een langere termijnvisie voor de Schelde tot 2030. Daarin staat dat het gaat om 3.000 hectare landbouwgrond. Uit de schets blijkt dit niet, evenmin als welke projecten het betreft en hoe het ingevuld zal worden. Hij concludeert dat er nu stappen worden ondernomen waarvan de consequenties niet bekend zijn.

Een andere onzekerheid is de stort- en baggerstrategie volgens spreker. Er wordt steeds gezegd dat het beter is om de Westerschelde robuuster te maken want dan kan een ingreep worden opgevangen. Vervolgens wordt dan weer gezegd dat die ingreep geen enkel effect heeft. Spreker vindt deze redenering niet kloppend. Spreker vraagt wat er gebeurt als het daadwerkelijk tegenvalt. Als toch ondiep water verloren gaat in de Schelde kan men in Brussel zeggen dat dit habitatgebied is dat gecompenseerd moet worden, aldus spreker. Spreker vraagt wie dan bepaalt welke polders ontpolderd worden en hoe. Hij vindt dat daar een scenario voor moet zijn.

Spreker zegt dat op basis van de maatschappelijke kosten/batenanalyse blijkt dat er voordelen voor zowel Vlaanderen als Nederland zijn, maar dat er voor Zeeland geen lusten zijn. Dit vindt spreker niet in balans, reden waarom er niet verdiept moet worden.

2. De heer V. Klap, Zeeuwse Milieufederatie, Postbus 334, 4460 AA Goes

Spreker zegt dat de discussie over de toekomst van de Westerschelde veel onrust bij de mensen teweegbrengt. De commotie richt zich niet zozeer op de verdieping maar op de plannen voor natuurontwikkeling. De onrust komt grotendeels voort uit onzekerheid, aldus spreker. In Rilland maakte een landbouwer duidelijk hoezeer hij lijdt onder die onzekerheid. Spreker memoreert wat de heer De Koeijer tijdens de hoorzitting in Rilland gezegd heeft, namelijk dat de landbouwers het gevoel hebben dat elk moment een 'sloper' bij hen op de stoep kan komen te staan, met een envelop met geld. Spreker zegt dat de sloper de afgelopen eeuw al erg vaak bij de landbouwer op bezoek is geweest, elke keer zonder envelop. Dit verhaal gaat volgens spreker voor de hele wereld op, waardoor de internationale politiek besloten heeft richtlijnen op te stellen die de natuur beschermen. De eerste stap is dat gebieden die in het verleden te zeer zijn aangetast, worden hersteld, hetgeen voor de bevolking dan min of meer uit de lucht komt vallen, aldus spreker.

Spreker zegt dat het onderzoek dat in ProSes-kader is verricht andermaal heeft uitgewezen dat het Schelde-estuarium lang niet zo gezond is als het zou kunnen zijn. Dat de waarschijnlijke schade voor de volgende verdieping kleiner is dan gedacht, krijgt volgens spreker veel aandacht, maar dat het estuarium onacceptabel onnatuurlijk is, blijft onbesproken. Dit heeft consequenties voor de houding ten aanzien van natuurontwikkeling. Spreker zegt dat politici hun mond hierover niet opendoen, met deze houding suggereren zij dat de natuurontwikkeling een keuze is en niet een plicht. Spreker vindt het in die situatie logisch dat het geluid van de potentiële gedeputeerden groot gewicht in de schaal legt. Hij zegt dat bestuurders ervoor waken om betrokkenen te informeren dat het onvermijdelijk is dat de sloper zijn ronde zal doen. Spreker vindt dit struisvogelpolitiek waardoor de gedupeerden in onzekerheid blijven.

Spreker zegt dat de maatregelen in de voorgestelde schets minimaal zijn. Zo staat er te lezen dat de ruimte voor de rivier het uitgangspunt is voor de natuurmaatregelen. Dit heeft volgens spreker geleid tot een armzalig Nederlands pakket. Dit basispakket wordt aangemerkt als een voorloper van de instandhoudingsdoelstelling van het estuarium. Volgens de plannen krijgt de rivier op enkele plaatsen de mogelijkheid zich enige ruimte te verschaffen. Daarvoor moet hij zich nog wel door pijpen heen zien te wurmen en is de daarachter gelegen ruimte hoog en zeer beperkt, aldus spreker. Volgens hem is van werkelijke ruimte voor de rivier geen sprake en morfologisch gezien bieden de maatregelen geen enkele meerwaarde. Spreker vindt dan ook dat het basispakket een forse uitbreiding behoeft. Hij wil dat de politiek in overleg met de betrokkenen hieraan invulling geeft, zodanig dat dit leidt tot een maatschappelijk aanvaardbaar resultaat. Spreker vindt het wreder als gedaan wordt alsof het nog alle kanten op zou kunnen gaan.

3. **De heer Hugense, voorzitter districtscommissie Zeeland Natuurmonumenten, Dorpsplein 4, 4443 AD Nisse**

Spreker vindt dat natuurlijkheid van het gebied een sluitpost dreigt te worden. Spreker vindt dat de afgelopen 50 jaar onvoorzichtig met de Schelde is omgesprongen, 30% van de natuurlijkheid is verloren gegaan en 80% van de schorren in het zoute deel is verdwenen. Inpoldering en verdiepingen hebben geleid tot wezenlijke veranderingen in het estuarium. In Europa wordt volgens spreker allang onderkend dat we voorzichtiger moeten omgaan met dit soort belangrijke natuurgebieden, terwijl dit in Nederland nog niet doorgedrongen is.

Natuurmonumenten was betrokken bij de procesgang van Proses. Spreker hoort steeds vaker vanuit de achterban de vraag of Natuurmonumenten medeverantwoordelijkheid wil dragen voor een onvermijdelijk lijkende verdere verdieping en verarming van de natuurlijkheid van de Schelde. Het resultaat van de investering in het overleg begint zich af te tekenen in de vorm van een voor spreker uitermate teleurstellende ontwikkelingsschets 2010, het Schelde-estuarium. Hij zegt dat er een toenemend wantrouwen ontstaat jegens ProSes, ook na de uitleg eerder deze avond. Spreker zegt dat er aannames worden gedaan, dat er nog onderzoeken moeten plaatsvinden en dat er constateringen gaande het proces worden voorgesteld, hetgeen volgens spreker allemaal onvoldoende kwalificeringen zijn voor hetgeen er gaat gebeuren.

ProSes zegt dat 100% zekerheid bieden niet mogelijk is, maar spreker benadrukt dat het hier juist gaat om grote onzekerheid voor het derde natuurgebied van Nederland. Spreker vindt dat er goed nagedacht moet worden of het verstandig is om dat ten koste te laten gaan van een verdere verdieping van de Schelde.

4. **De heer R.H. van der Pols, Vereniging Bewoners Belangen Bergen op Zoom, Bredasestraat 48, 4611 CH Bergen op Zoom**

Spreker geeft aan geen tegenstander van de verdieping te zijn. Nederland heeft veel moeite de Belgen te geven wat hun rechtens toekomt. Er zitten aan de ontwikkelingsschets een heleboel aspecten die nu nog openliggen. Spreker zegt dat er één groot probleem is, namelijk de vraag of besluitvorming in deze projecten mogelijk is zolang die instandhoudingsdoelstellingen niet vastgelegd zijn. Spreker denkt dat elke besluitvorming zonder dat eerst aan de Europese voorwaarden voldaan is, zonder meer onderuit gehaald kan worden. De instandhoudingsdoelstellingen zijn er ook nog niet voor de vogelgebieden die twee jaar geleden al aangewezen zijn, aldus spreker. Het hele basispakket dat wordt voorgesteld is voor spreker gebakken lucht. Spreker zegt dat Nederland tot tweemaal toe in gebreke is gesteld ten aanzien van de natuurcompensatie tweede verdieping. Volgens hem moet het hele pakket dat manco meehelpen verhelpen maar wordt dit niet gespecificeerd. Dit is één van de kernpunten dat volgens spreker beter toegelicht moet worden.

Volgens spreker wordt vergeten dat de gemiddelde lading van containerschepen nu al 25% gevaarlijke stoffen omvat. Hij denkt dat men zich niet realiseert dat het onderdeel containerscheepvaart slechts 30% van het totaal is. Nu worden allerlei berekeningen alleen op de containervaart gemaakt, terwijl de rest niet wordt meegenomen, aldus spreker. Daarnaast wordt gesteld dat de aanvullingen op het basispakket straks een opgetuigde, nieuwe organisatie vereisen. Ook is vereist dat de provincie Zeeland inhoudelijk de regie moet voeren, terwijl de provincie Zeeland zich vanaf 1996 stelselmatig uitgesproken heeft tegen elke vorm van ontpoldering, aldus spreker. Hij concludeert hieruit dat men niet weet wat men doet. **(Zie bijlage: uitgebreid verslag hr. V.d. Pols.)**

5. **De heer H.D. Strookman, Smallegangesbuurt 61, 4461 AT Goes**

Spreker stelt uit de rapporten vast dat de natuurlijke kenmerken van de Schelde kunnen worden omschreven als volgt: het is een gebied dat bekend staat vanwege zijn dynamische tweegeulen structuur en bovendien een gebied dat een geleidelijke overgang kent van zout naar zoet.

Dat de Schelde wordt verdiept, betekent volgens spreker dat het dynamische tweegeulen systeem vast komt te liggen en dat de geleidelijke overgang van zout naar zoet significant vermindert. Dit heeft grote gevolgen voor de Schelde waarvoor een passende beoordeling zal moeten plaatsvinden. Ook zullen volgens spreker alternatieven gezocht moeten worden en zoals de Raad van State heeft aangegeven zal dit in het binnen- en

Spreker stelt vast dat het netto resultaat 2 miljard bedraagt. In dat kader vraagt hij zich af waar het grote maatschappelijke belang ligt en of de investeringen die in dit project gestoken worden, ook ergens anders besteed kunnen worden wat meer werkgelegenheid en omzet voor Antwerpen zou opleveren. Spreker denkt dat de onderliggende plannen niet kunnen doorgaan vanwege juridische en economische redenen.

6. De heer N. Buurman, De Savorin Lohmanlaan 61, 4384 KS Vlissingen

Spreker is teleurgesteld dat er onvoldoende informatiemateriaal is verstrekt deze avond. Het is spreker opgevallen dat de belangen van de burger worden weggelaten en dat de burger zelf nauwelijks in beeld komt. Spreker vindt dat het project niet gericht is op een verantwoord beheer van de Schelde, maar op het creëren van een kanaal of waterweg van Antwerpen naar de Noordzee. Volgens spreker staat er niets in over 335 meter lange containerschepen met 835.000 containers met gemiddeld 35% gevaarlijke stoffen. Hij zegt dat de risicocontouren pas aangepast worden als er bijvoorbeeld drie keer zo veel LPG-schepen bij Vlissingen voorbijkomen. De gemeente Vlissingen heeft het Scheldeterrein gekocht voor 100 miljoen Euro, volgens spreker een grote vergissing. Spreker vindt dat er te veel op korte termijn wordt gedacht. Spreker geeft aan dat er elders in Europa wel stormvloedkeringen zijn gerealiseerd.

7. J. van Seters, Dow Benelux, Postbus 48, 4530 AA Terneuzen

Spreker wil graag het belang van het bedrijf waar hij werkzaam is, Dow Benelux, toelichten waar 2.200 mensen werken. Spreker zegt dat het bedrijf heeft geleerd met de natuur te leven zoals die er is, en dat er afspraken zijn gemaakt hoe omgegaan wordt met de ontwikkeling van een ecologische hoofdstructuur alsmede afspraken in het kader van gebiedsgerichte benadering kanaalzone. Waar spreker mordicus tegen is, is dat er nu een extra natuurontwikkeling gedaan wordt in het gebied direct grenzend aan zijn bedrijventerrein. Spreker denkt dat dit ten koste zal gaan van de toekomstige ontwikkelingen van het bedrijf, er zijn uitbreidingen gepland. Het gebied is aangewezen als industrieterrein de Mosselbanken. Ook wordt gevreesd voor dat het ten koste zal gaan van het voorzetten van de huidige activiteiten mede in het kader van de vogelhabitat richtlijn. Spreker verzoekt te stoppen met verdere natuurontwikkeling omdat dit volgens hem een bedreiging voor het industriegebied vormt, terwijl de industrie de trekker van de Kanaalzone van Zeeuws-Vlaanderen is.

Spreker voert aan dat zijn bedrijf twee pijpleidingen onder de Westerschelde heeft lopen, één naar Total en één naar het Rotterdamse gebied. De vergunning vraagt van het bedrijf dat de pijpleidingen twee meter onder de bodem van de Schelde moeten liggen, waarvoor ook gezorgd is. Vroeger moest het bedrijf eens per zeven jaar actie ondernemen om de leiding terug te brengen op het gewenste niveau. Vanaf de jaren negentig moet dit om de twee jaar gebeuren, hetgeen een duidelijk gevolg is van andere stromingen in de Westerschelde. Het bedrijf heeft daartoe een claim bij Rijkswaterstaat neergelegd. Spreker wil duidelijk maken dat Dow Benelux die claim niet zal laten vallen.

8. De heer R. Vermue, ZLTO Walcheren, Oude Schroeweg 124, 4339 PV Nieuw en St. Joosland

Spreker sluit zich aan bij hetgeen door de eerste spreker, de heer de Koeijer, is gezegd. Spreker vindt dat de verdieping van de Westerschelde wordt afgewenteld op de Zeeuwse polders. ZLTO Walcheren heeft grote problemen met het opofferen van zo'n groot landbouwgebied voor een vaarwegverdieping. Spreker zegt dat de Zeeuwse landbouw en de bevolking tegen ontpolderen zijn.

9. De heer Groenink, Brabants-Zeeuwse Werkgeversvereniging, Postbus 97, 4550 AB Sas van Gent

Spreker geeft aan ook schriftelijk een reactie te zullen indienen. Spreker heeft bezwaar tegen een getij-onafhankelijke diepgang van 13,1 meter omdat de economische effecten van deze verdieping op de Zeeuwse havens Terneuzen en Vlissingen volledig buiten beschouwing zijn gebleven. Spreker vindt dat de verdieping uitsluitend voordeel biedt voor de haven van Antwerpen en de concurrentiepositie van met name de haven van Vlissingen en de industrie in de regio verslechtert. Spreker is van mening dat mocht de verdieping er komen, voor de Zeeuwse zeehavens dan ook stimulerende maatregelen genomen moeten worden om de huidige concurrentiepositie te bestendigen. Om de voor de verdieping scheef getrokken verhouding te herstellen denkt spreker dat een stimuleringsfonds ingesteld zou kunnen worden voor de

verdere ontwikkeling van de Zeeuwse havens. Uit dat fonds zouden nieuwe ontwikkelingen kunnen worden gestimuleerd en kunnen bedrijven die rechtstreeks economisch nadeel van de verdieping ondervinden worden gecompenseerd, aldus spreker. Spreker zegt dat een dergelijk fonds tevens de mogelijkheid kan bieden om eventuele toekomstige en nu nog onbekende negatieve effecten te kunnen neutraliseren. Spreker vindt dat gezien de volgens de MKBA enorme economische baten voor de havens buiten Zeeland, dit als een te realiseren optie moet worden gezien.

Spreker zegt dat de overige argumenten ten aanzien van veiligheid en milieu al voldoende door andere insprekers naar voren zijn gebracht.

10. De heer Sanderse, Strandvereniging Valkenisse, Postbus 214 4380 AE Vlissingen

Spreker geeft aan dat de zorgen van zijn 300 leden uitgaan naar het strand. Sinds 1990 merkt spreker dat het strand afkalft. Na de tweede verdieping is de stroom toegenomen en het strand verder afgenomen. Spreker vraagt de garantie dat hij op het strand kan blijven en dat er voldoende strand gesuppleerd wordt van zand van de steenbanken opdat het strand schoon blijft. Er zijn veel ondernemers in de recreatieve sfeer die daar ook gebruik van maken.

Spreker zegt dat eerder min of meer is gezegd dat er niet gekeken zou worden naar het estuarium in de Schelde westwaarts van Vlissingen. Nu blijkt dat er voorzichtig toch gedacht wordt aan wat natuurgebieden. Spreker is de mening toegedaan dat als men de Schelde wil verdiepen waardoor men meer water in en uit de Schelde laat stromen, met daarbij opgeteld het grote debiet door ontpoldering, de stroom nog veel meer zal toenemen. Dit betekent dat nog meer strand verloren gaat maar ook dat er onderzoek gedaan moet worden, aldus spreker. Spreker zegt dat de huidige modellen niet goed zijn. Er moet volgens hem eerst een gedegen studie zijn waarna een verdieping kan plaatsvinden.

11. De heer J.M. Zaadnoordijk, Vereniging van Naïeve Ouderen, Verdilaan 63, 4384 LC Vlissingen

Spreker heeft gezien dat de natuurlijkheid van het jaar 1900 van 100% tot 1999 van 70% gecompenseerd moet worden. Spreker zegt dat er ook veel veranderd is tussen 1800 en 1900 waarbij hij zich afvraagt wat hiervan gecompenseerd is. De natuurlijkheid van de Westerschelde is volgens spreker ver te zoeken want overal is er bedijkt wat onnatuurlijk is. Spreker zegt dat een deel van de onnatuurlijkheid door bedrijvigheid komt, evenals de Schelde en inpolderingen langs de Schelde. Dit hangt samen met de bevolkingsdichtheid. Daarmee is volgens spreker geen rekening gehouden. Spreker wil weten waarom.

Spreker zegt dat de nieuwe natuur aangelegde natuur is hetgeen betekent dat het cultuur is. Het verschil met nieuwe natuur en bestaande parken is dat de nieuwe natuur niet toegankelijk is voor de recreant en de parken wel. De overeenkomst tussen nieuwe natuur en parken is dat beide worden onderhouden. Spreker vindt dat er meer ruimte voor recreanten nodig is. Hij heeft het idee dat alleen het belang van de vogels geldt. Spreker vraagt of er een behoorlijke schadevergoedingsregeling voor gedupeerden komt van de te herstellen natuur, evenals voor de mensen die in de Schelde hun brood moeten verdienen.

12. De heer Gruyaert, Verbrugge, Royaertstraat 6, 2610 Wilrijk, Antwerpen

Spreker heeft een aantal jaren in de haven van Antwerpen gewerkt, hij werkt momenteel bij Verbrugge. Spreker verwacht dat na de Scheldeverdieping de fileproblemen bij Antwerpen nog groter zullen worden.

Spreker stelt dat er totaal niet is onderzocht wat er allemaal mogelijk is in de haven van Vlissingen. Er wordt volgens hem niet over bulk en cellulose gesproken. Spreker zegt dat als de Scheldeverdieping doorgaat het pertinent zeker is dat er veel arbeidsplaatsen verloren zullen gaan. Dit vindt spreker een zeer belangrijk punt.

13. De heer R. Quartel, Verbrugge, Postbus 398, 4380 AD Vlissingen

Spreker sluit zich aan bij de vorige spreker, van wie hij een collega is. Spreker zegt dat er geen enkele aandacht is besteed aan de mogelijke consequenties van de verdieping van de Westerschelde voor de bestaande activiteiten in Vlissingen. Door die verdieping wordt er volgens spreker inbreuk gedaan op de

concurrentieverhoudingen tussen de Vlissingse en Antwerpse haven op het gebied van conventionele lading, wat momenteel de belangrijkste goederenstroom van Vlissingen is. Spreker vindt dat als de spelregels nu eenzijdig zouden worden veranderd, dit niet zonder consequenties kan blijven. Dit heeft ook effect op de werkgelegenheid in de Zeeuwse havens, aldus spreker. Spreker zegt dat de Zeeuwse haven de trekpaarden van de economie in Zeeland zijn. Hij denkt dat daar voorzichtig mee omgegaan moet worden. Het is volgens hem zinvol dat de commissie ook die effecten zal onderzoeken voordat er een besluit wordt genomen omtrent de verdieping.

14. De heer P. van der Maas, Julianastraat 6, 4484 AK Kortgene

Ten aanzien van de natuurlijkheid heeft spreker in de stukken een groot aantal voorbeelden gezien. Spreker zegt dat tegelijkertijd is gezegd dat het daarbij niet zou kunnen blijven en dat voor de natuur en alles daaromheen in de toekomst nog meer vanuit het gebied zal worden gevraagd. Spreker vindt dat dit niet geconcretiseerd wordt, er worden alleen maar een paar voorbeelden gegeven. Spreker is van mening dat het voor politici onmogelijk is op basis hiervan en het feit dat niet duidelijk is wat de toekomst brengt, een beslissing te nemen. Spreker vraagt hoe een burger, het draagvlak, zich een beeld kan vormen als er alleen maar voorbeelden worden gegeven. Spreker vindt dat op basis van deze gegevens geen mening gevormd kan worden. Spreker maakt er bezwaar tegen dat dat op deze basis nu toch moet gebeuren binnen een zeer korte tijd.

Spreker geeft aan dat hij de uitgangspunten voor natuur niet kan begrijpen. Voor de natuur wordt het jaar 1900 als uitgangspunt genoemd en worden de maatregelen die genomen zijn sinds 1950 als nadelig voor het hele gebied beschouwd. Spreker begrijpt niet dat het rapport de eisen baseert op het jaartal 1900, uitgaande van voorschriften die pas in de zeventiger jaren van kracht zijn geworden en terugwerken tot 1900. Daartegen maakt spreker bezwaar.

15. Mevrouw M. Meerman, Werkgroep Verzet tegen Verdieping Westerschelde, Jan Vermeerlaan 32, 4381 RZ Vlissingen

Spreker constateert dat de Zeeschelde weer wat verruimd wordt en dat bij de Kalkense Meersen hierdoor een stuk nat weiland verloren gaat. Daarvoor krijgt men wel een goede berging in verband met de veiligheid tegen een waterstand die ontstaat bij Noordwesterstorm op de Zeeschelde.

Ten aanzien van het stukje grond bij Lokeren dat naar GGG zou gaan, merkt spreker op dat dit beter, gezien de cultuurhistorische waarde hiervan, een GOG kan worden.

Ontpolderen moet op den duur wel gebeuren, zegt spreker. Dit kan door de zee gedaan worden met alle gevolgen van dien. Ook kan het door mensen worden gedaan. In het rivierengebied hebben de boeren dit zelf gedaan. Spreker vindt dat de inventiviteit van de boeren bij de ontpoldering betrokken moet worden.

Spreker zegt dat Nederland de vorige eeuw volledig is afgesloten, behalve de Westerschelde. Bij een noordwesterstorm stuwt het Noordzeewater zich op door het kanaal, de Westerschelde en de Zeeschelde. Dit is een groot estuarium maar te klein voor zoiets, vindt spreker.

Spreker vraagt zich of de vergroening van de rivier bij de Zeeschelde door wat ingrepen wellicht toch behouden kan blijven. Er komt daardoor meer zuurstof in de lucht en is er een goede absorptie van kooldioxide en ook het fijnstof wordt opgenomen door het groen. Riet zit in de Zeeschelde en geeft een waterzuivering.

Spreker weet van duikers dat ten gevolge van de vorige verdieping en het voortdurend baggeren het zand er uit zakt en er een sliblaag als een deken op de grond is gaan liggen die bij eb en vloed heen en weer schuift. Dit heeft als gevolg dat het bodemleven kapot is. De Westerschelde en de Waddenzee zijn de kraamkamers voor de Noordzee en dat dreigt hierdoor verloren te gaan. Ook de Eurokotters moeten er volgens spreker uit omdat die het jonge broed tot aan de kant toe weg vissen, op één meter diepte.

Spreker vindt dat als Antwerpen iets wil, er iets aan de bevaarbaarheid bij de rivierruiming bij Melle gedaan moet worden. Zij zegt dat de binnenschippers maar twee uur voor hoog water en twee uur na laag water de

kans hebben om naar Frankrijk te gaan, anders liggen ze aan de grond. Ook hier zou dan een hoger rendement uit de verdieping kunnen worden gehaald, aldus spreker.

In het kanaal van Gent naar Terneuzen, op het Hollandse deel heeft spreker de Red Riffer gezien, een groot schip. Het watermerk zat op 17 meter. Het schip was ongeladen en kon door de sluis van Terneuzen. Spreker zegt dat als dit schip op de Westerschelde ook door zou moeten naar Antwerpen, het 20 meter nodig zou hebben, ofwel acht meter meer verdieping. De Queen Mary II van Rotterdam is ook zo diep. Dus spreker vraagt zich af hoe diep Antwerpen de geul wil hebben. Spreker is tegen verdieping, want als er nu verdiept wordt, wil Antwerpen de volgende keer weer meer verdieping om uiteindelijk op 25 meter te komen.

Spreker meldt dat wat de bevaarbaarheid betreft, de kapiteins van de PSD en de BBA zeggen dat dit niet haalbaar is met grote schepen. Nautisch is het niet mogelijk. De rivier neemt in versnelling toe en er worden schepen door de stroming weggezet op de dijk, aldus spreker.

Volgens spreker klagen de binnenschepers nu al over hekgolven van één meter die zij vaak met een geladen binnenschip dwars over het dek krijgen. Spreker zegt dat als er wordt verdiept, de schepen een hoge snelheid krijgen, dit plus de snelheid die ze nodig hebben om minimaal te kunnen varen om hun roer te bedienen, veroorzaakt grote hekgolven die over de rivier en het strand spoelen. Spreker zet vraagtekens bij de meergeulen stroom en de meander ter demping van het hoog water.

Spreker zegt dat de Schelde in veertig jaar is uitgediept van 5 meter tot 11,2 meter en straks tot 13,6 meter. Zij vraagt zich af of er daarna nog verdiept wordt. Dit impliceert volgens haar van 3 tot 4 naar 7 tot 8 kilometer meer, waarbij zij de luchtvervuiling van de grote schepen in het midden laat. Voor Vlissingen is gemeten dat de grootste vervuiling door de zeeschepen wordt veroorzaakt, aldus spreker. Spreker vraagt zich af wat er gebeurt als een schip van 300 meter uit zijn roer loopt in het Nauw van Bath of bij Rilland. Dit schip verspert dan de volledige vaargeul en bij Bath kan dan de rivierafvoer niet weg. Om deze reden is spreker tegen verdiepen.

Spreker zegt dat de Kalkense Meersen een goede komvorming geeft. Zij vindt verder dat er genoeg vlees gehouden moet worden tussen de Deurgang en Zaaftingendok en de Hedwig-, Prosper- en Doelpolder. Spreker vindt het heel goed dat de Ruppel en de Zinne worden afgesloten zodat niet heel België onder water kan komen te staan. Zij is het ermee eens dat er afsluitingen tegen hoog water komen en dat er voor de wateroverlast rententiebekkens aan de zoete kant komen.

Spreker merkt op dat bij Dishoek en Zoutelande de vaargeul heel sterk aan het versmallen is en steeds meer de kant van de kust op gaat.

Spreker roept op respect te hebben voor het landschap en de bestaande historische functies bij de Schelde.

Spreker vraagt de politici bij akkoord met dit verhaal hiermee te werken als keurslijf voor de bevolking. Zij roept op tot respect voor de inwoners en het plan niet te laten doorslaan tot een alles zaligmakend plan. De natuur regelt zichzelf, aldus spreker. Als voorbeeld noemt zij de zoutdoorlaatschuif die goed berekend was.

Spreker geeft aan dat voor de Antwerpse haven het rentmeesterschap geldt en niet alleen de economie. Bij de verdiepingen kan het hele geulenstelsel inzakken waardoor Antwerpen afgesloten wordt.

De voorzitter constateert dat niemand nog het woord wenst te voeren. Hij wijst erop dat er nog tot uiterlijk 15 oktober 2004 zienswijzen kunnen worden ingediend. De voorzitter dankt iedereen voor de aanwezigheid en sluit de hoorzitting.

Bewoners Belanghebbenden Groep Moerdijk - Zandvliet
Secretariaat: Richard H. van der Pols
Vereniging Bewoners Belanghebbenden B.o.Z.,e.o.
"Goederen – Spoor – Weg"
Opgericht (4-06-2003, voorheen Bewoners Comité Bredasestraat,e.o.) 9-09-2003 .
Ingeschreven d.d. 11-09-2003 Verenigingenregister K.v.K. W.-Brabant Nr. **20111975**
Secretariaat: Richard H. van der Pols, Bredasestraat 48
4611 CH Bergen op Zoom tel: (0164) 259 139/ 249 277
e-mail : <rhvanderpolsboz@planet.nl>
website : www.goederenspoorWEG.nl

5 oktober 2004

Aan het Inspraakpunt Verkeer & Waterstaat, ProSes
Re: "Ontwikkelingsschets 2010 Westerschelde-estuarium"

Inspraakreactie toegespitst op de Voorstellen voor Besluiten :
Gedeeltelijk, beknopt, mondeling ingebracht 4-10-2004 te Vlissingen.

Zeer Geachte Dames en Heren,

Allereerst willen wij u kenbaar maken dat wij voorstanders zijn van een zo snel mogelijke besluitvorming tot verruiming van de vaargeul van de Westerschelde tot een getij-onafhankelijke diepte van 13,10 meter.
Wij betreuren het dat onder zware politieke en maatschappelijke druk, ten behoeve van een zo snel mogelijke politieke besluitvorming – de voor Nederland méér aanvaardbare getijongebonden diepgang van 13,10 meter (niettegenstaande pogingen deze diepgang eerder tot 12,50 en/of 12,80 meter te beperken) – de Vlaamse regering ingestemd heeft met deze (economisch en nautisch gezien) onjuiste beperking van de nu gevraagde diepgang ten opzichte van de oorspronkelijke verdiepingsaanvraag : - 14 meter getijongebonden.

Deze beperking, die in de nabije toekomst tot een hernieuwde (noodzakelijke) verdiepingsaanvraag zal moeten leiden ten behoeve van de toegankelijkheid van de Haven van Antwerpen, ten gevolge van de nu reeds bekende, toenemende, scheepsgrootte en diepgang, brengt nu met zich dat beide regeringen zich binnen afzienbare termijn in overleg met de Europese Commissie dienen te beraden waar - **definitieve**- grenzen ten aanzien van de maximale toelaatbare verdere verdieping getrokken zullen moeten worden.

Onzerzijds wordt er hierbij voor gepleit deze – toekomstige – maximaal toelaatbare diepgang vast te leggen op 55 voet getijongebonden (exclusief kielspeling). In 2000 is de uitdieping in de Nieuwe Waterweg tot stand gebracht zonder enig milieubezwaar en/of protest.

Wij beseffen vanzelfsprekend dat de Westerschelde als 'estuariene delta' en 'levende rivier' niet vergelijkbaar is met het gegraven toegangskanaal naar de Haven van Rotterdam. De met de Havenuitbreidingen aangerichtte milieuschade blijft hier verder ongenoemd.

Dit laat onverlet dat, ons inziens, op basis van rechtsgelijkheid (gefundeerd op de vigerende internationale verdragen en conventies) naar Vlaanderen toe een toekomstige beperking van de maximaal toelaatbare uitdieping(verdieping) verdedigbaar is in het belang van de instandhouding van het 'estuariene karakter' van de (**grotendeels bedijkte**) Westerschelde.

Een beperking die, ons inziens, reeds een historische parallel heeft ten aanzien van de toegang van 'Very Large Crude Carriers', de 'Super-tankers' die de toegang tot de Westerschelde ontzegd werden op basis van de overeenkomst over de olie-pijpleiding Rotterdam-Antwerpen.

De voorliggende Voorstellen voor Besluiten dragen veel ongenoemde, verhulde en verzwegen kenmerken in zich. De genoemde streefdoelen zijn, in het bijzonder, afhankelijk van de medewerking van diegenen die aan de eerdere, noodzakelijk geachtte, Natuurcompensatie-voorstellen geen medewerking konden of wilden verlenen. Ongeacht de gronden.
Zo blijven de (herhaalde) ingebrekestellingen door de Europese Commissie van de door Nederland niet – c.q. onvoldoende uitgevoerde – Natuurcompensatie van de Tweede Verdieping volledig ongenoemd **(een analyse daarvan ontbreekt geheel)** hetgeen het draagvlak van deze voorstellen op voorhand ernstig aantast en de uitvoerbaarheid zeer twijfelachtig maakt.

Onzerzijds wordt er bewust van afgezien ons in de uitwerkingsvoorstellen rechtstreeks verband houdende met het nog (grotendeels) uit te voeren Sigma-plan te mengen. De bijna dertigjarige onzekerheden daaraan verbonden zowel als de specifieke aard van de voorstellen op Vlaams grondgebied achten wij niet te behoren tot onze directe maatschappelijke betrokkenheid. De gigantische verschillen in wat geacht wordt een aanvaardbaar (wettelijk) veiligheidsniveau te zijn zal ook in de toekomst een 'afgestemde veiligheidsbenadering voor het Schelde-estuarium' als ***'wenselijk'*** doen blijven omschrijven.

Zoals reeds in de aanhef vermeld betuigen wij onze instemming met een ongefaseerde getij-onafhankelijke verdieping tot 13,10 meter. **3.2.1 a)**
Wij zien ons genoodzaakt te constateren dat een deel van de daaraan verbonden bijbehorende deelbesluiten **b tot f**, ***die "onlosmakelijk zijn verbonden aan dit besluit"***, "de daarvan nog af te leiden instandhoudingsdoelstellingen", nog steeds niet geformuleerd noch van kracht zijn.
Ons inziens, brengt dit met zich dat besluitvorming, *anders dan principiële instemming met*, niet tijdig zal kunnen plaatsvinden. Een zware wissel op de Nederlands-Vlaamse/Belgische relaties en de toegezegde en vastgelegde –' tijdige' – besluitvorming.
Elk noodzakelijk juridisch beschermings- en toetsingskader ontbreekt, enerzijds zolang deze 'instandhoudingsdoelstellingen' niet geformuleerd zijn en anderzijds zolang de Europese Commissie niet tot de 'Habitat- aanwijzing' overgegaan is. Onverlet latende het 'voorzorg'-beginsel dat Nederland sedert de aanmelding voor de Habitat-richtlijn dient te hanteren.

Immers Nederland heeft zelve - in strijd met eerdere toezeggingen aan de Vlaamse/Belgische regering - ook de vaargeul Westerschelde onder de Habitatrichtlijn gebracht en zal daarvan dan nu ook de consequenties ten aanzien van gewenste en/of door Europa geeiste en/of nader te eisen natuurcompensatie in het belang van de instandhouding van het Schelde-estuarium onder ogen moeten zien.

Waarbij wij hier ons pleidooi voor een toekomstige maximaal toelaatbare uitdieping, in overleg met de Europese Commissie, nogmaals onder uw aandacht willen brengen.

Ook ten aanzien van reeds door ProSes in het kader van de 'Ontwikkelingsschets 2010 Westerschelde-estuarium' uitgevoerde (deel-) studies ten behoeve van de 'Permanente Commissie van Toezicht op de Scheldevaart' hebben wij bedenkingen/ formele inspraakreacties ingebracht op de deelrapporten **Geluid** en **Lucht** (beiden verzorgd door Arcadis-Technum) respectievelijk, d.d. 22-09-2004 en 2-10-2004.

3.2.1. c en 3.2.4. 1)

Ten aanzien van het deelrapport **QRA** " Toekomstig Transport Gevaarlijke Stoffen (Wester)Schelde", (Det Norske Veritas) dient opgemerkt te worden dat naast de kritiek op de gehanteerde groeifactor (2,85 versus 1,73) er op geen enkele wijze rekening gehouden is met het feit dat nu reeds **ca. 25% van alle in containers vervoerde scheepslading gevaarlijke stoffen betreft**, die in de meeste gevallen zich aan specifieke registratie onttrekken en buiten beschouwing blijven.

De interpretatie van dit rapport dient dus nadrukkelijk beperkt te worden tot de Externe Risico's van (grootschalig) vervoer van gevaarlijke stoffen over de Westerschelde.

De gehanteerde parameters betekenen, vanzelfsprekend, dientengevolge een zeer ernstige onderschatting en een veel te positieve benadering van de plaatsgebonden- en groepsrisico-factoren. Zo ook ten aanzien van de gevolgen van aanvaringen, lekfrequenties, etc.

De voorgestelde risicocontouren als onderzoeksresultaat, moeten nadrukkelijk beperkt worden tot de resultaten m.b.t. het onderzochte (grootschalig) vervoer van gevaarlijke stoffen.

Zij gaan voorbij aan het feit dat reeds nu méér dan **30 %** van de schepen een potentiële zeer gevaalijke lading **> 25 %** in containers over de Westerschelde vervoert.

Zij kunnen dus geenszins als maatgevend ten aanzien van zowel de huidige situatie als de (toekomstige) risico's op de Westerschelde beschouwd worden.

Ten aanzien van :

"De verantwoordelijke overheden in Vlaanderen en Nederland worden uitgenodigd om gezamenlijk overleg te voeren met als doel om de rampenbestrijdingscapaciteit binnen afzienbare tijd op een adequaat niveau te brengen".

ProSes, c.q. de Nederlandse ambtelijke deelname, is blijkbaar nog steeds niet op de hoogte van het feit dat de Chemische Rampenbestrijding in Vlaanderen/België en de Haven van Antwerpen, alsook ten behoeve van de N.M.B.S. volledig gecoordineerd wordt via de alarmcentrale en interventiedienst van de BASF. BASF is adviseur in deze van de Vlaamse/Belgische regering, de Stad Antwerpen, en o.m. de N.M.B.S. inzake uitrusting en opleiding van de Brandweerkorpsen.

De Nederlandse inspectie VROM heeft, de laatste vijf jaren, bij herhaling te kennen gegeven dat aansluiting bij de Vlaamse organisatiestructuur Chemische Rampbestrijding door haar ongewenst geacht wordt, mede uit financiële overwegingen, het gebruik van een commercieel bedrijf (BASF), en gebrek aan medewerking van Binnenlandse Zaken. Elk brandweerkorps in Nederland dient ter zake zelf -'het wiel uit te vinden'- en daarvoor de eigen specialisten te doen opleiden.

Ons inziens, is de Vlaamse regeling haalbaar, noodzakelijk, en méér dan gewenst voor het gehele Schelde-estuarium met inbegrip van Terneuzen-Kanaalzone en Sloe-gebied, in eendrachtige samenwerking met alle (ook bedrijfs-) brandweerkorpsen .

Uit te werken door de Permanente Commissie en de betrokken autoriteiten – Een opdracht ?

3.2.1 d en 3.3.1 a)
"Om de kwaliteit van het estuarium op een hoger niveau te brengen worden natuurontwikkelingsmaatregelen genomen" (zie verder par. 3.3)
3.3.1 a)
'Ruimte voor de rivier' wordt

- *Als leidend principe gehanteerd voor de invulling van het streefbeeld natuurlijkheid uit de LTV;*
- *voorlopig als de benadering gekozen voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen in de zin van de Habitatrichtlijn.*

Deze instandhoudingsdoelstellingen dienen, ons inziens, na de vereiste procedures doorlopen te hebben, vastgesteld te zijn voordat in het kader van deze "Ontwikkelingsschets 2010 Westerschelde-estuarium" een basispakket benoemd zou kunnen en/of mogen worden.
Zo ontbreken tot nu toe, eveneens, de instandhoudingsdoelstellingen voor de aangewezen Vogelrichtlijngebieden.
Het ontbreken van deze uitgangspunten dient te betekenen dat deze 'Ontwikkelingsschets' niet vastgesteld kan worden aangezien, zelfs de schijn van, enige rechtmatigheid ontbreekt.
Stellingnamen onder **3.2.2. Basispakket :**
"Voor het thema natuurlijkheid is een basispakket van maatregelen en projecten benoemd dat op voldoende bestuurlijk draagvlak kan rekenen en op redelijk korte termijn uitbvoerbaar en betaalbaar is".
Welk bestuurlijk draagvlak ? Mede in het licht van de standpunten m.b.t. 'Ontpolderen' ? Dit dient nader beschouwd te worden in het licht van de ontbrekende analyse m.b.t. de (niet) uitgevoerde Natuurcompensatie Tweede Westerscheldeverdieping.
Onzerzijds wordt hierbij uitdrukkelijk bezwaar gemaakt tegen de in deze "Ontwikkelingsschets 2010 Westerschelde-estuarium" gehanteerde procedure om te komen tot onomkeerbare besluitvorming, zonder dat aan de meest elementaire basisvoorwaarden voor de uitwerking is voldaan. Het, in het bijzonder de Zeeuwse samenleving, op deze wijze voor voldongen feiten pogen te stellen is niet alleen onaanvaardbaar maar ook in feite juridisch onmogelijk, anders dan dat de Nederlandse regering los van deze "Ontwikkelingsschets" **een procedure ten aanzien van de dringend noodzakelijke Westerscheldeverdieping vastlegt en doet uitvoeren.**
De hierdoor onvermijdelijke en onontkoombare bezwaar-en/of beroepsprocedures zullen de ontoelaatbaarheid van deze gang van zaken (Ontwikkelingsschets) noodzakelijkerwijze bevestigen.
Wij vinden het dan ook een 'gotspe' dat men durft te stellen in :
3.2.3 "Habitattoets: richtlijn juist gevolgd".

Onzerzijds wordt vastgesteld dat, voor ons, de 'dwingende noodzaak tot verruiming en verdieping van de vaargeul' aanwezig is en dat een deel van de afweging die toets terzake daarvan doorstaan heeft.
Ons inziens is het echter ontoelaatbaar dat hier formeel gesteld wordt :
"Het bij 3.2.1. onder a genoemde besluit tot verruiming is afgewogen tegen de in artikel 6 van de Habitatrichtlijn en de artikelen 3 en 4 van de Vogelrichtlijn vastgelegde verplichting tot het waarborgen van de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna van de speciale beschermingszones in het Schelde-estuarium"

Zonder vastgestelde 'instandhoudingsdoelstellingen' voor zowel voor de Vogelrichtlijn als voor de Habitatrichtlijn aangewezen en/of aangemelde gebieden is deze stellingname, zowel als een belangrijk deel van de gemaakte afwegingen, onhoudbaar en ontoelaatbaar.
Ons inziens, dient – vooruitlopend op de door de Nederlandse regering met Vlaanderen/België overeengekomen te nemen beslissing ten aanzien van de **'noodzakelijke verruiming en verdieping van de Westerschelde'** – deze voorgenomen besluitvorming ter toetsing aan de Europese Commissie voorgelegd te worden.
Dit dient, ons inziens, zeer urgent tot stand gebracht te worden. Pas daarna zou een voor de Nederlandse democratische rechtsgang en besluitvorming aanvaardbare modus voor de besluitvorming om te komen tot een zo spoedig mogelijke verruiming en verdieping van de Westerschelde door de Nederlandse regering aan het parlement voorgelegd kunnen worden.

3.3.2 Basispakket

De in het zogenaamde basispakket " *voorziene uitvoeringsprocedures* **(b)** *zullen zo spoedig mogelijk ter hand genomen worden om de projecten en maatregelen van het basispakket vóór 2010 te realiseren of met de uitvoering te starten".*
Deze 'Herstelmaatregelen ten behoeve van de estauriene dynamiek' in het bijzonder de maatregelen genoemd onder **(c en d)** kunnen op geen enkel draagvlak of steun van de Zeeuwse politiek en bevolking rekenen.
De stelling : **Besluit c** "Toevoegingen aan het basispakket".
"In Nederland zal aan de Provincie Zeeland worden verzocht om de inhoudelijke regie voor de verdere invulling te voeren". Een vermenging van wens- en droombeeld waaraan de Zeeuwse politiek noch de Zeeuwse burgerij medewerking zal willen of kunnen verlenen.

3.4 Voorgestelde besluiten over de aanpak: integraal en voortvarend.

"De ontwikkelingsschets betreft een integraal en samenhangend besluit"
"Deze Ontwikkelingsschets houdt een integraal besluit in over alle projecten en maatregelen"
De bilaterale organisatie ProSes, een ambtelijke Nederlands-Vlaamse samenwerking, poogt hiermede een politieke besluitvorming ten aanzien van deze Ontwikkelingsschets – vóór het tijdstip van haar opheffing t.g.v. deze voorziene en **qua tijdstip vastgelegde politieke besluitvorming** en vervanging door een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie – door te drukken voordat zelfs de democratische instellingen daar op enigerlei wijze kennis van hebben kunnen nemen, laat staan hebben kunnen instemmen met.
Het politieke besluitvormingsproces wordt hierdoor voor een niet te accepteren '*fait accompli'* gesteld. Men is voornemens een projectgebonden wet voor de uitvoering van de projecten en maatregelen voor te leggen voor politieke besluitvorming :
" Slikken of stikken " ? In hoeverre hierbij nog sprake kan zijn van 'reguliere nationale procedures' laten wij liever aan de daartoe bevoegde democratische instellingen ter beoordeling over, dan onzerzijds deze ambtelijke werkwijze en opstelling met alle daaraan verbonden gevolgen nader te kwalificeren.

Hoogachtend,

S. Harris, voorzitter R.H. van der Pols, secretaris

Verslag van de hoorzitting over Project Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium gehouden op 5 oktober 2004 te Waasmunster

---

Aanwezig:	Dhr. Jansen	Onafhankelijk voorzitter
	Dhr. Claessens	ProSes
	Dhr. Van Zwam	ProSes
	Mw. De Groote	ProSes
	Mw. Verheyen	ProSes
	Dhr. Dauwe	AWZ afdeling Zeeschelde

Alsmede 10 insprekers, 160 belangstellenden en een aantal mensen van Rijkswaterstaat en ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Inleiding
De voorzitter opent de hoorzitting in het kader van Project ProSes.

De voorzitter legt uit dat de hoorzitting is bedoeld om mensen mondeling de gelegenheid te bieden hun zienswijze kenbaar te maken. Ook kan een schriftelijke zienswijze worden ingediend. De schriftelijke reacties kunnen tot uiterlijk 15 oktober 2004 verzonden worden naar het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Gebouw Copernicus, Copernicuslaan 1, Bus 18, 2018 Antwerpen. Alle informatie is te vinden in de bibliotheken, gemeentehuizen en op de website, www.proses.be of www.proses.nl.

De voorzitter licht toe dat alle inspraakreacties worden toegevoegd aan het dossier aan de hand waarvan de desbetreffende ministers eind 2004 een beslissing zullen nemen over de ontwikkelingsschets waarna de besluitvorming geschiedt binnen de Vlaamse en Nederlandse regeringen.

De voorzitter meldt verder dat van deze hoorzitting een verslag wordt gemaakt, dat wordt toegestuurd aan insprekers.

1. De heer P. van Broeck, landbouwer, Belgische Dreef 4, 9130 Kieldrecht

Spreker heeft bezwaar tegen de procedure omdat er volgens hem met een verborgen agenda wordt gewerkt. Hij zegt dat het doel is om de Schelde te verdiepen en natuur te creëren en dat dit onder het mom van veiligheid aan de mensen verkocht wordt. Hij vraagt waarom er geen natuurgebieden onder water worden gezet. In de studies staat volgens spreker een tegenstelling. Hieruit blijkt dat de Scheldeverdieping geen noemenswaardige schade toebrengt aan natuur en veiligheid. In dit kader vraagt spreker waarom er dan allerlei bijkomende maatregelen genomen moeten worden.

De huidige visie van ProSes is een oude visie, vindt spreker. Er zijn verkiezingen geweest waarbij bepaalde partijen zijn afgestraft. Spreker vindt dat er argumenten worden gebruikt alleen maar omdat deze bij het doel van ProSes passen. De verkiezingen hebben bewezen dat bepaalde visies geen steek houden, aldus spreker. Dit plan is gelanceerd door de vorige regering en nu is er een nieuw beleid. Spreker zegt dat uit de vergaderingen in Nederland en België is gebleken dat er geen maatschappelijk draagvlak is voor deze plannen.

Het ontpolderen en het creëren van overstromingsgebieden is volgens spreker maar een begin. Als bij de uitdieping blijkt dat er nog bijkomende gevolgen zijn, dan zal er verder ontpolderd worden en zullen meer gebieden onder water gezet worden, zo is ook door ProSes aangegeven. Spreker denkt dat men uiteindelijk toch tot het besluit zal komen dat de stormvloedkering er moet komen. Spreker wijst erop dat er dan veel gebieden verknoeid zullen zijn, en dat veel geld uitgegeven zal zijn.

Spreker zegt dat het overstromingsgebied Hedwigpolder en Prosperpolder niet geschikt is als overstromingsgebied. Dit omdat in de holle kant van de rivier bij een opkomend tij de waterstand het laagst is. Daarnaast is het voor een goed overstromingsgebied nodig dat de verhouding overstromende dijk

tegenover de diepte van de polder juist is. Dit is ter plekke niet het geval want er is een diepe polder en een korte dijk. Om deze redenen vindt spreker dat er een stormstuw moet komen en dat ontpolderen en overstromingsgebieden tot die hoogte vermeden moeten worden.

Spreker vraagt welke problemen er volgens ProSes zijn stroomopwaarts. Hij stelt dat de uitdieping en het onderhoud van de rivieren verwaarloosd zijn. Volgens hem moeten de rivieren uitgebaggerd worden opdat deze bij hevige regenval kunnen lossen. Spreker vindt ook dat de dijken verwaarloosd zijn. Hij wijst erop dat het toegelaten is om aan bebouwing te doen in natuurlijke overstromingsgebieden van rivieren. Hij verwijst hierbij naar Hulst waar men wallen heeft aangelegd om het regenwater tijdelijk op te vangen. Dit water wordt dan langzaamaan gelost in het oppervlaktewater zodat dat de rivieren minder belast worden.

Spreker heeft voorts een ecologisch bezwaar tegen het onder water zetten van polders. Hij zegt dat studies hebben bewezen dat de beste en minst milieubelastende manier om de stijgende wereldbevolking te voeden is, dat de meest productieve gronden zo intensief mogelijk worden uitgebaat. In de onderhavige gebieden liggen volgens hem de meest productieve gronden. Hij wijst er in dit kader op dat in het tropisch regenwoud niet aan duurzame landbouw wordt gedaan, waardoor vele hectares aangetast worden.

Verder zegt spreker dat bij het uitdiepen van de Schelde gemeenschapsgeld gebruikt wordt voor buitenlandse bedrijven, zoals rederijen en containeroverslagbedrijven. Dit vindt hij een vorm van concurrentievervalsing. Hij vindt dat buitenlandse bedrijven zelf de kosten moeten dragen.

Voorts geeft spreker aan dat landbouwers goed voor hun gronden hebben gezorgd, waardoor deze voor alle doeleinden geschikt zijn. Hij vindt dat de landbouwers hiervoor gestraft worden. Hij wijst erop dat niet alleen voor de landbouwers banen verloren gaan, maar ook bij toeleveringsbedrijven en verwerkingsbedrijven, er gaan generaties arbeid verloren. Spreker is van mening dat dit aspect onvoldoende aandacht krijgt. Er is volgens hem geen eerlijke kosten/baten analyse gemaakt. Daarin had de opbrengst van de gronden over de jaren heen opgeteld en meegerekend moeten worden.

Spreker geeft aan dat de polders een belangrijk fourageergebied vormen voor ganzen. Ganzen kunnen zich in de schorren niet voeden en eten daarom van de gewassen. Om deze reden zijn de polders essentieel voor het vogelbestand.

Om ondiep water te maken stelt spreker voor het Verdonken land van Saeftinge af te graven. Dit resulteert in waterberging en paaiplaatsen voor vissen.

Spreker denkt dat Antwerpen op korte termijn weer een verdere verdieping zal willen. Hij vindt dat men moet erkennen dat de rivier zijn grens heeft bereikt en dat het beleid hierop moet worden aangepast. Dit betekent dat grote schepen moeten overladen. Spreker vraagt zich af met welke motivatie Nederland instemt met de onderhavige plannen. Ook wijst hij op de slotakte van Wenen waarin wordt gesproken over behoud en onderhoud van de vaargeul maar niet over verdieping.

Spreker vat samen bezwaar te maken tegen verdiepen. Hij is er voorstander van om een duurzame oplossing te kiezen, namelijk de bouw van de stormstuw. Daarbij moeten volgens hem hoger opwaarts de rivieren uitgebaggerd worden en de dijken versterkt. Als er gebieden onder water gezet moeten worden, moeten dit volgens spreker natuurgebieden zijn, en geen landbouwgronden.

2. De heer J. van Gavere, Rodendries 36, Waasmunster

Spreker is moeilijk verstaanbaar.

Spreker verzoekt om eerst een schoonmaakactie van de Durme aan te pakken. Verder meldt hij dat de inrichting van GGG's alleen maar rotte boel en moeras oplevert.

3. De heer K. van Dooren, Bakkerstraat 72, 9160 Lokeren

Spreker wil aangeven dat het gedeelte van deze avond dat plaatsvond voor de pauze, geen enkele zin heeft. Er is volgens hem op geen enkele vraag antwoord gegeven. Er zijn geen cijfers gegeven. Spreker wijst erop

dat de helft van de mensen al is weggegaan.

4. Mevrouw K. Bevers, eigenaar Kievietshoeve, Hooiendonkstraat 77, 2801 Heffen

Spreker geeft aan dat haar grond midden in een overstromingsgebied ligt. Spreker vertelt door een buurtbewoner van de plannen op de hoogte te zijn gebracht. Tot haar grote verbazing is zij als eigenaar nooit officieel geïnformeerd over de plannen. Een inspraakperiode tussen 15 september en 15 oktober voor alle bewoners van het Schelde-estuarium is volgens haar nutteloos omdat het merendeel van de mensen niet op de hoogte is van het bestaan van de studie. Spreker geeft aan dat toen zij twee jaar geleden haar huis kocht, zij meerdere malen bij de gemeente Willebroek heeft geïnformeerd of er verbouwd mocht worden en of alles in orde was om er te kunnen wonen. Er is haar toen verteld dat er geen probleem was en er is nooit over de plannen van een overstromingsgebied gesproken. Februari 2004 werd de renovatieaanvraag van spreker goedgekeurd nadat deze bij de gemeente, de provincie Antwerpen en het AWZ was voorgelegd. Spreker heeft inmiddels veel kosten gemaakt met de gedachte de rest van haar leven in haar geboortedorp te kunnen leven. Een mogelijke onteigening is voor haar niet alleen een financiële maar vooral een emotionele klap. Zij begrijpt niet dat mensen zoals zij door een beslissing van hogerhand en zonder medeweten onteigend kunnen worden en dat landbouwers hun broodwinning kunnen verliezen terwijl er andere mogelijkheden bestaan om de problemen op te lossen, ook al hebben die een hoger kostenplaatje.

Spreker vraagt zich af hoe het kan dat er onlangs een kilometer verderop gronden als bouwgronden zijn verkaveld die evenveel van de Zinnedijk liggen als haar hoeve en waarop momenteel op gebouwd wordt. Zij hoopt dat er snel duidelijkheid komt over deze zaak en dat er rekening wordt gehouden met haar en vele andere mensen die zich in dezelfde situatie van onzekerheid bevinden.

5. De heer O. Burm, Nieuwe Baan 71, 9111 Belsele

Na de vaststelling dat er in het verleden veel te weinig aandacht is geweest voor water in het leefmilieu heeft spreker besloten tot deze inspraak. Zijn visie wijkt af van de voorgestelde projecten. Zijn inspraak doet hij als toeziend burger en als belastingbetaler.

Spreker merkt op dat bij de samenstelling van de werkgroep OAP geen rekening is gehouden met de landbouw in Vlaanderen. Dit strekt volgens hem niet tot eer van Natuurpunt en BBL die ermee moeten leren samenwerken om de natuur in Vlaanderen te beschermen.

Spreker zegt dat algemeen wordt aanvaard dat een stormkeerdam de beste oplossing is om de Scheldeoevers tegen overstromingen te beveiligen. De beste plaats om die in te richten is volgens spreker niet aan de Belgische grens maar aan de monding bij Breskens- Knokke en Vlissingen. Hij stelt dat als deze ingericht wordt aan de Belgische grens, Zeeland hoge dijken nodig blijft houden. Tussen Breskens- Knokke en Vlissingen wordt dan volgens hem de gehele Westerschelde een grote potpolder waarvoor geen onteigeningen nodig zijn. Spreker zegt dat alleen een afdamming dwars door de Scheldemonding vereist is om de grote stormvloeden te kunnen weren. Vrije afwateringsgeulen met vaargeul blijven nodig voor de scheepvaart. Die geul is in Antwerpen boven de kleine tunnel minder dan 500 meter breed, aldus spreker. Hij zegt dat deze afdamming in de stormkeerdam aangepast moet worden, maar zal voldoende nauw zijn om de stormvloeden te milderen op de Schelde. Bij stormtij kan volgens spreker de afwatering van de Westerschelde gebeuren langs de vaar- en afwateringsgeulen, maar ook door afwateringskleppen zoals die ingericht worden voor de afwatering van de Meersen langs de stromen en rivieren. Hij zegt dat deze open kunnen blijven bij normale weersomstandigheden en vormen dan geen beletsel voor het behoud van de natuurlijkheid van de Westerschelde. Spreker stelt dat hiermee onmiddellijk begonnen kan worden.

Spreker zegt dat buiten deze mogelijkheid ook gedacht kan worden aan de inrichting van een kunstmatig eiland dwars voor de Scheldemonding, met dezelfde doelstelling als een stormkeerdam. Spreker verwijst hierbij naar zijn schriftelijke inspraak van 27 september 2004.

Spreker zegt dat is vastgesteld dat er naast veiligheids-, scheepvaart-, landbouw- en natuurproblemen ook slibproblemen zijn. Er is baggerslib uit de Schelde, de Durme, de Rippel, de Neten, bagger bij de beekruimingen, slib uit de rioleringen, slib van waterzuivering en ruimdiensten van sceptische putten. Spreker vraagt welke bestemming daaraan wordt gegeven. Hoewel men niet weet hoe groot die slibbergen

zijn, denkt men reeds aan 7.000 hectare voor slibstortlocaties, meestal in landbouwzones, aldus spreker. Hij vraagt of landbouwgronden eerder als goedkope grote reserves dan als landbouwgronden worden beschouwd. Hij vindt dat het slib een nuttige bestemming gegeven moet worden, bijvoorbeeld een eiland in de zee dwars voor de monding van de Westerschelde. Hij vindt dat als men de natuur meer armslag wil geven in de Scheldemonding, het noodzakelijk is vervuiling te voorkomen.

Spreker zegt dat de zeereuzen met steeds groter TEU diepere uitbaggering en verbreding van de vaargeul in de Schelde noodzakelijk maken. Uitbaggering kan momenteel nodig zijn maar uitdiepen en verbreden kan volgens spreker niet eeuwig blijven duren. Hij meent dat Antwerpen ooit voor reuzenschepen te klein zal zijn.

Spreker wijst erop dat grote schepen grote stapelplaatsen noodzakelijk maken, hetgeen zal leiden tot een opeenstapeling van industrie en fileverkeer met tekort aan ruimte. Hij vraagt of men dan met hoogbouw gaat werken in de industrie en stapelplaatsen. Hij zegt dat een overslaghaven in zee geen uitdieping vergt, dan kunnen de goederen naar de binnenhavens gevaren worden, met als gevolg verspreide industrie en verkeer.

Spreker wijst op het risico dat zeereuzen kunnen vergaan, zowel op de Schelde als op zee. In dit kader vraagt hij of ook de reddingsmiddelen worden aangepast, waarbij hij denkt aan ingebouwde aangepaste airbags die de schepen drijvend kunnen houden. Volgens spreker zijn reddingsbanden, reddingsbootjes, reddingsvesten, duikerspakken, bokken en diepzeeduikboten onvoldoende voor zeereuzen.

Spreker stelt dat het tegennatuurlijk is dat slib uit de benedenloop opnieuw wordt afgezet in de bovenloop. De eindbestemming van slib is de zee, het is een natuurlijk middel om het leefmilieu proper te maken. Spreker vraagt waar vandaan het zand komt dat in Kruibeke wordt opgestapeld en wat er gaat gebeuren met het slib van de Durme.

Spreker heeft bezwaar ingediend betreffende de potpolder van Kruibeke. Bij navraag welke wijzigingen aan de planning van de potpolder zijn aangebracht als gevolg van de inspraak, is men het antwoord schuldig gebleven. Spreker acht het passend dat er na inspraakrondes zoals deze ook meegedeeld wordt welke invloed de inspraak heeft gehad op de uiteindelijke beslissing. Hij vindt dat hij dit ook na deze inspraak mag verwachten.

Spreker vat samen dat de toekomst van zeehavens in zee ligt. Hij vindt dat de veiligheid afhankelijk is van de maatregelen die op de schepen zelf getroffen worden in geval van schipbreuken. Volgens hem hangt de natuurlijkheid van de Scheldeborder af van de zorg die aan water wordt besteed, aan de afvoer van afvalwater en slib in het leefmilieu. Spreker stelt dat zolang er honger in de wereld is, de landbouw nodig zal blijven.

6. De heer C. Goossens, M.A.R. Waasmunster, Dommelstraat 87, 9250 Waasmunster

Spreker vraagt of er in verband met de komberging bij Kruibeke al concreet rekenwerk verricht is hoeveel debiet men van de vloedgolf kan aftoppen die dan in de komberging in Kruibeke terecht komt. Hij vraagt of dit dan geen afbreuk doet aan de betekenis van de potpolders en bergingskommen die verder stroomopwaarts gelegen zijn. Spreker vraagt of met inachtneming van de inspraak, gesteld kan worden dat hier geen problemen zullen ontstaan.

Spreker stelt dat de factor klimaatverandering nog niet aan bod is gekomen. Hij wijst erop dat wanneer de klimaatverhoging er komt, niet alleen het water hoger zal komen maar dat ook de laagwaterstand niet hetzelfde zal zijn zoals nu bij eb. Daarbij ontstaat volgens hem een probleem met het oppervlaktewater in het geval van sterke regenval omdat het dan niet mogelijk is op een natuurlijke wijze bij die hogere drempel van de laagwaterstand het water af te voeren. Er zullen volgens spreker pompen nodig zijn en hij vraagt of dit al in overweging is genomen.

Spreker wijst erop dat klimaatveranderingen een mondiaal probleem zijn en denkt dat het verhogen bij de Schelde en de Durmedeken een grote maatschappelijke impact kan hebben. Hieruit zouden volgens hem bevolkingsmigraties kunnen volgen. Voorts vraagt spreker of de veiligheid van de mensen achter de dijken

gewaarborgd is.

Spreker vraagt een beslissing te nemen die ten bate zal zijn van al degenen, die hun belangen verdedigen.

7. De heer E. Muysoms, polder van Willebroek en voorzitter afdeling Dijken van de Vlaamse Vereniging van Polders en Wateringen, Wouter Lefébvreplein 1, 2830 Blaasveld

Spreker pleit voor het behoud van de GOG's die de druk van het water aftoppen voor de achtergelegen gebieden. Spreker vindt het een ramp als de GOG worden omgezet in GGG's. Spreker vindt het te betreuren dat bijvoorbeeld de potpolder in Heindonk te Bovenzande, een van de eerste potpolders van Vlaanderen, waarschijnlijk een GGG zal worden. Ook is dit volgens hem een gevaar voor de achtergelegen gebieden. Spreker vindt dat de potpolder die er nu is voor de landbouw moet blijven omdat dit het mooiste voorbeeld van veiligheid is, alsmede een voorbeeld waar ecologie in evenwicht is met economie.

Spreker zegt dat de aanleg van GOG's en GGG's moet plaatsvinden op gronden van de staat, zoals bossen en natuurgebieden en niet op vruchtbare landbouwgronden. Hij meent dat het geenszins de bedoeling kan zijn de landbouw te verjagen en dat men afhankelijk wordt van import.

Spreker vindt het onaanvaardbaar is dat er bezoedeld water op schone grond terechtkomt. In dat kader wijst hij ook op de problemen van het bodemcertificaat.

Spreker heeft er op zich geen problemen mee dat men ruimte zoekt voor water, maar dat men bij zichzelf zou moeten beginnen door ruimte te zoeken in de rivieren die aangeslibd zijn. Tegelijkertijd kan dat slib worden weggenomen. Hij vraagt wat er aan de vervuilde grond gedaan zal worden.

Ten aanzien van de verdieping van de Schelde merkt spreker op dat hij er geen probleem mee heeft dat men voor economie zorgt en dat mensen een baan moeten hebben, maar dat dit niet ten koste van de mensen achter de dijken moet gaan. Hij geeft aan dat Nederland niet begrijpt waarom België nog niets heeft gedaan sinds de ramp in 1953. Het Sigmaplan is nog steeds niet afgewerkt. Spreker zegt dat de mensen achter de dijken slachtoffer worden van de verdieping van de Schelde. Hij wijst op de gevolgen van de verdieping van de Schelde, namelijk dat er een sterke golf zal binnenkomen en het water zal stijgen. Spreker is van mening dat de grote bedrijven in Antwerpen moeten bijdragen tot de bouw van de stormvloedkering. Hij is van mening dat de enige veilige oplossing tegen overstroming de bouw van een stormstuw in Oosterweel is. Dit komt volgens hem tegemoet aan alle eisen van veiligheid, economie, ecologie en wonen. De kosten hiervan zouden 20 tot 25 miljard bedragen. Hij vindt dit geen hoge prijs, omdat er op de veiligheid van mensen geen prijs staat. Ook het afsmelten van de kappen en de opwarming van de aarde zijn volgens spreker argumenten om de stormstuw snel te bouwen. Spreker vertelt dat Vlaanderen momenteel een veiligheidsniveau heeft van 1 op 70 jaar. Na de voltooiing van de polder van Kruibeke, Bazel en Ruppermonde zal dit 1 op 350 zijn. Spreker wijst erop dat Nederland bij de Westerschelde is beschermd met een factor van 1 op 4.000, en in de rest van Nederland met 1 op 10.000. Hij denkt dat België te veel speculeert en dat men hoopt dat er geen zware stormen komen. Spreker kiest voor de beveiliging met een stormstuw en niet voor experimenten met lapmiddelen.

8. De heer A. Verstraeten, voorzitter VZW Durme, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren

Spreker vindt dat op het moment dat er vanuit deze globale fase overgeschakeld dient te worden naar de concrete projecten, het moeilijk zal zijn de locaties te kiezen waar het minst problemen veroorzaakt worden.

Spreker vindt dat er problemen gezocht worden als men denkt die locaties nodig te hebben waar momenteel tientallen huizen, restaurants en boerderijen staan. Hij zegt dat er langs de rivieren plaatsen genoeg zijn waar mogelijkheden zijn. Hij verwacht niet te veel problemen als er voor een goede prijs onteigend zal worden.

Spreker geeft aan dat er vanuit zijn organisatie als sinds 1989 voorstellen zijn gedaan om de ongeveer 4 miljoen kubieke meter bergingsruimte bij de Durme in de uitgebaggerde zandwinningsplassen te ontdijken. Daar is een enorme reserve. Volgens spreker gaat het in dit gebied over een beperkt aantal eigenaren, zodat dit een goede mogelijkheid zou zijn.

Spreker merkt op dat het onderwerp natuurgebieden te weinig aan bod is gekomen. Hij licht toe dat een boer ervoor zorgt dat die ene plant, bijvoorbeeld maïs of suikerbiet, op zijn best gedijt. Daarentegen zorgt een goede natuurbeheerder ervoor dat er zoveel mogelijk planten en dieren kunnen leven in de natuurlijk gecreëerde biotoop. Natuurbehoud is bedoeld om de biodiversiteit, ofwel de verscheidenheid aan planten en dieren, kansen te geven. Dit aspect heeft spreker in de stukken gemist.

9. De heer F. van Havermaet, VZW Durme, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren

Spreker vindt dat het aspect natuurlijkheid voor Nederland te zwak is, er zal minstens 600 hectare bij moeten komen als extra ruimte voor de rivier in Nederland. Spreker mist concrete procesafspraken voor indien er zich onverwachts een negatieve morfologische ontwikkeling voordoet tijdens het uitvoeren van de projecten en maatregelen. Spreker stelt voor dat er om vertragingen te voorkomen er een autonoom beslissingsorgaan wordt opgericht dat maatregelen kan treffen.

Spreker mist ook de nodige concrete afspraken en bepalingen voor het flankerend beleid, vooral voor landbouw, recreatie en bedrijvigheid. Als voorbeeld geeft hij aan dat een door onteigening getroffen landbouwer in Nederland kan eisen dat hij helemaal of voor een groot gedeelte onteigend wordt. Spreker wil dat een dergelijke regeling ook voor Vlaanderen ingesteld wordt, opdat de landbouwers in het geval voor hun landbouw niet meer rendabel is, volledig onteigend worden.

Spreker zegt dat er momenteel onvoldoende garanties zijn dat natuurlijkheid, toegankelijkheid en veiligheid ook daadwerkelijk zullen worden uitgevoerd. Spreker wil dat die garanties komen en dat dit in samenhang uitgevoerd zal worden.

10. De heer P. Dieleman, Boerenbond, Denen 157, 9080 Lochristi

Spreker zegt samen met het Boerensyndicaat een reactie voor te bereiden. Dit is de derde inspraakavond waarbij spreker aanwezig is. Het is hem opgevallen dat er steeds een debat is en dat er veel vragen gesteld zijn maar dat de teneur van deze discussiemomenten niet weergegeven wordt in wat er nadien in de inspraakprocedure aan bod komt. Het zou volgens hem bijvoorbeeld heel zinvol zijn indien die vraagstelling ook opgenomen zou worden, zodat men niet alleen hier ondervindt wat leeft binnen de maatschappij maar dat ook anderen zich daarvan kunnen overtuigen. Dit zeker met het oog op de politieke besluitvormers. Spreker zegt dat er deze avond ook mensen vanuit de politiek aan het woord zijn geweest die vragen hebben gesteld en een stuk verwoord hebben van wat er leeft in de maatschappij. Volgens spreker ligt dat ver van hetgeen gedacht wordt dat er leeft in de maatschappij. Spreker heeft horen zeggen dat er in Vlaanderen een maatschappelijk draagvlak is voor ontpolderen maar spreker heeft het draagvlak nog niet gevonden.

Spreker vindt dat er beslissingen moeten worden genomen over heel vage voorstellen, er zijn nog geen concrete zaken. Spreker leest voor uit de studie *Verkenning van de kosten en baten natte natuur in het Schelde-estuarium*, samenvatting op bladzijde 13: "Aanbevelingen voor verder onderzoek. Verdergaand multidisciplinair, fundamenteel en empirisch onderzoek is noodzakelijk om een duidelijke MKBA van nut te kunnen laten zijn voor de onderbouwing van te maken beleidskeuzen." Dat wil volgens spreker zeggen dat men in feite de politici het bos instuurt. Zij moeten over iets beslissen waarvan ze op dat moment de uiteindelijke verdergaande draagwijdte niet kunnen beseffen.

Spreker zegt dat als gebieden genoemd worden in studies het wel kan zijn dat de beslissing nog ver weg is, maar dat er op dat moment al de eerste effecten zijn. Spreker denkt dat niemand nog gronden wil kopen die in een mogelijk overstromingsgebied liggen. Dit heeft een effect op de prijs. Spreker zegt dat onteigeningsprijzen gerelateerd worden aan de prijzen in de omgeving, maar dat de waardedaling als gevolg van het afkalvingproces veel eerder in gang is gezet. De waarde die men dan zou krijgen, zal volgens spreker een stuk lager liggen dan de waarde die de overheid elders moet geven om daar hetzelfde opnieuw te kunnen realiseren. Volgens spreker is met dit aspect in de maatschappelijke kosten/batenanalyse te weinig rekening gehouden.

Spreker zegt dat er in vorige inspraakvergaderingen door ProSes is gesteld dat er geen landbouw effectenrapport is uitgevoerd is en dat landbouw niet in de opdracht zat. Deze avond wordt er volgens

spreker gesteld dat er wel degelijk een hoofdstuk Landbouw is dat men de naam Landbouw Effectenrapport heeft gegeven. Spreker zegt dat vanuit de beroepsverenigingen daar toch een heel andere inhoud aan gegeven wordt dan hetgeen uiteindelijk in de maatschappelijke kosten/batenanalyse is opgenomen.

Spreker vindt dat er geen sprake is van een openbaar onderzoek, temeer daar mensen toevalligerwijs hebben moeten vernemen dat er inspraakvergaderingen zijn. Er stond slechts één advertentie in de krant, aldus spreker.

Spreker zegt dat recreatiegebied niet als waarde wordt toegekend aan landbouw. Daarmee is hij het niet eens. Volgens hem genieten veel mensen van het landbouwgebied.

Spreker vraagt of de effecten van GGG gebaseerd zijn op wiskundige modellen en of er al effectief ervaring is met GGG's.

Voor spreker is de stormstuw de beste oplossing. Hij vraagt zich af waarom die wel in Nederland en Denemarken gerealiseerd worden terwijl het in België pas na 50 jaar mogelijk is.

Spreker vindt het een goed plan om het slib op een eiland aan de monding van de Schelde te brengen en dan tevens te zorgen voor windenergie. Hij heeft het idee dat dit gebied nu snel beschermd wordt als natuurgebied, om dergelijke plannen te voorkomen.

Spreker zegt dat met de verschraling van het landschap ook de variatie aan vogels achteruit gaat.

Spreker merkt op dat er nu weliswaar gedebatteerd wordt rond ProSes, maar dat er binnenkort ook een openbaar onderzoek rond het Sigmaplan komt. Daarbij zegt hij dat enkelen ook al te maken hebben gehad met de eerste denkpistes rond het bergen van baggerspecie. Spreker vindt dat deze drie zaken voor wat Vlaanderen betreft uiteindelijk met elkaar te maken hebben. Om die reden vindt hij dat de studies en openbare onderzoeken niet achter elkaar moeten lopen. Hij zegt dat er rond ProSes al beslissingen zullen worden genomen door de Vlaamse regering terwijl men voor het Sigmaplan nog niet klaar zal zijn met het openbare onderzoek. Zo zal men volgens spreker nog niet weten waar de baggerspecie geborgen moet worden.

Spreker geeft aan de stormstuw de beste oplossing te vinden. Hij vraagt zich af of er dan nog bijkomende GOG's nodig zijn. Hij geeft aan dat hij GGG's niet ziet zitten. Hij denkt dat dergelijke zaken zich best buitendijks kunnen ontwikkelen zoals nu al op heel wat plaatsen gebeurt. Spreker ziet dijkverhoging prioritair als mogelijkheid voor GOG's. Spreker vraagt eerst goed na te denken vooraleer de zaak onder water te zetten. Spreker vraagt hoe het verder moet met boeren als de grond door slib vervuild is. Hij vraagt of er bodemoriënterende onderzoeken komen, en wat er geregeld wordt ten aanzien van wachttijd, bijvoorbeeld om met koeien op overstroomd grasland te komen. Spreker geeft aan dat het maken en behouden van landbouwgebied één van de moeilijkste zaken is die er in de wereld bestaan. Spreker zegt dat de Boerenbond zich graag zou willen bezighouden met het ontwikkelen van de sector, maar dat alle tijd bijna opgaat aan het verdedigen tegen nieuwe gebiedsaanspraken op landbouwgebied.

De voorzitter constateert dat niemand nog het woord wenst te voeren. Hij wijst erop dat er nog tot en met 15 oktober 2004 zienswijzen kunnen worden ingediend. De voorzitter dankt iedereen voor de aanwezigheid en sluit de hoorzitting.eer